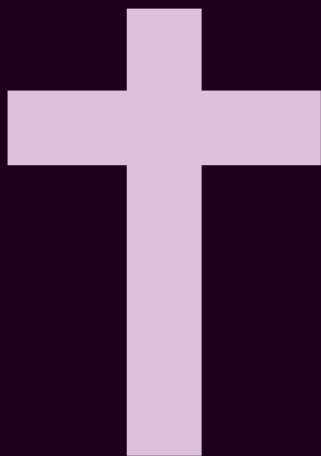

Wakita á Dadaamiya

La Bible en wandala

Wakita á Dadaamiya
La Bible en wandala

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wandala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
dec75dd5-4784-5059-aa00-668d508a6b0d

Contents

Mata	1
Markus	65
Luka	106
Yuhanna	174
Slera-aha	222
Rauma-aha	284
1 Kaurintus-aha	315
2 Kaurintus-aha	345
Galatiya-aha	365
Aifaisus-aha	375
Filipi-aha	386
Kaulausiya-aha	393
1 Taisalauniki-aha	400
2 Taisalauniki-aha	407
1 Timaute	411
2 Timaute	419
Titus	425
Filaimaun	429
Ibraniŋkau-aha	431
Yakuba	454
1 Piyer	461
2 Piyer	469
1 Yuhanna	474
2 Yuhanna	482
3 Yuhanna	484
Yahuda	486
Wahayu	489

Labare á higa na a puwetaa MATA

**Kergema á eggye-aha-ɲara ge Yaisu *Almasiihu
(Luka 3:23-38)*

¹ Náwa *kergema á eggye-aha-ɲara ge Yaisu *Almasiihu. ɲane ta yanaa am emnde á *Dawuda. *Dawuda keni wulfe á Ibrahimia. ² Ibrahimia a yese Isiyaaku, Isiyaaku a yese Yakubu, Yakubu a yese Yahuda antara egdzara a mama-aha-ɲara. ³ Yahuda a yese tara Farais, antara Jara, a yateraa an Tamar. Daaci Farais a yese Haisruna, Haisruna a yese Aram, ⁴ Aram a yese Aminadabu, Aminadabu a yese Nasanu, Nasanu a yese Salmuna, ⁵ Salmuna a yese Bauyais, a yanaa an Rahab. Bauyais a yese Aubaid, a yanaa an Rut, Aubaid a yese Yaisa, ⁶ Yaisa a yese *Dawuda, ba ɲane una gevge slekse na. *Dawuda a yese Suleymanu, a yanaa an mukse na ndza mukse á Uriya na. ⁷ Suleymanu a yese Raubawam, Raubawam a yese Abiya, Abiya a yese Asa, ⁸ Asa a yese Yusafat, Yusafat a yese Yauram, Yauram a yese Ujiya, ⁹ Ujiya a yese Yauwatam, Yauwatam a yese Akas, Akas a yese Haijaikiya, ¹⁰ Haijaikiya a yese Manasa, Manasa a yese Amais, Amais a yese Yusiya, ¹¹ Yusiya a yese Yaihukiya antara egdzara a mama-aha-ɲara am sarte na ta kyaa emnde a *Iserayiila á dem *Babila na.

¹² Am iga á una ɲanna maa, Yaikuniya a yese Salatiyail, Salatiyail a yese Jauraubabila, ¹³ Jauraubabila a yese Abihuda, Abihuda a yese Ailiyakim, Ailiyakim a yese Ajaura, ¹⁴ Ajaura a yese Sadauka, Sadauka a yese Akim, Akim a yese Ailihuda, ¹⁵ Ailihuda a yese Ailijaaaru, Ailijaaaru a yese Mattan, Mattan a yese Yakubu, ¹⁶ Yakubu a yese Yusufu zhele á Maari na a yaa Yaisu na tá dahaná an *Almasiihu.

¹⁷ Daaci kezlakula á jeba-aha ɲanna, a fetuwe áte Ibrahimia sem zamane á *Dawuda, á maga jeba kelaawa ju ufaɗe. Fantau áte *Dawuda sem zamane na ta kyaa emnde a *Iserayiila á dem *Babila, jeba kelaawa ju ufaɗe. Tsante am zamane ɲanna, sem sarte na ta yaa Yaisu *Almasiihu keni, jeba kelaawa ju ufaɗe.

*Laukta á ya Yaisu *Almasiihu
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Náwa a sawa estuwa lauhta ta yese Yaisu *Almasiihu. Emmenɲara Maari wá, á shebaná ba Yusufu. Ba lauhtu á danaada Yusufu á dem mba-aara keni, kertenɲ Maari lyemlye huɗe an hákuma á Sheɗekwe Cuɗeɗɗe. ¹⁹ Daaci zhele-aara Yusufu maa, ɲane dzayye ervaunɗe-aara, wayeteka ɗekidɗeki ganakini á balaná áza emnde, á kátá yanya á ba an nasherire. ²⁰ Daaci ba ɲane keni átira dzama una ɲanna, a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke-aara am shene, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Yusufu egdza á *Dawuda, a wanɗa lyáwá ge gá mukse á ɲa Maari. Adaba egdze na am huɗe-aara na wá, a lyanmá ba Sheɗekwe Cuɗeɗɗe an hákuma-aara. ²¹ Á de yá egdzere zhele, ká de faná zhera á Yaisu, adaba á de lya emnde-aara am haypa-aha-aatare.»

²² Baɗemme á una ɲanna, anɗkwa á magawa á ba áte una ndza a ndahanaa Yaakadada á kya an we á nabi na kalkale. Adaba a ba ɲane:

²³ «Náwa watse á shá huđe gyaale na zlađe diyaaka zhele na, á de yá egdzere zhele, zhera-aara wá, tá de dahaná an Aimanuwail.» Zhera nanna wá, á kátá ba: Dadaamiya anjwa antara miya.

²⁴ Daaci tsetsa Yusufu am háre, a magán ba seke una a bannaa malika á Yaakadada na. A naba gá Maari ge mukse-aarire. ²⁵ Amá Yusufu njaaka antara Maari dfekidfeki seke tara zhele an mukse, dem sarte na a yese egdze-aara egdzere zhele na. Daaci Yusufu a fete zhera á egdzere Yaisu.

2

Emnde a ilmu ta se zhara Yaisu á sa am gedí

¹ Am sarte na yareya Yaisu am Baytilama, am kwara á Yahudiya, am zamane á *Hirudus, ta naba semhe ge emnde a ilmu á sem Urusaliima, ta sawa á sa am gedí. ² A ba emnde a ilmu nanna: «Áma nane slekse á Yahudiya-aha na ta yán ba herzhe na? Adába nanjeránna terlyakwa-aara á sa am gedí. Adába una nanna na se kezlan ugje.»

³ Ba a cenaa una nanna sleksu *Hirudus, ba palle a názu á enndaha keni baaka. Bademme á emnde a Urusaliima diyarka názena tá ndahaná itare. ⁴ Daaci sleksu *Hirudus a naba jatermaare ge male-aha á *liman-aha, antara malum-aha na tá am larde-aara bademme, a ndavateruhe elva, a ba nane á elvan ge itare: «Ate una am wakita á Dadaamiya mu, ta baa watse tá yáná áma nane *Almasiihu?» ⁵ Ta nwanante, a ba itare: «Am Baytilama, am kwára á Yahudiya. Adába a bá nabi á Dadaamiya áte elva nanna:

⁶ «Ekka Baytilama am kwára á Yahudiya wá, gakefka cekwa am ekse-aha na tá am Yahudiya dfekidfeki. Adába watse á jesaare am ka slekse yaikke na watse á náná nane larde-aaruwa *Iserayiila.»

⁷ Daaci sleksu *Hirudus a naba dante emnde a ilmu na an nasherire, ta shanuwa itare jirire á sarte na ni a jesaara terlyakwa átekwa na. ⁸ A belaa ba itare nanna zlađe ádaliye slekse á dem Baytilama, a ba nane á elvan ge itare: «Dawmbare, de tatayawtátaya egdze nanna ba shagera. Máki shakuránsha wá, sawmbare mbedawiyumbede labare, iya keni yá de kezlan ugje.»

⁹ Daaci cenarvaacena emnde a ilmu elva na a baternaa slekse, lauktu ta zlala. Am sarte na tá anjwa á zlala maa, tá zhára ba terlyakwa na ndza ta zharanaa á sawa am gedí na, anjwa á zlala á katafke-aatare. Ba daada terlyakwa nanna arge sleđe na ni anjwa egdzere átekwa na wá, a naba tsaahé mazla-aara. ¹⁰ Ba ta naa terlyakwa na tsaatse, ta naba higete an ervaunđe-aatare bademme. ¹¹ Daaci ta naba demhe á dem bere, ta de beraa egdzere anjwaslire, antara Maari emmenjara, daaci ta kezlaa ugje am haha, ta kezlanaa ugje na ge egdze nanna. Ta palaa kazlanja-aatare, ta vante sadake á dindar, antara d'agwala á názase, umele keni yawyawé-aara am kudera ge egdze nanna. ¹² Am iga á una nanna maa, Dadaamiya a naba fatermaa am vuwa ge emnde a ilmu na am shene, ganakini a eptsarka á deza *Hirudus mazla-aara. Daaci ta naba eksetaa baráma-aatare umele, ta naba dá-aatare á dem larde-aatare.

Yusufu á zhagade an egdzere á dem Misera

¹³ Am sarte na daraada emnde a ilmu, a naba tsekwehe ge malika á Yaakadada á deza Yusufa am shene, a ba ñane á elvan ge ñane: «Tsetse ba kina an egdzere ira emmenjara, ezzlala á dem Misera dem sarte na watse yá bakaná ya ganakini sawa á sá. Adaba watse *Hirudus á tataya egdzere ge já shifa-aara.»

¹⁴ Daaci a naba tsetehe ge Yusufa á ba an vayiya ñanna an egdzere, ira emmenjara, a naba zlala an itare á dem Misera. ¹⁵ Ta de njaa am Misera dem sarte á keda *Hirudus. Una ñanna a magava ba kalkale antara názena ndza a balanaa Yaakadada á kya an we á nabi-aara. Adaba a ba ñane: «Egdza-aaruwa wá, watse yá dahaná á sa am Misera.»

A ba sleksu *Hirudus a cebarceba egdzar zála

¹⁶ Am nanna sleksu *Hirudus ganakini emnde a ilmu magarka áte una a katanaa ñane, a naba jehe ge ervaunđe, a ba ñane, a cebarceba egdzar zála bademme am Baytilama, antara am kwárá á ekse-aatare bademme. A ba ñane, a cebarceba egdzara na zlahe sharnaaka yawe bubuwa na, antara ba emnde na sharnaasha yawe bubuwa keni bademme. Ba kelaa egdzara na ta yateraa am sarte na ni a jesaara terlyakwa áte una ta se kwaransaa emnde a ilmu na a jaruka an shifa d'ekideki. ¹⁷ Daaci una a gevaa ba názena ndza a balanaa nabi Yairaimiya werre na. A ba ñane:

¹⁸ «Njaanja hula am Rama, anƙwa kyuwa antara d'akwa á ba an ká kwárá. Rashail anƙwa á kyuwa egdzara-aara, wayaaka tá ekhyaná ervaunđe d'ekideki, adaba ta baaka egdzara-aara an shifa.»

Eptsa an egdzere á sa am Misera

¹⁹ Am sarte na emtsamtsa sleksu *Hirudus, a naba tsekwe ge malika á Yaakadada á de katafke á Yusufa am Misera am shene. ²⁰ A ba ñane á elvan ge ñane: «Ettsetse, eptseptsá an egdzere antara emmenjara á dem *Iserayiila. Adaba emnde na ndza tá kátá shifa á egdzere na tá baaka an shifa mazla-aara.» ²¹ Daaci a naba tsetehe ge Yusufa antara egdzere ira emmenjara, ta naba sá-aatare á sem *Iserayiila. ²² Amá cenánçena Yusufa ganakini Arkilawus egdza á sleksu *Hirudus demda am sleksire á eddenjara, ge kwárá larde á Yahudiya, jaaja lyawa ge de njá am larde ñanna mazla-aara. Am jaaja lyawa ñanna, Dadaamiya a naba kwanse názena á maganá ñane am shene. ²³ Daaci a maganaa á ba áte una ñanna lauktu a de nja am Nasarátu am kwárá á Galili na. Una ñanna, gevge á ba áte una ta ndahanaa nabi-aha werre. A ba itare: «Watse tá dahaná an ura Nasarátu.»

3

Waazu á Yuhanna slemaga baptisma

(Mark. 1:1-8; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)

¹ Shekwaashekwa duniya maa, a naba jesaarehe ge Yuhanna slemaga baptisma, a fantau ge bálá waazu am kaamba a Yahudiya. ² A ba ñane am waazu-aara: «Magaumága tuba, adaba herzhapteherzhe sarte na ni emnde tá njá am *kwárá á Dadaamiya.»

³ Yuhanna ñanna wá, nabi Aisaya ndza a enndahá elva-aara, a ba ñane:

«Ankwa ura á bala elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaat-satse unjule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara, a gevge ba ndedde.»

⁴ Am sarte njanna wá, Yuhanna ndza a tsekwa nangyuwe na ta hanaa an úgje á ezlegwame, ndza á nguđa ba gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama. ⁵ Daaci emnde a Urusaliima, antara emnde na tá am kwára á Yahudiya bademme, antara emnde a ekse-aha na ta herherzhe an guwa á Urdun na bademme ta sesehe, ta sezenara. ⁶ Emnde njanna ta naba sanse haypa-aha-aatare, ta magaa tuba. Daaci Yuhanna keni a naba baraterve am guwa á Urdun.

⁷ Am nanna Yuhanna ganakini tá ankwa á sawa *Farisa-aha, antara *Saduki-aha ásezenara kwakya, tá se ndavanu baptisma, a ba njane á elvan ge itare: «Egdzara á kelaade-aha na, a bakurnaa ware ganakini magaumága tuba, watse kwá de enjlesenjle am názena á de magaterná Dadaamiya ge emnde na tá ankwa am ervaunde-aara na? ⁸ Magaumága kure názena ni tá diyeddiye átekwa ganakini kure wá, yakuránya mága á kure werre, magakurnaamaga tuba. ⁹ Bawánka mazla-aara am ire á kure ganakini miya wá, ma egdzara á Ibrahim miyenne, ázara lámbe á miya. Yá bakurá ba jirire: Ba nákwá-aha na náwa njane na keni, Dadaamiya an hákuma á gaterve egdzara á Ibrahim. ¹⁰ Ba kina keni á ba an tsatsa zlaugba ge datsa náfá-aha na ni tá yeka egdzere na. Daaci bademme á náfa na ni á yeka egdzere emtake na wá, tá icese antara uksuwe-aara bademme, tá epshupshe an kára. ¹¹ Yá ankwa bakurá ba jirire: iya wá, yá ankwa á magakurá baptisma an yawe wá, ba ge mara tuba á kure, ganakini magakuraamaga tuba. Amá ankwa ura á sawa am iga-aaruwa, ba kina keni ankwa á ba am dagave á kure wá, njane watse á magakurá baptisma an Shedekwe Cudedde, antara an kára. Edda-aara njanna wá, an hákuma ba njane arge iya, ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya dekideki. ¹² Nane wá, ankwa á sawa an kazlaja a fáhá duksa-aara am erwa, á se fahese hiya-aara am hyaihye. Daaci watse á puweme hiya am kuvere-aara, amá hyaihye wá, watse á fante kára na á emtseka dekideki na.»

Baptisma á Yaisu *Almasihu
(Mark. 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Daaci am sarte njanna maa, a naba tsetehe ge Yaisu á sa am Galili, a seza Yuhanna áte we á guwa á Urdun, a se ndavanu baptisma ge Yuhanna. ¹⁴ Amá á kátá manka Yuhanna. A ba njane á elvan ge njane: «Iya maa, yá kátá ká maginá ka baptisma ni, ká se ndaviwa ka baptisma ge iya?» ¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Eksaareksa ka á ba an higa. Adaba baráma-aara ba estuwa, lauktu mi maganaamaga názena á kataná Dadaamiya.»

Daaci a naba eksaarhe ge Yuhanna, ¹⁶ a maganaa baptisma. Sessa Yaisu am yawe wá, a naba werthehe ge samaya wá, Yaisu á zhara ba ankwa á tsekwa Shedekwe á Dadaamiya á setarge njane ba seke takala, a se tsekwa áte njane. ¹⁷ Cekwaangudí wá, tá cená kwára á sa am samaya, a ba njane: «Ba njane una Egdza-aaruwa, wayanwaya jipu, bademme á higa-aaruwa á ba áte njane.»

4

Náwa a badanaa estuwa Shaitaine Yaisu
(Mark. 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Am iga á una ñanna maa, Shedfekwe á Dadaamiya a naba daa Yaisu á dem kaamba ganakini á de badaná Shaitaine. ² Yaisu a de magaa háre kul ufađe am ndera áhuwa, vayi vaciyeka zawka duksa. Am iga á una ñanna maa, a naba ñanaahe ge waya mazla-aara. ³ Daaci a duhe ge slekeďa emnde ádezeñara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, bateránba ge nákwá-aha na a nyarefnye dafa ká ezza.» ⁴ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Añkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Ura á njá an shifa aďaba ďafeka palle, amá á fanemá elva-aha na a ndahesaa Dadaamiya baďemme na shifa am vuwa.” »

⁵ Shaitaine a naba zlala antara ñane á dem huďe á berni cuďeďe, ta de ďaltaa antara ñane áte ire á *mashidi yaikke, ⁶ a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, naba mbeďanaambeďa ire á ña á dem áhá. Aďaba añkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Dadaamiya á de puwa malika-aha-aara, tá de cuwáká á ba am erva, ganakini ká janvaarka ma ba ge sera á ña keni áte nákwá.” » ⁷ Una keni a naba ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Añkwa an puwa zlaďe ádaliye am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Baďeka Yaakadada, Dadaamiya á ña ďekideki.” »

⁸ Shaitaine a dánhe zlaďe ádaliye á dete ire á wa umele añkwa, wa ñanna slaďe jipu, a maranaa yaikkire na añkwa am huďe á duniya na baďemme, antara ñgahire-aara baďemme á sáhuwa. ⁹ Daaci a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Máki kezlakiyaakezla ugje, ká ñala ázerwa wá, yá vakteva duksa-aha ñanna ka nanaa ka na baďemme.» ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ekka wá, ka Shaitaine ezzlálá áhuna. Añkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Sey ká kezlan ugje ba ge Yaakadada, Dadaamiya á ña palle, ká ñala á ba ázeñara palle.” » ¹¹ Mazla-aara a yanhe ge Shaitaine áte una ñanna. Am sarte ñanna maa, ta semhe ge malika-aha á Dadaamiya, ta se maganaa slera.

Zuñjwire á slera á Yaisu am kwára á Galili
(Mark. 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Cenancena Yaisu ganakini ñgudareñguda Yuhanna am dangay maa, a naba tsetehe áhuwa, a dem Galili. ¹³ Njaaka ñane am Nasarátu na mazla-aara, kwaye a de nja am Kafarnahum. Ekse ñanna áte we á guwa á Galili ñanna. Kafarnahum ñanna wá, áte nákwá á kwára á Jabulaun antara kwára á Naiftalim. ¹⁴ An una ñanna wá, gevge elva na ndza a ndahanaa nabi Aisaya werre na. Aďaba a ba ñane:

¹⁵ «Am kwára á tara Jabulaun antara Naiftalim, antara ekse-aha na tá am ndaññire á háye á Galili na baďemme, an ekse-aha na tá á katafke á Úrdun, ira am Galili á emnde na garevka Yahudiya-aha na,

¹⁶ baďemme á emnde na ni tá am tabeďammire na, tá de nanna parakkire yaikke. Emnde ñanna tá njá am sleďe tabeďamme jipu, shifa-aatare ba paihyhye na, watse á shateraasha parakkire yaikke.»

¹⁷ A fantau á ba am sarte ñanna Yaisu ge bálá waazu. A ba ñane á elvan ge emnde: «Magaumága tuba. Adaba samsa sarte á njá am *kwára á Dadaamiya.»

Pukura-aha á Yaisu zunḡwe ta ufaḡe
(Mark. 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Daaci Yaisu a dɔba we á guwa á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, ñane una tá dɔhaná an Piyer, tá an egdza emmeñara Andarawus. Tá ankwá á puwa narre-aatare á dem yawe, adaba itare ta emnde a sluwa kelfe. ¹⁹ Daaci a naba daterdáhá Yaisu: «Sawmbare dábawidába, yá gakturvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke má tá jahava kelfe-aha á dem narre á kure,» a ba ñane á elvan ge itare. ²⁰ Ba watsewatse ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa, ta dɔba Yaisu.

²¹ Ta zlalete ba cekwaanḡudi á de katafke wá, Yaisu a naa egdzar mama umele ádalíye ta buwa, egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba, tá an egdza emmeñara Yuhanna. Antara ba eddetare kení ankwá ázetare, tá am paare á yawe, tá ankwá á tsatsa narre-aatare. Daaci a naba daterdáhá Yaisu itare kení. ²² Ba watsewatse, itare kení ta naba yaa paare, antara eddetare áhuwa, itare, ta dɔba Yaisu.

Yaisu ankwá á magaterá waazu ge emnde,

á mbatermbe am lapikere kení
(Luka 6:17-19)

²³ Daaci Yaisu a jem dába am kwara á Galili baḡemme, a magateraa waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare. Waazu ñanna wá, waazu á labare á higa, ganakini emnde tá njá á ba am *kwára á Dadaamiya mazla-aara. Emnde na ta lapika-aha, antara ḡguryekwe-aha, a mbateraahe baḡemme. ²⁴ Daaci ta hyanme labare-aara am slede baḡemme am larde á Siriya. Baḡemme á emnde na ni ankwá á magaterá palasa lapikere gergere, ta sateraa áseza Yaisu. Emnde na á wáterá tauraurau, emnde na tá an shaitaine, antara emnde a ḡguryekwe, baḡemme á emnde na ni ta lapika-aha na, a mbateraahe. ²⁵ Kwakya nalga na a dɔba Yaisu. Emnde na ta sawa á sá am Galili, emnde umele ta sawa á sá am ekse na tá dɔhaná an ekse kelaawa na, antara emnde na ta sawa á sá am Urusaliima antara Yahudiya baḡemme, ira emnde a ekse-aha na tá á katafke á Urdun na baḡemme ta dɔba Yaisu.

5

Waazu áte ire á wa
(Luka 6:20-23)

¹ Yaisu nanna nalga á emnde ñanna maa, a dɔlete áte wa, a de njehe. Ta dábem ge pukura-aha, ta duhe ádezeñara. ² Daaci a fantau ge tsakateraa elva áhuwa, a ba ñane á elvan ge itare:

Higa jirire
(Luka 6:20-23)

³ «Higa yaikke ge emnde na ni diyardiya ba itare kení am ire-aatare ganakini hyarepka ba názara kení áza Dadaamiya. Adaba tá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.

- ⁴ Higa yaikke ge emnde na tá an yawe á kyuwa am ice kina, adaba watse Dadaamiya á de halaterse yawe á kyuwa am ice.
- ⁵ Higa yaikke ge emnde na tá anƙwa á maga kemaarire, adaba tá de shá slede na a ba Dadaamiya watse á vaterteva na.
- ⁶ Higa yaikke ge emnde na tá an wedera á mága jirire á Dadaamiya jipu, adaba Dadaamiya á vaterteva ge itare keni názena á kataná ervaunƙe-aatare.
- ⁷ Higa yaikke ge emnde a mága zezarzure, adaba Dadaamiya á de zatervaareze ge itare keni.
- ⁸ Higa yaikke ge emnde na an bára ervaunƙe-aatare, adaba watse tá nanna Dadaamiya á ba an ice-aatare.
- ⁹ Higa yaikke ge emnde na ni tá melaterá itare emnde a dágala, adaba tá de dáhaterá an egdzara á Dadaamiya.
- ¹⁰ Higa yaikke ge emnde a shá zladá adaba ta magaa názena á kataná Dadaamiya, adaba watse tá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.
- ¹¹ Higa yaikke ge kure má tá anƙwa á zlazlakurzlázle emnde, má tá fákurá áte ngudiyire, tá anƙwa á tsaka elva a mándzawe áte kure adaba kwa emnde-aaruwa.
- ¹² Máki tá anƙwa á magakurte una-aha ƙanna wá, higa yaikke ge kure, jákurja gefa. Adaba ladá á kure kwakya jipu am samaya. Nabi-aha werre keni ndza ta magaterán ba estuwa.»

Ekkure kwa ba seke elleƙa, antara parakkire

(Mark. 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ «Ba názena ni á magaterná elleƙa ge emnde am duniya na wá, ba kure una kwa elleƙa ge duniya. Amá máki elleƙa ƙanna baaka danɗanƙire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe, ganakini á gevge danɗanƙe zlaƙe ádaliye? Baaka pute dƙidƙe. Máki estuwa, baaka nampire-aara, sey ba tá eppuwa á degashe, tá payaná emnde an sera.

¹⁴ «Zlaƙe ádaliye, ba kure una kwa parakkire ge duniya, kwa ba seke berni na ni áte ire á gávaye, ma á sawa áme keni tá zhará ba ƙane na. ¹⁵ Zlaƙe ádaliye, kwa ba seke kára á fanus. Máki mbarantembe kára á fanus wá, tá unmbarka tasa, sey tá zlenelaná áte tate-aara, ganakini á maraterá parakkire ge emnde na tá am huƙe á bere ƙanna bademme. ¹⁶ Ba duksa palle ge kure keni. Kwa parakkire á duniya. Marawateránmára parakkire á kure ge emnde bademme. A naránna emnde shagerire na kwá maganá kure, lauktu tá de gálá Eddekure Dadaamiya am samaya.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte *tawrait

¹⁷ «Bawánka am ire á kure, ganakini ya se mbedaa shairiya-aha á Dadaamiya na a sanaa Muusa na, bi ya se mbedaa elva-aha na ta kwaratersaa nabi-aha werre ge emnde. Amá ya se palateraa ba jirire á duksa-aha ƙanna ge emnde, ya se ganvege. ¹⁸ Yá ndaakur ba jirire: Baaka duksa na á shekwaashekwa seke tara samaya antara haha. Amá tá zlauzle itare; ba egdza elva cekwaangudi keni á eblyantaaveka ge názu am *tawrait, sey má gevge bademme. ¹⁹ Yá bakurná adaba una ƙanna: Ma ware una a epsawaa ba egdza duksa am shairiya-aha á Dadaamiya, bi a kwaraterse epsawa shairiya á Dadaamiya ge emnde, á de gevá kataliya ba ƙane am *kwára á Dadaamiya. Amá

edda una ni anƙwa á fansaarfe ge shairiya-aha á Dadaamiya, ámbera á kwaraterse ge emnde geni a faransaarefe keni na wá, watse male ba ɗane am *kwára á Dadaamiya. ²⁰ Yá bakurá ba jirire: Kwá demka am zlanna á Dadaamiya deƙideƙi, máki jakurateruka ge malum-aha, antara *Farisa-aha an mága názena á kataná Dadaamiya.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a ica ervaunƙe

²¹ «Kwa cenán vateneka ganakini a ba Dadaamiya á elvan ge eggye-aha: “Jauka shifa. Ma a janaa ware shifa keni á de ɗezleka am shairiya.” ²² Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma a ɗanaa ware egdza emmeɗara am ervaunƙe keni, á dem shairiya. Ma a bannaa ware ge egdza emmeɗara “Baaka enƙale á ɗa”, edda-aara á dem shairiya yaikke. Ma a bannaa ware ge ura “Ká an shaitaine”, edda-aara á dem kára á jahanama. ²³ Adába una ɗanna, máki ka sanaa sadake á ɗa ge Dadaamiya, amá á ba á katafke á Dadaamiya ɗanna wá, ka naba yehete ganakini anƙwa duksa ka maganta ka ge egdza emmeɗa wá, ²⁴ naba yanya sadake á ɗa ɗanna á ba áhuwa, de melawemela emtsaade antara egdza emmeɗa, lauktu ká se vante sadake á ɗa ge Dadaamiya.

²⁵ «Máki anƙwa sledágala á ɗa watse á dáka á dem shairiya wá, edduwa ba watsewatse ádezeɗara, de melawemele arge una ni á de fakem am erva ge narkali-aha. Narkali-aha, itare tá de fakem am erva ge sawji-aha, sawji-aha tá dáka á ba á dem danƙay. ²⁶ Yá baká ba jirire: Watse baaka segashe á ɗa áhuwa deƙideƙi, ma a juwa ba shishi-aara keni, sey má pelaksepele baƙemme.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a gwardzire

²⁷ «Kwa cenán vateneka, ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Maɗka gwardzire.” ²⁸ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma ware una a zharaa mukse, wayetewáyá am ervaunƙe-aara, maganaamaga gwardzire an mukse ɗanna am ervaunƙe-aara. ²⁹ Daaci má anƙwa á mbedáká á dem haypa ice á naƙafa á ɗa wá, naba sansese ice ɗanna, eblyanveblye yiyye an ka. Ambáne ká keƙá ba duksa palle áte vuwa á ɗa, arge una ni iricaɗa baƙemme ká dem kára á jahanáma na. ³⁰ Zlaɓe ádaliye, má anƙwa á mbedáká á dem haypa erva a naƙafa á ɗa wá, naba ica erva ɗanna, eblyanveblye yiyye an ka. Ambáne ká keƙá ba ubiya palle áte ka, arge una ni iricaɗa baƙemme ká dem kára á jahanáma na.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a ica nika

(Mat. 19:8-9; Mark. 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ «Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini má zhele á ica nika an mukse-aara wá, sey á vante nalmesheri á ica nika ɗanna am erva ge mukse, ganakini a belanaa ba ɗane. ³² Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma ware una a belaa mukse-aara, wallá a eksevaa am gwardzireka, uweka, máki mukse na de gaaga zhele umele wa, a eblyanmaa ba ɗane am gwardzire. Ma a ganaa ware mukse na a segashe am mbá á zhele keni, a magaa ba gwardzire.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a za waƙa

³³ «Kwa cenán vateneka ganakini a ba Dadaamiya á elvan ge eggye-aha: “Zawka waƙa á fida, zawza ba waƙa á jirire á katafke á Dadaamiya.” ³⁴ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Zawka waƙa deƙideƙi

ma an uwe keni. Ma an samaya keni zawka waɗa. Aɗaba una ɗanna tate á njá á Dadaamiya an sleksire-aara. ³⁵ Ma an haha keni zawka waɗa. Aɗaba haha tate á puwa sera á Dadaamiya. Ma an Urusaliima keni zawka waɗa. Aɗaba aɗkwa Slekse yaikke am berna ɗanna. ³⁶ Ma á ba an ire á kure keni zawka waɗa ɗekideki. Aɗaba kure, ba úgje á ire á kure palle keni kwá taa maganaaka, ma kuliya, ma úgje danɗwe keni. ³⁷ Elva á kure ge kure wá, a tsatse á ba áte duksa palle. Ma “a'aa” keni, ba a'aa. Máki “ane” á bá kure keni, ba ane. Máki jauje am una ɗanna wá, ba slera á Shaitaine.»

Elva a eptsanna haypa ge ura
(Luka 6:29-30)

³⁸ «Zlaɓe ádaliye, kwa cenán vateneka ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Ma a kyannaa ware ice ge ura, ɗane keni tá kyanaakya ba ice ɗanna; ma slare keni, tá mbaɗaava á ba an slare ɗanna.” ³⁹ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: eptsawannaaka mandzawire ge ura. Má edda-aara a tedaku babárva am ekte a hyema á naɗafa wá, naba eptsananteptsá náza á názlaɓa keni. ⁴⁰ Ma a ndavakuwaa ware ɗanciki á ɗa ge ɗáká á dem shairiya keni, naba yanánya, a lyevaalya antara ba zane keni. ⁴¹ Ma a fakaara ware sepa gwatama an ndzeɗa ba kilaumaiter palle keni, naba danánda ma kilaumaiter buwa keni. ⁴² Má ura a ndavaku duksa wá, naba vanteva. Edda una a de ndava gema keni yanveka.»

Wayauwáyá an kelaade-aha á kure
(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Zlaɓe ádaliye, kwa cenán vateneka ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Ewwaya an sleriya á ɗa, amá edda una ni ɗane kelaade á ɗa wá, ka keni yanaaya.” ⁴⁴ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Wayauwáyá an kelaade-aha á kure, magaumága maduwa arge emnde na ni tá fá zlaɗa áte kure ba dey na. ⁴⁵ Magaumága una ɗanna, lauktu kwá geva egdzara á Eddekure na am samaya na á ba an jirire. Aɗaba ɗane wá, aɗkwa á maraterá vaciya-aara ge emnde a mága kemaarire, antara emnde a mága mandzawire baɗemme; á hyaterá yawe ge emnde na an bara ervaunɗe-aatare, antara ge emnde na danɗwa huɗe-aatare baɗemme. ⁴⁶ Máki kwá wáyá ba emnde na ni itare keni wayarakurwáyá wá, ɓaaka laɗa á kure áza Dadaamiya. Aɗaba ba emnde á ɗezla keni tá aɗkwa á magán ba estuwa. ⁴⁷ Zlaɓe ádaliye, má kwá gater use ba ge egdzar mama-aha á kure, kwá jaterwa an uwe kena ge emnde umele? Aɗaba ba emnde na ɗabarka Dadaamiya keni, tá aɗkwa á magán ba estuwa. ⁴⁸ Aɗaba una ɗanna, a ektsakuraareka enɗkale ɗekideki, gawege ba seke Eddekure na am samaya na.»

6

Elva á melateru ge talaga-aha

¹ «Máki kwá kátá mága duksa aɗaba Dadaamiya wá, magauka áte ice á emnde ganakini a naranna. Máki kwá kátá zleba á emnde wá, nube á kure ba una ɗanna, kwá shánka laɗa áza Eddekure na am samaya na mazla-aara. ² Daaci máki ká kátá melanu ge talaga wá, ɓaleka an ɓalá. Amaana: maɗka áte ice á emnde gení a naranna. Magauka jeba á duksa na ndza ta maganaa fida-aha na am mashidi,

antara áte we á layye-aha, ganakini a galaratergálá emnde na. Yá bakurá ba jirire: Jeba á emnde ñanna, laɗa-aatare ba una ñanna, baaka umele. ³ Amá ekka wá, máki ká kátá vante sadake á ña ge ura wá, emmága an nasherire. Ba názlaɓa á ña keni a diseka názena á maganá naɗafa á ña. ⁴ Emmága maggwire á ña á ba an nasherire. Edeɗa Dadaamiya wá, baaka názu á nanka ñane. Daaci á de vakteva ba ñane laɗa-aara.»

Nazu á kwaratersá Yaisu ge emnde

áte elva a mága maduwa

(Luka 11:2-4)

⁵ Má kwá aɗkwa maga maduwa wá, gawufka seke emnde a fida. Itare wá, wayarwaya maga maduwa am tate a tse am mashidi ira áte we á layye-aha, geni a naraterna emnde. Yá bakurá ba jirire: laɗa-aatare ba una ñanna ge jeba emnde ñanna. ⁶ Amá ekka wá, má ká kátá mága maduwa wá, demde am bere á ña, heɗanuhede ge we á bere á ña; daaci enjala Edeɗa na ñane aɗkwa am tata nasherire á ña ñanna. Edeɗa na ñane aɗkwa á zhara názena ka maganaa an nasherire na, a de vakteva laɗa-aara. ⁷ Má kwá aɗkwa maga maduwa wá, kwakyawanveka elva-aha ba dey seke una tá maganá emnde na ɗabarka Dadaamiya. Itare tá kurken má tá tsaka elva-aha kwakya wá, watse Dadaamiya á cenatervaarcene. ⁸ Kumauka garava-aatare ɗekiɗeki, aɗaba Edeɗa Dadaamiya ñane diyaadiya wedera á kure ba lauktu kwá de ndavana ázeɗara keni. ⁹ Daaci náwa kwá maga maduwa á kure estuwa:

Edeɗere am samaya, ekka wá, ka cuɗeɗe. Emmága dalila á ña ganakini emnde baɗemme a farfa zherwe áte ka.

¹⁰ Sawa an sleksire á ña. A gevge namaari á ña am duniya keni, ba seke una am samaya na.

¹¹ Vanjerteva náza za a hyanjerhye vatena.

¹² Yanjeraarye haypa-aha á ñere, ba seke una ñere keni ña yateraare ge emnde a haypa an ñere.

¹³ Danjeremka am bada á Shaitaine, fertaneraaferta átuge haypa. ((Aɗaba ekka, sleksire á ña aɗkwa. Ká an hakuma, ká an demɗemire dem ba ge ɗekiɗeki. *Aamin.))

¹⁴ «Aɗaba má kure kwá aɗkwa yateraare haypa-aatare ge emnde a haypa an kure wá, Edeɗa na am samaya na keni á yakuraarye ge kure keni. ¹⁵ Amá má kwá yateraareka ge emnde wá, Edeɗa na am samaya na keni, á yakuraareka ge kure keni.»

Elva a tsufa ndera

¹⁶ «Má kwá aɗkwa tsufa ndera wá, eptsawanteka njá á kure ba seke kwá am zlaɗa, seke una tá maganá emnde a fida na tá kwashante feka-aatare, geni a naranna emnde ganakini tá am nderire na. Yá aɗkwa bakurá ba jirire: jeba á emnde ñanna laɗa-aatare ba una ñanna. ¹⁷ Amá ekka wá, má ká am ndera wá, baraabare ica á ña ba tseɗanje, tsatsanaatsatse ba shagera úgje am ire á ña, ¹⁸ lauktu tá de diseka emnde geni ká am nderire. Sey ba Edeɗa na ma am tate a nasherire keni ñane aɗkwa na palle una diyaadiya. Daaci Edeɗa na ñane aɗkwa a nanna názu ká maganá ka an nasherire na, á de vakteva laɗa-aara.»

*Berbire na am samaya**(Luka 12:33-34)*

¹⁹ «Jahauka nalmane á kure á ba am duniya na, aɗaba á naba badzanvebadze weshege-aha antara viya. Neyle-aha keni tá kyaba bere-aha a emnde, tá ila kazlaŋa am huɗe-aara. ²⁰ Ekkure wá, jahaujaha nalmane á kure á ba am samaya, ma weshege-aha, ma viya, ma neyle-aha keni, ɓaaka názu á de badzená áhuwa. ²¹ Aɗaba am tate na ni átekwa nalmane á ŋa wá, ire á ŋa keni á ba am tate ŋanna.»

*Parakkire na áte vuwa**(Luka 11:32-36)*

²² «Ice wá, ŋane ba seke kára á fanus ge vuwa. Má lapiya ice á ŋa wá, baɗemme á vuwa á ŋa ba parakke. ²³ Amá má shagerka ice á ŋa wá, vuwa á ŋa baɗemme á ba am tabeɗammire. Daaci má parakkire na am ka na gevge danŋwe wá, á tsaame tabeɗammire na ká tse am huɗe-aara!»

*Slera á Dadaamiya bi slera á nalmane**(Luka 16:13; 12:22-31)*

²⁴ «Baaka ura á dzegwándzegwa magaterá slera ge zanwe-aha buwa átirpalle. Ba bi á de wayete ba palle, á maganá slera shagera, á de yá palle, á maŋka slera-aara. Kwá dzegwánka magaterá átirpalle tara slera á Dadaamiya antara tataya nalmane.»

*Dzamauka ire an kazlaŋa á duniya**(Luka 12:22-31)*

²⁵ «Yá bakurná aɗaba una ŋanna, geni dzamauka ire an duksa na kwá de zaná kure, bi duksa na kwá de shaná kure, bi názena kwá de tsekwaná áte vuwa á kure. Yaikke ba shifa ka arge náza zuze emtu? Yaikke ba vuwa ka arge zane emtu? ²⁶ Zharauzhára á ba áte yiye-aha á samaya, tá ja duksa ka, tá icananá á dem mba ka, tá halaná á dem kuvere ka, amá Eɗdekure na am samaya na á gelatergela. Kwá jateruka ba kwakya ge yiye-aha emtu? ²⁷ Ware am kure una á dzegwandzegwa slaɗva shifa-aara ba cekwaanɗuɗi keni an dzama ire na á maganá ŋane? ²⁸ Ay labara kwá dzama ire á zane ge tsekwana áte vuwa á kure? Zharauzhára áte ugbene-aha am kaamba, tá maga slera ka, tá há zane ka, uwe ka, ²⁹ amá yá ndaakur ba jirire ba Suleymanu an kwakyire á nalmane-aara keni, ndza tsekwareka am zane na ni zariya ba seke zariyire á palle á ugbene-aha ŋanna keni. ³⁰ Má másá na aŋkwa vatená, makuralla kerteŋ faraterufe ge kára maa, Dadaamiya á tsekwateremtsekwa am ugbene-aha zariya, sakwa kure emtu, máki cekwire á fetarfire ka?

³¹ «Aɗaba una maa, dzamauka ire ɗekideki geni watse njá de za uwe? Bi njá de sha uwe? Bi njá de tsekwa uwe? ³² Sey ba emnde na ɗabarka Dadaamiya na una tá njá á ba dzama kazlaŋa ŋanna. Ekkure wá, diyaadiya Eɗdekure na am samaya na ganakini kwá an wedera á duksa-aha ŋanna keni. ³³ Zunŋwe wá, tatayautataya kure ba njá am kwara á Dadaamiya, antara mága jirire-aara, daaci Dadaamiya á de vakurteva duksa-aha umele keni. ³⁴ Dzamauka ire áte duksa á makuralla. Nane keni á de sakurá ba dzama ire-aara tsekemme. Aɗaba ba kelaa hare á bere á ba an dzama ire-aara.»

7

Habazauka sera á emnde
(Luka 6:37-38, 41-43)

¹ «Habazauka sera á emnde, kure keni, á de zakurvaarze Dadaamiya am shairiya. ² Adaba ba shairiya na kwá maganá á dete emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurá á ba áte una nanna. Bademme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una nanna ge kure keni. ³ Labara nane ge ekka ká zhárá esseba na am ice á egdza emmeḅa, amá ká tapanaaka slalbe sladde na am ice á ḅa ge ekka? ⁴ Ká dzegwaná estara banán ge egdza emmeḅa: “Sansa yá sakansese esseba am ice”, amá ekka ká an slalbe sladde am ice á ḅa? ⁵ Egdza á fida na, sansese emtsaade slalbe sladde na am ice á ḅa na, ká nanna ice á ḅa parakke, lauktu ká de sananse esseba am ice ge egdza emmeḅa.

⁶ «Vawaterteka duksa cufedde ge kere-aha, kuvaukuva geni a eptsarakuraareka, a cebarakuraaka; velyawanveka náza hyema á kure á katafke á nabezhe-aha geni a payeraaka an sera.»

Ndavaundáva, tatayautataya, d'audaha á dem mba
(Luka 11:9-10)

⁷ «Naba ndavaundáva tá de vakurteva; tatayautataya, kwá de shansha; d'audaha emnde a há tá se werakurantewera wakyiya. ⁸ Adaba ma a ndavanaa ware keni, sey á shansha. Ma a tatayanaa ware keni, sey á shansha. Ma a janaa ware wakyiya keni, tá weranantewere. ⁹ Anḅwa ura am kure, má egdza-aara á ndavanu d'afa, nane á vante nákwá emtu? ¹⁰ Bi má a ndavanu kelfe, nane á vanta zahe? ¹¹ Kwa mandzawe-aha tsa, amá diyakurdiya vaterte duksa shagera ge egdzara á kure. Sakwa Eddekure na am samaya na emtu? Nane á jauje ge emnde bademme an vante duksa shagera ge emnde na tá ndavaná ázeḅara.

¹² «Názu kwá kataná kure áza emnde bademme, kure keni magawateránmaga ba estuwa ge emnde. Adaba una nanna jirire á názena a belateraare *tawraitá á Muusa ge emnde, ira názena am wakita á nabi-aha.»

Wakyiya becce
(Luka 13:24)

¹³ «Dawemde á kya wakyiya becce. Adaba wakyiya na gatatte antara baráma yaikke wá, á da ura á dem keḅa, aley emnde kwakya tá d'aba ba una nanna. ¹⁴ Amá á kya wakyiya becca, antara unḅule shairre wá, á dá ura á dem tate á shifa, emnde na tá d'aba una nanna ta cekwa.»

Nafa wá, tá diyeddiye á ba áte egdza-aara
(Luka 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ «Tzufautsufa ire á kure áza nabi-aha fida. Má tá sawa á sezekure, tá ganve ire-aatare ba seke kyawe-aha, amá am huḅe-aatare wá, ta ba seke indale-aha na mandzawe-aha na. ¹⁶ Kwá de diyatersediye áte názena á de maraná slera-aatare. Tá ḅazlewaaka egdzara á nderza áte dake, bi egdzara á gwayafa áte zaza. ¹⁷ Nafa na shagera na, á yá egdzere emtake, nafa na shagerka na, á yá egdzere keni emtaḅka. ¹⁸ Nafa shagera á taa yeka egdzere emtaḅka; nafa na shagerka keni

á taa yeka egdzere emtake. ¹⁹ Baďemme á nafa na á yeka egdzere emtake na, a icarsice, a epsharapsha an kárá. ²⁰ Una keni ba duksa palle: Kwá de diyatersediye nabi-aha fida ɲanna áte slera-aatare.»

Diyanakurka ya ďekideki

(Luka 13:25-27)

²¹ «Diyaweddiye una ba shagera: Baďemme á emnde na tá biya: Yaakadada, Yaakadada na ka una watse tá shá dem zlanna am samaya. Sey edda una á maga názena á kataná Edderwa na anƙwa am samaya na. ²² Vacite ɲanna, emnde kwakya tá de biya: Yaakadada, Yaakadada, ɲere keni ndza ɲa magaa slera á nabiyire an zhera á ɲa; ndza ɲa ɲgyanse jini-aha am ura an zhera á ɲa; ndza ɲa magaa najipu-aha gergere an zhera á ɲa. ²³ Daaci ge emnde ɲanna watse yá baterá: Ndza diyanakurka ya ďekideki. Gawiyapteka zlalauzlálá, kure kwa emnde a maga haypa.»

Bere-aha gergere buwa

(Luka 6:46-49)

²⁴ «Daaci ma a cenanaa ware elva-aaruwa ɲanna, a maganaahe áte una ɲanna, ɲane á garava an zhele slenƙale, a nderaa bere-aara, a yese haha, á de faná ekte áte palaha. ²⁵ A hyehe ge yawe yaikke, a sawhe ge yawe á kela, a se eblyetaa áte bere ɲanna, effeya keni á vata á ba an ndzedá, aley bere ɲanna mbedáaaka, adaba ta nderanaa áte palaha. ²⁶ Amá ma ware una a cenvaahe elva-aaruwa ɲanna, maganaaka áte una ɲanna maa, ɲane á gáráva an zhele uce, a naba nderaa bere-aara áte shiili. ²⁷ A hyehe ge yawe yaikke, a sawhe ge yawe á kela, a se eblyetaa áte bere ɲanna, effeya keni á vata á ba an ndzedá, daaci a mbedanaahe reppe.»

Hákuma á Yaisu ge kwanse duksa ge ura

²⁸ Am sarte na Yaisu zlauzle am ndaha elva-aha ɲanna, baďemme á zlamaha tá maga ba najipu-aara, ²⁹ adaba kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraitá, ɲane a kwaraterse á ba an hákuma.

8

Yaisu a mbanaahe slederve

(Mark. 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Tsekwaatsekwa Yaisu á sá áte ire á wa, kwakya nalga na a daa dɔba ɲane. ² A semhe ge ura á wana derve, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Yaakadada, ekka wá, má wayak-waya ka dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.» ³ Yaisu a naba pelse erva-aara, a fete áte slederve na, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Wayanwáyá ká mbembe, ba metedde vuwa á ɲa.» Ba seke ndaha miya na, a naba mbehe ge slederve ɲanna metedde. ⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Eccena ba shagera: Balananseka ma ge ware keni dekideki. Názena ká de maganá ka wá, de maranánmárá ire á ɲa ge *liman, vanteva sadake na ndza a ndahanaa Muusa na, ká maraterná an una ɲanna ge emnde ge mbakmbire.»

Náwa a mbanaa estuwa

Yaisu nave á male á sawji-aha á Rauma

(Luka 7:1-10)

⁵ Daaci damda Yaisu á dem Kafarnahum. A demhe ge male á sawji-aha á Rauma á dezeńara, a de njalan geni a melanumele. ⁶ A ba njane á elvan ge njane: «Yaakadada, anjwa nave-aaruwa á zlava am mba, lapika ba zlazladá, matsamatsa ubiya-aha áte njane, á shá zladá jipu.» ⁷ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Yá anjwa duwa, yá de mbanaambe.» ⁸ A njutehe zlaɓe ádaliye ge male á sawji-aha á Rauma na, a ba njane á elvan ge Yaisu: «Malum, hyanefka dɛkideki geni ká sem huɗe á ha-aaruwa. Ndaasendahe ka ba elva á njalle, á mbemmbe nave-aaruwa. ⁹ Adaba iya keni, ya ba edda á hákuma; male-aha-aaruwa keni tá anjwa. Iya, ya male á sawji-aha. Má ya banán ge palle-aatare: Ezzlala á dem tatu estuwa, ba á zlala. Má ya d'aha palle-aatare ba á sawa. Má ya banán ge nave-aaruwa palle: Emmága una, sey ba á emmága.»

¹⁰ Ba cenancena Yaisu elva-aara njanna wá, á maga ba najipu-aara. Daaci a ba njane á elvan ge emnde na tá anjwa á d'aba njane na: «Yá bakurá ba jirire: á ba am *Iserayiila keni, shananka ura an fetarfire estuwa. ¹¹ Yá anjwa bakuranba: Emnde kwakya una tá de sawa á sá á ba am gedí, antara á sá á ba am yala, tá de zá emtakire áza Ibrahim, Isiyaaku, ira Yakubu am zlanna am samaya. ¹² Amá emnde na ma andze náza-aatare zlanna á Dadaamiya wá, itare tá de puwaterpuwa á dem tabedammire ágashe, tá de kyuwa ambera tá kerda slare-aatare ge zladá.» ¹³ Daaci, a ba Yaisu á elvan ge male á sawji-aha na: «Ezzlala á dem mba á njane, a gevge áte una ka fetaare átekwa na.» Kertenj a naba mbehe ge nave á male á sawji-aha na á ba am sarte njanna.

Yaisu a mbaa lapika-aha kwakya
(Mark. 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Am iga-aara maa, Yaisu a dem mba á Piyer, a de bera shawle á Piyer mukse á zlava, á wáná zlagzlagi. ¹⁵ Yaisu ba a de fete erva-aara áte mukse na, daaci a naba yanhe ge zlagzlagi, a tsetehe, a maganaa slera-aha. ¹⁶ Herzhe mangaripu maa, ta sanaa emnde na tá an shaitaine na kwakya. A naba ngyanse jini-aha njanna am itare an elva-aara, a mbaa emnde na tá áte lapikere na bademme. ¹⁷ Estuwa ganvege názena ndza a ndasaa nabi Aisaya, a ba njane: «Ba njane an ire-aara a lyamivaare lipire á miya ira lapikere á miya bademme.»

Emnde na wayarwaya d'aba Yaisu
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yaisu nanna kwakyire á nalga na átevgge njane, daaci a ba njane á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumibza haye ádehuwa-aara.» ¹⁹ A ganaptehe ge malum á *tawraitu umele, a ba njane á elvan ge Yaisu: «Malum, yá d'abakdaba ma ka deme keni.» ²⁰ A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Mbayka-aha tá an evege-aha-aatare; yiye-aha keni tá an bere-aha-aatare. Amá iya *Ura á emnde bademme wá, ba tate na yá zlavanaazlava shifa-aaruwa keni baaka.» ²¹ A ba ura umele zlaɓe ádaliye am dagave á emnde a d'aba njane, á elvan ge njane: «Yaakadada, viteva barama yá de hedeheda emtsaade edderwa.» ²² A njwanantehe ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Sawa, d'abidaba, yatera emtsa-aha, a hed'arheda emtsa-aha-aatare.»

Yaisu a ekhyaa válale
(Mark. 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Yaisu a de demhe am paare á yawe, pukura-aha-aara keni ta naba dabemhe. ²⁴ A naba tsetehe ge wálale yaikke arge haye nanna. Yawe na a fatsana effeya na a nduhe paare, amá Yaisu á pá ba hare-aara. ²⁵ Ta de tsantehe ge pukura-aha-aara, tá ámbera edfaha: «Yaakadada, lyamilye degiya má baaka.» ²⁶ A njwutehe, a ba nane á elvan ge itare: «Labara á wakurwa lyawa estuwa? Ekkure wá, cekwa fetarfire á kure!» Daaci a naba tsetehe, a valaterarhe ge tara effeya antara haye. Ba seke ndaha miya na, a tsaahé tseriyye ba seke ndza gejaaka duksa. ²⁷ Emnde bademme tá maga ba najipu, a ba itare: «Ware nane jeba á zhele na, dete ba effeya antara haye keni tá fansarefe na?»

A mbateraa estuwa Yaisu emnde buwa tá an shaitaine
(Mark. 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Am sarte na icaransice haye tara Yaisu, daraada á dete iga a guwa am haha á Gadaraina-aha maa, ba tsekwa-aatare am paare wá, tá de ja ba ire antara emnde buwa tá an shaitaine, tá segashe am irekhya-aha, ta zlazlada-aha jipu, tá an kuva áza emnde, ura á taa deseka á kya unḡule nanna. ²⁹ A ba itare á ba an ka kwara: «*Egdza á Dadaamiya, ázara am dagave á n̄ere antara ekka? Zlabe ba laukte-aara keni samka kertenj ka se fa zlada áte n̄ere emtu?»

³⁰ Ay, áhuwa nanna maa, anḡwa walda á nabezhe yaikke, tá anḡwa piya. ³¹ Jini-aha na ta naba n̄ala Yaisu a ba itare: «Má ká n̄yan̄ern̄gye wá, van̄erteva barama n̄a de n̄já am walda á nabezhe-aha na.» ³² «Dawmbare», a ba Yaisu á elvan ge jini-aha na. Daaci ta sesehe am emnde na, ta de demhe am walda á nabezhe-aha na. Ta naba zlerdaa zhagade ge nabezhe-aha na daga á sate egdza wa nanna, ta se valyeme am haye, a ndateruhe ge haye bademme.

³³ Zhagade á dem ekse ge suni-aha á nabezhe na, ta de balaterse labare nanna ge emnde, antara názena ta shanaa emnde buwa na ndza tá an shaitaine na bademme. ³⁴ Daaci emnde a ekse bademme saresse, tá se yainu ge Yaisu. Ba puwartepuwa ice áte nane maa, ta n̄alanaa á ba an n̄ála geni a dedde am larde-aatare ba dekideki.

9

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aha-aara
(Mark. 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Yaisu a demhe am paare á yawe tá antara pukura-aha-aara, a icese haye, a saahé á sem ekse-aara. ² Daaci ta sanaa ura lapika an matsa ubiya-aha-aara, tá sá sepaná áte egdera. Am Yaisu nanna fetarfire-aatare, a ba nane á elvan ge edda una lapika na: «A gazleka ervaunḡde á n̄a egdza-aaruwa, adaba an b́ará haypa-aha á n̄a.»

³ Daaci tá anḡwa malum-aha á *tawraitá áhuwa, a ba itare am ervaunḡde-aatare: «Kwaye zhele na anḡwa á lyiyya sledé á Dadaamiya.»

⁴ Kertenj Yaisu diyeddiye názu tá dzamaná itare, a ba nane: «Labara kwa dzamete elva kelaadire estuwa am ervaunḡde á kure? ⁵ Ázara una tsaftsafé jauje ge baná: An b́ará haypa-aha á n̄a, bi baná: Tsettse ezzlala an sera á n̄a? ⁶ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme, yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci, a ba nane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aha-aara na: «Tsettse, ezzlala á da.» ⁷ A naba tsetehe, a zlalehe á dem mba-aara. ⁸ Amá nalga á emnde na tá áhuwa na naranna una nanna,

baɗemme gazlargazla, ta fantau ge gálá Dadaamiya, aɗaba hákuma ɗanna a vante ge urimagwe na.

*Náwa ndza a ɗantaa estuwa Yaisu Mata
(Mark. 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ Daaci Yaisu a tsetehe áhuwa, aɗkwa á zlala áte barama; áтира zlala, a naa zhele umele zhera-aara Mata, á njá am bere á hadama. A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Tsettse sawa ɗabidɗaba.» A naba tsetehe, a ɗabete Yaisu.

¹⁰ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá aɗkwa za ɗafa antara pukura-aha-aara am mba á Mata ɗanna, ta naba semhe ge *emnde a jaha hadama, antara emnde a haypa umele kwakya, ta se nja átirpalle antara Yaisu. ¹¹ *Farisa-aha ba naranna una ɗanna maa, a ba itare tá elvan ge pukura-aha á Yaisu: «Labara malum á kure á za ɗafa antara emnde a jaha hadama ira emnde a mága ser haypa?» ¹² De cenatercena Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. ¹³ Zlalauzlala, de tsahautsaha názena am huɗe á wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Názena yá kataná ya kwakya wá, baira zezarziire, sadake á dabba-ka. Aɗaba iya wá, sanká ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

*Ndává áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mark. 2:18-22; Luka 5:33-39)*

¹⁴ Ta se ndavanuhe ge pukura-aha á Yuhanna slemaga baptisma, a ba itare: «Ŋere antara *Farisa-aha, ɗa eksa ndera, labara pukura-aha á ɗa tá ekseka ndera dekiɗeki na?» ¹⁵ Daaci a ɗwaterante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Emnde na tá ɗahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Tá dzegwánka dekiɗeki. Amá aɗkwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte ɗanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.

¹⁶ «Baaka ura a venya emgyegwe a naɗgyuwe an baukta áɗwaslire, aɗaba una áɗwaslire na á de teɗa una emgyegwe na, daaci á de ette ba kwakya zlaɓe adaliye.

¹⁷ «Zlaɓe ádaliye, tá puweka mbazla áɗwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Aɗaba máki naavenahe, á tata kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya-aha keni badzavbadze. Sey tá puwa mbazla áɗwaslire á dem *kanyakanya keni áɗwaslire lauktu baaka una á de badza am huɗe-aara.»

Labare á egdza á male á

*Yahudiya-aha an mukse na a gejante naɗgyuwe á Yaisu
(Mark. 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ Ba Yaisu aɗkwa á baterá elva-aha ɗanna, a semhe ge palle á male á Yahudiya-aha, a naba kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Eɗtsamtsa egdza-aaruwa mukse ba kinamina na, amá naba sawa fetefa erva á ɗa áte ɗane, á de shifeteshifa.» ¹⁹ A naba tsetehe ge Yaisu, ta ɗabemhe antara pukura-aha-aara.

²⁰ Aɗkwa mukse, á maga yawe kelaawa ju buwa, á maga ba palase áte lapikere á kela uzhe, a naba ganaptehe ge Yaisu á kya iga, a

fete erva-aara áte we á nangyuwe-aara. ²¹ Adaba ndza a slaslan ba estuwa am ervaunđe-aara, a ba ɲane: «Ma shanansa ya fete ba erva-aaruwa áte nangyuwe-aara kení, ya mbembe.» ²² A eptsapte ge Yaisu, a zharanaahe, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Mbakaambe fetarfire á ɲa egdza-aaruwa. A gazleka ervaunđe á ɲa đekideki.» A ba am sarte ɲanna a naba mbehe ge mukse na.

²³ Daaci damda Yaisu á dem mba a male á Yahudiya-aha, a de bera jahava a emnde kwakya tá kyuwa, emnde umele kení tá ferta derma. ²⁴ Daaci a ba ɲane a elvan ge itare: «Dawedde áhuna adaba egdzere an emtseka, á pá ba hare.» Ta naba puwar dzáká, agira tá epsawepsawa. ²⁵ Daredda emnde á degashe maa, a demhe ge Yaisu á dem bere ɲanna, a de ɲanaa ba erva ge egdze na, daaci a naba tsetehe. ²⁶ Ta naba hyanme labare ɲanna am larde ɲanna bademme.

Yaisu a mbaa wulfe-aha ta buwa

²⁷ Tsettsa Yaisu áhuwa zlazlálá, ta naba dabemhe ge wulfe-aha umele ta buwa, tá ámbera eđdaha an ka kwara: «Ambarka á ɲa Yaisu *Egdza á Dawuda zanervaarze.» ²⁸ De demda Yaisu am bere, ta demhe ge wulfe-aha ɲanna kení ádezenjara, a ndavateruhe ge Yaisu: «Fakurtarefa geni yá dzegwándzegwa vakurtá ice emtu?» Ta naba ɲwanantehe: «Ane, fanertarefe Yaakadada.» ²⁹ Daaci Yaisu a semtateraa ice, a ba ɲane: «A gevge áte una kwá fetaara kure átekwa.» ³⁰ A naba werte ge ice-aatare. Yaisu a fantau ge giyatergiya, a ba ɲane á elvan ge itare: «Fawfa hyema ba shagera: a cenanka ura umele đekideki.» ³¹ Aley itare ba zlala-aatare, tá de balese labare á Yaisu am larde ɲanna bademme.

Yaisu a mbaa ura an jini

³² Am sarte na tá átire á zlala, ta naba sanaa ura an shaitaine ge Yaisu, ba elva kení á taa ndaaseka đekideki. ³³ Ba Yaisu ngyansenggye jini na am ɲane maa, uce na a naba fantau ge ndaha elva. Daaci nalga á emnde na bademme ta fantau ge mága najipu, ta bantsa itare: «Ndza nanjeranka jeba una am *Iserayiila đekideki.» ³⁴ Amá ta bantsa *Farisa-aha: «A vantaa ba male á shaitaine-aha hákuma ɲanna ge ngyanse jini am ura.»

Yaisu ankwá á zanvarze ge nalga á emnde

³⁵ Yaisu jemje daba am berni-aha antara am ekse-aha bademme, á kwaraterse duksa ge emnde am mashidi-aha-aatare, a balateraa labare á higa, labare á dem *kwará á Dadaamiya, ámbera á mbatermbe am lapikere gergere, ira názena a badza ura bademme. ³⁶ Am Yaisu a zharanaahe nalga á emnde na, daaci a naba zatervaarehe, adaba kudarevkuđe, zlauzle ndzedá-aatare. Ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare. ³⁷ Daaci, a ba ɲane á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwakya hiya áte fe, amá cekwa emnde a ehhalá-aara á dem mba. ³⁸ Adaba una ɲanna, ɲalaunjala Edda á fe, geni á farfe ge bela emnde á dem fe-aara.»

10

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mark. 3:13-19; Luka 6:12-26)

¹ Yaisu a d'etaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, daaci a vaterete hákuma ge ngyanse jini-aha am ura, tá mba emnde am lapikere gergere antara emnde na tá an badza bademme. ² Náwa itare zhera-aha a emnde a bela kelaawa ju buwa nanna: Zunŋwe wá, ba Simaun, nane una ta d'ahanaa an Piyer, tá antara egdza emmenjara Andere; egdzara á Jaibaidaiyus buwa tara Yakuba an Yuhanna, ³ Filip, Bartaulauma, Taumas, Mata nane una slejaha hadama, Yakuba egdza á Halfa, Tadawus, ⁴ Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

⁵ Yaisu á bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa nanna, a ba nane á elvan ge itare: «Daumbareka á dem tate á emnde a jeba umele, daumbareka á dem ekse-aha á emnde a *Samariya keni. ⁶ Daumbare kure á ba deza Iserayiila-aha, itare tá ba seke kyawe-aha na ta kefa an kefa na. ⁷ Daumbare an waazu, bawateranba: Sarte á njá am *kwará á Dadaamiya herzhapteherzhe. ⁸ Daaci mbaumbe lapika-aha, tsautse emnde am emtsa, mbaumbe emnde na á waterá derve, ngyaungye jini-aha am emnde keni bademme. Hákuma nanna kwá shan ba dey, kure keni magawateránmaga ba dey ge emnde. ⁹ Daumbareka an dindar, bi lipela, ma shunŋu keni am lyiba-aha á kure. ¹⁰ Eksauka nambela á kashi am erva ge mága shula á kure, ma nanŋyuwe buwa keni áte ura palle. Halauka kimake, ma zade keni am erva, adaba edda á slera wa, zlayánzlaya geni á lyevalya d'áfa keni. ¹¹ Má dakuremde am berni, bi am ekse, tatayautataya ba edda una anŋkwa higa-aara ge lyiyakurlyiya na, njawinja á ba am mba-aara, dem sarte á zlala á kure áhuwa. ¹² Má kwá anŋkwa dem mba á ura, bawateránba emtsaade ge emnde á há nanna: A vakurteva Dadaamiya hairire! ¹³ Daaci má lyarakurvalye emnde a há nanna tá shansha hairire na. Amá má lyiyarakurka, tá shanka hairire nanna. ¹⁴ Má dakuremde am mbá á emnde, bi am ekse na lyiyarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaapape berbere na áte sera á kure. ¹⁵ Yá bakurá ba jirire: Vací shairiya wá, watse nŋulme ba shairiya na ta magaterán ge emnde a *Saudauma antara emnde a *Gaumaura na, arge názá á emnde a ekse nanna.»

Zlad'a-aha na watse á sawa na
(Mark. 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ «Cenaucena: Náwa yá belakurbela wá, kwa ba seke kyáwe-aha am dágave á indale-aha. Amá gawuvge yaimyaima-aha ba seke záhe, gawuvge emnde a kamaare ba seke zalke-aha. ¹⁷ Faufa hyema áte ire á kure, adaba watse tá dakurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an já am mashidi-aha-aatare. ¹⁸ Watse tá dákurá á de katafke á male-aha á duniya, tá de dákurá á de katafke á slekse-aha adaba zhera-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydire áte iya á katafke-aatare antara áza emnde a jeba umele keni. ¹⁹ Amá, má darákurda wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, bi geni kwá de ndaaná estara. Adaba á ba am sarte nanna wá, watse á semsa elva-aha na kwá de ndaaná kure á sem ire-aha á kure. ²⁰ Adaba kwá de ndaaná kure-ka, á de ndaaná ba Shedekwe á Eddekure elva-aha nanna am kure.

²¹ «Am sarte ɲanna maa, emnde umele tá de vatertá ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de cebarateraceba. Dada-aha keni tá de vatertá ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de cebarateraceba. Egdzara umele keni, tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceba ba shifa-aatare. ²² Emnde bademme watse tá dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa, amá edda una má tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, ɲane á lyelye shifa-aara. ²³ Amá am ekse na má tá fá zladá áte kure, zhagadawzhagade á dem ekse umele, adaba uwe, una yá bakurá ba jirire: yá de semsa ya ba estuwa, ya *Ura á emnde bademme, kwá de zланаaka ja daba am berni-aha á *Iserayiila bademme.

²⁴ «Baaka pukura na ni á januje ge málum-aara an malire; baaka walaadí na á januje ge zanuwe-aara an malire. ²⁵ Á juka am, ma waletewala pukura, ɲane keni á gevge seke malum-aara, ma walaadí keni á juka am á gevge seke zanuwe-aara. Má edda á há maa, tá dahaná an *Bailjaibul ni, sákwa emnde na tá am huđe á há ɲanna emtu?»

Kuvaukuva ba Dadaamiya palle
(Luka 12:2-9)

²⁶ «Adaba una ɲanna, kuvauka urimagwe dekideki. Adaba baaka duksa na an shebe kina, á de shebaaveshebe mazla-aara. Baaka duksa na ni nasherire kina, tá de diseka emnde. ²⁷ Názu yá bakurná ya an shebe na, de balausebale ba parakke. Una tá ndaakurse á dem hyema an nasherire na keni, de balaubala á ba an ká kwará á dem huđe á ekse. ²⁸ Kuvawaterka emnde na tá dzegwándzegwa cebakurceba ba shifa á kure am duniya na. Itare tá dzegwánka mága duksa áte shifa a dem zlanana. Kure wá, kuvaukuva ba edda una ni ɲane an hákuma ge cebakurceba kina, an hákuma ge dakurá á dem kára á jahanama keni. ²⁹ Njedu-aha buwa tá velan ba ge kwába palle-ka emtu? Amá ba palle á njedu-aha ɲanna keni á taa kedfeka ba estuwa, sey má a wayetaa Eddekure na am samaya na. ³⁰ Ba duksa palle ge kure keni: Ba úgje á ire á kure keni an kezla bademme áza Dadaamiya. ³¹ Adaba una ɲanna gazlauka dekideki, kwá an dárádza ba kure arge njedu-aha ɲanna ma wanyara keni.»

Yaa Yaisu bi ndaase parakke geni ba ɲane una Yaakadada
(Luka 12:8-9)

³² «Ma ware una shebaaka, a enndaha ba parakke á katafke á emnde ganakini ya Yaakadada-aara wá, iya keni yá de enndaha ba parakke á katafke á Edderwa am samaya geni ɲane ura-aaruwire. ³³ Amá edda una yiyaaya á katafke á emnde wá, iya keni yá de yanaaya á katafke á Edderwa am samaya.»

Hairire-ka amá kelaadire
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Slaslauka geni iya ya saa hairire á sem duniya. Sanka an hairire á sem duniya, amá ya saa ba kelaadire. ³⁵ Sawa-aaruwa wá, ya se wesa tara egdzere an dada, tara egdzere mukse an emmenjara, ira tara egdzere mukse antara shawle-aara mukse. ³⁶ Ba emnde a há-aatare una tá de gev kelaade-aha-aara.

³⁷ «Ma ware una a hayaa ba eddenjara bi a hayaa emmenjara arge iya, njane wa, hyafka sledabidaba. ³⁸ Ma ware una eksanteka dzanjala-aara emtsaade ge dabidaba an njane, njane wá, hyafka sledabidabi. ³⁹ Ma ware una á kátá nejleze shifa-aara na, edda-aara á kedanaakeda, amá edda una a kedaa shifa-aara adaba iya, njane á nejlesenjezle.»

Elva a sha lafa
(Mark. 9:41; Luka 10:16)

⁴⁰ «Ma a lyakurvaa ware keni, edda-aara a lyevaa ba iya. Edda una lyivaalye, a lyevaa ba edda una a belibela na. ⁴¹ Ma ware una a lyevaa nabi á Dadaamiya adaba njane nabi á Dadaamiya, njane keni á de shansha lafa á nabiyyire. Edda una a lyevaa ura jirire adaba njane slejirire, njane keni á de shá lafa á slejirire. ⁴² Yá bakurá ba jirire: Ma ware una a vante ba yáwe lailaidde ge cekwa á pukura-aha-aaruwa, adaba njane pukura-aaruwa, á shansha lafa-aara.»

11

Emnde a bela á Yuhanna ádeza Yaisu
(Luka 7:18-35)

¹ Am Yaisu zlauzle á tsakaterá elva njanna ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa maa, a naba tsetehe áhuwa mazla-aara, ge de kwaraterse elva antara ge balatera waazu ge emnde am ekse-aha á larde njanna.

² Am sarte njanna maa, Yuhanna slemaga baptilisma am dangay. Ba cenancena labáre á slera na anjwa á maganá Yaisu *Almasiihu na, daaci a belanve emnde umele am pukura-aha-aara, ³ geni tá de ndavanundave estuwa: «Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sáwa na emtu? Una ka ura umele, sey njá tsákwá hyema adaliye he?» ⁴ A njwaterantehe ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «De bawanánba kure názena á cenaná hyema á kure, antara názena kwá zheraná á ba an ice á kure na ge Yuhanna njanna. ⁵ Bawanánba ganakini wulfe-aha tá anjwa nanna ice-aatare, emnde a dere tá anjwa zlala ba lanje, emnde a derve garevge ba metedmetedde, makwaya-aha tá anjwa cenancena, emnde na ndza emtsaremtsa keni tsarettse, talage-aha keni maa, cenarvaacena waazu á labare á higa. ⁶ Barka ge edda una má kezlanveka fetarfire-aara áte iya na.»

⁷ Am sarte na tá anjwa zlalá pukura-aha á Yuhanna maa, Yaisu a fantau ge ndahater elva á Yuhanna ge zlamáha, a ba njane á elvan ge itare: «Ndza kwa de zhára uwe kure am kaamba? Ndza kwa de zhára masa-aha na á gejaná effeya na emtu? Una njanna-ka dekideki. ⁸ Ay ndza kwa de zhára uwe? Ndza kwa de zhára ura am zane zariya emtu? Náwa emnde a tsekwa zane zariya keni tá á ba am mba á slekse-aha. ⁹ Ay ndza kwa de zhára uwe? Ndza kwa de zhára nabi á Dadaamiya ka emtu? Una ba jirire, á tsáka á ba an nabi keni. ¹⁰ Adaba ba Yuhanna una wakita á Dadaamiya anjwa á ndaha elva-aara a ba njane: «Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á nj, ge tsatsaká baráma, á ba Dadaamiya.»

¹¹ Yá ndaakur ba jirire: am emndimagwaha na tá yaterá ba njwasha, baaka ura á jauje ge Yuhanna slemaga baptilisma an malire. Aley edda una cekwa ba njane am emnde na tá am *kwara á Dadaamiya wá, njane

á jauje ge Yuhanna an malire. ¹² Kwaye a fantuwa estuwa Yuhanna slemaga baptilisma ge bala waazu, sem vatena, kwara á Dadaamiya á shá ba zladá áza kelaade-aha, tá kátá ba ta berduhe daaci tá kwaraná itare. ¹³ Adaba bademme á nabi-aha, antara *tawraitá á Muusa ta magaa nabiyire-aatare áte kwara á Dadaamiya. Itare wá, halarvuhale á ba áte Yuhanna. ¹⁴ Má kwá cena náza-aaruwa wá, *Ailiya na Dadaamiya a balese werre am wakita-aara ganakini watse á sawa na, ba nane Yuhanna nanna. ¹⁵ Edda una ankwá hyema-aara ge cena duksa, a cenvaacena elva na ya bakurna ya na ba shagera.

¹⁶ «Yá sláterá an ware kwa emnde a zamáne na? Yá sláterá an egdzara na tá befa ba nara áte we á laye am hudefe á ekse, a ba emnde umele, tá elvan ge emnde umele-aatare: ¹⁷ Na fertakurte derma á ga gusa, shekelakurka; na tsakakurte dákwá keni, kyuwakurka. ¹⁸ Haá! Samsa Yuhanna, nane zaaka duksa-aha umele, shaaka mbazla, nane wá, an shaitaine deme ákyiye! ¹⁹ De samsa *Ura á emnde bademme, nane wá, ankwá ezza, ankwá essha keni, ta bantsa: Kwaye zhele na slera-aara ba hudefe, nane deme wá, ura á emnde a njezla antara emnde na tá maga ba haypa na akyiye! Amá ilmu á Dadaamiya wá, ankwá á máráva jirire-aara am slera na ankwá á maganá nane.»

*Zladá árge eksa-aha na ta kwaleve mága tuba
(Luka 10:13-15)*

²⁰ Daaci Yaisu a naba valateraarhe ge emnde a ekse-aha na ndza a magaa najipu-aha kwakya am hudefe-aara, aley magarka tuba defikdefiki na. A ba nane áte ekse-aha nanna: ²¹ «Degiya watse zladá arge ekka, ekka Kaurajin; zladá arge ekka, ekka Baytisayda. Adaba najipu-aha na ya maganaa am kure na wá, ma andze am Tirus antara Sidaun wá, ma andze tsakwaremksakwa emnde a ekse-aha nanna am buhwa-aha, ma andze daremde am kelpa á kára ge marese tuba-aatare. ²² Adaba una nanna, yá bakurá ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ngulme ba shairiya na ta magaterán ge tara Tirus antara Sidaun na arge názá á kure. ²³ Ekka keni Kafarnahum, ka kurken watse á kakteka Dadaamiya, á dakaada á dem samaya emtu? Baaka defikdefiki! Watse á gakaage á dem jahanama. Adaba najipu-aha na ya maganaa am ka na wá, una nanna ma andze am *Saudauma wá, sem vatena keni ekse nanna ma ba nja-aara. ²⁴ Adaba una nanna, yá baká ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ngulme ba zladá na Dadaamiya á de faná áte emnde a *Saudauma na arge názá á na.»

*Sawmbare ásezerwa kwá shansha puwansepuwe
(Luka 10:21-22)*

²⁵ Am sarte nanna, a eksante elva ge Yaisu, a ba nane: «Eddaye-aaruwa, ka Edda á samaya antara haha ba ka palle. Yá ankwá slafak we-aaruwa kwakya, adaba ka sateransa ka ge egdzara mesheshe názu ka shebatervuwe ge emnde a diya, antara emnde a erjkale. ²⁶ Ba estuwa Edderwa, una namaari á na ganakini a gevge ba estuwa.

²⁷ «Edderwa a fime duksa bademme am erva ge iya. Diyaweddiye ganakini baaka ura á diyeddiye *Egdza á Dadaamiya máki Eddenara nanna-ka. Dada keni, baaka ura á diyeddiye máki Egdza-aara-ka palle, antara emnde na a wayaterántaa Egdza-aara ge marateránmara.

²⁸ «Kwa emnde na a kudakurefkude ge sapa gwatama demdeme na, sawmbare bademme ásezerwa, yá lyakurvárela kwá puwánsepuwe.

²⁹ Naba fawisarefe, tsahautsaha duksa ázerwa, adaba ya ura maggwe, ya slekemaare. Ba jirire geni kwá shansha puwansepuwe ge ire á kure. ³⁰ Adaba duksa na yá de fakuraara iya, á de magakuránmaga emtakire, gwatame na yá de fakuraara iya keni, zlazlada-ka essepa-aara dekideki.»

12

Ba Yaisu una edda á kwaskwe á puwansepuwe
(Mark. 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Daaci shekwaashekwa cekwaangudi, vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe Yaisu a degashe am dagave á fe-aha á hiya, á wáterá waya ge pukura-aha-aara maa, ta naba kezleve ire á hiya na, ta zuhe. ² Ba naráterna *Farisa-aha maa, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ezzhara pukura-aha á ña tá maga názu piyatepiya shairiya á miya an vaci puwansepuwe.»

³ A naba njwaterantehe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ñateraana waya na emtu? ⁴ Duwa-aatare á dem mashidi wá, ta de zuhe tapiske na ta fán ge slera á Dadaamiya na. Baráma á zuze-aara keni belarateránka tsa. Una á ndaná shairiya á miya wá, sey tá zana ba *liman-aha palle. ⁵ Emtu ndaakurseka am *tawraitá, ganakini *liman-aha wá, ma vaci puwansepuwe keni, itare tá diya ba mága slera am mashidi emtu? Adaba una ñanna, itare ma tsufarteka una am *tawraitá keni, baaka haypa áte itare. ⁶ Ay degiya, ankwá názu jauje ba ge mashidi keni an yaikkire áhuna. ⁷ Á ndahaná wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Maggwire una yá kataná iya sadake á dabba-ka, á bina. Ma andze diyakurdiya una ñanna wá, ma andze kwá faterarka shairiya ge emnde na baaka haypa-aatare na. ⁸ Ya ndahanaa adaba uwe una, adaba ba iya *Ura á emnde bademme una ya edda á vaci puwansepuwe ñanna.»

Zhele an emtsa erva-aara
(Mark. 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Tsetsa Yaisu áhuwa, a de demhe am mashidi-aha-aatare umele. ¹⁰ Am mashidi ñanna wá, ankwá zhele an emtsa erva-aara. Emnde na tá am huđe á bere ñanna itare tá tsagwada ba Yaisu, má watse á maganaamaga duksa na áte unjule-aara-ka, lauktu ma ta puwar elva. Ta ndavanuhe adaba ba una ñanna, a ba itare: «*Tawraitá á naba vamiteva baráma geni mí mbanaambe ura an vaci puwansepuwe emtu?» ¹¹ A njwaterantehe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki a ebyemaa kyawe á kure á dem evege sladde an kwaskwe á puwansepuwe, kyawe á edda-aara keni palla ba ñane, á zlála-ka á de sansese emtu? ¹² Sakwa ura emtu? Una ba jirire ganakini yaikke ba ura arge kyawe. Daaci estuwa, *tawraitá á vante baráma á mága slera á maggwire ge ura an vaci puwansepuwe.» ¹³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge zhele na an emtsa erva-aara na: «Pelansepele erva á ña». A naba pelanse, erva-aara gevge ba lanje ba seke umele. ¹⁴ Mázle-aara ba zlála ge *Farisa-aha ta de maga sawari-aatare geni tá maganá estara, lauktu tá kefanaakeda shifa á Yaisu.

Sleslera na Dadaamiya a eksese ñane

¹⁵ De diyeddiye Yaisu sawari-aatare ñanna maa, a naba yaa tate ñanna, a naba zlala á dem tate umele. Dikele á emnde estuwa ta daa d'aba ñane. A mbateraaha emnde na ta lapika-aha na bademme.

¹⁶ Amá a giyateraaha á ba an ndzed'á geni a de balateranseka labáre-aara ge emnde, ma ware ñane keni. ¹⁷ Estuwa jiranvejire ñane elva na ndza a balanaa nabi Aisaya, á ba ñane:

¹⁸ «A bantsa Dadaamiya:

Nawa una sleslera-aaruwa ya eksesaa ya, ñane edda una a wayanaa ervaun'de-aaruwa, yá higa jipu áte ñane. Watse yá se tsekwaná áte ñane Shedekwe-aaruwa, á de balaterá ñane ge nalga-aha bademme, geni watse yá kya shairiya-aatare bademme.

¹⁹ Ñane, tá de m'ad'eka we antara ura dekideki, á de feka hula, baaka ura á de cenancena kwara-aara á dem zhegela áte we á laye-aha.

²⁰ Ñane wá, ma edda una ba seke n'azambakara na an dzala keni, ñane á kezleka dekideki. Ma ba seke k'ará á n'azambakara na herzhe á emtsa keni, ñane á emtsanaaka dekideki. Á de magán ba estuwa sey má ganvege jirire á Dadaamiya am dagave á emndim'agwaha.

²¹ Bademme á nalga-aha, watse tá fete tama-aatare á ba áte ñane palle.»

*Jawapa a vatertaa Yaisu ge *Farisa-aha
(Mark. 3:20-30; Luka 11:14-23)*

²² Daaci ta sanaa zhele an jini ge Yaisu, jini na ganvege zhele ñanna wulfe, ganvege uce. Amá Yaisu a naba mbanaahe zhele ñanna, an'kwa á nanna ice-aara, á ndaha elva ba lan'je zla'be ádaliye. ²³ Emnde bademme tá an'kwa maga ba najipu-aara, a ba itare: «Watse ba ñane una wulfe á sleksu *Dawuda, n'á an'kwa ufufa na ka?» ²⁴ Amá am sarte na cenaratercena *Farisa-aha, a ba itare: «Zhele ñanna, a shaa hakuma á ba áza male-aatare á shaitaine-aha, zhera-aara *Bailjaibul, ge ng'ya jini-aha am emnde.» ²⁵ Amá kerten' diyeddiye Yaisu n'ázu am ire-aatare, daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Estuweka. Bademme á sleksire, máki tarapsete emnde gergere buwa am kwara ñanna, tá an'kwa dagala am dagave-aatare wá, sleksire ñanna ba badzavbadze. Ma berni-ara, bi ma huf'e á há-ara keni, máki emnde na tá am huf'e-aara garevka palle, tá an'kwa dagala am dagave-aatare wá, ba badzavbadze. ²⁶ Daaci máki shaitaine á ng'ya jini-aha-aara ba ge ñane wá, á wava áte ire-aara ba ge ñane, á zlala estara kena kwara-aara á de katafke? ²⁷ Náwa kwa bantsa kure, a vitaa ba *Bailjaibul hakuma ge ng'ya jini-aha am ura. Máki estuwa wá, a vatertaa ware kena hakuma á ng'ya jini-aha am ura ge emnde á kure? Tá kyaná ba emnde á kure shairiya-aara, geni baaka jirire am elva á kure. ²⁸ Yá ndaakur ba jirire: Yá an'kwa ng'ya jini-aha á ba an hákuma na a vitaa Shedekwe á Dadaamiya. Amaana wá, samsa ba Dadaamiya an sleksire-aara aseze kure.»

²⁹ Yaisu an'kwa á slá Shaitaine an slendzed'a, a ba ñane á elvan ge itare: «Á dzegwaná estara ura de za há á slendzed'a máki eksevaaka slendzed'a ñanna emtsa'ce, a puwanse erva á kataliya, lauktu á za há-aara bademme?

³⁰ «Daaci ma ware una baaka an ya keni, ñane kelaade-aaruwa. Ma ware una á meliyuka ge jáhá emnde na, ñane slezadaterzada. ³¹ Adaba una ñanna maa, yá anƙwa ndaakur ba jirire: Á naba yateraareye Dadaamiya ge emnde ma haypa-ara keni, antara elva-aha mandzawe na tá valyaná itare bademme. Amá edda una a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedde wa, baaka yanarye dekideki. ³² Máki ura a ndaase elva mandzawe áte *Ura á emnde bademme wá, á naba yanarye Dadaamiya haypa-aara. Amá edda una, má a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedde wá, baaka yanarye ge ñane dekideki, ma am zamane na, ma am zamane na á de sawa na keni.»

Bademme á nafa-aha ta diyaterse á ba áte egdzara-aatare
(Luka 6:43-45)

³³ «Egdza á nafa na emtake, sey tá shaná áte nafa na shagera. Tá shanka egdza á nafa emtake áte nafa laake. Ma nafa-ara keni tá diyeddiye á ba áte egdza-aara. ³⁴ Kure, elva-aha á kure á ja shifa seke wenye á zahe, kwá taa ndaaseka duksa shagera adaba kwa mandzawe-aha. We á ura wá, á ndaha ba názu jauje am ervaunde á edda-aara. ³⁵ Slekemaare, á sa arge shagerire á názena an ndaka am ervaunde-aara, á sanse ba názena emtake na. Slemandzawe maa, á sa arge shagerkire á názena an ndaka am ervaunde-aara, á sanse ba názena emtaŋka dekideki na. ³⁶ Yá ndaakur ba jirire: Vacite na Dadaamiya á de kya shairiya á duniya bademme wá, emnde bademme tá de shansa elva-aha laakire na tá anƙwa tsakaná itare na bademme. ³⁷ Adaba ma ware keni tá de kyanaa shairiya á ba áte elva na anƙwa á tsakaná ñane bademme na, ma edda-aara áte jirire, ma áte fida keni.»

Najipu na a marsaa Dadaamiya áte Yaunas
(Mark. 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Daaci a ba emnde umele am malum-aha á *tawraitu, antara *Farisa-aha, tá elvan ge Yaisu: «Malum, ná kátá ká marañerá najipu palle, ná diyeddiye átekwa máki a belakaa ba Dadaamiya.» ³⁹ A ñwete ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Amá emnde a zamane na wa, ta mandzawe-aha váyya, varanteka ervaunde-aha-aatare ge Dadaamiya. Itare tá anƙwa ndava najipu ge diyise átekwa, máki a beliyaa ba Dadaamiya, amá tá shanka dekideki. Hyaahya ba najipu na a marsaa Dadaamiya áte nabi Yaunas na. ⁴⁰ Ba seke una Yaunas a magaa váha keye, vayiya keni keye, am huƙe á kelfe na wá, iya *Ura á emnde bademme keni yá de gá váha keye vayiya keni keye am irekhyu ba estuwa. ⁴¹ Vaci shairiya wá, emnde a *Niniwe tá de mbedateraambeda emnde a zamane na. Adaba itare, am sarte na cenarácena waazu a Yaunas, magarnaamaga tuba. Amá náwa anƙwa edda una jauje ge Yaunas kina, kure kwá maŋka tuba. ⁴² Zlaƙe ádalaye, vaci shairiya wá, anƙwa slekse mukse, ñane keni watse a mbedateraambeda emnde a zamane na. Adaba ñane kwaye ndza a tsetaa am pute, a se cena waazu á Suleymanu sle-ilmu jipu. Amá náwa anƙwa edda una jauje ge Suleymanu kina, kure kwá ceneka.»

Eptsu á jini á dem urimagwe
(Luka 11:24-26)

⁴³ «Má sesse jini am ura wá, á de ja daba á ba am kaamba, ge tataya tate á puwansepuwe. Máki shanka wá, ⁴⁴ á bánba jini ñanna: Ambane

yá eptsá á dem bere-aaruwa na ya segashe am huđe-aara na. Má eptsáptsá wá, á de bera ba bere an hyađa, an tsatse tseďanđe, amá baaka ura am kwa. ⁴⁵ Daaci á zlála-aara, á de ďaha jini-aha umele na jaruje ba ge ńane an mandzawire na vuye, tá sawa, tá se ńjá am huđe-aara. Am iga-aara wá, edda-aara á gev ambane ba una ndza am zunđwire na. Náza emnde a zamane mandzawe na keni, watse ba estuwa.»

Tara emmeńara antara egdzar mama-aha-ńara ge Yaisu
(Mark. 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yaisu anđkwa á ndaater waazu ge emnde am bere wá, ta semhe ge tara emmeńara antara egdzar mama-aha-ńara wá, ta tsatsehe ágashe, tá kátá tá ndaha elva antara ńane. ⁴⁷ Daaci ura umele a de mbedanuhe ge Yaisu, geni tá anđkwa ndavaná tara emmeńara, tá antara egdzar mama-aha-ńara ágashe. ⁴⁸ Yaisu á ńwanante ge edda-aara, a ba ńane: «Ware ńane emmerwa ge iya? Emnde-ara ńane egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?» ⁴⁹ Daaci á mara pukura-aha-aara an erva, a ba ńane: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna. ⁵⁰ Ma ware una anđkwa á maga názu á kataná Edderwa am samaya, edda-aara egdza emmerwa zhele, bi egdza emmerwa mukse, bi emmerwa.»

13

Naraje an slepuwa wulfe
(Mark. 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Vacite ńanna wá, Yaisu a tseta á ba am mba, a de nja áte we á haye geni á kwaraterse elva ge emnde. ² Daaci emnde kwakya se jarammeje ázeńara, ńane a naba ńjema am paare áte ire á haye; emnde wá, bademme tá á ba am haha áte we á haye ńanna. ³ A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba ńane á elvan ge itare: ⁴ «Sesse zhele umele ge de puwa nalkame am fe-aara. Am sarte na anđkwa á puwa nalkame ńanna, wulfe-aha umele a de valyaa áte unđjule, ta se tsakantehe ge yiye-aha. ⁵ Wulfe-aha umele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sesehe á ba áte watsewatsire aďaba cekwa haha. ⁶ Amá de sesse vaciya an kára wá, deraadera aďaba baaka slalwe ńgelama. ⁷ Wulfe-aha umele zlađe adaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake. ⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a magaa ire shagera. Ekte-aha umele, ta yayaa egdzara deremke deremke; ekte-aha umele ta yayaa egdzara kul unđkwahe kul unđkwahe, ekte-aha umele zlađe adaliye ta yayaa kul keye kul keye.» ⁹ Daaci a ba ńane á elvan ge itare: «Edda una máki anđkwa hyema-aara wá, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?
(Mark. 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Am iga á una ńanna maa, ta naba sawa pukura-aha áseza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ńane: «Labára ká ndater elva ge emnde an naraje-aha?» ¹¹ A ńwaterante, a ba ńane: «Kure wá, vararakurteva barama geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá itare sharanka una ńanna. ¹² Aďaba edda una anđkwa ázeńara wá, tá de fanaarfe á de jauje á ba áte ńane. Amá edda una an erva dey wá, ba egdza una ázeńara na keni, watse tá de lyanvulye. ¹³ Aďaba una

ɲanna, yá ndater elva an naraje. Adaba ma tá aɲkwa ezzhárá deme keni tá nánka; tá effa deme hyema keni, tá cenánka duksa dekidéki, á duka á dem hyema-aatare. ¹⁴ Estuwa, názena ndza a ndahanaa Dadaamiya á kya an we á nabi Aisaya na gevge jirire-aara. Adaba a ba ɲane:

Kwá aɲkwa eccena an hyema-aha á kure, amá kwá cenanka ba názara keni. Kwá aɲkwa ezzhara an ice-aha á kure, amá kwá nanka duksa.

¹⁵ Adaba degdega ire á emnde ɲanna. An vanya hyema-aha-aatare, geni a demka elva-aaruwa á demkwa. An háfá ice-aha-aatare, geni a naránka duksa-aaruwa an ɲane. Adaba ire-aatare degdege jipu, tá sawka á sem sera-aaruwa, geni yá se mbateraambe, a ba Dadaamiya.

¹⁶ Amá kure wá, higa yaikke ge kure, adaba ice-aha á kure aɲkwa á nanna duksa-aha á Dadaamiya, hyema-aha á kure aɲkwa cenancena.

¹⁷ Yá bakurá ba jirire: Kwakya nabi-aha antara emnde á Dadaamiya umele ta kátá puwete ba ice-aatare áte názena kwá aɲkwa zharaná kure kina, amá naranka. Ndza ta kátá cena názena kwá aɲkwa cenaná kure kina, amá cenaranka.»

Maana á naraje an slepuwa wulfe

(Mark. 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ «Cenaucena ba shagera náwa yá aɲkwa ndaakur maana á naraje an slepuwa wulfe na. ¹⁹ Emnde umele, tá cenvá elva áte *kwara á Dadaamiya, amá á duka á dem ire-aatare. Daaci á sawa zhele mándzawe, á se eksese elva ɲanna am vuwa-aatare. Itare wá, ta ba seke unɲule. ²⁰ Emnde umele ta ba seke cacera. Itare, má cenarvaacena elva áte kwara á Dadaamiya wá, kertenj tá lyiyaná á ba an higa. ²¹ Amá tá vanteka slede ge elva á Dadaamiya am vuwa-aatare. Daaci má jerje lámare umele bi zladá adaba elva á Dadaamiya na wá, tá ya fetarfire-aatare ba watsewatse. ²² Emnde umele zlafe adaliye wá, ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya, amá wá, á dem dágave á dzama á ire-aha á duksa á duniya gergergre, antara wáyá á nalmane á duniya kwakya. Á becanta ba una ɲanna elva á Dadaamiya na am itare na, á maɲka nampire dekidéki. ²³ Amá emnde umele wá, ta ba seke haha na slede shagera na. Itare, má cenarvaacena elva á Dadaamiya wá, á duwa á dem ire-aatare ba shagera. Elva á Dadaamiya á sha slede am itare, itare tá maga nampire. Emnde umele kwakya nampire-aatare; emnde umele nampire-aatare ba deydey. Emnde umele zlafe adaliye, nampire-aatare ba cekwa.»

Naraje an ezleha am dagave á hiya

²⁴ Daaci a bateraa naraje umele zlafe adaliye, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa názu á garava an *kwara á Dadaamiya. Aɲkwa ura umele a ica faha-aara, a de jem hiya. ²⁵ Vacite umele an vayiya maa, duwa kelaade-aara, a naba de janem wulfe á ezleha am hiya-aara ɲanna, a naba zlala. ²⁶ Am sarte na waltewala hiya a sanse ire maa, ezleha-aha keni sesse. ²⁷ Daaci duwa á emnde a slera á edda á fe ɲanna á deɲɲara, a ba itare tá elvan ge ɲane: Ambarka á ɲa male! Ábi ka jaa ba wulfe á jirire am faha á ɲa? Labara kwakya ezleha am hiya á ɲa? ²⁸ A nwaterante, a ba ɲane: A maganaa ba kelaade-aaruwa

lámare na. A ba emnde a slera tá elvan ge ñane: Eksakaarekse emtu ñá de ica ezleha-aha ñanna baðemme á dem áhá? ²⁹ Yawanya, a ba ñane á elvan ge itare, adaba watse kwá icesice antara hiya shagera. ³⁰ Yawanya baðemme á narnáhá; má narvenahe, hyephye sarte á ica hiya wá, watse yá bateranba ya ge emnde a ica hiya geni a icarsice emtsaafé ezleha-aha, a jaranmejahe am tate palle, a epsharupsha an kára, lauktu tá haliya hiya-aaruwa á dem kuvere.»

Naraje an wulfe á pilli

(Mark. 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yaisu a bateraa naraje umele zlafe á daliye, a ba ñane á elvan ge itare: «*Kwara á Dadaamiya wá, ba seke mága á wulfe á pilli, a eksante ge ura umele, a de ðeleme am haha am fe-aara. ³² Cekwa ba ñane am wulfe-aha á duksa, amá má de sesse, waltewala wá, hyema-aha-aara jauje ge hyema á duksa-aha umele an prempremire, gevge mama á nafa, haa yiye-aha tá maga bere-aha-aatare áte erva-aha-aara.»

Naraje an shahi á makala

(Luka 13:20-21)

³³ Yaisu a bateraa naraje umele zlafe á daliye, a ba ñane á elvan ge itare: «*Kwara á Dadaamiya wá, ñane ba seke mága á shahi á makala. Á eksevákxa mukse ba cekwaangudí, á puwante ge ukpa tasa keye an wasla, amá á tsantetse shahi á makala na ukpa na baðemme.»

A maganaa estuwa Yaisu slera an naraje-aha

(Mark. 4:33-34)

³⁴ Yaisu a kwaraterse elva-aha ñanna baðemme na an naraje-aha gergergre, baaka názu a baterna ñane baaka naraje am huðe-aara. ³⁵ An una ñanna wá, maganaamaga názena ndza a ndanaa nabi Aisaya am nabiyire-aara na, a ba ñane: «Watse yá bateranba elva-aha-aaruwa ge emnde an naraje-aha.» A ba ñane zlafe á daliye: «Duksa-aha na ndza an shebe kwaye am fakte á duniya keni, watse yá ndaatersendahe.»

Maana á naraje an ezleha am hiya

³⁶ Am sarte na Yaisu puwaterapuwa emnde, ñane keni a de demhe am bere. Ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Palañernaapala maana á naraje an ezleha am hiya na.»

³⁷ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Sleja wulfe wá, ba iya ya *Ura á emnde baðemme. ³⁸ Fe wá, duniya. Hiya keni maa, emnde na watse tá dem *kwara á Dadaamiya. Ezleha maa, emnde na tá átuge zhel mándzawe. ³⁹ Kelaade na a de jem ezleha ñanna am hiya, Shaitaine. Sarte á ica hiya, amaana halavuwa á duniya. Emnde á ica hiya, malika-aha á Dadaamiya. Kwaye ñane maana á naraje ñanna. ⁴⁰ Ba seke una ta icese ezleha am hiya, ta de peshanaa an kára na wá, am halavuwa á duniya keni watse ba estuwa. ⁴¹ Iya *Ura á emnde baðemme, watse yá puwa malika-aha-aaruwa á sawa, tá se dzerese emnde a emtanjire á hala antara emnde na tá vaterte ektapaare ge emnde na am kwara-aaruwa. ⁴² Malika-aha tá de puwaterem am kára á jahanama, tá de kyuwa am kára ñanna, tá de kerða slare am kára. ⁴³ Amá emnde na tá anjwa fansarfe ge Dadaamiya wá, itare tá de gev ba seke vaciya an

wulwulire am zlanna á Eddetare Dadaamiya. Edda una anƙwa hyema-aara a cenvaacena elva ɲanna.»

Naraje an nalmane an hedfa am fe, antara náza hyema

⁴⁴ «*Kwara á Dadaamiya wá, á garava an nalmane na an hedfa am fe, de shansha ura umele, a shebanvehe zlaɓe ádaliye, á higa jipu. A de vala názu am erva-aara baɗemme geni sey á shekwepshekwe fe na.

⁴⁵ «Zlaɓe ádaliye, kwara á Dadaamiya á garava an sletsakala, á tataya ba náza hyema na shagera na. ⁴⁶ Má shansha palle, una shagera jipu zlazlaɗa gane-aara na, á valuvale názena am erva-aara baɗemme, á de shekwa náza hyema ɲanna.»

Naraje an narre á sluwa kelfe

⁴⁷ «Zlaɓe ádaliye, *kwara á Dadaamiya á garava an narre na tá puwaná emnde a sluwa kelfe á dem haye, tá duwa jili á kelfe-aha gergergre á dem huɗe-aara. ⁴⁸ Má naatena, tá tedese ásegashe, tá dzera kelfe shagera shagera á dem ilila-aha-aatare, una baaka nampire-aara na ta puwanvehe. ⁴⁹ Am halavuwa á duniya keni watse á magava ba estuwa. Watse tá sawa malika-aha, tá se lateraale emnde na shagera hala-aatare, antara emnde na shagerka hala-aatare. ⁵⁰ Daaci emnde na shagerka hala-aatare na maa, watse tá puwaterá á dem kára á jahanáma, tá de kyuwa, tá de kerɗa slare am kára ɲanna.»

Naraje an edda una emgyegwe a duksa antara una anƙwaslire keni anƙwa am mba-aara

⁵¹ Am iga á naraje-aha ɲanna maa, Yaisu a ndavateru ge pukura-aha-aara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Cenakurancena una-aha ɲanna baɗemme?» «Cenaɲerancena», a ba pukura-aha tá elvan ge ɲane. ⁵² Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Máki estuwa, ma ware una malum á *tawraita na anƙwa fansarfe ge Slekse yaikke am samaya na, ɲane á garava an edda á há na emgyegwe a duksa keni, sey tá shaná á ba am mba-aara, duksa anƙwaslire keni á ba am mba-aara na.»

Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu

(Mark. 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ Zlaurle Yaisu am tsakaterse naraje-aha ɲanna maa, á tsetehe am tate ɲanna, ⁵⁴ a zlalehe á dem ekse na a waletaa am huɗe-aara na. A de fantau ge kwaraterse duksa ge emnde am *mashidi á Yahudiya-aha. Emnde na tá áhuwa baɗemme tá maga ba najipu-aara geni a shanaa áme ilmu-aara ɲanna, a vantaa ware hakuma á mága najipu-aha-aara ɲanna. ⁵⁵ Ta bantsa itare wá: «Ábi ba ɲane una egdza á slega nafa na? Ba ɲane kahe una zhera á emmeɲara Maari na? Ábi ba ɲane una egdza emmetare ge tara Yakuba, antara Yusufu antara Simaun ira Yahuda? ⁵⁶ Ábi egdzar mama-aha-ɲara ɲwasha keni tá anƙwa á ba am dagave á miya áhuna? A shanaa áme kena ɲane hakuma estuwa?» ⁵⁷ A piyatertaa ba una ɲanna ge fetaare áte ɲane, baaka umele.

Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am ekse-aara wá, tá feka zherwe áte ɲane.» ⁵⁸ Daaci Yaisu a magaa najipu-aha ba cekwaanɗudí áhuwa, aɗaba tá fetareka emnde áte ɲane.

14

Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma

(Mark. 6:14-29; Luka 3:19-20; 9:7-9)

¹ Daaci am sarte ñanna cenancena sleksu *Hirudus labare á Yaisu. Hirudus ñanna wá, ñane slekse á kwara á Galili. ² A ba ñane á elvan ge emnde-aara: «Una degiya ba Yuhanna slemaga baptisma. A tsetaa ba ñane am faya. Adaba una ñanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.»

³ A bateraa una ñanna adaba ndza a ndahanaa ba ñane ñanna geni a eksarvaksu Yuhanna. Daaci ta naba eksevaahe, ta puwete zawa áte ñane, ta de belema am danggay. A ngudanaa adaba uwe Hirudus Yuhanna, adaba Hirudus ñanna a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip. ⁴ Amá ankwá á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmenjara na wá, una ñanna zlayeka dekideki. ⁵ Ndza Hirudus á kátá kefa shifa á Yuhanna á ba am sarte ñanna, amá a kuva emnde a ekse, adaba bademme á Yahudiya-aha fartarefe an Yuhanna, geni ñane nabi á Dadaamiya.

⁶ Daaci shekwaashekwa cekwaangudi wá, samsa sarte á ya Hirudus, a magaa egdza mujri. Duwa á egdza á Hirudiya mukse, a de shekelaterante ge emnde na a dáhateraa Hirudus á sem mujri-aara. Una ñanna hayanhaya jipu sleksu Hirudus. ⁷ A naba zanu ba waɗa ge gyaale ñanna, geni ma a ndavanu uwe keni sey á vanteva. ⁸ Ba zlala ge gyaale na, a de ndava sawari áza emmenjara emtsaadé. Zlarauzle am sawari antara emmenjara maa, sawa-aara áseza sleksu Hirudus, a ba ñane á elvan ge ñane: «Iya wá, yá kata ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.» ⁹ Una ñanna namaari-aareka dekideki ge sleksu Hirudus, amá am a zanuwa ba ñane waɗa ge gyaale ñanna á katafke á emnde-aara bademme, a naba eksaarhe. Daaci a ba ñane: A varanteva ba názena a ndavana ñane. ¹⁰ Daaci a naba bela ura á de ica ire á Yuhanna slemaga baptisma am danggay. ¹¹ Ta de icaa ire áte Yuhanna am danggay wá, tá sanhe am kwatame, ta se vante ge gyaale ñanna, ñane keni a zlala an ire na á deza emmenjara. ¹² Saremsa pukura-aha-aara ge Yuhanna, ta se eksante emtsa-aara, ta de hefefe, ta naba de mbedanu labare ge Yaisu.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe

(Mark. 6:30-44; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)

¹³ Cenancena Yaisu labare á emtsa á Yuhanna, ta naba tsetehe am tate ñanna, ta dema am paare á yawe, ta zlala á dem tate na ta baaka emnde átekwa na. Cenarancena emnde am huɗe á ekse geni zlazlala Yaisu maa, bademme á emnde saresse am eksa-aha-aatare, ta dábem Yaisu an sera, ta daba ba we á haye, we á haye. ¹⁴ De sessa Yaisu am paare maa, á zhára ba dikele á emnde tá kela ádezenjara, a naba zatervaarhe, a mbateraahé emnde na ta lapika-aha am dagave-aatare.

¹⁵ Eblyabelya vaciya maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á dezenjara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba, ambane puwateraapuwa emnde na, a zlarzlala á dem ekse-aha, tá de shakwanu náza za ge shifa-aha-aatare.» ¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma zlalarka keni ba kalle, vawarterteva ba kure názu tá zuze.» ¹⁷ Amá ta ñwanante a ba itare: «Baaka duksa ázeñjere, sey ba depainj ilyebe, antara kelfe buwa, baaka umele.» ¹⁸ «Sawansa una

ɲanna ásezerwa», a ba Yaisu. ¹⁹ Daaci a ba ɲane á elvan ge emnde: «Njawiɲa baɗemme áte masa na.» ɲane a halante depaiɲ ilyeɓe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, daaci a kwacaa depaiɲ-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vaterta ge emnde. ²⁰ Baɗemme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte huɗe-aara, aley jauje zlaɓe ádaliye. Pukura-aha ta halante jugena-aara ɲanna wára kelaawa ju buwa. ²¹ Kezлакula á emnde a zá náza zá ɲanna wá, tá maga zála debu ilyeɓe, baaka ɲwasha antara egdzara am huɗe-aara.

Yaisu á zlála an sera áte ire á haye
(Mark. 6:45-52; Yuh. 6:15-21)

²² Shekwaraaka dekiɗeki am iga á za depaiɲ ɲanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zuɲɲwe á katafke-aaruwa, ebzaubze guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaade emnde.» ²³ Puwateraapuwa emnde maa, a naba ɗaleme am egdza wa ba ɲane palle, ge de maga maduwa. Dem vayiya ba shagera, ba ɲane palle áte wa ɲanna.

²⁴ Am sarte ɲanna wá, paare na pukura-aha tá am huɗe-aara na, zlazlala yiyiye. Amá aɲkwa á maganá palasa vadza á yawe áhuwa, aɗaba a se yateruwa válale, á berhaterá á sem iga.

²⁵ An ireɲlya wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, amá á zlála á ba an sera-aara áte ire á haye ɲanna. ²⁶ Ba naranna pukura-aha-aara ɲane aɲkwa á zlála áte yawe na wá, gazlargazla jipu, ta naba fu hula ge lyawa, aɗaba itare ta kurken shaitaine á yawe. ²⁷ Kertenj a ndaater elva Yaisu: «Gazlauka degiya una ba iya, a wakurka lyawa», a ba ɲane á elvan ge itare. ²⁸ A ɲwanante ge Piyer, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Máki ba jirire una ba ka Yaakadada wá, ndaasendahe elva á ɲa palle, geni yá duwa á dezeɲa áte yawe ba seke náza á ɲa.» ²⁹ «Sawa!» a ba Yaisu á elvan ge ɲane. A naba tsekwese am paare na ge Piyer, a fantau ge zlála áte yawe á deza Yaisu. ³⁰ Amá ba a fantau ge zhára mága á effeya wá, a ja ge lyawa, a fantau ge ɲgye á dem yawe. Daaci a naba fu hula: «Yaakadada-aaruwa lyilya!» ³¹ Kertenj a velante erva-aara Yaisu, a de ɲanaahe, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Degiya jeba á cekwire á fetarfire na! Labara ka magaa shaige?»

³² Daaci ta ɗalema am paare bukerɗe-aatare. Tseriyye a naba ɗuhe ge válale keni. ³³ Pukura-aha baɗemme ta kezlan ugje ge Yaisu am paare ɲanna. A ba itare tá elvan ge ɲane: «Ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya ba jirire.»

Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainaizarait
(Mark. 6:53-56)

³⁴ Ba ebzarubze haye, daaci daraada am haha á Gainaizarait. ³⁵ Emnde a ekse na ta de tsekwa am huɗe-aara na diyareddiye Yaisu, daaci duwa-aatare ge itare ta hyenme labare-aara am haha-aatare baɗemme, ta naba sanaa emnde na ta lapika-aha na baɗemme ge Yaisu. ³⁶ Ta ndavanuhe geni a vaterteva baráma ge emnde na lapika vuwa-aatare na, tá fafetefafa ba erva-aha-aatare á ba áte we á nanɲyuwe-aara keni. Daaci emnde na ta fafete erva-aha-aatare áte nanɲyuwe á Yaisu baɗemme mbarembe.

15

Elva a nađe á eggye-aha werre (Mark. 7:1-13)

¹ Am iga á una ɲanna maa, ta semhe ge *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita á sa am huđe á Urusaliima, ta se ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare: ² «Labara pukura-aha á ɲa tá maɲka názu ta kwaramisaa eggye-aha á miya? Adaba ɲá aɲkwa zharaterzhara tá bareka erva ge za náza za áte nađe á emnde a nadina.»

³ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ekkure maa, labara kure keni kwá aɲkwa cuđa názu a ndaasa Dadaamiya, an tsaha na kwa jansaara ba kure? ⁴ Adaba a ba Dadaamiya, dematervedeme tara eddeɲa an emmeɲa. Ma a ndahesaa ware elva mándzawe áte eddeɲara, bi áte emmeɲara keni, sey tá ejja ba shifa-aara. ⁵ Amá kwa bantsa kure wá: Máki ndakansendahe ge eddeɲa, bi ge emmeɲa, geni nalmane na ma andze yá melakumele an ɲane na wá, aɲkwa fanefa tsekemme, watse yá danán ge Dadaamiya. ⁶ Máki ndakansendahe estuwa wá, ka baaka an wedera melanu ge eddeɲa, ma emmeɲa keni mazle-aara. An jeba á tsaha á kure ɲanna, kezlakuranveka názena a ndaasaa Dadaamiya emtu? Kezlakuranvekezle ba parakke! ⁷ Egdzara á fida-aha, tá demka am huđe á kure dekideki. Sesse jirire á názena ndza a ndahanaa Aisaya am nabiyire-aara na. Ndza a ndahanaa á ba áte kure. Adaba a ba ɲane:

⁸ «A bantsa Dadaamiya wá: Emnde na wá, tá aɲkwa á galiyá á ba áte we, am ervaunđe-aatare ta yiyiye an ya.

⁹ Tá aɲkwa jáháva deme am sera-aaruwa, amá una ɲanna ba dey. Adaba itare tá ndáhá ba nađe-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.» »

Kazlaɲa na á badza ura an Dadaamiya (Mark. 7:14-23)

¹⁰ Daaci a ba Yaisu á elvan ge emnde baďemme: «Sawmbare, cenauvaacena elva na ba shagera: ¹¹ Názu á badza ura wá, á badzaná názu á fana edda-aara á dem mbuweka, á badzaná ba názu á segashe am mbuwe á edda-aara.»

¹² Ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeɲara, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Diyakdiya emtu ganakini aɲkwa á waterwa elva á ɲa na am ervaunđe ge *Farisa-aha?» ¹³ A ba Yaisu: «Baďemme á wulfe na a janaa Edderwa na am samaya na ka tsawe, watse tá ebbeta á degashe. ¹⁴ Yawaterya seke itare, ábi ta wulfe-aha tá táďá wulfe-aha seke itare. Máki wulfe á táďá ukfeɲara wulfe, ba bukerďire-aatare tá de puwa á dem evege.»

¹⁵ A ba Piyer á elvan ge ɲane: «Palaɲeraapala maana á naraje na ɲá cenvaacena.» ¹⁶ «Ba kure keni kwaasau kwá cenanka? ¹⁷ Baďemme á názena á dem mbuwe á urimagwe, a tsekwa á ba á dem huđe, amá á degashe zlaɓe adaliye am ɲane; una ɲanna ni diyakurka? ¹⁸ Amá názu á segashe am mbuwe á ura wá, kwaye a fantau á sawa am ervaunđe, á badzaná ba una ɲanna edda-aara. ¹⁹ Adaba kwakya dzama ire mandzawe na á segashe am ervaunđe á ura. Á berhaná ba una ɲanna á de ja shifa, antara mága gwardzire, antara dakarire, an neylire, fidire, ira sanse elva yaiyaihe. ²⁰ A badzaná ba jeba á

dukasa-aha njanna ura. Adaba zu duksa an erva na baraaka áte nade á emnde a nadina wá, una njanna á badzeka ura.»

Mukse á emnde a jeba umele fetarfe áte Yaisu

(Mark. 7:24-30)

²¹ Am iga á una njanna maa, a tsetehe ge Yaisu am tate njanna, kwaye a zlala á dem haha á Tirus antara Sidaun. ²² Ankwa mukse Kanani umele á njá am haha njanna, a sawhe á seza Yaisu, a ba njane á elvan ge njane á ba an ka kwara: «Edda-aaruwa! Ura jeba á *Dawuda! Tasle á njá zivarze! Adaba ankwa egdza-aaruwa mukse an shaitaine, ankwa á maga ba palasa.» ²³ Amá mbedanareka Yaisu ba elva palle keni. Mukse na keni yanka dábaterdfaba. Ta naba duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge njane: «Ndandaha seke elva palle ge mukse na a ezzlala mazle-aara, adaba ankwa á hulamitehula ba dey.» ²⁴ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Iya wá, belarika ge emnde umele, ta beli ba ge emnde a *Iserayiila, adaba itare ta ba seke kyawe-aha na, ta keda an keda na.»

²⁵ Amá cenaaka mukse na, a naba se njanta sera ge Yaisu: «Tasle á njá meliyumele edderwa», a ba njane á elvan ge Yaisu. ²⁶ A njwanante ge Yaisu, a ba elva-aara á elvan ge mukse na: «Haleta dfafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, zlayeka dfekideki.» ²⁷ «Ba estuwa», a ba mukse na, «amá ma kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dfafa na á valya á sawa am erva á dada-aha-aatare na.» ²⁸ A ba Yaisu: «Ekka mukse na, kwakya fetarfire á njá. Názena ká kataná ká njanna wá, a gevge á ba áte una njanna.» A naba mbehe ge egdza á mukse njanna á ba am sarte njanna.

Yaisu a mbateraaha emnde na ta lapika-aha

²⁹ Am iga á una njanna maa, a tsetehe ge Yaisu am tate njanna, a dfaba we á haye á Galili, a de dfaleta áte egdza wa umele, a de njehe áte egdza wa njanna. ³⁰ Nalga á emnde kwakya ta dfabem Yaisu á dete wa njanna, ta danaa antara emnde a dere, antara wulfe-aha antara nguryekwe-aha, an uce-aha, antara lapika-aha umele gergere kwakya, ta de puwateraa am sera á Yaisu, a mbateraaha bademme. ³¹ Emnde na ndza ta uce-aha tá ankwa ndaha elva ba lanje; emnde na ndza ta nguryekwe-aha mbarembe; emnde na ndza ta dere-aha tá ankwa zlala ba lanje; emnde na ndza ta wulfe-aha keni tá ankwa nanna ice-aha-aatare bademme. Bademme á emnde na ta naa una njanna, tá maga ba najipu-aara. Daaci bademme ta fantau ge gálá Dadaamiya á emnde a *Iserayiila.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ufade

(Mark. 8:1-10)

³² Am iga á una njanna maa, Yaisu a dfetaa pukura-aha-aara, a ba njane á elvan ge itare: «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, adaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu tá ezza keni baaka. Wayanka yá puwateraapuwa ba estuwa tá an waya am huđe, a de mbadateraaka waya áte barama a da.» ³³ A ba pukura-aha tá elvan ge njane: «Mí de shaná áme kena náza zá am kaamba na ni haa á hyater ge emnde kwakya estuwa?» ³⁴ «Ankwa wanyara depainj ázekure?» a ba Yaisu á elvan ge itare. A ba itare: «Ankwa depainj vuye, antara egdza kelfe-aha cekwaanjufi.» ³⁵ Daaci «njawinja am haha,» á ba Yaisu á elvan

ge emnde bademme. ³⁶ Nane a halante depainj-aha vuye antara egdza kelfe na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaabe, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, itare ta tegateraa ge emnde. ³⁷ Ma ware-aatare keni a zuhe á ba áte hufe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta jemaá jugena-aara ilila vuye. ³⁸ Kezlakula á emnde na ta za náza za nanna, tá maga zála debu ufade, baaka njwasha antara egdzara am hufe-aara. ³⁹ Daaci Yaisu a puwaa emnde. Am iga-aara maa, a dema am paare, a zlala á dem haha á Magadan.

16

**Farisa-aha antara *Saduki-aha tá ndava nalaama áza Yaisu
(Mark. 8:11-13; Luka 12:54-56)*

¹ Ta sawhe ge *Farisa-aha, antara *Saduki-aha áseza Yaisu, ta se tsagwadana áte elva, a ba itare tá elvan ge nane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, marañerannara najipu palle geni njá diyeddiye átekwa.» ² A njwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Ábi kure máki hyaahya yawe kwakya dem eblya vaciya, kwá ba: Makuralla wá, watse ba lanje slede. ³ An enlya-waabere keni, má kwa nanna danjwe ekte á samaya, á njya vaciya á ba am hufe-aara, kwá ba: Watse á maga yawe vatena. Iyau, nalaama-aha na anjwa á magava áte samaya wá, bademme diyakurdiya; duksa-aha na anjwa á marakurná Dadaamiya am zamane na wá, diyakurka! ⁴ Kure emnde na kwá am zamane na, kwa mándzawe-aha jipu, vakuranteka ervaunde á kure dekideki ge Dadaamiya. Kure kwá ndava najipu! Ba palle keni kwá nanka mazle-aara, hyaahya ba una kwá anjwa ndaaná áte Yaunas werre na.» Ba a ndaaterse una, a naba yaterhe, a zlala-aara.

*Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Saduki-aha
(Mark. 8:14-21)*

⁵ Am sarte na tá anjwa zlala, tá átira degashe am haye á dete iga á guwa, pukura-aha ta naba viyaa depainj, slaslarka ekseksa-aara. ⁶ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Faufa hyema ba shagera, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha antara *Saduki-aha.» ⁷ Am cenaranka pukura-aha názu a ndahanaa nane, a ba itare am dagave-aatare: «Yaisu a ndaha una nanna adaba mi viyaa depainj na.»

⁸ Carare cenancena Yaisu elva na tá anjwa ndahaná itare am dagave-aatare, a ba nane á elvan ge itare: «Labara kwá tsala elva a baakire á depainj am dagave á kure? Kure degiya baaka fetarfire á kure dekideki! ⁹ Sem ba kina keni aley zlafe ba kwá cenanka? Kwá yeheteka á ba áte depainj ilyebe na ya kwacateraa ya ge emnde debu ilyebe na emtu? Kwá yeheteka á ba áte kezlakula wára-aha na kwa nahetaa an jugena-aara na emtu? ¹⁰ Zlafe adaliye kwá yeheteka áte depainj vuye na ya kazlateranvaa ya ge emnde debu ufade antara kezlakula á ilila-aha na kwa nahete an jugena-aara na emtu? ¹¹ Labara kwá lanaaka ganakini ya ndaakur elva á depainj ka? Iya wá, ya bakuraa, tsufautsufa ire á kure ba shagera átuge shahi á makala na á segashe am *Farisa-aha antara *Saduki-aha.»

¹² Daaci sharantaushe pukura-aha mazle-aara geni Yaisu ndahaaka elva a shahi á makala na tá puwaná am depain; ñane a ndaha ba elva a názu tá kwaratersa *Farisa-aha antara *Saduki-aha ge emnde.

*A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na
(Mark. 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a zlalehe antara pukura-aha-aara á dem Kaysariya á Filip. A de ndavateru ge pukura-aha-aara áhuwa, a ba ñane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme mu, emnde ta baa ya ware?» ¹⁴ Ta ñwanante, a ba itare: «Ta bantsa emnde umele ka Yuhanna slemaga baptisma; a baa emnde umele, ka *Ailiya; a baa emnde umele zlafe adaliye ka Yairaimiya, bi ka ba nabi umele.» ¹⁵ «Ay, kure ma, kwá ba ya ware?» ¹⁶ A ñwanante ge Simaun Piyer: «Ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya na á fa shifa am ura na.»

¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Simaun egdza á Yaunas, ekka wá, shakansha barka kwakya, adaba jirire na ka cenaana áza urimagwe ka, a vaktaa ba Edderwa na am samaya na an ire-aara. ¹⁸ Yá ndak ba jirire Piyer: Ábi zhera á ña ñanna wá, amaana palaha. Yá faná áte palaha ñanna emnde na tá fetaare áte ya na bademme. Ma emtsa keni á de dateruka d'ekid'eki. ¹⁹ Yá fakem egdza a tsekweram á wera *kwara á Dadaamiya am erva ge ekka. Ma ka piyetaa uwe ge emnde am duniya na keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna. Ma ka yateraa baráma á uwe ge emnde keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna.»

²⁰ Am iga á una ñanna maa, a tedaterte hyema ge pukura-aha-aara, geni a ndaranka ge ura umele d'ekid'eki, ganakini *Almasiihu ñanna ba ñane.

*Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mark. 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Yaisu a fantau am sarte ñanna ge ndaaterse elva á ire-aara ge pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Sey ba yá duwa á dem Urusaliima. Tá de magiya palasa kwakya male-aha á larde, antara male-aha á *liiman-aha, ira malum-aha á *tawraita. Tá de zlnaazle shifa-aaruwa bademme, amá am hare ge keyire wá, watse yá sesse zlafe adaliye an shifa.» ²² A naba d'ahese ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «A piyetepiya Dadaamiya jeba una, a gevka d'eme jeba una áte ka Yaakadada-aaruwa!» ²³ Amá Yaisu a eptsanaa ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Giyapteka d'ekid'eki, ekka, ka Shaitaine, ká kátá mbediya á dem haypa. Adaba názena ká dzamaná ka na jarammeka antara náza á Dadaamiya, náza á ña na ba názu tá dzamaná emndimagwaha.»

²⁴ Daaci a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara bademme: «Máki edda-aara wayaawaya d'aba ya wá, a dzameka shifa-aara d'ekid'eki, a eksanteksa dzangala-aara, á d'abid'aba an ñane. ²⁵ Adaba máki edda-aara á tataya Iya shifa-aara wá, á de kedanaakeda. Amá edda una a kedaa shifa-aara adaba ya, á de shansha zlafe adaliye. ²⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na bademme keni, máki kedanaakeda shifa-aara wá, ázara nampire-aara ge ñane? A de maganáka duksa d'ekid'eki. Adaba baaka duksa na urimagwe á de vara shifa-aara an ñane. ²⁷ Ya *Ura á emnde bademme wá, watse yá sawa antara

malika-aha-aaruwa, an sleksire á Edderwa. Watse yá se pelaterse ge emnde bademme, ma ware keni yá se pelansa á ba áte názena ndza a maganaa nane.» ²⁸ A ba nane zlabé adaliye: «Yá ndaakur ba jirire: a ba am dagave á kure na keni, tá ankwá emnde na ni tá de emtseka ba estuwa, sey má naranna sawa-aaruwa ya *Ura á emnde bademme, má watse yá sawa am sleksire yaikke.»

17

Eptsaptepsa Yaisu a gev umele

(Mark. 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ A magaa hare unkwáhe am iga á una nanna maa, Yaisu a detaa tara Piyer, antara Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenjara ge Yakuba nanna, a dateraa áte ire á wa umele slafde ba itare-itare áhuwa. ² Daraada ahuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke nane ka mazle-aara. Feke-aara ankwá á mba wulwulire ba seke vaciya, nangyuwe-aara gevge dzayye ba telle, ankwá mbe ba seke parakkire. ³ Daaci pukura-aha na tá zhára ba emndu werre, tara Muusa antara *Ailiya, tá ankwá ndaha elva antara Yaisu. ⁴ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Yaakadada-aaruwa, una shagera jipu njere keni ná ankwá áhuna na. Má wayak-wayá wá, yá maganaamaga dzadzaweha keye, palle náza á na, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.»

⁵ Zlabé ba elva nanna keni ndaaseka Piyer wá, a naba tsekwaterarhe ge kumba. Ankwá kwara á ndaha elva am kumba nanna. A ba eddaaara: «Una na wa, Egdza-aaruwa! Bademme á higa-aaruwa á ba áte nane. Cenausena názena á bakurná nane.» ⁶ Cenarancena pukura-aha na kwara nanna maa, jaterja lyawa bademme, reppe ta kazlaa ugje am haha bademme. ⁷ A gapte ge Yaisu á dezetare, a de gejatertehe: «Naba tsawetse. A wakurka lyawa,» a ba nane á elvan ge itare. ⁸ Ta kante ire wá, ta naa ba Yaisu palle baaka ura umele ázenjara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa nanna maa, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma ge ware keni ndaawanka názena kwa nanaa kure na dekideki, dem sarte na má tsanetsa ya, ya *Ura á emnde bademme am faya.» ¹⁰ Zlaurle elva-aara, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha na, a ba itare tá elvan ge nane: «Máki estuwa, labara tá bantsa malumaha á *tawraitá geni watse á semse emtsaade Ailiya ádaliye na?» ¹¹ A njwaterante ge Yaisu: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare nanna, á eptsá Ailiya emtsaade, á se tsatsanaatsatsa nane duksa bademme. ¹² Amá wá, yá ndaakur ba jirire: Ailiya wá, ndza eptsapta á sawa, diyarseka ba emnde, ta naba maga hakuma-aatare áte nane. Ya *Ura á emnde bademme keni tá de magiyán ba estuwa.»

¹³ Daaci diyareddiye pukura-aha mazle-aara ganakini á ndaater elva a Yuhanna slemaga baptisma.

Yaisu ngyansengye jini am egdzere

(Mark. 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Tsekwaretsekwa á sa áte ire á wá, ta se bera jahava á emnde. A duhe ge zhele umele, a de kezla ugje am sera á Yaisu, ¹⁵ a ba nane á elvan ge nane: «Yaakadada-aaruwa, tasle á na zanzvareze seke ge egdza-aaruwa, ankwá á maganá palasa tauraurau, ser kwakya á

valyaná á dem kárá, antara á dem yawe. ¹⁶ Ya saterán ge pukura-aha á ña, amá dzegwaránka mbanaamba.» ¹⁷ Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, ñaaka fetarfire á kure ðekideki, kwa mandzawe-aha jipu! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá erwaunðe dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze ñanna ge iya!» ¹⁸ Daaci Yaisu a valaarhe á ba an ndzedá ge jini na am vuwa á egdze ñanna, a ñgyansehe, kertenj a naba mbehe ge egdzere á ba am sarte ñanna.

¹⁹ Am iga á una ñanna maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á ba an niya ge ndavanu una ñanna, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labara dzegwanjeranka ñere ñgyesaa jini ñanna?» ²⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «A maganaa cekwire á fetarfire á kure. Yá ndaakur ba jirire: Máki ankwá fetarfire á kure cekwaanjudi, ma ba seke wulfe á pilli keni, kwá bananba ge wa na: Tsetse áhuna, ezzlala ádehuwa, ba jirire á tsettse, á zlala, ñaaka názu á jakurviyaaje ðekideki. ((²¹ Amá keni, jeba á jini na, sey tá ñgyanse an maduwa, antara tsufa ndera.))»

Yaisu á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya (Mark. 9:30-32; Luka 9:43-45)

²² Vacite umele jaremmeje pukura-aha am Galili, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme wá, watse ta fime am erva ge emnde. ²³ Emnde ñanna tá de jija. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» Ba cenarancena una ñanna pukura-aha maa, daremda am dzama ire yaikke.

Elva a puwa hadama á mashidi

²⁴ Am sarte na daremda tara Yaisu antara pukura-aha-aara á dem Kafarnahum, ta duhe ge emnde a jaha hadama á mashidi á deza Piyer, ta de ndavanuhe, a ba itare: «Malum á kure na ñane á puweka hadama á mashidi emtu?» ²⁵ A ñwaterante ge Piyer: «Á eppuwa», a ba ñane á elvan ge itare.

Daaci am sarte na Piyer ankwá á dem bere, Yaisu a ndavanu elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ndindaha mu, emnde-ara una tá puwaná hadama antara náza ñezla ge slekse á larde? Egdzara á larde emtu, wayve-aha he?» ²⁶ A ñutehe ge Piyer: «Tá puwaná ba wayve-aha», a ba ñane. A ba Yaisu: «Daaci estuwa tá puweka egdzara á larde. ²⁷ Aley keni wá, mi zladaterveka erwaunðe ge emnde ñanna. Daaci edduwa áte we á haye, de puwumpuwa narre á ña á dem haye, kelfe na ká de eksaná ka zunñwe na wá, naba werura we-aara, watse ká shansha shunngu am mbuwe á kelfe ñanna, á hyephye ge puwa hadama á miya antara ka, naba vaterteva.»

18

Ware male am kwara á Dadaamiya?

(Mark. 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ A ba am sarte ñanna, ta duhe ge pukura-aha á deza Yaisu, ta de ndavanuhe, a ba itare: «Am *kwara á Dadaamiya mu, ware una male arge emnde umele?» ² Ge vaterite jawapa, Yaisu a dante egdzere, a tsanaahe á katafke-aatare, ³ daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki eptsakurapteka, gakurevka ba seke egdzara

mesheshe, kwá demka am kwara á Dadaamiya ðekideki. ⁴ Ura male am kwara á Dadaamiya wá, ba edda una má ganaaga ire-aara, a ganve ire-aara ba seke egdze na náwa ñane na. ⁵ Ma ware una a lyevaa egdzere seke una adaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa.»

Kazlanja na á mbedfa ura á dem haypa

(Mark. 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ Am iga á una ñanna maa, a ba ñane: «Má edda-aara mbedanaambeda palle á egdzara ñanna ta fetaare áte iya na á dem haypa, ámbane tá ngufanemnguda nákwá á ha hiya am mbiye, tá eblyanma am haye á emtsa, ngulme ba una ñanna ge edda-aara. ⁷ Kay! Palase á duniya na, adaba kwakya názena á puwa emnde á dem haypa, baaka janaaje-aara ðekideki. Amá laruwa ge edda una emnde tá puwa á dem haypa adaba ñane na.

⁸ «Máki erva á ña, bi sera á ña ankwá á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye yiyiye an ka. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erva palle bi an sera palle, arge una ká njá an ubiya-aha á ña bademme, amá ká dem kára náza ba ge ðekideki na. ⁹ Máki ice á ña á dáká á dem haypa wá, sansese ice ñanna, eblyanveblye yiyiye an ka. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka ðekideki na an feke palle, arge una ká njá an ice-aha á ña bukerde, amá ká dem kára na baaka emtsa-aara dem ba ge ðekideki na.»

Naraje an kyawe na ndza kedaakeda, sharánsha

(Luka 15:3-7)

¹⁰ «Tsufautsufa ire á kure ba shagera, epsawanaaka ba ura palle keni am egdzara ñanna. Yá ndaakur ba jirire: Malika-aha-aatare tá ba tsatse á katafke á Edderwa am samaya. ((¹¹ Adaba iya *Ura á emnde bademme wá, ya se ñezla una kedaakeda na.)) ¹² Máki ura an kyawe-aha-aara deremke, amá kedaakeda kyawe palle am kaamba, á yanka kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na áte wa, ñane á tsekwa á de tataya una kedaakeda na emtu? Emtu ázara a ba kure? ¹³ Yá ndaakur ba jirire, má de shánsha wá, á higelehiga ervaunde-aara jipu á ba arge kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na tá ankwá na keni. ¹⁴ Eddekure na am samaya na keni ba estuwa. Ñane wayaaka ðekideki ganakini á keda ba palle-aatare keni am egdzara-aara ñanna.»

Elva áte egdza emmeña má a gu haypa an ka

¹⁵ «Máki egdza emmeña gawge haypa an ka wá, de ndandaha ba kure kwa buwa antara ñane. Má cenakvaarcene, tsakanmartse ge egdza emmeña. ¹⁶ Amá máki yanaaya elva á ña wá, ká se tatayevá ura palle, bi emnde buwa, lauktu kwá duwa zlafe adaliye antara itare, geni a gevge á ba áte una a ndahanaa wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Ma ugje-ara keni a tsatse á ba áte seyde á emnde buwa bi keye na. ¹⁷ Amá máki cenaaka náza-aatare zlafe adaliye wá, naba bateranba ge emnde a fetarfe am jahava. Má cenaaka náza á aiklaisiya wá, a gevge ba seke ura á jeba umele, ba seke edda ñezla mazle-aara á katafke á ña.»

Má kwa yanaa kure ura, am samaya keni tá de yanya

¹⁸ Am iga á una ñanna maa, a ba ñane: «Yá bakurá ba jirire: Ma kwa piyetaa uwe am duniya na keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna. Ma kwa yateraa baráma á uwe keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna.

¹⁹ «Yá ndaakurndaha zlaɓe ádaliye: Má emnde buwa am dagave á kure ta ñgudaa ye-aatare palle ge ndava duksa am maduwa, á vaterteva Edderwa na am samaya na duksa ñanna. ²⁰ Adaba am tatu ta jamme emnde buwa bi keye am zhera-aaruwa, iya yá aɲkwa am dagave-aatare.»

*Naraje an sleslera na kwalevkwale yanaare haypa ge ura
(Luka 17:4)*

²¹ Daaci a tsetehe ge Piyer damme á deza Yaisu ge ndavanundave, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, yá yanaare haypa ser wanyara ge egdza emmerwa, máki ñane á far ba mága haypa an ya? Dem ser vuye emtu?» ²² «A'aa ser vuyeka, ser kul vuye kul vuye ser vuye», a ba Yaisu.

²³ Am iga á una ñanna a ba ñane: «Náwa gáráva á názu á magavá am *kwara á Dadaamiya: Aɲkwa slekse umele, a d'etaa emnde a slera-aara geni tá vante lisaafi á nalmane-aara baɗemme. ²⁴ Demde am lisaafi wá, jesarje edda á gema-aara á daban ge nalmane kwakya jipu, ta eksanvaahé. ²⁵ Edda-aara ñanna ba názara-aara keni baaka ge pelese gema na. Daaci a ba zanwe-aara: Eksauvaksa irice-aara velawuwele. Velawuwele mukse-aara, antara egdzara-aara, ira názu am huɗe á há-aara baɗemme, ge pela gema-aaruwa an ñane. ²⁶ Daaci a duhe ge zhel ñanna á deza edda á gema, a de kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane: Tasle á ña fifa ervaunɗe ambarka á ña, yá eppela baɗemme. ²⁷ Ura male na a naba zanvaarehe, a yanaa gema ñanna baɗemme, a belanaahe.

²⁸ «Amá ñane ba segashe-aara, a se ja ba ire antara ukfeɲara, ndza tá am slera palle, ñane keni a daban ge egdza gema wá, a naba ñanaahe am kwara: Sey ká pelisepele duksa-aaruwa, a ba ñane á elvan ge ukfeɲara na. ²⁹ Ukfeɲara a kezlanaa ugje, a ba ñane: Tasle á ña fifa ervaunɗe yá pelaksepele baɗemme! ³⁰ Amá faaka ervaunɗe dekideki, a de ñgudéhe am danɗgay, sey máki pelesepele duksa-aara baɗemme.

³¹ «Ba ta naa una ñanna emnde umele na ndza tá am slera kerɗe na wá, tá geja ba ire. Tá de balanse labara ñanna baɗemme ge zanwe-aatare. ³² Daaci zanwe a naba belaa emnde-aara, ta de d'anante, a ba ñane á elvan ge ñane: Ekka wá, ka slemándaawe ba jire. Ekka ni ya naba yakaare gema-aaruwa baɗemme adaba slapala á ña; ³³ Abi zlaya ka keni ma ká zanvaareze estuwa ge ukfeɲa? ³⁴ Jaaja ervaunɗe zanwe-aara. A ba ñane: A daránda á dem danɗgay, ñane keni sey má pelesepele gema-aaruwa baɗemme.»

³⁵ Am iga á una ñanna maa, a far una Yaisu: «Edderwa na am samaya na keni, á de magakurán ba estuwa ge kure keni, má kwá yateraareka an ervaunɗe á kure palle ge emnde a magakuraa haypa.»

19

*Elva á Yaisu áte elva a ica nika
(Mark. 10:1-12)*

¹ Yaisu zланаazle elva-aara, a naba tsetehe am Galili, a zlala á dem haha á Yahudiya áte iga a guwa á Urdun. ² Emnde kwakya ta dábemhe áduwa, emnde umele tá an emnde-aha-aatare ta lapika-aha. Yaisu a de mbateraahe.

³ Daaci ta duhe ge *Farisa-aha umele ádeza Yaisu, ta de tsagwadanaa áte elva. Ta de ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge njane: «Vantevahe *tawraita baráma ge zhele geni á belánaabelá mukse-aara adaba dalila á ma uwe keni?» ⁴ A njwaterantehe, a ba njane: «Ndaakurseka názu am wakita á Dadaamiya emtu? Am fakta wá, Dadaamiya a nderaterhe tara zhele an mukse.» ⁵ Daaci a ba njane: «Adaba una njanna, zhele á yá tara edderjara antara emmerjara, tá mázláva an mukse-aara; itare ta buwa njanna, tá gevge ba vuwa palle. ⁶ Estuwa, ta buweka mázle-aara, tá geva ba vuwa palle. Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

⁷ *Farisa-aha njara ta ndavanuhe: «Labara a bantsa Muusa zhele á vante nalmesheri á ica nika ge mukse, máki ba estuwa?» ⁸ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Muusa a vakurte baráma a pakyava antara njwasha-aha á kure na wá, adaba degdegire á ire á kure. Am fakta wá, ndza estuweka d'ekid'eki. ⁹ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a belaa mukse-aara, wallá a ekseva am gwardzire, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

¹⁰ A ba pukura-aha-aara tá elvan ge njane: «Máki elva á tara zhele an mukse gevge estuwa wá, ambane emnde tá yanya elva á nika ba d'ekid'eki.» ¹¹ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Emnde bademme ka una tá dzegwándzegwa eksar elva njanna, sey ba emnde na Dadaamiya a vaterte hákuma á nja estuwa. ¹² Anjka dalila-aha gergere na ni á piyante gá mukse bi de gá zhele ge ura: Ura umele wá, ta yanaa á ba an njane, vuwa-aara ba estuwa, elva á nika á taa gevka ge njane. Náza á emnde umele, ta halatertaave ba emndimagwaha. Emnde umele zlahe adaliye, ta yaa nika adaba *kwara á Dadaamiya. Kwaye njane tsáha njanna, edda una á dzegwándzegwa na, a eksanteksa.»

*Yaisu á gaterar barka ge egdzara
(Mark. 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu, ganakini á puwaterar erva a barka-aara, antara á magaterar maduwa, amá pukura-aha ta naba valataraarhe ge emnde a saa egdzara njanna. ¹⁴ Daaci, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Piyawaterteka, yawaterya a sarsawa egdzara ásezerwa, adaba *kwara á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare.» ¹⁵ Daaci a puwateraarhe erva a barka-aara áte ire-aha-aatare, a tsetehe am tate njanna, a zlalehe.

*Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu
(Mark. 10:17-31; Luka 18:18-30)*

¹⁶ A sawhe ge dawale umele áseza Yaisu, a ba njane: «Malum, shagera slera-ara yá maganaamaga, lauktu yá sha shifa na á zleka na?» ¹⁷ A ba Yaisu, á elvan ge njane: «Labara ka ndaviyu elva áte duksa na shagera? Baaka ura shagera d'ekid'eki sey ba ura palle. Máki wayak-wáyá ká daada á dem tate á shifa na á zleka na wá, njanaanja

shairiya-aha á Dadaamiya.»¹⁸ A ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ura-ara-aha-aara ge shairiya-aha?» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Una a ba: Jeka shifa, manka gwardzire, ileka, manka seydire á fida áte ura,¹⁹ dematervedeme tara eddeña an emmeña, ira ewwáyá sleriya á ña ba seke ire á ña. Kwaye ñane shairiya-aha ñanna.»²⁰ A ba dawale ñanna á elvan ge Yaisu: «Una ñannaanña bademme. A juwa uwe umele?»²¹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki ká kátá gev edda una hyephye am duksa bademme wá, de valuvále názu am rezege á ña bademme, tegatertega shungu-aara ge taláge-aha. Ekka watse ká shánsha ládá-aara am samaya, daaci sawa d'abid'ába.»²² Ba a cenaa una ñanna dawale ñanna maa, a da á ba an dzámá ire, adaba nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá bakurá ba jirire: Zlazlaða jipu ganakini ura berba á demda á dem *kwara á Dadaamiya.²⁴ Yá ndaakurndáhá zlaþe á daliye: Náwa zlazlaða ganakini á dedde nazlegwame am biye á lipere, amá zlazlaða ba náza á sleberba zlaþe adaliye ge dem kwara á Dadaamiya.»²⁵ Ba ta cenaa una ñanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenzele dekideki.»²⁶ A zharateraaha ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare. «Áza emnde wá, una á taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu á janviya ge ñane.»

²⁷ Piyer a eksetaa elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye ñere, yanjeránya duksa bademme, náwa njá d'aba ba ka na mu, watse á geva estara náza á ñere?»²⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Am sarte na má watse se njaniinja ya, iya *Ura á emnde bademme am kurshi á sleksire-aaruwa am duniya na watse á de sawa anwaslire na, am sarte ñanna wá, kure emnde kelaawa ju buwa na kwá an'kwa d'abid'ába na keni, watse kwá sha kurshi á yaikkire kelaawa ju buwa áte kure, kwá de njá am kurshi-aha ñanna ge kya shairiya á Iserayiila-aha jeba kelaawa ju buwa.²⁹ Ma ware una a yaa eddenara, bi emmenara, bi egdzar mama-aha-ñara zála an ñwásha, bi egdzara-aara, bi fe-aara, bi a yaa huðe á há-aatare bademme adaba iya, á de shánsha una-aha ñanna huðe deremke ira shifa na á zleka na.³⁰ Amá emnde kwakya ta emnde a zunñwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

20

Naraje an emnde a mága bariyama am fe

¹ «Am *kwara á Dadaamiya wá, náwa tá gáráva an labáre na náwa ñane na: An'kwa edda á há a degashe an en'lya werre ge de hálá emnde bariyama á dem fe á náfa-aara.² Daaci mbera-aatare maa, ta zluwa á ba áte gane na ndza tá vaterveva ba kelaazare na; gane ñanna suley suley áte váha. Daaci a naba daterhe á dem fe-aara.³ A sesehe zlaþe á daliye am saa maselmana maa, á zhára ba emnde umele áte we á kwaskwe, baaka slera-aatare.⁴ A ba ñane á elvan ge itare: “Kure keni daumbare á dem fe-aaruwa, watse yá vakurta názena deydey á slera á kure.”⁵ Tá naba duhe. Edda á fe ñanna a sesehe zlaþe á daliye an vacitire keni, a magán ba estuwa. An lásar keni a magán ba seke una ñanna.⁶ Herzhe watse emnde tá maga niya sá am fe maa, a sesehe ge

edda á fe ñanna, á zhárá ba emnde umele zlafe ádaliye tá áte we á kwaskwe, a ba ñane á elvan ge itare: “Labára kwa váha á njá áhuna, baaka názena kwa maganaa kure?” ⁷ Tá ñwanante, a ba itare: “Adába baaka ura a ndavanerndáva.” A ba ñane á elvan ge itare: “Kure keni naba saumbare á sem fe-aaruwa, magaumaga slera.”

⁸ «Eblyabliya vaciya maa, a ba edda á fe á elvan ge male á emnde a slera-aara: “Daterdáhá, tegatertega mbera-aha-aatare, ká fantau áte emnde na ta duwa á kataliya, ká zláná áte emnde na ta duwa itare zunḡwe á dem slera.” ⁹ Ta duhe ge emnde na ta de fantau ge slera herzhe á ebliya vaciya na, bademme-aatare ta sha suley palpale. ¹⁰ Am iga-aatare, ta duhe ge emnde na ta fantuwa itare zunḡwe ge slera na. Itare ta kurken watse an saga náza-aatare, amá itare keni ta vaterte ba suley palpale ñanna. ¹¹ Ta lyevaahé, amá jaterja ervaunḡde áte edda á fe ñanna. ¹² A ba itare tá elvan ge edda á fe: “Náwa emnde na ta se gejante slera ba cekwaanḡuḡi ni, ka biyateraa shunḡu kalkale antara náza á ñere na ña váha deppe á maga slera áte zlaḡa á vaciya na!” ¹³ Amá edda á fe a ñwanante ge palle-aatare, a ba ñane á elvan ge ñane: “Ba palle a zlerma na ya magakanaa ya baaka ura-aaruwa. Ha! Ndza zlamiyuka am gane geni suley palle áte váha emtu? ¹⁴ Lyevaalya suley á ña, jinaaja. Iyá yá kátá vanteva ge edda una a fantau á kataliya na keni ba seke názá á ña. ¹⁵ Emtu anḡkwa slepiyite mága slera an shunḡu-aaruwa áte una yá kataná iya emtu? Emtu ká shelha adába ya maganaa shagerire ge ura emtu?” » ¹⁶ Yaisu zlauzle am tsáká elva-aara, a farhe zlafe ádaliye, a ba ñane: «Emnde na tá am kataliya kina, tá de gev emnde a katafke. Emnde na tá á katafke kina, tá de gev emnde a kataliya.»

Yaisu anḡkwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mark. 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Anḡkwa á dem Urusaliima Yaisu wá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa. Tá átira a zlalá, a ba ñane á elvan ge itare: ¹⁸ «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde bademme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa. ¹⁹ Daaci tá de fime am erva ge emnde na baaka nadina-aatare, tá de zlazlisá itare, tá de jiya itare, tá de zleḡeliya itare áte dzanḡgala. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am fáya.»

Ndáva á emmarge tara Yakuba an Yuhanna

(Mark. 10:35-45)

²⁰ Duwa á emmarge egdzara á Jaibaidaiyus, ta duwa antara ba egdzara-aara ñanna á de katafke á Yaisu, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ndavanuhe máki á shansha ḡalá ázenara. ²¹ «Ká kátá uwe ka emmaaye,» a ba Yaisu á elvan ge ñane. A ñwanante, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Máki dakemda am sleksire á ña wá, yá kátá palle á egdzara-aaruwa na á de shá njá am naḡafa á ña, palle keni á de shá njá am názlaḡa á ña.» ²² A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava ñane na. Kina wá, watse kwá dzegwándzegwa emtu sha zlaḡa áte náza-aaruwa na watse yá essha na?» Tá ñwanante: «ḡá dzegwándzegwa,» a ba itare.

²³ «Zlaɓa-aaruwa wá, ba jire watse kwá de essha, amá elva a de njá am naɗafa-aaruwa antara am názlaɓa-aaruwa wá, am erwa-aaruweka una ɲanna. Tá anƙwa emnde na a dzeratersaa Edderwa ge de njá am slede-aha ɲanna.»

²⁴ De cenarácena pukura-aha umele na jaruje kelaawa na labáre ɲanna, a naba jaterhe ge ervaunɗe áte egdzar mama-aha buwa ɲanna.

²⁵ A ɗartertehe ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini slekse-aha á larde wá, itare tá anƙwa á kwára larde-aha-aatare an mára hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni tá anƙwa á mára hákuma-aatare am ekse. ²⁶ Amá jeba á una ɲanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una ɲanna wá, a gevge ba seke walaadí á kure. ²⁷ Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure keni, a gevge ba seke náve á kure. Malire wá, ba una ɲanna am ice á Dadaamiya. ²⁸ Ba iya *Ura á emnde baɗemme keni, sanká geni tá se magiya emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifa-aaruwa geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

Wulfe-aha buwa sharánsha ice áza Yaisu
(Mark. 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Segashe-aatare am ekse á Yairikau maa, emnde kwakya ta daa ɗaba Yaisu. ³⁰ Tá anƙwa wulfe-aha buwa tá á njanja áte we á unɲule, cenarácena anƙwa á degashe Yaisu, ta naba kante kwára: «Yaakadada, *Egdza á Dawuda, tasle á ɲa zaɲervareze,» a ba itare. ³¹ Ta valateraarehe ge emnde, ta bateraa a ɗarude, amá itare ta farhe zlaɓe adaliye á ba an hula, a ba itare: «Yaakadada, Egdza á Dawuda, zaɲervareze.» ³² A tsaahé ge Yaisu, a ɗarterte á dezerjara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwá kátá yá magakurá estara kina?» ³³ Ta ɲwanante, a ba itare: «Ŋá kátá ba ɲá nanna ice á ɲere Yaakadada.» ³⁴ Yaisu a zatervaarehe, a semtateraa ice-aha-aatare. Ba seke ndaha á miya na emnde buwa na sharansha ice-aha-aatare, ta ɗabete Yaisu.

21

Yaisu á dem huɗe á Urusaliima
(Mark. 11:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)

¹ Daraada am ekse á Baytifaji áte vuwa á Wa Anyaranyara, zlauzle herzharenteherzhe Urusaliima maa, Yaisu a belaa pukura-aha-aara buwa á de katafke. ² A ba ɲane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba kertenj kwá de bera úmá á ezzenjwa an ɲuɗa, tá antara egdza-aara wá, pelawaapele, sawiyansa. ³ Máki a ndaakur elva ura umele wá, bawanánba ge edda-aara geni a ndavanaa Yaakadada, á de yakuránya, kwá sánsa.» ⁴ Á magava una ɲanna, geni a gevge elva na anƙwa a ndahasaa nabi na, a ba ɲane:

⁵ «Bawateránba ge emnde a berni á *Siyauna wá: Kwáye anƙwa á sawa slekse á kure á sem ekse á kure an kemaarire, anƙwa á sawa áte úmá á ezzenjwa ira egdza-aara.»

⁶ Daaci ta naba zlala pukura-aha na, ta de magán ba seke una a baternaá Yaisu. ⁷ Ta sanmehe úmá á ezzenjwa na antara egdza-aara áseza Yaisu, ta ndakaa zane-aha-aatare áte ezzenjwa-aha ɲanna lauktu

a njetaa Yaisu átekwa. ⁸ Kwakya nálga, emnde umele ta pelanse zane-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta dátsaa hyema á debina, ta pelanse áte baráma njanna. ⁹ Daaci ma emnde na tá á zlala á katafke á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni bademme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «A vanteva Dadaamiya demdemire ge *Egdza á Dawuda, a ganga barka ge edda una á sawa am zhera á Yaakadada na, Slekse ba Dadaamiya pale am samaya.»

¹⁰ Am sarte na Yaisu anjwa á dem huđe á Urusaliima maa, emnde bademme am huđe á berni njanna, tá anjwa á ndava geni ware njane zhele njanna. Bademme á huđe á ekse ba hayakhayake. ¹¹ Ta njwaterante ge dikele á emnde na tá dá fába Yaisu na, geni una nabi Yaisu ura Nasarátu am haha á Galili.

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke

(Mark. 11:15-19; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹² Duwa á Yaisu á dem *mashidi yaikke, a de beraa emnde a válá kazlaja, antara emnde a shákwá kazlaja am mashidi, a naba ngyaterse. A zadanve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar bademme. ¹³ Am iga á una njanna maa, a ba njane á elvan ge itare: «Anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá daháná an bere á maduwa. Amá kure kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁴ Tá anjwa wulfe-aha antara emnde a dere, ta semhe áseza Yaisu á ba am mashidi njanna, a naba mbaterahe. ¹⁵ Ba ta naa slera á najipu na a maganaa Yaisu na male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita wá, a naba jaterhe ge ervaunđe. Adaba antara ba egdzara keni tá anjwa á hula á ba dem zhegela, a ba itare: «A vanteva Dadaamiya demdemire ge *Egdza á Dawuda.» ¹⁶ A ba male-aha njanna, tá elvan ge Yaisu: «Ka cenáncena názena tá ndahaná itare ka?» «Ane, ya cenáncena», a ba Yaisu. «Kure ndaakurseka-he názena am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Shakánsha gálá am mbuwe á egdzara sadafde, antara egdzara na tá áte erva na emtu?» ¹⁷ Mázla-aara, ba zlala-aara ázetare, a desehe am huđe á berni bademme. Kwaye a zlalá á dem Baytaniya, a de háre áhuwa.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda

(Mark. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Mákuralla-aara anjwa á sá Yaisu á sem huđe á berni maa, njanaanja waya. ¹⁹ Daaci a naa mama á nabugda áte we á unjule, a duhe á dem ekte á nabugda njanna, shánka egdzere átekwa, jauwa ba hyema. A ndahese elva-aara áte nabugda njanna, a ba njane: «Egdzere áte ka wá, gadfiru tá nánka.» Kertenj welaseweke nabugda na bademme. ²⁰ Tá maga ba najipu pukura-aha am ta naa una njanna. Ta ndavanu ge Yaisu geni a sawa estara welaseweke nabugda na shekwaaka dfekideki. ²¹ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki fakurtaarefe á ba an jirire, magakurka shaige, anyya una náwa ya maganta iya ge nabugda na ka, ma kwa banán ba ge wa na: Tsetse áhuna de mbedanaambedá ire á nj á dem háye keni, sey á magaavemage. ²² Máki anjwa fetarfire á kure wá, ma kwa njála uwe keni kwá shánshá.»

A vantaa ware hákuma ge Yaisu?

²³ Yaisu a duhe á dem mashidi, a de fantau ge kwaraterse duksa ge emnde. Ta duhe ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktaa ware baráma-aara?» ²⁴ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Iya keni yá ndavakurundave, máki vakuriteva jawápa wá, yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.» ²⁵ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he?» Ta fantau ge ndahanaa am dágave-aatare emtsaade: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: labára fakurtaareka an ñane?» ²⁶ Má mi baa, ta belanaa ba emndimagwaha, sey mí kuva emnde keni, adaba emnde bademme fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.» ²⁷ Adaba una ñanna, «Diyanjerka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

Naraje an egdzara buwa

²⁸ Yaisu a fateraarehe zlaɓe ádaliye ge elva an naraje na. A ba ñane á elvan ge itare: «Ankwa ura an egdzara buwa. A de banaa ge una male na: Vatena ká de maga slera am fe. ²⁹ A ñwanante ge egdzere: Yá duka, á bina. A dzamanaahe wá, am iga-aara a naba duhe. ³⁰ Daaci duwa á dada á deza palle na keni, a de banaa ba elva ñanna. Ñane wa: Ane, yá duwa edda, á bina, amá wá, daaka. ³¹ Ate kure mu, ura-ara am egdzara ñanna una a magaa názena a katanaa eddenjara?» «Ba egdze na ta ndaan ge ñane zuññwe na,» a ba itare. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Watse tá daada ba emnde á ñezla antara zaware-aha zuññwe á dem zlanña á Dadaamiya arge kure. ³² Adaba sámsa Yuhanna, a kwarakurse baráma a jirire, fakurtaareka an ñane. Amá emnde a ñezla, antara zaware-aha wá, fartaarefe an ñane. A ba am sarte na nakuránna duksa ñanna zlauzle keni, aley eptsakurka am tuba geni kwá fetaraarfe an ñane.»

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva (Mark. 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ «Cenaucena naraje umele zlaɓe ádaliye,» a ba Yaisu: «Ndza ankwá edda á há umele, a dzeɓaa náfa á inabauhi am fe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza á náfa, ira bere á edda á ufa fe ñanna, daaci a yateraa fe ñanna bademme am erva ge emnde a slera, ñane a daa shula. ³⁴ Samsa sarte a tsaka inabauhi maa, edda á fe na a belaa emnde a slera-aara umele áseza emnde na a yateraa fe am erva, geni tá lyanvaalya dza á inabauhi-aara. ³⁵ Amá náwa názu ta magatertaa itare: Ta sluwatervaahe bademme á emnde na a belateraa edda á fe na, ta hyanhe ge palle-aatare an ja, buwire-aatare ta ja shifa-aara ba dekiɓeki, keyire-aatare ta dzagese an nákwá. ³⁶ Edda á fe na a naba belaa emnde a slera-aara umele jauje ba ge una am zuññwire na, amá emnde a mága slera am fe ta de magatertaa ba názena ta magaterte ge emnde zuññwe. ³⁷ Mazla-aara wá, edda á fe na a belateraa egdza-aara ba ge ñane. A ba ñane: Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fa zherwe áte ñane. ³⁸ Amá ba ta puwete ice áte ñane emnde a mága slera am fe wá, a ba itare am dágave-aatare:

Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná ñane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumija ba shifa-aara, fe-aara ñanna watse á gev ba náza á miya. ³⁹ Daaci má ta eksevaahé, ta danse áte iga a dala á fe ñanna, ta naba ja shifa-aara.»

⁴⁰ A ndavateruhe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Má samsa edda á fe na mu, watse á magaterá uwe ge emnde a mága slera am fe na?» ⁴¹ Ta ñwanante, a ba itare: «Watse á zatervaareka ðekideki ge emnde a mándzawe ñanna, sey watse á cebaterceba, watse á yaterá inabauhi-aara am erva ge emnde na ni watse tá vante dza á inabauhi-aara an unñule-aara na.» ⁴² A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Añkwa naraje am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

“Ba nákwá ñanna ta eblyanvaa emnde a nyáña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ñáná ñane ndzeða á bere ñanna bademme. Kwaye ñane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa ñanna.”

Ábi ndaakursende naraje ñanna.»

⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire, una keni watse ba estuwa ñanna. Watse Dadaamiya á de sanse hákuma á maga slera-aara am erva á kure, á de vaterte ge emnde a jeba umele na tá de fansaarefe na. ⁴⁴ Nákwá ñanna wá, ma ware una a mbedehe átekwa keni, sey á kezlevkezle am tate umele. Edda una a eblyara nákwá ñanna ge ñane, á hánaahe edda-aara á ganvege ba seke haha.»

⁴⁵ Ba ta cenaa naraje-aha á Yaisu na, male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha wá, ta naba diyeddiye geni á ndahaná áte itare. ⁴⁶ Ta naba tátaya pute á ekseksa-aara, amá á waterwa lyawa átuge jáháva á emnde na, adaba emnde bademme njarantenje Yaisu, geni ñane nabi á Dadaamiya.

22

Naraje an muñri á larusa (Luka 14:15-24)

¹ Yaisu añkwa á vaterte sera á elva á ba an naraje zlafe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare: ² «Náwa názu á gárává an dem zlanna á Dadaamiya: Añkwa slekse, a magaa muñri á larusa, a ganaa gyaale ge egdza-aara. ³ Daaci a belaa walaadī-aha-aara, tá de ðanante emnde na ni tá se za ðafa á larusire na, amá emnde ñanna kwalarevkwále sarka. ⁴ A belaa emnde umele zlafe ádaliye an nara-aara, a ba ñane: Bawateranba ge emnde na ya ndavateraa ya na wá: Cebanceba dalau-aha-aaruwa, antara dabba-aha-aaruwa umele na ni tá an ñasla jipu na, an tsatsa duksa bademme, sawmbare á sem muñri á larusa! ⁵ Amá emnde na ta ðahateraa á dem muñri ñanna faranuka hyema ge una ñanna ðekideki, ta zlalehe á dem tate á wedere-aha-aatare. Ura umele a dem fe-aara, umele a dem tsakala-aara, ⁶ emnde umele ta sluva emnde a bela á slekse ñanna, ta magateraa palása, ta cebaa shifa-aatare. ⁷ Daaci jaaja ervaunðe slekse maa, a naba bela sawji-aha-aara geni tá de cebá emnde a cebá shifa ñanna, ta zu ekse-aatare bademme an kará. ⁸ Daaci a ba slekse á elvan ge emnde a slera-aara umele: Muñri á larusa wá, an gya, amá emnde na ndza ya ðaterðaha na wá, tá fuka mázla-aara. ⁹ Naba zlalauzlala á dete we á wálkame-aha,

ma kwa shaa emnde-ara keni dawaterdáhá, a se zaruze. ¹⁰ Duwa-aatare á dete we á wálkame-aha, bademme á emnde na ta de shateraa itare na, ta saterhe bademme, emnde a jirire, an emnde a mándzawe bademme, a se nahete ge hufe á há an nalga.

¹¹ «A tsete ge slekse, a de zhárá emnde na a dáhateraa nane maa, a naa ba ura, tsekwámka am nanjyuwe á dem larusa. ¹² A ba nane á elvan ge nane: Ura-aaruwa, ka shanaa estara ka baráma á sehuna tsekwakemka am nanjyuwe á larusa na? Palle á elva na a ndahanaa zhel na baaka. ¹³ Daaci a ba slekse á elvan ge kwakwane-aha-aara: Puwawanempuwa zawa am mbiye ge zhel na, takwasawutakwasa ba shagera erva-aha antara sera-aha-aara bademme, de eblyawanmeblye á dem tate na tabedamme jipu na ágáshe, a kyuwa kwa áhuwa, a ekkerdá slare-aara.» ¹⁴ Ge zla elva-aara Yaisu, a ba nane: «Kwakya emnde na á dáháterá Dadaamiya, amá á dzerese ba cekwa am hufe-aara.»

Elva a hadáma ge male á larde á Rauma

(Mark. 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Daaci duwa á *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare geni sey tá eksevaksa Yaisu áte elva. ¹⁶ Am iga á sawari-aatare nanna maa, ta naba bela pukura-aha-aatare umele antara emnde á *Hirodus á deza Yaisu, geni tá de ndavanu elva na. A ba itare: «Malum, diyanjerdiya geni ekka wá, ka slejirire, ka slekwaraterse jirire á Dadaamiya ge emnde áte una á kataná nane, baaka lámbe á nã áte ngahire á urimagwe na tá ndahana emnde na. ¹⁷ Daaci náwa nã ndava ázeja wá, ndanjerndaha názena ka disaa ka. Am *tawraita á miya mu, anjkw emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he?» ¹⁸ Amá kertej diyeddiye Yaisu mándzawire na ta kwamanaa itare bademme. A ba nane á elvan ge itare: «Kwa emnde a fida, labára kwá tsagwadítsagwada? ¹⁹ Marawiyánmárá emtsaade shungu na tá puwa hadáma an nane na.» Ta maranaa suley palle. ²⁰ A ba nane á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shungu na? Ira zhera na mu, zhera á ware?» ²¹ Ta njwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.» ²² Tá maga ba najipu á jawapa na ta cenanaa itare na. Daaci ta yaa Yaisu, ba zlala-aatare.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya

(Mark. 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Ba vacite nanna zlahe ádaliye maa, ta naba sem ge *Saduki-aha áseza Yaisu. Ba itare emnde na ta bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare: ²⁴ «Malum, a ba Muusa, máki emtsamtsa zhele yanka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara mukse-aara geni á yaná egdzara ge egdza emmenjara na kedaakeda na. ²⁵ Iyau, ndza tá anjkw dawalaa vuye ázejere ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, áma a naba kedéhe, a yaa mukse na baaka egdzere. ²⁶ A melese ge sledaba-aara, nane keni a kedéhe, a yaa mukse na baaka egdzere. Keyire-aatare keni ba estuwa, itare vuye na bademme ta gaa ba mukse nanna, bademme zlaruzle yaránka egdzere ba palle keni. ²⁷ Am iga-aatare bademme, a kedéhe ge mukse

ɲanna keni. ²⁸ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware palle mukse na? Adaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba ɲane palle!»

²⁹ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire, adaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzedá á Dadaamiya keni dekideki. ³⁰ Má tsaretse emnde a faya wá, baaka gá mukse, ma ɲwasha keni baaka de gá zhele. Emnde bademme tá de njá ba seke malika-aha am samaya. ³¹ Tse á emnde am faya keni maa, kure ndaakurseka názu a bakurnaa Dadaamiya áte elva ɲanna emtu? Adaba a ba ɲane áte eggye-aha á kure werre: ³² Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahimia, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu. Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, ɲane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka.» ³³ Bademme á dikele á emnde na ta cenaa jawapa-aara na tá maga ba najipu-aara.

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?

(Mark. 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Cenarácena *Farisa-aha geni jawapa á Yaisu katevaaka ye ge *Saduki-aha maa, ta naba jamme átirpalle. ³⁵ Ankwa ura palle am dágave-aatare wá, ɲane malum á *tawraitá, a magaa niya-aara geni á de tsagwafá Yaisu áte elva. A ba ɲane á elvan ge Yaisu: ³⁶ «Malum yaikke, yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya bademme?» ³⁷ A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á ɲa an ervaunje á ɲa bademme, an shifa á ɲa bademme, an enkale á ɲa bademme. ³⁸ Yaikke ba una ɲanna am shairiya-aha á Dadaamiya, demdeme zlaɓe adaliye. ³⁹ Náwa buwire-aara na ni tá gáráva na: Ewwáya sleriya á ɲa ba seke ire á ɲa. ⁴⁰ Am *tawraitá á Muusa antara názu ndza ta kwaratersaa nábi-aha umele ge emnde, yaikke-aara ba shairiya-aha buwa na.»

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(Mark. 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Am tá ankwa *Farisa-aha jarammeje átirpalle maa, Yaisu a ndavateru elva na, a ba ɲane á elvan ge itare: ⁴² «Kure mu, kwá slanve uwe ge *Almasiihu? Kwá ba wulfe á ware?» Ta ɲwanante a ba itare: «Wulfe á *Dawuda.» ⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay estara kena Dawuda keni ndza á daháná an Yaakadada na? Adaba a ba Dawuda an hákuma á Shedekwe Cufedfe:

⁴⁴ «A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am nadafaa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ɲa tate á puwa sera á ɲa.»

⁴⁵ Máki ndza a fantaa Dawuda Almasiihu an Yaakadada, á sawa estara kena zlaɓe adaliye ni á gev wulfe-aara na?» ⁴⁶ Ba palle keni jerka edda una ni á ɲwanantenɲwa. A fantau á ba am sarte ɲanna, baaka ura á kwamaha de ndavanu elva mázla-aara.

23

Yaisu ankwa á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha
(Mark. 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge jáháva antara pukura-aha: ² «Malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha wá, slera-aatare tá kwaraterse názu a ndahanaa tawraitá á Muusa ge emnde ákyiye. ³ Daaci fawatersaarefe, magaumága názena tá bakurná itare bademme. Amá wá, magauka názena tá maganá itare na dekideki. Adaba názu tá kwaraterse ge emnde na, itare tá maŋka áte una ŋanna. ⁴ Tá faterar gwatame demdeme ge emnde, amá itare ba gulanda-aatare keni tá feka átekwa dekideki ge melaterumele. ⁵ Bademme á názena tá maganá itare, tá magán ba geni a zhararaterzhará emnde. Estuwa, tá puwa nayya-aha, tá dzebemá am duksa ba seke laya, tá ŋuɗaná áte wafke-aha-aatare antara áte erwa-aha-aatare, ira tá saganve jeba á puwa-aha umele aŋkwa áte zane-aha-aatare. ⁶ Ma am muŋri-ara keni itare tá kátá ba slede na ni an dárádza jipu na. Am mashidi keni slede-aatare sey á jauje ge náza á emnde bademme, ma ware keni á náterna. ⁷ Tá kátá emnde tá dáháterá an “malum”, tá gater use an ga ire am dágave á zlamaha. ⁸ Amá kure wá, vawartereka baráma ge emnde geni tá dáhákurá an malum-aha, adaba bademme á kure kwa ba egdzar mama, aŋkwa Malum á kure ba palle. ⁹ Dahauka ura áte duniya na an dada dekideki, adaba Eddekure ba palle aŋkwa am samaya. ¹⁰ A d'aharakurka an male dekideki, adaba aŋkwa Male á kure ba palle, ba ŋane una *Almasihu. ¹¹ Ma male ware am dágave á kure keni, a gevge waladí á kure. ¹² Ma ware una a kantaa ba ŋane ire-aara na, sey tá de gánaaga. Áma edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

Yaisu á balaterse zlaɗa á malum-aha á *tawraitá an *Farisa-aha (Mark. 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha, kure kwa emnde a fida! Watse zlaɗa ge kure adaba kwá piyaterante dem *kwará á Dadaamiya ge emnde. Kure keni dakuremka, emnde na tá kátá demda na keni kwa piyaterante.

((¹⁴ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á tawraitá antara Farisa-aha, kure kwa emnde a fida! Kwá lyatervuwe duksa-aatare ge wegyegwar ŋwasha, daaci kwá slaɗanve maduwa-aha á kure geni tá fakura áte emnde a jirire. Adaba una ŋanna, zlaɗa á kure á de jauje ge náza á emnde bademme.))

¹⁵ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á tawraitá antara Farisa-aha, kwa emnde a fida! Watse zlaɗa ge kure, adaba kwá aŋkwa ja d'aba am larde-aha antara áte ire á haye-aha bademme, geni kwá shansha ura palle á gevge am dza á kure ge d'aba nadina á kure. Má shakuránsha keni, kwá ganve edda-aara dza á kára, á jakuruje ba ge kure ma ser buwa keni.

¹⁶ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha, wulfe na ni kwá táɗá wulfe-aha. Adaba a ba kure: Má ura zauze waɗa an *mashidi yaikke, baaka názu á maganmága, sey máki a zu waɗa an dindar na am mashidi na lauktu á edɗaba waɗa-aara. ¹⁷ Kure wá, kwa uce-aha ba jire, kwa wulfe-aha! Yaikke ura-ara ŋane am duksa-aha ŋanna? Amaana yaikke dindar na am mashidi emtu? Tá eksetá mashidi wá, tá ganve dindar cuɗeɗe an ŋane emtu? ¹⁸ Kwa bántsa kure zlaɗe áɗaliye wá: Má ura a zu waɗa an názu tá fa sadake átekwa wá, baaka názu á maganmága dekideki. Amá máki edda-aara a zu waɗa an sadake na átekwa na wá,

á eđđaba wađa-aara ñanna. ¹⁹ Kure wá, kwa wulfe-aha! Yaikke ura-ara ñane am duksa-aha ñanna? Amaana yaikke sadake arge duksa na tá faná átekwa na emtu? Emtu yaikke duksa na tá fa sadake átekwa, á ganvá ñane sadake ñanna cuđeđde na he? ²⁰ Yá ndaakur ba jirire, máki edda-aara zauze wađa an duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na wá, edda-aara a zu wađa an duksa ñanna ira sadake na átekwa na keni. ²¹ Edda una má zauze wađa an *mashidi yaikke, a zu wađa an mashidi ka palle. A zu wađa an Dadaamiya na am mashidi ñanna keni. ²² Edda una a zu wađa an samaya, a zu wađa an kurshi á sleksire á Dadaamiya, ira Dadaamiya na á njá am kurshi ñanna keni.

²³ «Watse zlađa ge kure, malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha, adaba kwa emnde a fida! Dále-aha seke tara dále á minti, antara timba ira makshaksha wá, kwá anƙwa vante luser-aara ge Dadaamiya. Amá duksa yaikke na á kwaratersa *tawraita ge emnde seke tara jirire, antara maggwire, ira dzayyire á ervaunđe wá, kwá maŋka. Mbate keni ma andze kwá maganá á ba antara una-aha ñanna, baaka una kwá yanseye. ²⁴ Kure keni kwa wulfe-aha, kwá tađa wulfe-aha seke kure. Kwá yemese ugjanja am yáwe á kure, amá ezlegwame wá, yemakurka, kwá shaná á ba antara ñane.

²⁵ «Watse zlađa ge kure malum-aha á tawraita an Farisa-aha, adaba kwa emnde a fida! Kwá bára iga á náza sha duksa antara tasa-aha á za duksa á kure, amá an naha tara neylire, antara shagerkire am huđe-aara. ²⁶ Ekkure Farisa-aha wá, kwa wulfe-aha! Barawábára emtsaafde huđe á tasa-aha á kure, iga-aara watse á gevge tseďanjje.

²⁷ «Watse zlađa ge kure malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, kwa emnde a fida! Kure kwa ba seke irekhye-aha na an bára an duksa dzayye, zariya am ice á emnde, amá am huđe-aara wá, an naha ba se á emtsa, an weshege-aha gergere. ²⁸ Kure keni kwa ba seke una ñanna. Ágáshe wá, kwa emnde a jirire áza emnde, amá kwakya fida antara mándzawire am kure.»

Malum-aha á *tawraita an *Farisa-aha tá de ñezleka am shairiya (Luka 11:47-51)

²⁹ «Watse zlađa ge kure malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha, adaba kwa emnde a fida! Kwá anƙwa nderá irekhya á nabi-aha geni hayakuránháyá slera á eggye-aha á kure, kwá anƙwa cada irekhya á emnde na ndza ta magaa jirire á Dadaamiya, ³⁰ aley wá, a ba kure: Ma andze njá anƙwa am zamane á eggye-aha á ñere wá, ma njá melateruka ge ceba shifa á nabi-aha. ³¹ Ba kure keni diyakurdiya am ire á kure geni kwa wulfe-aha á emnde na ndza ta cebaa shifa á nabi-aha. ³² Naba magaumága slera á kure yawánka, zlawanaazle slera á eggye-aha á kure.

³³ «Kwa havale-aha, kwa egdzara á pushe ba jire! Una ni kwá de ñezla am shairiya, kwá duka á dem kára á jahanáma, a ba kure? Kwá ñezleka đekideki. ³⁴ Adaba una ñanna yá ndaakur ba jirire, cenaucena elva na: Watse yá belakurá nabi-aha, antara emnde a enƙale, ira malum-aha, amá emnde umele-aatare watse kwá ceba shifa-aatare, emnde umele watse kwá zlenjelátera áte dzaŋgala, emnde umele watse kwá slerpátera an ja am mashidi-aha á kure, watse kwá de tatayatértáya am ekse-aha bademme. ³⁵ Daaci bademme á uzhe á emnde cuđeđde na ndza ta cebateraa am duniya

na, kwaye emtsa á Habila, sem emtsa á Zakariya bademme á ba am mbiye á kure. Zakariya na wá, yá ndahá elva á Zakariya egdza á Barakiya na ndza kwa janaa am dagave á tara bere cufedde antara duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. ³⁶ Una yá ndaakur ba jirire: Bademme á uzhe á emnde nanna á ba am mbiye á emnde a zamáne na!»

Elva á Yaisu áte Urusaliima
(Luka 13:34-35)

³⁷ «Urusaliima, Urusaliima, ekka ka cebaa nabi-aha, ka cebaa emnde na a belateraa Dadaamiya an nákwá! Ser kwakya una yá kátá jema emnde á na ásezerwa, ba seke náza á mama á ukkula, máki a jemaa egdzara-aara á dem ekta á zlambake-aara. Amá kwalakefwale. ³⁸ Kina wá, yanakaaya, ká de gev ba kaamba! ³⁹ Yá ndaakur ba jirire: Kwá puweteka ice á kure áte iya mazla-aara, dem sarte na ni watse kwá bánba ba kure an we á kure ganakini a ganga Dadaamiya barka ge edda una a sawa an zhera á Yaakadada na!»

24

Yaisu á ndáhá elva a mbedá *mashidi yaikke
(Mark. 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Daaci sessa Yaisu am *mashidi yaikke, ankwá á zlála maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge nane: «Ezzhara emtsaade jeba á nderáva á mashidi na.» ² Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Una nanna kwá zharaná kure bademme na, watse á mbedá bademme, ba nákwá palle keni watse á jauka áte ukfeñara nákwá.»

Zladá-aha na watse á magava lauktu á zla duniya
(Mark. 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara, ta duhe ge pukura-aha-aara á ba an niya á dezeńara, ta de ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge nane: «Ndanjendaha watse á magava am sarte-ara una nanna? Watse ná dise áte uwe ganakini herzha sawa á na, an zle á duniya?»

⁴ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane: «Kure wá, faufa ba hyema, a se kedarakuraaka emnde umele. ⁵ Adaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ba iya una ya *Almasiihu. Daaci tá se kefa emnde kwakya. ⁶ Watse kwá cenáncena labare á wáva-aha am larde-aha na ba herherzhe an kure, antara am larde-aha na yiyiye an kure, amá gazlauka dfekideki. Sey á de magava una-aha nanna, amá zlafe zle á duniya ka emtsaade. ⁷ Watse larde umele á de darge larde umele an wáva. Emnde á slekse umele, tá de darge kwára á slekse umele an wáva. Waya antara gejava á haha á de magava am Tate-aha gergere. ⁸ Bademme á una-aha nanna, zlafe ba fakta á zladá emtsaade, ba seke náza á mukse na fanantaufe zladá á yá.

⁹ «Watse tá sluwakursluwa, tá vakurte ge emnde tá magakurá palasa, tá de ceba shifa á kure. Emnde bademme tá de dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa. ¹⁰ Emnde kwakya tá de yá fetaare áte ya mazla-aara am sarte nanna, tá de maga ba kelaadire, antara dugune am dagave-aate. ¹¹ Tá de jesaareje nabi-aha fida kwakya, tá de kefa emnde kwakya. ¹² Watse á kwakyevaa ba shagerkire am

dagave á emnde. Watse kwakya emnde na á de gula wáyáva-aatare. ¹³ Amá edda una tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara. ¹⁴ Á hyemhya labare á higa, elva a sem *kwara á Dadaamiya, am huđe á duniya baďemme, watse tá maganaamaga seydire am larde-aha baďemme, lauktu á sawa zle á duniya.»

*Zlaďa na baaka kalle-aara na
(Mark. 13:14-23; Luka 21:20-24)*

¹⁵ «Watse kwá náanna duksa na ni tá ďaháná an shagerkire emtaŋka ďekidėki na am tate á cuďeďe. Nabi Daniyail wá, ndza a enndaha elva-aara werre. Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva ŋanna ba shagera. ¹⁶ Vacite na ni má nakuranna duksa ŋanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huđe á wa. ¹⁷ Edda una áte ire á bere keni, a tsuŋka á dem huđe á bere ge hálá kazlaŋa-aara. ¹⁸ Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálá nangyuwe-aara.

¹⁹ «Watse á tsaame kwa zlaďa á ŋwasha na watse tá á huđe am sarte ŋanna, antara ŋwasha na tá an egdzara áte erva na! ²⁰ Ŋalaunála Dadaamiya ganakini zhagade á kure a gevka am sarte á ekhye, bi an kwaskwe á puwansepuwe! ²¹ Adaba watse kwakya jipu zlaďa am sarte ŋanna. Ta nderaa estuwa duniya, sem vatena, jerka jeba á zlaďa ŋanna ďekidėki. Á de jesarka keni zlaďa na ni ta kalle an una ŋanna. ²² Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zlaďa ŋanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya adaba emnde na a dzeratersaa ŋane.

²³ «Daaci am sarte ŋanna, ma a bakurnaa ware: Nawa aŋkwa *Almasiihu áhuna, bi kwaya aŋkwa áhuwa, lyiyauka elva ŋanna ďekidėki. ²⁴ Adaba watse tá jesareje almasiihu-aha fida, antara nabi-aha fida am sarte ŋanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipu-aha gergere kwakya, geni ambane tá keďateraakeda emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya áte eŋkale. ²⁵ Cenawácena! Náwa fanakuremfya ya am vuwa zlauzle.

²⁶ «Daaci ma tá bakurá: Kwaye aŋkwa *Almasiihu am kaamba keni, kure daumbareka. Ma tá bakurá: Náwa ŋane, a shebevaa ire-aara áhuna keni, fautaareka an elva-aatare ďekidėki. ²⁷ Adaba ba seke mága á kára á ráde á sawa am samaya, á fantau am geďi dem pute keni ba ŋane na wá, watse sawa á *Ura á emnde baďemme keni ba estuwa. ²⁸ Adaba am tate na ni aŋkwa lipa átekwa, zaatate-aha keni tá jaháva á ba ádehuwa.»

*Sawa á *Ura á emnde baďemme
(Mark. 13:24-27; Luka 21:25-28)*

²⁹ «Kerteŋ am iga á zlaďa ŋanna maa, vaciya á de gevge danŋwe baďemme, tere keni á de máreka parakkire-aara, terlyakwa-aha keni watse tá geda á sem áhá, baďemme á ndzeďa á názena áte samaya á de gejavtegeje ba ŋarŋare sleďe. ³⁰ Daaci tá de zhára ba nalaama á *Ura á emnde baďemme á sawa am samaya. Baďemme á emnde na tá am duniya na tá de kyuwa, daaci tá zhára ba iya Ura á emnde baďemme yá aŋkwa á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demďemire. ³¹ Tá de fertanteferta derkwákwa yaikke, daaci yá

de bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufafe kerde, geni tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na bademme.»

Gáráva an nabugda má yaaya hyema anwaslire

(Mark. 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele anwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare. ³³ Una keni ba duksa palle. Máki anjka á magava duksa-aha nanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá ba áte we á sera mazla-aara ge sawa. ³⁴ Yá ndaakur ba jirire: Emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naránna duksa-aha nanna. ³⁵ Tara samaya an haha wá, tá naba kefa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á kefeka defekideki, sey má gevge.»

Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle

(Mark. 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Elva á hára á bere, antara sarte nanna wá, baaka slediya-aara defekideki. Ma malika-aha am samaya, ba iya *Egdza á Dadaamiya keni diyanka, sey diyaa ba Dadaamiya palle nane Dada. ³⁷ Ba názena ndza a magava am zamane á *Nuhu na wá, watse ba seke una nanna kalkale má watse yá sawa iya ya *Ura á emnde bademme. ³⁸ Am sarte na zlafe samka yáwe á kefa duniya wá, slera á emnde ndza ba tátaya emtakire á duniya; tá ezza, tá essha, tá gá larusa, tá vaterte gyaale-aha-aatare ge zála, a semaa estuwa kwaskwe na a demaa Nuhu á dem paare-aara, tá maga ba una. ³⁹ A se kedateraahé ba estuwa yawe á kefa duniya, farka hyema defekideki. Má watse yá de sawa iya ya Ura á emnde bademme keni, á de magava ba estuwa. ⁴⁰ Watse yá se bera emnde buwa am fe, watse yá eksa palle, palle-aatare yá yánya. ⁴¹ Nwasha buwa tá há hiya, yá eksa palle, yá yá palle. ⁴² Adaba una nanna, njawinja á ba am niya á kure. Adaba diyakurka sarte na ni á de sawa Yaakadada á kure átekwa na. ⁴³ Anjka duksa palle, diyaweddiye ba shagera: Máki diyaadiya edda á há sarte na ni watse á sawa neyle átekwa na wá, á peka háre defekideki, adaba wayaaka á demda neyle á dem hudefe á há-aara. ⁴⁴ Kure keni ba estuwa. Sarte na ni watse iya *Ura á emnde bademme yá de sawa átekwa na wá, diyakurka. Daaci njawinja á ba am niya á kure.»

Sleslera na dzayye ervaunfe-aara, an una danjwe ervaunfe-aara

(Luka 12:41-48)

⁴⁵ «Sleslera-ara nane dzayye ervaunfe-aara, slenjkale zlafe adaliye na? Ba edda una ni má zanwe-aatare a yanaa hudefe á há-aara bademme am erva ge nane, á vatertá nane náza za ge emnde na tá am hudefe á há nanna bademme, á vatertá an laukte-aara na. ⁴⁶ Yá ndaakur ba jirire, watse higa yaikke ge sleslera nanna, máki zanwe-aara a se beranaa á ba am slera-aara. ⁴⁷ Rezege-aara bademme keni á naba fanemfe am erva zanwe-aara ge sleslera nanna. ⁴⁸ Amá máki danjwe ervaunfe á sleslera nanna wá, á naba bánba am ervaunfe-aara ganakini labára á saaka zanwe-aaruwa watsewatse. ⁴⁹ Daaci á fantau ge magateraa palasa an ja ge emnde a slera umele, á zá názu am hudefe á há, á essha antara emnde a mbazla umele. ⁵⁰ Daaci má á sa zanwe á sleslera nanna wá, á sa á ba an kwaskwe na ni tamaaka nane defekideki, á sa am sarte na ni diyaaka nane defekideki na. ⁵¹ Palasa na

á se magante zanwe-aara ge sleslera ñanna wá, náza enndaaka. Ba emtañkire na ni á se puwa emnde a fida á demkwa na wá, ñane keni á ba am huđe-aara. Á de kyuwa-aara am tate ñanna, á de kerda ba sláre ge zlađa.»

25

Naraje an gyaale-aha kelaawa

¹ «Daaci dem zlanña á Dadaamiya wá, watse á gáráva an labare á gyaale-aha ta kelaawa, ta tsetehe an kárá á fanus-aha-aatare am erva, ta de yainu ge edda á larusa. ² Emnde ilyebe am gyaale-aha ñanna baaka enkale-aatare dekideki. Ilyebe-aatare keni, ta emnde a enkale jipu. ³ Duwa á gyaale-aha na baaka enkale-aatare na maa, ta haletaa ba kárá-aha á fanus-aatare, amá magarka kaashi á kanandzir. ⁴ Amá gyaale-aha na tá an enkale na wá, ta haletaa kárá á fanus-aha-aatare, ira kwalaba-aha-aatare kanandzir am huđe-aara. ⁵ Saaka edda á larusa ñanna watsewatse maa, a naba cebaterhe ge háre. Gyaale-aha kelaawa na bademme parupe háre.

⁶ «Am huđe á vayiya wá, tá cena ba hula: Náwa samsa edda á larusa! Sawesse ásezenjara, a ba itare. ⁷ Daaci gyaale-aha kelaawa na bademme tsaretse am háre na, tá fantau ge mba kárá á fanus-aha-aatare. ⁸ Daaci: Kawañeruke kanandzir-aha á kure na, náwa á emtsa kárá-aha á ñere, a ba emnde na baaka enkale-aatare na, tá elvan ge emnde a enkale. ⁹ Ta ñwaterante ge emnde a enkale, a ba itare tá elvan ge itare: Ñere ñá velka! Watse á hyamiyarka antara kure, dawmbare ádeza emnde a válá kanandzir. ¹⁰ Ba zlarzlálá itare á de shekwa kanandzir na, a semhe ge edda á larusa keni. Gyaale-aha ilyebe na ndza tá am niya-aatare na daremda á dem bere á ga nika antara edda á larusa ñanna, ta hedetaa bere an tsekweram. ¹¹ Shekwaashekwa wá, saremsa gyaale-aha umele na keni. Ta ketaa kwara: Edda! Edda, werañerantewera bere, a ba itare. ¹² Amá a ñwaterante ge edda á larusa, a ba ñane á elvan ge itare: Yá ndaakur ba jirire: Diyanakurka ya dekideki, ma kwa emnde-ara keni.»

¹³ Ge zla elva-aara Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ma vaatara keni, njawinja á ba am niya á kure, adaba diyakurka kwaskwe ñanna, diyakurka sarte ñanna.»

Naraje an emnde a slera ta keye

¹⁴ «Adaliye dem zlanña á Dadaamiya wá, á gáráva an zhel umele a daa shula. Lauktu á zlalá, a detaa emnde a slera-aara, a tegateraa nalmane-aara. ¹⁵ A vante jekka deremke ilyebe ge slezuññwe-aatare. Ge buwire-aatare, a vante jekka deremke buwa. Ge keyire-aatare, a vante jekka deremke. Ma ware keni a vante ba deydey á ndzedá-aara, daaci ba zlalá-aara ge ñane. ¹⁶ Duwa edda una a shaa jekka deremke ilyebe, kertenj a de mbedá erva an ñane, a shetaa riba jekka deremke ilyebe. ¹⁷ Edda una ta vante jekka deremke buwa na keni, a de magán ba estuwa, ñane keni a shetaa riba jekka deremke buwa. ¹⁸ Amá edda una ta vante jekka deremke na wá, ñane a de yese evege am haha, a hedem nalmane á zanwe-aara am huđe-aara.

¹⁹ «Shekwaashekwa wá, a naba saahge ge zanwe á emnde a slera ñanna, a daterte ge zhárá lisaafi á slera na ta maganaa itare. ²⁰ A

sawhe ge edda una ndza ta vante jekka deremke ilyeɓe na, a ba ɲane á elvan ge zanwe-aara: Ndza ka vite jekka deremke ilyeɓe, náwa ya shante riba jekka deremke ilyeɓe. ²¹ Shagera, a ba zanwe-aara á elvan ge ɲane: Ka sleslera á jirire, dzayye huɗe á ɲa. Ka magaa slera an duksa na cekwa dárádza-aara an ervaunɗe á ɲa palle; kazlaɲa na kwakya dárádza-aara keni sey yá fakemfa am erva. Sawa mí higa antara ya. ²² A semhe ge edda una ndza a vante jekka deremke buwa, a ba ɲane á elvan ge zanwe-aara: Ndza ka vite jekka deremke buwa, náwa ya shante riba keni jekka deremke buwa. ²³ Shagera, a ba zanwe-aara á elvan ge ɲane: Ká sleslera á jirire, dzayye ervaunɗe á ɲa. Ka magaa slera an duksa na cekwa dárádza-aara an ervaunɗe á ɲa palle; kazlaɲa na kwakya dárádza-aara keni sey yá fakemfa am erva. Sawa mí higa antara ya.

²⁴ «Am iga-aatare baɗemme maa, a semhe ge edda una ndza ta vante jekka deremke palle na keni áseza zanwe. A ba ɲane á elvan ge ɲane: Ambarka á ɲa male, diyandiya ganakini ka slemándzawe, ma janɓa ba wulfe á duksa á ɲa keni, ká hálá ba duksa; ma teganɓa ba duksa á ɲa keni ká jáha ba duksa. ²⁵ Iya jiija lyawa, ndza ya hedem shunɗu á ɲa am haha, náwa ɲane duksa á ɲa. ²⁶ A ɲwanante ge zanwe, a ba ɲane á elvan ge ɲane: Ka sleslera mándzawe, ka masefe! Diyakdiya ganakini ya slemándzawe, á ba ka? Ma janeka ba wulfe á duksa-aaruwa keni yá hálá ba duksa; ma teganka ba duksa-aaruwa keni yá jahá ba duksa, á ba ka? ²⁷ Máki ba estuwa wá, ma andze ka de puweme nalmáne-aaruwa am baɲ kwa, daaci ma ya se lyiya nalmáne-aaruwa an yawe. ²⁸ Daaci lyauvaalya jekke deremke na ázeɲara na, a ba ɲane á elvan ge emnde na tá tsatse ázeɲara, vawanteva ge edda una an jekka deremke ilyeɓe, riba keni estuwa na. ²⁹ Adaba edda una aɲkwa ázeɲara wá, tá de fanaarefe, tá de sagananvesage ba kwakya. Amá edda una shanteka ɗekiɗeki wá, ba una cekwa am erva-aara na keni, tá de lyevaalya am erva-aara. ³⁰ Ngudi na baaka námpire-aara ɗekiɗeki ɲanna maa, naba dawansede á degashe, de eblyawanmeblye á dem tate na ni tabefamme jipu na, á de kyuwa-aara am huɗe-aara, á de kerɗa ba sláre ge zlaɗa.»

Shairiya á emnde vaci tsa faya

³¹ «Má watse samsa *Ura á emnde baɗemme am sleksire antara malika-aha-aara baɗemme wá, a se njema am kurshi á sleksire-aara. ³² Daaci baɗemme á emnde na tá am huɗe á duniya tá de jammeje á katafke-aara, á de láterá ɲane emnde baɗemme, ba seke náza suni má á lesa kyáwe-aha, á saterse am dagave á náwe-aha. ³³ Kyawe-aha wá, watse á puwáterá am naɗafa-aara, nawe-aha keni am nazlaɓa-aara. ³⁴ Náwa elva na á de baterná slekse ge emnde na tá am naɗafa-aara: Kure emnde na Edderwa a gakur barka-aara na, sawmbare á sem yaikkire na ta tsatsakurán ge kure kwaye am fakta á duniya. ³⁵ Adaba am sarte na a wiwa waya, kure kwa vite náza za; a wiwa ndera, kwa vite názu yá shushe; ndza ya wayve, kwa lyivaahé á dem mba á kure. ³⁶ Am sarte na yá an ukhyiye dey, kwa tsekwime am nanɗyyuwe; ndza ya lapika, zakurivaareze; ndza yá am danɗay, kwa duwa á de zharizhara. ³⁷ Daaci watse tá ɲwananteɲwa emnde na jirire na á ndaater elva na: Ndza ɲa nák vaatara á wáká waya, lauktu ɲa vakte náza za na Yaakadada? ɲa nák áme á wáká ndera, ɲa vakte

yawe? ³⁸ Na nák vaatará ka wayve am ekse á ñere, ña lyiyáká am mba á ñere? Bi ká an ukhyiye dey ña tsekwakeme am nanjyuwe? ³⁹ Na nák vaatará lapika, bi ká am danḡay, ña de zharakzhárá? ⁴⁰ Watse á ñwaterantenḡa slekse: Náwá yá sakuransese jirire-aara: Ba kelaa má kwa magateraa una-aha ñanna ge egdzar mama-aha-aaruwa na cekwa ndzedá-aatare na wá, kwa magiyán ba ge iya.

⁴¹ «Am iga á una ñanna maa, náwa názu watse á baterná slekse ge emnde na tá am názlaba-aara: Jawinaaja ázerwa, kure emnde na nyainyaikurvenyainye Dadaamiya, zlalauzlalawa á dem kárá na baaka emtsa-aara dekidéki, ta tsatsannaa ge Shaitaine antara malika-aha-aara na! ⁴² Adaba ndza a wiyaa waye, kure vakuriteka náza za; ndza a wiyaa ndera, vakuriteka yawe; ⁴³ ndza ya wayve, lyiyakurika á dem mba á kure; ndza yá an ukhyiye dey, vakuriteka nanjyuwe; ndza ya lapika, ndza yá am danḡay, dakurka á de zharizhárá. ⁴⁴ Daaci watse tá ñwanantenḡa itare keni: Ndza ña nák vaatará á wáká waya antara ndera, bi ka wayve, bi ká an ukhyiye dey, melañerakuka na Yaakadada? Ndza ña nak vaatará ká lapika, bi ká am danḡay, danḡerka á de zharakzhárá? ⁴⁵ Watse á ñwaterantenḡa slekse: Náwa yá sakuransese jirire-aara: Ba kelaa má kwalakurevkwala magateraa una-aha ñanna ge emnde na cekwa ndzedá-aatare na, magakuriyanka ba ge iya. ⁴⁶ Daaci itare, watse tá dáterá á de magaterá palasa na á zleka dekidéki na. Amá emnde a jirire wá, tá de shá shifá na á zleka na.»

26

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu

(Mark. 14:1-2; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ Zlanaazle Yaisu tsáká elva-aara maa, a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: ² «Diyakurdiya muñri á *Paska wá, a juwaa ba háre buwa. Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá eksiva á ba am muñri ñanna, tá de zlenjeliyá áte danḡala.»

³ De jarammeje male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha á ba am sarte ñanna am mba Kayafas ñane male á *liman-aha bademme. ⁴ Daaci ta njantaa átirpalle geni tá eksevaksa Yaisu an nasherire, tá kedánaakedá shifa-aara. ⁵ A ba itare am dágave-aatare: «Magaumika una ñanna vaci muñri, geni a tsaranteka emnde elva.»

Mukse na a puwar waye ge Yaisu

(Mark. 14:3-9; Yuh. 12:1-8)

⁶ Am sarte na Yaisu am Baytaniya na wá, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve, ⁷ a demhe ge mukse umele an kuderá á waye-aara, á se emtake, kwakya gane-aara, a de puwar waye ñanna ge Yaisu áte ire-aara am sarte na anḡkwa á za dafa. ⁸ Ba ta naa una ñanna pukura-aha, a naba jaterhe ge ervaunḡe, a ba itare: «Azara shagerire-aara jeba á bádza duksa na? ⁹ Ambane ka ma ta velu waye ñanna, ma tá sha shunḡu kwakya an ñane, daaci ma tá tegater ge talága-aha!» ¹⁰ De cenáncena Yaisu elva na tá weshaná itare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwá hyaná lyuwa ge mukse na? Názena a maginaa ñane na shagera jipu. ¹¹ Adaba uwe, talága-aha wá, ma vaatará keni watse tá anḡkwa átevege kure, amá iya wá, watse ya baaka átevege kure. ¹² Ñane wá, waye na a puwiyaare ñane na wá, tsatsiyaatsatse ge

beliya am evege. ¹³ Yá ndaakur ba jirire: Am huđe á duniya bademme, bademme á tate na ni tá de bálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

Yahuda anƙwa á vela Yaisu
(Mark. 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Daaci anƙwa palle á pukura-aha kelaawa ju buwa, zhara-aara Yahuda Iskariyaud, a tsete duwa-aara á deza male-aha á *liman-aha, ¹⁵ a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwá vite uwe yá magakuránmaga ya pute na ni á demda Yaisu am erva á kure?» Ta naba kezlanaa shunƙu kul keye, cappe ta puwanem am erva. ¹⁶ A fantau á ba am sarte ɲanna Yahuda ge tataya faterem Yaisu am erva ge emnde na á ba an keski.

Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara
(Mark. 14:12-21; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30)

¹⁷ Am váha zunɲwire na tá za muɲri na baaka shahi á makalá am huđe-aara na, duwa á pukura-aha, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Ká kátá ɲá de tsatsaká dafa á *Paska am tate-ara?» ¹⁸ A ɲute ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem mba á manya am huđe á ekse, de bawanánba wá: a ba malum wá, hyephye sarte-aaruwa yá kátá za muɲri á Paska antara pukura-aha-aaruwa am mba á ɲa.» ¹⁹ Pukura-aha ta magaa názena a baternaa Yaisu na, daaci ta tsatsaa muɲri á Paska.

²⁰ Am iga a maɲgaripu maa, Yaisu antara pukura-aha-aara ta nja arge masane. ²¹ A ba ɲane á elvan ge itare arge masane ɲanna wa: «Náwa yá ndaakur elva, yá ndaakur ba jirire: Watse á veliya ba palle á kure.» ²² Daaci, bademme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa, ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni ba: «Iya ka ndza Yaakadada?» ²³ A ɲute ge Yaisu, a ba ɲane: «Edda una ni erva á ɲere antara ɲane am tása na wá, watse á veliya ba ɲane. ²⁴ Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekyaa-aara sey ba yá emtsa. Ate una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte iya wá, ba estuwa. Amá watse zlaďa jipu ge edda una ni á de veliyá ɲane, ambane ma yareka.» ²⁵ Yahuda wá, á de velaná ba ɲane keni, a eksetaa elva, a ba ɲane: «Iya ka ndza Yaakadada?» A ɲwanante ge Yaisu: «Ba estuwa.»

Masane cufedde
(Mark. 14:22-26; Luka 22:15-20; 1 Kaur. 11:23-25)

²⁶ Am sarte na tá anƙwa za masane maa, Yaisu a eksetaa dafa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dafa na, daaci a vaterte ge pukura-aha-aara. «Nawmbare zawuze,» a ba ɲane, «una ɲanna vuwa-aaruwa.» ²⁷ Am iga á una ɲanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterte: «Shawushe», a ba ɲane á elvan ge itare. ²⁸ «Adaba una ɲanna uzhe-aaruwa; a puvaá adaba emnde kwakya, geni emnde kwakya a sharánsha gabera á haypa-aha-aatare, Dadaamiya á ɲgudaterá an una ɲanna namána ge emnde. ²⁹ Yá ndaakur ba jirire: Am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza á náfa antara kure mázla-aara, sey watse mí de shá ba una anɲwaslire am zlána á Edderwa.» ³⁰ Am iga á una ɲanna maa, ta eksante lahe á gálá Dadaamiya, ba tse-aatare, ta zlála ádetete ire á Wa Anyaranyara.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mark. 14:27-31; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38)

³¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «An vayiya vatena wá, bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Adaba anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Watse yá ejja suni, bademme á kyawe-aha am walda tá de kya. ³² Amá má watse tsanetse am faya wá, watse yá daada ba iya zunɗwe arge kure á dem Galili.» ³³ A ɗwanante ge Piyer, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Ma yarakaaya emnde umele keni, iya wá, yá yakaaka deƙideƙi.» ³⁴ A ɗwanante ge Yaisu: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyuwa tsákálá, watse ká bánba ka ser keye geni diyakikire.» ³⁵ A ba Piyer: «Yá ndaaka una deƙideƙi. Ma emtsa antara ka keni ba yá emtsa.» Bademme á pukura-aha umele keni ta ndahán ba estuwa.

Yaisu am Gaicaimane

(Mark. 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Daaci daada Yaisu antara pukura-aha-aara á dem tate na tá dahaná an Gaicaimane na. A ba ɗane á elvan ge pukura-aha: «Náwa njawinja áhuna, iya kwaye yá de maga maduwa áhuwa.» ³⁷ A eksetaa tara Piyer, antara egdzara á Jaibaidaiyus buwa, ta duwa antara ɗane. Fantaufe wá, á tápá emtanƙire, á tápá ba zlaɗa na ni an tsaka ire na am ervaunɗe-aara. ³⁸ Daaci a ba ɗane á elvan ge itare: «Baaka zlaɗa na ni yá tapánka na am ervaunɗe-aaruwa, yá tápá zlaɗa á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka háre deƙideƙi, sheraumishera ice ba shagera.» ³⁹ A zlalehe yiyye cekwaɗgudi an itare, a de kezlaa ugje am haha, wafke-aara ba teppe áte haha, a magaa maduwa. A ba ɗane am maduwa-aara: «Eddaye-aaruwa, máki á gevge wá, tasle á ɗa jinaaja zlaɗa na ba yiyye an ya. Amá wá, áte una yá wayaná ya ka, áte una ka wayetaa ka.»

⁴⁰ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am háre. A ba ɗane á elvan ge Piyer: «Dzegwakuránka njá an ice ba saa palle keni degey? ⁴¹ Pauka háre! Magaumaga maduwa geni á badakuruka shaitaine. Ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarfire, amá baaka payɗa á vuwa.» ⁴² A daliye zlaɗe ádaliye ge buwire, a de magaa maduwa-aara, a ba ɗane: «Eddaye-aaruwa, mákini á taa jaaveka zlaɗa ɗanna áte ya na, sey ba yá shushe wá, a gevge ba namaari á ɗa.»

⁴³ Eptsa-aara zlaɗe ádaliye á seza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am háre. Dzegwaránka basha háre deƙideƙi. ⁴⁴ A daliye zlaɗe ádaliye á dem tate á maduwa-aara, a de magaa ba kelaa maduwa-aara ɗanna ge keyire. ⁴⁵ Zluzle wá, a eptsehe zlaɗe ádaliye á seza pukura-aha-aara na. A ba ɗane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba háre á kure, kwá anƙwa puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya, iya *Ura á emnde bademme, hyephye sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa. ⁴⁶ Tsawetse! Kwaye samsa edda una ni a veliyaa ɗane na, mí de yainuye.»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mark. 14:43-50; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴⁷ Ba elva ɗanna keni zlaɗe zlanaaka Yaisu wá, tá zhára ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá dɗaba Yahuda ɗanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha

ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha. ⁴⁸ Yahuda na a veluwa ñane Yaisu na maa, kwaratersekwara nalaama á ñgyekwaterá Yaisu ge dikele á emnde ñanna. A ba ñane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá ankwagan use ge ura ni, seke ankwá urire á ñere ana edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba ñane, naba eksauváksa.»

⁴⁹ Ba watsewatse wá, a duhe ge Yahuda ñanna á deza Yaisu: «Use malum», a ba ñane á elvan ge ñane, daaci á gan use an ervaunđe-aara palle agire. ⁵⁰ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane: «A gevge názena ka se maganaa ka na ura-aaruwa.» Daaci yálla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaahe. ⁵¹ Ura palle am emnde á Yaisu, a naba tefese masalam-aara ñane keni, a wa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle. ⁵² «Femfa masalám á ña am bere-aara», a ba Yaisu á elvan ge ñane. «Adaba emnde na tá teda masalam, itare keni watse tá kedaterá á ba an masalám. ⁵³ Diyanƙa ka yá dzegwándzegwa dāha Edderwa ge se meliyumele, ba seke ndáhamina ká zhárá ba malika-aha á wáwa á tsaaka an debu kelaawa ju buwa emtu? ⁵⁴ Amá watse á geva estara kena názena á ndaaná wakita á Dadaamiya na? Adaba áte una am wakita wá, sey á gevge ba estuwa.»

⁵⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge dikele á emnde ñanna bademme: «Kwá se eksiyá an masalam-aha, antara zade-aha am erva na mu, ya neyle emtu? Ábi kelaazare yá njá á ba am mashidi, yá ankwá kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika? ⁵⁶ Amá diyaweddiye geni bademme á mága ñanna wá, ba geni a gevge elva-aha na ni ta ndahanaa nabi-aha ankwá am wakita á Dadaamiya na.»

Daaci kyaakya zhadage ge pukura-aha bademme, ta naba yánhe.

*Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke*

(Mark. 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Daaci emnde na ta eksevaa Yaisu na, ta dan ba suuwe á dem mba á Kayafas ñane male á *liman-aha. Mbate kertenj jarammeje malum-aha á *tawraita, antara male-aha á ekse katakappe am mba á male ñanna. ⁵⁸ Piyer wá, a daa dāba Yaisu á dehuwa, amá wá, gaterápteka dēkidēki. A de demhe á ba á dem riya-aara, a de njehe am dāgave á emnde a ufa mashidi, ge zhara lámare ñanna, ma watse á zla estara keni.

⁵⁹ Male-aha á *liman-aha antara emnde a *kendekyiya na bademme farantaufe ge tataya ba ni ma a ndarsende emnde umele elva an dzála áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá ñanaa shairiya á emtsa. ⁶⁰ Kwakya tsa emnde na ta de datsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte ñane. Am iga-aara, saremsa emnde umele ta buwa wá, ⁶¹ a ba itare: «Zhel na degi a bantsa ñane: Yá dzegwándzegwa mbedánaambeda *mashidi á Dadaamiya yaikke na. Yá nderaalindere am hare keye, á bina.»

⁶² Hattse a tsete ge male á *liman-aha na, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaka elva dēkidēki ka? Tá ndáhá uwe ñane áte ka emnde na?»

⁶³ Amá a du ba we-aara Yaisu. Daaci a ba male á liman-aha na á elvan ge ñane: «Yá ndavaku una an zhera á Dadaamiya edda á shifa, ndindaha ba jirire ba ka una ka *Almasihu, ka *Egdza á Dadaamiya na emtu?» ⁶⁴ A ñwanante ge Yaisu, «Ba estuwa,» a ba ñane á elvan ge ñane. «Amá wá, á katafke cekwaanƙudí watse kwá niina ya *Ura

á emnde baɗemme yá njá am naɗafa á Saksage na Slekse ba ɗane na, watse kwá niina zlaɓe adaliye, má watse yá sawa áte kumba á samaya.» ⁶⁵ Daaci male á liman-aha na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara, a ba ɗane: «A ganve ire-aara kalle an Dadaamiya.» A ba ɗane á elvan ge emnde: «Baaka wedere á miya an seyde-aha mazla-aara. Ábi cenakuráncena an hyema á kure názena a ndahanaa ɗane. ⁶⁶ Emtu estara á bá kure?», a ba ɗane á elvan ge emnde a *kendekiya. A ba emnde: «Una ba haypa-aara, a njeka an shifa ɗekideki.» ⁶⁷ Daaci ta naba kyefanem nyaihe am ice, ta vavante ɗeɗekwa, emnde umele ta vavante babárva, ⁶⁸ a ba itare tá elvan ge ɗane: «*Almasiihu, diyeddiye mu a jakaa ware.»

A ba Piyer ɗane diyaaka Yaisu ɗekideki

(Mark. 14:66-72; Luka 22:56-62, 63-71; Yuh. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Am sarte ɗanna wá, Piyer aɗkwa á njá am dagela am huɗe á riya á male á *liman-aha. Daaci a sesehe ge kwatena á male á liman-aha maa, a ba ɗane á elvan ge Piyer: «Ka keni ka ura á Yaisu zhel emnde a Galili na.» ⁷⁰ Amá eksarka Piyer ɗekideki, a ba ɗane á elvan ge kwatena ɗanna á katafke á emnde baɗemme: «Ma ká ndaha elva á uwe keni diyanka ya ɗekideki.» ⁷¹ A tsete ge ɗane aɗkwa á dete wakyyiya, sesse kwatenaha umele daduwa á dezeńára. Ba a puwete ice áte ɗane wá, a ba ɗane á elvan ge emnde: «Degiya una keni ba ura á Yaisu zhel emnde a Nasarátu na!» ⁷² Piyer a naba kwaleve zlaɓe ádaliye, a ba ɗane: «Náwa waɗa-aaruwa máki diyandiya dawale ɗanna. Ba jirire diyanka dawale ɗanna.»

⁷³ Cekwaanɗuɗi am iga á una ɗanna maa, ta gapte ge emnde na tá aɗkwa áhuwa á deza Piyer, a ba itare tá elvan ge ɗane: «Ba jirire ka keni ka ba palle-aatare, adaba á ba áte nara á ɗa keni diyarakdiya emnde, diyardiya tate na ka sawa átekwa na.» ⁷⁴ Daaci Piyer a fantau ge za waɗa-aha, a ba ɗane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale ɗanna ɗekideki.» Á ba am sarte ɗanna wá, tsáksákwalikwaa, á ba tsákálá. ⁷⁵ Daaci Piyer a naba yehete elva na ndza a bannaa Yaisu, a ba ɗane: Lauktu á kyuwa tsákálá wá, ká de bánba ka ser keye ge diyakikire na. Mazla-aara ba segáshe-aara, a de kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

27

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu

(Mark. 15:1; Luka 23:1-2; Yuh. 18:28-32)

¹ Weráwera ekse an enjlya werre wá, baɗemme á male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse njarantenja mazle-aara ganakini sey tá eija shifa á Yaisu. ² Ta naba puwete záwa áte ɗane, ta danán ge sleksu *Pilaatu, ɗane slekse yaikke am kwara ɗanna, a fanaa ɗumna a Rauma.

Emtsa á Yahuda

(Sler. emnde 1:18-19)

³ Yahuda na a velanaa ɗane Yaisu na nanna ganakini ɗuɗarɗuɗa Yaisu am shairiya maa, a deme am tuba, a naba sateraa shunɗu-aatare kul keye na ndza ta vantaá áte Yaisu na ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse. ⁴ A ba ɗane á elvan ge itare: «Yá an haypa ba iya, adaba ya velu ura cuɗeɗe geni tá eija shifa-aara.» A ba itare

tá elvan ge ñane: «Ázara lámbe á ñere áte una ñanna? Una á shá ba ka.» ⁵ Yahuda a naba puwateranve shungu am *mashidi yaikke, a de zlenelaa ire-aara áte záwa.

⁶ Daaci male-aha á liman-aha ta halante suley na. Amá á bá itare: «An piya am *tawraitá ganakini mi puwante suley na ge suley á slera á Dadaamiya, adaba gane á shifa á ura.» ⁷ Daaci ta magaa sawari am dagave-aatare, geni tá shekwevshekwe fe á slendera gahe umele an ñane, ge hedá wayve-aha am hude-aara, ta naba shekweve. ⁸ Adaba una ñanna, sem vatena tá dáhá fe ñanna an fe á uzhe. ⁹ Daaci gevge názena ndza a ndahanaa nabi Yairaimiya, a ba ñane: «Halarantehálá suley kul keye na egdzara á *Iserayiila, ta ges gane-aara átekwa na, ¹⁰ daaci ta shekweve fe á slendera gahe an ñane, ba seke una a binaa Yaakadada na.»

Sleksu *Pilaatu ankwá á ndavanu elva ge Yaisu

(Mark. 15:2-5; Luka 23:3-5; Yuh. 18:33-38)

¹¹ Tsarnaatse Yaisu á katafke á slekse yaikke, a ndavanuwa ñane elva ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha na emtu?» A ñwanante ge Yaisu, «Ba estuwa», a ba ñane á elvan ge ñane. ¹² Am iga á una ñanna maa, male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, tá ankwá datsanve elva wá, Yaisu a naba dú we-aara mazla-aara. ¹³ Daaci a ba slekse á elvan ge ñane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?» ¹⁴ Amá Yaisu a dú ba we-aara, kamákamá ndahaaka elva. Haa slekse a magaa najipu kwakya.

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu

(Mark. 15:6-15; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16)

¹⁵ Ba kelaa má samsa muñri á *Paska wá, slekse ankwá á belaterá dangay palle, edda una tá kataná itare na ge emnde a ekse. ¹⁶ Ay am sarte ñanna maa, ndza ankwá slemandzawe umele am dangay, zhera-aara Yaisu Barabas. ¹⁷ Daaci á bá slekse á elvan ge jáháva: «Am dagave á tara Yaisu Barabas, antara Yaisu na tá dahaná an *Almasiihu na mu, kwá kátá yá belakurá ware?» ¹⁸ Diyaadiya tsa ganakini ta danaa Yaisu adaba ba shelha baaka elva umele.

¹⁹ Am sarte na sleksu *Pilaatu ankwá á kya shairiya á Yaisu na ma, mukse-aara a naba belanvaa ura, a ba ñane á elvan ge ñane: «Maganánka ba uwe keni ge zhel ñanna d'ekideki, baaka haypa-aara. Adaba vatena ya hare á ba am palasa á shene adaba ñane.»

²⁰ Amá a ba male-aha á *liman-aha, antara male á ekse tá elvan ge jáháva: «Bawánba kure geni a belarakurnaabela ba Barabas, a jareja Yaisu.» ²¹ Slekse a ndavateruhe zlafe adaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá kátá yá belakurá ware am emnde buwa ñanna?» Ta vante jawapa, á ba itare: «Belanernaabela ba Barabas.» ²² A ba ñane á elvan ge itare: «Yá maganá uwe ge Yaisu na tá dahaná an Almasiihu na?» Bademme-aatare ta ñwanante, a ba itare tá elvan ge ñane: «Zlenelezlenela áte dzangala!» ²³ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzedá, a ba itare: «Zlenelezlenela áte dzangala!»

²⁴ Am nanna sleksu Pilaatu baaka názu á maganá ñane, emnde tá far ba hula maa, a kevaa yawe, a baraa erva-aara á katafke á emnde, a ba ñane á elvan ge itare: «Shifa á zhel na kwá de jáná kure na,

haypa-aara á shika ðekideki, á shá ba kure.» ²⁵ Baðemme á jáháva a nwanante, a ba itare tá elvan ge nane: «Una á shakaaka, haypa á ja shifa á zhel ná á ba am mbiye á nere antara egdzara á nere.» ²⁶ Daaci sleksu Pilaatu a naba belateraa Barabas, amá Yaisu wá, ta zu an ja, lauktu ta de zlenjelaná áte dzangala.

Sawji-aha tá ankwá á epsawa Yaisu
(Mark. 15:16-20; Yuh. 19:2-3)

²⁷ Daaci ta naba danhe ge sawji-aha á sleksu *Pilaatu Yaisu na á dem huðe á há á slekse, ta de jamme ge sawji-aha baðemme, tá á ba arge nane. ²⁸ Ta naba tsekwanse am nangyuwe-aara, ta tsekwanme am dira hanje. ²⁹ Am iga á una nanna maa, ta nderse dake, ta faðanse ire an nane ágire *ðanķaula, ta fanem zade am naðafa-aara. Mazla-aara ta gyanu rume ágire tá epsawupsawa, a ba itare tá elvan ge nane: «Aska á na, slekse á Yahudiya-aha!» ³⁰ Ta naba kyefanem nyaihe am ice. Ta lyevaa zade na am erva-aara, geni tá jáná an nane am ire. ³¹ Zlaruzle am maganaa palasa, ta tsekwanse am dira hanje na, ta tsekwanme am náza-aara, lauktu ta dáná á dem tate na ta zlenjelanaa áte dzangala.

Náwa ta zlenjelanaa estuwa Yaisu áte dzangala
(Mark. 15:21-32; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27)

³² Am sarte na daransede, ta de jaa ire antara ura Siraine umele zhara-aara Simaun, ta naba hyarhe ganakini á sepá dzangala á Yaisu. ³³ Daraada am tate nanna tá ðaháná an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire maa, ³⁴ ta de fanu mbazla ge Yaisu áhuwa. Mbazla nanna keni ankwá duksa yayiaihe am huðe-aara. Amá ba a tapanaahe ge Yaisu mbazla na wá, a naba kwalve, shaaka ðekideki. ³⁵ Daaci ta naba tsakwanse am kazlaña-aara, ta zlenjelehe áte dzangala, ta tegaa kazlaña-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaña-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná nane ma uwe keni. ³⁶ Daaci ta njehe á ba áhuwa nanna ge ufufa-aara.

³⁷ Ta puwete názena ta bantsa itare tá jáná aðaba nane na áte naláwa, ta fetehe átire ge nane. Náwa názena ni ta puwetaa itare: «Ba nane una Yaisu, slekse á Yahudiya-aha.» ³⁸ Tá ankwá neyle-aha buwa ta zlenjelater átirpalle antara Yaisu áte dzangala-aha-aatare. Palle ta zlenjelanaa am naðafa, palle keni am názlaba.

³⁹ Emnde a degáshe am tate nanna tá geja ba ire, tá ámbera ezzlazle. ⁴⁰ A ba itare tá elvan ge nane: «Ábi ka bántsa ka ká naba mbeðanaambeða *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele á ba ka? Labara ká taa njezlanaaka ba ka ire á na? Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya, tsekwanaatsekwa kwa ire á na áte dzangala na!» ⁴¹ Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraitá, ira male-aha á ekse baðemme ta fantau ge epsawa Yaisu. Ta bántsa itare wá: ⁴² «Iyau, á dzegwándzegwa njezla emnde umele, ire-aara wá, á taa njezlanaaka! Ábi nane slekse á Iserayiila-aha? A tsekwanaatsekwa kwa ire-aara áte dzangala na? Máki tsekwaatsekwa wá, baðemme mi fetarfe áte nane. ⁴³ A bántsa nane a fetaare an Dadaamiya, nane *Egdza á Dadaamiya, mi ezzhara kwa kina má watse á sawa Dadaamiya nanna á se melanumele!» ⁴⁴ Neyle-aha buwa na ta

zlenjeterhe áte dzanjala antara Yaisu na, itare keni ta zlazlese Yaisu ba seke male-aha njanna.

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu
(Mark. 15:33-41; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30)

⁴⁵ Daaci a tsekwa ge tabedammire an vacitire am huđe á duniya bademme, dem lásar emnde ta á ba am tabedammire njanna. ⁴⁶ Á maga saa keye wá, Yaisu a ketaa kwára á ba an ndzedá: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?» ⁴⁷ Á bá emnde umele am emnde na tá anjkwá á tsaatse áhuwa: «Zhel na degiya á đaha nabi *Ailiya.» ⁴⁸ Palle-aatare a tefante zhagade, a de eksetaa sausau, a ngudetaa áte zade, a femhe am mbazla umele đanđanđe ba estuwa, daaci a kante, a fante áte we ge Yaisu geni a shushe. ⁴⁹ Amá a ba emnde umele-aatare: «Tsawaatse emtsaafde, mi ezzhara má watse á semsa Ailiya njanna á se melanumele.» ⁵⁰ Yaisu a fu hula zlađe adaliye, mazla-aara a naba zlu ge shifa-aara.

⁵¹ Am sarte njanna maa, anjkwá kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá. Haha keni anjkwá á gajava, palaha-aha tateptate ba đaley đaley. ⁵² Irekhya-aha keni kertenj tá an wara, emnde á Dadaamiya na ndza matsarematsa na kwakya tsaretse am faya. ⁵³ Emnde na ta tsetaa am faya njanna wá, am sarte na tsetsa Yaisu am faya na, daremda á dem berni cudedđe, emnde kwakya naráterna.

⁵⁴ Sawji-aha na a sáteraa ngumna a Rauma, antara male-aatare bademme tá anjkwá ufa Yaisu na. Ba ta naa gejawa á haha antara názena magaavemaga bademme na wá, dámdá lyawa am itare jipu. A ba itare: «Zhel na egdza á Dadaamiya ba jire.»

⁵⁵ Tá anjkwá njwasha keni kwakya am tate njanna. Ta tsaahé yiyiye, ta zhara názena ni anjkwá á magava na. Njwasha njanna kwaye ta saa á đaba Yaisu á sawa am kwara á Galili ge maganaa slera. ⁵⁶ Tá anjkwá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmetare ge tara Yakuba an Yusufa, ira emmarge egdzara á Jaibaidaiyus, am dagave á njwasha njanna.

Faremfa Yaisu am irekhya
(Mark. 15:42-47; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42)

⁵⁷ Herzhe watse á belya vaciya wá, a naba semhe ge sleberba umele ura á ekse á Arimatiya zhera-aara Yusufa. Njane keni fetarfe áte Yaisu. ⁵⁸ A duhe ge Yusufa njanna á deza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. Daaci a ba slekse a varanteva. ⁵⁹ Duwa á Yusufa, a eksante emtsa na, a de fademe am kalpakane anwaslire tseđanđe, jeba á kalpakane njanna ba lefedđe. ⁶⁰ Daaci a de zlavanaahe am irekhya-aara halál na a yese am cacera, zlađe ba unjule á zlauzle-aara ge yá irekhya njanna. Daaci a berhanu palame yaikke ge we á irekhya njanna, lauktu a zlala. ⁶¹ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari umele na wá, itare zlalarka, ta naba njehe, wafke-aatare ba ndanđe á deza irekhya na.

Sawji-aha tá anjkwá ufa irekhya á Yaisu

⁶² Makuralla-aara, amaana kwaskwe á puwansepuwe wá, ta naba tsetehe ge male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha ta deza sleksu *Pilaatu. ⁶³ A ba itare tá elvan ge ñane: «Ambarka á ña, yehañerteyeha názena a ndahanaa slefida ñanna am sarte na zlaɓe an shifa. A bantsa ñane, watse á tsetse am faya am hare-aara ge keyire am evege. ⁶⁴ Ambane ká bela emnde tá de ufa irekhya-aara am hare keye ñanna. A de tefarseka pukura-aha-aara, daaci watse tá baterán ge emnde geni tsetse am faya. Daaci fidire-aatare ñanna á de jauje ge una werre.» ⁶⁵ A ba edda á hákuma á elvan ge itare: «Kwaye sawji-aha ñanna, dawmbare, de magaumága názena kwa dzegwanaa kure ge ufufa-aara.» ⁶⁶ Daaci ba zlála-aatare, ta de vanyaa we á irekhya ba shagera, ta fafete damshe á ñgumna, ta faɓɓaa sawji-aha ge ufufa-aara.

28

Yaisu tsetse am faya

(Mark. 16:1-10; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10)

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe, an enɓya werre ge laade wá, daremda tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari umele na ta de zhara irekhya na. ² Ba watsewatse shekwaraaka ñekidɓeki wá, baɓemme á haha á gyagya á ba an ndzedɓa, a tsekwa ge malika á Yaakadada á sawa am samaya, a berhanvuwe palame na ge we á irekhya maa, a njetaa átekwa. ³ Malika na á mbá wulwulire ba seke kára á ráde. Nanɓyuwe-aara dzayye telle jauje ba ge sluzhe keni. ⁴ Naranna emnde a ufa irekhya na wá, ba gyaagya keni tá gyagyeteka mazla-aara ge lyawa, garevge ba seke baaka shifa am itare ñekidɓeki.

⁵ Amá ñwasha na wá, a ba malika ñanna á elvan ge itare: «A wakurka lyawa ñekidɓeki, aɓaba diyandiya kwa se tataya Yaisu na ta zlenɓelaa áte dzanɓala na. ⁶ Amá ñane baaka áhuna mazla-aara, tsetse am faya ba seke una ndza a enndaha na. Sawmbare nawanaana tate na ndza á zlava átekwa. ⁷ Kina wá, dawmbare ba watsewatse, de mbedawaterumbeɓe labare ge pukura-aha geni baaka, tsetse. Baira watse á daada ba ñane zunɓwe arge kure á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa. Una ya bakurnaa ba iya.» ⁸ Daaci ba zlála-aatare ge ñwasha na áte we á irekhya, ta zlálaa á ba á zhagade ge daterá labare na ge pukura-aha á Yaisu. Tá zlála na wá, ervaunɓe-aatare ba seke nama, an wesha an lyawa zlaɓe ádaliye.

⁹ Cekwaanɓuɓi wá, Yaisu a se yaiteerwa á ba an ye ge ñwasha na: «A vakurteva Dadaamiya hairire», á bá ñane á elvan ge itare. Zhagade ge ñwasha na ádezenara, ta kezlan ugje, ta ñante sera, tá anɓkwa á eggala. ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «A wakurka lyawa ñekidɓeki. De bawateranba ge egdzar mama-aha-aaruwa, a darduwa á dem Galili, tá de niina áhuwa.»

Názu watse tá ndahaná sawji-aha á ufa irekhya

¹¹ Zlaɓe tá á ba átira zɓɓa emtsaɓe ñwasha na wá, sawji-aha á ufa irekhya na keni, emnde umele-aatare zlarzɓɓa á dem huɓe á ekse, ta de mbedateru labare ge male-aha á *liman-aha. ¹² Male-aha á liman-aha ta magaa sawari am dagave-aatare antara male-aha á ekse maa, ta vaterɓe shunɓu camballe ge sawji-aha na. ¹³ A ba itare ta elvan ge itare: «Bawanba geni tá se tefesaa ba pukura-aha-aara an vayiya am

sarte na ɲere ɲá am hare. ¹⁴ Ma a cenanaa ba edda á hákuma keni, diyaɲerdiya ɲere názena ni ɲá de ndahaná ɲere, ba názara keni á shakuraaka dekidfeki.» ¹⁵ Daaci sawji-aha ta naba lyevaa shungu na, ta maganaa áte una ni ta ndaaterndaa na. Ta naba hyanme fida ɲanna am dagave á Yahudiya-aha baɲemme, sem vatena ta tsaa á ba áte una itare.

Yaisu a marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mark. 16:14-18; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

¹⁶ Daaci zlarzlala pukura-aha kelaawa jemtekwe keredɲe á dem Galili, ta deba áte egdza wa na ndza a baternaa Yaisu na. ¹⁷ Ba ta puwete ice áte ɲane, ta kezlan ugje, tá aɲkwa á eggala. Amá emnde umele-aatare ta magaa shaige ganakini ɲane ka. ¹⁸ Samsa Yaisu á sezetare ba herezhzhe, a ba ɲane á elvan ge itare: «Baɲemme á hákuma ta fimaa á ba am erva-aaruwa, ma am samaya, ma am duniya keni. ¹⁹ Daaci naba dawmbare ma á dem larde-ara keni baɲemme, ma emnde-ara keni gawatervege emnde-aaruwa, mágawateránmaga baptisma an zhera á Edderwa, an zhera á Egdza-aara, an zhera á Shedekwe Cufedɲe. ²⁰ Kwarawatersekwere maga fesarfira am názena ya fakuraara ya baɲemme. Diyaweddiye ganakini iya antara kure wá, yá aɲkwa antara kure ma vaatara keni, dem halawuwa á duniya.»

Labare á higa na a puwetaa MARKUS

Waazu á Yuhanna slemaga baptisma

(Mat. 3:1-12; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)

¹ Náwa a fantuwa estuwa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu *Egdza á Dadaamiya: ² Anƙwa an puwa am wakita á nabi Aisaya, a ba Dadaamiya:

«Náwa yá fela slebela-aaruwa á katafke á ña, á tsatsakaná ñane baráma.

³ Zlaƙe ádaliye a ba ñane: Anƙwa ura á fála elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaatsatse unñule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara a gevge ba ndeƙde.»

⁴ Am iga a una ñanna maa, a naba semhe ge Yuhanna slemaga baptisma á sem kaamba, ba seke una a ndaana nabi ñanna, a fantau ge balaterá waazu ge emnde, a ba ñane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.» ⁵ Daaci saresse emnde a Urusaliima ba kwakya, antara emnde na tá am kwára á Yahudiya gergere bademme, ta seza Yuhanna ge cena waazu-aara, daaci ta naba sanse haypa-aha-aatare, ñane keni maa, a magateraa baptisma am guwa á Urdun.

⁶ Nanɣyuwe na a tsekwanaa Yuhanna wá, ta hanaa am úgje á ezlegwame, ndza á nguƙa ba gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama. ⁷ A baa ñane am waazu-aara: «Anƙwa á sawa ura am iga-aaruwa wá, edda-aara ñanna an hakuma ba ñane arge iya, ba ge safanse kimake am sera keni hyanefka ya ƙeƙeƙe. ⁸ Iya, yá anƙwa á magakurá baptisma an yawe, amá ñane wá, á se magakurá baptisma an Sheƙeƙwe Cudeƙde.»

Baptisma á Yaisu

(Mat. 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ Á ba am hare-aha ñanna maa, a naba semhe ge Yaisu á sa am Nasarátu am kwára á Galili, Yuhanna a se baranve am guwa á Urdun.

¹⁰ Am sarte na sessa Yaisu am yawe, a naa werthehe ge samaya, anƙwa á tseƙwa Sheƙeƙwe Cudeƙde á setarge ñane ba seke takala.

¹¹ Cekwaanɣuƙi wá, tá cená ba ye á sawa am samaya ñanna, a ba edda-aara á elvan ge ñane: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu, bademme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

Shaitaine anƙwa á bada Yaisu

(Mat. 4:1-11; Luka 4:1-13)

¹² Cekwaanɣuƙi am iga á una ñanna wá, Sheƙeƙwe á Dadaamiya á naba daa Yaisu á dem kaamba. ¹³ Hare kul ufaƙe á njá á ba am dagave á dabba-aha am kaamba, a de badanaa Shaitaine am hare kul ufaƙe ñanna. Ta magannaa ba malika-aha slera am kaamba ñanna.

Pukura-aha á Yaisu zunñwe ta ufaƙe

(Mat. 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Ngudarnɣuƙa Yuhanna am dangay maa, am iga-aara daduwa Yaisu keni á dem kwára á Galili, a de fantau ge balaterá labare á higa

na ni a belanaa Dadaamiya ge emnde. ¹⁵ A ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, hyefhye sarte na ni a tsanaa Dadaamiya, samsa sarte á nja am kwára-aara, magaumága tuba, lyauvalya labáre á higa.»

¹⁶ A gapte ge Yaisu cekwaanḡudi a dába we á haye á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, tá an egdza emmenjara Andere. Tá aḡkwa á puwa narre-aatare á dem yawe adaba itare ta emnde a sluwa kelfe. ¹⁷ Daaci a naba daterdáhá Yaisu: «Sawmbare dábawidába, yá gakturvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke una ni má tá jahava kelfe-aha á dem narre na,» a ba ñane á elvan ge itare. ¹⁸ Ba watsewatse, ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa ñanna, ta dába Yaisu.

¹⁹ Ta gapte ba cekwaanḡudi á de katafke wá, Yaisu a naa egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna tá am paare á yawe, tá aḡkwa á tsatsa narre-aatare. ²⁰ Daaci a naba daterdáhá Yaisu itare keni, ta naba yaa eddetare Jaibaidaiyus am paare áhuwa antara emnde a slera-aara, itare ta dába Yaisu.

*Yaisu ḡgyainsenḡye shaitaine am ura
(Luka 4:31-37)*

²¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu antara pukura-aha-aara ñanna ta zlala á dem huḡe á Kafarnahum. Samsa kwaskwe á puwansepuwe a naba dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de kwaraterse elva á Dadaamiya. ²² Itare ta mága ba najipu-aara, adaba ñane kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraita, amá edda á elva ñanna ba ñane, á kwaraterse á ba an hákuma.

²³ Vacite ñanna maa, ndza aḡkwa ura an shaitaine am vuwa-aara am jáháva-aatare, ²⁴ a naba fu hula zhel ñanna, a ba ñane a elvan ge Yaisu am hula-aara: «Ekka Yaisu ura Nasarátu na mu, ká kátá uwe ka ázeḡere? Niya á ḡa ka se kedaḡerkeḡa emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cudfedfe na belakaa Dadaamiya na.» ²⁵ Yaisu a naba valarhe ge shaitaine ñanna, a ba ñane á elvan ge ḡane: «Duḡe we á ḡa, sesse am zhel na ba kina!» ²⁶ Daaci a naba slakalapte ge shaitaine am zhel na, a fu hula an ndzeḡa-aara baḡemme, a sesehe am ḡane. ²⁷ Baḡemme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dáḡave-aatare: «Ázara kena jeba una? Ba vaci palle keni cenḡeránka jeba á tsaha na, naḡeránka keni jeba á hákuma na ni, ura ba a ndanse elva ge shaitaine am ura ni, a naba sesehe!» ²⁸ Kerḡeḡ hyaranmehye labare á Yaisu am kwára á Galili baḡemme.

*Yaisu a mbateraahe emnde kwakya am lapikere gergere
(Mat. 8:14-17; Luka 4:38-41)*

²⁹ Ba segashe-aatare am mashidi wá, Yaisu a dába tara Simaun antara Andere á dem mba-aatare, ta dábaterdábá tara Yakuba antara Yuhanna keni á dehuwa. ³⁰ Duwa-aatare maa, ta de beraa shawle á Piyer mukse, á ba á zlava, á wáná zlagzlagi. Daaci ba demda á Yaisu, ta naba mbedanuhe. ³¹ A duhe ge Yaisu á dezeḡara, a de ḡanaa ba erva, a tsantehe, a naba mbehe, a fantau ge magateraa kashi.

³² Eblyabelya vaciya, herzhá máḡḡaripu maa, emnde ta saa emnde-aha-aatare na lapika vuwa-aatare, antara emnde na tá an shaitaine na baḡemme áseza Yaisu. ³³ Baḡemme á emnde a huḡe á ekse sarses, ta se jamme áte we á wakyyiya ñanna. ³⁴ Yaisu a mbateraahe

emnde kwakya am lapikere-aha-aatare gergere, a ngyanse shaitaine-aha kwakya am emnde. Vaterteka baráma dekideki ge shaitaine-aha nanna ge ndaase elva, adaba itare diyardiya Yaisu ma ware nane keni.

Yaisu anjwa á ja d'aba an waazu

(Luka 4:42-44)

³⁵ Mákurállaa-aara wá, a sesehe ge Yaisu á ba an irenlya, a zlalehe á dem kaamba yiyiye an ekse ba shagera, a de maga maduwa áhuwa. ³⁶ Daaci ta naba dábemhe ge tara Simaun antara emnde na ni tá ba kerde, ta de tataya tate na átekwa. ³⁷ De sharánsha maa, a ba itare tá elvan ge nane: «Degiya emnde bademme tá anjwa á tatayaktátaya jipu!» ³⁸ Amá a nwaterante, a ba nane á elvan ge itare: «Mi zlálawá á miya á dem ekse-aha na herherzhe, yá de magaterá waazu ge emnde a ekse-aha nanna keni, adaba a siyaa ba una nanna.» ³⁹ Mázla-aara ba zlála-aatare, ta fantau ge já d'aba am kwará á Galili bademme, anjwa á magaterá waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare, anjwa á ngya shaitaine-aha keni am vuwa á emnde.

Yaisu mbanaambe slederve

(Mat. 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ A semhe ge slederve umele, a se kezlaa ugje á katafke-aara, a fantau ge nala ázenjara, a ba nane á elvan ge nane: «Má wayak-wayá wá, ká dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.» ⁴¹ Daaci Yaisu a naba zanvaarhe, a pelse erva-aara, a de fete áte nane, a ba nane á elvan ge nane: «Wayanwayá ká mbembe, ba metedde vuwa á na.» ⁴² Ba seke ndaha á miya na, a naba mbehe ge slederve nanna metedde. ⁴³ Amá lauktu á belanaabela wá, a tedfanánte hyema ba shagera, ⁴⁴ a ba nane á elvan ge nane: «Balananseka ma ge ware keni dekideki. Názena ká de maganaaka wá, de maranánmára ire á na ge *liman, vanteva sadake á na ge Dadaamiya áte una a ndanaa Muusa ge seydire á na á katafke á emnde bademme ganakini mbakmbe.» ⁴⁵ Amá nane, ba zlala-aara wá, a de false labare nanna áza emnde bademme. Adaba una nanna Yaisu dzegwánka marse ire-aara áza emnde mazla-aara, sey á njá á ba am kaamba yiyiye an ekse, tá duwa ba emnde ádezenjara, á sawa am tate-aha gergere.

2

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara

(Mat. 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Haraahare cekwaangudí wá, a naba eptsehe ge Yaisu, á sem huđe á Kafarnahum, cenarancena emnde ganakini saasa, anjwa am mba. ² Daaci kwakya nalga a se jamme am huđe á ha nanna, sete we á wakyiya keni baaka slede dekideki ge kwakyire á emnde. Daaci Yaisu a fantau ge ndater elva á Dadaamiya. ³ Á ba am sarte nanna maa, ta semhe ge emnde umele, ta sanaa ura an matsa ubiya-aara, ta saa sepanaa emnde ufade am dagave-aatare. ⁴ Amá dzegwaránka dáná á de katafke á Yaisu adaba kwakyire á nalga. Daaci ta naba d'alte áte ire á dzuguru, ta naba weraa ire á dzuguru nanna am ndanjire á tate na ni átekwa Yaisu, ta velem zhel na antara egdera-aara bademme. ⁵ Nánná Yaisu fetarfire á emnde nanna maa, a ba nane á elvan ge edda una lapika na: «An bára haypa-aha á na bademme egdza-aaruwa.»

⁶ Áy, tá anƙwa malum-aha á *tawraitá umele á njanja am tate nanna. Malum-aha nanna ta fantau ge dzamanaa am erwaunƙe-aatare, a ba itare: ⁷ «Kwaye zhel na anƙwa á lyiya slede á Dadaamiya. Ware edda una á dzegwándzegwa yanár haypa ge ura máki Dadaamiya ka palle?» ⁸ Kertej a naba diyeddiya Yaisu názena tá anƙwa á dzamaná itare, a ba nane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am erwaunƙe á kure?» ⁹ Ázara una tsaftsafe jauje ge banán ge edda una lapika vuwa-aara: An bára haypa-aha á nã, bi baná: Tsetse, eksanteksa egdera á nã, ezzlala an sera á nã? ¹⁰ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba nane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aara na: ¹¹ «Ya ndaa ba ekka, tsettse, eksanteksa egdera á nã, ezzlala á da.» ¹² Kertej tsettse zhele na á katafke-aatare bademme, a eksante egdera-aara, a naba zlalá. Bademmire-aatare tá maga ba najipu-aara, a ba itare: «Ba ser palle keni ndza naneránka jeba á una ƙeideki.» Daaci ta fantau ge gala Dadaamiya.

Náwa ndza a ƙanta estuwa Yaisu Laiwi
(Mat. 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yaisu a naba eptsa ádaliye ádete we á haye á Galili. Kwakya nalga ta duhe ádezerãara, daaci a fantau ge ndater elva á Dadaamiya. ¹⁴ Am iga á tsetse-aara áhuwa, a naa egdza á Halfa á njá am bere á hadáma, zhera-aara Laiwi, a ba nane á elvan ge nane: «Tsettse, sawa, ƙabidába.» A naba tsa Laiwi, a ƙába Yaisu.

¹⁵ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá anƙwa za ƙafa antara pukura-aha-aara am mba á Laiwi nanna, ta naba záná átirpalle antara *emnde a jaha hadáma ira emnde a haypa umele, áƙaba kwakya jeba á emnde nanna ta daa ƙába Yaisu. ¹⁶ Tá anƙwa *Farisa-aha umele, ta malum-aha á *tawraitá, ta naa Yaisu anƙwa za ƙafa antara emnde a jaha hadáma ira emnde a maga haypa gergere. A ba itare tá elvan ge pukura-aha-aara: «Labára á za ƙafa antara jeba á emnde nanna?» ¹⁷ De cenatercena Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

Ndává áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mat. 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Vacite umele maa, pukura-aha á Yuhanna antara *Farisa-aha tá anƙwa tsufá ndera, amá pukura-aha á Yaisu tsufarka. Daaci ta naba duhe ge emnde umele, ta ndavanu ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge nane: «Labára pukura-aha á nã tá ekseka ndera?» ¹⁹ Daaci a nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na tá ƙahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Am sarte na ni anƙwa zhele á larusa am dagave-aatare wá, tá dzegwánka tsufa ndera ƙeideki. ²⁰ Amá anƙwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte nanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.»

²¹ «Baaka ura a venya emgyegwe a nanɣyuwe an baukta áŋwaslire, adaba máki á venyaná an una áŋwaslire, una áŋwaslire na á tedá emgyegwe a nanɣyuwe na, daaci á farfe te-aara.

²² «Zlafe ádaliye, tá puweka mbazla áŋwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki tsetse mbazla, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya kení badzafbadze. Daaci máki mbazla áŋwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya-aha na áŋwaslire.»

Ba Yaisu una edda á vaci puwansepuwe

(Mat. 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe, a degashe Yaisu antara pukura-aha-aara praatte am dágave á fe-aha á hiya maa, pukura-aha-aara ta naba fantau ge kázla ire á hiya na. ²⁴ A ba *Farisa-aha tá elvan ge Yaisu: «Labára pukura-aha á ŋa tá maga duksa na an piya vaci puwansepuwe?» ²⁵ A naba ŋwaterantehe ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ŋateraŋa waya, tá an wedere á náza za ba jipu na emtu? ²⁶ Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda ŋanna a naba eksante tapiske na ta fan ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterte barama ba ge *Iiman-aha palle za tapiske ŋanna. A mágava una ŋanna am zamane á Abiyatar ŋane male á liman-aha.»

²⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Á maganá ba kwaskwe á puwansepuwe nampire ge urimagwe. Urimagweka una á maganá nampire ge kwaskwe á puwansepuwe. ²⁸ Daaci ba *Ura á emnde bademme una edda á vaci puwansepuwe.»

3

Zhele an emtsa erva-aara

(Mat. 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a daliye zlafe ádaliye á dem mashidi, a de bera ura an emtsa erva-aara vacite ŋanna. ² Am mashidi ŋanna maa, tá aŋkwa emnde na tá tsagwada ba Yaisu, ta fantau ge zhára Yaisu an eŋkale-aatare bademme, má watse á mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe, lauktu ma tá puwar elva adaba una ŋanna. ³ Amá Yaisu a naba banán ge zhele na an emtsa erva-aara na: «Naba tsettse, tsaatse á katafke á emnde bademme.» ⁴ Daaci a naba ndavateru ge emnde bademme, a ba ŋane á elvan ge itare: «A vamite baráma á mága uwe *tawraita an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, kefa ura he?» Ta naba hefu we-aatare ŋwarka. ⁵ Jaaja ervaunɗe á Yaisu, a zharateraahe, degdegire á ire á emnde ŋanna wantewa jipu. Daaci a ba ŋane á elvan ge zhele na: «Pelansepele erva á ŋa.» A naba pelanse, erva-aara gevge ba lanje ba seke erva-aara werre. ⁶ Mazla-aara ba zlálá á degashe ge *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare antara emnde á *Hirudus, geni tá maganá estara, lauktu tá kefanaakeda shifa á Yaisu.

Nalga na áseza Yaisu áte we á haye

⁷ Daaci ba zláál ge Yaisu antara pukura-aha-aara á dete we á haye á Galili. Kwakya nalga na ta dábanaa ádehuwa. Emnde ñanna ta segashe am kwara á Galili, emnde umele ta sawa á sa am hufe á Urusaliima, ⁸ antara am kwara á Yahudiya bademme, antara á sa am kwara á Idumaya, antara á sa á katafke á guwa á Urdun, ira á sa am kwara á Tirus antara Sidaun. Emnde ñanna bademme ta se á ba áza Yaisu adaba cenarácena labare-aara. ⁹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara, tatayauwivaatataya egdza paare á yawe, geni a becariteka emnde. ¹⁰ Adaba ñane slemba emnde, daaci emnde na lapika vuwa-aatare na kwakya ta berdavuwa ásezenjara, geni tá fetefa erva-aatare áte ñane. ¹¹ Emnde na tá an shaitaine, ba ta puwete ice-aatare áte ñane maa, reppe ta naba mbeda am sera-aara, ta ámbera hula, a ba itare am hula-aatare: «Ba ekka una ka *Egdza á Dadaamiya.» ¹² Amá a naba valaterarhe ge Yaisu á ba an ndzedá geni a ndaharka elva áte ñane d'ekideki, ma ware ñane keni.

*Yaisu ankwá á dzera pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a detaa emnde na a wayateraa ñane, ta dála emnde ñanna antara ñane áte egdza wa. ¹⁴ Ate wa ñanna maa, a de dzerese emnde kelaawa ju buwa am itare, a daateraa an emnde a bela. A dzeraterse ganakini tá nja antara ñane ba kelaazare, á belaterá á de balaterá labare á higa ge emnde. ¹⁵ Daaci a vaterte hákuma á ñgya jini-aha am ura. ¹⁶ Náwa zhera-aha á emnde a bela ñanna: Simaun ñane una Yaisu a fante zhera á Piyer, ¹⁷ tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna itare ta egdzara á Jaibaidaiyus, Yaisu a faterte zhera á Bauwanairgais, amaana: hula á samaya, adaba itare ta emnde a ica ervaunđe watsewatse; ¹⁸ Andere, Filip, Bartaulauma, Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Tadawus, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, ¹⁹ ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Emnde á Yaisu ta kurken an shaitaine Yaisu

²⁰ Saasa Yaisu maa, se jarammejahe emnde zlađe adaliye, ba sarte á zu duksa keni sharánka tara Yaisu an pukura-aha-aara. ²¹ Am sarte na cenarácena emnde a há-aatare, a ba itare: «Una wá, hairireka mazla-aara.» Daaci ta naba duhe geni tá tedesetede am dagave-aatare.

*Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine
(Mat. 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)*

²² Tá ankwá malum-aha á *tawraitá am emnde ñanna ta sawa á sa am hufe á Urusaliima, ta bantsa itare: «Ankwá *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha am ñane.» Emnde umele keni ta ndahán ba estuwa, a ba itare: «A vantaa ba slekse á shaitaine-aha ñanna hákuma ge ñgyesaa shaitaine am ura na.»

²³ Daaci Yaisu a daterte bademme á dezenjara, a vaterte elva an naraje, a ba ñane á elvan ge itare: «Á sáwá estara ni Shaitaine á báká ire-aara na? ²⁴ Am kwárá á slekse palle, máki emnde tegarsetege gergere buwa wá, á zlaleka hákuma mazla-aara. ²⁵ Zlađe adaliye, am hufe á há palle, máki tegarsetege emnde gergere buwa, hufe á há ñanna á zlaleka mazla-aara. ²⁶ Ba duksa palle ge Shaitaine keni.

Má gevge ni Shaitaine a teganse ire-aara buwa am kwárá-aara wá, hákuma-aara á duka á de katafke, ma vaatara keni á zle.»

²⁷ Yaisu anƙwa á sla Shaitaine an slendzedá, a ba ɲane á elvan ge itare: «Baaka ura á dzegwándzegwa zá há á slendzedá, máki eksevaaka emtsáafde slendzedá a puwanse erva ákataliya, lauktu ɲane á zá há-aara bademme.

²⁸ «Diyaweddiye una ba shagera: Bademme á haypa-aha na tá maganá emnde, antara elva a mándzawe na tá valyaná itare áte Dadaamiya na, á yateraareya Dadaamiya bademme. ²⁹ Amá edda una ni a ndaase elva a mándzawe áte Shedekwe Cudedde wá, baaka yanarye ge ɲane dekideki. Adaba haypa-aara ɲanna náza ba ge dekideki.» ³⁰ A bateraa una Yaisu na wá, adaba ta bantsa emnde emele-aatare: An shaitaine.

Tara emmenjara antara egdzar mama-aha-ɲara ge Yaisu
(Mat. 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Am iga a una ɲanna maa, ta semhe ge tara emmenjara, antara egdzar mama-aha á ɲara, ta tsaahé á ba ágashe, ta belaa ura, ta de dante. ³² Am sarte ɲanna kwakya emnde ázenjara, amá ta naba ndahanhe, a ba itare: «Tá anƙwa á ndaváká tara emmenja, antara egdzar mama-aha-ɲa ágashe.» ³³ A ɲwaterante, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ware ɲane emmerwa ge iya? Emnde-ara itare egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?» ³⁴ Daaci a zharaa emnde na tá ázenjara, a ba ɲane á elvan ge emnde bademme: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna. ³⁵ Ma ware una á maga názu á kataná Dadaamiya, egdza emmerwa ba ɲane, emmerwa ba ɲane.»

4

Naraje an slepuwa wulfe
(Mat. 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yaisu a daliye zlaɓe á de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde áte we á haye á Galili. Kwakya nalga á emnde a jemaa á katafke-aara. Adaba una ɲanna, a njema am paare, ɲane áte ire á haye; emnde wá, bademme tá á ba am haha áte we á haye ɲanna. ² A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba ɲane á elvan ge itare: ³ «Cenawancena, náwa yá bakurá elva: Sesse zhele emele ge de puwa nalkame am fe-aara. ⁴ Am sarte na anƙwa á puwa nalkame ɲanna, wulfe-aha emele a de valyaa áte unɲule, ta se tsakantehe ge yiye-aha. ⁵ Wulfe-aha emele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sese á ba áte watsewatsire adaba cekwa haha. ⁶ Amá de sesse vaciya an kárá-aara wá, deraadera adaba baaka slalwe ɲgelama. ⁷ Wulfe-aha emele zlaɓe ádaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake, magaaka ire. ⁸ Amá wulfe-aha emele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a sesehe ba shagera, a waltaa an unɲule-aara, a magaa ire. Ekte-aha emele, ta yayaa egdzara kul keye kul keye, ekte-aha emele ta yayaa kul unƙwahe kul unƙwahe, ekte-aha emele zlaɓe ádaliye ta yayaa deremke deremke.» ⁹ Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Edda una máki anƙwa hyema-aara, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?
(Mat. 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Am sarte na baaka dikele á emnde ázeṅara, ta juwa ba emnde umele-aatare antara pukura-aha kelaawa ju buwa, ta naba ndavanu maana á naraje-aha-aara. ¹¹ A ṅwaterante, a ba ṅane: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá emnde umele wá, ma yá ndaterndáhá keni sey á ba an naraje. ¹² Estuwa, ma tá aṅkwa á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseka dekiḍeki; ma tá aṅkwa á cenaná á ba an hyema-aatare keni, tá ceneseka dekiḍeki. Adaba itare, baaka wedere-aatare an daba Dadaamiya. Ayka wá, ma andze á naba yateraarye Dadaamiya!»

Maana á naraje an slepuwa wulfe
(Mat. 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina cenakuránka naraje na? Máki cenakuránka una, kwá de cenaná estara kena naraje-aha umele na? ¹⁴ Náwa maana á naraje ṅanna. Slepuwa wulfe ṅanna wá, á puwa ba elva á Dadaamiya. ¹⁵ Emnde umele, itare ta ba seke uṅjule. Tá cenvaacena elva á Dadaamiya, amá kertenj á sawa shaitaine, á tsakse elva ṅanna am itare. ¹⁶ Emnde umele itare ta ba seke cacera. Má cenaráncena elva á Dadaamiya, kertenj tá lyiyaná á ba an higa. ¹⁷ Amá tá vanteka sleḍe ge elva á Dadaamiya ṅanna am itare. Daaci má jerje lámare umele bi zlaḍa adaba elva ṅanna wá, tá yá fetarfire-aatare ba watsewatse. ¹⁸ Emnde umele zlaḍe adaliye, itare ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya, ¹⁹ amá wá, á dem dagave á dzama á ire an kazlaja á duniya, antara waya á nalmane kwakya, ira waya á duksa-aha umele gergere am duniya na. Á becanta ba una ṅanna elva á Dadaamiya na am itare, á maṅka nampire dekiḍeki. ²⁰ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na sleḍe shagera na. Tá cenevaacena elva á Dadaamiya, tá lyiyaná an ervaṅḍe-aatare palle, elva ṅanna á maga nampire am itare. Emnde umele aṅkwa nampire-aatare cekwa, emnde umele nampire-aatare deydey, amá emnde umele wá, kwakya nampire-aatare.»

Naraje an kára á fanus
(Luka 8:16-18)

²¹ Yaisu a farhe zlaḍe adaliye ge tsakaterá elva, a ba ṅane á elvan ge itare: «Ware edda una máki a mbante kára á fanus, á fáná am ekte á egdera, bi á uṅmbar tasa? Baaka dekiḍeki, sey tá zleṅelaná á ba áte Tate-aara. ²² Daaci diyaweddiye ganakini baḍemme á názena an shebe kina, watse á sesse ásegashe. Baḍemme á názena nasherire kina, watse tá diyeddiya emnde baḍemme. ²³ Edda una, máki aṅkwa hyema-aara, a cenevaacena.»

²⁴ Zlaḍe adaliye a ba ṅane, á elvan ge itare: «Faufa hyema am názena kwá cenaná kure baḍemme na. Adaba baḍemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ṅanna ge kure keni. Baira á de januje ṅane am una kure kwá magaterná ge emnde. ²⁵ Edda una máki aṅkwa ázeṅara na wá, watse tá de fanaarfe zlaḍe adaliye ge ṅane. Amá edda una an erva dey wá, ba egdza una ázeṅara na keni, tá de lyanvulye.»

Naraje an wulfe á wálá á ba an ire-aara

²⁶ Yaisu a farhe zlaḍe adaliye, a ba ṅane á elvan ge itare: «Náwa názu á gáráva an názena á magava am *kwara á Dadaamiya: Duwa

á ura umele, a puwaa wulfe am fe-aara. ²⁷ Daaci ñane á pá ba hare-aara, á kezla ba hare á bere, amá wulfe ámbere á ba segashe, ankwá á wala, baaka názu a disaa ñane am hufe-aara d'ekideki. ²⁸ Bademme, á maganá ba haha slera. A sanse wulfe, a walante, a magaa ire, haa a nanve. ²⁹ Má welasewele, edda fe a duwa á ba an náza wa masa-aara, a de icica, adaba hyephye sarte.»

Naraje an wulfe á pilli

(Mat. 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

³⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Mí slaterá an uwe *kwara á Dadaamiya? Mí shateru an naraje-ara ge emnde? ³¹ Kwara á Dadaamiya wá, á gáráva an wulfe á pilli. Ñane wá, cekwa ba ñane am wulfe-aha bademme. ³² Amá má jaremje am haha, sesse wá, á wala jipu, haa á jauje ba ge duksa-aha umele an wala, á vala erwa, yiye-aha tá njá am shedekwe-aara, tá maga bere-aatare keni átekwa.»

³³ Yaisu a kwaraterse estuwa elva ge emnde an naraje-aha áte una tá cenáncena. ³⁴ Bademme á elva-aara a kwaraterse á ba an naraje. Amá ge pukura-aha-aara, am sarte na baaka emnde ázetare wá, a palatera sera-aara bademme.

Yaisu a ekhyaa válale

(Mat. 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Ba vacite ñanna herzha mangaripu wá, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumibze haye ádehuwa-aara.» ³⁶ Daaci ba tse-aatare, ta yaa emnde am tate ñanna. Pukura-aha ta daa Yaisu am paare na a njemaa ñane am hufe-aara, amá paare-aha umele keni ndza ankwá áhuwa. ³⁷ Cekwaangudí wá, a naba tsete ge válale yaikke átire á haye ñanna, a maganaa ñane wádza á haye á ba an ndzedá haa a nante paare an yawe. ³⁸ Yaisu ñane á zlava áte kataliya á paare, a belete ire-aara áte náza bela ire, á pá ba hare-aara. Duwa á pukura-aha-aara, ta tsante am hare na, a ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, mí keda ni baaka lambe á ña?» ³⁹ Ba tsetse-aara, a naba valarhe ge válale na, a ba ñane á elvan ge haye: «Tsaatse ba tseriyye.» Daaci a naba tsahe ge válale, tseriyye slede ba seke ndza magaaveka duksa.

⁴⁰ Am iga á una ñanna maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Baaka fetarfire á kure áte ya emtu?» ⁴¹ Daaci jaterja lyawa jipu, a ba itare am dagave-aatare: «Ware kena ñane una ni dete ba effeya antara haye keni tá fansarfe na?»

5

A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine

(Mat. 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Am sarte na icaransice haye ñanna maa, daraada áte iga a guwa ñanna. Tate ñanna wá, am kwara á Gairasaine-aha. ² Ba a tsekwe ge Yaisu am paare wá, a naba sesehe ge zhele umele am dagave á irekhya-aha, a se yainu á ba an ye ge Yaisu. ³ Zhele ñanna wá, an jini am ire, á njá á ba am dagave á irekhya-aha. Baaka ura á dzegwándzegwa tákwasa ñane, ma an tsavaytsavaye keni. ⁴ Adaba ser kwakya tá puwante sasala áte sera, tá tákwasaná erwa an tsavaytsavaye, amá a fataahe bademme. Baaka ura á dzegwándzegwa njá zhel ñanna

d'ekideki. ⁵ Vayi vacika á já á ba d'ába am dagave á irekhya-aha antara áte ire á wa-aha, ámbera á hula, á tata vuwa-aara an nákwá.

⁶ Am sarte na ni a naa Yaisu, a se yainuye na wá, a sawa á ba an zhagade, kreppe a se mbedehe am sera-aara, ⁷ a fu hula an ndzedá-aara bademme, a ba nane am hula-aara á elvan ge Yaisu: «Ekka Yaisu *Egdza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Yá ndaaka adaba Dadaamiya, tasle á nja, fiyemka am zladá!» ⁸ A ndanaa adaba uwe una nanna, adaba a ndaase elva-aara Yaisu, a ba nane: «Ekka shaitaine, sesse am zhel na!» ⁹ Daaci Yaisu a ndavanu zhera-aara ge zhele nanna, a nwanante, a ba nane: «Zhera-aaruwa wá, Dikele á Emnde, adaba nja vayye.» ¹⁰ Zhele nanna a fantau ge kyuwanfe ge Yaisu geni a yaterya jini-aha nanna, a njarinja á ba am kwara nanna.

¹¹ Am tate nanna maa, ndza ankwá walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa maa, ¹² jini-aha nanna ta fantau ge njala Yaisu, a ba itare tá elvan ge nane: «Tasla á nja, vanjerteva ka baráma, njá de njá am nabezhe-aha na.» ¹³ Yaisu a naba vaterte baráma nanna. Mazla-aara ta naba sesehe ge jini-aha am zhel na, ta dem nabezhe-aha nanna. Nabezhe-aha nanna á maga debu buwa, amá ta naba zlerdaa zhagade a sate egdza wa nanna, ta puwamme am haye, a ndateruhe ge haye bademme.

¹⁴ Daaci zhagade ge suni-aha á nabezhe nanna, ta dateraa labáre ge emnde a makwata antara emnde a huđe á ekse bademme. Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate nanna ge de zhárá názena magaavmage. ¹⁵ Daraada áza Yaisu, tá zhárá ba zhel na ndza an jini-aha am nane na á njá, an enjkale-aara ba lanje, a tsekweme am nanjyuwe ba seke emnde. Amá itare, bademme ta fantau ge mága lyawa. ¹⁶ Daaci emnde na ni ta naana á ba an ice-aatare mága nanna bademme na, ta fantau ge tsakaterse sera-aara bademme, geni a shanaa estara ire-aara zhel nanna, antara kedá á nabezhe-aha na. ¹⁷ Amá itare, ta njala Yaisu geni a dedde am larde-aatare ba d'ekideki.

¹⁸ Estuwa Yaisu a naba dalme am paare á yawe, amá zhele na shansha ire-aara na a ndavanu ge Yaisu, geni nane keni a edfaba. ¹⁹ Amá eksarka Yaisu. A ba nane á elvan ge nane: «Eptseptsá á dem mba á kure, de vaterteva sera á názena a magakanaa Yaakadada na, antara zvarzire-aara na a zakvaara nane na bademme ge emnde á kure.» ²⁰ Daaci ba zlalá á zhele nanna, a de fantau ge bala labare-aara am kwara na tá dahaná an Ekse Kelaawa na. Bademme á emnde na ta cenaa labare-aara na tá maga najipu.

Labáre á egdza á Yayrus an mukse na a gejante nanjyuwe á Yaisu (Mat. 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ A eptsehe zlađe adaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara, ta se jamme ge nalga a emnde kwakya zlađe adaliye ázenjara. ²² A semhe ge palle á male-aha am mashidi, zhera-aara Yayrus, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu, ²³ a fantau ge njala ázenjara, a ba nane á elvan ge nane: «Tasla á nja, sawa fetefa erva á nja áte egdza-aaruwa mukse lapika, adaba herzhe á degashe shifa am nane. Má dakemda ka wá, á emtseka mazla-aara, sey á mbembe.» ²⁴ Daaci Yaisu a naba duhe antara nane, kwakya emnde ta daa á dabaná ádehuwa, tá ámbera ebbeca áte baráma.

²⁵ Ndza anƙwa mukse am dagave á emnde ɲanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe. ²⁶ Kwakya zladá na a shanaa mukse ɲanna áza dauktar-aha. A kedaa nalmane-aara bademme, aley shanka ɲgulmire dƙidƙeki, sey ba á farfe. ²⁷⁻²⁸ De cenáncena mukse ɲanna labáre á Yaisu maa, a ba ɲane: «Una wá, ma ya de fete erva-aaruwa á ba áte nanɲyuwe-aara keni, yá mbembe.» Daaci a naba duhe á ba am dagave á emnde ɲanna, a de fete erva-aara áte nanɲyuwe á Yaisu á kya iga. ²⁹ Kertenj a naba icevhe ge kela á uzhe-aara ɲanna, ba ɲane keni tapanaatápá am vuwa-aara ganakini mbaambe.

³⁰ Á ba am sarte ɲanna a naba tapanaahe ge Yaisu keni am vuwa-aara ganakini sessa ndzedá am ɲane, mbanaambe ura. A naba eptsavte am dagave á nalga ɲanna, a ba ɲane á elvan ge itare: «A gejantaa ware nanɲyuwe-aaruwa?» ³¹ Ta ɲwanante ge pukura-aha-aara, a ba itare: «Ká zhárá dikele á emnde ɲanna tá becakbeca na ni, a gejaktaa ware, a ba ka?»

³² Amá a zharateraaha ge Yaisu, ge dise edda una a magaa una ɲanna. ³³ Daaci gazlaagazla mukse na, adaba tapanaatapa názu a gev am vuwa-aara. Daaci a sawhe ámbera á gyagya ba seke maagara, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a ndanse jirire-aara bademme. ³⁴ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Mbakaambe fetarfire á ɲa egdza-aaruwa, ezzlálá á ba an hairire, de njinja ba layye.»

³⁵ Yaisu zlaɓe á ba an elva áte we, ta semhe ge emnde á sawa am mba á Yayrus male am mashidi, a ba itare tá elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.» ³⁶ Amá Yaisu fanuka hyema ge elva-aatare. A ba ɲane á elvan ge Yayrus: «A wanjka lyawa dƙidƙeki, naba fetarfe ka.» ³⁷ Daaci a duhe, amá velaaka baráma dƙidƙeki ganakini tá dabaná emnde ádehuwa, sey ta dabanaa ba tara Piyer, Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenjara ge Yakuba ɲanna.

³⁸ Daraada am mba á Yayrus maa, ta de beraa emnde kwakya tá maga ba emtanƙire. Emnde umele tá kyuwa, emnde umele tá tsáka dákwa. ³⁹ A demhe ge Yaisu á dem huɗe á há, a ba ɲane á elvan ge emnde: «Labára kwá maga emtanƙire, kwá kyuwa estuwa? Egdzere emtsaaka, á pá ba háre.» ⁴⁰ Amá ta naba puwar dzáká, ágire tá epsawepsawa. Daaci Yaisu a naba bakaterse ásegashe bademme, a yaa ba tara emmenjara antara eddenjara ge egdzere, ira pukura-aha-aara keye na, ta demhe antara ɲane á dem bere na á zlava am huɗe-aara egdze na. ⁴¹ Daaci ɲane a de ɲanaa ba erva ge egdze na, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Talita kuma», amaana: «Egdzere, ya bakanaa ba iya tsetse.» ⁴² Ba seke ndáhá á miya na tsetsa egdze na. Egdze ɲanna, yawe kelaawa ju buwa. Daaci bademme tá maga ba najipu-aara. ⁴³ Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni á balarka dƙidƙeki. Am iga á una ɲanna, a ba ɲane á elvan ge itare: «Vawanteva náza za ge egdzere.»

6

*Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu
(Mat. 13:53-58; Luka 4:16-30)*

¹ Daaci a tsete ge Yaisu áhuwa, a zlala á dem ekse na ni a waletaa am huɗe-aara na. Pukura-aha-aara keni ta duwa á ba antara ɲane.

² Samsa kwaskwe á puwansepuwe maa, ta naba dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Emnde kwakya jarammeje am mashidi ñanna. Am sarte na cenarvaacena elva-aara, ta mága najipu kwakya áte ñane, a ba itare: «A de mbese áme elva na estuwa? A shanaa áme ñane ilmu na? Ázara kwa ba najipu-aha na á maganá ñane na! ³ Ábi ba ñane una slega nafa egdza á Maari na? Egdza emmetare ge tara Yakuba antara Yauseys, Yahuda, ira Simaun. Egdzar mama-aha-ñara ñwasha keni ta ba am dagave á miya.» A piyatertaa ba una ñanna ge fetare áte ñane, ñaaka umele. ⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am huđe á há-aatare, antara vara-aha-aara, ira emnde a ekse-aara bađemme wá, tá feka zherwe áte ñane.» ⁵ Daaci magaaka najipu-aha kwakya am ekse ñanna, sey ba una a puwaterar erva ge emnde umele-aatare, a mbateraahé. ⁶ Yaisu á maga ba najipu-aara ađaba ñaakire á fetarfire á emnde a ekse ñanna.

Am iga á una ñanna maa, a naba tse am ekse ñanna, a zlalá á dem ekse-aha na herherzhe na, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha ñanna.

Yaisu a bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Vacite umele maa, a jatermaare ge pukura-aha-aara am tate palle, a vaterte hákuma áte shaitaine-aha, lauktu a fantau ge ñelaterñela bubuwa. ⁸ Lauktu a ñelaterñela wá, a fater bariya, a ba ñane á elvan ge itare: «Eksauka ba uwe keni am erva, sey ba zade á kure palle. Magauka kashi á náza za, ma shungu keni am lyiba. ⁹ Fawaumfa kimake am sera, amá dawánka zane bubuwa.» ¹⁰ A ba ñane á elvan ge itare zlađe áđaliye: «Máki dakuremda am ekse wá, njawinja á ba am mba na máki lyarakurvaalya am huđe-aara na, dem sarte á zlalá á kure am ekse ñanna. ¹¹ Má lyiyarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaapape berbere na áte sera á kure. Magawateránmaga una ñanna, wate tá disá ba itare antara Dadaamiya.» ¹² Daaci ba zlalá ge pukura-aha, tá de ñelaterá elva á Dadaamiya ge emnde geni a magarmága tuba. ¹³ Ta ñgyesaa jini-aha kwakya am emnde; emnde na lapika vuwa-aatare keni, ta gaterve waye an zhera á Dadaamiya, mbarateraambe bađemme.

Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma
(Mat. 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ A cenanaa estuwa sleksu *Hirudus labare á Yaisu ađaba bađemme á emnde tá ndáhá ba ñane. Ta bantsa emnde umele: «A tsetaa ba Yuhanna slemaga baptisma am faya. Ađaba una ñanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.» ¹⁵ Amá a ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Ailiya werre.» A ba emnde umele zlađe áđaliye: «Una ba nabi umele tsekemme, amá ñane keni ba nabi á Dadaamiya ba seke nabi-aha werre.»

¹⁶ De cenánkena sleksu Hirudus gajawe-aatare maa, a ba ñane: «Una ba Yuhanna slemaga baptisma. Ndza icanaayica ire áte ñane, amá a tsetaa ba ñane ñanna am faya!» ¹⁷ A bateraa una ñanna ađaba ndza a ndahanaa ba ñane ñanna geni a eksarvaksu Yuhanna. Daaci ta naba eksevaahé, ta puwete zawa áte ñane, ta de ñelema am

danɔay. A nɔɔɔanaa aɔaba uwe Hirudus Yuhanna; aɔaba Hirudus nɔana a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip. ¹⁸ Amá anɔkwa á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmenjara na wá, una nɔana zlayeka ðekideki. ¹⁹ Aɔaba una nɔana Hirudiya wayaaka zhára Yuhanna an shifa ðekideki, baaka ba pute-aara ge já shifa-aara. ²⁰ Aɔaba Hirudus wá, nane á kuvá Yuhanna jipu, wayaaka á geja shifa-aara, aɔaba diyaadiya ganakini Yuhanna ura á Dadaamiya, ura jirire. Ba kelaa máki Yuhanna anɔkwa á baná elva ge sleksu Hirudus wá, á taa weranteka ba we-aara keni, amá wayaawáyá tsa eccena-aara.

²¹ Vacite umele maa, shansha Hirudiya baráma á já Yuhanna. Samsa sarte á ya sleksu Hirudus, a naba gyaa munɔri, daaci a naba ðante galipa-aha-aara, antara male-aha á sawji-aha ira male-aha umele am kwara á Galili. ²² Duwa á gyaale á Hirudiya, a de shekelaterante ge male-aha na a ðahateraa slekse na. Hayaranháya jipu tara slekse an emnde-aara baðemme. A naba banánba slekse ge gyaale nɔana, a ba nane: «Ma ká kátá uwe keni, naba ndaviyundave, yá vakteva.» ²³ A naba zanu waɔa-aara, geni ma a ndavanu uwe keni, sey a vanteva, una ma kyalma á rezege-aara keni, sey á vanteva.

²⁴ Daaci ba degashe-aara ge gyaale na, a deza emmenjara, ge ndavanu názena ní á se ndavanu ge slekse na. Amá a ba emmenjara: «De enndava ka a varakteva ba ire á Yuhanna slemaga baptisma.» ²⁵ Kertenj a semhe áseza slekse, a ba nane á elvan ge nane: «Yá kátá ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.» ²⁶ Una nɔana namaari-aareka ðekideki, amá dzegwánka kwalarkwale aɔaba waɔa na a zanuwa nane á katafke á emnde-aara na. ²⁷ Daaci a naba bela sawji á dem danɔay, ge de sá ire á Yuhanna na. Ba zlálá á sawji na, á dem danɔay na, a de ica ire áte Yuhanna, ²⁸ a sanán ge gyaale nɔana am kwatame. Duwa á gyaale nɔana, a de vante ge emmenjara.

²⁹ Daada labare ádeza pukura-aha-aara, ta naba sawhe, ta eksante emntsa-aara, ta de heðehe.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)

³⁰ Saraasa emnde a bela á Yaisu, ta se ndahanhe baðemme á názena ta maganaa itare antara názena ta kwaraterse ge emnde. ³¹ Emnde keni ba tá sawa emnde na, tá zlálá emnde na, baaka ica-aatare ðekideki áza tara Yaisu antara pukura-aha-aara. Ba sarte á za náza za keni ta shanka ðekideki. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare, «Máki estuwa wá, mi zlalawa á dem tate na ta baaka emnde na, kwá de puwansepuwe cekwaanɔuɔi.» ³² Daaci ta naba deme am paare, ba zlálá-aatare á dem tate na ta baaka emnde átekwa, ba itare an ire-aatare. ³³ Amá naraterna emnde kwakya am sarte na tá zlálá na, daaci ta naba diyatersediye, ta ðabateremhe an sera. Emnde umele keni saresse am ekse-aha gergere, ta ðabateremhe an sera. Baira ta dema ba itare zunɔwe arge tara Yaisu an pukura-aha-aara.

³⁴ De sessa Yaisu am paare maa, á zhára ba dikele á emnde tá kela ádezenjara. Á zharaterzhara wá, a naba zatervaarhe, aɔaba ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare na. Daaci a fantau ge kwaraterse duksa kwakya áte Dadaamiya. ³⁵ Eblyabelya vaci maa, ta duhe ge pukura-aha-aara ádezenjara, a ba itare tá elvan ge nane:

«Degey baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba. ³⁶ Ambane puwateraapuwa emnde na, a zlarzlala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe áhuna, tá de shakwanu náza za ge we-aatare.» ³⁷ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane: «Vawatereteva ba kure náza za!» A ba pukura-aha tá elvan ge nane: «Ká kátá ná de shekwatérá náza za jekka deremke wanyara, lauktu á hyater ge emnde na?» ³⁸ A ndavateru ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Kwá an depain wanyara ázekure? De zharawazhara wára?» Ta de zharanaahe, a ba itare tá elvan ge nane: «Depain á nere ankwá ilyebe ámasla an kelfe buwa.»

³⁹ Mazla-aara a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawateraanja emnde áte masa an slala an slala.» ⁴⁰ Daaci ta naba njateraahé emnde deremke deremke, am slala-aha umele kul ilyebe kul ilyebe. ⁴¹ Zlaurle una nanna maa, Yaisu a naba halante depain ilyebe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depain-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vatertá itare ge emnde. Am iga á una nanna a tegateraa kelfe-aha na keni. ⁴² Bademme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte hude-aara náza zá na, aley jauje zlahe ádaliye. ⁴³ Pukura-aha ta halante jugena á depain antara kelfe nanna wára kelaawa ju buwa. ⁴⁴ Kezlakula á emnde a zá náza zá nanna wá, tá maga zála debu ilyebe.

Yaisu á zlalá an sera áte ire á haye
(Mat. 14:22-33; Yuh. 6:15-21)

⁴⁵ Shekwaraaka dekideki am iga á una nanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zunjwe á katafke-aaruwa, ebzaubze guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaade emnde.» ⁴⁶ Puwateraapuwa emnde maa, a naba dalete áte egdza wa, a de maga maduwa. ⁴⁷ Zhedaazheda ice, gevge vayi maa, zlarzlálá pukura-aha an paare á dem dagave á haye ba shagera, amá Yaisu wá, á ba áte wa nanna ba nane palle. ⁴⁸ Á zhára pukura-aha-aara á sawa áte wa nanna wá, tá baka paare an zlada jipu, á magatérá palasa effeya á eptsatérá á dem iga. An irenyla wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, nane á zlalá á ba an sera-aara áte ire á haye nanna. Amá a de magaa ba seke á kátá yaterseye. ⁴⁹ Ba naranna pukura-aha-aara ankwá á zlalá an sera-aara áte ire á yawe na wá, ta naba fu hula, adaba itare ta kurken shaitaine á yawe. ⁵⁰ Itare bademme ba seke á degáshe shifa am itare ge lyawa. Daaci kerten a ndahater elva Yaisu: «Gazlauka, degiya una ba iya!» ⁵¹ Daaci a naba daleme am paare á dezetare wá, tseriyiye a naba tsaahé ge effeya na. Tá geja ba ire pukura-aha-aara, tá maga najipu. ⁵² Adaba degdege ire-aatare jipu, cenaranka itare najipu na a maganaa an depain na.

Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainazarait
(Mat. 14:34-36)

⁵³ Ba ebzarubze haye wá, tá am haha á Gainazarait, daaci ta ngudaa paare-aatare áte we á guwa. ⁵⁴ Ba segashe-aatare am paare wá, emnde ta naba dise Yaisu. ⁵⁵ Daaci ba zhagade-aatare á dem ekse-aha-aatare, ta de sanaa emnde-aha-aatare na ni á watérá vuwa-aatare áte egdera-aha-aatare. Ma a dem tate-ara Yaisu keni, tá maga ba una emnde.

⁵⁶ Baɗemme á tate na ni a de tsekwaá átekwa Yaisu, ma a de tsekwaá am berni, ma áte makwata, ma am egdza ekse baɗemme, emnde ta sanaa emnde-aha-aatare na ni lapika vuwa-aatare, ta fanaa á katafke-aara am dagave á emnde baɗemme, ta ñalateruñale geni tá fetefa erva-aha-aatare á ba áte we á nanɗyuwe-aara keni. Daaci baɗemme á emnde na ni ta fete erva-aatare áte ñane mbarembe.

7

Elva a naɗe á eggye-aha werre
(Mat. 15:1-9)

¹ Am iga á una ñanna maa, *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita umele ta sawa am Urusaliima ta se jamme áza Yaisu. ² Amá ta naa pukura-aha umele ta naba zu ɗafa an erva a liya, bararaaka emtsaade áte una ta kwaratersaa am nadina-aatare. ³ Aɗaba Farisa-aha antara Yahudiya-aha-aatare baɗemme wá, tá zeka ɗafa an erva a liya ɗekideki, sey tá bara erva-aatare ba shagera emtsaade. Estuwa tá anɗkwa maga duksa á eggye-aha-aatare an enɗkale-aatare baɗemme. ⁴ Ma ta saa á ba am kwaskwe keni, tá zeka ɗafa ɗekideki, máki tsakaraaka yawe. Anɗkwa zlaɓe kwakya naɗe á eggye-aha-aatare na tá fansaare itare, ba seke bara tasa-aha-aatare, antara gahe-aha-aatare, ira kazlaña na ta janaa an verzhagane baɗemme á ba an tsufa ázetare.

⁵ Aɗaba una ñanna, ta duwa Farisa-aha antara malum-aha á tawraita á deza Yaisu, ta de ndavanundave, a ba itare: «Labára pukura-aha á ña tá fansarka ge názena ta kwarañersaa eggye-aha a ñere, tá naba zá ɗafa an erva a liya na?» ⁶ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Una wá, ba jire á Aisaya, aɗaba ndza maganaamaga ñane nabiyire áte kure kwa emnde na. Anɗkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

Emnde na wá, tá anɗkwa á galiya á ba áte we, am ervaunɗe-aatare ta yiyiye an ya.

⁷ Tá anɗkwa jáháva ɗeme am sera-aaruwa, amá una ñanna ba dey. Aɗaba itare tá ndáhá ba naɗe-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.»

⁸ Daaci a eksante elva-aara zlaɓe ádaliye Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure kwa yaa shairiya á Dadaamiya, kwá anɗkwa fansar ge naɗe-aha á emndimagwaha.» ⁹ A ba ñane á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Diyakurdiya eptsanve iga ge shairiya á Dadaamiya, geni kwá ganvege naɗe-aha á emndimagwaha. ¹⁰ Ábi a enndaha Muusa, a ba ñane: Dematerveɗeme tara emmeña an eddeña. Ma ware una a ndaase elva yayiaihe áte eddeñara bi áte emmeñara, edda-aara a njeka an shifa ɗekideki. ¹¹ Amá kwa bantsa kure, ma edda-aara á kátá melanu ge eddeñara bi ge emmeñara keni, máki ndasendahe edda-aara ganakini anɗkwa duksa ma andze yá melaku an ñane, amá ya fan ge slera á Dadaamiya wá, ¹² daaci baaka wedera á edda-aara ge melanu ge eddeñara bi ge emmeñara mazla-aara. Estuwa á ba elva á kure. ¹³ An una ñanna wá, kwa ganve elva á Dadaamiya ba seke duksa dey, kwa tsaa áte naɗe-aha á eggye-aha á kure. Kwakya jeba á duksa-aha ñanna kwá maganá kure.»

Kazlaña na á badza ura an Dadaamiya
(Mat. 15:10-20)

¹⁴ Am iga á una nanna maa, a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme: «Sawmbare, cenevaacena elva na ba shagera. ¹⁵ Nazu á badza ura an Dadaamiya wá, názena á faná edda-aara á dem mbuweka, á badzená názena á segashe am mbuwe á edda-aara.» ((¹⁶ Edda una máki anjwa hyema-aara, a cenevaacena.))

¹⁷ Am sarte na yaterya Yaisu emnde, a de deme am bere maa, pukura-aha ta de ndavanu maana á naraje nanna. ¹⁸ A njwaterante, a ba nane: «Iyau, kure keni kwaasau zlafe shakuranka enjale-aara, cenakuranka? Diyakurka ganakini baaka názu á duwa adagashe á dem mbuwe á urimagwe, á badzaterá an Dadaamiya emtu? ¹⁹ Adaba una nanna á duka á dem ervaunde, amá á dem hudfe, á segashe zlafe adaliye am edda-aara.» An elva-aara nanna wá, ganvege náza za bademme ba halal. ²⁰ A ba nane á elvan ge itare zlafe adaliye: «Ba názena ni á segashe am mbuwe á edda-aara una á badzaterá an Dadaamiya. ²¹ Adaba kwakya shagerkire á hala na á segashe am ervaunde á ura. Á berhaná ba una nanna á de maga dakarire, neylire, á de já shifa, ²² á de maga gwardzire, á dem waya duksa á ura, á de maga mandzawire, á de zlerma ura, á de maga ngudiyire, á dem shelha, á dem zá wuwa á ura, á dem gálá ire, ira á dem wucire. ²³ Daaci bademme á duksa-aha nanna, á segashe á ba am ervaunde á urimagwe, á badzaterá ba una nanna an Dadaamiya-aara.»

*Mukse á emnde a jeba umele fetarfe áte Yaisu
(Mat. 15:21-28)*

²⁴ Tsetsa Yaisu áhuwa, kwaye a zlalá á dem ekse-aha na herherzhe an berni á Tirus. A de demhe am bere, wayaaka tá diyeddiya emnde, amá dzegwanka shebe. ²⁵ Anjwa mukse umele an shaitaine egdza-aara, egdzere mukse maa, ba a cenaa labare á Yaisu wá, a naba duhe ádezerjara, a de kezlanaa ugje, ²⁶ a fantau ge njala Yaisu geni a ngyainsengye shaitaine nanna am egdza-aara. Mukse nanna wá, mukse á Yahudiya ka, nane mukse á Yunaniŋkau am emnde á Siraufiniki. ²⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge nane: «Yaterya a zaruze emtsaade egdzara dafa. Haleta dafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, una zlayeka d'ekid'eki.» ²⁸ «Ba estuwa,» a ba mukse na, «amá ma kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dafa na á valya á sawa am erva á egdzara.» ²⁹ A lyevaa ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ŋwaktenjwa shagera. Naba zlalá á da, baaka shaitaine am egdza á nja mazla-aara.» ³⁰ Daaci a naba da-aara mukse na, a de bera egdza-aara, á zlava áte egdera ba lapilayye, baaka shaitaine am nane.

Yaisu a mbanaahe makwaya na elva keni a ndaaseka an unjule-aara

³¹ Am iga á una nanna maa, a tsete ge Yaisu am Tirus, a zlalá á dem Sidaun. Tsante am Sidaun maa, a segashe am kwara á tate na tá dahaná an Ekse Kelaawa na praatte, ge sete we á haye á Galili. ³² Ahuwa maa, ta sanaa makwaya umele zhele, á taa ndaaseka elva an unjule-aara keni. Daaci ta njala Yaisu ganakini á puwar erva-aara, á mbanaambe. ³³ Daaci Yaisu a sanse zhel nanna am dagave á emnde, a de tsanaahe ba nane palle, a shabanem gulanda-aha-aara am hyema, a kyefaa nyaihe-aara, a gante áte nara, ³⁴ a kante ice á dem zhegela, a puwese shifa á ba an ndzedá; «Aifata,» a ba nane á elvan ge zhel nanna. Amaana: A wartewará hyema-aha á nja. ³⁵ Ba seke ndaha á

miya na kertenj wartewará hyema-aha-aara, a werte ge we-aara keni, a fantau ge ndaha elva á ba an unjule-aara. ³⁶ Amá Yaisu a fater magiya kwakya geni a ndaaranka ma ge ware keni. Amá ba seke una njane a fater magiya kwakya na wá, itare keni ta de balse labare njanna kwakya áza emnde. ³⁷ Daaci bademme á emnde tá maga ba dikere-aara, a ba itare am dagave-aatare: «Bademme á názena a maganaa njane na ba shagera! Antara ba makwaya-aha keni á vaterte hyema degey! Wuce-aha keni á weraterta we, tá ndaha elva ba lanje!»

8

Yaisu a zateru duksa ge emnde debu ufafe

(Mat. 15:32-39)

¹ Am sarte njanna maa, ta semhe ge emnde umele zlafe ádaliye ta kwakya jipu, ta se jamme áza Yaisu. Am baaka náza za áza emnde njanna, Yaisu a detaa pukura-aha-aara, a ba njane á elvan ge itare: ² «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, adaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu á ezza keni baaka. ³ Máki puwanateraapuwa ba estuwa, baaka názu ta zuwaa itare wá, á de cebateraaceba waya áte baráma. Adaba emnde umele-aatare, ta sawa á sa am tatu yiyiye.» ⁴ Ta njwanante ge pukura-aha, a ba itare: «Á de shaná áme kena ura náza zá am kaamba na ni á hyater ge emnde na?» ⁵ «Ankwa wanyara depainj ázekure?» a ba Yaisu á elvan ge itare. Ta njwanante, a ba itare: «Ijá an depainj vuye.» ⁶ Daaci: «Njawanja am haha,» a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme. Njane a halante depainj-aha vuye na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaaha, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá itare ge emnde. Daaci pukura-aha ta tegateraa depainj na ge emnde. ⁷ Ndza ankwa egdza kelfe-aatare zlafe ádaliye. Yaisu a slafanaa we-aara ge Dadaamiya arge kelfe njanna keni, daaci a tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá kelfe njanna keni ge emnde. ⁸ Bademme-aatare, ma ware keni a zuwa á ba áte hufe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta halante jugena-aara kenday vuye. ⁹ Emnde njanna keni ta vayye tsa, tá maga debu ufafe.

Am iga una njanna maa, Yaisu a naba puwateraaha, ¹⁰ njane a demhe am paare antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlala á dem kwara á Dalmanuta.

*Farisa-aha tá ndava najipu áza Yaisu ge dise njane átekwa

(Mat. 16:1-4)

¹¹ Ta duhe ge *Farisa-aha ádeza Yaisu wá, a dateraa ba gajawe, ta de tsagwadanaa áte elva. A ba itare tá elvan ge njane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, maranjeranmárá najipu palle geni njá diyeddiye átekwa.» ¹² Daaci Yaisu a puwese shifa á ba an ndzedá, a ba njane: «Labára njane emnde a zamane na tá tataya ba najipu na? Yá ndaakur ba jirire, baaka najipu na ni tá marateranmárá mazla-aara.» ¹³ Mazla-aara ba tse-aara áhuwa, a deme am paare, a eptsehe zlafe ádaliye ásete we á guwa á sehuna-aara.

Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Hirudus

(Mat. 16:5-12)

¹⁴ Am tse-aatare njanna maa, pukura-aha ta naba viyaa náza zá, tá á ba an depainj palle ázetare. ¹⁵ Hyemhye am ndáhá elva a Yaisu

an naraje an shahi á makala maa, a fater magiya, a ba ñane á elvan ge itare: «Degiya faufa hyema, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha, antara *Hirudus!»¹⁶ A ba pukura-aha am dagave-aatare: «A ndaha una Malum, adaba ña viyaa depainj.»¹⁷ Diyeddiye Yaisu názena tá ndahaná itare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwa bantsa kure, adaba kwa viyaa depainj? Kwaasau zlafe diyakurka, ba egdza a una ni kwá taa cenvaaka? Kwaasau zlafe shakuránka enkale?»¹⁸ Kwá á ba an ice á kure ni, aley kwá nanka? Kwá á ba an hyema á kure ni, kwá cenánka? Yehauteyeha¹⁹ á ba áte depainj ilyebe na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ilyebe na. Kwa halante jugena-aara wára wanyara?» Ta ñwanante: «Wára ilyebe,» a ba itare.²⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Depainj vuye na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ufade na mu, kwa halante jugena-aara kenday wanyara?» Ta ñwanante: «Kenday vuye,» a ba itare.²¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Aley ni kwaasau zlafe diyakurka?»

Yaisu a mbaa ura wulfe am Baytisayda

²² Se tsekwartsekwa am Baytisayda, ta se yainu á ba an ye ge Yaisu emnde, ta sanaa ura wulfe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Puwetepuwa erva á ña áte zhel na tasla á ña, geni a mbembe.»²³ Yaisu a naba ñá zhel ñanna áte erva, a danse á dete iga a ekse. Daraada áhuwa maa, a de kyefaa nyaihe-aara, a gante áte ice-aha ge zhel na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ká ankwá nanna emtu?»²⁴ A kante ice-aara wulfe na, a ba ñane: «Yá ankwá nanna emnde tá ankwá zlála, amá ta ba seke nafa-aha.»²⁵ Daaci a puwanem erva-aha-aara zlafe adaliye am ice, mazla-aara a naba ñgyaingyesaa ice-aara zhel na, a mbehe á ba áte una ñanna, ankwá á nanna ba lanje.²⁶ Mazla-aara a belanaahe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ezzlála á da, eptseka á dem huđe á ekse na mazla-aara.»

A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na
(Mat. 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Am iga á una ñanna maa, a naba tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlála á dem ekse-aha na am kwara á Kaysariya á Filip. Tá áte baráma á zlála maa, a ndavateru ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ta baa uwe emnde áte iya, ta baa iya ware?»²⁸ Ta ñwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlafe adaliye, ka ba nabi umele tsekemme.»²⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure ma, kwá ba, ya ware kena?» A ñwanante ge Piyer, a ba ñane: «Ba ka una ka *Almasiihu na.»³⁰ Daaci a fater magiya Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndahawanka ge ura umele mazla-aara.»

Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mat. 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a fantau ge vaterte sera á elva ge pukura-aha-aara. A ba ñane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekya-aara, sey yá shushe zladá kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liiman-aha, ira malum-aha á *tawraitá, tá de yiyaaya, watse tá zlanazle shifa-aaruwa bademme, amá am

hare buwa ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» ³² A ndaterse una nanna ba parakke, shebaaka. A naba dahese ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a de maganaa gajawe áte elva nanna. ³³ Amá a naba eptsavte ge Yaisu áseza pukura-aha umele, a fantau ge valar ge Piyer, a ba nane á elvan ge nane: «Jinaaja ekka ka Shaitaine. Adaba názena ká dzamaná ka na jarammeka antara náza á Dadaamiya, náza á nja na ba názu tá dzamaná emndimagwaha.»

³⁴ Mazla-aara Yaisu a dante pukura-aha-aara antara emnde bademme, a ba nane á elvan ge itare: «Máki edda-aara wayaawáyá daba ya wá, a dzameka shifa-aara d'ekid'eki. A eksanteksa dzangala-aara, a d'abid'aba an nane. ³⁵ Adaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de ked'anaakeda. Amá edda una a ked'aa shifa-aara adaba iya, antara adaba labare á higa wá, á de shansha zlafe adaliye. ³⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na bademme keni wá, ázara námpire-aara ge nane máki ked'anaakeda shifa na á katafke na? ³⁷ Emtu watse an'kwa názu ura á de várá shifa-aara an nane emtu? Baaka d'ekid'eki. ³⁸ Am zamane na wá, emnde eptsaranvepsa iga ge Dadaamiya, wayarka fetaara áte nane. Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe am dágáve-aatare ge baa ura-aaruwire, bi ge ndahater elva-aaruwa wá, iya *Ura á emnde bademme keni, watse á wiyá zherwe ge baa nane ura-aaruwire, má watse yá sawa an malika-aha cud'edde, an yaikkire á Edderwa.»

9

¹ Yaisu a farhe zlafe adaliye ge ndaaterndaha, a ba nane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá an'kwa emnde na ni watse tá emtseka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara an hákuma-aara.»

Eptsaptepetsa Yaisu a gev umele
(Mat. 17:1-13; Luka 9:28-36)

² A magaa hare un'kwahe am iga á una nanna maa, Yaisu a d'etaa tara Piyer antara Yakuba ira Yuhanna, a dateraa áte ire á wa umele sladde, ba itare itare áhuwa. Daraada áhuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke nane ka mazla-aara. ³ Nan'gyuwe-aara gevge dzayye ba telle, tellire-aara an tsaka ire. Nan'gyuwe-aara nanna wulwule jipu. ⁴ Daaci pukura-aha na tá zhára ba emndu werre, tara *Ailiya antara Muusa, tá an'kwa ndaha elva antara Yaisu. ⁵ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Malum, n'ere keni n'á an'kwa áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, n'á magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á nja, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.» ⁶ A ndaase elva nanna ba estuwa, amá diyaaka názena á ndahaná nane. Adaba itare pukura-aha keye nanna gazlargazla jipu. ⁷ Cekwaan'gudí wá, a naba tsekwateraarhe ge kumba. Daaci tá cená ba kwara am kumba nanna. A ba edda-aara: «Una náwa nane na wá, Egdza-aaruwa na ya wayetaa ya. Cenancena názena á bakurná nane.» ⁸ Estuwa ta kante ice wá, ta naa ba Yaisu palle, baaka ura umele ázenara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa nanna maa, Yaisu a fater magiya, a ba nane á elvan ge itare: «Ndawanka názena kwa naaná kure na ma ge ware keni, a njinja á ba am huđe á kure dem

sarte na tsetsa *Ura á emnde bademme am faya.» ¹⁰ Faransarfe am elva nanna, amá a ba itare am dagave-aatare: «Uwe nane tsete am faya na a ndahanaa nane na?» ¹¹ Adaba una nanna, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Labára tá bantsa malum-aha á *tawraita, sey máki eptsapta nabi *Ailiya emtsaade?» ¹² A nwaterante, a ba nane: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare nanna, á eptsá Ailiya emtsaade, á se tsatsanaatsatsa nane duksa bademme. A ba iya wá, labára a ba wakita á Dadaamiya, watse á shushe zlada kwakya *Ura á emnde bademme, watse tá epsawanaapsawa emnde?» ¹³ Ay degiya wá, ya ndaakur ba jirire, ndza eptsapta Ailiya á sawa, amá emnde ta naba magaa hakuma-aatare áte nane. Una nanna daada á ba áte una á ndaaná wakita á Dadaamiya.»

Yaisu ngyansengye jini am egdzere
(Mat. 17:14-21; Luka 9:37-43a)

¹⁴ Am sarte na saraasa maa, ta se bera emnde kwakya antara malum-aha á *tawraita áza pukura-aha umele na. Tá an kwa gajawe malum-aha á tawraita antara pukura-aha na am dagave-aatare. ¹⁵ Bademme á emnde na, ba ta naa Yaisu wá, tá maga ba najipu-aara. Ba zhagade ádezenjara, ta de yainuye an use. ¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwa gajawe arge uwe kure antara emnde na?» ¹⁷ A nwete ge ura palle am dagave á emnde, a ba nane: «Malum, ya sakaa egdza-aaruwa egdzere zhele, adaba an kwa jini am nane, á piyante ndaha elva. ¹⁸ Jini-aara nanna, ma a tsete am tate-ara keni, sey ba á velyanaavelya á dem haha, á kela ugbalyailye, á kerda slare, á wulesewule vuwa-aara kanjelanje. Ya njala pukura-aha á nj ganakini tá ngyansengye jini nanna am nane, amá dzegwaranka.»

¹⁹ Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure dekideki! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá ervaunde dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze nanna ge iya!» ²⁰ Daaci ta naba saa egdzere ásezenjara. Ba a puwete ice-aara áte Yaisu jini na am egdza nanna wá, a naba fantau ge slakala am egdzere, a velyaa egdze na am ire, á tabara egdze na am haha, á kela ugbalyailye am mbuwe-aara. ²¹ Yaisu a ndavanu ge eddenjara, a ba nane: «A fanantau am sarte-ara?» A ba eddenjara: «A fanantau daga am sarte na zlafe egdzere cekwa. ²² Ba kelaa ma tsetse jini-aara nanna wá, sey ba á maganánmaga palasa. Am sarte umele á eblyanme am kára, am sarte umele á eblyanme am yawe, á kátá ba já shifa á egdzere. Daaci máki ká dzegwándzegwa wá, tasla á nj zanervarze, melanjerumele.» ²³ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Máki yá dzegwándzegwa emtu, a ba ka? Áza edda una ni an kwa fetarfire-aara wá, baaka názena ni á gevka na.» ²⁴ Kertej nwaterjwa eddarge egdzere, a ba an ká kwara a ba nane: «Fantarfe, amá á hyepka fetarfire-aaruwa, tasla á nj meliyumele am hude-aara.»

²⁵ Daaci Yaisu á zhára ba tá an kwa kela emnde ásezetare, a naba valarhe ge jini nanna, a ba nane: «Ekka jini na ká piyante ndaha elva ge ura, ká ganve ura makwaya na, ya bakanaa ba iya, sesse am egdze na, ezzlálá, salika á sem nane dekideki.» ²⁶ A naba fu hula jini na am egdzere, a slakalme am egdzere, a naba sesehe am nane. Amá ba seke

baaka shifa am njane, haa ta bantsa emnde umele: «Baaka, emtsamtsa egdze na.» ²⁷ Amá Yaisu a njanaahe áte erva, a tsante, a naba tsaahé ge egdzere an sera-aara.

²⁸ Am sarte na daraada, ta juwa ba itare antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge njane: «Labara dzegwanjeranka njere ngyesaa jini njanna?» ²⁹ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Jeba á jini na wá, sey tá ngyansá an maduwa.»

Yaisu anjwa á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Luka 9:43b-45)

³⁰ Daaci tsaretse am tate njanna, ba zlalá-aatare á dem tate umele, ta degashe am huđe á Galili praatte. Am sarte njanna wá, ndza wayaaka Yaisu tá diyeddiye emnde tate na tá átekwa. ³¹ Adaba anjwa á vaterte sera á elva-aha ge pukura-aha-aara. A ba njane á elvan ge pukura-aha-aara: «Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá fime am erva ge emnde, tá de já shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» ³² Ba palle cenaranka pukura-aha elva-aara njanna. Amá ge ndavanu elva-aha keni, a wateraa lyawa.

Gajawe á pukura-aha arge yaikkire

(Mat. 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Am iga á una njanna maa, daraada am Kafarnahum. Am sarte na tá am bere, a ba Yaisu á elvan ge emnde-aara bademme: «Ndza kwa gajawe arge uwe kure áte barama?» ³⁴ Amá ta heđu ba we-aatare, baaka ura á ndaha elva. Adaba ndza ta gajawe arge yaikkire, geni watse mala ware am dagave-aatare. ³⁵ Daaci a njehe ge Yaisu áte tate a njá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba njane á elvan ge itare: «Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure keni, á ganvege ire-aara ba seke njane slekataliya á emnde bademme, antara walaadí á emnde bademme.»

³⁶ Am iga á una njanna maa, a eksante egdzere, a se tsanaahe á katafke-aatare am huviye-aara ge njane, daaci a ba njane á elvan ge itare: ³⁷ «Ma ware una a lyevaa egdzere seke una adaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una a lyevaa iya maa, a lyevaa iya ka palle, a lyevaa ba edda una a belibela na an ire-aara.»

Edda una dagalaaka ásete miya, ura á miya ba njane

(Luka 9:49-50)

³⁸ A ba Yuhanna á elvan ge Yaisu: «Malum, njere wá, njanaa ura umele á ngyá jini-aha am emnde an zhara á njana, amá njana naba piyante, adaba njane palle á miya ka.» ³⁹ A ba Yaisu: «A'aa, piyawanteka. Adaba baaka ura a magaa najipu an zhara-aaruwa ni, am iga-aara á valya elva áte iya. ⁴⁰ Adaba máki edda-aara dagalaaka tsawe ásete miya wá, ura á miya ba njane. ⁴¹ Yá ndaakur ba jirire, ma edda-aara a vakurte ba yawe á essha keni, máki a vakurtaa adaba zhara-aaruwa geni kwa emnde á *Almasiihu wá, edda-aara á de shansha lađa-aara.»

Haypa wá, náza a gwágweseka

(Mat. 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Zlabe adaliye, a ba njane á elvan ge itare: «Má edda-aara mbedfanaambeda palle á egdzara njanna ta fetaare áte iya na á dem

haypa wá, ámbane tá nguɗanem nákwá á há hiya am mbiye, tá eblyanma am haye, á emtsa, ngulma ba una ɲanna ge edda-aara.

⁴³ «Máki erva á ɲa anƙwa á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiyye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erva palle, arge una ká njá an erva-aha á ɲa bukerɗe, amá ká dem kárá á jahanama, kárá na á emtseka ɗekidɗeki na. ((⁴⁴ Jahanama ɲanna wá, ma weshege-aara, ma kárá-aara keni, á emtseka ɗekidɗeki.))

⁴⁵ Máki sera á ɲa anƙwa á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiyye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an ser palle, arge una ká njá an sera-aha á ɲa bukerɗe, amá tá de eblyaká á dem kárá á jahanama na. ((⁴⁶ Jahanama ɲanna wá, ma weshege-aara, ma kárá-aara keni, á emtseka ɗekidɗeki.)) ⁴⁷ Zlaɓe ádaliye, máki ice á ɲa anƙwa á dáká á dem haypa wá, naba sansese ice ɲanna. Ámbane ká dem zlanma á Dadaamiya an feke palle, arge una ká njá an ice-aha á ɲa bukerɗe, amá tá de eblyaká á dem kárá á jahanama na. ⁴⁸ Jahanama ɲanna wá, ma weshege-aara, ma kárá-aara keni, á emtseka ɗekidɗeki.

⁴⁹ «Diyaweddiye geni, ma ware keni, á de maraná ba kárá názu am edda-aara, ma emtake, ma emtaŋka keni, ba seke náza elleŋa á maraná ɲane emtakire á ɗale. ⁵⁰ Elleŋa wá, duksa ɲgelama. Amá máki elleŋa ɲanna baaka ɗaŋɗaŋire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe ganakini á gevge ɗaŋɗaŋe zlaɓe ádaliye? Baaka pute ɗekidɗeki. Adaba una ɲanna, marausemare duksa ɲgelama am kure, njawinja an hairire am dagave á kure.»

10

Elva á Yaisu áte elva a ica nika
(Mat. 19:1-12; Luka 16:18)

¹ A naba tsete ge Yaisu am tate ɲanna, a zláá á dem kwara á Yahudiya. Am Yahudiya, a de ebzu guwa á Urdun. Áhuwa keni de jarammeje emnde kwakya ázeŋara, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya, adaba ɲane nja-aara ba estuwa.

² Am sarte ɲanna maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádezeŋara, ta de ndavanu elva geni tá tsagwadáná átekwa. A ba itare tá elvan ge ɲane: «Vantevahe *tawraitá barama ge zhele geni á belanaabela mukse-aara?» ³ Ge vaterte jawápa maa, Yaisu keni a ndavaterundave, a ba ɲane á elvan ge itare: «A bakuraa uwe Muusa áte una ɲanna?»

⁴ A ba itare: «Muusa wá, a yaa barama geni zhele ɲanna á puwanante nalmesheri á ica nika ge mukse, á vanteva am erva.» ⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Muusa a puwakurte una ɲanna adaba ba degdegire á ire á kure. ⁶ Amá áte una am fakte wá, estuweka. Am fakta, am sarte na Dadaamiya a nderaa duksa bademme wá, “a nderaterhe tara zhele an mukse”. ⁷ “Adaba una ɲanna zhele á ya tara eddeŋara an emmeŋara, tá njá antara mukse-aara. ⁸ Itare ta buwa ɲanna, tá gevge ba vuwa palle.” Estuwa, ta buweka mazla-aara, tá geva ba vuwa palle. ⁹ Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

¹⁰ Am sarte na tá am bere antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanu ge pukura-aha á ba áte elva ɲanna zlaɓe ádaliye. ¹¹ A ba ɲane á elvan ge itare: «Ma ware una zhele, máki a belaa mukse-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire, guge haypa an mukse-aara na

a belanaa ñane. ¹² Ba duksa palle ge mukse keni. Máki a segashe am mba á zhele-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

Yaisu a gaterar barka ge egdzara

(Mat. 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu geni á puwaterar erva a barka-aara, amá pukura-aha ta naba valaterarhe ge emnde a sá egdzara ñanna. ¹⁴ Amá náterna Yaisu wá, a naba jehe ge ervaunđe, a ba ñane á elvan ge pukura-aha: «Piyawaterteka, yawáteryá, a sarsawa egdzara ásezerwa, adaba *kwárá á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare. ¹⁵ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara keni, máki lyevaaka dem kwárá á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, ñane á taa demka đekideki.» ¹⁶ Am iga á una ñanna, a naba lyevaa egdzara á dem erva-aara, a puwaterar erva, a gaterar barka.

Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu

(Mat. 19:16-20; Luka 18:18-30)

¹⁷ Dedde Yaisu áte barama, anƙwa á zlála maa, a duhe ge zhele umele ádezenjara á ba an zhagade, a de kezlaa ugje am sera-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindaha, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?» ¹⁸ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane: «Labára ká đahiyá an ura mággwe? Baaka ura mággwe, máki Dadaamiya ka palle. ¹⁹ Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ñane: Jeka shifa, manƙa gwardzire, ileka, manƙa seydire á fida áte ura, zlermeka duksa á ura, đematervedeme tara eddenja an emmenja. Ábi diyakdiya unaha ñanna bađemme.» ²⁰ A ñwete, a ba ñane: «Una ñanna kwaye á sawa am egdzarire-aaruwa keni ñanaaña.» ²¹ A belanu ice á Yaisu, wayetewayá jipu am ervaunđe-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki estuwa wá, a yakar ba duksa palle. De valuvale názu am rezege á ña bađemme, tegartertega shunƙu-aara ge talage-aha, ekka watse ká shánsha lađa-aara am samaya. Daaci sawa đabidaba.» ²² Ba a cenaa una ñanna wá, puwaapuwa vuwa-aara, ba eptsa iga-aara, a zlála an dzámá ire campaukkwe, adaba nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci Yaisu a zharaa pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kay! Zlazlađa jipu geni tá demda emnde a berba am *kwara á Dadaamiya.» ²⁴ Palle á názu tá ndahaná pukura-aha baaka, elva ñanna jauje ge ndzedá-aatare. Amá ñane a fateraarhe zlađe adaliye, a ba ñane: «Una yá ndaakur ba jirire, zlazlađa jipu ganakini tá demda emnde á dem kwara á Dadaamiya. ²⁵ Náwa zlazlađa ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlađa ba náza á sleberba zlađe adaliye ge dem kwara á Dadaamiya.» ²⁶ Ba ta cenaa una ñanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenzle đekideki.» ²⁷ A zharateraahe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Áza emnde wá, una taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu dzegwanka ñane.»

²⁸ Piyer a eksetaa elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye ñere, yanjeránya duksa bađemme, njá đaba ba ka.» ²⁹ A ñwete ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare bađemme: «Yá ndaakur ba jirire, ma ware una a yaa há-aara, bi egdzar mama-aha-ñara zala an ñwasha, bi emmenjara,

bi eddenjara, bi egdzara-aara, bi fe-aara, máki a yanaa adaba zhera-aaruwa antara adaba labare á higa wá, ³⁰ ba jirire á de shansha zlafe adaliye una-aha njanna bademme ma huđe deremke keni; ma bere, ma egdzara mama-aha-njara zala an njwasha, ma emmenjara, ma egdzara-aara, ma fe-aha. Bademme á de shansha zlafe adaliye á ba am duniya na. Amá wá, zladfa keni á shushe. Á katafke á de shá shifa na á zleka na. ³¹ Amá emnde kwakya ta zuññwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

Yaisu anjwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Tara Yaisu antara pukura-aha-aara tá áte barama á dala á dem Urusaliima. Yaisu wá, njane á katafke, pukura-aha-aara tá anjwa dabaná á kataliya, ta yiyye cekwaanğudfi antara njane. Pukura-aha-aara tá á ba an lyawa am vuwa. Dikele á emnde na tá d'abaterd'aba na keni, tá á ba an lyawa njanna. Yaisu a dante pukura-aha-aara zlafe adaliye ádezenjara, a ndaaterahe zlafe adaliye názena watse á de shá njane, ³³ a ba njane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde bademme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa. Daaci tá de fime am erva ge emnde na baaka nadina-aatare, ³⁴ tá de zlazlisá itare, tá de kyafiyar itare nyaihe, tá de ziyá itare an ja, tá de janá itare shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

Ndáva á tara Yakuba antara Yuhanna

(Mat. 20:20-28)

³⁵ Am iga á una njanna maa, ta duhe ge egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba an Yuhanna, ádeza Yaisu. A ba itare tá elvan ge njane: «Malum, náwa njase se njala ázeña, máki njá shansha barama-aara.» ³⁶ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kwá kátá uwe kure ázerwa?» ³⁷ A ba itare: «Máki á bashañerbasha ervaunđe á njá wá, má watse de njakiinja am yaikkire á njá wá, njá kátá palle á njere á de njá am nadafa á njá, palle á njere keni á de njá am názlaba á njá.» ³⁸ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava njane na. Kina wá, watse kwá dzegwándzegwa emtu sha zladfa áte náza-aaruwa na watse yá essha na? Zlafe adaliye, watse kwá dzegwándzegwa emtu sepá názena watse yá sepaná ya am vuwa-aaruwa na?» ³⁹ Ta naba njwanante: «[Já dzegwándzegwa.» a ba itare. A njwaterante ge Yaisu: «Shagera,» a ba njane á elvan ge itare: «Watse kwá de shá zladfa á ba áte náza-aaruwa, watse kwá de sepá názena yá de sepaná ya am vuwa á kure. ⁴⁰ Amá elva a de njá am nadafa-aaruwa antara názlaba-aaruwa wá, am erva-aaruweka una njanna. Sledfe-aha njanna náza emnde na ni Dadaamiya a tsatsaterán ge itare.»

⁴¹ De cenarácena una njanna pukura-aha umele kelaawa na maa, ta naba ica ervaunđe áte tara Yakuba antara Yuhanna. ⁴² Cenácena Yaisu, a d'aaterte bademme-aatare ádezenjara, a ba njane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini emnde na ta slekse-aha á larde ba itare am duniya na wá, tá anjwa á kwára larde-aha-aatare an mára

hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni, tá ankwá á mára hákuma-aatare am ekse. ⁴³ Amá jeba á una nanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una nanna wá, a gevge ba seke walaadi á kure. ⁴⁴ Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure keni, a gevge ba seke nave á kure. Malira ba una nanna am ice á Dadaamiya. ⁴⁵ Adaba ba iya *Ura á emnde bademme keni, sanká geni tá se magina emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifa-aaruwa, geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

Yaisu a vante ice ge Bartimawus

(Mat. 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Mazla-aara maa, daraada am Yairikau. Am sarte na tá ankwá á zlalá am ekse nanna tara Yaisu antara pukura-aha-aara maa, kwakya emnde na ta dábaterdaba. Ankwá ura wulfe zhera-aara Bartimawus egdza á Timawus, a njehe áte baráma na tá ankwá dabaná itare na, ge njala áza emnde. ⁴⁷ Am sarte na cenáncena ganakini ba Yaisu ura Nasarátu una á degashe na, a fantau ge d'aha Yaisu á ba an ká kwara, a ba nane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasla á nja zivarze.» ⁴⁸ Kwakya emnde na ta valarhe, ta banaa a d'ufe, amá nane a far ká kwara, a ba nane: «Egdza á Dawuda, tasla á nja zivarze.» ⁴⁹ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a ba nane: «Daud'aha, á sawa.» Ta de d'ante wulfe na, a ba itare tá elvan ge nane: «Ehhiga kwa mazla-aara, kwaye á d'akd'aha, sawa ásezenjara.» ⁵⁰ A naba tsetehe á ba áte watsewatsire, a puwanve kacekaca-aara, a duhe á ba an zhagade. ⁵¹ Daada áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge nane: «Ká kátá yá magaká estara kina?» A nwanante ge wulfe, a ba nane: «Yá kátá ba ice, malum-aaruwa.» ⁵² A ba Yaisu á elvan ge nane: «Naba zlalá á da, mbakaambe fetarfire á nja.» Ba seke ndaha á miya na, shansha ice-aara, a d'abete Yaisu.

11

Yaisu á dem huđe á Urusaliima

(Mat. 21:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)

¹ Herzharanteherzhe Urusaliima am dalbe á ekse-aha buwa tara Baytifaji antara Baytaniya, tá áte vuwa á Wa Anyaranyara maa, Yaisu a belaa pukura-aha-aara buwa á de katafke. ² A ba nane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba tara demda á kure wá, kwá de bera egdza á ezzenjwa an ngudá, zlađe njateka ura áte iga-aara, naba pelawaapele, sawiyansa. ³ Máki ura a bakuraa, kwá maga uwe kure, bawananba ge edda-aara geni a ndavanaa Yaakadada, watse á eptsakurnaptsa zlađe ádaliye.»

⁴ Mazla-aara ta naba zlala, ta de bera ezzenjwa áte ngudá áte wakyyi á ura herzhe an we á baráma, ta naba eppela. ⁵ Ta ndavateru ge emnde na tá áhuwa, a ba itare: «Labára kwá pelá ezzenjwa na?» ⁶ Ta njwaterantehe, ta bateraa elva na a ndaateraa Yaisu na, daaci ta naba yaterhe ge emnde nanna, ta sawa an nane. ⁷ Ta sanaa ezzenjwa na ge Yaisu, ta ndakete kacekaca-aha-aatare áte iga á ezzenjwa nanna, lauktu a njetaa Yaisu átekwa. ⁸ Emnde kwakya ta pelanse kacekaca-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta d'atsaa hyema á debina am fe, itare keni ta se pelanse. ⁹ Daaci ma emnde na tá á katafke á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni, bademme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «Dadaamiya wá, Slekse. A ganga barka ge edda una á sawa an

zherá á Yaakadada na. ¹⁰ A famfe Dadaamiya barka am kwárá á wulfe á eggemiya *Dawuda na watse mí njá am huđe-aara na. Dadaamiya am samaya wá, Sleksa ba ñane palle.»

¹¹ Daaci a dem ge Yaisu á dem huđe á Urusaliima, a zláá ba suuwe á dem *mashidi yaikke. De zharanaazhara názu am mashidi maa, ba segashe-aara, ta naba eptsá á dem Baytaniya antara pukura-aha-aara, adaba ankwá á sawa vayiya.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda

(Mat. 21:18-19)

¹² Makuralla-aara maa, ta naba segashe am Baytaniya, tá ankwá á eptsá zlađe adaliye. Ate baráma maa, ñanaañá waya Yaisu. ¹³ A naa mama á nabugda an hyema átekwa yiyiye cekwaanğudí an itare, a naba duhe geni ámbane ankwá egdzere átekwa. Duwa-aara á dem ekte á nabugda ñanna, amá shanka ba názara keni átekwa, sey a jauwa ba hyema, adaba sarte a yá á nabugdeka. ¹⁴ Daaci a ndaase elva-aara áte nabugda ñanna, a ba ñane: «Ekka wá, gaddíru tá nánka egdzere áte ka mazla-aara.» Cenarancena pukura-aha una ñanna bademme.

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke

(Mat. 21:12-17; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹⁵ Am sarte na daraada am Urusaliima maa, Yaisu a de á ba am *mashidi yaikke. Daduwa á dem mashidi maa, a de beraa emnde a válá kazlaña antara emnde a shekwa-aara am huđe-aara, a naba ngyaterse ásegashe. A zadánve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar. ¹⁶ A piyarterte ge emnde a degashe an kazlaña am huđe á mashidi, ge dáná á dem tate umele. ¹⁷ Daaci a fantau ge kwaraterse názu am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá dahaná an bere á mága maduwa á emnde bademme. Amá kure, kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁸ Ba ta cenaa una ñanna male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá wá, mazla-aara ta naba fantau ge mága pute-aatare ge keđa shifa á Yaisu. Damda lyawa am itare, adaba bademme á emnde hayaranhaya jipu elva na a kwaratersaa ñane.

¹⁹ Ebyablya vaci maa, ba degashe Yaisu am huđe á berni antara pukura-aha-aara bademme.

Tá shaná estara emnde duksa na tá yekaná áza Dadaamiya

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Makuralla-aara an enlyá-waabere maa, ta naba eptsehe zlađe adaliye, tá sem berni. Am sarte na tá áte baráma á sawa maa, ta naa nabugda na welasewele antara uksuwe-aara bademme. ²¹ A naba yehete ge Piyer elva na a ndaasa Yaisu áte nabugda ñanna. Daaci a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, ezzhárá emtsaade, nabugda na ka nyainyaivaa ka áwaya na, emtsamtsa bademme.» ²² Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara bademme: «Yá ndaakur ba jirire, máki fakurtarfe an Dadaamiya wá, ²³ ma kwa banán ba ge wa na náwa ñane na: Tsetse áhuna, de ebyememblye am haye keni, á naba gevge. Máki magakurka shaige, fakurtaarfe á ba an jirire geni názena kwá ndavaná kure á de gevge wá, ba á gevge ñanna adaba kure. ²⁴ Adaba

una ñanna yá ndaakur ba jirire, máki kwá yeká duksa wá, fawtarfe ba seke shakuránsha duksa ñanna zlauzle, sey ba kwá shansha. ²⁵ Daaci máki kwá anjwa á maga maduwa, amá diyakurdiya ganakini anjwa slehaypa an kure wá, naba yawanarye, Eddekure na am samaya na á de yakuraarye ge kure keni. ((²⁶ Amá má kure kwá yateraarka ge emnde wá, Eddekure na am samaya na, á yakuraarka ge kure keni.))

A vantaa ware hákuma ge Yaisu?

(Mat. 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Saremsa zlafe ádaliye á sem Urusaliima maa, ta naba dem *mashidi yaikke. Yaisu anjwa á jaɗaba am mashidi ñanna, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita ira male-aha á larde ádeza Yaisu, ²⁸ ta de ndavanu elva, a ba itare: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktaa ware baráma-aara?» ²⁹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle. Máki vakuriteva jawápa wá, iya keni yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.» ³⁰ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he? Vawiteva jawápa.» ³¹ Ta fantau ge ndahanaa am dagave-aatare emtsaafé: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: Labára fakurtaareka an ñane?» ³² Má mi banaa ta belanaa ba emndimagwaha keni, zlazlaɗa zlafe.» Ta kuva emnde jipu aɗaba baɗemme á emnde fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya. ³³ Aɗaba una ñanna, «Diyanerka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

12

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva

(Mat. 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a vaterte elva an naraje na. A ba ñane á elvan ge itare: «Anjwa ura umele a ica fe-aara, a dzebbaa náfa á inabauhi am huɗe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza a náfa, ira bere á edda á ufa fe ñanna, daaci a yateraa fe ñanna baɗemme am erva ge emnde a slera, ñane a daa shula. ² Samsa sarte á egdza a náfa maa, a naba belaa palle á emnde a slera-aara áseza emnde na a yateraa fe am erva na, geni á se lyanvaalya dzaanpara am egdzara á náfa na. ³ Amá itare, ta naba eksevaa sleslera ñanna, ta zuhe an já, ta belanaahe an erva dey. ⁴ Edda á fe a naba belaa sleslera-aara umele. Ñane keni ta se zlazlese, ta kyanmaarhe. ⁵ Edda á fe na a naba belaa sleslera-aara zlafe ádaliye. Ñane wá, ta se jaa ba shifa-aara. Kwaye ñane názena ta magaterterte ge emnde a slera á edda á fe. Umele ta shanu ba zlaɗa, umele ta jaa ba shifa-aara. ⁶ A jauwa ba ura palle áza edda á fe ge ebbela-aara, egdza-aara ba ge ñane wayaawáyá jipu na. Am iga-aara a belaa ba ñane. A ba ñane: “Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fá zherwe áte ñane.” ⁷ De samsa egdza-aara ñanna maa, a ba emnde a kwara fe am dagave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná ñane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumiya shifa-aara, fe-aara ñanna á de gev ba náza á miya. ⁸ Daaci ta

eksevaa egdza-aara nanna, ta naba jaa shifa-aara, ta de eblyanve áte iga á dala.»

⁹ Daaci a ndavateru ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Kina wá, watse á magatára uwe edda á fe ge emnde a kwara fe nanna? Ay degiya watse á se ceba emnde nanna bademme, á faterem fe-aara am erva ge emnde umele. ¹⁰ Ankwa naraje am wakita á Dadaamiya, a ba nane:

Ba nákwá nanna ta eblyanvaa emnde a nyáña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á náná nane ndzedá á bere nanna bademme.

¹¹ Kwaye nane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa nanna.

Ábi ndaakursende naraje nanna.»

¹² Male-aha á Yahudiya-aha tá kátá eksa Yaisu á ba am sarte nanna, adaba diyardiya ganakini á bálá nákwá nanna á ba áte itare. Amá a wateraa lyawa átuge emnde, daaci ba tse-aatare, ta naba zlalá, ta yanhe.

Elva á hadáma ge male á larde á Rauma
(Mat. 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Daaci ta de magaa sawari-aatare, ta belanve *Farisa-aha antara emnde á sleksu *Hirudus, ge de ndavanu elva tá tsagwadáná an nane.

¹⁴ Ta duhe ge emnde nanna, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum, diyanerdiya geni ekka wá, ka slejirire, baaka lambe á na átuge ice á emnde, baaka lambe á na áte ngahire á urimagwe keni. Ka, ká kwaraterse ba unjule á Dadaamiya ge emnde. Ndaanernda ba jirire, am *tawraitá á miya mu, ankwa emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he? Buweka defekideki, njá eppuwa emtu, njá puweka he?»

¹⁵ Amá diyaadiya Yaisu názena a satersa na. Daaci a ba nane á elvan ge itare: «Labára kwá tsagwadítságwada? Sawiyansa shungu yá nanaana.» ¹⁶ Ta naba de sanaa shungu na. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shungu na? Ira zhera na, zhera á ware?» Ta nwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.»

¹⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.» Bademme-aatare tá maga ba najipu á jawapa-aara nanna.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya
(Mat. 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Daaci ta duhe ge *Saduki-aha keni ádeza Yaisu. Ba itare emnde na tá bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare: ¹⁹ «Malum, ankwa a puwamitaa Muusa, a ba nane: má kedfaakeda egdza emmenjara ge ura, a yaa mukse baaka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara ge zhele-aara mukse nanna, a fanfa wulfe ge egdza emmenjara na kedfaakeda na. ²⁰ Iyau, ndza tá ankwa dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba kedfehe, a yaa mukse na, baaka egdzere. ²¹ Daaci a naba melese ge sledába-aara mukse na, nane keni a naba kedfehe, a yaa mukse na baaka egdzere. A melese ge keyire-aatare keni, nane keni ba lahe nanna. ²² Itare vuye na ta gaa ba mukse nanna palle, amá

baaka ura a yaa egdzere an nane, lauktu á kedá. Am iga-aatare, a kedá ge mukse na keni. ²³ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware mukse na palle? Adaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba nane palle!»

²⁴ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire. A jakuraa uwe áte barama? Adaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzedá á Dadaamiya keni d'ekideki. ²⁵ Adaba máki tsarettse emnde am faya wá, baaka gá mukse, ma n'washa keni baaka de gá zhele mazla-aara. Emnde bad'emme tá de njá ba seke malika-aha am samaya. ²⁶ Elva a tse á emnde am faya maa, ndaakurseka názena a puwetaa Muusa áte elva a dake emtu? Adaba a ba Dadaamiya á elvan ge Muusa áte eggye-aha á kure werre wá: Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahimia, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu. ²⁷ Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, nane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Daaci diyaweddiye ganakini jakuraaveje ba jirire.»

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?

(Mat. 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ An'kwa malum á *tawraita umele, a cenanaa á ba an hyema-aara názena ta ndaana tara Yaisu antara *Saduki-aha maa, nane a nanna ganakini nwaterter'wa Yaisu shagera. Daaci nane keni a naba duhe an ndava-aara ádezenara, a ba nane á elvan ge nane: «Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya bad'emme?» ²⁹ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Eccena kwa, náwa yá ndakndaha: Cenevaacena elva na ba shagera *Iserayiila! Yaakadada Dadaamiya á miya wá, ba nane palle una Yaakadada. ³⁰ Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á n' an ervaun'de á n' bad'emme, an shifa á n' bad'emme, an en'kale á n' bad'emme, ira an ndzedá á n' bad'emme. ³¹ Eccena zla'be ádaliye náwa buwire-aara: Ewwáya sleriya á n' ba seke ire á n'. Baaka una á ju ge una-aha n'anna.»

³² A ba malum á tawraita na á elvan ge Yaisu: «Una wá, n'wakten'wa shagera, malum. Elva á n' na ba kalkale-aara. Yaakadada wá, ba nane palle una Dadaamiya, baaka umele. ³³ Shagera ba urimagwe á wáyá Dadaamiya-aara an ervaun'de-aara bad'emme, an en'kale-aara bad'emme, an ndzedá-aara bad'emme, ira á wáyá sleriya-aara ba seke ire-aara. Yaikka ba una n'anna arge sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na tá vante ge Dadaamiya.» ³⁴ Nanna Yaisu ganakini a nwanante á ba an un'jule-aara, a ba nane á elvan ge nane: «Ekka wá, a yakar ba kapáka palle ge dem *kwara á Dadaamiya.»

Am iga á una n'anna, baaka ura a kwamaa ndavanu elva mazla-aara.

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(Mat. 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Daaci Yaisu an'kwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke maa, a naba ndavateruhe, a ba nane: «Ta bantsa malum-aha á *tawraita *Almasiihu wulfe á *Dawuda mu, a sawa estara? ³⁶ Adaba ndza a banba Dawuda an hákuma á Shedekwe Cuded'de, a ba nane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am naɗafa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ɗa tate á puwa sera á ɗa.

³⁷ Dawuda an ire-aara a ɗahanaa an Yaakadada. Ay á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Bademme á dikele á emnde ɗanna, ta cenanvaa á ba an higa.

Yaisu anƙwa á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraita

(Mat. 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Daaci am sarte na anƙwa á vaterte sera á elva-aha, a ba ɗane á elvan ge itare: «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawraita. Adaba itare ta emnde a waya marava am zane saɗaɗɗe, tá kátá emnde tá gater use an ga ire am dagave á zlamaha. ³⁹ Am mashidi keni maa, tá kátá ba sleɗe na átire ge náza á emnde bademme na. Ma am muɗri keni, itare sey tá de kátá ba sleɗe na ni an ɗaráɗza jipu na. ⁴⁰ Emnde a za ɗwasha wegyege áte há keni ba itare. Daaci tá slaɗanve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zlaɗa-aatare á de jauje ge náza á emnde bademme vaci shairiya.»

Sadake á nasherire na a fanaa wegyege a mukse

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Daaci a njehe ge Yaisu herzhe an nakwati na tá puwa sadake á nasherire á dem huɗe-aara na, á zhára emnde tá anƙwa puwa sadake á dem nakwati na. Á zhára dikele á emnde a berba, tá puwa sadake-aatare wá, sadake-aatare kwakya jipu. ⁴² Am iga-aatare maa, a tsetehe ge wegyege a mukse umele ɗane taláge, a de puwum kwaɓa-aara buwa. ⁴³ Daaci Yaisu a ɗante pukura-aha-aara, a ba ɗane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya ɗane talage ba jipu na wá, ɗane a puwum názá-aara, jauje ge náza á emnde bademme. ⁴⁴ Adaba itare wá, kwakya nalmane-aatare ta saa ba cekwa-aara ge sadake á nasherire. Amá mukse na wá, ɗane talage. Baaka tsa umele, amá a naba saa názu am rezege-aara bademme.»

13

Yaisu á ndáhá elva a mbeɗa *mashidi yaikke

(Mat. 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Saresse am *mashidi yaikke maa, a ba pukura-aara umele á elvan ge ɗane: «Malum ezzhara emtsaɗe jeba á nderáva á mashidi na, yaikkire-aara antara zariyire á nákwaha-aara na bademme.» ² A ɗwanante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Ká nanna una ɗanna bademme na wá, watse á mbeɗa bademme, ba nákwaha palles keni watse á jauka áte ukfeɗara nákwaha.»

Zlaɗa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya

(Mat. 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara am ndanɗjire á *mashidi yaikke. Pukura-aha-aara tara Piyer an Yakuba, Yuhanna ira Andere, itare wá, tá anƙwa ázenara. Ta ndavanuhe ge pukura-aha-aara ɗanna, a ba itare tá elvan ge ɗane: ⁴ «Ndanɗerndaha watse á magava

am sarte-ara una ɲanna? Watse ɲá dise áte uwe ganakini herzhe á magava duksa-aha ɲanna?»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, faufa ba hyema, a se keɗarakuraaka emnde umele. ⁶ Aɗaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ya ɲane ba iya. Daaci tá se keɗa emnde kwakya. ⁷ Watse kwá cenáncena labare á wáwa-aha am larde-aha na ba herherzhe an kure, antara am larde-aha na yiyiye an kure, amá gazlauka ɗekideki. Sey á magaavemage una-aha ɲanna, amá zlaɓe zle á duniya ka emtsaade. ⁸ Watse larde umele á de darge larde umele an wáwa. Emnde á slekse umele, tá de darge kwara á slekse umele an wáwa. Á de gejava haha am tate-aha gergere, á de demda waya am larde-aha gergere. Una-aha ɲanna wá, zlaɓe ba fakta á zlaɗa emtsaade, ba seke náza á mukse na fanantaufe zlaɗa á ya.

⁹ «Amá kure wá, faufa hyema ba shagera áte ire á kure. Aɗaba watse tá dákurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an ja am mashidi-aha-aatare. Watse tá de tsákurá á katafke á male-aha á duniya, tá de tsákurá á katafke á slekse-aha aɗaba zhera-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydire áte iya á katafke-aatare. ¹⁰ Amá wá, sey máki cenaarácena emnde labare á higa am jeba-aha á emnde na tá am duniya baɗemme, lauktu á zla duniya. ¹¹ Am sarte na ni watse tá dákurá á de katafke á shairiya na wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, de ndaundaha ba názena ni á de semsa á sem ire á kure am tate ɲanna. Aɗaba una ɲanna elva á kure ka, á de vakurta ba Shedfekwe Cufedɗe. ¹² Am sarte ɲanna maa, emnde umele tá de vaterta ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de ceɓarateraaɓeɓa. Dada-aha keni tá de vaterta ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de ceɓarateraaɓeɓa. Egdzara umele keni tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceɓa ba shifa-aatare. ¹³ Emnde baɗemme tá de dá ba kelaadire ádete kure aɗaba zhera-aaruwa. Amá edda una tsaatse shagera dem halawuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara.»

*Zlaɗa na ɓaaka kalle-aara na
(Mat. 24:15-28; Luka 21:20-24)*

¹⁴ «Watse kwá nanna duksa na ni tá ɗaháná an shagerkire emtaɲka ɗekideki na am tate na zlaya-aara ka. (Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva ɲanna ba shagera). Vacite na ni má nakuranna duksa ɲanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huɗe á wa. ¹⁵ Edda una áte ire á bere keni, a tsuɲka á dem huɗe á bere ge hálá kazlaɲa-aara. ¹⁶ Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálá nanɲgyuwe-aara. ¹⁷ Watse á tsaame kwa zlaɗa á ɲwasha na watse tá á huɗe am sarte ɲanna, antara ɲwasha na tá an egdzara áte erva na! ¹⁸ Nalaunáala Dadaamiya ganakini a gevka lámare ɲanna am sarte á ekhye. ¹⁹ Aɗaba watse kwakya jipu zlaɗa am sarte ɲanna. Ta nderaa estuwa duniya daga am fakta sem vatena, jerka jeba á zlaɗa ɲanna ɗekideki. Á de jerka keni zlaɗa na ni ta kalle an una ɲanna. ²⁰ Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zlaɗa ɲanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya aɗaba emnde na a dzeratersaa ɲane tá átuge ɲane na.

²¹ «Daaci am sarte ñanna, ma a bakurnaa ware: Náwa aṅkwa *Almasiihu áhuna, bi kwaye aṅkwa áhuwa, lyiyauka elva ñanna dekideki. ²² Adaba watse tá jesaareje almasiihu-aha fida, antara nabii-aha fida am sarte ñanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipuu-aha gergere, geni ambane tá keƒateraakeƒa emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya na áte eṅkale. ²³ Kure wá, faufa hyema ba shagera, adaba fanakuremfa am vuwa zlauzle.»

*Sawa á *Ura á emnde baƒemme
(Mat. 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ «Am iga a hare-aha á zlaƒa ñanna maa, vaciya á de gevge danṅwe baƒemme, tere keni á de máreka parakkire-aara, ²⁵ terlyakwa-aha keni watse tá geda á sem áhá, baƒemme á ndzeƒa á názena áte samaya á de gejavtegeje ba ṅarṅare sleƒe. ²⁶ Daaci watse tá zhára ba iya *Ura á emnde baƒemme yá aṅkwa á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara ƒemƒemire. ²⁷ Watse yá bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufaƒe kerdƒe, tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na á sawa am tate-aha baƒemme.»

*Gáráva an nabugda, má yaaya hyema aṅwaslire
(Mat. 24:32-35; Luka 21:29-33)*

²⁸ «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele aṅwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare. ²⁹ Una keni ba duksa palle. Máki aṅkwa á magava duksa-aha ñanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá á ba áte we á sera mazla-aara ge sawa. ³⁰ Yá ndaakur ba jirire: emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naranna duksa-aha ñanna. ³¹ Tara samaya an haha wá, tá nabe keƒa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á keƒeka ƒekideki, sey má gevge.»

*Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle
(Mat. 24:36-44)*

³² «Amá elva á hárá á bere, antara sarte ñanna wá, baaka slediya-aara ƒekideki. Ma malika-aha am samaya, ba *Egdza á Dadaamiya keni diyaaka, sey diyaa ba Dadaamiya palle ṅane Dada. ³³ Daaci faufa hyema, pauka hare, adaba diyakurka sarte ñanna. ³⁴ Una ñanna watse á magava ba seke náza á edda á há, má á daa shula. Lauktu á zlalá, á faterem huƒe á há-aara am erva ge emnde a slera-aara, ma ware keni á far slera na á de maganá ṅane, á vante sawari ge slewufa á wakyyia, geni a peka hare ƒekideki. ³⁵ Daaci ba duksa palle ge kure keni. Pauka hare, tsakwautsakwa hyema, adaba diyakurka sarte na ni á de sá edda á há átekwa na. Bi watse á sá an manṅaripu, bi an huƒe á vayiia, bi an ireṅlya, bi an eṅlya. ³⁶ Máki saasa am beressire wá, a se berakurka kwá am hare. ³⁷ Elva ñanna ya bakurnaa iya na wá, ge emnde baƒemme. Daaci baƒemmire á kure, pauka hare, tsakwautsakwa hyema!»

14

*Male-aha tá am sawari á eksiá Yaisu
(Mat. 26:1-5; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)*

¹ A juwaa ba hare buwa tá maga muṅri á *Paska antara muṅri á depain na baaka shahi á makala am huƒe-aara na. Am sarte ñanna

maa, male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraitá, tá anjwa tatayaná á ba an ndzedá dabari ganakini tá eksevaksa Yaisu á ba an nasherire, tá kedanaakedá shifa-aara. ² A ba itare am dagave-aatare: «Magaumika una vaci munjri, geni a tsaranteka emnde elva.»

Mukse na a puwar waye ge Yaisu

(Mat. 26:6-13; Yuh. 12:1-8)

³ Am sarte na Yaisu am Baytaniya maa, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve. Tá arge dafa maa, a duhe ge mukse umele an kuderá á waye umele tá dahaná an nardisa, á se emtake, kwakya gane-aara keni. Daaci mukse na a naba kezlanvuhe ge we á kuderá á waye njanna, a puwanem waye na am ire ge Yaisu. ⁴ Emnde na tá anjwa áhuwa njanna wá, emnde umele-aatare a naba jaterhe ge ervaunje, a ba itare am dagave-aatare: «Azara nampire-aara kina ta badzanve waye na? ⁵ Ábi ma andze tá naba veluvela ma gursa deremke keni, daaci ma tá naba tegatertega ge talaga-aha.» Daaci ta fantau ge far haypa ge mukse na.

⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshawananteka ire ge mukse na. Labára kwá hyainá lyuwa? Názena a maginaa njane na shagera jipu. ⁷ Adaba talaga-aha wá, ma vaatara keni watse tá á ba átevege kure. Ba kelaa má kwá kátá magaterá shagerire, watse ba kwá emmaga. Amá iya wá, watse ya baaka átevege kure. ⁸ Mukse na wá, njane maginaamaga názena ni a dzegwanaa njane. A puwiyar waye na wá, tsatsiyaatsatse zlauzle ge beliya am evege. ⁹ Yá ndaakur ba jirire, am huđe á duniya bademme, bademme á tate na ni tá de bálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

Yahuda anjwa á vela Yaisu

(Mat. 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Am iga a una njanna maa, a naba tsetehe ge Yahuda Iskariyaut, njane keni ba palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. A duhe ge njane ádeza male-aha á *liman-aha, a de bateraa á kátá velateru Yaisu. ¹¹ Higa ge male-aha na, a ba itare tá elvan ge njane: «Watse njá vakte nalmane.» Daga á ba am sarte njanna, Yahuda a fantau ge tataya faterem Yaisu am erva-aatare.

Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara

(Mat. 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30)

¹² Am váha zunjwire na ni tá zá munjri na baaka shahi á makala am huđe-aara na wá, tá cebán ba vacite njanna egdza kyawe á *Paska. Ta ndavanu ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge njane: «Ká kátá njá de tsatsakaná áme dafa á Paska?» ¹³ Daaci Yaisu a eksetaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a belateraa á de katafke. A ba njane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem huđe á ekse, kwá de já ire antara zhele á sepa yawe am hwama wá, dabaudaba á dem mba na á duwa njane. ¹⁴ De bawanánba ge edda á há wá, a ba Malum: Áma bere na njá de zá dafa á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa? ¹⁵ Daaci njane á de marakurá bere yaikke átire ge bere an tsatsa kazlanja am huđe-aara bademme, kwá de tsatsamiya dafa á munjri am huđe-aara.» ¹⁶ Daaci ba zlálá ge pukura-aha na á dem huđe á ekse, tá de bera duksa

ba seke una a baternaa Yaisu na. Ta tsatsaa dafa á munri am bere nanna.

¹⁷ Am iga a manjaripu maa, daada Yaisu antara pukura-aha-aara. ¹⁸ Am sarte na tá ankwá á zá masane, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliya ba palle á kure, kwa emnde na náwa má zá dafa átirpalle na.» ¹⁹ Daaci bademme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa. Ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni á baná ba: «Iya ka ndza Yaakadada?»

²⁰ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Watse á veliya ba palle á kure, kwa pukura-aha kelaawa ju buwa na náwa má zá dafa am tása palle na. ²¹ Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekya-aara, sey ba yá emtsa. Áte una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte ya wá, ba estuwa. Amá watse zladá jipu ge edda una ni á de veliyá nane, ambane ma yareka.»

Masane Cudede

(Mat. 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Kaur. 11:23-25)

²² Am sarte na tá ankwá zá masane maa, Yaisu a eksetaa dafa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dafa na, daaci a vaterte ge pukura-aha-aara. A ba nane á elvan ge itare: «Nawmbare, lyauvalya. Una na wá, vuwa-aaruwa.» ²³ Am iga a una nanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterte, itare bademme sharushe. Am sarte na tá ankwá eshá, a ba nane á elvan ge itare: ²⁴ «Una nanna uzhe-aaruwa a puvaá adaba emnde kwakya, Dadaamiya á ngudaterá an una nanna namána ge emnde. ²⁵ Yá ndaakur ba jirire, am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza a náfa mazla-aara, sey watse yá de shá ba una anwaslire am zlanna á Dadaamiya.» ²⁶ Am iga á una nanna maa, ta eksante láhe á gálá Dadaamiya, ba tse-aatare, ta zláá ádete ire á Wa Anyaranyará.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mat. 26:31-35; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38)

²⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: «Watse yá eija suni, bademme á kyawe-aha tá de zadevzade.» ²⁸ Amá má watse tsanetse am faya wá, watse yá daada ba iya zunḡwe arge kure á dem Galili.» ²⁹ A ba Piyer á elvan ge nane: «Ma yarakaaya emnde umele keni, iya wá, yá taa yakaaka dekideki.» ³⁰ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyuwetekyuwa tsákálá ge buwire wá, watse ká banba ka ser keye geni diyakikire.» ³¹ Amá a farhe zlaḡe adaliye Piyer, a ba nane: «Yá ndaaka una dekideki. Ma á eksa shifa keni, emtsa á miya ba buwa.» Pukura-aha umele keni bademme ta ndaha ba una.

Yaisu am Gaicaimane

(Mat. 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Am iga á una nanna maa, daraada am tate umele tá dahaná an Gaicaimane. A ba nane á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawinja áhuna, kwaye iya yá de maga maduwa áhuwa.» ³³ A eksetaa tara Piyer an Yakuba ira Yuhanna, á zláá antara itare á dem tate nanna. Daaci a fantau ge tápá emtanḡire, antara zladá na ni an tsaka ire na am ervaunḡe-aara. ³⁴ Daaci a ba nane á elvan ge itare: «Baaka zladá na

ni yá tapanka am ervaunċe-aaruwa na, yá tápa zlaċa á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka hare ďekideki, sherauseshere ice ba shagera.»

³⁵ A zlalēhe yiyye cekwaanċuċi an itare, a de kezlaa ugje am haha, a magaa maduwa, a ŋala Dadaamiya geni máki á gevge wá, a sawka zlaċa ŋanna ásete ŋane. ³⁶ A ba ŋane: «Eddaye-aaruwa, baaka názu á gevge ázeŋa. Tasle á ŋa, jinaaja zlaċa na ásete iya na. Amá wá, a gevge ba namaari á ŋa arge náza-aaruwa.»

³⁷ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am hare. A ba ŋane á elvan ge Piyer: «Simaun, ka ŋara ka pa hare? Dzegwakanka njá an ice ba saa palle keni degey? ³⁸ Pauka hare! Magaumaga maduwa geni a badakuruka shaitaine. Adaba ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarfire, amá baaka payċa á vuwa.»

³⁹ A zlalēhe zlaċe ádalīye, a de magaa ba maduwa-aara ŋanna. ⁴⁰ Eptsaa zlaċe ádalīye áseza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am hare. Dzegwaránka basha háre ďekideki. Daaci ta ba haslakke ba estuwa, baaka názu tá ŋwananta itare.

⁴¹ Am sarte na a eptsaa ge keyire, a ba ŋane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba hare á kure, kwá anċwa á puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya hyaahya pa hare ŋanna, iya *Ura á emnde baďemme, hyephye sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa.

⁴² Tsawetse, kwaye samsa edda una ni a veliyaa ŋane na, mí de yainuye!»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴³ Ba elva ŋanna keni zlaċe zланаaka Yaisu wá, kertenċ tá zhára ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá ďaba Yahuda ŋanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita, ira male-aha á Yahudiya-aha. ⁴⁴ Yahuda na a veluwa ŋane Yaisu na maa, kwaratersekware zlauzle nalaama á ngyekwaterá Yaisu ge dikele á emnde ŋanna. A ba ŋane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá anċwa gan use ge ura ni, seke anċwa urire á ŋere an edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba ŋane, naba eksauváksa, ŋawanaaŋa ba shagera, má kwá danda na belawanaaka.» ⁴⁵ Ba samsa Yahuda ŋanna wá, a naba duhe suuwe ádeza Yaisu wá, «Use Malum,» a ba ŋane, á gan use an ervaunċe-aara palle ágire. ⁴⁶ Daaci yalla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaahē.

⁴⁷ Ay, palle á emnde á Yaisu a naba tefese masalam-aara am bere, a waa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle.

⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge emnde na ta se eksa ŋane: «Kwá se eksiyá an masalam-aha, antara zade-aha am erva na mu, ya neyle emtu? ⁴⁹ Ábi kelaazare yá njá á ba am dagave á kure am mashidi, yá anċwa kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika? Amá diyaweddiye geni una ŋanna a gev ba geni, a gevge názena á ndaaná wakita á Dadaamiya.» ⁵⁰ Daaci kyaakya zhagade ge pukura-aha baďemme, ta naba yánhe.

⁵¹ Anċwa dawale umele a ďaba Yaisu maa, ŋane a duwá á ba an gwadfaa-aara áte vuwa. Ta ekseksa ŋane keni, ⁵² amá a naba yateraa gwadfaa am erva, ba zhagade-aara an ukhyiye dey.

Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke

(Mat. 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Daaci ta naba daa Yaisu na á dem mba á male á male-aha á *liman-aha bademme. Kerteŋ jarammeje male-aha á liman-aha, antara male-aha á larde, ira malum-aha á *tawraita bademme am mba á liman ŋanna. ⁵⁴ Piyer wá, a daa daba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka d'ekid'eki. A de demhe á ba á dem riya á liman ŋanna. Áhuwa maa, a de demhe am dagave á emnde a ufa mashidi, tá aŋkwa cena kára, a njehe.

⁵⁵ Male-aha á liman-aha antara emnde a *kendekyiya na bademme farantaufe ge tataya emnde ge mága seydire áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá ŋanaaŋa shairiya á emtsa. ⁵⁶ Kwakya tsa emnde na ta de datsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte ŋane. ⁵⁷ Daaci ta tsetehe ge emnde umele, ta de magaa seydire á fida na áte Yaisu, a ba itare: ⁵⁸ «Zhel na degey ndza ŋa cenáncena am mbuwe-aara a ba ŋane: Yá naba mbedánaambeda *mashidi yaikke na ta nderanaa emndimagwaha na, yá nderaalindere á ba am hare keye, á duka erwa á urimagwe á dem huđe-aara, á bina.» ⁵⁹ Aley, ba itare keni jammeka elva-aatare am seydire-aatare.

⁶⁰ Daaci a tsete ge liman yaikke na á katafke á emnde bademme, a ba ŋane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaaka elva d'ekid'eki ka? Tá ndáhá uwe ŋane áte ka emnde na?» ⁶¹ Amá ŋwaaka Yaisu, a d'ú ba we-aara. A ndavanuhe zlađe ádaliye ge liman na, a ba ŋane: «Ba ekka una ka *Almasihu, Egdza á Saksage na emtu?» ⁶² A ŋwanante ge Yaisu, a ba ŋane: «Ane, ya ŋane ba ya. Amá bademmire á kure na, watse kwá niina zlađe ádaliye iya *Ura á emnde bademme, yá njá am nađafa á Saksage na Sleksa ba ŋane na. Zlađe ádaliye watse kwá niina yá sawa am kumba á samaya.» ⁶³ Ba a ndaase una Yaisu wá, liman yaikke na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara. A ba ŋane: «Una wá, ŋa baaka an wedere á seyde umele mazla-aara. ⁶⁴ Ábi kwa cenanaa á ba an hyema á kure, a ganve ire-aara kalle an Dadaamiya. Ázara a ba elva á kure?» A ba itare bademme-aatare, «Una wá, ŋanaaŋa shairiya, a njeka an shifa d'ekid'eki.»

⁶⁵ Daaci emnde umele ta fantau ge kyefanem nyaihe am ice ge Yaisu, ta fađanse ice an kacekaca, ta vavante d'edekwa, a ba itare tá elvan ge ŋane: «Diyeddiye emnde na ta jakja na.» Ta eksante emnde a ufa mashidi, ta vavante babarva itare keni.

A ba Piyer ŋane diyaaka Yaisu d'ekid'eki

(Mat. 26:69-75; Luka 22:56-62; Yuh. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Amá Piyer wá, zlađe ba nja-aara am áhá-aara, am huđe á há ŋanna. Daaci a duhe ge palle á kwatena-aha á *liman ŋanna ádezetaře, ⁶⁷ a naa Piyer á cená kára, a zharaa Piyer ba shagera, a ba ŋane: «Ábi ka keni ka ba ura á Yaisu ŋanna, ura Nasarátu na?» ⁶⁸ Amá eksarka Piyer d'ekid'eki, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Ma ká ndaha elva á uwe keni, diyanka ya d'ekid'eki. Elva á ŋa na á duka á dem ire-aaruwa.» Daaci a naba tsetehe am tate ŋanna, a zlala ásete wakyiya. Tsaktsakwalikwaa, á ba tsákálá keni. ⁶⁹ Cekwaangudí wá, kwatena na nanna Piyer zlađe ádaliye, a ba ŋane á elvan ge emnde: «Degiya zhel na kwaya ŋane na keni, ba palle-aatare.» ⁷⁰ Amá Piyer

ba eksarka nanna. Shekwaashekwa cekwaanḡudí a ba emnde na tá áhuwa, tá elvan ge Piyer: «Baaka shaige-aara dekideki, ka keni ka ba palle-aatare. Adaba ekka keni, ka ura Galili.» ⁷¹ Amá Piyer a fantau ge za wafa-aha, a ba nane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale nanna dekideki.» ⁷² Ba nane keni zawze wafa wá, tsaktsakwalikwaa, á ba tsákálá ge buwire. Daaci a naba yehete názena a ndaana Yaisu. Adaba a bananba Yaisu: «Lauktu á kyuwetekyuwa tsákálá ge buwire wá, ká de banba ka ser keye geni diyakikire.» Daaci a naba fantau ge kyuwa.

15

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu
(*Mat. 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yuh. 18:28-38*)

¹ Daaci makuralla-aara á ba an enlya-waabere, ta naba jamme ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, malum-aha á *tawraita ira male-aha umele na tá njá am *kendemkiya na bademme. Ta puwete zawa áte Yaisu, ta dáná ádeza sleksu *Pilaatu. ² A ndavanu ge slekse, a ba nane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha tá enndá na?» A nwanante ge Yaisu: «Ba estuwa,» a ba nane á elvan ge nane. ³ Male-aha á liman-aha ta fantau ge datsanve fida kwakya ge Yaisu. ⁴ Daaci a ba sleksu Pilaatu á elvan ge nane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná itare áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?» ⁵ Amá Yaisu duwa ba we-aara, ndahaaka elva mazla-aara, haa Pilaatu á maga najipu-aara.

Sleksu *Pilaatu a magaa názena tá kataná emnde-aara
(*Mat. 27:15-26; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16*)

⁶ Ba kelaa má samsa munri á *Paska maa, mbarsemba emnde a ekse, slekse á belaterá danḡay palle, edda una tá kataná itare. ⁷ Ay am sarte nanna maa, ndza anḡwa dawale umele, zhera-aara Barabas an nḡudá am danḡay. Ta halateraa antara emnde umele, ta magaa fitenire, haa ta naba ja shifa am fitenire nanna. ⁸ Daaci ta naba dálá emnde a ekse ádeza sleksu *Pilaatu, ta de ndavanu názena ni mbarsembe ba kelaa iva na. ⁹ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Wayakurwáyá emtu an slekse á Yahudiya-aha, yá belakurnaabela?» ¹⁰ Diyaadiya tsa ganakini male-aha á *liman-aha ta danaa Yaisu adaba ba shelha, baaka elva umele. ¹¹ Amá male-aha á liman-aha ta naba fantau ge gaa ervaunḡe á emnde. Adaba una nanna ta bantsa itare: «Belanernaabela ba Barabas.» ¹² A ndavateruhe zlaḡe ádalije ge slekse, a ba nane á elvan ge itare: «Ay yá maganá uwe ge edda una kwá dahaná an slekse á Yahudiya-aha na?» ¹³ Ta nwanante á ba an ká kwara á dem zhegela, a ba itare: «Zlejelezlejele áte dzanḡala!» ¹⁴ A ba slekse á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzedá, a ba itare: «Zlejelezlejele!» ¹⁵ Am slekse á kátá higatertehiga emnde, a naba belateraa Barabas. Amá Yaisu wá, ta zu an já, lauktu tá de zlejelelaná áte dzanḡala.

Sawji-aha tá anḡwa á epsawa Yaisu
(*Mat. 27:27-31; Yuh. 19:2-3*)

¹⁶ Daaci ta naba tedante ge sawji-aha á dem huḡe á há á sleksu *Pilaatu, ta de jemmaa sawji-aha bademme ásetarge nane. ¹⁷ Ta tsekwanme am dira hanḡe, ta nderse dake, ta fadanse ire an nane

agire *ɗanjkaula. ¹⁸ Mazla-aara ta fantau ge gyanu rume agire, a ba itare: «Aska á ña, slekse á Yahudiya-aha.» ¹⁹ Ta naba taɗanu zade am ire, ta kyafanem nyaihe am ice, ta kezlaa ugje á katafke-aara, tá fá daradza áte ñane agire. ²⁰ Zlaruzle am epsawepsawa maa, ta tsakwanse am dira na, ta tsekwanme am nanjyuwe-aara. Daaci ta danse á dem tate na tá de zlenjelaná átekwa na.

Náwa ta zlenjelanaa estuwa Yaisu áte dzaŋgala

(*Mat. 27:32-44; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27*)

²¹ Tá anjkwá danda maa, ta naba jaa ire antara ura Siraine umele, zhera-aara Simaun, eddetare ge tara Alaikzandere antara Rufus, ñane átira sa á sawa am makwata. Daaci sawji-aha na ta naba hyarhe ge sepala dzaŋgala á Yaisu. ²² Ta danhe Yaisu na á dem tate na tá ɗahaná an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire. ²³ Áhuwa ñanna maa, ta kátá fanu mbazla ge Yaisu. Mbazla ñanna keni anjkwá duksa yaiyaihe am huɗe-aara ge gulanna zlaɗa, amá Yaisu shaaka. ²⁴ Mazla-aara ta naba zlenjelehe áte dzaŋgala. Itare ta tegaa kazlaŋa-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaŋa-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná ñane ma uwe keni.

²⁵ Am sarte na ta zlenjelanaa áte dzaŋgala ñanna wá, ta zlenjelanaa am saa maselmane á enjya. ²⁶ Ta naba puwete dalila á já shifa-aara an ire ge ñane, a ba itare: «Ŋane una slekse á Yahudiya-aha.» ²⁷ Tá anjkwá neyle-aha buwa ta zlenjelateraa átirpalle antara Yaisu áte dzaŋgala-aha-aatare. Palle ta zlenjelanaa am naɗafa-aara, palle keni am nazlaɓa-aara. ((²⁸ A gevaa estuwa názena ni a ndaana wakita á Dadaamiya. Aɗaba a ba wakita á Dadaamiya: «Ŋane keni ta femhe am kezlakula á emnde a mága haypa.»))

²⁹ Emnde a degáshe am tate ñanna tá geja ba ire, tá ámbera ezzlazle. A ba itare tá elvan ge ñane: «Há! ba ka una! Ábi ka bantsa ka: Ká naba mbedanaambedá *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele, á ba ka? ³⁰ Labára ká taa ñezlanaaka ba ka ire á ña? Tsekwanaatsekwa kwa ire á ña áte dzaŋgala na!» ³¹ Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraitá keni, ta epsawse ba estuwa. A ba itare am dagave-aatare: «Iyau, á dzegwándzegwa ñezla emnde umele; ire-aara wá, á taa ñezlanaaka! ³² Ábi ñane *Almasiihu, slekse á *Iserayiila keni ba ñane. A tsekwanaatsekwa ire-aara áte dzaŋgala wá, baɗemme mí fetarfe áte ñane.» Antara ba emnde na ta zlenjelateraa antara Yaisu na keni, ta ezzlazle.

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu

(*Mat. 27:45-56; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30*)

³³ An vacitire wá, a naba tsekwa ge tabeɗammire ásetarge duniya baɗemme, dem lásar emnde tá á ba am tabeɗammire ñanna. ³⁴ Am saa keye wá, Yaisu a ketaa kwará á ba an ndzeɗa: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?» ³⁵ Á bá emnde umele am emnde na tá anjkwá á tsatse áhuwa: «Á ɗaha nabi *Ailiya degiya ñane.» ³⁶ Palle-aatare a naba teɗante zhagade, a de eksetaa sausau, a nguɗetaa áte zade, a femhe am mbazla umele ɗanjɗane ba estuwa, daaci a kante, a fantaa áte we ge Yaisu geni a shushe. Daaci a ba ñane: «Zharaumizhárá emtsaade, má watse á semsa *Ailiya ñanna á

se tsekwanaatsekwa.» ³⁷ Amá Yaisu a fu hula á ba an ndzedá, mazla-aara á dese ge shifa am njane.

³⁸ Am sarte njanna maa, anj kwa kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá. ³⁹ Male á sawji-aha á Rauma na anj kwa áhuwa, á njá am ndanñire á wafke á Yaisu, nanna emtsa a Yaisu maa, a ba njane: «Zhel na wá, egdza á Dadaamiya ba jire.»

⁴⁰ Nwasha umele keni ndza tá anj kwa áhuwa. Ta tsaahé yiyiye, lauktu ta zhara názena ni anj kwa á magava na. Tá anj kwa tara Maari mukse á emnde a Magdala, an Salaume, ira Maari emmetare ge tara Yakuba cekwa antara Yauseys. ⁴¹ Nwasha njanna wá, daga am Galili tá anj kwa daba Yaisu, tá anj kwa melanumele. Tá anj kwa zlahe á daliye njwasha umele am tate njanna, itare keni ta saa á daba ba Yaisu.

Hedá á Yaisu

(*Mat. 27:57-61; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42*)

⁴² Vacite njanna maa, vaci mága niya, adaba makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe. Herzhe á belya vaci wá, ⁴³ a semhe ge Yusufa ura Arimatiya. Yusufa njane wá, ura male am *kendekyiya yaikke. Am ervañde-aara njane keni anj kwa á ufa ba zamane á njá am *kwara á Dadaamiya. Daaci njane a naba sherse ice, a duhe ádeza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. ⁴⁴ Cenáncena sleksu Pilaatu ganakini kerten emtsamtsa Yaisu, a mága ba najipu-aara. Adaba una njanna a belaa we, ta de dahanante male á sawji-aha. A se ndavanuhe, a ba njane: «Emtsá-aara shekwaashekwa emtu?» ⁴⁵ Am sarte na cenáncena jirire-aara áza male á sawji-aha na, a naba vante baráma ge Yusufa. ⁴⁶ Daaci Yusufa a de shekuve kalpakane, jeba á kalpakane njanna ba lefedde, a se tsekwa emtsa á Yaisu áte dzangala, a de fademe am kalpakane na. Daaci a de feme am evege ta yese am cacera, a berhanu palame yaikke ge we á evege njanna. ⁴⁷ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenjara ge Yauseys wá, itare ndza tá á ba áhuwa, ta ezzhara am sarte na tá hedá Yaisu njanna.

16

Yaisu tsetse am faya

(*Mat. 28:1-8; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10*)

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe maa, tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenjara ge Yakuba, ira Salaume, ta de shekuve waye-aatare á se emtake, ta fehe, geni watse tá de wecar ge emtsa á Yaisu. ² An enjlya werre ge laade, lauktu á sessa vaci wá, daraada itare ádete irekhya. ³ Am sarte na tá átira duwa, a ba itare am dagave-aatare: «Kina mu, watse á berhamiyanvuwa ware dada palame na ge we á evege?» ⁴ Amá daraada wá, ta de beraa ba an berha dada palame njanna áte we á evege. ⁵ Ta naba duhe á dem hufe-aara wá, ta de beraa ba dawale á njá am nadafa, am nanjyuwe dzayye. A naba jaterhe ge lyawa njwasha na. ⁶ «A wakurka lyawa,» a ba dawale njanna á elvan ge itare. «Adaba kwa se tataya Yaisu ura Nasarátu na ta zlejelanaa áte dzangala na. Nane baaka áhuna, tsetse am faya. Náwa tate na ndza á zlava njane átekwa na. ⁷ Kina wá, kure wá, zlauzlálá, dawateranda labáre ge pukura-aha-aara, Piyer keni á ba am

itare. Baira deme watse á daada ba Yaisu nanna zuññwe arge kure, á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa, ba seke una ndza bakurnaa nane.»

⁸ Daaci ba segashe-aatare am irekhya na wá, ta tefante zhagade emtsaade ge lyawa, tá gyagya ba seke maagara, palle á ura á baná elva ge ura baaka am itare, adaba gazlargazla jipu.

UNA DIYARKA EMNDE JIRIRE-AARA, MÁKI A PUWETAA BA MARKUS:

*Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala
(Mat. 28:9-10; Yuh. 20:11-18)*

⁹ Am sarte na tsetsa Yaisu am faya, an enlya werre ge laade na wá, a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala zuññwe. Mukse nanna wá, ndza ngyansengye Yaisu jini-aha vuye am nane. ¹⁰ A de balatersaa nane labáre á tse á Yaisu am faya ge emnde na ta dába nane. A de berater bademme tá á ba am emtanjire, tá kyuwa. ¹¹ Ankwa á bateranba deme mukse na ganakini tsetsa Yaisu am faya, a naana á ba an ice-aara, aley fartarka.

*Yaisu a maraterse ire-aara ge emnde-aara umele ta buwa
(Luka 24:13-35)*

¹² Am iga á una nanna maa, Yaisu a marateraa ire-aara ge emnde buwa-aatare, tá áte baráma dete makwata, amá a nyanve ire-aara seke nane ka. ¹³ Ta daahe, ta de balaterse labáre-aara ge emnde-aatare umele, aley ba fartarka nanna.

*Yaisu a marateraa ira-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe
(Mat. 28:16-20; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)*

¹⁴ Shekwaashekwa zlafe adaliye maa, Yaisu a de marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe tá arge dafa. A naba velateraahe adaba baakire á fetarfire antara degdegire á ire na ta maganaa itare na. Adaba fartarka an emnde na ta naa nane á ba an ice-aatare am iga a tsetse-aara am faya.

¹⁵ Daaci a ba nane á elvan ge itare: «Zlauzlálá á dem huđe á duniya bademme, dawateranda labáre á higa na ge emnde bademme. ¹⁶ Ma a fetaara ware, lyevaalya baptisma, á lyelye shifa-aara. Edda una má fetarka wá, á de nezeleka am shairiya á Dadaamiya. ¹⁷ Náwa najipua-aha na watse tá naana emnde, tá maganá emnde a fetarfe. Watse tá ngya jini-aha am ura an zhera-aaruwa. Watse tá ndáhá elva áñwaslire na ni ba itare keni diyarka na. ¹⁸ Watse tá puwaterar erva ge emnde na ta lapika-aha, tá de mbembe. Zlafe adaliye, ma ta halante zahe am erva, ma ta shu daldalkwanu keni, baaka nazu á magateránmaga duksa-aha nanna.»

*Zlálá á Yaisu á dem samaya
(Luka 24:50-53; Sler. emnde 1:9-11)*

¹⁹ Am sarte na ni zlauzle á tsakaterá elva Yaakadada Yaisu ge pukura-aha-aara maa, a naba kapte á dem samaya, ankwa á njá am nadafa á Dadaamiya. ²⁰ Pukura-aha-aara keni, ta naba kyaa á de balá labáre á higa am huđe á duniya bademme. Ndza ankwa Yaakadada an itare am

slera-aatare. A maratersaa ɲane ge emnde geni waazu-aatare jirire,
adaba a magaa najipu-aha gergere á kyá erva an itare.

Labare á higa na a puwetaa LUKA

Elva zurɥwe na a ndaana Luka ge Tiyaufilus

¹ Áska á ɲa Tiyaufilus,

Emnde kwakya puwartepuwa labáre á názena a magava am dagave á miya. ² Ta puwete názena ɲa cenanaa áza emnde na ta naana an ice-aatare duksa ɲanna daga á ba am fakta-aara. Emnde ɲanna wá, Dadaamiya a faterar slera á balaterá labáre ɲanna ge emnde bademme. ³ Adaba una ɲanna, iya keni ya fantau ge pakya sera-aara daga fakta-aara dem halavuwa-aara, hayananhaya jipu am mbarka á ɲa. Una ɲanna yá aɲkwa puwakte ge ekka keni názena ya shanaa ya na bademme, yá puwakte á ba áte una ya cenanaa ya na kalkale. ⁴ Bademme á una yá magán ba geni ekka keni ka diyeddiye jirire á elva ɲanna ta ndakndaa na.

Malika a saa labáre geni watse tá yá Yuhanna slemaga baptisma

⁵ Am zamane na ni ndza sleksa *Hirudus am Yahudiya maa, ndza aɲkwa *liman umele zhera-aara Zakariya, ɲane palle á liman-aha na male-aatare liman Abiya. Zhera á mukse-aara Ailizabait, ɲane wulfe á *Haruna male á liman-aha werre. ⁶ Bukerɗe-aatare antara mukse-aara ta emnde a jirire á katafke á Dadaamiya, ta emnde a fansaare ge shairiya-aha á Yaakadada bademme. ⁷ Amá egdzere wá, sharánka ba palle keni, adaba Ailizabait dziire. Am sarte ɲanna wá, bukerɗe-aatare garevge emgyegwar emnde.

⁸ Vacite umele maa, Zakariya aɲkwa á maga slera á limanire-aara á katafke á Dadaamiya, adaba daada áte itare liman-aha á Abiya bademme. ⁹ Ge tega slera-aatare am dagave-aatare liman-aha maa, mbarsembe maga njeri. Daaci vacite ɲanna maa, daada áte ɲane ganakini á de dizaná ɲane kajiji am mashidi á Yaakadada. ¹⁰ Am sarte á diza kajiji ɲanna maa, bademme á emnde tá maga maduwa á ba ágashe.

¹¹ Daaci a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke á Zakariya, a tsahe áte vuwa á duksa na tá diza kajiji átekwa na, am nadafa-aara. ¹² Ba a puwete ice áte ɲane Zakariya wá, a naba gazlehe, baaka názu á ndaana ɲane. ¹³ Amá a ba malika á elvan ge ɲane: «Zakariya, a waɲka lyawa. Adaba Dadaamiya lyevaalya maduwa á ɲa. Mukse á ɲa Ailizabait á de yaka egdzere zhele, watse ká fá zhera-aara Yuhanna. ¹⁴ Watse á gev higa yaikke ge ekka. Emnde kwakya tá de higathiga adaba egdze ɲanna. ¹⁵ Adaba áza Yaakadada wá, watse ura male ba ɲane am emnde. ɲane wá, watse á sheka mbazla antara názu á já eɲkale á ura bademme. ɲane watse an naha ba Shedekwe Cudedde am ɲane daga á sawa am hude á emmenara. ¹⁶ Watse á jatermaara ɲane ge *Iserayiila-aha kwakya á sem sera á Yaakadada Dadaamiya-aatare. ¹⁷ Watse á sawa ɲane á katafke á Yaakadada, hala-aara antara hákuma-aara watse ba kalkale antara náza á nabi *Ailiya werre. Á se jemá ɲane ye á dada-aha antara egdzara-aatare. Emnde na tá

fansaareka ge Dadaamiya keni, á se tsatermaara ñane. Á se tsatsaná ñane emnde ge ufa Yaakadada.»

¹⁸ Amá a ba Zakariya á elvan ge malika: «Yá dise áte uwe ganakini una ñanna á de gevge? Adaba ñere antara mukse-aaruwa bademme ña emgyegwar emnde.» ¹⁹ Daaci a ñwanante ge malika, a ba ñane á elvan ge ñane: «Iya wá, ya malika *Jeberilla. Ya tsetaa á katafke á Dadaamiya, ya sleslera-aara. A ñeliyaa ba ñane ganakini yá saká labáre á higa na. ²⁰ Amá faktarka an iya. Ay degiya watse á gevge ba jirire, má hyephye laukte-aara. Adaba faktarka ñanna wá, ká gevge uce, ká taa ndaaseka elva ðekideki, dem sarte na má gevge duksa ñanna.»

²¹ Am sarte ñanna maa, bademme á emnde tá ufa ba Zakariya ágashe, tá maga ba najipu á shekwaashekwa-aara am mashidi. ²² De sesse maa, dzegwánka ndaater elva ðekideki, a ñgyakwateraa elva-aara á ba an erva. Ta dise áte una ñanna emnde ganakini anjka názu a naaná ñane am mashidi.

²³ Am sarte na zlauzle slera á limanire á Zakariya maa, a naba dahe á dem mba-aara. ²⁴ De haraare cekwaangudí am mba maa, mukse-aara Ailizabait a naba shaa huðe. Amá a esshebe, tere ilyeðe á sheba ba ñane. A ba ñane am ervaunðe-aara: ²⁵ «Kina wá, siisessa Yaakadada am zherwe am dagave á emnde.»

Malika a saa labáre geni watse tá yá Yaisu

²⁶ Ailizabait an huðe á tere unjwahe maa, Dadaamiya a naba belaa malika *Jeberilla á dem ekse á Nasarátu am kwara á Galili. ²⁷ A belanaa ádeza gyaale umele, á shebaná dawale na zhera-aara Yusufa na. Yusufa ñanna wá, ñane wulfe á sleksu *Dawuda. Zhera á gyaale na a shebanaa ñane Maari. ²⁸ Daaci a demhe ge malika na ádeza gyaale ñanna, a de gan use-aara, a ba ñane: «Use gyaale. Ekka wá, Dadaamiya Yaakadada magakánmaga ñgurna, anjka ñane antara ka.» ²⁹ Amá use-aara ñanna weshanantewesha ire ge Maari, a ba ñane am ervaunðe-aara: «Ázara kena jeba á ga use na?» ³⁰ A ba malika á elvan ge ñane: «A wanjka lyawa Maari. Adaba Dadaamiya magakánmaga ñgurna. ³¹ Kina wá, watse ká shá huðe, ká de yá egdzere zhele, ká de faná zhera á Yaisu. ³² Watse ura male, *Egdza á Dadaamiya Slekse. Watse Dadaamiya á vante sleksire ba seke náza á eggyenara *Dawuda werre. ³³ Á de kwaraná ñane larde á *Iserayiila dem ba ge ðekideki. Sleksire-aara á de tseka ðekideki.»

³⁴ A ba Maari á elvan ge malika: «Á de magava estara una ñanna? Adaba iya, ya ba gyaale.» ³⁵ A ñwanante ge malika, a ba ñane á elvan ge ñane: «Watse á sawa Shedekwe Cudedðe á setarge ekka, á de maganá ba Dadaamiya Slekse hákuma-aara am ka. Adaba una ñanna, egdze na ká de yaná ka na wá, watse cudedðe, ñane *Egdza á Dadaamiya. ³⁶ Vareña Ailizabait keni á huðe á egdzere zhele, gevge emgyegwe á mukse tsa. Ndza dziire tsa, amá a shaa huðe tere unjwahe vatena. ³⁷ Adaba baaka názu á janviya ge Dadaamiya.»

³⁸ Daaci a ba Maari: «Iya ya kwatena á Dadaamiya. A gyanvege Dadaamiya á ba áte una ka ndaana ka.»

Maari á dem mba á vareñara Ailizabait

³⁹ Á ba am sarte ñanna maa, ba watsewatse a naba tsetehe ge Maari, a naba zlala á ba an hadzala, á dem mba á vareñara Ailizabait am ekse umele am huđe á wa a Yahudiya. ⁴⁰ Daaduwa, á de demhe am mba á Zakariya, a de gan use ge Ailizabait. ⁴¹ Am sarte na cenancena Ailizabait use-aara, egdzere am huđe-aara a naba fantau ge fatsava. A nahetaa á ba am sarte ñanna Ailizabait an Shedekwe Cufedde, ⁴² a ba ñane á ba an ká kwara: «Dadaamiya a gakar barka ba ge ekka am dagave á ñwasha bađemme. Barka-aara a ñjinja am egdze na am ekka na. ⁴³ Ya hyep ware ha ni emmenara ge Yaakadada-aaruwa á sem mba-aaruwa na? ⁴⁴ Ya ndaana adaba uwe una? Adaba am sarte na ya cenaa ga use á ña na wá, egdzere a naba fantau ge shekela am huđe-aaruwa á higa. ⁴⁵ Higa yaikke ge ekka, adaba faktarfe am ervaunde á ña ganakini názena ta balaksebale na á de ganvege Yaakadada bađemme.»

Maari á gálá Yaakadada

⁴⁶ Daaci a ba Maari:

«Yá gálá Yaakadada Dadaamiya an ervaunde-aaruwa bađemme.

⁴⁷ Á higa ervaunde-aaruwa kwakya áte ñane Selya shifa-aaruwa.

⁴⁸ Adaba ñane á zhárá ba iya ya kwátena-aara na hyainepka ba uwe keni. Daga ba kina keni tá ankwá á banba emndimagwaha, tá de banba zlađe adaliye ma vaatará keni, geni yá an barka á Dadaamiya am wuwa.

⁴⁹ Adaba Dadaamiya na Sleksa ba ñane palle na a magiyaa duksa yaikke. Ñane wá, zhera-aara cufedde.

⁵⁰ Á de zatervaara ba ñane zlađe adaliye ge emnde na tá an lyawa-aara am ervaunde dem eggye-aha.

⁵¹ Maganaamaga ñane slera yaikke an ndzedá á erva-aara, a zadánve emnde a mága kuravire,

⁵² a tsekwaá slekse-aha áte sleksire, a vaterte daradza ge talaga-aha.

⁵³ A gater barka kwakya ge emnde na peteke erva-aatare, amá a puwaa emnde a berba an erva-aatare ilyebe.

⁵⁴ A tsaterme am iga ge emnde a slera-aara Iserayiila-aha. Adaba viyanaaka magaterá shagerire-aara ge emnde-aara,

⁵⁵ áte una ndza a banán ge eggyemiya Ibrahimia, ganakini watse á maganán ge ñane dem eggye-aha-ñara bađemme na.»

⁵⁶ Á hyephe tere keye a maganaa Maari am mba á Ailizabait, lauktu a zlala á dem mba-aara.

Yuhanna slemaga baptisma am sarte na yarseye anwaslire

⁵⁷ Am iga a una ñanna maa, a naba hyephe ge sarte á Ailizabait, daaci a naba yaa egdzere zhele. ⁵⁸ Am sarte na cenarácena vara-aha-ñara antara emnde a slala-aatare, ganakini Dadaamiya a magateraa shagerire kwakya, ta naba sawa, ta se higa antara itare.

⁵⁹ Am hare ge tiisire maa, ta naba eptsehe zlađe adaliye ge se bela egdzere am shedekwe, antara ge fá zhera. Itare tá kátá fá Zakariya cepen á eddenara, ⁶⁰ amá a ba emmarge egdzere: «Estuweka, zhera-aara Yuhanna.» ⁶¹ Amá a ba itare tá elvan ge ñane: «Ábi ba palle á ura tá dahaná an zhera na keni, baaka am emnde á ña.» ⁶² Daaci ta ndavanu ge eddarge egdzere, ta ngyakwanaa an ngyakwa, geni á kátá faná zhera-ara ge egdza-aara. ⁶³ Daaci Zakariya a ndavateru naláwa,

ta vante, a puwete: «Zhera-aara Yuhanna,» a ba ɲane. Baɗemme á emnde tá maga ba najipu-aara.

⁶⁴ Ba a puwete zhera ɲanna wá, kertenj a naba pelehe ge nara-aara keni, a fantau ge ndaha elva, á gala Dadaamiya á ba an ká kwara. ⁶⁵ Daaci baɗemme á emnde a slala-aatare, ta farhe zlaɓe ádaliye ge mága lyawa á Dadaamiya am erwaunɗe-aatare, ta hyanme labáre ɲanna am huɗe á wa a Yahudiya baɗemme. ⁶⁶ Baɗemme á emnde na ta cenaa labáre ɲanna, ta fantau ge dzamaná am ire-aatare geni watse á gev ware egdze ɲanna á de katafke. Amá ba jirire ndza anjka wá hákuma á Yaakadada antara egdze ɲanna.

Zakariya á gálá Dadaamiya am nabiyire-aara

⁶⁷ Ba vaci fá zhera ɲanna maa, Zakariya eddarge egdzere a naba nahete an Sheɗefkwe Cuɗeɗɗe, a fantau ge mága nabiyire, a ba ɲane: ⁶⁸ «Yaakadada Dadaamiya á *Iserayiila-aha wá, baaka kalle-aara.

Aɗaba a tsaterme am iga ge emnde-aara, anjka ɲezlaterɲezla, ⁶⁹ a naba jansaare ge slelya ura an hákuma jipu am dagave á wulfe-aha á sleslera-aara *Dawuda.

⁷⁰ Maganaamaga názena ndza a ndaase á kya an we á nabi-aha-aara werre.

⁷¹ Aɗaba ndza a ndaase werre ganakini watse á ɲezlamɲezla am erva á kelaade-aha, baaka názu tá de eksaná itare áte miya ɗekideki.

⁷² Ndza a baterán ge eggye-aha á miya ganakini watse á zatervarze dem eggyeggye, á de viyanaaka namana-aara ɗekideki. Una ɲanna á maganá ɲane kina.

⁷³ Aɗaba ndza a zanu ba waɗa-aara Dadaamiya ge eggyemiya Ibrahim,

⁷⁴ ganakini watse á ɲezlemiyaanɲezla am erva á kelaade-aha á miya, á de gamive emnde a slera-aara na ni tá an higa an erwaunɗe,

⁷⁵ ta emnde cuɗeɗɗe, ta emnde a jirire á katafke-aara ma vaatara keni.

⁷⁶ «Ay ekka wá, egdza-aaruwa, ká de gev nabi á Dadaamiya Slekse. Aɗaba ká de zláá ka á katafke á Yaakadada, ká de tsatsanaa ka baráma-aara.

⁷⁷ Watse ká fateremá ka am vuwa ge emnde-aara ganakini á se lyaterá ɲane, á se yateraare haypa-aha-aatare baɗemme.

⁷⁸ Aɗaba kwakya wayavire antara maggwire á Dadaamiya. Á de maraminá ba ɲane parakkire-aara á sawa am samaya,

⁷⁹ ge maraterá parakkire ge emnde na tá am tabedammire, tá kuva emtsa na; antara ge kwaramise zláá áte baráma á hairire.»

⁸⁰ Daaci a walte ge Yuhanna, farfe enjale-aara keni ba kwakya, a fantau ge de njá am kaamba, dem sarte na ni a marse ire-aara á katafke á Iserayiila-aha-aatare baɗemme, ganakini ɲane sleslera á Dadaamiya.

2

Yaisu am sarte na yarseye áɲwaslire

(Mat. 1:18-25)

¹ Á ba am sarte ɲanna yaireya Yuhanna na maa, jerje elva á sawa áza male á haha á Rauma baɗemme, zhera-aara Agustus, geni sey tá já jembel á emnde na tá am kwara-aara baɗemme. ² Já jembel á emnde ɲanna wá, zunɲwire-aara ba una ɲanna. Am sarte ɲanna maa, ndza

Kiriniyus una slekse yaikke am haha á Siriya. ³ Daaci baðemme á emnde, ma ware keni a zlala, á de puwa zhera-aara á ba am ekse-aara.

⁴ Yusufa keni maa, a naba tsetehe am Nasarátu am kwara á Galili, a zlala á dem Baytilama ekse á sleksu *Dawuda werre am kwara á Yahudiya. Adaba ñane wulfe á Dawuda ñanna. ⁵ Daaci ta zlala antara Maari na á shebaná ñane lyemye huðe na, geni ta de puwa zhera-aatare itare keni.

⁶ Am sarte na tá am Baytilama ñanna maa, a naba hyephe ge sarte á Maari, ⁷ a yaa egdzere zhele, egdzere zunñwire-aara. A yanaa á ba am bere á dabba-aha, adaba baaka slede am bere á wayve-aha ge kwakyire á nalga. Daaci a faðeme am baukta, a zlavanaahe am náza za duksa á dabba-aha.

Jesaarje malika á Dadaamiya á katafke á suni-aha

⁸ Am ekse ñanna maa, tá ankwá suni-aha wá, itare tá njá á ba am kaamba-aatare. An vayi wá, tá hare á ba tsákwá hyema áte walda-aha-aatare. ⁹ An vayi vacite ñanna maa, a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke-aatare, Yaakadada a naba maraa parakkire-aara an tsaka ire ásete itare wá, jaterja lyawa jipu. ¹⁰ Amá: «A wakurka lyawa,» a ba malika na á elvan ge itare. «Adaba ya sakuraa labáre á higa, á de gev higa yaikke ge emnde baðemme. ¹¹ Ankwá yarakuraaya Slelya ura á ba an vayi na, am ekse á *Dawuda. Egdze ñanna wá, ba ñane una *Almasiihu, Yaakadada. ¹² Náwa názena ni kwá de dise egdze ñanna átekwa: watse kwá de berá egdzere anñwaslire an faða am baukta, á zlava am náza za duksa á dabba-aha.»

¹³ Am iga á una ñanna maa, kerten, jarsaarje dikele á malika-aha umele á sawa am samaya, ta se jamme antara ñane, ta fantau ge gala Dadaamiya, a ba itare: ¹⁴ «Daradza wá, á zlayán ba ge Dadaamiya palle am samaya. A tsekwa hairire-aara á sem duniya, á sem emnde na ni a wayateraa ñane.»

Suni-aha ta dem Baytilama

¹⁵ Am sarte na yaraterya malika-aha, zlarzlálá á dem samaya maa, a ba suni-aha am dagave-aatare: «Mi zlalawa á dem Baytilama, mí de zhara názena a jesaara áhuwa, a baminaa Yaakadada na.» ¹⁶ Daaci ta naba tsetehe, ta zlala á ba an hadzala, ta de beraa Maari antara Yusufa, ira egdzere anñwaslire á zlava am náza za duksa á dabba-aha. ¹⁷ Zhararaazhárá egdzere maa, ta tsakse názena ni a baterna malika áte egdze ñanna baðemme. ¹⁸ Baðemme á emnde na ta cenaa názena ta tsakatersaa suni-aha na, tá maga ba najipu. ¹⁹ Maari wá, ñane cenáncena elva ñanna baðemme, ñanaanja am ire-aara, ankwá á eddzama am ervaunðe-aara.

²⁰ Am iga a una ñanna maa, ta naba eptsa-aatare suni-aha na á dem tate-aatare. Tá ankwá gálá Dadaamiya am yaikkire-aara átira zlala. Ta galanaa adaba názena ta naana itare, antara názena ta cenanaa itare na baðemme, adaba ta de beraa duksa na a baterna malika na baðemme.

Daranánda Yaisu ge Yaakadada á dem *mashidi yaikke

²¹ Am hare ge tiisire maa, hyephe sarte ge bela egdzere am shedekwe. Ta fete zhera keni ba vacite ñanna. Ta fete zhera á Yaisu. Una zhera na ni a ndaana malika, ba huðe-aara keni zlaðe shanka emmenjara na.

²² Hyephye sarte á bara Maari maa, ta naba zlala á de maga názena a ndaana *tawraitá á Muusa áte mukse na a yaa egdzere, geni a gevge cufedde zlafe ádaliye. Daaci ta duhe, ta dáná antara egdzere á de katafke á Yaakadada am *mashidi yaikke am Urusaliima, geni átuge nane. ²³ Adaba anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, geni bademme á egdzere zhele na egdza walire na wá, á wálá átuge Yaakadada. ²⁴ Ta vanta antara sadake-aatare ge Yaakadada áte una a ndaana tawraitá-aara, a ba nane: «Tá fá takala-aha buwa bi takala-aha á masar buwa.»

²⁵ Ay, am sarte nanna maa, ndza anjwa zhele umele am Urusaliima, zhera-aara Simaun. Zhele nanna slefa-zherwe áte Dadaamiya jipu, ura mággwe. Nane á ufa ba edda una ni watse á se lyaterá nane *Iserayiila-aha bademme na. Anjwa Shedekwe Cufedde keni antara nane. ²⁶ A ndandaha Shedekwe nanna, geni nane á emtseka d'ekideki, máki náka *Almasiihu Slebela á Yaakadada.

²⁷ Ay, vacite nanna maa, a naba banánba Shedekwe Cufedde, geni a ezzlala zlafe ádaliye á dem *mashidi yaikke. Am sarte na ni tara emmenjara antara eddenjara ge Yaisu, ta daa Yaisu á dem mashidi ge de maganaa názena a ndaana *tawraitá na wá, ta de beraa ba Simaun nanna. ²⁸ Simaun a de lyevaa egdze na am erva-aara, a naba slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a ba nane:

²⁹ «Yaakadada-aaruwa, kina wá, gevge názena ndza ka binaa ka na. Yanya a emtsemsta sleslera á nã á ba an hairire.

³⁰ Adaba puwantepuwa ice-aaruwa áte edda una ni ka belanaa ka ge se lya emnde.

³¹ Ya nanna unjule á lya na ka tsatsateraa ka ge nalgaadama bademme.

³² Una wá, nane parakkire na ni á de marakse am ice á emnde a duniya bademme, tá de diyaksediye. Á de gev daradza yaikke ge emnde á nã Iserayiila-aha keni.»

Simaun á tsaká elva a nabiyire

³³ Tara emmenjara antara eddenjara ge Yaisu, tá maga ba najipu á elva na á tsakaná Simaun áte egdza-aatare na. ³⁴ Simaun a naba gater barka. Am iga á una nanna, a ba nane á elvan ge Maari: «Egdze na náwa nane na wá, á de maraterná nane Dadaamiya ge emnde, amá tá de lyiyeka emnde. Dadaamiya a eksese nane, ganakini nane á gev náza vaterte ektápaare ge emnde kwakya am *Iserayiila-aha. Á ba am Iserayiila-aha nanna zlafe ádaliye, emnde kwakya tá de shá yaikkire, á de katerteka Dadaamiya adaba nane. ³⁵ Estuwa, á se marsá nane ásegashe názena tá slaslaná emnde am ervaunje-aatare bademme. Ekka emmenjara keni maa, baaka zladá na ni watse ká tapánka ka am ervaunje á nã na.»

Hanna nabi mukse

³⁶ Ndza anjwa mukse umele nabi, zhera-aara Hanna, nane egdza á Fanuyail. Fanuyail nane wulfe á Asair werre. Hanna nanna gevge emgyegwe a mukse kurcumme. Am gyaalire-aara, ndza ta magaa ba yawe vuye antara zhele-aara na a sanse am mba á eddenjara, daaci a naba kedehe ge zhele-aara. ³⁷ Am iga á una nanna wá, gaaka zhele umele mazla-aara, a nja ba wegyegye a mukse. Vayi vacika a maganaa ba slera ge Dadaamiya, á eksa ndera, á njala ba Dadaamiya-aara am

mashidi. Daaci am sarte ñanna ta daa Yaisu á dem mashidi na wá, mukse ñanna shanaasha yawe kul tiise ju ufafe. ³⁸ A gateraptehe ge emnde a há á Yaisu. Ñane keni a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a fantau ge baterá elva-aara ge emnde na tá ufa ba sarte na ni Dadaamiya á se lya Urusaliima na.

Eptsarepts a emnde a há á Yaisu á dem Nasarátu.

³⁹ Am sarte na zlarñaazle emnde a há á Yaisu mága názena a ndaana *tawrait a á Yaakadada maa, ta naba da-aatare an egdzere á dem ekse-aatare am Nasarátu am kwara á Galili. ⁴⁰ Egdze ñanna anjwa á farfe an wala, antara an dzanđzanjire. Egdze ñanna an enjale jipu, an barka á Dadaamiya am wuwa.

Yaisu egdza yawe kelaawa ju buwa am *mashidi yaikke

⁴¹ Ba kelaa sakanderi emnde a há á Yaisu tá de maga muñri á *Paska am Urusaliima. ⁴² Ate iva na Yaisu shanaasha yawe kelaawa ju buwa, ta duwa antara ba ñane. ⁴³ Zlauzla muñri wá, ta naba da-aatare, amá ta yaa egdzere am Urusaliima, itare diyarka. ⁴⁴ Ta kurken ñane keni á ba anjwa am dagave á emnde na ta saa kerde. Lauktu tá diyeddiye wá, varváha deppe á zlala. Am iga á una ñanna, ta fantau ge tatayanaa áza emnde-aatare ge itare, antara áza emnde a diyava-aatare bademme, ⁴⁵ amá sharánka. Daaci ba eptsaaatare zlafe ádaliye á dem Urusaliima. ⁴⁶ Am hare ge keyire lauktu ta de shanaa am *mashidi yaikke, á njá am dagave á malum-aha, anjwa á cenatercena, ámbera á ndavateru elva-aha. ⁴⁷ Bademme á emnde na tá cená názena a ndaana ñane, tá maga ba najipu áte ñane. Adaba kwakya enjale-aara, jawapa-aha-aara á ba an unjule-aara.

⁴⁸ Ba ta puwete ice-aatare áte ñane tara emmeñara an eddeñara wá, tá maga ba najipu-aara. A ba emmeñara á elvan ge ñane: «Labára ka magañeraa una, egdza-aaruwa? Nere antara eddeña, danjeremda am dzama ire yaikke adaba ka, njá ámbera tatayaktataya kinekineka.» ⁴⁹ A ñwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá tatayiyá adaba uwe?» Diyakurka ganakini zlaya-aaruwa ge njá am bere á Edderwa emtu?» ⁵⁰ Amá cenaránka názu am elva-aara ñanna dekidefeki.

⁵¹ Daaci a naba saa antara itare á sem Nasarátu. A fatersaarfe jipu. Amá emmeñara wá, ba palle keni elva-aha ñanna kefarka dekidefeki, bademme á ba am ire-aara. ⁵² Daaci anjwa farfa Yaisu an wala, antara an enjale. Hayanhaya Dadaamiya egdze ñanna, emnde keni hayaránhaya bademme.

3

Waazu á Yuhanna slemaga baptsima

(Mat. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Yuh. 1:19-28)

¹ Haraare áte iva na mala Tibairiyus am haha á Rauma, shanaasha yawe kelaawa jilyebe am malire-aara wá, ndza sleksa Pauntiyus *Pilaatu am kwara á Yahudiya, *Hirudus slekse am kwara á Galili, egdza emmeñara Filip á kwará Ituriya antara Tarakaunitisa, Lisaniyus slekse am kwara á Abilain. ² Male-aha á *liman-aha wá, tara Hanas antara Kayafas.

Am laukte ñanna maa, Dadaamiya a naba banaa elva-aara ge Yuhanna egdza á Zakariya am kaamba. ³ Daaci Yuhanna a naba

fantau ge ja d'aba an waazu am ekse-aha na herherzhe an guwa á Urdun na bademme, a ba nane á elvan ge emnde: «Magaumágá tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.»

⁴ Estuwa wá, názena a puwetaa nabi Aisaya na gevge. Adaba a ba nane:

«Ankwa ura á bala elva am kaamba, a ba edda-aara:

Tsatsawanaatsatse unjule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara ba ndedde.

⁵ Bademme á d'ambake-aha watse á gevge ba kalkale,

Wa-aha antara gavaye-aha bademme watse baaka,

Kwaana-aha á baráma keni watse á njeka, bademme watse ba tsekke.

Bademme á baráma na an badza na, á de gevá an memiya áte kalkalire.

⁶ Bademme á emnde watse tá nanna unjule a lya na ni a tateraa Dadaamiya.»

⁷ Daaci kwakya emnde ta kelaa ádeza Yuhanna am kaamba nanna, ganakini á magateránmaga baptisma. Amá a ba nane á elvan ge itare: «Egdzara á kelaade-aha na, a bakurnaa ware ganakini magaumága tuba, watse kwá de enjlesenjle am názena á de magaterná Dadaamiya ge emnde na tá ankwa am erwaunde-aara na?

⁸ Magaumága kure názena ni tá diyeddiye átekwa ganakini kure wá, yakuránya mága á kure werre, magakurnaamaga tuba. Bawánka mazla-aara am ire á kure ganakini miya wá, mi egdzara á Ibrahimia miyenne, ázara lámbe á miya. Yá bakurá ba jirire: ba nákwá-aha na náwa nane na keni, Dadaamiya an hákuma á gaterve egdzara á Ibrahimia. ⁹ Ba kina keni á ba an tsatsa zlaugba ge d'atsa náfá-aha na ni tá yeka egdzere na. Daaci bademme a náfá na ni á yeka egdzere emtake na wá, tá icese antara uksuwe-aara bademme, tá epshupshe an kará.»

¹⁰ Ba ta cenaa una nanna dikele á emnde nanna maa, ta naba ndavanuhe ge Yuhanna, a ba itare tá elvan ge nane: «Ay wá, njá maganá estara kina?» ¹¹ A ba Yuhanna á elvan ge itare: «Edda una ankwa nanjyuwe-aara buwa, a vanteva palte ge edda una baaka náza-aara. Edda una ankwa náza za ázenara keni, a emmága ba estuwa.»

¹² Ta sawhe ge *emnde a jaha hadáma keni ásezenara, geni á magaterá baptisma. A ba itare tá elvan ge nane: «Malum, nere keni njá maganá estara?» ¹³ A nwaterante, a ba nane: «Fawaterarka biya názena ndahaaka shairiya á ngumna ge emnde.» ¹⁴ Ta ganaptehe ge sawji-aha keni, a ba itare: «Nere maa, njá maganá estara?» A ba nane á elvan ge itare: «Liyauka duksa á ura ba dey an ndzedá na, puwauka emnde áte lámán am fida ba dey, amá pakaupaka ba d'afa á kure.»

¹⁵ Bademme á emnde tá ankwa ufáná á ba an niya-aatare labáre, geni watse *Almasiihu nara ba nane. ¹⁶ Daaci a ba Yuhanna á elvan ge itare bademme: «Iya wá, yá magakurá baptisma á ba an yawe, amá ankwa á sawa ura umele am iga-aaruwa wá, an hákuma ba nane arge iya. Ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya d'ekideki. Nane wá, á se magakurá baptisma an Shedekwe Cudedde antara an kará. ¹⁷ Ankwa á sawa an kazlanja a fáhá duksa-aara keni am erwa, á se fahese hiya-aara am hyaihye. Daaci watse á puweme hiya am kuvereaara, amá hyaihye wá, watse á fante kará na á emtseka d'ekideki na.»

¹⁸ Yuhanna a faterem ndzedfa am vuwa an elva-aha gergere kwakya, a balaterse á ba am una nanna labáre á higa keni ge emnde nanna. ¹⁹ Ay, á ba am sarte nanna maa, Yuhanna a naba valaarhe ge sleksu *Hirudus, adfaba a eksantaava Hirudiya ge egdza emmenjara Filip, antara adfaba haypa-aha umele gergere a guwaa nane. ²⁰ Aley, Hirudus a naba farhe zlafe adaliye ge haypa-aha-aara, a naba ngudfaa Yuhanna am dangay.

Baptisma á Yaisu

(*Mat. 3:13-17; Mark. 1:9-11*)

²¹ Amá am sarte na zlafe damka Yuhanna am zawa maa, emnde bademme sharánsha bara ázejara. Yaisu keni a duhe, a de barevhe nane keni. Am sarte nanna maa, Yaisu a mága maduwa. Nane á maga maduwa na wá, a naba werthehe ge samaya wá, ²² tá zhárá ba anjwa á tsekwa Shedekwe Cufedde ásetarge nane ba seke takala, á zharava ba parakke. Cekwaanjudí wá, tá cená ba kwárá á ura á sawa am samaya, a ba edda-aara: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa, bademme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

*Kergema á eggye-aha-njara ge Yaisu

(*Mat. 1:1-17*)

²³ Am sarte na Yaisu anjwa á fantau ge mága slera-aara wá, á maga egdza yawe kul keye. Ate emnde wá, nane egdza á ba Yusufa. Yusufa keni maa, nane egdza á Haili. ²⁴ Haili nane egdza á Mattat, Mattat nane egdza á Laiwi, Laiwi nane egdza á Mailiki, Mailiki nane egdza á Yaana, Yaana nane egdza á Yusufa, ²⁵ Yusufa nane egdza á Mattatias, Mattatias nane egdza á Amaus, Amaus nane egdza á Nahum, Nahum nane egdza á Haisli, Haisli nane egdza á Nagay, ²⁶ Nagay nane egdza á Mata, Mata nane egdza á Mattatias, Mattatias nane egdza á Saimayna, Saimayna nane egdza á Yausaike, Yausaike nane egdza á Yauda, ²⁷ Yauda nane egdza á Yauwánan, Yauwánan nane egdza á Raisa, Raisa nane egdza á Zauraubabila, Zauraubabila nane egdza á Salatiyail, Salatiyail nane egdza á Nairi, ²⁸ Nairi nane egdza á Mailiki, Mailiki nane egdza á Addi, Addi nane egdza á Kausam, Kausam nane egdza á Ailmadam, Ailmadam nane egdza á Airi, ²⁹ Airi nane egdza á Yaisu, Yaisu nane egdza á Ailiyajair, Ailiyajair nane egdza á Yaurim, Yaurim nane egdza á Mattat, Mattat nane egdza á Laiwi, ³⁰ Laiwi nane egdza á Simaun, Simaun nane egdza á Yahuda, Yahuda nane egdza á Yusufa, Yusufa nane egdza á Yaunam, Yaunam nane egdza á Ailiyakim, ³¹ Ailiyakim nane egdza á Mailiya, Mailiya nane egdza á Menna, Menna nane egdza á Mattata, Mattata nane egdza á Naatan, Naatan nane egdza á *Dawuda, ³² *Dawuda nane egdza á Yaisa, Yaisa nane egdza á Aubet, Aubet nane egdza á Bauwas, Bauwas nane egdza á Sala, Sala nane egdza á Naasunu, ³³ Naasunu nane egdza á Aminadabu, Aminadabu nane egdza á Admin, Admin nane egdza á Arni, Arni nane egdza á Haisruna, Haisruna nane egdza á Farais, Farais nane egdza á Yahuda, ³⁴ Yahuda nane egdza á Yakubu, Yakubu nane egdza á Isiyaaku, Isiyaaku nane egdza á Ibrahim, Ibrahim nane egdza á Tara, Tara nane egdza á Nakaur, ³⁵ Nakaur nane egdza á Saruku, Saruku nane egdza á Ragaw, Ragaw nane egdza á Falaik, Falaik nane egdza á Aibair, Aibair nane egdza á Sala, ³⁶ Sala

ñane egdza á Kayinam, Kayinam ñane egdza á Arfasada, Arfasada ñane egdza á Saim, Saim ñane egdza á *Nuhu, Nuhu ñane egdza á Lamaik, ³⁷ Lamaik ñane egdza á Matusala, Matusala ñane egdza á Anuhu, Anuhu ñane egdza á Yaratu, Yarutu ñane egdza á Malaliyail, Malaliyail ñane egdza á Kayinam, ³⁸ Kayinam ñane egdza á Ainaus, Ainaus ñane egdza á Saitu, Saitu ñane egdza á Naadama, Naadama wá, ñane egdza á ba Dadaamiya.

4

Náwa a badanaa estuwa Shaitaine Yaisu
(Mat. 4:1-11; Mark. 1:12-13)

¹ Yaisu naatenaha an Shedekwe Cufedfe. Ba tse-aara am Urdun maa, Shedekwe Cufedfe a naba daa ñane á dem kaamba. ² Hare kul ufade ankwá á badaná Shaitaine am kaamba ñanna. Am hare-aha ñanna wá, zawka ba uwe keni dfekidfe. Am iga á hare-aha ñanna wá, a naba ñanaahe ge waya. ³ A ba Shaitaine á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, ndaanda ge nákwá na a nyefnye dfafa, ká ezza.» ⁴ Amá a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Ura á njá an shifa adaba dfafeka palle.” »

⁵ Daaci Shaitaine a daltaa antara ñane ádetire ba ñгаа, a maranaa yaikkire na am huđe á duniya na bademme á ba am dupalle, ⁶ a ba ñane á elvan ge ñane: «Bademme á yaikkire na am duniya antara ñgahire-aara na, ya vakteva. Adaba bademme á una-aha ñanna ta fine am erva ba ge iya, yá dzegwándzegwa vante ge edda una ni yá kataná ya. ⁷ Daaci máki kezlakiyaakezla ugje wá, bademme á una ñanna ba náza á ña.» ⁸ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Sey ká kezlan ugje ba ge Yaakadada, Dadaamiya á ña palle, ká ñala á ba ázenjara palle.” »

⁹ Shaitaine a naba zlala antara ñane á dem huđe á Urusaliima, ta de daltaa antara ñane áte ire á *mashidi yaikke. A ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, naba mbedfanaambedfa ire á ña á dem áhá. ¹⁰ Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Dadaamiya á de puwa malika-aha-aara, tá de faku hyema.”

¹¹ Ankwá zlađe am tate umele, a ba ñane: “Tá de cuwáká á ba am erva-aatare, ganakini ká janvaarka ma ba ge sera á ña keni áte nákwá.” »

¹² Yaisu a ñwanante zlađe adaliye, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Badeka Yaakadada, Dadaamiya á ña dfekidfe.” » ¹³ Shaitaine ñanna zlauzle pute-aara ge bada Yaisu maa, a naba yanhe kwa mazla-aara, ba zlala-aara, sey vacite umele.

Yaisu a fantau ge slera-aara am Galili
(Mat. 4:12-17; Mark. 1:14-15)

¹⁴ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a naba saa á sem huđe á Galili, an hákuma á Shedekwe Cufedfe kwakya am ñane. Daaci emnde ta fantau ge ndaha elva-aara am kwará á Galili bademme. ¹⁵ A fantau ge kwaraterse duksa ge emnde am mashidi-aha gergere, a gev ura an daradza áza emnde bademme.

Emnde a Nasarátu yarnaaya Yaisu
(Mat. 13:53-58; Mark. 6:1-6)

¹⁶ Daaci saasa Yaisu á sem Nasarátu ekse na a waltaa am huđe-aara. Vaci puwansepuwe maa, a naba dem mashidi, ba seke una á magán ba kelaazare. Daaci á naba tsetehe am mashidi nanna, geni á kátá ndaha wakita á Dadaamiya. ¹⁷ Daaci ta naba vante wakita á nabi Aisaya. A naba palanse wakita na, a werante ba tate na ni anjwa an puwa átekwa, a ba nane:

¹⁸ «Anjwa Shedekwe á Dadaamiya antara ya. A eksisaa ba Dadaamiya, geni yá saterá labáre á higa ge talaga-aha. A beliyaa ba nane ge saterá labáre ge danjgay-aha, geni watse tá shansha ire-aatare. Ge wulfe-aha keni, geni watse tá shansha ice-aha-aatare. A beliyaa nane, geni yá se satersá ya emnde na ni tá maga palasa am erva á emnde.

¹⁹ A beli geni yá se bala iva na Yaakadada á de magaterá ngurna ge emnde átekwa na.»

²⁰ Ndaasendaha maa, a fadante wakita na, a vante ge edda una am erva-aara wakita nanna, daaci a njehe. Bademme á emnde na tá am huđe á mashidi, tá zhára ba nane. ²¹ A fantau ge ndaater elva, a ba nane á elvan ge itare: «Elva na kwa cenanaa kure, ya ndaase am wakita na wá, gevge vatena á ba am sarte na kwa cenanaa kure na.»

²² Bademmire-aatare ta fantau ge zleba Yaisu, tá maga ba najipu áte shagerire á elva na a ndaasaa nane, a ba itare: «Há! Ábi ba nane egdza á Yusufa na?»

²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ndawisendahe naraje na. Diyandiya ganakini á jakurviyaaka: “Dauktar, mbanaamba ba ka ire á nã.” Adaba watse kwá banba ganakini názena nã cenáncena ka maganaa am Kafarnahum na wá, maganaamaga am ekse á miya keni.» ²⁴ Daaci a fahe zlahe ádaliye, a ba nane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, baaka nabi na ni emnde ta faa zherwe áte nane am ekse-aara ba ge nane. ²⁵ Náwa yá ndaakurnda kwa: am zamane á nabi *Ailiya wá, diyakurdiya ganakini ndza kwakya njwasha wegyegye am dagave á Iserayiila-aha. Amá am sarte na yawe keye an kyalma hyaaka yawe dekideki, samsa waya yaikke na wá, ²⁶ Dadaamiya belaaka Ailiya ma á dem mba á ware-aatare keni am njwasha nanna. Kwaye a belanaa á dem mba á wegyegye a mukse umele á njá am Saraipta am kwara á Sidaun. ²⁷ Am zamane á nabi Ailisa keni maa, ndza kwakya emnde a derve am *Iserayiila. Amá ba palle-aatare keni mbanaaka Ailisa dekideki, sey ba Naaman palle nane ura Siriya.»

²⁸ Bademmire-aatare am huđe á mashidi nanna, watertuwa jipu elva nanna ta cenanaa itare na. ²⁹ Daaci ta naba eksevaahẽ, ta danse ádete iga a ekse, ta de dalte áte ire á wa á ekse-aatare antara nane, tá kátá hanvaare á sawa áte ire á wa nanna. ³⁰ Amá a naba dese am dagave-aatare selaakke, a zlalhe shifa-aara.

*Yaisu ngyainsengye jini am ura
(Mark. 1:21-28)*

³¹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a zlala á dem Kafarnahum á ba am Galili nanna. An kwaskwe á puwansepuwe wá, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am mashidi. ³² Bademme á emnde ta maga najipu áte tsaha-aara, adaba anjwa hákuma am huđe-aara.

³³ Am mashidi nanna maa, ndza anjwa ura an jini am ire, a naba fu hula á ba an ndzefa, a ba nane: ³⁴ «Ekka Yaisu ura Nasarátu na

mu, ká kátá uwe ka ázeṅere? Niya á ṅa ka se keɗaṅerkeɗa emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cuɗeɗe, ka slebela á Dadaamiya.»³⁵ Yaisu a naba valarhe ge jini ṅanna, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Duɗe we á ṅa, sesse am zhel na ba kinamina!» Daaci jini na a naba mbedaa zhel na am dagave á emnde, a sessehe am ṅane, maganáka ba uwe keni. ³⁶ Baɗemme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dagave-aatare: «Ázara kena jeba á hákuma na am elva-aara na? Ma valar ba ge jini keni, sey á sesse degey!» ³⁷ Daaci hyaranmehye labáre á Yaisu am kwara ṅanna baɗemme, ma am tate-ara keni tá ndaha ba ṅane.

Yaisu a mbateraahe emnde kwakya
(Mat. 8:14-17; Mark. 1:29-34)

³⁸ Daaci ba segashe á Yaisu am mashidi ṅanna wá, a zlala ba suuwe á dem mba á Simaun. A de beraa shawle á Simaun mukse á zlava, á wáná zlagzlagi, zlagzlagi ṅanna an ndzeɗa. Daaci ta ndavanu ge Yaisu ganakini a mbanaambe. ³⁹ A duhe ge Yaisu ádeza mukse na, a de tsarhe, a naba valarhe ge zlagzlagi na. A naba yanhe ge zlagzlagi mazla-aara. Hattse a tsete ge mukse na, a fantau ge magateraa kashi.

⁴⁰ Eblyablya vaciya maa, emnde kwakya ta saa emnde-aha-aatare na á waterá vuwa baɗemme áseza Yaisu. Á waterá lapikere gergere kwakya. Daaci Yaisu a puwaterar erva-aara, a mbateraahe baɗemme. ⁴¹ Vacite ṅanna wá, kwakya jini-aha saresse am emnde, tá ámbera hula, ta bantsa itare tá elvan ge Yaisu: «Ekka wá, ka *Egza á Dadaamiya.» Amá Yaisu a naba valaterarhe á ba an ndzeɗa, a piyartere ba ɗekideki ge ndaha elva, aɗaba itare diyardiya ganakini *Almasiihu na ba ṅane.

Zlaya ganakini emnde a ekse-aha umele keni tá cenancena waazu
(Mark. 1:35-39)

⁴² Makuralla-aara ba kyaakya ádaga wá, a naba sesse ge Yaisu am huɗe á ekse, a zlala á dem kaamba yiyye an ekse ba shagera. Baɗemme á emnde ta fantau ge tataya ṅane. De sharansha, wayarka ɗekideki á yaterya Yaisu á dem tate umele. ⁴³ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Una zlaya ganakini yá dateránda labáre á higa, elva a njá am kwara á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha umele keni. Aɗaba ta beliyaa aɗaba ba una ṅanna.» ⁴⁴ Daaci ba zlala-aara, a de bálá waazu am mashidi-aha gergere am kwara á Yahudiya.

5

Pukura-aha á Yaisu zuṅṅwe
(Mat. 4:18-22; Mark. 1:16-20)

¹ Vacite umele Yaisu ádete we á haye á *Gainazarait. Kwakya emnde ta kelaa ádezeṅara ge cenaa elva á Dadaamiya, ta de beleme am dagave. ² Daaci Yaisu a naa paare á yawe-aha buwa, ta tsekwesaa emnde a sluwa kelfe am huɗe-aara, tá aṅkwa bára narre-aha-aatare. ³ Paare-aha ṅanna wá, palle náza á Simaun. Daaci Yaisu a ɗalme am náza á Simaun ṅanna, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Sawa gitega emtsaade á dem dagave á yawe cekwaṅguɗi.» Daaci Yaisu a njehe am paare ṅanna átire á haye, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

⁴ Am sarte na zlauzle elva-aara, a ba ñane á elvan ge Simaun: «Kwaye gantega paare á dem tate na sladda yawe-aara na, sluwau-luwa kelfe antara emnde á kure.» ⁵ Amá a ba Simaun á elvan ge ñane: «Adaba ka ndaanaaka ka wá, degey ña hare ba pañje á maga slera am tate ñanna, má shanjeranka duksa dekideki, Malum.»

⁶ Daaci ta naba de puwa narre-aatare á dem tate ñanna, ta sluwevaa kelfe kwakya jipu, haa a fantau ge bátá narre-aatare. ⁷ Daaci ta fantau ge daha emnde-aatare tá am paare umele an erva, ge se melaterumele. Ta sem ge emnde ñanna, a naate ge paare-aha-aatare bukerde an kelfe, haa paare-aha-aatare ta fantau ge ñgya á dem yawe.

⁸ Ba a naa una ñanna Simaun Piyer wá, a se ñantaa sera ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada-aaruwa, zlaya á ña ka dekideki ganakini mí njá kerde an iya, adaba iya ya slehaypa.» ⁹ Ge jirire wá, tara Simaun antara emnde na tá am paare kerde, tá maga ba najipu-aara, adaba ta sluwevaa kelfe ñanna kwakya jipu. ¹⁰ Ba duksa palle ge egdzara á Jaibaidaiyus tara Yakuba antara Yuhanna na tá maga slera átirpalle antara Simaun ñanna. Amá: «A wanka lyawa,» a ba Yaisu á elvan ge Simaun. «Á fantau ba vatena na, gakevge slejaha emnde á sem sera-aaruwa mazla-aara, ba seke kelfe na ká sluwana ka na.» ¹¹ Daaci ta fantau ge sawa an paare-aha-aatare ásete we-aara ge haye, ta se yanhe bademme, itare ta daba Yaisu.

Yaisu mbanaambe slederve
(Mat. 8:1-4; Mark. 1:40-45)

¹² Daada Yaisu á dem huđe á ekse, a naba duhe ge zhele umele badzanvebadza derve ádezenara, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, ekka wá, má wayak-wáyá ká dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.» ¹³ Yaisu a naba pelse erva-aara, a fete áte slederve na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Wayanwáyá ká mbembe.» Ba seke ndáhá á miya na a naba mbehe ge slederve metedde. ¹⁴ Yaisu a fan magiya, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ndaananka ma ge ware keni degiya! De maranánmára ka ba ire á ña ge *liman, vanteva sadake á ña áte una a ndaana *tawrait a Muusa, a diyareddiya emnde ganakini mbakmbire.» ¹⁵ Aley labáre á Yaisu anjwa á far ba de katafke am dagave á emnde. Kwakya nalga á emnde na tá kelá ásezenara ba kelaazare, ge se cená elva-aara antara ganakini á mbateraambe. ¹⁶ Yaisu keni a yaterya ba kelaazare, a zlala á dem kaamba, a de maga maduwa áhuwa.

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara
(Mat. 9:1-8; Mark. 2:1-12)

¹⁷ Vacite umele, Yaisu anjwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, tá anjwa *Farisa-aha antara malum-aha á *tawrait keni ázenara. Emnde ñanna, emnde umele-aatare ta ba emnde a Galili, emnde umele ta sawa á sa am huđe á Urusaliima, emnde umele ta sawa á sa am ekse-aha umele á ba am kwara á Yahudiya ñanna. Anjwa hákuma á Yaakadada ázenara ge mba emnde an ñane.

¹⁸ Daaci ta semhe ge emnde umele, an ura-aatare an matsa ubiya áte ñane bademme, ta saa á sepaná antara egdera-aara bademme. Ta tataya baráma a dáná á de katafke á Yaisu, ¹⁹ amá jaterviyaaja adaba kwakya nalga á emnde. Daaci itare ta naba dhalte áte ire á dzuguru,

ta werante, ta naba velemhe ura-aatare antara egdera-aara bademme á de katafke á Yaisu am dagave á emnde. ²⁰ Nanna Yaisu fetarfire á emnde nanna maa, a ba nane á elvan ge nguryekwe na: «An bára haypa-aha á nja bademme, ura-aaruwa.»

²¹ Daaci farantaufe malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha na ge dzama duksa umele, a ba itare am ervaunđe-aatare: «Ware kena nane zhel na á lyiya sleđe á Dadaamiya na? Ankwa ura á dzegwándzegwa yanar haypa ge ura emtu, máki Dadaamiya ka palle?» ²² Amá kerten diyaadiya Yaisu názena tá ankwa dzamaná itare. A ba nane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am ervaunđe á kure? ²³ Ázara una tsaftsafe jauje ge baná: An bára haypa-aha á nja, bi baná: Tsettse, ezzlala an sera á nja? ²⁴ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba nane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aara na: «Ya ndaa ba ekka, tsettse, eksanteksa egdera á nja, ezzlala á da.» ²⁵ Hattse a naba tset ge zhel na á katafke á emnde bademme, a eksante egdera na ta sanaa áte nane na, a naba da-aara, á gálá Dadaamiya átira zlala. ²⁶ Emnde bademme tá maga ba najipu-aara, ta fantau ge mága lyawa á Dadaamiya am ervaunđe, a ba itare am dagave-aatare: «Vatena wá, namiyanna duksa!»

*Náwa ndza a d'antaa estuwa Yaisu Laiwi
(Mat. 9:9-13; Mark. 2:13-17)*

²⁷ Am iga a una nanna maa, Yaisu a degashe á de ja d'aba, a naa palle á *emnde a jaha hadáma umele, zhera-aara Laiwi, ankwa á njá am bere á hadáma nanna. A naba ed'faha Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Tsettse, sawa, d'abid'aba.» ²⁸ A naba tsetehe ge Laiwi, a yaa duksa bademme, nane a d'aba Yaisu.

²⁹ Daaci Laiwi a danhe á dem mba-aara, a de magaa náza za kwakya. Emnde a jaha hadáma umele antara emnde umele, ta kwakya una ta za d'afa átirpalle antara Yaisu. ³⁰ Daaci a naba tsekwaá ge higa á *Farisa-aha antara malum-aha-aatare na tá ankwa áhuwa na bademme, ta fantau ge wesha elva, a ba itare tá elvan ge pukura-aha á Yaisu: «Labára kwá zá duksa átirpalle antara *emnde a jaha hadáma ira emnde a mága haypa gergere na?» ³¹ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. ³² Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa, geni tá maga tuba.»

*Ndava áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mat. 9:14-17; Mark. 2:18-22)*

³³ Ta duhe ge emnde umele ádeza Yaisu, ta de ndavanu elva. A ba itare tá elvan ge nane: «Pukura-aha á Yuhanna, antara pukura-aha á *Farisa-aha wá, baaka sarte na ni eksarka ndera na, tá ámbera maga maduwa keni bademme. Labára pukura-aha á nja, itare tá zá ba duksa, tá shá ba yawe-aatare na?» ³⁴ Daaci a nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na tá d'ahaterá á sem larusa keni, tá dzegwándzegwa lyaterar tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Tá dzegwánka d'ekid'eki. ³⁵ Amá ankwa á sawa sarte umele

wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte ñanna wá, itare keni watse tá tsufa ndera.»

³⁶ Yaisu a vaterite naraje na keni. A ba ñane á elvan ge itare: «Baaka ura á tanve baukta áñwaslire, ge de venya emgyegwe a kacakaca an ñane. Máki estuwa, a badzanve una áñwaslire, antara emgyegwe-aara keni tá maslaveka.

³⁷ «Zlafe ádaliye, mbazla áñwaslire wá, tá puweka á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki naavena mbazla wá, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya keni badzafbadze. ³⁸ Daaci máki mbazla áñwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya keni á ba áñwaslire. ³⁹ Daaci máki edda-aara shaushe mbazla na naavenahe wá, baaka wedere-aara an una zlafe tsatka na. Adaba ta bantsa wá: Emtake ba una naavenahe.»

6

Ba Yaisu una edda á kwaskwe á puwansepuwe
(Mat. 12:1-8; Mark. 2:23-28)

¹ Vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe wá, Yaisu a degashe am dagave á fe-aha á hiya praatte antara pukura-aha-aara. Duwa á pukura-aha maa, ta naba kazleva hiya, tá ankwá ezza. ² A ba *Farisa-aha umele tá elvan ge itare: «Labára kwá maga duksa na an piya an kwaskwe á puwansepuwe?» ³ A naba ñwaterantehe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ñateraaña waya na emtu? ⁴ Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda ñanna a naba eksante tapiske na ta fán ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterite baráma á za tapiske ñanna ba ge *liman-aha palle.» ⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ba ya *Ura á emnde bademme una, ya edda á vaci puwansepuwe ñanna.»

Zhele an emtsa erva-aara
(Mat. 12:9-14; Mark. 3:1-6)

⁶ An vaci puwansepuwe umele zlafe ádaliye, Yaisu a dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Vacite ñanna maa, ndza ankwá zhele umele an emtsa erva nadafa-aara am mashidi ñanna. ⁷ Malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha wá, itare tá tsagwada ba Yaisu. Ta fantau ge zhára Yaisu an enjkale-aatare bademme, má watse á mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe. Adaba itare, tá kátá ba názena tá eksená átekwa, lauktu ma tá puwar elva.

⁸ Amá Yaisu diyaadiya hude-aatare bademme. A ba ñane á elvan ge edda una an emtsa erva-aara na: «Naba tsettse, tsaatse á katafke á emnde áhuna.» Hattse a naba tsetehe ge zhel na, a tsaathe. ⁹ Daaci Yaisu a naba ndavateru ge emnde bademme, a ba ñane á elvan ge itare: «Ankwá ndáva-aaruwa ázekure. A vamite baráma á mága uwe *tawraita an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, kefa ura he?» ¹⁰ Daaci a zharateraahe, a ba ñane á elvan ge zhel na: «Pelansepele erva á ña.» A naba pelansehe, erva-aara gevge ba lanje ba seke erva-aara werre. ¹¹ Amá emnde ñanna wá, a naba jaterhe ge ervaunde, ta fantau ge ndaha názena ni watse tá magante ge Yaisu am dagave-aatare.

Yaisu anƙwa á dzera emnde a beta

(Mat. 10:1-4; Mark. 3:13-19)

¹² Am sarte ɲanna maa, Yaisu a d'altaa áte ire á wa, a de magaa maduwa. A hare paɲɲe an ice, á maga ba maduwa áza Dadaamiya. ¹³ An enɲya-waabere wá, a naba d'ante pukura-aha-aara baɗemme, a dzerse emnde kelaawa ju buwa am itare, a ba ɲane: «Kure wá, kwa emnde a beta.» ¹⁴ Náwa zhera-aha á emnde a beta ɲanna: Simaun, ɲane una Yaisu a fante zhera á Piyer, antara egdza emmenjara Andere, Yakuba ta antara Yuhanna, Filip, Bartaulauma, ¹⁵ Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Simaun na tá d'ahaná an edda una wayaaka tá kwaráterá emnde na, ¹⁶ Yahuda á Yakuba, ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Yaisu anƙwa á magaterá waazu ge emnde, á mbatermbe am lapikere keni

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ Am iga a una ɲanna maa, a naba tsekwese á sem vaada antara itare, ta se beraa emnde a d'aba ɲane kwakya am tate ɲanna. Tá anƙwa zlaɓe ádaliye nalga emnde ta kwakya jipu ázetare. Emnde umele-aatare ta sawa á sa am huɗe á Urusaliima, emnde umele ta sawa á ba á sa am kwara á Yahudiya ɲanna, emnde umele zlaɓe ádaliye kwaye ta sawa á sa am Tirus antara Sidaun, ekse-aha ɲanna tá áte we á haye yaikke. ¹⁸ Dalila á sawa á emnde ɲanna baɗemme na wá, ta se cena waazu ázeɲara antara ganakini á mbateraambe. Emnde na ndza á magaterá palasa shaitaine am dagave-aatare keni, baɗemme mbarmbe mazla-aara. ¹⁹ Vacite ɲanna wá, ma ware keni ndza á berdava ádeza Yaisu, ganakini á fetefa erwa-aara áte ɲane, aɗaba anƙwa hákuma á mbatermbe ázeɲara, mbateraambe baɗemmire-aatare.

Higa jirire bi zlaɗa jirire

(Mat. 5:1-12)

- ²⁰ Yaisu a zharaa pukura-aha-aara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Higa yaikke ge kure talage-aha, aɗaba watse kwá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.
- ²¹ Higa yaikke ge kure emnde na á wakurá waya kina, aɗaba watse á juwa á ba áte kure duksa.
- Higa yaikke ge kure emnde na kwá an yawe á kyua am ice kina, aɗaba watse kwá dzaktedzáká.
- ²² Higa yaikke ge kure máki emnde tá fakurá áte kelaadire, yarakuraaya, tá anƙwa peshakurá an zlazle, tá anƙwa ep-sawakurepsawa.
- Higa yaikke ge kure, má tá magakurá una-aha ɲanna aɗaba iya *Ura á emnde baɗemme.
- ²³ Ma ta magakurte una vaatara keni, naba higauhiga, a gevge geɗa ázekure. Aɗaba laɗa á kure kwakya jipu am samaya. Aɗaba eggye-aha-aatare keni ndza ta magaterán ba estuwa ge nabi-aha werre.
- ²⁴ «Amá watse zlaɗa yaikke ge kure kwa emnde a berba aɗaba zakuruze emtakire á kure.
- ²⁵ Watse zlaɗa yaikke ge kure kwa emnde na an emtsa waya á kure kina, aɗaba anƙwa waya yaikke á katafke á kure.

Watse zlada yaikke ge kure kwa emnde na kwá anƙwa dzáká kina, aɗaba anƙwa emtaŋkire á katafke á kure, watse kwá kyuwetekyuwa.

²⁶ Watse zlada ge kure, máki emnde baɗemme tá anƙwa zlebakurzleba kina, aɗaba eggye-aha-aatare keni ndza ta magaterán ba estuwa ge nabi-aha fida werre.»

Wayauwáyá an kelaade-aha á kure keni

(Mat. 5:38-48; 7:12a)

²⁷ «Ya ndaa ba kure kwa emnde na kwá anƙwa cená elva-aaruwa: Wayauwáyá an kelaade-aha á kure, magawateránmaga shagerire. ²⁸ Gawaterga barka ge emnde na tá nyainyaikurnyainye, ŋalawateruŋale Dadaamiya ge emnde na tá magakurá palasa. ²⁹ Má ura a tefaku babárva am ekte a hyema wá, eptsananteptsá dalbe umele keni. Má edda-aara a lyevaa zane á ŋa an ndzeɗa wá, piyananteka a dánda antara ba ɗanciki keni. ³⁰ Ma a ndavakuwa ware duksa keni, yainanveka. Má edda-aara a lyevaa duksa á ŋa an ndzeɗa, ndaveka ka, naba yanánya a zuze. ³¹ Daaci baɗemme á názena ni kwá kátá tá magakurná emnde ge kure na wá, kure keni magawateránmaga ge emnde umele.

³² «Máki kwá waya ba emnde na ni itare keni wayarakurwáyá wá, á de galákurá ware kena? Aɗaba emnde a haypa keni tá waya ba emnde-aatare. ³³ Máki kwá magaterá shagerire ba ge emnde na ni itare keni tá anƙwa magakurá shagerire wá, á de galákurá ware kena? Aɗaba emnde a haypa keni, tá maga ba una ŋanna. ³⁴ Zlabe ádaliye, máki kwá vaterte duksa á kure ba ge emnde na ni diyakurdiya watse tá eptsakurnaaptsa wá, á de galákurá ware kena? Aɗaba emnde a haypa keni, tá vaterte duksa-aatare ba ge emnde a haypa seke itare, aɗaba diyardiya watse tá shálishé duksa-aatare. ³⁵ Amá wá, estuweka. Wayanwáyá an kelaade-aha á kure, magawateránmaga shagerire. Vawaterteva duksa á kure ge emnde, tamawka duksa umele am iga-aara. Kure, watse kwá shá laɗa kwakya, watse kwá gev egdzara á Dadaamiya Slekse. Aɗaba ŋane wá, á magaterá maggwire ge emnde na tá banka ususe antara ge emnde a mandzawe keni baɗemme. ³⁶ Gawewge emnde a maggwé ba seke Eddekure.»

Habazauka sera á emnde

(Mat. 7:1-5)

³⁷ «Habazauka sera á emnde, kure keni, á de zakurvarze Dadaamiya am shairiya. Mbedawka emnde, kure keni Dadaamiya á de mbedakurka am shairiya. Yawateraarye ge emnde, kure keni, á yakuraarye Dadaamiya. ³⁸ Vawaterteva duksa á kure ge emnde, kure keni á yakuraaka Dadaamiya. Tá de ndakakuranta á ba an ndaka ge we á erwaunde á kure. Aɗaba baɗemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ŋanna ge kure keni.»

³⁹ Yaisu a vaterte naraje na zlabe ádaliye, a ba ŋane á elvan ge itare: «Anƙwa wulfe á dzegwándzegwa taɗa ukfeɗara wulfe emtu? Ábi tá de puwa á dem evege ba bukerɗe-aatare. ⁴⁰ Á ba anƙwa pukura ni á januje ge malum-aara an malire? Baaka ɗekidɗeki, sey máki

ndaasendahe laya-aara ba shagera, lauktu á shá malire seke malum-aara.

⁴¹ «Labára ñane ge ekka ká zhárá esseba na am ice á egdza emmeña, amá ká tapanaaka slalbe sladde na am ice á ña ge ekka? ⁴² Ká dzegwaná estara banán ge egdza emmeña: “Sansa yá sakansese esseba am ice egdza emmaaye,” amá ekka ka an slalbe sladde am ice á ña? Egdza a fida na, sansese emtsaafde slalbe sladde na am ice á ña na, ká nanna ice á ña parakke, lauktu ká de sananse esseba am ice ge egdza emmeña.»

Náfá wá, ta diyeddiye á ba áte egdza-aara

(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Náfá shagera wá, á yeká egdzere emtanja. Náfá laake keni, á yeka egdzere emtake. ⁴⁴ Zlafe ádaliye ma náfá-ara keni ta diyeddiye á ba áte egdza-aara. Adaba tá tsakavaaka anyaranyara áte zaza, tá tsakavaaka nderza áte dake. ⁴⁵ Ba duksa palle ge emndimagwaha keni. Slekemaare, á sa arge shagerire á názena an ndaka am ervaunđe-aara, á sanse ba názena emtake na. Slemanzawe maa, á sa arge shagerkire á názena an ndaka am ervaunđe-aara, á sanse ba názena emtanja dekideki na. Adaba ba názena ni jauje am ervaunđe á edda-aara na wá, am mbuwe-aara keni á sanse ba ñane.»

Bere-aha gergere buwa

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶ «Labára kwá dahiya an Yaakadada, Yaakadada, amá kwá manja názena yá bakurná ya? ⁴⁷ Cenaucena, náwa yá marakurá garava á edda una á maga názena á se cenaná ázerwa bademme. ⁴⁸ Ura estuwa, ñane á garava an zhel slenjkale, a nderaa bere-aara shagera. A yese emtsaafde ba shagera, lauktu a fanaa ekte áte palaha. A sawhe ge yawe a kela, a se eblyete áte bere ñanna á ba an ndzedfa, amá baaka názu a eksanaa áte ñane, adaba an ndera shagera. ⁴⁹ Amá edda una ni á de manja názena á se cenaná ázerwa wá, ñane á garava an edda una ni a fanaa ekte ge bere-aara á ba áte haha ba estuwa. De samsa yawe á kela, a se eblyete áte bere ñanna wá, a naba mbedanaahe reppe.»

7

Náwa a mbanaa estuwa Yaisu nave á male á sawji-aha á Rauma

(Mat. 8:5-13)

¹ Am sarte na zlnaaazle Yaisu tsakaterá elva-aara ge emnde, a naba zlala á dem Kafarnahum. ² Am Kafarnahum ñanna maa, anjwa male á sawji-aha á Rauma umele, lapika nave-aara na ni ñane wayaawayá jipu na. Herzhe á degashe shifá am ñane.

³ Cenáncena male ñanna labáre á Yaisu maa, a naba bela male-aha á Yahudiya-aha umele ádezenara, geni a se mbanaambe nave-aara lapika na. ⁴ Daraada emnde ñanna áza Yaisu, ta fantau ge ñala Yaisu an ervaunđe-aatare palle. A ba itare tá elvan ge ñane: «Zhele ñanna wá, á zlayanzlaya ganakini ká de mbanaambe ura-aara ñanna. ⁵ Adaba zhel ñanna keni, anjwa á námíyá an ervaunđe-aara palle. Bá mashidi á ñere keni, a nderanaa ba ñane an nalmane-aara.» ⁶ Daaci a naba duhe ge Yaisu antara itare.

Ba herzharanteherzhe há wá, ta naba ja ire antara slakate-aha á male á sawji-aha na a belateraa ñane áseza Yaisu. A ba ñane:

«Malum, shunŋuleka dekiŋdeki ge se mba-aaruwa. Adaba hyanefka geni ka sem huŋe á há-aaruwa. ⁷ Adaba ba una ŋanna danka ba iya an ire-aaruwa á de katafke á ŋa. Ndaasendaha ka ba elva á ŋa palle, á mbembe nave-aaruwa. ⁸ Adaba iya keni, ya ba edda á hákuma; male-aha-aaruwa keni tá aŋkwa. Iya, ya male á sawji-aha. Má ya banán ge palle-aatare: Ezzlala á dem tatu estuwa, ba á zlala. Má yá d'aha palle-aatare, ba á sawa. Má ya banán ge nave-aaruwa palle: Emmága una, sey ba á emmága.»

⁹ Cenáncena Yaisu elva á zhel ŋanna wá, á maga ba najipu-aara. Daaci a naba eptsavte ádeza nalga á emnde na tá aŋkwa d'aba ŋane na, a ba ŋane á elvan ge itare: «Kwa cenáncena emtu? Á ba am *Iserayiila keni shanáŋka ura an fetarfire seke zhel ŋanna.» ¹⁰ Daaci ta naba eptsaaatare ge emnde a bela á male á sawji-aha na, ta de beraa nave á ura-aatare na lapiya ba layye.

Yaisu a tsante egdze á wegyegye a mukse ndza an emtsa

¹¹ Am iga a una ŋanna maa, Yaisu a zlala á dem ekse na ta d'ahaná an Nayin. Ta d'abanaa pukura-aha-aara antara emnde kwakya ádehuwa. ¹² Daraada áte we á wakyiya á ekse maa, ta de jaa ba ire antara emnde kwakya tá sá sepa emtsa, tá daná á dem evege. Emtsa ŋanna wá, egdzere zhele pallé á ba ŋane ge emmenjara. Emmenjara keni wegyegye a mukse. ¹³ Yaakadada, ba a belanu ice ge mukse ŋanna wá, a naba zanvaarhe. A ba ŋane á elvan ge ŋane: «Naba d'ufe kyuweka.» ¹⁴ Daaci a naba duhe ádeza emnde a sepa emtsa na, a de fete erva-aara áte leŋa na tá sepa emtsa átekwa na, ta naba tsaahé ge emnde a sepa emtsa na. A ba Yaisu: «Egdze a dawale, ya bakanaa ba iya, naba tsettse!» ¹⁵ A naba tsete ge emtsa na, a njihe, a fantau ge ndaha elva. Daaci: «Kwaye egdza á ŋa,» a ba Yaisu á elvan ge emmenjara.

¹⁶ Baŋemme á emnde tá maga ba najipu-aara, tá an lyawa á Dadaamiya am ervaunŋe-aatare. Ta fantau ge gálá Dadaamiya, a ba itare: «Kina wá, shamiyánsha nabi yaikke. A tsekwa ba Dadaamiya an ire-aara a se tsaterme am iga ge emnde-aara.» ¹⁷ Cenarácena labare á názena a maganaa Yaisu am kwara á Yahudiya baŋemme dem ekse-aha na tá átakwe antara Yahudiya ŋanna.

*Emnde a bela á Yuhanna ádeza Yaisu
(Mat. 11:2-19)*

¹⁸ Daaci Yuhanna maa, de ndaarandáhá pukura-aha-aara názena a maganaa Yaakadada na baŋemme. A naba d'ete emnde buwa am pukura-aha-aara, ¹⁹ a belaterhe ádezejara, geni tá de ndavanundave elva na: «Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey ŋá tsákwá hyema ádaliye he?» ²⁰ Daraada áza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ŋane: «A belanjeraa Yuhanna slemaga baptisma, ge se ndavakundave: Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey ŋá tsákwá hyema adaliye he?»

²¹ Ay, á ba am sarte ŋanna maa, Yaisu a mbateraahé emnde kwakya am lapikere keni gergere kwakya, a ŋgyesaa shaitaine-aha am vuwa á emnde kwakya, a vaterte ice ge wulfe-aha kwakya. ²² Daaci a vaterte jawápa ge emnde na a belateraa Yuhanna na, a ba ŋane á

elvan ge itare: «De bawanánba kure ba názena a cenanaa hyema á kure, antara názena kwa zharanaa á ba an ice á kure na ge Yuhanna nanna. Bawanánba ganakini wulfe-aha sharánsha ice, emnde a dere sharánsha sera-aha-aatare, tá anƙwa zlala ba lanje, emnde a derve mbarembe ba metmette, makwaya-aha sharánsha hyema-aha-aatare, emnde na ndza emtsaremmtsa keni tsatertetse, talage-aha keni maa, cenarvaacena labáre á higa. ²³ Barka ge edda una má kezlanveka fetarfire-aara áte iya na.»

²⁴ Am sarte na zlarzlala emnde a bela á Yuhanna maa, Yaisu a fantau ge ndaater elva á Yuhanna ge emnde, a ba nane á elvan ge itare: «Ndza kwa de zhárá uwe kure am kaamba? Ndza kwa de zhárá masa-aha na á gejaná effeya na emtu? Una nanna ka dƙideƙi. ²⁵ Ay, ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá ura am zane zariya emtu? Náwa emnde a tsakwa zane zariya, emnde a za duniya keni, tá á ba am mba á slekse-aha. ²⁶ Ay, ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá nabi á Dadaamiya ka emtu? Una ba jirire, á tsaaka á ba an nabi keni. ²⁷ Adaba ba Yuhanna una wakita á Dadaamiya anƙwa ndaha elva-aara, a ba nane:

“Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á n̄a, ge tsatsaka baráma, a ba Dadaamiya.”

²⁸ Una ya ndaakuraa ba iya: am emndimagwaha na tá yaterá ba n̄washa na, baaka ura á jauje ge Yuhanna an malire. Aley, edda una cekwa ba nane am emnde na tá am *kwara á Dadaamiya wá, nane á jauje ge Yuhanna an malire.»

²⁹ Daaci baɗemme á dikele á emnde nanna antara *emnde a jaha hadáma na tá anƙwa am dagave-aatare, cenarvaacena waazu á Yaisu ba shagera, adaba itare wá, ndza ta cenaa waazu áza Yuhanna, fartarfe ganakini una nanna elva á Dadaamiya ba jirire, lyarvaalya baptisma ázeɗara. ³⁰ Amá *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita wá, itare cenarka Yuhanna, yarnaaya názena a bashateraa Dadaamiya, eksararka baptisma á Yuhanna.

³¹ A ba Yaisu zlaɓe ádaliye: «Yá sláterá an ware kwa emnde a zamáne na? Tá garava an uwe? ³² Ta ba seke egdzara na tá beɗa ba nara áte we á layye am huɗe á ekse, a ba emnde umele tá elvan ge emnde umele-aatare: Na fertakurte derma á ga gusa, shekelakurka; n̄a tsakakurte dákwa keni, kyuwakurka, a ba itare na. ³³ Haá! Samsa Yuhanna, nane shanka za dafa, shaaka mbazla, nane wá, an shaitaine deme ákyiye! ³⁴ De samsa *Ura á emnde baɗemme, nane wá, anƙwa ezza, anƙwa essha keni, ta bantsa: kwaye zhel na slera-aara ba huɗe, nane deme wá, ura á emnde a n̄ezla, antara emnde na tá maga ba haypa na akyiye. ³⁵ Amá ilmu á Dadaamiya wá, anƙwa á máráva jirire-aara ba parakke áza emnde-aara.»

Názena a maganaa Yaisu am huɗe á há á Simaun ura Farisa

³⁶ Anƙwa ura *Farisa umele, zhara-aara Simaun, a dafa Yaisu ge de za dafa am mba-aara. A naba duhe ge Yaisu, á dem mba á zhel nanna, tá anƙwa zá dafa na. ³⁷ Ay, am ekse nanna maa, anƙwa mukse zaware umele, cenancena ganakini anƙwa Yaisu am mba á Simaun. Daaci a naba sawhe ge mukse nanna an kuderá á waye-aara am erva, se-aara emtake jipu. ³⁸ Ba semsa-aara wá, a se fantau ba ge kyuwa am sera á Yaisu, a baranaa sera ge Yaisu an yawe á kyuwa, a mesanaahe an

úgje á ire-aara. A ñante sera ge Yaisu, a gante waye-aara ñanna áte sera-aara.

³⁹ Ankwa á ezzhara ura Farisa na a d'ahanaa ñane Yaisu, a ba ñane am erwaunde-aara: «Zhel na, ma andze nabi á Dadaamiya á ba an jirire wá, ma andze a naba diyeddiye mukse na a nyamala ñane na, antara názena á maganá ñane bademme. Adaba kwakya haypa na á maganá ñane.» ⁴⁰ Daaci a ba Yaisu: «Simaun, ankwa názu yá bakaná ya.» «Naba ndaha, malum,» a ba Simaun á elvan ge ñane. ⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ankwa emnde buwa á d'abaterá ba ura palle áte gema. Palle-aatare a d'abán ge gursa deremke buwa. Palle wá, a d'abán ge gursa kul buwa. ⁴² Ay, bukerde-aatare baaka edda una á dzegwándzegwa pelese gema na. Daaci edda á gema a naba yaterarhe gema ñanna bukerde-aatare. Ate ka mu, ware am itare á waya edda á gema-aatare na kwakya?»

⁴³ A ñwanante ge Simaun, a ba ñane: «Yá tama, á wayaná ba edda una ndza kwakya gema-aara áte ñane na.» «Ba jire á ña,» a ba Yaisu á elvan ge ñane. ⁴⁴ Daaci a eptsavte ádeza mukse na, a ba ñane á elvan ge Simaun: «Mukse na wá, ya sem ba estuwa á sem huđe á há á ña, vakiteka yawe á bara sera, a bariyaa ba ñane sera-aaruwa an yawe á kyuwa-aara, a mesinaahe an úgje á ire-aara. ⁴⁵ Lyakivaaka an unjule-aara am huđe á há á ña, amá mukse na, daga ya sem ba estuwa, sem kina keni, a ñitaa ba sera. ⁴⁶ Gakifka waye áte ire-aaruwa, amá mukse na wá, a give waye-aara áte sera-aha-aaruwa. ⁴⁷ Adaba una ñanna yá baká ba jirire: kwakyire á wayavire-aara na ni a wayitaa an ñane na wá, tá diyeddiye á ba áte una ñanna, ganakini an bára haypa-aha-aara, ma a kwakyaava estara keni.» ⁴⁸ Daaci a ba ñane á elvan ge mukse na: «An bára haypa-aha á ña.»

⁴⁹ Emnde na tá arge d'afa kerde na, ta fantau ge dzamanaa am erwaunde-aatare: «Ware kena ñane zhel na ni á yanaara ñane haypa ge ura na?» ⁵⁰ Amá a ba Yaisu á elvan ge mukse na: «Lyakaalya fetarfire á ña, ezzlala á ba an hairire.»

8

Nwasha na ta da á d'aba Yaisu na

¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a fantau ge ja d'aba am berni-aha antara am makwata-aha gergere, ankwa á magaterá waazu ge emnde, á balaterá labáre á higa, elva a njá am *kwara á Dadaamiya. Pukura-aha kelaawa ju buwa na wá, tá á ba antara ñane. ² Tá ankwa zlafe ñwasha-aha umele, a ñezlatersaa Yaisu am erva á shaitaine, a mbateraaha am lapikere gergere, itare keni ta d'aba Yaisu am jadaba ñanna. Náwa zhera á ñwasha ñanna: Maari mukse na tá d'ahaná an Maari á Magdala na, ñane una Yaisu a ñgyesaa jini-aha vuye am ñane, ³ Yuwanna, mukse á Huja nakawa am kwara á sleksu *Hirudus, Suzanna, ira ñwasha umele na tá ankwa melanu ge Yaisu antara pukura-aha-aara an nalmane-aatare na.

Naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:1-9; Mark. 4:1-9)

⁴ Ta se jamme ge emnde kwakya áza Yaisu, ta sawa am ekse-aha gergere. Yaisu a fantau ge vaterte elva á Dadaamiya an naraje na. A ba ñane á elvan ge itare: ⁵ «A sesehe ge sleherda umele an wulfe á

nalkame-aara, á de puwaná am fe-aara. Am sarte na anƙwa á eppuwa maa, wulfe-aha umele a de valyaa áte unɗule. Ta payanaahe ge emnde an sera, ta tsekante ge yiye-aha. ⁶ Wulfe-aha umele a de valyaa áte cacera, a sesehe ba watsewatse, amá shekwaraaka emtsa, adaba baaka narase. ⁷ Wulfe-aha umele zlaɓe ádaliye, a de valyaa am dake. Ta wala antara dake, a becante ge dake. ⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera. A sesehe ge nalkame ɗanna, a magaa ire. Ba kelaa ekte a yaa egdzere deremke.» A farhe zlaɓe ádaliye ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Edda una máki anƙwa hyema-aara, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?

(Mat. 13:10-17; Mark. 4:10-12)

⁹ Am iga á una ɗanna maa, ta de ndavanuhe ge pukura-aha-aara maana á naraje ɗanna. ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya. Amá ge emnde umele wá, sey yá vaterte á ba an naraje, geni ma tá anƙwa á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseka, ma tá effa deme hyema keni, tá cenanka.»

Maana á naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:18-23; Mark. 4:13-20)

¹¹ «Náwa maana á naraje ɗanna: Wulfe wá, una ɗanna elva á Dadaamiya. ¹² Daaci emnde umele, itare ta ba seke unɗule. Ta cenevaacena elva á Dadaamiya, á sawa shaitaine, á tsakse elva ɗanna am itare na, á piyaterte ge fetarfe geni a sharánka shifa-aatare. ¹³ Emnde umele, ta ba seke cacera. Tá cenevaacena waazu, tá lyiyaná á ba an higa, amá tá vanteka sleɗe am vuwa-aatare. Tá fetarfe cekwaanɗuɗi, amá má samsa zlaɗa wá, kertenɗ tá yanya. ¹⁴ Emnde umele zlaɓe ádaliye, itare ta ba seke há á dake. Tá cenevaacena tsa elva á Dadaamiya á ba an unɗule-aara, amá wá, tá yanka dzama á ire an kazlaɗa á duniya, antara tataya berbire, ira tataya emtakire á duniya na. Á becantá ba una ɗanna elva á Dadaamiya na am itare na, á sanseka ire ɗekidɗeki. ¹⁵ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na sleɗe shagera na. Má cenarancena elva á Dadaamiya wá, tá ɗaná á ba an ervaunɗe-aatare palle, an shagerire á ervaunɗe. Tá farvaunɗe, tá maga nampire.»

Naraje an kára á fanus

(Mark. 4:21-25)

¹⁶ «Baaka ura, máki mbantembe kára á fanus-aara ni, á unɗbar darau bi á faná am ekte á egdera. Estuweka. Kára á fanus wá, tá zlejelaná á ba áte tate-aara, lauktu emnde na tá dem huɗe á bere ɗanna, tá nanna ice parakke. ¹⁷ Daaci baɗemme á názena an sheɓe kina, watse á sesse, tá nanna emnde baɗemme. Názena nasherire kina keni maa, baɗemme watse á marapsemare, watse tá diyeddiye emnde baɗemme.

¹⁸ «Adaba una ɗanna maa, faufa hyema áte cená duksa á kure! Adaba edda una, máki anƙwa ázenara na wá, watse tá de fanaarfe zlaɓe ádaliye ge ɗane. Amá edda una an erva dey wá, ba cekwa-aara na á tamaná ɗane am erva-aara ma keni tá de lyanvulye.»

Tara emmenjara antara egdzar mama-aha-ɲara ge Yaisu

(Mat. 12:46-50; Mark. 3:31-35)

¹⁹ Am iga á una ɲanna maa, ta semhe ge tara emmenjara antara egdzar mama-aha-ɲara ge Yaisu ta sezenjara, amá sharánka jammeje adaba kwakyire á nalga. ²⁰ Ta belanve we ge Yaisu, a ba itare: «Náwa tá anƙwa ndavaká tara emmenja antara egdzar mama-aha-ɲa ágashe.»

²¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme: «Emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa wá, ba emnde na tá anƙwa cená elva á Dadaamiya, tá anƙwa fansarfe na.»

Yaisu a ekhyaa válale

(Mat. 8:23-27; Mark. 4:35-41)

²² Vacite umele maa, tara Yaisu antara pukura-aha-aara ta demhe am paare á yawe. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ebzaumibza haye ádehuwa-aara.» Daaci ta naba zlála. ²³ Tá anƙwa zlála maa, Yaisu a naba pu hare. Cekwaanƙuɗi wá, a naba tsete ge válale átare á haye ɲanna, a naba nante paare na an yawe. Daaci bademme-aatare, shifa-aatare a gev ba paihyhe. ²⁴ Ta de tsante Yaisu am hare na, a ba itare: «Malum, malum, degiya ma baaka!» Tsetsa Yaisu, a naba valarhe ge válale na, a valarhe ge vadza á yawe keni, tseriyye ba seke ndza baaka duksa.

²⁵ Daaci a ba ɲane ge pukura-aha-aara: «Áma fetarfire á kure ge kure?» Amá itare, tá maga ba najipu-aara, jaterja lyawa keni jipu. A ba itare am dagave-aatare. «Ware kena ɲane una ni á ndaater elva ge tara válale an yawe keni, tá eccena na?»

A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine

(Mat. 8:28-34; Mark. 5:1-20)

²⁶ Am sarte na icaransice haye tara Yaisu, daraada á dete iga a guwa am haha á Gairasaine-aha. Tate ɲanna wá, wafke-aara ba ndanɲe á sem Galili. ²⁷ Ba a sesehe ge Yaisu am paare wá, a se yainu á ba an ye zhele umele, ɲane keni ba ura huɗe á ekse. Zhele ɲanna haraare an shaitaine. Wayaaka an nangyuwe, wayaaka an bere keni, sey á njá á ba am irekhye-aha. ²⁸ Ba pute ice-aara áte Yaisu wá, a naba fu hula áseza Yaisu na, a se mbedaa am sera-aara, a ba ɲane á elvan ge ɲane á ba an ka kwara: «Ekka Yaisu *Egdza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Tasle á ɲa, fiyemka am zlaɗa!» ²⁹ A ndaana adaba uwe una, adaba Yaisu a banaa elva ge shaitaine am ɲane, a ba ɲane: «Sesse am zhel na!»

Shaitaine-aara ɲanna wá, maganánmaga palasa ser kwakya. Ser kwakya tá puwanem sera am sasala, tá puwante tsavaytsavaye áte erva, amá á ebbátá bademme, shaitaine ɲanna á daná á ba dem kaamba.

³⁰ Yaisu a ndavanu zhera-aara ge zhel ɲanna, a ba ɲane: «Zhera-aaruwa wá, Dikele á Emnde.» A ndaha una ɲanna, adaba kwakya jini-aha am ɲane. ³¹ Jini-aha ɲanna ta fantau ge ɲala Yaisu, a ba itare: «Tasle á ɲa, ma ká ɲgyanɲɲgya am ɲane keni, danjerka á dem evege sladfe na baaka halavuwa-aara na.»

³² Ay, am tate ɲanna maa, ndza anƙwa walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa. Jini-aha ɲanna ta ɲala baráma áza Yaisu, geni tá dem nabezhe-aha ɲanna. Yaisu a naba vaterte baráma. ³³ Daaci

jini-aha na ta naba segashe am zhel nanna, ta deme am nabezhe-aha nanna, daaci bademme á walda kyaakya ásate egdza wa nanna, valyaremvalye á dem haye, a ndateruhe ge haye bademme.

³⁴ Suni-aha á nabezhe-aha nanna, tá zhárá duksa nanna wá, kyaakya zhagade ge itare keni, ta dateraa labáre ge emnde am huđe á ekse antara áte makwata bademme. ³⁵ Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate nanna, tá de zhárá názena magavmage na. Daruwa ádehuwa maa, ta de beraa zhel na ta segashe jini-aha am nane na, á njá am sera á Yaisu, an tsekwa am nanjyuwe ba seke emnde, an enkale-aara ba lanje. Amá itare, bademme ta fantau ge mága lyawa. ³⁶ Daaci emnde na ni ta naana á ba an ice-aatare mága nanna bademme na, ta fantau ge palateraa sera-aara ge emnde, geni a shanaa estara zhele nanna ire-aara. ³⁷ Aley a ba emnde a haha á Gairasaine nanna bademme tá elvan ge Yaisu: «Tasle á nja, ezlálá am larde á nje.» Adaba bademme-aatare damda lyawa am itare. Daaci Yaisu a naba deme am paare á yawe, anjwa á zlala. ³⁸ Amá zhele na shansa ire-aara na, a njála baráma áza Yaisu, geni nane keni á dábaterdaba. Amá a naba eptsanaahe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: ³⁹ «Eptsepsa á dem mba á kure, de bateránba názena a magakanaa Dadaamiya bademme na.» Daaci ba zlálá á zhele nanna á dá, a de hyanme názena a maganaa Yaisu na am huđe á ekse bademme.

Labáre á egdza á Yayrus an mukse na a gejante nanjyuwe á Yaisu (Mat. 9:18-26; Mark. 5:21-43)

⁴⁰ A eptsehe zlađe adaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara maa, a se tsekwa á ba am dagave á nalga, ta se lyiya nane. ⁴¹ A semhe ge ura male, zhara-aara Yayrus, nane palle á male-aha am mashidi. A se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a fantau ge njalaná á dem mba-aara, ⁴² adaba anjwa egdza-aara mukse palle ba nane, á maga yawe kelaawa ju buwa, herzhe á degashe shifa am nane.

Tá átire á zlálá maa, emnde ta fantau ge beca Yaisu. ⁴³ Ay, anjwa mukse umele am dagave á emnde nanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe. A kedaa nalmane-aara bademme áza dauktar-aha, amá baaka edda una mbanaambe. ⁴⁴ Daaci mukse nanna a naba ganaptehe ge Yaisu á kya iga, a fete erva-aara áte we á nanjyuwe á Yaisu. Kertenj a naba icevhe ge kela á uzhe-aara nanna. ⁴⁵ «A gejitaá ware?» a ba Yaisu. Bademme á emnde, ma ware keni ba iya ka. Daaci a ba Piyer á elvan ge nane: «Malum! Ká zhárá nalga nanna ká am dagave-aatare, tá becakbeca na ni a gejaktaá ware, a ba ka?» ⁴⁶ Amá a ba Yaisu: «Anjwa ura a gejitegeje. Adaba tapannaatápá sessa ndzedá am iya.» ⁴⁷ Nanna mukse na ganakini á taa shebevka maa, a naba marse ire-aara á katafke á Yaisu ámbera á gyagya, a kezlaa ugje am sera-aara, a ndaanhe á katafke á emnde bademme dalila na a de gejaken nanjyuwe á Yaisu na, antara ganakini a naba mbehe á ba am sarte nanna. ⁴⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge nane: «Mbakaambe fetarfire á nja egdza-aaruwa, ezlálá á ba an hairire.»

⁴⁹ Zlađe á ba an elva nanna Yaisu áte we maa, a naba semhe ge ura á sawa am mba á Yayrus male am mashidi na, a ba nane á elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.» ⁵⁰ Amá cenáncena Yaisu názena á ndaana nane. A ba Yaisu á elvan ge Yayrus:

«A wan̄ka lyawa, naba fetarfe ka, á mbembe egdza á ña.» ⁵¹ Daraada á dem mba ñanna maa, a piyaterfe ge emnde baðemme ge dem bere na á zlava egdzere am huðe-aara. Sey a yateraa baráma ba ge tara Piyer, Yuhanna, Yakuba ira tara emmeñara antara eddeñara ge egdzere. ⁵² Baðemme á emnde na tá am huðe á há ñanna, tá kyuwa egdze na, tá tsaka dákwa. Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kyuwauka, an emtseka egdzere, á pá ba háre.» ⁵³ Amá itare ta zhárá Yaisu ba seke wuce, aðaba diyardiya itare, ganakini baaka shifa am egdzere. ⁵⁴ Amá Yaisu a de ñanaa ba erva ge egdze na, a ba ñane á ba an ka kwara: «Naba tsettse egdza-aaruwa.» ⁵⁵ A naba shifete ge egdze na, tsekwadfe a naba tsetehe. Daaci a ba Yaisu: «Vawanteva náza za, a zuze.» ⁵⁶ Tara emmeñara an eddeñara tá maga ba najipu-aara. Amá Yaisu a fater magiya, geni a ndaaranka ma ba ge ware keni.

9

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:5-15; Mark. 6:7-13)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a jatermaare ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a vaterte hákuma áte jini-aha baðemme, antara hákuma á mba emnde áte lapikere. ² Daaci a naba belaterbela, á de balaterá labáre ge emnde, elva a njá am *kwara á Dadaamiya mazla-aara, antara ganakini a mbarmbe emnde na tá áte lapikere. ³ A ba ñane á elvan ge itare: «Eksauka ma uwe keni am erva ge mága shula an ñane, ma zade, ma kashi á náza za, ba nambela keni eksauka. Zlafe adaliye dawanka nan̄gyuwe bubuwa áte kure, ma shun̄gu am lyiba keni. ⁴ Baðemme á há na, máki lyarakurvaalye am huðe-aara wá, njawinja á ba am mba ñanna, dem sarte á zlála á kure am ekse ñanna. ⁵ Am tate na máki lyarakurka emnde wá, zlalauzlála am ekse-aatare, papawateraapape berbere á haha-aatare áte sera á kure. Magawateránmaga una ñanna, watse tá disá ba itare antara Dadaamiya.» ⁶ Daaci ba zlála-aatare ge pukura-aha, ta zlála á de bala labáre á higa am ekse-aha gergere, emnde na lapika vuwa-aatare keni ta mbateraaha am tate na ta demaa itare baðemme.

Labáre á Yaisu weshanantewesha ire ge *Hirudus
(Mat. 14:1-12; Mark. 6:14-29)

⁷ Am sarte ñanna maa, cenáncena sleksu *Hirudus názena tá maganá itare baðemme na. Amá ba palle á názu á ndaana ñane baaka. Aðaba ta bantsa emnde umele: «Tsettse Yuhanna slemaga baptisma am faya.» ⁸ A ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Áliya werre.» A ba emnde umele zlafe adaliye: «A tsetaa ba nabi umele tsekemme am faya.» ⁹ Amá a ba sleksu Hirudus: «Ábi ndza icaniica ire áte Yuhanna. A jesaara ware zlafe adaliye yá cená labáre-aara na?» Daga á ba am sarte ñanna, Hirudus á kátá naa wafke á Yaisu.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyeðe
(Mat. 14:13-21; Mark. 6:30-44; Yuh. 6:1-14)

¹⁰ Saraasa emnde a bela ñara, ta se ndahanhe názena ni ta maganaa itare baðemme ge Yaisu. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Sawmbare mi zlála wa á dem tate umele.» Ta naba zlála á

dem ekse nanna tá d'ahaná an Baytisayda na, ba itare an ire-aatare. ¹¹ Amá kertenj cenanáncena emnde, ta naba d'abateremhe á dem tate nanna. De lyatervaalye Yaisu, a vaterte waazu, elva a njá am *kwara á Dadaamiya; emnde na lapika vuwa-aatare keni a mbateraaha.

¹² Eblyablya vaciya maa, ta ganaptehe ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba itare tá elvan ge nane: «Puwateraapuwa nalga á emnde na mazla-aara, a zlarzlala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe an tate na, geni tá shansha názu tá zanu ge we-aatare, antara tate na tá zlava shifa-aatare átekwa. Adaba tate na kaamba, mi yiyiye an ekse.» ¹³ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Vawaterteva ba kure náza za.» Ta nwanante, a ba itare: «Ázeñere ba depainj ilyebe ámasla an kelfe buwa. Emtu ká kátá njá de shekwaterve náza za ge nalga na emtu?» ¹⁴ Emnde nanna wá, tá maga zála debu ilyebe. A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Naba njanjawatera-anjanja kure emnde kul ilyebe, kul ilyebe.» ¹⁵ «Ane,» a ba pukura-aha, ta nabe maganaahe. ¹⁶ Daaci Yaisu a halante depainj ilyebe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depainj-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vaterta itare ge nalga nanna. ¹⁷ Bad'emme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte hufe-aara náza zá na, aley jauje zlafe ádaliye. Pukura-aha ta halante jugena-aara wára kelaawa ju buwa.

*A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na
(Mat. 16:13-19; Mark. 8:27-29)*

¹⁸ Vacite umele am maduwa Yaisu ba nane palle, ta duhe ge pukura-aha-aara ádezeñara. A de ndavateru elva, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde mu, ta baa uwe áte iya, ta baa ya ware?» ¹⁹ Ta nwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlafe adaliye, ka ba nabi umele tsekemme, a tsetaa ba palle á nabi-aha werre am faya.» ²⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure maa, kwá ba ya ware kena?» A nwanante ge Piyer, a ba nane: «Ba ka una ka *Almasiihu, ka sawa áza Dadaamiya.» ²¹ Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni a ndaaranka ma ge ware keni.

*Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mat. 16:20-28; Mark. 8:30-9:1)*

²² Daaci a ba nane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bad'emme wá, baaka pekyaa-aara, sey yá shushe zladá kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraitá, tá de yiyaaya, watse tá de zlanazle shifa-aaruwa bad'emme. Amá am háre ge keyire wá, watse yá sesse zlafe ádaliye á ba an shifa.»

²³ Daaci a ba nane á elvan ge emnde bad'emme: «Máki edda-aara wayaawáyá d'aba ya wá, a dzameka shifa-aara d'ekideki. Ma vaatara keni a eksanteksa dzangala-aara, a d'abid'aba an nane. ²⁴ Adaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de ked'anaakeda. Amá edda una a ked'aa shifa-aara adaba iya wá, á de shansha zlafe ádaliye. ²⁵ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na bad'emme keni wá, ázara nampire-aara ge nane, máki ked'anaakeda ire-aara, á de shanka shifa na á katafke na? ²⁶ Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe ge baa nane ura-aaruwire, bi ge ndaater elva-aaruwa ge emnde wá, iya

*Ura á emnde bademme keni, watse á wiyá zherwe ge baa njane ura-aaruwire, má watse yá sawa an yaikkire á Edderwa, antara yaikkire-aaruwa, ira yaikkire á malika-aha cufedde. ²⁷ Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá anjwa emnde na ni watse tá emtseka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara.»

Eptsaptepsa Yaisu a gev umele
(Mat. 17:1-8; Mark. 9:2-8)

²⁸ Á maga háre tiise am iga á elva-aara njanna maa, Yaisu a dante tara Piyer, antara Yuhanna, ira Yakuba, a dálá ádete ire á wa antara itare, ge de maga maduwa. ²⁹ Am sarte na njane á maga maduwa áhuwa njanna maa, a naba eptsavte ge wafke-aara, nangyuwe-aara keni gevge dzayye ba telle ámbera á maga wulwulire. ³⁰ Cekwaangudi wá, tá zhárá ba zála buwa, tá ndaha elva antara Yaisu. Emnde buwa njanna wá, tara Muusa antara *Ailiya nabi-aha werre. ³¹ Ta jesaare ba estuwa an yaikkire á Dadaamiya. Tá anjwa ndaha elva antara Yaisu áte emtsa-aara na watse á de emtsa am Urusaliima, ge zlaa slera-aara bademme. ³² Tara Piyer wá, ndza tá am háre, am sarte na Yaisu anjwa á maga maduwa na. Ta tsete am háre á ba am sarte á sawa á emnde njanna. Daaci ta nanna itare yaikkire á Yaisu antara emnde buwa njanna ta sezenjara na.

³³ Tá kátá zlalá emnde na maa, a ba Piyer á elvan ge Yaisu, «Malum, njere keni njá anjwa áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, njá magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á njá, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.» A ndaase elva njanna ba estuwa, amá diyaaka názena á ndaná njane. ³⁴ Ba njane á ndáhá una njanna wá, tabedamme a tsekwatarhe ge kumba bademme-aatare. Daaci a naba jater ge lyawa pukura-aha na adaba kumba njanna. ³⁵ Cekwaangudi wá, tá cená ba kwara á sawa am kumba njanna, a ba edda-aara: «Una náwa njane na wá, Egdza-aaruwa ya belaa ba njane. Cenaucena názena á bakurná njane.» ³⁶ Am iga á kwara njanna maa, ta naa ba Yaisu palle mazla-aara, ta baaka emnde na.

Amá elva njanna a njaa á ba am hufe-aatare, balarka emtsaade pukura-aha na dekideki.

Yaisu ngyansengye jini am egdzere
(Mat. 17:14-18; Mark. 9:14-27)

³⁷ Makuralla-aara maa, ta naba tsekwese á sawa áte ire á wa na. Emnde kwakya ta de yainu ge Yaisu. ³⁸ Am dagave á nalga njanna wá, anjwa ura lapika egdza-aara, palle ba njane, a naba dafa Yaisu á ba an ka kwara: «Malum, malum, tasle á njá, zharinaazhárá egdza-aaruwa na! ³⁹ Á maganá palase shaitaine jipu. Ba kelaa máki tsekwantvetsekwe wá, á hula egdzere, á velyanaaveleye am áhá, á kelá ugbalyiye. Sey á magannaamaga palasa lauktu á yanya. ⁴⁰ Ya saterán ge pukura-aha á njá, amá dzegwaránka ngyanse jini njanna am egdzere.»

⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure dekideki, kwa mandzawe-aha jipu! Há! Watse yá njá antara kure, yá fakurá ervaunde dem laukte-ara estuwa? Siyansa kwa ka egdze á njá njanna ge iya.» ⁴² Anjwa á sawa egdze njanna áseza Yaisu maa, a naba velyanaahe ge jini njanna am ire,

an̄kwa á maganá palase am áhá. Amá Yaisu a naba valarhe ge jini n̄anna, a mbanaahe egdze na, «Kwaye egdza á n̄a,» a ba n̄ane á elvan ge edden̄ara. ⁴³ Baďemme á emnde tá maga ba najipu áte hákuma na a maganaa Dadaamiya an sleksire-aara.

Yaisu an̄kwa á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Mark. 9:30-32)

Am zlafe emnde baďemme tá maga ba najipu áte názena á maganá n̄ane baďemme na, a ba n̄ane á elvan ge pukura-aha-aara: ⁴⁴ «Náwa yá bakurá elva wá, a deseka elva n̄anna am ire á kure: Iya *Ura á emnde baďemme wá, watse tá fime am erva ge emnde.» ⁴⁵ Amá ba palle á názu ta cenanaa pukura-aha am elva n̄anna baaka. An shebe maana á elva n̄anna ge itare, geni a cenaránka baďemme. Ndavanu ge Yaisu keni, a waterwa lyawa.

Gajawe á pukura-aha arge yaikkire

(Mat. 18:1-5; Mark. 9:33-37)

⁴⁶ Farantaufe pukura-aha ge mága gajawe am dagave-aatare, geni watse mala ware am itare. ⁴⁷ Kerten̄ diyeddiye Yaisu názena tá an̄kwa á dzamaná itare. Daaci a eksante egdzere, a tsanaahe átevge n̄ane, ⁴⁸ a ba n̄ane á elvan ge itare: «Ma ware una a lyevaa egdze na adaba iya, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una lyivaalye, edda-aara a lyevaa ba slebelibela an ire-aara. Edda una a gev ba seke cekwa ba n̄ane am dagave á kure wá, mala ba n̄ane am kure.»

Edda una dagalaaka ádete kure, ura á miya ba n̄ane

(Mark. 9:38-40)

⁴⁹ A eksante elva Yuhanna, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «Malum, n̄ere wá, n̄a naa ura umele á n̄gyá jini-aha am emnde an zhera á n̄a, amá n̄a naba piyante, adaba n̄ane ura á miya ka.» ⁵⁰ A ba Yaisu, «A'aa, piyawanteka. Adaba máki edda-aara dagalaaka tsuwe ádete kure wá, ura á miya ba n̄ane.»

An̄kwa ekse palle am *Samariya lyiyaaka Yaisu

⁵¹ Nánná Yaisu ganakini herzhapteherzhe sarte á zlála-aara á dem samaya maa, a naba magaa niya-aara ganakini sey á zlála á dem Urusaliima mazla-aara. ⁵² Tá an̄kwa zlála maa, herzharanteherzhe ekse umele am kwárá á *Samariya, a belaa pukura-aha-aara á katafke ge tsatsaná slede. ⁵³ Amá liyarka emnde a ekse n̄anna, adaba n̄ane átira dem Urusaliima. ⁵⁴ Daaci a ba tara Yakuba an̄ Yuhanna tá elvan ge n̄ane: «Yaakadada, wayak-wayá emtu n̄á dáhá kárá á sa am samaya á se zlateraazle?» ⁵⁵ Amá a eptsavte ge Yaisu ádezetaare, a naba valaterarhe. ⁵⁶ Daaci ta naba zlála-aatare á dem ekse umele.

Emnde na wayarwáyá d̄aba Yaisu

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Tá á ba átira zlala n̄anna maa, a naba semhe ge ura umele, a ba n̄ane á elvan ge Yaisu: «Yá dabakdaba ma ka deme keni.» ⁵⁸ A n̄wanante ge Yaisu, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «Mbayka-aha tá an evege-aha-aatare, yiye-aha keni tá an bere-aha-aatare, amá iya *Ura á emnde baďemme wá, ba tate na yá zlavanaazlava shifa-aaruwa átekwa keni baaka.»

⁵⁹ Ura umele zlaḅe ádalíye maa, a ba Yaisu á elvan ge ḡane: «Sawa, d̄abid̄aba.» Amá a ba ḡane á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, viteva baráma yá de hedeheda emtsaade edderwa.» ⁶⁰ Amá a ba Yaisu á elvan ge ḡane: «Yaterya emtsa-aha, a hedarhed̄a emtsa-aha-aatare. Ekka wá, ezzlala á de balaterá waazu ge emnde, elva a njá am *kwara á Dadaamiya mazla-aara.»

⁶¹ A ba ura umele zlaḅe ádalíye ge keyire, «Yá d̄abakd̄aba, Malum, amá wá, viteva emtsaade baráma yá de magaterá á jamimá shifa ge emnde a há á ḡere.» ⁶² A ba Yaisu á elvan ge ḡane: «Ma ware una a gaave áte weza, ámbera á zhárá ice á dem iga wá, baaka nampire á edda-aara am kwara á Dadaamiya.»

10

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kul vuye ju buwa

¹ Am iga á una ḡanna maa, Yaakadada a dzerse pukura-aha umele emnde kul vuye ju buwa, a belaterbela bubuwa. A belateraa á dem berni-aha antara makwata-aha na watse á duwa ḡane ádemkwa na bademme. ² Lauktu tá z̄lálá, a ba ḡane á elvan ge itare: «Kwakya hiya áte fe, amá cekwa emnde a ehhlá-aara á dem mba. Adaba una ḡanna, ḡalaun̄jala Edda á fe, geni á farfe ge bela emnde, á dem fe-aara. ³ Zlalaun̄z̄lálá, náwa ya belakurbela wá, kwa ba seke egdzar kyawe-aha am dagave á indale-aha. ⁴ Eksawka partamami am erva, ma nambela á kashi keni. Ba kimake keni, dawánka. Tsatsauka áte baráma ge ga use áte emnde. ⁵ Ma kwa de tsekwaa am mba á ware keni, bawateránba emtsaade ge emnde a há ḡanna: A vakurteva Dadaamiya hairire. ⁶ Máki an̄kwa edda una an barka am vuwa am huḁe á há ḡanna wá, hairire á kure á de tsekwá áte ḡane. Máki baaka wá, á eptsá hairire á kure á ba ásezekure zlaḅe ádalíye. ⁷ Am huḁe á há na, máki lyarakurvaalye wá, njawinja á ba am mba ḡanna, dem sarte á zlala á kure, mbaḁauka há á emnde. Naba zauza, shausha názena ni ta fanaa itare á katafke á kure. Adaba sleslera wá, zlayánz̄láyá mbera-aara. ⁸ Máki dakuremda am ekse, lyarakurvaalye emnde wá, zauze názena ni ta fanaa itare á katafke á kure bademme. ⁹ Mbawmbe emnde-aatare na ni lapika vuwa-aatare na. Bawateránba ge emnde a ekse ḡanna ganakini itare wá, a hyatermaa ba Dadaamiya ge njá am kwara-aara. ¹⁰ Amá am ekse na máki lyiyarakurka emnde ḡanna wá, tsawaatse áte we á layye am huḁe á ekse ḡanna, bawateránba ge emnde ḡanna: ¹¹ Ba berbere á haha á kure na áte sera á ḡere keni, náwa ḡá papakuraapape duksa á kure. Ay degiya, diyaweddiye ganakini a hyakurmaa ba Dadaamiya ge njá am kwara-aara, kwa yanaa ba kure.» ¹² A farhe zlaḅe ádalíye ge Yaisu: «Yá ndaakur ba jirire, vaci shairiya wá, watse ḡgulme ba shairiya na ta magaterán ge emnde a *Saudauma arge náza á emnde a ekse ḡanna.»

Zlaḁa arge ekse-aha na ta kwalve mága tuba

(Mat. 11:20-24)

¹³ «Watse zlaḁa ge kure emnde a Kaurajin, antara emnde a Baytisayda. Adaba najipu-aha na ya maganaa iya am ekse-aha á kure na wá, ma andze am Tirus antara Sidaun wá, ma andze tsakwarem̄sakwa emnde a ekse-aha ḡanna am buhwa-aha, ma andze daremda am kelpa á kárá ge marese tuba-aatare. ¹⁴ Adaba una ḡanna,

vaci shairiya wá, watse ngulme ba shairiya na ta magaterán ge tara Tirus antara Sidaun na arge náza á kure. ¹⁵ Kina wá, yá elvan ge kure emnde a Kafarnahum. Kwa kurken watse á kakurteka Dadaamiya, watse kwá daada á dem samaya emtu? 'Baaka kwá daaka d'ekideki! Watse á gakuraage á dem jahanáma.»

¹⁶ Daaci a ba nane á elvan ge pukura-aha-aara: «Kure wá, edda una a cena elva á kure, a cena ba elva-aaruwa. Edda una cenaaka elva á kure, cenaaka ba elva-aaruwa. Ay degiya, edda una a yaa ya wá, a yaa ba edda una a belibeli na.»

Sarassa pukura-aha kul vuye ju buwa

¹⁷ Haraare maa, saraasa pukura-aha kul vuye ju buwa na á ba an higa. A ba itare tá elvan ge Yaisu: «Yaakadada á n'ere, ba jini-aha keni farañersarfe, am sarte na n'ja bateraa elva an zhera á n'ja.» ¹⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba estuwa. Ndza ya nanna Shaitaine am sarte na á eblya á sá am samaya, ba seke mága á kára a rade. ¹⁹ Vanakurteva hákuma ge kure, ganakini kwá payanaapaya zahe antara herdza-aha an sera-aha á kure, kwá ngerd'anaangerda kelaade á kure, ma nane slehákuma keni, baaka názu kwá kuaná kure d'ekideki am duniya na. ²⁰ Amá wá, higa á kure a tseka á ba áte hákuma na kwa shanaa kure áte jini-aha; higauhiga adaba zhera-aha á kure an'kwa an puwa am samaya.»

Yaisu an'kwa á higar ge názena a maganaa Dadaamiya
(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Yaisu a naba shaa higa yaikke am sarte nanna, á sawa áza Shedekwe Cufedde, a ba nane: «Eddaye-aaruwa, ka Edda á samaya antara haha ba ka palle. Yá an'kwa slafak we-aaruwa kwakya, adaba ka sateransa ka ge egdzara mesheshe názu ka shebatervuwe ge emnde a diya, antara emnde a en'kale. Ba estuwa, Edderwa, una namaari á n'ja ganakini a gevge ba estuwa.

²² «Edderwa a fime duksa bademme am erva ge iya. Diyaweddiye ganakini baaka ura á diyeddiye *Egdza á Dadaamiya, máki Eddeñara nanna ka palle. Dada keni, baaka ura á diyeddiye, máki Egdza-aara ka palle, antara emnde na a wayaterantaa Egdza-aara ge marateránmara.»

²³ Daaci a eptsapte ádeza pukura-aha-aara, a ndaater elva na ba ge itare palle, a ba nane: «Higa yaikke ge kure, kwa emnde na kwá an'kwa zharaná an ice á kure duksa-aha nanna. ²⁴ Yá ndaakur ba jirire, ndza kwakya nabi-aha antara slekse-aha sadafde tá kátá puwete ice-aatare áte duksa na kwá zharaná kure kina, amá sharánka. Ndza tá kátá cenvacena duksa na kwá cenaná kure kina, amá sharánka keni.»

Naraje an maggwire á ura *Samariya

²⁵ A tsete ge malum á *tawraitamele, a de tsagwada Yaisu áte elva, a ba nane á elvan ge nane: «Malum, yá maga uwe kina lauktu yá shá shifa na á zleka na?» ²⁶ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ka beraa uwe ka am tawraitá? Ká cenaná estara ka, máki ká enndaha?» ²⁷ A ba nane: «A ba tawraitá wá: Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á n'ja an ervaun'ge á n'ja bademme, an shifa á n'ja bademme, an ndze'fa á n'ja bademme, ira an en'kale á n'ja bademme. A ba nane zla'be adaliye: Ewwáya sleriya á n'ja ba seke ire á n'ja.» ²⁸ A ba Yaisu á

elvan ge ñane: «[ŋ]wakteŋwa shagera. Maganaamaga una ñanna, ká shansha shifa.»

²⁹ Amá malum ñanna á kátá shaná dalila ge ire-aara wá, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ware ñanna sleriya-aaruwa ñanna?» ³⁰ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Aŋkwa ura, a tsete am Urusaliima, á tsekwa á dem Yairikau maa, a de velyeme am dagave á emnde a za baráma, ta tsakwanse am nangyuwe-aara, ta hyanhe an já, ta yán ba ge emtsa. ³¹ Á ba am sarte ñanna maa, a tsete ge *liman umele, ñane keni a dábá ba baráma ñanna. Ba a naa zhele na á ðelá wá, a naba cikante, a yanaa baráma. ³² Adaliye a semhe ge ura *Laiwiŋkau am tate ñanna. Ñane keni, ba a naa zhele ñanna, a naba cikante, a yanaa baráma. ³³ Amá daaduwa ura *Samariya umele á dem tate ñanna átira mága shula-aara wá, ba a naa zhele na wá, a naba zanvaarhe, ³⁴ a duhe á ba ádezeŋjara. Ñane a naba baranaa wige-aha na an mbazla-aara aŋkwa, a gananu waye, daaci a faðanaahe an gabaga. A eksante zhele ñanna, a ñjante áte ezzeŋjwa-aara, a dáná á dem bere á tsekwa wayve-aha, a de fanu hyema áhuwa. ³⁵ Makuralla-aara maa, a sanse gursa-aara, a vante ge edda á tate á tsekwa wayve-aha ñanna, a ba ñane á elvan ge ñane: Náwa lyevaalya una, watse yá eptsá zlaðe ádaliye á ba kya una. Naba fanufe hyema ge zhel na, ma ka kedaa uwe keni, yá se eppela baðfemme.» ³⁶ Daaci a ba Yaisu á elvan ge malum á *tawraitá na: «Ate ka mu, ware una ura á zhele na a de velyeme am dagave á neyle-aha na?» ³⁷ A ba ñane: «Ura-aara ba edda una a zanvaarze na.» Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ezzlálá, ekka keni de emmága ba seke una ñanna.»

Yaisu am mba á tara Marta an Maari

³⁸ Yaisu átira mága shula antara pukura-aha-aara. De sharnaasha ekse umele, aŋkwa mukse zhera-aara Marta, a tsekwateraa am mba-aara. ³⁹ Aŋkwa egdza emmeŋjara mukse ge Marta ñanna, zhera-aara Maari, ñane a njehe am haha áza Yaisu, á cená elva na á tsakaná ñane. ⁴⁰ Amá Marta wá, ñane aŋkwa á shuŋŋula ba slera-aha umele am bere a gya dafa. Daaci a naba seza Yaakadada, a ba ñane á elvan ge ñane: «Labára ðaaka lambe á ña áte iya, yá shuŋŋula ba iya palle an slera-aha á mba na? Banánba seke ge egdza emmerwa na a se meliyumele.» ⁴¹ Amá a ñwanante ge Yaakadada, a ba ñane: «Marta, Marta, ekka ká hyaná lyuwa ge ire á ña an slera-aha ba dey, ⁴² una ñanna ka, una duksa yaikke. Maari wá, ñane a eksese duksa yaikke na tá taa lyevaaka am erva-aara ðekideki na.»

11

Mága maduwa na a kwaratersaa Yaisu ge pukura-aha-aara
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Vacite umele am tate umele maa, Yaisu a magaa maduwa. Am iga á una ñanna, a ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Yaakadada, kwarañersekware ge ñere keni mága maduwa ñanna, seke una a kwaratersaa Yuhanna ge pukura-aha-aara na.» ² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki kwá maga maduwa wá, bawánba a ba kure: Eddenere Saksage, ekka wá, ka cuðeðe. Emmága dalila á ña ganakini emnde baðfemme a farfa zherwe áte ka. Sawa an leksire á ña.

³ Vanjerteva náza za a hyenjerhya ma vaatara keni.

⁴ Yanjeraarye haypa-aha á ñere, adaba ñere keni njá anjwa yateraare ge emnde á haypa an ñere bademme. Danjeremka am bada á shaitaine.»

⁵ Yaisu a fateraarhe zlafe adaliye, a ba ñane: «Máki palle á kure a shaa wayve an huđe á vayiya, baaka názena á faná á katafke-aara wá, sey ba a de mba á sleriya-aara, á de baná: Vawiteva ukpa, ⁶ adaba ya shaa wayve, baaka názena yá faná á katafke-aara. ⁷ Bi á nwanantenjwa sleriya-aara ñanna á sawa am huđe á bere, a ba ñane: Weshiyanteka ire! An zleña bere, ñere njá pá háre antara yalla-aha-aaruwa. Njá taa tseteka mazla-aara ge vakte ukpa. Amá ñane wá, a marjka ervaunjde. ⁸ Yá ndaakur ba jirire, ma tsarka ge vante ukpa ñanna adaba urire-aatare keni wá, sey tá tsetse tá vanteva geni á hyateraaka lyuwa mazla-aara. ⁹ Názu yá bakurná iya wá, naba ndavaundava, tá de vakurteva. Tatayautataya, kwá de shansha. Daudaha emnde a há, tá se werakurantewera wakiya. ¹⁰ Adaba ma a ndavanana ware keni, sey á shansha. Ma a tatayanaa ware keni, sey a shansha. Ma a janana ware wakiya keni, tá weranantewera. ¹¹ Emtu ware dada am kure, má egdza-aara a ndavanu nabuhwa, ñane á vante zahe? ¹² Bi máki egdzere a ndavanu slaya, á vanteva emtu herdza? ¹³ Kwa mandzawe-aha tsa, amá diyakurdiya vaterte duksa shagera ge egdzara á kure. Sakwa Eddekure na am samaya na emtu? Ñane wá, ma a ndavanana ware Shedekwe Cufedde ázenara keni, sey ba á shansha.»

Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine

(Mat. 12:22-30; Mark. 3:20-27)

¹⁴ Vacite umele maa, Yaisu anjwa á ñgya jini am ura, jini ñanna a piyanante ge ndaha elva. Ngyansengye Yaisu jini ñanna wá, zhele ñanna a fantau ge ndaha elva ba lanje. Bademme á emnde tá maga ba najipu-aara. ¹⁵ Amá ta bantsa emnde umele wá: «A vanta ba *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha hákuma á ñgya jini-aha ñanna.»

¹⁶ Emnde umele zlafe adaliye, ta de tsagwada Yaisu áte elva wá, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, marañeránmára najipu palle, ganakini njá diyeddiye átekwa.»

¹⁷ Amá kertenj diyeddiye Yaisu názu ta sawa an ñane am ire. Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Bademme á sleksire, máki tarapsete emnde gergere buwa am kwara ñanna, tá anjwa dagala am dagave-aatare wá, sleksire ñanna ba badzavbadze, ba bere-aha-aatare keni tá kyabanaakyaba bademme. ¹⁸ Ba duksa palle ge Shaitaine keni. Máki gevge ni á wava ba ñane áte ire-aara wá, á zlalá estara kwara-aara á de katafke? Adaba kwa bantsa kure, a vitaa ba slekse á shaitaine-aha hákuma áte jini-aha. ¹⁹ Máki estuwa wá, a vatertaa ware kena hákuma á ñgya jini-aha am ura ge emnde á kure? Tá kyaná ba emnde á kure shairiya-aara, geni baaka jirire am elva á kure. ²⁰ Yá ndaakur ba jirire, yá anjwa ñgya jini-aha á ba an hákuma na a vitaa Shedekwe á Dadaamiya. Amaana wá, samsa ba Dadaamiya an sleksire-aara ásezekure.»

²¹ Yaisu anjwa á slá Shaitaine an slendzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki ngwadapsengwade slendzedá, anjwa á ufa há-aara wá, baaka názu á geja kazlanja na am huđe á há ñanna. ²² Amá má daaduwa edda una jauje ge ñane an ndzedá wá, ba náza a erva-aara

keni á liyanvulye baðemme, á halesehale kazlaŋa-aara baðemme, tá de zaná antara emnde-aatare.

²³ «Daaci ma ware una ðaaka an ya keni, ŋane kelaade-aaruwa. Ma ware una á meliyuka ge jáhá emnde na, ŋane ba slezadaterzaða.»

Eptsá á jini á dem urimagwe

(Mat. 12:43-45)

²⁴ «Má sesse jini am ura wá, á de ja ðaba á ba am kaamba, ge tataya puwansepuwe. Máki shanka wá, á bánba jini ŋanna, ambane yá eptsá á dem bere-aaruwa na ya segashe am huðe-aara na. ²⁵ Má eptsapsa wá, á de berá ba bere an hyaða, an tsatse tseðaŋŋe. ²⁶ Daaci á zálála-aara, á de ðaha jini-aha umele na jaruje ba ge ŋane an mandzawire na vuye, tá sawa, tá se njá am huðe-aara. Am iga-aara wá, edda-aara á gev ambane ba una ndza am zuŋŋwire na.»

Higa jirire

²⁷ Ba zlauzle Yaisu am tsáká elva ŋanna wá, a ba mukse umele á ba am nalga ŋanna á elvan ge ŋane á ba an ka kwara: «Mukse na ni a sepakaa am huðe-aara, a faku uba-aara na wá, higa yaikke ge ŋane!»

²⁸ Amá a ba Yaisu á elvan ge ŋane: «Higa yaikke wá, ba náza á emnde na tá cená elva á Dadaamiya, tá aŋkwa emmága na.»

Najipu na a marsaa Dadaamiya áte Yaunas

(Mat. 12:38-42)

²⁹ Am tá aŋkwa far ba jáhá ge emnde áseza Yaisu, a ba ŋane á elvan ge itare: «Amá emnde a zamane na wá, ta mandzawe-aha váyya! Itare tá aŋkwa ndava ba najipu ge diyise átekwa, máki a beliyaa ba Dadaamiya, amá tá shanka ðekidfeke, hyaahya ba una tá aŋkwa ndaaná áte Yaunas werre na. ³⁰ Aðaba ba seke una ni Dadaamiya a marse hákuma-aara am Yaunas werre á katafke a emnde a *Niniwe na wá, watse ba duksa palle am *Ura á emnde baðemme keni á katafke á emnde a zamane na. ³¹ Vaci shairiya wá, aŋkwa slekse mukse, watse a mbedateraambeda emnde a zamane na. Aðaba ŋane kwaye ndza a tseta am pute, a se cena waazu á Suleymanu sle-ilmu jipu. Amá náwa aŋkwa edda una jauje ge Suleymanu kina, kure kwá ceneka. ³² Zlaðe ádaliye, vaci shairiya wá, emnde a *Niniwe keni tá de mbedateraambeda emnde a zamane na. Aðaba itare, am sarte na cenarácena waazu á Yaunas wá, magarnaamaga tuba. Amá náwa aŋkwa edda una jauje ge Yaunas kina, kure kwá maŋka tuba.»

Parakkire na áte vuwa

(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³ «Baaka ura, máki mbantembe kára á fanus-aara ni, á shebanve am ice á duksa umele, bi á uŋmbar darau. Estuweka. Kára á fanus wá, tá zleŋelaná á ba áte tate-aara, lauktu emnde na tá dem huðe á bere ŋanna, tá nanna ice parakke. ³⁴ Ice á ŋa wá, ba seke kára á fanus ge vuwa á ŋa. Má lapiya ice á ŋa wá, baðemme á vuwa á ŋa ba parakke. Amá má shagerka ice á ŋa wá, vuwa á ŋa baðemme á ba am tabeðammire. ³⁵ Aðaba una ŋanna maa, sey ká fá hyema ba shagera, ganakini parakkire na am ka na, a nyefka tabeðammire. ³⁶ Daaci máki baðemme á vuwa á ŋa ká á ba am parakkire, ðaaka tate na am tabeðammire wá, ðaaka tate na ni ká nanka keni áte ka, ba seke kára á fanus aŋkwa á maraká parakkire-aara.»

Yaisu a balaterse zladfa-aatare ge *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita
(Mat. 23:1-36; Mark. 12:38-40)

³⁷ Am sarte na zlauzle Yaisu am tsáká elva-aara maa, a naba dante ge ura *Farisa umele, ge de zá dfaa am mba-aara. A naba duhe ge Yaisu, á de zá dfaa na. ³⁸ Á maga ba najipu ura Farisa na áte Yaisu, adaba a naa Yaisu baraaka erva lauktu á zá dfaa. ³⁹ Amá a ba Yaisu á elvan ge nane: «Kwaye kwa mága á kure *Farisa-aha: Kwá bárá iga á náza sha duksa antara tasa-aha á za duksa á kure, amá am huđe á kure wá, kwa neyle-aha an tsaka ire, kwa emnde a mandzawe ba kure. ⁴⁰ Amá kwa uce-aha degiya kure! Máki a nderanaa Dadaamiya iga á duksa, huđe-aara wá, a nderanaa nane ka emtu? ⁴¹ Kure wá, vawaterveva kure ba náza za ge talaga-aha antara názu tá shushe, kure kwá gev ba emnde cufedfe, ma am uwe keni.

⁴² «Watse zladfa ge kure Farisa-aha, adaba dfaale-aha, tara dfaale á minti antara daugdza ira dfaale-aha umele wá, kwá anjka vante luseraara ge Dadaamiya. Amá tara jirire antara wayavire áte Dadaamiya wá, kwá maganá an iga a erva. Mbate keni ma andze kwá maganá á ba antara una-aha nanna, baaka una kwá yanseye.

⁴³ «Watse zladfa ge kure Farisa-aha, adaba kwá kátá ba slede na ni átire ge náza á emnde bademme na am mashidi, kwá kátá emnde tá gakur use an ga ire am dagave á zlamaha. ⁴⁴ Watse zladfa ge kure! Adaba kwa ba seke irekhya-aha na diyarka emnde, tá naba zlalá átekwa na.»

⁴⁵ Daaci a ba malum á *tawraita umele á elvan ge nane: «Malum, názena ká tsakaná ka na wá, ká zlazlanjerá antara ba nje.» ⁴⁶ «Ba estuwa,» a ba Yaisu, «Watse zladfa ge kure keni, kwa malum-aha á tawraita! Adaba kwá faterar gwatame demdeme, amá kure wá, á ba an gulanda á kure keni kwá melateruka ge sepa gwatame nanna. ⁴⁷ Watse zladfa ge kure, adaba kwá anjka nderana kure irekhya á nabi-aha werre na ta cebanaa eggye-aha á kure. ⁴⁸ Kwá anjka maraná an una nanna, ganakini hayakuranhaya slera á eggye-aha á kure. Ta cebanaa itare nabi-aha á Dadaamiya, kwá tsatsaná kure irekhya-aha-aatare. ⁴⁹ Adaba una nanna, a ba Dadaamiya Edda á ilmu: Watse yá bela nabi-aha-aaruwa, antara emnde a bela-aaruwa, amá watse tá de cebá emnde umele-aatare, emnde umele wá, tá de shateru ba zladfa. ⁵⁰ Daaci bademme á uzhe á nabi-aha na ndza ta cebateraa an ceba daga am fakte á duniya na, á ba am mbiye á emnde a zamane na. ⁵¹ Daga emtsa á Habila, sem emtsa á Zakariya bademme. Zakariya na wá, yá ndahá elva á Zakariya na ndza ta janaa am dagave á tara bere cufedfe antara duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. Una yá ndaakur ba jirire: Bademme á uzhe á emnde nanna á ba am mbiye á emnde a zamane na.

⁵² «Watse zladfa ge kure, malum-aha á *tawraita! Adaba kwa lyevaa egdza a tsekweram á wera tate á shá diya, kure keni kwá duka á dem huđe-aara; emnde na tá kátá demda na keni, kwa piyaterante.»

⁵³ Sessa Yaisu am tate nanna, anjka á zlalá maa, malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, ta dabanaa an elva gergere, ta ndavanu elva-aha gergere kwakya, ⁵⁴ ge tsagwadanaa an nane.

12

Fá hyema am baakire á jirire na tá maganá *Farisa-aha
(Mat. 10:26-27)

¹ Am sarte ñanna maa, jammeje nalga áza Yaisu wá, ma debu wanyara keni ta hyephye, tá zláá á ba áte sera-aatare. Ba wera we-aara zunñwe wá, a ndaater ba ge pukura-aha-aara emtsaáde, a ba ñane á elvan ge itare: «Tzufantsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha. Amaana wá, baakire á jirire na tá maganá itare. ² Adaba baaka duksa na an shebe kina, á de shebaaveshebe mazla-aara. Baaka duksa na ni nasherire kina, tá de diseka emnde. ³ Yá bakurná adaba una ñanna, bademme á názena ni kwá ndaaná kure an shebe kina, tá de cenáncena emnde ba parakke. Názena kwá ndaaná kure kina á dem hyema antara ura umele keni, watse tá cenáncena emnde bademme, ba seke ta balanaa an bala á dem huđe á ekse.»

Kuvaukuva ba Dadaamiya palle
(Mat. 10:28-31)

⁴ «Ya ndaa ba kure emnde-aaruwa: kuvauka emndimagwaha na ma ta cebaa ba shifa á kure keni, baaka názu tá maganá itare áte kure mazla-aara na. ⁵ Edda una kwá kuaná kure wá, edda una ni an hákuma á já shifa am duniya na, zlađe adaliye an hákuma á dakurá á dem kára á jahanama. Názu yá bakurná iya wá, kuvaukuva ba ñane palle.

⁶ «Njedfu-aha ilyebe tá velan ba ge kwaða buwa ka emtu? Amá baaka una a viyanaa Dadaamiya ba palle-aatare keni. ⁷ Ba duksa palle ge kure keni. Ba úgje á ire á kure keni an kezla bademme áza Dadaamiya. Gazlawka dekideki, kwá an daradza ba kure arge njedfu-aha ñanna, ma wanyara keni.»

Yaa Yaisu bi ndaase parakke geni ba ñane una Yaakadada
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «Una yá bakurná ba iya; ma ware una shebaaka, a enndaha ba parakke á katafke á emnde, ganakini ya Yaakadada-aara wá, iya *Ura á emnde bademme keni, yá de enndaha ba parakke á katafke á malika-aha á Dadaamiya, ganakini ñane ura-aaruwire. ⁹ Amá edda una yiyaaya á katafke á emnde wá, iya keni yá de yanaaya edda-aara á katafke á malika-aha á Dadaamiya.

¹⁰ «Máki ura a ndaase elva mandzawe áte *Ura á emnde bademme wá, á naba yanarye Dadaamiya haypa-aara. Amá edda una, má a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedde wá, baaka yanarye ge ñane dekideki.

¹¹ «Má watse darákurda á de katafke á shairiya wá, ma ta dákurá á de katafke á male-aha am mashidi, ma ta dákurá á de katafke á male-aha á ekse, ma ta dákurá á de katafke á slekse-aha keni, a wakurka lyawa dekideki. Dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, ge lyá ire á kure. ¹² Adaba á de bakuranba Shedekwe Cufedde á ba am sarte ñanna názena kwá ndaaná kure.»

Naraje an sleberba na uce

¹³ Á ba ura umele á elvan ge Yaisu, á ba am jahava wá, «Malum, ndaandaa seke ge egdza emmerwa a tejaneransetege waráta á

eddenjere na.» ¹⁴ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ya ndaa ba ka ura-aaruwa, a givaa ware narkali á kure bi sletegakurá waráta ge kure?» ¹⁵ Daaci a ba ñane á elvan ge emnde bademme: «Faufa hyema ba shagera am elva a gaa nalmame. Adaba emtakire á njá wá, tá shaná an nalmame ka, una ma edda-aara a shaa nalmame ba seke uwe keni.»

¹⁶ Daaci a vaterte naraje na, a ba ñane á elvan ge itare: «Ankwa sleberba umele kwakya fe-aha-aara, a herdaa hiya kwakya. ¹⁷ A ba ñane am ervaunđe-aara: Kina mu, yá de puwaná áme hiya-aaruwa na, adaba baaka sleđe mazla-aara. ¹⁸ A ba ñane: Názena yá de maganá ya kina wá, sey yá kyábá kuvere-aha-aaruwa na, yá nderá una sadafđe, lauktu yá gyega hiya-aaruwa na á dem huđe-aara, antara duksa-aha-aaruwa umele bademme. ¹⁹ Estuwa wá, yá banba am ire-aaruwa, ganakini baaka lambe-aaruwa, baaka zlakta á nalmame-aaruwa, ma yawe wanyara keni yá zá ba ñane. Yá naba banánba ge ire-aaruwa, ganakini gedaktegeda mazla-aara, naba ezza, essha, baaka lambe á ña. ²⁰ Amá a ba Dadaamiya á elvan ge ñane: Ekka ka uce! Á ba an vayiya na, yá dándá shifa á ña. Daaci bademme á nalmame ñanna ka jahanán ge ire á ña na wá, watse á zaná ware?» ²¹ Yaisu a far elva na, a ba ñane á elvan ge itare: «Ba duksa palle ge edda una ni á jahanán nalmame ba ge ire-aara, amá am ice á Dadaamiya wá, talage ba dey.»

Dzamauka ire an kazlaña á duniya
(Mat. 6:25-34)

²² Daaci a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá bakurná adaba ba una ñanna: Dzamauka ire an názena kwá de zaná kure, bi kazlaña na kwá de tsekwaná áte vuwa á kure. ²³ Adaba yaikka ba shifa arge náza za, yaikka ba vuwa arge nanjyuwe. ²⁴ Zharauzhára á ba áte zalke-aha. Wallá tá já duksa ka, tá icáná á dem bere ka, tá an tate á shefa duksa ka, tá an kuvere ka, uwe ka, á gelátera ba Dadaamiya. Yaikka ba kure ka arge yiye-aha ñanna emtu, a jakurma uwe? ²⁵ Ware am kure, á dzegwándzegwa sladva shifa-aara ba cekwaangudi keni an dzámá ire na á maganá ñane? ²⁶ Máki diyakurdiya ganakini baaka názu kwa dzegwanaa kure ba una cekwa keni wá, kwá dzamán ge uwe ire á umele? ²⁷ Zharauzhára zlahe adaliye áte ugbene-aha áte másá, tá maga slera ka, tá há zane ka, uwe ka. Amá yá ndaakur ba jirire, ba Suleymanu an kwakyire á nalmáne-aara na keni ndza tsekwámka am zane na ni zariya, ba seke zariyire á palle á ugbene-aha ñanna keni. ²⁸ Másá na bá nánna emnde vatena ankwa am kaamba, amá makuralla tá fanu ge kára ni, Dadaamiya á tsekwaneme á ba an tsekwa am ugbene-aha, sakwa kure emtu, máki cekwire á fetarfire ka? ²⁹ Dzamauka ire á názena ni kwá de zaná kure, antara názena kwá de shaná kure dfekidfe. ³⁰ Sey ba emnde a duniya na dabarka Dadaamiya na una tá njá á ba dzámá duksa-aha ñanna. Amá kure wá, magauka una ñanna. Diyaadiya Eddekure ganakini kwá an wedere á duksa-aha ñanna keni. ³¹ Kure wá, duksa zunjwe na kwá maganá kure wá, tatayautátaya kure ba njá am *kwára á Dadaamiya, á de vakurteva ñane duksa-aha umele na keni.»

Berbire na am samaya
(Mat. 6:19-21)

³² «Kure walda cekwa, a wakurka lyawa ðekideki. Adaba Dadaamiya a wayakurante de njá am zlanña-aara ge kure an ervaunðe-aara palle. ³³ Naba valawuvála kazlaña á kure bademme, tegawatertega shungu-aara ge talage-aha. Magawanánmaga parta-mami na baaka bádza-aara ðekideki na ge ire á kure, jahawanánjáhá nalmáne na á iceka ðekideki na ge ire á kure am samaya. Adaba am samaya wá, ma neyle, ma weshege keni, baaka una ni á shanaasha ðekideki. ³⁴ Adaba am tate na ni átekwa nalmáne á ña wá, ire á ña keni á ba am tate ñanna.»

Walaadfi-aha na ni tá tsákwá ba hyema na

³⁵ «[J]gwaðawápsenðwáde ba shagera, njawinja á ba am niya ge mága slera á kure, kára á fanus á kure a njinja á ba an mbe. ³⁶ Walaadfi-aha, má dedde zánwe-aatare á dem tate á larusa wá, itare tá tsákwá ba hyema, geni ma a saa am laukte-ara keni, má janteja paare á bere wá, tá se weranantewera ba watsewatse. Daaci kure keni gawevge ba seke itare. ³⁷ Yá ndaakur ba jirire: Watse higa yaikke ge emnde na má a se berateraa zanwe-aatare, tá á ba am niya-aatare na. Watse á tsekwemtsekwa ba ñane am kazlaña á tega ðafa, watse á vatertá ba ñane an erva-aara sleðe antara náza za. ³⁸ Ma a saa an huðe á vayiya, ma a saa dedde am huðe á vayiya keni, máki a se berater tá tsákwá ba hyema wá, jaterja geða ge emnde ñanna. ³⁹ Ankwa duksa palle, diyaweddiye ba shagera: Máki diyaadiya edda á há sarte na ni watse á sawa neyle átekwa na wá, á yánka ni á demda neyle am mba-aara ðekideki. ⁴⁰ Kure keni ba estuwa, sarte na ni watse iya *Ura á emnde bademme yá de sawa átekwa na wá, diyakurka. Daaci njawinja á ba am niya á kure.»

Sleslera na dzayye ervaunðe-aara, an una danjwe ervaunðe-aara (Mat. 24:45-51)

⁴¹ Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada! Naraje na ká ndaaná á ba áte ñere emtu, áte emnde bademme he?» ⁴² A njwanante ge Yaakadada, a ba ñane á elvan ge ñane: «Sleslera-ara ñane dzayye ervaunðe-aara, slenjkale zlaðe áðaliye na? Ba edda una ni má zanwe-aara a yanaa huðe á há-aara bademme am erva ge ñane, á vatertá ñane náza za ge emnde na tá am huðe á há ñanna bademme, á vatertá an laukte-aara na. ⁴³ Higa yaikke ge sleslera ñanna, máki zánwe-aara a se beranaa á ba am slera-aara. ⁴⁴ Yá bakurá ba jirire: Rezege-aara bademme keni á fanemfe am erva zánwe-aara ge sleslera estuwa. ⁴⁵ Amá máki bánba sleslera ñanna am ervaunðe-aara ganakini labára shekwaashekwa zánwe-aaruwa; kwaye ya keni yá maga názena á kataná ire-aaruwa. Daaci a fantau ge magatera palase an já ge emnde a slera á zánwe-aara am huðe á há, an zála ka, an njwasha ka, a fantau ge zá názu am huðe á há, á shá ba mbazla-aara haa á danse am enjkale wá, ⁴⁶ zánwe á sleslera ñanna keni á saasa á ba am sarte na ñane tsakwaaka hyema ðekideki, tamaaka ðekideki na. Palase na á se maganná zánwe-aara ñanna wá, náza enndaaka. Ñane keni á de gev ba seke kelaade-aha-aara umele.

⁴⁷ «Zlaðe áðaliye, sleslera na diyaadiya názena á kataná zánwe-aara, amá baaka lambe-aara magaaka, ñane wá, watse á shá já ba kwakya áza zánwe-aara. ⁴⁸ Amá sleslera na diyaaka názena á kataná

zánwe-aara, a naba magaa názena wayaaka ervaunɗe á zánwe-aara, ñane keni á shansha já, amá ba cekwa. Edda una máki ta vante kwakya, ta de ndavanundave keni ba kwakya. Edda una máki kwakya názu ta fanem am erva ge ñane, tá de ndavanundave keni ba kwakya.»

Yaisu wá, a saa hairire ka
(Mat. 10:34-36)

⁴⁹ «Iya wá, ya saa ba kárá á sem duniya. Duksa na yá kataná ya kina wá, a mbetembe kárá ñanna ba kinamina. ⁵⁰ Amá wá, anɗkwa bapɗisma-aaruwa umele, sey magiyánmaga emtsaade. Yá dzámá ba ire-aara kina, dem sarte na máki magariyánmaga na. ⁵¹ Emtu sawa-aaruwa á sem duniya na, kwa kurken ya saa hairire ñane? Baaka ñekideki. Iya, ya se tega ba ye á emnde. ⁵² Á de katafke cekwaɗngudi wá, watse emnde ilyebe tá am mba palle, á de tega ye-aatare gergere buwa, emnde keye tá arge emnde buwa, emnde buwa tá dagala an emnde keye. ⁵³ Tá de gyaaveka tara dada an egdza-aara; tara mama keni tá de gyaaveka an gyaale-aara; tara shawle mukse, tá de gyaaveka antara eggyenara.»

Dise nalaama-aha á názena á de magava
(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ Daaci a ba Yaisu zlaɓe ádaliye á elvan ge nalga ñanna: «Ábi kure máki kwa nánná tsettsa kumba am ekte á samaya á kya geɗi, kwá bá: Watse á hyá yawe na ba kina. Ba jirire á magava á ba áte una ñanna. ⁵⁵ Zlaɓe ádaliye, máki kwa nánná ice á effeya á sawa á sá am pute keni, kwá bá: Watse á sawa ñgudeffire ba watsewatse. Ba jirire á magava á ba áte una ñanna. ⁵⁶ Há! Iyau, nalaama-aha na anɗkwa á magava áte samaya an una á magava áte haha wá, diyakurdiya sera-aara baɗemme. Duksa-aha na anɗkwa á marakurná Dadaamiya am zamane na wá, diyakurka! Kure degiya baaka jirire á kure ñekideki.»

Melawemele an sledágala á ña ba watsewatse
(Mat. 5:25-26)

⁵⁷ «Labára kwá taa diseke ba kure an ire á kure duksa na ni watse an unɗjule-aara na? ⁵⁸ Máki anɗkwa sledágala á ña watse á dáka á dem shairiya wá, edduwa ba watsewatse ádezenara, de melawemele á ba am dagave á kure, a ɗarakteka am shairiya. Adaba máki dakemda am erva á narkali-aha wá, itare tá de fakem am erva ge sawji-aha, sawji-aha tá dáka á ba á dem danɗay. ⁵⁹ Yá baká ba jirire: Ma a juwaa ba kwaɓa-aara keni, ká seska áhuwa ñekideki, máki pelakseka baɗemme.»

13

Ba bi mága tuba, bi shá emtsa

¹ Á ba am sarte ñanna maa, ta naba duhe ge emnde umele ádeza Yaisu, ta de banaa labáre á emnde a Galili na a cebateraa *Pilaatu ta átire a vante sadake á dabba ge Dadaamiya na. ² A ñwaterante ge Yaisu a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde ñanna ta cebateraa estuwa na wá, kwa kurken ta emnde a haypa ba itare arge emnde a Galili baɗemme emtu? ³ Estuweka ñekideki, una ya ndaakura ba iya. Máki magakurka tuba, kure keni baɗemme watse kwá emtsa ba seke itare. ⁴ Emtu emnde kelaawa ju tiise na a mbefateraar dzagwawáye

am Silauwam bademme emtsaremtsa na wá, ta emnde a haypa ba itare arge emnde a Urusaliima bademme emtu? ⁵ Estuweka dekideki, una ya ndaakura ba iya. Máki magakurka tuba wá, kure keni watse kwá emtsa ba seke itare.»

Naraje an nabugda na á yeka egdzere

⁶ Am iga á una nanna maa, Yaisu a bateraa naraje na, a ba nane á elvan ge itare: «Ankwa ura an mama á nabugda am fe-aara, amá á yeka nabugda nanna. Á duwa á de tataya egdzere átekwa keni, á shánka dekideki. ⁷ Daaci a ba edda á fe nanna á elvan ge edda una ankwa á maganá slera am fe nanna: Icesice náfa na kwaye nane na bademme ádegashe. Náwa yawe keye vatena ni, yá sawa keni ba yá shánka egdzere átekwa, labáre á badziyá fe ba dey? ⁸ Amá a ba sleslera-aara á elvan ge nane: Ányya emtsaade vátana zánwe-aaruwa. Yá magantemága kyála, yá puwante nargwa, ⁹ ámbáne watse á yá egdzere am shifa. Máki yaaka zlafe ádalije wá, lauktu watse mí icesice.»

Yaisu mbanaambe mukse a badzanvaa shaitaine an kwaskwe á puwansepuwe

¹⁰ An kwaskwe á puwansepuwe umele maa, Yaisu ankwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am mashidi. ¹¹ Ay ankwa mukse am mashidi nanna wá, mukse nanna an jini am nane, badzanvebadze jini nanna, yawe kelaawa ju tiise á taa tsemka mukse na ndedfe am zhegela. ¹² Náanna Yaisu mukse na wá, a naba dante. A ba Yaisu á elvan ge nane: «Mbákmbe emmerdzagwale. Ka ba layye mazla-aara.» ¹³ Ba a ndaase una nanna, a puwar erva a barka-aara, ndedfe a naba tsetehe ge mukse na, a fantau ba ge galá Dadaamiya.

¹⁴ Amá a naba jehe ge ervaunfe edda una nane male am mashidi nanna, a fantau ge tsaketera elva ge emnde bademme, a ba nane á elvan ge itare: «Diyakurdiya ankwa háre unkwawe ge mága slera-aha á kure. Máki kwá kátá lapiyire wá, a mbarakuraambe am háre-aha nanna, amá an kwaskwe á puwansepuwe ka.» ¹⁵ A naba nwanante ge Yaakadada, a ba nane á elvan ge nane: «Amá kure wá, baaka jirire á kure dekideki. Ábi kure kwá ankwa belá esla-aha á kure, antara ezzenya-aha á kure an kwaskwe á puwansepuwe, kwá de fateru yawe? ¹⁶ Ay labára kena mukse na nane keni ba wulfe á Ibrahima miyenne, tá taa pelanaaka an kwaskwe á puwansepuwe na? Yawe kelaawa ju tiise vátana a nguđanaa Shaitaine ma.» ¹⁷ Elva á Yaisu nanna faterarfe zherwe kwakya ge emnde na lyarefka mbe á mukse nanna. Amá emnde bademme wá, ma ware keni ervaunfe-aara ba seke nama. Tá higa arge slera-aha á jirire na a maganaa Yaisu na bademme.

Naraje an wulfe á pilli

(*Mat. 13:31-32; Mark. 4:30-32*)

¹⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádalije: «Ba seke estara nane *kwará á Dadaamiya? Yá slaterá an uwe kina? ¹⁹ Kwára á Dadaamiya wá, nane ba seke mága á wulfe á pilli, ura umele a eksante, a de beleme am haha am fe-aara. A sesehe, a naba waletete ba nafa, haa yiye-aha ta magaa bere-aatare áte erva-aara.»

Naraje an shahi á makala

(Mat. 13:33)

²⁰ Yaisu a bateraa naraje umele zlaɓe ádaliye, a ba ɗane á elvan ge itare: «Yá sláná an uwe zlaɓe ádaliye *kwara á Dadaamiya? ²¹ Kwara á Dadaamiya wá, ɗane ba seke mága á shahi á makala. Á eksevaakse mukse ba cekwaanɗuɗi, á puwante ge ukpa tasa keye an wasla, amá á tsantetse shahi á makala na ukpa na baɗemme.»

We á bere becce

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Yaisu aɗkwa á maga shula á dem Urusaliima. Am shula-aara ɗanna maa, aɗkwa á tsatse am berni-aha gergere antara am makwata-aha gergere, aɗkwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. ²³ A duhe ura umele ádezenjara, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Malum, ba jirire watse ba cekwa emnde na tá lyelye shifa-aatare na emtu?» A ɗwanante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: ²⁴ «Naba dawemde á kya we á bere becce. Yá bakurá ba jirire, kwakya emnde na tá kátá demde na, amá watse tá dzegwánka.»

²⁵ «Má watse tsetse edda á há, a zlenɗe bere-aara an tsekweram ni, zlaɓe kure kwa tsatse á ba gashe wá, ma kwa fantau ge já we á bere, kwá ɗahá: Yaakadada, Yaakadada, weranjerantewera bere keni, á de lyevka mazla-aara. Á de bakurá: Ma kwa emnde-ara keni, diyanakurka ya. Zlalaúzálá. ²⁶ Watse kwá baná: Degiya ba ɗere emnde na ndza mi zaa duksa ba kerɗe, mi shaa yawe á miya keni ba kerɗe, ka kwaranjerse elva á Dadaamiya áte we á layye-aha am ekse á ɗere na. ²⁷ Názu á de ɗwakurantá ɗane wá, á de bakurá ba: Ma kwa emnde-ara keni, diyanakurka ya. Baɗemmire á kure, kwa emnde a mága haypa, a nanákurka áhuna ɗekiɗeki, zlalaúzálá á dem tate á kure! ²⁸ Daaci kwá de kyuwá á kure áhuwa, kwá de kerɗá slare ge zlaɗa. Amá kwá zhárá tara Ibrahima antara Isiyaaku an Yakubu ira nabi-aha baɗemme tá am zlanna á Dadaamiya. Amá kure wá, puwarakurvepuwe ádegashe. ²⁹ Watse emnde tá kela á sawa am geɗi, á sawa am yala, á sawa am pute, ira á sawa am manem baɗemme, tá de zá emtakire am zlanna á Dadaamiya. ³⁰ Ay degiya, emnde na tá á kataliya itare kina, emnde umele-aatare watse ta emnde a katafke ba itare. Emnde na tá á katafke itare kina keni maa, emnde umele-aatare tá de gevá am kataliya á emnde.»

Elva á Yaisu áte Urusaliima

(Mat. 23:37-39)

³¹ Ba vacite ɗanna zlaɓe ádaliye maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádeza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ɗane: «Ezzlálá, dánda ire á ɗa áhuna, aɗaba aɗkwa á tsagwadaktsagwada sleksu *Hirudus á já shifa á ɗa ba ɗekiɗeki.» ³² A ɗwaterante ge Yaisu, a ba ɗane: «De bawanánba ge maskwata á kure ɗanna wá, iya baaka lambe-aaruwa, náwa yá maga ba slera-aaruwa. Yá aɗkwa ɗgyá jini-aha am emnde, yá aɗkwa mbá emnde na lapika vuwa-aatare, zlaɓe kwakya slera-aaruwa, vatena, makuralla, dem wergekse, lauktu yá zlanazle. ³³ Amá vatena, antara makuralla, dem wergekse na wá, zlaɓe yá maga ba slera-aaruwa emtsaɗe am shula-aaruwa ge dem Urusaliima. Aɗaba

á zlayánka ge nabi á Dadaamiya ganakini tá janá ágashe, sey am Urusaliima.

³⁴ «Urusaliima, Urusaliima, ekka ka cebaa nabi-aha, ka cebaa emnde na a belateraa Dadaamiya an nákwá! Ser kwakya una yá kátá jema emnde á ña ásezerwa ba seke náza á mama á ukkula, máki á jaha egdzara-aara á dem ekte á zlbake-aara. Amá kwalakefwale.

³⁵ Kina wá, yanakuraaya mazla-aara. Yá ndaakur ba jirire, kwá puweteka ice á kure áte iya mazla-aara, dem sarte na ni watse kwá bánba ba kure an we á kure ganakini, a gangá Dadaamiya barka ge edda una a sawa an zhera á Yaakadada na.»

14

Yaisu mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe

¹ An vaci puwansepuwe umele maa, daarentefaha Yaisu am mba á palle á male-aha á *Farisa-aha ge de zá dafa. Bademme á emnde na ta daaterte am mba á male ñanna tá fá ba hyema áte Yaisu. ² Ay anƙwa ura lapika, vuwa-aara bademme an sháfá maa, a njehe á ba á katafke á Yaisu. ³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge malum-aha á *tawraita, antara *Farisa-aha na tá anƙwa áhuwa: «Am tawraita mu, anƙwa emtu baráma ge mba ura lapika an kwaskwe á puwansepuwe, emtu an piya he?» ⁴ Amá ñwaranarka defikideki, ta dƙu ba we-aatare. Mazla-aara Yaisu a naba ñanaahe zhel na, a mbanaahe, a belanaahe, «Ezzlálá á ña,» a ba ñane á elvan ge ñane. ⁵ A ba ñane á elvan ge itare: «Kina kure, máki mbedemmedfa egdza á kure, bi esla á kure am suwa an kwaskwe á puwansepuwe, kwá zhagadeka emtu á de sansese?» ⁶ Dzegwaránka vante jawápa defikideki.

Tá dzeganá estara slede, tá dfaana estara emnde

⁷ Daaci nánna Yaisu ganakini emnde na ta dƙahateraa á de zá dafa ñanna, ma ware keni á dzera ba slede na á kataná ñane ge njá am huƙe-aara. A naba vaterte naraje na ge itare bademme, a ba ñane á elvan ge itare: ⁸ «Máki daaraktedfáhá á dem munri á larusire wá, de njeka am slede na ni an dárádza arge slede-aha umele na defikideki. Adaba diyánka ámbane daarentefáhá ura male jauje ge ekka an dárádza, ⁹ daaci edda una a dƙaakurdfáhá na á de baká: Tsetse, yanánya slede ñanna ge male. Daaci ká de tse an zherwe, á dem slede na baaka dárádza-aara defikideki na. ¹⁰ Arge una ñanna wá, máki daaraktedfáhá á dem jeba á tate ñanna wá, de njinja ka á ba am slede na ni baaka dárádza-aara defikideki na. Má samsa edda una a dƙaakfaa na, á se baká: Labára ura-aaruwa! Sawa náwa njinja am una. A se vakte slede na an dárádza jipu na. Daaci una ñanna á gev dárádza palle ge ekka á katafke á emnde na kwá zá dafa kerde. ¹¹ Adaba ma ware una a kantaa ba ñane ire-aara na, tá de ganaage edda-aara. Amá edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

¹² Am iga á una ñanna maa, a ba ñane á elvan ge edda una a dfaaná á dem mba-aara ñanna: «Máki ká dáfáhá emnde ge se zá dafa am mbá á ña, bi ge se zá masane am mbá á ña wá, daaterka emnde na ni watse tá dzegwándzegwa dfaaktedfáhá ka keni, tá de pelaksepele na. Ma slakate-aha á ña, ma egdzar mama-aha a ña, ma vara-aha a ña, ma emnde a riyá á ña keni, máki ba ta emnde a berba, dƙeƙa jeba á emnde ñanna defikideki. ¹³ Máki ka magaa munri á ña wá, daaterdfáhá

ka ba talága-aha, emnde a dere, antara lipa-aha umele, ira wulfe-aha. ¹⁴ Daaterdáhá ka ba jeba á emnde ñanna, watse ká higetehiga, adaba itare tá dzegwánka pelaksepele duksa á ña. Daaci á de pelaksá ba Dadaamiya, vacite na má tsatertetse emnde a mága shagerire am faya.»

Naraje an munri yaikke a gyanaa ura male

(Mat. 22:1-10)

¹⁵ Ura umele am dágave á emnde a zá dafa antara Yaisu na, ba a cenaa una ñanna wá, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Edda una watse á de zá una am zlanña á Dadaamiya na, watse higa yaikke ge ñane ka?»

¹⁶ Yaisu a vante naraje na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwa ura male a gyaa munri yaikke am mba-aara, a detaa emnde keni ba kwakya ge de zá munri ñanna. ¹⁷ Hyephye laukte a zá dafa á munri ñanna maa, a naba belaa slebela-aara, a ba ñane: De bateranba ge emnde-aaruwa na a sarsawa, duksa bademme an tsatse mazla-aara. ¹⁸ Amá bademme á emnde na a daateraa ñane ñanna, ma ware keni a fantau ba ge slápala, geni á taa daaka. A ba zunjwire-aatare: Ya shekuve fe áñwaslire, yá de ezzhárá. Adaba una ñanna yá taa daaka. De banánba: Tasle-aara, a yiyaarye. ¹⁹ A ba ura umele: Iya ya shakuve esla-aha kelaawa, yá de salatersála. Adaba una ñanna yá taa daaka na. De banánba: Ba táslé-aara a yiyaarye. ²⁰ A ba ura umele zlafe ádaliye á elvan ge slebela na: Iya wá, yá an larusa am bere, zlafe ba unjule a gaa gyaale-aaruwa ñanna, yá taa daaka ya. De banánba ba estuwa. ²¹ Daaci slebela na ba eptsaa-aara á dá, a danaa nara-aatare ge zánwe-aara. Amá jaaja ervaunje edda á há jipu. A ba ñane á elvan ge slebela-aara: Ezzlálá ba watsewatse á dem huđe a ekse, de eja dába áte we á layye-aha, ma ka bera talaga-aha-ara, ma ka bera emnde a dere antara lipa-aha-ara, ira wulfe-aha, daaterdáhá bademme ásehuna. ²² Cekwaanjgudi wá, eptsapta slebela na áseza zánwe-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: Bademme magannaamaga názena ka ndaaná ka, amá zlafe ba nja sleđe-aha na baaka emnde am huđe-aara. Shagera, a ba zánwe. ²³ A ba zánwe á elvan ge ñane: Ezzlálá á dete mákwáta-aha, de eddába we á baráma, we á baráma, antara unjule-aha, ma ka shaa ware keni naba sánsa á ba an ndzedá, geni a naatená huđe á há-aaruwa bademme. ²⁴ Amá emnde na ya daaterdáhá, kwalarevkwale na wá, ba palle-aatare keni á fuka dafaa-aaruwa mazla-aara. Elva-aaruwa una ge iya.»

Tá gevá estara pukura-aha á Yaisu

(Mat. 10:37-38)

²⁵ Kwakya nalga á emnde, ta daa daba Yaisu. Amá a eptsavte ge Yaisu ádezeta, a ba ñane á elvan ge itare: ²⁶ «Iya wá, baaka ura á dzegwándzegwa dabidaba, máki edda-aara yánka dzámá eddenjara, emmenjara, mukse-aara, egdzara-aara, egdzar mama-aha-ñara zála antara njwásha, ira ire-aara ba ge ñane. ²⁷ Ma ware una eksanteka dzangala-aara ge dabidaba, edda-aara á taa gevka pukura-aaruwa. ²⁸ Ankwa duksa palle, cenawácena ba shagera. Baaka ura á fantau ge nderá dzagwavaye, máki zlauka am lasáfi-aara ba shagera. ²⁹ Edda-aara, má magaaka una ñanna wá, á naba fantaufe, amá á taa zlanaka bademme. Daaci bademme á emnde na tá zhárá slera-aara ñanna, tá

dzáká ba ñane. ³⁰ Tá de bánba emnde geni, máki ba baaka nalmane-aara mu, a fantau ge uwe ba ñekideki.

³¹ «Ba duksa palle ge slekse á larde keni. Máki tá wawa an ukfeñara wá, sey a puwa sawari am ire-aara emtsaade ba shagera, máki á dzegwándzegwa de wawa an emnde-aara debu kelaawa na, antara slekse na á siyanuye an emnde debu kul buwa. ³² Máki a nanna watse á dzegwánka wá, ba zlaɓe kelaade-aara yiyye an ñane wá, á puwa emnde-aara ádezeñara, ge ndavanundave názena á kataná ñane, lauktu tá emtsanámtsa wawa ñanna. ³³ Ba duksa palle ge kure keni. Baaka ura á dzegwándzegwa gev pukura-aaruwa, máki yánka baɗemme á duksa na am dalbe-aara.»

Elleña na baaka nampire-aara mazla-aara

(Mat. 5:13; Mark. 9:50)

³⁴ «Elleña wá, duksa ñgelama. Amá máki elleña ñanna baaka ñanɗanire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe, ganakini á gevge ñanɗanɗe zlaɓe ádaliye? Baaka pute ñekideki. ³⁵ Máki estuwa, baaka nampire-aara mazla-aara. Ge nyanve nargwa zlaɓe adaliye an ñane keni, á gevka; ge danaa á ba dem fe keni, baaka nampire-aara, sey tá puwanve á ba degashe. Edda una máki ankwá hyema-aara wá, a cenevaacena!»

15

Naraje an kyawe na ndza keɗaakeda, sharánsha

(Mat. 18:12-14)

¹ Kwakya emnde a mága haypa antara *emnde a jáhá hadáma se jarammeje áza Yaisu, tá ankwá cená elva ázeñara. ² A naba jaterhe ge ervaunɗe *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá, a ba itare am dagave-aatare: «Labára ñane ge zhele na á lyiya emnde a haypa, á zá ɗafa antara itare?»

³ Yaisu a vaterte naraje na, a ba ñane á elvan ge itare: ⁴ «Ware am kure, má a keɗaa palle am kyawe-aha-aara deremke, á yánka kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na, á de tatayá palle na keɗaakeda na emtsaade? ⁵ Máki shánsha, á eksante á ba an higa áte ye-aara, á sá an ñane. ⁶ Máki saasa maa, á ɗáhá slakate-aha-aara antara emnde a riya-aara, tá se higa átirpalle, aɗaba a bateraa labáre á higa, a shaa kyawe-aara na ndza keɗaakeda na.»

⁷ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Una keni ba duksa palle. Yá ndaakur ba jirire, am samaya wá, kwakya ba higa na arge slehaypa palle na a eptsanve iga ge haypa-aha-aara, arge emnde kul maselmane ju maselmane na, ta bantsa itare, ta emnde jirire, baaka wedere-aatare an mága tuba na.»

Naraje an gursa na ndza keɗaakeda, sharánsha

⁸ «Zlaɓe ádaliye, mukse máki an gursa-aara kelaawa, amá a ebyantaave palle á ba am bere-aara, á mbanteka kára á ba am sarte ñanna, á ettátaya ba shagera, á hyaɗese bere ñanna baɗemme sey má shánsha? ⁹ Máki shánsha wá, slakate-aha-aara antara emnde a riya-aara sey tá cenácena baɗemme, tá se higa átirpalle, aɗaba a bateraa labáre á higa, a shaa gursa-aara na ndza keɗaakeda na. ¹⁰ Una keni ba duksa palle. Yá ndaakur ba jirire: málika-aha á Dadaamiya tá higa jipu, máki slehaypa palle a eptsanve iga ge haypa-aha-aara.»

Naraje an egdzere ndza keɗaakeda, sharánsha

¹¹ Yaisu a fateraare naraje umele zlaɓe ádaliye, a ba ɗane á elvan ge itare: «Ankwa ura an egdzara buwa zála. ¹² A ba kudere á elvan ge eddetare wá: Názena ni ma andze ɗá záná am warata am iga á ɗa na wá, iya yá kátá náza-aaruwa ba kina eddaaye. Ane, á ba eddetare. A naba daaterte, a tegateraa nalmáne na.

¹³ «Am iga á una ɗanna maa, kudere na a gaa ba hare cekwaanɗuɗi wá, a naba jimaa kazlaɗa-aara, umele a valuhe a puwem shunɗu-aara am lyiba, puwwe a naba zláálá á dem duniya-aara. Daaduwa áhuwa maa, a de keɗaa nalmáne-aara na a shanaa áza eddenjara na baɗemme, am dákarire ba dey. ¹⁴ Ba ɗane keni pacanvepáce nalmáne-aara baɗemme cátte zlauzle duksa am erva-aara wá, samsa waya yaikke á sem larde ɗanna keni. Palle á názu á eksáná áte erva baaka mazla-aara. ¹⁵ Daaci á tataya slera mazla-aara. A ba palle á emnde a ekse ɗanna á elvan ge ɗane: Ankwa slera á piya nabezhe-aha am mba-aaruwa, má ká emmága. Wayanwáyá, a ba ɗane; a naba duhe. ¹⁶ Ankwa ice-aara am shayawe á duksa-aha na tá vante ganakini á dateran ge nabezhe-aha, amá varanteka baráma á zuze-aara.

¹⁷ «Daaci a fantau ge shá enjkale áte nja-aara ɗanna, a ba ɗane: Emnde na tá maga slera am mba á edderwa ni tá yáná ba itare dafa ni, iya ni á jiija waya áhuna! ¹⁸ Ambane yá tsetse, yá eptsá á dá. Yá de banánba ge edderwa ganakini ya ganu ge ɗaneka palle haypa na, amá ya gu haypa an Dadaamiya. ¹⁹ Am nja-aaruwa kina na wá, ba geni tá ɗakiyá an egdza á ɗa keni zlayeka mazla-aara, hyainefka. Naba givege ka, a ganevge ba seke emnde a slera á ɗa umele am huɗe á há á ɗa. ²⁰ Mazla-aara a naba tse, a saa á se mba á eddenjara na.

«Am sarte na saasa herzhanteherzhe há á eddenjára, daga ba zlaɓe yiyyiye, a naba diyeddiye eddenjára, a naba zanvaarehe, hattse a naba tsetehe, a de yainuye, tákwálle a de ɗanaahe an erva buwa, á higa arge ɗane. ²¹ Daaci: Eddaaye, a ba egdza-aara á elvan ge ɗane, haypa-aaruwa wá, ya gaku ge ekka ka palle, haypa yaikke ya guwa an Dadaamiya. Hyanefka mazla-aara ganakini yá gev egdza á ɗa ádaliye. ²² Amá ba hyema keni fanuka eddenjara na ge názena ankwá tsakaná ɗane. A ba ɗane á elvan ge emnde na tá maga slera am mba-aara: Dawmbare watsewatse á dem bere, de sawansa záne zariya, antara kimake, ira jaɗe palle, sawmbare an ɗane, tsekwawanemtsekwá am kazlaɗa. ²³ Dawmbare, de sawansa dalau na mi gelanaa á ba an niya na, icawantice watsewatse, una muɗri yaikke, higaumihiga. ²⁴ Adaba egdza-aaruwa na náwa ɗane na wá, ndza ba seke a emtsa an emtsa, ɗane kina wá, ba seke a tsete am faya. Ndza keɗaakeda ba ɗekidɗeki, amá kwaya ɗane jesaarje. Daaci ta fantau ge mága muɗri-aara, higa yaikke am huɗe á há-aara baɗemme.

²⁵ «Amá am sarte ɗanna wá, makaji á edda á há ɗanna baaka am mba, a dem kaamba. Ankwa á sá maa, á cená ba gusa am mba-aatare, njaanja ganɗa tá shekela emnde. ²⁶ A naba ɗaase palle á emnde na tá maga slera am mba-aatare, a ndavanu elva, a ba ɗane: A jaara uwe am mbá á miya? ²⁷ A ba walaadfi-aatare ɗanna á elvan ge ɗane: Saasa egdza emmeɗa, eddenja a icante dalau na mi gelanaa á ba an niya na, adaba a shaa egdza-aara ba lapilayye. ²⁸ Mazla-aara a naba icaa ervaunɗe makaji á edda á há ɗanna, a kwaleve ge dem mbá ɗanna ba

dekideki. Daaci a segashe ba eddenjara an ire-aara, a se slapalana á dem mba. ²⁹ Amá a ba njane á elvan ge eddenjara: Edda, iya náwa yawe wányarwányara yá magaká ba slera, ba ser palle keni yannaaka elva á njane, aley ba ser palle keni vakiteka ba egdza a nawe keni, ganakini njane zuzere antara slekate-aha-aaruwa ni. ³⁰ Gevge saasa egdza á njane, njane wá, a de kedakaa nalmáne á njane bademme áte zaware-aha ba dey ni, aley ka se icanante dalau na mi gelanaa á ba an niya na ádaliye! ³¹ Ba estuwa egdza-aaruwa, a ba eddetare; Ekka wá, ba jire ba ádeme keni dakeska dekideki. Ay degiya, bademme á názena am huđe á há na ba náza á njane. ³² Duksa palle wá, shagera ba mi maganaamaga munjri, mi higa. Adaba egdza emmenja njanna wá, ndza ba seke a emtsa an emtsa, kina njane gevge ba seke a tsete am faya. Ndza ba seke a kedfa an kedfa am kaamba, náwa shanánsa zlađe ádaliye.»

16

Sleslera na diyaadiya fanu hyema ge ire-aara

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ankwa sleberba umele, an sleslera-aara a yanaa duksa kwakya am erwa. Ta naba sem ge emnde umele áseza sleberba njanna, a ba itare tá elvan ge njane: Degiya sleslera á njane na ankwa á badzaká nalmane kwakya. ² Daaci a naba dante sleslera-aara njanna ádezenjara. A ba nane á elvan ge njane: Ázara kena ká maganá ka ta se ndindaha na? Máki estuwa wá, viteva lasafi á slera á njane, ká njeka am slera-aaruwa mazla-aara.

³ «Daaci a ba sleslera njanna am erwaunde-aara: Kina mu, watse yá maga tara uwe antara uwe kena? Adaba baaka shaige-aara, á ngyingye zanwe-aaruwa am slera. De herda keni yá dzegwánka mazla-aara, njala keni zherwe. ⁴ A ba njane: Kina wá, diyandiya názena yá maganá ya, ma ta sise am slera keni, watse tá liyilyiya emnde am mba-aatare.

⁵ «Daaci a naba fantau ge dhá emnde na zanwe-aara á dabater gema an palpale. A ndavanu ge edda una a sawa njane zunjwe: Wanyara gema á zanwe-aaruwa áte ka? a ba njane á elvan ge njane. ⁶ A njwanante, a ba njane: Waye gaungauj mawya deremke buwa. A ba sleslera na á elvan ge njane: Njinja, puwetepuwa áhuna gaungauj deremke, daaci ba seke pelaksepele gaungauj deremke. ⁷ A dante ura umele zlađe, a ba njane á elvan ge njane: Wanyara gema á zanwe-aaruwa áte ka? A njwanante, a ba njane: Nalkame buhwa deremke ilyeđe. A ba sleslera á elvan ge njane keni: Sawa, náwa puwetepuwa áhuna buhwa deremke ufáde, daaci ba seke pelaksepele buhwa deremke ufáde.

⁸ «Daaci zanwe a fantau ge galá sleslera-aara njanna. Diyaadiya tsa ganakini magaaka jirire am slera-aara, amá a galanaa adaba diyaadiya fanu hyema ge ire-aara á de katafke. Adaba emnde a duniya na wá, itare diyardiya fanu hyema ge ire-aatare jaruje ba ge emnde na tá am parakkire keni.»

⁹ Daaci Yaisu a farhe zlađe ádaliye, a ba njane á elvan ge itare: «Názu yá bakurná ya wá, magaumága urire an emnde an nalmane á duniya na. Daaci am sarte na má watse zlauzle am erwa á kure wá, tá de liyakurlyiya am tate na ni á zleka dekideki na. ¹⁰ Ma ware una a magaa jirire am duksa na cekwa, am duksa yaikke keni estuwa. Amá

edda una a magaaka jirire am duksa cekwa wá, am duksa yaikke keni á maga ba baakire á jirire ñanna. ¹¹ Adaba una ñanna, máki magakurka slera an nalmane á duniya na an unñule-aara mu, á de vakurta ware nalmane á jirire? ¹² Zlafe ádaliye, máki magakurka an unñule-aara áte nalmane á emnde mu, á de vakurta ware náza á ire á kure?

¹³ «Baaka ura á dzegwándzegwa magaterá slera ge zanwe-aha buwa átirpalle. Ba bi á de wayete ba palle, á maganá slera shagera, á de yá palle, á manka slera-aara. Kwá dzegwánka magaterá átirpalle tara slera á Dadaamiya antara tataya nalmane.»

Magiya áte duksa gergere

(*Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mark. 10:11-12*)

¹⁴ *Farisa-aha, emnde a waya nalmane na, ba ta cenaa elva ñanna wá, ta naba puwar dzáká ge Yaisu ágire tá epsawepsawa. ¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure, kwá ganve ire á kure ba seke kwa emnde a jirire, amá Dadaamiya diyaadiya ervaunđe á kure. Adaba duksa na emnde tá zharán ge yaikkire wá, hyapka ba názara keni áza Dadaamiya.

¹⁶ «Ndza á faterá ba *tawraitá á Muusa, antara wakita á nabi-aha emnde áte baráma á Dadaamiya. Una ñanna shekwaashekwa sem zamáne á Yuhanna slemaga baptisma. Ta fantau á ba am sarte ñanna emnde ge cená labare á higa, elva a njá á ba am *kwará á Dadaamiya. Daaci ma ware keni á wava an ndzedá-aara bademme, ganakini á demda ñane keni am kwara ñanna. ¹⁷ Amá wá, á eblyantaaveka ba egdza duksa keni ge názu am *tawraitá. Butu ba kedá á tara samaya an haha arge kedá a egdza duksa ba cekwaangudí am tawraitá.

¹⁸ «Ma ware una a belaa mukse-aara, a gaa umele, a magaa ba gwardzire. Edda una a gaa mukse na a segashe am mba á zhele, ñane keni a magaa ba gwardzire.»

Naraje an sleberba an Laajarus

¹⁹ «Ndza ankwá sleberba umele, á tsekwa ba zane na ni lefedde jipu, kwakya gane-aara na. Ma vaatara keni am mba-aara tá gyeka duksa laake, ñane á zá ba emtakire am mba-aara. ²⁰ Ankwá zlafe talage umele zhera-aara Laajarus, bademme á vuwa-aara ba wige maa, a de zlavehe áte we á wakyiya á sleberba na. ²¹ Ñane wá, ice-aara ndza am kwácá á dafa na á valya á sawa am erva á sleberba na, ganakini á wazantewaza. Amá itare ta naba fanarhe ge zladá, kere-aha ta se emtakanaa wige-aha-aara na. ²² Am iga á una ñanna maa, a naba emtsehe ge Laajarus, eksaranteksa malika-aha shifa-aara, ta dáná ádeza Ibrahimá am samaya. Sleberba ñanna ñane keni a naba emtsehe, hefarehefa. ²³ Amá sleberba ñanna ankwá á maga palasa an tsáká ire am faya. A kante ice am zladá-aara ñanna wá, á zhárá ba Ibrahimá antara Laajarus ázeñara, ta yiyiye jipu an ñane. ²⁴ A fu hula á ba an ndzedá, a ba ñane: Eddaaye Ibrahimá! Tasle á ña zivarze! Ebbela Laajarus, a de femfa ba we á gulanda-aara keni am yawe, a se ekhyinaakhya nara, yá am zladá degiya am kára na! ²⁵ A ñwanante ge Ibrahimá, a ba ñane: Egdza-aaruwa, una wá, baaka kwa mazla-aara. Ká dzamteka ka á ba áte emtakire na ka zanaa ka am duniya, Laajarus

a shu zlaɗa kwakya na! Kina wá, anƙwa á puwansepuwe ñane mazla-aara, ka keni ba ká shá zlaɗa á ña. ²⁶ Baira ðeme, anƙwa evege slaɗɗe am dáɗave á miya, ma emnde á ñere una tá kátá dezekure keni, tá dzegwánka; ma emnde á kure tá kátá sezenere keni tá dzegwánka. ²⁷ A ba zhel ñanna ndza sleberba na á elvan ge Ibrahim: Máki estuwa wá, ba baaka elva-aara. Amá yá dalide zlaɓe ádaliye ge ñalakñála eddaaye, tasle á ña, ebbela seke Laajarus á dem mba á edderwa am duniya, ²⁸ tá anƙwa egdzar mama-aha-aaruwa ilyebe zála, a de fateremfa am vuwa, ganakini a saremká itare keni á sem tate á zlaɗa ñanna yá am huɗe-aara na. ²⁹ A ba Ibrahim á elvan ge ñane: Egdzar mama-aha-ña wá, anƙwa *tawraita á Muusa antara wakita á nabihaha umele tá ndaater waazu ge emnde am huɗe-aara wá, itare keni a cenarcena. ³⁰ Amá a ba zhel ñanna: Una á hyepka eddaaye Ibrahim. Amá máki a tsete ura am faya ni a de beraterbera wá, tá eptsanteptsá nja-aatare mazla-aara. ³¹ A ba Ibrahim á elvan ge ñane: Máki ba tá ceneka elva á tara Muusa antara nabihaha umele wá, ma a tsetaa ba ura am faya lauktu a de ndaaterndáhá keni, tá de maga ba una ñanna.»

17

Elva á vantá ektápaare antara yanaare haypa ge ura
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mark. 9:42)

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara wá: «Ganakini a magarka emnde haypa ðekiɗeki wá, baaka dabari-aara ðekiɗeki. Amá zlaɗa ge edda una ni á vatertá ñane ektápaare ge emnde á dem haypa ñanna. ² Ambane ba ta ñɗuɗanem nákwá á há hiya am mbiye ge edda-aara, ta puwaterme am haye, arge una ni á vante ektápaare ba ge palle á egdzara keni. ³ Faufa hyema áte ire á kure! Máki a gaku haypa egdza emmerja wá, naba duwa, de ndaandáhá ba shagera. Máki yá dalika á bina wá, naba yanarya. ⁴ Ma a gaku haypa ser vuye á ba áte váha palle keni, máki ba kelaa haypa ni á se slapala wá, ka keni ba ká yanarya.»

Fetarfire seke ice á pilli á hyephye

⁵ A ba emnde a ðela tá elvan ge Yaakadada: «Shagera ba ká faɗeraarfe ge fetarfire á ñere.» ⁶ A ñwaterante ge Yaakadada, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki hyephye fetarfire á kure ba seke ice á pilli palle wá, ma kwa banán ba ge mama á nafa na kwaye ñane na: Betesebete ire á ña, de tsaatse am haye keni, sey á zlála nafa ñanna.»

Walaadfi-aha wá, ta ba walaadfi-aha

⁷ A ba ñane á elvan ge itare: «Zharauzhará á ba áte slera á walaadfi: Ware am dáɗave á kure an walaadfi-aara? Máki walaadfi á ña a de maga slera am fe, bi a de piya, má saasa, ká banánba emtu, sawa zuze duksa? ⁸ Ábi ká banánka. Ekka ká baná: Mbaɗanaambaɗa kazlaɗa á ña watsewatse, gyigya masane, siyansa. Máki zanuze ya, lauktu ká de zá náza á ña. ⁹ Ábi baaka ura á slafaná we ge walaadfi aɗaba fesarfire na a maganaa ñane. ¹⁰ Ba duksa palle ge kure keni. Máki magakurnaamaga názena a fakuraara Dadaamiya wá, diyaweddiye am ire á kure ganakini kwa magaa ba slera á kure, kwa walaadfi-aha.»

Emnde a derve kelaawa a mbateraa Yaisu átirpalle

¹¹ Zlabe Yaisu a ba átire á mága shula ge dem Urusaliima na. Kina wá, daada átakwe á tara Galili antara *Samariya. ¹² Ate nakwe á kwara-aha ñanna maa, ankwá ekse, ba Yaisu keni á kátá dem ekse ñanna, ta se ica ba wafke-aara emnde a derve ta kelaawa, amá ta tsaahé ba yiyiye an we á baráma. ¹³ Baðemmire-aatare ta fu hula á ba an ndzedá ge ðaha Yaisu. A ba itare: «Ambarkaaña Yaisu, tasla á ña, zañervarze.» ¹⁴ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a zharateraahe, a ba ñane á elvan ge itare: «Zlauzlálá, de marawateránmárá ire á kure ge *lìman-aha.» Ba ta eptsá iga, tá ankwá zlálá wá, ta naba mbehe baðemmire-aatare.

¹⁵ Ankwá palle am dagave-aatare, ba a belanu ice ge vuwa-aara, nanna ganakini mbaambe wá, a naba eptsá áseza Yaisu ámbéra á gálá Dadaamiya á ba an ka kwara. ¹⁶ A se kezlanáa uge ge Yaisu, wafke-aara ba teppe áte haha, ankwá á slafaná we an ervaunðe-aara palle. Zhele ñanna wá, ura *Samariya. ¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge emnde: «Ábi baðemmire-aatare ta kelaawa na, mbarembe. Labára kena a sawa ba ñane palle?» ¹⁸ Emnde maselmane na, ba palle-aatare keni dzamarka se slafanáa we ge Dadaamiya, sey be wayve na palle degey?» ¹⁹ Daaci: «Tsettse,» a ba Yaisu á elvan ge ñane, «Ezzlálá á da. Mbakaambe fetarfire á ña.»

Sawa á Dadaamiya an sleksire-aara ge gaterve emnde am kwara-aara

(Mat. 24:23-28, 37-41)

²⁰ *Farisa-aha ta ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Watse á sawa vaatara Dadaamiya an sleksire-aara, ge gamive á ba am kwara-aara palle na?» A nwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Njá am *kwara á Dadaamiya wá, tá nanka an ice. ²¹ Tá bakanka keni: Náwa tate na wá, á kwaraná ba Dadaamiya, bi: Kwaye tate na keni, á kwaraná ba Dadaamiya. Diyaweddiye ganakini kwará á Dadaamiya ñanna ankwá á ba am dagave á kure.»

²² Daaci a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Ankwá á sawa sarte na ni watse kwá kumetekuma hare-aha na ya *Ura á emnde baðemme yá ankwá antara kure na, amá ba palle keni watse kwá shánka mazla-aara. ²³ Watse tá bakuránba emnde ganakini degiya samsa kwaye ñane ankwá áhuwa, bi watse tá bakurá: Náwa ñane ankwá áhuna. Amá kure cenauka, daumbarka ðekideki. ²⁴ Adaba má watse yá sawa ya, iya Ura á emnde baðemme wá, watse tá niina emnde ba parakke. Ba seke mága á kára á rade á fantau am dalbe palle ge ekte á samaya, dem dalbe umele keni tá nanna emnde na wá, sawa-aaruwa keni watse ba estuwa. ²⁵ Amá wá, sey yá shushu zlaða ba kwakya emtsaade, tá de yiyaaya emnde a zamáne na. ²⁶ Ba názena ni ndza ta maganaa emnde am zamáne á *Nuhu na wá, am sarte na watse yá eptseya iya Ura á emnde baðemme keni, watse emnde tá maga ba una ñanna. ²⁷ Am zamáne á Nuhu wá, slera á emnde ndza ba shunñula náza za, náza sha, ga larusa, vaterte gyaale-aha-aatare ge zála. A demaa estuwa Nuhu am paare á yawe, a tsekwaá ge yawe á keða duniya, a keðateraahe baðemme. ²⁸ Am zamáne á *Ludu keni ndza a magava ba estuwa. Emnde tá shunñula ba náza zá, antara náza sha, tá shakwa kazlaná, emnde umele tá evvala, tá herða duksa á dem

bere, tá ndera bere-aha bademme. ²⁹ Amá vacite na ni sassa Ludu am *Saudauma wá, Dadaamiya a naba hyateraarhe kárá an wesha an *baraudau á sawa am samaya, a kecfateraahé bademme. ³⁰ Má watse herzhe yá eptsa ya iya Ura á emnde bademme keni, watse emnde tá maga ba una nanna.

³¹ «Vacite nanna wá, edda una ma a beranaa áte ire á bere keni, a tsunja á dem hufe-aara ge hálá kazlanja-aara. Ba duksa palle ge edda una a beranaa am fe, nane keni a eptseka á sem mba. ³² Diyaweddiye á ba áte mukse á *Ludu. ³³ Edda una a tataya nejla shifa-aara, watse á kecfanaakeda. Edda una tatayaaka nejla shifa-aara, nane á shansha shifa-aara. ³⁴ Yá ndaakur ba jirire, am hare nanna wá, watse emnde buwa tá zlava áte egdera palle, palle watse yá eksanteksa, yá de yá palle. ³⁵ Nwásha buwa tá há hiya átirpalle, yá de eksa palle, yá yá palle. ((³⁶ Watse yá bera emnde buwa am fe, yá de eksa palle, yá ya palle.)) ³⁷ Daaci ta naba ndavanuhe ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge nane: «Watse á magava áme una nanna Yaakadada?» A njwaterante, a ba nane: «A ba am tate na ni anjwa lipa, zaatate-aha tá jaháva á ba ádehuwa.»

18

Naraje an mukse wegyege tá an narkali

¹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a bateraa naraje na, ge batera a magarmaga maduwa ba kelaazare, a yaranka dekideki. ² A ba nane á elvan ge itare: «Anjwa narkali am ekse umele, baaka ura á kuaná nane dekideki, ba Dadaamiya keni nane á kuveka dekideki. ³ Ay anjwa zlafe mukse wegyege á ba am ekse nanna, ba kelaazare áseza narkali na, á se bana: Náwa dagalanjerevdagale an ura, maranánmárá jirire-aaruwa ge sledagala-aaruwa. ⁴ Am zunjwire wá, narkali na eksarka emtsaade elva á mukse na dekideki. Amá de shekwaashekwa á yanka mukse na wá, a ba nane am ervaunđe-aara: Baaka ura yá kuaná ya dekideki, ba Dadaamiya keni yá kuveka ya ice-aara, ⁵ amá mukse na wá, ambane yá maranánmárá jirire-aara ge sledágala-aara nanna, adaba á se weshita ire kwakya.»

⁶ A eksetaa elva-aara zlafe ádaliye Yaakadada, a ba nane á elvan ge itare: «Mándzawe narkali na, kwá cenanceneka názu a ndaana nane? ⁷ Daaci Dadaamiya wá, emnde na ni a dzertersaa nane, vayi vacika tá ázenjárá na wá, nane á shekwaaka dekideki ge marse jirire-aatare. ⁸ Yá ndaakur ba jirire: Á marse jirire-aatare ba watsawatse. Amá má watse yá sawa ya, iya *Ura á emnde bademme, watse ba yá se bera emnde na tá an fetarfire am duniya na?»

Naraje an slejaha hadáma, antara ura Farisa

⁹ Daaci Yaisu a bateraa naraje na zlafe ádaliye, á ndaaná áte emnde na tá zhara ire-aatare ta emnde a jirire ba itare, tá epsawa emnde umele na. ¹⁰ A ba nane á elvan ge itare: «Zála buwa ta de maga maduwa am *mashidi yaikke. Palle ura *Farisa, palle na slejaha hadáma. ¹¹ A tsetehe ge ura Farisa, a tsaahé, a magaa maduwa am ervaunđe-aara, a ba nane: Yaakadada Dadaamiya-aaruwa, ya slafaká we-aaruwa kwakya, adaba nja gergere antara emnde umele. Adaba itare ta neyle-aha, ta mándzawe-aha, ta emnde a mága gwardzire.

Ususe kwakya aɗaba ɗa gergere an slejaha hadáma na náwa ɗane na. ¹² Iya, ba kelaa maka yá eksa ndera ser buwa, yá aɗkwa á sakanse luser am názena yá shaná ya baɗemme. ¹³ Slejaha hadáma na keni, a tsaahé yiyiye an ɗane, amá ɗane wá, ba ketaa ire-aara ge zhara samaya keni magaaka ɗane. Daaci a puwanu erva ge ervaunɗe, a magaa maduwa-aara, a ba ɗane: Yaakadada Dadaamiya-aaruwa, tasle á ɗa zivarze, iya ya slehaypa.»

¹⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Tá dá wá, a shanaa ba zhel ɗanna mele an Dadaamiya arge ura Farisa na. Aɗaba ma ware una a kantaa ba ɗane ire-aara na, sey tá de gánaaga. Amá edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

Yaisu á gaterar barka ge egdzara
(Mat. 19:13-15; Mark. 10:13-16)

¹⁵ Duwa á emnde, ta sanaa egdzara ge Yaisu antara ba egdzara mesheshe keni, geni á puwaterar *erva a barka, amá naráterna pukura-aha emnde a saa egdzara ɗanna wá, ta naba valaterarhe. ¹⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Piyawaterteka, yawaterya a sarsawa egdzara ásezerwa, aɗaba *kwára á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare. ¹⁷ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara keni máki lyevaaka dem kwára á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, á taa demka ɗekideki.»

Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu
(Mat. 19:16-30; Mark. 10:17-31)

¹⁸ A tsetehe ge palle á male-aha á Yahudiya-aha, a de ndavanu ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindaha, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?» ¹⁹ A ɗwanante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Labára ká ɗahiyá an ura mággwe? Baaka ura mággwe máki Dadaamiya-ka palle. ²⁰ Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ɗane: Maɗka gwardzire, jeka shifa, ileka, maɗka seydire á fida áte ura, ɗematerveɗeme tara eddeɗa an emmeɗa.»

²¹ A ɗwanante ge zhel ɗanna, a ba ɗane á elvan ge Yaisu: «Una ɗanna ɗannaana baɗemme daga am egdzarire-aaruwa.» ²² A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Una wá, a yakar ba duksa palle: De valuvale názu am rezege á ɗa baɗemme, tegatertega shunɗu-aara ge taláge-aha, ekka watse ká shánsha laɗa-aara am samaya. Daaci sawa ɗabiɗaba.» ²³ Ba a cenaa una ɗanna zhel ɗanna wá, a fantau ge dzama ire an tsaka ire, aɗaba nalmane-aara kwakya jipu.

²⁴ Nanna Yaisu ganakini am dzámá ire zhel na, a ba ɗane á elvan ge emnde: «Zlazlaɗa jipu ganakini tá demda emnde a berba á dem *kwára á Dadaamiya. ²⁵ Náwa zlazlaɗa ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlaɗa ba náza á sleberba zlaɓe ádaliye ge dem kwára á Dadaamiya.»

²⁶ A ba emnde na ta cenanaa an hyema-aatare elva ɗanna: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ɗezlesenɗle ɗekideki.» ²⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Názu á taa gevka ɗekideki áza emnde na wá, áza Dadaamiya ba keski.»

²⁸ Daaci a ba Piyer á elvan ge ɗane: «Amá ɗere wá, yaɗeranya duksa baɗemme, ganakini ɗá daba ba ka palle.» ²⁹ A ba Yaisu á elvan

ge itare bademme: «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a yaa há-aara, bi mukse-aara, bi egdzar mama-aha-ɲara, bi tara eddenɲara an emmenɲara, bi a yaa egdzara-aara, adaba *kwárá á Dadaamiya wá, ³⁰ kina keni á shansha bademme á jauje ba ge una ɲanna, á katafke keni á de sha shifa na á zleka na.»

Yaisu anɲkwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(*Mat. 20:17-19; Mark. 10:32-34*)

³¹ Daaci Yaisu a d'ante pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba ɲane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, názena ta puwetaa nabi-aha áte iya *Ura á emnde bademme na bademme á de gevge. ³² Adaba tá de eksivaksa, tá de vite ge emnde na baaka nadina-aatare, tá de epsawisa itare, tá de zlazlizezlazle, tá de kyefiyem nyaihe am ice, ³³ tá de ziyuze an ja. Am iga a una ɲanna maa, tá de zliyaazle shifa-aaruwa ba dekideki. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am fáya.» ³⁴ Amá palle a názu ta cenanaa pukura-aha na am elva ɲanna baaka dekideki. Ázetare wá, maana á elva ɲanna seska dekideki, cenaranka elva na a ndaateraa Yaisu na.

Ura wulfe shansha ice áza Yaisu

(*Mat. 20:29-34; Mark. 10:46-52*)

³⁵ Yaisu herzhanteherzhe Yairikau maa, anɲkwa ura wulfe umele á njá áte we á baráma, anɲkwa á ɲala. ³⁶ Daaci wulfe na á cena ba tá anɲkwa á degashe emnde. A naba enndáva: «A jaara uwe?» a ba ɲane. ³⁷ A ba emnde: «Una anɲkwa á degashe Yaisu ura Nasarátu.» ³⁸ A naba kante kwárá ge ɲane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasle á ɲa zivarze.» ³⁹ Ta naba valarhe ge emnde a katafke ganakini a d'ufe, amá ɲane a far ká kwárá á ba a dem zhegela: «*Egdza á Dawuda! Tasle á ɲa zivarze.»

⁴⁰ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a ba ɲane: «Sawansa ásehuna.» Daada wulfe ɲanna á katafke á Yaisu, a ndavanu ge Yaisu, a ba ɲane: ⁴¹ «Ká kátá yá magaká estara kina?» A ɲwanante ge wulfe na, a ba ɲane: «Yá kátá ba ice malum-aaruwa.» ⁴² A ba Yaisu: «A wertewera ice á ɲa, mbakaambe fetarfire á ɲa.» ⁴³ Ba seke ndaha á miya na a naba werte ge ice-aara, a d'ába Yaisu, ámbera á gala Dadaamiya. Bademme á emnde na ta naaná an ice-aatare, itare keni ta fantau ge gálá Dadaamiya.

19

Tara Yaisu antara Jakayus

¹ Daaci damda Yaisu am huđe á Yairikau maa, a degáshe am huđe á ekse praatte. ² Am ekse ɲanna maa, anɲkwa ura zhera-aara Jakayus, ɲane male á shunɲu á hadáma, sleberba jipu. ³ A ekkata jipu ganakini á puwetepuwa ice-aara áte Yaisu, ware ɲane Yaisu ɲanna. Amá dzegwanká adaba ɲane paihyhye vayvaya am emnde. ⁴ Daaci ba zhagade-aara á de katafke, a de d'aleme am mama á zlemnda, geni watse á nanna má á degashe. Adaba anɲkwa á d'ába ba tate ɲanna Yaisu.

⁵ Ba damda Yaisu am tate ɲanna maa, a naba kante ice á dem nafa na, a ba ɲane á elvan ge Jakayus: «Tsekwesetsekwe watsewatse Jakayus.

Vatena na wá, sey yá de háre á ba am mba á ña.» ⁶ A tsekwese ge Jakayus ba watsewatse, a se lyevaa Yaisu á ba an higa, ge daná á dem mba-aara.

⁷ Bademme á emnde na tá anƙwa á zharaterzhára na, anƙwa á waterwa am ervaunƙe. Ta bantsa itare: «Ezzhárá ka, á de hare am mba á slehaypa.» ⁸ Amá a tsaahé ge Jakayus, a ba ñane á elvan ge Yaakadada: «Yaakadada-aaruwa, sey yá tegatertega kyalma á nalmane-aaruwa ge talage-aha. Máki anƙwa edda una ndza ya lyevaa duksa-aara ba dey wá, yá de eptsannaapetsa huƙe ufaƙe.» ⁹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Vatena wá, huƙe á há á ña shánsha shifa, ka keni ka ba eggyeñara ge Ibrahimá. ¹⁰ Adaba sawa-aaruwa ge iya ya *Ura á emnde bademme wá, ya se tataya ba edda una an keƙa na, geni yá lyelye edda-aara.»

Naraje an gursa ge tsakala an ñane

(Mat. 25:14-30)

¹¹ Ge emnde na ta zluwa á cena elva ñanna, Yaisu a bateraa naraje na zlaƙe ádaliye. Adaba herzharanteherzhe Urusaliima ba nga, njarantenja emnde ganakini herzhe segashe-aatare mazla-aara am erva á emnde, Dadaamiya á de faterá slekse yaikke tá njá am kwara-aara. ¹² Daaci a ba ñane am naraje-aara: «Anƙwa egdza á ura male a naba tsete, a zlala á dem larde yiyiye, a de tatayanvaa sleksire ge ire-aara, á de eptsá ádaliye. ¹³ Lauktu á zlala maa, a dante emnde a slera-aara kelaawa, a vaterte gursa kelaawa: Tsakalautsákala an ñane, a ba ñane á elvan ge itare, dem sarte na má sanaasa ya. ¹⁴ Amá emnde a jeba-aara wayarka an ñane. Zlazlala ñane wá, ta naba belante emnde, a ba itare: Wayañerka ñere, á se kwaráñerá zhel na.

¹⁵ «Amá de shánsha sleksire ñanna, mazla-aara a naba saahé á sem larde-aara. Am sarte na saasa maa, a belaa we, ta dante emnde a slera-aara na ndza a vaterte gursa kelaawa ge mbedarva an ñane na, geni á zhara riba á ma ware-aatare keni. ¹⁶ A semhe ge slezunñwire-aatare, a ba ñane: Náwa názena ya shanaa an nalmane na ndza ka vitaa ka zanwe, ya shante riba huƙe kelaawa. ¹⁷ A ba slekse yaikke a elvan ge ñane: Shagera jipu, ka sleslera á jirire. Adaba dzayyire á huƙe á ña am duksa cekwa, yá gakvege male arge berni kelaawa. ¹⁸ A semhe ge buwire-aatare, a ba ñane: Náwa názena ya shanaa an nalmane na ndza ka vitaa ka zanwe, ya shante riba huƙe ilyeƙe. ¹⁹ A ba slekse yaikke á elvan ge ñane keni: Ekka, yá gakvege male arge berni ilyeƙe.

²⁰ «A de semhe ge umele wá, a ba ñane: Náwa názena ndza ka vitaa ka zanwe, ndza ya faƙeme am bagwadza, ya shebanve. ²¹ Jijja lyawa, adaba diyandiya am ire-aaruwa ganakini ka mandzawe; ma fanƙa ba duksa á ña keni, ká shánsha; janƙa ba wulfe á duksa á ña keni, ká hala ba duksa á juwa á ba áte ka. ²² A ba slekse á elvan ge ñane: Ba elva á ña na keni hyaahya, ñakaaña shairiya. Mbate ka nguƙi, ka sleslereka. Diyakdiya ganakini ya mándzawe á ba ka? Ma faneka ba duksa-aaruwa keni yá shánsha; janeka ba wulfe á duksa-aaruwa keni yá hala ba duksa á juwa á ba áte ya, á ba ka? ²³ Máki ba estuwa wá, labára de puwanƙa nalmane-aaruwa am ban, ma yá se lyiyaná an riba?»

²⁴ «Daaci a ba ñane á elvan ge emnde na tá á tsaatse ázeñara na: Lyauvaalya shunngu na ázeñara na, fawanarfe ge edda una a shante riba huđe kelaawa na. ²⁵ A ba itare tá elvan ge ñane: Yaakadada, degi ázeñara keni anƙwa deme gursa ñanna? ²⁶ A ñwaterante a ba ñane á elvan ge itare: Yá ndaakur ba jirire: Tá fanaare ba ge edda una anƙwa ázeñara na. Amá edda una shanteka deƙideƙi wá, ba una cekwa am erwa-aara na keni, tá de lyanvulye. ²⁷ Kelaade-aha-aaruwa na wayarka yá gev slekse arge itare na keni maa, sawatersa ba watsewatse, datsawatertedatsa á ba á katafke-aaruwa.»

Yaisu á dem huđe á Urusaliima
(*Mat. 21:1-11; Mark. 11:1-11; Yuh. 12:12-19*)

²⁸ Zlouzle á tsaka elva ñanna Yaisu maa, ba zlala-aara zuññwe ákatafke á emnde ge dem Urusaliima. ²⁹ Herzhanteherzhe Baytifaji antara Baytaniya, daraada áte vuwa á wa na tá daháná an Wa Anyaranyara na wá, a belaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: ³⁰ «Dawmbare á dem ekse na kwaye ñane á katafke na wá, watse kwá de bera egdza á ezzeñwa an ñgudfa, ba ser palle keni zlaƙe njateka ura átekwa wá, naba pelawaapele sawánsa. ³¹ Máki ura a bakuraa: Kwá pelaná á deme? bawanánba ge edda-aara: Á kataná Yaakadada.»

³² Daaci ba zlala-aatare ge emnde a belaa na, baƙemme ta de berán ba seke una a baterna Yaisu na. ³³ Am sarte na tá anƙwa pela ezzeñwa na wá, a ba dada-aha-aara: «Kwá pelaná á deme?» a ba itare, tá elvan ge itare. ³⁴ Ta ñwaterante, a ba itare: «Á kataná Yaakadada.» ³⁵ Mazla-aara ta naba saa ezzeñwa na áseza Yaisu, ta se ndakaa zane-aha-aatare áte iga á ezzeñwa ñanna, lauktu ta njetaa Yaisu átekwa. ³⁶ Fantaufa Yaisu ge zlala maa, emnde umele ta pelanse zane-aha-aatare áte baráma, a zlalá ñane átekwa.

³⁷ Am sarte na herzharenteherzhe Urusaliima maa, tá áte baráma a tsekwa á sawa áte Wa Anyaranyara na wá, higartehiga pukura-aha jipu, ta fantau ge gálá Dadaamiya á ba an ká kwára, tá galaná adaba najipu-aha na ta naana itare baƙemme na. ³⁸ Ta bantsa itare: «A ganga Dadaamiya barka ge slekse yaikke na kwaya ñane á sawa am zhera á Yaakadada na. Ma ba hairire wá, anƙwa am samaya; yaikkire wá, á zlayán ba ge Dadaamiya palle.»

³⁹ Tá anƙwa *Farisa-aha umele am dikele á emnde ñanna maa, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum! Bateránba ge pukura-aha á ña a ƙaruđe.» ⁴⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ma ta ƙuwa ba itare keni, nakwá-aha na tá fantaufa á ba an ka kwara, una yá ndaakur ba jirire.»

Yaisu á kyua Urusaliima

⁴¹ Yaisu herzhanteherzhe berni ba ñga maa, ba a puwete ice-aara áte berni wá, a fantau ge kyua berni na, ⁴² a ba ñane: «Ekka keni ma ká diyeddiye seke ba názena ni ma andze á vakte hairire vacite ñanna! Amá am kinire na wá, an shebe atuge ice á ña, ká taa diseka mazla-aara. ⁴³ Amá diyeddiye ganakini anƙwa á sawa hare-aha umele, watse tá jaktaaveje kelaade-aha á ña á de jauje ge ndzeƙa á ña, ká de gevge an beca jipu. ⁴⁴ Watse tá keƙakurkeƙa ba deƙideƙi antara emnde á ña. Ka berni, amá watse ba nákwá palle keni tá de nánka áte ukfeñara

nákwá, bademme watse tá ngerdakngerda, adaba diyakseka sarte na ni a sawa Dadaamiya a se melakumele.»

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke

(Mat. 21:12-17; Mark. 11:15-19; Yuh. 2:13-22)

⁴⁵ Duwa á Yaisu á dem *mashidi yaikke, a de fantau ba ngya emnde a tsakala á segashe, ⁴⁶ a ba njane á elvan ge itare: «Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, ba bere á mága maduwa, amá kure kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

⁴⁷ Daaci Yaisu a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am hufe-aara ba kelaazare. Male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita, ira male-aha á ekse ta tátaya ja shifa á Yaisu, ⁴⁸ amá baaka dabari-aatare ge ekseksa-aara, adaba bademme á emnde tá cena ba názena ankwa á kwaratersá njane na an enkale-aatare bademme.

20

A vantaaware hákuma ge Yaisu?

(Mat. 21:23-27; Mark. 11:27-33)

¹ Vacite umele, Yaisu ankwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke, ankwa á balaterá antara labare á higa maa, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita, ira male-aha á ekse ádezenjara. ² A ba male-aha njanna tá elvan ge njane: «Banjeránba tate na ni ka shaa hákuma á mága duksa-aha na átekwa. Emtu a vaktaware baráma-aara?» ³ A nwaterante ge Yaisu, a ba njane a elvan ge itare: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle, vawiteva jawapa.» ⁴ Daaci a ba njane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge magatera baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he?»

⁵ Ta fantau ge ndaha elva njanna am dagave-aatare emtsaade, a ba itare: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiyá labára fakurtaareka an njane. ⁶ Máki mi baa ta belanaa ba emndimagwaha, bademme á emnde tá de yámika an nákwá, tá de cebamiceba, adaba emnde bademme fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.»

⁷ Daaci ta njwanante ge Yaisu, a ba itare: «Ma a belanaa ware keni diyajerka njere.» ⁸ A ba Yaisu: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa, ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva

(Mat. 21:33-46; Mark. 12:1-12)

⁹ Am iga a una njanna maa, Yaisu a fantau ge ndaater elva an naraje na ge zlamaakelaawa, a ba njane: «Ankwa ura a dzebaa nafa á inabauhi am fe-aara, a yateraa fe njanna am erva ge emnde a slera, njane a naba zlala á da shula, á de shekwaashekwa áhuwa jipu.

¹⁰ Samsa sarte á tsáká inabauhi maa, a naba bela sleslera-aara á deza emnde na a yateraa fe am erva na, geni a lyanvaalya dza á inabauhi-aara. Amá emnde na a yateraa fe am erva njanna ta hyanhe an ja ge slebela-aara njanna, ta belanaahe an erva-aara dey. ¹¹ Edda á fe na a naba bela sleslera-aara umele, njane keni ta de zlazlese, ta hyanhe an ja, ta belanaahe an erva-aara ilyebe. ¹² A naba bela umele zlaibe ádaliye ge keyire. Nane deme ta gyegese, vuwa-aara bademme ba wige, ta tefese á degashe. ¹³ Daaci, a ba edda á fe njanna: Yá maganá

estara kena? A ba ɲane: Kina wá, yá ba egdza-aaruwa. Egdza-aaruwa wayanwáya jipu na wá, ámbane tá de fa zherwe áte ɲane. ¹⁴ Amá ba ta puwete íc-gave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á záná ɲane waráta á fe á miya na. Eksaumivaksa, jaumija shifa-aara, daaci fe ɲanna á de gev ba náza á miya. ¹⁵ Daaci ta naba eksevaahé, ta danse ádegashe, ta de jehe shifa-aara.»

A ndavateruhe ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Má samsa edda á fe na mu, watse á magaterá uwe ge emnde a mága slera am fe na? ¹⁶ Ay degiya, má watse samsa edda á fe ɲanna wá, á se keɗanaakeda shifa a emnde a mága slera am fe ɲanna baɗemme, á yaterá fe am erva ba ge emnde umele.» A ba emnde baɗemme: «A janaaja Dadaamiya una ɲanna!» ¹⁷ A zharateraahe emtsaade ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Aɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane:

Ba nákwá ɲanna ta eblyanvaa emnde a nyáɲa bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ɲáná ɲane ndzeɗa á bere ɲanna baɗemme.

Una ɲanna mu, á kata ba uwe kena, a ba kure?

¹⁸ «Edda una má a mbeɗaa áte nákwá ɲanna, sey á kezlevkezle edda-aara am tate umele. Sakwa edda una má a eblyara ɲanna ge ɲane, sey á hánaahe edda-aara ba ɲgerɗekɗeke.»

¹⁹ Malum-aha á *tawraitá antara male-aha á *Farisa-aha ta naba diyeddiye ganakini Yaisu a ndaha naraje ɲanna á ba áte itare. Daaci ta kátá eksa Yaisu á ba am sarte ɲanna, amá ta kuva ba zlamaakelaawa.

Elva a hadáma ge male á larde á Rauma
(Mat. 22:15-22; Mark. 12:13-17)

²⁰ Mazla-aara maa, ta fantau ge tsagwada Yaisu á ba am sarte ɲanna, ta belanvaa emnde-aatare; emnde ɲanna ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde a jirire, daaci ta danaa ndáva ge Yaisu, ágire tá tsagwada elva a mandzawe am mbuwe-aara, lauktu ma tá eksaná átekwa, ma tá dateránda ge emnde a ɲgumna. ²¹ Daaci ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Malum, diyaɲerdiya ganakini ekka wá, baɗemme á názena ká ndaaná ka, antara názena ká kwaratersá ka ge emnde baɗemme ba jirire. Má ká kwaraterse duksa ge emnde, diyaɲerdiya ganakini ká ndaha ba tsekkire-aara ge elva, an namaari á Dadaamiya. ²² Ndaaɲernda ba jirire, am *tawraitá á miya mu, aɲkwa emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he?»

²³ Amá kertenɲ diyeddiye Yaisu yaimyaimire na tá aɲkwa á maganá itare baɗemme, a ba ɲane, a elvan ge itare: ²⁴ «Marawiyánmárá emtsaade suley palle yá nanaana.» Ta maranánhe. A ba ɲane á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shungu na? Ira zhera na mu zhera á ware?» Ta ɲwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.» ²⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.»

²⁶ Ta ettságwada á katafke á emnde baɗemme, amá baaka sharanka názu tá eksaná átekwa, ta yaa á maga ba najipu á jawapa na a vatertaa ɲane, daaci ta ɗu ba we-aatare.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya

(*Mat. 22:23-33; Mark. 12:18-27*)

²⁷ Ta naba semhe ge *Saduki-aha umele áseza Yaisu. Ba itare emnde na ta bantsa itare, baaka tse á emnde am faya dfekidfeke na. Ta se ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare: ²⁸ «Malum, an̄kwa a puwamitaa Muusa, a ba n̄ane: Máki kedaakeda zhele yanka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara mukse-aara, geni á yana egdzara ge egdza emmenjara na kedaakeda na. ²⁹ Iyau, ndza tá an̄kwa dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba kedefehe, a yaa mukse na, baaka egdzere. ³⁰ A melese ge sledfaba-aara, n̄ane keni a emtsehe, a yaa mukse na baaka egdzere. Keyire-aatare keni ba estuwa. ³¹ Itare vuye na bademme ta gaa ba mukse n̄anna, amá bademme zlaruzle, yaránka egdzere ba palle keni. ³² Am iga-aatare bademme, a emtsehe ge mukse n̄anna keni. ³³ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware palle mukse na? Adaba itare ta vuye na ndza mukse-aatare ba n̄ane palle!»

³⁴ A n̄waterante ge Yaisu, a ba n̄ane á elvan ge itare: «Am duniya na wá, zála antara n̄wásha tá an̄kwa á gaava am dagave-aatare. ³⁵ Amá am duniya na watse á sawa á katafke na wá, ma zála, ma n̄wásha keni, emnde na ni hyairephye ge tsete am faya, se n̄já am huđe-aara wá, watse baaka elva á nika mazla-aara. ³⁶ Adaba watse baaka emtsa mazla-aara, tá de gev ba seke malika-aha á Dadaamiya. Itare ta ba egdzara á Dadaamiya, adaba ta tsete am faya. ³⁷ Muusa wá, ndaasende ba parakke ganakini watse tá tsete emnde a faya an shifa. An̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, am tate na á ndaaná áte dake na, a ba n̄ane áte eggye-aha á kure werre: Yaakadada, Dadaamiya á Ibrahimia, Dadaamiya á Isiyaaku, Dadaamiya á Yakuba. ³⁸ Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, n̄ane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Bademme á emnde a shifa tá an shifa ba ge n̄ane.»

³⁹ A ba emnde umele am malum-aha á *tawraitá: «Elva á n̄a na ka ndaase ba tsekke malum.» ⁴⁰ Gazlaregazla mazla-aara, baaka ura a ndavanu elva am iga a una n̄anna.

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(*Mat. 22:41-46; Mark. 12:35-37*)

⁴¹ Yaisu a ndavateru elva ge itare, a ba n̄ane: «Estara n̄ane ta bantsa emnde ni *Almasiihu wulfe á *Dawuda na? ⁴² Dawuda an ire-aara keni a d̄ahanaa an Yaakadada, an̄kwa am Jabura, a ba n̄ane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am nadafa-aaruwa,

⁴³ dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á n̄a tate á puwa sera á n̄a.

⁴⁴ Ha! Dawuda an ire-aara a d̄ahanaa an Yaakadada *Almasiihu. Áy á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Yaisu an̄kwa á gíyá pukura-aha geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraitá

(*Mat. 23:1-36; Mark. 12:38-40*)

⁴⁵ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara á dem hyema á emnde bademme: ⁴⁶ «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawraitá. Adaba itare ta emnde a wáyá marava am záne sadafde, tá kata emnde

ta gater use an ga ire am dagave á zlamaha. Am mashidi keni maa, tá kátá ba slede na átire ge náza a emnde bademme na. Ma am munri keni itare sey tá de kátá ba slede na ni an dárádza jipu na. ⁴⁷ Emnde a zá n#wásha wegyege áte há keni ba itare. Daaci tá sládanve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zladfa-aatare á de jauje ge náza á emnde bademme vaci shairiya.»

21

Sadake á nasherire na a fanaa wegyege a mukse
(Mark. 12:41-44)

¹ A kante ice-aara Yaisu, á zhárá emnde a berba tá puwa sadake á nashirire á dem nakwati á jáhá sadake am *mashidi yaikke. ² A naa wegyege a mukse umele nane baaka duksa-aara, a puwum kwaba buwa nane keni. ³ Daaci a ba Yaisu: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya nane, taláge ba jipu na wá, nane a puwum náza-aara jateruje ge emnde bademme. ⁴ Adaba uwe, itare wá, ankwá nalmane-aatare, ta saa ba cekwa-aara ge mága sadake an nane. Amá mukse na wá, nane talage. Baaka tsa umele, amá a naba se puwumhe názu am erva-aara bademme.»

Yaisu á ndáhá elva a mbedfa *mashidi yaikke
(Mat. 24:1-2; Mark. 13:1-2)

⁵ Emnde umele tá ankwá á ndaha elva á *mashidi yaikke am dagave-aatare, geni mashidi nanna wá, an ndera. Nákwá-aha-aara, antara kazlana na ta sanaa sadake-aara ge Dadaamiya, ta cafaa mashidi nanna an nane na, zariya jipu. Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: ⁶ «Ankwá á sawa sarte na ni watse ba nákwá palle keni á jauka áte ukfejara nákwá, watse bademme á mbedfa á dem áhá kwá ezzhara na.»

Zladfa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya
(Mat. 24:3-14; Mark. 13:3-13)

⁷ Ta naba ndavanuhe, a ba itare: «Watse á magava am sarte-ara una nanna? Watse ná dise áte uwe ganakini herzhe á magava duksa nanna?»

⁸ A ba Yaisu: «Faufa kure ba hyema a se kefarakuraaka emnde umele. Adaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware-aatare keni á se ba: Ba iya una ya *Almasiihu, hyephye laukte á miya mazla-aara. Amá kure wá, dabawaterka dekideki. ⁹ Má kwa cenaa labare á wáwa-aha, á dagala ervaunde á male-aha gergere wá, kure gazlauka dekideki, adaba watse á de magava ba una-aha nanna zunjwe, amá zlafe zle á duniya áte una nanna-ka emtsaade.» ¹⁰ A farhe zlafe adaliye, a ba nane: «Watse kwá cená ba darda larde umele ge larde umele an wáwa. Emnde á slekse umele dararde ge kwará á slekse umele an wáwa. ¹¹ Á de gejava haha an ndzedfa jipu am tate-aha gergere; watse á magava masiba-aha, antara waya am tate-aha gergere. Watse tá nanna emnde najipu-aha antara nalaama-aha sadafde á sáwa am samaya.

¹² «Amá lauktu ni á magava duksa-aha nanna wá, kure watse tá sluwakursluwa, watse tá magakuranmaga palasa; watse tá de tsákurá am shairiya am mashidi-aha gergere, tá de dákurá á dem danjay.

Watse tá de tsakurá á katafke á slekse-aha gergere, antara male-aha á larde gergere adaba zhera-aaruwa. ¹³ Daaci watse á vakurta ba una nanna baráma ge kure, mága seydire an zhera-aaruwa á katafke-aatare. ¹⁴ Duksa palle viyawanaaka wá: Dzamauka ire á názena watse kwá ndaaná kure ge ɳezla ire á kure an nane. ¹⁵ Adaba watse yá vakurtá ba iya an ire-aaruwa enkale antara elva na kwá de ndaaná kure, tá de dzegwánka kelaade-aha á kure vakurte jawapa, tá de dzegwánka mbedakurmbede dekideki. ¹⁶ Náwa ba dada-aha a kure antara mama-aha a kure, egdzar mama-aha a kure, vara-aha a kure, antara slakate-aha á kure keni, tá de vakurte ge emnde, tá de ceba shifa á emnde umele am kure. ¹⁷ Emnde bademme watse tá dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa. ¹⁸ Amá wá, ba úgje ire á kure palle á kedfeka. ¹⁹ Kure wá, tsawaatse ba shagera. Máki tsakuraatse shagera wá, kwá ɳezlesenzele.»

Zlafa na baaka kalle-aara na
(Mat. 24:15-21; Mark. 13:14-19)

²⁰ «Máki kwa nanna jarantaaveje kelaade-aha ge Urusaliima an wáva wá, diyaweddiye geni herzha keda-aara. ²¹ Daaci watse tá zhagada emnde na tá am Yahudiya am sarte nanna á dem huđe á wa. Emnde na tá am huđe á Urusaliima keni, watse tá kyá á dete mákwátá. Emnde a mákwátá wá, a sarka á sem Urusaliima dekideki. ²² Adaba hare-aha nanna bademme ba hare-aha á zlafa, geni a gevge názena am wakita á Dadaamiya bademme. ²³ Kay! Watse á tsaame kwa zlafa á ɳwasha na watse tá á huđe, antara ɳwasha na tá an egdzara áte erva am sarte nanna! Adaba watse kwakya jipu zlafa am hare-aha nanna. Watse á marateránmárá Dadaamiya ge emnde a larde nanna, geni tá ankwá am ervaunde-aarire. ²⁴ Watse tá ceba shifa-aatare an masalam; emnde umele-aatare watse tá sluwatersluwa, tá dáterá an shifa á dem larde-aha umele; watse tá lyevaalya emnde na baaka nadina-aatare Urusaliima, tá de ganvege ba seke berbere, dem sarte na má zlauzle náza-aatare ge itare keni.»

Sawa á *Ura á emnde bademme
(Mat. 24:29-31; Mark. 13:24-27)

²⁵ «Watse tá nanna emnde nalaama áte vaciya, áte tere, áte terlyakwa-aha keni bademme. Ate haha keni watse ba ire keni tá de kanteka emnde am larde-aha gergere ge lyawa. Adaba watse á vadza haye-aha á ba an ndzeđa, watse kwakya hula-aara. ²⁶ Watse kwakya emnde na á de cebatera ba lyawa, adaba tá de dzámá názena watse á setarge emnde am duniya na kwakya. Adaba bademme á ndzeđa á názena áte samaya á de gejavtegeje ba ɳanɳare sleđe. ²⁷ Am sarte nanna wá, tá de zhára ba iya *Ura á emnde bademme yá ankwá á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demdemire. ²⁸ Ba máki kwa nanna ankwá á magava duksa-aha nanna wá, pauka hare mazla-aara, tsakwautsákwa hyema á dem samaya, adaba herzhe kwá ɳezla mazla-aara.»

Gáráva an nabugda, má yaaya hyema anwaslire
(Mat. 24:32-35; Mark. 13:28-31)

²⁹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a bateraa naraje maa, a ba nane á elvan ge itare: «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda antara

nafa-aha umele. ³⁰ Máki kwa nanna puwaapuwa hyema áte nafa, yaaya umele áŋwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare mazla-aara. ³¹ Una ŋanna keni ba estuwa. Ba máki kwa nanna anƙwa á magava duksa-aha ŋanna wá, diyaweddiye ganakini herzhavteherzhe dem zlanna á Dadaamiya. ³² Yá ndaakur ba jirire, tá de zlauka emnde a zamane na ba estuwa, sey má naránna gevge duksa-aha ŋanna. ³³ Tara samaya an haha wá, tá naba keƙa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á keƙeka ƙeƙideƙi, sey má gevge.»

Pauka hare, magaumága maduwa

³⁴ «Faufa hyema am ire á kure! Gawevka emnde a dakarire antara emnde a mbazla. Dzamauka ire an kazlaŋa á duniya. Máki estuwa, á se berakurbera háre-aha ŋanna ba estuwa, kwa baaka am niya. ³⁵ Adaba watse á setarge duniya bademme ba seke narre, baaka ura á geya ágashe ƙeƙideƙi. ³⁶ Adaba una ŋanna, pauka háre, magaumága maduwa ma am laukte-ara keni, lauktu kwá de shá ndzeƙa ge ŋezla átuge duksa-aha ŋanna bademme watse á setarge emnde na, watse á wakurka zherwe ge tse ákatafke-aaruwa ya *Ura á emnde bademme keni.»

³⁷ Ba kelaa vaha, Yaisu á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke. Amá an yayiya wá, á de hare áte ire á wa na tá ƙaháná an Wa Anyaranyara na. ³⁸ Ba enjlya-waabere wá, kertenj tsekwaasetseƙwe, bademme á emnde tá de cena elva ázeŋara am *mashidi yaikke.

22

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu

(Mat. 26:1-5; Mark. 14:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ Herzhapteherzhe vayvaya muŋri á depaiŋ na baaka shahi á makala am huƙe-aara, muŋri na tá ƙahaná an *Paska na. ² Am sarte ŋanna maa, de jaremmeje male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá, ta tátaya pute a keƙa shifa á Yaisu ba ƙeƙideƙi. Ta magaa estuwa, adaba á wateraa lyawa á ba átuge emnde a ekse.

Yahuda anƙwa á vela Yaisu

(Mat. 26:14-16; Mark. 14:10-11)

³ Daaci de demda Shaitaine am Yahuda, an Iskariyaut keni tá ƙaha ba ŋane, ŋane ŋanna palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. ⁴ A duhe ge Yahuda ŋanna ádeza male-aha á *liman-aha antara male-aha á emnde á ufa *mashidi yaikke, ta de magaa sawari kerƙe, geni á de faterem estara Yaisu am erva á ba an keski. ⁵ Daaci higa ge male-aha na, a ba itare una wá, «Ijá vakte shuŋgu.» ⁶ A eksarhe ge Yahuda. Am iga a una ŋanna maa, a fantau ba ge tátaya dabari á faterem Yaisu na am erva salaakke, a diyarseka emnde ƙeƙideƙi.

Ta tsatsanaa masane á *Paska ge Yaisu

(Mat. 26:17-25; Mark. 14:12-21; Yuh. 13:21-30)

⁷ Gyaregya muŋri á depaiŋ na tá puweka shahi á makala am huƙe-aara na, vaci ica egdza kyawe á *Paska wá, ⁸ Yaisu a naba bela tara Piyer tá an Yuhanna, a ba ŋane á elvan ge itare: «Dawmbare, de tsatsamiyaatsatse ƙafa á Paska, mí de ezza.» ⁹ Ta ndavanu ge pukura-aha na, a ba itare: «Ká kata njá de tsatsakaná áme?» ¹⁰ A njwaterante,

a ba ñane á elvan ge itare: «Máki dakuremda am huđe á berni wá, kwá de puwa ba ja ire antara zhele á sepa yawe am hwama, naba dabaudaba á dem mba na á demkwa ñane. ¹¹ Máki dakuremda maa, bawanánba ge edda á há ñanna: A ba malum wá: Áma bere na yá de zá dfa á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa? ¹² Daaci á de marakurá bere yaikke átire ge bere, an tsatsa kazlanja am huđe-aara. Kwá tsatsamiya dfa á muñri am huđe-aara.» ¹³ Mazla-aara ba zlalá ge pukura-aha na, tá de bera duksa bademme ba seke una a baternaa Yaisu na. Daaci ta tsatsaa dfa á Paska am bere ñanna.

Masane cuđeđe

(*Mat. 26:26-30; Mark. 14:22-26; 1 Kaur. 11:23-25*)

¹⁴ Hyephye laukte-aara maa, ańkwa á njá arge masane na antara pukura-aha-aara, ¹⁵ a ba ñane á elvan ge itare: «Una názu ya katanaa ya an ervaunđe-aaruwa bademme, geni yá zuze dfa á *Paska na antara kure, lauktu yá de shá zladfa-aaruwa. ¹⁶ Adaba zá Paska ñanna wá, yá ndaakur ba jirire, halevuhale ba vatena náza-aaruwa, sey mí de zá ba una am zlanna á Dadaamiya, má sessa maana-aara bademme parakke.»

¹⁷ Daaci a eksante feka, a slafan we-aara ge Dadaamiya, a ba ñane á elvan ge itare: «Nawmbare shawushe bademme á kure. ¹⁸ Adaba iya wá, yá ndaakur ba jirire, halevuhale á ba áte una ge iya, geni yá eksanteksa feka yá fetefa áte we-aaruwa. A juwaa ba á sarte na ni emnde tá de njá am *kwará á Dadaamiya átekwa na.»

¹⁹ Am iga a una ñanna maa, a eksante dfa, a slafan we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve, a ba ñane á elvan ge itare: «Una na wá, vuwa-aaruwa, ((yá yanya shifa-aaruwa adaba kure. Magaumága una ma vaatara keni, geni kwá dzamidzámá an ñane.)) ²⁰ Am iga a náza za keni a magán ba estuwa, a eksante feka, a ba ñane á elvan ge itare: «Una uzhe-aaruwa a puvaa adaba kure, Dadaamiya á ngudaterá namána ge emnde an ñane.))

²¹ «Amá náwa edda una ni á veliyá ñane mí zá dfa ba kerđe. ²² Iya *Ura á emnde bademme wá, sey ba yá emtsa haaka pekya-aara, adaba a tsanaa ba estuwa Dadaamiya. Amá palase ge edda una ni á veliyá ñane.» ²³ Daaci pukura-aha ta fantau ge ndáva am dagave-aatare, geni á maganá ware una ñanna.

Ware una á de gev male á miya bademme

²⁴ Njaanja gajawe am dagave á pukura-aha, tá kátá dise edda una ni tá zhára ñane ba seke male-aatare bademme. ²⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Slekse-aha á larde, tá ańkwa á mára sleksire-aatare áte larde-aha, bademme á emnde a hákuma tá kátá emnde tá baterá shagera slera-aatare. ²⁶ Amá kure wá, estuweka. Edda una gevge male am dagave á kure, a gevge cekwa á kure ba ñane. Slekatafke á kure, a gevge sleslera á kure ba ñane. ²⁷ Am dagave á tara edda una á se beraná á ba am tate á njá dfa, antara walaadi mu, málá ware am itare? Ábi málá ba edda una á se beraná á ba am tate á njá náza za na? Amá iya, nja-aaruwa am dagave á kure wá, ya ba seke walaadi.

²⁸ «Kure wá, kwa emnde na ni kwá ańkwa antara ya ba kelaazare, kwá ańkwa antara ya am sarte-aha na a badiyaa shaitaine bademme. ²⁹ Ba seke una ni a vite yaikkire ge iya Edderwa na wá, iya keni

vanakurteva ge kure. ³⁰ Watse kwá de njá antara ya am yaikkire-aaruwa, mí de záná átirpalle duksa, mí de sháná átirpalle. Kwá de njá am kurshi-aha á yaikkire ge kya shairiya á Iserayiila-aha jeba kelaawa ju buwa.»

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(*Mat. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Yuh. 13:36-38*)

³¹ «Simaun! Simaun!» a ba Yaakadada á dáhá Simaun, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye shansha baráma Shaitaine ganakini á maganá an kure ba seke hiya na tá anƙwa eggýega na. ³² Amá ya magaa maduwa adaba ka, geni a kezlevka fetarfire á ña bademme. Am sarte na má watse eptsakeptsá á sem sera-aaruwa wá, fateremfa ndzedá am vuwa ge egdzar mama-aha á ña.» ³³ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada, iya wá, ma tá damiyá á dem dangay keni, tá dami ba buwa; ma tá ceba shifa á miya keni, sey mi ba buwa.» ³⁴ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire Piyer: Ba vatena na lauktu á kyuwa tsákálá wá, watse ká bánba ka ser keye ganakini diyakikire.»

Yaisu á ndaha elva á partamami, nambela á káshi ira masalam

³⁵ Am iga a una ñanna maa, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Am sarte na ya belakurbela, ma shungu, ma kashi ba kimake keni dakuránka na mu, anƙwa názu kwa kumanaa kure emtu?» Ta ñwanante, a ba itare: «Baaka názu ña kumanaa ñere dekideki.» ³⁶ A ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, estuweka mazla-aara. Edda una ni anƙwa shungu-aara, a eksanteksa; edda una anƙwa kashi-aara keni, a eksanteksa; edda una má baaka masalam-aara, a veluvelé nanjyuwe-aara, a shekwepshekwe. ³⁷ Ya bakurnaa adaba uwe, shagera ba á gevge názena a ndaanaa wakita á Dadaamiya áte ya na mazla-aara. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: “Ñane faremfa am emnde a mága haypa.” Daaci daada áte una ñanna kina geni á gevge.» ³⁸ A ba pukura-aha tá elvan ge ñane: «Yaakadada náwa anƙwa masalam buwa.» A ñwaterante, a ba ñane: «Hyaahya ba una ñanna.»

Yaisu am Gaicaimane

(*Mat. 26:36-46; Mark. 14:32-42*)

³⁹ Ba segashe-aara ge Yaisu wá, a zlala á ba áte Wa Anyaranyara na mbasmba ñane na, ta dabemhe ge pukura-aha-aara keni. ⁴⁰ Daraada áhuwa maa, a ba ñane á elvan ge itare: «[Jalaunálá Dadaamiya geni a badakuruka shaitaine.» ⁴¹ Daaci a gapsehe ba yiyye an itare, á hyephye velya nákwá palle, a de kezlaa ugje, a magaa maduwa-aara, a ba ñane: ⁴² «Tasle á ña Eddaye-aaruwa jinaaja zlada na a shika, máki wayakiyantewayá. Amá a gevka áte náza-aaruwa, a gevge á ba áte náza á ña.» ((⁴³ Daaci a naba jesarhe ge malika á Dadaamiya á sawa am samaya, a se fanem ndzedá am vuwa. ⁴⁴ Ge kwakyire á dzama ire na a shaa ñane na wá, a magaa maduwa an ndzedá-aara bademme, haa a ses ge ngudeffire cuuwe áte vuwa-aara, á tádfá á dete haha tak, tak, take ba seke uzhe.))

⁴⁵ Zlanaazle maduwa-aara mazla-aara, a naba tsetehe a seza pukura-aha-aara maa, a se berater tá am háre, adaba haraare ta taa puka hare, tá am dzámá ire yaikke. ⁴⁶ A tsaterter, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwá pá háre? Pauka háre; magaumága maduwa geni a badakuruka shaitaine.»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Mark. 14:43-50; Yuh. 18:3-11)

⁴⁷ Ba elva nanna keni zlaŋbe zланаaka Yaisu wá, saressa emnde ta ba kwakya, Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa á katafke-aatare. Daaci a duhe ge Yahuda nanna suuwe ádeza Yaisu, a de nanaahe takwalle, á gan use an ervaunŋde-aara palle ágire. ⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Yahuda, ká se gi use ganakini ká fiyá an una nanna emtu á dem erva á emnde, iya *Ura á emnde bademme?»

⁴⁹ Emnde tá antara Yaisu tá zhára mága nanna wá, watse zlazlaŋa jipu. Daaci a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Yaakadada, nŋere keni njá naba waterwá emtu an masalam-aha á nŋere?» ⁵⁰ Kerteŋ velesevele erva palle-aatare, a naba wa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema a naŋafa. ⁵¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yawánya, magauka una.» A de semtanaa hyema-aara nanna ge zhel na, a mbanaahe.

⁵² Daaci a ba Yaisu á elvan ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á emnde a ufa *mashidi yaikke, ira male-aha á ekse na ta se eksa nane na, a ba nane á elvan ge itare: «Kwá se eksiya an masalam-aha, antara zade am erva na mu, ya neyle emtu? ⁵³ Ábi kelaazare yá á ba ázekure am mashidi yaikke, eksakurika dekideki? Daaci sarte na wá, sarte á kure, sarte á tabedammire ge marse hákuma-aara.»

A ba Piyer nane diyaaka Yaisu dekideki

(Mat. 26:57-58, 69-75; Mark. 14:53-54, 66-72; Yuh. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Daaci ta naba eksevaa Yaisu na, ta dan ba suuwe á dem mba á male á male-aha á *liman-aha bademme. Piyer wá, a daa daba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka dekideki. ⁵⁵ Mbarantembe kára am hufe á riya á male á liman-aha na, jarantaaveje emnde ge kára na maa, Piyer keni a de njeme am dagave-aatare. ⁵⁶ Daaci á ezzhára kwátana umele Piyer na, á njá átuge kára, á ezzhára, a ba nane: «Degi zhel na keni ba ura á Yaisu nanna.» ⁵⁷ Amá eksarka Piyer, a ba nane: «Diyanka ya zhel nanna emmaye-aaruwa.»

⁵⁸ Cekwaanŋuŋdi wá, a nanhe zlaŋbe ádaliye ge ura umele, a ba nane á elvan ge nane: «Ka keni ka ba palle á emnde nanna.» A nŋwanante ge Piyer, a ba nane: «Iya nane ka ya, eddaye-aaruwa.»

⁵⁹ Shekwaashekwa á maga saa palle wá, a ba ura umele zlaŋbe adaliye á ba an ndzeda: «Baaka shaige-aara dekideki, dawale na keni ba ura á zhel nanna. Adaba nane keni ba ura Galili nanna.»

⁶⁰ Amá a nŋwanante ge Piyer, a ba nane: «Naba ennda seke elva á nŋa ma ká ndaha uwe keni.» Ba elva-aara keni zlaŋbe zланаaka Piyer, tsáktsákwalikwaa á ba tsakala. ⁶¹ A eptsavte ge Yaakadada, a zharaa Piyer ba yamme, daaci Piyer a naba yehete názena a bannaa Yaakadada, a ba nane: Vatena lauŋtu á kyuwa tsákálá, ká de bánba ka ser keye ge diyakikire na. ⁶² Mazla-aara a naba sesehe ge Piyer ásegashe, a se fantau ge kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

Ta zlazlese Yaisu, ta zuhe an ja

(Mat. 26:67-68; Mark. 14:65)

⁶³ Daaci emnde na tá ufa Yaisu na ta naba zlazlese, ta zuhe an ja. ⁶⁴ Ta faŋanse ice, ta vavante deŋdekwa, am iga-aara ta ndavanundave ganakini a jakaa ware, diyeddiye edda-aara. ⁶⁵ Ta epsawse Yaisu an tsáká elva-aha gergere ádete nane.

Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke

(*Mat. 26:59-66; Mark. 14:55-64; Yuh. 18:19-24*)

⁶⁶ Ba a werehe ge ekse, an enlya werre wá, jarammeje male-aha á Yahudiya-aha baðemme; amaana male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita. Ta saa Yaisu á sem jahava-aatare. ⁶⁷ Daaci ta ndavanuhe ge Yaisu a ba itare: «Ba ka una ka *Almasiihu na emtu? Naba ndaanjernda.» A njwaterante ge Yaisu a ba njane: «Má yá ndaakurnda, kure kwá fetarka. ⁶⁸ Ma ya ndavakuru elva keni, kwá de viteka jawapa. ⁶⁹ Duksa palle wá, a juwa ba keski mazla-aara, iya *Ura á emnde baðemme yá zlala á de njá am naðafa á Dadaamiya na Sleksa ba njane na.» ⁷⁰ A ba itare baðemme tá elvan ge Yaisu: «Ekka mu, ka *Egdza á Dadaamiya emtu estara?» A njwaterante ge Yaisu a ba njane: «Ba seke diyakurdiya, ba estuwa.» ⁷¹ A ba itare am dagave-aatare: «Ázara wedere á miya am seyde-aha mazla-aara, ábi cenamiyáncena názena a ndaanaa njane.»

23

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu

(*Mat. 27:1-2, 11-14; Mark. 15:1-5; Yuh. 18:28-38*)

¹ Daaci ta tsetehe baðemme-aatare am *kendekyiya njanna, ta daa Yaisu na á de katafke á sleksu *Pilaatu. ² Daraada ákatafke á slekse maa, ta de fantau ge ica sera á Yaisu á ba áhuwa. Ta banán ge slekse: «Náwa zhel na á wesha larde á miya. A bantsa njane, a varanteka hadáma ge male á larde á Rauma ðekideki. A bantsa njane zlaðe: Ba iya una ya *Almasiihu, ya slekse yaikke.» ³ A ndavanuhe ge sleksu Pilaatu: «Ba ka una slekse á Yahudiya-aha na emtu?» A njwanante ge Yaisu: «Ba estuwa.»

⁴ A ba Pilaatu á elvan ge male-aha á *liman-aha antara dikele á emnde njanna baðemme: «Shanáka ya haypa áte zhel na dammaru ge záná an shairiya.» ⁵ Amá itare ta farhe zlaðe ádalíye á ba an ndzeða, a ba itare: «Degey an názena á kwaratersa njane ge emnde na á tsante fitenire am larde á miya! Kwaye ndza a fantau á ba am Galili, amá a se hyanme am Yahudiya baðemme, se ba áhuna keni samsa an njane!»

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Hirudus

⁶ Sleksu *Pilaatu ba a cenea ta tsalante Galili am huðe-aara na wa, a fantau ge ndáva tate na ni a sawa Yaisu átekwa, a ba njane: «Zhel njanna ura Galili emtu?» ⁷ Am sarte na diyeddiye ganakini Yaisu a sawa á sa am tate na á kwaraná sleksu *Hirudus, a naba belanaa áðezenara. Aðaba am hare-aha njanna Hirudus keni á ba am huðe á Urusaliima. ⁸ Sleksu Hirudus a higa jipu am sarte na a puwete ice-aara áte Yaisu. Aðaba haraare á cená ba labare-aara, haraare á kumá ba njane, geni watse á nanna najipu ázenara. ⁹ Daaci a ndavanu elva-aha gergere, amá njwanárka Yaisu ðekideki.

¹⁰ Tá ankwá male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita áhuwa maa, ta fantau ge ica sera á Yaisu á ba an ndzeða. ¹¹ Mazla-aara sleksu Hirudus antara sawji-aha-aara ta fantau ge valyanse elva a epsawa ge Yaisu, ta epsawse ba njga, ta tsekwanme am zane zariya jipu, ta naba eptsanaahe ádeza sleksu Pilaatu. ¹² Garevge slakate-aha ba vacite njanna tara Hirudus an Pilaatu, aðaba ndza ta emnde a dágala.

Njarantanja am shairiya ge ja shifa á Yaisu

(*Mat. 27:15-26; Mark. 15:6-15; Yuh. 18:39-19:16*)

¹³ Sleksu *Pilaatu a jema male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse ira emnde a ekse bademme, ¹⁴ a ba nane á elvan ge itare: «Náwa kwa siyaa zhel na, a ba kure á wesha larde, amá ya ndavanu elva-aha nanna á ba ákatafke á kure, shanáka haypa-aara áte una kwa se puwar ugje kure ganakini á nanaanja shairiya. ¹⁵ *Hirudus keni shanka haypa na a guwaa zhel na ganakini á nanaanja shairiya. Adaba una nanna a eptsanaahe zlafe ádaliye ásezemiya. Estuwa, ba baaka haypa na a guwaa nane hyephye ja shifa-aara. ¹⁶ Adaba una nanna, yá zuze á ba an ja, daaci yá belanaabela.»

((¹⁷ Am mbarsembe emnde ba kelaa munri á *Paska sey slekse á belaterá danggay palle maa,)) ¹⁸ bademme-aatare ta jar ye ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge Pilaatu á ba an ka kwára: «Ejja zhel na a njeka an shifa d'ekideki, belanernaabela Barabas.» ¹⁹ Barabas wá, ta nguđanaa adaba fitenire umele ta tsante am huđe á ekse antara elva á shifa.

²⁰ Sleksu Pilaatu wá, nane á kátá bela Yaisu. Adaba una nanna, a se mbedateruhe zlafe ádaliye elva-aara ge emnde a ekse. ²¹ Amá ta nwanante á ba an hula: Zlenjelezlenjela áte dzangala, zlenjelezlenjela áte dzangala, zlenjelezlenjela áte dzangala, bademme-aatare ba estuwa. ²² A ndaaterhe zlafe ádaliye sleksu Pilaatu ge keyire: «Labára nane ge kure? A gu uwe nane zhel na diyanka ya na? Iya wá, diyanka ya haypa na a guwaa nane, hyephye ja shifa-aara na. Yá zuze á ba an ja, yá belanaabela.»

²³ Amá itare tsaraatse degdege á ba áte náza-aatare, ta farhe zlafe ádaliye ge hula geni a zlenjarzlenjela Yaisu. Daaci jejje am ire á Pilaatu, ta ganaa ba itare ndzeđa. ²⁴ Mazla-aara a naba eksarhe geni a gevge názena tá kataná itare nanna. ²⁵ Daaci a naba belateraa edda una ta danaa adaba fitenire á dem danggay, antara elva á shifa na, a vaterite Yaisu geni tá de maga názena tá kataná itare áte nane.

Náwa ta zlenjelanaa estuwa Yaisu áte dzangala

(*Mat. 27:32-44; Mark. 15:21-32; Yuh. 19:17-27*)

²⁶ Tá anjwa á dánda Yaisu maa, de jarja ire antara ura Siraine umele zhera-aara Simaun átire sa á sawa am makwata maa, ta naba eksevaahé, ta far sepa dzangala á ba an ndzeđa, á d'aba Yaisu an nane. ²⁷ Estuwa dikele á emnde a ekse ta daa d'aba Yaisu na antara njwasha. Njwasha na wá, tá ámbera kyuwa, tá tsaka dákwa.

²⁸ Amá a eptsavte ge Yaisu, a ba nane á elvan ge njwasha nanna: «Kure njwasha-aha á emnde a Urusaliima, kyuwawika iya, amá kyuwaukyuwa ire á kure antara egdzara á kure. ²⁹ Adaba anjwa á sawa hare-aha na ni tá de bánba emnde: Sharánsha ire-aatare njwasha dziire antara njwasha na zlafe faranuka uba-aatare ge egdzere, ira njwasha na tá yeka mazla-aara na. ³⁰ Am sarte nanna maa, tá de bateranba emnde ge wa-aha sadadde: Mbedawanerarmbede. Tá de bateranba ge egdzar wa-aha: Shebawanerveshebe taslawá á kure! ³¹ Adaba má ta magante una ge nafa ánjwáslá, watse átsáme kena náza á náfa na an ula?»

³² Á ba am sarte nanna maa, tá anjwa emnde a bádza sleđe ta buwa, ta daterhe antara Yaisu, ta de cebatera átirpalle. ³³ Daraada am tate nanna tá d'ahaná an Feka á Ire na maa, ta naba zlenjelaa Yaisu,

antara emnde a bádza slede ñanna áte dzaŋgala-aha-aatare, palle am naɗafa-aara, palle keni am názlaba-aara. ³⁴ Amá a ba Yaisu: «Eddaye-aaruwa, naba yateraarye haypa-aatare, aɗaba diyarka.» Itare ta tegaa kazlaŋa á Yaisu am dagave-aatare. Ge ettega-aara wá, ta maga njeri ganakini a sesse edda una ni á zaná ñane ma uwe keni.

³⁵ Emnde baɗemme tá á ba á tsatse, tá ezzhara. A ba male-aha á Yahudiya-aha ágire tá epsawepsawa: «Ábi ñane a lyese emnde umele? A lyelye kwa ire-aara keni, má ba ñane una *Almasiihu a eksesaa Dadaamiya.» ³⁶ Sawji-aha keni ta ganaptehe, ta de valyananse elva a nyainye, ta maranaa mbazla ɗaŋɗaŋe tá kátá fanufe. ³⁷ A ba itare tá elvan ge ñane: «Ábi ka bantsa ka, ka slekse á Yahudiya-aha, lyelye kwa ba ka ire á ña!» ³⁸ Náwa názu ta puwetaa itare áte naláwa, ta fetehe áte dzaŋgala átire ge Yaisu: «Ba ñane una slekse á Yahudiya-aha.»

³⁹ Emnde a badza slede na ta zleŋelateraa antara Yaisu na, palle-aatare a naba zlazlese Yaisu, a ba ñane: «Gakefka *Almasiihu mazla-aara emtu? Lyelye kwa ire á ña, lyaŋerlye ñere keni.» ⁴⁰ Amá a naba valarhe ge palle na, a ba ñane: «Ekka wá, labára á wanƙa lyawa átuge Dadaamiya? Ka keni ká á ba am zlaɗa ñanna tsa. ⁴¹ Miya antara ka wá, á jamiya ba haypa á miya. Názena tá magamiyán ge miya ba deydey á názena mi maganaa miya keni. Amá ñane mu, a gu uwe, ábi baaka?» ⁴² Daaci a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Tasle á ña iya wá, vacitu watse ká de sawa an yaikkire á ña na, ba tasle á ña yehiteyeha iya keni.» ⁴³ A nwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá baka ba jirire: Ba vatena na, mí dá ba buwa á dem zlanna á Dadaamiya.»

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu

(Mat. 27:45-56; Mark. 15:33-41; Yuh. 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Am sarte ñanna wá, á maga vacitire. Amá má a de tsekwaaw ge tabedammire wá, duniya baɗemme baaka vaciya, dem saa keye ba estuwa. Kacekaca á dzegwa na am *mashidi yaikke keni, a naba tamme kalkale am dagave. ⁴⁶ Daaci Yaisu a naba kante kwára á ba an ndzedá, a ba ñane: «Eddaye-aaruwa, fanakemfa shifa-aaruwa am erva ge ekka.» Ba a ndaase una ñanna, mazla-aara a naba emtsehe.

⁴⁷ Male á sawji á Rauma, ba a naa duksa ñanna magaavemage na wá, a fantau dise jirire á Dadaamiya, a ba ñane: «Zhel na wá, ba jirire baaka haypa-aara.» ⁴⁸ Baɗemme á nalga á emnde na ndza a sateraa ba se zhára ice na, ta daa á ñaŋa ba ervaunɗe aɗaba názena ta naana itare na. ⁴⁹ Slakate-aha á Yaisu, antara nwashá na kwaye ta ɗabanaa á sawa am kwára á Galili na, ta tsaahé yiyye an itare, lauktu ta zhara názena aŋkwa á magava na.

Faremfa Yaisu am irekhya

(Mat. 27:57-61; Mark. 15:42-47; Yuh. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Daaci ndza aŋkwa ura umele zhara-aara Yusufa, ñane ura Arimatiya am Yahudiya. Zhel ñanna wá, ura jirire, dzayya huɗe-aara, aŋkwa á ufa zamane na ni emnde tá de njá á ba am *kwará á Dadaamiya na. Ñane keni ura male am *kendekyiya yaikke, amá eŋkale-aara ɗabaaka názena tá aŋkwa á slaslaná emnde umele, antara názena ta maganaa itare am sarte ñanna. ⁵² Daaci a duhe ge ñane á deza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. ⁵³ A se tsekwaaw emtsa na áte dzaŋgala, a faɗeme am kalpakane

ánwaslire, jeba á kalpakane nanna ba lefedde. Daaci a de zlavanaahe am irekhya ta yese am cacera, ba ser palle keni zlafe zlavaranaaka emtsa am hude-aara. ⁵⁴ Vacite nanna wá, ge zlema, herzhe á fantaufe kwaskwe á puwansepuwe.

⁵⁵ Nwasha na ta saa á daba Yaisu kwaye á sawa am kwara á Galili na wá, ta daba Yusufa á dem tate á hedfa Yaisu na, ta de zharanaahe irekhya-aara antara zlava-aara am irekhya. ⁵⁶ Mazla-aara ba zlala-aatare á dá, ta de tsatsaa waye-aha-aatare, antara náza se-aatare, ganakini watse tá de wecar ge Yaisu.

Vaci puwansepuwa maa, ta puwansehe emtsaade áte una am *tawraitá.

24

Yaisu tsetse am faya

(*Mat. 28:1-10; Mark. 16:1-8; Yuh. 20:1-10*)

¹ Werre an enlya-waabere ge laade wá, ta duhe ge nwasha nanna ádete irekhya á Yaisu an waye-aha na ta tsatsanaa itare na. ² Amá ta de beraa irekhya á ba an wácene, an tambara páláme yiyiye an we-aara. ³ Ta demhe am irekhya na, amá sharánka Yaakadada Yaisu dekideki. ⁴ Daaci palle a názu tá ndaaná itare baaka dekideki. Ba itare tá átira mága najipu nanna, ta naba jesarhe ge zála buwa ákatafke-aatare ba estuwa, ta tsekweme am nangyuwe na á maga wulwulire jipu na. ⁵ Jaterja lyawa nwasha na, ta puweme erva am ice. A ba emnde nanna tá elvan ge itare: «Labára kwá se tataya edda una an shifa am dagave á emnde a faya? ⁶ Njane baaka áhuna tsetse, anjwa an shifa-aara ádalíye. Elva na a bakurnaa njane am haha á Galili na dedde am ire á kure emtu? ⁷ Adaba ndza a ndaakurnda, a ba njane: Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá vite ge emnde a mága haypa, tá de zlenjeliya áte dzangala. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

⁸ Daaci saasa elva-aha na ndza a baternaa Yaisu na bademme á sem ire-aatare. ⁹ Mazla-aara ba zlalá-aatare áte we á irekhya, tá dateraa labáre ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe, antara emnde-aara umele bademme. ¹⁰ Náwa zhara á njwasha na ta dateraa labáre ge pukura-aha nanna: Maari mukse á emnde a Magdala, Yauwanna, Maari emmarge Yakuba, ira nwasha umele na ndza ta kerde, bademme ta daa ba labáre nanna. ¹¹ Amá pukura-aha eksaranteka elva á njwasha na seke elva a jirire, fartarka an itare dekideki. ¹² Piyer wá, njane a naba tsetehe á ba am sarte nanna, zhagade-aara á dete we á irekhya na, a de zharaa ice á dem hude-aara, a de beraa ba kalpakane. Daaci ba eptsaa-aara á da, á maga ba najipu-aara.

Ate baráma a dem Aimawus

(*Mark. 16:12-13*)

¹³ Ba vacite nanna maa, ta tsetehe ge pukura-aha buwa, ta dem ekse umele tá dfaná an Aimawus, dagave-aatare an Urusaliima á maga kilaumaiter kelaawa jemtekwe. ¹⁴ Daaci tá anjwa á ndaha názena a magava áte Yaisu an hare-aha nanna am dagave-aatare.

¹⁵ Zlafe itare keni tá ndaha ba elva nanna am dagave-aatare maa, ba Yaisu an ire-aara a duhe ádezetare, anjwa á zlalá antara itare áte

baráma. ¹⁶ Tá zhárá ba ura, amá ankwá názu a piyaterterte ge diyeddiye-aara. ¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwá ndaha elva uwe kure áte baráma na?» Ta tsaahé wá, puwaapuwa wuwa-aatare. ¹⁸ A naba nwanante ge palle-aatare zhera-aara Kiliyaupas, a ba nane á elvan ge nane: «Ka wayve am Urusaliima, zlahe cenakánka názena a magava am hare-aha na ka?» ¹⁹ A ba nane á elvan ge itare: «A jaara uwe?»

Ta nwanante, a ba itare tá elvan ge nane: «Názena a magava áte Yaisu ura Nasarátu na cenakánka? Nane nabi á Dadaamiya, an hákuma jipu am slera-aara á katafke á Dadaamiya, ankwá hákuma á ndaha elva á katafke á emnde ázenjára. ²⁰ Amá male-aha á *liman-aha á miya, antara male-aha á Yahudiya-aha á miya, ta naba jar ye, ta de faterem am erva ge emnde a duniya, ganakini sey ta maganaa shairiya á shifa, daaci ta naba zlenjelehe áte dzanjala. ²¹ Baďemme ndza n tamán geni á de lyaná ba nane larde á *Iserayiila. Amá kwaye nane názena a magava áte nane, hare keyire-aara vatena. ²² Zlahe ádaliye maa, jaranjerja enkale njwásha umele tá á ba ázenjere. Adaba ta duhe ge itare an enjlya-waabere ba vatena á dete we á irekhya-aara wá, ²³ de berareka am irekhya. Mazla-aara ta naba saa, ta se mbedanjeru labáre, a ba itare: Ta naba jesarhe ge malika-aha á katafke á njere ba estuwa, ta bantsa malika-aha nanna tsetse am faya. ²⁴ Ta duhe ge emnde umele á njere á dete we á irekhya nanna, ta de bera ba seke una ta ndaanaa njwasha nanna. Nane wá, itare keni naránka.»

²⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, baaka enkale á kure ďekideki, mbate elva-aha na ta balanaa nabi-aha na baďemme daaka á dem ire á kure, fakurtarka. ²⁶ Diyakurka ďekideki ganakini sey *Almasihu á shushe zlaďa-aha nanna, lauktu á dem yaikkire-aara? Ndza cenakuránka una?» ²⁷ Daaci a palateraa názu á ndaana wakita á Dadaamiya á dete nane baďemme. A fantau am wakita-aha na a puwetaa Muusa, date una ta puwetaa nabi-aha umele baďemme.

²⁸ Herzharanteherzhe ekse na tá demkwa na maa, Yaisu a magaa ba seke nane wá, zlahe zlauka shula-aara. ²⁹ Daaci ta fantau ge njananaa ázetare, a ba itare: «Gevge manjaripu mazla-aara Malum, vayiya ge de katafke, naba hare ázenjere.» «Ane,» á bina, a naba duhe antara itare.

³⁰ Njarinja arge masane maa, a eksante ďafa am erva, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve ďafa na, a vaterte ge itare. ³¹ Mazla-aara a naba werte ge ice-aatare, diyareddiye ge njanire, amá naránka nane mazla-aara. ³² A ba itare am dagave-aatare: «Kay, ázara kena emtakire á ervaunďe á miya am sarte na á palamiya názu am wakita á Dadaamiya áte baráma a sawa na. Higa eksanteka ervaunďe á miya ba seke kára emtu?»

³³ Ta naba eptsehe a ba am sarte nanna á sem Urusaliima, ta se beraa pukura-aha kelaawa jemtekwe na jarammeje antara emnde a nja-aatare. ³⁴ Ta ankwá ndaha elva a Yaakadada am dagave-aatare, a ba itare: «Ba jirire tsetse Yaakadada am faya, adaba a maranaa ire-aara ge Simaun.» ³⁵ Itare keni ta ndaaterhe labáre-aatare áte baráma, ta ndaaterhe geni diyareddiye Yaisu am sarte na a kezlanve ďafa, a vaterte na.

*Yaisu a marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara
(Mat. 28:16-20; Mark. 16:14-18; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)*

³⁶ Itare keni zlaḃe tá ndaha ba ḡane, ta naa ba Yaisu á tse am dagave-aatare, «A vakurteva Dadaamiya hairire,» a ba ḡane á elvan ge itare. ³⁷ Má de gazlargazla wá, jaterja lyawa jipu, aḃaba itare tá kurken náza nye. ³⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Labára kwá maga shaige estuwa am ervaunḃe á kure? ³⁹ Ábi una ba iya? Nawanaana erva-aha-aaruwa antara sera-aha-aaruwa. Fautefa erva á kure áte iya, tapawiyaaatapa ba shagera. Aḃaba náza nye wá, ḡane baaka vuwa-aara. An hyuweka, an hyaihyeka.» ⁴⁰ Á baterá una ḡanna wá, ámbera á maraterá erva-aara, antara sera-aha-aara baḃemme. ⁴¹ Aley zlaḃe fartarka emtsaade. Aḃaba ge kwakyire á higa wá, tá geyá mága ba najipu áte ḡane. A naba ndavateruhe, a ba ḡane á elvan ge itare: «Ankwa emtu náza za ázekure áhuna?» ⁴² Ta vante hyuwa á kelfe an teḃa shagera. ⁴³ A lyevaahē, a naba zuhe á ba á katafke-aatare.

⁴⁴ Am iga a una ḡanna maa, a ba ḡane á elvan ge itare: «Am sarte na ndza yá á ba an shifa-aaruwa am dagave á kure keni, ndza ya ndaakurnda baḃemme, a ba iya: Baḃemme á názena á tsakaná *tawraitá á Muusa áte iya, antara una am wakita á nabi-aha umele, ira una ta puwete am jabura, ndza ya ndaakurnda geni baḃemme sey watse á gevge.» ⁴⁵ Daaci a naba vaterte enkale ganakini tá cenevaacena názena á ndaaná wakita á Dadaamiya. ⁴⁶ A ba ḡane á elvan ge itare: «Náwa názena an puwa am wakita á Dadaamiya: Sey máki shushe *Almasiihu zlaḃa, emtsamtsa. Am hare ge keyire á de tsetse am faya. ⁴⁷ Sey tá magateránmaga waazu ge nalgaadama baḃemme an zhera-aara, geni a magarmága tuba, Dadaamiya á yaterarye haypa-aha-aatare. Tá fantau am Urusaliima. ⁴⁸ Daaci ba kure una kwa seyde-aha á elva-aha ḡanna. ⁴⁹ Iya wá, yá de belakurá názena a ba Edderwa watse á vakurteva na á sawa. Amá wá, njawinja á ba am huḃe á berni áhuna, dem sarte na má tsekwatsekwa hákuma á Dadaamiya ḡanna á sawa am samaya, á setarge kure.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

(Mark. 16:19-20; Sler. emnde 1:9-11)

⁵⁰ Am iga a una ḡanna maa, Yaisu a daterse am huḃe á ekse, kwaye a dateraa á dem Baytaniya. Daraada áhuwa maa, a ketaa erva-aha-aara a gatarar barka. ⁵¹ Am sarte na a gatarar barka ḡanna wá, ámbera á tegava an itare, a zlálá á dem samaya. ⁵² Itare ta fantau ge kazlan ugje á ba am tate ḡanna, lauktu ta eptsá á sem Urusaliima, ervaunḃe-aatare emtake jipu. ⁵³ Ba kelaazare icaranseka dem *mashidi yaikke, tá de gálá Dadaamiya am mashidi-aara.

Labare á higa na a puwetaa YUHANNA

Yaisu *Almasiihu nane elva á Dadaamiya

¹ Kwaye am fakta, ba lauktu Dadaamiya á nderá duksa keni, edda una tá d'ahaná an elva á Dadaamiya na ndza an'kwa tsawe. Elva nanna ndza ta ba kerde an Dadaamiya, elva nanna Dadaamiya. ² Daaci elva nanna wá, kwaye am fakta ta ba kerde an Dadaamiya. ³ Bademme á duksa, Dadaamiya a nderanaa áte erva an nane. Baaka názena ni ta nderanaa áte erva an nane ka. ⁴ Elva nanna wá, á vatertá ba nane shifa ge emnde. Shifa nanna maa, an'kwa á vaterte parakkire á jirire ge emnde. ⁵ Parakkire nanna an'kwa á mbe am tabedammire, amá dzegwánka tabedammire ganakini á emtsanaametsa.

Elva áte Yuhanna slemaga baptisma

⁶ An'kwa ura ndza a belanaa Dadaamiya werre, zhera-aara Yuhanna. ⁷ Sawa-aara ge nane wá, ndza a sawa ge balateraa elva á parakkire nanna ge emnde, ganakini a fartarfe emnde áte parakkire nanna. ⁸ Nane-ka una parakkire nanna; nane wá, á maga ba seydire á elva á parakkire nanna. ⁹ Parakkire nanna wá, parakkire á jirire, a semhe á sem huđe á duniya wá, an'kwa á mbe am dágave á emnde bademme, á maraterá parakkire á jirire.

¹⁰ Edda una ni tá d'ahaná an elva á Dadaamiya na wá, ndza á ba am huđe á duniya. Ba duniya na keni Dadaamiya a nderanaa á ba áte erva an nane, amá duniya diseka nane dekideki. ¹¹ Nane a sem larde-aara ba ge nane, amá emnde-aara nanna lyiyarka. ¹² Aley keni wá, tá an'kwa emnde na ni ta lyevaa nane, fartarfe áte nane. Ge emnde nanna wá, a naba vaterte barama á gev egdzara á Dadaamiya. ¹³ Garevka egdzara á Dadaamiya áte una tá yaná emndimagwaha am duniya na, amá Dadaamiya a vaterta shifa an'waslire, geni tá gevge egdzara-aara.

¹⁴ Elva á Dadaamiya gevge urimagwe, a se nja á ba am dágave á miya, huđe-aara palle áte emnde, ura jirire an tsaka ire, namiyánna yaikkire-aara, yaikkire na ni a vanta a Eddenjara ge nane, Egdza-aara palle ba nane na. ¹⁵ Am sarte na a puwete ice-aara áte nane Yuhanna, a naba kante kwará, a ba nane á elvan ge emnde: «Náwa edda una ndza ya bakuraa elva-aara, á ba iya: An'kwa á sawa ura am iga-aaruwa, amá á jiyuje nane an ngahire na. Adaba kwaye zlafe yarika ya, amá nane an'kwa.»

¹⁶ Adaba nane a hyephe a jauka, a gamiyar barka an tsaka ire ge miya bademme. ¹⁷ Dadaamiya a sateraa *tawraitá ge emnde á kya erva an Muusa, amá tara ngurna-aara antara jirire-aara bademme wá, a sanaa á ba áte erva an Yaisu *Almasiihu. ¹⁸ Baaka ura ndza nanna Dadaamiya dekideki, amá Egdza-aara na palle ba nane, ta ba palle an Dadaamiya na, a se maratersaa nane Dadaamiya ge emnde.

Seydire á Yuhanna slemaga baptisma
(Mat. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Luka 3:1-18)

¹⁹ Vacite umele, male-aha á Yahudiya-aha am Urusaliima ta belaa *liman-aha antara *Laiwiñkau-aha á deza Yuhanna geni tá de ndavanundave ñane mu ware. ²⁰ Yuhanna kwalaaka, a naba vaterte jawápa: «Iya wá, ya *Almasiihu-ka», a ba ñane á katafke á emnde baɗemme. ²¹ Ta ndavanuhe: «Ka *Ailiya werre na emtu?» A ñute ge Yuhanna: «A'aa, ya Ailiya-ka.» «Ka nabi na ñá ankwá cena elva-aara am wakita á Dadaamiya na emtu?» «Ya ñane ka», a ba ñane zlaɓe. ²² «Ay ká ware kena? Ndanerndaha názena ni ñá de mbedateru ge emnde na ta belanerbela na. Ate ka mu, ka ware?» ²³ A ñwaterante ge Yuhanna, a ba ñane: «Iya wá, ya edda una ndza a ndahanaa nabi Aisaya werre, a ba ñane: Ankwá ura á ɓálá elva am kaamba, a ba edda-aara: Ankwá á sawa Yaakadada, tsatsawanaatsatse barama ba ndeɗɗe na.»

²⁴ Emnde na ta belateraa á deza Yuhanna ñanna wá, emnde umele-aatare ta *Farisa-aha. ²⁵ Itare ta ndavanuhe ge Yuhanna, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labára ká magaterá baptisma ge emnde máki ka Almasiihu-ka, ka Ailiya-ka, ka nabi na á ndahaná wakita á Dadaamiya-ka?» ²⁶ A ñwaterante ge Yuhanna, a ba ñane: «Iya wá, yá magakurá baptisma á ba an yawe, amá ankwá ura á de sawa am iga-aaruwa, ba kina keni ankwá á ba am dágage á kure diyakurka ba kure, ñane wá, ²⁷ ba ge slesadanse kimake am sera keni lyanefka ɗekideki.»

²⁸ Una-aha ñanna a magava am Baytaniya áte iga a guwa á Urdun, tate na Yuhanna á magaterá baptisma ge emnde.

Yaisu egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya

²⁹ Makuralla-aara, ma ba a puwete ice-aara Yuhanna áte Yaisu, ankwá á duwa ádezenjara wá, a ba ñane: «Kwaye egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya, á bezaná ñane haypa á duniya baɗemme. ³⁰ Ba ñane edda una ndza ya bakuraa elva-aara, a ba iya: Ankwá á sawa ura am iga-aaruwa, amá á jiyuje ñane an ñgahire, aɗaba kwaye zlaɓe yarika ya keni ñane ankwá na wá, ba ñane. ³¹ Ba iya keni ndza diyanka dawale ñanna estuwa, mbate aɗaba ba ñane una ya se magateraa baptisma an yawe ge emnde geni a diyareddiye emnde a *Iserayiila ba shagera.» ³² A ba Yuhanna zlaɓe ádaliye: «Ya nanna Shedekwe Cudeɗɗe á tsekwa á sawa am samaya ba seke takala wá, a se tsekwehe áte ñane. ³³ Werre wá, ndza diyanka ganakini ñane ura estuwa, amá ndza a biyánba Dadaamiya na a beli ge se magateraa baptisma an yawe ge emnde na, a ba ñane: Watse ká nanna Shedekwe Cudeɗɗe á se tsekwanem am ire ge ura, ura ñanna wá, ba ñane una watse á magaterá baptisma ge emnde an Shedekwe Cudeɗɗe na. ³⁴ Ya nanna una ñanna», a ba Yuhanna, «Aɗaba una ñanna yá enndáhá ba párákke geni ba ñane una *Egdza á Dadaamiya.»

Pukura-aha á Yaisu zunñwe

³⁵ Gurgekse-aara keni ba nja-aara am tate ñanna Yuhanna, tá ankwá emnde buwa am pukura-aha-aara ázenjara. ³⁶ A naa Yaisu ankwá á degáshe wá, «Kwaye egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya!» á bina. ³⁷ Cenarácena pukura-aha-aara buwa na elva ñanna, ta naba tse, ta dába Yaisu. ³⁸ A eptsavete ge Yaisu wá, a naa ba tá ɗabaná am iga. A ndavateruhe: «Kwá kátá uwe kure?» Tá nwanante a ba itare: «Ká njá áme ká Rabbi?» (amaana malum). ³⁹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Sawmbare, nawanaana tate ñanna.» Daaci ta

duhe, ta de zharanaahe tate na á nja Yaisu átekwa ñanna, ta zlansau váha ázeñara. Duwa-aatare ñanna á maga saa ufade á ice a vaciya.

⁴⁰ Pukura-aha buwa na ta cenvaa seydire na a maganaa Yuhanna áte Yaisu, ta dába Yaisu na wá, palle-aatare Andere, egdza emmenjara ge Simaun Piyer. ⁴¹ Am iga a tegava-aatare antara Yaisu wá, Andere ta de ja ire an egdza emmenjara Simaun zunñwe. Daaci a mbedanuhe, a ba ñane: «Ñere shañeránsha *Almasiihu vatena» (amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya). ⁴² Daaci a puwanse á deza Yaisu na. Daremda áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ba ka Simaun egdza á Yuhanna na ka? Mazla-aara wá, zhera á ña Kaifas.» Amaana: Piyer. Piyer na wá, palaha.

Yaisu á d'áhá tara Filip an Natanayail

⁴³ Makuralla-aara tsetse ire á Yaisu ge eptsa á dem kwará á Galili maa, de jarje ire antara Filip. «Sawa d'abid'aba», a ba ñane á elvan ge ñane. ⁴⁴ Filip, ñane ura Baytisayda, ekse-aatare ba palle antara Andere ira Piyer. ⁴⁵ Duwa á Filip, ñane keni ta de jaa ire antara Natanayail, a mbedanuhe, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ñere shañeránsha edda una Muusa a puwete elva-aara am *tawraitá, nabi-aha umele keni ta ndaha elva-aara na. Una ba Yaisu egdza á Yusufa, ura Nasarátu.» ⁴⁶ A ba Natanayail á elvan ge ñane: «Duksa shagera estuwa ni á jesaare á kya Nasarátu Filip?» A ba Filip: «Sawa nanaana ba ka.»

⁴⁷ Am sarte na anjwa duwa Natanayail ádeza Yaisu, a ba Yaisu: «Náwa ura *Iserayiila jirire na ni baaka fida am ñane d'ekideki.» ⁴⁸ «Ka diyise áme?» a ba Natanayail á elvan ge ñane. A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane: «Ba lauktu á duwa Filip á de d'akd'áhá am ekte á nabugda na keni, iya yá zhárá ba ka.» ⁴⁹ Daaci a ba Natanayail á elvan ge ñane: «Malum, ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya, ka Slekse á *Iserayiila ba jire.» ⁵⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ká fetare áte ya, adaba ya bakaa ya nákná am sarte na ká am ekte á nabugda na emtu? Duksa na á jauje ba ge una keni, sey watse ká nanna.» ⁵¹ A ba ñane zlafe adaliye á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire: watse kwá nánná degiya samaya an wacene ba wanje, daaci malika-aha á Dadaamiya tá d'álá á dem samaya, tá tsekwa zlafe á setarge iya ya *Ura á emnde bad'emme.»

2

Muñri á larusa am Kana

¹ Am háre ge keyire am iga a tse-aara, jerje muñri á larusa am Kana am kwará á Galili. Anjwa emmenjara ge Yaisu am larusa ñanna. ² Yaisu antara pukura-aha-aara keni d'araterd'áhá á dem larusa ñanna. ³ Daaci ektsateraarektse mbazla maa, a ba Maari á elvan ge Yaisu: «Degiya baaka zlauzle mbazla-aatare.» ⁴ Amá a ñwanante ge Yaisu a ba ñane: «Emma ká kwarisá ka slera-aaruwa emtu? Iya zlafe samka sarte-aaruwa emtsaade.» ⁵ Amá duwa á Maari, a ba ñane á elvan ge emnde a tega duksa, «Ma a bakuraa uwe keni naba magaumágá.»

⁶ Anjwa jeba á gahe á yawe-aha umele am tate ñanna, Yahudiya-aha tá bara an ñane áte una á kwaratersá nadina-aatare. Gahe-aha ñanna wá, palle-aara á ekse yawe deydey hwámá ilyebe. ⁷ A ba Yaisu á elvan ge emnde a tega duksa: «Nawantenáhá gahe-aha na an yawe.»

Ta naba nante yawe am gahe-aha na an we-aara. ⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina wá, kawvaaka cekwaanḡudí, vawanteva ge male á muḡri na.» Ta naba kevaáhe, ta danánhe. ⁹ Male á muḡri ḡanna a tapaa yawe na a nyev mbazla na, diyaaka tate na ni ta sanaa átekwa. Amá emnde a tega duksa wá, itare diyardiya adaba ta payema ba itare yawe ḡanna á dem gahe-aha. Daaci male á muḡri na a dante zhele á larusa, ¹⁰ a ba ḡane á elvan ge ḡane: «Emnde tá tegater mbazla na emtake jipu na emtsaade zuḡḡwe ge emnde, má hyaterhya mbazla ge emnde lauktu tá payaterá una ektseváktsa emtakire-aara ni, ekka sem kina keni ka shebanve una emtake jipu na á ba am bere?»

¹¹ Kwaye ḡane najipu á Yaisu zuḡḡwe, a maganaa am Kana, am kwará á Galili. A marese estuwa yaikkire-aara, pukura-aha ta fetarehe áte ḡane. ¹² Am iga a una ḡanna maa, ḡane, emmenjara, egdzar mama-aha-ḡara, ira pukura-aha-aara, ta zlalá á dem Kafar-nahum. De hararaaháre cekwaanḡudí áhuwa.

Názena a maganaa Yaisu am mashidi

(*Mat. 21:12-13; Mark. 11:15-17; Luka 19:45-46*)

¹³ Herzhapteherzhe muḡri á Yahudiya-aha na tá d'aháná an *Paska na maa, a naba tsetehe ge Yaisu, a dem Urusaliima ge mága muḡri ḡanna. ¹⁴ Daada-aara am Urusaliima wá, a dem *mashidi yaikke. Duwa-aara, a de bera emnde tá anḡkwa válá sla-aha, kyawe-aha, antara emnde a válá takala, ira emnde a peteke, tá an tabel-aha-aatare á katafke. ¹⁵ Yaisu a naba kezlante zává, a ganve ba seke kurpe, a ḡyaterse antara dabba-aha-aatare na bademme am mashidi na, a naba mbaadfaa tabel-aha á emnde a peteke, a puwevhe ge shunḡu-aha-aatare ḡanna á dem áhá. ¹⁶ A ba ḡane á elvan ge emnde a vela takala keni «Jawanaaja áhuna! Labára kwá ganve bere á Edderwa bere á tsakala?» ¹⁷ Pukura-aha-aara tá zhára ba maga-aara na wá, ta naba yehete názu am wakita á Dadaamiya, anḡkwa an puwa a ba ḡane: «Dadaamiya-aaruwa, wayantewáyá bere á ḡa an ervaunḡe-aaruwa bademme, yá taa njeka tsekadde dekideki.»

¹⁸ Am iga a una ḡanna maa, a ba male-aha á Yahudiya-aha, tá elvan ge ḡane: «Ká maraḡerá najipu-ara kina lauktu ḡá dise átekwa geni a vaktaa ba Dadaamiya hákuma á mága una?» ¹⁹ A ḡwaterante ge Yaisu, a ba ḡane: «Naba mbedawanaambeda kure mashidi na, yá tsantetse zlaḡe adaliye am háre keye.» ²⁰ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge ḡane: «Yawe kul ufaḡe ju unḡkwahe tá nderá ba mashidi na náwa ḡane na ni, ká tsantetse ka am háre keye?»

²¹ Mbate ḡane a ndanaa áte mashidi-ka, ḡane a ndaha elva a emtsa-aara, antara tse-aara am fáyá. ²² Am sarte na tsetsa Yaisu am fáyá wá, saasa elva ḡanna á sem ire á pukura-aha-aara, ta fetarehe áte názena am wakita á Dadaamiya, antara elva-aha na ndza a ndahanaa ḡane bademme.

Ma ware keni Yaisu diyaadiya huḡe-aara

²³ Am haraare Yaisu am Urusaliima am muḡri á *Paska maa, kwakya najipu-aha na a maganaa ḡane, emnde keni kwakya fartarfe áte ḡane adaba najipu-aha ḡanna. ²⁴ Amá Yaisu wá, fetareka an itare, adaba ḡane diyaadiya názu am ervaunḡe-aatare bademme. ²⁵ Adaba ḡane

wá, tá banná emndeka elva áte ura, diyaadiya ba ñane názu am huđe á emnde bademme.

3

Tara Yaisu an Nikaudaimus

¹ Ndza anƙwa ura *Farisa umele zhera-aara Nikaudaimus, palle á male-aha á Yahudiya-aha wá, ² a seza Yaisu an vayiya, a se ndava elva ázeɲara. «Malum», a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Diyaɲerdiya geni a belakaa Dadaamiya, adaba baaka edda una á dzegwándzegwa mága najipu-aha na ká anƙwa maganá ka na, máki baaka Dadaamiya antara ñane.» ³ A nwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire: Baaka ura á dem zlanna á Dadaamiya máki yairseka ge buwire.» ⁴ A ba Nikaudaimus á elvan ge ñane: «Tá yáná estara kena emgyegwe a zhele, á dzegwándzegwa dem huđe á emmenjara, lauktu tá eyya adaliye emtu?» ⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane «Yá ndak ba jirire: Ma ware edda-aara keni á daaka á dem zlanna á Dadaamiya deƙideƙi má yairseka an yawe antara an Sheƙeƙwe Cufedde. ⁶ Una tá yáná emnde am duniya na keni ba ge ire-aara. Tate na á yáná Sheƙeƙwe Cufedde keni á yáná ba sheƙeƙwe. ⁷ Manƙa najipu adaba ya bakaa sey tá yakurseye ge buwire. ⁸ Effeya wá, ma á dem tate-ara keni ba á vátá. Ká cenáncena mága-aara, amá wá, ma a tsetaa áme keni diyaɲka, ma á de tse áme keni diyaɲka. Edda una tá yáná an hákuma á Sheƙeƙwe Cufedde keni ba estuwa.» ⁹ A ba Nikaudaimus á elvan ge ñane: «Á magava estara una ñanna?» ¹⁰ A nwanante ge Yaisu: «Iya ekka wá, ka malum á *Iserayiila-aha yaikke keni diyaɲka una? ¹¹ Yá ndak ba jirire, ñere wá, ñá ndakur názena ni diyaɲerdiya, antara názena ñá nanna, amá kwá ceneka elva á ñere. ¹² Máki yá bakurá elva áte kazlaɲa á duniya aley cenakurvaaka fakurtaareka áte ya, sakwa kazlaɲa á samaya emtu? ¹³ Ay degiya baaka edda una ndza a dem samaya ba palle keni. Cenaucena elva-aaruwa ya *Ura á emnde bademme na ya sawa am samaya.

¹⁴ «Yeheteyeha názena ndza a maganaa Muusa am kaamba werre: A magaa havale an verzhagane, a zlenjelete áte zade, a kante á dem zhegela. Iya *Ura á emnde bademme keni watse tá de zlenjeliya ba estuwa. ¹⁵ Daaci ma a fetare ware áte ya keni á shansha shifa na á zleka na. ¹⁶ Adaba Dadaamiya wayatewáya duniya kwakya. Adaba una ñanna a vante Egdza-aara palle ba ñane. Ma a fetara ware áte Egdza ñanna keni, á keƙeƙa deƙideƙi, á shansha shifa na á zleka na. ¹⁷ Dadaamiya belaaka Egdza-aara á sem duniya geni á se ngwada emnde, amá a belán geni tá ñezlesenjle emnde áte erva an ñane. ¹⁸ Edda una fetarfe áte ñane wá, baaka shairiya áte ñane. Amá edda una má fetareka áte ñane wá, ba kina keni ñánáɲa shairiya, adaba fetareka áte *Egdza á Dadaamiya palle ba ñane. ¹⁹ Náwa názena ni watse emnde tá shá ngwada adaba ñane: Samsa parakkire á sem duniya, amá emnde a duniya yarnaaya, itare ta hayaa ba tabedammire, adaba shagerka názena tá maganá itare. ²⁰ Ma ware una á maga duksa shagerka na, wayaaka an parakkire deƙideƙi, a hayaa ba nja am tabedammire, geni a marseka parakkire shagerkire na á maganá ñane na. ²¹ Amá edda una ni á maga duksa shagera wá,

ɲane á kátá ba parakkire, geni a naránna emnde shagerire-aara antara geni a diyareddiya emnde fesarfire na á maganán ge Dadaamiya.»

Ngahire á Yaisu an názá á Yuhanna slemaga baptisma

²² Am iga a una ɲanna maa, a tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha, ta dem tate umele á ba am kwará á Yahudiya ɲanna, hararaare jipu am tate ɲanna, ta magateraa baptisma ge emnde áhuwa. ²³ Yuhanna slemaga baptisma keni anƙwa á magaterá baptisma ge emnde am ekse á Aynun herzhe an Salim, adaba kwakya yawe am tate ɲanna. Emnde kwakya tá dezeńara, á magaterá baptisma. ²⁴ Adaba zlaɓe eksarvaaka Yuhanna á dem daɲgay am sarte ɲanna.

²⁵ Ay emnde umele am pukura-aha á Yuhanna, tá anƙwa gajawe antara ura Yahudiya umele arge naɗe á Yahudiya-aha ge bára, lauktu tá shá cuɗeɗɗire áza Dadaamiya. ²⁶ Duwa-aatare á deza Yuhanna, «Malum yaikke», a ba itare tá elvan ge ɲane, «Zhel na ndza á njá ázeɲa áte iga a guwa á Urdun, ndza ka baɲeraa elva-aara na, zlaɓe anƙwa emtu am ire á ɲa? Kwaye ɲane keni anƙwa á magaterá baptisma ge emnde, baɗemme á emnde tá kela á ba dezeńara.» ²⁷ A ba Yuhanna á elvan ge itare: «Baaka ura á shansha ba názara keni máki vanteka Dadaamiya. ²⁸ Náza-aaruwa wá, ba kure keni diyakurdiya. Adaba ya bakurnaa ba iya an we-aaruwa geni iya wá, ya Almasiihu-ka, amá ya slebela á Dadaamiya ge se tsatsanaa baráma ge *Almasiihu. ²⁹ Diyakurdiya zhele á larusa wá, edda á mukse ba ɲane. Náza á slákáte wá, ɲane ba á njá átevege ura-aara zhele á larusa, á higa jipu ge cena kwará á ura-aara máki á ndáhá elva. Ba duksa palle ge iya keni. Ya ba seke ura á zhele á larusa, kina erwaunde-aaruwa ba seke nama. ³⁰ Shagera ba á farfe ɲgahire-aara ge ɲane, á gulá náza-aaruwa.»

Edda una a sawa am samaya

³¹ Edda una a sawa am samaya wá, baɗemme á duksa á ba am erwa-aara. Amá ura á duniya wá, ɲane ba urimagwe, elva-aara keni á ndaha ba elva á duniya. Amá edda una a sawa am samaya wá, baɗemme á duksa á ba am erwa-aara. ³² A ndáhá názena ni a nanaa ɲane, antara názena ni a cenanaa ɲane, amá baaka ura á cena elva-aara. ³³ Ma ware una a cenvaa elva-aara keni, edda-aara njantenja jirire á Dadaamiya. ³⁴ Slebela á Dadaamiya wá, á ndáhá ba elva á Dadaamiya, adaba Dadaamiya á vante Shedekwe-aara baaka zlakta-aara. ³⁵ Dadaamiya wá, wayetewáyá Egdza-aara, baɗemme á duksa a fanem am erwa ba ge ɲane. ³⁶ Ma a fetaare ware áte *Egdza á Dadaamiya keni shánsa shifa na á zleka na. Amá edda una fetarka áte ɲane wá, á shanka shifa, á segasheka edda-aara am erwaunde á Dadaamiya dekiɗeki.

4

Tara Yaisu an mukse á *Samariya

¹ Cenarácena *Farisa-aha geni Yaisu anƙwa á magaterá baptisma ge emnde kwakya, ma emnde keni vayya ba emnde-aara arge emnde á Yuhanna. ² Cenácena Yaisu elva-aatare baɗemme. Ge jirire wá, Yaisu an ire-aara magannaaka baptisma ge ura, tá maganá ba pukura-aha-aara. ³ A cenaa ba elva á *Farisa-aha ɲanna Yaisu wá, a naba

tsete am kwárá á Yahudiya ñanna baɗemme, ge eptsá á dem kwárá á Galili. ⁴ Ge dem Galili ñanna maa, sey á degáshe am huɗe á *Samariya praatte.

⁵ Daada am ekse umele tá d'áhána an Sikar am kwárá á Samariya maa, anƙwa fe ndza a vantaá Yakubu ge egdza-aara Yusufá áte iga a ekse ñanna. ⁶ Anƙwa suwa ndza a yanaa Yakubu werre am fe ñanna. Daaci a duhe ge Yaisu, a de njehe áte we á suwa ñanna aɗaba kuɗuƙkuɗe vuwa-aara ge zláá. Am sarte ñanna keni hyephye vacitire.

⁷ Ay samsa mukse á emnde a Samariya a se ká yawe maa, «Viteva yawe yá shushe», a ba Yaisu á elvan ge ñane. ⁸ Am sarte ñanna zlarzálá pukura-aha-aara, ta de shekwa náza za am huɗe á ekse. ⁹ A ba mukse na á elvan ge ñane: «Ká ura a Yahudiya ni, ká ndaviyu yawe ge iya ya mukse a Samariya? Yá vakteva ká essha?» (A ndaa una mukse na wá, aɗaba tá gyaaveka Yahudiya-aha antara Samariya-aha.) ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ba diyaŋkire ka wá, ma andze diyakdiya duksa na ni á vaterta Dadaamiya ge emnde, antara edda una náwa á ndavaku yáwe á sha na wá, baira ma ká ndavanuwa ba ka, ma ká shánsha yawe na á fá shifa am ura na.»

¹¹ A ba mukse na á elvan ge ñane: «Ká káná an uwe kwa eddaaye? Ganta á ña keni baaka, suwa sladde vayvaya, ká sháná estara yawe á shifa ñanna ká ndaná ka na? ¹² Ekka jakuje ge eggyeñere Yakubu na a yañer suwa na emtu? Ñane, egdzara-aara ira walde-aha-aara baɗemme ta shaa ba yawe á suwa na!» ¹³ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Baɗemme á názena á shá yawe á suwa, ndera keni ba á wanwa zlaɓe ádaliye. ¹⁴ Amá edda una a shu yawe na yá vanta ya wá, á wanka ndera mazla-aara. Aɗaba yawe ñanna yá vantá ya na á de nyev suwa am ñane, suwa ñanna á vante shifa na á zleka na ge edda-aara.» ¹⁵ A ba mukse na á elvan ge ñane: «Viteva ka yawe ñanna eddaaye, geni a wika ndera mazla-aara, yá shansha ire-aaruwa ge se ka yawe áhuna.»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «De dantedaha kwa zhele á ña, kwá sawa kerɗe.» ¹⁷ «Baaka zhele-aaruwa», a ba mukse na á elvan ge Yaisu. «Baaka zhele á ña a ba ka na wá, ndaksenda jirire», a ba Yaisu á elvan ge ñane. ¹⁸ «Aɗaba zala-aha á ña miyenne ka gateraa ka wá, tá ilyeɓe, amá zhel na ká am mba-aara kina na zhele á ña ka. Baaka fida am elva á ña na.» ¹⁹ A ba mukse na: «Kina wá, diyandiya ganakini ka nabi eddaaye. ²⁰ Ká cenáncena emtu ndza ba werre keni eggye-aha á ñere ta kezlan ugje ge Dadaamiya á ba áte wa na náwa ñane na, amá á ba kure Yahudiya-aha sey Urusaliima palle una tate á kezlan ugje ge Dadaamiya.» ²¹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Náwa yá ndaaka elva emmaaye, eccena ba shagera: Anƙwa á sawa sarte umele wá, tate á kezlan ugje ge Dadaamiya watse áte wa na ka palle, am Urusaliima ka palle. ²² Kure Samariya-aha wá, ma kwá kezlan ugje ge ware keni diyakurka. Amá ñere Yahudiya-aha wá, diyañerdiya edda una ni ña kezlan ugje ñere. Aɗaba slelya ura á jesaare á ba dagave á Yahudiya-aha. ²³ Amá anƙwa á sawa sarte umele, ba kina keni samsa sarte ñanna, emnde tá de kezlan ugje ge Dadaamiya na Dada ba ñane na, an hákuma á Sheɗekwe Cuɗeɗɗe, tá de kezlan ugje á ba an jirire. Aɗaba Dadaamiya wá, á kátá emnde na ni tá kezlan ugje áte una ñanna. ²⁴ Dadaamiya wá, Sheɗekwe, emnde na tá kezlan ugje keni a

kezlarankezla an hákuma á Shedekwe Cufedde, a kezlarankezla á ba an jirire.»

²⁵ A ba mukse na á elvan ge nane: «Diyandiya watse á sawa *Almasiihu, watse á se palanjernaapála nane sera á duksa bademme.»

²⁶ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ba iya Almasiihu nanna yá ndaka elva na.»

²⁷ Am sarte nanna, pukura-aha á Yaisu keni saremsa mazla-aara. Tá maga najipu-aara itare, Yaisu ankwá á nda elva antara mukse na. Amá baaka ura a ndaana elva ge mukse na, geni ká kátá uwe ázenara, baaka edda una a banán ge Yaisu geni á jakurma uwe antara mukse na.

²⁸ Daaci mukse na a naba belaa hwámá-aara áhuwa, a eptsehe á dem huđe á ekse, a ba nane á elvan ge emnde: ²⁹ «Sawmbare emtsaade, nawanaana zhele umele náwa nane áhuna, a balise názena ndza ya maganaa ya bademme, watse *Almasiihu nara emtu estara?»

³⁰ Estuwa kelá á emnde á sawa am huđe á ekse, tá ankwá deza Yaisu.

³¹ Am sarte na ni eptsapta mukse na á de d'aha emnde am huđe á ekse, a ba pukura-aha tá elvan ge Yaisu: «Sawa seke zuze egdza náza za malum!» ³² Amá a nwaterante: «Ankwá náza zá-aaruwa, d'afa na ni diyakurka kure na.» ³³ A ba pukura-aha am dagave-aatare «Watse ankwá ura a sanaa náza za emtu?»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náza zá-aaruwa nanna wá, ba fansaare ge edda una a belibela na, antara mága slera na a fiyaara nane na bademme.» ³⁵ A ba nane á elvan ge itare zlađe ádaliye: «A ba palle á naraje-aha á kure: Zlađe a juwa tere ufađe lauktu tá ica hiya. Amá názena yá bakurná iya wá: Zharawanaazhára emtsaade fe ba shagera, duksa bademme naavene kyanje, herzhe icica-aara. ³⁶ Edda una á ica hiya wá, á ba ankwá mbera-aara, á jáhá hiya nanna á dem tate á shifa na á zleka na. Daaci tara sleja hiya antara edda una á icica tá de higa bademme. ³⁷ Ankwá naraje umele zlađe ádaliye, a ba nane: Á janá ura umele, icica keni á icaná ura umele. Naraje nanna jire. ³⁸ Ya belákuraa á de hala duksa am fe na magakurka slera am huđe-aara d'ekid'eki, ta maganaa ba emnde umele, amá kwá tapaná kure emtakire á slera-aatare.»

³⁹ Kwakya emnde a *Samariya na tá am ekse nanna fartarfe áte Yaisu, adaba elva na a de baterna mukse nanna a ba nane: «A balise názana ndza ya maganaa ya bademme.» ⁴⁰ Adaba una nanna, am sarte na saremsa emnde a Samariya áseza Yaisu, ta enjála geni a haraare ázetáre. A naba eksarhe ge Yaisu, a gaa hare buwa.

⁴¹ Emnde kwakya zlađe ádaliye fartarfe áte nane, adaba názu ta cenanaa am waazu-aara. ⁴² A ba itare tá elvan ge mukse na: «Kina wá, n'á fetaare adaba elva á n'á ka palle, n'á fetaare áte nane adaba n'á cenevaa á ba an hyema á n'ere elva am mbuwe-aara. Diyanjerdiya ba jirire geni slelya duniya ba nane.»

Yaisu mbanaambe egdza á ura umele

⁴³ Yaisu a magaa hare buwa am tate nanna maa, mazla-aara a naba tse, a z'lálá á dem kwára á Galili. ⁴⁴ Adaba ba nane an ire-aara keni a bánba geni nabi á shanka ngáhire am eksa-aara ba ge nane. ⁴⁵ Amá ba daadá-aara am Galili wá, emnde a Galili ta liyianaa á ba an erwa buwa, adaba itare keni ta duwa á de maga mujri am Urusaliima,

daaci naránna itare keni názena a maganaa Yaisu am munjri nanna bademme.

⁴⁶ Daaci Yaisu a daliye zlaɓe ádaliye á dem Kána, ekse na ndza a nyanve yáwe, a ganve mbazla am huɗe-aara na. Ay anƙwa ura male, a fanaa ngumna, á njá am Kafarnahum maa, lapika egdza-aara.

⁴⁷ Cenánçena ura male na ganakini saasa Yaisu á sa am Yahudiya, anƙwa am Galili, a naba deɗeɗara: «Tasle á nã dãbidãba á dem Kafarnáhum, ká de mbanaambe egdza-aaruwa, shifa a juwa ba cekwa am nane», a bina. ⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Palle ura á fetaare áte ya am dagave á kure na baaka deƙideƙi, máki nakuránka najipuaaha.» ⁴⁹ A ba zhel na: «Mi zlala kwa á dem mba-aaruwa Yaakadada, a zlauka shifa am egdzere!» ⁵⁰ «Ezzlálá á dá, baaka duksa áte egdza á nã», a ba Yaisu á elvan ge nane. Nane a naba fetaarehe áte elva na a ndaana Yaisu na, a naba dá-aara.

⁵¹ Nane keni anƙwa á da wá, ta jaa ire antara walaadi-aha-aara, «Mbaambe egdzere ba lapiya layye», a ba itare tá elvan ge nane. ⁵² A ndavateruhe: «A shánaa am sarte-ara ngulmire?» A ba itare tá elvan ge nane: «Deydey zura awaya wá, belanaabelá zlágzlági.» ⁵³ Amá eddarge egdzere wá, a naba diyeddiye geni egdzere a mbe á ba am sarte na a bannaa Yaisu ezzlálá á dá, baaka duksa áte egdze á nã na. Daaci nane antara huɗe á há-aara bademme fartarfe áte Yaisu.

⁵⁴ Kwaya nane buwire á najipu na a maganaa Yaisu am kwará á Galili, a maganaa am sarte na saasa á sa am Yahudiya.

5

Yaisu mbanaambe ura nguryekwe

¹ Am iga á una nanna maa, gyaregya munjri á nadina am Urusaliima, tá anƙwa duwa Yahudiya-aha. Yaisu keni a duhe. ² Urusaliima wá, an bela am dala bademme an wakyiya-aha gergere. Anƙwa derve yaikke herzhe an wakyiya na tá dãháná an wakyiya á kyawe-aha na. Ta jantaave ge derve nanna an bere-aha ilyebe. Zhera á derve nanna Baytijaata an elva á Ibraniƙkau-aha.

³ Daaci bademme á ekte á bere-aha nanna ba emnde na lapika vuwa-aatare, wulfe-aha, emnde a dere, antara nguryekwe-aha. ((Tá ufa gejava á derve nanna. ⁴ Adaba an wapaka, á tsekwa malika á Dadaamiya á sem derve nanna, daaci bademme á yáwe á gejava. Daaci am iga á gejava á yáwe nanna, ma a tsekwemaa ware zuɗɗwe keni á mbembe edda-aara ma á waná uwe keni.))

⁵ Anƙwa ura umele á ba am dagave-aatare nanna, yáwe kul keye ju tiise á ba áte lapikere. ⁶ Am sarte na damda Yaisu, á zhárá zhel nanna á zlava. Am diyaadiya ganakini haraare lapikere-aara, a naba ndaan elva: «Wayak-wáyá emtu ká mbembe ba lanɗe?», a ba nane, á elvan ge nane. ⁷ A ba zhel na á elvan ge nane: «Á eksitá ware-aaruwa kwa á dem derve am iga a gejava á yáwe malum-aaruwa? Ba kelaa má yá wava ge duwa, caare ba damda ura umele zuɗɗwe arge iya.» ⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ettse, faɗantefáɗá buce á nã, ezzlálá á da.» ⁹ Kertenj a naba mbehe, a tsetehe, a faɗante buce-aara, anƙwa á zláálá ba uwe keni á maganka.

Amá vacite nanna wá, kwaskwe á puwansepuwe. ¹⁰ Adaba una nanna, a ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge zhel nanna: «Vatena

kwaskwe á puwansepuwe, an piya am *tawraita ganakini ká sepa buce á ña vatena ge da.» ¹¹ A ba zhel na á elvan ge itare: «Iya a binaa ba edda una a mbiyaaha na ettse, fadantefáda buce á ña, ezslálá á dá.» ¹² Ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ware ñane edda una ni a bakaa fadantefáda buce á ña, ezslálá na?» ¹³ Zhel na a mbanaa Yaisu na keni, diyaaka edda una ni a mbanaa am lapikere ñanna. Adaba a zlalá watsewatse Yaisu am tate ñanna, a kuva kwakyire á emnde.

¹⁴ Shekwaashekwa maa, Yaisu a duhe ádeza dawale ñanna am *mashidi yaikke. A ba ñane á elvan ge ñane: «Kina wá, mbákmbé. Manka haypa mazla-aara geni a shanka una jauje ge una ñanna.» ¹⁵ Mazla-aara a naba disehe geni ndza a tsantaa ñane áte lapikere na, a de ba áza mala-aha á Yahudiya-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndza a mbiyaa ba Yaisu am lapikere-aaruwa.» ¹⁶ Adaba una ñanna, male-aha á Yahudiya-aha ta naba gwarhe ge Yaisu an elva, geni a magán ge uwe una an kwaskwe á puwansepuwe. ¹⁷ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Edderwa wá, ma vaatara keni á maga ba slera. Adaba una ñanna, iya sey ba yá emmaga.»

¹⁸ Elva-aara ñanna a de vaterte ba ñgwádáva zlafe ádaliye geni sey tá janaaja shifa-aara. Adaba a ba itare: «Faaka zherwe áte kwaskwe á puwansepuwe-ka palle, a bantsa ñane, Dadaamiya Eddeñara, a ganve ire-aara kalkale an Dadaamiya.»

*Hákuma á *Ura á emnde bademme*

¹⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire: Baaka názu yá maganá iya an ire-aaruwa ya Egdzere, sey ya naaná á ba áza Edderwa. Bademme á názena ni á maganá Dada, Egdzere keni á maga ba ñane una ñanna. ²⁰ Adaba Dada wayawáyá jipu an Egdza-aara. Ankwa á kwaranse názena á maganá ñane bademme. Duksa yaikke a jauje ba ge una keni watse á kwaransekwere. Á tsaame najipu na watse kwá maganá kure. ²¹ Ba seke una ni Edderwa ankwa á tsatertetse emnde na ba seke tá an emtsa, ankwa á vaterte shifa na wá, Egdza-aara keni ba estuwa, a naba vante shifa ge edda una á kataná ñane. ²² Baaka edda una ni á de kyáná Edderwa shairiya-aara. Bademme á shairiya a fanem am erva ge Egdza-aara. ²³ A magaa una geni emnde bademme a farfa zherwe áte Egdza-aara keni, ba seke una tá ankwa fáná áte ñane na. Edda una faaka zherwe áte Egdzere wá, faaka á ba áte Eddeñara na a belanaa na ñane na.

²⁴ «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a cenvaa elva-aaruwa, a fetaarehe áte edda una a belibela na, edda-aara shánsha shifa na á zleka na. Baaka shairiya áte edda-aara dekideki, ñane dedde am emtsa, daada am tate á shifa na á zleka na. ²⁵ Yá ndaakur ba jirire: Ankwa á sawa sarte umele, ba kina keni ba seke samsa. Am sarte ñanna wá, emnde na ba seke tá an emtsa na watse tá cenáncena kwará á *Egdza á Dadaamiya. Ma a cenanaa ware kwará-aara keni á gevge an shifa. ²⁶ Ba seke una ni an hákuma Edderwa ge tsante ura, á gev an shifa na wá, a vante hákuma ge Egdza-aara keni, geni á tsante ura, á ganve an shifa. ²⁷ A vante hákuma á kyá shairiya ge Egdza-aara keni, adaba Egdza-aara ñanna *Ura á emnde bademme. ²⁸ Magauka najipu á una ñanna dekideki. Adaba ankwa á sawa sarte umele, ba emnde na tá an emtsa, tá am irekhye keni, watse tá cenáncena kwará-aara,

²⁹ watse tá sesse. Emnde na ni ndza ta magaa shagerire na, watse tá tse ge shaa shifa na á zleka na. Amá emnde na ndza ta magaa shagerkire wá, itare watse tá tse ge dem zladá.»

Seyde-aha á Yaisu *Almasiihu

³⁰ A ba Yaisu zlabé ádaliye: «Iya an ire-aaruwa wá, ba uwe keni yá dzegwánka emmága-aara, sey má biyánba Dadaamiya. Daaci shairiya na yá kyáná ya wá, shairiya a jirire. Adaba yá kyáná áte una yá kataná ya-ka, yá kyáná áte una á kataná edda-una a belibela. ³¹ Máki ya seyde á ire-aaruwa ba iya, tá dise estara kena emnde jirire-aaruwa? ³² Amá ankwá ura umele sleseyde-aaruwa nane. Diyandiya seydire na á maganá nane áte ya jirire. ³³ Ndza kwa belaa emnde á deza Yuhanna, nane keni maganaamaga seydire áte edda una ni nane jirire na. ³⁴ Yá ankwá sá elva á Yuhanna antara seydire-aara á sem ire á kure na wá, ba geni kwá shánsha sawari, kwá lyelya shifa á kure. Iya ya baaka an wedere á seydire na á maganá urimagwe áte ya. ³⁵ Yuhanna wá, nane ndza ba seke parakkire, ndza á mbe am dágave á kure, ndza kwa higa an nane am sarte cekwaanjudi. ³⁶ Iya wá, ankwá seydire yaikke áte ya, jauje ge una a maganaa Yuhanna. Slera na a beliyaa Edderwa ge nane, yá ankwá maganá ya na wá, á maganá ba slera-aaruwa nanna seydire áte ya, geni ya slebela á Dadaamiya. ³⁷ Ba Edderwa nanna a belibela na keni maganaamaga seydire-aara áte ya, amá kure cenakuránka kwárá-aara, nakuránka nane an ice á kure keni. ³⁸ Daaci nakurnaaka elva-aara am kure, adaba fakurtarka áte Egdza-aara na a belanaa nane. ³⁹ Kwá ankwá ndá wakita á Dadaamiya, adaba ankwá am ire á kure geni watse kwá shá shifa na á zleka na. Ay degiya wakita á Dadaamiya nanna á ndá ba elva-aaruwa. ⁴⁰ Aley kure wayakurka sezerwa ganakini kwá shánsha shifa ba jirire.

⁴¹ «Yá kátá yaikkireka ya áza emnde. ⁴² Amá duksa palle wá, am ervaunđe á kure wá, wayakurka kure an Dadaamiya defekideki. ⁴³ Iya, ya sawa an elva á Edderwa, lyiyakurika defekideki, amá má samsa ura umele á ba an ire-aara wá, kwá ellyiya. ⁴⁴ Ma ware á kure keni á kátá ba galá áza emnde, kwá pańka ni á galákurá ba Dadaamiya palle. Ay una ni, kwá fetaare estara kena áte ya? ⁴⁵ Amá bawánka zlabé am ervaunđe á kure, geni watse yá de icakuraare sera áza Edderwa. Edda una watse á de icakuraare sera wá, Muusa na kwa fetaare kure an nane na. ⁴⁶ Amá ma andze fakurtarfe áte Muusa ba jirire wá, iya keni ma kwá fetarfe áte ya. Adaba názena a puwetaa Muusa na á ndá ba elva-aaruwa. ⁴⁷ Am fakurtareka áte názena a puwetaa nane, kwá fetaare estara kena áte elva na yá ndaná ya?»

6

Yaisu a zateru náza zá ge zala debu ilyebe

(Mat. 14:13-21; Mark. 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Am iga á una nanna maa, a tsetehe ge Yaisu, a zlalehe a dete iga a guwa á Galili. Tibariyas keni tá dáhá ba háye na am guwa nanna. ² Emnde kwakya ta dábemhe á dem tate nanna, adaba naránna najipua-aha na a maganaa nane, a naba mbateraahé emnde na lapika vuwa-aatare. ³ Yaisu antara pukura-aha-aara ta dfaletaa áte egdza wa, ta

de njehe. ⁴ Muñri á Yahudiya-aha na tá đaná an *Paska na keni herzhavteherzhe.

⁵ Yaisu a kante ice wá, á zhárá ba dikele á emnde tá anjwa dezerjara. A ba njane á elvan ge Filip: «Mí de sháná áme náza zá na á se hyaterhye ge emnde na?» ⁶ A ndán ba ge cena názu am mbuwe á Filip ka wá, njane diyaadiya názena ni watse á maganá njane. ⁷ A njwanante ge Filip, a ba njane á elvan ge njane: «Ma mi shekweve náza zá á gursa deremke keni á hyeteka dekideki áte emnde, máki má kátá ma ware-aatare keni a shánsha cekwa.»

⁸ A ba Andere egdza emmenjara ge Simaun Piyer, palle á pukura-aha-aara, a ba njane á elvan ge njane: ⁹ «Náwa anjwa egdze umele áhuna an depain ilyebe antara kelfe buwa, amá keni á magaterá uwe kena ge dikele á emnde na?»

¹⁰ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bawateránba ge emnde a njarinja bademme áte másá.» Adaba kwakya másá am tate njanna shagera ge nja átekwa. Tá naba njehe ge emnde, kezlakula á zála á maga debu ilyebe. ¹¹ Yaisu a lyevaa depain na, a slafan we-aara ge Dadaamiya, daaci a kazlanve, a tegateraa ge emnde na tá njanja áte másá na. Arge kelfe keni a magán ba estuwa. Bademme á emnde zaruze á ba áte hude-aatare. ¹² Hyaterhya ge emnde bademme maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Jawanmárje ge jugena-aara na bademme, a badzevka ba palle keni.» ¹³ Depain ilyebe njanna á hyaterhe ge emnde, baira jauje. Jarantejáhá jugena-aara, a netaa kenday sadafde kelaawa ju buwa.

¹⁴ Naránna emnde najipu na a maganaa Yaisu maa, a ba itare ba parakke: «Zhel na wá, ba jirire ba njane nabi na ta bantsa watse á sawa á sem duniya na.» ¹⁵ Daaci diyeddiye Yaisu ganakini watse tá se fáná am sleksire á ba áte laarire, a zlalehe zlafe adaliye á dete ire á egdza wa, ba njane palle.

Yaisu á zlala an sera áte haya.

(Mat. 14:22-23; Mark. 6:45-52)

¹⁶ Eblyabelya vaciya maa, ta tsekwege ge pukura-aha-aara á sawa áte wa, ásete we á haye, ¹⁷ ta demhe am paare á yawe ge dem Kafarnáhum. Gevge vayiya, amá zlafe samka Yaisu emtsaade. ¹⁸ A tsetehe ge válale, bademme á haye á vaza. ¹⁹ Bakarvaabáká paare, á maga kilaumaiter ilyebe, ma unjwahe keni wá, tá zhárá ba Yaisu am iga-aatare, á zlála áte yawe, á dezetare tá am paare na. Daaci bademme-aatare njáteranja lyawa. ²⁰ Amá «A wakurka lyawa,» a ba Yaisu á elvan ge itare, «degiya ba iya.» ²¹ Ba itare keni varanteve baráma ge dem paare wá, tá zhárá ba tá áte we á guwa am tate na tá kátá demkwa itare na.

Emnde tá anjwa a tataya Yaisu

²² Mákuralla-aara maa, ba kelaa á emnde na ta geyaa áte iga a guwa na, ta fantau ge tataya Yaisu. Amá diyardiya ganakini ndza baaka paare umele dekideki am tate njanna, sey ba palle na ta zlalaa pukura-aha an njane na. Diyardiya geni damka Yaisu am paare njanna. ²³ Daaci ta naba demhe ge paare-aha umele á da am Tibairiyas á ba á dem tate njanna Yaakadada a slafanaa we ge Dadaamiya arge náza za, a hyaterhe an njane na. ²⁴ Emnde tá ezzhara wá, ma Yaisu, ma

pukura-aha-aara keni bademme ta baaka. Ta naba demhe am paare-aha nanna, ta zálálá á dem Kafarnahum, ta de zharanaa áhuwa.

Yaisu dafa na á fá shifa á jirire am ura

²⁵ Sawa-aatare wá, ta se bera Yaisu áte we á guwa. Ta ndavanuhe, a ba itare: «Ka sawa vaatara á sehuna Malum?» ²⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Kwá tatayiyá adaba ba náza za na ya zukurwa ya, kwa yanaa ba kure na. Cenakuránka ba názara keni am názena yá kátá bakurná ya an najipu-aaruwa. ²⁷ Shunɲulauka náza za na á shekwaaka bádza na, shunɲulaushunɲula una á badzeka dfekideki, á vante shifa na á zleka na ge ura. Náza za nanna yá vakurta ba iya *Ura á emnde bademme, yá vakurte an hákuma na a vita Edderwa Dadaamiya.»

²⁸ Ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge nane: «Ŋá shunɲula slera-ara una á kataná Dadaamiya na?» ²⁹ A nwaterante, a ba nane «Náwa slera na á kataná Dadaamiya ázekure: slera á kure wá, ba kwá fetare áte edda una a belanaa nane». ³⁰ A ba itare tá elvan ge nane: «Máki estuwa wá, marañeránmárá najipu na ni náj diyakse átekwa geni a belakaa Dadaamiya, náj nanaana an ice á nere, lauktu náj faktarfe. ³¹ Werre wá, eggye-aha á nere ndza zaruze mannu am kaamba, anɲkwa elva-aara am wakita á Dadaamiya, a ba nane: A vaterte náza za á sawa am samaya.» ³² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Degiya ba mannu nanna keni ndza a vakurtaa Muusa ka, amá náwa Edderwa anɲkwa á vakurte náza za á jirire á sawa am samaya. ³³ Adaba náza za na ni á vakurta Dadaamiya na wá, ba nane edda una a sawa am samaya na. Á vanterta ba nane shifa ge emnde.»

³⁴ Daaci a ba itare tá elvan ge nane: «Malum, vanjerteva náza za nanna ba kelaazare.» ³⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba iya una ya dafa na á vante shifa ge ura. Ma ware una a sezerwa, a fetarhe áte ya, á wanka waya antara ndera dfekideki. ³⁶ Ya ndakurndáha tsa, kure keni nakurina tsa, aley fakurtareka áte ya. ³⁷ Bademme á emnde na ni a vitaa Edderwa na watse tá sáwá ázerwa. Ma a semaa ware á sezerwa keni yá banɲka dfekideki. ³⁸ Adaba sanká á sawa am samaya ge se maga názena yá kataná ya, amá názena á kataná edda una a belibela. ³⁹ Náwa názena ni á kataná edda una a belibela na: Emnde na ni a vitá nane na, yá keɲanaaka ba palle keni. Am halavuwa á duniya, yá tsatertetse bademme am faya. ⁴⁰ Názena á kataná Edderwa wá, bademme á emnde na ni ta naa ya Egdza-aara, ta fetarhe áte ya na, tá shansha shifa na á zleka na. Am halavuwa á duniya, yá tsatertetse am faya.»

⁴¹ Daaci farantaufe Yahudiya ge wesha elva áte Yaisu, adaba a bantsa nane: «Yá náza za na a tsekwaá á sawa am samaya.» ⁴² Ta bantsa itare: «Abi Yaisu nara ba nane, ba nane una egdza á Yusufa? Diyanjerdiya tara eddenara an emmenara. Ay ni a ba nane a sawa am samaya?» ⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshauka elva am dagave á kure ba dey. ⁴⁴ Baaka ura á dzegwándzegwa ba nane an ire-aara sezerwa, sey á tadáná Edderwa na a beliyaa á sem duniya na. Ma ware una a sezerwa keni sey yá tsantetse am faya am halavuwa á duniya. ⁴⁵ Anɲkwa puwatepuwa nabi-aha, a ba itare: Dadaamiya watse á kwaratersekwere ba nane elva-aara ge emnde. Daaci edda una máki faafa hyema am elva á Edderwa nanna, lyevalya wá, nane á sáwá

ásezerwa. ⁴⁶ Una á banka ganakini anƙwa ura nanna Dadaamiya. Baaka deƙideƙi. Sey edda una a sawaa am samaya na. Njane wá, nanna adaba Eddenjara.

⁴⁷ «Yá ndaakur ba jirire: Ma a fetaare ware áte ya keni, shánsha shifa na á zleka na. ⁴⁸ Ba iya una ya dafa na á fá shifa á jirire am ura na. ⁴⁹ Eggye-aha á kure ta zu dafa na tá daná an mannu na am kaamba, aley keni ba emtsaremtsa. ⁵⁰ Amá náwa dafa na ni a tsekwa á sawa am samaya, ma a zuwaa ware dafa njanna keni a emtseka deƙideƙi. ⁵¹ Ba iya una ya dafa njanna a tsekwaa á sawa am samaya, á vante shifa ge ura na. Ma a zuwaa ware dafa njanna keni á shánsha shifa na á zleka na. Dafa njanna yá vantá ya na wá, vuwa-aaruwa ba ge iya, yá vanterte ge emnde a duniya bademme, ganakini tá shánsha shifa an njane.»

⁵² Elva njanna a tsante elva yaikke am dágave á Yahudiya-aha. A ba itare am dágave-aatare: «Á vamite estara vuwa-aara geni mí ezza na?» ⁵³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki zakuruka hyuwa á vuwa-aaruwa, shakuruka uzhe-aaruwa, iya *Ura á emnde bademme, kwa baaka an shifa am kure deƙideƙi. ⁵⁴ Edda una á zá hyuwa á vuwa-aaruwa, á shá uzhe-aaruwa keni wá, shánsha shifa na á sleka na, am halavuwa á duniya yá tsantetse edda-aara am faya. ⁵⁵ Adaba ba iya una ya dafa á jirire, uzhe-aaruwa keni náza shá á jirire. ⁵⁶ Daaci ma ware una anƙwa á zá hyuwa á vuwa-aaruwa, anƙwa á shá uzhe-aaruwa, edda-aara njanna slenja á ba áte vuwa-aaruwa, iya keni yá anƙwa antara njane. ⁵⁷ Edderwa na a beliyaa njane na wá, edda á shifa ba njane, a njiyaa ba njane an shifa. Ba duksa palle ge edda una á zá hyuwa á vuwa-aaruwa keni, yá njanaanja edda-aara an shifa. ⁵⁸ Una njanna dafa á jirire na ni a tsekwaa á sawa am samaya; gergere antara una ndza ta zanaa egghye-aha á kure am kaamba werre. Itare sharánka shifa a jirire an njane. Amá dafa na yá teganá ya wá, ma a zuwaa ware keni á shá shifa na á zleka na an njane.»

⁵⁹ Elva-aha njanna a kwaratersaa Yaisu ge emnde am *mashidi á Yahudiya-aha am Kafarnahum.

Elva na á fá shifa a jirire am ura

⁶⁰ Am iga a elva njanna maa, emnde kwakya á ba am emnde a daba Yaisu, ta bántsa: Elva na degdege, á dzegwánka ura. ⁶¹ Náanna Yaisu ganakini tá weshaa elva emnde a daba njane am dagave-aatare, a ba njane á elvan ge itare: «Á wákurá ba elva-aaruwa na emtu am ervaunƙe? ⁶² Má watse nakuránna anƙwa á zlalá *Ura á emnde bademme á dem tate na ndza a sawa átekwa mu, watse kwá bá uwe? ⁶³ Á vantá ba Shedeƙwe á Dadaamiya shifa ge ura. Slera á emndimagwaha an ndzedaa-aatareka una. Daaci elva-aaruwa na yá anƙwa á bakurná ya na wá, Shedeƙwe njara ba njane, shifa njara ba njane. ⁶⁴ Amá tá anƙwa emnde na fartarka am dágave á kure.» Adaba á ba am fantaufe keni Yaisu diyaadiya emnde na watse tá fetareka na, diyaadiya edda una watse á de vela njane keni.

⁶⁵ A farhe zlaƙe adaliye, a ba njane: «Ya bakurnaa adaba una njanna, a ba iya, baaka ura á dzegwándzegwa ba njane an ire-aara sezerwa, sey máki a taƙanaa Edderwa.»

⁶⁶ A fantau á ba am sarte ñanna, emnde a fetarfe kwakya ta yaa d'aba Yaisu, zlalarka antara ñane mazla-aara. ⁶⁷ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa: «Kure keni kwá kátá yiya emtu?» ⁶⁸ A ñwanante ge Simaun Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, ñá shá shifa na á zleka na á ba am elva á ña palle, ñá de d'aba ware umele? ⁶⁹ Nere wá, fajertarfe. Adaba diyanjerdiya ganakini ba ka una ka sáwá áza Dadaamiya, ka cufed'ede.»

⁷⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwa emnde kelaawa ju buwa na, ábi ya dzerakursaa ba iya? Ay an'kwa ura palle am kure, ñane ura á shaitaine.» ⁷¹ Una ñanna wá, a ndanaa áte Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut. Adaba Yahuda ñanna, ñane keni ba palle á pukura-aha á Yaisu kelaawa ju buwa tsa, amá a velanaa ba ñane Yaisu.

7

Egdzar mama-aha-ñara ge Yaisu fartareka áte ñane

¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu an'kwa á já d'aba á ba am kwárá á Galili, wayaaka de nja am Yahudiya mazla-aara, ad'aba Yahudiya-aha tá an'kwa tsagwada ba ñane ge ja ba shifa-aara. ² Herzhapteherzhe muñri á Yahudiya-aha na tá d'aháná an muñri á *bere á kacakaca maa, ³ a ba egdzar mama-aha-ñara tá elvan ge ñane: «Yánya dágave na mazla-aara, tsetse ezslálá á dem Yahudiya, a de naránna emnde á ña na tá áhuwa keni slera á ña. ⁴ Adaba edda una ni á kátá emnde bad'emme tá diyeddiye ñane wá, á shebeka ire-aara. Ábi ká maga najipu-aha á ba ka? Shagera ba ká de maganaamaga una ñanna á katafke á nalga á emnde wá, lauktu tá diyaksediye.» ⁵ Ba egdzar mama-aha-ñara keni fartareka áte ñane d'ekid'eki.

⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náza á kure wá, ma sarte-ara keni bad'emme ba shagera. Iya wá, yá duka á dem muñri ñanna, ad'aba zla'be samka sarte-aaruwa emtsaade. ⁷ Kure wá, emnde a duniya tá dzegwánka fákurá áte kelaadire. Amá iya wá, wayarika emnde a duniya, ad'aba yá m'ará shagerkire á slera-aatare á segashe. ⁸ Ekkure wá, daumbare á dem muñri. Amá iya wá, yá duka ad'aba zla'be samka sarte-aaruwa emtsaade.» ⁹ A ndaterse una ñanna, a njehe am kwárá á Galili, ñane zlalaaka.

*Yaisu am muñri á *bere-aha á kacakaca*

¹⁰ Zlarzlálá egdzar mama-aha-ñara á de zá muñri ñanna maa, shebanve ire-aara atuge ice-aatare ñane keni a duhe á dem muñri ñanna, amá wá, marateranka ire-aara ge emnde. ¹¹ Male-aha á Yahudiya-aha tá an'kwa tataya ba Yaisu am muñri ñanna, tá an'kwa enndáva am dágave á emnde: «Kwa naaná áme Yaisu?» ¹² Daaci bad'emme á emnde am muñri ñanna, tá ndáhá ba elva á Yaisu am dágave-aatare an gá kwárá. A ba emnde umele: «Yaisu ñanna wá, ura maggwe.» A ba emnde umele: «Zhel ñanna slekedá emnde.» ¹³ Amá bad'emme á una ñanna tá ndaaná á ba an ila, ad'aba tá kuva a cenaaréterka male-aha á Yahudiya-aha.

¹⁴ Amá am dagave á muñri wá, tá zh'ará ba d'ámda Yaisu á dem *mashidi yaikke am Urusaliima, an'kwa á ndater elva ge emnde. ¹⁵ Tá maga ba najipu-aara Yahudiya-aha. Ta bántsa itare: «Zhel na mu a

shanaa áme ñane diya estuwa na, wallá a ndaase laya á malumireka, uweka?»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Elva na yá tsakaná ya na wá, yá ndaaná ya an ire-aaruka, elva-aha ñanna á sáwá áza Dadaamiya na a belibela na. ¹⁷ Edda una ni á kátá mága názena á kataná Dadaamiya wá, á naba diyeddiye elva-aaruwa na, tara a sawa áza Dadaamiya, an tara yá ndaaná ba iya an ndzedá-aaruwa keni. ¹⁸ Edda una ni á ndáhá ba elva á ire-aara, á kataná yaikkire ge ire-aara. Amá edda una á kataná yaikkire ge edda una a belanaa ñane wá, slejirire ba ñane, baaka zlerma am ñane ðekideki. ¹⁹ Sakuránka Muusa *tawraitu emtu? Ay ábi ba palle á kure keni baaka edda una ðabátedaba shairiya-aha na am huðe-aara. Ya gu uwe kena kwá kátá jija na?»

²⁰ A ba emnde na tá am jáháva, tá elvan ge Yaisu: «Ká an shaitaine emtu? Ware ñane á kátá jagja na?»

²¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ya magaa ba slera palle an kwaskwe á puwansepuwe, amá baðemme á kure kwá maga ba najipu-aara. ²² A ba Muusa am *tawraitu wá: Kwá belá egdzere am sheðekwe am hare ge tiisire. Ge jirire wá, a fantauwa Muusa ka, ta fantau am eggye-aha á kure werre. Adaba elva á Muusa ñanna wá, kwá aṅkwa belá egdzere am sheðekwe ma an kwaskwe á puwansepuwe keni. ²³ Má kwá aṅkwa maga una ñanna an kwaskwe á puwansepuwe geni a badzevka tawraitu á Muusa, sakwa ura lapika vuwa-aara emtu? Labára kwá ica ervaunðe áte ya geni labára ya mbá ura an kwaskwe á puwansepuwe, ura lapika vuwa-aara tsa? ²⁴ Yawánya mága jeba una. Zharauka kure názena áte iga na, amá magaumága jirire.»

Watse ba Yaisu una *Almasiihu na emtu?

²⁵ A ba emnde a Urusaliima: «Edda una tá tatayán ge ja ba shifa-aara na ñane ka una? ²⁶ Aṅkwa á ndá elva-aara ba parakke mazla-aara, baaka ura á piyantepiya. Watse diyareddiye male-aha á miya ganakini ba ñane una *Almasiihu ka? ²⁷ Amá keni estuweka. Má watse samsa Almasiihu wá, watse baaka ura á diyeddiye tate na a sawa átekwa. Amá náza á zhel na diyamidiya baðemme tate na ni á sawa ñane átekwa.»

²⁸ Am sarte ñanna maa, Yaisu aṅkwa á ndater elva ge emnde am *mashidi yaikke. A kante kwára, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina diyakuridiya emtu ba jirire? Diyakuridiya emtu tate na ya sawa átekwa? Iya wá, sanku ba ya an ire-aaruwa, aṅkwa edda una a belibela, diyakurka ba kure. Edda-aara ñanna ura jirire seke ñane baaka. ²⁹ Iya wá, diyandiya edda-aara, adaba ya sawa ázenjara, a beliyaa ba ñane.» ³⁰ Tá kátá ekseksa, amá baaka ura dzegwándzegwa fanve erva, adaba zlaðe samka sarte-aara. ³¹ Mbate kwakya emnde na fartarefe áte ñane am jáháva ñanna. Ta bantsa itare: «Una ni ta bantsa watse á sawa *Almasiihu umele, á se maga najipu-aha na á jauje ge náza á zhel na zlaðe ádalije?»

Kwakwane-aha á *Farisa-aha antara male-aha á *liman-aha tá de eksa Yaisu

³² Cenarácena *Farisa-aha elva na tá aṅkwa ndaaná emnde áte Yaisu an ila maa, ta naba magaa sawari antara male-aha á *liman-aha, daaci ta naba puwaa emnde a ufa mashidi á de eksa Yaisu na. ³³ Nána Yaisu estuwa, a ba ñane á elvan ge emnde: «Iya wá, yá haraaka

kwakya ázekure mazla-aara, yá eptsá ádeza edda una a belibela na. ³⁴ Watse kwá tatayítáya, amá watse kwá shika, adaba kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya.»

³⁵ A ba Yahudiya-aha am dágave-aatare: «Watse á deme kena ñane ni, miya mi taa daaka na? Watse á zláá ádeza Yahudiya-aha á miya na zlalanzláá á dem dágave á Yunaniṅkau-aha na, ge magateraa waazu ge Yunaniṅkau-aha ka? ³⁶ Elva na a bantsa ñane ni, watse kwá tatayítáya, amá watse kwá shika, adaba kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya, a ba ñane na mu, á kátá ba uwe ñane?»

Haye na á vante shifa ge ura

³⁷ Daaci kwaskwe na ni á zle munri ñanna átekwa na wá, jauje ge hare-aha umele bademme am munri ñanna. Vacite ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu, a tsahe am dágave á emnde, a kante kwará ba shagera, a ba ñane á elvan ge emnde: «Ma á wáná ndera ge ware keni a se shushe ázerwa. ³⁸ Ma a fetaara ware áte ya keni, a jerje háye am edda-aara, háye na ni á vante shifa ge ura á degeza am edda-aara. Una názu a ndaana wakita á Dadaamiya.» ³⁹ Yaisu á ndá elva a Shedekwe Cufedde na watse tá sháná emnde a fetarfe. Am sarte ñanna zlafe sharánka Shedekwe Cufedde emtsaade, adaba zlafe demka Yaisu am yaikkire-aara.

Bademme an tega ye á emnde áte Yaisu

⁴⁰ Am sarte na cenarvaacena emnde a jáháva elva-aara ñanna maa, a ba emnde umele-aatare: «Zhel na, ba jirire ba ñane nabi na ta baa watse á sawa na.» ⁴¹ A ba emnde umele: «*Almasiihu na ba ñane.» A ba emnde umele zlafe adaliye: «Almasiihu na tá enndá na á jesare am Galili ka. ⁴² Adaba a ba wakita á Dadaamiya wá, Almasiihu á de jesare á ba am dágave á emnde a jeba á *Dawuda, á jesare am Baytilama ekse na ndza á njá amkwa Dawuda ñanna.» ⁴³ Bademme á ye á emnde am jáháva gevge gergere am elva a Yaisu ñanna. ⁴⁴ Emnde umele am dágave-aatare tá kátá eksa Yaisu, amá baaka ura dzegwándzegwa fanve erva.

Male-aha á Yahudiya-aha fartarka áte Yaisu

⁴⁵ Daaci eptsaraapetsa kwakwane-aha á *Farisa-aha, antara male-aha á *liman-aha na ba estuwa á dezetare. Ta de ndavateruhe ge emnde na, a ba itare tá elvan ge itare: «Labára sakuránka Yaisu na?» ⁴⁶ Tá ṅwaterante ge emnde na, a ba itare: «Kay! Zhel ñanna ba vaci palle keni cenaneránka ura á ndáhá elva seke ñane.» ⁴⁷ A ba Farisa-aha tá elvan ge itare: «Kure keni watse badakurubade zhel na ka? ⁴⁸ Kwa nanna fartarfe male-aha, antara Farisa-aha á ñere áte ñane emtu? ⁴⁹ Ábi sey tá fetaara ba ṅgudfi-aha áte ñane, emnde na diyarka *tawraita dekideki, tá an nyainye áza Dadaamiya na.»

⁵⁰ Amá anṅkwa Nikaudaimus na ndza a deza Yaisu an vayiya na am dagave-aatare, ñane keni ba palle á Farisa-aha na tá áhuwa ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: ⁵¹ «Ay degiya am tawraita á miya wá, mi taa ṅgudfeka ura ba estuwa, sey máki cenamivaacena elva am mbuwe-aara antara názena a guwaa ñane.» ⁵² A ba itare tá elvan ge Nikaudaimus: «Ekka keni ka ura á Galili emtu a gá? Eppákyá názu am hufe á wakita má watse ká shánsha ba palle keni nabi na a jesaare am Galili!»

((⁵³ Am iga á una ñanna maa, ma ware keni a eksaa ba baráma de mba-aara.

8

Mukse na ta ekseva am gwardzire

¹ Yaisu wá, a dete ire á Wa Anyaranyara. ² Ba enlya-waabere wá, a tsekwe, a eptsá á ba dem *mashidi yaikke suuwe, a de njehe, ta duhe ge emnde ádezenjara, a fantau ge vaterte sera á elva. ³ Daaci malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha ta naba sanaa mukse ta ekseva am gwardzire, ta tsa mukse na á katafke á emnde bad'emme. ⁴ Daaci ta ndavanu elva ge Yaisu: «Malum,» a ba itare, tá elvan ge ñane: «Náwa mukse na wá, ña eksevaa am gwardzire. ⁵ Názu a banjerna Muusa am *tawraitá wá, mukse na á maga jeba una wá, ba tá ja shifa-aara an nákwá. Ekka mu ázara á ba elva á ña?» ⁶ Ta banaa una ba geni tá tsagwadáná an ñane, geni tá shánsha elva na an dzálá am mbuwe-aara. Amá a gaavehe ge Yaisu, anjkwá á puwa áte haha an gulanda-aara. ⁷ Am itare yaránka ndáva na, á kante ire Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki anjkwá edda una ndza maganaaka haypa dekideki am kure wá, a fantaufe edda-aara zunñwe ge dzega mukse na an nákwá.» ⁸ A ndaase una ñanna, a gaavehe zlafe ádalije, anjkwá á puwa áte haha an gulanda-aara. ⁹ Ba ta cenaa elva ñanna wá, ta fantau ge zlalá an palpale, ta fantuwa male zunñwe, a jauwa ba mukse na palle á tse á katafke á Yaisu. ¹⁰ A kante ire Yaisu, a ba ñane á elvan ge mukse ñanna: «Tá áme emnde na? Baaka edda una dzegwándzegwa ngudakñguda emtu?» ¹¹ A nwanante ge mukse na, a ba ñane: «Baaka degiya malum.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Iya keni yá ngudañka. Ezzlalá, amá dalika á maga haypa.»))

Yaisu wá, parakkire ge duniya

¹² A ba Yaisu zlafe ádalije á elvan ge emnde: «Ba iya una ya parakkire ge duniya. Ma a fábiyaa ware keni á shánsha parakkire na á vante shifa ge ura na, edda-aara á zlaleka am tabedammire mazla-aara.»

¹³ A ba *Farisa-aha tá elvan ge ñane: «Ká anjkwá á maganá ba ka seydire áte ire á ña na wá, elva á ña ñanna jirireka dekideki.»

¹⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma yá maganá ba ya seydire áte ire-aaruwa keni, elva-aaruwa jirire. Adaba diyandiya tate na ya sawa átekwa, diyandiya tate na yá zlalá ádetekwa. Amá kure diyakurka ma tate na ni ya sawa átekwa, ma tate na yá zlalá ádetekwa keni.

¹⁵ Kure kwá naba icanve elva áte ura, áte una kwá kataná kure emndimagwaha, amá iya yá ngudéka ura dekideki. ¹⁶ Ma ya icanve elva áte ura keni, yá maganá á ba an jirire, adaba ganevka an ire-aaruwa am elva ñanna, amá anjkwá Edderwa na a belibela na antara ya. ¹⁷ Anjkwá an puwa am *tawraitá á kure, a ba ñane: Máki seyde-aha buwa ta ndaase ba elva palle wá, elva-aatare jirire. ¹⁸ Náwa yá anjkwá maga seydire áte ire-aaruwa. Edderwa na a belibela na keni anjkwá á maga seydire áte ya.»

¹⁹ A ba itare tá elvan ge Yaisu «Áma eddenja ñanna?» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba iya keni diyakurika sakwa Edderwa emtu? Ma andze diyakuridiya wá, ma kwá naba diyeddiye Edderwa keni.»

²⁰ Kwaye ɲane elva na Yaisu a ndater ge emnde am *mashidi yaikke, am tate na tá fá sadake á nasherire átekwa na. Baaka ura a piyante elva-aara dekidéki adaba zlaɓe samka sarte-aara emtsaade.

Kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa na

²¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe adaliye: «Iya wá, yá zlalá, watse kwá tatayitátaya, amá watse kwá shika. Watse kwá emtsa á ba am haypa-aha á kure. Kwá dzegwánka dem tate na yá detekwa ya na.»

²² A ba Yahudiya-aha am dágave-aatare: «Watse á de já ire-aara ka? Adaba a ba ɲane, kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa.» ²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure kwa jesaare á ba am duniya na, amá iya wá, ya sawa á sa am samaya. Kure kwa ba emnde a duniya na, amá iya wá, ya ura á duniya-ka. ²⁴ Ya bakurnaa adaba una ɲanna watse kwá emtsemtsa á ba am haypa-aha á kure. Adaba ba jirire watse kwá emtsa á ba am haypa-aha kure máki fakurtaareka ganakini ba iya una Iya.»

²⁵ A ba itare tá elvan ge ɲane: «Ka ware?» A ɲwaterante, a ba ɲane: «Ya ba edda una kwaye am fantaufe ya ndaakur ba ɲane na. ²⁶ Yá an elva kwakya ge ndanaa áte kure, ba jirire kwá taa ɲezleka am elva ɲanna. Amá bademme ba jirire. Adaba yá ndaakur ba názena ya cenanaa áza edda una a belibela na.»

²⁷ Cenaránka dekidéki geni á ndater elva á Eddenjara. ²⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Vacite na ni kakuranteka *Ura á emnde bademme wá, kwá de dise ba vacite ɲanna, ganakini iya wá, ya ba Iya. Kwá de diyeddiye geni názena yá maganá ya bademme na wá, ba iya an ire-aaruwa ka. Ma yá ndáhá uwe keni, yá ndá ba názena a kwarisaa Edderwa. ²⁹ Edda una a belibela na anjwa antara ya, á yika ya palle dekidéki, adaba ma vaatara keni yá magá ba názena á kataná ɲane.»

³⁰ Ba Yaisu a ndaase una ɲanna wá, emnde kwakya fartarfe áte ɲane.

Emnde a mága haypa ta náve-aha á haypa

³¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge Yahudiya-aha na fartarfe áte ɲane: «Máki tsakuraatse á ba áte elva-aaruwa wá, kwa emnde-aaruwa ba jirire, ³² kure kwá diyeddiye jirire, jirire á kure á palakuraapálá. Kwá kwaraná ba kure ire á kure.» ³³ A ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ázara a ba ka? Njere ɲa eggye-aha á Ibrahimia miyenne, ba vaci palle keni danjeremka am erva á ura ni, watse kwá kwaraná ba kure ire á kure, á ba ka?»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una á magá ba haypa na, edda-aara náve á haypa. ³⁵ Náve wá, ma estara keni á gevka ura á huɗe á há dekidéki. Amá egdzere wá, ma vaatara keni ba ura á huɗe á há ɲanna. ³⁶ Daaci máki a palakuraa *Egdza á Dadaamiya am navire á kure wá, shakuránsha ire á kure ba jirire. ³⁷ Diyandiya degiya ganakini kwa eggye-aha á Ibrahimia. Amá labára kena kwá lyiyeka elva-aaruwa, kwá anjwa á tataya ja shifa-aaruwa na? ³⁸ Yá ndá ba názena ya naaná áza Edderwa, kure keni kwá magá ba názena a bakurnaa eddekure.»

³⁹ A ba itare, tá elvan ge Yaisu: «Eddenjere ba Ibrahimia ge njere.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze kwa egdzara á Ibrahimia ba jirire wá, ma kwá maga ba názena ndza a maganaa ɲane. ⁴⁰ Amá náwa

yá anƙwa ndaakur ba jirire názena ya cenanaa ya áza Dadaamiya, aley kure kwá tataya ba já shifa-aaruwa. Ibrahimá wá, ñane magaaka una deƙideƙi. ⁴¹ Kure kwá maga ba slera á eddekure.» A ba itare tá elvan ge ñane: «[Jere ña masagwa-aha ka deƙideƙi, Eddeñere ba Dadaamiya palle.»

⁴² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze ni kwa egdzara á Dadaamiya ba jirire wá, ma andze kwá wayiwáyá. Adaba iya ya sawa ázeñara ge sezekure na. Sanka ba ya an ire-aaruwa, a feliyaa ba ñane, yá njá á ba áte ñane áhuna na. ⁴³ Labára ñane á duka elva-aaruwa á dem ire á kure deƙideƙi? Á duka á dem ire á kure adaba kwá dzegwánka cena elva-aaruwa. ⁴⁴ Kure wá, eddekure ba Shaitaine. Kwá kátá maga názena á kataná eddekure. Adaba ñane sleceba emnde kwaye am fakta, baaka jirire-aara deƙideƙi, adaba baaka jirire am ñane. Ndáhá fida wá, duksa-aara ge ñane, adaba slera-aara ba fida, ñane male á fida. ⁴⁵ Amá iya wá, yá ndáhá ba jirire. Adaba una ñanna wayakurika. ⁴⁶ Emtu ware edda-aara am kure á sansese haypa-aaruwa parakke? Ay má yá ndá ba jirire bañemme, labára kwá fetarka áte ya? ⁴⁷ Ura á Dadaamiya wá, á cená elva á Dadaamiya. Amá kure kwa emnde á Dadaamiya-ka. Adaba una ñanna kwá feka hyema áte elva-aaruwa.»

Kwaye zlaɓe yareka Ibrahimá anƙwa Yaisu

⁴⁸ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge Yaisu: «Ndañeranká emtu ganakini ka wá, ka ura *Samariya? Ndza ndañeranká emtu ganakini ká an jini am ire?» ⁴⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá an shaitaine ka deƙideƙi, yá gálá ba Edderwa, amá kure kwá anƙwa epsawipsawa. ⁵⁰ Iya wá, ndanka ya ganakini a galarigálá emnde. Amá anƙwa edda una a wayiyantaa ñane ganakini a galarigálá emnde. Daaci watse á ndaaná ba ñane elva á kure. ⁵¹ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a magaa fesarefire am elva-aaruwa, ñane á emtseka deƙideƙi.»

⁵² A ba Yahudiya-aha tá elvan ge ñane: «Kina wá, diyanderdiya mazla-aara geni ba jirire ká an jini am ire. Ibrahimá emtsametsa, nabi-aha umele keni matsarmatsa, ekka ni má ura á maga fesarefire am elva á ña, á emtseka, á ba ka? ⁵³ Eggyemiya Ibrahimá an ire-aara maa, emtsametsa, jakuje ge ñane emtu? Nabi-aha keni emtsaremtsá, ka mu ká zhára ire á ña ka ware?»

⁵⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki yá galaná ba iya ire-aaruwa wá, yaikkire-aaruwa hyepka duksa deƙideƙi. Iya á galiya ba Edderwa. Ba ñane edda una kwa bantsa kure Dadaamiya na. ⁵⁵ Amá diyakurka ñane ñanna deƙideƙi. Iya wá, diyandiya. Ma ya bánba diyanka wá, ya slefida seke kure. Diyandiya ba parakke, yá anƙwa á fansarefe am elva na á ndaaná ñane. ⁵⁶ Dadaamiya ndza a banánba ge eggyekure Ibrahimá ganakini watse á hyemhye am sarte-aaruwa, a higa jipu arge elva ñanna. Am sarte na marannaamárá Dadaamiya, erwañde-aara ndza ba seke nama.»

⁵⁷ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge ñane: «Ba yáwe kul ilyebe keni ká hyefka ni, ka nánna Ibrahimá, a ba ka?» ⁵⁸ «Yá ndaakur ba jirire,» a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwaye zlaɓe yareka Ibrahimá keni yá anƙwa ya.» ⁵⁹ Ta naba halem nákwa am erwa tá kátá eddzága maa, a naba shefevhe ge Yaisu, a sesehe am mashidi ñanna.

9

Yaisu mbanaambe ura wulfe ta yán ba estuwa

¹ Daaci anƙwa á degashe Yaisu am tate umele wá, a naa ura wulfe ta yán ba estuwa. ² Ta ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Malum, ta yanaa adaba haypa á ware zhel na wulfe? Haypa á tara eddenjara an emmenjara emtu? Emtu haypa-aara ba ge ɲane he?» ³ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ta yese wulfe adaba haypa-aara ka, tara eddenjara an emmenjara keni haypa-aatare ka. Una a gev ba geni a naránna emnde slera yaikke na á de maganá Dadaamiya áte ɲane. ⁴ Am zlaɓe anƙwa tsawe vaciya wá, magaumimága slera á edda una a belibela na. Adaba anƙwa á sawa vayiya, ura á dzegwánka mága slera mázla-aara. ⁵ Am sarte na zlaɓe yá anƙwa am duniya na wá, ya parakkire ge duniya.»

⁶ Ba a ndaase elva ɲanna, mazle-aara a naba kyefaa nyaihe á dem áhá, a wasletaa egdza haha cekwaangudí an nyaihe-aara, a ndabananuhe ge ice á wulfe na, ⁷ a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ezzlálá de baraabará ice á ɲa am derve na tá daná an Silauwam na.» Silauwam ɲanna wá, amaana: slebela. A duhe ge wulfe na, a de baraa ice-aara wá, anƙwa a nanna. Á sá wá, ba lanɲe ice-aara.

⁸ Daaci emnde a slala-aara, antara emnde na ndza ta naa á ɲala na, a ba itare: «Una ni ba wulfe na á ɲala, á njá áhuwa na ka?» ⁹ A ba emnde umele; «Ba ɲane». Amá a ba emnde umele: «Una ɲaneka, ba gáráva.» Amá «Una ba iya,» a ba ɲane á elvan ge itare. ¹⁰ Ta ndavanu elva: «A wertaa estara ice á ɲa?» a ba itare tá elvan ge ɲane. ¹¹ A ɲwaterante, a ba ɲane: «Anƙwa ura zhera-aara Yaisu, a wasletaa haha cekwaangudí, a naba ndabinu ge ice-aaruwa wá, a ba ɲane á elvan ge iya, ezzlálá de baraabará ice á ɲa am derve á Silauwam. Ya naba duhe á dete we á derve ɲanna, ya baraa ice-aaruwa wá, yá nanna ice.»

¹² «Áma zhel ɲanna?», a ba itare tá elvan ge ɲane. «Diyanka», a ba ɲane á elvan ge itare.

*Farisa-aha tá ndavanu elva ge ura wulfe ta yanaa an ɲane

¹³ Daaci ta naba dá zhel na ndza wulfe, amá shánsha ice-aara na ádeza *Farisa-aha. ¹⁴ Adaba háre na ni Yaisu a wasletaa egdza haha, a ndabananuhe ge ice á wulfe na wá, kwaskwe á puwansepuwe. ¹⁵ Adaba una ɲanna, Farisa-aha ta ndavanu ge zhel ɲanna, a ba itare tá elvan ge ɲane: «A mágava estara ɲane kina ká anƙwa á nanna ice na?» A ɲwaterante, a ba ɲane: «Ba a wasletaa egdza haha, a ndabinuhe ge ice, ya de baraa ice-aaruwa wá, yá anƙwa á nanna.» ¹⁶ A ba emnde umele am dágave á Farisa-aha: «Ma a maganaa ware una ɲanna keni, a belanaa Dadaamiya ka dekideki, adaba anƙwa á badza kwaskwe á puwansepuwe.» Amá a ba emnde umele-aatare: «Slehaypa ni á dzegwándzegwa mága najipu-aha na?» Daaci yeatare gevge gergere.

¹⁷ *Farisa-aha ta ndavanu elva zlaɓe ádaliye ge wulfe na shánsha ice-aara na: «Ekka mu ázara a ba elva á ɲa áte edda una a werakanta ice ɲanna?» A ba ɲane: «Nabi á Dadaamiya.»

¹⁸ Mazla-aara eksararka male-aha á Yahudiya-aha ganakini zhel ɲanna ndza wulfe werre, a shanaa an sha ice. Ta naba detaa tara

eddenjara an emmenjara. ¹⁹ Ta se ndavateruhe, a ba itare: «Una ba jirire ba egdza á kure emtu? Ndaundá ba jirire ndza kwa yán ba wulfe emtu? Ay a sawa estara á nanna ice na?»

²⁰ Ta njwaterante ge tara eddenjara an emmenjara, a ba itare: «Egdzere wá, ba egdza á nere, nj yese ba wulfe. ²¹ Amá ma a shanaa estara ice keni diyanjerka, ma a vantaaware ice keni diyanjerka. Njane keni egdzere-ka mázla-aara, ndavawanundave ba ge njane, a njwutenjwa ba njane an ire-aara.» ²² Ta ndaa una tara eddenjara an emmenjara na wá, adaba a wáterá lyáwá átuge male-aha á Yahudiya-aha. Adaba zlaruzle male-aha á Yahudiya-aha am sawari-aatare, geni ma a ndaasa ware Yaisu wá, *Almasiihu, tá ngyansengye edda-aara am jeba-aatare ba d'ekid'eki. ²³ Ta ndaaná adaba una njanna tara eddenjara an emmenjara: Njane keni egdzere-ka mázla-aara, a njwutenjwa ba njane an ire-aara na.

²⁴ *Farisa-aha ta d'ante zhel na ndza wulfe, shánsha ice na ge buwire, a ba itare tá elvan ge njane: «Njere wá, diyanjerdiya ganakini zhel njanna slehaypa. Azara á ba elva á nj? Enndá jirire á katafke á Dadaamiya!» ²⁵ A njwaterante, a ba njane á elvan ge itare: «Iya wá, ma anjkwahaypa-aara, ma baakahaypa-aara keni diyanka ya. Duksa palle ya disaa ya wá, ndza ya wulfe, kina wá, yá anjkwá á nanna.»

²⁶ Ta ndavanuhe zlafe ádaliye, a ba itare tá elvan ge njane: «A magakaa uwe lauktu a werthege ice á nj na?» ²⁷ A njwaterante, a ba njane: «Ábi ya ndakurndáhá cenakurka. Kwá kátá yá bakurá uwe kena ádaliye? Emtu kure keni kwá kátá gev emnde a d'aba njane?» ²⁸ Tá zlazlewahe, a ba itare tá elvan ge njane: «Ká sledaba njane ba ka! Njere wá, nj emnde a d'aba Muusa. ²⁹ Adaba Muusa wá, diyanjerdiya ta ndaa elva an Dadaamiya, amá njane ba tate na á sawa átekwa, diyaa ware?»

³⁰ A ba zhel na: «Kwaye kwa najipu! Zhel na a weritaa ice na ni diyakurka kure tate na a sawa átekwa?» ³¹ Amá wá, diyamidiya slehaypa wá, Dadaamiya á njwanárka d'ekid'eki, sey edda una ni á gálá njane, antara á maga namaari-aara. ³² Kwaye á ba am fakta á duniya keni, vaci palle ndza cenamiyánka ta weranantaa ice ge wulfe na ta yanaa an njane. ³³ Daaci zhel njanna, ma andze a belanaa Dadaamiya ka wá, ma andze á dzegwánka ba mága uwe keni.»

³⁴ «Ka wá, ka slehaypa kwaye á sawa am huđe á emmenja, ká kwanjersá ka duksa ge njere emtu?» Daaci ta naba ngyanse á segashe am mashidi.

Yaisu á ndáhá elva á wulfire am ervaunje

³⁵ Am sarte na cenáncena Yaisu ganakini ngyaransengye maa, a naba de tataya tate-aara. De shánsha, a ba njane á elvan ge njane: «Faktarefe áte *Ura á emnde bademme emtu?» ³⁶ A njwanante a ba njane: «Njane mu ware njane malum, geni yá fetarfe áte njane?» ³⁷ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Ká zhárá ba njane maa, ba edda una á ndaaka elva na.» ³⁸ «Fanaktarfe Yaakadada», a ba njane á elvan ge njane, a kezlanaa ugje am áhá.

³⁹ Daaci a ba Yaisu: «Sawa-aaruwa ge iya á sem duniya na wá, ya se lá wulfe-aha geni itare tá shánsha tá nánna duksa. Amá emnde na ta bantsa itare tá nanna na wá, tá gevge wulfe-aha.»

⁴⁰ Cenaráncena *Farisa-aha na tá an̄kwa áhuwa na, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ijere keni ŋa wulfe-aha emtu?» ⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze kwa wulfe-aha wá, ma baaka haypa á kure. Amá kwa bántsa kure an̄kwa ice á kure tsawe wá, haypa á kure ba nja-aara.»

10

Suni shagera an kyawe-aha-aara

¹ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire: má ura á dem gargare á kyawe-aha ni, daaka á kya we-aara, a naba tsekweme á kyá ire á riya wá, edda-aara ŋanna neyle, slezá baráma.

² Amá edda una ni á duwa á kya we á gargare wá, ba ŋane una suni á kyawe-aha. ³ Daaci slewera gargare, á weranántewera gargare ge suni, ŋane á dáhá kyawe-aha-aara an zhera an zhera, kyawe-aha tá cenáncena kwárá-aara, tá edfaba ásegashe. ⁴ Máki saterse ásegashe maa, á dedda ŋane á katafke, tá dábáná kyawe-aha-aara á kataliya, adfaba diyardiya kwárá-aara. ⁵ Amá kyawe-aha tá dábeka edda una diyarka, á wáterá lyáwá átuge ŋane, adfaba diyarka kwárá-aara.»

⁶ Kwaya ŋane naraje na a baternaa Yaisu, amá cenaránka naraje-aara, ma a bateraa elva áte uwe keni.

Yaisu suni shagera

⁷ Lauktu a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Ba iya una ya we á gargare á kyawe-aha. ⁸ Baɗemme á emnde na ta sawa ákatafke-aaruwa, ta ba neyle-aha, ta emnde a zá baráma. Adaba una ŋanna diyaraterka kyawe-aha, cenarka elva-aatare. ⁹ Ba iya una ya we á gargare. Ma ware una á dema á kya ya á dem gargare na, á shánsha ire-aara, á duwa á ba an en̄kale-aara, á sesse keni á ba an en̄kale-aara, á shánsha náza zá-aara á ba an un̄jule-aara. ¹⁰ Neyle wá, á sá ba mága neylire geni á icica, á keɗánaakedfa. Amá iya wá, ya sawa ganakini kyawe-aha tá shánsha shifa, tá njinja an shifa-aatare lan̄je.

¹¹ «Ba iya una ya suni shagera. Ya suni shagera na ni yá dzameka shifa-aaruwa d̄ekid̄eki adaba kyawe-aha-aaruwa. ¹² Amá suni na á piyá ba geni a shánsha mbera-aara, ŋane gevka edda á kyawe-aha wá, gevka suni shagera. Máki nanna an̄kwa á sawa indale wá, á zhagada ire-aara, daaci á kyateraakya indale kyawe-aha na, á dzadzatervedzadze. ¹³ Á zhagada shifa-aara, adaba ŋane baaka lambe-aara áte kyawe-aha. Á dzámá ba mbera-aara palle. ¹⁴ Ba iya una ya suni shagera, diyandiya kyawe-aha-aaruwa, itare keni diyaridiya ¹⁵ ba seke una ni a diyidiya Edderwa, iya keni diyandiya ŋane na. Yá dzameka shifa-aaruwa d̄ekid̄eki adaba kyawe-aha-aaruwa. ¹⁶ Iyau, zlaɓe tá an̄kwa kyawe-aha-aaruwa umele ágashe, saremka á sem walde. Shagera ba yá satersa itare keni á sem walde, tá se cena kwárá-aaruwa. Tá se njá am walde palle, suni á gev ba palle.

¹⁷ «Wayiwáya jipu Edderwa, adaba eksanarekse yá shifa-aaruwa, watse yá shánsha zlaɓe ádaliye. ¹⁸ Iya wá, baaka ura á dzegwándzegwa já shifa-aaruwa, ya eksera ba ya emtsa. Yá naba emtsemsta, amá ya an hakuma á tse am faya. Yá magán ba seke una a binaa Edderwa.»

¹⁹ Elva-aara ñanna a tsante elva yaikke zlaɓe ádaliye am dagave á Yahudiya-aha. ²⁰ Kwakya emnde am dagave-aatare ta baa: «Ura an jini am ire, an wesha ire-aara, kwá cena uwe áte elva-aara?» ²¹ A ba emnde umele-aatare: «Una fida, ura an wesha ire-aara wá, á taa ndaaseka elva estuwa. Há! Ura an wesha ire-aara ni á weratertá ice ge wulfe-aha?»

Kwalarevkwále Yahudiya-aha ge fetaare áte Yaisu

²² Daaci samsa sarte á mága muñri á wera *mashidi yaikke am Urusaliima maa, ta naba gyaa muñri. Sarte ñanna, sarte á lailaidfíre. ²³ Daaci vacite umele, aɲkwa á já dɓaba Yaisu am dzadzáwe á mashidi, am tate na tá daháná an dzadzawe á Suleymanu na maa, ²⁴ de jarammeje zlaɓe ádaliye Yahudiya-aha á katafke-aara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki ba jirire ba ka una ka *Almasiihu á Dadaamiya wá, ndañerndá jirire-aara, geni a shuñjuleka ire á ñere mázle-aara. Kinekinaka njá ufa ba una ázeña.»

²⁵ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ábi ya ndaakurndaha fakurtaareka áte ya. Slera na yá aɲkwa á maganá ya na wá, yá maganá á ba an hakuma á Edderwa. Una ñanna á bakurá ba elva ge kure áte ya, ma ya ware keni. ²⁶ Aley kwá fetareka áte ya, adaba kwa kyawe-aha-aaruka. ²⁷ Kyawe-aha-aaruwa wá, tá cena kwará-aaruwa, tá dɓabidába, iya keni diyanaterdiya. ²⁸ Yá vaterte shifa na á zleka na, tá emtseka dekidɓeki, baaka ura á dzegwándzegwa saterse am erva-aaruwa. ²⁹ Edderwa na a vite kyawe-aha ñanna, yaikke ba ñane arge duksa baɗemme. Baaka ura á dzegwándzegwa sanse kyawe-aha ñanna am erva á Edderwa. ³⁰ Iya antara Edderwa ña ba palle.»

³¹ Daaci Yahudiya-aha ta naba haletaa nákwá zlaɓe ádaliye, tá kátá ejja. ³² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náwa kwakya slera shagera shagera na ya maganaa ya am dágave á kure an hákuma á Edderwa. Kina kwá kátá jiyá an nákwá adaba ura-ara palle?» ³³ A ba Yahudiya-aha ñanna tá elvan ge ñane: «Ŋá jáká an nákwá adaba shagerire na ka maganaa ka ka. Amá njá jáká adaba elva mándzawe na ká ndaná ka áte Dadaamiya. Ka keni ka ba urimagwe, amá ka ganve ire á ña Dadaamiya.»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Aɲkwa an puwa am *tawraita á kure, a ba Dadaamiya: Kure kwa dadaamiya-aha. ³⁵ Diyamidiya názu an puwa am wakita á Dadaamiya wá, baaka ura á ebzebza. Dadaamiya a dɓetaa emnde na ni a vaterte elva-aara ta dadaamiya-aha. ³⁶ Janateruka ya ge emnde ñanna emtu, ya na a eksisaa ba Dadaamiya, a bɓeliyaa á sem duniya? Kwa baa yá aɲkwa á zlazla Dadaamiya, adaba ya baa: ya *Egdza á Dadaamiya? Áma ñane zláze ñanna? ³⁷ Máki kwá ezzhárá slera na yá maganá ya slera á Edderwa ka, fautareka áte ya. ³⁸ Amá máki yá mága ba slera á Edderwa ba jirire wá, ma kwá fetareka áte ya keni, fautarefe kure á ba áte slera-aaruwa ñanna, geni kwá diyeddiye jirire-aara, ganakini iya antara Edderwa ña ba palle.»

³⁹ Tá kátá ekseksa, amá sharánka zlaɓe ádaliye. ⁴⁰ A zlalehe ge Yaisu á dete iga a guwa á Urdun, tate á mága baptisma á Yuhanna, a de njehe áhuwa. ⁴¹ Amá kwakya emnde ta kelaa á dezeńara. Ta bántsa emnde ñanna am dagave-aatare: «Yuhanna wá, baaka najipu na a maganaa

ɲane, amá baɗemme á názena a ndaanaa ɲane áte zhel na baɗemme ba jirire.» ⁴² Emnde kwakya fartarfe áte ɲane am tate ɲanna.

11

Emtsamtsa Laajarus

¹ Anƙwa zhel emnde a Baytaniya umele zhera-aara Laajarus wá, lapika ba zlazlada. Egdzar mama-aha-ɲara ɲwasha, tara Marta antara Maari keni tá á ba am ekse ɲanna. ² Maari ɲanna wá, ba Maari na ndza a puwar náza se áte sera ge Yaakadada, a halanaahe an úgje á ire-aara na. Laajarus lapika na egdza emmenara ge Maari ɲanna.

³ Daaci egdzar mama-aha ɲwasha buwa ɲanna, ta naba belanve ura ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Yaakadada, náwa lapika ura á ɲa Laajarus.» ⁴ Cenáncena Yaisu labare ɲanna maa, a ba ɲane: «Lapikere á Laajarus á taa jeka shifa-aara. Amá watse tá nanna emnde yaikkire á Dadaamiya, antara yaikkire á Egdza-aara keni, aɗaba lapikere-aara zhel ɲanna.»

⁵ Yaisu wayatertewáyá jipu tara Maari antara Marta ira Laajarus. ⁶ Aɗaba una ɲanna daaka watsewatse am sarte na a cenaa labare á lapikere á Laajarus na. A gaa háre buwa am tate ɲanna, am iga-aara lauktu a tse, a duwa.

⁷ Am iga a háre buwa ɲanna maa, a ba ɲane á elvan ge pukura-aha-aara: «Mi zlááwa, mi eptsá ádaliye á dem Yahudiya.» ⁸ A ba pukura-aha-aara tá elvan ge ɲane: «Malum, á ba am háre-aha na tá kátá jakjá Yahudiya-aha á ba an nákwá ni, ká kátá eptsá ádaliye á ba ádehuwa?» ⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Diyakurdiya emtu ganakini anƙwa saa kelaawa ju buwa am váha palle? Máki ura á zláá an vaciya wá, á jeka ektápaare. Aɗaba anƙwa parakkire am duniya. ¹⁰ Amá máki edda-aara á zláá an vayiya wá, á naba ejja ektápaare, aɗaba baaka parakkire am ɲane.»

¹¹ Am iga á elva-aara ɲanna maa, a ba ɲane zlaɓe ádaliye á elvan ge itare: «Anƙwa á paa háre ura á miya Laajarus, amá yá de tsantetse am háre-aara ɲanna.» ¹² A ba pukura-aha tá elvan ge ɲane: «Yaakadada máki á pupe háre wá, una watse á mbembe.» ¹³ Yaisu anƙwa á baterá baaka Laajarus emtsamtsa, pukura-aha ta kurken á ndater ba háre á jirire. ¹⁴ A naba ndaterse ba parakke Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Baaka emtsamtsa Laajarus. ¹⁵ Iya wá, yá higa jipu aɗaba lámare ɲanna a shaa Laajarus am iga-aaruwa. Una a magava estuwa na wá, aɗaba ba kure, geni a farfe zlaɓe adaliye fetarfire á kure áte iya. Daaci tsaumitse, mi zlááwa mi deɓenara.» ¹⁶ A ba Taumas, (Wulhe keni ba zhera-aara,) a ba ɲane á elvan ge pukura-aha umele: «Mi keni mi zlalawa, mi de emtsa ba kerdé antara ɲane.»

Ba Yaisu una sletsa emnde am faya

¹⁷ Lauktu á daada Yaisu á dem Baytaniya maa, a de beraa heɗarehe Laajarus zlauzle, háre-aara ufaɗe am evege. ¹⁸ Ekse á Baytaniya ɲanna ba herzhe an Urusaliima á maga ba kilaumaiter keye. ¹⁹ Yahudiya-aha kwakya ta sem mba á tara Maari antara Marta, ta se gater use aɗaba a keɗaa egdza emmetare.

²⁰ Am sarte na cenáncena Marta ganakini sámsa Yaisu maa, a naba tsetehe, a zlala á de yainuye áte baráma a sawa. Maari wá, ɲane a

nja am mba. ²¹ A ba Marta á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, ma andze ká anƙwa áhuna wá, egdza emmerwa ma andze á emtseka ɗekideki. ²² Amá ba kina keni diyandiya ganakini Dadaamiya á yakveka názena ka ndavanuwa ka.» ²³ A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Sey á sesse egdza emmeɗa á ba an shifa-aara.» ²⁴ «Diyandiya,» a ba Marta. «Diyandiya ganakini watse á tsetse vaci tsa emnde á faya am halavuwa á duniya.»

²⁵ A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Ba iya una ya edda tsa emnde am faya, ba iya una ya slefaterem shifa na á zleka na am vuwa ge emnde. Má ura fetarfe áte ya wá, ma emtsamtsa keni á tsetse á ba an shifa-aara. ²⁶ Ma ware una an shifa, a fetaare áte ya, á emtseka edda-aara ɗekideki. Faktarfe emtu áte elva-aaruwa na?» ²⁷ «Ane fantarfe», á ba Marta, «fantarfe ganakini ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya, ba ka edda una diyanjerakdiya ganakini watse ká sawa á sem duniya na.»

Sesse yawe á kyuwa ge Yaisu

²⁸ Am iga á elva-aara ɗanna Marta wá, ba eptsaa-aara a detevege egdza emmeɗara Maari, a de mbedanuhe an nasherire, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Samsa Malum anƙwa á ndavakndává.» ²⁹ Ba tara cenáncena, antara ba tsetse-aara ge Maari, a duhe ádezeɗara. ³⁰ Amá zlaɓe samka Yaisu á sem huɗe á ekse emtsaade, zlaɓe á ba am tate ɗanna a de yainuwa Marta na. ³¹ Tsetsa Maari an hádzala á segashe maa, baɗemme á Yahudiya-aha na tá njá ázeɗara, ta de gater use na keni, tá sa eɗɗaba. Itare ta kurken á de kyuwa áte irekhya.

³² Dámɗa Maari á deza Yaisu, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Yaakadada, ma andze ká anƙwa áhuna wá, ma andze á emtseka egdza emmerwa ɗekideki.» ³³ Daaci Yaisu á zhára ba á kyuwa Maari na, Yahudiya-aha na ta daa eɗɗaba na keni baɗemme tá anƙwa kyuwa. Una ɗanna wantewa jipu am erwaunɗe ge Yaisu. ³⁴ A naba ndavateruhe, a ba ɗane á elvan ge itare: «Kwa heɗanaa áme ɗane emtsa ɗanna?» «Sawa njá marakanaamára Yaakadada», a ba itare tá elvan ge ɗane. ³⁵ Daaci sessa yawe á kyuwa ge Yaisu keni. ³⁶ Daaci a ba Yahudiya-aha: «Kay, zhel na wayawáyá jipu an Laajarus na.» ³⁷ Amá a ba emnde umele-aatare: «Ábi ba ɗane una a weranante ice ge zhel wulfe na? Ay ábi ma andze á janviyaaka piyeta emtsa á Laajarus keni?»

Yaisu tsantetse Laajarus am faya

³⁸ Wantewa zlaɓe áɗaliye am erwaunɗe ge Yaisu, a naba duhe á dete irekhya ɗanna. Irekya ɗanna keni, ndza ta yese ba evege ba estuwa am uksuwe á palaha, ta heɗanuhe an palame. ³⁹ Daaci a ba Yaisu: «Tambarawanvuwetámbara palame ge we á evege.» A ba Marta egdza emmeɗara ge edda una am evege: «Yaakadada, watse á se kwakya degi mazla-aara, aɗaba háre ufaɗe vatena ehheɗa-aara.» ⁴⁰ A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Ndza ndaananjka a ba iya, máki faktarefe watse ká nanna yaikkire á Dadaamiya?» ⁴¹ Daaci ta naba tambaranvuwe pálame na ge we á evege. A kante ice-aara á dem samaya Yaisu, a ba ɗane: «Yá anƙwa á slafaká we-aaruwa Edderwa, aɗaba cenakivaarcene. ⁴² Diyandiya ganakini ká anƙwa cenivaarcene ma vaatara keni, amá ya ndaa una aɗaba emnde na náwa itare tá ázerwa na, geni a fartarfe ganakini ka ɓeliyaa ba ka.»

⁴³ Am iga á maduwa-aara maa, á ba ñane á ba an ka kwárá: «Laajarus, sesse á segashel!» ⁴⁴ A sessehe ge Laajarus antara ba kálpákane na ndza ta fademe am huđe-aara na bađemme. Sera-aha-aara, antara erva-aha-aara, ira ire-aara bađemme á ba an fádá. A ba Yaisu: «Palawanaapále áte ñane, belawanaabelá.»

Yahudiya-aha tá ańkwa maga pute a eksa Yaisu
(*Mat. 26:1-5; Mark. 14:1-12; Luka 22:1-2*)

⁴⁵ Dikele á Yahudiya na ta de gater use ge tara Maari na, ba ta naa najipu na ni a maganaa Yaisu na wá, ta naba fetarhe áte ñane. ⁴⁶ Amá á ba am dagave-aatare, emnde umele ta de balaterse názena a maganaa Yaisu na bađemme ge *Farisa-aha. ⁴⁷ Daaci Farisa-aha, antara male-aha á *liman-aha ta jemaa emnde a *kendekyiya yaikke, a ba itare: «Mí magáná estara kina? Náwa zhel na ańkwa a far ba mága najipu-aha?» ⁴⁸ Máki mí zharaná á ba an ice wá, watse bađemme á emnde tá fetarfe áte zhele na. Daaci watse á tsetse elva yaikke, watse tá demda emnde a Rauma na tá an hakuma na á dem elva ñanna, watse tá mbedánaambeda mashidi á miya yaikke na, tá kedánaakeda larde á miya.»

⁴⁹ Daaci a ba Kayafas, ñane male á *liman-aha am sarte ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure wá, baaka názu kwa disaa kure emtsaade. ⁵⁰ Diyakurka ganakini máki jamija shifa-aara ñane palle á emtsemtsa adaba emnde, á shansha ire-aara larde á miya emtu?» ⁵¹ Amá wá, a ndaanaa ñane an ire-aara ka una ñanna. Am ba ñane una a gev male á liman-aha am sarte ñanna, a maganaa ba Dadaamiya geni á maganaamaga nabiyire áte Yaisu, geni a emtsemtsa Yaisu am kela á Yahudiya-aha bađemme. ⁵² Am kela á Yahudiya-aha ka palle, amá geni á jatermarje ge egdzara á Dadaamiya na tá am huđe á duniya bađemme tá gevge palle.

⁵³ Daaci male-aha á Yahudiya-aha ta magaa sawari á ja shifa á Yaisu ba vacite ñanna. ⁵⁴ Adaba una ñanna Yaisu dalika á jadaba am dagave á Yahudiya-aha áte parakkire. A naba zlalehe á dem ekse umele tá daháná an Aifrayim herzhe an kaamba, ta de nja áhuwa antara pukura-aha-aara.

⁵⁵ Herzhevteherzhe muńri á Yahudiya-aha na tá daháná an *Paska na maa, bađemme á Yahudiya-aha na tá am ekse-aha umele, tá ańkwa jahava á ba á dem huđe á Urusaliima zlađe samka hare-aha á muńri emtsaade, geni tá de maga náde á cufeddfire ge ire-aatare, lauktu tá za muńri. ⁵⁶ Am sarte na jarammeje emnde am mashidi wá, ta tátaya Yaisu. A ba itare am dagave-aatare: «Watse á ba á sawa zhel na á sem muńri? Emtu estara a ba kure?» ⁵⁷ Ta ndanaa adaba uwe estuwa, adaba a ba male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha, ma a naanaa ware tate á Yaisu keni, a shebeka, itáre tá de ekseksa.

12

Maari a puwanante náza se áte sera ge Yaisu
(*Mat. 26:6-13; Mark. 14:3-9*)

¹ A juwaa ba háre unkwahé tá gyá muńri á *Paska wá, damda Yaisu á dem Baytaniya ekse á Laajarus na a tsante am faya na. ² Ta naba gyanaa dafa ge Yaisu am ekse ñanna. Tara Yaisu antara Laajarus ira

emnde umele tá arge dafa. Marta wá, ñane slevaterte dafa ñanna antara kazlaña-aara baðemme.

³ Daaci duwa á Maari, a naba eksetaa náza se-aara kyalma á liter zlázláda gane-aara jipu. Náza se ñanna wá, tá gyaná an nardisa. A naba puwanante áte sera bedbedbede ge Yaisu, a halanaahe an úgje á ire-aara. Daaci baðemme á huðe á bere ba se á náza se na. ⁴ A ba Yahuda Iskariyaut palle á pukura-aha-aara, edda una watse á de valateru ge Yaisu kelaade-aha keni ba ñane ñanna, a ba ñane: ⁵ «Labára kwá maga una? Ma tá veluka náza se zlázláda seke una, ma gursa kul vuye keni, daaci ma tá tegatertega ge talage-aha!» ⁶ Ndahaaka una adaba slezatervaare ge talage-aha, amá adaba ñane neyle. Á ñaná ñane shungu-aatare, amá anjwa á ilila. ⁷ A ba Yaisu: «Weshawananteka ire ge mukse na. Adaba anjwa á maginá ñane zunñwe slera a vacite na má watse tá heðiheda na. ⁸ Talage-aha wá, ma vaatara keni tá á ba ázekure. Amá ya wá, watse ya baaka ázekure.»

Male-aha á *liman-aha tá ngwadá sawari á já shifa á Laajarus

⁹ Cenaarácena Yahudiya-aha ganakini anjwa Yaisu am Baytaniya maa, baðemme ta berdava á ba ádehuwa. A dáteraa ba wedere á Yaisu ka palle, ta de zharanaa antara Laajarus na a tsante am faya na. ¹⁰ Daaci male-aha á *liman-aha ta ngwadaa sawari-aatare geni sey tá keðanaakeða shifa á Laajarus keni. ¹¹ Adaba Yahudiya-aha kwakya eptsaraterveptsa iga ge itare, ta fetaare áte Yaisu adaba ñane.

Yaisu á dem huðe á Urusaliima
(*Mat. 21:1-11; Mark. 11:1-11; Luka 19:28-40*)

¹² Makuralla-aara wá, baðemme a nalgaadama á jamme am huðe á Urusaliima ta se za muñri á *Paska na, cenaarácena ganakini anjwa á sawa Yaisu á sem huðe á Urusaliima. ¹³ Baðemme-aatare ta naba datsamaa hyema á debina am erwa, daredde á de lyiya Yaisu an ñane áte barama. A ba itare á ba an ká kwara: «Galaugala Dadaamiya! A gagga Dadaamiya barka ge ekka na ká sawa an zhera á Yaakadada na. A gagga Dadaamiya barka ge ekka, ka slekse á *Iserayiila.»

¹⁴ Am sarte ñanna, Yaisu shansha ezzeñwa zlauzle, a njete áte ezzeñwa ñanna, gevge á ba áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

¹⁵ «Ekkure emnde a berni á *Siyauna, a wakurka lyawa ðekideki, kwaye á sawa slekse á kure áte úma á ezzeñwa.»

¹⁶ Am sarte ñanna wá, ndza cenaaránka emtsaade pukura-aha jirire-aara. Sey am sarte na zlazlálá Yaisu á dem yaikkire-aara, lauktu saasa á sem ire-aatare baðemme, geni názena ta magannaa emnde ge Yaisu na ba kalkale antara una a ndaanaa wakita á Dadaamiya áte ñane.

¹⁷ Vacite na Yaisu a ðaase Laajarus am irekhya, a tsante am faya na wá, emnde kwakya tá anjwa áhuwa. Ta de balatersaa emnde ñanna ge emnde umele názena ta nannaa itare. ¹⁸ Adaba una ñanna emnde baðemme ta se yainu ge Yaisu. Adaba cenaarácena najipu na a maganaa ñane. ¹⁹ A ba *Farisa-aha am dagave-aatare: «Zharauzhárá, baðemme á emnde tá zhagade á ba á dezeńara! zhel na degiya mi danuka?»

Yunaninjkau-aha tá kátá deza Yaisu

²⁰ Tá aŋkwa Yunaniŋkau-aha umele am dágave á emnde na ta sem Urusaliima ge se kezlan ugje ge Dadaamiya am muŋri na, ²¹ ta duhe ge Yunaniŋkau-aha ŋanna á deza Filip, ura Baytisayda am kwárá á Galili, a ba itare tá elvan ge ŋane: «Malum njá kátá deza Yaisu». ²² A tsetehe ge Filip a de mbedanu elva ŋanna ge Andere, daaci bukerde-aatare ta duhe á deza Yaisu, ta ndaanhe.

²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Hyephye sarte a zlálá *Ura á emnde bademme á dem yaikkire-aara. ²⁴ Yá ndaakur ba jirire: Ice á hiya palle, máki jakemka am haha kedakanaakeda, ma vaatara keni ba ŋane palle ŋanna. Amá máki jakemja am haha kedakanaakeda wá, á yá egdzere kwakya. ²⁵ Daaci ma ware una a wayete shifa-aara keni á de kedanaakeda, amá edda una a yaa shifa-aara am duniya na wá, á shá shifa na á zleka na. ²⁶ Edda una má á kátá magiya slera ge iya wá, sey á dɔabidába. Daaci tate na ni ya átekwa ya na wá, sleslera-aaruwa keni á de njá á ba áhuwa. Ma ware una á magiya slera ge iya na, Edderwa á gálá ba ŋane.»

Yaisu aŋkwa á ndáhá elva a emtsa-aara

²⁷ A ba Yaisu kina wá: «Yá aŋkwa dzámá ire! Yá baná uwe kina ge Edderwa? Yá baná: Eddaaye, piyetepiya zladá-aaruwa na emtu? Yá ndaaka una dɛkideki. Adaba a siyaa ba una ŋanna á sem duniya. ²⁸ Arge una ŋanna wá, náwa názena ni yá banán ge Edderwa: Eddaaye, emmága slera á ŋa am emnde geni a diyareddiya yaikkire á ŋa.» Daaci tá cená ba kwárá yaikke á ndáhá elva á sawa am samaya, a ba ŋane: «Maranateránmárá zlauzle yaikkire-aaruwa ge emnde, amá yá marateránmárá zlaɓe ádaliye geni a galarigálá emnde.»

²⁹ Emnde na tá aŋkwa áhuwa cenárancena kwárá ŋanna, amá a ba emnde umele válaha á samaya, a ba emnde umele keni, aŋkwa á ndaan elva malika. ³⁰ Yaisu a ndaterse jirire-aara, a ba ŋane á elvan ge itare: «Kwárá ŋanna á biyá elva ge iya ka, amá á bakurán ge kure. ³¹ Sarte na náwa ŋane na wá, á kyaavekye shairiya á duniya na, tá ebyanseblye slekse á duniya na á degashe. ³² Iya wá, má watse kariteka ya áte haha na, a detire wá, bademme á emnde watse yá sátersa ásezerwa.» ³³ Kwaya ŋane sera á elva-aara na a pálá jeba á emtsa na ni á de emtsa ŋane na an ŋane.

³⁴ Daaci a ba emnde tá elvan ge ŋane: «Aŋkwa an puwa am *tawraitá ŋa cenáncena wá, *Almasiihu wá, á emtseka dɛkideki. Ekka keni a ba ka sey tá kanteka *Ura á emnde bademme á detire. Ware ŋane *Ura á emnde bademme ŋanna?» ³⁵ A ŋwaterante ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge itare: «Kina wá, zlaɓe aŋkwa parakkire am dágave á kure na wá, dawmbare á ba á de katafke, a se shakurka tabedammire. Adaba edda una á zlálá am tabedammire diyaaka ba tate na á detekwa keni. ³⁶ Adaba una ŋanna, fautarefe áte parakkire am sarte na ni aŋkwa parakkire ázekure, geni kwá gevge emnde a zlálá am parakkire.»

Kwalarevkwale Yahudiya-aha ge fetare áte Yaisu

Ba a ndaase elva-aara Yaisu wá, a naba zlalehe ba yiyye an itare, a de shebevhe duksa-aara. ³⁷ Yaisu maganaamaga tsa najipu-aha gergere naránna an ice-aatare, aley fartarka dɛkideki áte ŋane. ³⁸ Una ŋanna

gevgé á ba áte una ndza a ndaana nabi Aisaya am nabiyire-aara, a ba ñane:

«Yaakadada, ankwá ura a fetaare áte waazu á ñere emtu? Yaakadada mu a maraná hákuma-aara ge ware ñane?»

³⁹ Zlabe ádalíye, dzegwaránka fetarfe na wá, gevgé elva na ndza a ndaana nabi Aisaya am nabiyire-aara, a ba ñane:

⁴⁰ «Dadaamiya a hadateraa ice geni a naránka an ñane, a vaterte degdegire á ire, geni a cenarvaaka elva-aara. Bademme á una ñanna wá, ba geni a saremká ásezerwa geni yá mbateraambe.»

⁴¹ Nabi Aisaya a ndaa una ñanna na wá, adaba á ba am date keni ñane nanna Yaisu am yaikkire-aara lauktu a magaa nabiyire ñanna áte ñane.

⁴² Am una ñanna wá, á ba am dágave á male-aha á Yahudiya-aha keni kwakya emnde na fartarfe áte Yaisu, amá ndarseka parakke, adaba ta kuva ice á *Farisa-aha, geni a ngyaraterseka am jeba á Yahudiyire ba d'ekideki. ⁴³ Ta hayaa ba ngáhire na tá sháná áza emnde, arge ngáhire na á de vatertá Dadaamiya.

Am halavuwa á duniya elva á Yaisu á de mba'da emnde am shairiya

⁴⁴ Daaci a kante kwará á ba an ndzedá Yaisu, a ba ñane: «Ma a fetaara ware áte ya keni, a fetaara áte ya palle ka, amá a fetaare áte edda una a belibela na keni. ⁴⁵ Ma a niyaa ware keni, edda-aara náanna edda una a belibela na keni. ⁴⁶ Sawa-aaruwa á sem duniya na wá, ya parakkire ge duniya, geni ma a fetaara ware áte ya keni, a njeka am tabedammire mázla-aara. ⁴⁷ Ma a cenanaa ware elva-aaruwa, amá magaaka fesarfire wá, yá ngudaná ya ka edda-aara. Adaba sanká á se ngwadá emnde a duniya, amá ya se lyaterlya. ⁴⁸ Ma a yiyaa ware, ma a yanaa ware elva-aaruwa keni, ankwá názena ni á de mbedá edda-aara am shairiya. Ba elva-aaruwa ñanna a cenevaa ñane, amá fetareka na wá, á de mbedaná ba elva ñanna vaci shairiya. ⁴⁹ Adaba elva á ire-aaruwa ka. Bademme á názena yá ankwá ndaater ge emnde, antara názena ni yá ankwá kwaraterse ge emnde na wá, bademme ndza a binaa ba Edderwa. ⁵⁰ Diyandiya ganakini elva ñanna a beliya Edderwa an ñane na wá, á saterá shifa na á zleka na ge emnde. Daaci bademme ya se ndá ba názena ni a binaa Edderwa.»

13

Yaisu á baraterá sera ge pukura-aha-aara

¹ Ay, a jauwaa ba háre palle mazla-aara tá gya muñri á *Paska, Yaisu diyaadiya ganakini herzhavteherzhe sarte-aara jipu ge zlala á dem mba á Eddenjara, á yá duniya. Wayatertewáyá an tsáká ire emnde-aara na ni á yaterá am duniya na.

² Daaci, tá arge masane tara Yaisu antara pukura-aha maa, Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut wá, fanemfa Shaitaine am ervaun'fe zlauzle, ganakini a veluvele Yaisu. ³ Yaisu wá, diyaadiya ñane ganakini ndza a sawa áza Dadaamiya, watse á eptsa zlabe ádalíye á deza Dadaamiya. Diyaadiya geni bademme á hákuma á ba am erva-aara.

⁴ Daaci a naba tsanvaare ge masane na, a tsekwese am zane-aara, ankwá patele áhuwa a halante, a ngudese hu'de an ñane, ⁵ a kevaa yawe am tasa, daaci a fantau ge barateraa sera ge pukura-aha-aara, á

halateraa yawe áte sera an we á patele na a ngudese huđe an ɲane na.

⁶ Daada áte Simaun Piyer maa, «Lyafka,» a ba ɲane. «Ka ni ka bariya sera ge iya Yaakadada?» ⁷ A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Názena yá aɲkwa maganá ya na diyanka emtsaade, amá watse ká diyeddiye.» ⁸ A ba Piyer: «Baaka, ká báreka sera-aaruwa dekideki.» A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Máki baranakaaka sera wá, ba icevice dágave á miya antara ka.» ⁹ A ba Piyer á elvan ge ɲane: «Yaakadada, máki estuwa wá, serka palle, antara ba erva-aha-aaruwa, antara ire-aaruwa, náwa barivebare.» ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Máki ura barevbare wá, á bareka mazla-aara adaba tsefanɲe vuwa-aara. Sey á bára ba sera. Kure wá, tsefanɲe vuwa á kure. Amá wá, kure bademme ka.» ¹¹ Edda una ni watse á de vela Yaisu na wá, Yaisu diyaadiya, a ndaanaa adaba una ɲanna: Bademme á kureka kwa tsefanɲe.

¹² Am sarte na zlauzle am baratera sera maa, a tsekweme am zane-aara zlađe adaliye, a de njehe am tate á nja-aara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kina diyakurdiya názena ya magakurnaa ya na emtu? ¹³ Náwa kwá dahiyá an malum antara Yaakadada. Shagera jipu, una ɲanna ba unɲule-aara. Adaba ba jire ya ba estuwa. ¹⁴ Iya na ya malum antara Yaakadada ni náwa ya barakuraa sera ge kure na wá, daaci kure keni shagera barabára sera-aha á kure am dagáve á kure. ¹⁵ Iya wá, maranakuránmára gáráva-aara, geni kure keni kwá de magáná á ba áte una ya magakurnaa ya na. ¹⁶ Náwa yá ndakurndá kwa adaliye: Ge jirire wá, walaadi á januka ge zánwe-aara, slebela keni á januka ge edda una ni a ebbela na. ¹⁷ Kina wá, cenakurancena mazla-aara, máki kwa emmága áte una ɲanna wá, á de jakurja geđa.

¹⁸ «Elva-aaruwa na wá, yá ndaakur ge kure bademme á kure ka. Diyanaterdiya ya emnde-aaruwa na ya dzeratersaa ya. Názena ni an puwa am wakita á Dadaamiya na keni shagera ba a gevge. Adaba a ba ɲane: Palle á emnde na ɲa zu dafa kerde á de gev kelaade-aaruwa. ¹⁹ Ndaanakursendá ya mázla-aara, a njinja am vuwa á kure, geni má samsa duksa ɲanna wá, kwá diyeddiye geni iya wá, Iya. ²⁰ Yá ndaakur ba jirire: Ma a lyiyanaa ware slebela-aaruwa keni, edda-aara a lyevaa ba iya. Iyau, edda una a lyevaa ya maa, a lyevaa ba edda una ni a belibela na.»

Ngyanmengye Shaitaine am ervaunđe ge Yahuda
(Mat. 26:20-25; Mark. 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ Ba a ndaase una ɲanna Yaisu wá, mázla-aara damda dzámá ire yaikke á dem ɲane. A ba ɲane á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliya ba palle á kure.»

²² Farantaufe pukura-aha ge zháráva á dem ice am dágave-aatare, diyarka edda una Yaisu á bálá nákwá áte ɲane na dekideki. ²³ Aɲkwa pukura palle, ɲane a nja herzhe an Yaisu, Yaisu a wayete ɲane kwakya-aara. ²⁴ Simaun Piyer a maganaa nalaama, geni a ndavanundave: á bálá nákwá áte ware ɲane. ²⁵ Pukura ɲanna a naba ndavanu ge Yaisu an enkale, a ba ɲane: «Yaakadada, ware ɲane edda-aara?» ²⁶ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Kwaye watse yá ukcevaucka vanɲwala yá gar dále wá, edda una má ya fanem am erva na ba ɲane.»

Daaci Yaisu a naba ukcevaa vanɗwala na, a gar d'ále, a vante ge Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut. ²⁷ Ba a lyevaa d'afa na Yahuda am erwa á Yaisu wá, Shaitaine a naba nɗyanme am erwaunɗe. A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ábi ká am niya á nɗa ge slera á nɗa na? Edduwa emmága watsawatse.»

²⁸ Amá ma a bannaa afaba uwe Yaisu elva nɗanna ge Yahuda keni, palle á ura diyaadiya baaka dekiɗeki am dágave-aatare nɗanna. ²⁹ Afaba á náná Yahuda shunɗu maa, emnde umele-aatare ta kurken Yaisu a banaa de shekwamiveshekwe duksa na mí maga munɗi an nane, bi a banaa de tegatertega egdza duksa ge talága-aha. ³⁰ Am sarte na lyevaalya Yahuda vanɗwala na am erwa á Yaisu, antara ba degashe-aara ba watsawatse. Am sarte nɗanna vayiya.

Shairiya anɗaslire na a vatertaa Yaisu ge emnde-aara

³¹ Sesse Yahuda zlazlálá maa, a ba Yaisu: «Kina wá, á de marápssemará yaikkire á *Ura á emnde bademme mázla-aara, tá de zharaná áte nane emnde yaikkire á Dadaamiya keni. ³² Ba seke una ni marápssemará yaikkire á Dadaamiya áte Egdza-aara na wá, Dadaamiya keni á de marateránmárá ba nane an ire-aara yaikkire á Egdza-aara ge emnde. Á de magán ba herzhe na duksa nɗanna, má watse á dáná á dem samaya. ³³ Daaci, yá haraaka antara kure kwakya mazla-aara egdzara-aaruwa. Kina wá, názena ndza ya ndaater ge Yahudiya-aha na, yá ndakurnda ge kure keni: Watse kwá tatayítataya, amá kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya na. ³⁴ Náwa shairiya anɗaslire yá vakurte ya: Shairiya nɗanna wá, mága wáyávire am dágave á kure. Kure keni wayawaavewáye am dágave á kure á ba áte una ya wayakurtaa ya na. ³⁵ Máki kwá anɗkwa wayawaavewáye wá, tá naba diyakureddiye emnde a duniya ganakini kure wá, kwa pukura-aha-aaruwa.»

Piyer á de pelaará we ge Yaisu

(*Mat. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Luka 22:31-34*)

³⁶ A ndavanu ge Simaun Piyer, a ba nane: «Ká zlála a deme ka Yaakadada?» A nɗwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Kina zlaɓe ká dzegwánka emtsaade d'abiyá á dem tate na yá detekwa ya, sey watse ká d'abiyá á katafke.» ³⁷ A ba Piyer á elvan ge nane: «Yaakadada labára yá dzegwánka d'abakdaba kina? Ya keni yá am niya-aaruwa, yá kátá ya shifa-aaruwa afaba ka.» ³⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ba jirire ká am niya a ya shifa á nɗa afaba ya emtu? Yá ndak ba jirire: Vatena lauktu á kyuwa tsákálá wá, ká de ndaasendá ka ser keye, diyakika, a ba ka.»

14

Ba Yaisu palle una baráma á deza Dadaamiya

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «A gazleka erwaunɗe á kure dekiɗeki, fautarfe áte Dadaamiya, fautarfe áte ya keni. ² Kwakya slede am huɗe á há á Edderwa. Ma andze baaka wá, ma yá ndakurka. Yá zlála, yá de tsatsakurá slede. ³ Má tsatsanakuraatsatse slede zlaulze maa, watse yá eptsa, yá se halakurá á dezerwa, geni kure keni kwá de njá á ba am tate na ní yá njá ya átekwa. ⁴ Baráma á dem tate na yá detekwa ya wá, diyakurdiya.»

⁵ A ba Taumas á elvan ge ñane: «Yaakadada, ba tate na ká detekwa ñanna keni diyañerka ni, diyañerdiya baráma-aara? Njá dise estara kena?» ⁶ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ya baráma ñanna ba iya, jirire keni á ba ázerwa palle, shifa keni á ba ázerwa palle. Baaka ura á daada á deza Edderwa á kya baráma umele ðekidíeki, sey máki a se ðaba ya. ⁷ Máki diyakuridiya iya wá, Edderwa keni ba diyakurdiya. Ba kina keni diyakurdiya, kwá ankwá zhára ba ñane.»

⁸ A ba Filip á elvan ge ñane: «Yaakadada, marañeránmára ka ba Eddeña na ge ñere wá, zlauzle náza á ñere.»

⁹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Kinekineka yá am dágave á kure ni kwaasau diyakika Filip? Ma a niyaa ware keni, edda-aara a naa ba Edderwa, una ni marañeránmára Eddeña, á ba ka? ¹⁰ Emtu faktarka ganakini yá ankwá am Edderwa, Edderwa keni ankwá am ya emtu? Bademme á názena yá bakurná ya na elva á ire-aaruwa ka, á bina ba Edderwa. Zlafe ádaliye bademme á názena yá maganá ya na keni, á maganá ba ñane slera-aara am ya. ¹¹ Máki ya bakurnaa ba ya: Yá ankwá am Edderwa, Edderwa keni ankwá am iya wá, naba fautarfe. Máki una ka maa, fautarfe kure á ba áte slera-aha na yá maganá ya na. ¹² Yá ndaakur ba jirire: Ma a fetaara ware áte ya keni, ba kelaa názena yá maganá ya na, edda-aara keni á emmága. Jauje ba ge una yá ankwá á maganá ya na keni á de emmága ñane, adaba yá ankwá duwa ya ádetevge Edderwa. ¹³ Ma kwa yeka uwe an zhera-aaruwa keni yá emmága, geni a naránna emnde yaikkire á Edderwa adaba Egdza-aara. ¹⁴ Máki kwá ñala duksa an zhera-aaruwa wá, ma uwe keni yá emmága.»

A ba Yaisu watse á bela Shedekwe Cudedde á sawa

¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Máki wayakuriwayá wá, magaumága názena yá bakurná ya. ¹⁶ Iya wá, yá de ñala Edderwa, ganakini á belakurá ura umele, á se melakurwa ñane. Edda-aara ñanna wá, Shedekwe na á kwaraterse jirire ge emnde na, á se njá ñane antara kure ma vaatara keni. ¹⁷ Emnde a duniya wá, itare tá shánka Shedekwe ñanna ðekidíeki, adaba diyarka Shedekwe ñanna, tá nánka keni. Amá kure wá, diyakurdiya ñane adaba á njá antara kure, watse á njá am kure. ¹⁸ Amaana yá yakurka an ire á kure ba seke egdzar tahe-aha, sey yá sawa ásezekure. ¹⁹ Á katafke cekwaangudí wá, tá de nika emnde a duniya mázle-aara, amá kure wá, watse kwá nina yá á ba an shifa-aaruwa. Adaba una ñanna, kure keni kwá de shá shifa jirire. ²⁰ Watse kwá de dise ba vacite ñanna ganakini ñere an Edderwa wá, ña ba palle. Kure antara ya keni ma ba palle.

²¹ «Ma a ñanaa ware názena ya bakurnaa ya na, ankwá á emmága, edda una wayiwáyá ba ñane. Ñere an Edderwa wayañerwáya jipu an edda-aara, yá maranánmára ire-aaruwa ge edda-aara.»

²² Ankwá Yahuda umele ñane Yahuda á Iskariaut ka, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, á geva estara kena ni, ká de marañerá ire á ña ba ge ñere, tá nanjka emnde a duniya na?»

²³ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki wayitewáyá edda-aara, ankwá á magá názená yá bakurná ya wá, Edderwa keni á wayetewayá edda-aara. Daaci ñere an Edderwa njá de njá an edda-aara. ²⁴ Máki wayika edda-aara wá, názena yá ankwá bakurná ya na keni a manjka

ɗekidɗeki. Amá a viyakurarka ganakini baɗemme á elva na yá bakurná ya na wá, elva á ire-aaruwa ka, a bina ba Edderwa na ni a belibela na. ²⁵ Yá anƙwa á bakurná ya elva-aha ɗanna aɗaba zlaɓe yá anƙwa antara kure emtsaade. ²⁶ Má zlalanzlálá iya wá, watse Edderwa á belakurá Sheɗekwe Cufedɗe slemelanu ge ura á de sawa an zhera-aaruwa. Má watse samsa ɗane wá, á se kwarakurse duksa baɗemme, á se yehakuranta ɗane názena ya bakurnaa ya na baɗemme.

²⁷ «Kina wá, yá zlálá, náwa yá yakurá hairire. Hairire-aaruwa ɗanna wá, gergere antara hairire na á vantá duniya ge ura. Yá vakurte ba hairire na yá an ɗane ya am ervaunɗe-aaruwa. Daaci a gazleka ervaunɗe á kure ɗekidɗeki, dzamauka ire keni. ²⁸ Ábi kwa cenancena elva-aaruwa, a ba ya ma zlalanzlálá keni watse yá eptsza zlaɓe ádaliye ásezekure. Wayakuriwáyá tsawe wá, higauhiga áte zlálá-aaruwa keni, aɗaba yá anƙwa zlálá á dem mbá á Edderwa, yaikke ba Edderwa arge iya. ²⁹ Kina wá, fanakuremfá duksa-aha ɗanna am vuwa geni vacitu má de gevge duksa-aha ɗanna wá, kwá de fetarfe áte iya. ³⁰ Yá ndáka elva kwakya mazla-aara, aɗaba anƙwa á sawa slekse á duniya na. Amá á kwariyá ɗane ka ɗekidɗeki, ³¹ á magava una ɗanna, ba geni a diyareddiye emnde a duniya, ganakini wayanwáyá an Edderwa, yá maganá á ba áte una a binaa ɗane ma uwe keni. Tsawetse mi zláláwa áhuna!»

15

Anƙwa nafa tá ɗahaná an inabauhi, ya nafa ɗanna, a ba Yaisu

¹ A ba Yaisu: «Ba iya una ya mama á inabauhi á jirire, Edderwa wá, ɗane edda á fe á nafa ɗanna. ² Daaci baɗemme á erva-aha na tá áte ya baaka nampire-aatare na, á ɗatsaná á ba á dem áhá edda á fe. Á hyahyalaná antara ba erva-aha shagera shagera na keni cekwa cekwa, geni erva-aha ɗanna tá yá egdzere ɗgeláma. ³ Daaci kure kina wá, kwá an tsaatse, á tsatsakuraa názena ya kwarakursaa ya baɗemme na. ⁴ Gawevege emnde a nja á ba áte vuwa-aaruwa, iya keni yá njá á ba átevege kure. Erva a nafa máki icaráyica áte mama wá, á taa yeka egdzere mázla-aara. Ba duksa palle ge kure keni, kwá taa maganaaka ba názara keni máki kwa baaka atevege ya.

⁵ «Daaci ya mama á nafa ɗanna ba iya, kure kwa erva-aha-aaruwa. Edda una á njá á ba átevege ya, iya keni yá anƙwa átevege ɗane wá, ɗane á magannaamaga námpire ge Dadaamiya. Amá máki kwa baaka átevege iya, ya baaka átevege kure wá, kwá taa maganaaka ba názara keni. ⁶ Edda una á njá yiyye an ya wá, á eblyansebelye Dadaamiya ádegashe, ba seke náza erva á nafa na an ica na. Ta eblyanse á degashe, má welesewele tá fante kára. ⁷ Máki kwá nja á ba áte vuwa-aaruwa, elva-aaruwa keni kwá anƙwa emmága wá, naba ndavaundáva názena kwá kataná kure, kwá shánsha. ⁸ Máki anƙwa námpire na kwá maganá kure wá, tá de diyakureddiye emnde ganakini kwa pukura-aha-aaruwa ba jirire, tá de dise estuwa yaikkire á Edderwa keni. ⁹ Yá keni wayanakurwáya ba seke una a wayitaa Edderwa na. Ma vaatara keni diyaweddiye ganakini wayanakurwayire. ¹⁰ Máki kwá anƙwa á fisarfe am názena yá bakurná ya wá, ma vaatara keni kwá diyeddiye ganakini

wayanakurwáyá, ba seke una yá anƙwa á fansaara ya ge Edderwa, ma vaatara keni diyandiyá geni wayiwáyá Edderwa.

¹¹ «Ya sakuranse una na wá, ganakini a naatená higa-aaruwa na ni yá an ɲane na am ervaunƙe á kure, geni kure keni á natená ervaunƙe á kure an higa ba kalkale antara náza-aaruwa. ¹² Náwa názena yá bakurná ya: Wayawaavewaye am dagave á kure ba seke una ya wayakurtaa ya. ¹³ Máki ba mága wayavire wá, baaka arge una ni ura a naba yaa shifa-aara aƙaba slakate-aha-aara na. ¹⁴ Daaci kwa slakate-aha-aaruwa ba kure máki kwá anƙwa á maga názena yá bakurná ya. ¹⁵ Daaci estuwa wá, yá ɗaakurka an walaadi-aha mázla-aara, aƙaba walaadi diyaaka sawári na am ire á zánwe-aara. Yá ɗaakura á ba an slakate-aha-aaruwa, aƙaba shanakurushe sawari na ya shanaa áza Edderwa na baƙemme ge kure. ¹⁶ Kwa eksisaa kure ka lauktu ya gev Yaakadada á kure, amá ya dzerakursaa ba ya geni kwá se ɗabiƙaba. Ya fakuraare slera zlaƙe áɗaliye, geni kwá maganaamaga nampire na ni saksage na. Daaci ma kwa ndavanu uwe ge Edderwa keni á vakurteva, máki kwá ndavaná an zhera-aaruwa. ¹⁷ Wayawaavewaye am ɗagave á kure. Ba una názu yá fakuraar á ya.»

Duniya yanaaya Yaisu antara emnde-aara

¹⁸ «Máki yarakuraaya emnde a duniya wá, diyaweddiye ganakini ta yaa ba ya zunɲwe. ¹⁹ Ma andze kwa emnde a duniya wá, ma tá yákuraaka emnde-aara keni, aƙaba ma kwa ba palle. Amá kwa emnde a duniyeka, ya dzerakursaa ya, ya sakurse am itare. Aƙaba una ɲanna yarakuraaya na. ²⁰ Viyawanaaka kure ba elva-aaruwa na: Walaadi wá, á taa januka ge zanwe-aara an yaikkire. Máki ta faa zlaɗa áte ya wá, watse tá fá zlaɗa áte kure keni. Máki ta cena elva-aaruwa wá, názá á kure keni watse tá eccena. ²¹ Baƙemme á lámare ɲanna wá, tá de magakurte aƙaba ba zhera-aaruwa, aƙaba diyarka edda una ni a belibela na. ²² Ma andze sanemka á se ndaternda wá, ma haypa-aatare ka. Amá kina wá, watse baaka we-aatare mazla-aara, ba haypa-aatare. ²³ Ma a yiyaa ware keni, a yaa ba Edderwa. ²⁴ Ma andze magannaaka slera-aha na ndza magaaveka am ɗagave á emndimagwaha ɗekiƙe na áte ice-aatare wá, ma haypa-aatareka. Amá náwa naranna slera-aaruwa baƙemme, aley yaraɲeraaya antara ba Edderwa keni. ²⁵ Mága-aatare ɲanna wá, a gevaa ba názena an puwa am tawraitaaatare. Anƙwa an puwa am *tawraitá, a ba ɲane: Yariyaaya ba dey.»

²⁶ A ba ɲane á elvan ge itare zlaƙe áɗaliye: «Watse á sawa Slemelakurumele á de vakurtá Edderwa, yá de belaná á sawa am mba á ɲere máki danaada ya. Slemelakurumele ɲanna wá, Sheɗekwe Cuɗeɗɗe á kwaratersá ɲane jirire ge emnde, á se maganá ɲane seydire áte ya. ²⁷ Kure keni watse kwá mága seydire áte ya, aƙaba ya fantuwa estuwa slera-aaruwa, sem kina ma ba kerɗe.»

16

¹ «Náwa yá anƙwa fakuremfa am vuwa á kure, ganakini a de kezlevka fetarfire á kure áte ya. ² Aƙaba watse tá ɲgyakurɲgye am jeba á Yahudiya ba ɗekiƙe, kwá duka á dem mashidi. Anƙwa á sawa sarte umele wá, ma a janaa ware shifa á kure keni, á de banba am ervaunƙe-aara geni á maganá slera shagera ge Dadaamiya. ³ Una

ɲanna tá de maganá aɗaba diyaraɲerka ma Edderwa, ma iya keni. ⁴ Kwaya ɲane, fanakuremfa am vuwa á kure zlauzle. Daaci má samsa sarte ɲanna wá, watse kwá diyeddiye ganakini ya ndakurndá.»

Slera á Shedeƙwe Cudedeƙe am duniya

A ba ɲane á elvan ge itare: «Ndanakurka una am fantaufe na wá, aɗaba yá aɲkwa ba ya an ire-aaruwa am dagave á kure. ⁵ Kina wá, ya ndakursende aɗaba yá aɲkwa eptsá á deza edda una a belibela na. Amá baaka ura a ndaviyu elva am dagave á kure áte zlala-aaruwa ɲanna. ⁶ Kwá dzámá ire estuwa aɗaba ya bakuraa yá eptsá ádeza edda una á belibela na emtu? ⁷ Amá yá ndaakur ba jirire: Baira ge kure wá, shagera ba yá zláá ɲanna. Aɗaba máki zlalanka ya, á sawka Slemelakurumele na keni. Amá máki zlalanzláá ya wá, yá de belá ɲane, á de sawa ɲane ásezekure. ⁸ Má watse samsa ɲane wá, á se weratertá ice ge emnde a duniya áte haypa-aatare, áte jirire-aaruwa antara áte shairiya na á de kyáná Dadaamiya. ⁹ Haypa-aatare ɲanna wá, aɗaba fartareka áte ya. ¹⁰ Ate jirire-aaruwa keni maa, aɗaba watse kwá nika mazla-aara yá eptsá ádeza Edderwa. ¹¹ Ate shairiya á Dadaamiya maa, aɗaba ɲateraɲa shairiya antara slekse á duniya na baɗemme.

¹² «Kwakya duksa na yá kátá bakurná ya, amá yá ndakurka aɗaba zlaɓe kwá dzegwánka. ¹³ Daaci má watse samsa Shedeƙwe Cudedeƙe ɲanna á kwanse jirire ge ura na wá, watse á se ndakursá ɲane jirire á duksa baɗemme. A se ndaakur elva á ire-aareka, amá á se ndáhá ba názena ni a cenánena na, antara duksa na watse á magava á katafke na baɗemme. ¹⁴ Watse á se mbedakurwa ɲane elva-aaruwa, daaci estuwa emnde baɗemme watse tá nanna yaikkire-aaruwa. ¹⁵ Baɗemme á duksa á Edderwa ba náza-aaruwa. Ya bakurnaa aɗaba una, watse Shedeƙwe Cudedeƙe á sakurá elva-aaruwa.»

Dzama ire á de gev higa yaikke

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Á de katafke cekwaangudí wá, watse kwá nika. Má shekwaashekwa cekwaangudí, watse kwá nina zlaɓe ádaliye.» ¹⁷ Daaci a bá pukura-aha umele am dagave-aatare: «A ba Yaakadada, á de katafke cekwaangudí wá, watse kwá nika. Má shekwaashekwa cekwaangudí wá, watse kwá nina zlaɓe ádaliye. A ba ɲane zlaɓe ádaliye: Yá zlala á dem mbá á Edderwa, watse kwá nika na mu, amaana estara ɲane elva ɲanna?» ¹⁸ A ba itare: «Á de katafke cekwa na á ndaana ɲane na wá, ɲá taa diseka dekiɗeki.»

¹⁹ Amá kertenɲ diyeddiye Yaisu ganakini aɲkwa ndáva-aatare azeɲara. Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwá kátá dise elvara ɲane kwá aɲkwa á ndava am dagave á kure na? Ba elva na ya bakurnaa ya, á bá ya: Á de katafke cekwaangudí watse kwá nika, má shekwaashekwa cekwaangudí, watse kwá nina zlaɓe ádaliye na emtu? ²⁰ Yá ndaakur ba jirire: Kure wá, watse kwá kyuwa, watse kwá tsákáná á ba antara ɗakwa. Emnde a duniya wá, watse tá dzaka. Watse kwá dzámá ire kwakya, amá cekwaangudí á de katafke wá, á de gev higa yaikke ge kure. ²¹ Ba seke náza á mukse á huɗe, máki herzhe yá-aara wá, sey ba á dzámá ire aɗaba herzhe zlaɗa-aara. Amá má yaaya wá, á shá higa yaikke, á gev ba seke ndza wanka duksa, aɗaba yaaya ura. ²² Watse ba duksa palle ge kure keni, kina wá, kwá aɲkwa dzama ire,

amá watse yá nakurná zlaɓe ádaliye ba kure ɲanna, kwá higa, watse ɓaaka ura á dzegwándzegwa piya higa ɲanna am kure.

²³ «Má watse samsa sarte ɲanna wá, baɗemme á maana á duksa watse á ba bálá ázekure, ɓaaka ura á de ndava elva ázerwa. Yá ndaakur ba jirire: Ma kwa ndava uwe an zhera-aaruwa keni, á vakurteva Edderwa. ²⁴ Zlaɓe ndavakurka emtsaade ba názara keni an zhera-aaruwa. Ndavaundáva, kwá shánsha duksa na kwá ndavaná kure, geni a natena higa am ervaunɗe á kure.»

Yaisu gaaga ndzedá arge duniya

²⁵ A ba ɲane á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Sem vatena wá, yá eksa duksa á duniya ganakini yá palakurá sera á elva á Edderwa an ɲane. Amá anɓkwa á sawa sarte na ni watse yá ndaakur elva á Edderwa ba parakke. ²⁶ Má samsa sarte ɲanna wá, watse kwá ndavaná ba kure an ire á kure duksa áza Edderwa an zhera-aaruwa. Bawanka ni watse yá yekakurná ba iya duksa. ²⁷ Adaba Edderwa wayakurtewáyá kure keni. A wayakurte adaba kure wayakuriwaya, fakurtarfe geni ya sawa ázeɲara. ²⁸ Ba jire ya sawa á ba áza Edderwa, ya sem duniya. Kina wá, yá anɓkwa ya duniya, yá eptsa á deza Edderwa.»

²⁹ A ba pukura-aha-aara: «Yawwaa, una wá, ndaksenda elva párákke, ɓaaka naraje am huɗe-aara ɗekidɗeki. ³⁰ Kina wá, diyañerdiya ganakini diyakdiya duksa baɗemme, diyakdiya ka názu am ire á ɲere, ɓaaka ni ɲá ndavaku an ndave emtsaade. Adaba una ɲanna diyañerdiya mázla-aara geni ka sawa áza Dadaamiya.»

³¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Diyakurdiya mázla-aara ka? ³² Amá anɓkwa á sawa sarte umele, ba kina keni samsa wá, baɗemme watse kwá kyivaarkye, ma ware keni watse á zhagade á de cuwa há-aara, watse kwá yiya ba ya palle. Amá ge jirire wá, watse ya palle ka, adaba anɓkwa Edderwa antara ya. ³³ Baɗemme á una ɲanna yá anɓkwa fakurem am vuwa na wá, geni a gazleka ervaunɗe á kure ɗekidɗeki, adaba kwa ba palle antara ya. Am duniya na wá, kwá shushe zlaɗa, amá tsawaatse ba shagera, adaba gannaaga ya ndzedá arge duniya.»

17

Maduwa á Yaisu arge pukura-aha-aara

¹ Am sarte na zlanaazle elva-aara Yaisu, a kante ice á dem samaya, a ba ɲane: «Eddaye-aaruwa, kina wá, hyephye sarte mázla-aara. Marateranmárá yaikkire á Egdza á ɲa ge emnde, geni ya keni ya marateranmárá yaikkire á ɲa. ² Adaba ka vitaa ba ka hákuma áte emnde baɗemme, geni yá vaterte shifa na á zleka na, ge emnde na ka dzeratersaa ka ge se ɗabidɗaba. ³ Shifa na á zleka ɲanna wá, ba ni a diyaraksediya ba shagera, ka Dadaamiya á jirire ɓaaka umele, a diyariyeddiye iya Yaisu *Almasiihu na ka beliyaa ka. ⁴ Maranateranmárá yaikkire á ɲa ge emnde am duniya, magannaamaga slera na ni ka fiyaara ka. ⁵ Daaci kina wá, eptsiyaptsa kwa á dem yaikkire-aaruwa na ndza yá am kwa átevege ekka kwaye zlaɓe nderaaveka duksa ba ɗekidɗeki na.

⁶ «Kwaranatersekware zhera á ɲa baɗemme ge emnde na ka dzeratersaa ka am duniya, ka vite ge ɗabidɗaba na. Ta emnde á ɲa ba ge ekka, amá ka puwatermaa am erva-aaruwa. Itare wá, tá anɓkwa cena elva á ɲa, tá anɓkwa á faksarefe. ⁷ Kina wá, itare diyardiya baɗemme

ganakini bademme á názena ya shanaa ya ázeṇa, a sawa á ba ázeṇa. ⁸ Mbedanaterumbede elva á ṇa bademme, lyarvaalya an ervaunḡde-aatare palle, diyardiya ganakini ba jirire ya sawa ázeṇa, fartarefe geni ka beliyaa ba ka.

⁹ «Yá anḡwa ṇaláká adaba itare. Yá ṇalák ge duniya bademme ka, amá adaba emnde na ni ka vite ge ya na. Ta emnde á ṇa ba ge ekka. ¹⁰ Duksa-aaruwa, ba duksa á ṇa. Duksa á ṇa keni ba duksa-aaruwa. Daaci emnde tá zharaná am itare yaikkire-aaruwa. ¹¹ Iya wá, yá anḡwa yá duniya, yá eptsá á dezeṇa, amá itare wá, zlaḡe tá njá á ba am duniya na. Edderwa ka cuḡeḡde, yá anḡwa dá kina á dezeṇa na wá, yá anḡwa ṇalakḡála geni ká tsufatertsufa an hákuma na ni anḡwa am zhera á ṇa, zhera á ṇa na ka vite ge iya na, geni itare keni a garevge palle, ba seke una ni miya antara ka ma ba palle na. ¹² Am sarte na yá anḡwa ya am dagave-aatare wá, tsufanateraatsufa an hákuma na anḡwa am zhera á ṇa, zhera na ka vite ge ya na. Baaka ura kedaakeda am dagave-aatare, sey ba edda una anḡwa elva-aara ta puwete am wakita á ṇa na. Gevge ba kalkale antara una a ndaanaa wakita. ¹³ Amá kina yá anḡwa tse, yá zlala á dezeṇa na wá, yá anḡwa ndaha elva ṇanna antara ka emtsaade, geni ma zlalanzlala keni, a naatenaha ervaunḡde-aatare an higa ba kalkale antara náza-aaruwa. ¹⁴ Mbedanaterumbede elva á ṇa, lyarvaalya an ervaunḡde-aatare palle. Amá wayaraterka emnde a duniya mazla-aara, adaba garevge gergere. Ba seke una iya keni ganevka ura á duniya na. ¹⁵ Yá ṇalák ganakini ká satersese am duniya bademme ka, amá geni ká tsufatertsufa, a magaterteka emtanḡkire slemándzawe. ¹⁶ Ba seke una ni ya ura á duniya ka ya na wá, itare keni ta emnde a duniya ka. ¹⁷ Emmága sleksire á ṇa am ervaunḡde-aatare, barateraabará an jirire á ṇa. Ba elva á ṇa una jirire ṇanna. ¹⁸ Ba seke una ka beliyaa ka á sawa am samaya, á sem duniya na wá, iya keni yá anḡwa á belaterbela á dem huḡe á duniya. ¹⁹ Yá anḡwa vakte ire-aaruwa bademme adaba itare, geni itare keni tá yaká ire-aatare á ba an jirire.

²⁰ «Kina wá, yá ṇaláká arge itare ka palle mazla-aara, yá ṇaláká arge emnde na ni watse tá de fetaaire áte ya adaba waazu-aatare na keni bademme. ²¹ Yá anḡwa ṇalakḡála Edderwa, geni bademme-aatare ṇanna, ká gatervege ba palle, lauktu tá gevge palle antara miya, ba seke una yá anḡwa am ka, ka keni ká anḡwa am ya na. Itare keni a garevge palle, lauktu tá de fetarfe emnde a duniya ganakini ka beliyaa ba ka. ²² Yaikkire na ni ka vitaa ka ge iya na wá, vanarterteva ya ge itare keni, geni a garevge palle, ba seke una miya antara ka ma ba palle na. ²³ Ba seke una ni ekka ká anḡwa am ya, iya keni yá anḡwa am ka na wá, itare keni a garevge ba palle. Á de dise áte una ṇanna duniya ganakini ka beliyaa ba ka, wayakaterwáyá itare keni ba seke una ka wayite ya na.

²⁴ «Daaci Edderwa, emnde ṇanna ka vitaa ka na wá, yá kátá itare keni tá de njá á ba am tate na yá de njá ya átekwa na, geni a naránna yaikkire na ka vitaa ka. Yaikkire-aaruwa ṇanna wá, adaba wayakitewáya kwaye zlaḡe nderaaveka duksa ba dekideki na. ²⁵ Eddaye-aaruwa, ka ura jirire, amá diyaraḡka emnde a duniya, ya diyaksaa ba ya. Emnde ṇanna ka vitaa ka na keni diyardiya ganakini ka beliyaa ba ka. ²⁶ Kwaranatersekwáre zhera á ṇa ge itare, yá anḡwa

á kwaratersekwáre zlafe ádaliye dem katafke keni, ganakini wayava na ka wayitaa ka an ñane na wá, itare keni tá wayaavewáye á ba áte una ñanna, iya keni yá njinja am itare.»

18

Ta eksanaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Mark. 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Am sarte na zlnaazle Yaisu mága maduwa ñanna, mazla-aara ta naba zlála antara pukura-aha-aara á dete iga a egdza guwa na tá d'ana an Kaidairaun na. Ankwa fe áte iga a guwa ñanna maa, ta demhe am fe ñanna antara pukura-aha-aara. ² Yahuda na a velanaa ñane Yaisu na wá, ñane diyaadiya Tate ñanna. Adaba mbaasemba Yaisu ge dem Tate ñanna antara pukura-aha-aara. ³ Daaci a dateraa Yahuda ñanna sawji-aha, antara emnde a ufa mashidi na ta belateraa male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha na. Daaci daredde, tá an kazlaja á wáwa-aatare am erva, antara kára á fanus-aha-aatare, ira kára á náambakara.

⁴ Yaisu wá, diyaadiya ñane názu watse á shá ñane baðemme. A tsetehe, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá ankwa tatayá ware kure?» ⁵ Ta nwanante, a ba itare: «Ijá ankwa tatayá ba Yaisu ura Nasarátu.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ya Yaisu ñanna ba iya.» Daaci ta tsaahé kwa, antara Yahuda na a velanaa ñane na á tse á katafke-aatare. ⁶ Am sarte na ni ya Yaisu ñanna ba iya, a ba Yaisu á elvan ge itare na wá, baðemme eptsaraapetsa an iganiga, reppé puwaraapuwa á dem áhá baðemme.

⁷ Yaisu a ndavateruhe zlafe ádaliye: «Kwá ankwa tatayá ware kure?» Ta nwanante, a ba itare: «Ijá ankwa á tatayá Yaisu ura Nasarátu.» ⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ábi ya ndaakurndaha? Máki kwá ankwa á tatayá ba iya wá, yawáterya emnde na a zlarzálá, ya Yaisu ñanna ba iya.»

⁹ Yaisu a ndaa una ñanna, geni a gevge á ba áte elva-aara na a banán ge Eddeñara Dadaamiya na, adaba a ba ñane: «Ba ura palle keni keðaaka am dagave á emnde na ka vitaa ka.»

¹⁰ Simaun Piyer maa, ankwa masalam ázeñara, a naba tedese masalam-aara ñanna, a waa walaadi á male á *liman-aha an ñane, a lanaa hyema á naðafa. Zhara á walaadi ñanna Malkus. ¹¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge Piyer: «Femfa masalam á ña am bere-aara. Ka kurken eksanarka shá zlaða na a fiyaara Ederwa emtu?»

Daránda Yaisu á dem mba á Hannas

¹² Daaci ta naba gwarhe ge sawji-aha antara male-aatare ira Yahudiya-aha emnde a ufa mashidi na, ta naba puwete zawa áte Yaisu. ¹³ Zunñwe wá, ta daa Yaisu á dem mbá á Hannas emtsaade, shawleñara ge Kayafas male á *liman-aha am sarte ñanna. ¹⁴ Ba Kayafas na ndza a baterán ge Yahudiya-aha, a ba ñane: «Máki jamija shifa-aara ñane palle, á shansha ire-aara larde á miya na.»

A ba Piyer: Ya pukura á Yaisu ka

(Mat. 26:69-70; Mark. 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Simaun Piyer antara pukura umele wá, ta daa d'aba Yaisu am sarte na eksarvaaksa na. Palle á Piyer ñanna wá, male á *liman-aha diyaadiya ñane ba shagera. Adaba una ñanna a shaa baráma á d'aba

Yaisu á de ba am huđe á há á male á liman-aha. ¹⁶ Amá Piyer wá, a tsaahé áte we á wakyyi. Daaci a naba eptsehe ge pukura palle na diyaadiya male á liman-aha na, ta se ndaave elva antara mukse na á ufa wakyyi na, daaci a dánme Piyer keni á dem huđe á há. ¹⁷ Mukse nanna sle-ufa wakyyi na a se ndavanu ge Piyer, a ba nane á elvan ge nane: «Ábi ka keni ka ba pukura á zhel nanna?» A njetete ge Piyer, a ba nane: «Iya ka». ¹⁸ Am sarte nanna ankwá ekhye maa, mbarantembe kára walaadi-aha antara emnde a ufa mashidi, tá ankwá á cena kára na. Piyer keni a de tsaahé ázetare, tá cena kára na kerde.

Yaisu á katafke á Hannas male á *liman-aha werre

(Mat. 26:59-66; Mark. 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Hannas emgyegwe a male á *liman-aha a ndavanu elva ge Yaisu áte pukura-aha-aara, antara názena a kwaratersaa nane ge emnde. ²⁰ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Bademme á elva-aaruwa ya ndahán ba párákke. Ya kwaraterse ge emnde am *mashidi yaikke, antara am egdzar mashidi-aha. Baaka elva na ya ndaanaa an shebe defidfe. ²¹ Labara ká ndaviyu elva áte una nanna? Ndavaterundave ba ge emnde na ni a cenanaa hyema-aatare elva am mbuwe-aaruwa, itare diyaadiya názena ya ndaanaa ya.»

²² Ba a ndaase una nanna Yaisu wá, palle á emnde a ufa mashidi na tá á tsatse áhuwa, a se vante babárva, a ba nane á elvan ge Yaisu: «Tá nwanante ba estuwa ge male á liman-aha?» ²³ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Máki ya ndaanaa an dzálá wá, naba ndanerndaa tate na ni ya ndaanaa an dzálá na. Amá máki ya ndaanaa á ba áte unjule-aara wá, labara ká jija?»

²⁴ Daaci á bá liman Hannas: «Dawánda kwa á dem mba á Kayafas.» Ta daa Yaisu á ba an takwasa nanna á dem mba á Kayafas male á liman-aha.

Dalide Piyer ge baa nane pukura á Yaisu ka

(Mat. 26:71-75; Mark. 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Am sarte nanna, zlađe Simaun Piyer á ba tse áte we á kára na, á cena kára. Ta ndavanuhe ge emnde a cena kára nanna, a ba itare tá elvan ge nane: «Ka keni ka ba palle á pukura-aha á zhel nanna ka?» A njetete ge Piyer a ba nane: «Ya pukura-aara ka.» ²⁶ Ankwá palle á walaadi-aha á male á *liman-aha, ba egdza emmenjara ge edda una Piyer a icanaa hyema an masalam na, a ba nane á elvan ge Piyer: «Ka ni nananka antara nane am fe áhuwa na?» ²⁷ «Aley ba ya pukura-aara ka», a ba Piyer. Ba nane keni ndaasende, tsaktsakwalikwaa a ba tsákálá.

Yaisu á katafke á sleksu *Pilaatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mark. 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ An enjlya werre wá, ta danse Yaisu am mbá á Kayafas male á *liman-aha, ta dánaa á dem mbá á *Pilaatu slekse yaikke ta fanaa emnde a Rauma. Amá darka Yahudiya-aha á dem huđe á há á slekse nanna, adába tá an bára cudedde, ankwá mujri á *Paska á katafke-aatare geni tá shánsha zá mujri nanna. ²⁹ A segashe adába una nanna sleksu Pilaatu ásezetare ágashe, a ba nane á elvan ge itare: «Kwa se puwaar ugje adába uwe ge zhel na?»

³⁰ Ta nwanante ge slekse, a ba itare: «Ma andze baaka názu á maganá nane wá, ma nǎ sánka á sem mbá á nǎ.» ³¹ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Máki ba estuwa wá, nawmbare dawánda, de kyawkya ba kure shairiya-aara áte una am *tawraitá á kure.» Ta nwanante ge male-aha á Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge nane: «Adaba baaka baráma-aara ge nǎre, ganakini nǎ kyá shairiya a kedá shifa á ura.» ³² Mǎga nanna wá, sesse jirire á elva á Yaisu na a ndaanaa áte emtsa-aara na. Adaba a ba nane: Watse tá tsitetse áte dzangala.

³³ *Pilaatu a naba demhe am huǎe á há-aara, a dǎante Yaisu, a de ndavanuhe, a ba nane á elvan ge nane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha na emtu?» ³⁴ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Una ba elva á ire á nǎ emtu, ta se ndaaka emnde he?» ³⁵ A ba Pilaatu á elvan ge Yaisu: «Iya ya ura Yahudiya emtu? Ábi ta se puwakaare ugje ba emnde á kure antara male-aha á *liman-aha ázerwa, ka gu uwe ka?»

³⁶ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ya slekse, amǎ kwǎrá-aaruwa wá, am duniya ka. Ma andze tate na yá kwaraná ya am duniya wá, ma tá sawa kwakwane-aha-aaruwa á se waviyuwave, ma tá eksivaaka Yahudiya-aha dǎkideki. Amǎ tate na ni yá kwaraná ya na wá, am duniya ka.» ³⁷ A ba Pilaatu á elvan ge nane: «Máki estuwa wá, ka slekse kwa?» A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ba seke ndáhǎ nǎ. Ya slekse. Dalila á sawa-aaruwa á sem duniya na wá, a siyaa ba se maratera jirire ge emnde. Ta yiyaa adaba ba una nanna. Edda una ankwǎ jirire ázenǎra wá, á cená elva-aaruwa keni.» ³⁸ A ba Pilaatu á elvan ge nane: «Uwe nane jirire nanna?»

Am iga-aara maa, a naba sessehe zlaǎe ádaliye ge Pilaatu nanna áseza Yahudiya-aha na ágashe, a ba nane á elvan ge itare: «Shanánka ya haypa áte zhel na ba palle keni. ³⁹ Am mbakurseme ganakini ba kelaa sakanderi yá belakurǎ dangay palle am munǎri á *Paska maa, wayakurwǎya emtu an slekse á Yahudiya-aha yá belakurnaabela á da?» ⁴⁰ Amǎ a ba itare bademme-aatare tá elvan ge nane á bá an kǎ kwǎrá: «A'aa nane ka, belanaaka nane. Nǎre nǎ hayǎ kǎ belanǎrá Barabas.» Degiya Barabas nanna sleceǎa shifa.

19

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu

(*Mat. 27:15-31; Mark. 15:6-20; Luka 23:13-25*)

¹ Daaci a ba slekse á elvan ge sawji-aha-aara: «Dawánda Yaisu, de zawuze an ja.» ² Ta dánhe ge sawji-aha Yaisu na, ta de nderse dáke, ta fadanse ire an nane, ákurǎ *dǎnkaula, ta tsekwanme am dira kyanǎe. ³ Mazla-aara ta tsaahǎ ákatafke-aara, ta gyanu rume: «A vakteva Dadaamiya shifa slekse á Yahudiya-aha!» Daaci ta naba vavante babárva.

⁴ Am iga-aara maa, sleksu *Pilaatu sesse zlaǎe ádaliye áseza zlamaakelaawa, a ba nane á elvan ge itare: «Kwaye yá de sansese zhel nanna á se katafke á kure, ba palle keni shanánka ya haypa-aara, ganakini yá nguǎaná adaba nane.»

⁵ Daaci ta sanse Yaisu ásegashe wá, an tsekwa am dira kyanǎe, ta fadanse ire an dake. A ba slekse á elvan ge itare: «Kwaya nane zhel nanna.» ⁶ Aley ba ta puwete ice-aatare áte Yaisu, *liman-aha antara emnde a ufa mashidi wá, ta kante kwara á ba á dem zhegela,

a ba itare tá elvan ge slekse: Zlejelezlenjela áte dzangala. Baɔfemme-aatare tá ndaha ba ɔane. «Áy nánwmbare de zlenjelawzlenjela ba kure áte dzangala ɔanna, shanáka ya haypa na ni yá zlenjelaná aɔaba ɔane.» ⁷ A ba Yahudiya tá elvan ge ɔane: «Máki áte shairiya na am *tawraitá á ɔere wá, á njeka an shifa ɔekideki, aɔaba a bantsa ɔane: ɔane *Egdza á Dadaamiya.»

⁸ Am sarte na cenánkena sleksu *Pilaatu, a ba Yaisu ɔane Egdza á Dadaamiya na wá, farfe zlaɔe áɔaliye gázla-aara. ⁹ A eptsehe zlaɔe áɔaliye á dem huɔe á há, a de ndavanu ge Yaisu, a ba ɔane á elvan ge ɔane: «Ka ura ekse-ara ka?» Amá ɔwanárka Yaisu ɔekideki. ¹⁰ A ba slekse á elvan ge ɔane: «Ká ɔweka ndza? Diyakika ganakini yá an hákuma ge belakaabela, bi ya zlenjelakhe áte dzangala emtu?» ¹¹ A ba Yaisu á elvan ge slekse: «Hákuma ɔanna ká maganá ka áte ya na kení a vaktaa ba Dadaamiya. Ma andze vakteka Dadaamiya wá, ma baaka hákuma á ɔa áte ya ba cekwaangudí kení. Daaci kwakya ba haypa á edda una a se vite ge ekka na arge haypa á ɔa.»

¹² A fantau á ba am sarte ɔanna slekse, baaka názu magaaka ganakini á belanaabela Yaisu. Amá ta puwaar hula Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge ɔane am hula-aatare: «Máki belakanaabela zhel na wá, ka ura á male á larde a Rauma ka ɔekideki. Aɔaba ura ni a ganve ire-aara slekse na wá, ɔane kelaede á male á haha á Rauma.»

¹³ Ba a cenaa elva ɔanna sleksu *Pilaatu wá, a naba sanse Yaisu áɔaliye, a njema am kurshi á shairiya áte egdza gavaye-aara ta maganaa an nákwá, an elva á Ibraniɔkau tá ɔaháná an Gabbata. ¹⁴ Am sarte ɔanna wá, herzhe á maga vacitire. Ba makuralla-aara una muɔri á *Paska. Daaci a ba sleksu *Pilaatu á elvan ge Yahudiya-aha: «Náwa slekse á kure». ¹⁵ Amá a ba itare á bá an ká kwara á dem samaya: «A njeka an shifa! A njeka an shifa! Zlejelezlenjela áte dzangala», a ba itare. A ba slekse á elvan ge itare: «Yá já slekse á kure emtu?» A ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge ɔane: «Baaka slekse á ɔere umele arge male á larde á Rauma.» ¹⁶ Daaci slekse a naba yateraa Yaisu, ganakini a de zlenjelarzlenjela áte dzangala, ta danhe ge sawji-aha.

Zlenjelarzlenjela Yaisu áte dzangala
(Mat. 27:32-44; Mark. 15:21-32; Luka 23:26-43)

¹⁷ Daaci daransede Yaisu á dete iga a ekse, a sepanaa ba ɔane dzangala-aara á dem tate na tá ɔaaná an Gaulgauta an elva a Ibraniɔkau-aha na, amaana: Tate á delame á ire. ¹⁸ Daraada áhuwa maa, sawji-aha na ta naba zlenjela Yaisu áte dzangala. Ankwa zala buwa ta zlenjelaterhe kerɔe. Palle ta zlenjelehe áte dzangala am naɔafa á Yaisu, ura palle kení am názlaɔa, Yaisu am dagave, ma ware kení áte dzangala ge ire-aara. ¹⁹ Sleksu *Pilaatu a puwete názena ni ta jaa Yaisu átuɔe na, a fete áte dzangala. Náwa názena a puwetaa ɔane: Yaisu ura Nasarátu, ɔane slekse á Yahudiya-aha. ²⁰ Kwakya Yahudiya-aha na de ndarsende puwa ɔanna, aɔaba yiyiyeka an kevaye an berní. Puwa ɔanna kení ta puwete an elva a Ibraniɔkau, an elva a Yunaniɔkau, ira elva a Rauma. ²¹ Amá a ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge sleksu Pilaatu: «Puweka slekse á Yahudiya-aha na, puwetepuwa: A bantsa ɔane ya slekse á Yahudiya-aha.» ²² Amá a ba

slekse á elvan ge itare: «Názu puwantepuwa wá, á njá á ba áte una nanna.»

²³ Sawji-aha am sarte na zlaruzle am zlenjela Yaisu maa, ta tegaa nanjyuwe-aara am dagave-aatare gergere ufafe áte itare. Daaci a juwa zane-aara icarka an ica defikdefiki, ta hán ba estuwa. ²⁴ A ba sawji-aha am dagave-aatare: «Tataumika zane na, magaumimága njeri, watse á jesarje edda una á zaná nane na.» Daaci estuwa, gevge ba seke una an puwa am wakita á Dadaamiya. A ba wakita á Dadaamiya wá: Ta tegaa nanjyuwe-aaruwa am dagave-aatare, ta magaa njeri áte zane-aaruwa.

²⁵ Tara emmenjara antara egdza emmenjara mukse ge emmenjara nanna, antara Maari mukse á Kaulaupas, ira Maari mukse na am Magdala na, itare tá á tsatse á ba áte vuwa á dzangala na Yaisu átekwa na. ²⁶ Yaisu a belanu ice ge emmenjara, tá antara pukura-aara na ni kwakya-aara a wayete ba nane na, a ba nane á elvan ge emmenjara: «Emmaaye, dawale nanna wá, egdza á na ba nane.» ²⁷ A ba nane á elvan ge pukura nanna: «Emmenja ba nane.» Pukura nanna a naba eksante Maari á ba am sarte nanna, a danaahe á dem mba-aara.

Emtsa á Yaisu

(*Mat. 27:45-56; Mark. 15:33-41; Luka 23:44-49*)

²⁸ Am iga a una nanna maa, am diyaadiya Yaisu ganakini zlauzle slera-aara bademme, a ba nane: «Á wiya ndera.» Estuwa gevge názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya. ²⁹ Daaci anjka hwámá ta netaa mbazla á egdza nafa am hufe-aara danjanje mbazla nanna; duwa á sawji-aha, ta ngudete jeba á sausau umele áte lálá, ta shebeme am mbazla nanna, ta fante áte we ge Yaisu. ³⁰ Ba a shu una nanna Yaisu, a ba nane: «Kina wá, zlauzle slera-aaruwa bademme.» Mazla-aara a naba gá ire-aara, a emtsehe.

Zhel sawji a waa Yaisu an upa am slerpa

³¹ Vacite nanna maa, makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe á Yahudiya-aha, kwaskwe á puwansepuwe nanna keni jauje ge kwaskwe á puwansepuwe-aha umele, adaba munri á *Paska. Adaba una nanna wayarka male-aha á Yahudiya ganakini kwaskwe á puwansepuwe á se berá emtsa á emnde áte dzangala. A deteraa una nanna á deza sleksu *Pilaatu, geni a kazlaratervekazla emnde na am sera, a tsekwarateraatekwa áte dzangala-aha.

³² Daaci duwa á sawji-aha, ta de kazlaa emnde buwa na ta zlenjelateraa antara Yaisu áte dzangala na am sera. ³³ Amá Yaisu wá, ta beraa baaka shifa am nane. Adaba una nanna kezlarka sera-aara ge nane. ³⁴ Amá palle á sawji-aha a naba wehe an upa am slerpa wá, kertenj a kelaa uzhe antara yawe ásegashe. ³⁵ Una a ndanaa ba edda una a naanaa an ice-aara. Anjka á maga seydire-aara ganakini ba jirire. Nane wá, diyaadiya ganakini a geva ba estuwa ba jirire, geni kure keni kwá fetarfe.

³⁶ Una nanna gevge ba kalkale antara una an puwa am wakita: A ba wakita á Dadaamiya wá: Tá de kyabeka hyahya-aara defikdefiki. ³⁷ Am tate umele zlafe adaliye á ba am wakita á Dadaamiya nanna, a ba nane: Watse tá zhára edda una ni ta wanaa an upa na.

Zlavarnaazlava Yaisu am irekhya

(*Mat. 27:57-61; Mark. 15:42-47; Luka 23:50-56*)

³⁸ Am iga á una ñanna maa, anƙwa Yusufa umele ura Arimatiya, a de ndavanaa ñane barama áza sleksu *Pilaatu, ganakini á tsekwanaat-sekwa emtsa á Yaisu, á dánda. Yusufa ñanna wá, fetarfe áte Yaisu, amá ndahaaka parakke adaba á wáná lyawa átuge Yahudiya-aha. A duwa ñane ádeza slekse, slekse a vante barama. Daaci a de eksantaa ñane emtsa á Yaisu. ³⁹ Nikaudaimus na ndza a deza Yaisu vacite umele an vayiya na keni anƙwa áza Yusufa ñanna. Nikaudaimus a duwa antara naavawe á nafa umele tá dahaná an Mirt, a weshaterte antara iga a nafa umele tá dahaná an Alauwe á se emtáke, á maga kilau kul keye. ⁴⁰ Ta tsekwanaa itare ta buwa ñanna emtsa á Yaisu áte dzaŋgala, ta eksante, ta de fademe am kalpakane. Tá effáda ñanna wá, ta gete emtsaade naavawe á názase na áte kalpakane, lauktu ta fademe emtsa am huđe-aara, ta magán ba seke una tá maganá Yahudiya-aha má tá heđa ura. ⁴¹ Anƙwa fe ba herzhe an tate á zleñela á Yaisu ñanna maa, anƙwa irekhya anwaslire ndza zlavarnaaka emtsa am huđe-aara dekidfeki. ⁴² Am makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe-aatare, irekhya keni anƙwa ba herzhe na wá, ta naba heđaa Yaisu am huđe-aara, adaba herzhe tá de maga niya á Yahudiya-aha.

20

Baaka Yaisu am irekhya

(*Mat. 28:1-8; Mark. 16:1-8; Luka 24:1-12*)

¹ An enlyya werre ge laade, zlađe ba ice keni á zháreka wá, dedde Maari mukse á emnde a Magdala á dete irekhya á Yaisu. Duwa á Maari maa, a de beraa irekya á ba an wacene baaka páláme átuge evege. ² Daaci ba eptsaa-aara, a zhágade á deza tara Piyer antara pukura na wayaawáyá Yaisu kwakya na, a ba ñane á elvan ge itare: «Degiya tedarsetede Yaakadada am evege, ma ta dánaa á deme keni diyanjerka.» ³ Ta naba duhe ge tara Piyer antara pukura ñanna á dete irekhya. ⁴ Bukerde-aatare ta dá á ba zhagade. Amá á tedáná ba pukura palle na zhágade arge Piyer, daada ba ñane zuññwe áte irekhya. ⁵ A de zharaa ice á dem irekhya wá, a naa ba kalpákane á puwa ba dey. Amá wá, daaka á dem huđe á irekhya. ⁶ Dámnda Piyer keni, ñane a naba demhe á ba dem huđe-aara, amá ñane keni a de beraa ba kalpakane á puwa. ⁷ Amá baukta na ndza ta fađanaa ire an ñane na wá, an kazla, á bela á ba an ire-aara. ⁸ Daaci a naba demhe ge pukura na ni ndza a deme ba ñane zuññwe á dete irekhya na, a zharanaahe, a naba fetarehe ganakini tsetsa Yaakadada. ⁹ Se ba am sarte ñanna keni ndza cenaránka pukura-aha názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya áte Yaisu, ganakini watse á tsetse am faya na. ¹⁰ Daaci ta naba dáatare ge pukura-aha buwa ñanna.

Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala

(*Mat. 28:9-10; Mark. 11:9-11*)

¹¹ Am sarte ñanna wá, eptsapetsa Maari zlađe adaliye á sete we á irekhya. A tsaahé wá, á kyuwa. Duwa-aara á de zharaa ice á dem irekhya wá, ¹² á zhára ba malika-aha ta buwa, tá am nanɣyuwe dzayye

dzayye, tá njanja am tate na ndza ta zlavaa Yaisu na. Palle á malika-aha njanja a nja am tate á bela ire, palle keni ám tate á sera. ¹³ Daaci ta ndavanu elva malika-aha njanja: «Labara ká kyuwa emmaaye?», a ba itare tá elvan ge njanja. A njanjante, a ba njanja: «Ya kyuwa Yaakadada-aaruwa, ma ta danaa á deme keni diyanka.»

¹⁴ Ba a ndaase una njanja, estuwa a eptsetaa ice wá, á zhárá ba Yaisu á tse, amá wá, diyaaka ganakini una njanja. ¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge njanja: «Ká kyuwa uwe ka emmaaye? Ká tatayá ware ka?» Maari, njanja a kurken ba edda una á maga slera am fe. Daaci a ba njanja á elvan ge njanja: «Máki ka danaa ka wá, tasle á njanja biyanba tate-aara eddaaye, yá de eksanteksa.» ¹⁶ «Maari!» a ba Yaisu á elvan ge njanja. A eptsaptse ge Maari á dejenara: «Rabbuni,» a ba njanja á elvan ge njanja an elva a Ibraniŋkau, amaana malum-aaruwa.

¹⁷ A ba Yaisu á elvan ge njanja: «Piyiyanteka, adaba zlaŋe zlalanka emtsaade á dem mba á Edderwa. Amá ezzlala de bateránba ge egdzar mama-aha-aaruwa: Náwa tsanetse, watse yá zlalá á deza Edderwa, kure keni Eddeku ba njanja, yá deza Dadaamiya-aaruwa, kure keni Dadaamiya á kure ba njanja.»

¹⁸ Daaci ba ezzlala-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala na, a dateraa labare njanja ge pukura-aha, a ba njanja á elvan ge itare: «Ya nanna Yaakadada!» A naba ndaterhe názena ni a bannaa Yaisu na.

Yaisu á maraterá ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mat. 28:16-20; Mark. 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Ba vaci laade njanja maa, ta jamme ge pukura-aha am bere, am iga a manjaripu, ta naba zlanete we á bere-aha bademme an tsekweram adaba lyawa á Yahudiya-aha wá, tá zhárá ba dámda Yaisu, a tsahe am dagave-aatare. «A vakurteva Dadaamiya hairire,» a ba njanja á elvan ge itare. ²⁰ Am iga a elva njanja maa, a marateraa erva-aha-aara antara slerpa-aara. Daaci higa ge pukura-aha adaba naranna Yaakadada. ²¹ A ba njanja á elvan ge itare zlaŋe adaliye: «A vakurteva Dadaamiya hairire. Ba seke una ni a beliyaa Edderwa á sem duniya na wá, iya keni yá ankwá belakurbela á dem huŋe á duniya.» ²² Daaci a naba futateraare effeya an we, a ba njanja á elvan ge itare: «Kwayaumbare Shedekwe Cufedfe. ²³ Máki kwa yanaara kure haypa ge ura, Dadaamiya keni yanarye ge edda-aara. Máki yakuranaarka ge edda-aara, Dadaamiya keni yanaarka.»

Yaisu á maraná ire-aara ge Taumas

²⁴ Am sarte na a sawa Yaisu áseza pukura-aha na wá, baaka Taumas palle á pukura-aha, Wulhe keni ba zhera-aara. ²⁵ Samsa Taumas wá, a ba pukura-aha umele tá elvan ge njanja: «Ŋere nanjanja Yaakadada.» A ba Taumas á elvan ge itare: «Máki nanánka tate á kusa-aha na ta paslanmaa am erva-aha na á ba an ice-aaruwa, ya fem gulanda-aaruwa, máki fanemka erva-aaruwa am tate á upa na ta wanaa am slerpa na wá, ya fetareka ya dekideki ganakini tsetse am faya na.»

²⁶ Samsa máka-aara wá, jarammeje zlaŋe adaliye pukura-aha am bere. Vacite njanja wá, ankwá Taumas keni am dagave-aatare. Ta zlanete we á bere-aha an tsekweram, amá tá zhárá ba samsa Yaisu, a tsahe am dagave-aatare, a ba njanja á elvan ge itare: «A vakurteva Dadaamiya hairire.» ²⁷ Ba a ndaase una njanja: «Sawa an gulanda

á ña, náwa erva-aha-aaruwa,» a ba ñane á elvan ge Taumas. «Sánsa erva á ña, femfa am slerpa-aaruwa keni. Yánya mága shaige mazla-aara, fetarfe á ba an jirire.» ²⁸ A ba Taumas á elvan ge ñane: «Ka Yaakadada-aaruwa, ka Dadaamiya-aaruwa.» ²⁹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ábi ka fetaara áte ya adaba nakina? Gedá wá, tá sháná emnde na ni natika, amá ta naba fetarfe na.»

Názena ni ta puwete wakita na adaba ñane

³⁰ Yaisu a magaa najipu-aha gergere kwakya zlafe ádaliye áza pukura-aha, puwarteka najipu-aha ñanna bademme am wakita na. ³¹ Názena ni an puwa am wakita na wá, ta puwete ganakini kwá fetarfe áte Yaisu, geni ba ñane una *Almasiihu, *Egdza á Dadaamiya. An fetarfire á kure áte ñane wá, kwá shá shifa adaba ñane.

21

Yaisu á maraterá ire-aara am Galili ge emnde-aara vuye

¹ Haraare cekwaanḡudí wá, Yaisu a de marateraa ire-aara zlafe ádaliye ge emnde vuye am pukura-aha-aara. A marateraa ire-aara áte we á haye á Tibairiyas. Náwa a marateraa estuwa ire-aara ñanna. ² Vacite ñanna jarammeje pukura-aha na am tate palle, tara Simaun Piyer an Taumas ba ñane una tá dahaná an Wulhe, antara Natanayail ura ekse á Kana am kwára á Galili, an egdzara á Jaibaidaiyus buwa, antara pukura-aha umele buwa. ³ A ba Simaun Piyer á elvan ge itare: «Iya yá zlala á de sluwá kelfe.» A ba emnde na: «Ñere keni ñá dabakdába.» Daaci ba tse-aatare, ta demhe am paare á yawe. Ta hare paññe, amá slumarvaaka kelfe dekideki. ⁴ Anḡwa á wera ekse, palaahé slede maa, a naba jesarhe ge Yaisu áte we á haye, amá diyarseka pukura-aha dekideki ganakini ñane. ⁵ Yaisu a ndavateruhe elva: «Ba sluwakurvaasluwa kelfe dawalaa?» Ta ñwanante a ba itare: «Ba palle keni shañeránka duksa.» ⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Puwwumpuwa narre á kure á dem yawe am dalbe á naḡafa á paare, kwá sluvaasluwa.» Ta naba puwumhe wá, slumarvaasluwa kelfe kwakya jipu, jaterviyyaaje ge tedá narre na antara kelfe am huḡe-aara, á dem huḡe á paare.

⁷ A ba pukura na wayaawáya Yaisu kwakya na á elvan ge Simaun Piyer: «Una degiya Yaakadada!» Piyer ba a cenaa: Una degiya Yaakadada na wá, a tsakweme am nanḡyuwe-aara, adaba ndza tsekwesetsekwe, daaci a ebzemaá á dem yawe. ⁸ Daaci ta semhe ge pukura-aha umele á se tedá kelfe na am narre, ta yiyiyeka demé an kevaye an we á haye, á magá ba maiter deremke palle.

⁹ Saresse am yawe maa, tá zhára ba kára an mbe antara kelfe an puwa átekwa, anḡwa depaiñ zlafe á puwa. ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Sawánsa kelfe na kwa sluwanaa kure kina na cekwaanḡudí.» ¹¹ Daaci a dalemhe ge Simaun Piyer á dem paare, a de tedante we á narre an naha an kelfe-aha sadadde am huḡe-aara na á sete haha. Kelfe deremke an kul ilyebe ju keye am narre ñanna, aley tataaka narre dekideki. ¹² Daaci «Sawmbare zaumiyuze,» a ba Yaisu á elvan ge itare. Amá baaka pukura na a slásla ndavanu elva ganakini ka ware. Adaba bademme diyareddiye ganakini Yaakadada. ¹³ A gapehe ge Yaisu, a eksetaa depaiñ, a tegaterhe, a tegateraa kelfe zlafe ádaliye.

¹⁴ Ge keyire una, Yaisu anƙwa á maraterá ire-aara ge pukura-aha-aara, am iga a tsetse-aara am faya.

Yaisu anƙwa á ndaan elva ge Piyer

¹⁵ Am sarte na zaruze duksa, Yaisu a ndavanu elva ge Simaun Piyer, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Simaun, egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu ba kwakya jakuje ge emnde na?» A ɗwanante, a ba ɗane: «Wayanak-wáyá Yaakadada, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Eppiya egdzar kyawe-aha-aaruwa.» ¹⁶ A ndavanuhe zlaɓe ádaliye ge buwire: «Simaun egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu?» A ba ɗane: «Wayanak-wáyá Yaakadada, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Faterufe hyema ge kyawe-aha-aaruwa» ¹⁷ A ndavanuhe zlaɓe ádaliye ge keyire: «Simaun egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu?»

Mazle-aara Simaun Piyer fantaufe ge dzámá ire, aɗaba ndáva ɗanna a ndavanuwaa Yaisu ge keyire, ganakini wayakiwáyáhe na. A ɗwanante ge Simaun, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Yaakadada, palle á názu diyaƙka ka ɓaaka, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Eppiya kyawe-aha-aaruwa.»

¹⁸ A ba ɗane á elvan ge ɗane zlaɓe ádaliye: «Yá ndak ba jirire: am sarte na zlaɓe ka dawale wá, ká eksantá ba ka kandá á ɗa, ká ɗgudese huɗe an ɗane, daaci ka zláá á dem tate á wedere á ɗa. Amá má watse gakevge emgyegwe a zhele wá, watse ká pelanse erva-aha á ɗa ge ura umele, á de takwasáká ɗane, watse á dáká á dem tate na ni wayaƙka na.» ¹⁹ Am huɗe á elva ɗanna wá, Yaisu anƙwa á ɓálá jeba á emtsa na ni má watse á emtsa Piyer na. Emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya aɗaba emtsa-aara. Daaci «Sawa d'abid'aba,» á ba Yaisu á elvan ge ɗane.

Elva á Yaisu áte pukura na wayaawaya kwakya na

²⁰ Daaci Piyer a zharaa ice á dem iga wá, á zhára ba anƙwa á d'abaterd'aba pukura na wayaawáyá Yaisu kwakya na am iga. Ba pukura na ndza á njá herzhe átevege Yaisu am sarte na tá anƙwa arge masane, a ndavanu ge Yaisu a ba ɗane: Watse á veláká ware ɗane Yaakadada na.

²¹ Am sarte na nanna Piyer anƙwa á d'abaterd'aba pukura ɗanna maa, a ndavanu ge Yaisu, a ba ɗane: «Yaakadada, una mu watse á shaná uwe kena ɗane?» ²² A ɗwanante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Ma yá kátá yá se beráná á ba an shifa am eptsaaaruwa keni, una á shákaaka. Naba d'abid'aba ka.»

²³ Daaci ta naba hyanme labare-aara am dágave á emnde a fetarfe baɗemme wá, ta bántsa watse á emtseka pukura ɗanna d'ekideki. Amá Yaisu ndahaaka una. Názu a bannaa Yaisu ge Piyer wá, a ba ɗane: Ma yá kátá yá se beráná á ba an shifa am eptsaaaruwa keni, á shákaaka. ²⁴ Pukura ɗanna Yaisu a ndaha elva-aara na wá, anƙwa á maganá ba ɗane an ire-aara seydire á labare ɗanna, wakita na keni a puwetaa ba ɗane. Diyaƙerdiya ganakini baɗemme á názena a puwetaa ɗane, baɗemme ba jirire.

Elva na tá zlá wakita na átekwa

²⁵ Kwakya jipu názena ni a maganaa Yaisu ádaliye na. Ma andze ta eppuwa bademme am wakita, ba palle keni yaranseka wá, yá tama ma andze á taa ɲanaaka duniya na wakita-aha ɲanna.

Slera-aha á emnde a bela á Yaisu

Watse Edderwa á velakurte Shedekwe Cufedde

¹ Ámbarka á ña Tiyauphilus: Náwa názu yá puwaktá ya áte elva a Yaisu: Am wakita na ndza ya puwakte zuññwe na keni ndza ya ndakndaha bademme, názu ndza a maganaa ñane, antara názu ndza a kwaratersaa ñane ge emnde, fetaufe á slera-aha-aara, ² dem vacite na a eksante ge Dadaamiya á dem samaya. Am sarte na zlafe zlalaaka á dem samaya na wá, a kwaraterse názu watse tá de maganá itare bademme ge emnde a bela-aara. A kwaraterse an hakuma á Shedekwe Cufedde. ³ A marateraa ire-aara ser kwakya, geni a diyareddiye ba shagera ganakini ñane an shifa ba jirire; háre kul ufafe á kwaraterse elva áte *kwará á Dadaamiya. ⁴ Vacite umele tá arge náza za wá, a ba ñane á elvan ge itare: «Njawinja á ba áhuna am Urusaliima, ufawufa názena a ba Edderwa watse á de vakurteva ya ndakurndaa na. ⁵ Adaba Yuhanna wá, ñane a magateraa baptisma ge emnde an yawe, amá kure wá, á de haraaka kwakya watse tá magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

⁶ Daaci ta jamme ge pukura-aha átevege ñane, ta ndavanuhe: «Watse ká tsatsaná á ba am sarte ñanna emtu sleksire á *Iserayiila Yaakadada?» ⁷ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «A tsanaa ba Edderwa palle an hakuma-aara zamane-aha, antara sarte-aha ñanna, slera á kure-ka ge dise una. ⁸ Kure wá, watse kwá shá hakuma áza Shedekwe Cufedde na á de vakurtá Dadaamiya na, kwá de maga seydire an zhera-aaruwa am Urusaliima áhuna, am huđe á Yahudiya bademme, am *Samariya, dem huđe á duniya bademme.»

⁹ Ba a ndaase una ñanna Yaisu wá, a naba tsetehe á dem samaya á ba áte ice-aatare, a shebanvehe ge kumba. ¹⁰ Áma itare zlafe tá zhara ba ice á dem samaya. Daaci ta naba jesaarehe ge zala buwa, tá am nangyuwe dzayye á katafke-aatare ba estuwa, ¹¹ a ba itare tá elvan ge itare: «Ekkure emnde a Galili na labára kwa tsatsehe estuwa, kwá zhara ice á dem samaya na? Yaisu ñanna kwá zharaná kure a yakurhe na wá, watse á eptsa zlafe ádaliye ba seke una kwá ankwá zharaná kure á zlala á dem samaya na.»

Ta eksetaa ura am kelá á Yahuda

¹² Daaci ta naba tsekwehe ge pukura-aha áte egdza wa ñanna tá dahaná an Wa Anyaranyara na, ta naba eptsa-aatare á sem Urusaliima. Wa ñanna yiyiyeka d'ekid'eki, dágave-aatare á jauka am kilaumaiter palle antara Urusaliima. ¹³ Ba saraasa am Urusaliima maa, ta d'álá á ba á dem bere-aatare na mbarsembe nja am huđe-aara, bere átire ge bere umele na. Náwa itare zhera-aha-aatare: Piyer, Yuhanna, Yakuba, Andere, Filip, Taumas, Bartaulauma, Mata, Yakuba egdza á Halfa, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, antara Yahuda egdza á Yakuba, itare una ta emnde a bela, ¹⁴ antara tara Maari emmenjara ge Yaisu, ira egdzar mama-aha-ñára ge Yaisu,

antara njwasha umele. Emnde njanna bademme tá anjwa jáháva ba kelaazare, tá anjwa njala Dadaamiya átirpalle.

¹⁵ Vacite umele maa, jarammeje emnde a fetarfe tá maga deremke an kul buwa wá, a tsetehe ge Piyer, a tsaahé am dágave-aatare, ¹⁶⁻¹⁷ a ba njane á elvan ge itare: «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, Yahuda, njane keni ndza ba palle á miya, a maganaa slera ge Dadaamiya á ba am dágave á miya, amá am sarte na emnde tá kátá eksa Yaisu wá, njane a gev slekatafke-aatare. Elva á Yahuda wá, ndza a enndáhá Shedekwe Cufedde á kya *Dawuda ganakini watse á geva njane slekatafke á emnde a eksa Yaisu. Daaci shagera ba á sessa jirire-aara,» a ba Piyer.

¹⁸ (Yahuda maa, a de shekweve fe an shungu na ta vanta adaba haypa-aara njanna, amá a shaa emtsa am fe njanna. Duwa-aara á dem fe njanna, a de mbedehe á ba an ndzedá, a naba kyehe ba seke feka, a paceve ge nanje-aara. ¹⁹ Bademme á emnde a Urusaliima diyardiya lámare njanna. Adaba una njanna, ta fanaa zhera á Akaidama ge fe njanna an elva a ekse-aatare, amaana: Fáhe á uzhe.)

²⁰ Daaci Piyer a eksetaa elva-aara zlahe adaliye, a ba njane: «Elva á Yahuda wá, anjwa puwartepuwa am jabura, geni sey wulfe-aara á nyefnye ba gela. De ba á katafke keni, baaka ura á fá sera am sledfe-aara. Anjwa an puwa zlahe adaliye geni sey á demá ba ura umele á dem kela-aara.

²¹⁻²² «A ndahanaa wakita á Dadaamiya tsawe estuwa wá, daaci sey mi shansha ura palle á njá antara miya, mi maga seydire á tse á Yaakadada Yaisu am fáyá kerde. Edda-aara njanna keni sey mi eksana am dágave á emnde na ni ndza tá anjwa antara miya ba kelaazare, am sarte na má anjwa já daba antara Yaakadada Yaisu am huđe á larde na. Sey edda una ndza anjwa antara miya daga segashe á Yaisu am yawe á baptisma áza Yuhanna, dem sarte a zlalá-aara á dem samaya.» Estuwa a ba Piyer. ²³ Daaci ta tsatsaa zala buwa, tara Yusufu, njane una a shaa zhera á Barsabas, Yustus keni ba zhera-aara, tá antara Matiyas. ²⁴ Daaci ta magaa maduwa á deza Dadaamiya, a ba itare: «Yaakadada á miya, ekka wá, diyakdiya názu am huđe á emnde bademme. Adaba una njanna, marañeránmárá edda una ni ka eksesaa ka am emnde buwa na, ²⁵ ge mága slera na a yanaa Yahuda na. Adaba zlazlálá njane á dem tate na á zlayán ge njane.» ²⁶ Daaci ta puwete zhera-aha-aatare áte nákwá, ta magaa njeri wá, a segasha zhera á Matiyas, ta maslaterve ge emnde a bela, njane a gevaa kelaawa ju buwire-aatare.

2

Sawa á Shedekwe Cufedde

¹ Am samsa munri á *Pantaikausta maa, ta jamme ge emnde a fetarfe bademme am tate palle am munri njanna. ² Daaci cekwaanjudi wá, tá cena ba hula á duksa á sá am samaya ba seke mága á effeya yaikke, hula-aara a se hyema am huđe á bere na tá am huđe-aara na. ³ Tá zhara ba sessa duksa umele á gáráva an nara á kárá wá, duksa njanna a tegese gergere kwakya, a tsakwaa áte ire-aha-aatare pálpale bademme. ⁴ Ta nahete estuwa an Shedekwe Cufedde, ta fantau ge ndáhá elva an we á ekse gergere, tá ndahaná an hakuma na a vatertaa Shedekwe Cufedde na.

⁵ Am sarte ñanna maa, tá ankwá Yahudiya-aha na ta segáshe am larde-aha á duniya bademme, tá njá am Urusaliima, ñarnaana nadina-aatare á ba an jirire. ⁶ Am sarte na cenarácena hula á duksa ñanna maa, ta naba sawa, ta se jamme am Tate ñanna. Weshaptewesha enjkale-aatare bademme, adaba ma ware-aatare keni á cená emnde a fetarfe na tá ndáhá elva á ba an we á ekse-aara. ⁷ Bademme-aatare tá maga ba najipu-aara, diyarka ba názu tá enndáhá keni. A ba itare: «Emnde na tá ndáhá elva na, ábi bademme-aatare ta ba emnde a Galili? ⁸ Ay a sawa estara kena bademmire á miya má ankwá á cenatercena, ma ware á miya keni á cena ba elva na ta yanaa am hufe-aara na? ⁹ Miya, náwa emnde umele á miya kwaye ta sawa am haha á Partiya, emnde umele ta sawa am Maidiya, emnde umele ta sawa am Ailamiya, emnde umele ta sawa am Maisaupautamiya, emnde umele ta sawa am Yahudiya, emnde umele ta sawa am Kapadaukiya, emnde umele kwaye ta sawa am Pauntus, antara Aziya, ¹⁰ emnde umele ta sawa am Pirigiya, antara Pamfiliya, emnde umele ta sawa am Misera, antara dalbe palle am haha á Libiya átevege haha á Siraine, emnde umele kwaye ta sawa á sa am larde á Rauma. ¹¹ Zlafe ádalije, emnde umele kwaye ta sawa am Kairaita, antara Arabiya. Tá ankwá Yahudiya-aha miyenne, antara emnde na ta deme an de á dem nadina á Yahudiya-aha. Aley ni bademmire á miya mi cena ma ware keni tá ankwá á ndaha slera yaikke na a maganaa Dadaamiya na á ba an we á ekse-aara?» ¹² Najipu ñanna jauje ge ndzedá-aatare, diyarka ba názu tá enndáhá keni. Ázara kena jeba una, a ba itare am dágave-aatare. ¹³ Amá emnde umele-aatare ágire tá epsawa emnde a fetarfe wá, a ba itare a datersaa ba mbazla am enjkale.

Waazu á Piyer

¹⁴ Daaci a naba tsetehe ge Piyer antara emnde a bela umele, a fantau ge ndahater elva ge emnde a jahava á ba an ká kwará, a ba ñane: «Kure Yahudiya-aha, antara emnde umele na tá am hufe á Urusaliima na bademme, fawfa hyema ba shagera, cenawácena názu yá ankwá á ndakurndaa na: ¹⁵ Emnde na wá, weshateka ire-aatare áte una kwá slaná kure na. Adaba zlafe ba gusere emtsaade. ¹⁶ Una ba jirire á názena ndza a ndahanaa nabi Yauwail, a ba ñane:

¹⁷ A bantsa Dadaamiya: Náwa názu watse á de magava am halawuwa á zamáne-aha: Watse yá hyantehye Shedekwe-aaruwa áte emnde bademme. Egdzara á kure zála, an ñwasha tá de shá wahayu-aha, tá de maga slera á nabiyyire, yá de vaterte shene ge emgyegwar zala-aha á kure.

¹⁸ Yá de hyantehye Shedekwe-aaruwa áte náve-aha-aaruwa, antara kwatena-aha-aaruwa keni. Bademme tá de maga nabiyyire am sarte-aha ñanna.

¹⁹ Watse yá maganaamaga najipu-aha na ndza magaaveka ðekideki na am samaya antara áte haha. Watse ankwá tara uzhe, antara kára, ira yire á kára yaikke ba seke kumba.

²⁰ Zlafe ádalije: Vaciya á de gev danñwe, tere keni á de gev kyanñe ba seke uzhe. Am iga á una-aha ñanna maa, á de sawa kwaskwe yaikke na an dárádza jipu, á sawa Yaakadada átekwa na.

²¹ Daaci ma a ðantaa ware zhera á Yaakadada keni á lyelye shifa-aara. Kwaya ñane názena ni a ndahanaa Dadaamiya á kyá Yauwail.»

²² Daaci Piyer a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye, a ba ɲane: «Ekkure emnde a *Iserayiila, cenaucena názu yá bakurná ya na: Yaisu ura Nasarátu na wá, a belanaa ba Dadaamiya á sezekure. Adaba Dadaamiya a magaa nalaama-aha, antara najipu-aha umele gergere á kyá erva an ɲane am dágave á kure, ba kure keni diyakurdiya bademme. ²³ Á ba am date keni Dadaamiya a tsanaa ba estuwa. ɲane diyaadiya ganakini watse á de fakurme am erva ge kure. Adaba una ɲanna kwa naba faterem am erva ge emnde a haypa, kwa jaa shifa-aara áte dzaɲgala. ²⁴ Amá a naba ɲezlese ge Dadaamiya am zlaɓa á fáyá, aɲkwa an shifa-aara zlaɓe ádaliye. Adaba baaka hákuma á emtsa ganakini á ɲanaaɲa. ²⁵ Náwa názu a ndahanaa *Dawuda áte ɲane:

Ba kelaazáre yá zhara ba Yaakadada an ice-aaruwa, aɲkwa á njá am nadafa-aaruwa geni a gazleka ervaunɗe-aaruwa ɗekideki.

²⁶ Adaba una ɲanna, geɗantegedá jipu am ervaunɗe-aaruwa, bademme a názena a sansaa we-aaruwa, yá ndahaná á ba an higa. Ma yá an vuwa a laakire na keni, watse yá puwanse á ba an hairire, yá fá táma-aaruwa áte Dadaamiya.

²⁷ Adaba ekka Dadaamiya wá, ká eblyanveka shifa-aaruwa ba estuwa am faya, ká yánka á sepe vuwa á sleslera á ɲa ɗekideki.

²⁸ Ka marisaa ka baráma a dem tate á shifa, ekka ká aɲkwa antara iya ba kelaazáre, adaba una ɲanna ervaunɗe-aaruwa ba seke nama. Estuwa a ba *Dawuda.»

²⁹ Piyer a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye, a ba ɲane: «Egdzar mama-aha-aaruwa, máki ba eggyemiya *Dawuda wá, tsawaatse yá ndakurndaha jirire-aara: ɲane wá, jaaveje heɗarhedá, sem vatena keni zlaɓe aɲkwa irekhyaa-aara. ³⁰ ɲane ndza nabi á Dadaamiya, ndza diyaadiya názu a bannaa Dadaamiya. Dadaamiya a zanu ba waɗa-aara, a ba ɲane: Yá de vante sleksire á ɲa ba ge palle á eggye-aha á ɲa, á de geva ba ɲane slekse am iga á ɲa. ³¹ Á ba am date keni ndza diyaadiya *Dawuda ganakini á de tsetsa *Almasiihu am fáyá, amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya. A ndahanaa adaba una ɲanna Dawuda, a ba ɲane:

Dadaamiya yánka ɲane am fáyá, safka vuwa-aara ge ɲane ɗekideki.

³² Ba Yaisu ɲanna degiya una tsantetse Dadaamiya am fáyá na. Náwa ɲere ɲa emnde a mága seydira-aara. ³³ ɲane a ɗemanve ge Dadaamiya, a njanaahe am nadafa-aara, a de vante Sheɗekwe Cudedɗe na ndza a bántsa ɲane watse á de vanteva na. Daaci názu kwá nanaa kure, kwá cenaná kure kina na wá, á maganá ba Sheɗekwe Cudedɗe ɲanna a shanaa Yaisu na, a hyantaa ɲane áte ɲere. ³⁴ *Dawuda an ire-aara wá, ɲane zlalaaka á dem samaya, amá a ba ɲane:

A ba Yaakadada, Dadaamiya á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njiinja ka am nadafa-aaruwa,

³⁵ dem sarte na yá gatervege kelaade-aha á ɲa náza puwa sera á ɲa.

³⁶ «Daaci kure emnde a *Iserayiila wá, bademme á kure diyaweddiye ba shagera ganakini Yaisu ɲanna kwa naba zlaɲelehe áte dzaɲgala na wá, ba ɲane una a tsanaa Dadaamiya ge Yaakadadire, ba ɲane una *Almasiihu, edda una a eksesaa ɲane.»

³⁷ Ba cenarácena elva á Piyer ñanna wá, ba palle a enkale-aatare baaka ñezlanjezla ervaunđe-aatare. Daaci a ba itare tá elvan ge tara Piyer antara emnde a bela umele: «Íjá maganá estara kina egdzar mama-aha-aaruwa?» ³⁸ A ñwaterante ge Piyer, a ba ñane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, a magarakurnaamaga baptisma an zhera á Yaisu *Almasiihu, geni a yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure. Daaci Dadaamiya á vakurte Shedekwe-aara Cufedfe. ³⁹ Adaba a ba Dadaamiya á de vakurte duksa ñanna ge kure antara egdzara á kure, á de vaterte ge emnde na ta yiyiye, á de vaterteva ge emnde na ni watse á d'ahaterá ñane á sezeñára na bademme.»

⁴⁰ Piyer a fateraare elva-aha umele gergere kwakya ge tsante enkale-aatare, antara ge faterem ndzedfa am vuwa. A ba ñane á elvan ge itare: «Sawansese ire á kure am dágave á emnde a maga mándzawire.» ⁴¹ Vacite ñanna, emnde kwakya lyarvaalya waazu á Piyer fartarfe, magarateraamaga baptisma. Á maga emnde debu keye fartarfe ge emnde a fetarfe. ⁴² Ta faa hyema jipu ge cenaa waazu-aha na tá ankwá kwaratersa emnde a bela, ta wáva jipu ge gev palle am duksa bademme áte njá á egdzar mama, antara ge zá d'afa-aatare átirpalle, antara geni a icarseka am tate á maduwa dekideki.

Njá á emnde a fetarfe.

⁴³ Emnde bademme tá geja ba ire, adaba Dadaamiya a magaa najipu-aha gergere kwakya á kya erva an emnde a bela. ⁴⁴ Emnde a fetarfe bademme garevge ba palle, názu am erva-aatare keni ba palle. ⁴⁵ Tá njá á ba válá kazlana-aatare, tá sá shungu-aara áseza emnde a bela, tá se teaná am dágave-aatare, ma ware keni ba deydey á wedere-aara. ⁴⁶ Tá ankwá jáháva ba kelaazare am *mashidi yaikke, tá ankwá jáháva am mba-aha-aatare ge zá duksa-aatare átirpalle, tá ankwá za d'afa-aatare an higa, ervaunđe-aatare palle. ⁴⁷ Tá ankwá á gala Dadaamiya, emnde bademme hayaráterháya. Daaci Yaakadada ankwá á lya emnde umele keni ba kelaazare, ankwá á sagatersága.

3

Mbaambe zhel ñguryekwe

¹ Vacite umele an lásar, tara Piyer, antara Yuhanna tá ankwá á d'álá á dem *mashidi yaikke ge de maga maduwa á lásar maa, ² ankwá zhel ñguryekwe umele tá yán ba estuwa á sawa am hufe á emmenjára, ankwá á njá átuge palle á we-aha á mashidi ñanna, átuge una zhera-aara We á bere Zariya na. Zhel ñanna wá, tá ankwá á d'ánda emnde-aara ba kelaazare, á de ñala áza emnde a dem mashidi.

³ Vacite ñanna maa, ba a naa tara Piyer antara Yuhanna, tá ankwá duwa tá dem mashidi wá, a naba ñalateru sadake. ⁴ Tá ezzhárá tara Piyer antara Yuhanna. «Zharanjerzhárá!» a ba Piyer á elvan ge zhel ñanna. ⁵ A zharateraahe ge ñguryekwe na ba shagera. Adaba a kurken watse á shá sadake ázetare. ⁶ Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «Ma gursa, ma shungu keni baaka ázerwa dekideki. Amá yá vakte názu a shanaa erva-aaruwa: Yá ndaaka an zhera á Yaisu *Almasiihu ura Nasarátu, tsetse ezzlala.» ⁷ Daaci a naba ñanaahe an nadafa-aara, a tsante. Kerten sharánsha dzanjdzanjire sera-aha-aara, ⁸ a naba ebzavte á sá am haha, a tsaaha áte sera-aha-aara, a fantau ge

zlálá. A dem mashidi antara tara Piyer tá an Yuhanna, á zlálá estuwa, á vaza, anƙwa á gálá Dadaamiya. ⁹ Emnde bademme naránna anƙwa á zlálá, anƙwa á gálá Dadaamiya. ¹⁰ Am sarte na diyareddiye ganakini ba nguryekwe na á nƙala áte we á mashidi na tá d'ahaná an We á bere Zariya na, bademme tá maga ba dikere, tá geja ba ire áte zhel nanna.

Waazu á Piyer am *mashidi yaikke

¹¹ Am zlalaaka zhel nanna átevege tara Piyer antara Yuhanna, ta duhe á dem dzadzáwe á *mashidi yaikke nanna ba kerde, am dzadzáwe na tá d'ahaná an dzadzáwe á Suleymanu na, daaci emnde bademme tá zhagade á ba ásezetare, adaba tá am najipu yaikke. ¹² Ba a naa emnde nanna Piyer, a ba nane á elvan ge itare: «Kure emnde á *Iserayiila mu, kwá anƙwa á maga najipu á uwe kure? Labára kwá zharanjerzhára estuwa? Kwa kurken zhel na a shaa sera-aara na an ndzedá á nƙere emtu? Emtu adaba njanernaanja nadina á nƙere emtu? ¹³ Una nanna ka d'ekideki. Ba Dadaamiya na ta kezlan ugje eggye-aha a miya tara Ibrahimia, antara Isiyaaku ira Yakubu na, a vantaa ba nane demdemire na ge sleslera-aara Yaisu. Amá kure, kwa danaa ba kure á deza male-aha á duniya, kwa yanaa ba kure á katafke á sleksu *Pilaatu, ndza a bánba tsa nane ganakini á belanaabela. ¹⁴ Kwa yaa ura cudedde, ura jirire, kwa n'ala sleksu Pilaatu ganakini á belakurá sleceba shifa. ¹⁵ Daaci kwa janaa ba kure edda á shifa na, amá tsantetsa Dadaamiya am fáyá, nƙere nƙa seyde-aha-aara. ¹⁶ Zhel nanna kwá anƙwa á zharaná kure diyakurdiya na wá, a vantaa ba hakuma na am zhera á Yaisu na ndzedá. Ba fetarfire áte Yaisu una a mbanaahe ba d'ekideki, kwaya nane á katafke á kure.

¹⁷ «Amá diyandiyá ganakini názena kwa maganaa kure antara male-aha á kure áte Yaisu na wá, kwa maganaa adaba diyakurka. ¹⁸ Amá Dadaamiya a magaa ba jirire á názena ni a ndahanaa nane am mbuwe á nabi-aha-aara werre bademme na. Adaba a ba nane, sey *Almasiihu-aara á shushe zladá. ¹⁹ Sawmbare á sem sera á Dadaamiya, magaumága tuba geni á yakuraarye haypa-aha á kure. ²⁰ Daaci Yaakadada á vakurteva hairire am ervaunde, á vakurteva Almasiihu na ndza á ba am date keni ndza a eksakurse ba ge kure na. Amaana: Yaisu. ²¹ Amá kina wá, zlaɓe Yaisu *Almasiihu á njá á ba am samaya emtsaade, dem sarte na Dadaamiya ganvege duksa bademme anƙwaslire, ba seke una a ndahanaa nane werre á kya an we á nabi-aha-aara cudedde na. ²² Ábi ndza a enndáha Muusa, a ba nane:

Watse Dadaamiya á belakurá nabi umele ba seke iya, watse á jesaare á ba am dágave á egdzar mama-aha á kure, kwá de cená názena á de bakurná nane bademme. ²³ Ma ware una cenaaka elva á nabi na, sey tá dansede edda-aara am dágave á emnde á Dadaamiya, tá keɗanaakeda shifa-aara ba d'ekideki.

²⁴ Nabi-aha umele keni ndza ta enndáha ba seke náza Muusa, bademme ndza ta ndaha ba názena watse á magava am zamane á miya na. Kwaye nabi Samiyail, sem nabi-aha na ta sawa am iga-aara bademme. ²⁵ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu a baterna Dadaamiya ge nabi-aha nanna wá, a ndahanaa á ba áte kure. Zlaɓe ádaliye, am sarte na Dadaamiya anƙwa á ngudá namána antara eggyekure Ibrahimia, a ba nane: Yá de gá barka áte duniya bademme

aɗaba emnde á ña. Amaana: Namána ñanna a magakurán ba ge kure. ²⁶ Daaci sleslera-aara Yaisu keni, a belakurán ba ge kure emtsaade zunɗwe Dadaamiya, geni kwá shá pakyaava antara haypa-aha á kure, á gakuraar barka.»

4

Tara Piyer antara Yuhanna tá á katafke á shairiya áza male-aha á Yahudiya-aha

¹ Am sarte na tá anƙwa á ndahater elva tara Piyer antara Yuhanna ge emnde, saremsa *liman-aha, antara male-aha á emnde a ufa mashidi, ira *Saduki-aha ásezetare. ² Játerja ervaunɗe jipu aɗaba emnde a bela tá anƙwa á kwaraterse duksa ge emnde arge Yaisu, tá anƙwa á ndaterndáhá geni tsetsa Yaisu am fáyá. Amaana: Tá naba tsetsa emnde a fáyá zlaɓe ádaliye. ³ Daaci ta naba sluwatervaahe, ta naba zlenɗaterme am danɗay ge ufa mákurálla-aara, aɗaba baaka sarte mázla-aara. ⁴ Amá am sarte ñanna wá, kwakya názena fetarfe na am dáɗave á emnde na cenarvaacena waazu na. Kezлакula á emnde a fetarfe á maga emnde debu ilyeɓe ba zála.

⁵ Mákuralla-aara wá, jarammeje male-aha á Yahudiya-aha, antara emnde a sawari-aha-aatare, ira malum-aha á *tawraita, baɗemme jarammeje am huɗe á Urusaliima. ⁶ Ta magaa jáháva ñanna antara tara *liman Annas, ba ñane una male á liman-aha, Kayafas, Yuhanna, Alaikzandere, ira emnde na tá am huɗe á há á Annas baɗemme. ⁷ Daaci ta tsatsaa emnde a bela na á katafke-aatare, ta ndavateru elva, a ba itare: «Kwa mbanaa an hakuma-ara kure ñguryekwe na? Emtu a vakurtaa ware hákuma ñanna?»

⁸ Naatená Shedeɗkwe Cuɗeɗɗe am Piyer, a ñwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Ámbarká á kure emnde a sawari, antara male-aha á ekse, ⁹ kwa vaɗjerte ndáva aɗaba shagerire na ña maganán ge ñguryekwe na ka? Kwa ndavaɗerwá ba kure geni ña maganaa estara, a ba kure? ¹⁰ Shagera ba una, daaci sey kure antara emnde a *Iserayiila baɗemme kwá diyeddiye geni zhel ñanna náwa á tse á katafke á kure ba lapiya layye na wá, a mbanaa ba zhera á Yaisu ura Nasarátu na. Ba ñane una kwa janaa kure áte dzaɗgala, amá tsantetsa Dadaamiya am fáyá. ¹¹ Elva na ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Nákwá na ta eblyanvaa emnde a nyáɗa bere, mbate ñane jauje ge nákwá-aha umele baɗemme na wá, a ndahanaa á ba áte Yaisu ñanna. ¹² Daaci ná bakurá ba jirire: Baaka ura am huɗe á duniya na ɗekiɗeki, a belanaa Dadaamiya ge se lyamilya, sey ba ñane palle.»

¹³ Baɗemme á emnde na tá am jáháva ñanna, tá maga ba najipu á dzaɗdzaɗjire á tara Piyer, antara Yuhanna, sakwa diyaraterreddiye ganakini baaka dárádza-aatare, ndarseka láyá kwakya na. Diyared-diye zlaɓe ádaliye, geni ta emnde na ndza tá áte vuwa á Yaisu. ¹⁴ Palle a názu tá ndahaná itare baaka. Aɗaba zhel na keni á ba á tse áte vuwa á tara Piyer, antara Yuhanna, ba lapiya layye. ¹⁵ Ta ñgyesaa tara Piyer ásegashe, geni tá ndáhá elva ñanna zlaɓe adaliye am dáɗave-aatare. ¹⁶ A ba itare am dáɗave-aatare: «Mí magaterá uwe kina ge emnde na? Aɗaba emnde baɗemme am huɗe á Urusaliima diyareddiye geni najipu ñanna á zharaná ba ice á emnde na a mágava á kya erva an itare, mí dzegwánka mága gajawe ɗekiɗeki. ¹⁷ Amá geni a duka elva

ɲanna á de katafke wá, sey mi gyatertegye an elva ba shagera, ganakini a ndaranka elva ma ge ware keni an zhera á Yaisu ɲanna mazla-aara.»

¹⁸ Daaci ta detaa emnde a bela na, ta naba piyaterante, a ba itare tá elvan ge itare: «A cenanjeránka d'ekideki kwá kwaraterse elva á Yaisu ge emnde, ba tsála zhera-aara keni am mbuwe á kure.» ¹⁹ Ta ɲwete ge tara Piyer, antara Yuhanna, a ba itare: «Kyawanaakya ba kure elva ɲanna á katafke á Dadaamiya, má shagera ɲá fakursaare ge kure arge una ɲá fansaare ge Dadaamiya. ²⁰ Duksa palle, ɲere wá, ɲá dzegwánka yá ndater názu ɲa naaná an ice á ɲere, ɲá cenaná an hyema á ɲere na ge emnde.» ²¹ Ta valateraarhe ge emnde a jáháva geni a daralika, daaci ta puwataarahe. Sharánka pute na ni tá zaterá an shairiya adaba ɲane. Adaba emnde bademme tá ankwá á gálá ba Dadaamiya adaba duksa ɲanna magaavemage na. ²² Zhel ɲanna ta mbanaa itare na wá, iva-aara jauje am kul ufáde.

Maduwa á emnde a fetarfe

²³ Tara Piyer, antara Yuhanna, ba belarateraabela wá, ba zlálá-aatare á deza emnde-aatare, ta de tsakaterse elva-aha na ta ndahanaa male-aha á Yahudiya-aha, antara emnde a sawari na bademme. ²⁴ Ba cenanáncena emnde a fetarfe una ɲanna, ta fantau ge ɲála Dadaamiya an ervaunđe-aatare palle, a ba itare: Dadaamiya slekse, ba ka una ka nderaa samaya, antara haha, haye, ira názu am huđe-aha-aatare bademme. ²⁵ Ka ndahanaa ba ka á kya an we á eggyeɲere sleslera á ɲa *Dawuda, a ba ɲane an hákuma á Shedekwe á ɲa:

Labáre emnde a larde tá ɲgyaingyaare ice ba dey? Tá ɲgudáara ye ge názu baaka sera-aara na.

²⁶ Labára ɲgwadarápsengwádá slekse-aha á duniya an fitenire, tá ankwá á ɲgudáara ye male-aha ge Yaakadada, antara Almasiihu-aara, edda una a eksesaa ɲane.

²⁷ «Samsa-kwa elva ɲanna. Adaba jarammeje tara *Hirudus, antara Pauntiyus *Pilaatu, antara emnde a larde-aha umele, ira emnde a *Iserayiila, ganakini tá gwaare ge ura cufedde, sleslera á ɲa Yaisu na ka eksesaa ka geni ɲane *Almasiihu na. ²⁸ Magarnaamaga itare názu ndza ka tsanaa ka an hákuma á ɲa, ka wayetaa ka zunɲwe na. ²⁹ Ká cenáncena emtu elva na tá ankwá á puwaná itare na Yaakadada? Vanjerteva hákuma á ndáhá elva á ɲa ge ɲere emnde a slera á ɲa, geni ɲá ndaná á ba an dzanɲanɲire, an baakire á lyawa. ³⁰ Marsemáre ndzedá á ɲa, geni a gevge nalaama-aha, antara najipu-aha gergere, a mbarembe emnde na tá áte lapikere an zhera á sleslera á ɲa Yaisu ura cufedde.»

³¹ Ba zlaruzle am ɲála-aatare áza Dadaamiya wá, a naba gyagete ge slede na ta jamme amkwa na ɲánɲare, itare bademme na nartenáhá an Shedekwe Cufedde, ta de bálá elva á Dadaamiya á ba an dzanɲanɲire.

Emnde a fetarfe ta jemaá nalmáne-aatare átirpalle

³² Jarammeje emnde a fetarfe am enkale palle, antara ervaunđe palle antara ba nalmáne-aha-aatare keni. Baaka ura á ba: Náwa una nalmáne-aaruwa ba ge iya palle. Názu am erwa-aha-aatare bademme gevge ba palle. ³³ Emnde a bela ta magaa seydire an hákuma jipu, geni ba jirire tsetsa Yaakadada Yaisu am fáyá. Dadaamiya a gateraar barka

an tsaka ire ge emnde a fetarfe bademme. ³⁴ Baaka ura a ektsaara duksa dekideki am dagave-aatare. Adaba ura umele a velu fe-aara, ura umele a velu ha-aara, ³⁵ ta saa shungu-aara áseza emnde a bela, daaci tá teganá itare, ma ware keni ba deydey á wedere-aara. ³⁶ Ba seke ankwá zhel *Laiwinkau umele ta yanaa am Kiprus, zhara-aara Yusufa, emnde a bela ta fante Barnabas, á kátá ba: slefanem ndzedá am vuwa ge ura. ³⁷ Njane keni ba veluvele fe-aara, a saa shungu-aara á ba áseza emnde a bela.

5

Labáre á tara Hananiyas an Safira

¹ Ankwá zhele umele zhara-aara Hananiyas, zhara á mukse-aara Safira. Njane keni a velu fe-aatare. Amá zlaruzle am ndáhá antara mukse-aara ge ica fida maa, ² lauktu á dándá shungu á fe na wá, a naba tegese, a daa ba kyalma-aara á deza emnde a bela. Mukse-aara wá, diyaadiya bademme. ³ Daaci a ba Piyer á elvan ge njane: «A ngyemaa estara Shaitaine á dem ervaunđe á njá estuwa Hananiyas, ká icaná fida ge Shedekwe Cufedde? Adaba ka icanme kyalma á shungu á fe na ge ire á njá, ka saa ba kyalma, a ba ka bademme. ⁴ Ábi am sarte na zlahe velakuka na ndza fe á njá ba ge ekka? Ma náwa velakuvele keni ba shungu á fe á njá? Ka magán ge uwe una Hananiyas? Fida na wá, ka maganjerán ge njereka palle, amá ge Dadaamiya.» ⁵ Ba cenáncena una njanna Hananiyas wá, kreppe a naba mbedehe, antara ba emtsa-aara. Emnde na ta cenaa labáre njanna bademme dámda lyawa am itare. ⁶ Daaci ta sem ge dawalaa, ta fademe emtsa-aara am kalpakane, ta de heddehe.

⁷ Shekwaashekwa cekwaanjudi á maga saa keye wá, a semhe ge mukse-aara keni. Amá an kaltaada á názu a shaa zhele-aara. ⁸ A ndavanuhe ge Piyer, a ba njane: «Kwa velu fe á kure ba ge shungu na náwa njane na emtu?» A njwete: «Ane, njá velu ba ge una njanna.» ⁹ A ba Piyer á elvan ge njane: «Labára njane ge kure, kwa zluhe am ndáhá antara zhele á njá ge zhára názu am hudé á Shedekwe á Yaakadada na? Ká cenáncena emtu? Dawalaa ta zluwa á hedá zhele á njá ba kina, tá ankwá áte we á bere, ekka keni tá daksede.» ¹⁰ Ba we keni zlahe hedanuka slebela na wá, kreppe a naba mbedehe ge mukse á Hananiyas, a emtsehe njane keni, ta se fadese ge dawalaa na, ta de hedanve ge zhele-aara. ¹¹ Daaci tá puwanu ba erva ge ervaunđe emnde a fetarfe bademme, antara emnde na ta cenaa labáre njanna bademme.

Najipu-aha na ta maganaa emnde a bela

¹² Emnde a bela ta magaa nalaama-aha, antara najipu-aha gergere kwakya. Bademme á emnde a fetarfe tá ankwá á jáháva átirpalle am dzadzawe na tá dháná an dzadzawe á Suleymanu na. ¹³ Tá ankwá á zlebaterzleba tsa, amá ba palle á ura a sherse ice ge dezetare baaka dekideki am emnde na fartareka na. ¹⁴ Aley ba kelaa wera á ekse, an zála-ka, an njwasha-ka, emnde kwakya tá ankwá á fetaare áte Yaakadada, tá se saga emnde a fetarfe. ¹⁵ Emnde kwakya tá dá emnde-aha-aatare á dete we á baráma, tá de zlavaterá áte egdera-aha, antara áte buce-aha, ganakini má á degasha Piyer wá, ma a shátershá ba shedekwe-aara keni emnde umele am itare. ¹⁶ Emnde kwakya ta

saa emnde-aha-aatare na ta lipa-aha, emnde umele tá an shaitaine, ta sateraa á sawa am ekse-aha na ta herherzhe an Urusaliima na, bademme mbarembe.

Zlada na ta shateru ge emnde a bela

¹⁷ Daaci a naba tsante shelha male á *limán-aha, antara emnde na tá am ekte ge ñane, amaana: *Saduki-aha. Ta tsante shelha áte emnde a bela ge magateraa palasa. ¹⁸ Ta halaterte, ta de puwatermhe am dangay, áte ice á emnde bademme. ¹⁹ Amá a naba semhe ge malika á Dadaamiya an vayiya, a werante dangay ñanna, a sanse emnde a bela, a ba ñane á elvan ge itare: ²⁰ «Zlauzlálá! dawmbare á dem *mashidi yaikke, bawateránba elva á shifa áñwaslire na ge emnde bademme.» ²¹ Ane, á ba emnde a bela. Ba werre an enlya-waabere wá, ba zlala-aatare á dem *mashidi yaikke, ta de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

Cekwaanḡudí á ba an enlya ñanna maa, male á *liman-aha antara emnde-aara ta dante emnde a sawari, antara male-aha á Yahudiya-aha bademme, ta magaa jáháva yaikke. Daaci ta belaa sawji-aha-aatare á de sá emnde a bela na am dangay. ²² Duwa-aatare, de beraraterka emnde a bela na. Sawji-aha á ufa dangay keni tá á ba áhuwa tsa. Daaci ba eptsa-aatare an labáre áseza male-aha na, ²³ a ba itare: «Duwa á ñere á dem dangay, ña de shanaa á ba an zleña kánḡeláññe, sawji-aha keni bademme tá á ba áhuwa, amá ña werante wá, shañeránka ñere ura am huđe-aara.» ²⁴ Ba ta cenaa una ñanna male-aha á *liman-aha, antara male á emnde a ufa mashidi na wá, ba palle a názu tá ndahaná itare keni baaka. Tá dzámá ta zlalaa estara emnde a bela, antara názu watse á de magava na.

²⁵ Cekwaanḡudí wá, samsa ura, a ba edda-aara á elvan ge itare: «Kwaye emnde na kwa dateraa á dem dangay áwaya na, tá anḡwa á kwaraterse duksa ge emnde am *mashidi yaikke.» ²⁶ A tsetehe ge male á emnde a ufa mashidi, a duhe antara emnde-aara, ta de saa emnde a bela na. Amá ta sateraa á ba an enkale, adaba ta kuva emnde bademme, ganakini a dzagaraterseka an nákwá.

²⁷ Sarateremsa á se katafke á male-aha ñanna, a naba valateraarhe ge male á *liman-aha ge emnde a bela na. ²⁸ A ba ñane á elvan ge itare: «Ábi ña piyakurtepiya geni ndahauka elva á dawale ñanna, ma zhera-aara keni dekidéki am larde na? Kwá maga uwe kena kure kina? Kwa hyanme waazu á kure ñanna am huđe á Urusaliima, kwá kátá puwanjerem uzhe á zhel ñanna am mbiye á ñere ge ñere emtu?» ²⁹ Ta ñwete ge tara Piyer, antara emnde a bela umele: «Ñere wá, ñá fansaare ba ge Dadaamiya arge emnde. ³⁰ Kure kwa naba zlejela Yaisu áte dzanḡala a emtsehe, amá tsantetsa Dadaamiya na ta fansaara eggye-aha a miya werre na am fáyá. ³¹ Ñane a demanve ge Dadaamiya, kina anḡwa am nadafa-aara, a ganve slekse arge emnde bademme, a ganve slelya geni á kwaraterse baráma a tuba ge emnde a *Iserayiila, geni a yateraareye Dadaamiya haypa-aha-aatare. ³² Ñere, antara Shedekwe Cufedde na Dadaamiya anḡwa á vaterte ge emnde na tá anḡwa á fansaarefe na, ña seyde-aha á labáre ñanna bademme.»

³³ Ba ta cenaa una ñanna, a naba jaterhe ge ervaunḡe, haa tá kátá ceba shifa á emnde a bela na bademme. ³⁴ Amá anḡwa ura *Farisa umele am dáḡave-aatare, zhera-aara *Gamaliyail, ñane malum á

*tawraita, emnde bademme tá ankwá á fá zherwe áte ñane. A tsetehe ge ñane, a ba ñane: A daratersede emtsaade emnde ñanna cekwaanġudi. ³⁵ Daratersede emnde a bela na á degáshe maa, a ba ñane á elvan ge emnde am jáháva: «Fawfa hyema am názu watse kwá magaterán ge emnde na egdzar mama-aha-aaruwa. ³⁶ Yehauteyeha Taiwdas, a naba ganve ire-aara male, ya slendzedá a ba ñane, emnde tá hyephye deremke ufade ta dábete ñane, amá jarejja. Emnde-aara ñanna keni zadaratervezáde, ba uwe keni cenaránka mázla-aara. ³⁷ Am iga á Taiwdas keni jesarje Yahuda ura Galili, a jesaare am sarte á ja jembel á emnde. Ñane keni ndza ta dábete ba estuwa emnde, amá ta naba ja ñane, emnde-aara ñanna keni zadarevzáde. ³⁸ Daaci názu yá bakurná ya wá, kina keni naba yawaterya kure a zlarzlálá. Slera-aatare ñanna máki ta jansaara ba emnde wá, watse á zlauzle. ³⁹ Amá máki ba jirire slera-aatare ñanna ni a sawa á ba áza Dadaamiya wá, baaka názu kwá eksáná áte itare d'ekideki. Amá magaumága enkale. A gevka kwá wava an Dadaamiya.» Daaci bademme á jáháva eksarekse sawari á *Gamaliyail. ⁴⁰ Ta dahaterterte emnde a bela na zlafe ádaliye, ta zateruhe an ja, a ba itare: «A cenaréránka faikke kwá bálá waazu zlafe ádaliye an zhera á zhel ñanna ba d'ekideki.» Daaci ta puwateraaha. ⁴¹ Amá ta segáshe á ba an higa emnde a bela am tate á shairiya ñanna. Adaba a diyatersaa ba Dadaamiya ganakini hyairephyehy lauktu a fateraar jeba á zladá ñanna adaba zhera á Yaisu. ⁴² Ba kelaazare tá bálá ba waazu am *mashidi yaikke, antara am mba-aha-aatare, tá ankwá á kwaraterse elva a Yaisu labáre á higa na ge emnde, geni ba ñane una *Almasiihu.

6

Zála vuye ta dzeraterse ge slera á Dadaamiya

¹ Haraare cekwaanġudi tá ankwá far ba sága emnde a fetarfe maa, Yahudiya-aha na tá ndáhá elva a Yunaniñkau na farantaufe ge ica ervaunġde áte Yahudiya-aha na tá á ba am larde. Ta bántsa itare, ba kelaa má tá tegaterá náza zá ge ñwasha wegyegyegye wá, tá fateruka hyema ge emnde-aatare. ² Daaci emnde a bela kelaawa ju buwa na ta jemaa emnde a fetarfe bademme, a ba itare: «Ganakini ñere ñá yá balaterá elva á Dadaamiya ge emnde ni, ñá shunġula tega náza zá wá, una zlayeka d'ekideki. ³ Daaci dzerausedzere zála na ni tá an enkale na vuye egdzar mama-aha-aaruwa, emnde na ni tá an naha an Shedekwe Cufedde am itare na. Daaci ñá faterem slera ñanna am erva ge itare. ⁴ Ñere wá, ñá shunġula ba maduwa, antara balaterá elva á Dadaamiya ge emnde.» ⁵ Emnde a fetarfe bademme hayaránháyá elva ñanna. Daaci ta dzerse tara Aitiyain, zhel fetarfe an tsaka ire, an naha an Shedekwe Cufedde, antara Filip, Pauraukaurus, Nikanaur, Timaun, Parmainas, ira Nikaulawus ñane ura Antakiya a dema an de am nadina á Yahudiya-aha. ⁶ Ta tsatsaa emnde vuye ñanna á katafke á emnde a bela, ta magaterar maduwa, ta puwaterar antara *erva a barka. ⁷ Ta zlala estuwa emnde á Dadaamiya á de katafke, sagarevsage jipu emnde a fetarfe am huđe á Urusaliima. *Liman-aha kwakya eksaraarekse itare keni fetarfire.

Male-aha á Yahudiya-aha ta eksevaa Aitiyain

⁸ Aitiyain ṅanna wá, kwakya ṅurna, antara hákuma na a shanaa ṅane. A magaa nalaama-aha, antara najipu-aha kwakya am dágave á emnde. ⁹ Tá aṅkwa Yahudiya-aha na ta sawa am Kiraine, antara am Alaikzanderi am tate ṅanna, itare tá jáháva am mashidi na tá d'ahaná an bere á emnde na sharánsha ire-aatare na. Tá aṅkwa Yahudiya-aha umele zlaḅe ádaliye, ta sawa am Silikiya, antara Aziya; itare baḍemme hayaránka elva á Aitiyain ḍekid'eki, tá aṅkwa á gan gajawe kwakya. ¹⁰ Amá baaka ura á danude ḍekid'eki, aḍaba Sheḍekwe Cud'ed'ed'e aṅkwa á vante eṅkale á ndahá elva.

¹¹ Aḍaba una ṅanna ta shekweve emnde umele, ganakini a baránba emnde ṅanna: ṅa cenaa Aitiyain á valya elva yaiyaihe áte Muusa, antara áte Dadaamiya keni. ¹² Ta tsante estuwa ervaunḍe á emnde a ekse, antara male-aha á ekse, ira malum-aha á *tawraita baḍemme. Ta gwarhe estuwa ge Aitiyain, haa ta dáná á dem shairiya, á katafke á jáháva á male-aha á Yahudiya-aha baḍemme. ¹³ Ta naba saa seyde-aha á fida ṅanna, geni tá ḍatsa fida-aatare ṅanna. Ta bántsa itare: «Zhel na ba kelaazare á valya ba elva áte mashidi á Dadaamiya, antara *tawraita a Muusa. ¹⁴ ṅa cenáncená a ndahanaa á ba an we-aara, a ba ṅane: Yaisu ura Nasarátu na wá, watse á kyaba mashidi na, antara nade-aha na a mbamisaa Muusa na keni baḍemme watse á eptsanteptsá.» ¹⁵ Daaci baḍemme á emnde na tá am jáháva na tá puwa ba ice áte Aitiyain. Amá tá zhárá wafke-aara wá, ba seke malika á Dadaamiya.

7

Aitiyain aṅkwa á tsaka elva á katafke á zlamaha

¹ Daaci male á *liman-aha a ndavanu elva ge Aitiyain, a ba ṅane: «Názu tá ndahaná itare na ba jire ba estuwa emtu?» ² A ṅwete ge Aitiyain, a ba ṅane: «Cenawivaacena emtsaade egdzar mama-aha-aaruwa, antara dada-aha-aaruwa: Dadaamiya slekse, a maranse ire-aara ge eggyemiya Ibrahim wá, kwaye zlaḅe am Maisaupautamiya, zlaḅe daaka emtsaade á dem Haran. ³ A ba Dadaamiya á elvan ge ṅane wá: Tsetse am larde á ṅa, sesse am jeba á ṅa baḍemme, ezzlálá á dem larde na watse yá ṅgyekwakanvaa ya. ⁴ Daaci Ibrahim a kezlese am Kaldiya, kwaye a de njaa am Haran. De keḍaakeda eddenjara maa, a kezlansehe zlaḅe ádaliye ge Dadaamiya á sem larde na kwá njá kure am huḍe-aara kina na. ⁵ Am sarte ṅanna wá, Dadaamiya vanteka sleḍe ge Ibrahim ba kapáka palle keni am larde na, amá a ba ṅane á elvan ge ṅane: Larde na baḍemme watse yá vakteva vacite umele, kwá de kwaraná ba kure antara egdzara á ṅa. Amá zlaḅe ba egdzere ṅanna keni nánka Ibrahim ḍekid'eki. ⁶ A ba Dadaamiya á elvan ge ṅane zlaḅe ádaliye wá: Egdzara á ṅa tá de njá emtsaade am erva á emnde, tá de gev nave-aha á emnde, tá de magaterá palasa am iva deremke ufaḍe. ⁷ Amá watse yá shaterushe zlaḍa ge emnde a larde ṅanna keni, lauktu watse tá sesse egdzara á ṅa am larde-aatare, tá se kezli ugje am larde na. ⁸ Am iga á una a tsakanse una-aha ṅanna Dadaamiya ge Ibrahim maa, a maganaa namána, a ba ṅane á elvan ge ṅane: Dem sheḍekwe una á gev nalaama á namána na. De shánsha Ibrahim Isiyaaku, a belemaa am sheḍekwe áte háre ge tiisire-aara. Isiyaaku

keni a fem Yakubu am shedfekwe, Yakubu keni a puwum egdzara-aara eggye-aha a miya kelaawa ju buwa.

⁹ «Am iga a una nanna maa, eggye-aha a miya nanna ta naba velu kuderetare Yusufa á dem Misera adaba shelha. Amá ndza ankwá Dadaamiya antara nane. ¹⁰ Dadaamiya yánka Yusufa am zlada-aha-aara. Bairá a vante ngahire. A vante ilmu á katafke á *Firawna slekse á larde á Misera, slekse a naba ganve Yusufa male arge larde á Misera bademme, male arge emnde na tá am huđe á há-aara bademme. ¹¹ Daaci a naba sem ge waya yaikke á sem larde á Misera, antara larde á Kanaana maa, emnde bademme tá á ba am palasa-aara, haa eggye-aha a miya nara tá shánka ba názu tá zuze keni dekideki. ¹² Cenánkena Yakubu ganakini ankwá nalkame am Misera, a beláa ba egdzara-aara nanna ta duhe ser palle. ¹³ Ta daliye ge buwire wá, Yusufa a de maraterse ire-aara, sleksu *Firawna keni a dise á ba am una nanna emnde a jeba á Yusufa. ¹⁴ Daaci Yusufa a naba belaa ura, ta de sanaa eddenjara Yakubu an huđe á há-aara bademme, emnde á Yakubu ta kul vuye jilyebe. ¹⁵ Daaci a naba de nja-aara ge Yakubu am Misera, a emtsaa á ba áhuwa, egdzara-aara keni bademme ta matsaa á ba áhuwa. ¹⁶ Amá emtsa á eggye-aha a miya nanna wá, bademme ta halateraa á ba á dem Sikaim, ta de hefateraa am irekhya na kwaye ndza a shekwanaa Ibrahima am erva á egdzara á Hamaur.

¹⁷ «Am sarte na ni herzhe watse á magava duksa na a bannaa Dadaamiya ge Ibrahima na wá, emnde á miya am Misera tá far ba sága á ba an ndzedá. ¹⁸ Daaci faremfa slekse umele anwaslire diyaaka Yusufa dekideki maa, ¹⁹ slekse nanna a naba eksaterve sawari ge eggye-aha a miya, a naba shateru zlada kwakya, a naba hyataraarhe an ndzedá, ganakini a puwaranvepuwe egdzara-aatare mesheshe, a njarka an shifa dekideki. ²⁰ A ba am sarte nanna wá, ta naba yá Muusa keni, egdzere zariya jipu, hayánháya Dadaamiya. Tere keye kalkale tá ankwá á tsufaná á ba am huđe á há á eddenjara, ²¹ lauktu ta danse á degashe. Amá de shansha egdze á sleksu *Firawna, a de gelantaa nane ba seke egdza-aara a yanaa ba nane. ²² Muusa a waltaa á ba an diya á názena tá maganá emnde a Misera bademme. A gevaa estuwa Muusa edda una an hákuma á ndáhá elva, antara edda á hákuma am slera-aha-aara bademme.

²³ «Muusa shanaasha iva kul ufade lauktu a shaa enjkale á de zhara emnde a jeba-aara. Amaana: Emnde a *Iserayiila. ²⁴ Duwa á Muusa maa, a naa zhel emnde a Misera ankwá á já ura jeba-aara. Daaci a naba de gwe, a jehe shifa á zhel nanna. ²⁵ Nane a kurken watse tá cenánkena emnde a jeba-aara Iserayiila-aha ganakini watse á lyataraalya Dadaamiya á kya erva an nane, tá de shánsha ire-aatare, amá cenaránka emnde na dekideki. ²⁶ Makuralla-aara zlafe adaliye, a de shaa Iserayiila-aha ta buwa, tá ankwá á dagala. Nane á kátá tegatertega, a ba nane á elvan ge itare: Kay! Dawalaa na? Kure kwa ba egdzar mama keni kwá dagala, a jaara uwe ge kure? ²⁷ Amá edda una nane ankwá á maganá palasa ge ura, a naba puwan tsekudá ge Muusa, a ba nane á elvan ge nane: Ka mu a gakvaa ware male arge ntere geni ká se kyaná ka shairiya á ntere? ²⁸ Emtu ká kátá jija seke una ka jaa zhel emnde a Misera áwaya na emtu? ²⁹ Daaci elva nanna ngyámngye am vuwa á Muusa, antara ba kezla-aara am larde nanna

ba ðekideki, kwaye a zhagade á dem Madiyan, a de yayaa egdzar zála buwa áhuwa.

³⁰ «Am iga a yawe kul ufaðe á ba am larde ñanna maa, malika á Dadaamiya a maranse ire-aara ge Muusa áte vuwa á wa Sina, a maranse ire-aara am nara á kára á guzla. ³¹ Muusa anƙwa á maga najipu á duksa ñanna, anƙwa á ganávtege ge guzla ñanna geni á nanaana duksa ñanna ba shagera wá, á cená ba kwára á Yaakadada, a ba ñane: ³² Ba iya Dadaamiya na ndza ta kezli ugje eggye-aha a ña na, ya Dadaamiya á Ibrahimia, Dadaamiya á Isiyaaku, Dadaamiya á Yakubu. Muusa jaaja lyawa, á gyagya ba seke maagara, kwalevkwála ge zhára ice ádehuwa mázla-aara. ³³ A ba Yaakadada á elvan ge ñane: Sadesesáðe kimake á ña. Aðaba tate na ká tsá ka átekwa na tate cufedfe. ³⁴ Ya nanna zlaða na tá shána emnde-aaruwa am Misera, ya cenáncena kyuwa-aatare, ya tsekwa aðaba ba una ñanna, ya se lyaterlya, sawa yá beláká á dem Misera.

³⁵ «Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, ba Muusa ñanna ta ndahanaa itare a gakvaa ware male arge ñere, geni ká se kyána ka shairiya á ñere na wá, Dadaamiya a belaa ba ñane geni á de gev slekse-aatare, á saterse am erva á emnde. Dadaamiya a magaa slera ñanna á kya erva an malika na a maranse ire-aara ge Muusa am kára á guzla na. ³⁶ A satersaa ba ñane emnde a *Iserayiila am larde a Misera, an mága nalaama-aha, antara najipu-aha gergere, am Misera ñanna, antara am Haye Kyanje. Dem yawe kul ufaðe, ndza slekatafke-aatare ba Muusa ñanna am kaamba. ³⁷ Ndza a bateránba Muusa ge emnde a *Iserayiila, a ba ñane: Watse Dadaamiya á belakurá nabi umele ba seke iya, watse á belakurá ba ura jeba á kure. ³⁸ Ba Muusa ñanna una ndza slekatafke á emnde a Iserayiila am kaamba, ndza ba ñane una sledágave á eggye-aha a miya werre, antara malika na a banaa elva áte ire á wa Sina na. A lyamivaa ba ñane elva á Dadaamiya, elva na á vante shifa ge ura na, lauktu a samiyansa.

³⁹ «Aley ndza faransaareka eggye-aha a miya ðekideki ge Muusa, yarnaaya elva-aara, ta hayaa ba eptsá á dem Misera. ⁴⁰ Aðaba una ñanna, a ba itare tá elvan ge *Haruna: Nderamíndera-ka hele-aha na mí sepaterá á katafke á miya. Aðaba diyamika názu a shaa Muusa ñanna a samise am Misera na. ⁴¹ Daaci ta naba nderaa hele-aatare, á gáráva an egdza a dalau, ta icanaa sadake, ta magaa munri, tá higa á katafke á názu ta nderanaa ba itare an erva-aatare. ⁴² Amá a naba yaterhe ge Dadaamiya ba ðekideki tá anƙwa á kezlan ugje ge hele-aatare, tá anƙwa á kezlater ugje ge terlyakwa-aha áte samaya keni, ba seke una anƙwa ta puwete am wakita á nabi-aha na. Ta puwetaa nabi-aha, a ba Dadaamiya á elvan ge emnde a *Iserayiila:

Kure Iserayiila-aha: Kina iva kul ufaðe kwá vite sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na, ba jirire kwá vite ba ge iya emtu?

⁴³ Una ge iya ka ðekideki, *mashidi á kacakaca na kwá sepaná kure ba ge dadaamiya á kure *Maulaukau, kwá sepá ba dadaamiya á kure Rafan na kwa maganaa ba kure, gáráva á terlyakwa na. Kwaya ñane hele-aha na kwa nderanaa kure ge kezlater ugje. Aðaba una ñanna yá dakurda á de katafke átsaaka á ba an *Babila keni.»

⁴⁴ Daaci a ba Aitiyain: «Am sarte na tá am kaamba eggye-aha a miya, ndza tá an mashidi á Dadaamiya ta maganaa an kacakaca, ta dise áte una nanna ganakini anƙwa Dadaamiya an itare. Ta dzebaa mashidi nanna a ba áte una a kwaransaa Dadaamiya ge Muusa. Adaba a banánba Dadaamiya ge Muusa geni a emmága á ba áte una a naanaa nane. ⁴⁵ Dedde zamane-aatare, ta yaterán ge eggye-aha a miya umele. Ndza Zhausuwe slekatafke-aatare. Ta se dema itare an mashidi nanna am larde na. Am demda-aatare, Dadaamiya a naba bakese emnde a jeba umele am katafke-aatare. Daaci mashidi á nalba nanna a nja estuwa, dem zamane á sleksu *Dawuda. ⁴⁶ Shánsha Dawuda háyá áza Dadaamiya á Yakubu maa, a naba ndavanu ganakini á nderanaa mashidi. ⁴⁷ Amá a nderanaa Suleymanu mashidi nanna ge Dadaamiya. ⁴⁸ Ay degiya Dadaamiya am yaikkire-aara wá, á njeka am bere-aha na ni ta nderanaa ba emndimagwaha. A ba nane á kya an we á nabi-aara:

⁴⁹ Samaya una tate á nja-aaruwa am sleksire-aaruwa; haha wá, tate á puwa sera-aaruwa. Kwá de nderiya bere-ara kure ge iya? Áme slede na ni yá de puwansá ya am hudé-aara na?

⁵⁰ Ábi duksa-aha nanna bademme ya nderanaa ba iya? Estuwa á ba elva a Yaakadada.

⁵¹ «Kure wá, degdege ire á kure ba jire, kwá ceneka elva á Dadaamiya dfekidfe. Wayakurka cena názu á bakurná Shedfekwe Cufedfe, kwa ba kalkale antara eggye-aha a kure werre na ndza kwalarevkwálá na. ⁵² Anƙwa nabi na ni eggye-aha a kure magaranánka palasa emtu? Ta naba cebaa emnde a bela á Dadaamiya ge sateraa labare á slejirire ba nane palle na. Ba nane una a yanaa ice á kure, jakurja na. ⁵³ Kure lyakurvaalya *tawraitá á Dadaamiya na a vakurtaa á kya erva an malika-aha, amá magakurka.»

Tá dzaga Aitiyain an nákwá ge ja shifa-aara

⁵⁴ Am sarte na cenarácena una nanna male-aha á Yahudiya-aha maa, jaterje ervaunde jipu áte Aitiyain, tá zá ba erva-aatare an slare. ⁵⁵ Amá Aitiyain, nane an naha an Shedekwe Cufedfe. Ba a ketaa ice-aara á dem samaya wá, a naa tate na ni á njá átekwa Dadaamiya an sleksire-aara, Yaisu anƙwa á tse am nadafa á Dadaamiya. ⁵⁶ Daaci a ba nane: «Cenaucena: Iya wá, yá zhárá ba samaya an wera, yá zhárá ba *Ura á emnde bademme á tse am nadafa á Dadaamiya.» ⁵⁷ Ta naba fu hula á dem zhegela geni a demka elva nanna á dem hyema-aatare, ta gwarhe bademme-aatare, ⁵⁸ ta naba danse á dete iga a ekse, ta de dzaganaa an nákwá áhuwa ge ja shifa-aara. Seyde-aha na ta tsakwese am zane-aha-aatare, ta puwehe a ufateraa dawale umele zhara-aara Sawulu. ⁵⁹ Daaci emnde na tá dzaga nane an nákwá, amá Aitiyain a magaa maduwa, a ba nane: «Yaakadada Yaisu! Iyevaalya shifa-aaruwa.» ⁶⁰ A kezlaa ugje am haha, a ba nane á ba an kaa kwárá: «Yaakadada! Yateraarye haypa na tá anƙwa á maganá itare na.» Ba a ndaase una nanna wá, a naba emtsehe.

8

Sawulu a tsante fitenire áte emnde a fetarfe

¹ Vacite ñanna, tsarantetse fitenire yaikke ádeté emnde a fetarfe am hufe á Urusaliima, bademme zhagadarzhagade á dete makwata-aha á Yahudiya, antara *Samariya, sey ta juwaa ba emnde a bela. ² Emnde na d'abarted'aba Dadaamiya ta hed'aa emtsa á Aitiyain, kyuwarsekyuwe jipu emtsa-aara. ³ Sawulu wá, an'kwa á wava geni á z'anaazle emnde a fetarfe bademme, á já d'ába sera á wakyyi'a sera á wakyyi'a, á halaterá á dem dan'gay bademme an z'ala-ka an ñwasha-ka.

Labáre á Yaisu daada á dem *Samariya

⁴ Daaci emnde a fetarfe na zadaratervezade na, tá an'kwa á bala ba waazu ma áme keni am tate na ta demaa itare bademme. ⁵ Filip maa, ñane a dem berni á *Samariya, a de fantau ge balatera elva á *Almasiihu ge emnde áhuwa. ⁶ Emnde bademme fartefa hyema ge cena elva á Filip, hayaránhaya. Najipu-aha na a maganaa ñane keni naránna bademme. ⁷ Jini-aha saresse am emnde kwakya tá ámbera hula, ñguryekwe-aha antara emnde a dere keni kwakya mbarmbe. ⁸ Njaanja higa yaikke ge emnde a berni ñanna.

⁹ Am sarte ñanna maa, ndza an'kwa zhele umele am *Samariya ñanna zhera-aara Simaun, ñane haraare á maga namselkwe-aara, antara wad'akire, emnde bademme tá maga ba najipu áte ñane, a ganve ire-aara ura ñгаа. ¹⁰ Emnde bademme, an emnde a ñgaan'ga ka, an talaga-aha ka, baaka ura á ebza elva-aara d'ekid'eki. Baránba emnde ganakini hákuma yaikke, hákuma á Dadaamiya na wá, ba zhel ñanna. ¹¹ Baaka ura á ebza elva-aara, adaba haraara an'kwa á maga najipu-aha-aara am ice-aatare. ¹² Amá am sarte na d'ámda Filip an labare á higa, elva a dem z'anna á Dadaamiya, á kwaraterse antara zhera á Yaisu *Almasiihu na wá, emnde kwakya fartarefe, an z'ala-ka an ñwasha-ka lyarvaalya baptisma. ¹³ Ba Simaun ñanna keni fetarfe, lyevaalya baptisma. Am ba kelaazare á iceka Simaun átevega Filip maa, á maga ba najipu áte nalaama-aha, antara najipu-aha na an'kwa á maganaa Filip na.

¹⁴ Am iga á una ñanna maa, cenaráncena emnde a bela am Urusaliima ganakini fartarefe emnde a *Samariya áte elva á Dadaamiya, daaci ta naba bela tara Piyer antara Yuhanna á dezetare. ¹⁵ Daraada tara Piyer antara Yuhanna am Samariya, ta de magaterar maduwa ge emnde a fetarfe na tá áhuwa na, ganakini a vaterteva Dadaamiya Shedekwe Cufed'de. ¹⁶ Adaba z'abe ta shaa ba baptisma an zhera á Yaakadada Yaisu, amá z'abe samka Shedekwe Cufed'de á sem itare á ba am palle-aatare keni. ¹⁷ Am sarte na ni puwaraterarpuwa erva-aha-aatare tara Piyer, antara Yuhanna áte ire-aha-aatare na wá, daaci sharánsha Shedekwe Cufed'de.

¹⁸ Nanna Simaun ganakini emnde na sharánsha Shedekwe Cufed'de adaba erva na ta puwataare emnde a bela na wá, a naba vaterte shun'gu ge tara Piyer antara Yuhanna, ¹⁹ a ba ñane á elvan ge itare: «Vawiteva hákuma ñanna ge iya keni, geni máki ya puwaare erva-aaruwa ge ura wá, edda-aara keni sey á shánsha Shedekwe Cufed'de ba seke una.» ²⁰ A ñwete ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «A ked'akuraaked'a Dadaamiya antara shun'gu á ña ñanna bademme. Adaba ka kwamaa shekwa názu a vanta'a Dadaamiya ge ura an nalmane. ²¹ Ekka baaka barama ge ekka, baaka tate á ña am slera á ñere na d'ekid'eki, adaba shagerka ervaun'de á ña á katafke á

Dadaamiya. ²² Emmága tuba arge haypa na ka maganaa ka, eslálapala Dadaamiya ganakini á yakareye jeba á dzáma ire ñanna máki á gevge. ²³ Adaba ña naa ervaunde á ña kelaade, gakevge náve á haypa.» ²⁴ A ba Simaun á elvan ge tara Piyer, antara Yuhanna: «Taslawa á kure, slapalawislápala áza Yaakadada á kure ñanna geni a shika názena kwa ndanaa kure na.»

²⁵ Tara Piyer, antara Yuhanna ta magaa seydire kwakya, ta balaterse elva á Yaakadada ge emnde. Am iga a una ñanna maa, ta naba eptsaaatare á dem Urusaliima. Átira daa zlafe ádaliye, ta balese labáre á higa, elva a Yaisu am ekse-aha á *Samariya.

Tara Filip antara zhel emnde a Aitiyaupiya

²⁶ Am iga á una-aha ñanna maa, a ba malika á Yaakadada á elvan ge Filip: «Tsetse ezzlala á dem manem, duwa áte emgyegwe a baráma tsekwa á da am Urusaliima ge dem Gaza na.» ²⁷⁻²⁸ A naba tsetehe ge Filip, a duhe. Duwa-aara á dem tate ñanna wá, ta de puwa ba jaa ire antara ura Aitiyaupiya umele nadíma, átira dá. Zhel ñanna nakawá yaikke. Ñane pataka á sleksu Kandake, mukse na sleksa ñane am larde á Aitiyaupiya. Daaci zhel ñanna wá, ndza a se kezlan ugje ge Dadaamiya am Urusaliima. Átira dá ñanna maa, ankwá á ndahá wakita á nabi Aisaya, á njá am *darkwa-aara, á tefaná belsa. ²⁹ «Naba duwa, herzhanteherzhe darkwa ñanna ba shagera,» a ba Shedekwe Cufedfe á elvan ge Filip. ³⁰ Daaci a naba tefante ge Filip an zhágade, a de shanaahe, á cena zhel ñanna á ndaha wakita á nabi Aisaya. «Ká ankwá á cenáncena emtu jirire á názena ká ndahaná ka na?» a ba Filip á elvan ge ñane. ³¹ «Yá cenaná estara jirire-aara máki á paliná ura ka?» Daaci a dñante Filip geni a dñalemfálá á dezenjara am *darkwa, á njinja ázenjara. ³² Náwa názu a ndahesaa ñane am wakita á Aisaya: Ñane gevge ba seke zhel kyawe na tá daná á de icica na, ba seke zhel kyawe na tá betá úgje áte ñane keni á kyuweka dekideki, ba we-aara keni weraaka.

³³ Ñane wá, garanaaga á dem áhá, magaranánka jirire dekideki. Ware deme á de tsala wulfe-aara am duniya na? Adaba ta ján werre shifa-aara.

³⁴ Daaci a ba zhel emnde a Aitiyaupiya na á elvan ge Filip: «Palinaapala elva na tásle á ña, á ndaná áte ware nabi á Dadaamiya elva na estuwa? Á ndaná a ba áte ire-aara emtu, á ndaná áte ura umele-he?» ³⁵ Filip a eksetaa elva, a dzegwanu ba ge elva ñanna am Aisaya na, a balanse labáre á higa, elva a Yaisu. ³⁶ Ba tá zlalá, tá zlalá, ta de shaa tate á yawe. Daaci a ba zhel emnde a Aitiyaupiya na á elvan ge Filip: «Náwa shamiyansha yawe mu, ankwá názu á piyite geni ká magiya baptisma emtu?» ((³⁷ A ñwete ge Filip: «Máki faktarefe áte Yaisu an ervaunde á ña palle wá, baptisma á ña a naba gevge.» A ñwete ge zhel emnde a Aitiyaupiya na: «Fantarefe ganakini Yaisu *Almasiihu wá, ñane *Egdza á Dadaamiya.»)) ³⁸ Daaci tsaatse, a ba ñane á elvan ge sletedaná belsa. Ta naba tsekwese am *darkwa na tara Filip, antara zhel emnde a Aitiyaupiya ñanna, ta tsekweme am yawe, Filip a naba maganaa baptisma. ³⁹ Ba segashe-aatare am yawe wá, Shedekwe Cufedfe a naba eksante Filip ba estuwa, mele náka zhel emnde a Aitiyaupiya na mázle-aara. Amá a eksetaa baráma-aara zlafe ádaliye an higa yaikke. ⁴⁰ Filip keni á zhárá ba á tse am Ajaustus.

Daaci ba zlala-aara á dem ekse-aha gergere, anƙwa á balaterá labáre á higa, elva a Yaisu ge emnde, a daa ba estuwa á dem Kaysariya, á maga ba ɗane.

9

Tuba á Sawulu (22:6-10; 26:12-18)

¹ Am sarte-aha ɗanna baɗemme na maa, Sawulu wá, ɗane á mberá ba wáwa áte emnde na fartarfe áte Yaakadada Yaisu na, a bantsa ɗane sey á zlateraazle baɗemme. A naba deza male á *liman-aha, ² a de ndavanu nalmesheri á seydire geni á duwa an ɗane am erva á dem egdzar mashidi-aha-aatare na tá am Dimaska. Estuwa, máki a de shaa emnde na ta fetaare áte Yaakadada Yaisu, ma zhele, ma mukse keni, á saterá á ba am erva á sem Urusaliima.

³ Ba a shaa nalmesheri ɗanna wá, antara ba zlala-aara. Ba ɗane keni herzhanteherzhe berni á Dimaska ɗanna wá, a naba tsekwa ge parakkire yaikke á sa am samaya á sete ɗane, ⁴ a naba mbedehe ge Sawulu á dete haha, daaci á cena ba á ɗahaná kwara umele: Sawulu, Sawulu, labára ká magiya palasa, á bina. ⁵ A ɗwete ge Sawulu: «Ka ware ka edda-aaruwa?» A ba kwára ɗanna á elvan ge ɗane: «Ba iya Yaisu na ká anƙwa á maganá palasa na. ⁶ Amá tsetse, edduwa á dem huɗe á ekse, tá de bakánba áhuwa názu ká de maganá ka.» ⁷ Emnde na tá am iga á Sawulu ɗanna diyarka názu tá ndaná itare ɗekiɗeki. Tá anƙwa cenáncena kwára á ura, amá itare tá nánka edda-aara ɗekiɗeki. ⁸ Tsetsa Sawulu am haha, a werante ice, amá á nánka. Sey ta ɗanaa áte erva, ta taɗanaa an táɗá á dem Dimaska. ⁹ Hare keye, ba slerba-aara keni nánka ɗekiɗeki. Am hare keye ɗanna wá, zawka shawka ɗekiɗeki.

¹⁰ Anƙwa slefetarfe umele am Dimaska ɗanna, zhera-aara Hananiyas, a naba marananse ire-aara Yaakadada am wahayu, ¹¹ a ɗante: Hananiyas. Nam, a ba Hananiyas. A ba Yaakadada á elvan ge ɗane: «Tsetse ba kina, eɗɗaba ba baráma na tá ɗaaná an baráma ndeɗɗe na, edduwa á dem mba á Yahuda, enndáwa ura zhera-aara Sawulu ura Tarsus, ɗane anƙwa átira mága maduwa kina. ¹² Zhel ɗanna a shaa wahayu, am wahayu ɗanna maa, anƙwa á zhara ba ura zhera-aara Hananiyas a duhe á dezerjara, a de puwaare *erva a barka ganakini á nanna ice-aara zlaɓe ádaliye.» ¹³ A naba ɗwete ge Hananiyas, a ba ɗane: «Emnde kwakya ta se balise labáre á zhel ɗanna degiya Yaakadada. Emtanƙire na a magaterna ɗane ge emnde á ɗa am Urusaliima keni ndarindaha baɗemme. ¹⁴ Ba sawa-aara ásehuna na keni a sanaa ba una ɗanna, ta vanta male-aha á *liman-aha hákuma á se hálá emnde na tá ɗala Dadaamiya an zhera á ɗa.» ¹⁵ Amá a ba Yaakadada á elvan ge ɗane: «Naba duwa ka. Aɗaba ya eksese zhel ɗanna keni ge mága slera-aaruwa, ganakini á de kwaratersa ɗane zhera-aaruwa ge emnde a jeba umele, antara slekse-aha-aatare, ira emnde a *Iserayiila, geni a diyariyeddiye ba shagera. ¹⁶ Yá de marannaamará zlaɗa-aha na watse á sháná ɗane aɗaba zhera-aaruwa.»

¹⁷ Daaci a naba zlála ge Hananiyas, a de demá am huɗe á há ɗanna, a de puwar erva a barka-aara ge Sawulu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Sawulu egdza emmerwa, a beliyaa ba Yaakadada Yaisu na a marakse

ire-aara áte baráma a sawa na, geni ká nánna ice á ña zlafe ádaliye, ká shansha Shedekwe Cufedde.»¹⁸ Ba ndah keni zlafe ndaaseka Hananiyas wá, ta naba sesehe ge duksa-aha umele am ice á Sawulu ba seke iga a kelfe wá, a fantau ge zhara ice-aara zlafe ádaliye. A tsetehe ta maganaa baptisma.¹⁹ Daaci a zu duksa, shansha ndzedá-aara.

Sawulu anƙwa á maga waazu am Dimaska

Sawulu haraare cekwaangudí áza emnde a fetarfe na tá am Dimaska.²⁰ Ba watsewatse, a fantau ge ja dába am mashidi-aha á Yahudiya-aha gergere, ge bálá waazu á elva a Yaisu, geni Yaisu wá, *Egdza á Dadaamiya.²¹ Emnde na tá anƙwa á cena elva-aara na bademme tá maga ba najipu. A ba itare: «Ábi una ba zhel na a cebaa emnde a dába Yaisu am Urusaliima na? Ábi ásehuna keni a sánaa ba una ñanna, geni á daterá á ba am zawa ádeza male-aha á *liman-aha?»²² Amá waazu á Sawulu anƙwa á far ba mága slera am emnde. Baaka názu tá maganá Yahudiya-aha na tá am Dimaska na á katafke-aara, adaba anƙwa á marateránmárá jirire-aara geni ba Yaisu una *Almasihu, amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya.

²³ Haraare maa, Yahudiya-aha ta naba demaa am sawari, ta naba njante geni sey tá keƙanaakeƙa shifa á Sawulu.²⁴ Amá cenáncena ñane keni názu ta ngwadanaa itare áte ñane bademme. An vayi vacika bademme tá anƙwa á ufa we á ukvake á berni, tá tsagwada ba ñane geni sey tá keƙanaakeƙa shifa-aara.²⁵ Daaci vacite umele an vayiya maa, emnde na tá am iga-aara, ta naba njaneme am kenday yaiƙke, ta naba tsekwanse á kya biye á ukvake á dem iga a ekse.

Eptsaptsa Sawulu á dem Urusaliima

²⁶ Am sarte ñanna, eptsaptsa Sawulu á dem Urusaliima. Am eptsaaara wá, a de tataya jammeje antara emnde a fetarfe, amá baaka ura a fanaa vuwa deƙideƙi, adaba fartareka geni ñane keni gevge slefetarfe ba jirire.²⁷ Amá Barnabas wá, a naba eksante Sawulu ñanna ádezenjara, a puwansaa ñane ádeza emnde a bela, a de baterna ñane ganakini Sawulu nanna Yaakadada áte baráma á dem Dimaska, antara elva na ni a bannaa Yaakadada ge Sawulu bademme. A ndaterhe zlafe ádaliye dzaƙdzaƙire na a maganaa Sawulu ge ndater elva a Yaisu ge emnde am huƙe á Dimaska.²⁸ A fantau á ba am sarte ñanna nja Sawulu antara emnde a bela, a jaa dába am huƙe á Urusaliima ba seke una á kataná ñane mazla-aara ge mága waazu an zhera á Yaisu, an baakire á lyawa.²⁹ Ádeza Yahudiya-aha na tá ndáh ba elva a Yunaniƙkau keni a duwa Sawulu an elva a Yaisu, a ndaterndáh sera-aara ba kwakya, amá itare tá tataya keƙa shifa-aara.³⁰ Cenarácena egdzar mama-aha-ñara maa, ta naba danse á dem Kaysariya, ganakini a ezzlála á dem Tarsus.

³¹ Daaci emnde a fetarfe am haha á Yahudiya, antara Galili, ira *Samariya njarinja an hairire mázla-aara, tá anƙwa á far ba mága dzaƙdzaƙire am elva á Yaisu, tá anƙwa á fá zherwe áte Yaakadada, anƙwa Shedekwe Cufedde am dáƙave-aatare, á sagatersaga ba kelaazare.

A mbetaa estuwa Aynaiyas

³² Am sarte ñanna maa, Piyer á já ba dába am tate-aha gergere. Vacite umele maa, a de zhara emnde a fetarfe na tá am Lida. ³³ Duwa-aara á dem ekse ñanna, a de bera ura umele zhara-aara Aynaiyas, yawe tiise á taa tseteka am haha d'ekid'eki, adaba gevge ñgyekwe. ³⁴ Á ba Piyer á elvan ge ñane: «Mbakaambe Yaisu *Almasiihu, tsetse, tsatsanaatsatse egdera á ña.» Kertenj tsetsa Aynaiyas. ³⁵ Emnde na tá am Lida ñanna, antara emnde a Saraun bademme naránna, itare keni ta naba fetarehe áte Yaakadada Yaisu.

Tsetsa Tabita am emtsa

³⁶ Ndza ankwá mukse umele slefatarfe am ekse á Jaupe, zhara-aara Tabita, an elva a Yunaniñkau wá, Daurkas. Amaana: Zaara. Mukse ñanna wá, ma vaatara keni ñane á maga ba slera á maggwire, ankwá á melateru ge talaga-aha keni. ³⁷ Daaci a eksevaahe ge lapikere wá, a naba emtsehe. Bararanvebare, ta de zlavanaahe am bere. Bere ñanna átire ge bere-aha umele.

³⁸ Dagave á tara Lida antara Jaupe yiyiyeka an kevaaye. Daaci cenarácena emnde a fetarfe na tá am Jaupe, ganakini ankwá Piyer am Lida. Daaci ta naba belanvaa emnde buwa, ganakini a sawa ba watsawatse tasle-aara. ³⁹ Ba watsawatse a tsetehe ge Piyer, ta zlala ba kerde antara emnde a de d'áha na. Ba damda Piyer wá, ta dán ba suuwe á dem bere na átire na, Piyer a de beraa wegyege a ñwasha bademme tá ankwá á kyuwa emtsa na. Ba ta naa Piyer, tá ankwá á kyuwa ásezenara, tá ámberá ñgyekwaná buba antara náza tsekwa-aha umele na ndza a dzebanaa Daurkas am sarte na zlahe á ba an shifa-aara am dagave-aatare. ⁴⁰ Daaci Piyer a naba bakese emnde bademme á segashe, a kezlaa ugje, a magaa maduwa, daaci a eptsapte á deza emtsa na, a ba ñane: Tabita! tsetse! A naba werante ice-aara Tabita, a tsetehe, a njehe. ⁴¹ Piyer a ñanaahe erva, a tsante bademme, daaci a dante wegyege a ñwasha na, antara emnde a fetarfe umele, a marateraa Daurkas an shifa-aara. ⁴² Labare ñanna hyemhye am hufe á Jaupe bademme, emnde ta naba fetarhe áte Yaakadada Yaisu. ⁴³ Am iga a una ñanna maa, Piyer haraare zlahe ádalije am hufe á Jaupe, am mba á slekkeda gwagwa umele zhara-aara Simaun.

10

Kaurmailiyus á d'áhá Piyer á dem mba-aara

¹ Ankwá ura umele am Kaysariya zhara-aara Kaurmailiyus, palle á male-aha á sawji-aha á Rauma na tá d'aháterá an sawji-aha á Italiya na. ² Zhel ñanna wá, ñanaañja nadina á Yahudiya-aha an tsáká ire. Ñane an lyawa á Dadaamiya jipu, ñane antara emnde-aara bademme am hufe á há-aara tá iceka de ñala Dadaamiya. Ankwá á melaterumele jipu ge Yahudiya-aha na tá am baakire.

³ Vacite umele an naduwar wá, Kaurmailiyus a shaa wahayu á sawa áza Dadaamiya, a naa malika á Dadaamiya samsa ba ñgayye ásezenara. A ba malika ñanna á elvan ge ñane: Kaurmailiyus! ⁴ A kante ice-aara Kaurmailiyus, a zharaa malika na ámberá á gyagya, a ba ñane: «A jaara uwe, edda-aaruwa?» A ñwete ge malika na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Dadaamiya lyevaalya maduwa á ña, hayánháya slera á maggwire na ká ankwá á maganá ka átevege talaga-aha, ñane viyakaaka d'ekid'eki. ⁵ Kina wá, naba ebbela emnde á ña á

dem Jaupe, a de ɗarakanteda dawale umele aɲkwa áhuwa zhera-aara Simaun Piyer. ⁶ Zhel ɲanna aɲkwa am mba á patuma-aara cepen-aara Simaun slekkeda gwagwa, bere-aara áte we á guwa yaikke.» ⁷ Ba zlazlálá malika na, Kaurnaaliyus a naba ɗante emnde buwa am dagave á emnde na tá maganá slera am huɗe á há, antara sawji palle am sawji-aha na tá ufa há-aara, sawji ɲanna keni ɗabetedaba nadina á Yahudiya-aha ba shagera. ⁸ Daaci a bateraa názu a ndanaa malika na baɗemme, a naba belaterbela á dem Jaupe na.

⁹ Dem makuralla-aara keni tá á ba áte baráma. Herzhe á maga vacitire wá, herzharanteherzhe Jaupe. Piyer ɲanna keni ɗaltedálá áte ire á dzuguru ge mága maduwa. ¹⁰ Am sarte ɲanna keni ɲanaaɲa waya Piyer, á kátá náza za mázla-aara. Am sarte na ni tá aɲkwa á tsatsaná náza za ɲanna maa, ɲane shánsha wáháyu á sawa áza Dadaamiya. ¹¹ Am wahayu-aara, á zhara ba samaya an wera waɲɲe, aɲkwa á tsekwa duksa umele ba seke gwadau yaikke á sem áhá, an ɲaɲa we á námbaɲwa-aha-aara ufaɗe kerɗe. ¹² Aɲkwa dabba-aha jeba gergere baɗemme, antara názu á hulmba am haha jeba gergere baɗemme, ira yiye-aha jeba gergere baɗemme am huɗe á duksa ɲanna. ¹³ A ba kwara umele á sawa am samaya á elvan ge Piyer: «Tsetse eksevaksa, icantice, ezza.» ¹⁴ Amá a ɲwete ge Piyer, a ba ɲane: «A'aa estuweka Yaakadada, aɗaba ba vaci palle keni zanuka harám, ma lipa keni.» ¹⁵ A ba kwara ɲanna á elvan ge ɲane zlaɓe ádaliye: «Zhareka názu a ganvaa Dadaamiya cuɗeɗɗe seke lipa.» ¹⁶ Ser keye aɲkwa á banánba estuwa. Am iga á una ɲanna, a naba eptsehe ge kazlaɲa ɲanna ádaliye á dem samaya.

¹⁷ Piyer wá, aɲkwa á dzama ba názena ni á kátá á banná Dadaamiya an wáháyu ɲanna. Daaci emnde a bela á Kaurnaaliyus keni tá aɲkwa á tsatse áte we á bercome-aara, tá aɲkwa á enndava. ¹⁸ Ta kante kwará, a ba itare: «Aɲkwa ura zhera-aara Simaun Piyer am mba na emtu?» ¹⁹ Piyer am dzama ire keshekke, aɲkwa á tataya jirire á názena á kátá banánba Dadaamiya an wahayu na, á cená ba tá aɲkwa á tatayaaká zála keye ágashe, a ba Sheɗekwe á Dadaamiya á elvan ge ɲane. ²⁰ Tsetse ettsekwa, de ɗabaterɗába ba kina, maɲka gajawe ɗekiɗeki aɗaba ya belateraa ba iya, a ba Sheɗekwe Cuɗeɗɗe. ²¹ Daaci a tsekwehe ge Piyer, a duhe á deza emnde ɲanna, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa iya, iya edda una kwá aɲkwa á tatayaná kure, ázara á ba kure?» ²² Ta ɲwetehe, a ba itare tá elvan ge ɲane: «A belañeraa Kaurnaaliyus male á sawji-aha, ura mággwe, an lyawa á Dadaamiya jipu, ba Yahudiya-aha keni diyardiya. A banna ba malika á Dadaamiya ganakini sey á ɗakɗáhá á dem mba-aara, ká de banánba názu ká an ɲane ge ndanda na.» ²³ Daaci a lyatervaahe ge Piyer á dem bere, a vaterte tate a zlava ge hare.

Mákuralla-aara ta tsetehe, a zlala antara itare. Emnde a fetarfe na tá am Jaupe keni emnde umele ta ɗabaterɗába. ²⁴ Wergekse-aara lauktu daraada am Kaysariya. Daaci Kaurnaaliyus a ɗante emnde-aatare, antara slakate-aha-aara, tá aɲkwa ufa sawa á Piyer na. ²⁵ Am sarte na damda Piyer, a se yainu á ba áte we á bercome Kaurnaaliyus, a kezlanaa ugje ba shagera á katafke-aara. ²⁶ Amá a tsante ge Piyer, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Tsetse, iya keni ya ba urimagwe.» ²⁷ Piyer á baná ba elva ge Kaurnaaliyus ta demaa ba estuwa á dem huɗe á

há. Ta de beraa emnde kwakya jarammeje áhuwa. ²⁸ A ba ñane á elvan ge itare: «Ba kure keni diyakurdiya ganakini ura Yahudiya wá, á belannaaka nadina-aara ge nja antara ura á jeba umele, sakwa ge dem mba-aara. Amá a marisaa ba Dadaamiya geni ma ware keni a zharanka seke lipa. ²⁹ Adaba una ñanna náwa sanemsa adaba d'aha á ña, maganka gajawe dekideki. Kina wá, wayanwáyá cena pute na ka dahiyaa átugena na.»

³⁰ A ñwete ge Kaurnailiyus, a ba ñane: «Hare ufaðire-aara vatena, vacite ñanna yá anƙwa á maga maduwa á icavaciya, an zura ba seke una wá, yá zhárá ba ura á tse á katafke-aaruwa, nangyuwe-aara á maga wulwulire ba seke uwe, ³¹ a ba ñane á elvan ge iya: Kaurnailiyus, lyevaalya Dadaamiya maduwa á ña, mela na ká anƙwa á melaterwa ka ge talaga-aha na keni viyanaaka. ³² Kina wá, ebbela emnde á dem Jaupe, a de darakanteda Simaun Piyer, anƙwa am mba á cepen-aara Simaun slekƙeda gwagwa, há-aara anƙwa áte we á guwa yaikke. ³³ Daaci ba watsewatse ya naba belakvaa emnde á ba am sarte ñanna ge de d'akd'aha, ka keni fanƙa ervaunƙe, daaci yá slafaká we-aara adaba sawa á ña. Kina wá, baðemme á ñere na, ña jamme á katafke á Dadaamiya áhuna ba ge cena názu a fakaara Yaakadada ge enndáhá-aara na.»

Waazu á Piyer am mba á Kaurnailiyus

³⁴ Daaci Piyer a eksetaa elva a ba ñane: «Kina wá, diyandiya ganakini ba jirire gergerka emnde áza Dadaamiya. ³⁵ Emnde baðemme, máki ura á njá an lyawa á Dadaamiya, anƙwa á maga jirire wá, ma ura a ekse-ara keni á hayánháya Dadaamiya. ³⁶ Diyakurdiya Dadaamiya a velante elva-aara ge larde á *Iserayiila, elva ñanna wá, labáre á higa geni emnde tá shánsha hairire an Dadaamiya á kya erva an Yaisu *Almasiihu, ñane Yaakadada á emnde baðemme. ³⁷ Ba kure keni diyakurdiya elva ñanna a fantau am Galili, am sarte na Yuhanna anƙwa á balaterá waazu á baptisma ge emnde na; diyakurdiya názu a mágava am huðe á Yahudiya baðemme am sarte ñanna. ³⁸ Ba kure keni diyakurdiya baakire á zlakta á Sheðfekwe Cuðeðde na a vantaa Dadaamiya ge Yaakadada Yaisu ura Nasarátu, diyakurdiya názu a maganaa Yaisu am larde na, slera á maggwire na a maganaa ñane, a naba mbateraaha emnde na tá an shaitaine, adaba Dadaamiya anƙwa antara ñane. ³⁹ Ñere wá, ña seyde-aha á názena a maganaa ñane am huðe á Yahudiya baðemme, antara am Urusaliima na. Ñane maa, ta janaa áte zanƙala. ⁴⁰ Amá Dadaamiya a tsante am fáya am hare ge keyire. A vante baráma ganakini á marañeránmárá ire-aara ge ñere. ⁴¹ A marateraa ire-aara ge emnde baðemme-ka, sey ba ge ñere ña emnde na ni a dzerañerse werre Dadaamiya ganakini ña seyde-aha na. Am iga a tsantetse-aara am fáya na wá, ñere zanjeruze, shañerushe antara ñane. ⁴² A bañerna ba ñane an we-aara ganakini njá ndaterndáhá elva-aara ge emnde baðemme, njá maga seyðire-aara geni ba ñane edda una a tsanaa Dadaamiya ge mága shairiya á emnde na tá an shifa, antara shairiya á emnde a fáya baðemme. ⁴³ Nabi-aha baðemme ndza ta enndáhá elva áte Yaisu, a ba itare: Ma ware una a fetaare áte ñane keni, Dadaamiya á yanárye haypa-aha-aara adaba ñane.»

Ma emnde na garevka Yahudiya-aha keni sharánsha Shedekwe Cudedde

⁴⁴ Am sarte na Piyer ankwá á maga waazu na wá, tsekwaterartsekwá Shedekwe Cudedde ge emnde a cenaa waazu-aara na bademme. ⁴⁵ Yahudiya-aha na ta saa á d'aba Piyer, itare fartarefe na, daremda am mága najipu yaikke, geni mbate Dadaamiya á vaterteva Shedekwe Cudedde ge emnde umele keni. ⁴⁶ Adaba tá cená ba tá ankwá á ndáhá elva-aha anwaslire, tá ankwá á gálá Dadaamiya am yaikkire-aara. Daaci a ba Piyer: ⁴⁷ «Emnde na keni sharánsha Shedekwe Cudedde ba seke una nja shanaa nje. Kina mu, á piyaterantaa ware ganakini tá magaternaamaga baptisma an yawe?» ⁴⁸ Daaci a ba nane, a magarateranmaga baptisma an zhera á Yaisu *Almasiihu. Am iga a una nanna maa, itare ta ndáva Piyer, ganakini á haraterveháre cekwaanjudi.

11

Piyer ankwá á vaterte sera á elva áte Kurnailiyus ge emnde a fetarfe am Urusaliima

¹ Cenarancená emnde a bela, antara emnde a fetarfe umele na tá am Yahudiya, ganakini ba emnde a jeba umele keni tá ankwá emnde umele lyarvaalya elva á Dadaamiya. ² Daaci am sarte na daada Piyer á dem Urusaliima maa, Yahudiya-aha na fartarfe na ta fantau ge hábaza sera á Piyer, a ba itare tá elvan ge nane: ³ «Ekka ni ka naba dem mba á emnde na ta baaka am shedekwe, ka zu duksa antara itare!»

⁴ Daaci Piyer a eksetaa elva, a tsakaterse sera á elva nanna bademme an pálpale. ⁵ A ba nane á elvan ge itare: «Iya wá, ndza yá am berni á Jaupe. Yá átira mága maduwa wá, ya naba shaa wáháyu. Yá zhára ba duksa umele yaikke, á tsekwa á sawa am samaya á sezerwa ba herezhzhe. Duksa nanna ba seke gwad'au, an nana we á nambanwaha-aara ufade kerdé. ⁶ Ya fete ice-aaruwa ba yamme ge zhára názu am hude-aara wá, ankwá dabba-aha á bere, antara dabba-aha á kaamba jeba gergere bademme, názu á hulmba am haha jeba gergere bademme, ira yiye-aha jeba gergere bademme. ⁷ Daaci yá cená ba kwára á biya elva á sawa am samaya: Piyer, tsetse, eksevaka, icantica, ezza. ⁸ Amá ya nwanante: A'aa estuweka Yaakadada, adaba ba ser palle keni damka duksa harám, ma lipa keni am mbuwe-aaruwa. ⁹ A ba kwára nanna zlafe adaliye á sawa am samaya: Zhareka názu a ganvaa Dadaamiya cudedde seke lipa. ¹⁰ Ser keye ankwá á biyanba kwára nanna estuwa. Am iga-aara a naba eptsehe zlafe adaliye ge kazlana nanna á dem samaya. ¹¹ Á ba am sarte nanna maa, saremsa zála ufade á sem mba na ya tsekwa am hude-aara na, a belateraa zhel emnde a Kaysariya á sezerwa. ¹² A ba Shedekwe á Dadaamiya á elvan ge iya: Ezlálá antara itare, manka gajawe dekideki. Daaci ya naba tse ya duwa. Egdzar mama-aha a miya na náwa itare ta unkwá na keni, ta naba duhe antara ya á de ba am hude á há á zhel nanna. ¹³ A ndanerhe sera-aara bademme, geni a tsekwa malika á Dadaamiya am hude á há-aara ba ge nane, a ba malika nanna, ebbela zála, a de darakantedá Simaun Piyer am Jaupe, ¹⁴ watse á se bakánba nane elva na ni ká lyelye shifa á na an nane, ekka antara hude á há á nana bademme. ¹⁵ Daaci ya naba magateraa waazu. Yá

anƙwa á magaterá waazu wá, a tsekwaa ge Shedekwe Cufedde á setarge itare ba seke una ndza a tsekwamiyar ge miya am zunɲwire na. ¹⁶ Daaci yehanteyeha elva na ndza a ndanaa Yaakadada, a ba ɲane: Yuhanna wá, a magateraa baptisma ge emnde an yawe, amá kure, tá de magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde na. ¹⁷ Daaci estuwa, a vatertaa ba Dadaamiya an ire-aara Shedekwe Cufedde, ba seke una ndza a vamite ge miya adaba fetarfire á miya áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na. Yá dzegwándzegwa piyantaa slera-aara ge Dadaamiya emtu?»

¹⁸ Cenarancena elva ɲanna, lauktu daralika á hábaza sera á Piyer mazla-aara. Ta fantau ge gálá Dadaamiya, a ba itare: Una wá, ba jirire. A magaternaa ba Dadaamiya pute a maga tuba ge emnde a jeba umele keni, ganakini a sharansha shifa.

Emnde a fetarfe na tá am Antakiya

¹⁹ Am diyakurdiya ba kure keni, ganakini am sarte á ja Aitiyain, ndza anƙwa zladá áte emnde a fetarfe kyarkya á dem ekse-aha gergere, emnde umele-aatare kwaye ta zlalá á dem Finikiya, antara Kiprus, ira Antakiya na wá, itare ta de balá ba waazu. Amá wá, sey ba ge Yahudiya-aha. ²⁰ Emnde umele-aatare ge emnde a Kiprus, antara emnde a Siraine, ta naba dem Antakiya. Itare wá, ta de magaterán ge Yahudiya-aha ka palle waazu, antara emnde na garevka Yahudiya-aha keni bademme. Ta de ndaater labáre á higa, elva a Yaakadada Yaisu. ²¹ Yaakadada Yaisu maresemáre hákuma-aara am itare. Adaba una ɲanna, emnde kwakya fartarefe, saremsa á sem sera-aara.

²² Dámda labáre-aatare á deza emnde a fetarfe na tá am Urusaliima maa, daaci ta naba bela Barnabas á dem Antakiya ɲanna. ²³ Duwa-aara, ba ɲane keni de nanna ganakini Dadaamiya a gaterar barka kwakya ge emnde a fetarfe ɲanna, higa ge ɲane keni. A faterem ndzedá am vuwa kwakya geni a njarinja an lya á Dadaamiya, a dzalarka dekideki. ²⁴ Barnabas ɲanna wá, ura mággwe, slefatarfe an tsaka ire, an naha an Shedekwe Cufedde. Daaci emnde kwakya fartarfe áte Yaakadada.

²⁵ Am iga a una ɲanna maa, Barnabas a sem Tarsus ge tataya Sawulu. ²⁶ Am sarte na shansha, ta saa ba kerde á sem Antakiya. Ta se magaa sakanderi átirpalle, ta kwaraterse duksa kwakya ge emnde a fetarfe. Ta fantau á ba am Antakiya ɲanna zunɲwe ge dáhá emnde a fetarfe an emnde á *Almasiihu.

²⁷ Tá anƙwa nabi-aha umele ta tsete am Urusaliima, ta dem Antakiya am sarte ɲanna, ²⁸ a balese ge palle á nabi-aha ɲanna an hákuma á Shedekwe Cufedde, zhera-aara Agabus, a tsetehe, a tsaahé am dagave á emnde, a ba ɲane: Anƙwa á sawa waya waya yaikke á sete duniya bademme. (Ba jirire ndza samsa waya ɲanna am zamáne á sleksu Kalawdiyus.) ²⁹ Daaci ta naba ɲgudaa sawari-aatare emnde a fetarfe, ganakini ma ware keni a faafa názu a dzegwanaa ɲane, tá de melateru ge emnde a fetarfe na tá am Yahudiya an ɲane. ³⁰ Ta naba jemaa sadake ɲanna, ta belaa tara Barnabas tá antara Sawulu an ɲane ádeza male-aha á emnde a fetarfe am Yahudiya.

12

*Hirudus a ja Yakuba, a belem Piyer am dangay

¹ Am sarte ɲanna, fantaufe sleksu *Hirudus ge shateru zlaɗa ge emnde a fetarfe umele. ² A ba ɲane: A jareja Yakuba egdza emmenjara ge Yuhanna an katsakar, ta naba jehe. ³ Nanna hayaránháyá Yahudiya-aha maa, a naba eksevaa Piyer keni, am hare-aha á muɲri á depaiɲ na baaka shahi á makala am huɗe-aara na, a de zlenjma am dangay. ⁴ Am sarte na eksevaksa na wá, a puwaa sawji-aha kelaawa ju anjkwaha, ta tegese sawji-aha ɲanna gergere ufade ge ufufa-aara. Ate *Hirudus wá, ma andze á dáná á dem shairiya á katafke á zlamaha má zlauzla muɲri á *Paska ɲanna baɗemme. ⁵ Daaci ba njá á Piyer am dangay na, amá baaka puwansepuwe á emnde a fetarfe ɗekideki ge mága maduwa aɗaba ɲane.

Malika a sanse Piyer am dangay

⁶ Lauktu á semsa hare na a tsanaa *Hirudus na wá, á ba an vayiya ɲanna Piyer á pá ba hare-aara am dáɗave á sawji-aha buwa, erva-aara palle an ɲguɗa áte sawji na, erva palle keni an ɲguɗa áte una an kaderci baɗemme. Sawji-aha na tá ufa we á bere á dangay ɲanna keni tá anjkwaha baɗemme. ⁷ A naba semhe ge malika á Yaakadada, hyemhya parakkire á Dadaamiya am huɗe á dangay ɲanna baɗemme. Daaci malika na a de gejante Piyer, a tsante am hare: «Ettse ba watsewate!» a ba ɲane á elvan ge ɲane. A palehe ge tsavaytsavaye áte erva-aha-aara ba estuwa, a puwehe á dem haha baɗemme. ⁸ A ba malika na á elvan ge ɲane: «Halantehála náza ɲguɗa huɗe á ɲa, ɲgudesengude huɗe, puwempuwa kimake á ɲa am sera.» A naba maganaahe una ɲanna Piyer. A ba ɲane á elvan ge ɲane: «Tsekwemtsekwa am kazlaɲa á ɲa, sawa mi zlala.» ⁹ A tsetehe ge Piyer ba estuwa, anjkwaha á ɗaba malika na, amá njanteka ɲane áte jirire názena anjkwaha á maganá malika na, ɲane a kurken á ba am wáháyu.

¹⁰ Daaci ba tá sawa, tá sawa, ta yesaa tate á njá á sawji-aha palle, ta yesaa una ge buwire, saremsa áte wákyiya yaikke na an maga an íre miyenne, má sakesse am una ɲanna ká de ba am huɗe á berni na. Saremsa áte wákyiya ɲanna, a wertaa ba ɲane an íre-aara, ta naba sesehe á segáshe. Ta zlalete ba cekwaangudí áte barama á dem huɗe á berni wá, a medehe ge malika na, a yaa Piyer ba ɲane palle. ¹¹ Piyer á nanna mazla-aara názena a maganaa malika, a ba ɲane: «Kina wá, diyandiya kwa, mbate Yaakadada a beta malika, a se ɲezlise am hákuma á *Hirudus, antara lámare na ta yekivaa Yahudiya-aha na baɗemme.»

¹² Am sarte na shushe Piyer yawe am mága ɲanna baɗemme maa, a naba dem mba á Maari emmarge Yuhanna, Markus keni ba zhera-aara, a de beraa emnde kwakya tá anjkwaha ɲala Dadaamiya. ¹³ Daaci anjkwaha á já we á bere Piyer am mba á Maari, a sawa gyaale umele zhera-aara Raude, a se cena labare wá, ¹⁴ á cena ba kwará á Piyer. Higetehiga Raude, kelaa ma á werá we á bere ɲanna wá, ɲane a eptsaa á dem huɗe á bere zlaɓe ádaliye ge ndahater ge emnde umele ganakini anjkwaha Piyer á tsá ágáshe. ¹⁵ A ba itare tá elvan ge ɲane: «Ká an shaitaine emtu Raude?» A ba ɲane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire una fideka.» A ba itare, má estuwa wá, una ba shedekwe-aara. ¹⁶ Amá Piyer yánka já we á bere na. Mázla-aara ta se werante, tá zhára ba irice á Piyer á tse, tá maga ba najipu-aara. ¹⁷ A magateraa nalaama an erva ganakini a ndarka elva. A ndaterhe

názena a maganaa Yaakadada ge sanse am dangay na, a ba ñane á elvan ge itare: «Mbedawaterumbede ge tara Yakuba, antara egdzar mama-aha a miya umele.» Daaci ba segáshe-aara, a zlalehe á dem tate umele.

¹⁸ Weraawera ekse wá, ba palle a názu tá ndaaná sawji-aha na ta ufaa Piyer na baaka. Názu tá ndaaná itare, ba Piyer na mu a magáná estara? ¹⁹ A ba sleksu *Hirudus sey a tatayartátaya. Amá sharánká Piyer d'ekid'eki. A dateraa ndáva-aha ge sawji-aha na, am iga-aara, a ba ñane, má ba estuwa wá, a cebareceba sawji-aha ñanna am kelaa-aara. Ba a ndaase una ñanna, mazla-aara ba zlala-aara á dem Kaysariya, a de shekwaahé áhuwa.

Elva áte emtsa á sleksu *Hirudus

²⁰ A ba am sarte-aha ñanna maa, ndza ankwá ervaun'ge á sleksu *Hirudus áte emnde a ekse á Tirus, antara emnde a ekse á Sidaun bademme. Daaci emnde a ekse-aha ñanna ta magaa sawari geni tá de slapala áza slekse; ta naba tatayevaa Balastus geni á dáterá ñane á deza slekse ñanna. Balastus ñanna ura male. Hudé á há á slekse ñanna bademme am erva-aara. Daaci duwa-aatare ádeza sleksu Hirudus, ta de tataya hairire am dágave-aatare. Adaba zuze á emnde a ekse-aha ñanna bademme á segáshe á ba am kwárá á slekse ñanna.

²¹ Daaci sleksu Hirudus a fateraa sarte á já ire-aatare. Samsa sarte ñanna maa, Hirudus a tsekwemaa am zane á sleksire a njemaa am kurshi á sleksire, a fantau ge ndaater elva. ²² Amá ta naba ñwete ge emnde bademme á ba an ká kwárá á dem zhegela, a ba itare: Dadaamiya una á ndáhá elva na, urimagweka. Ba a cenaa una ñanna sleksu Hirudus, a naba shafante ire-aara. ²³ Daaci a se zlavanaahe ge malika á Yaakadada á ba am sarte ñanna an lapikere, adaba a eksetaa slede á Dadaamiya. A zanse hudé záhe á hudé, daaci a naba emtsehe. ²⁴ Amá elva á Dadaamiya wá, hwiyaahwiya baaka zlakta-aara.

²⁵ Tara Barnabas antara Sawulu magarnaamaga slera na ta faterarfe, ta belaterbela á dem Urusaliima na, ta saa ba kerdé antara Yuhanna Markus á sem Antakiya.

13

Tá an dzera tara Barnabas antara Sawulu ge dem larde umele

¹ Am aiklaisiya á Antakiya wá, tá ankwá nabi-aha, antara emnde a kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Náwa zhera-aha-aatare: Barnabas, Simaiyaun, Ura Danjwe keni ba zhera-aara, Lukiyus, ñane ura Siraine, Manahun, ñane slenja á sleksu *Hirudus, ira Sawulu. ² Vacite umele tá am sera á Dadaamiya, tá ankwá tsufa ndera wá, a ba Shedekwe Cufed'ge á elvan ge itare: «Tara Barnabas antara Sawulu wá, yawáterya ge ire-aatare ge mága slera na ya daater ge ñane na.» ³ Daaci ta tsufete ndera, ta magaterar maduwa, ta puwaterar *erva a barka, lauktu ta belaterbela á de maga slera ñanna.

Slera á tara Barnabas antara Sawulu am Kiprus

⁴ Am a dzeratersaa Shedekwe Cufed'ge tara Barnabas antara Sawulu ge belaterbela, ba zlala-aatare á dem Sailaiwkiya, ta de dema am paare á yawe áhuwa ge dem Kiprus am dágave á yawe. ⁵ Ta de tsekwa am Salami am haha ñanna, daaci ta de fantau ba ge de bálá

elva á Dadaamiya am *mashidi-aha á Yahudiya-aha áhuwa. Yuhanna Markus keni antara ba itare, anƙwa á melaterumele. ⁶ Ta jem dába praatte am haha á Kiprus ɲanna. Herzhe tá degáshe am haha ɲanna, kwaye ta dem Pafaus am halavuwa-aara. Am Pafaus maa, ta de já ba ire antara zhel Yahudiya umele zhera-aara Bar-Yaisu, slemaga namselkwa, a bantsa ɲane: Ya nabi, mbate fida. ⁷ Zhel ɲanna ta emnde a njá antara raizhaun á haha á Kiprus, zhera-aara Saairgiyus Paulaus slenƙale jipu. Daaci raizhaun a dante tara Barnabas antara Sawulu á dezeńara, adaba á kátá cená elva á Dadaamiya. ⁸ Amá Ailimas, una zhera á slemaga namselkwe na an elva a Yunaniƙkau-aha, ɲane ekserka duwa á tara Barnabas á deza raizhaun na deƙideƙi. Á kátá piyantá fetarfire ba deƙideƙi ge raizhaun.

⁹ Daaci Sawulu, Paul keni ba zhera-aara, an naha an Shedekwe Cufedde, a ɲgyaiɲgyainse ice, ¹⁰ a ba ɲane á elvan ge zhel ɲanna: «Hey! Zhel shaitaine, a ba ka ka yaimyaime, ká maga ba kemaɲgerire, ka kelaade á jirire bademme? Ká yainya emtu badza slera á Dadaamiya na? ¹¹ Náwa Dadaamiya á fakar názu á fakarfe, sey ká gevge wulfe emtsaade cekwaanƙuɲi, ká shekwaashekwa ká náƙa vaciya an ice á ɲa.» Kerten a naba wulfete ge Ailimas, á tatapaná an naɲafa antara názaɲa bademme ge tataya ura á taɲaná an erva. ¹² Nanna raizhaun una ɲanna, ɲane a naba fetarehe áte Yaakadada, anƙwa á cená názu tá kwaransekwáre, anƙwa á maga najipu-aara.

Tara Paul antara Barnabas am Antakiya, haha á Pisidiya

¹³ Tara Paul yaránya Pafaus, daremda am paare á yawe, zlarzálá á dem Pairge am haha á Pamfiliya. A de yateraa áhuwa Yuhanna Markus, ɲane a eptsaa á dem Urusaliima. ¹⁴ Amá tara Paul wá, ta tsete am Pairge ɲanna, kwaye ta zálá á dem Antakiya am haha á Pisidiya. An vaci puwansepuwe maa, ta duhe á dem *mashidi á Yahudiya-aha, ta de njanjehe. ¹⁵ Am sarte na ndarsende *tawraita, antara wakita á nabi-aha, male-aha á mashidi ɲanna ta belaterve we ge tara Paul, a ba itare tá elvan ge itare: «Máki anƙwa elva kwá ndaater ge emnde ge vaterte ndzedá an ɲane wá, ndaundáhá kina egdzar mama-aha-aaruwa.»

¹⁶ Daaci a naba tsetehe ge Paul, a magateraa nalaama an erva, a fantau ge ndaater elva, a ba ɲane: «Kure emnde a *Iserayiila, kure emnde na kwá an lyawa á Dadaamiya bademme, cenaucena: ¹⁷ Dadaamiya na mí dabaná miya emnde a *Iserayiila na wá, ndza a dzeratersaa ba ɲane eggye-aha a miya werre, kwaye a de gelateraa am haha á emnde, am Misera. Am iga á una ɲanna maa, a saterse am Misera ɲanna an hákuma-aara. ¹⁸ Yawe kul ufade á fá ba ervaunɲe an itare am kaamba. ¹⁹ Daaci a keɲaa jeba gergere vuye antara slekse-aha-aatare bademme am Kanaana, a vaterte haha ge emnde-aara Iserayiila-aha. ²⁰ Bademme á una ɲanna wá, shekwaashekwa-aara á maga yawe deremke ufade an kul ilyebe. Am iga-aara maa, Dadaamiya a dzerese emnde umele am itare, a gaterve narkali-aha ge kyá shairiya-aatare. A magán ba estuwa dem zamane á nabi Samiyail.

²¹ «Am iga-aara maa, itare ta ndavanu slekse ge Dadaamiya, a vaterte Sawulu egdza á Kis. ɲane ura jeba á Bainjamain. A magaa iva kul ufade am sleksire. ²² Am iga á yawe kul ufade wá, Dadaamiya yanaaya Sawulu, a vaterte *Dawuda ge slekse-aatare. Náwa názu

a ndaasa Dadaamiya áte sleksu Dawuda: Ya hayanaa á ba an háyá Dawuda egdza á Yaisa, diyandiya geni á de maganaamaga ñane názena yá kataná ya baðemme. ²³ Kina wá, Dadaamiya a eksese ura am dágage á eggye-aha á Dawuda ñanna, a ganve slelyaterlya itare emnde a *Iserayiila baðemme. Ba seke una ni ndza a bateranba ganakini watse á vaterte ura, slelyaterlya na. Ura ñanna wá, Yaisu. ²⁴ Am sarte na zlaðe marseka Yaisu ire-aara parakke áza emnde wá, Yuhanna a magateraa waazu ge emnde a Iserayiila, a ndaterndáhá geni a magarmága tuba, tá magateraamaga baptisma. ²⁵ Am sarte na herzhe watse á emtsa Yuhanna wá, a naba ndavateruhe, a ba ñane: Kwa kurken ya ware ñane? Iya wá, ya edda una kwá ufaná kure ka. Ñane aṅkwa á sawa. Ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya ðekideki.

²⁶ «Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure eggye-aha á Ibrahimia, kure emnde na kwá an lyawa á Dadaamiya baðemme na, Dadaamiya a belamiyán ba ge miya labare á lya ura ñanna. ²⁷ Amá cenaránka emnde a Urusaliima antara male-aha-aatare ganakini ba Yaisu una slelya ura, cenaránka názu ta ndahanaa nabi-aha na. Tá ndáhá ba ñane tsa ba kelaa vaci puwansepuwe am mashidi-aha-aatare, aley ta eksevaa Yaisu, ta zuhe an shairiya. Estuwa, ta maganaahe keni ba itare ñanna zlaðe adaliye elva a nabi-aha ñanna. ²⁸ Sharánka tsa haypa áte ñane hyephye ge já shifa-aara, aley a ba itare tá elvan ge sleksu *Pilaatu: Sey ká ja ba shifa-aara baðemme. ²⁹ Magaraamaga názu ndza ta ndahanaa nabi-aha áte Yaisu wá, ta tsekwanaahe ge emnde umele áte dzangala ñanna, ta de hedehe. ³⁰ Amá a se tsante ge Dadaamiya am fáyá. ³¹ Am hare-aha kwakya una Yaisu aṅkwa á maraterá ire-aara ge emnde na ndza tá njá á ba antara ñane na. Aṅkwa á maraterá ire-aara kwaye á sa am Galili, dem Urusaliima baðemme. Ba emnde ñanna una ta seyde-aha-aara. Tá aṅkwa á ndater elva-aara ge emnde a *Iserayiila. ³² Ba ñere na keni, ña sakuraa ba labare á higa ñanna. Ña se bakuraa duksa na ni ndza a baternaa Dadaamiya ge eggye-aha a miya ganakini watse á vaterteva na. ³³ A vamite ge miya na ma eggye-aha-aatare na duksa ñanna. Adaba a tsante Yaisu am fáyá ba seke una aṅkwa an puwa am jabura buwa na. A ba ñane:

Vatena wá, gakevge egdza-aaruwa, Iya keni ya Edeña.

³⁴ Ndza a bánba zlaðe ádaliye Dadaamiya ganakini watse á tsantetse Yaisu am fáyá, á de sevka vuwa-aara ðekideki. A ba ñane:

Ba jirire, watse yá gakarge barka-aaruwa ba seke una ndza ya banán ge *Dawuda ganakini watse yá magannaamaga na.

³⁵ A ba Dawuda zlaðe ádaliye am wakita-aara:

Ká yánka á sevse vuwa á sleslera á ña ðekideki.

³⁶ Ñane wá, a maganaa slera ge Dadaamiya am zamane-aara, amá zlauzla ndzedá-aara, emtsamtsa, ta hedaterve ge eggye-aha-ñara. Ñane wá, sevse. ³⁷ Amá edda una tsantetsa Dadaamiya am fáyá na wá, ñane sevka vuwa-aara ðekideki. ³⁸⁻³⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, shagera ba kwá cena názena njá aṅkwa ndakurndá na: Dadaamiya á de yakuraarye haypa-aha á kure wá, sey adaba Yaisu. Ma ware keni má fetarfa edda-aara á ba áte ñane wá, Dadaamiya á vanteva jirire. Una názu dzegwánka *tawraita magaterán ge emnde. ⁴⁰ Faufa hyema

ba shagera geni a gevka názena ta ndahanaa nabi-aha na áte kure.
⁴¹ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

Cenaucena kure emnde na kwá anjwa á epsawa elva á Dadaamiya na, dawemda am mága najipu, geni kedakurkedfire. Adaba yá de maga názena, ma tá palakurá sera-aara keni, kwá de cenánka dekidfeki na am zamane á kure.»

⁴² Tá degáshe am mashidi nanna tara Paul antara Barnabas wá, ta naba ndavaterndáva geni a sarsawa zlafe ádaliye am maka na á de sawa na keni vaci puwansepuwe, geni tá se vaterteva zlafe ádaliye waazu nanna. ⁴³ Am sarte na tá anjwa kya emnde bademme, kwakya Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele na ta dema an de am nadina á Yahudiya-aha na, ta dába tara Paul zlafe ádaliye. Daaci tara Paul tá an Barnabas ta vaterte sera á elva-aha kwakya, ta faterem ndzedá am vuwa kwakya geni a gazlarka dekidfeki, a tsaraatse á ba áte ngurna na ni a magaterna Yaakadada.

⁴⁴ Samsa vaci puwansepuwe, saremsa emnde ba kwakya ba seke jarauka am bere dekidfeki, bademme ta se cena ba waazu. ⁴⁵ Ba ta naa dikele á emnde na Yahudiya-aha wá, ta naba fantau ge shelha am ervaunfde-aatare áte emnde nanna. Daaci ba elva na anjwa á ndahaná Paul na keni, ta maganaa gajawe, ta zlazlese antara ba ire-aara. ⁴⁶ Tara Paul antara Barnabas ta naba sherse ice, a ba itare tá elvan ge itare: «Zlaya geni njá sakurán ge kure emtsaafde zunjwe elva á Dadaamiya, amá kwa yanaa ba kure tsawe wá, njere zlalañerzlala á deza emnde a jeba umele. Emtu mándzawe ázekure Dadaamiya anjwa á vakurte shifa anwaslire na emtu? ⁴⁷ Cenaucena názu á ndahaná wakita á Dadaamiya; a fanjeraara Yaakadada:

Ya fak geni ká maraterá parakkire-aaruwa ge larde-aha á duniya bademme, ká daterná ka elva a lya shifa, ma ge emnde na tá áme keni bademme.»

⁴⁸ Ba ta cenaa una nanna emnde na ta Yahudiya-aha ka na wá, higa ge itare. Ta fantau ge gálá Yaakadada adaba elva-aara. Daaci bademme á emnde na ndza tá an dzera áza Dadaamiya ge sha shifa anwaslire na, garevge emnde a fetarfe. ⁴⁹ Daaci a hyemaa estuwa elva á Dadaamiya am larde nanna.

⁵⁰ Amá duwa á Yahudiya-aha wá, ta de tsante ervaunfde á male-aha á berni nanna, antara njwasha ngangaha na daremda am nadina á Yahudiya-aha na bademme áte tara Paul antara Barnabas, ta shateru zlada kwakya, ta naba bakaterse am kwara-aatare. ⁵¹ Daaci ta naba papateraahe berbere á haha-aatare áte sera-aha-aatare, ta yateraa áte ukusuwe, ta naba zlala-aatare á dem Ikauniya. ⁵² Amá emnde a fetarfe na tá am Antakiya nanna wá, baaka lámbe-aatare, tá an naha an Shedefkwe Cufedfde, higa-aatare ba kela-aara.

14

Tara Paul antara Barnabas am Ikauniya

¹ Am sarte na daraada tara Paul antara Barnabas am Ikauniya, áhuwa keni duksa a de magava ba kalkale antara una ta maganaa am Antakiya. Duwa-aatare á dem *mashidi á Yahudiya-aha, ta de magaa waazu, Yahudiya-aha antara emnde na garevka Yahudiya-aha emnde kwakya fartarfe. ² Amá duwa á Yahudiya-aha na fartareka na wá, ta

naba tsante ervaunċe á emnde umele na itare keni zlaċe fartareka na, geni a darateránda dágala ge tara Paul.

³ Amá keni hararaaháre jipu am Ikauniya ŋanna, ta kwaraterse elva a Yaakadada á ba an dzaŋdzaŋjire ge emnde. Yaakadada keni a vaterte hákuma, ta magaa nalaama-aha, antara najipu-aha gergere kwakya. A maraterse an una ŋanna geni elva na tá aŋkwa á kwaratersá itare ge emnde áte ŋgurna-aara na wá, jirire baċemme. ⁴ Daaci emnde a ekse tegarsetege gergere buwa. Emnde umele tá am dalbe á Yahudiya-aha, emnde umele keni tá am dalbe á emnde a bela.

⁵ Daaci Yahudiya-aha, antara male-aha-aatare, ira emnde na garevka Yahudiya-aha, baċemme ta magaa niya-aatare ge ceċa emnde buwa na ba dċekidċeki an nákwá. ⁶ Ba cenaráncena una ŋanna, mazla-aara zhagade ge itare á dem Listira, antara Dairbe, ekse-aha ŋanna am haha á Likauniya, antara ekse-aha umele na am kwara ŋanna baċemme. ⁷ Ta de fantau ge bálá labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu áhuwa.

Tara Paul antara Barnabas am Listira, antara Dairbe

⁸ Am Listira maa, ndza aŋkwa ura ŋguryekwe wá, á njá á ba am haha, áċaba an mátsá sera-aha-aara baċemme. Ta yese ba estuwa, tsamka am zhegela dċekidċeki ge zlala, aċaba ta yáná an mátsá ubiċya ba estuwa. ⁹ Vacite umele maa, zhel ŋanna aŋkwa cena waazu á Paul. Sleċela ŋanna a zharaa zhel ŋanna wá, a naba diyeddiye ganakini aŋkwa fetarfe á zhel ŋanna ge sha ire-aara. ¹⁰ Daaci a kante kwara-aara á dem zhegela sleċela: «Tsetse, tsatse am zhegela,» a ba ŋane á elvan ge ŋane. Hattse a naba tsete ge zhel ŋanna, aŋkwa á zlala. ¹¹ Naranna dikele á emnde na najipu ŋanna, ta naba fu hula á ba an ndzedá, a ba itare an elva a ekse ŋanna, amaana elva a Likauniya: Dadaamiya-aha nyairevnye emnde, náwa itare saremsa ásezeŋere! ¹² Barnabas ta dánaa an dadaamiya-aatare Jaiwus, Paul ŋane ta dahanaa an dadaamiya-aatare *Hairmais aċaba ŋane edda á ndáhá elva.

¹³ Hele-aatare ŋanna tá dahaná an Jaiwus na wá, ta nderanaa bere áte iga a ekse. Male á hele ŋanna tá dahaná an Jaiwus na, a naba saa dalau-aha tá an caċa an ugbene-aha jili gergere, daaci a se tsaterahe áte we á bere á hele ŋanna. Male á hele, antara emnde baċemme wayarwáyá tá ceċaterá dalau-aha an caċa na ge tara Paul antara Barnabas.

¹⁴ De cenaráncena una ŋanna emnde a bela na, ta naba dzadzaa zane áte vuwa-aatare, ta duhe á dem dágave-aatare á ba an zhagade, ta kante kwara, a ba itare tá elvan ge itare: ¹⁵ «Ŋa baa ba kure dawalaa na: Kwá magán ge uwe jeba una? Ábi ŋere ŋa emndimagwaha ba seke kure. Ŋere ŋa sakuraa labáre á higa geni kwa yánya hele-aha ŋanna, aċaba baaka nampire-aara. Lyauvalya elva á Dadaamiya á jirire na á fá shifa am ura na. Ŋane wá, a nderanaa ŋane samaya, antara haha, antara yawe-aha baċemme, ira názu am huċe á duksa-aha ŋanna baċemme. ¹⁶ Werre wá, Dadaamiya a yaa emnde baċemme, ma emnde-ara keni ndza tá daba ba unjule-aatare. ¹⁷ Ba werre ŋanna keni wá, Dadaamiya ndza aŋkwa á maraterse ire-aara ge emnde an slera á maggwire na aŋkwa á maganá ŋane. Aŋkwa á hyakurá yawe á sá am samaya, á vakurte slak-slakire geni kwá sanaasa duksa-aha á kure an sarte-aara, aŋkwa á zakuru náza za, á vakurte higa am

ervaunċe, baċemme ba Dadaamiya.» ¹⁸ Waazu ɳanna baċemme demda tsa am hyema-aatare, aley ta piyaterante ba zlahhe ge kyula emnde a bela na.

¹⁹ Am iga-aara maa, ta sem ge Yahudiya-aha á sa am Antakiya am haha á Pisidiya, antara á sa am ekse á Ikauniya, ta se tsanta itare ervaunċe á emnde baċemme áte Paul. Daaci emnde baċemme ta naba gwarhe ge Paul ge dzaganá an nákwá, ta tedese á dem iga a ekse, ta kurken emtsamtsa. ²⁰ Amá de jarammejáhá emnde a fetarfe arge ɳane wá, a naba tsetehe, ta dema am huċe á ekse antara ba ɳane. Makuralla-aara ta naba zlala-aatare antara Barnabas á dem Dairbe.

Tara Paul antara Barnabas eptsareptsá á sem Antakiya am Pisidiya

²¹ Tara Paul antara Barnabas magarnaamaga waazu á labáre á higa, elva a Yaisu am ekse á Dairbe, emnde kwakya fartarfe. Am iga-aara maa, ta eptsehe á sem ekse á Listira, antara Ikauniya, lauktu saraasa á sem Antakiya am Pisidiya. ²² Ta se faterem ndzeċa am vuwa kwakya ge emnde a fetarfe am ekse-aha ɳanna. A ba itare tá elvan ge emnde a fetarfe: Sey mi bashubáshe zlaċa-aha kwakya emtsaade, lauktu mi demda á dem zlanna á Dadaamiya. ²³ Baċemme a ekse na ta dema itare, ta de shaa emnde a fetarfe, lauktu tá zlalá wá, tá dzeraterá emnde a sawari á ba am dágage-aatare ɳanna, tá tsufa ndera, tá magaterar maduwa ge emnde ɳanna, daaci tá yaterya am erva a Yaakadada na ta fetaara itare áte ɳane na, itare tá zlalá-aatare. ²⁴ Ta degashe praatte am haha á Pisidiya, tá magán ba estuwa, daraada á dem haha á Pamfiliya. ²⁵ Ta de ndaterhe elva á Dadaamiya ge emnde am ekse á Pairge, daaci kwaye ta zlala á dem Ataliya. ²⁶ Tsante áhuwa wá, ta zlalá an paare á yawe á dem Antakiya. Ekse ɳanna wá, ekse na ndza ta yateraa am erva a Yaakadada, geni á magaterá ɳurna á mága slera na a fateraara ɳane na. Slera ɳanna una magarnaamaga, saraasa na.

²⁷ Saraasa am Antakiya maa, ta se jemaa emnde a fetarfe, ta ndaterhe názena a maganaa Dadaamiya an itare baċemme, antara baráma na a weratertaa Dadaamiya ge emnde a jeba umele, ganakini itare keni a fartarfe áte Yaisu. ²⁸ Njarinja áhuwa ɳanna, hararaaháre jipu áza emnde a fetarfe.

15

Jáháva yaikke am Urusaliima

¹ Ta duhe ge emnde umele á da am Yahudiya ta dem Antakiya, ta de kwaraterse elva na ge emnde a fetarfe na tá áhuwa. A ba itare tá elvan ge itare: «Máki dakuremka am sheċekwe áte una a ndaanaa *tawraitá a Muusa wá, kure kwá taa enzleska ċekideki.» ² Amá eksararka tara Paul antara Barnabas tsáha ɳanna ċekideki. Daaci njaanja gajawe yaikke am dágage-aatare arge elva ɳanna. Am iga-aara maa, itare baċemme ta dema am sawari palle, geni a darduwa tara Paul antara Barnabas, ira emnde umele á dem Urusaliima a de ndarndáhá elva ɳanna antara emnde a bela, ira emnde a sawari á aiklaisiya áhuwa.

³ Daaci ta belateraa estuwa emnde a fetarfe. Am shula-aatare maa, ta kyaa ba huċe á Finikiya, antara huċe á *Samariya praatte, tá anċwa á ndaater ge emnde a fetarfe átira zlala, geni emnde a jeba umele keni fartarfe áte Dadaamiya. Una ɳanna a vaterte higa ge emnde a fetarfe

baɗemme. ⁴ Daraada am Urusaliima, lyaraterwaalya emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklasiya, ira emnde a fetarfe baɗemme. Daaci tara Paul ta fantau ge ndaater názu a maganaa Dadaamiya an itare baɗemme. ⁵ Amá ta tsetehe ge Yahudiya-aha umele, ta emnde á *Farisa-aha, fartarfe tsa, amá a ba itare: Emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na wá, sey tá puwaterpuwa baɗemme á dem shedfekwe, tá ndaaterndáhá sey tá daba *tawraita a Muusa.

⁶ Jarammeja emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklasiya, itare ta njar ge ndáhá elva ɗanna zlaɓe ádaliye. ⁷ Shekwaraashekwa arge elva ɗanna, am iga-aara a tsete ge Piyer, a ba ɗane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Ba kure keni diyakurdiya ganakini Dadaamiya a eksise vateneka ge daterá labára á higa ge emnde a jeba umele, geni itare keni a cenarvaacena, a fartarfe. ⁸ Am Dadaamiya ɗane diyaadiya erwaunɗe á emnde, a naba vaterte Shedfekwe Cufedɗe ba seke una a vamite ge miya na wá, ba ganakini lyatervaalyire. ⁹ ɗane magaaka gergerire ɗekideki am dáɗave á miya antara itare, a baraterse erwaunɗe aɗaba fartarfe. ¹⁰ Labára kure kwá faterar gwatame á *tawraita na kwaye am eggye-aha a miya, sem zamane á miya keni, ba palle á ura a dzegwándzegwa baaka na? Kwá tataya názu am huɗe á Dadaamiya emtu? ¹¹ Ba miya keni am salikataliya na wá, famitarfe áte Yaakadada Yaisu, geni a lyamisaa á ba aɗaba ɗurna-aara ba seke itare.»

¹² Emnde am jáháva baɗemme ɗaruɗe tseriye, ta cená ba tara Paul antara Barnabas mazla-aara, tá ndaater nalaama-aha, antara najipu-aha na a maganaa Dadaamiya á kya erva an itare am dáɗave á emnde a jeba umele.

¹³ Zlarnaazle itare elva-aatare baɗemme, a eksante elva Yakuba, a ba ɗane á elvan ge emnde: «Cenaucena egdzar mama-aha-aaruwa: ¹⁴ Náwa mi cenáncena a ndaamindáhá Simaun baɗemme, ganakini Dadaamiya aɗkwa á fateru hyema ge emnde na garevka Yahudiya-aha kwaye am fantaufe á fetarfire, a dzeresaa ba ɗane emnde na, geni tá de gev emnde-aara. ¹⁵ Elva ɗanna wá, tá zláála antara elva-aha na ndza ta ndanaa nabi-aha na. Aɗaba a ba wakita á Dadaamiya:

¹⁶ Am iga á una ɗanna wá, watse yá sawa, a ba Yaakadada. Yá se tsatsanaatsatse lákwá á há á *Dawuda na baɗemme. Ma haraare badza-aara keni, yá se tsatsanaatsatse baɗemme,

¹⁷ lauktu emnde umele tá de shantaushe ge tate á Yaakadada, ba estuwa ge emnde a larde-aha umele na a ɗatersaa ɗane am duniya baɗemme.

¹⁸ Kwaya ɗane názu a ndanaa Yaakadada, edda una a sansaa ɗane vateneka duksa-aha ɗanna.»

¹⁹ Daaci a eksante elva-aara ádaliye Yakuba, a ba ɗane: «Áte ya wá, magaumika názena ni watse á vaterte shuɗɗula ge emnde a jeba umele na ta sem sera á Dadaamiya. ²⁰ Amá mi puwatertepuwa nalmesheri, mi ndaaterndáhá a zarka hyuwa na ta icanante ge hele, una ɗanna harám; a magarka gwardzire, a zarka uzhe, antara ma hyuwa-ara keni má icaaka. ²¹ Aɗaba kwaye am zamane-aha na dedde na emnde tá aɗkwa á bálá waazu am *tawraita a Muusa am ekse-aha gergere, tá aɗkwa enndáhá ba kelaa vaci puwansepuwe.»

Nalmesheri na ta belanaa aiklaisiya-aha á Urusaliima á dem Antakiya

²² Am iga á una ñanna maa, emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, ira emnde a fetarfe bademme, njarantenja ganakini tá dzeresedzere emnde am dágave-aatare, tá jatermaare antara tara Paul tá an Barnabas, tá belaterá á dem Antakiya. Daaci ta dzerese tara Yahuda Barsabas antara Silas. Bukerfe-aatare ta ba emnde na tá an dárádza áza emnde a fetarfe bademme. ²³ Daaci ta puwete nalmesheri na, ta belaterbela an ñane. A ba itare am nalmesheri ñanna:

«Wakita na ña puwetaa ba ñere emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, ña egdzar mama-aha a kure, ñá ankwá á gakur use á ñere ge kure emnde a fetarfe na kwá am Antakiya, am Siriya, antara am Silikiya.

²⁴ Cenanjeráncena ganakini de sharakursha emnde á ñere umele, ta de fakurma am dzámá ire, antara shunñula an elva-aha-aatare, amá ñere wá, baaka we á ñere am hufe-aara ta duwa ba itare.

²⁵ Adaba una ñanna, náwa ña dzerese emnde na ña diyatersaa ñere áte ye á ñere palle, tá ankwá duwa antara tara Paul tá an Barnabas ádeze kure.

²⁶ Ba tara Paul antara Barnabas na ta yá shifa-aatare bademme ge mága slera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na.

²⁷ Kwaye ñá belá tara Yahuda antara Silas ádeze kure, tá de palakurnaapálá itare názena ña puwetaa am nalmesheri á ñere, we-aatare una, we á kure keni una.

²⁸ Namaari á Shedekwe Cufedde, antara ñere wá, njarantenja ganakini ñá fakurarka duksa umele, hyaahya ba una náwa ñane na; adaba degdega ba ñane:

²⁹ Kure wá, zauka hyuwa na má ta icante ge mága hele, zauka uzhe, zauka hyuwa na má icaranteka an ica na, magauka gwardzire keni. Má tsufakurtetsufa ire á kure am una-aha ñanna wá, magakurnaamaga duksa shagera. Á jámimá shifa!»

³⁰ Daaci ta vaterte nalmesheri na ge emnde na ta dzeratersaa itare na, ta faterte áte baráma á Antakiya. Daraada áhuwa maa, ta de jemaa emnde a fetarfe bademme, ta vaterte nalmesheri ñanna. ³¹ Am sarte na ndarsendáhe nalmesheri ñanna, elva ñanna zlavanaazlava ervaunđe-aatare, a faterem ndzedá kwakya am vuwa. ³² Tara Yahuda antara Silas ta kwaraterse elva kwakya, adaba itare an ire-aatare keni ta nabi-aha. Farateremfa ndzedá, antara midalire kwakya am vuwa. ³³ Daaci hararaare cekwa áhuwa. Am sarte na tá sa maa, ta puwatersehe ge egdzar mama-aha-aatare emnde a fetarfe, ta yekateru mága shula an hairire áseza emnde na ta belaterbela na. ((³⁴ Amá á njá áhuwa á ba Silas.))

³⁵ Tara Paul antara Barnabas wá, hararaare am Antakiya ñanna. Itare antara emnde umele ta ba kwakya ta kwaraterse elva a Yaakadada ge emnde, ta magaa waazu baaka zlakte-aara.

Tegava á tara Paul antara Barnabas

³⁶ Haraare cekwaanñudi wá, a ba Paul á elvan ge Barnabas: «Eptsamiptsa á dem eksa-aha na mi balese elva á Yaakadada am hufe-aara na, mí de zhárá egdzar mama-aha a miya ma ta estara keni.» ³⁷ Ane, a ba Barnabas, amá ñane wá, á kátá á dabaterdábá

Yuhanna Markus keni. ³⁸ Una ñanna eksaaka ire á Paul, adaba ndza yaterya dawale ñanna am Pamfiliya, zlanaaka slera ñanna antara itare. ³⁹ Daaci jammeka elva-aatare. Adaba una ñanna ta naba tegava áhuwa. Barnabas a eksante Markus ñanna antara ñane, ta dema am paare á yawe, kwaye ta zlala á dem Kiprus. ⁴⁰ Paul wá, ñane a eksese Silas. Emnde a fetarfe ta yateraa am erva á Yaakadada an maduwa, ganakini á magaternaamaga ñgurna ge mága slera-aara, lauktu ta zlala. ⁴¹ Itare keni ta de kyá huđe á Siriya, antara huđe á Silikiya praatte, ta de faterem ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe áhuwa.

16

Tara Paul ta eksetaa Timaute ge ja d'aba kerde

¹ Daaci daraada tara Paul am Dairbe, antara am Listira, ta de bera ura fetarfe umele áhuwa, zhara-aara Timaute, emmenjara mukse Yahudiya slefatarfe. Amá eddenjara wá, ura Yunaniñkau. ² Bademme á emnde a fetarfe na tá am Listira, antara Ikauniya, tá zleba ba ñane. ³ Paul á kátá eksante Timaute ñanna am dagave-aatare tá ja dába kerde. Daaci a eksante, amá a belema am shedekwe emtsaade, adaba ice á Yahudiya-aha. Adaba Yahudiya-aha na tá am ekse-aha ñanna bademme diyardiya ganakini Timaute egdza a zhel Yunaniñkau.

⁴ Daaci bademme a ekse na má ta demá itare, tá anjwa á ndaater elva na ta tsanaa emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya á Urusaliima na, ganakini itare keni a magarmága fesarfire áte elva ñanna. ⁵ Adaba una ñanna, emnde a fetarfe bademme sharánsha ndzedá, ma emnde na tá áme keni ba kelaazare tá far ba sága.

Paul shansha wahayu am Terauwas

⁶ Am iga a una ñanna maa, tara Paul tá kátá de bálá elva á Dadaamiya am haha á Aziya wá, a naba piyaterte ge Shedekwe Cudedde. Adaba una ñanna, kwaye ta cikante á dem Firigiya, antara Galatiya. ⁷ Tsante áhuwa, tá kátá dem haha á Bitiniya. Ba daraada átevge Miziya wá, dawmbarka á ba Shedekwe á Yaisu. ⁸ Daaci ta desa am Miziya ñanna praatte, kwaye ta dem Terauwas áte we á háye yaikke. ⁹ An vayiya wá, shansha wáháyu Paul. Á zhára ba zhel Makiduniya á tse, a ba zhel ñanna á elvan ge ñane: Tásle á ña sawa ásehuna, sawa melanjerumele am Makiduniya. ¹⁰ Am iga a wáháyu ñanna wá, ña magaa niya ba watsewatse ge dem Makiduniya ñanna, adaba diyanderdiya ganakini ba jirire á dahánerá ba Dadaamiya ge daterá labáre á higa ge emnde na tá am haha ñanna.

Lidiya fetarfe áte Yaakadada am Filipi

¹¹ Daaci ba tse á ñere am Terauwas, ña demá am paare, kwaye ña de tsekwa am haha á Samautaras am dagave á haye. Makuralla-aara ña tsetehe, ña de tsekwa am ekse á Niyapauli. ¹² Tsante áhuwa wá, ña de tsekwa á ba am Filipi, berni am dalbe á zunñwire am haha á Makiduniya. Una ñanna berni na tá kwaraná emnde a Rauma kwakya-aara am haha á Makiduniya bademme. Haranjeraháre jipu am ekse ñanna. ¹³ An vaci puwansepuwe maa, ba zlalá á ñere á dete iga a ekse, á dete we á guwa. Adaba ña an tama ganakini watse ña de shá tate na tá maga maduwa Yahudiya-aha átekwa. Ba jirire wá, ña de bera jarammeje ñwasha-aha-aatare. Ña njehe ázetare, daaci ña vaterte

egdza elva. ¹⁴ Anƙwa palle á ɲwasha ɲanna zhera-aara Lidiya, mukse ɲanna á tsakala baukta kyanɲe zlazlaɗa gane-aara, kwaye a sawa á sá am Tiyatira. ɲane demda am nadina á Yahudiya-aha. Daaci a fantau ge cena elva na anƙwa á ndaaná Paul na, Yaakadada a vante enƙale geni a cenvaacena ba shagera, a lyevaalya. ¹⁵ Am iga-aara maa, ta maganaa bapɓisma, ɲane antara emnde na tá am huɗe á há-aatare baɗemme. Daaci a ɗaɲerte á dem mbá-aara, a ba ɲane: «Máki ba jirire ganevge slefetare áte Yaakadada am ice á kure wá, sawmbare á se mbá-aaruwa.» A faɲerarhe ganakini sey ɲá daada á dem mba-aara.

Tara Paul antara Silas tá am ɗanƙay

¹⁶ Vacite umele ɲá áte baráma a dem tate á ɲála Dadaamiya wá, ɲa naba ja ire antara mukse kwatena, an jini am ɲane, amá jini-aara ɲanna anƙwa á baná názena watse á magava á katafke na. Daaci mukse ɲanna anƙwa á saterá nalmame kwakya ge dada-aha-aara. ¹⁷ A njanɓermá am iga mukse ɲanna wá, á ɗabaɲerá an hula, á baterán ge emnde, a ba ɲane: «Náwa emnde na wá, ta emnde a slera á Dadaamiya na Sleɓse ba ɲane palle na, ta se fákuraa áte baráma na watse kwá lyelya shifa á kure átekwa na.» ¹⁸ Ma háre wanyara keni á magán ba estuwa. Vacite umele naatenáha am ervaunɗe á Paul, a eptsavte á deza mukse ɲanna, a ba ɲane á elvan ge jini na am ɲane na: «Yá ndaaka an zhera á Yaisu *Almasiihu, dedde am mukse na!» Kertenɓ a naba desehe ge jini na am mukse na.

¹⁹ Naránna dada-aha á kwatena ɲanna ganakini tá shánka duksa áte ɲane mazla-aara wá, ta naba ebzaterar ge tara Paul antara Silas á ba am ɗágave á nalga á emnde, ta taɗaterá á deza male-aha á duniya. ²⁰ Emnde a hákuma ɲanna wá, ta emnde a Rauma. Ta daterhe á dezetare, a ba itare tá elvan ge itare: «Náwa emnde na itare ta Yahudiya-aha, tá se weshamiya ekse ge miya. ²¹ Tá se kwaranɓerɓe mága duksa na a piyetaa shairiya á miya emnde a Rauma. Ná dzegwánka ɲere ɗába náɗe-aatare ge itare.»

²² Baɗemme a nalga na ta gwaterar ba ge tara Paul antara Silas. Male-aha á duniya ta dzadzaa zane áte vuwa-aatare. Ta bántsa itare: A zarateruze an ja ba shagera. ²³ Zarateruze an ja, ta daterhe á dem bere á ɗanƙay, a ba itare tá elvan ge sle-ufa ɗanƙay-aha: Ngwadateraangwaɗa ba shagera. ²⁴ Ba a cenaa una ɲanna sle-ufa ɗanƙay, a daterhe á ba á dem huɗe-aara am ɗanƙay ɲanna, a de puwaterem sera am degelambuni.

²⁵ Á maga huɗe á vayiya wá, tara Paul, antara Silas tá anƙwa á maga maduwa, tá bela láhe, tá gálá Dadaamiya. ɗanƙay-aha-aatare tá anƙwa á eccena. ²⁶ Cekwaanƙuɗi wá, njaanja gejava á haha yaikke, antara ba ekte á bere á ɗanƙay gajaptegeja ba ɲárnɓare. Kertenɓ an wárá bere á ɗanƙay baɗemme, tsavaytsavaye na áte erva á ɗanƙay-aha palaapala baɗemme.

²⁷ Ba tsetse á sle-ufa ɗanƙay-aha na am háre wá, á zhárá ba we á bere-aha á ɗanƙay an wárá baɗemme. ɲane a kurken baaka zhagadarzhagade ɗanƙay-aha. A naba tedese masalam-aara am bere, á kátá já ire-aara. ²⁸ Amá a kante kwárá an ndzeɗa-aara baɗemme Paul, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Jeka ira á ɲa ba dey, ɲere ɲá anƙwa baɗemme.» ²⁹ Daaci sle-ufa ɗanƙay-aha ɲanna anƙwa á tataya

kará, zhagade-aara á dem huđe á danġay, a de mbedehe am sera á tara Paul antara Silas, á gyagya vuwa-aara baďemme. ³⁰ Daaci a sanse tara Paul á segáshe, a ba ɲane á elvan ge itare: «Yá maga uwe kina dawalaa, lauktu yá lyelye shifa-aaruwa?» ³¹ Ta ɲwanante, a ba itare: «Fetarfe áte Yaakadada Yaisu, ká lyelye shifa á ɲa, antara huđe á há á ɲa baďemme.» ³² Ta magateraa waazu elva á Yaakadada, antara emnde na tá am huđe á há-aara baďemme. ³³ Á ba an vayiya ɲanna, sle-ufa danġay-aha ɲanna a sanse tara Paul á segáshe, a barateraa wige-aha á tate a ja na. Ba watsewatse ta naba maganaa baptisma, ta magaternahe ge emnde na tá am huđe á há-aara keni baďemme. ³⁴ A dálá antara tara Paul á de mba-aara, a de vaterte náza za. ɲane, antara emnde-aara baďemme tá anġwa á higa, aďaba fartarfe áte Dadaamiya.

³⁵ Weraawera ekse wá, male-aha á emnde a Rauma ta belaa sawji-aha á deza sle-ufa danġay-aha, geni a yaterya emnde na áwayá na. ³⁶ Duwa á sle-ufa danġay-aha á deza tara Paul, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa male-aha ta belaa emnde geni yá belakuraabelá. Sawesse, zlauzlálá á ba an hairire.» ³⁷ Amá a ba Paul á elvan ge sawji-aha ɲanna ta belateraa male-aha na: «Iyau, ta zanjeruhe an ja ba dey áte ice á emnde baďemme, ɲere keni ɲa ba Rauma-aha miyenne wá, daaci ba shairiya á ɲere keni baaka, tá puwánerá an ila? Una wá, á taa gevka dƒekidėki. A sarsawa ba itare an ire-aatare, tá se puwanjeraapuwa.» ³⁸ Daaci sawji-aha na ta de mbedateru elva á tara Paul, antara Silas ge male-aha na. Ba cenanácena ganakini tara Paul keni ta Rauma-aha na wá, gazlaraagazla jipu. ³⁹ Aďaba una ɲanna, ta tsetehe á ba an sera-aatare, ta duhe ádeza tara Paul, ta de slapala ire-aatare emtsaďe, lauktu ta saterse. A ba itare tá elvan ge itare: «Taslawa á kure, dawedde am ekse á ɲere.»

⁴⁰ Am sarte na saressa tara Paul antara Silas am danġay maa, ta zlala ba suuwe á dem mba á Lidiya emtsaďe. Duwa-aatare, ta de bera egdzar mama-aha-aatare emnde a fetarfe, ta faterem ndzedá am vuwa, lauktu ta yáteryá ta zlala.

17

Tara Paul antara Silas am Taisalauniki

¹ Ta desa am ekse á Amfipaulis, antara Appaulauniya praatte, lauktu ta dem Taisalauniki. Anġwa *mashidi á Yahudiya-aha am ekse ɲanna. ² Am mbasmba vuwa-aara ge Paul, ma áme keni á magán ba estuwa, a dem mashidi ɲanna. Maka keye anġwa á duwa ba kelaa vaci puwansepuwe, tá anġwa á ndaha elva a názu am wakita á Dadaamiya antara emnde na tá áhuwa. ³ Anġwa á palateraa maana-aara Paul, anġwa á ndaaterndáhá baďemme geni názu á ndaná wakita wá, sey *Almasiihu á shushe zlaďa, á emtsemtsa, lauktu á tsetse am faya. Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Yaisu na yá anġwa á bakurá elva-aara na wá, ɲane una Almasiihu.» ⁴ Emnde umele am itare lyarvaalya, ta dƒabete tara Paul, antara Silas. Yunaniġkau-aha na daremda am nadina á Yahudiya-aha na keni, kwakya lyarvaalya, ira ɲwasha na anġwa dárádza-aatare na.

⁵ Amá Yahudiya-aha wá, jaterja shelha ba kwakya. Daaci ta de jemaa buďari-aha á sa am huđe á ekse, ta se tsante elva, emnde baďemme saresse am bere am huđe á ekse. Duwa-aatare baďemme wá, ta de

tataya tara Paul, antara Silas am mba á ura umele zhera-aara Yasaun, ge tadaterá á deza male-aha á ekse áte ice á emnde bademme. ⁶ Amá sharáterka tara Paul, antara Silas na, daaci ta tedese Yasaun na, antara emnde a fetarfe umele, ta daterá á deza male-aha á duniya. Ta de icaterar sera á ba an ká kwará áza male-aha na, a ba itare: «Emnde nanna am duniya bademme baaka tate na de wesharanteka itare elva am hufe-aara, náwa saremsa á sem larde á miya keni! ⁷ Amá Yasaun a naba vaterte slede am mba-aara! Bademme-aatare na itare dabarka shairiya-aha á Kaysariya, slekse yaikke na dekideki. Ta bántsa itare: Ankwa slekse umele zlafe adaliye yaikke, zhera-aara Yaisu.»

⁸ Elva nanna a tsante ervaunde á male-aha, antara emnde a ekse bademme. ⁹ Daaci male-aha á duniya ta hyaterar ge tara Yasaun, antara emnde a fetarfe umele bademme, ganakini sey tá biyaabiya nalmane am ranna, lauktu tá zlála, dem sarte na má zlauzla elva, lauktu ta puwataahe.

Tara Paul antara Silas tá am Bairiya

¹⁰ An vayiya wá, emnde a fetarfe ta danse tara Paul, antara Silas na á dem ekse á Bairiya. Daremda tara Paul am Bairiya maa, ta naba dem *mashidi á Yahudiya-aha. ¹¹ Shagera ba ervaunde á Yahudiya-aha na tá am Bairiya na, arge Yahudiya-aha na tá am Taisalauniki. Itare lyarvaalya elva na tá ankwa á bateránba tara Paul na, dzamarka elva mándzawe dekideki. Ba kelaa wera á ekse tá habaza ba názu am wakita á Dadaamiya, ge slaterá an waazu á Paul máki ba jirire. ¹² Kwakya ba emnde na fartarfe na am dagave-aatare. Nwasha-aha á Yunaniñkau-aha na tá an dárádza na, antara Yunaniñkau-aha umele, bademme na fartarfe.

¹³ Amá de cenarácena Yahudiya-aha na tá am Taisalauniki geni Paul ankwa á bálá elva á Dadaamiya am Bairiya keni, ta naba sawhe, ta se fantau ge wesha elva, ta tsante ervaunde á emnde. ¹⁴ Daaci emnde a fetarfe ta danse Paul á dete we á háye, amá tara Silas, antara Timaute wá, njarinja am Bairiya. ¹⁵ Emnde na ta daa Paul á dete we á háye na wá, ta zlála ba kerde, ta daa puwanse á dem Ataina. Daaci itare ta naba eptsaaatare á sem Bairiya. Ta sawa an elva a Paul, ta se mbedateru ge tara Silas antara Timaute. A ba nane á elvan ge itare: «Sawmbare berawibera ba watsewatse máki á gevge.»

Waazu á Paul am berni á Ataina

¹⁶ Am sarte na Paul ankwa á ufa tara Silas, antara Timaute am Ataina na wá, wantewa ervaunde-aara ba kwakya adaba kwakyire á hele-aha na an cepa am ekse nanna. ¹⁷ Adaba una nanna, ankwa á ndaha elva nanna antara Yahudiya-aha, ira emnde a jeba umele na ta dema am nadina á Yahudiya-aha na am mashidi-aatare. Ma a shá ba emnde-ara keni, ma ta jamme áme emnde keni, á de ndaater ba una nanna ba kelaazare.

¹⁸ Tá ankwa emnde a nadina umele tá dahaná an Aipikauri, umele zlafe adaliye tá dahaná an Sitauykau, male-aha-aatare keni tá se maganaa gajawe kwakya ge Paul. A ba emnde umele-aatare: Á ndaha uwe kina slenara na? A ba emnde umele-aatare zlafe adaliye: Á ndaha elva á dadaamiya-aha na ta jesaare anwaslire na. Ta de ndáhá una na wá, adaba Paul ankwa á ndaater waazu á elva a Yaisu, antara tse á emnde am faya. ¹⁹ Adaba una nanna, ta daa Paul á de katafke á

zlamáha áte egdza wa-aatare umele ankwá tá dahá an Ariyaupagus. Tate nanna wá, tate á kyá shairiya-aatare. A ba itare tá elvan ge nane: «Ndaañerndáhá jirire á tsáha á na na ka shanaa ka anwaslire. ²⁰ Adaba názu ná ankwá á cenáná ázeña na na wayve-aha-aara, ndza cenañeránka d'ekid'eki. Amá wá, ná kátá diyeddiye.» ²¹ Emnde a Ataina, antara wayve-aha-aatare bademme wá, itare ta emnde a wáyá cena elva-aha na a jesaara anwaslire. Ba tá sá una, tá sá una, tá vaha deppe á ba arge elva.

²² Daaci a tsahe ge Paul áte Ariyaupagus-aatare nanna, a ba nane á elvan ge itare: «Ekkure emnde a Ataina, ya nánna wáva á kure bademme ge mága nadina á kure. ²³ Adaba am sarte na yá ankwá já d'aba am ekse á kure, ya nánna tate-aha á mága nadina á kure bademme. Ya nánna áte tate á ica sadake á kure umele, kwa puwetepuwa, a ba kure: Una wá, náza a dadaamiya na zla'be diyarka emnde na. Daaci Dadaamiya na ni zla'be diyakurka tsa, amá kwá ankwá ed'á'aba na wá, yá ndaakur elva á Dadaamiya nanna. ²⁴ Ankwá Dadaamiya a jirire, ba nane edda una a nderaa duniya, antara názu am hude-aara bademme; ba nane una Yaakadada á samaya, antara haha, nane á njeka am bere-aha na tá nderaná emndimagwaha. ²⁵ Tatayaaka nane ma uwe keni áza emndimagwaha d'ekid'eki. Adaba á vatertá ba nane duksa ge emndimagwaha, á vaterte shifa, antara duksa bademme. ²⁶ Emnde na tá am duniya bademme a nderateraa ba nane, a saterse á ba am ura palle, a njateraa ba nane áte haha na. Lauktu á nderá ba emnde nanna keni, kertej ndza an d'atsa slede-aha-aatare, antara zamane-aha-aatare bademme ázeñara. ²⁷ Dadaamiya a nderaa emnde wá, ba geni emnde nanna bademme, tá puwantá erva ba ge nane palle, ámbane watse tá shansha. Ge jirire wá, Dadaamiya ba herzhe an miya bademme. ²⁸ Adaba ankwá puwartepuwa am wakita-aara, a ba nane: Mi shaa shifa adaba nane, gamiyevge emnde adaba nane, má ankwá puwa shifa adaba nane. Shagera názena ta ndasaa emnde á kure umele am láhe-aatare na. Ta bántsa itare: Nere keni na ba egdzara-aara.

²⁹ «Máki mi egdzara-aara wá, slaslaumika d'ekid'eki mázla-aara ganakini Eddemiya Dadaamiya seke dindar, antara lipela, bi seke nákwá. Adaba duksa-aha nanna bademme, tá tsatsaná ba emndimagwaha an enkale-aatare, daaci tá ganve hele. ³⁰ Haypa-aha na ndza ta maganaa emndu werre wá, Dadaamiya á neka am ervaunde, adaba am sarte nanna ndza diyarka. Amá kina wá, ankwá á dahá emnde bademme geni a yarányá haypa-aha-aatare, a magarmága tuba ázeñara. ³¹ Adaba kertej faafa kwaskwe na ni watse á de kyá shairiya á duniya bademme átekwa na. A ekse edda una ni watse á de kyaná nane shairiya nanna á ba an jirire, a tsante edda-aara nanna am fáyá, ganakini a diyareddiye emnde bademme.»

³² Am sarte na ni Paul ankwá á ndaater elva a tse am fáyá na wá, emnde umele-aatare ta naba puwar dzáká. Amá á ba emnde umele: «Wayañerwáyá ká ndaañerndáhá zla'be ádaliye vacite umele keni.» ³³ Daaci a naba sesehe ge Paul am dagave-aatare, a zlalehe. ³⁴ Amá wá, tá ankwá emnde na ni ta d'abete Paul, de fartarfe. Emnde nanna wá, tara Diyaunisiyus, nane palle á emnde a kyá shairiya

áte Ariyaupagus, antara mukse umele zhera-aara Damaris, ira emnde umele.

18

Waazu á Paul am Kaurintus

¹ Am iga-aara maa, a tsete ge Paul am Ataina, kwaye a zlalá á dem Kaurintus. ² Ta de puwa ba já ire antara zhel Yahudiya umele zhera-aara Akilas, ta yanaa am haha á Pauntus. Njane keni zlafe ba unjule a sá-aatare á sa am haha á Italiya tá antara mukse-aara Piriskila. Adaba a bántsa male á larde á Rauma, zhera-aara Kalawdiyus: A nanánka Yahudiya-aha am haha á Rauma dekidefeki. Am iga a já ire-aatare njanna maa, a duhe ge Paul á dezetare, ³ a de berater tá anjwa á maga ba saniya na á maganá njane. A diya ba njá antara itare, ta magaa slera-aatare átirpalle. Amaana: Bere-aha á kacakaca. ⁴ Ba kelaa vaci puwansepuwe, Paul á shateru ba labáre á higa ge Yahudiya-aha, antara Yunaninjau-aha na tá am nadina á Yahudiya-aha na, geni itare keni a fartarfe.

⁵ Amá am sarte na daraada tara Silas, antara Timaute á dem Makiduniya wá, Paul magaaka slera umele mázla-aara, a yaa sarte-aara bademme ba ge bálá waazu, anjwa á ndaaterndáhá jirire-aara bademme ge Yahudiya-aha, ganakini ba Yaisu una *Almasihu. ⁶ Amá Yahudiya-aha liyarka elva-aara, ta zlazlese antara ba ire-aara keni. Adaba una njanna, Paul a naba hyadaa erva-aara áte itare, a ba njane: «Máki kedakurkefa watse kwá diyeddiya ba kure, á shiyaka ya mazla-aara. Kina wá, yá zlalá á deza emnde a jeba umele.» ⁷ A yateraa estuwa Paul, a zlalá á de tataya bere á mága waazu-aara am mba á ura umele zhera-aara Titus Yustus, njane am nadina á Yahudiya-aha, há-aara ba herzhe an *mashidi á Yahudiya-aha njanna. ⁸ Kirispus, njane *liman na á maga slera am mashidi njanna, njane antara hufe á há-aara bademme fartarfe. Emnde a Kaurintus na cengarácena waazu á Paul na, itare keni kwakya fartarfe, magarateraamaga baptisma.

⁹ Vacite umele an vayiya wá, Paul a naba shaa wahayu. A ba Yaakadada á elvan ge njane: «A wanka lyáwá dekidefeki! Emmága slera á nj, duka dekidefeki, naba ndaaterndaaha. ¹⁰ Baaka ura á de fá erva áte ka dekidefeki, adaba iya yá anjwa antara ka. Emmága slera, adaba kwakya emnde na tá átuge iya am ekse na.» ¹¹ Paul a magaa sakanderi an kyalma am Kaurintus, anjwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

¹² Am zamane á sleksu Galiyau ta fanaa emnde a Rauma, njane slekse yaikke am kwara á Akaya bademme wá, Yahudiya-aha ta naba gwarhe ge Paul, ta daná á dem shairiya. ¹³ A ba itare tá elvan ge sleksu Galiyau: Náwa zhel na anjwa á kwaraterse njála Dadaamiya ge emnde, amá gergere antara una am *tawraita.

¹⁴ Paul keni á kátá ndaha elva, a naba cuvaa ge slekse zunjwe, a ba njane á elvan ge Yahudiya-aha njanna: «Ma andze a magaa mandzawire, bi haypa umele yaikke wá, ma andze yá cenakurvaacena Yahudiya-aha-aaruwa. ¹⁵ Amá una ba gajawe á kure áte elva-aha, antara zhera-aha, ira tawraita na wá, una ba elva á kure, kyaukya ba kure duksa á kure, iya yá kyeka shairiya á jeba á elva-aha njanna.» ¹⁶ Daaci a naba ngyaterse á segashe am bere á shairiya. ¹⁷ Ba segashe-aatare wá, ta se ba dar ge Saustainais ba *liman á Yahudiya-aha-aatare

tsa áte ice á emnde baɗemme, á ba am tate á shairiya ɲanna. Amá baaka lámbe á sleksu Galiyau ɗekideki.

Eptsa á Paul á sem Antakiya

¹⁸ Á ba am iga á una ɲanna keni, Paul haraare zlaɓe ádaliye kwakya áza emnde a fetarfe am Kaurintus, lauktu a yaterhe, a zlála. Daaci ta zlála antara tara Akilas, tá antara mukse-aara Piriskila, ta dem Kaiɲkairiya. Paul a de sehese ire áhuwa, aɗaba ndza a maganaa *waada ge Dadaamiya. Tsante am ekse ɲanna maa, ta dema am paare á yawe, ta zlála á dem Antakiya am haha á Siriya. ¹⁹ Daraada am Aifaisus wá, Paul a dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de ndaha elva kwakya antara itare, áte názena am wakita á Dadaamiya. ²⁰ Ta ɲála Paul kwakya áhuwa, ganakini a haraare ázetare, amá kwalevwale Paul. ²¹ Daaci a naba yaterhe, amá a ba ɲane á elvan ge itare: «Má wayetewáyá Dadaamiya wá, watse yá eptsa zlaɓe ádaliye áseze kure.» Daaci tsanta am Aifaisus ɲanna wá, Paul a yaa tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila áhuwa mazla-aara, ɲane a dema am paare á yawe, a zlála á de katafke.

²² De tsekwaatsekwa Paul am Kaysariya, a zlála á ba á dem Urusaliima emtsaafé, ge de gater use ge emnde a fetarfe, lauktu a dem Antakiya. ²³ Shekwaashekwa cekwaangudi maa, a tsetehe zlaɓe ádaliye, a de jem ɗaba praatte am huɗe á Galatiya, antara Firigiya, a de faterem ndzeɗa am vuwa kwakya ge emnde a fetarfe baɗemme.

Waazu á Apaulaus am Aifaisus, antara am Kaurintus

²⁴ Am sarte ɲanna maa, samsa zhel Yahudiya umele á sawa am Alaikzandriya, á sem Aifaisus, zhera-aara Apaulaus. ɲane an hákuma á ndáha elva jipu, diyaadiya názu am wakita á Dadaamiya keni. ²⁵ Kwakya diya-aara áte baráma a Yaakadada, vuwa-aara wayaawáyá jipu ndáhá elva á Dadaamiya. Ankwa á kwaraterse elva ge emnde áte Yaisu á ba an unɲule-aara, amá wá, ɲane a dise ba baptilma na ndza a maganaa Yuhanna. ²⁶ Daaci ankwá á maga waazu-aara ba estuwa an baakire á lyawa am *mashidi á Yahudiya-aha. Vacite umele cenarvaacena waazu-aara tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila, ta naba ɗante á dem mba-aatare, ta de palannaahé zlaɓe ádaliye jirire á elva á Dadaamiya jauje ba ge una a disaa ɲane.

²⁷ Am iga-aara maa, Apaulaus a magaa niya a dem Kaurintus am haha á Akaya. Emnde a fetarfe na tá am Aifaisus ta fanem ndzeɗa kwakya am vuwa, aɗaba ta puwaterte nalmesheri ge emnde a fetarfe na tá am Akaya, ta vante am erva ba ge ɲane geni a lyarvaalya ba shagera am dáɗave-aatare. Daada-aara áhuwa maa, Dadaamiya a de maganaa ɲurna, a de melateru kwakya ge emnde a fetarfe. ²⁸ Aɗaba a de ndaaterse wakita á Dadaamiya ge Yahudiya-aha, a palaternaahé ba shagera ganakini ba Yaisu una *Almasiihu, a haslateraahé á katafke á emnde baɗemme, dzegwaránka ba wera we keni.

19

Waazu á Paul am Aifaisus

¹ Am sarte na Apaulaus ankwá am Kaurintus na wá, Paul a jem ɗaba am wa-aha á kwará ɲanna praatte, kwaye a de tsekwehe á dem Aifaisus. A de shaa emnde a fetarfe umele am Aifaisus ɲanna, ² a

ndavateruhe, a ba ɲane á elvan ge itare: «Am sarte na ni fakurtarfe na, shakuránsha emtu Shedekwe Cufedde?» Ta ɲwanante, a ba itare: «Ba ganakini anƙwa Shedekwe Cufedde keni diyanerka ɲere.» ³ A ba Paul á elvan ge itare: «Ndza ta magakuraa jeba á baptisma-ara kena?» A ba itare: «Ƴere ɲa shaa baptisma na ndza a kwaratersaa Yuhanna ge emnde na.» ⁴ A ba Paul á elvan ge itare: «Baptisma á Yuhanna wá, náza á emnde na tá kátá mága tuba arge haypa-aha-aatare. Adaba a ba Yuhanna á elvan ge *Iserayiila-aha: Fawtarfe á ba áte edda una watse á sawa am iga-aaruwa na. Amaana: Yaisu.» ⁵ Cenarvaacena una ɲanna, daaci ta lyevaa baptisma an zhera á Yaisu. ⁶ Daaci Paul a puwataare *erva a barka áte ire-aha-aatare, a naba tsekwa ge Shedekwe Cufedde á sete itare. Ta fantau ge ndáhá elva-aha áɲwaslire, antara mága nabiyire bademme. ⁷ Kezлакula á emnde ɲanna ta kelaawa ju buwa.

⁸ Am huɗe á tere keye ɲanna, Paul á málá ba sera á dem *mashidi á Yahudiya-aha ba kela kwaskwe á puwansepuwe. Anƙwa á ndaater elva á Dadaamiya á ba an dzaɲɲanjire ge emnde, anƙwa á palaterá elva a dem *kwara á Dadaamiya an hákuma ge emnde na tá á katafke-aara. ⁹ Amá emnde ta maganaa degdegire á ire ge Paul, Iyiyarka waazu-aara defideki, baira ta valyesaa elva na zlayeka defideki na áte elva a dába baráma á Yaakadada. Adaba una ɲanna, a yáterhe ge Paul, a dzerese emnde na fartarfe na, a zlalá antara itare á dem bere á Tiranus, bere á háya ge ndaha láyá am huɗe-aara. Anƙwa á shateru waazu ba kelaazare am bere ɲanna. ¹⁰ Yawe buwa kalkale anƙwa á magán ba estuwa Paul, haa Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele na tá am kwara á Aziya bademme cenarácena elva á Yaakadada.

Labáre á egdzara á Sikaiwas, antara ndzeɗa á Dadaamiya

¹¹ Dadaamiya a magaa najipu-aha na ndza magaaveka defideki na á kya erva an Paul. ¹² Ta dateraa ba naɲgyuwe na a tsekwemaa Paul, antara nalbuta-aara na á hálá ɲgudeffire an ɲane ge emnde na tá lapika-aha, mbareme bademme. Emnde na ndza tá an shaitaine keni, sresse shaitaine-aha ɲanna am vuwa-aatare.

¹³ Am sarte ɲanna maa, tá anƙwa Yahudiya-aha umele tá ɲgyá jini-aha am emnde, tá anƙwa á já dába ma á deme keni. Daaci itare keni ta naba tápa ɲgyá jini-aha am ura an zhera á Yaisu. A ba itare tá elvan ge jini-aha: «Ƴá anƙwa ndaakur an zhera á Yaisu na Paul anƙwa á ndáhá elva-aara na: Dawedde.» ¹⁴ Emnde a mága una ɲanna wá, ba egdzara á limán Sikaiwas, ɲane male á *liman-aha. Egdzara-aara ɲanna ta vuye. ¹⁵ Amá a ɲwaterante ge jini, a ba ɲane: «Diyandiya ya Yaisu. Paul keni diyandiya bademme, amá kure mu kwa emnde-ara?» ¹⁶ Zhel na an shaitaine ɲanna a naba slakalemhe am itare an ndzeɗa-aara bademme, jateruje an ndzeɗa bademme-aatare, ta ɲezlese ire-aatare ba zlahhe á segáshe am mba-aara an ukhyiye dey, ta zlalá an ververe kwakya áte vuwa-aatare.

¹⁷ Emnde a Aifaisus bademme, Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele bademme cenarácena labáre ɲanna, dámda lyawa am vuwa-aatare bademme. Fantau á ba am sarte ɲanna wá, emnde ta faa zherwe jipu áte zhera á Yaakadada Yaisu. ¹⁸ Emnde a fetarfe kwakya ta magaa tuba á katafke á emnde bademme arge slera á Shaitaine

na ndza ta mazlanaa itare am erva-aha-aatare. ¹⁹ Emnde na tá an wakita-aha-aatare na á kwaraterse mága duksa an hákuma á Shaitaine kwakya saransese á segáshe, ta epshehe an kárá áte ice á emnde bademme. Ta magaa lisaafi á gáne á wakita-aha njanna wá, gursa debu kul ilyebe. ²⁰ A zanaa estuwa elva a Yaakadada slede á ba an ndzedá, emnde bademme naránna ndzedá á Dadaamiya.

Elva yaikke na a tsetaa am Aifaisus

²¹ Am iga á labáre njanna maa, Paul a magaa niya a dem Urusaliima, á kyá hufe á haha á Makiduniya, antara haha á Akaya. A bántsa njane: Máki danaada am Urusaliima wá, sey yá de zhárá berni á Rauma keni. ²² Daaci a belaa emnde a melanumele buwa á katafke-aara, tara Timaute, antara Airastus, ta desaa itare zunjwe á katafke-aara ge dem Makiduniya. Amá Paul an ire-aara wá, a shekwaahe zlafe adaliye cekwaanjudi am kwárá á Aziya.

²³ Á ba am sarte njanna, tsetsa elva yaikke am Aifaisus áte elva a baráma á Yaakadada. ²⁴ Ankwa edda egzla umele zhera-aara Daimatriyus, njane á já egdzar bere-aha an lipela, gáráva á bere á dadaamiya á emnde a Aifaisus, tá daháná an *Artaimis, ba seke gáráva á mukse, a ba itare. Daaci njane antara emnde a slera-aara tá ankwa á shá nalmane kwakya. ²⁵ A jemaa emnde a slera-aara njanna, antara emnde umele na tá ankwa á maga jeba á saniya njanna bademme, a ba njane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure dawalaa: Yá tamaa baaka ura am miya diyaaka ganakini saniya á miya na wá, a gedamitaa ba njane. ²⁶ Amá ba kure an ire á kure keni zharauzhara emtsaade názena ankwa á maganá zhel njanna tá daháná an Paul na? A bántsa njane: Duksa-aha na tá jáná ba emndimagwaha an erva-aatare ni tá kezlater ugjehe! Aley ankwa á dzegwardzegwe, adaba emnde kwakya lyarvaalya elva-aara, á tsaaka an emnde a Aifaisus áhuna, amá dem haha á Aziya keni kwakya ba názena lyavaalya elva-aara. ²⁷ Máki estuwa wá, zhel njanna á badzamiyanvebadze saniya á miya na. Á tsaaka an una njanna, ba bere yaikke, bere á dadaamiya á miya *Artaimis na má ankwa á kezlan ugje na keni, watse baaka ura á de demedfema mázla-aara. Ba *Artaimis an ire-aara na emnde a haha á Aziya, antara duniya bademme, emnde tá ankwa á kezlan ugje na keni, á de gev duksa ba dey.»

²⁸ Ba cenarácena elva-aha njanna wá, mberátembera ervaunfde-aatare ba seke kárá. Ta kante kwárá á dem zhegela, a ba itare: *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke. ²⁹ Elva njanna de gyantegya hufe á ekse bademme, emnde bademme ta de gwaterar ge tara Gayus, antara Aristarkus egdzara á emnde a Makiduniya na tá ankwa á puwa Paul am shula-aha-aara na, daaci ta tadáterá á ba an zhagade á dem tate á gwagusa yaikke náza á zlamaakelaawa. ³⁰ Á kátá dabaterdfába Paul, amá ta naba njanaahe ge emnde a fetarfe. ³¹ Emnde umele am slakate-aha-aara na ta male-aha am haha á Aziya keni ta belanve we, a ba itare, ba tasle-aara a duka njane á dem tate á gusa njanna. ³² Jáháva njanna weshaptewesha jipu. Emnde na tá hula á kya una, emnde umele keni tá hulá náza-aatare á kya una, kwakya ba emnde na ni diyarka názu a daterá ádehuwa dekideki. ³³ Daaci ankwa zhel Yahudiya umele zhera-aara Alaikzanderi am jáháva njanna, njane wá, emnde umele ta

shanu sera á labáre ñanna baðemme, Yahudiya-aha umele tá ankwá á hyairhye ganakini a mbedaterumbede elva ge zlamaakelaawa. Daaci Alaikzanderi a katerante erva-aha-aara ge emnde baðemme, ankwá á magaterá nalaama ganakini a ðaruðe á ndaater elva. ³⁴ Amá de diyareddiye ganakini ñane keni ba ura Yahudiya, ta fantau ge fa hula á ba an elva palle áte we, a ba itare: *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke! *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke! Á hyephye saa buwa tá ankwá á ndaha ba una ñanna.

³⁵ Am iga-aara maa, a ekhyateraahē zlahhe ge ura-aatare male ñane saikeraitair yaikke názá á berni á Aifaisus. A ba ñane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure, kure emnde a Aifaisus: Am duniya baðemme, diyardiya emnde baðemme ganakini ankwá bere á dadaamiya á miya *Artaimis yaikke, antara gáráva-aara na a eblyaa á sawa am samaya na am berni á miya am Aifaisus, mí ufaná ba miya. ³⁶ Ware edda-aara ni á de bá diyaaka na? Magaumága sawari am ire á kure, magauka duksa máki slakurnaaka ba shagera. ³⁷ Emnde na náwa kwa sateraa á sehuna na, wallá ta ilu duksa am bere cuðeðe á miya na bere á *Artaimis ka, wallá ta ndaase elva mándzawe áte *Artaimis á miya ka, uwe ka. ³⁸ Máki tá ankwá emnde a dágala á tara Daimaitriyus, antara emnde a slera-aara maa, ankwá sarte á kya shairiya, male-aha á duniya keni tá ankwá baðemme, tá de puwa ugje-aatare, daaci tá kyaternaakya. ³⁹ Ma ankwá ba duksa umele kwá kataná kure keni, dawánda labáre á kure á deza male-aha vaci jáháva, tá de kyakurnaakya ba itare. ⁴⁰ Amá náza vatena na wá, ba kina mi shansha elva áza male-aha á miya, watse á jauje ge ndzeða á miya. Tá de bamiya ankwá dugune á kure ba giraara. Aðaba baaka baráma á miya ge mága duksa estuwa ðekidfeke. Watse á de kamivá ye ba ge miya.»

Daaci a zlanaahe elva-aara áte una ñanna. Am iga-aara maa, a ba ñane: Ma ware keni a ezzlála á dem mba-aara mazla-aara.

20

Shula á Paul á dem Makiduniya, antara Akaya

¹ Am sarte na ekhyaakhya elva ñanna maa, Paul a jemaa emnde a fetarfe, a faterem ndzeða am vuwa kwakya, daaci a magaterá á jámimá shifa, ba zlala-aara ge ñane á dem Makiduniya. ² A de jem ðába praatte am huðe á haha á Makiduniya ñanna, a de ndzeðaterete emnde a fetarfe an waazu-aha gergere, lauktu a zlala á dem haha á Akaya. ³ A de magaa tere keye am haha á Akaya ñanna. Ba ñane keni maganaamaga niya a dem Siriya an paare á yawe, á cena ba tá ankwá á eksanvaa sawari Yahudiya-aha ge magante emtanpire. Aðaba una ñanna, a ðaba ba tate á sawa-aara ñanna zlaðe ádaliye á kyá Makiduniya. ⁴ Ankwá Saupate egdza á Pirus ura Bairiya, ñane a duwá antara Paul. Zlaðe ádaliye, antara tara Aristarkus, antara Saikundus, itare ta emnde a Taisalauniki, antara Gayus ñane zhel Dairbe, antara tara Tikikus tá antara Tauraufimus, itare ta emnde a haha á Aziya, ira Timaute. ⁵ Emnde ñanna baðemme ta desaa itare á katafke á ñere, kwaye ta de ufaneraa am Terauwas. ⁶ Am iga á munri á depain na baaka shahi á makala am huðe-aara na wá, ñere keni ña

dema am paare á yawe am Filipi, na dabaterdába. Na ga hare ilyebe, lauktu na de shateraaha am Terauwaa, na de zu hare maka áhuwa.

Paul a hare panje á maga waazu am Terauwaa

⁷ Na jamme an icavaciya ge sebde ge za dafa á Yaakadada wá, a ndaanaa Paul elva am jáháva nanna. Am diyaadiya ganakini watse á zláá má weraawera ekse, mele yánka waazu mazla-aara, dem huđe á vayiya keni á maga ba waazu. ⁸ Bere na na jahava am huđe-aara nanna wá, átire ge bere-aha umele, huđe-aara bademme ba kára á fanus-aha. ⁹ Ankwa egdza dawale, zhera-aara Aiwitikus, nane a njanu ge we á fainaiter á bere nanna ná am huđe-aara na. Am kwakyafkwakya waazu á Paul, a naba pu hare egdze na jauje ge ndzedá. Daaci a naba mbedehe kwaye á sawa átire á bere ge keyire á sem áhá. Ta de tsante, amá emtsamtsa. ¹⁰ A tsekwehe ge Paul, a de unjmbare ge egdze nanna, a nanjanaahe an erwa-aha buwa, a ba nane: Gazlauka dekideki, á ba an shifa-aara egdzere. ¹¹ Daaci a eptsehe zlađe ádaliye, a dála á dem bere nanna, a de kezlanve dafa, ta zuhe. Am iga a dafa keni yánka ndaater elva dekideki dem segáshe á vaciya am haha, lauktu a yaterhe, a zlala. ¹² Egdza dawale na keni ta puwansá á dem mba-aatare á ba an sera-aara, bademme a erwaunje á emnde ba seke nama adaba nane.

Shula á Paul tsanta am Terauwaa dem Milaitus

¹³ Am iga á una nanna maa, nene na dema am paare á yawe, na degásha nene zunje á katafke á Paul ge dem Assaus. Adaba a ba nane tsanta áhuna wá, á duwa an sera, á de dema am paare antara nene á ba am Assaus. ¹⁴ De shaneraasha am Assaus, a de dema am paare antara nene, na zláá kerde á dem Mitilaine. ¹⁵ Na tsetehe zlađe ádaliye áhuwa, makuralla-aara lauktu na de shaa haha á Kiyaus am dagave á haye, na desa am slerpa-aara na vante názlaba. Wergekse wá, danjeraada am Samaus. Wergekse-aara zlađe ádaliye lauktu danjeraade am Milaitus. ¹⁶ Amaana: Na yesaa Aifaisus am iga, adaba magaaka niya a dem ekse nanna, wayaaka á kedanaakeda sarte am haha á Aziya. Nane á kátá á de maga munri á *Pantaikausta am Urusaliima mákini á gevge.

Waazu na a vatertaa Paul ge emnde a sawari á aiklaisiya á Aifaisus

¹⁷ Saneraasa am Milaitus wá, Paul a naba belaterve labare ge emnde a sawari á aiklaisiya á Aifaisus, ganakini a sarsawa ásezenara. ¹⁸ Saremsa, a ba nane á elvan ge itare: «Ya semaa estuwa á sem haha á Aziya, kure diyaakurdiya nja-aaruwa bademme am sarte na yá am dagave á kure. ¹⁹ Diyaakurdiya slera na ya magannaa ya ge Yaakadada, ámasla an gá ire-aaruwa am slera nanna, antara yawe á kyuwa na ta belimá am ice, emtanjire na ta magive Yahudiya-aha na bademme. ²⁰ Diyaakurdiya ganakini shebanakurvuka názena watse emtake áte kure ba palle keni, ndaanakurndáhá bademme, am zlamaakelaawa, antara am mba-aha á kure keni bademme. ²¹ Ya ndaaterndáhá ge Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele an ndzedaaaruwa bademme, ganakini a yaránya mága haypa, a sarsawa á sem sera á Dadaamiya, a fartarfe áte Yaakadada Yaisu. ²² Daaci kina wá, yá ankwa dem Urusaliima una laarire áte ya, a binaa Shedefkwe Cufedde geni sey ba yá duwa. Diyanka názu watse á de magava áte ya áhuwa.

²³ Duksa palle ya disaa ya wá: Ba kelaa má de tsekwantsekwa am ekse wá, ankwá á ndindaha Shedekwe Cudedde geni ankwá á pakaaka danjay, ká de shá zlada am tsavaytsavaye. ²⁴ Ate ya wá, ma yá ankwá an shifa, ma ya baaka an shifa keni ba kálkale. Iya wá, yá kátá ba yá maganaamaga slera na a fiyaara Yaakadada Yaisu na bademme, a jauka dekideki. Amaana: Bálá labáre á higa, elva a ngurna na a maganaa Dadaamiya.

²⁵ «Haranaaháre á bálá waazu á elva a dem *kwara á Dadaamiya am dágave á kure. Amá kina wá, diyandiya ganakini ba palle á kure keni baaka ura á de puwete ice áte ya mázla-aara. ²⁶ Yá ndaakur adaba una nanna kina vatena: Máki kedaakeda ura am dágave á kure wá, am mbiye-aaruka. ²⁷ Ya ndahanaa adaba uwe una, adaba sanakuransese namaari á Dadaamiya bademme ásegashe. ²⁸ Fawanufe ba kure hyema ge ire á kure, fawanufe hyema ge walda na a fakurmaa Shedekwe Cudedde am erva ganakini kwá piyanaa kure na. Fawaterufe hyema ge emnde á Dadaamiya na ba shagera degiya! Adaba a emtsehe ge egdza-aara emtsaade, lauktu ta jesaara emnde nanna. ²⁹ Diyandiya ganakini watse tá sawa emnde na ta ba seke indale-aha na á sem dágave á kure, tá se yakurka dekideki. ³⁰ Á ba am dágave á kure keni watse tá ankwá emnde a báda emnde a fetarfe umele an fida ge dabaterdába. ³¹ Amá faufa hyema, yehauteyeha geni yawe-aaruwa keye, yayi vacika yá ankwá á kwarakursekwáre an yawe á kyuwa am ice, puwananseka dekideki.

³² «Daaci kina wá, yá ankwá yakurá am erva á Dadaamiya, á de tsufakurá ba nane áte ngurna-aara, á de fakurwa ba nane hyema an elva-aara. An hákuma ba nane ge ndzedakurtendzedá, antara ge vakurte duksa shagera na a fater ge emnde-aara bademme na. ³³ Iya wá, tatayanka duksa á ura dekideki. Ma shungu, ma dindar, ma zane keni. ³⁴ Ba kure keni, ábi kwa nanna ya mága slera á ba an erva-aaruwa ge tátaya náza já wedera á nere antara emnde na tá ázerwa. ³⁵ Iya wá, maranakuránmára am názena ya maganaa ya bademme, geni kure keni magaumága slera ba estuwa, melawaterumele ge emnde na tá taa maganaaka wedera-aha-aatare. Viyawanaaka elva na ndza a ndaanaa Yaakadada á ba an ire-aara, a ba nane: Higa kwakya wá, ba náza á edda vante sadake ge ura, arge náza slelyiya sadake.»

³⁶ Zlanaazle elva-aara Paul, ta kezlaa ugje am haha bademme, nane a magaa maduwa. ³⁷ Bademme-aatare tá kyuwa á ba an yawe á kyuwa, daaci ta nanjanaa erva ge Paul, a ba itare tá elvan ge nane: Á jamimá shifa, a dákaada Dadaamiya á ba an hairire. ³⁸ Ankwá á waterwa jipu elva na ta cenanaa am mbuwe á Paul, a ba nane tá puweteka ice-aatare áte nane mázla-aara na. Daaci ta puwanse á dem tate á paare á yawe.

21

Shula á Paul á dem Urusaliima

¹ Am iga á tegava á nere antara itare maa, na zlala ba suuwe an paare á yawe, kwaye na de tsekwa am Kaus. Makuralla-aara, na de tsekwa am Raudaus. Tsante am Raudaus, na de tsekwa am Patara. ² Duwa á nere, na de shaa paare na á dem Finikiya, daaci na naba demhe am hufe-aara. ³ Danjeraada átevege haha á Kiprus, na nána

haha nanna am názlaɓa á nɛre, nɛre nɛ zɓálá ba suuwe á dem haha á Siriya, nɛ de tsekwa am Tirus tate á tsekwa kazlaɓa á paare nanna. ⁴ Nɛ de shaa emnde a fetarfe am ekse nanna, daaci nɛ ga hare maka ázetáre. Sheɗekwe Cudɛɗɗe a naba ndaaterhe názena ni watse á de shá Paul am Urusaliima na ge emnde a fetarfe nanna, itare keni ta naba mbedanu ge Paul geni a duka mazla-aara. ⁵ Amá ba zlauzle hare maka nanna wá, nɛ naba tsetehe, nɛ ankwá á zɓálá. Daaci itare, antara nɛwasha-aha-aatare, ira egdzara-aatare, baɗemme ta puwanɛrse á dete iga a ekse, áte we á háye, nɛ kezlaa ugje áte we á háye nanna, nɛ magaa maduwa átirpalle.

⁶ Am iga á maduwa wá, nɛ magaa ájámimá shifa, nɛ ɗaleme am paare, itare keni ta naba da-aatare. ⁷ Tsante am Tirus, nɛ de tsekwa am Pautaulaimayi, áhuwa keni lyaranɛrvaalya egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe, nɛ váha deppe ázetare. ⁸ Makuralla-aara nɛ tsetehe, nɛ de tsekwa am Kaysariya am mba á malum Filip, nɛne palle á emnde vuye na ndza ta dzeraterse am Urusaliima na. ⁹ Filip nanna wá, an gyaale-aha-aara ufaɗe darka á de gá zhele, tá ankwá á maga nabiyire.

¹⁰ Am haranɛraahare cekwaanɗudí áhuwa, vacite umele, a naba semhe ge nabi á sa am Yahudiya zhera-aara Agabus. ¹¹ Samsa áseze nɛre wá, a naba lyevaa náza nɗudá huɗe á Paul wá, a naba takwasaa sera-aha-aara, antara erva-aha-aara an nɛne, a ba nɛne: «Náwa názu a ndaanaa Sheɗekwe Cudɛɗɗe: Edda á náza nɗudá huɗe na keni, tá de takwasán ba estuwa Yahudiya-aha am Urusaliima, tá de belaterma am erva ge emnde a jeba umele.» ¹² Ba nɛ cenaa una nanna wá, ba nɛre an ire á nɛre, antara egdzar mama-aha a nɛre na tá am Kaysariya na keni, nɛ nanta ba sera ge Paul, geni a duka á dem Urusaliima na mázla-aara. ¹³ Amá a ba nɛne á elvan ge nɛre: «Labára nɛne kwá kyuwa na? Kwá kátá gyaigiyem lyawa am vuwa ge iya emtu? Iya wá, á tsaaka an takwasa, ba emtsa keni yá ankwá átekwa aɗaba Yaakadada á miya Yaisu.» ¹⁴ Janɛrviyaaja eptsanaaptsa-aara. Daaci ndanɛranka elva umele mázla-aara, a ba nɛre: A gevge ba namaari á Yaakadada.

¹⁵ Haranɛraahare cekwaanɗudí áhuwa maa, am iga-aara nɛ naba tse, nɛ zɓála á dem Urusaliima. ¹⁶ Ta daa á puwanɛrpuwa emnde umele am ɗágave á egdzar mama-aha a nɛre emnde a Kaysariya. Ta ɗanɛrhe ba suuwe á dem mba á Manasaun zhel emnde a Kiprus umele, haraahare am fetarfire, daaci nɛ nja am mba-aara.

Paul am mba á Yakuba

¹⁷ ɗanɛraada am Urusaliima maa, lyaranɛrvaalya egdzar mama-aha a nɛre emnde a fetarfe á ba an higa. ¹⁸ Makuralla-aara, a naba ɗanɛrhe ge Paul á dem mba á Yakuba, nɛ de beyaa jarammeje emnde a sawari á aiklaisiya baɗemme am mba-aara. ¹⁹ Daaci Paul a gater use, a ndaater názena a ganvaa Dadaamiya baɗemme am slera-aara na a maganaa nɛne am ɗágave á emnde a jeba umele na. ²⁰ Cenarvaacena una nanna baɗemme wá, ta naba gálá Dadaamiya. Am iga-aara maa, a ba itare tá elvan ge Paul: «Ka cenáncena emtu egdza emmaaye? Emnde debu wányara am Yahudiya una fartarfe, amá baɗemme-aatare ta tsaa á ba áte *tawraitá a Muusa. ²¹ Amá cenaráncena emnde nanna ta se ndahanaa emnde umele, a ba itare: Ka kwaratersma ka ge Yahudiya-aha á miya na tá am ekse á emnde, geni a yaránya tawraitá, a farka egdzara-aatare am sheɗekwe, a ɗabarka naɗe-aha á

yahudiyire dekideki. ²² Mí maganá estara kina? Adaba náwa watse tá cenáncena ganakini sakaasire. ²³ Ekka wá, eccena názena nǎ bakaná ñere. Náwa tá anƙwa emnde ufade, itare ta maganaa *waada ge Dadaamiya. ²⁴ Anƙwa á ceka sarte-aatare, herzhe tá de bára, tá de sehá ire wá, ekka keni naba duwa antara itare, de baraabára ire á ña antara itare, biyaabiya názena tá kátá maganá itare ge sehá ire-aatare. Máki magakanaamága una wá, tá de diyeddiye emnde ganakini elva-aha na ta cenáncena tá anƙwa ndaaná áte ka na, baaka jirire am huđe-aara dekideki, mbate ekka keni ká anƙwa á d̄aba ba tawraita á Muusa. ²⁵ Náza á emnde a jeba umele na garevge emnde a fetarfe wá, baaka elva. Adaba ña puwatertepuwa nalmesheri, ña ndaterndaha názu mi njante am sawari á miya, mi bateraa: A zarka hyuwa na má ta icante ge mága hele, a zarka uzhe, a zarka hyuwa na má icaranteka an ica, a magarka gwardzire.»

²⁶ Daaci makuralla-aara, a naba duhe ge Paul antara emnde ufade ñanna, ta de baraa ire-aatare áte nade á Yahudiya-aha. Zlaruzle am mága slera á cuƒeƒdiye ñanna, Paul a de ndaanhe ge *liman am huđe á mashidi, a ba ñane: «Am iga a hare vuye wá, watse nǎ eptsá, nǎ sawa an sadake-aha á ñere, á se zlauzle slera á bára á ñere.»

Ta eksevaa Paul am mashidi

²⁷⁻²⁸ Ba hare vuye ñanna keni herzhe á ceka wá, saremsa Yahudiya-aha umele á sawa am haha á Aziya. Itare ba ta puwete ice-aatare áte Paul wá, ta naba fante hula: «Tá áme dawale-aha á *Iserayiila-aha! Sawmbare! Náwa ñane zhel na jemje d̄ába am slede bademme, anƙwa á balaterá waazu-aara ge emnde bademme, a bantsa ñane ma miya emnde a Iserayiila, ma *tawraita á Muusa, ma mashidi á miya yaikke na, bademme baaka nampire-aara dekideki á bina! Zlabe ádaliye, náwa a naba saa emnde a jeba umele á sem huđe á mashidi, a se badzanve slede cuƒeƒde na.» Daaci ta tsante ervaunƒe á emnde, ta naba eksevaa Paul. ²⁹ Ta kurken Paul a saa emnde a jeba umele á sem huđe á mashidi na wá, adaba ta naa Tauraufinus zhel emnde a Aifaisus, ta antara Paul am huđe á berni, daaci ta kurken a daa zhel ñanna á dem mashidi keni.

³⁰ Labáre ñanna de gyantegya huđe á berni bademme, emnde ta sawa á ba an zhagade, ta eksevaa Paul, ta tefese am mashidi, ta hafanu ge mashidi ba watsewatse. ³¹ Itare tá kátá zlanazle shifa am Paul, amá kertenj damda labáre á deza male á sawji-aha á Rauma geni weshaptewesha huđe á Urusaliima. ³² Ba watsewatse, ñane keni a d̄ante male-aha am sawji-aha, ta naba jemaa sawji-aha ta dem tate á elva ñanna. Emnde a ekse ba ta naa male á sawji-aha, antara sawji-aha-aara na wá, ta naba yaa ja Paul mázla-aara. ³³ Daaci duwa á male á sawji-aha á deza Paul, a eksevaahe, a ba ñane á elvan ge sawji-aha: Puwawtepuwa tsavaytsavaye buwa áte ñane. Lauktu a fantau ge ndáva sera á elva áte zhel ñanna, a ba ñane: Zhel ekse-ara ñane? A gu uwe? ³⁴ Amá emnde bademme ma ware keni á ndáhá ba náza-aara, ura umele á hula ba dey. Am á cenánka jirire á názena ta janaa átugena na, a ba ñane á elvan ge sawji-aha: Dawánda á dem dala á dem kure. ³⁵ Am sarte na daraada sawji-aha an Paul am tate á dǎl á dem dala, ta naba eksante Paul am erva, ta kante á dem zhegela, adaba wáva na tá anƙwa á d̄abaterá emnde a ekse an ñane. ³⁶ Adaba tá

aṅkwa á dʒabaterá á ba an ndzedá, antara hula, á ba itare: A daaka an shifa!

Paul aṅkwa á ndáhá jirire á ire-aara

³⁷ Herzhe sawji-aha tá dándá Paul á dem huđe á dala-aatare wá, a ba Paul á elvan ge male-aatare an elva a Yunaniṅkau: «Yá shánsha emtu baráma ge ndahak elva cekwaanḡudi?» A ṅwanante a ba ṅane: «Iyau, diyakdiya elva a Yunaniṅkau?» ³⁸ Una wá, mbate ka zhel emnde a Misera na jaaja ervaunḡe, a zhaḡadaa á dem kaamba antara kwakwáne-aha-aara debu ufađe, tá an náza erva-aatare baďemme na, una wase ka ṅane ka?» ³⁹ A ṅwete ge Paul, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Iya ya ba ura Yahudiya miyenne, ta yiya am berni á Tarsus am haha á Silikiya. Ya egdza a berni yaikke. Tasle á ṅa viteva seke baráma, yá ndaaterse elva-aaruwa ge zlamaakelaawa.» ⁴⁰ Male á sawji-aha na a naba yanaa baráma. Daaci a tsaathe ge Paul áte tate a dʒala á dem dala á sawji-aha, a katerante erva ge zlamaakelaawa, a magateraa nalaama ganakini a dʒarufe. Tseriye dʒarufa emnde baďemme, ba seke ndza baaka duksa. Daaci Paul a fantau ge ndaater elva an elva a Ibraniṅkau, amaana: elva a ekse-aara.

22

¹ «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, antara dada-aha-aaruwa, cenawivaacena kwa, yá ndaakurndáhá elva-aaruwa palle, kwá cenwaacena jirire-aaruwa.» ² Am sarte na tá aṅkwa á cena Paul á ndaater elva an elva á Ibraniṅkau na wá, ta farhe ge máḡa tsekadʒire, baaka ura á geja vuwa dʒekideki. Daaci a ba Paul:

³ «Iya, ya ura Yahudiya, ta yiya am Tarsus am haha á Silikiya. Amá ya waltaa á ba am Urusaliima áhuna. Ndza malum-aaruwa *Gamaliyail ge iya, a kwarisaa ṅane dʒaba *tawraitá á eggye-aha á miya áte una an puwa. Ndza ya dʒaba Dadaamiya an ndzedá-aaruwa baďemme áte una kwá aṅkwa á dʒabaná kure kení na. ⁴ Ndza ya shateru zlaďa kwakya ge emnde a dʒaba unḡule á Yaisu, ya sluvaa emnde ṅanna an zála-ka an ṅwasha-ka, ya puwateremhe am dangay. ⁵ Male á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya wá, itare diyardiya názena yá aṅkwa á ndaaná ya na baďemme, yá ndaakur ba jirire. Ndza ta vitaa ba itare nalmesheri á seydire am erva, ya daterán ge Yahudiya-aha á miya na tá am Dimaska. Adaba una ṅanna ya duwa. Ya duwa ge sluwá emnde na tá áte baráma á Yaisu, ge saterá á sem Urusaliima, ma andze tá se kyáná male-aha á Yahudiya-aha shairiya-aatare.»

*Paul á ndáhá fakte á fetarfire-aara áte Yaakadada
(9:1-19; 26:12-18)*

⁶ «Am sarte na yá aṅkwa á dem Dimaska ṅanna wá, á maga vacitire wá, a naba tsekwa ge parakkire yaikke á sa am samaya á sete ya, ⁷ ya naba mbedehe, yá cena ba kwárá á ura aṅkwa á biya elva: Sawulu! Sawulu! Labára ká magiya palasa? a bina. ⁸ Ya ndavanuhe: Ka ware ṅane ka Yaakadada? A ṅwiyante, a ba ṅane: Ba iya Yaisu, ya ura Nasarátu una ká aṅkwa á magiya palasa na. ⁹ Emnde na tá antara ya na wá, naránna parakkire, amá cenaránka kwárá á edda una a biyaa elva na. ¹⁰ Ya naba enndáva: Yá maganá estara kina Yaakadada? A ba Yaakadada á elvan ge iya: Tsetse ezzlálá á dem Dimaska, wase tá de bakánba áhuwa názena a fakaara Dadaamiya baďemme. ¹¹ A naba

wulfiyaahe ge parakkire yaikke na a tsekwiyaare á sawa am samaya na, ta tadiya an táda emnde na tá antara ya na á dem Dimaska.

¹² «Ankwa ura Yahudiya á miya áhuwa, zhera-aara Hananiyas, ñane sledaba Dadaamiya an ndzedá-aara bademme, ñanaña *tawraitá á miya ba shagera, bademme á Yahudiya-aha na tá am Dimaska hayaránhayá jipu. ¹³ A duhe ge ñane ádezerwa, a de tsiyarhe, a ba ñane á elvan ge iya: Sawulu egdza emmerwa, a wertewera ice-aha á ña. Ba watsewatse a naba werte ge ice-aha-aaruwa, yá nanna ñane. ¹⁴ A ba Hananiyas ñanna á elvan ge iya: A saksaa ba Dadaamiya á eggye-aha a miya werre, geni ekka ká nanna edda una slejirire ba ñane palle na, antara ganakini ekka ká cenvaacena elva á slejirire ñanna am mbuwe-aara ba ge ñane, ira ká diyeddiye namaari-aara. ¹⁵ Adaba ká de gev seyde-aara, ká de ndaater názena ka naanaa ka, antara názena ka cenaanaa ka ge emnde. ¹⁶ Ká ufa uwe mázla-aara? Tsetse ká lyevaalya baptisma, enndava Yaisu geni a melakumele, a barakaabará Dadaamiya haypa-aha á ña.»

Paul ankwa ndaha elva á duwa-aara á dem dágave á emnde a jeba umele

¹⁷ «Haraahare wá, ya naba eptsá á sem huđe á Urusaliima. Vacite umele yá am mashidi, yá ankwa á maga maduwa wá, ya naba shaa wahayu. ¹⁸ Ya naa Yaakadada am wahayu-aaruwa ñanna, a ba ñane á elvan ge iya: Tsetse watsewatse dedde am huđe á Urusaliima na. Adaba emnde a ekse na tá de lyyeka seydire na ká de maganá ka áte iya am dágave-aatare. ¹⁹ Ya ñwete, a ba ya á elvan ge ñane: Amá degiya Yaakadada, ba itare kení diyardiya ganakini ndza ya duwa ba ya ñanna á dem mashidi-aha gergere, ya sluwa emnde a fetarfe á ña, ya jaterja, ya dateraa á dem dangay bademme. ²⁰ Am sarte á ja sleslera á ña Aitiyain kení ndza yá ankwa, ya hayáterháya jipu emnde a ejja-aara, ya ufanaa ba iya nangyuwe-aha-aatare. ²¹ Amá a ba Yaakadada: Edduwa, adaba watse yá belakbelá yiyiye, á dem dágave á emnde na ta Yahudiya-aha-ka na.»

Paul á katafke á male á sawji-aha

²² Emnde bademme ndza tá cená ba Paul dem sarte na a fem elva á emnde na garevka Yahudiya-aha. Amá ba a ndaahese una ñanna wá, ta naba puwar hula, a ba itare: Ura estuwa a njeka an shifa dekideki. ²³ Daaci tá ankwa á fa hula, tá slatsa erva, ta tsante berbere an dága haha á dem zhegela, ta tsakwese am záne-aha-aatare, ta naba puwanve.

²⁴ Daaci a ba male á sawji-aha a daránda Paul á dem huđe á dala, a zaruze an ja ba shagera, lauktu watse á ndáhá jirire, labára emnde bademme tá slatsa ba erva áte ñane. ²⁵ Daaci ta naba puwete zawa áte ñane. Tá kátá ejja wá, a ba Paul á elvan ge zhel sawji ñanna: «Ankwa baráma á kure ge ja ura Rauma miyenne zlahe kyareka shairiya-aara emtu?» ²⁶ Ba a cenaa una ñanna sawji na, a naba yánhe, duwa-aara á deza male-aatare, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ázara á ba sawari á ña áte zhel na, adaba ñane kení ba ura Rauma ba miyenne?» ²⁷ A naba sawhe ge male á sawji-aha na áseza Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ndindáhá ba jirire: Ka ura Rauma ba miyenne emtu?» A ñwete ge

Paul, a ba ɲane: «Ya ura Rauma ba miyenne.» ²⁸ A ba male á sawji-aha na á elvan ge Paul: «Iya degiya danedde am nalmane kwakya lauktu náwa ganevge ura Rauma.» A ba Paul á elvan ge ɲane: «Iya wá, ta yi ba estuwa ya ba ura Rauma.» ²⁹ Daaci sawji-aha na ndza ta magaa niya ge ja Paul, geni a ndasendáhe jirire na, ta naba yánhe á ba áte watsewatsire. Ba male-aatare an ire-aara keni jaaja lyawa, adaba diyeddiye ganakini Paul ɲanna ɲane a puwete záwa áte ɲane na ba ura Rauma miyenne.

Paul á katafke á male-aha á Yahudiya-aha

³⁰ Daaci male á sawji-aha na maa, ɲane á kátá á diyeddiye jirire á názena ni Yahudiya-aha wayarka an Paul dekiɗeki na. Adaba una ɲanna, makuralla-aara wá, a jemaa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha, a pelaa Paul, a sanse á se katafke-aatare.

23

¹ Paul a zharaa emnde na tá am jáháva ɲanna ba shagera, daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, diyandiya ganakini sem vatena keni shagera zlááva-aaruwa á katafke á Dadaamiya, ya ba cufedɗe duksa-aaruwa.» ² A ba Ananias male á *liman-aha á elvan ge emnde na ta herzhe an Paul: Jauvaaja áte we-aara ɲanna! ³ A ba Paul á elvan ge ɲane: «Ekka keni sey á jakvaaja Dadaamiya, egdza á danɲwa huɗe. Ka njehe ganakini ká kyivaara shairiya áte una am *tawraitá, amá ka ebzu tawraitá, adaba a ba ka a jarija!» ⁴ A ba emnde na ta herzhe an ɲane: «Ká zlazla male á liman-aha á Dadaamiya?» ⁵ A ba Paul á elvan ge itare: «Ndza diyanka ganakini male á liman-aha egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: Ndaheka elva mandzawe áte male á ekse á kure dekiɗeki.»

⁶ Diyaadiya Paul, ganakini emnde tá an tega gergere buwa á ba am jáháva ɲanna. Emnde umele-aatare, ta *Saduki-aha, emnde umele keni ta *Farisa-aha. Adaba una ɲanna, a kante kwará á ba an ndzeɗa, a ba ɲane á elvan ge itare: «Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ya Farisa, ta yiya á ba am huɗe-aara. Ta se puwiyar ugje ázekure adaba fetarfire-aaruwa áte elva a tse á emnde am faya.»

⁷ Ba ndasendáha ɲane una ɲanna wá, njaanja gajawe yaikke am dágave á Farisa-aha, antara Saduki-aha, kerten an tega ye á emnde gergere buwa am jáháva ɲanna. ⁸ Saduki-aha, itare fartareka dekiɗeki áte elva a tse á emnde am faya na. Ma malika-aha, ma sheɗekwe á uwe keni baaka dekiɗeki. Amá Farisa-aha wá, fartarfe ganakini anjwa duksa-aha ɲanna baɗemme.

⁹ Am garanvege gajawe-aatare yaikke á ba an ká kwará á dem zhegela, ta naba tsetehe ge emnde umele am malum-aha á *tawraitá na ta Farisa-aha, ta ngyaingyesaa ice, a ba itare: «Shanéránka ɲere haypa áte zhel na ba palle keni. Watse ba jirire a ndansaa ba sheɗekwe, bi malika á Dadaamiya elva ka wá, dey ka!» ¹⁰ Tsarantetse gajawe yaikke zlaɓe adaliye, a naba ja ge lyawa male á sawji-aha na geni a dzadzaraaka Paul, a naba belaa sawji-aha-aara, ta tsekwehe á dem jáháva ɲanna, ta de tedese Paul am jáháva, ta dálese an ɲane á dem dala-aatare. ¹¹ An yayiya ba vacite ɲanna wá, Yaakadada a naba maranse ire-aara ge Paul, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Gazleka

dekideki! Magakanaamága seydire áte ya am huđe á Urusaliima áhuna, yá kátá ká de emmága ba estuwa am Rauma keni.»

Yahudiya-aha ta puwaa buwe áte shifa á Paul

¹² An enlyá makuralla-aara wá, Yahudiya-aha umele ta naba zlauhe am ndaha, ta zu ba wađa-aara geni ba uwe keni tá zeka, tá sheka dekideki, sey má jareja shifa á Paul. ¹³ Emnde na ta nguđaa sawari á una nanna ta kul ufade an duksa. ¹⁴ Daaci ba zlalá-aatare ádeza male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge itare: «Náwa n̄ere n̄a zu ba wađa-aara, ganakini ma uwe keni n̄á feka áte we á n̄ere dekideki, sey máki jan̄erja shifa á Paul. ¹⁵ Kina kure wá, belawanvebela ba we ge male á sawji-aha á Rauma, ganakini a sakuránsa Paul á se katafke á *kendekyiya yaikke. Magaumága ba seke kwá se kya shairiya-aara á ba an jirire, náwa n̄ere n̄á de puwanve buwe, n̄á zlanazle shifa-aara, á se cuwakurvaaka kure dekideki.»

¹⁶ Amá an̄kwa egdzere zhele, egdza á egdza emmenjara mukse ge Paul, n̄ane cenáncena lámare n̄anna. Daaci ba zlála-aara ge n̄ane á dem dala á sawji-aha, a de fanem elva n̄anna am vuwa ge Paul. ¹⁷ Paul a dante sawji palle, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «Kwaye danda egdze na ádeza male á kure, ađaba an̄kwa názu á de ndaaná n̄ane.» ¹⁸ Sawji na a naba puwansehe ge egdze na ádeza male-aatare, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «An̄kwa dan̄gay palle zh̄era-aara Paul, a bántsa n̄ane yá saká egdze na, ađaba an̄kwa názu á se ndakndáha.» ¹⁹ «Ane!» a ba male na, a n̄aa egdze n̄anna áte erva, a gapse antara n̄ane ba itare ta buwa, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «Enndáha elva á n̄a.» ²⁰ A ba egdze na á elvan ge n̄ane: «Kwaye Yahudiya-aha zlaruzle am ndáhá, ganakini tá se ndavaku Paul makuralla geni ká dateránda á de katafke á *kendekyiya á n̄ere yaikke, tá se magán ba seke watse tá de kya shairiya-aara á ba an jirire am kendekyiya, ²¹ amá ceneka ndáva-aatare dekideki. Ađaba emnde kul ufade ju duksa tá de puwa buwe áte Paul, ta zu ba wađa-aara geni ba uwe keni tá zeka, tá sheka dekideki, sey má jareja shifa-aara. Kina wá, itare zlarauzle am ndáhá-aatare bađemme, a juwa tá ufa ba jawapa na ká de vatertá ka.» ²² «Ane!» a ba male á sawji-aha na. «Ezłála kwa, amá ndanka ma ge ware keni ganakini ka se mbediyumbefé.»

Male á sawji-aha á daná Paul ge raizhaun

²³ Am iga á una nanna maa, a detaa male-aha buwa am sawji-aha, a ba n̄ane á elvan ge itare: «Jawammeje sawji-aha deremke buwa, emnde a belsa kul vuye, emnde na tá duwa an upa am erva keni deremke buwa. Bađemme á kure ngwadawápsengwade, watse kwá maga shula á dem Kaysariya am saa maselmane á vayiya. ²⁴ Puwaupuwa belsa-aha na watse kwá dá Paul átekwa ba lapilayye, ba slerba a sera-aara keni a keđeka, sey kwá de fanem am erva ba ge raizhaun, ba ge Failikus an ire-aara.» ²⁵ Daaci a puwaterte nalmesheri, a vaterte am erva, a ba n̄ane:

²⁶ «Ambarka á n̄a sleksu Failikus: Ba iya Kalawdiyus Lisiyas, yá an̄kwa gak use-aaruwa. ²⁷ Zhel na kwaye tá an̄kwa á dakánda na wá, ta eksevaa Yahudiya-aha, tá kátá já ba shifa-aara. Amá de cenánncena ya ganakini n̄ane keni ba ura Rauma, daaci ya naba duhe antara sawji-aha-aaruwa, ya lyanse am erva-aatare. ²⁸ Ya kátá

dise jirire á názena ni Yahudiya-aha ta yaa zhel ñanna adaba ñane, ya naba danhe á de katafke á male-aha-aatare am *kendekyiya. ²⁹ Amá názu ya disaa ya am mága-aatare ñanna wá, hyafka ge ja shifa á zhel na, ma ba ge ngudanaa am dangay keni, adaba ta gajawe á ba arge názu am *tawrait-aatare. ³⁰ Amá a sem ge ura a se mbediyuhe wá, a ba ñane: Yahudiya-aha ngudarnaanguda sawari-aatare geni sey máki jareja shifa á Paul. Adaba una ñanna, yá ankwá bela emnde-aaruwa ba watsewatse tá dakánda zhel ñanna ge ekka. Ya ndaaterndáhá ge kelaade-aha á zhel ñanna geni a de puwarpuwa ugje-aatare ázena arge ñane.»

³¹ Daaci sawji-aha wá, itare ta maganaa á ba áte una ta ndaatern-daha na. Ta eksante Paul, á ba an vayiya ñanna, ta danhe emtsaade á dem Antipatris. ³² Makuralla-aara wá, ta eptsehe ge emnde na tá an sera na, ta yaa sawji-aha na tá áte belsa-aha tá ankwá á dánda. ³³ Ba demda-aatare ge sawji-aha na am Kaysariya, ta vante nalmesheri na ge raizhaun, ta yaa Paul am erva-aara. ³⁴ Raizhaun a ndaase nalmesheri na catte, daaci a ndavanu ge Paul, a ba ñane: «Ka ura á haha-ara?» A shantuwa estuwa geni Paul ura haha á Silikiya. ³⁵ Daaci a ba ñane á elvan ge ñane: «Watse yá kya shairiya á ña má saremsa emnde a dágala á ña.» Daaci a ba ñane á elvan ge sawji-aha: De belawembela Paul am hudga na ndza a nderanaa sleksu *Hirudus na.

24

Yahudiya-aha tá ankwá á puwar ugje ge Paul

¹ Am iga á háre ilyebe, lauktu a semhe ge Ananiyas male á *liman-aha á sem Kaysariya. A sawa antara male-aha á Yahudiya-aha, antara Tairtulus, ñane edda una diyaadiya shairiya-aha á ngumna a Rauma ba shagera na. Daaci duwa-aatare á de katafke á Failikus, ta de puwar ugje ge Paul ázenara. ² Daaci darantedáhá Paul á sawa, Tairtulus ñara a naba fantau ge tsáká elva áte Paul, a ba ñane á elvan ge Failikus: «Ambarka á ña, adaba barka á ña una ankwá hairire am larde na; adaba kwakyire á enkále á ña am slera-aha, duksa bademme tsemaartse am larde á miya. ³ Náj ankwá á slafaká we á ñere kwakya adaba názena ña shanaa ñere ázena bademme na. ⁴ Hyainefka ba názára keni ge tsakakaa elva kwakya á katafke á ña, amá adaba kemaarire á ña wá, tásle á ña cenanervaacena egdza elva á ñere na ba cekwaanngudi. ⁵ Njere wá, ña bera zhel na kelaade jipu. Bademme á Yahudiya-aha na tá am hudfe á duniya a weshatertaa ba ñane. Ba ñane ñanna zlafe adaliye una male á emnde a dába náza tsaha á ura Nasarátu. ⁶ Zlafe adaliye, á kátá á nyamala mashidi á ñere. Mázla-aara wá, ña naba eksevaahé. ((Náj kátá maganá shairiya áte una am *tawrait á ñere, ⁷ amá a se lyevaahé ge Lisiyas male á sawji-aha á ba an ndzedá am erva á ñere. ⁸ Daaci a banerna ba Lisiyas ganakini njá sawa ásezena.)) Máki ká ankwá á ndavanundave wá, watse ká diyeddiya ba ka keni, geni ña emnde a jirire ba ñere.» ⁹ Yahudiya-aha ta farhe zlafe adaliye, a ba itare: Elva na a tsakanaa Tairtulus na, ba palle keni baaka fida am hudfe-aara, bademme ba jirire.

Paul ankwá á ndáhá elva áte ire-aara á katafke á Failikus

¹⁰ Daaci a maganaa nalaama ge Paul an erva, geni njane keni a enndáhá elva-aara. A ba Paul: «Ámbarka á ña, diyandiya ganakini gákga yawe kwakya ka sleshairiya am larde na. Adaba una njanna, yá higa á ba an higa ge ndakse elva áte ire-aaruwa. ¹¹ Duwa-aaruwa á dem Urusaliima ya de kezlan ugje ge Dadaamiya wá, máki ká habaza sera-aara, bademme keni á jauka am háre kelaawa ju buwa. ¹² Sharika am gajawe antara ura am *mashidi yaikke, ma am egdzar *mashidi-aha á Yahudiya-aha, ma am huđe á ekse keni d'ekideki. ¹³ Ba emnde njanna náwa itare na keni tá sanseka názena ni ta yiyaa adaba njane na. ¹⁴ Názu yá an njane ge ndakndáhá náwa yá á katafke á ña wá, iya yá anjwa á maganá slera ba ge Dadaamiya na ndza ta dabanaa eggye-aha á njere na palle, yá anjwa maganá an unjule anjwaslire na a ba itare una wecire na. Amá ba jirire, iya fantarfe áte názena am *tawraita, antara elva á nabi-aha bademme. ¹⁵ Iya keni tamtamire-aaruwa á ba áte názena ni tá anjwa á tamaná itare. Yá an táma geni watse Dadaamiya á tsatertetse emnde am faya, emnde a jirire, antara emnde a mándzawe bademme. ¹⁶ Adaba una njanna yá anjwa á wawa geni a njaninja lapiya á katafke á Dadaamiya, antara á katafke á emnde bademme.

¹⁷ «Am ya magaa yawe kwakya ya baaka am Urusaliima, ya naba saa, ya sawa an shungu ge melateru ge emnde a larde-aaruwa, ya se vante antara sadake-aaruwa ge Dadaamiya. ¹⁸ Náwa názu ya de maganaa ya am mashidi am sarte na ta eksiyeksa njanna: Emtsaade wá, iya keni ya dem dagave á emnde na tá anjwa á bárá na. Ndza baaka dikele á emnde ázerwa, baaka hula d'ekideki. ¹⁹ Amá ndza tá anjwa Yahudiya-aha umele ta sawa á sa am haha á Aziya wá, ma andze tá ndaaka itare máki anjwa duksa mándzawe ta naana itare am mága-aaruwa. ²⁰ Emtu máki anjwa haypa na ta shanaa itare áte ya am sarte na ta de tsiyaa á katafke á male-aha na, a ndarndaha ba emnde njanna náwa itare. ²¹ Máki elva-aaruwa ba una ya ndaase á ba an ká kwára, a ba ya á elvan ge itare: Kwa tsiyaa am shairiya vatena na wá, adaba fantarfe áte tse á emnde am fáyá baaka duksa umele.»

²² Am Failikus diyaadiya njá á emnde a fetarfe, a naba daa shairiya njanna á de katafke, a ba njane á elvan ge itare: «Sey má samsa Lisiyas male á sawji-aha, lauktu watse yá ica shairiya á kure.» ²³ Daaci a ba njane á elvan ge male á sawji-aha na Paul am erva-aara na: «Eptsanaapta zhel na á dem bere, de fawanufe hyema ba shagera, amá wá, fawarka zladá, yawáterya slakate-aha-aara, a darduwa á dezerjara, a magaranánmaga nampire.»

Waazu á Paul á katafke á Failikus antara Durusilla

²⁴ Am iga á hare cekwaangudi maa, samsa Failikus, tá antara mukse-aara Durusilla gyaale á Yahudiya-aha, daaci ta dahanante Paul ge cena elva a fetarfire áte Yaisu *Almasiihu am mbuwe-aara. ²⁵ Daaci fantaufa Paul ge tsaka elva-aha áte njá am jirire na baaka duksa mándzawe áte edda-aara d'ekideki, antara elva a kwára vuwa, geni á kwaruwa estara ura vuwa-aara, antara elva a shairiya á emnde na watse á kyaná Dadaamiya am halavuwa á duniya. Amá gazlaagazla Failikus, a ba njane á elvan ge Paul: «Ezzlala kwa mázla-aara, watse yá d'akdáha zlađe ádalije vacite umele má shanánsha sarte.» ²⁶ Zlađe ádalije, Failikus maa, njane a kurken watse Paul á vante egdza shungu. Adaba

una ṅanna, máki shekwaashekwa wá, ba á eḏfáhá ádezenara tá de shá uya kerde.

²⁷ Yawe buwa kalkale Paul á ba am dangay, dem sarte na ta naba daa Failikus ṅanna, ta saa Paurkiyus Faistus á sem kela-aara. Daaci Failikus a naba yaa Paul am dangay, adaba a kataa háyá áza Yahudiya-aha.

25

Paul á kátá á kyáná slekse á Rauma shairiya-aara

¹ Sawa á Faistus á sem haha ṅanna keni zlaḅe ba hare keye, amá a naba tsete am Kaysariya, a zlala á dem Urusaliima. ² Daaci male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha umele ta de puwar ugje ge Paul á katafke-aara keni. Baira a ba itare tá elvan ge Faistus: ³ «Máki ká bashaṅeraabasha wá, saṅeránsa Paul á sem Urusaliima.» Ta ndavanu estuwa ge slekse na wá, adaba zlarauzle am ndaha-aatare, tá kátá ja shifa á Paul áte baráma. ⁴ Amá a ṅwete ge Faistus, a ba ṅane á elvan ge itare: «Paul aṅkwa am dangay, iya keni yá eptsá ba kina á da. ⁵ Máki aṅkwa haypa na a maganaa zhel ṅanna wá, a dabaridába male-aha á kure á dem Kaysariya ṅanna, tá de puwar ugje-aatare áhuwa.»

⁶ Faistus haraahare ázetare am Urusaliima, a magaa hare tiise, ma kelaawa keni á hyephye, lauktu a eptsehe á sem Kaysariya, ta saa á dabaná male-aha á Yahudiya-aha ṅanna. Makuralla-aara, a de njehe am bere á shairiya, a ndaase elva-aara, ta de sanaa Paul. ⁷ Ba ta puwete ice-aatare áte Paul Yahudiya-aha na ta sawa am Urusaliima na wá, ta naba jantaave ge Paul, ta fantau ge tsaka elva-aha na bademme ba ser haypa na áte ṅane. Ta icaar sera, amá dzegwaránka njante jirire á názena ta tsakanaa itare ṅanna dekideki. ⁸ Amá a tsete ge Paul, a ndaase elva áte ire-aara, a ba ṅane: «Iya baaka haypa na ya maganaa ya dekideki, ma áte *tawraitá á Yahudiya-aha, ma áte *mashidi yaikke, ma áte male á larde á Rauma keni.»

⁹ Am Faistus á kátá háyá áza Yahudiya-aha, a ba ṅane á elvan ge Paul: «Wayak-wáyá emtu dem Urusaliima geni yá de ica shairiya á ṅa á ba áhuwa, adaba ugje na ta puwakarpuwe na?» ¹⁰ A ṅwete ge Paul, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Náwa iya yá tse am tate á shairiya áte náza á ṅgumna a Rauma, yá kátá á icevica shairiya-aaruwa á ba áhuna, ganateruka ya haypa ge Yahudiya-aha ba ka keni diyakdiya bademme. ¹¹ Ma andze aṅkwa haypa na ya maganaa ya, hyephye ge ja shifa-aaruwa wá, ma yá kwaleka shifa-aaruwa dekideki. Amá am baaka jirire am puwa ugje-aatare na ta se puwiyar ge iya na wá, yá dzegwánka faterem shifa-aaruwa am erva ba estuwa. Tasle á ṅa dándá shairiya-aaruwa ádeza male á larde á Rauma.» ¹² Daaci Faistus a dahaterte male-aha na tá am ekte ge ṅane na. Zlaruzle am sawari-aatare, a ṅwanante ge Paul, a ba ṅane: «Ka ndavanaa ba ka tsawe geni yá dákda ádeza male á larde á Rauma wá, ba tá dákdekwa ádezenara mazla-aara.»

Paul á katafke á sleksu Agaripa ta antara Bairnike

¹³ Haraahare cekwaangudí wá, samsa sleksu Agaripa, tá antara Bairnike, ta se gan use ge Faistus. ¹⁴ Am haraahare cekwa áhuwa, Faistus a naba shanu elva a Paul ge sleksu Agaripa, a ba ṅane á elvan

ge ɲane: «Aɲkwa zhel umele an ɲɠuɗa áhuna, kwaye ta eksanaa am zamane á Failikus, amá a yán ba estuwa zlaɓe kyaaveka shairiya-aara. ¹⁵ Am sarte na danemda ya am Urusaliima, ta puwar ugje zlaɓe ádalaye male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha umele ázerwa, ta biyantsa itare: Sey yá mbedfanaambeda am shairiya. ¹⁶ Daaci a ba iya yá elvan ge itare: Am shairiya á emnde a Rauma wá, tá maɲka estuwa. Sey tá jatermeje emnde a puwar ugje ge ura, antara edda una ta puwar ugje na, ɲane keni á shánsha baráma, á ndaasendahe elva áte ire-aara. Má baaka una wá, á taa gevka. ¹⁷ Itare keni ta naba sawa antara ya, iya keni se njanka an elva ɲanna dekiɗeki; ba makuralla-aara wá, ya naba dem bere á shairiya. ¹⁸ Ta tsetehe ge kelaade-aha á zhel ɲanna, ta ndaase elva-aatare baɗemme, mbate ba palle á elva yaikke na a guwaa ɲane keni baaka. Iya wá, ndza ya kurken aɲkwa elva yaikke a guwaa ɲane. ¹⁹ Tá ga jawe á ba arge elva-aha na am nadina-aatare. Aɲkwa zlaɓe adaliye zhel umele zhera-aara Yaisu ɲane emtsamtsa, a ba Paul tsetse am faya, aɲkwa an shifa. ²⁰ Am iya keni diyanka sera á elva-aatare ɲanna, a ba iya yá elvan ge Paul: Ká eksaareksahe dem Urusaliima, tá de kya shairiya á ɲa na áhuwa? ²¹ Amá a ba Paul: Tasle á ɲa dánda shairiya-aaruwa ádeza male á larde á Rauma. Daaci a ba iya yá elvan ge emnde-aaruwa: Eptsawanaptsa emtsaade á dem bere. Kina watse yá belaná ádeza male á larde.» ²² A ba sleksu Agaripa á elvan ge ɲane: «Iya keni yá kátá cenevaacena á ba an hyema-aaruwa elva á zhel ɲanna.» «Watse ká cenevaacena kwa makurálla,» a ba Faistus.

²³ Makuralla-aara wá, njaanja samnawa, emnde tá aɲkwa á puwa sleksu Agaripa, tá antara Bairnike á dem bere á jáháva, itare wá, tá am dáɗave á sawji-aha, antara male-aha á larde. Ba demda-aatare wá, a ba Faistus: A saransa Paul. Ta sateranhe. ²⁴ Daaci a ba Faistus: «Ya ndaa ba kure sleksu Agaripa, antara kure emnde na kwá antara ɲere am huɗe á bere na baɗemme: Zhel na náwa ɲane á katafke á miya na wá, Yahudiya-aha baɗemme ta se puwar ugje ázerwa. Ma áhuna, ma ya dem Urusaliima keni, tá biya ba a njeka zhel ɲanna an shifa. ²⁵ Amá iya wá, shanáka haypa á zhel na ba palle keni am elva-aha-aatare ɲanna hyefhye ge ja shifa-aara. Iyau, a ndavanaa ba ɲane tsawe geni yá dánda shairiya-aara ádeza male á larde á Rauma wá, kina ya magaa niya ge dáná á dehuwa. ²⁶ Amá baaka elva a jirire na yá puwante ge male á larde am elva a zhel na. Ya sanaa adaba una ɲanna á se katafke á kure, kwakya-aara ba ka ámbarka á ɲa sleksu Agaripa, geni yá shansha názu yá puwetepuwa má zlamiyuzle am hábaza sera á elva ɲanna. ²⁷ Adaba eksaaka ire-aaruwa dá danɗay, tá de kya shairiya-aara am tate umele ni, jirire á názena ta se puwar ugje adaba ɲane keni, yá taa palanaaka na.»

26

Paul aɲkwa á baná jirire-aara ge Agaripa

¹ A ba sleksu Agaripa á elvan ge Paul: «Kina wá, ká naba ndáhá elva áte ire á ɲa.» Daaci a ketaa erva-aara Paul, a fantau ge ndaha elva áte ire-aara, a ba ɲane:

² «Ámbarka á ɲa sleksu Agaripa, vatena wá, yá higa jipu ge ndaase elva áte ire-aaruwa á katafke á ɲa, yá higa ge ndaase názena ni

ta puwiyar ugje Yahudiya-aha adaba nane na bademme. ³ Kwakya-aara wá, ervaunde-aaruwa á higa adaba ekka diyakdiya nade-aha á Yahudiya-aha, antara názena á saterá gajawe ge itare bademme. Adaba una nanna, tasle á na fifa ervaunde, cenivaarcene elva nanna.

⁴ «Bademme á Yahudiya-aha diyardiya nja-aaruwa, diyardiya nja-aaruwa am egdzarire am dagave á emnde-aaruwa, antara nja-aaruwa am Urusaliima bademme. ⁵ Ta diyise werre Yahudiya-aha. Ma andze wayarwáyá wá, ba itare keni ma tá ndaasende nja-aaruwa werre am sarte na yá am dagave á emnde á miya *Farisa-aha, ndza nannaanja nadina á miya an ervaunde-aaruwa palle, janateruje ge Yahudiya-aha umele. ⁶ Ta siyaa á sem shairiya na wá, adaba fantarfe áte názena ni Dadaamiya a magateraa waada-aara ge eggye-aha á miya werre, a bántsa nane watse á de vaterteva ge emnde-aara na. ⁷ Bademme á emnde á miya jeba-aha gergere kelaawa ju buwa na, tá anjwa á tama ba duksa nanna am ire-aatare. Adaba una nanna, an vayi vacika tá anjwa á kezlan ugje ge Dadaamiya. Ta puwiyar ugje Yahudiya-aha á miya adaba ba tama áte duksa nanna ámbarka á na slekse! ⁸ Kure Yahudiya-aha na kwá áhuna na, ábi diyamidiya miya ganakini Dadaamiya á de tsatertetse emnde am faya? Ay labara kena kwá fetarka?

⁹ «Werre wá, ba iya an ire-aaruwa keni ndza baaka názu maganka áte emnde a daba Yaisu ura Nasarátu, geni a nyainyairanvenyainye á ba an we-aatare zhera á Yaisu. ¹⁰ Názu ndza ya maganaa ya am Urusaliima ndza ba una. Male-aha á *liman-aha ta vite hákuma ba ge nane, geni ma ya shateraa áme keni, yá halaterá á ba á dem dangay. Ya ngwadaa emnde a fetarfe kwakya. Má ta kyaterá shairiya á emtsa, yá ba: Yawwaa shagera! ¹¹ Bademme á tate na anjwa *mashidi á Yahudiya-aha átekwa, ya de shateru laruwa kwakya am hufe-aara, baaka názu ndza maganateranka geni a puwaranvepuwe fetarfire-aatare. Mbertembera ervaunde-aaruwa wá, dem ekse á emnde keni ya dabateremhe, ya de magateraa palása.»

*Paul anjwa á ndáhá elva a fetarfire-aara
(9:1-19; 22:6-10)*

¹² «A tsitaa ba una nanna vacite umele ge dem Dimaska, male-aha á *liman-aha ta naba vite hákuma bademme, antara nalmesheri am erwa, geni yá de maga hákuma-aaruwa áhuwa. ¹³ Daaci ba ná anjwa á zlalá antara kwakwane-aha-aaruwa, magaamaga vacitire wá, a naba tsekwanjerarhe ge parakkire umele á sa am samaya wá, jauje ba ge vaciya piyuuwe an wulwulire, a se janertaavehe; ¹⁴ kreppe mbadanjermbáda á dem áhá bademme. Daaci yá cena ba kwára á ndahi elva: Sawulu! Sawulu! Labára ká magiyá palasa? An degdegire á ire na ká anjwa á maganá ka na wá, ká anjwa á maganná palasa ba ge ire á na, seke názá á dalau na á shá wáwa áza edda-aara an serawda. ¹⁵ Ya njwanante: Ka ware nane Yaakadada? Ba iya Yaisu na ká anjwa á maganá palasa na, a ba Yaakadada. ¹⁶ Amá wá, naba tsetse, tsaatse an sera á na. Ya marakaa ire-aaruwa, adaba ya eksakse ganakini ká gevge sleslera-aaruwa. De ndaterndaha bademme geni ka nina vatena. Názu watse yá marakaná á katafke na keni, sey ká ndaterndaha bademme ge emnde. ¹⁷ Yá beláká á dem dagave á Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele, yá lyakselya am zladá-aha

na watse tá fáná itare áte ka. ¹⁸ Yá belak geni ká de weratertá ice, ká de satersese am tabedammire, ká saterá á sem parakkire, ká ɲezlatersá am erva á Shaitaine, ká saterá á sem *kwará á Dadaamiya. Yá beláká á deza emnde ɲanna, geni a fartarfe áte iya, tá shansha bárá haypa-aha-aatare, tá shánsha sledfe-aatare am dágave á emnde á Dadaamiya.»

Paul anjwa á ndáhá elva á slera-aara

¹⁹ «Adaba una ɲanna, ámbarka á ɲa sleksu Agaripa, ya maganaa fesarfire ge Yaakadada am názena a marinaa ɲane á sá am samaya bademme na. ²⁰ Ya naba fantau ge magateraa waazu ge emnde a Dimaska emtsaade, antara ge emnde a Urusaliima, lauktu ya jaa dába am larde á Yahudiya-aha bademme, lauktu ya fantau ge dem larde á emnde a jeba umele. Ya daterdáhá bademme geni a sarsawa á sem sera á Dadaamiya, a magarmága tuba arge haypa-aha-aatare. Ya ndaterndáhá geni a magarmága shagerire, ta de disa áte una ɲanna emnde geni magarnaamaga tuba a jirire. ²¹ Ta eksiyaa adaba ba una ɲanna Yahudiya-aha am mashidi, tá kátá já shifa-aaruwa na, baaka umele dekideki. ²² Amá a naba tsufitehe ge Dadaamiya, sem vatena zlafe yá á ba an shifa. Tse-aaruwa kina á katafke á zlamaha keni yá ndaater ba una ɲanna, an egdzara-ka, an male-aha-ka. Baaka názu yá ndatera ya ge emnde máki názena ndza a ndahanaa Muusa, antara nabi-aha umele, ta bántsa itare watse á gevge na ka. A ba itare: ²³ Watse *Almasiihu á shu zlađa kwakya, lauktu á emtsa, watse á gev slezuɲɲwe á emnde ge tsete am fáyá, geni á se baterná ɲane ge Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele, geni a sarsesse am tabedammire á sem parakkire.»

Paul anjwa á d'aha sleksu Agaripa á sem fetarfire

²⁴ Am Paul anjwa á ndáhá elva áte ire-aara estuwa, a naba valarhe ge Faistus á ba an ka kwara: «Ká an shaitaine emtu Paul? Kwakyire á diya á ɲa na a gakve an shaitaine ka!»

²⁵ A ɲwete ge Paul: «Yá an shaitaine ka ya ámbarka á ɲa, yá á ba an enjale-aaruwa. Elva a jirire una yá anjwa á ndaaná ya. ²⁶ Sleksu Agaripa wá, ɲane diyaadiya elva-aha ɲanna bademme, baaka názu á kedanarkedede, adaba gavka duksa na ta maganaa an shebe. Adaba una ɲanna, yá anjwa enndáhá ba parakke á dem hyema-aara. ²⁷ Faktarfe emtu áte elva á nabi-aha ámbarka á ɲa sleksu Agaripa? Diyandiya ganakini faktarfe áte itare bademme.» ²⁸ A ba sleksu Agaripa á elvan ge Paul: «Ka kurken ká naba givege slefatarfe áte watsewatsire ba estuwa?» ²⁹ A ba Paul á elvan ge ɲane: «Ma áte watsewatsire, ma á shekwaashekwa keni, iya wá, yá anjwa á ɲala Dadaamiya, geni ekka palle ka, amá kure emnde na kwá anjwa á cena elva-aaruwa bademme na kwá gevge ba seke iya. Amá a jakurnaaja Dadaamiya zawa na áte ya na.»

³⁰ Daaci tara slekse antara mukse-aara Bairnike, antara raizhaun, ira emnde na tá antara itare bademme tsarettse áhuwa. ³¹ Zlarzlálá áhuwa wá, tá anjwa á ndahaná am dagave-aatare ganakini baaka haypa na a guwaa zhel na hyefhye ge ja shifa-aara, ma ge dáná á dem danjay keni. ³² A ba sleksu Agaripa á elvan ge Faistus: «Zhel na ma andze ndavaaka da shairiya-aara ádeza male á larde á Rauma wá, ma ni naba belanaafela.»

27

Tá anjwa á dánda Paul á dem Rauma

¹ Am njarantenja geni watse nǎ zǎlǎ á dem Rauma am haha á Italiya, daaci ta fanem Paul, antara dangay-aha umele am erva ge Yuliyus male á sawji-aha na tá dǎháterá an emnde na wá, ta sawji-aha á male á Rauma na, watse nǎ zǎlǎ an paare á yawe. ² Daaci nǎ demhe am paare umele a sawa am Adaramitiya, anjwa á eptsá á da, watse á de tsaatse áte we á haye-aha am ekse-aha gergere am kwara á Aziya. Daaci nǎ zlala am huǎe-aara, anjwa Aristarkus antara nǎere, nǎne ura ekse á Taisalauniki am haha á Makiduniya. ³ Makuralla-aara wá, danǎeraada am Sidaun. Am Yuliyus anjwa á zanvaarze kwakya ge Paul, a naba vante baráma ge deza slakate-aha-aara am huǎe á ekse, geni tá magannaamaga egǎza duksa. ⁴ Eptsaptsa á sawa am huǎe á ekse maa, nǎ demhe zǎbe ádaliye am paare, nǎ dǎba ba we á haye we á haye, am ice á haha á Kiprus á kya dalbe nǎnna baaka effeya, adaba kwakya effeya am dáǎave á haye, á berhánjerá á sem kataliya. ⁵ Daaci nǎ ebzu haye átevege haha á Silikiya, antara Pamfiliya, danǎeraada am ekse á Mira, am haha á Liziya. ⁶ Daaci male á sawji-aha na a naba shanjeráa paare umele áhuwa, paare nǎnna kwaye a sawa am haha á Alaikzandriya, á dem haha á Italiya. A ba nǎne, daumiyemda am paare na, nǎ demhe.

⁷ Amá nǎ zǎlǎ á ba an enjale an enjale, hare wanyara wanyara, lauktu zǎhhe danǎeraada am Kinidus. Piyanǎertepiya effeya mazla-aara ge zlala am ndanǎjire, daaci nǎ naba vecaava á dem ice á haha á Kiraita, nǎ desa á kya we á haha nǎnna, tate na tá dǎhaná an Salmauni na. ⁸ Daaci nǎ dǎba ba we á haye átevege haha nǎnna, an zǎdǎ campaukkwe, lauktu danǎeraada am tate umele tá dǎhaná an tate á tsekwa paare shagera, tate nǎnna herzhe an ekse á Laseyya.

⁹ Keǎfaakedǎ sarte á nǎere kwakya am shula nǎnna, haa dedde munǎri á bárá haypa, zǎbe nǎere nǎ á ba áhuwa. Zǎzǎdǎ jipu ge baka paare am sarte nǎnna, adaba kwakya effeya. Adaba una nǎnna a ba Paul á elvan ge itare: ¹⁰ «Emnde-aaruwa, kina wá, yá zhara shula á miya na watse zǎzǎdǎ jipu mazla-aara. Paare á miya, antara kazǎnǎ na bademme watse á badza, ba shifa á miya keni bi watse mí shanka.» ¹¹ Amá male á sawji-aha na cenaaka elva á Paul, nǎne a fetaare á ba áte náza á edda á paare, antara slebaka paare nǎnna. ¹² Emnde kwakya tá kátá zlala á ba á de katafke, adaba tate á tsekwa paare nǎnna shagerka am sarte á ekhye á vátá effeya kwakya. Ma estara keni máki á gevge wá, tá kátá tá daada am Finike. Finike na wá, tate á tsekwa paare-aha umele am haha á Kiraita nǎnna. Tate nǎnna banǎjire-aara á zhara á dem manem, á zhara á dem yala keni. Tá kátá de tsekwa áhuwa nǎnna dem sarte na má zǎuzle sarte á ekhye.

Valale átire á haye

¹³ Samsa egǎza effeya fairfairfaire á sa am manem wá, itare ta kurken zǎuzla mazla-aara, a ba itare: «Shamiyansha názena mí kataná miya.» Daaci ta naba tedese íre na tá tsa paare an nǎne na am haye, ta dǎba we á haye á Kiraita nǎnna an enjale an enjale. ¹⁴ Cekwaanǎudǎ wá, a naba tsekwa ge daada effeya tá dǎhaná an effeya á gedǎ wá, a danǎerhe yiyiye antara paare á nǎere á dem dáǎave

á haye. Effeya ñanna a tsekwaá á sawa áte ire á wa á Kiraita ñanna. ¹⁵ Ta tápá tsanmaartse emnde a baka paare ñanna, amá jaterviyaaja, adaba valale ñanna an ndzedá jipu. Daaci ta naba yanhe á danjerá effeya antara paare bademme. ¹⁶ Ba ankwá á danjerda effeya ñanna wá, ña naba de shaa haha umele am dagave á haye, zhera á haha ñanna Kawda. Ña dem am ice á haha ñanna am dalbe na á dem manem, lauktu ña shaa ire á ñere cekwaangudí. Ta pelaa egdza paare á ñezla ire-aatare na an ngudá áte paare yaikke. ¹⁷ Zlahhe ta femhe am paare yaikke geni a kedeka. Daaci ta naba ngwadaa paare yaikke ñanna an zawa-aha á jamargaul na tá tsufa paare an ñane na. Am sarte ñanna wá, diyareddiye ganakini ankwá jáhá shiili á sehuna-aara ge haha á Libiya. Adaba una ñanna, jaterja lyawa átuge shiili ñanna geni a de ñanaaka paare-aatare, daaci ta naba pelaa kakakaca na á ñá effeya ge báká paare yawe á ba an ndzedá na, ta tsekwaá náza tsa paare á haye, daaci ta yaa paare ba estuwa, á dáná ba effeya an enkale. ¹⁸ Amá válale ankwá á far ba sawa á ba an ndzedá. Makuralla-aara wá, ta naba válya kazlanja na am paare na á dem haye. ¹⁹ Wergekse, ta halantaa ba itare an erwa-aatare emnde a mága slera am paare ñanna kazlanja na tá tsufa paare an ñane, ta puwanve á dem haye. ²⁰ Hare wányara-wányara puwanjerteka ice á ñere áte vaciya, antara terlyakwa-aha adaba válale jauje ge ndzedá, ba shifa á ñere keni ndza tamanjerka dekideki.

²¹ Haraare estuwa na, aley emnde na tá am paare zaruka ba názara keni. Daaci a tsetehe ge Paul, a ba ñane á elvan ge itare: «Ázara kwa jeba una emnde-aaruwa! Ábi ma andze kwa cenaa názá-aaruwa, ma baaka ura á tse am Kiraita dekideki! Daaci ma andze á shamika palasa na, antara nasare yaikke na. ²² Amá táslawa á kure, gazlauka. Mi kedá ba paare ka wá, ba palle á kure keni á kedeka shifa-aara. ²³ Ya ndahanaa adaba uwe estuwa, adaba Dadaamiya na yá ankwá á maganá slera na a belive malika-aara an vayiya vatena, ²⁴ a ba ñane á elvan ge iya: Paul, gazleka dekideki, ká daada á de katafke á male á larde á Rauma. Dadaamiya a bashakaa shifa á emnde na tá am hude á paare na bademme ge ekka. ²⁵ Adaba una ñanna, gazlauka dawalaa, iya fantarfe an Dadaamiya geni watse á magava á ba áte una a se binaa ñane. ²⁶ Amá wá, watse á dámida válale, á de puwámiyá áte haha umele ankwá am dagave á haye.»

²⁷ Daaci hare kelaawa ju ufade á danjerá ba effeya átire á haye ñanna tá daháná an Maiditairaine na. An hude á vayiya wá, emnde a paare ta naba diyeddiye geni ña herzhe an haha umele. ²⁸ Daaci ta naba kuraa sladdíre á yawe ñanna an zawa ta ngudete íre átekwa wá, uksuwe kul buwa. Á katafke cekwaangudí ta ekkura adaliye wá, ba uksuwe kelaawa jilleye. ²⁹ Gazlargazla jipu geni a berhante effeya na paare á ñere ádete nákwa umele am haye, ta naba puwem zawa-aha na an ngwada daada íre-aha átekwa ge tsa paare na ufade á dem haye á kya iga-aara, ta ufán ba zlahhe wera á ekse. ³⁰ Daaci emnde a paare tá kátá ñezla shifa-aatare, ta naba tsekwaá egdza paare á ñezla shifa-aatare na á dem haye, amá ta magán ba seke tá puwa zawa-aha á tsa paare yaikke á kya katafke-aara keni. ³¹ Amá a ba Paul á elvan ge male á sawji-aha na, antara sawji-aha-aara: «Máki njarka emnde a paare na á ba am hude á paare, ba palle á kure keni kwá ñezleka dekideki.»

³² Daaci duwa á sawji-aha, ta naba icaa zawa na an nguḍa egdza paare átekwa na, zlazlálá egdza paare-aatare ḡanna á dem dágage á haye.

³³ Herzhe á wera ekse wá, a ba Paul á elvan ge itare bademme: «Náwa hare kelaawa ju ufade vatena, ba názara keni fakurteka áte we, kwá fá ba ervaunḡe, taslawá á kure, sawmbare zawuze egdza duksa. ³⁴ Zawuze egdza duksa geni kwá shansha ndzedá ge ḡezla shifa á kure an ḡane. Yá ndaakur ba jirire: Ba úgje á ire á kure palle keni á keḡeka.» ³⁵ Ba a ndahese una ḡanna Paul, a eksante ḡafa, a tsetehe an ḡane, a slafanaa we ge Dadaamiya á katafke-aatare bademme, a kezlanve ḡafa na, a fantau ge ezza. ³⁶ Daaci bademme-aatare ekhyakhya ervaunḡe-aatare, itare keni ta fantau ge ezza-aara. ³⁷ Kezлакula á emnde na tá am huḡe á paare ḡanna bademme, ta deremke buwa an kul vuye ju unḡwahe. ³⁸ De natenáhá huḡe-aatare wá, ta fantau ge válya nalkame na am paare na, geni a demanteka paare.

Yawe kyabanaakyábá paare

³⁹ Weraawera ekse, amá ma tá áme keni diyarka emnde a paare ḡekideki. Amá ta naa shiili am tate umele a zuwa yawe, haha á kya una, haha á kya una, daaci a ba itare: «Dawamiyanda paare á miya áte shiili ḡanna, a de geyegeya áhuwa má mi dzegwándzegwa.» ⁴⁰ Daaci ta naba ḡatsa náza tsa paare na, ta yaa íre-aha ḡanna am haye, ta palaa zawa áte duksa-aha na tá já kwána an ḡane, ta nguḡaa kacakaca áte wafke-aara geni a demda effeya á dem huḡe-aara ge baka paare. Daaci tá anḡwa á zlálá á dem tate á shiili na ba suuwe. ⁴¹ Amá ta naba de velyete áte jáhá á shiili am tate á jaja ire á yawe am haye ḡanna, adaba gulaagula sladḡire á yawe wá, a naba tsahe ge paare am tate ḡanna, a ngyemhe ge we-aara am shiili, sawa á yawe an ndzedá a se kazlanve ukhyiye-aara.

⁴² Daaci sawji-aha tá kátá ceba dangay-aha-aatare geni a ḡezlareka bi diyardiya wá yawe. ⁴³ Amá a naba piyartertehe ge male-aatare, adaba ḡane wayaaka á emtsa Paul. Daaci ḡane a vaterte baráma ge emnde na diyardiya yawe emtsaḡe zuḡḡwe geni a warwa yawe, a de njarinja áte haha, ⁴⁴ lauktu a ba ḡane á elvan ge emnde umele: «Ma ware á kure keni a eksanteksa nafa á paare na palle am erva, amá ḡawanaḡa ba shagera, ḡabaudába ba emnde na á dete haha.» ḡa segashe estuwa am yawe, ba uwe keni shanjerka ḡekideki.

28

Paul am haha á Malta

¹ Am sessa shifa á ḡere am haye ḡanna ba layye, daaci ta banjeraa zhera á haha ḡanna am dágage á haye ḡanna, geni zhera-aara Malta. ² Emnde a larde ḡanna ta lyanjervaahe an ervaunḡe-aatare palle. Yawe keni fantaufe ge hya, náwa iya á ba ekhye, amá emnde a ekse ḡanna ta mbanjerante kára yaikke, lauktu ta fantau ge ganjer use miyenne áte we á kára ḡanna. ³ Duwa á Paul a de halanu ceceme ge kára ḡanna maa, mbate anḡwa záhe na zlazládá jipu na am huḡe-aara. Ba a cenaa hureffire á kára na záhe wá, a tsetehe am hare, a naba cuvaa Paul an slare áte erva tanduwalla. ⁴ Ba naranna emnde a ekse ḡanna záhe na an zlejela áte erva á Paul na wá, a ba itare am dágage-aatare: «Baaka shaige-aara ḡekideki zhel na sleceba shifa á emnde.

Adaba una nanna ma nezlaañezla d'eme am haye keni, dadaamiya á miya na zhara-aara jirire na á yanka nane keni an shifa.»⁵ Amá Paul a slatsaa záhe na á dem huđe á kára, ba cekwaanjudi wanteka d'ekid'eki.⁶ Itare ta kurken watse á háhyá erva-aara, bi watse á mbedá á ba am tate nanna á emtsa, amá shekwaraashekwa, baaka názu á maganmága ge Paul d'ekid'eki. Ta eptsante elva, a ba itare mbate nane keni dadaamiya.

⁷ Ankwa slekse á emnde a larde nanna zhara-aara Publiyus, ankwa slede-aara yiyiyeka an tate nanna, a danjerhe ádehuwa, a de vanjerte tate a zláva, na gaa hare keye á ba am mba-aara emtsaade, lauktu na segashe á sem huđe á ekse.⁸ Ankwa eddenjara ge sleksu Publiyus nanna lapika, á wáná kemaale, antara puwa huđe na zlazlada jipu na, a duhe ge Paul á de ezzhara. Daada Paul ázenjara, a magar maduwa, a puwarhe erva-aha-aara, a naba mbanaahe.⁹ Am iga á una nanna maa, ta naba semhe ge emnde na lapika vuwa-aatare am haha nanna bademme áseza Paul, itare keni a mbaterahe.¹⁰ Ta vanjerte duksa kwakya ge marese zherwe na ta fanaa itare áte njere. Am sarte na tsanjeretse am haha-aatare watse na dem paare njá zlála keni, ta vanjerte duksa camballe ge mága shula á njere an njane.

Paul daada am Rauma

¹¹ Na gaa tere keye zlahe adaliye am iga-aara lauktu na tse, na zlala an paare umele, paare nanna tá d'aháná an dadaamiya á wulhe-aha, kwaye a sawa á sa am Alaikzandriya. Nane keni a se zu sarte á ekhye á ba am haha nanna am dágave á haye na.¹² Danjeraada am Sirakus, na de gaa hare keye áhuwa.¹³ Na tsante áhuwa, na dába ba we á haye we á haye, na daahe á dem Rigiyus. Makuralla-aara, a fantau ge egdza effeya á sawa am manem, na daahe á dem Pautiyauli á ba am hare buwa.¹⁴ Na de shaa emnde a fetarfe am ekse nanna, ta ndavunjeruhe geni njá gá hare maka ázetare. Kwaya njane, na daa estuwa á dem Rauma.

¹⁵ Am sarte na cenarácena egdzar mama-aha a njere na tá am Rauma labáre á njere, ta naba se yainjeruhe am kwaskwe á Appiyus, emnde umele ta se yainjeru am ekse umele tá d'aháná an Kampeman keye. Ba a puwete ice-aara áte itare Paul, a naba ekhyehe ge ervaunje-aara, ususe Dadaamiya á ba njane.

Waazu á Paul am Rauma

¹⁶ Danjeraada am Rauma maa, ta naba vante baráma ge Paul geni á njá an ire-aara, amá antara sawji palle á ufufa.

¹⁷ Am iga á hare keye maa, Paul a naba d'ahetaa male-aha á Yahudiya-aha na tá am Rauma á dezenjara. Jarammeje, a ba njane á elvan ge itare: «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa: Ba palle a haypa na ya maganaa ya keni baaka, amá ta naba eksivahe am Urusaliima, ta vite ge Rauma-aha. Wallá ya ganu haypa ge jeba, wallá ya gu haypa áte nade-aha á eggye-aha a miya, ázareka.¹⁸ Duwa á Rauma-aha maa, ta ndaviyu elva-aha. Am sharánka haypa áte ya hyephye ge keđa shifa-aaruwa, tá kátá beliyaabela.¹⁹ Amá eksararka Yahudiya-aha d'ekid'eki ganakini tá beliyaabela na. Daaci baaka názu yá maganá ya umele, ya naba ndáva geni tá sá shairiya-aaruwa ásehuna, áza male á larde. Sanka ya á se icaterar sera ge emnde a jeba-aaruwa d'ekid'eki.²⁰ Ya ndavakuraa adaba una nanna, geni yá puwetepuwa ice-aaruwa áte

kure. Zawa na kwá zharaná kure áte ya na wá, ya gu duksa umele ka, adaba ba edda una ni *Iserayiila-aha bademme keni tá ankwá á tamaha ba nane na.»

²¹ A ba male-aha na tá elvan ge Paul: «Ŋere wá, shaneránka n̄ere labáre á n̄a á sawa am Yahudiya. Ba palle á egdzar mama-aha á miya na a se mbedan̄eru elva áte ka geni ka gu duksa keni, nan̄eránka n̄ere.

²² Amá wayan̄erwáyá n̄á cenevaacena názu ká dzamaná ka. Adaba diyan̄erdiya ganakini ma áme keni emnde wayaraterka an emnde n̄anna ká am itare kina na.»

²³ Daaci ta naba faa sarte. Vacite n̄anna wá, ta sawa á ba an saga, ta vayye jipu, ta se beraa Paul am bere na á n̄já amkwa. Paul a váha deppe, a fantau an en̄lya, dem lasar, ankwá á palaterá ba sera á elva-aha áte elva a n̄já am *kwárá á Dadaamiya. A palateraa názu a ndahanaa *tawraita á Muusa, antara názu am wakita á nabi-aha umele áte Yaisu bademme, geni itare keni a lyarvaalya. ²⁴ Emnde umele-aatare lyarvaalya elva á Paul, amá emnde umele lyiyarka d̄ekid̄eki.

²⁵ Am diyaadiya Paul ganakini watse tá zlala an gajawe, zlaɓe kyareka emtsaade, a vaterte elva na náwa nane na, a ba nane á elvan ge itare: «Elva na a baternaa Shedekwe Cud̄ed̄de ge egḡye-aha a kure á kya an we á nabi Aisaya na wá, a ndaha ba jirire!

²⁶ A ba Dadaamiya: Duwa de bateránba ge emnde-aaruwa: Tá de eccena ba shagera, amá tá cenevaaka. Tá de ezzhara ba shagera, amá tá nánka.

²⁷ Adaba degdege ire á emnde n̄anna, ta vanyaa hyema-aha-aatare geni a demka elva-aaruwa; ta hadaa ice-aha-aatare geni a naránka duksa-aaruwa; tá maga degdegire á ire geni a demka elva-aaruwa á dem ire-aatare, geni a saremka á sem sera-aaruwa yá mbateraambe. Estuwa a ba Dadaamiya.»

²⁸ Daaci a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye Paul, a ba nane: «Amá wá, diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya a belaa labáre á lya emnde ádeza emnde a jeba umele keni. Itare wá, tá de eccena.» ((²⁹ Ba a ndahese una n̄anna Paul wá, ta naba tsetehe ge Yahudiya-aha n̄anna, ta naba zlala, tá ámbera á gá jawe am dágave-aatare á ba an ndzed̄a.))

³⁰ Paul a magaa yawe buwa kalkale am bere á haya na a eksantaa nane, bademme á emnde na tá dezen̄ara keni, á lyiyaaterá á ba am ervaun̄de-aara. ³¹ A magateraa waazu ge emnde áte elva a n̄já am *kwárá á Dadaamiya, a kwaraterse elva a Yaakadada Yaisu *Almasiihu ge emnde á ba an en̄kale-aara, gazlaaka d̄ekid̄eki.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a RAUMA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu. A dahite ba Dadaamiya, a give slebela-aara, a fi geni yá balaterá elva-aara ge emnde, amaana labare á higa.

² Labare á higa ɓanna wá, Dadaamiya a magamiyaa waada-aara daga werre á kya nabi-aha-aara. Daaci ta puwete ba estuwa am wakita-aara. ³ Labare á higa ɓanna wá, elva arge Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Má ge urimagwire wá, ɓane ta yanaa am emnde á sleksu *Dawuda. ⁴ Am sarte na tsetetse am fáyá, Dadaamiya a farehe zlaɓe ádaliye á ba an ndzedá geni ɓane wá, Egdza-aara. Una ɓanna baɓemme ndza an hákuma á Shedeƙwe Cufedde. ⁵ Adaba ba ɓane palle una Dadaamiya a magiyaa ɓurna ge iya, a naba give slebela-aara ge de balatera elva-aara ge emnde a jeba umele keni baɓemme, geni a fartarfe an ɓane, a faransaarefe keni. Ba estuwa Yaisu *Almasiihu á de geva án dárádza. ⁶ Kure emnde a Rauma na a dzerakursaa Dadaamiya geni kwa geve emnde á Yaisu *Almasiihu na keni, kwá am dagave á emnde ɓanna ni Dadaamiya a beli ge itare na.

⁷ Daaci yá anƙwa gakur use-aaruwa baɓemme, kwa emnde na á wayakurta Dadaamiya, a ɓahakurte geni kwá nja ba cufedde átuge ɓane na. Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu a magarakurnaamaga ɓurna, a varakurteva hairire.

Paul á kátá de zhara emnde a Rauma

⁸ Emtsaade wá, yá anƙwa slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya áɓaba kure, yá slafaná we-aaruwa an zhara á Yaisu *Almasiihu, adaba ma áme keni am duniya baɓemme tá ndaha ba labare á fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu. ⁹ Ba kelaa má yá anƙwa maga maduwa-aaruwa á deza Dadaamiya, yá anƙwa yehakuryeha keni am huɓe-aara, una yá ndaha ba jirire, Dadaamiya diyaadiya baɓemme. Adaba iya wá, yá maganá slera-aara ge ɓala labare á higa, elva a Egdze-aara ge emnde á ba an ervaunɓe-aaruwa palle. ¹⁰ Ba kelaazare, yanánka ɓala-aaruwa áza Dadaamiya, geni a viteva baráma mázla-aara yá daada á dezekure an namaari-aara. ¹¹ Wayanwáyá jipu ge yá daada á dezekure, yá dakuránda barka na á vaterta Shedeƙwe Cufedde ge emnde na, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá am fetarfire. ¹² Una ɓanna yá kátá bakura ba geni mi de femfa ndzedá am vuwa á miya ma ge ware á miya keni; yá de fakuremfa ndzedá am vuwa ge kure áɓaba yá slefetarfe an Yaisu *Almasiihu, kure keni kwá de fiyemfa ndzedá am vuwa an fetarfire á kure.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kure keni kwá diyeddiye geni ndza ya magaa niya-aaruwa ser kwakya ge dezekure, amá sem vatena sey ba jerje názu á piyitepiya. Waya-aaruwa ge dezekure ɓanna wá, ba geni a sesse námpire á slera-aaruwa am dagave á kure keni, ba seke una na am dagave á emnde á jeba umele baɓemme na. ¹⁴ Una wá, slera

na a beliyara Dadaamiya ge iya, geni sey yá balaterá waazu á labare á higa ge emnde bademme. Ge emnde na an wera ire-aatare na, antara emnde na weraaka ire-aatare, ge emnde a diya, antara ge emnde na baaka diya-aatare na bademme. ¹⁵ Adaba una nanna, wayanwáya jipu am ervaunđe-aaruwa geni yá de balakursebale ge kure keni kwa emnde á Rauma.

Ankwa hákuma á Dadaamiya am labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu

¹⁶ Iya, emtake ervaunđe-aaruwa jipu ge bala waazu á labare á higa nanna, adaba ankwa hákuma á Dadaamiya am huđe-aara ge lya emnde na fartarfe an nane na bademme. Emtsaade wá, áza Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele keni bademme. ¹⁷ Am waazu á labare á higa wá, Dadaamiya ankwa a marateran ge emnde geni nane á vantá estara jirire ge urimagwe á katafke-aara. Ankwa á emmara geni una nanna sey an fetarfire áte Yaisu *Almasiihu palle, barama umele baaka, ba seke una ni ankwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Edda una shansha jirire áza Dadaamiya áfaba fantarfe, ba nane una an shifa á jirire na.

Emnde bademme tá an haypa

¹⁸ Dadaamiya am samaya wá, ankwa á emmára ba parakke geni haypa á emnde á wanwa jipu am ervaunđe, adaba ta yaa kezlan ugje ge nane. Nateraanja shairiya emnde bademme adaba tá ankwa kefa jirire á Dadaamiya an emtanjire na tá ankwa á maganá itare. ¹⁹ Nateraanja shairiya emnde bademme na wá, adaba názu ma andze tá dise Dadaamiya átekwa na ankwa bademme, a maratersaa ba Dadaamiya an ire-aara, ta yanaa ba itare. ²⁰ Ge jirire wá, baaka ura ndza nanna Dadaamiya an ice ngayye, amá wá, á fantuwe áte sarte na Dadaamiya a nderaa duniya na sem vatená, emnde diyardiya geni Dadaamiya wá, ankwa an sleksire-aara adaba kazlanja na a nderanaa nane na; emnde diyardiya geni nane wá, saksage, ba nane palle una Dadaamiya. Adaba una nanna, tá de dzegwánka banán ge Dadaamiya geni baaka haypa-aatare. ²¹ Diyardiya tsa ge ankwa Dadaamiya, aley kezlaranánka ugje, slafaranánka we am duksa áte una zlaya-aatare ge tá maganá una nanna ge Dadaamiya. Ta yá mága una nanna, itare ta eksante ngudiyire am ire-aatare, tá taa diseka jirire dekideki, tá an naha an tabedammire bademme am itare. ²² Ta bantsa itare ta emnde a enjale, mbate ta uce-aha ba dey. ²³ Zlaya tá kezlaná ugje ge Dadaamiya saksage am sleksire-aara, amá itare tá kezlan ugje ge hele-aha, umele ba garava urimagwe ba dey, umele ba yiye, umele dabba, antara názu á hulmba am áhá.

²⁴ Adaba una-aha nanna, Dadaamiya a naba yaterhe geni a magarmága shagerkire nanna á kátána ervaunđe-aatare na, tá ankwa á maga duksa zherwe jipu am dagave-aatare. ²⁵ Ta yaa jirire á Dadaamiya, ta naba mbedese an fidire. Zlaya ma tá kezlaná ugje ge slendera duksa wá, itare tá kezlaná ugje ge duksa-aha na a nderanaa nane, tá magaterá slera ge duksa-aha nanna. Ay degiya, emnde tá kezlarankezla ugje ba ge nane palle dem ba ge dekideki. *Aamin.

²⁶ Dadaamiya a yáteraa adaba una geni a magarmága duksa zherwe nanna á kátáná ervaunđe-aatare nanna. Nwasha yaránya nja antara zála, tá maganá ba itare am dagave-aatare duksa na zherwe jipu

zlayeka d'ekid'eki na. ²⁷ Zála keni tá magán ba estuwa, ta ya nja antara njwasha, tá cehá ire-aatare an mbagrire, tá zlanu ba ge ire-aatare ákure muksire, tá an'kwa á maga duksa na zherwe jipu na. An una-aha njanna, tá an'kwa faná ba itare ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, hyarephye ge zatera an shairiya, ádfaba magarnaaka duksa áte unjule-aara.

²⁸ Ba seke una itare yarnaaya diya Dadaamiya á jirire wá, Dadaamiya a yateraa ádfaba una njanna, geni a sharánka en'kale ge dzamete duksa áte unjule-aara, a magarmága ba duksa na zlayeka d'ekid'eki na. ²⁹ Daaci ervaun'de-aatare nahetenahé an jeba á duksa-aha njanna shagerka na bademme, ba seke: Fa ice am duksa á ura, danjwire á hufe áte ura, mága shelha áte ura, ja shifa á ura, dágala an ura, zlerma ura, mága fitenire, antara mága paysada bademme; ³⁰ tá an'kwa á jaja zherwe-aatare ba dey, ta kelaade-aha á Dadaamiya. Itare tá peshá ba emnde an zlazle, tá gálá ire-aatare, tá maga kuravire, tá njá á ba tataya jansaare ge haypa-aha umele anjwaslire, tá fathersaareka d'ekid'eki ge dada-aha-aatare, antara mama-aha-aatare. ³¹ Itare baaka zherwe áte ice-aatare d'ekid'eki, tá an nara-aha kelawa-ju, tá emnde ndaha elva bu-buwa. Elva a háyáva baaka ázetare, tá zanvaareka ge ura d'ekid'eki. ³² Diyardiya tsa ba jirire geni á bá shairiya á Dadaamiya: Bademme á emnde a mága jeba á duksa-aha njanna tá de shá ba emtsa. Aley itare ta faare ba emmága-aara. Baira tá an'kwa zleba emnde na tá an'kwa á maga jeba á duksa-aha njanna.

2

Shairiya a Dadaamiya shairiya á jirire

¹ Ekka edda una ká an'kwa faare shairiya ge emnde na wá, watse ká de dzegwánka bá baaka haypa á njá ma ka ware keni. Adfaba ekka, ká an'kwa faare shairiya ge emnde, mbate ká keni ká an'kwa á maga ba shagerkire njanna. Daaci an una njanna wá, ká an'kwa njudu ba ka ire á njá áza Dadaamiya. ² Diyamidiya Dadaamiya wá, njane á maga ba jirire ge njá emnde a mága shagerkire njanna an shairiya. ³ Ekka edda una ká faare shairiya ge emnde na, ka kurken ekka wá, watse ká de nejla am shairiya á Dadaamiya emtu, ka keni ká an'kwa magán ba seke itare njanna tsa? ⁴ Emtu ká epsawa magwire yaikke na a magakanaa Dadaamiya na, a hefanu ba ge we-aara antara an'kwa á faká ervaun'de geni ká eptsa am tuba na emtu? ⁵ Amá ekka ká an'kwa far ba ge degdegire á ire arge eptsa am tuba. An una njanna, ká an'kwa faná ba ka ire á njá á dem shairiya vacite na Dadaamiya á de kya shairiya á emnde bademme. Njane wá, á de kyaná á bá áte jirire-aara. Vacite njanna wá, Dadaamiya á de marateránmára ge emndimagwaha geni tá an'kwa am ervaun'de-aara. ⁶ Watse á de pelatersepele ge emnde bademme áte názena ndza ta maganaa itare na. ⁷ Emnde na ndza ta wáva ge mága magwire na wá, Dadaamiya á de vaterte shifa na á zleka na, adfaba itare ndza tá kátá shá shifa njanna antara haya ira yaikkire á ba azenara. ⁸ Amá emnde na yarnaaya jirire á Dadaamiya, tá fansáreka d'ekid'eki, ta eksese mága ba shagerkire na wá, tá an'kwa am ervaun'de á Dadaamiya, an'kwa zladá watse á de faterar ge itare. ⁹ Watse bademme á emnde na ta eksese ba shagerkire na, tá de nanna

zlaɗa áza Dadaamiya. Watse zuɗɗwe ba Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele. ¹⁰ Amá emnde a mága maggwire wá, itare tá de shá háyá, antara yaikkire, ira hairire áza Dadaamiya; watse zuɗɗwe á de vaterte ge Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele. ¹¹ Adaba bademme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya.

¹² Emnde na ni garevka Yahudiya-aha na, antara tá anƙwa á maga haypa an baakire á diya *tawraita na keni, Dadaamiya á de keɗateraakeda áte una diyarka tawraita na. Amá emnde na diyardiya tsa tawraita, aley tá maga ba haypa na wá, Dadaamiya á de keɗateraakeda áte una a ndahese am tawraita. ¹³ Adaba Dadaamiya á de vanteka jirire ge ura adaba cenancena názu am tawraita, amá sey ma edda-aara anƙwa maga názu a ndahesa tawraita. ¹⁴ Má emnde na garevka Yahudiya-aha, diyarka tawraita deƙideƙi, amá tá anƙwa á maganá ba itare an ire-aatare názu a ndahesa tawraita wá, ma diyarka ba tawraita a Muusa keni, áte maga-aatare ɗanna wá, daaci ba seke tá an tawraita am vuwa-aatare. ¹⁵ Ate názena tá anƙwa á maraná itare am zláɗa-aatare na wá, ba seke anƙwa tawraita am vuwa-aatare a faterma Dadaamiya. Adaba tá anƙwa diyeddiye maga-aatare, tara ta magaa shagerire, an shagerkire keni. ¹⁶ Una ɗanna á de sesse ba parakke vacite na Yaisu *Almasiihu á de kya shairiya á emnde áte una á de banná Dadaamiya na. Bademme á názena am huɗe á emnde á de sesse áte parakkire. Labara á higa na yá anƙwa balá waazu-aara na keni á ndaha ba una.

Yahudiya-aha, antara *tawraita á Muusa

¹⁷ Ekka, á bá ka, ká ura Yahudiya, ká galá ire áte *tawraita, ká kuráva áte Dadaamiya, ¹⁸ á bá ka diyakdiya namaari á Dadaamiya, tawraita anƙwa ge kwarakse duksa bademme geni ka eksese barama jirire, ¹⁹ ká anƙwa zhara ire á ɗa ba seke hyakephye táɗá ura wulfe, ka ba seke parakkire ge maranaa baráma ge edda una am tabedammire, ²⁰ ká zhara ire á ɗa ba seke hyakephye kwaraterse duksa ge emnde na diyarka duksa, hyakephye giya emnde na zlaɗe ta ba seke egdzara mesheshe am elva á Dadaamiya na, á bá ka diyakdiya jirire, diyakdiya duksa bademme adaba diyakdiya tawraita. ²¹ Haá! Ekka ká kwaraterse ba ge emnde umele, labára ká kwaranseka ge ire á ɗa keni? Ká magaterá waazu ge emnde geni a yaránya neylire, labára ekka ká ila na? ²² Ká elván ge emnde yawánya mága gwardzire, labára ekka ká emmága? Á bá ka, ka kelaade á hele, labára zlaɗe ká ila duksa á hele ɗanna? ²³ Ekka, ká kuráva áte tawraita, mbate keni ká manƙa áte náza á tawraita ɗanna. An mága á ɗa ɗanna wá, ká anƙwa maganá ba ka geni emnde tá nyanya Dadaamiya. ²⁴ Anƙwa puwartepuwa ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Adaba ba kure Yahudiya-aha, emnde a jeba umele tá anƙwa nyanya Dadaamiya.

²⁵ Má kwá maga názu am tawraita wá, dem shedekwe á kure keni á magakuránmaga nampire. Amá má kwá manƙa názu am tawraita, una ba seke dakuremka am shedekwe deƙideƙi. ²⁶ Má edda una daaka am shedekwe, amá dabetedaba tawraita ba shagera, ma baaka am shedekwe keni, Dadaamiya á zhara una ɗanna emtu mázla-aara? ²⁷ Edda una daaka am shedekwe, amá ma dabetedaba názu am tawraita ba shagera wá, á de fakerfe zherwe ge ekka edda una

ta puwakte tawraita ɲanna ge ekka, amá dɓabaŋka na, una ma ká ba am sheɗekwe ɲanna keni. ²⁸ Geva ura Yahudiya áte ice á emnde-ka, una á gakve ura Yahudiya á jirire, una estuweka. Zlaɓe ádaliye, dem sheɗekwe keni, á gakve-ka ura á Dadaamiya, una estuweka. ²⁹ Yahudiyire á jirire wá, edda una ura Yahudiya á sáwá am erwaunɗe, an belá am sheɗekwe am erwaunɗe-aara an hákuma á Sheɗekwe Cudɗɗe, gevka áɗaba ta puwete estuwa am tawraita na. Daaci ɲane una Yahudiyire á jirire; ɲane wá, á ufa-ka gálá áza emndimagwaha, á de galáná ba Dadaamiya ɲane.

3

¹ Má estuwa wá, Yahudiyire á farka ge duksa emtu? Ma bela ura am sheɗekwe keni ɓaaka názu á fanaare ge ura emtu? ² Duksa wá, á farfe ba kwakya ma am uwe keni. Yá ndahana áɗaba uwe una? Emtsaade wá, Dadaamiya a yateraa elva-aara am erva ba ge Yahudiya-aha. ³ Ay mi ba uwe kina, má emnde umele-aatare tsaraaka áte elva-aara ɲanna wá, Dadaamiya keni á de eptsante elva áɗaba itare emtu? ⁴ Una estuweka ɗekideki; ma emnde baɗemme yaránya jirire keni, Dadaamiya wá, á eptseka elva-aara buwa. Anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ɲane:

Ekka wá, má ndahaksendahe elva á ɲa, ma ware keni sey a cenancena jirire á ɲa. Má tá kátá eksáká áte elva, shansha ba ka jirire.

⁵ Haypa á miya á maraterá jirire á Dadaamiya ge emnde, mi bá uwe kena mázle-aara? Mi bánba geni ɓaaka jirire á Dadaamiya, aɗaba á fá zlaɗa áte miya emtu? Una wá, ya ndahese áte una ta bántsa emndimagwaha na. ⁶ Amá una estuweka ɗekideki, aɗaba ma andze ɓaaka jirire á Dadaamiya, watse á de kyáná estara kena ɲane shairiya á emnde?

⁷ Zlaɓe ádaliye má gevge ni ɓaakire á jirire-aaruwa anƙwa á melateru ge dise jirire á Dadaamiya ge emnde, antara anƙwa á vaterte baráma á gálá Dadaamiya ge emnde wá, tá ɲiya áɗaba uwe zlaɓe mázle-aara ge yá an haypire? ⁸ Daaci ta bántsa emnde umele, mbate mága emtaŋkire shagera, geni a sesse jirire á Dadaamiya, á piyaŋerta uwe mazle-aara ge emmága-aara? Baira emnde umele keni ta naba ndahese emtaŋkire áte iya, a bá itare: iya keni ndansendahe estuwa. A njá ɲane á maga uwe, watse á de ndavaterundave Dadaamiya am shairiya.

Baaka ura an jirire ba palle keni

⁹ Estara á bá kure? ɲere Yahudiya-aha ɲá jateruje ge emnde umele emtu? Baaka, ɲá taa jateruka ɗekideki. Ábi am zunɲwire keni ndza ya bakuránba geni Yahudiya-aha antara emnde umele baɗemmire-aatare tá á ba am erva á haypa. ¹⁰ Aɗaba anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, á bá ɲane:

Baaka ura an jirire, ɓaaka ba palle keni.

¹¹ Baaka edda á enƙale ge cewa jirire, ɓaaka edda una á kátá ɗaba Dadaamiya na.

¹² Emnde baɗemme dzalarevdzále áte unɲule á Dadaamiya, baɗemmire-aatare badzarevbadze. Baaka ura mággwe, ɓaaka ba palle keni.

- 13 Názena á segashe am kwárá-aatare ba seke á segashe se á emtsa am hufe-aara, we-aatare á ndáhá ba zlerma, názena á segashe am mbuwe-aatare ba seke wenye á záhe.
- 14 We-aatare sey á ndáhá ba elva yaiyaihe, antara elva nyanya ura.
- 15 Sera-aatare tsaftsafe jipu ge de ceba shifa á emnde.
- 16 Ba kelaa tate na tá degashe itare átekwa bademme, sey tá yaterá ba bádza antara emtañkire ge emnde.
- 17 Itare diyarka njá lapiya antara emnde dfekideki.
- 18 Baaka ma lyáwá á Dadaamiya keni am ervaunđe-aatare.
- 19 Iyau, ge miya wá, diyamidiya geni bademme a názena á ndahaná *tawraitá wá, á ndahater ba ge emnde na tá am erva á tawraitá ñanna. Daaci baaka edda una á de dzegwándzegwa bá baaka haypa-aara ge ñane. Má estuwa, nálgadama bademme tá de ba am shairiya á Dadaamiya. ²⁰ Baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya á ba an d'aba tawraitá. Amá tawraitá wá, á mara ba geni ura á diyeddiye haypa-aara.

Uññule na emnde tá de shá jirire áza Dadaamiya

²¹ Amá kina wá, Dadaamiya anjka á maramiyá uññule na ni watse mí de shá jirire á katafke-aara an ñane na, baaka elva á d'abate *tawraitá emtsaade am una ñanna dfekideki. Tawraitá á Muusa, antara nabi-aha ndza ta enndaha una ñanna bademme. ²² Uññule na ni watse emnde tá de shá jirire an ñane áza Dadaamiya na wá, ba fetarfire áte Yaisu *Almasiihu palle. Una wá, gavka adaba emnde a jeba umele palle, amá ma ge emnde-ara keni, bademme emnde na má fetarfe áte Yaisu Almasiihu na. Adaba emnde bademme ta ba kalkale áza Dadaamiya. ²³ Emnde bademme ta ba emnde a mága haypa, ta yiyiye an parakkire á sleksire á Dadaamiya. ²⁴ Amá Dadaamiya an magwire-aara wá, a naba magateraa ñgurna, a vaterte jirire ba dey á kya erva an Yaisu Almasiihu na a lyaterse am haypa na. ²⁵ Dadaamiya wá, ñane a tsaa Yaisu Almasiihu, geni á ya shifa-aara ba seke sadake, daaci Dadaamiya á baraterá haypa-aha-aatare an uzhe á Egdze-aara ñanna ge emnde a fetarfe bademme. A magaa una ñanna ge maraterá jirire-aara ge emnde. Werre wá, a magaa ba seke diyaaka haypa á emnde, ndza á fá ba ervaunđe. ²⁶ Amá kina wá, a wayte maraterán ge emnde geni ñane wá, edda á jirire, á kátá nja á ba áte jirire-aara ñanna, á kátá vaterte jirire-aara ñanna ge emnde na tá anjka fetare áte Yaisu na keni.

²⁷ Má gevge estuwa, anjka dalila á gálá ire á miya emtu mazle-aara? Baaka dfekideki. Labára baaka? Adaba Dadaamiya vamiteka jirire á katafke-aara adaba mi d'abete *tawraitá, amá a vamite jirire adaba famitarfe áte Yaisu *Almasiihu. ²⁸ Adaba diyamidiya geni emnde tá shá jirire áza Dadaamiya sey ma fartarfe áte Yaisu Almasiihu, tá taa shánka adaba ta d'abete tawraitá. ²⁹ Emtu, Dadaamiya ñanna sey ba ge Yahudiya-aha palle, ge emnde umele wá, Dadaamiya-aatare-ka emtu? Una estuweka, itare keni Dadaamiya-aatare ba ñane ñanna. ³⁰ Adaba baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Má fartarfe Yahudiya-aha áte Yaisu Almasiihu á vaterteva jirire á katafke-aara. Ge emnde a jeba umele keni ba estuwa ñanna; má fartarfe áte Yaisu Almasiihu wá, itare keni á vaterteva jirire á katafke-aara. ³¹ Emtu má ña ba: Dadaamiya á vaterte jirire ge emnde sey má fartarfe ate Yaisu Almasiihu wá, ña

ganve tawraitá ba seke duksa dey emtu? Estuweka ðekidëki. Baira ñá aŋkwa njante tawraitá.

4

Náwa ba seke estara Ibrahimá a shaa jirire áza Dadaamiya

¹ Dzamawamidzámá áte eggyemiya Ibrahimá, mi ba uwe kina áte ñane? Ndza a shaa uwe ñane áza Dadaamiya? ² Ma andze Ibrahimá shánsha jirire áza Dadaamiya áðaba shagerire á slera-aara wá, ma andze á gálá ire-aara átekwa. Amá ñane ndza shánka dalila á gálá ire-aara á katafke á Dadaamiya. ³ Aŋkwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ibrahimá a fetaare áte Dadaamiya, daaci, áðaba ba fetarfire-aara ñanna, Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara. ⁴ Diyamidiya geni má ura aŋkwa á maga slera wá, duksa na tá de vanta am iga á slera ñanna gafka dey mázle-aara, una ñanna mbera-aara, zlayá-aara. ⁵ Una keni ba estuwa: Edda una má dzamaaka de shá jirire áza Dadaamiya á ba an shagerire á slera-aara, amá a fetaare á ba áte Dadaamiya, ge ñane wá, Dadaamiya á vanteva jirire ba dey. Adaba Dadaamiya wá, á dzegwándzegwa vanteva jirire ge slehaypa. ⁶ *Dawuda keni ndza a ndahese elva áte edda una a shaa jirire ba dey á katafke á Dadaamiya, a bá ñane:

Edda-aara ñanna wá, gedetegeða.

⁷ Gedartegeða emnde na Dadaamiya a yateraare emtaŋkire-aatare, á zhareka haypa-aha-aatare na.

⁸ Gedetegeða zhele na má Yaakadada Dadaamiya á jaheka haypa-aha-aara na.

⁹ Gedá ñanna á tsakaná Dawuda na wá, sey tá sháná ba emnde na tá am shedekwe emtu? Una estuweka, antara ba emnde na tá baaka am shedekwe keni bademme. Adaba a bá miya ba kina: Dadaamiya a vante jirire ge Ibrahimá adaba a fetaare áte ñane. ¹⁰ Emtu Ibrahimá ndza a shanaa am sarte-ara geva edda á jirire á katafke á Dadaamiya? Am sarte na demda am shedekwe emtu, kwaye am sarte na zlafe daaka am shedekwe he? Ábi kwaye am sarte na zlafe daaka am shedekwe ba ðekidëki. ¹¹ Dem shedekwe na ndza a maganaa Ibrahimá wá, ndza ba nalaama ge marese fetarfire-aara áte Dadaamiya, antara jirire na a shanaa ñane am zuŋŋwire á katafke-aara na. Daaci Ibrahimá a geva estuwa dada arge emnde na daremka am shedekwe, amá fartarfe na. Dadaamiya á vaterte jirire á katafke-aara keni, ba seke una ni ndza a vante ge Ibrahimá werre na. ¹² Zlafe ádaliye keni ba ñane una dada arge emnde na tá am shedekwe, amá tá aŋkwa ðaba fetarfire á eddemiya Ibrahimá na, ñane a fetaare kwaye zlafe daaka dem shedekwe na.

Sha duksa á Dadaamiya an fetarfire

¹³ Werre wá, Dadaamiya ndza a maganaa *waada ge Ibrahimá, antara wulfe-aha-aara, geni watse á de vaterte duniya bademme ba seke warita. Dadaamiya maganáka waada ñanna ge Ibrahimá áðaba a ðabete *tawraitá, amá áðaba ñane fetarfe áte ñane haa a ganve edda á jirire á katafke-aara. ¹⁴ Ma andze Dadaamiya a magateraa waada ñanna ba ge emnde na ta tsaahé áte tawraitá wá, ma andze baaka nampire á fetarfire, antara ba waada na a maganaa Dadaamiya na keni ma andze á gevá ba dey. ¹⁵ Ya ndahanaa áðaba uwe una: adaba

tawraitá wá, ñane á maramiya ba ni ervaunđe jaaja Dadaamiya áte emnde, adaba faransárka. Baira am tate na emnde diyarka tawraitá dekidéki na wá, tá dzegwanka maganá baakire á fesarfire, adaba baaka ahuwa.

¹⁶ Daaci estuwa, *waada na a maganaa Dadaamiya na wá, a magán ge fetarfire, geni bademme á wulfe-aha á Ibrahimá tá de shá duksa ñanna názá ba dey. Amaana: emnde a fetarfe na ta tsaa á ba áte tawraitá na, antara emnde umele na itare tá anƙwa d'aba fetarfire á Ibrahimá na keni, bademme tá de shansha á ba an jirire. Adaba Ibrahimá wá, ñane gevge eddemiya bademme. ¹⁷ Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya ba estuwa, a ba Dadaamiya á elván ge Ibrahimá wá: Yá gakvege dada arge emnde a jeba-aha gergere ba kwakya á bina. Daaci Ibrahimá a geva estuwa eddemiya bademmire á miya á katafke á Dadaamiya, adaba a fetaare áte ñane. Ba Dadaamiya una edda á tsante ura am fáya, antara edda á ganve duksa na ndza baaka dekidéki na keni á ba an elva na á segashe am mbuwe-aara na.

¹⁸ Ibrahimá wá, ndza gulanaaka ñane fetarfire-aara dekidéki. Ma ndza emnde umele ta dzamán ba seke *waada á Dadaamiya á de gevka mazle-aara keni, Ibrahimá gulanaaka ñane fetarfire antara tama-aara dekidéki. A gevaa estuwa dada arge emnde a jeba-aha gergere kwakya ba seke una ni ndza a banna Dadaamiya, a ba ñane: Náwa watse egdzara á ña tá de kwakyeƙwakye na. ¹⁹ Am sarte ñanna, iva á Ibrahimá á maga deremke. Ma Ibrahimá á zhara ire-aara gevge emgyegwe kurcumme, diyaadiya geni mukse-aara Saraatu á taa yeka egdzere mázle-aara keni, aley Ibrahimá gulanaaka fetarfire-aara dekidéki áte názena a banna Dadaamiya. ²⁰ Ñane ndza diyaadiya geni ba jirire, watse á shánsha duksa na a ba Dadaamiya á de vanteva na. Ñane magaaka shaige-aara dekidéki. Baira fetarfire-aara ñanna a vante ndzedá kwakya, á gálá ba Dadaamiya duksa-aara. ²¹ Ñane ndza njantenja am ervaunđe-aara geni Dadaamiya an hákuma ge mága názena a maganaa waada-aara na. ²² Kwaye ñane dalila na ni Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara ge Ibrahimá.

²³ Iyau, elva ñanna keni puwartepuwe am wakita á Dadaamiya, geni Dadaamiya ganvege edda á jirire ákyiye na mu, a halavuwa á ba áte ñane palle emtu? ²⁴ Elva ñanna wá, ta puwete adaba miya keni, mi emnde na famitarfe áte edda una ndza a tsante Yaakadada Yaisu am fáya, geni miya keni watse á vamiteva jirire á katafke-aara. ²⁵ Ñane a naba tsanaahe ge Dadaamiya, geni á emtsemtsa adaba haypa-aha á miya. Am iga á emtsa-aara maa, a tsantehe zlaƙe adaliye am faya, geni á vamite an una ñanna ge miya keni jirire á katafke-aara.

5

Shamiyansha mela antara Dadaamiya

¹ Daaci am shamiyánsha jirire á katafke á Dadaamiya, adaba barka á fetarfire á miya áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, melamimela antara Dadaamiya mazle-aara. ² Ba Yaisu ñanna palle una a weramitaa baráma geni mi shansha ñgurna áza Dadaamiya adaba famitárfé áte ñane. Kina wá, tsamiyaatse áte ñgurna á Dadaamiya, gedamitegeda jipu, adaba anƙwa tama á miya ge de nja antara Dadaamiya am sleksire-aara. ³ Gedá á miya zlaƙe tsaaka

áte una ñanna palle. Una ma anƙwa zlaɗa áte miya keni, geɗa á miya ba kela-aara, aɗaba diyamidiya geni zlaɗa ñanna á mbamise farvaunɗe. ⁴ Má shamiyánsha farvaunɗe, am iga-aara mí de gevege emnde na hyarephye am duksa baɗemme. Má gamiyevge estuwa, daaci má á ba an tama áte duksa á Dadaamiya. ⁵ Tama á miya ñanna wá, á tekamika ɗekideki, aɗaba Shedefkwe Cufedɗe anƙwa á ndahamindaha am ervaunɗe geni Dadaamiya á wayámiwaya kwakya.

⁶ Ge jirire wá, werre ndza baaka dabari á miya ɗekideki. Daaci am iga á una ñanna, de hyephye sarte na ndza a tsanaa Dadaamiya na, lauktu a naba tsekwehe ge Yaisu *Almasiihu a emtsehe aɗaba haypa-aha á emnde-baɗemme. ⁷ Zlazlaɗa jipu geni ura á emtsa am kela á ura umele, una ma edda-aara ɗabetedaba jirire baɗemme keni. Má edda una kwakya maggwire-aara áte emnde wá, ámbane ura umele á naba eksaarekse emtsa am kela-aara. ⁸ Amá Yaisu Almasiihu ñane a naba emtsehe am kela á miya, kwaye zlaɓe ma emnde a haypa emtsaade. Daaci mi naba diyeddiye áte una ñanna geni Dadaamiya wayamiwaya ba kwakya. ⁹ Aɗaba emtsamtsa Yaisu Almasiihu am kela á miya wá, daaci mi shaa jirire áza Dadaamiya an uzhe-aara. Kina wá, njamitenja áte jirire-aara, geni watse á de lyamiyalye am názena watse á de magaterta Dadaamiya ge emnde aɗaba tá anƙwa jána an ervaunɗe. ¹⁰ Werre wá, ndza mi kelaade-aha á Dadaamiya, amá kina wá, baaka duksa am dáɗave á miya antara ñane mázla-aara, zlanazle an emtsa á Egdza-aara. Sakwa kina ɗeme melamimela na wá, njamitenja áte jirire-aara keni geni á de lyamilya ba ge ɗekideki, aɗaba tsetse Egdza-aara am fáyá. ¹¹ Aley keni zlaɓe á tsaaka an una geɗa á miya: Gefamitegeɗa jipu áte Dadaamiya aɗaba názena a magaminaa ñane á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu, shamiyánsha mela antara ñane kina.

Názu ndza a sanaa Naadama, antara una a sanaa Yaisu *Almasiihu

¹² Ndza aɗaba ba haypa á ura palle una samsa haypa á sem duniya, haypa ñanna a sateraa emtsa ge emnde. Daaci a hyete estuwa emtsa áte emnde baɗemme, aɗaba emnde keni baɗemme tá maga ba haypa. ¹³ Ndza ba lauktu Dadaamiya á tsekwaná *tawraita ge nabi Muusa keni, kertenj ndza njánja tsuwe haypa am duniya baɗemme. Amá am zamáne na ndza zlaɓe baaka tawraita, Dadaamiya keni ndza ndavaaka haypa-aha á emnde. ¹⁴ Aley keni wá, kwaye am zamáne á Naadama, sem zamáne á Muusa, emtsa á maga ba sleksire-aara áte emnde baɗemme. Ma hyepka haypa-aha-aatare ba seke názá Naadama na a kwaleve cena elva á Dadaamiya na keni, emtsa wá, yaterka ɗekideki.

Nja á Naadama wá, ba gáráva á zhele na ndza a sáwa am iga-aara na. ¹⁵ Amá wá, zala buwa ñanna ta gergere jipu. Haypa na ndza a ganaa Naadama wá, náza slanveka ɗekideki ge yaikkire á ngurna na a velanaa Dadaamiya á sáwa ba dey na. Ba jirire, aɗaba ba haypa á ura palle una emnde baɗemme sharánsha emtsa, amá jatermeká duksa an yaikkire á ngurna na á magaterná Dadaamiya ba dey ge emnde baɗemme. Una keni a maganaa á ba á kya erva an ura palle zlaɓe ádaliye: Ura ñanna Yaisu *Almasiihu. ¹⁶ Duksa na á vantá Dadaamiya ge ura wá, námpire-aara keni ba tsekemme, ká slateraaka antara una ndza a sanaa haypa á ura palle na. Názena a sanaa haypa á ura palle na wá, a saa ba záwa á sem mbiye á emnde baɗemme á

katafke á Dadaamiya. Amá má Dadaamiya magateránmaga ngurna-aara ge emnde wá, ma a kwakyaave estara haypa-aatare keni, ñane vaterteva jirire á katafke-aara geni a mbedateraaka shairiya. ¹⁷ Ge jirire wá, adaba ba haypa á ura palle, emnde bademme daremde am erva á emtsa. Una bademme ba lámare á ura palle ñanna. Amá ura ge buwire, amaana: Yaisu Almasiihu, ñane a naba se maḡaa pute umele. Adaba barka-aara emnde sharánsha ngurna yaikke áza Dadaamiya, á vaterteva jirire ba dey á katafke-aara. Itare wá, watse tá dem sha sleksire an shifa na á zleka na.

¹⁸ Daaci ba seke una emnde bademme daremde am zává á katafke á Dadaamiya ádaba haypa á ura palle na wá, ba estuwa zlaḡe ádaliye una keni: Adaba jirire na a maganaa ura palle, ura ñanna Yaisu Almasiihu, emnde bademme sharánsha effeya, a halaterse am zává, a vaterte shifa. ¹⁹ Zlaḡe ádaliye: Ba seke una emnde bademme daremde am erva ge haypa ádaba ura palle kwalekwale cena elva á Dadaamiya na wá, ba estuwa zlaḡe ádaliye una keni: Dadaamiya á vaterteva jirire ge emnde bademme ádaba fesarfira á ura ge buwire na.

²⁰ Amá Dadaamiya a naba saa *tawraita zlaḡe ádaliye á sem duniya, geni á se kwakypkwakya haypa-aha á emnde. Má kwakya haypa á emnde, Dadaamiya keni á magaterá ngurna kwakya. ²¹ Ba seke una ndza a maganaa haypa sleksire-aara áte emnde bademme, á cebaterá an emtsa na wá, ngurna á Dadaamiya keni an hákuma jipu zlaḡe ádaliye ge vaterta jirire ge emnde. Dadaamiya á kátá daterá á dem tata á shifa na á zleka na. Amaana tá de shá sleksire á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

6

Má an emtsa áza haypa, amá má an shifa áza Yaisu

¹ Mí bá uwe kina áte jeba á elva ñanna? Mí bánba kina ganakini naba magawamimága haypa á miya, geni Dadaamiya keni á de sagamiyanvesage ngurna-aara emtu? ² Estuweka deki deki. Má ge elva á haypa wá, miya má an emtsa. Daaci mí dzegwáná estara kena mága haypa mázle-aara? ³ Emtu diyakurka geni miya bademmire á miya, am sarte na tá anḡwa baramibara am yáwe á baptisma na, miya gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Diyakurka geni am sarte ñanna ba seke emtsamimtsa kerde antara ñane emtu? ⁴ An bára á miya am yawe á baptisma na wá, emtsamimtsa kerde antara ñane, hedaramiheda kerde keni. Daaci ba seke una ndza tsetetse Yaisu Almasiihu am fáya an hákuma á Eddeñara na, ba estuwa shifa á miya keni á eptsaptepsa, gamiyevge anwaslira am njá á miya bademme.

⁵ Daaci má gamiyevge palle antara ñane estuwa, an emtsa na ba seke názá-aara na, daaci ba jirire, ge tse am fáya keni ma ba palle. Dadaamiya á tsamitetse am fáya ba seke una ndza a tsantaa ñane. ⁶ Diyawamiyeddiye una ba shagera: Am sarte na tá anḡwa zlenjela Yaisu Almasiihu áte dzaḡgala, cebarateraaceba kerde antara shifa a haypire á miya werre na, geni shifa a haypire ñanna á zlauzle, mí sesse am erva á haypa mázle-aara. ⁷ Adaba má ura gevge emtsa wá, baaka názu á eksaná haypa áte edda-aara mázle-aara. ⁸ Má diyamidiya ge emtsamimtsa kerde antara ñane wá, ge tsete am fáya keni diyamidiya geni mi de tsetse antara ñane. ⁹ Zlaḡe ádaliye: diyamidiya geni Yaisu

Almasiihu wá, ñane tsetse am fáya, á emtseka mázle-aara, adaba á danuka emtsa ge ñane. ¹⁰ Adaba emtsa-aara ñanna wá, ndza a emtsa adaba haypa-aha á emnde, a emtsehe ba ser palle, hyephye ge bademme. Amá shifa na an ñane kina na wá, atuge Dadaamiya. ¹¹ Ba duksa palle ge kure keni: Diyaweddiye ba shagera am ire á kure, geni kure wá, kwá an emtsa á katafke á haypa. Amá shifa na kwá an ñane kina na wá, kwá átuge Dadaamiya, adaba kwa ba palle antara Yaisu Almasiihu.

¹² Daaci yawanánka baráma dekideki ge haypa á maga sleksire-aara áte kure, geni sey kwá maga ba shagerkire na á kátáná vuwa á kure na watse á de ba am haha na. ¹³ Yawanánka ba kure an ire á kure vuwa á kure ge haypa, geni ubiya-aha á kure á gevge kazlaja á mága emtanjire. Arge una ñanna, fawanemfa ire á kure am erva ge Dadaamiya, kwa emnde na ndza kwá an emtsa, tsakuretse am fáya na, geni bademme á ubiya-aha á kure, á gevge kazlaja á mága slera á jirire. ¹⁴ Daaci fawanemka ire á kure am erva ge haypa ba dey, adaba kure gakurevka am erva á *tawraitá, kure kwa emnde na kwá áte ñgurna á Dadaamiya.

Geva náve á haypa, bi sha jirire áza Dadaamiya

¹⁵ Ázara á bá kure kina? Mí bánba ganakini miya mi baaka am erva á *tawraitá, má áte ñgurna á Dadaamiya, naba magaumimága haypa á miya emtu? Estuweka dekideki. ¹⁶ Emtu diyakurka geni má kwa yanaa ba kure ire á kure am erva á ura geni kwá daba ba názá-aara, kure gakurevge náve-aha á edda-aara emtu? Ndza diyakurka estuwa emtu? Daaci má kwa nave-aha á haypa, kwá daba ba názá á haypa, amá ñane á dákurá á de cebakurceba. Amá má kwá daba názá á Dadaamiya, ñane wá, á de gakurvege emnde a jirire á katafke-aara. ¹⁷ Galaumigála Dadaamiya adaba sakuresse am návire á haypa, kwá anjwa fansárfé ge Dadaamiya, kwá anjwa lyiya názu tá tsahakurse áte ñane an ervaunje á kure palle. ¹⁸ Kina wá, sakuresse am erva á haypa, gakurevge náve-aha á Dadaamiya geni kwá maga ba jirire mázle-aara. ¹⁹ Yá anjwa vakurte gera á elva an návire am duniya na wá, adaba ba yiyiyire á hyema á kure ge cenva elva áte watsewatsire. Werre, kure ndza kwa yaa ire á kure bademme ge mága ba shagerkire, ba kelaazare ndza kwa fare ba ge mága emtanjire. Una keni magaumága á ba áte una ñanna: Yawanánya ire á kure bademme ge Dadaamiya, gawuvge náve-aha-aara ge mága ba jirire bademme. Estuwa, kwá njinja áte cufedfire.

²⁰ Am sarte na ndza zlafe kwá am návire á haypa, kure ndza baaka lámbe á kure áte elva á mága jirire. ²¹ Ndza kwa shaa uwe am mága á kure werre ñanna, kina ba enndaha-aara keni á wakurwa zherwe na? Ábi ndza baaka? Baira ma andze kwá shánsha emtsa am iga á una ñanna. ²² Amá kina wá, sakuresse am erva á haypa ñanna mázle-aara, gakurevge náve-aha á Dadaamiya. Námpire-aara keni shakuransha jipu, gakurevge emnde cufedfe kwá átuge Dadaamiya. Am iga á una ñanna keni, watse kwá shá shifa na á zleka na. ²³ Adaba má ura á maga ba haypa wá, edda-aara á de shá ba emtsa ge mbera-aara. Amá názu á vanta Dadaamiya ba dey ge ura wá, á vanta

shifa na á zleka na, má garevge palle antara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

7

Gáráva an mukse á zhele

¹ Ge diyakurkire emtu egdzar mama-aha-aaruwa geni *tawraita anƙwa á maga hákuma-aara áte ura sey má zlaƙe edda-aara an shifa? Una elva-aaruwa una yá vakurte ge kure áƙaba kure diyakurdiya názu am tawraita. ² Ba seke mukse á zhele, má zlaƙe zhele á mukse ɲanna an shifa, an piya jipu geni á verɲa mukse ɲanna ge de ga zhele umele. Amá má ƙaaka zhele-aara an shifa wá, daaci á kwaráná ba ɲane ire-aara mázle-aara, á piyanteka tawraita mázle-aara. ³ Má gevge ni zlaazlálá mukse ɲanna, de gaaga zhele umele a ya ba zhele-aara an shifa wá, mukse ɲanna maganaamaga gwardzire. Amá má keƙaakeƙa zhele-aara, ma de gaaga zhele umele keni, ƙaaka gwardzire áte ɲane, an piyeka mázle-aara.

⁴ Ge kure keni ba estuwa ɲanna egdzar mama-aha-aaruwa, á kwarakurá tawraita-ka mázle-aara, áƙaba kwá an emtsa á katafke-aara, emtsakuremtsa kerde antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, gakurevge átuƙe edda una ɲanna ndza emtsamtsa, tsetsetse am fáya na. Miya baƙemme keni am njá á miya kina antara kure na wá, mí maga ba duksa shagera na watse an námpire aza Dadaamiya na. ⁵ Áƙaba am sarte na ndza mi maga ba názena á katáná ire á miya wá, ndza mi maga ba haypa. Sámsa tawraita keni a se tsante enƙale á miya zlaƙe ádaliye ge mága ba haypa. Estuwa, ma andze mi shánsha emtsa am iga-aara. ⁶ Ndza werre wá, mi ba seke danƙay-aha á tawraita, amá kina shamiyánsha ire á miya ázeɲara. Áƙaba miya má an emtsa á katafke-aara. Daaci kina wá, mí an shifa áɲwaslire, mi dzegwándzegwa magannaamaga duksa ge Dadaamiya áte unɲule na á maramiyá Sheƙefke-aara na. Gafka áte unɲule werre na ndza á yanaa názu am tawraita na.

**Tawraita á maraterá ba haypa-aha-aatare ge emnde*

⁷ Mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí banba ganakini an haypa *tawraita emtu? Estuweka ƙeƙiƙeƙi. Aley keni wá, a se ƙalisaa ba tawraita názena tá ƙahaná an haypa na. Ma andze biyánka shairiya á Dadaamiya: Fe-ka ice am duksa á ura, ma andze yá ƙiseka geni una ɲanna haypa. ⁸ Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya ɲanna, haypa shánsha baráma áte iya mázle-aara, berhiyemberha am fa ice am duksa-aha gergere ba kwakya. Ma andze ƙaaka tawraita, haypa keni ma á dzegwánka mága kelaadire áte ura. ⁹ Werre, am sarte na ndza zlaƙe diyanka tawraita wá, ndza ya kurken ya ba ura an shifa. Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya wá, náwa ya keni, á bá haypa, tsetse an shifa, ¹⁰ iya emtsanemtsa. Dadaamiya wá, ɲane a saa tawraita ge vaterte shifa ge emnde, amá áte názá-aaruwa na wá, a siyaa ba emtsa. ¹¹ Ya ndahanaa áƙaba uwe una? Áƙaba am sarte na diyaneddiye shairiya á Dadaamiya, haypa keni shánsha baráma áte iya, a jiyaa enƙale-aaruwa baƙemme geni yá farfe ge mága haypa-aha umele. A jiyaa estuwa haypa, amá a ɲgudansaa ba tawraita huƙe. ¹² Amá tawraita an ire-aara wá, ɲane cuƙeƙeƙe, shairiya-aha á

Dadaamiya na am huɗe-aara baɗemme cuɗeɗɗe, baɗemme ba jirire, baɗemme shagera.

¹³ Daaci duksa shagera estuwa á siya emtsa ge iya? Njane-ka ɗekiɗeki. Iya wá, a jiyaa ba haypa. Ba áɗaba dzegwanánka ɗaba shagerire á názena am tawraitu, daaci a naba cavadiɗehe ge haypa, a teɗese shifa am ya, an duksa shagera njanna. Tá dise áte una njanna ganakini haypa wá, haypa ba jire. Daaci, áɗaba barka ba tawraitu, haypa maresemáre ire-aara geni njane wá, mándzawe ba jire.

Ura á kátá á maga shagerire, amá á daaka ndzeɗa-aara

¹⁴ Diyamidiya *tawraitu wá, a sawa áza Dadaamiya, amá iya, ya ba urimagwe, ba seke tá veliwe an vela ge haypa, ganewe náve-aara. ¹⁵ Názena yá maganá iya na wá, ba iya kení cenanseka. Názena yá kátá maganá iya, á daaka ndzeɗa-aaruwa, yá maga una wayanka na. ¹⁶ Má ganuge názu wayanka emmága-aara wá, yá dise áte una njanna shagerire á tawraitu. ¹⁷ Daaci má estuwa, mándzawire njanna yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na anjka am vuwa-aaruwa na. ¹⁸ Diyandiya ganakini baaka shagerire azeruwa, amaana: ázeruwa urimagwe na. Áɗaba ba jirire geni am erwaunde-aaruwa wayanwáyá mága shagerire, amá á daaka ndzeɗa-aaruwa. ¹⁹ Shagerire na yá kátá maganá ya wá, á daaka ndzeɗa-aaruwa, yá maga ba mándzawire na wayanka na am kela-aara. ²⁰ Má ganuge názu wayanka emmága-aara na wá, yá dise áte una njanna geni yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na anjka am vuwa-aaruwa na. ²¹ Názu yá anjka tapaná iya am vuwa-aaruwa wá, má yá kátá maga shagerire, kertenj ba jarje shagerkire á katafke-aaruwa, yá maganaamaga una njanna am kela-aara. ²² Ate una am erwaunde-aaruwa wá, wayanwáyá yá ɗabeteɗaba tawraitu á Dadaamiya ba shagera. ²³ Amá anjka duksa duksa mándzawe am vuwa-aaruwa, njane wayiyanteka ɗekiɗeki ganakini yá maganaamaga shagerire na diyandiya am ire-aaruwa. Duksa njanna a give ba seke yá náve-aara geni sey yá maga ba haypa na am vuwa-aaruwa na, baaka duksa umele. ²⁴ Kay! yá baaka degiya! An vuwa á haypire-aaruwa na wá, á shisha emtsa! Á lysisá ware-aaruwa? ²⁵ Dadaamiya wá, anjka, yá slafaná we-aaruwa ba ge njane palle á kyá erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Daaci ba seke una ya enndaha na: Iya an ire-aaruwa wá, tsanaatse á ba áte una a ndahesa Dadaamiya am tawraitu na. Amá an vuwa a urimagwire-aaruwa na wá, yá anjka maganá áte názá á haypa.

8

Emnde na tá maga ba názu á kataná Sheɗekwe Cuɗeɗɗe na

¹ Daaci kina wá, baaka záwá mazla-aara am mbiye á emnde na garevge palle antara Yaisu *Almasiihu na. ² Áɗaba Sheɗekwe Cuɗeɗɗe na anjka vaterte shifa ge emnde na tá am erva á Yaisu Almasiihu, sisese am erva á haypa, sisese am erva á emtsa. ³ *Tawraitu wá, njane dzegwánka halese emnde am erva á haypa, áɗaba baakire á payɗa á emndimagwaha ge mága názu a ndavateruwa njane. Amá wa, Dadaamiya maganaamaga duksa njanna janviyaaja ge tawraitu na. A maganaa estara njane? A naba bela Egdza-aara á sem duniya,

áte nderáva á miya emndimagwaha na má an haypa na, geni á se lyamivaare ñane haypa-aha á miya. Dadaamiya a puwanem estuwa zawa am mbiye ge haypa na am vuwa á emnde na. ⁴ Dadaamiya a magaa una ñanna wá, ba geni mí mañka názena á kataná ba ire á miya, amá mí maganaamaga jirire na á ndavaná tawraita na bademme, miya emnde na á kwaramiya Shedekwe Cufedde na. ⁵ Adaba emnde na tá maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dzama ba názena á kataná ire-aatare ñanna. Emnde na tá maga ba názena a baternaa Shedekwe Cufedde, itare tá dzama ba názena á kataná Shedekwe Cufedde na. ⁶ Daaci emnde na itare tá maga ba názu á kataná ire-aatare, itare tá shánsha emtsa. Amá emnde na tá dzama ba názu á kataná Shedekwe Cufedde, itare tá shá shifa na á zleka na, antara hairire. ⁷ Emnde na ni tá dzama ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dabeka tawraita á Dadaamiya, itare tá dzegwánka daba Dadaamiya dekideki, ta kelaade-aha-aara. ⁸ Bademme á emnde na tá njá á maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá shánka háyá áza Dadaamiya dekideki.

⁹ Amá kure wá, kwá maganá áte una á kataná ire á kureka, á kwarakurá ba Shedekwe Cufedde, adaba ankwá Shedekwe ñanna am kure. Má ura baaka an Shedekwe ñanna wá, edda-aara gevka átuge Yaisu Almasiihu. ¹⁰ Ma kwa an emtsa adaba lámare á haypa keni, amá má ankwá Yaisu Almasiihu am kure wá, Shedekwe Cufedde á vakureteva shifa jirire, adaba kure gakurevge emnde a jirire á katafke á Dadaamiya. ¹¹ Má ankwá Shedekwe á Dadaamiya na ndza a tsetaa Yaisu Almasiihu am faya na am kure wá, una ba jirire ganakini ba ñane zlafe una watse á de femfa shifa am kure keni, an hákuma á Shedekwe-aara ankwá am kure na.

¹² Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, má estuwa wá, ba seke má an gema am vuwa geni sey mi maganaamaga názena á kataná Shedekwe Cufedde na, mi mañka una á kataná ba ire á miya na. ¹³ Adaba uwe, má kwá dabaná áte una á kataná ire á kure na, kure kwá de shá ba emtsa. Amá má kwá ganapteka dekideki ge kazlaja-aha na á kataná vuwa á kure, á kwarakurá ba Shedekwe Cufedde, daaci estuwa wá, kwá shánsha shifa á jirire. ¹⁴ Bademme á emnde na tá dabaná áte una á maraterná Shedekwe Cufedde na wá, itare ta egdzara á Dadaamiya. ¹⁵ Adaba uwe, Shedekwe Cufedde na kwa shanaa kure áza Dadaamiya na, kwa shan geni á eptsakurá adaliye á dem návire á kure werre-ka, geni kwá njá an lyawa zlafe adaliye-ka, amá kwa shan geni á gakurvege egdzara á Dadaamiya, á vamita ñane baráma a dáhá Dadaamiya an dada. ¹⁶ Iyau, ankwá á bamianba Shedekwe Cufedde ñanna am ervaunde á miya, geni miya wá, ba jirire ma ba egdzara á Dadaamiya. ¹⁷ Am gamiyevge egdzara-aara estuwa, daaci miya keni má de shánsha dza á miya am duksa shagera na a fater ge emnde-aara na. Ba miya antara Yaisu Almasiihu una má de shánsha duksa ñanna. Adaba má eksamiyaarekse sha zladá seke ñane, daaci má shánsha de nja am yaikkire keni antara ñane.

Yaikkire na má ufaná miya áza Dadaamiya

¹⁸ Una wá, diyandiya ba jirire ganakini zladá na má ankwá shaná miya kina wá, hyafka ba názara keni ká slaterka an yaikkire na watse á de vamita Dadaamiya na. ¹⁹ Adaba bademme á duksa-aha

na a nderanaa Dadaamiya, tá anƙwa á tsakwa ba hyema á sarte na má watse Dadaamiya á mara egdzara-aara áte parakkire am sleksire-aara na. ²⁰ Baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na wá, garevge ba seke duksa ba dey ázeɗara. Amá namaari-aatare-ka, a fateraare ba Dadaamiya ɗanna aɗaba haypa á emnde. Aley, duksa-aha ɗanna tá á ba an tama-aatare áte shagerire na watse á de magaterná Dadaamiya. ²¹ Elva ɗanna wá, amaana: Baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na, watse tá shánsha ire-aatare. Aɗaba watse tá sesse am erva á emtsa, watse tá lebe-ka mázle-aara, itare keni watse tá shá yaikkire ba seke egdzara á Dadaamiya. ²² Miya wá, diyamidiya ganakini sem ba vatená keni, baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na tá anƙwa basha ba zlaɗa emtsaade. Am ervaunɗe-aatare tá anƙwa ɗiya ba seke mukse na am zlaɗa á yá na. ²³ Amá tá ɗiya ba duksa-aha ɗanna-ka palle, antara ba miya. Amá Dadaamiya vamiteva Sheɗekwe-aara. Sheɗekwe ɗanna wá, duksa zuɗɗwe am nazena mí de shaná miya ázeɗara baɗemme. Daaci mí ámbera á ba ɗiya ɗanna am ervaunɗe á miya, má anƙwa tsákwa ba hyema á sarte na watse á se halamisehale Dadaamiya náza á ba ge dekiɗeki am zlaɗa ɗanna, á gamivege egdzara-aara. ²⁴ Dadaamiya wá, ɗane a lyamise vatene-ka, amá miya zlaɗe má anƙwa tamaná á ba an tama emtsaade. Aɗaba uwe, má ura á nanna názu anƙwa á tamaná ɗane wá, á tamaná an taméka mazla-aara aɗaba shansha. Emtu ware edda una zlaɗe á tamaná an tama duksa na am erva-aara ba ge ɗane? ²⁵ Tama wá, mí fánaa áte duksa na zlaɗe namiyánka emtsaade na. Una wá, mí tsakwa hyema-aara ba shagera, mí farvaunɗe ba shagera am huɗe-aara.

²⁶ Daaci estuwa, Sheɗekwe Cufedɗe keni á sáwá á se melamiyumele aɗaba baaka ndzeɗa á miya ge miya. Miya wá, ba mága maduwa áte unɗule-aara keni diyamika, amá Sheɗekwe Cufedɗe á kyuanwa ba ɗane ge Dadaamiya am kela á miya, á ɗalamiyunale ɗane áte una á taa tsakeseka ura na. ²⁷ Dadaamiya wá, ɗane diyaadiya názu am ervaunɗe á emnde. Daaci ɗane diyaadiya názena á kataná Sheɗekwe Cufedɗe na keni, aɗaba Sheɗekwe Cufedɗe ɗane á ɗalateru ba ge emnde á Dadaamiya, á ɗalateru áte namaari á Dadaamiya.

²⁸ Daaci má estuwa, diyamidiya ganakini Dadaamiya wá, anƙwa antara emnde na a dzeratersaa ɗane ma am uwe keni. Itare keni wayarwáyá an Dadaamiya jipu. Ma jebara-aatare keni á zlauzle á ba áte shagerire. ²⁹ Emnde na Dadaamiya ndza a dzeraterse werre na wá, a ba am werrire ɗanna zlaɗe áɗaliye a tsateraahe ganakini watse tá de gáráva antara Egdza-aara, lauktu Egdza-aara á de geva makaji am dáɗave á egdzara ɗanna baɗemme. ³⁰ Baɗemme á emnde ɗanna á dzeratersa Dadaamiya werre na, a ɗatersehe baɗemme, a vaterte jirire á katafke-aara, a naba vaterte nja antara ɗane am sleksire-aara.

Dadaamiya wayamiwaya baaka halawuwa-aara

³¹ Má Dadaamiya anƙwa antara miya estuwa, anƙwa názu mí ndahaná miya zlaɗe áɗaliye arge una ɗanna emtu? Ware edda una á dzegwándzegwa geva kelaade á miya mázla-aara? ³² Dadaamiya, ɗane shebaaka Egdza-aara, amá a naba yananuhe ge emtsa áɗaba miya. Má Dadaamiya á vamite Egdza-aara estuwa, sakwa duksa-aha umele emtu? duksa-aha umele baɗemme keni watse á de vamiteva. ³³ Ware edda una á dzegwándzegwa icateraare sera ge emnde na a

dzeraterse Dadaamiya? Baaka ðekideki, aɗaba ba ɗane an ire-aara una a vaterete jirire na. ³⁴ Daaci estuwa, aɗkwa ura a dzegwándzegwa mbedamimbedá am shairiya emtu? Baaka á jerka ðekideki. Aɗaba Yaisu *Almasiihu ɗane emtsamtsa aɗaba miya, zlaɓe ádaliye keni tsetetse am fáyá, aɗkwa am naɗafa á Dadaamiya, á ndahaná ɗane elva am kela á miya. ³⁵ Nja wayáwa na á wayámiya Yaisu Almasiihu na, aɗkwa názu á dzegwándzegwa tegamiya an ɗane emtu? Baaka una á jerka ðekideki. ɗane ba á wayamiwaya. Una ma palasa, ma beccire, ma zlaɗa na tá fáná emnde áte miya, ma waya am huɗe, ma petekkire á erva, ma nasáre na áte ura, una ma duksa na á zланаazle shifa am miya keni á dzegwánka ðekideki. ³⁶ Zlaɗa á miya ge miya wá, ba seke una aɗkwa puwartepuwe am wakita á Dadaamiya na, a bá ɗane:

Aɗaba ba ekka Dadaamiya, ɗere ba kelá á váha ba seke tá zланаazle shifa am ɗere, gaɗerevge ba seke kyawe-aha na tá dáterá á de cebaterceba na áza emnde.

³⁷ Nja una-aha ɗanna baɗemme na, aley miya wá, má vaatara keni sey mi gana ba miya midalire, aɗaba ndzendzedire á edda una wayamiwayá jipu na. ³⁸ Una ba jirire diyandiya ganakini baaka ðekideki duksa na á dzegwándzegwa tegamiya antara Dadaamiya, aɗaba wayawa-aara kwakya jipu áte miya. Una ma má emtsa, ma má ba an shifa á miya layye keni ba duksa palle ázeɗara. Ma malika-aha antara duksa-aha na am samaya na, ma duksa na aɗkwa a magava kina, ma una watse á de magava á katafke na, ³⁹ ma duksa-aha na tá am zhegela átire, ma una am ekte á samaya keni, am duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya baɗemme á jerka ðekideki una á dzegwándzegwa tegamiya an Dadaamiya, áte wayáwa-aara na á wayámiya ɗane á kya erva an Yaisu Almasiihu na.

9

Iserayiila-aha jirire na a dzeratersaa Dadaamiya

¹ Náwa elva-aaruwa na yá bakurná ya, yá ndaakur ba jirire, baaka fida amkwa, aɗaba ya sleɗaba á Yaisu *Almasiihu. Ba iya keni an hakuma á Sheɗekwe Cuɗeɗe, diyandiya am ire-aaruwa ganakini ba jirire baaka fida am elva-aaruwa ɗanna ðekideki. Yá bakurá geni ² yá áte paláse an tsaka ire, á wiwa jipu am ervaunɗe-aaruwa baaka ekhye-aara. ³ Á wiya aɗaba uwe? Aɗaba emnde a jeba-aaruwa diyareka Yaisu Almasiihu ge ɗezla shifa-aatare. Ate iya kina wá, ma seke á naba gevge wá, wayanwaya geni á nyainyivenyainye Dadaamiya am kela-aatare, á mariyánka ɗaba Yaisu Almasiihu ɗanna mazla-aara, mákini itare tá shansha shifa ba jirire. ⁴ Itare ta emnde a *Iserayiila, a dzeratersaa ba Dadaamiya, a gaterve egdzara-aara, ba Dadaamiya ɗanna a marateraa ðemɗemire-aara ge itare, a magateraa namána, a vaterete *tawraita, antara baráma á nja am sera-aara ba kelaazare, am magateraa *waada ganakini watse á de vaterete duksa; aley, itare eksaranteka ðekideki. ⁵ Itare ta wulfe-aha á Ibrahimisa, am yá á vuwa, baira ta ba emnde a jeba antara Yaisu. Yaisu Almasiihu wá, ɗane Dadaamiya, duksa baɗemme á bá am erva-aara. Galaumigálá ba ɗane dem ba ge ðekideki. *Aamin.

⁶ Dadaamiya eptsanteptsá elva-aara emtu? Una estuweka. Duksa na a ndahese Dadaamiya wá, baaka pekye-aara. Amá Iserayiila-aha kwakya diyarka Yaisu Almasiihu. Estuwa bademme-aatare-ka una garevge Iserayiila-aha á jirire. ⁷ Zlabe ádalíye, Ibrahimá wá, kwakya wulfe-aha-aara, amá áte una ndza a ndahanaa Dadaamiya wá, bademme-aatare-ka ta wulfe-aha-aara ba jirire á katafke á Dadaamiya. Adaba a bá Dadaamiya á elvan ge Ibrahimá: Sey ba eggye-aha á Isiyaaku palle una ta wulfe-aha á ña ge ekka. ⁸ Elva ñanna wá, amaana: Am wulfe-aha á Ibrahimá bademme, tá ankwá emnde umele-aatare garevka egdzara á Dadaamiya. Sey ba emnde na Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimá emtsaade lauktu á shatersha na. ⁹ Náwa ndza a maganaa estuwa Dadaamiya waada ñanna ge Ibrahimá: Ndza a banaa: Má watse hyephye sarte-aaruwa, watse yá sawa, Saraatu á de ya egdzere zhele.

¹⁰ Zlabe halavuka áte una ñanna palle. Raibaika keni ndza a yanaa egdzara wulhe-aha buwa ge eggyemiya Isiyaaku. ¹¹⁻¹² Á ba am una zlabe yaraterka emtsaade keni kerten mbedanumbede tsawe Dadaamiya ge Raibaika, ganakini watse á malaavemale ba kudere arge male, watse male na á de maganá slera ge kuderenjara. Baaka názu ta maganaa itare emtsaade, ma shagerkire ma shagerire keni. Dadaamiya a magá una ñanna ge marese ganakini ma vaatara keni ñane á maga duksa á bá áte una á kataná ñane. Daaci má á dzera ura keni, á eksese ura-aara á ba áte una á kataná ñane, adaba slera á edda-aara-ka. ¹³ Daaci de sesse una ñanna am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Iya ya hayá ba Yakubu, wayanka an Isuwa.

¹⁴ Daaci, mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí bánba ganakini baaka jirire á Dadaamiya emtu? Una keni estuweka defideki. ¹⁵ Ábi ndza banánba Dadaamiya ge Muusa, a bá ñane: Iya, yá diya ba magan shagerire ge edda una yá kata maganá shagerire na, yá diya ba zanvaareze ge edda una yá kata zanvaareze, á bina. ¹⁶ Daaci má Dadaamiya eksesekse ura wá, adaba a kataná edda-aara-ka, adaba slera-aara-ka, amá a wayta ba Dadaamiya maganá shagerire ge edda-aara. ¹⁷ Zlabe ádalíye, ankwá puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá Dadaamiya á elvan ge sleksu *Firawna: Ganakveka slekse yaikke ba dey, ya gakve slekse yaikke geni watse yá marese hakuma-aaruwa áte ka, yá hyanmehye zhara-aaruwa am duniya bademme an una ñanna. ¹⁸ Kwaye ñane zlaláva á elva ñanna, geni Dadaamiya á maganá shagerire ge edda una á kataná ñane, á vante degdegire á ire ge ura umele, bademme á magán á ba áte una á kataná ñane.

Shagerire na á magaterná Dadaamiya ge emnde, antara má jaaja ervañde

¹⁹ Ambane ura umele má cenáncena estuwa, á de biyá: Labára Dadaamiya á ña emnde an shairiya adaba shagerkire na tá maganá itare má ba zlauzle á sawa ázenára? ²⁰ Ya bá ba ka ura-aaruwa: Ka urimagwe keni ká hyep uwe, baira ká gan jáwe ge Dadaamiya? Gahe keni á dzegwándzegwa maganá jáwe ge slendera-aara, á baná: ká nderi ge uwe estuwa emtu? ²¹ Slendera á gahe wá, á diya ba emmága názena á kataná ñane an ebbehye-aara. Á bá an ebbehye palle, á naba

tegansetege buwa, á nderendera gahe na an daradza na an kyalmá-aara, an umele keni á nderendera zhera ba gahe an ñane.

²² Daaci má Dadaamiya keni á kata magán ba seke náza slendera á gahe, á shákaashá emtu ge ekka? Náwa ñane, á kátá maraterá ervaunđe na á ja ñane na, antara kwakyire á hakuma-aara ge emnde. Aley keni wá, zlafe anƙwa á ebbasha emtsaade emnde na a nderateraa ñane na, antara ba emtanƙire na tá maganá itare na keni, ñane á faterá ba ervaunđe. Amá vacite umele wá, emnde ñanna tá de shá ba emtsa. ²³ Ba estuwa ñanna zlafe ádaliye, Dadaamiya á kátá maraterá sleksire-aara ge emnde na a magateraa shagerire, a tsatsater kwaye am fantaufe geni watse tá de njá kerde am sleksire-aara. ²⁴ Emnde ñanna wá, ba miya, a dzeramisaa ñane. A dzeramise á bá am Yahudiya-aha-ka palle, a dzerese am jeba-aha umele keni bademme. ²⁵ Una wá, ba seke una anƙwa a ndahese am wakita-aara a puwetaa nabi Hausiya na, a bá ñane:

Emnde na ndza ta emnde-aaruwa-ka na watse yá gatervege emnde-aaruwa; emnde á jeba na ndza wayanaterka na watse yá gatervege náwiyá-aha-aaruwa, a bá ñane.

²⁶ Ba emnde ñanna ndza ya baternaa ba iya am larde-aatare geni ta emnde-aaruwa-ka dekiƙeki na, á bá am larde ñanna watse yá bateránba zlafe ádaliye: Ekkure, kwa egdzara-aaruwa ge iya, ya Dadaamiya slefa shifa am emnde.

²⁷ Anƙwa názu ndza a balesaa nabi Aisaya keni áte Iserayiila-aha, a ba ñane: Ma Iserayiila-aha yaireya ba kwakya, garevge ba seke shiili na am guwa na keni, aley watse cekwa emnde na tá de ñezlesenjle na am dagave-aatare, a bá ñane. ²⁸ Dadaamiya Yaakadada wá, á haraaka, watse á se emmága názena a ndahesaa ñane na bademme.

²⁹ Una keni ndza a balesaa ba nabi Aisaya ñanna zlafe ádaliye, a bá ñane:

Dadaamiya wá, slekse ba ñane palle. Ma andze dzereseka emnde umele am dagave á egdzara á miya wá, miya keni ma andze mi baaka ba seke tara ekse á *Saudauma antara *Gaumaura, ma andze miya keni á shamisha lámare ba seke itare.

Yaisu *Almasiihu gevge ba seke nákwá á ceba emnde an ektápaare áza Yahudiya-aha

³⁰ Estara ñane zlaláva á elva ñanna? Sera á elva ñanna wá, náwa estuwa: Emnde á jeba umele itare tatayarka geva emnde a jirire am ice á Dadaamiya dekiƙeki. Amá kina wá, ta geva ba itare emnde a jirire áza Dadaamiya, adaba fartarfe an ñane. ³¹ Yahudiya-aha maa, itare ta tatayanaa á bá an ndzedfa ge zla názena á ndahaná *tawraitá, ge sha jirire an ñane áza Dadaamiya, amá dáaka ndzedfa-aatare. ³² Labára daaka ndzedfa-aatare? Adaba fartareka am ervaunđe. Itare tá slaslán ba seke watse tá shá jirire áza Dadaamiya, má watse zlarneazle mága názena á ndahaná tawraitá bademme. Daaci a cebateraa estuwa nákwá ñanna an ektápaare. ³³ Anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane:

Cenaucena bademme: Náwa yá belá nákwá palle am larde á *Siyauna, watse á de cebaná ñane emnde an ektápaare, watse ñane á geva palaha na tá mbaƙa emnde átekwa na. Amá edda una a fetaare áte ñane wá, á haslanaaka.

10

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá kataná iya kwakya am ervaunđe-aaruwa, yá anƙwa njaná áza Dadaamiya wá, yá kátá ba a saremsa Yahudiya-aha á n̄ere keni á sem sera á Dadaamiya, tá lyelya shifa-aatare. ² Ge jirire wá, yá endáhá ba parakke itare keni tá anƙwa wava ge mága názena á kataná Dadaamiya, amá sharantauka ba emmága-aara. ³ Am sharantauka ge názena tá maganá emnde ge sha jirire an n̄ane aza Dadaamiya, itare ta naba njeta áte slera-aatare ge sha jirire. Daaci an una n̄anna, itare sarka á sem sera á Dadaamiya ge sha jirire. ⁴ Am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu, slera á *tawraita keni zlauzle mazle-aara. Estuwa, má á fetaare ware áte n̄ane keni edda á jirire ba n̄ane áza Dadaamiya.

Ma á fetaare ware áte Yaisu *Almasiihu keni á lyelye shifa-aara

⁵ Werre wá, ndza a puwetaa nabi Muusa áte elva á sha jirire áza Dadaamiya an názena am *tawraita, a bá n̄ane: Má ura maganaamaga názena am tawraita wá, á shansha shifa. Amá wá, a yanseka ba palle keni, á bina. ⁶ Amá á ba am wakita á Dadaamiya n̄anna zlaɓe ádaliye, una tá puwete ge sha jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, estuweka. A bá n̄ane: Bánka am ervaunđe á n̄a ganakini ware una watse á kapte á dem samaya na. Elva n̄anna wá, amaana á kata bá: ware una á de d̄aha Yaisu *Almasiihu am samaya. ⁷ Zlaɓe ádaliye: Bánka am ervaunđe á n̄a ganakini ware una á duwa á dem faya na. Amaana: a duwa ware á de d̄aha Yaisu Almasiihu na am faya. ⁸ Bánka estuwa, ad̄aba a ba wakita á Dadaamiya wá: elva á Dadaamiya ba herzhe an ka, yiyiyeka dekiɓeki. Elva n̄anna wá, á ba am mbuwe á n̄a keni ndaksendahe, faktarefe am ervaunđe á n̄a, a bina. Ad̄aba elva umele-ka, ba elva na má anƙwa balaterá waazu-aara ge emnde geni a fartarfe áte Dadaamiya na. ⁹ Má ndaksendahe an we á n̄a parakke ganakini ba Yaisu una Yaakadada, fakatarfe keni am ervaunđe á n̄a geni Dadaamiya tsantetse am faya wá, ekka ká n̄ezlesen̄zle. ¹⁰ Máki famitarefe áte Yaisu Almasiihu a ba an jirire, ira mí ndahaná an we á miya geni Yaisu Almasiihu wá, n̄ane Yaakadada, Dadaamiya á vamiteva jirire, á n̄ezlamisen̄zle. ¹¹ Anƙwa á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá n̄ane: Ma a fetaare ware áte n̄ane keni, á tekanaaka, á bina. ¹² Una n̄anna wá, a ndahanaa áte emnde bad̄emme, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, Yaakadada-aatare ba palle, á magaterá shagerire ge emnde na tá n̄ala ázen̄ara na. ¹³ Ad̄aba anƙwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá n̄ane: Bad̄emme á emnde na tá n̄ala Yaakadada na, tá n̄ezlesen̄zle.

¹⁴ Amá elva na wá, bibiya. Tá n̄ala estara ázen̄ara má fartarka áte n̄ane? Ge fetarfe keni, tá fetaara estara kena áte n̄ane má cenaránka labáre-aara? Ge cena-aara keni, tá cenáná estara kena má de barateránka emnde umele? ¹⁵ Ge de ndaterndaha n̄anna keni, tá de baterá estara kena má ɓelarka emnde a ɓala waazu? Ba seke una anƙwa ta puwete am wakita á Dadaamiya a bá n̄ane: Anƙwa názu shagera seke sawa á emnde a ɓalá waazu á labáre á higa-he, á bina. ¹⁶ Amá keni wá, ta cekwa emnde na lyarvaalya an ervaunđe-aatare palle labáre á higa n̄anna, ba seke una a bantsa nabi Aisaya na. A ba n̄ane á elvan ge Yaakadada: Yaakadada-aaruwa, tá anƙwa-he deme emnde na fartarfe áte elva á n̄a na n̄a de balatersebále na, á bina.

17 Daaci diyaweddiye ba shagera ganakini, lauktu ura á fetarfe wá, á fetaare áte názena a cenanaa ñane am waazu. Má ura cenáncena waazu keni, á ba ankwá ura á balanse elva á Yaisu *Almasihu.

18 Daaci mi bánba ganakini cenaránka emnde a *Iserayiila waazu á labáre á higa ñanna emtu? Ba jirire cenaráncena. Am wakita á Dadaamiya keni ankwá an puwa, a bá ñane: Ma áme keni emnde ta cena ba kwara-aatare tá bálá elva á Dadaamiya, labáre-aatare hyemhye am duniya baðemme. 19 Una ni ba jirire mi bánba ganakini emnde a Iserayiila diyarka labáre á higa emtu? Ba jirire diyardiya, amá liyarka. Emtsaafe wá, ndza a bánba nabi Muusa werre, geni a bantsa Dadaamiya:

Ankwá názu wase yá maganá ya, kwá de kuma shagerire á njá á emnde na ndza hyarefka ba názara keni na, wase á mbertembera ervaunje á kure ba seke kára, afaba itare ta emnde na ndza baaka enkale-aatare na, á bina.

20 Am iga á una ñanna, nabi Aisaya keni shebaaka ðekideki, a ndaha zlafe ádaliye geni a bántsa Dadaamiya:

Emnde na ndza tatayarika na wá, sharisha, ya marateraa ire-aaruwa ba ge emnde na ndavarika ðekideki na, a bá ñane.

21 Amá a ba ñane áte emnde a Iserayiila wá:

Váha deppe yá ankwá maraterá erva-aha-aaruwa geni yá ðaháterá ásezerwa, amá kwalariyarkwale, ta magiya degdegire á ire.

11

*Dadaamiya yanka emnde a *Iserayiila*

1 Daaci má estuwa wá, ankwá ndava-aaruwa zlafe ádaliye. Una á bánba ganakini Dadaamiya á yateraaya emnde-aara ñanna emtu? Yateraaka ðekideki. Afaba ba iya an ire-aaruwa keni, ya ba ura *Iserayiila ñanna miyenne, ña emnde a jeba palle antara emnde á Bainjamain, ya ba wulfe á Ibrahimia miyenne. 2 Dadaamiya yateraaka emnde-aara na á dzeraterse kwáye am fantaufe á duksa baðemme na. Caamane ábí diyakurdiya názena a ndasaa wakita á Dadaamiya áte nabi *Ailiya? Am sarte ñanna Ailiya a de kyuwanve ge Dadaamiya geni a valateraarvala ge Iserayiila-aha, a bá ñane á elvan ge ñane: 3 Yaakadada-aaruwa, baaka cebareceba nabi-aha á ña baðemme, kyabarnaakyaba tate á faká sadake ge ekka, náwa ya juwá ba iya palle kina ge ðabakdába, ba iya ñanna keni tá kata ba jija. 4 Zlanaazle náza-aara, a naba ñwanánte ge Dadaamiya, a bá ñane: Ka juwa ka palle-ka, yá an zála debu vuye una magarka hele, kezlaranka ugje ge Baal.

5 Daaci am zamáne á miya kina keni, tá á ba ankwá Yahudiya á ñere na Dadaamiya a magateraa ñgurna, a dzeratersehe na. 6 Má kwa cenáncena ganakini Dadaamiya a magateraa ñgurna wá, a dzeraterse afaba shagerire á slera-aatare-ka. Ma andze afaba slera-aatare wá, daaci ñgurna na gafka ñgurna mázle-aara.

7 Ay á kátá bamiya uwe ñane elva ñanna? Amaana wá: Baðemme á emnde a Iserayiila-aha-ka una sharánsha názena tá tatayaná itare na. Sey ta shanaa ba emnde cekwa am dágame-aatare, ta shanaa ba emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na. Emnde umele-aatare wá, ta magaa degdegire á ire. 8 Una ñanna gevge á bá áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Dadaamiya a gaterve ba seke emnde

na tá an ice á háre, ice-aatare keni á geva an hádá, tá nánka an ñane, hyema-aatare keni ba greñje ba estuwa, tá cenánka na. Sem ba vatená keni ta ba estuwa ñanna, á bina. ⁹*Dawuda keni ndza a nyanyaterve ba estuwa, a bá ñane:

Kwakyire á náza zuze-aatare na a nyaterfenye zlegde na watse á ñáteráña kappe, tá segasheka ðekideki am hufe-aara na, sey tá mbaðembada baðemme, lauktu watse tá tapántápa názena á de magaterná Dadaamiya na.

¹⁰ A garevge wulfe-aha ba uwe keni a naránka ðekideki. Sey Dadaamiya á faterarfe zlaða ba kelaazare, watse á zlanazle ndzeða am itare baðemme na.

¹¹ Ankwa ndáva-aaruwa zlaðe áðaliye, a bá iya wá: Am sarte na jaterja ektápaare ge Yahudiya-aha na wá, mbeðarmbeða ba kereppe á dem haha emtu? Estuweka. Sera á elva ñanna náwa estuwa: amaana: Itare garega haypa. Daaci Dadaamiya a yaterehe, a maraterán ge emnde a jeba umele mazle-aara unñule á sha shifa ñanna. A magaa una ñanna, ba ganakini a kumarkuma áza emnde a jeba umele. ¹² Baakire á jirire na ta maganaa Yahudiya-aha na, a sateraa barka ge emnde baðemme. Keða-aatare áte unñule á Dadaamiya na ni, a sateraa rezegire estuwa ge emnde. Sakwa má watse eptsarepta á sem sera-aara ðeme wá, watse kwakya shagerire na á de magaterná Dadaamiya ge emnde baðemme na.

Paul á fater magiya ge emnde na ta Yahudiya-aha-ka na

¹³ Kina wá, yá elvan ge kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na: Iya, ganevge slebela á Dadaamiya ásezekure. Yá higa jipu áte slera-aaruwa ñanna á fiyaare ñane na. ¹⁴ Yá kátá geni tá kumetekuma Yahudiya-aha á ñere námpire na á magaterná slera-aaruwa ge emnde umele na, watse yá lyelya emnde umele am itare kena. ¹⁵ Am sarte na Dadaamiya a yaa Yahudiya-aha na wá, kwakya emnde na melaremele antara Dadaamiya am duniya. Sakwa má watse lyaterválya Dadaamiya áðaliye ðeme wá, watse kwakya emtakire na tá de shansha emnde baðemme na. Ba itare na ndza ba seke tá an emtsa na keni, watse á saasa shifa á sem itare baðemme.

¹⁶ Má á bá am ðafa palle, takwala zunñwire tá fán tsekemme ge slera á Dadaamiya, daaci ðafa ñanna baðemme keni ba náza á Dadaamiya. Zlaðe adaliye, má tara slalwe-aha antara uksuwe á náfá keni ba náza á Dadaamiya wá, daaci erva-aha á náfá ñanna keni ba názá á Dadaamiya. ¹⁷ Náwa náfá umele zhera-aara anyaranyara an dzeba am fe á ura, ta naba ðatsa umele-aha am erva-aha-aara, daaci ta saa erva-aha á umele á sawa am kaamba ba dey, ta se fafanuhe. Erva-aha á náfá na ta sanaa á sawa am kaamba na wá, una ñanna á ndahá ba kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na. Daaci duksa shagera na ndza tá sháná ba Yahudiya-aha na wá, kina kure keni kwá shánsha, ba seke una ni erva-aha á náfá tá shá ndzeða-aatare áte tara uksuwe antara slalwe-aha á náfá na. ¹⁸ Adaba una ñanna, epsawaterka ðekideki emnde na ta ba seke erva-aha á náfá na ta ðatsateraahe áte mama na. Kwá dzegwánka magateraare kurávire ðekideki, adaba kure keni kwa slalwe-aha-ka, kwa ba erva-aha áte mama náfá, ba erva-aha una tá shá ndzeða áte tara uksuwe, antara slalwe-aha á náfá. Erva-aha tá taa vaterteka ndzeða ge tara uksuwe antara slalwe-aha.

¹⁹ Ámbane á de bánba ura umele ganakini ta ɗatsa erva-aha náfá ɓanna áte mama na wá, ba geni tá puwa ɓere á dem slede-aatare. ²⁰ Una ɓanna keni ba jirire, amá wá, itare ta tsekwateraahé áte mama adaba fartareka. Ekka na shakánsha slede na keni ka shanaa adaba faktarefe. Effa hyema ba shagera, maŋka kurávire. Arge una ɓanna, njinja á ba an lyawa á Dadaamiya am ervaunɗe. ²¹ Ya ndahanaa adaba uwe una? Adaba má Dadaamiya a magaterá estuwa ge Yahudiya-aha na itare ta ba seke erva-aha ɓanna á ba an jirire wá, ká kurken ekka wá, watse á yakya emtu má faktareka an jirire? ²² Diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya wá, slemággwe jipu, amá slezlaɗa zlaɓe ádaliye: slezlaɗa jipu áte edda una má á ɗabeka unɓule-aara na. Ge kure kina wá, slemággwe jipu áte kure, amá sey má kwá aŋkwa ɗabaná áte názá-aara. Má baaka una, kure keni watse á tsekwákuraatsekwa ba estuwa. ²³ Názá Yahudiya-aha wá, má yaránya mága degdegire á ire wá, una hyefka duksa ázeɓara, á eptsateraptsa zlaɓe ádaliye á sem slede-aatare ba seke una á kataná ɓane. ²⁴ Ekkure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na wá, kwa ba seke erva-aha á náfá á mbeɓa na tá se fafanu ge náfá na shagera a dzebanaa ura na. Una duksa na á magaaveka ɗekideki áza emndimagwaha. Má janviyaaka mága duksa estuwa ge Dadaamiya, á de janviya eptsá Yahudiya-aha á sem slede-aatare emtu? Itare ta emnde na á bá am fantaufe keni ta erva-aha á náfá ɓanna an jirire ba itare!

Iserayiila-aha baɗemme watse tá de ɓezlesenjezle

²⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde na gakurevka Yahudiya-aha na wá, yá kátá marakuránmára názena ndza nasherire na. Zlaɓe ádaliye yá kátá kwá maga eŋkale, bawanka: Ná áte ire ba ɓere arge Yahudiya-aha. Náwa nasherire ɓanna: Yahudiya-aha umele ta naba maganaa degdegire á ire ge Dadaamiya, amá wá, geni tá njá ba estuwa dem ba ge ɗekideki-ka. Am sarte na má de fartárfé emnde a jeba umele na a dzeratersaa Dadaamiya am duniya na baɗemme, itare keni tá de eptsá á sem sera-aara. ²⁶ Daaci má estuwa wá, *Iserayiila-aha baɗemme watse tá ɓezlesenjezle ba seke una á ndahanaa wakita á Dadaamiya na. Am wakita, a bá ɓane:

Watse á jesaarje slelya ura am berni á *Siyauna, á de bezaterá ɓane haypa-aha-aatare ge emnde á Yakubu. ²⁷ Zlaɓe ádaliye, a bá Dadaamiya: Watse yá nguɗa namána-aaruwa antara itare am sarte na má watse yá yateraare haypa-aha-aatare na.

²⁸ Má ge cená labáre á higa wá, Yahudiya-aha cenarka ɗekideki, garevge kelaade-aha á Dadaamiya. Una ɓanna keni á wayakurantá ba Dadaamiya ge kure. Amá má áte dzera emnde-aara na a maganaa ɓane wá, ta náwiyá-aha ba itare, adaba ndza ta shan werre eggye-aha-aatare áza Dadaamiya. ²⁹ Adaba má Dadaamiya dzersedzere emnde-aara, a gatarar barka wá, una ɓanna náza dem ba ge ɗekideki, ɓane á eptseka elva-aara ɗekideki. ³⁰ Werre, ndza kwá emnde na fakuransáreka ge Dadaamiya na ba kure. Amá kina adaba degdegire á ire á Yahudiya-aha wá, Dadaamiya á magakurá zezarziere. ³¹ Watse ba estuwa ge Yahudiya-aha keni. Kina wá, zlaɓe itare tá maganá ba degdegire á ire ɓanna emtsaade ge Dadaamiya, ɓane keni á magakurá shagerire ba ge kure. Amá wá, á magán ba geni á diyareddiye Yahudiya-aha á ɓere ganakini hyarephyé geni á

zatervárze Dadaamiya, a sarsawa á sem sera-aara. ³² Daaci á belaterná ba Dadaamiya baráma ge emnde bademme geni a faransáreka na. Adaba am iga-aara, á kátá maraterá zezarziire-aara ge emnde bademme.

Yaikkire á Dadaamiya wá, jauje ge duksa bademme

³³ Dadaamiya wá, duksa bademme á bá ázenara, slemággwe jipu áte emnde. Baaka ura á diyeddiye enjkale-aara, antara diya-aara, ira názena a njeta nane ganakini á emmága na, baaka edda una á dzegwándzegwa pakya sera á názu am ire-aara d'ekideki. ³⁴ Ba seke una ni ta puwetaa am wakita á Dadaamiya, a bá nane: Ware edda una diyaadiya názena á slaslaná Yaakadada na? Áme edda una á dzegwándzegwa geva slesawari-aara na? ³⁵ Emtu ankwa edda una ndza a vanta duksa ge Dadaamiya, ankwa á dabaná áte gema emtu? Ura estuwa á jarka d'ekideki, á bina. ³⁶ Adaba duksa bademme a nderanaa ba nane. Má uwe keni á njaná ba nane, bademme ba náza-aara. Galaumigálá ba nane palle dem ba ge d'ekideki. *Aamin.

12

Elva á shifa á edda una átuge Dadaamiya

¹ Yá njalákurá adaba una nanna egdzar mama-aha-aaruwa, geni kwá yaná ire á kure bademme ge Dadaamiya. Shifa á kure a gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná sadake-aara ge nane na. Njwinja an cudedd'fire áte una á kataná nane. Magaumága á ba áte una nanna, adaba nane a zamivarhe, a magamiyaa maggwire kwakya. Uññule á kezlaná ugje ge Dadaamiya an jirire wá, baaka arge una nanna. ² Dabauka mága á emnde a duniya na. Amá yawánya a eptsakurtepts a ba Dadaamiya an hakuma-aara, a vakurteva ba nane enjkale á jirire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka. Daaci má gakurevge estuwa, watse kwá naba diyeddiye názena á kátáná nane keni. Nazena á kátáná nane na wá, amaana: duksa na shagera na, antara una má hayánháya nane na, ira duksa na áte uññule-aara na.

³ Adaba ngurna na a maginaa Dadaamiya, a naba give slebela-aara na wá, yá naba ndakurndaha iya ma ge ware á kure keni, ganakini ma ware á kure keni a kanteke ba nane ire-aara an kurávire, amá a tsaatse á bá áte deydey á ndzedfa-aara na a vanta Dadaamiya ge mága slera am fetarfire-aara. ⁴ Vuwa á urimagwe wá, ba palle zelette. Amá wá, an ubiya-aha antara duksa-aha gergere kwakya, daaci ma uwe keni slera-aara ba tsekemme am vuwa nanna. ⁵ Njá á miya keni ba estuwa nanna. Ma kwakya, amá mi ba seke vuwa á ura palle. Bademmire á miya má á ba an másláva an másláva. Adaba gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu keni. ⁶ Zlafe á daliye, Dadaamiya a magamiyaa ngurna kwakya, a tegamiyaa hákuma á mága slera-aha keni gergergre bademme. Daaci ma ware á miya keni a emmága slera-aara an hákuma na a vanta Dadaamiya ge nane. Daaci edda una a shaa hákuma á mága slera á nabiyire, sey a emmága á ba áte uññule-aara ba seke una a bannaa Dadaamiya na. ⁷ Edda una nane a shaa hákuma á melateru ge emnde, nane keni a emmága slera-aara. Edda una a shaa hákuma á kwaraterse duksa ge emnde keni, a náná nana slera-aara. ⁸ Edda una a shaa hákuma á faterem ndzedfa am vuwa ge

emnde áte unḡule á Dadaamiya, a emmága. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde an nalmáne-aara, sey a emmága an ervaunḡe-aara palle. Edda una ḡane a shaa hákuma á geve slekatafke á emnde keni, a emmága slera-aara an shagerire á ervaunḡe. Edda una a shaa hákuma á mága maggwire, ḡane keni a emmága á ba an higa.

⁹ Wayauka emnde á ba áte we ba dey, amá wayauterwáyá an ervaunḡe á kure palle. Fauka vuwa á kure am tata á mága shagerkire dekiḡeki, ma vaatara keni kure magaumága ba shagerire. ¹⁰ Magaumága wáyáva am dágave á kure áte wáyáva á egdza mamire; ma ware á kure keni a effa zherwe áte emnde umele an shagerire á ervaunḡe. ¹¹ Gawuvka emnde á masefe am slera á Yaakadada, amá gawuvge emnde a ndzendzeda am slera ḡanna, kwá maganá an ervaunḡe á kure palle. ¹² Ma vaatara keni gulawanaaka higa á kure dekiḡeki, adaba kwá anḡwa an tama áte duksa á Dadaamiya. Ma am zlada-ara keni, faufa ervaunḡe ba shagera, ma vaatara keni gulawanaaka maduwa á kure dekiḡeki. ¹³ Melawaterumele ge egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na tá taa hyanveka ge wedera-aha-aatare na. Lyyauliyi wayve-aha á kure keni an erva buwa.

¹⁴ Gawaterga barka ge emnde na tá anḡwa fá zlada áte kure, yekawaterarka emtanḡkire dekiḡeki. ¹⁵ Má tá am geda emnde, kure keni higauhiga antara itare; má tá an yawe á kyuwa am ice itare, kure naba kyuwaukyuwa antara itare. ¹⁶ Njawinja á ba áte ye palle antara sleriya-aha á kure. Magauka kurávire dekiḡeki, ma slera-ara keni naba magaumága, bawánka ganakini slera na zlaya á ḡere-ka. Zharauka ire á kure ba seke kwa emnde na kwakya diya á kure.

¹⁷ Má ura a magakuraa emtanḡkire, eptsawannaaka an emtanḡkire. Ekkure wá, tatayautátáya mága shagerire na watse emnde bademme tá de zlebakurzleba átekwa na. ¹⁸ Ekkure wá, mákini kwá shánsha wá, ma estara keni magaumága názena kwa dzegwanaa kure ganakini kwá njinja an hairire antara emnde bademme. ¹⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, eptsawaternaaka emtanḡkire na tá magakurná emnde na an emtanḡkire, yawánya, watse á eptsaterná ba Dadaamiya má watse nahetenáhá am ervaunḡe-aara. Adaba anḡwa an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini: A bántsa Yaakadada Dadaamiya: Watse yá eptsaternáptsá ba iya emtanḡkire-aatare, yá de peláná ba iya degun-aara. ²⁰ A bá ḡane zlaḡe adaliye: Má á wáná waya ge slekeláade á ḡa wá, naba vanteva ka názu á zuze; má á wáná ndera, vanteva názu á shushe. Má ekka magakanaamaga una ḡanna, jakja an lindi zlauzle. ²¹ Yawanánka baráma dekiḡeki ganakini emtanḡkire á egga midalire arge kure, amá gawegga ba kure midalire an mága maggwire.

13

Fawatersarfe ge emnde na tá an hakuma á ngumna

¹ Sey emnde bademme tá fathersaarefe ge emnde na tá an hakuma á ngumna. Adaba bademme á emnde á hakuma, a vatertaa ba Dadaamiya hakuma ḡanna, a fanaa ba ḡane ngumna ḡanna. ² Daaci ma ware una á maganá garda ge edda á hakuma á ngumna keni, edda-aara a ebzu ba elva á Dadaamiya. Emnde a mága una ḡanna tá anḡwa fa ire-aatare á dem zawa. ³ Má ura á maga ba shagerire, ḡane baaka lambe-aara átuḡe emnde a hakuma. Sey ba emnde a magá shagerkire

una tá njá á bá an lyawa átuge itare na. Daaci má wayan̄ka nja an lyawa átuge male-aha á duniya wá, emmága ba shagerire, watse tá hayák-haya. ⁴ Adaba itare keni ta emnde a slera á Dadaamiya, tá an̄kwa mbakurse ba mága shagerire. Má gakúge emtan̄kire wá, una wá, sey ká kuvaterkuva, adaba hakuma na a vatertaa Dadaamiya na gavka ba dey. Itare keni a tsateraa ba Dadaamiya ganakini tá gevá emnde a slera-aara. Edda una má á maga emtan̄kire wá, itare tá pelansepele an emtan̄kire-aara. Daaci una n̄anna á mara ba duksa na am ervaun̄de á Dadaamiya na. ⁵ Adaba una n̄anna, shagera ba kwá fatersarefe ge male-aha á duniya. Una keni, a gevka adaba kwá kuva zladá, amá adaba diyakurdiya am ire á kure ganakini una n̄anna an un̄jule-aara.

⁶ Hadáma keni kwá puwaná adaba ba una n̄anna. Adaba itare emnde a ngumna n̄anna keni, a bazlateraa ba Dadaamiya geni a magarmága slera n̄anna áte shagerire. ⁷ Vawaterteva ma ge emnde-ara-aatare keni bademme. Adaba á belateraa ba ngumna. Vawaterteva hadáma-aatare ge *emnde a jáhá hadáma; ma emnde a jaha uwe keni, vawaterteva ge emnde a jaha názena a tsanaa ngumna na bademme. Faufa dárádza áte emnde na hyarephye geni kwá fa dárádza áte itare, faufa zherwe áte emnde na máki zlaya-aatare na keni.

Wáyávire áte sleriya

⁸ Njawka an gema áte kure d̄ekid̄eki. Názena á njá áte kure ba seke gema na baaka halavuwa-aara d̄ekid̄eki na ge kure wá, ba mága wáyávire áte emnde. Máki ura wayawáya an emnde wá, edda-aara maganaamaga názena am shairiya-aha á Dadaamiya na bademme. ⁹ A bá shairiya-aha á Dadaamiya wá: Man̄ka gwardzire, jeka shifa, ileka, feka ice á n̄a am duksa á emnde. Bademme á shairiya-aha n̄anna náwa itare na, antara ba umele-aha na zlab̄e tá an̄kwa na keni, tá á bá am huđe á shairiya palle na a bá: Ewwáyá sleriya á n̄a ba seke ire á n̄a, á bina. ¹⁰ Edda una má wayawáyá an sleriya-aara wá, á maganánka emtan̄kire. Daaci máki wayak-wáya an sleriya á n̄a wá, ekka magakanáamaga názena á ndahaná shairiya-aha á Dadaamiya na bademme.

Tsakwawamitsakwa hyema an̄kwa á sawa Yaisu

¹¹ Daaci estuwa, wavauwáva ba shagera ge mága una n̄anna, adaba ba kure keni diyakurdiya ganakini zamáne na, zamane á kwá pá hare amkweka. Áza Dadaamiya wá, herzhapteherzhe sarte á lya shifa á miya náza ba ge d̄ekid̄eki. Seke una am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na ka mazla-aara. ¹² Kina wá, gevge ba seke má herzhe á wera ekse, á zlála tabedammire mázle-aara. Daaci halaumiyantehálá kazlan̄a na mí de wava an n̄ane na am erva, yawamiyán̄ya shagerkire na tá maganá am tabedammire na mázle-aara. ¹³ Njauminja áte un̄jule-aara ba seke emnde na tá zlála an vaciya na. Faumifa hyema mázle-aara, gaumiyevka emnde a mbazla, bi emnde a mága máme, antara gwardzire, an dágaldagala, an shelha áte ura, ira mága dakarire. ¹⁴ Amá eksawanteksa hala-aha á Yaakadada Yaisu Almasiihu ba seke kazlan̄a á wáva á kure. Shagerkire na á kataná ervaun̄de á kure na, á ba an ire keni dzamauka mázle-aara.

14

Habazauka sera á emnde

¹ Má áte elva á wáyáviire am dágáve á kure wá, viyawanaaka edda una zlafe gyepka am fetarfire na, habazauka sera á názena a fetaara ñane am ervaunđe-aara ge shagerire na. ² Náwa yá bakurá jeba á elva-aha ñanna áte náza za: Ura umele, ñane gyepgye am fetarfire, diyaadiya ganakini ma uwe keni á diya ba ezza bademme. Daaci ñane, baaka názu á yainya, á ezza bademme. Mbate, edda una zlafe gyepka am fetarfire na, bademme á hyuwa ñane á feka áte we-aara d'ekid'eki. ³ Daaci edda una baaka názu a yanaa ñane na keni, a epsaweka edda una á dzeraná an dzera duksa na. Iyau, edda una ñane á zá ba daugdza-aara na keni, a habazeka sera á edda una bademme hyuwa á ezza na. Adaba baaka edda una a yanaa Dadaamiya am itare. ⁴ Há! Ábi ñane nave á Dadaamiya. Ekka edda una ká habaza sera á náve á ura na, ka hyef ware ka? Ma á maganá áte unjule-aara ñane, ma á manka áte unjule-aara watse á de mbedfa keni, naba yainya ka watse á banánba ba edda-aara ge ñane. Ñane keni á mbedeka deme. Á hyefhye ndzefá á Yaakadada Yaisu *Almasihu ge tsanmártse.

⁵ Zlafe adaliye, áza ura umele, váha umele jauje ge háre-aha umele bademme. Amá áza ura umele wá, bademme háre-aha ta ba kalkale. Ge jirire wá, shagera ba ma ware keni a diyeddiye ba ñane názena am ervaunđe-aara ge d'aba barama shagera. ⁶ Edda una ñane á fá dárádza á ba áte váha palle am háre-aha á bere na keni, á kátá zleba ba Yaakadada an ñane, ba seke náza edda una á dzereka na. Iyau, edda una bademme hyuwa á ezza na keni á zleba ba Yaakadada an ñane, adaba zunñwe á slafaná we ba ge ñane emtsaade. Edda una ñane wayaaka zá duksa bademme na keni, ñane keni á magán ba ge zleba Yaakadada, á slafaná we-aara ba ge Dadaamiya ñane keni adaba názena á záná ñane.

⁷ Nawa yá bakuranba zlafe adaliye geni, baaka edda una am dagave á miya á njá an shifa ge ire-aara, baaka edda una watse á emtsa ge ire-aara keni. Miya wá, ma má an shifa keni, má an shifa ba ge Yaakadada á miya. ⁸ Ma má an emtsa keni, má an emtsa ba ge ñane. Daaci ma má á bá an shifa á miya, ma má an emtsa keni, bademme á miya ma ba náza-aha-aara. ⁹ Adaba ñane ndza a emtsehe, amá tsetse am fáya geni á gevge Yaakadada á emnde na tá an shifa, antara emnde na tá am fáya keni bademme. ¹⁰ Ay a dakmá uwe ge ekka, ká habaza sera á egdza emmeña na? A dakmá uwe geni ká epsawa egdza emmeña na? Ábí watse bademme á miya mí de tse á katafke á Dadaamiya á de kyáná ba ñane palle shairiya á miya? ¹¹ Adaba ankwá ndahán ba estuwa wakita á Dadaamiya, a bá ñane:

Á bántsa Dadaamiya Yaakadada: Bademme á emnde, watse tá se ba am sera-aara, tá se ndahaná ba itare an we-aatare geni ya Dadaamiya ba iya.

¹² Daaci estuwa, ma ware keni watse á de ndahaná ba ñane an we-aara á katafke á Dadaamiya názena ndza a maganaa ñane na.

Manka názena á de vanta ektápaare ge egdza emmeña

¹³ Daaci má estuwa wá, ma ware keni a yanya hábaza sera á egdza emmeñara na mázla-aara. Náwa názena kwá de maganá kure

arge una nanna: Bademme a názena máki watse á vanta ektápaare ge egdza emmekure, watse á mbeda á dem haypa adaba kure na, magauka duksa nanna dekideki. ¹⁴ Am ganerevge palle an Yaisu *Almasiihu, diyandiya ba jirire ganakini baaka duksa na gevge haram ba ge ire-aara na. Amá ge edda una nane á zharán ba seke shagerka na wá, má zuze keni á zu ba haram nanna ba jire. ¹⁵ Máki ká ankwá za duksa na watse á de fanem shunŋula am ervaunŋe ge egdza emmeŋa wá, daaci ekka dzalakevdzala áte baráma á wáyáviire á katafke-aara. Yaisu Almasiihu a naba yá ire-aara, a naba emtsehe adaba egdza emmeŋa nanna, mbedanaaka ka adaba duksa na ká záná á ba á dem huŋe na. ¹⁶ Ekka wá, ndavakanundave ge ervaunŋe á nã, amá má diyakdiya ganakini watse tá de weshã elva emnde adaba ekka wá, shagera ba ká yainya. ¹⁷ Adaba am tate na á nã Dadaamiya an sleksire-aara wá, duksa yaikke ba kazlaŋa na á vaterte Shedekwe Cudedŋe ge emnde na. Kazlaŋa nanna wá: Ba nã an jirire, antara hairire, ira higa. Yaikke ba una-aha nanna arge elva á náza za, antara elva á náza sha. ¹⁸ Edda una máki ankwá á maganá slera ge Yaisu Almasiihu áte una nanna wá, nane shánsha háyá yaikke áza Dadaamiya, ba emnde keni tá de zleba ba nane.

¹⁹ Adaba una nanna, wavaumíwáva ba shagera ge mága názena watse á samiya ba hairire, watse á dá emnde á Dadaamiya á de katafke na. ²⁰ Badzanveka ka názena a maganaa Dadaamiya á ba adaba elva á náza za. Náza za wá, diyamidiya ganakini baaka una haram ba ge ire-aara na. Amá máki watse á de magaterá ektápaare ge emnde wá, zlaya á nã-ka mázla-aara ba ge faná áte we keni. ²¹ Duksa na ká maganá ka wá, máki watse á de vaterte ektápaare ge egdzar mama-aha á nã na wá, ma hyuwa, ma mbazla, ma uwe keni, yáinya ba dekideki. ²² Názena ni ka disaa ka am ervaunŋe á nã áte jeba á duksa-aha nanna wá, a njinã á ba am huŋe á nã, am dágvave á kure an Dadaamiya. An barka ba edda una á njá á ba an higa áte názena a maganaa nane. ²³ Amá edda una a naba zu duksa an shaige am ervaunŋe, nane wá, femfa ire-aara am zává, adaba a gu duksa na baraaka am ire-aara. Bademme á názena á maganá ura, má njanteka ba shagera am ervaunŋe-aara ganakini gevge halál wá, una nanna haypa.

15

Elva a mága duksa na watse emtáke áte emnde

¹ Daaci miya emnde na gyainerebgye am fetarfire na wá, shagera ba mí melaterumele ge emnde na zlaŋe cekwa ndzedã-aatare na, zharaumika ba ire á miya palle. ² Ma ware á miya keni, magaumimága názena watse emtáke áte egdzar mama-aha á miya, watse á dáterá á de katafke am elva á Dadaamiya na. ³ Ba seke una Yaisu *Almasiihu, nane ndza zharaaka ire-aara. Ankwá elva-aara am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Zlázle na ta zlazláká emnde na a eptsiyaare ge iya, a ba nane. ⁴ Bademme á názena ta puwetaa am wakita á Dadaamiya werre na, ndza ta puwete ba ge kwaramise duksa áte nane. Dadaamiya á kátá famiyem ndzedã am vuwa, á kátá kwaramise farvaunŋe, á weramita estuwa ice áte duksa-aara, geni mí fetefa tama á miya átekwa. ⁵ Dadaamiya edda á vanta farvaunŋe, antara edda

á fanem ndzedá am vuwa ge ura, a jakurammeje ye á kure, lauktu ma uwe á kure keni kwá maganá á ba áte názá á Yaisu Almasiihu. ⁶ Zlafe ádaliye, lauktu bademmire á kure kwá de galá Dadaamiya Eddeņara ge Yaisu Almasiihu an ervaunċe á kure palle, kwárá á kure keni átirpalle.

A higarhiga emnde bademme am duniya

⁷ Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba lyakurvaahē ge Yaisu *Almasiihu ge kure na wá, kure keni liyauliyi emnde an ervaunċe á kure palle. Magaumá una űanna, geni bademme á emnde a galargálá Dadaamiya. ⁸ Yá ndaakur ba jirire, Yaisu *Almasiihu wá, űane a se melateru ge Yahudiya-aha, geni á maraterá jirire á Dadaamiya, geni űane á eptseka elva-aara đekidėki áte duksa na ndza a ndaater ge eggye-aha-aatare werre, ganakini watse tá shánsha na. ⁹ Zlafe ádaliye, a sawa geni emnde a jeba umele keni a galargálá Dadaamiya adaba zezarzure-aara. Ba seke una anċkwa ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba űane:

Yá de galáká am dágave á emnde a lárde-aha á duniya bademme, watse yá galakgálá am láhe-aaruwa.

¹⁰ A ba am wakita á Dadaamiya űanna zlafe ádaliye, a ba űane: Ekkure emnde a lárde-aha á duniya bademme, higauhiga antara emnde a lárde na a eksesaa Dadaamiya na.

¹¹ Zlafe zlauka emtsaadē, a ba űane zlafe ádaliye:

Bademme á kure kwa emnde a lárde-aha umele, galaugálá Dadaamiya Yaakadada, a jerka ura đekidėki ni űane galaaka na.

¹² Nabi Aisaya keni ndza a enndáhá, a ba űane:

Watse a jerje ura am emnde á Yaisa, űane á se gev slekse arge emnde a jeba umele keni bademme. Bademme á emnde a jeba umele keni tá de shá táma á shifa adaba űane.

¹³ Daaci Dadaamiya edda á vante táma ge ura, a vakurteva hairire geni kwá higetehiga am ervaunċe á kure, adaba fetarfire á kure áte űane. Daaci estuwa, táma á kure na áte űane na keni, watse a gyevgye ba seke duksa-aha űanna dámnda am erva á kure zlauzle. Á de vakurte jeba á táma űanna an hákuma á Shedekwe Cufedċe.

Názena a berha Paul ge puwete elva na

¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, diyandiya ba jirire ganakini shagera ervaunċe-aha á kure, diyakurdiya unĵule á Dadaamiya bademme, hyaikurefhye ge tsanmaaretse ge ire á kure am dagave á kure. ¹⁵ Aley keni wá, á piyiteka duksa geni yá puwakurtepuwa elva-aha umele am wakita-aaruwa űanna náwa űane na, yá ndaakur elva-aha űanna á ba an ndzedá, geni yá sanaasa enċkale-aha á kure áte duksa na ba kure keni diyakurdiya na. Iya űanna yá bakurá elva estuwa na keni, a maginaa ba Dadaamiya űgurna-aara. ¹⁶ űgurna na a maginaa Dadaamiya na wá, adaba a give sleslera á Yaisu *Almasiihu am dágave á emnde na garevka Yahudiya-aha na. űannaarĵa slera á balaterá labáre á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha na an ervaunċe-aaruwa palle ba seke *liman á Dadaamiya. Yá kátá itare keni shifa-aatare á gevge shagera am ice á Dadaamiya, ba seke sádáke na tá vantá emnde-aara áte namaari-aara, an hákuma á Shedekwe Cufedċe.

¹⁷ Adaba una űanna, am nja-aaruwa am erva á Yaisu Almasiihu na

wá, gedantegedá jipu am slera á Dadaamiya na yá ankwá maganá ya. ¹⁸ Baaka elva na yá ndahaná ya an ndzedá-aaruwa bademme seke názena a maganaa Yaisu Almasiihu am slera-aaruwa ge sa emnde na garevka Yahudiya-aha á sem sera á Dadaamiya, geni itare keni a faransaarefe. A magaa duksa nanna á kya slera-aaruwa, antara elva-aha na a segáshe am mbuwe-aaruwa na. ¹⁹ Shedekwe Cufedéde keni marsemáre hákuma-aara, ya magaa najipu-aha gergere kwakya, baaka názu ya shebanvaa ya am labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na ya balanaa iya. Ya fantau am Urusaliima, kwaye ya de halavuwa átevege Iliriya. ²⁰ Wayanwáyá jipu balá labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu am ekse-aha na ndza cenaránka emnde elva-aara dekidéki na, arge am ekse-aha na emnde cenaráncena zlauzle na, geni a danka á de dzegwanu ge slera á ura umele. ²¹ Yá kátá maganá áte una ankwá ta puwete am wakíta á Dadaamiya na, a ba nane: Emnde na ndza barateránka elva áte nane dekidéki na, baira watse tá zharanaazhara á ba an ice-aatare. Emnde na ba uwe keni ndza cenaránka áte nane na keni, watse tá cenáncena.

Paul maganaamaga niya a dem Rauma

²² Ser kwakya ndza yá kátá dezekure, amá shanapteka adaba ba una nanna. ²³ Iva wányara-wányara una yá kátá ba dezekure, amá shapteka dekidéki, á piyita ba slera-aha. Amá kina wá, zlauzle slera-aaruwa am ekse-aha nanna. ²⁴ Kina wá, njanantenja mázla-aara geni sey yá dem larde á kure emtsaade, yá de puwansepuwe ázekure, lauktu watse yá zlalá á dem Aispaniya. Daaci má watse yá tse ázekure wá, yá kátá má kwá meliyumele am shula-aaruwa nanna.

²⁵ Amá am kinire na wá, zlahe yá eptsá á dem Urusaliima emtsaade, adaba ankwá egdza slera yá de magaterán ge emnde a fetarfe na tá áhuwa. ²⁶ Slera nanna wá, amaana: Emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, antara emnde na tá am Akaya, ta magaa niya á melateru ge emnde a fetarfe na tá am Urusaliima cekwa duksa-aatare na, an názena a shanaa erva-aatare. ²⁷ Una nanna keni ta shantuwa ba itare an ire-aatare. Ge jirire wá, ta magaa duksa shagera, zlaya jipu. Adaba ndza ta melateruwa ba Yahudiya-aha zunjwe, lauktu tá shá barka estuwa áza Dadaamiya. Daaci itare keni zlaya ba ta melaterumele an nalmáne na am erva-aatare. ²⁸ Ba seke una ya ndakurndáha na, máki zlanaaazle slera á da sadake nanna, má danateránda nalmáne nanna sesse am erva-aaruwa wá, watse yá dedde emtsaade á dezekure, lauktu watse yá meláná á dem Aispaniya. ²⁹ Ba jirire diyandiya ganakini ma watse danemda ya am dagave á kure, nja na ni watse mí de njá antara kure na wá, Yaisu *Almasiihu á de gamiyar barka an tsaka ire.

³⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá njalákurá adaba Yaakadada Yaisu Almasiihu, antara adaba wáyávire na a vamitaa Shedekwe Cufedéde na, melawiyumele an maduwa-aha á kure, njalauminjalá Dadaamiya an ervaunde á miya palle, yawamiyánka dekidéki. ³¹ Magaumága una nanna, geni a nejliyaanezla Dadaamiya áza Yahudiya-aha á njere na fartareka áte Yaisu Almasiihu na am Urusaliima, antara geni wedere na á diye á dehuwa na keni a lyarvaalya emnde a fetarfe na tá áhuwa an erva buwa. ³² Daaci estuwa, má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá de shákurá á ba an higa am ervaunde, yá de puwansepuwe am dagave

á kure. ³³ Dadaamiya wá, edda á hairire ba ñane, a njinja an kure baðemme. *Aamin.

16

Paul á gater use ge emnde an zhera an zhera

¹ Náwa yá ankwá bakurá elva áte egdza emmemiya mukse, zhera-aara Faibe, ñane egdza emmemiya am elva á Yaisu *Almasiihu. Yá ndaakurá ba iya una: Ñane sleslera á Dadaamiya jipu am Kaiñkairiya. ² Daaci má daada mukse ñanna am dágave á kure wá, lyauvaalya an erva buwa áte una ni á lyayáter ge emnde a fetarfe na. Melawanumele am wedere-aha-aara baðemme. Adaba ñane keni á magaterá maggwire ge emnde kwakya, ba iya na keni tapannaatápá maggwire-aara.

³ Gawaterga use-aaruwa ge tara Piriskila, antara zhele-aara Akilas, itare ta emnde na ndza ña magaa slera á Yaisu Almasiihu kerfe. ⁴ Ndza ta hayaa ba á keða shifa-aatare adaba iya. Itare wá, yá zlebáterá ya palleka, baðemme á emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na tá zleba ba itare. ⁵ Yá ankwá gater use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare ge cena waazu na keni baðemme. Yá ankwá gan use-aaruwa ge ura-aaruwa Aipaynaitus, slezuñwe ge fetaare áte Yaisu Almasiihu am haha á Aziya. ⁶ Gawanga use-aaruwa ba kwakya ge Maari keni, ñane mukse na wawaawáva jipu ge melakurumele am slera. ⁷ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a jeba-aaruwa tara Andaraunikus, antara Yuniyus na ndza ñgwadarañeráñgwada am danğay antara itare na. Má ge fetaare áte Yaisu Almasiihu wá, ta emnde a zuñwe ba itare arge iya, ta emnde a belá á Dadaamiya, diyardiya emnde a fetarfe una ñanna baðemme.

⁸ Yá ankwá gan use-aaruwa ge Ampliyatus, ñane ura-aaruwa jipu, a jañermaa ba Yaakadada. ⁹ Yá ankwá gan use-aaruwa ge Urbanus ñane keni sleslera á Yaisu Almasiihu ba seke miya, ira ura-aaruwa Istaki. Gawaterga use-aaruwa baðemme-aatare. ¹⁰ Yá ankwá gan use-aaruwa ge Apailais, ñane edda una bashubáshe duksa adaba zhera á Yaisu Almasiihu, marsemáre ba parakke ganakini ñane fetarfire. Gawaterga use-aaruwa ge tara Aristubul antara emnde a huðe á há-aara baðemme. ¹¹ Yá ankwá gan use-aaruwa ge Hirudiyaun, ñane keni ña ba palle, antara emnde na tá am huðe á há á Narkisu na tá ankwá daba Yaakadada na keni, gawaterga use-aaruwa baðemme. ¹² Yá ankwá gater use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya ñwasha, tara Tarifina, antara Tarifusa, ñwasha na tá ankwá wava jipu an slera á Yaakadada na, ira Pairsis, ñane keni ba egdza emmemiya mukse na wayamiwáyá jipu, ankwá á wava jipu ge maganá slera ge Yaakadada na. Yá ankwá gan use-aaruwa ba kwakya. ¹³ Yá ankwá gan use-aaruwa ge Rufus, ñane sleslera á Yaakadada na an diya na, tá antara emmenjara na ya gev ba seke egdza á huðe-aara na. ¹⁴ Yá ankwá gater use-aaruwa ge tara Asinñiritus, an Filigaun, an Hairmais, an Patraubas, an Hairmas, ira egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá antara itare, yá ankwá gater use-aaruwa baðemme-aatare. ¹⁵ Yá ankwá gater use-aaruwa ge tara Filaulaugus, antara Yuliya, ira Nairiyus tá an egdza emmenjara mukse. Yá ankwá gater

use-aaruwa ge tara Aulimpas, tá antara emnde a d̄aba Dadaamiya na ta kerde na, yá an̄kwa gater use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁶ Gauga use-aaruwa am dágave á kure an ekhya ervaun̄de á egdza mamire. Bademme á emnde a d̄aba Yaisu Almasiihu na tá am ekse-aha áhuna tá an̄kwa gakur use-aatare ba kwakya.

Tsufautsufa ire á kure tá an̄kwa emnde a mbádá ura

¹⁷ Yá ndaha ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Tsufautsufa ire á kure ba shagera, ad̄aba tá an̄kwa emnde na tá sá ba náza tega ye á emnde, ta mbadaa egdzar mama-aha-aatare kwakya, itare tá njá á ba maga ba gá jáwe arge elva na kwa tsahesaa kure zlauzle na. Njauka antara jeba á emnde n̄anna d̄ekideki. ¹⁸ Jeba á emnde n̄anna tá wavanu ba ge ire-aatare, palle á názu tá maganán ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, baaka d̄ekideki. Tá ekhyaterá kwárá lailaid̄de ge emnde an elva-aha emtáke emtáke, tá jaterá estuwa en̄kale ge emnde na zlahe cekwa diya-aatare na. ¹⁹ Amá ázekure wá, una n̄anna á taa gevka d̄ekideki. Bademme á emnde diyardiya fesarefire á kure áte Yaakadada. Ekkure wá, higakuritehiga jipu. Daaci yá kátá á farfe zlahe ad̄aliye en̄kale á kure ge mága maggwire, weshawanteka an mága kelaadire. ²⁰ Áza Dadaamiya edda á hairire wá, a juwa ba keskiya mázla-aara ganakini á de n̄gerdan̄ngerda Shaitaine, watse kwá de puwa sera á kure áte n̄ane.

A magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu n̄gurna ge kure bademme.

²¹ Á an̄kwa á gakur use-aara Timaute sleslera á Dadaamiya ázerwa. Emnde a jeba-aaruwa tara Lukiyus, antara Yasaun, ira Sausipaterus, itare keni tá an̄kwa gakur use-aatare.

²² Kina wá, iya Tairtiyus na ya gev erva á Paul, yá puwaná ya wakita na keni, yá an̄kwa gakur use-aaruwa bademme á kure an zhera á Yaakadada.

²³ An̄kwa á gakur use-aara patuma-aaruwa Gayus; emnde a fetarfe umele na tá áhuna na keni bademme tá tsekwa á ba am mba-aara. Tara Airastus patáka á n̄gumna am berni na, tá antara egdza emmemiya Kawartus, tá an̄kwa á gakur use-aatare itare keni.

((²⁴ A hyantehya Yaakadada Yaisu Almasiihu n̄gurna-aara áte kure bademme á kure. *Aamin)).

Elva a gálá Dadaamiya

²⁵ Galaumigálá Dadaamiya, edda á hákuma ba n̄ane ge ndzedakurte-ndzedá áte una tá ndahaná am labáre á higa na yá an̄kwa balaterná iya ge emnde na. Elva n̄anna wá, á maramiya názena ndza a slanaa Dadaamiya werre, ndza nasherire-aara ba ge n̄ane palle na. Amaana wá, ndza marateránka Dadaamiya elva n̄anna ge emndimagwaha estuwa. ²⁶ Amá kina wá, ad̄aba barka á puwa na ndza ta puwetaa nabi-aha werre áte elva á labare á higa na wá, sesse jirire-aara mázla-aara parakke áza emnde. Gevge á ba áte una ndza a ndahesaa Dadaamiya saksage, a ba n̄ane: Emnde a duniya bademme tá de fetaare á ba áte n̄ane, tá de fansare ba ge n̄ane palle. ²⁷ Ba Dadaamiya palle una edda á ilmu; ad̄aba barka á Yaisu Almasiihu wá, ma vaatara keni galaumigálá ba n̄ane palle. *Aamin.

Zunḡwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAURINTUS

Ga use á Paul

¹ Ba iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya áte waya á ervaunḡde-aara geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, njá anḡkwa puwakurtá ba ḡere wakita na, njá antara egdza emmemiya Saustainais. ² Njá anḡkwa gaku use á ḡere ge kure emnde á Dadaamiya am Kaurintus. Adaba ḡurna na a magakurnaa Yaisu Almasiihu, gakurevge emnde á Dadaamiya, a dḡakurtaa ba ḡane geni kwá gevge cuḡeḡḡe antara emnde na tá yeka an zhera á Yaakadada Yaisu ma áme keni baḡemme, ba ḡane una Yaakadada ge itare, Yaakadada ge miya baḡemme na. ³ Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a varakurtevá hairire.

Sláfá we á Paul adaba názena a velanaa Dadaamiya á kyá erva an Yaisu *Almasiihu

⁴ Ba kelaazare, yá yanka slafanaa we-aaruwa ge Dadaamiya adaba kure, adaba ḡurna na a magakurnaa ḡane á kyá erva an Yaisu *Almasiihu na. ⁵ Am njá á kure kina gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu, gakurevge emnde na ni hyakurevhye am duksa baḡemme áte unḡule-aara. Daaci kina wá, diyakurdiya jirire, hyakurephye kwaraterse jirire ḡanna ge emnde umele keni baḡemme. ⁶ Labare á Yaisu Almasiihu njaanja am kure, adaba kwa liyanaa an ervaunḡḡe á kure palle am sarte na njá anḡkwa balakursebále na. ⁷ Adaba una ḡanna, baaka názu á ektsevuktse ázekure ge dába unḡule á Dadaamiya, kwa emnde na ni kwá anḡkwa ufa eptsá á Yaisu Almasiihu na. ⁸ Ba kelaazare, dete halavuwa á duniya, á de ndzedakurtaa ba ḡane, geni á de mbedakuraaka shairiya vaci sawa á Yaakadada Yaisu Almasiihu. ⁹ Dadaamiya a naba dḡakurte, geni kwá gevge palle an Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. Názena ni a ndaasa ḡane na wá, baḡemme watse á de gevge, adaba Dadaamiya á eptseka elva-aara dekiḡeki.

Dágala antara tegáva á emnde a fetarfe am Kaurintus

¹⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá yekaná iya ázekure an zhera á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu wá, a tegevka dágave á kure, baḡemme á kure njawinja á ba áte ye palle, jawammeje am enḡkale palle, we á kure keni palle. ¹¹ Yá ndahaná adaba uwe una egdzar mama-aha-aaruwa, adaba ta se ndahiya emnde á Kaulauwe, una ba emnde á kure, geni anḡkwa dágala-aha am dágave á kure. ¹² Náwa názena yá kátá bakurná iya: Labára anḡkwa tegáva gergere am dágave á kure? Adaba ta bántsa emnde umele am kure: Itare tá dḡaba ba iya Paul. A ba emnde umele: ḡere wá, njá dḡaba Apaulaus. A ba emnde umele zlaḡe adaliye, ḡere keni njá dḡaba ba Piyer. A ba emnde umele zlaḡe adaliye: ḡere wá, njá dḡaba *Almasiihu. ¹³ Uwe? Kwá kurken Almasiihu an tega gergere kwakya emtu? Emtu kwa cenáncena wá, iya Paul ta zlenḡeliyaa áte dzanḡgala, ya emtsehe adaba kure emtu?

Emtu ndza ta magakuraa baptisma na wá, an zhera-aaruwa iya Paul emtu? ¹⁴Iya wá, yá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya, adaba ndza maganakuránka baptisma ma ge ware á kure keni, má dedde ge tara Kirispus, tá an Gayus njaiñje-ka. ¹⁵Daaci ware edda-aara ni, baira á de bá ya magakuraa baptisma an zhera-aaruwa na? ¹⁶Ane, a viyarka una ndza ya magateraa baptisma ge tara Aitiyain, antara emnde-aara na keni. Am iga a una wá, diyanka máki ndza ya maganaamaga baptisma ge ura umele. ¹⁷Yaisu Almasiihu belika geni yá se magaterá baptisma ge emnde, a belí ge se bálá elva-aara, labáre á higa ge emnde bademme, wallá yá wesháná an ilmu á duniya-ka, geni a ganveka emtsa á Yaisu áte dzangala seke duksa ba dey.

Hákuma antara ilmu á Dadaamiya anjwa am elva á Yaisu

¹⁸Áza emnde na tá an keda áte unñule á Dadaamiya wá, má ká ndáhá elva a emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzangala wá, tá zharák ba seke ká ndáhá elva a uksanwire, amá ázemiya mi emnde na má áte unñule a jirire wá, anjwa hákuma á Dadaamiya am huđe á elva ñanna. ¹⁹Adaba uwe, anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

Emnde na tá an ilmu á duniya, yá de kefaternaakeda ilmu ñanna, yá de já enkale á emnde na tá an diya jipu na.

²⁰Daaci máki estuwa wá, emnde na tá an ilmu á duniya, áma edda á ilmu mázla-aara? Ma emnde na tá an diya kwakya am wakita, áma edda á diya kwasau? Antara emnde a gá jawe arge njá á zamane na, áma zhera-aatare? Dadaamiya ganvege ilmu á duniya názu baaka námpire-aara. ²¹Dadaamiya a marateraa ilmu-aara ge emnde geni tá diyeddiye ñane, ganakini ba ñane una Dadaamiya á jirire, amá an ilmu á duniya, emnde diyarseka ñane dekideki. Adaba una ñanna, Dadaamiya a eksetaa barama umele an elva na mí balaná miya kina, itare tá zharán ba seke elva a uksanwire na, amá Dadaamiya tsaatse áte elva-aara ñanna, geni á lyaterlya an ñane, emnde na tá fetare áte ñane bademme. ²²Yahudiya-aha itare tá anjwa ndava naláama, geni tá nanna duksa an ice-aatare emtsaade, lauktu tá fetarfe. Yunaniñkau-aha maa, itare tá kátá dise Dadaamiya an ilmu á ire-aatare. ²³Amá miya wá, mí bálá ba elva a Yaisu Almasiihu na ta zlenelaa áte dzangala na. Ge Yahudiya-aha wá, waazu ñanna á jaterja an ervaunđe. Am hyema á emnde na garevka Yahudiya-aha keni maa, tá cenán ba seke elva a uksanwire. ²⁴Amá áza emnde na a dzeratersaa Dadaamiya geni tá gevge emnde-aara an jirire wá, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, elva ñanna gevka duksa dey, diyardiya geni ba jirire anjwa hákuma, antara ilmu á Dadaamiya am Yaisu Almasiihu. ²⁵Á ba emnde umele: Názena a maganaa Dadaamiya na wá, una ba uksanwire, mbate jauje ge ilmu-aatare. Itare tá slán ba seke baaka payda á Dadaamiya, mbate baakire á payda ñanna jauje ge ndzedá-aatare. ²⁶Egdzar mama-aha-aaruwa, ba kure na a dahakuraa Dadaamiya ge slera-aara na keni, zharauzhára ba shagera; ge ilmu na ta tsaa átekwa emnde a duniya wá, ábi am kure cekwa emnde a ilmu ñanna? Ábi cekwa emnde a hákuma am kure? Cekwa emnde na tá an dárádza keni bademme. ²⁷Amá ba emnde na ni emnde a duniya tá zharáter ba seke uksanwa-aha na wá, Dadaamiya a dzeraterse geni tá

gev emnde-aara. An una nanna, a fateraar zherwe jipu ge emnde na tá an ilmu á duniya. A dzerese emnde na baaka payda-aatare, geni á fateraar zherwe ge emnde a ndzedfa. ²⁸ Dadaamiya a dzerese ba emnde na baaka dárádza-aatare am duniya, emnde tá zharáter ba seke ma ta baaka keni ba kalle na, geni á gatervege emnde na tá an dárádza na. ²⁹ Dadaamiya a dzerese jeba á emnde nanna, geni ma ware keni a galeka ire á katafke-aara. ³⁰ Ba Dadaamiya una a gakurve palle antara Yaisu Almasiihu, ba nane una a magaa puta, geni Yaisu Almasiihu á gev edda á ilmu á miya. Adaba barka á Yaisu Almasiihu nanna zlafe ádaliye, Dadaamiya a eksamite ge ma emnde a jirire á katafke-aara, a lyamisehe, a gamive emnde-aara. ³¹ Adaba una nanna, gevge ba seke una am wakita á Dadaamiya anjwa an puwa, a ba Dadaamiya: Má ura á kátá gálá ire wá, a eggálá adaba názena a maganaa Yaakadada.

2

Paul á bálá elva a emtsa á Yaisu áte dzangala

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, am duwa-aaruwa á dezekure ge ndakur názena a marañeraa Dadaamiya na wá, ba iya keni ndanakurka elva nanna an elva na zlazlafa tá kátána emnde a duniya na, ndaanakurka an ilmu á duniya keni. ² Ba lauktu yá dezekure keni, ndza njanantenja ya geni yá de ndakur ba elva a Yaisu *Almasiihu, kwakya-aara ba elva a emtsa-aara, yá de farka umele dekideki. ³ Daaci am una ndza yá am dagave á kure keni, ndza ya tapaa ba baakire á payda am vuwa-aaruwa, ndza á wiwa lyawa jipu, yá ámbera gyaigya ba seke maagara. ⁴ Am sarte na yá anjwa á kwarakurse duksa áte elva á Dadaamiya na, belanakuremka ilmu á duniya, antara elva-aha na emtake am hyema na geni sey kwá lyevalya, amá a maganaa ba Shedfekwe Cufedde slera-aara am kure, an hákuma á Dadaamiya, kwa naba diyeddiye geni elva-aha-aaruwa jirire. ⁵ Daaci estuwa, fetarfire á kure a gevka áte ilmu á emndimagwaha, amá a gevge áte slera á Dadaamiya, an hákuma-aara.

Ilmu na á vatertá Dadaamiya ge emnde

⁶ Ge jirire wá, ge emnde na gyairebgye am elva á Dadaamiya wá, yá anjwa kwaraterse ilmu á jirire, amá wá, ilmu á urimagweka, ilmu á male-aha na tá an hákuma am duniya, watse tá de zle na ka. ⁷ Ilmu na ni yá anjwa ndahaná iya na wá, ilmu á Dadaamiya. Una ndza ba nasherire á Dadaamiya, ndza diyarka emndu werre. Amá wá, kwaye zlafe am fakta á duksa bademme, kerten ndza an tsatse ázenara geni watse mí de njá antara nane am demdemire-aara na á maga wulwulire jipu na. ⁸ Ba palle keni baaka ura am male-aha á duniya na una diyaadiya jeba á ilmu nanna. Ma andze diyardiya wá, ma andze tá jeka Yaakadada áte dzangala. Adaba ba nane una edda á demdemire nanna wulwule jipu na. ⁹ Dadaamiya a magaa ba seke una anjwa an puwa am wakita-aara, a ba nane:

Názena zlafe nánka ice á urimagwe, názu zlafe cenánka hyema á urimagwe, názena slaslaaka urimagwe dekideki na, Dadaamiya a tsatsateraa una nanna ge emnde-aara na wayarwáya na.

¹⁰ Amá ge miya wá, Dadaamiya a maramiyaa nasherire á duksa-aha nanna á ba an Shedfekwe Cufedde, adaba Shedfekwe Cufedde diyaadiya duksa bademme, antara ba názu á slaslaná Dadaamiya

keni baɗemme. ¹¹ Ba emndimagwaha keni wá, aɲkwa ura ni á dzegwándzegwa dise názu am huɗe á ura emtu, má edda á vuwaka? Ba duksa palle an Dadaamiya keni, sey ba Sheɗekwe á Dadaamiya palle una diyaadiya názu am Dadaamiya. ¹² Amá miya wá, Dadaamiya a naba vamite Sheɗekwe-aara ɲanna diyaadiya názu am ɲane na, Sheɗekwe umeleka. Dadaamiya a vamite Sheɗekwe-aara geni á melamiyumele ge cena názena á vamita ɲane. ¹³ Daaci má ɲá aɲkwa á kwaratersa elva ge emnde áte jeba á elva-aha ɲanna wá, ɲá kwaratersa an ilmu na ta mbanersa emndimagwahaka, á banerna ba Sheɗekwe Cuɗeɗɗe ɲanna aɲkwa am erwaunde-aatare keni na. ¹⁴ Edda una má baaka Sheɗekwe Cuɗeɗɗe am erwaunde-aara wá, á dzegwánka lyiya jirire na á baterná Sheɗekwe á Dadaamiya ge emnde. Ba eccena-aara keni á cenánka. Baira am hyema-aara, ɲane á cenán ba seke elva ucire, aɗaba sey ba emnde na tá an Sheɗekwe á Dadaamiya una tá cenáncena duksa-aha ɲanna. ¹⁵ Edda una aɲkwa Sheɗekwe Cuɗeɗɗe am ɲane, á diyeddiye duksa baɗemme, tara una jirire, antara una mándzawe keni baɗemme, amá edda una baaka Sheɗekwe Cuɗeɗɗe am ɲane wá, á taa diseka názu am edda una an Sheɗekwe Cuɗeɗɗe na. ¹⁶ Aɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Ware edda una diyaadiya názu á slaslaná Yaakadada a bina. Amá miya na má an Sheɗekwe á Dadaamiya na wá, diyamidiya názu á slaná Yaisu *Almasiihu.

3

Nere ɲa ba emnde a slera á Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ge jirire wá, am duwa-aaruwa na ya dezekure na wá, ndza dzegwanánka ndakur elva áte una tá ndahater ge emnde na aɲkwa Sheɗekwe á Dadaamiya am itare na. Ndza ya bakuraa elva ba seke una tá ndaater ge emnde na ni zlaɓe tegaraaveka antara emnde a duniya ɗekideki na, aɗaba ndza kwa ba seke egdzara mesheshe, zlaɓe kwá fantau an fe ge ɗaba Yaisu *Almasiihu. ² Názu ndza ya kwarakursaa iya, ndza ba seke uba na tá fanu ge egdzere aɲwaslire, ndza vanakurteka ɗafa á jirire, aɗaba ndza zlaɓe kwá dzegwánka ezza-aara. Sem ba kina keni ba zlaɓe kwá dzegwánka ɲanna. ³ Áɗaba zlaɓe ɲá á kure geraraaveka antara ɲá á emnde a duniya. Kwakya shelha, antara ɗágala-aha am ɗágave á kure. An jeba á hala á kure ɲanna, kwa ba seke emnde a duniya-ka emtu? Una ba jirire, kwa ba kalkale antara itare. ⁴ Am ta bántsa emnde umele am kure: itare ta ɗaba iya Paul, a ba emnde umele, itare tá ɗaba Apaulus, an jeba á mága á kure ɲanna, kwa ba kalkale-ka antara emnde umele am duniya emtu?

⁵ Ware Apaulus keni? Iya Paul, ya hyeb ware kena? Bukerɗe á ɲere ɲa ba emnde a slera á Dadaamiya, a beláɲeraa á sem ɗágave á kure ge fakurá áte barama á Yaisu *Almasiihu, geni kwá gevge emnde a fetarfe. Ma ware á ɲere keni á maga ba slera na a faara Dadaamiya na. ⁶ ɲere, ndza ɲa ba seke emnde a herɗa. Iya, ya dzeɓaa duksa, Apaulus maa, a fanu yáwe, amá á walantá ba Dadaamiya palle duksa ɲanna. ⁷ Daaci ma slejeba duksa, ma slefanu yáwe keni hyarebka duksa, sey ba Dadaamiya palle una átire, aɗaba á walantá ba ɲane duksa na an dzeɓa. ⁸ Edda una a dzeɓaa duksa, an slefanu yawe, ta

ba kalkale. Dadaamiya á de vaterte ba lafa-aatare ma ge ware-aatare keni áte názena ndza a maganaa edda-aara. ⁹ Nere njá maganá ba slera ge Dadaamiya, slera á nje ba darame palle. Kure keni maa, kwa ba seke fahe á Dadaamiya, zlafe ádaliye, kwa ba seke bere na a fanaa Dadaamiya.

¹⁰ Iya wá, Dadaamiya a magiyaa ngurna kwakya ge fantau ge slera-aara am dágave á kure. Ndza ya ba seke slefa haha na diyaadiya fa haha ba shagera na, ya fanaa ekte shagera ge bere, daaci emnde umele keni tá de katafke an slera ge ndera bere átekwa. Daaci bademme á emnde a ndera bere njanna, ma ware-aatare keni a maga enjkale ba shagera áte slera na á maganá njane ge ndera bere njanna. ¹¹ Ekte á bere wá, an fa zlauzle, ba njane una Yaisu *Almasiihu, tá taa farka ekte á bere umele ge njane dekiife. ¹² Ate ekte á bere njanna, emnde umele tá de nderanu an dindar, emnde umele tá de nderanu názá-aatare an lipela, emnde umele tá de nderanu an nákwá na an dárádza jipu na. Emnde umele zlafe ádaliye, ma tá de nderanu názá-aatare an hazla, antara názambakará, emnde umele ma tá de maganu an kwatsape. ¹³ Vaci tsa fáyá, ma slera á ware keni á de shebaaveka mázla-aara. Adaba vacite njanna wá, Dadaamiya á de maresemáre ma slera á ware keni, á de fanu slera-aha njanna ge kára emtsaade. Daaci mí de zhara gergerire á slera-aha á miya bademme tara una shagerire, antara una shagerkire keni. ¹⁴ Edda una má kára zaaka tate na ndza a maganaa njane wá, Dadaamiya á de vante lafa-aara. ¹⁵ Amá edda una má kára zawza tate na ndza a nderanaa njane, njane wá, kedanaakeda lafa-aara, shifa-aara wá, á de shansha, amá wá, á de enjzla ba zlahhe á sa am hufe á kára.

¹⁶ Diyakurka geni kure wá, kwa ba seke bere á Dadaamiya, á njá Shedefkwe á Dadaamiya am kure emtu? ¹⁷ Ay degiya, ma a kyaabanaa ware bere á Dadaamiya njanna, Dadaamiya á de kedanaakeda edda-aara keni. Adaba bere njanna, bere cufedfe ge Dadaamiya. Daaci ba kure una kwa bere á Dadaamiya njanna.

¹⁸ A darka shaitaine ge ura umele am kure, a de sláná am ervaunde-aara geni njane gevge edda á ilmu am duniya na. Arge una njanna, a ganvege ire-aara ba seke edda una cekwa enjkale-aara am ice á emnde, daaci á de shá ilmu á jirire. ¹⁹ Ya ndaanaa adaba uwe una, ilmu na ta disaa emnde a duniya, una ba ucire am ice á Dadaamiya. Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Á shatertuwa ba Dadaamiya ge emnde a ilmu, am yaimyaimire na tá maganá itare. ²⁰ Ankwa an puwa á ba am wakita á Dadaamiya njanna zlafe ádaliye, a ba njane: Nazu tá sláná emnde a ilmu á duniya wá, baaka nampire-aara áza Yaakadada. ²¹ Adaba una njanna, ma ware edda-aara keni a galeka ire áte ura umele ba dey. Diyaweddiye geni bademme á duksa á ba ázekure. ²² Ma iya Paul, ma Apaulaus, ma Silas, bademme á nje njá á ba am erva á kure. Ma shifa, ma emtsa, duksa na ankwa kina, antara una á de sawa á katafke, bademme ba náza á kure. ²³ Amá kure an ire á kure wá, kwa emnde á Yaisu *Almasiihu, Almasiihu keni njane názá á Dadaamiya.

4

Elva a slera á emnde a bela

¹ Daaci estuwa, diyaweddiye ba shagera geni n̄ere emnde a belá á Yaisu *Almasiihu wá, n̄a ba emnde a slera-aara, Dadaamiya a fañerar de sateranse nazu kataná diyarka am elva-aara ge emnde. ² Diyakurdiya geni názu á kataná zánwe áza sleslera-aara wá, ba dzayyire á ervaun̄de áte slera na a faara n̄ane. ³ Ázerwa ge iya wá, baaka lámbe-aaruwa áte názena kwa sliva kure, ma emndimagwaha tá nderita elva-ara ge dise dzayyire á ervaun̄de-aaruwa keni, iya baaka lámbe-aaruwa átekwa. Ba iya an ire-aaruwa keni njananteka ya am ervaun̄de-aaruwa geni dzayye ervaun̄de-aaruwa. ⁴ Diyanka ðekideki, má sem ba kina keni kwasau ba zlaḅe an̄kwa duksa mándzawe am ervaun̄de-aaruwa. Amá yá taa bánka ganakini ya cudedde baðemme. Sey á de kyáná ba Yaakadada palle shairiya-aaruwa. ⁵ Adaba una n̄anna, hadzalauka am elva ðekideki geni kwá njanta kure názu am huḁe á ura. Amá ufaufa ba náza á Yaakadada Yaisu *Almasiihu palle. Vacite na má de samsa n̄ane, baðemme á názena an shebe kina, antara názena am huḁe á emnde, baðemme á de sansese. Daaci ma ware keni á de galaná ba Dadaamiya adaba slera-aara, ma ndza a magaa kwakya, ma ndza a magaa ba cekwaangudí keni.

⁶ Ya ndaase elva-aha n̄anna estuwa áte ire á n̄ere antara Apaulaus na wá, ba geni kure keni kwá zharaná áte n̄ere názena á kátá ndahana elva n̄anna. Názena yá kataná iya ázekure wá, ma am uwe keni ðabaudába á ba áte una am wakita á Dadaamiya, geni ma ware á kure keni a galeka ire áte ura mázle-aara, a epsaweka ura umele keni. ⁷ A gakvaa ware male arge emnde? Ábi baðemme á názena ka shanaa ka a vaktaa ba Dadaamiya? Ay labára kena ká gálá ire átekwa ba seke ka ganaa ba ekka an ndzedá á n̄a na?

⁸ Ekkure, kerten̄ njakurantenja am ervaun̄de á kure geni shakuránsha názena kwa katanaa kure baðemme, an emtsa waya á kure, gakurevge slekse-aha an ire á kure. Amá n̄ere wá, estuweka. Wayanwáya geni kwá gevge slekse-aha ba jirire am ice á Dadaamiya, lauktu watse mí de njá átirpalle antara kure am yaikkire-aara. ⁹ N̄ere emnde a belá á Yaisu *Almasiihu wá, yá zharán ba seke Dadaamiya a ðañeraa á dem kataliya á emnde ba cakcake, n̄a ba seke emnde na n̄áteraan̄a shairiya a emtsa, tá de ceḅa shifa-aatare áte ice á zlamáha na áza emnde. Am duniya baðemme gan̄erevge ba seke náza ezzhara, tá ámbera eddzaka na, antara ba malika-aha keni tá zhara ba n̄ere. ¹⁰ N̄ere gan̄erevge ba seke uksan̄wa-aha áza emnde adaba zhara á Yaisu Almasiihu, amá kure wá, kwa bántsa kure, kwa emnde a en̄kale adaba kwa náza-aha-aara. N̄ere n̄a emnde na baaka payde á n̄ere, amá kure wá, kwa emnde a ndzedá, kwa emnde a dárádza, n̄ere, n̄a emnde na baaka ðemdemire á n̄ere. ¹¹ Se ba am kina keni á ceḅañerá ba lámbe, á wáñerá ba waya antara ndera, náza tsekwa á n̄ere keni baaka, baaka há á n̄ere keni ge n̄ere. ¹² Njá maga mbera á n̄ere geni n̄á shansha ba názu n̄á zuze ge we á n̄ere. Má tá zlazlan̄erzlaže emnde, n̄ere n̄á gater barka, ma tá fá ba zlaḁa-ara áte n̄ere keni ba n̄á fá ervaun̄de. ¹³ Má emnde tá za vuwa á n̄ere, n̄ere n̄á eptsaterá an elva lailaidde. N̄ere gan̄erevge ba seke ðugje áza emnde, se ba am kina keni tá zharán̄er ba seke názu tá de puwan̄ve áte ðugje.

¹⁴ Ya puwakurte una ge gula higa á kure an n̄ane ka, amá yá vakurte ba sawari-aha-aaruwa, adaba wayanakurwáyá an ervaun̄de-

aaruwa palle. ¹⁵ Ma kwa shaa ba emnde debu ge kwarakurse elva á Yaisu *Almasiihu keni wá, edda una gevge ba seke eddekure am emnde ñanna wá, sey ba palle. Eddekure ñanna ba iya. Adaba ndza ya dakurnaa ba iya zunjwe elva á Dadaamiya. ¹⁶ Daaci, táslawa á kure, gawevge ba seke iya. ¹⁷ Adaba una ñanna kina yá bela Timaute ádezekure, á de yehakuranteyeha ñane njá-aaruwa am elva á Yaisu Almasiihu. Názena á de kwarakursa ñane ba palle antara una yá anjwa maganá iya am dágave á emnde a fetarfe ma áme keni bademme. Adaba ñane gevge ba seke egdza-aaruwa, slewaya-aaruwa, dzayye ervaunđe-aara áte elva á Yaakadada.

¹⁸ Kwakya emnde tá gálá ire am dágave á kure, itare ta kurken watse yá duka ádezekure ba d'ekid'eki. ¹⁹ Amá má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá anjwa duwa ba herzhe na. Daaci yá de nanna názena ta maganaa itare emnde a gálá ire ñanna, baaka wedere-aaruwa áte názena ta ndahanaa itare, nampire wá, ba názu ta maganaa itare. ²⁰ Ya ndahanaa adaba uwe una, adaba Dadaamiya á ganveka sleksire-aara adaba nara á urimagwe, sey má anjwa hákuma-aara am edda-aara. ²¹ Kwá kátá uwe kure kina ázerwa? Kwá kátá yá duwa an kurpe am erva emtu? Yá duwa an hairire, antara háyáva-he?

5

Shairiya á emnde a mága gwardzire

¹ Ma áme keni yá cena tá ndaha ba elva á kure geni kwa emnde a mága gwardzire, ba emnde na dabarka Dadaamiya keni tá manjka jeba á una ñanna. Adaba yá cena anjwa ura am dágave á kure á zlava an mukse á eddenjara. ² Kelaa ma kwá kyuwa adaba haypa na jesarje am dágave á kure, amá kure kwá gálá ire zlađe adaliye. Naba ngyawansengye edda una a magaa laakire ñanna am dágave á kure. ³ Iya wá, baaka irice-aaruwa am dágave á kure, amá am ervaunđe-aaruwa wá, yá á ba am dágave á kure. Yá bakurá ba jirire: Edda una a magaa duksa estuwa am dágave á kure na, ba kalkale irice-aaruwa keni anjwa am dágave á kure, áte náza-aaruwa wá, belanarbelá ya shairiya ge edda-aara zlauzle. ⁴ Ya belaar shairiya ñanna an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Náwa názu yá bakurná iya: naba jawammeje am dágave á kure, una ba jirire geni am ervaunđe-aaruwa iya keni yá á ba am dagave á kure, hákuma á Yaakadada Yaisu *Almasiihu anjwa am dagave á kure. ⁵ Daaci ura estuwa, naba yawanánya ge Shaitaine geni a kedeked'a vuwa-aara, amá á de shá shifa vacite na má watse Yaakadada Yaisu Almasiihu á se kyá shairiya á emnde bademme na. ⁶ Aley ni kure kwá gálá ba ire na wá, ábi una unjule-aara-ka. Emtu diyakurka ganakini egdza shahi á makala ba cekwaanjudí á naba tsantetse ukpa na an wáslá na bademme emtu? Amaana: Egdza haypa ba cekwaanjudí, á naba hyemhya am kure bademme. ⁷ Daaci sawansese emgyegwe a haypa na ba seke shahi á makala na am dágave á kure, daaci kwá gevge emnde cufed'de duksa á kure. Diyandiya tsa geni Dadaamiya a gakurve vatene-ka emnde cufed'de, adaba Yaisu Almasiihu emtsamtsa adaba miya, ñane gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná am munjri á *Paska na ge miya. ⁸ Daaci zaumiza munjri á Paska á miya, amá wá, baaka shahi á makala am

hufe-aara. Amaana: magaumika emgyegwe a haypa na ba seke shahi á makala na, amá njauminja cufedfe, magaumimága jirire.

⁹ Am wakita na ndza ya puwakurte zuññwe keni, ndza ya bakuránba geni njauka an emnde a mága gwardzire. ¹⁰ Dzamanka iya áte emnde a mága gwardzire na ta baaka am elva á Yaisu *Almasiihu, bi emnde a fá ice am duksa á ura, bi neyle-aha, bi emnde a mága hele. Ndanka ya áte emnde a duniya bademme, adaba ká taa piyeteka una, sey má ká njeka am duniya ba defekideki. ¹¹ Elva-aaruwa ge iya wá, edda una ni ankwá á daba Yaisu Almasiihu, mele zlafe adaliye ni á de maga gwardzire, bi á maga wáya á duksa á ura an ervaunde-aara bademme, bi á de maga hele, bi á pesha emnde an zláze, bi á gev slembazla, bi á ila duksa á emnde na wá, ura estuwa njauka kerde, baira ba ge zá duksa keni fauka erva á kure á dem tasa palle antara njane. ¹² Shairiya á emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu wá, una slera-aaruka, banakuránka una njanna. Ay emnde na tá am kure keni kwá kyeka shairiya-aatare emtu? ¹³ Náza emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu wá, á de kyaná ba Dadaamiya an ire-aara shairiya-aatare. Ekkure wá, magaumága ba una am dagave á kure áte una a ndaasa wakita á Dadaamiya, a ba njane: Bakausebáke slemaga duksa mándzawe am dagave á kure na.

6

Dawánka shairiya á kure á deza emnde a duniya

¹ A ba iya wá: má tsekwaatsekwa dagala am dagave á kure, kelaa ma kwá danda á deza emnde á Dadaamiya ni, kure kwá de puwa ugje áza emnde na fartarka áte Yaisu *Almasiihu defekideki na wá, una ni ba shagera? ² Diyakurka ganakini ankwá á sawa sarte umele, watse tá de kyaná ba emnde á Dadaamiya shairiya á emnde a duniya na bademme emtu? Má watse kwá de kyaná kure shairiya á nalgaadama ni, kwá dzegwánka ba egdza shairiya cekwaangudi emtu? ³ Diyaweddiye una ba shagera: am sarte njanna, ba malika-aha á Dadaamiya keni watse mí de kyaná ba miya shairiya-aatare. Máki estuwa, labára mi kyeka shairiya á miya á ba am zamane á miya na keni? ⁴ Daaci má jerje lámare á duniya am dagave á kure wá, kwá danda elva njanna á deza emnde a duniya na baaka slera-aatare defekideki am aiklaisiya na, geni tá de kyaná itare shairiya á kure emtu? ⁵ Jeba á una wá, zherwe jipu. Há! Ba palle keni baaka slenjkale am dagave á kure geni á tsanaatse elva am dagave á emnde a fetarfe emtu? ⁶ Kwa emnde a fetarfe ni kwá de puwar ugje ge ire á kure áza emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu, una ni ba shagera? ⁷ Ge jirire wá, ankwá haypa á kure bademme, ma kwá de puwa ugje njanna á ba áza emnde á Dadaamiya keni. Una njanna á mará ba tsaftsaftsa á kure áte barama á Dadaamiya. Ma ura a magakte kelaadire, ma a ilu duksa á njane, shagera ba farvaunde, arge dá ura á dem shairiya. ⁸ Baira deme, kure keni kwá maga ba kelaadire njanna tsa am ekte ge emnde umele, kwá ankwá zlerma duksa-aatare ma gakurevge ba egdzar mama-aha am elva a Yaisu Almasiihu keni. ⁹ Diyakurka geni bademme á emnde a mága kelaadire tá taa demka á dem zlaná á Dadaamiya emtu? Jawanaaveka ge unñule a jirire: Emnde a mága dákarire, emnde a kyula hele, emnde a mága gwardzire, an emnde na tá zlava an zála

ba seke itare ákurá mukse, ¹⁰ zlafe ádalíye neyle-aha, antara emnde a fá ice am duksa á ura, emnde a mbazla, emnde a pesha ura an zláze, ira emnde a za baráma, bademme á kelaade-aha ñanna, itare tá shánka zlanna á Dadaamiya. ¹¹ Emnde umele á kure, njá-aatare ndza ba estuwa werre. Amá kina wá, adaba zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, kwá an bara áza Dadaamiya, a gakurve emnde-aara, a gakurve emnde cufedde an hákuma á Shedefwe-aara.

Dadaamiya nderaaka urimagwe ge mága dakarire an vuwa-aara

¹² Ta bántsa emnde umele á kure: ma mága jeba-ara keni piyaaka, duksa bademme gevge ba halál. Una ba estuwa, amá wá, duksa bademmeka una watse emtake áte itare. Iya keni yá slaslán ba estuwa geni ma mága jeba-ara keni piyaaka, duksa bademme gevge ba halál ge iya, amá wá, yá eksarka defekideki gev náve á duksa umele. ¹³ Kwa bántsa kure zlafe ádalíye: náza za wá, ba ge zana á dem huđe, huđe keni ba ge za náza za á demkwa. Una keni ba jire ba estuwa. Ay degiya, vacite umele, tara huđe antara náza za ñanna bademme tá de keda bademme. Ay vuwa á urimagwe keni Dadaamiya a nderán ge mága dakarire an ñane emtu? A'aa estuweka, Dadaamiya a nderami ba ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, Yaakadada keni ge vuwa á urimagwe, adaba á ñamiya ba ñane. ¹⁴ Dadaamiya wá, tsantetse Yaakadada Yaisu am faya, á de tsamitetse miya keni an vuwa á miya bademme an hákuma-aara.

¹⁵ Diyakurka ganakini vuwa á kure ubiya á Yaisu Almasiihu emtu? Mi dzegwándzegwa tevaa ubiya á Yaisu Almasiihu, mi de jaterme an vuwa á záware emtu? Una á taa gevka dámmaru. ¹⁶ Diyaweddiye ba shagera ganakini má edda-aara a demaa am mukse záware, garevge ba vuwa palle antara ñane. Una wá, a ndaana wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Emnde buwa ñanna, tá gev ba vuwa palle. ¹⁷ Ba duksa palle ge edda una a vante ervaundé-aara ge Yaakadada keni, ñane, tá an Yaakadada, tá gev ba palle am shifa-aatare.

¹⁸ Adaba una ñanna, camarauka tate á gwardzire defekideki. Nja á haypa na á maganá urimagwe na, bademme á taa gevka palle antara vuwa á edda-aara, amá edda una a de magaa gwardzire wá, a maganta ba ñane kelaadire ge ire-aara. ¹⁹ Diyakurka geni vuwa á kure bere á Shedefwe Cufedde emtu? Shedefwe Cufedde na a vakurtaa Dadaamiya na á njá am kure. Kwá kwaraná kure-ka vuwa á kure. ²⁰ Dadaamiya a varakurse an duksa na jauje ge ndzedá á urimagwe. Adaba una ñanna, an vuwa á kure bademme, magaumága ba názena ni kwá zleba ba Dadaamiya palle an ñane.

7

Elva áte nika

¹ Nawmbare jawápa á ndáva á kure, ndza kwa puwite áte nalmesh-eri á kure: Ate iya wá, máki zhele á camareka tate á mukse ba defekideki keni ba shagera. ² Amá adaba sabaaba á gwardzire wá, ambane ma ware keni á gá mukse palle, mukse keni á de gá zhele geni ñane tá njá kerde. ³ Daaci sey zhele á vante wedere-aara ge mukse-aara, mukse keni á yanveka wedere-aara ge zhele-aara. ⁴ Adaba baaka hákuma á mukse arge vuwa-aara, á kwaraná zhele-aara. Ba estuwa ge zhele

keni, baaka hákuma á zhele arge vuwa-aara, á kwaraná ba mukse-aara. ⁵ Daaci kure, tara zhele an mukse, piyawapteka d'ekideki am dágave á kure, sey má zlakuruzle am ndáhá geni kwá de njá gergere am sarte cekwaanjudí, geni kwá yeka áza Dadaamiya. Am iga-aara wá, jawammeje zlahe adaliye geni a mbedakuraaka Shaitaine á dem haypa, adaba cekwire á farvaunđe á kure.

⁶ Elva na yá anƙwa bakurná iya na wá, gevka laarire, yá kátá bakurá ba ni ma ura-ara keni ba shagera ba una a eksesaa edda-aara. ⁷ Ate iya wá, yá kátá emnde bademme tá njá ba seke iya. Amá á taa gevka, adaba ma ware keni á ba an názena a wayanantaa Dadaamiya; ge ura umele á vante waya nika, ge umele á vante ndzedá ge nja an ire-aara ba nane palle.

⁸ Kina wá, yá elvan ge emnde na zlahe gareka nika na, antara nƙwasha na a kedaa zála-aha-aatare; itare wá, shagera tá njinja ba seke iya. ⁹ Amá má kwá taa kwaruka vuwa á kure wá, ambane kwá nguda nika. Ngulme ba una nanna arge njá an mbagerire ba kelaazare.

¹⁰ Ge emnde na tá an nika zlauzle wá, una elva-aaruka, a fakuraara ba Yaakadada, geni mukse, a tegaraaveka d'ekideki an zhele-aara. ¹¹ Má gevge ni tegaraavetege an zhele-aara wá, sey á njá baaka zhele, bi á se mela antara zhele-aara. Ba estuwa ge zhele keni, a belanaaka mukse-aara d'ekideki.

¹² Náwa una wá, yá ndahater ge jugená á emnde umele: una Yaakadada-ka, yá baterná ba iya: máki anƙwa zhele na fetarfe áte Yaisu *Almasiihu, an mukse na fetareka, a belanaaka mukse-aara. ¹³ Ba duksa palle ge mukse na fetarfe, máki á mba á zhele na fetareka, má zhel nanna wayaawáyá an mukse-aara, a njinja am mba á zhele-aara. ¹⁴ Ya ndahanaa adaba una ka, adaba zhel nanna zlahe fetareka na, nane keni ba gevge cudedde adaba mukse-aara. Mukse keni má zlahe fetareka, nane keni ba gevge cudedde adaba zhele-aara. Má baaka una wá, egdzara-aatare tá gevka cudedde, amá estuweka, egdzara keni ta cudedde-aha. ¹⁵ Amá má gevge ni edda una fetareka na á kátá tegaava an slefatarfe wá, naba vawanteva baráma. Daaci una jauje na, ma mukse, ma zhele keni am iga á lámare nanna, nane gevge ba egdza zhele, adaba Dadaamiya a d'ahákur geni kwá njinja an hairire. ¹⁶ Ekka mukse, diyakdiya ba jirire ganakini ká de lyelya zhele á na emtu? Ma ka zhele keni, diyakdiya ba jirire ganakini ká de lyelye mukse á na emtu?

Ma ware keni a njinja á ba áte njá-aara na a d'ahanaa Dadaamiya

¹⁷ Duksa palle wá, ma ware keni a eddaba barama á Dadaamiya áte una á maranná nane, a tatayeka gev seke ura umele, a tsaatse á ba áte njá-aara nanna ndza a d'antaa Dadaamiya am kwa na. Kwaya nane názena yá fateraare ya ge aiklaisiya-aha na ma tá áme keni bademme. ¹⁸ Má ura a shaa d'aha á sawa áza Dadaamiya am sarte na an bela am shedekwe, a eptseka elva, a tsaatse á ba áte nja-aara nanna. Edda una a d'antaa Dadaamiya am sarte na zlahe demka am shedekwe keni, a dzameka elva a dem shedekwe mázla-aara. ¹⁹ Ma edda una demka am shedekwe keni, dem shedekweka una duksa, edda una an belá am shedekwe keni, dem shedekwe hyepka ba názara keni. Duksa yaikke wá, sey ba d'aba názu a ndahanaa Dadaamiya.

20 Daaci ma ware keni, a tsaatse á ba am tate-aara na ndza a dántaa Dadaamiya am kwa ge se d'aba nane na. ²¹ Daha á Dadaamiya a de beráká am návire emtu, geni ká se d'aba nane? Má estuwa, dzameka ire á návire mázla-aara, amá máki jerje pute umele geni ká gevge egdza zhele wá, una keni ba shagera ge ekka. ²² Yá ndahaná adaba uwe dzameka ire, adaba má ura am návire, Yaakadada a dante geni á d'aba nane, edda-aara gevge ba seke egdza zhele áza Dadaamiya. Ba estuwa ge edda una á kwaraná nane ire-aara am duniya na keni, má a dántaa Dadaamiya geni á d'aba nane, edda-aara keni gevge náve á Yaisu *Almasiihu. ²³ Dadaamiya á varakurse an duksa yaikke jauje ge ndzefá á urimagwe, daaci gawevka náve-aha á emnde d'ekid'eki. ²⁴ Estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ma ware á kure keni njawinja á ba am tate na ni ndza a d'akurtaa Dadaamiya átekwa na, njawinja ba estuwa á katafke-aara.

Elva a emnde na zlafe gareka nika an mukse na a kedaa zhele-aara

²⁵ Ate elva a gyaale-aha, antara dawale-aha wá, una wallá ya cenaná áza Yaakadada, wallá uwe, yá vakurte ba sawari-aaruwa. Diyakurdiya geni Yaakadada a magiyaa ngurna, ganevge ura-aara, daaci hyainevhye geni kwá cena názu yá bakurná iya. ²⁶ Adaba kwakyire á wahála na yá zharaná ya na wá, má ura á njá ba estuwa keni mándzaweka, a ba iya. ²⁷ Daaci ekka edda una ká an nika á na zlauzle wá, tatayeka ica nika á na. Amá ekka edda una zlafe ngud'anjka nika wá, sleka elva á nika mázla-aara. ²⁸ Ma ká gá mukse keni mándzaweka, ma gyaale keni máki á de gá zhele haypa-ka, amá duksa palle wá, emnde na garega nika na wá, an'kwa wahála ázetare ma vaatara keni. Daaci yá kátá lyakurse á ba am wahála nanna.

²⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá bakurná iya wá, náwa zamáne á miya na á de haraaka kwakya mázla-aara. Daaci kure emnde na kwá an njwasha keni, magawanaamaga duksa ge Dadaamiya ba seke kwa baaka an njwasha. ³⁰ Kure emnde na kwá am laruwa keni, gawevge ba seke ndza shakurka emtan'kire; emnde na tá am gedá, a zhararzhára higa-aatare ba seke hyefka duksa; emnde a shákwa kazlaná á duniya keni a garevge ba seke baaka duksa-aatare. ³¹ Daaci bademme á názena á maga slera á ba an kazlaná á duniya na, fauka ire á kure átekwa, adaba duniya na á de zle.

³² Wayanka kwá hyá lyuwa an duksa umele d'ekid'eki. Edda una gaaka mukse, nane á fá hyema á ba áte názu á kataná Yaakadada, á kátá maga ba názu á de hayánháya Yaakadada. ³³ Amá edda una an mukse wá, estuweka. Nane á shun'jula ba kazlaná á duniya geni á gedantegedá mukse-aara an nane, ámbera á dzámá slera á Dadaamiya keni. ³⁴ Daaci nane ire-aara gevge bubuwa. Ba duksa palle ge njwasha keni. Mukse má gaaka zhele ba d'ekid'eki, antara una zlafe gyaale wá, itare ire-aatare á ba áte namaari á Yaakadada, tá tataya vante ire-aatare, antara ervaun'ge-aatare bademme ge Dadaamiya. Amá mukse á zhele wá, nane á hyá lyuwa á ba an kazlaná á duniya, á kátá á gedante zhele-aara an nane. ³⁵ Bademme á elva-aha na, yá tsakán ge piyakurte duksa umeleka, yá kátá ba njá á kure, yá kátá kwá maganaamaga názu zlaya, ira kwá vante ire á kure bademme ge Yaakadada.

³⁶ Kina wá, mí ndáhá elva á dawale, má tá kátá pákyáva an gyaale na á shebaná ñane. Amá má ervaunđe-aara ndunde gyaale ñanna, diyeddiye geni ba gyaale ñanna keni á de zlaɗa ervaunđe-aara kwakya áte una ñanna, ervaunđe-aara á kátá ba tá ngudá nika an gyaale, daaci baaka haypa am huɗe-aara ɗekideki, ba á gá gyaale-aara, a piyaraterteka názu njarantenja am ervaunđe-aatare. ³⁷ Áma máki egdza dawale njantenja am ervaunđe-aara geni á pekyá ge sheba gyaale mazla-aara, baaka sawari á emnde umele am huɗe-aara, a tapanaa ba ñane am vuwa-aara geni á dzegwándzegwa nja estuwa, á ñanaaŋa vuwa-aara, daaci ma gaaka mukse keni a magaa ba shagera. ³⁸ Jirire á elva ñanna wá, edda una gaaga mukse keni a magaa duksa shagera, amá átira ba edda una má gaaka mukse na.

³⁹ Ge mukse á zhele, am sarte na zlaɓe zhele-aara aŋkwa an shifa, an piya ganakini á pakyaava an zhele-aara, á de gá umele, sey má keɗaakeɗa zhele lauktu mukse á gevge egdza zhele; amá keni sey á de gá ba slefetarfe seke ñane. ⁴⁰ Amá áte iya wá, á de shá higa kwakya má á njá an há-aara mázla-aara, arge una á de ga zhele umele na. Iya keni yá tama a binaa ba Shedekwe á Dadaamiya.

8

Elva a za názu ta icanante ge hele

¹ Kina wá, mí habaza elva a hyuwa na tá icanante ge hele na. A ba kure, baɗemme á miya diyamidiya jirire á elva ñanna, una ba jire. Ay degiya, diya ñanna á dá ura á dem kuraavire, sey ba wayavire palle una á dá emnde a fetarfe á de katafke. ² Má bánba edda-aara, iya wá, diyandiya duksa mázle-aara, ñane zlaɓe shanka ñane eŋkale á jirire. ³ Amá edda una aŋkwa á ɗaba Dadaamiya áte waya á ervaunđe-aara wá, ñane an diya áza Dadaamiya.

⁴ Ate elva a zá názu tá icanante ge hele wá, kwá kátá yá bakurá uwe? Náwa, baɗemme á miya diyamidiya geni zhara ba hele tá maganá emnde am duniya na, baaka námpire-aara. Diyamidiya zlaɓe ádaliye geni Dadaamiya wá, buweka sey ba palle. ⁵ Gevge wá, duksa-aha na áte samaya, una áte haha, kwakya názu emndimagwaha tá kezlater ugje ba seke dadaamiya. Kwakya duksa-aha na garevge dadaamiya-aha áza emnde umele am duniya. Duksa-aha umele kwakya garevge ba seke Yaakadada-aha arge emnde. ⁶ Amá ázemiya wá, baaka Dadaamiya umele sey ba palle, Eddemiya na duksa baɗemme a nderanaa ba ñane, shifa á miya, a nderamiya ba ñane, mi emnde-aara. Yaakadada keni sey ba Yaisu *Almasiihu palle, Dadaamiya ndza a nderaa duksa baɗemme áte erva an ñane; shamiyánsha shifa kina aɗaba ñane.

⁷ Amá kure, emnde umele á kure zlaɓe diyarka jirire á elva ñanna, geni baaka námpire á hele ɗekideki na. Daaci má tá aŋkwa zá názu ta icanante ge hele wá, kertenj tá fetarfe am ervaunđe-aatare geni itare keni tá á ba am hele ñanna. Ya ndahanaa aɗaba uwe una, aɗaba emnde ñanna ndza mbarsembe mága hele ba estuwa, mele zlaɓe ádaliye keni zlaɓe gyarebka am elva á Dadaamiya. Daaci itare ma ta zu vaatara hyuwa ñanna keni, tá fetarfe á ba an jirire am ervaunđe-aatare geni ta magaa duksa shagerka. ⁸ Má ge jirire wá, á badzámiya

náza za-ka an Dadaamiya. Ma zamiyuze keni á sagamika, ma zamika keni baaka názu á gula áte miya.

⁹ Ekkure wá, kwá kwaraná kure ire á kure, ge zá názu kwá kataná kure. Amá wá, magaumaga enkale, geni a mbedeka edda una zlaɓe gyebka am fetarfire na aɗaba kure. ¹⁰ Amaana: ba seke edda una zlaɓe gyebka am fetarfire na, máki á zhara ka edda una gyakebgye na, ká ankwá njá am tate á maga hele, ká ámbera zá duksa á hele, daaci fakanemfa ndzedá am vuwa ge ɗane na zlaɓe gyebka am fetarfire na, ge eptsá á dem hele ka emtu? ¹¹ Daaci diyeddiye ba shagera geni ɗane ɗanna zlaɓe gyebka am fetarfire á eptsá á dem kataliya na wá, aɗaba ba ka na gyakebgye na. Ay degiya egdza emmena ba ge ekka, Yaisu *Almasiihu a yaa shifa-aara aɗaba ɗane. ¹² Má nja á kure ba una wá, kwá ankwá maga kelaadire áte egdzar mama-aha á kure na zlaɓe gyarebka am fetarfire na; an una ɗanna, kwá ankwá puwaterpuwa á dem dzámá ire. Diyaweddiye geni kwá magaterán ge egdzar mama-aha á kure-ka palle kelaadire ɗanna, amá kwá maganán ge Yaisu Almasiihu. ¹³ Máki watse á mbedá egdza emmerwa aɗaba názu ya zuwa iya á dem huɗe, ambane yá zeka hyuwa ɗanna, geni a vananteka ektápaare ge egdza emmerwa.

9

Slera á slebelá an názu á zlayán ge ɗane

¹ Ba iya na kwá ankwá zharizhárá na keni wá, ábi yá kwaraná ba iya ire-aaruwa. Emtu ya slebela á Yaisu *Almasiihu-ka emtu? Ndza nanánka Yaisu Almasiihu an ice-aaruwa ɗgayye emtu? Ekkure na náwa gakurevge emnde a fetarfe na keni barka ba slera na ya magannaa ya ge Yaakadada ka emtu? ² Ma hyainefka slebela áza emnde umele keni wá, ázekure wá, hyainefhye. Am njá á kure kina gakurevge palle antara Yaakadada keni á mára ba jawapa ganakini ya slebela á Yaakadada Yaisu Almasiihu, kwa jesaare na keni aɗaba slera na ya magannaa iya. ³ Yá de baterá ba una ya ge emnde na tá ankwá á habaza názu am iya na. ⁴ Aɗaba slera na ya magannaa ya am dágave á kure na, zlayika ge yá zuze, yá shushe áte kure emtu? ⁵ Emtu ta piyite an piya ge iya ga mukse, geni ma andze ɗá ja dába kerɗe an mukse-aaruwa ge mága slera á Dadaamiya, seke una tá ankwá á maganá tara Piyer, antara emnde a bela umele, an egdzar mama-aha-ɗara ge Yaakadada na emtu? ⁶ Emtu kwa dzeranjerse ba ɗere njainje antara Barnabas geni ɗá gelaná ba ɗere ire á ɗere emtu?

⁷ Ndza kwa cenáncena ser palle, geni zhel sawji ankwá á wawanu ge larde ni á gelaná ba ɗane ire-aara? Á ba á jerje sleherɗa, á maga slera am fe, amá má magaamaga duksa áte fe wá, á feka áte we-aara? Emtu ankwá suni na á piyá walda ni á sheka uba áte dabba-aha na á piyaná ɗane?

⁸ Emtu garáva-aha ɗanna ya tsakese ba názena tá ankwá á slaslaná emndimagwaha emtu? Una, á ba am *tawraitá keni mi ndaha ba una. ⁹ Ankwá an puwa am tawraitá á Muusa, a ba ɗane: Ngudanaanuka *japa ge we á dalau na ankwá á maga slera na, á bina. Emtu Dadaamiya a ndahese una á ba áte dalau ba jirire emtu? ¹⁰ Ba jirire, Dadaamiya á tsaka elva-aha ɗanna á ba áte miya. Sleherɗa wá, á

maga slera-aara an tama. Ba duksa palle ge emnde na tá gyega hiya keni, shagera jipu geni ta fetefa tama áte názu zlaya-aatare ge itare keni. ¹¹ Ay náwa ñere ña se hyanme elva á Dadaamiya am kure ba seke ta hyanme wulfe am fe. Daaci máki ñere ñá lyiya ba kazlaña á duniya na am erva á kure ge zuze á ñere, una mándzawe emtu? ¹² Má zlaya á emnde umele ge sha náza zuze-aatare am erva á kure, sakwa ñere emtu? Má áte jirire wá, zlaya á ñere ge ñere keni, amá nja ba palása na ñá ankwá maganá ñere na, ba ñá farvaunḡdeka, ndavanḡerka ñere geni kwá melanḡerumele, ñá kuva ba ni a eptsarka emnde na tá se cena labáre á higa, elva á Yaisu *Almasiihu na.

¹³ Diyakurdiya emtu geni emnde na tá maga slera am mashidi, á gelaterá ba názu emnde tá danán ge Dadaamiya á dem mashidi? A ba am mashidi ñanna zlaḡe ádaliye: Emnde na tá maga slera á ica dabba keni tá á ba an dza-aatare am hyuwa ñanna? Diyakurka una ñanna emtu? ¹⁴ Náza á emnde a bálá waazu keni ba estuwa. A ba Yaakadada an we-aara: Náza ñá shifa á emnde bálá elva-aaruwa á segashe á ba am slera-aatare. ¹⁵ Jirire tsa, aley keni iya katanka ya názu yá ñá shifa-aaruwa an ñane áte una ñanna. Ba kina keni, banakuránka una ge kátá duksa ázekure. Una ma yá emtsa keni, ya haya ba una ñanna, arge una tá keḡinaakeda názu yá geḡa átekwa na. ¹⁶ Yá shánka zleba aḡaba yá bálá labáre á higa, elva a Yaisu Almasiihu, una gevge laarire áte iya, má yá báleka, watse laruwa ge iya. ¹⁷ Ma andze ya eksesaa ba iya an ire-aaruwa slera ñanna wá, ma yá ndava mbera-aaruwa keni. Amá una estuweka, a fiyaara ba Dadaamiya ge iya. ¹⁸ Ay wá, ázara kena mbera-aaruwa ge iya? Mbera-aaruwa ge iya wá, ba yá balaterá elva á Yaisu Almasiihu ba dey ge emnde, yá lyiyeka názu á zlayizláyá am slera-aaruwa.

¹⁹ Iya, yá kwaraná ba iya ire-aaruwa, ya náve á ura-ka. Amá ya ganvaa ba iya ire-aaruwa ba seke ya náve á emnde baḡemme, geni yá sá emnde ba kwakya áseza Yaisu *Almasiihu deydey á ndzeḡa-aaruwa. ²⁰ Diyandiya tsa ganakini yá kwaraná ba iya ire-aaruwa am názena á ndahaná *tawraitá á Muusa, amá má yá am dáḡave á Yahudiya-aha wá, yá ñá áte ñá á Yahudiyire, geni a fartaarfe itare keni áte Yaisu Almasiihu. Má yá áza emnde na tá ankwá ḡaba náḡe á Yahudiya-aha baḡemme áte laarire na, iya keni ba yá eḡḡaba antara itare, geni yá gatervege emnde á Yaisu Almasiihu. ²¹ Zlaḡe ádaliye: Má yá am dáḡave á emnde na diyarka tawraitá á Muusa dekiḡeki na keni maa, yá ganve ire-aaruwa ba seke itare. Una á bánka ni janaaveje áte tawraitá á Dadaamiya, una estuweka, aḡaba fanansaarfe ge una a ndasaa Yaisu Almasiihu na. Amá yá magán ba geni a shanátersha ge ḡaba Yaisu. ²² Ba estuwa ñanna zlaḡe ádaliye, má yá am dáḡave á emnde na zlaḡe gyarebka am fetarfire, iya keni yá ganve ire-aaruwa ba seke itare. Una ma yá am dáḡave á emnde na nja-aatare estara keni, yá ganve ire-aaruwa ba seke itare, geni yá lyelye emnde umele am itare an jeba á pute-aha ñanna. ²³ Baḡemme á una ñanna, yá magán ba geni a hyemhya elva á Yaisu Almasiihu am sleḡe baḡemme, geni iya keni yá de shánsha dza laḡa-aaruwa am huḡe-aara.

²⁴ Diyakurdiya emtu geni má emnde tá ankwá degeza zháḡade geni á de icaná ware ire, emnde kwakya una tá zhagade, amá sey ba emnde na ta ica ire una tá lyiya duksa? Daaci kure keni wavauwáva ba seke

náza-aatare, kwá de shánsha názá á kure keni. ²⁵ Baďemme á emnde na má watse tá de zhagade na wá, ma ware-aatare keni á ettsaha, á sala vuwa-aara ba kelaazare geni a mbesmbe vuwa-aara, lauktu á de icaná ɳane ire vaci lámare. Baďemme a wava-aatare ɳanna wá, ba geni tá shánsha zleba á hare palle. Amá miya wá, wavaumiwáva am slera á Dadaamiya geni mí de shánsha *ďaɳkaula na á zleka ďekiděki na. ²⁶ Adaba una ɳanna, iya wá, yá zhagade á ba á de katafke. Zlabe adaliye, ya ba seke edda una ni aɳkwa á ja ďeděkwa na, amá wá, yá jeka á dem kaamba ba dey. ²⁷ Iya ya ba seke sleja ďeděkwa, a ba iya na wá, amaana: Yá hereka vuwa-aaruwa ďekiděki, sey ba yá kwarukware vuwa-aaruwa ma vaatara keni, geni iya edda á balaterán ge emnde vatena, a de velyariseka á degáshe adaba hyainefka.

10

Gawevka emnde a mága hele zlabe adaliye

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, wayanka kwá viyanaaviya názena ndza a shaa eggye-aha a miya werre am sarte na ndza tá antara Muusa. Dadaamiya ndza a shebatervehe baďemme-aatare am kumba am sarte na tá átira zlalá; baďemme-aatare, baaka una ndza ebzuka Haye Kyaɳɳe na. ² Am zlalá-aatare am kumba, ira degashe-aatare am guwa ɳanna, ndza ba seke magarateraamaga baptisma geni tá gevge emnde á Muusa á ba an jirire. ³ Itare baďemme, ndza baaka una zauka ďafa na ndza a vatertaa Dadaamiya á sa am samaya na. ⁴ Baaka una shauka yawe na ndza a vatertaa ba Dadaamiya an hákuma á Shedekwe-aara á segáshe á sawa am palaha na, baďemme-aatare ndza sharushe yawe ɳanna. Palaha na ndza a ngyekwateraa Dadaamiya ɳanna wá, ba Yaisu *Almasiihu. ɳane ndza aɳkwa antara itare ba kelaazare. ⁵ Aley, nja ba una ɳanna baďemme na, ndza kwakya emnde am dagave-aatare hayáterka Dadaamiya adaba shagerkire á mága-aatare. Adaba una ɳanna, zateruze duniya á ba am kaamba.

⁶ Daaci baďemme á una ɳanna, á bamiyá ba elva ge miya keni, geni kataumika jeba á hala ɳanna ta maganaa itare werre na. ⁷ Gawevka emnde a mága hele zlabe adaliye seke una ndza ta maganaa itare werre, daaci ta puwetehe am wakita á Dadaamiya geni emnde ɳjarinja á katafke á hele, tá aɳkwa ezza, tá ámbera eshsha, daaci ta tsetehe tá shekela á bina. ⁸ Magauka gwardzire seke una ndza ta maganaa emnde umele-aatare, daaci ta naba matseshe, emnde debu kul buwa ju keye una ta keďaa áte váha palle na. ⁹ Adaliye, tatayaumika gyá hala á Dadaamiya seke una ndza ta maganaa emnde ɳanna werre, adaba una ɳanna a cebateraahge ge záhe na. ¹⁰ Zlabe adaliye, magaumika dugune áte Dadaamiya seke una ndza ta maganaa emnde umele-aatare, daaci a naba keďateraahge ge Dadaamiya á kya erva an malika na á belaná á de ceba emnde na.

¹¹ Baďemme á lámare na ndza a shaa itare na wá, ba ge faterem am vuwa ge emnde umele geni itare wá, a magarmága eɳkale. Ta puwete am wakita á Dadaamiya, ge fami magiya ge miya emnde na mi herzhe an kataliya á zamane na. ¹² Daaci faufa hyema ba shagera, sakwa edda una ɳane á tapán ba seke ɳane wá, tsaatse ba shagera na, sey á fa hyema ba shagera geni a mbeděka. ¹³ Lámare na á badakurá shaitaine an ɳane baďemme na, ndza a fantau vateneka.

Emnde umele keni ndza ta bashaa ba una nanna. Dadaamiya wá, nane dzayye ervaunđe-aara am názu ndza a ndaase nane bademme. Á de belanaaka dekideki geni á shakursha názu á jauje ge ndzedá á kure. Báda á shaitaine wá, á ba anƙwa, amá ma a shakur vaatara lámare nanna keni, Dadaamiya á de vakurte midalire, á de magakurná ba nane puta, geni á fertakuraferta an nane.

¹⁴ Adaba una nanna egdzar mama-aha-aaruwa, gawanápteka dekideki ge elva á mága hele. ¹⁵ Elva-aaruwa ba una ge kure, wallá kwa egdzara-ka, uweka, lawanaale ba kure elva-aaruwa nanna, tara jirire an fida keni. ¹⁶ Slawanaasle á ba áte náza sha na mi gan barka ge Dadaamiya argena má mi za dafa á Yaakadada na. Má mi eksante, mi shuhe na wá, gamiyevka palle antara Yaisu *Almasiihu adaba uzhe-aara na ndza a puwanvaa nane na emtu? Adaliye, má mi kezlanve dafa mi ezza na wá, gamiyevka palle antara Yaisu Almasiihu adaba shifa-aara na ndza a yanaa nane na emtu? ¹⁷ Dafa wá, ba dagwala palle, amá mi kwakya mi zá ba una nanna; amaana: am kwakyire á miya nanna wá, gamiyevge ba seke ura palle.

¹⁸ Zharauzhára áte una tá anƙwa maganá emnde a *Iserayiila: Tá icanante dabba ge Dadaamiya áte tate-aara seke una a kwaratersaa nane, daaci emnde na má zaruze hyuwa nanna, bademme-aatare garevge emnde á Dadaamiya á ba an jirire. ¹⁹ Kwá á ba á cenáncena ndza názu yá anƙwa bakurná iya na? Emtu kwá cenán ba seke hyuwa na tá icanante ge hele keni duksa emtu? Ba hele nanna deme, duksa á jirire emtu? ²⁰ Una duksa á jirireka dekideki. Arge una nanna, názu yá bakurná iya wá: Má emnde na zlaƙe dabarka Yaisu *Almasiihu ta icataa duksa wá, tá vante ge Dadaamiya-ka, amá tá vaterte ge jini-aha. Adaba una nanna, wayanka kwá gev palle antara jini-aha. ²¹ Una á taa gevka dekideki, kwá de shá názena ni tá fater ge jini-aha, adaliye kwá se sha una á katafke á Yaakadada Yaisu Almasiihu. Zlaƙe adaliye: Kwá dzegwánka de zá názena tá gyater ge jini-aha, kwá se zá náza á Yaakadada Yaisu Almasiihu keni ba kure. ²² Má gevge ni mi magán estuwa wá, mi kátá elva á Yaakadada, emtu kwa kurken mí januje an ndzedá emtu?

Ma am uwe keni magaumága adaba hairire á emnde umele

²³ A ba emnde umele á kure: Ábi duksa bademme gevge ba halál? Una ba jire-aatare. Amá wá, duksa bademmeka una watse emtake áte miya. Ta bántsa itare: Anƙwa baráma á mága ma uwe keni. Ay degiya, duksa na watse á melamiyuka dekideki ge daba Dadaamiya keni anƙwa. ²⁴ Ma ware á kure keni magaumága názena ni watse emtake áte emnde umele, zharauka názu watse emtake ba ge kure palle na. ²⁵ Bademme á hyuwa-aha na tá anƙwa valaná am kwaskwe wá, ma ndza ta icanante ge hele keni ndaveka ka, dzameka ire átekwa dekideki, ká naba esshekwa, ká de ezza duksa á nja. ²⁶ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: Haha, antara názu átekwa bademme ba náza á Yaakadada.

²⁷ Ma a dahakte vaatara ura á nja na zlaƙe fetareka áte Yaisu ge de za náza za am mba-aara keni, má ba eksakaarekse duwa wá, ndaveka, dzameka ire áte náza za nanna dekideki, ká naba ezza. ²⁸ Amá má a se balaksehe ge ura umele geni hyuwa nanna ndza ta icanante ge hele wá, naba yanya, zeka mázla-aara, adaba á de sha shunƙula edda una

a se balaksebale na. ²⁹ Ya ndaaná adaba uwe una; Yá kuva ba názu watse á de dzamaná nane na. Ekka wá, yá kuva náza á nja ka mázla-aara.

Bánka zlahe: Má ba mbate duksa bademme ba halál, ay labára yá zeka adaba edda una a se balisebála na?

³⁰ Bánka zlahe adaliye, a ba ka: Má ba ganarge maduwa ge náza za-aaruwa an zhera á Dadaamiya, labára tá tsakiyaare elva arge názu ya magar maduwa lauktu yá ezza?

³¹ Duksa yaikke na yá bakaná iya wá: ma ka ján vaatara ire an náza za, bi náza essha, ma ká maga ba uwe keni, emmága á ba áte una ni watse emnde bademme tá de zleba Dadaamiya adaba ekka na. ³² Ma am uwe keni magaumága á ba áte una ni watse kwá de magateránka emtanjire ge emnde umele an nane, ma ge Yahudiya-aha, ma ge emnde a fetarfe, ma ge emnde-ara keni egdzara á nálgaadama bademme. ³³ Magaumága á ba áte una yá anjwa á maganá iya na. Am názu yá maganá ya bademme wá, yá anjwa wava geni a gevge áte shagerire, emnde keni tá de hayánhaya. Yá manka názu watse emtake ba ge iya palle na, amá yá maga názu watse emtake áte emnde bademme, geni itare keni a lyarlya shifa-aatare áza Dadaamiya.

11

¹ Dabaufába ba sera-aaruwa, ba seke una iya keni yá anjwa daba sera á Yaisu *Almasiihu na.

Fáda ire á nwasha á katafke á Dadaamiya

² Iya yá zleba ba kure, adaba danseka am ire á kure am názu kwá maganá kure bademme, kwá anjwa maga ba názu ndza ya bakurnaa iya na. ³ Amá náwa názu yá kátá kwá diyeddiye zlahe adaliye: Yaisu *Almasiihu wá, ire ba nane arge zala bademme, zhele keni ire ba nane arge mukse, Dadaamiya nane ire arge Yaisu Almasiihu. ⁴ Má zhele á njala áza Dadaamiya, bi anjwa á mbedateru elva na ndza a shanaa nane áza Dadaamiya ge emnde wá, sey á eksevarekse dzakwa emtsaade. Má magaaka una njanna wá, a epsawaa Yaisu Almasiihu na ire arge nane na. ⁵ Amá mukse wá, estuweka. Má mukse anjwa á njala áza Dadaamiya, bi anjwa á mbedateru názu a shanaa nane áza Dadaamiya ge emnde, an ire dey, nane keni anjwa á epsawa zhele-aara na ire arge nane na. Nane gevge ba seke mukse na a sehese ire na, una zherwe jipu. ⁶ Ha! Má mukse njanna wayaaka fáda ire, labára á icanvaareka, bi á sehesehe úgje njanna ba dekideki? Ay degiya, una duksa zherwe náza enndaaka. Daaci má estuwa, sey mukse á fadesefade ire-aara.

⁷ Amá ge zhele wá, má anjwa á njala áza Dadaamiya wá, á fáfeka ire. Adaba Dadaamiya a nderaa zhele áte ndera-aara ge nane, zhele á mara yaikkire á Dadaamiya. Amá mukse wá, á mara ba yaikkire á zhele. ⁸ Diyamidiya geni Dadaamiya ndza sanseka zhele am vuwa á mukse, amá ndza a sanse ba mukse am vuwa á zhele. ⁹ Zlahe adaliye: Dadaamiya ndza nderaaka zhele adaba mukse, amá ndza a nderaa mukse adaba zhele. ¹⁰ Adaba una njanna, sey ba mukse una á fada ire-aara, ge marese zherwe na á fáná nane áte zhele-aara, ira adaba malika-aha keni. ¹¹ Amá keni ge njá á miya am elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ma mukse keni á ba an dárádza-aara ba seke zhele,

zhele keni á ba an dárádza-aara, ma ware-aatare keni á hyepka má baaka palle-aatare. ¹² Ba seke una ni Dadaamiya ndza a tedese mukse am vuwa á zhele na wá, kina keni ba mukse una á yá zhele, duksa bademme á maganá ba Dadaamiya slera-aara.

¹³ Lawanaale ba kure an ire á kure má shagera geni mukse á sem jáháva ge ñala Dadaamiya an ire dey. ¹⁴ Zhele maa, áte názu mi zharanaa miya á ba am njá á emnde am duniya keni wá, úgje sladde am ire wá, á gev duksa zherwe ge ñane. ¹⁵ Amá má mukse a shaa úgje sladde am ire wá, á fanaare ge dárádza. Adaba Dadaamiya ndza a vanta úgje sladde ba ge mukse ba seke lafaya ge sheba ire-aara an ñane. ¹⁶ Má ankwá ura á kátá gá jáwe arge elva ñanna wá, nává názu yá banná iya ge edda-aara: ma ñere, ma aiklaisiya-aha á Yaisu Almasiihu na tá áme keni, nafe á miya ba una baaka umele.

Elva a dafa á dzámá Yaakadada

¹⁷ Am názu yá bakurná iya kina na wá, yá galakurka mázla-aara. Adaba am jáháva á kure á katafke á Yaakadada, kwá maga ba mandzawire, arge mága shagerire ge dákurá á de katafke. ¹⁸ Emtsaade wá, ta bántsa: Ba kelaa má jakurammeje á katafke á Dadaamiya wá, sey ba gergere ye á kure. Una ba iya keni kyalma-aara fantaarefe. ¹⁹ Baira deme, shagera ba kwá tegava ñanna, geni tá sesse emnde na tá ankwá daba Yaisu *Almasiihu an jirire na. ²⁰ Má kwá jáháva á kure ñanna wá, kwá zá dafa á Yaakadada ka kure dekideki. ²¹ Ya ndahanaa adaba uwe una, adaba ma ware keni á de berda ba dafa-aara ge ñane, daaci á zuze, á shushe á ba áte hufe-aara haa á weshanante ire, am emnde umele á waterá ba waya. ²² Má kwá maga ba una, baaka há á kure ge zá dafa á kure ñanna, kwá shá duksa á kure am hufe-aara emtu? Emtu kwá kátá epsawa aiklaisiya á Dadaamiya emtu? Emtu kwá kátá fateraare zherwe ge talága-aha emtu? Kwá kátá yá bakurá uwe kina? Kwa kurken yá galakurgála emtu arge una? Yá galakurka dekideki.

²³ Náwa duksa na yá kwarakursa iya na wá, iya keni ndza a kwarisaa ba Yaakadada emtsaade. Lauktu tá velateru Yaakadada Yaisu ge kelaade-aha-aara wá, ba vacite ñanna an vayiya, a eksetaa dafa, ²⁴ a slafan we-aara ge Dadaamiya argena, a ba ñane á elvan ge emnde-aara: Una degiya vuwa-aaruwa, yá yanya shifa-aaruwa adaba kure. Kure keni magaumága ba estuwa ganakini kwá dzamidzáma an ñane. ²⁵ Am iga á masane, a eksetaa náza sha keni, a ba ñane: Una wá, namána anwaslire na watse á de ngufaterá Dadaamiya ge emnde an uzhe-aaruwa. Ma kwa jamme vaatara ge sha jeba á una keni, magaumága ge kwá dzamidzáma an ñane.

²⁶ Elva á Yaakadada ñanna wá, amaana: ma kwa jamme vaatara ge zá dafa ñanna, ira sha náza sha ñanna, kwá ankwá bálá elva a emtsa-aara dem sarte na má de saasa ñane.

²⁷ Adaba una ñanna, ma ware una a zu dáfá á dzámá Yaakadada, a sharhe náza sha-aara an baakire á zherwe, daaci edda-aara gaaga haypa áte Yaakadada antara uzhe-aara. ²⁸ Daaci ma ware keni sey á zlauzle am hábaza názu am ñane emtsaade ba shagera, lauktu á ezsha. ²⁹ Má edda-aara lanaaka ba shagera geni una vuwa á Yaakadada, ma a zuhe, a shuhe keni, a zaare ba shairiya ge ire-aara. ³⁰ Adaba ba una ñanna, emnde á kure kwakya ta lipa-aha, emnde

umele keni garevge lipa-aha baaka ndzedfa-aatare, emnde umele d'eme emtsaremtsa. ³¹ Amá ma andze mi habazesaa ba miya emtsaade názu am hudé á miya lauktu mi ezza, mi essha wá, daaci Dadaamiya ma andze á zamika an shairiya mázla-aara. ³² Ma Yaakadada Dadaamiya á fá zlada áte miya keni geni duksa umeleka, una ba geni á fámiya am enkale, lauktu á de ñamika am shairiya mázla-aara seke emnde bademme am duniya.

³³ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, má kwá jáháva ge zá dáfá á Yaakadada wá, faufa ervaunjde geni a saremsa emnde bademme emtsaade. ³⁴ Má ankwá ura á taa bashuka waya, sey á zuze duksa am mba-aara emtsaade, geni tedawanteka shairiya áte ire á kure am jáhava á kure. Jugena á elva-aha umele wá, watse yá de palakurnaapálá ma danemda ázekure.

12

Hákuma á mága slera-aha gergere na á vatertá

Shedekwe Cufedde ge emnde

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, mí ndáhá elva áte hákuma á mága slera-aha gergere na á vatertá Shedekwe Cufedde ge emnde na. Yá kátá kwá cenevaacena una ba shagera. ² Diyaweddiye geni am sarte na zlafe fakurtareka áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ndza á tedakura ba Shaitaine an hákuma-aara á de maga hele, názu wallá á ndáhá elva ka. ³ Adaba una ñanna, yá kata kwá diyeddiye ba shagera: geni má ba jirire ankwá Shedekwe á Dadaamiya am ura ñanna wá, edda-aara á dzegwánka nyanya Yaisu Almasiihu. Zlafe ádaliye: ura ba dey, á taa ndaaseka áte Yaisu Almasiihu geni ba ñane una Yaakadada, sey á banná ba Shedekwe Cufedde ge edda-aara.

⁴ Ankwá hákuma á maga slera-aha gergere ge emnde, amá á tegaterá ba Shedekwe Cufedde palle. ⁵ Ankwá slera-aha gergere á fateraare Yaakadada Yaisu Almasiihu ge emnde-aara, amá tá maganán ba ge Yaakadada palle. ⁶ Zlafe ádaliye: ankwá hákuma á mága slera-aha gergere, amá ba Dadaamiya palle una á dá slera-aha ñanna á de katafke geni a gevge. ⁷ Shedekwe Cufedde ankwá máráva am kure an jeba á hákuma-aha ñanna, geni kwá magateránmaga námpire ge emnde an ñane. ⁸ Ge ura umele, Shedekwe Cufedde á vante hákuma á pálá sera á elva-aha an ilmu na a vanta Dadaamiya. Ge ura umele, Shedekwe ñanna á vante hákuma á dise elva shagera ge enndaha. ⁹ Ge ura umele, ba Shedekwe ñanna, á vante hákuma á fetarfire áte duksa geni a de gevge ba jirire. Ge ura umele, á vante hákuma á mba ura áte lapikere. ¹⁰ Ba Shedekwe ñanna palle, ge ura umele á vante hákuma á mága najipu-aha; ge ura umele, á vante slera á nabiyire; ge ura umele á vante hákuma á lanaale-aara, tara una jini, an tara Shedekwe Cufedde keni; ge ura umele á vante hákuma á ndáhá elva anwaslire na ni ba ñane keni diyaaka na; ba Shedekwe ñanna, á vante hákuma ge ura umele geni á palanaapálá elva ñanna. ¹¹ Bademme á hákuma-aha ñanna, ba slera á Shedekwe Cufedde palle, á tegaterá ge emnde-aara bademme áte una á kataná ñane.

Ubiya-aha kwakya am vuwa palle

¹² Diyamidiya geni vuwa á urimagwe wá, ñane palle ba ñane, amá ubiyya-aha kwakya, antara duksa-aha gergere ankwá an dzagwa am ñane. Ma kwakya ubiyya-aha, an duksa-aha ñanna am ñane keni, zhera-aara ge ñane wá, ba vuwa palle. Vuwa á Yaisu *Almasiihu keni ba estuwa ñanna, amaana: aiklasiyya-aara. ¹³ Miya bademme á miya, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele, ma náve-aha, ma emnde na tá kwará ire-aatare na, bademme am sarte na magaramiyyaamaga baptisma, mi naba jamme, gamiyevge ba palle. Una keni á ba an hákuma á Shedekwe Cufedfe ñanna palle, ba Shedekwe ñanna palle una ankwá am ma ware á miya keni bademme. ¹⁴ Vuwa á urimagwe gevka ba ubiyya palle, amá ubiyya-aha, an dzágwa á duksa-aha umele kwakya ankwá am ñane. ¹⁵ Má bánba sera: Iya wá, yá máslaaveka an vuwa, adaba ganevka erva, una á ba magaavemage emtu, geni á njinja yiyiye áte vuwa? ¹⁶ Má bánba hyema: Iya keni yá máslaaveka an vuwa, adaba ganevka ice, una ba jirire geni ñane gevka tate umele áte vuwa emtu? ¹⁷ Ma andze vuwa á urimagwe deme surumme ni ba ice palle wá, ma andze á cenáná an uwe kena duksa? Bi ma andze Dadaamiya a nderaa ba hyema palle geni ura wá, ma andze á sáná an uwe kena duksa? ¹⁸ Amá Dadaamiya nderaaka ura estuwa. Dadaamiya a ndera vuwa á urimagwe wá, an duksa-aha umele gergere bademme an dzagwa am ñane, áte una á kataná ñane. ¹⁹ Ma andze Dadaamiya a nderaa ba duksa palle am njá á duksa-aha na mí zharaná miya áte vuwa á urimagwe na wá, una ma andze vuweka dekideki. ²⁰ Amá gevka estuwa; ankwá ubiyya-aha gergere, antara duksa-aha gergere an dzagwa am vuwa á urimagwe, bademme á duksa-aha ñanna, ta jemaa ba vuwa palle.

²¹ Daaci má estuwa, ice á taa banánka ge erva: baaka wedere-aaruwa an ka. Ire keni á dzegwánka baterán ge sera-aha: baaka wedere-aaruwa an kure. ²² Baira ba egdzar duksa-aha na tá am vuwa á miya, miya mi fateruka hyema geni baaka payda-aatare na wá, tá ñaná ba itare shifa á miya. ²³ Zlabe adaliye, duksa-aha umele keni tá ankwá áte vuwa á urimagwe, amá miya mí feka dárádza áte itare, ira duksa-aha umele keni mí maga zherwe-aara jipu, mí njá á ba tsufatertsufa, tá ñaná ba itare zlabe adaliye shifa á urimagwe. ²⁴ Duksa-aha na áte vuwa á ura bademme, duksa na shagera ge ezzhárá-aara, á famika am zherwe, baaka wedere á miya ge etsufa-aara na keni, a nderanaa Dadaamiya ba estuwa áte una ndza a katanaa ñane. Daaci a naba fa dárádza áte duksa na á fá ura am zherwe na kwakya-aara. ²⁵ Dadaamiya a naba jemaa duksa-aha ñanna am vuwa á urimagwe, wayaaka an tegava-aatare dekideki, á kátá tá maga duksa bademme átirpalle.

²⁶ Má ankwá zladá áte duksa palle am vuwa á ura, vuwa bademme á tápá ba zladá ñanna. Má ubiyya palle shansha gedá, bademme á vuwa á eggedá.

²⁷ Daaci ba ekkure na una kwa vuwa á Yaisu *Almasiihu. Ma ware á kure keni ñane duksa palle áte vuwa ñanna. ²⁸ Náwa Dadaamiya á bazlátar estuwa emnde am aiklasiyya-aara: Zunñwe wá, a dzerese emnde a belá á Yaisu Almasiihu. Ge buwire, a dzerese emnde a mága nabiyire. Ge keyire, a dzerese emnde a kwaratersa duksa ge emnde. Am iga á emnde ñanna, a dzerese emnde a mága najipu-aha, antara

emnde na a vaterte hákuma á mba emnde na ta lapika-aha na. Ge emnde umele, a vaterte hákuma á melateru ge emnde. Ge emnde umele a vaterte hákuma á gev emnde a sawari á aiklaisiya. Ge emnde umele zlaɓe ádaliye, a vaterte hákuma á ndáhá elva-aha gergere na ni ba itare keni diyarka na.

²⁹ Am názu kwa cenanaa kure kina na wá, emnde baɗemme ta ba emnde a belá emtu? Emtu emnde baɗemme tá dzegwándzegwa mága nabiyyire emtu? Emtu baɗemme tá dzegwándzegwa mága malumire, bi mága najipu-aha gergere emtu? ³⁰ Emtu, itare wá, baɗemme ma ware-aatare keni an hákuma á mba ura áte lapikere emtu? Emtu baɗemme-aatare tá an hákuma á ndáhá elva-aha gergere na ni ba itare keni tá cenánka na emtu? Emtu má ndarsendáhe elva áɗwaslire ɗanna wá, ma ware keni á naba palanaapálá emtu? ³¹ Názu yá bakurná iya wá, kataukátá ba hákuma-aha na ni an námpire jipu na. Amá wá, yá marakuránmárá ba iya ɗanna zlaɓe ádaliye unɗele á duksa umele na ni jauje ge duksa baɗemme na.

13

Shá wayavire jauje ge duksa baɗemme

¹ Ma yá an hákuma á ndaha elva an we á emnde na tá am duniya na baɗemme, antara ba elva á malika-aha keni, máki ɓaaka tsawe ba wáyávire am iya wá, nara-aaruwa á gev ba dey. Baira yá gev ba seke hula á ganɗa, an nalgaita na ɓaaka sera-aara ɗekideki, á waterwa am hyema ge emnde na. ² Una ma Dadaamiya a vite hákuma á nabiyyire keni, ma diyandiya duksa baɗemme, ma ya shaa hákuma á dise nasherire-aha baɗemme, ma ya shaa fetarfire na yá naba tsantetse wa an ɗane keni, má ɓaaka wáyáva am iya wá, hyanevka ba názara keni. ³ Zlaɓe ádaliye, ma ya tegaterse nalmane-aaruwa baɗemme ge talágá-aha, ma ya yaa shifa-aaruwa baɗemme geni a zariyuze an kárá adaba fetarfire keni, má yirye mága wáyávire wá, una-aha ɗanna baɗemme na á magiyánka námpire ɗekideki.

⁴ Wáyávire wá, á vante farvaunɗe ge ura; wáyávire, á vante maggwire ge ura. Sleyayava á feka ice am duksa á ura; wáyávire á feka ura am kurávire, á feka ura am gálá ire keni. ⁵ Wáyávire á manka ɓaakire á zherwe. Ura anɗkwa wáyáva-aara wá, á magaterteka emtanɗkire ge emnde, á iceka ervaunɗe watsewatse, á manka dugune áte ura. ⁶ Ura an wáyáva, á higarka ge mandzawire, amá á higa arge jirire. ⁷ Wáyávire, á faná ervaunɗe ge duksa baɗemme. Wáyávire á vante fetarfire á jirire ge ura, á vante tama ge ura; ura anɗkwa wayava-aara á ɗanaɗa ervaunɗe-aara am duksa baɗemme.

⁸ Wáyávire wá, dem ba ge ɗekideki á njá ba kela-aara. Amá tara hákuma á mága nabiyyire, antara hákuma á ndaha elva na ni ba edda-aara keni á cenánka na, ira hákuma á dise ndáhá elva shagera na, baɗemme watse á zlauzle. ⁹ Adaba kina wá, ma diya á miya, ma nabiyyire á miya keni, baɗemme zlaɓe mí maga ba kyalma-aha-aara. ¹⁰ Amá má de samsa una hyebhye baɗemme na, daaci una kyalma kyalma na baɗemme watse á zlauzle.

¹¹ Am sarte na zlaɓe ndza ya ba seke egdzere wá, ma yá ndáhá elva, ma yá dzámá duksa, ma fa hyema-aaruwa áte duksa keni, ndza ya magán ba seke egdzere ɗanna. Amá am sarte na ganevge ura wá,

yanánya hala á egdzarire mázla-aara. ¹² Am kinire na wá, ma uwe keni zlaβe mí zhárá ba kyalma-aha-aara ba seke má tá zhárá duksa am kweteram na á zhareka shagera na. Amá vacite umele wá, watse mí de nanna duksa ηanna ba tsefanje átuwa á ice á miya. Kina wá, ma uwe keni ya dise ba kyalma-aara, amá vacite ηanna wá, yá de diyeddiye baβemme, ba seke una a diyisaa Dadaamiya na.

¹³ Amá ankwá duksa-aha keye wá, baaka zle-aatare dekideki: Ba fetarfire, táma, ira wáyávire. Amá yaikke-aatare wá, ba wáyávire.

14

Hákuma á mága nabiyire an hakuma á ndáha elva áηwaslire

¹ Wavauwáva ba shagera geni kwá gevge emnde a wáyáva, kataukatá hákuma-aha na á vatertaa Sheβekwe á Dadaamiya ge emnde na keni. Kwakya-aara wá, kataukatá ba hákuma á mága nabiyire. ² Má ura á ndáhá elva áηwaslire na ni ba ηane keni á cenánka na wá, á baterán ge emndimagwaha ka, á banán ba ge Dadaamiya an ire-aara, adaba ba Dadaamiya palle una á cenáncena. Adaba edda una ηanna keni á ndaha ba nasherire na ni a vantaá Dadaamiya an hákuma á Sheβekwe Cuβeβe. ³ Amá edda una ni á maga nabiyire wá, ηane á baterán ba ge emndimagwaha geni á magaterá námpire, á faterem ndzedá am vuwa, ira á ekhyaterá ervaunje zlaβe ádalije. ⁴ Daaci edda una an hákuma á ndáhá elva áηwaslire na ni ba ηane keni á cenánka na wá, ηane á vante ndzedá ba ge ire-aara palle am fetarfire-aara. Amá edda una ni á maga nabiyire wá, ηane á faterem ndzedá am vuwa ge emnde á Dadaamiya baβemme am fetarfire-aatare. ⁵ Ate iya wá, ma baβemme á kure shakuránsha hákuma á ndáha elva na ni ba kure ηanna keni kwá cenánka na keni ba shagera. Amá una yá kataná ya kwakya-aara wá, ma ware á kure keni á shánsha hákuma á mága slera á nabiyire. Adaba átire ba nabiyire, arge edda una á tsáká elva áηwaslire na ni ba ηane ηanna keni á cenánka na. Sey máki jesarje edda una á pálá elva ηanna, lauktu á maganá námpire ge aiklaisiya keni.

⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina má danemda á dezekure, daaci yá de tsakakurse elva-aha, amá cenakuránka dekideki, ázara námpire-aaruwa ge kure? Shagera-aara wá, yá tsakakurse názu ndza a binaa Dadaamiya, bi yá vakurte diya-aha umele am elva á Dadaamiya, bi yá bakurá sera á elva á nabiyire-aaruwa, bi yá kwarakurse elva á Dadaamiya an elva na kwá cenáncena. Má baaka una ηanna wá, daaci námpire-aaruwa ge kure keni ba baaka.

⁷ Kina ba seke kazlaja á gá gwesa, seke tara nalgaita, an gadzavera, diyamidiya tsa geni tá ndaaka elva. Amá má edda á fertá nalgaita ηanna á ferteka an unηule-aara, má edda gadzavera keni á jeka an unηule-aara, má tá weshusha ba dey, á cenáná ware sera-aara, antara emtakire á gwesa? ⁸ Ge dáhá emnde á dem wáva keni ba estuwa. Má edda á fertá derkwákwá fertaaka náza wáva ba shagera á dem hyema á emnde, ware edda una á de ηgwádáva ge dem wáva ba dekideki keni? ⁹ Ba duksa palle ge kure keni, má kwá ndáhá elva áηwaslire na ni ba kure ηanna keni kwá cenánka na, tá de cenákurá estara kena emnde? Daaci elva á kure kwá ndahaná á dem kaamba ba dey.

¹⁰ Anƙwa elva-aha gergere kwakya am duniya, amá baɗemme á elva-aha, emnde a ndáhá-aara tá cenáncena maana-aha-aara baɗemme. ¹¹ Amá má gevge ni ura á biya elva, amá yá cenánka elva-aara ɗekidɗeki wá, edda-aara gevge ba seke wayve ázerwa, iya keni ya ba seke wayve ázerɗara.

¹² Daaci ba seke una ni wayakurwáyá jipu an hákuma-aha na ni á vatertá Shedefkwe Cufedɗe ge emnde á Dadaamiya na wá, kwakya-aara kataukátá ba hákuma á mága duksa na ni watse á de melaterumele ge emnde á Dadaamiya am fetarfire-aatare na.

¹³ Adaba una ɗanna, edda una an hákuma á ndáhá elva áɗwaslire na ni ba ɗane ɗanna keni á cenánka na wá, sey á ɗala Dadaamiya zlaɓe ádaliye geni á vante hákuma á eppálá-aara keni. ¹⁴ Má yá anƙwa maga maduwa an elva áɗwaslire na ni ba iya keni yá cenánka na, am ervaunɗe-aaruwa yá maga ba maduwa á jirire, amá am enƙale-aaruwa, baaka duksa ɗekidɗeki. ¹⁵ Ay yá maganá estara? Sey yá ɗala hákuma á eppálá-aara keni áza Dadaamiya. Estuwa, yá maga maduwa an elva na tá cenáncená emnde na, yá emmága an elva á ekse-aaruwa keni. Ba estuwa ge belá láhe keni, yá beláná an elva na tá cenáncená emnde na, yá eɓbela an elva á ekse-aaruwa keni. ¹⁶ Má baaka una, edda una ɗane zlaɓe ba seke wayve na keni, má diyaaka sera á názu ká tsakaná ka am slafawe á ɗa á deza Dadaamiya, adaba elva ɗanna á cenánka ɗane á de ɗuta estara kema *Aamin? ¹⁷ Ekka wá, ma ká anƙwa slafaná we á ɗa á ba an unɗule-aara ge Dadaamiya keni, á melanuka ɗekidɗeki ge edda una á cenánka na.

¹⁸ Yá anƙwa slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya, adaba janakuruuje ge kure baɗemme an ndaha elva áɗwaslire na ni ba iya keni diyanka na. ¹⁹ Amá má am jáháva á emnde a fetarfe wá, ya hayaa ba ndaase elva buwa, bi keye na tá cenáncena emnde na, geni yá kwaraterse duksa an ɗane, arge elva-aha na tá cenánka na. Ma ya ndaase elva debu keni á hyefka ba názara keni.

²⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, gawevka ba seke egdzara mesheshe an enƙale. Má áte elva a haypa wá, gawevge ba seke egdzara mesheshe na zlaɓe ta dzegwánka mága haypa na. Amá an enƙale wá, gawevge ba seke zala na hyairefhye na. ²¹ Anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane:

Yá de bateránba elva-aaruwa ge emnde-aaruwa an elva na tá cenánka itare na; watse yá bela wayve-aha, tá de bateraa elva-aaruwa an elva na diyarka itare ɗekidɗeki na, aley tá de fisaareka á bina.

²² Daaci estuwa, bateraa elva na tá cenánka emnde ɗekidɗeki na ge emnde, una ɗanna gevge nalaama ge emnde na kwalarevkwále ge fetaare áte Yaisu *Almasiihu na, geni itare garevka emnde á Dadaamiya, una ge emnde a fetarfe ka. Amá hákuma á mága nabiyire wá, una keni nalaama ge emnde na fartarfe na, geni Dadaamiya anƙwa antara itare, una ta baaka emnde umele amkwa.

²³ Máki seke jarammeje emnde á Dadaamiya am tate palle, daaci itare baɗemme farantaufe ge tsaka elva-aha na ni diyarka ɗekidɗeki, má daremda emnde na zlaɓe gyairebka am fetarfire, antara emnde na zlaɓe fartaareka ɗekidɗeki na, tá bánka emnde na tá an shaitaine emtu? ²⁴ Amá má am jáháva-aatare ni, baɗemme tá maga ba nabiyire, tá bálá waazu na ta cenanaa itare áza Dadaamiya am dágave-aatare an

elva a ekse-aatare wá, una ma ta demaa ba emnde na zlaɓe gyarebka am fetarfire, an emnde na zlaɓe fartareka dekiɗeki na keni, ba vacite ɲanna itare keni tá diyeddiye haypa-aatare aɗaba názu ta cenanaa an hyema-aatare am jáháva ɲanna, tá diyeddiye am erwaunɗe-aatare geni ɲáteraana shairiya á Dadaamiya. ²⁵ Daaci nasherire na am erwaunɗe-aatare baɗemme á semsa á sem enkale-aatare, tá demda am sera á Dadaamiya, tá de ganaaga ire-aatare á dem áhá, tá de bánba ganakini ba jirire áŋkwa Dadaamiya antara emnde na.

Duksa baɗemme magaumaága á ba an enkale an unɲule-aara

²⁶ Daaci yá bakurá uwe kina egdzar mama-aha-aaruwa? Názu yá bakurná iya wá: Ma kwa jamme vaatara ge cena elva á Dadaamiya keni, edda una má aŋkwa láhe ázeɲara na ba á belá láhe. Iyau, edda una ni aŋkwa elva á Dadaamiya ázeɲara ge kwaraterkwará ge emnde na, ba á emmága. Ba estuwa ge edda una an názu ndza a maransaa Dadaamiya am wahayu keni. Adaliye: Edda una an hákuma á ndáhá elva áŋwaslire na ni ba ɲane keni á cenánka na, ɲane keni ba á eɓbálá, lauktu á ɗabaná edda una an hákuma á pálá elva áŋwaslire ɲanna. Baɗemme á názu kwá de maganá kure wá, magaumaága á ba áte una ni watse á de melaterumele ge emnde á Dadaamiya am fetarfire-aatare na. ²⁷ Náza á emnde a ndáhá elva-aha na á cenánka ura na wá, sey tá ndahaná ba emnde buwa, kwakya-aara a jauka am emnde keye. Zlaɓe ádaliye keni, sey tá ndahaná an palpale, á másá sey á jesarje edda una ni an hákuma á pálá elva-aha-aatare ɲanna ge eptsepsa-aara. ²⁸ Má gevge ni jesarka edda una an hákuma á palatera elva-aha ɲanna ge emnde wá, a kabalarka vuwa-aatare á katafke á jáháva, amá a ndarndáhá á ba am erwaunɗe-aatare antara Dadaamiya. ²⁹ Ba duksa palle ge emnde na tá an hákuma á mága nabiyire keni. Itare keni sey tá ndahaná ba emnde buwa, bi keye, emnde umele tá cenaná á ba an hyema, daaci tá lanaale tara elva ɲanna jirire, an fida keni. ³⁰ Má gevge ni á ba am sarte ɲanna, Dadaamiya a naba maranse duksa ge ura umele am dáɗave-aatare wá, daaci edda una an elva áte we na, sey ba á farwaunɗe emtsaɗe, á ndasendaha edda una a shaa nabiyire na. ³¹ Ábi baɗemme á kure, ma ware keni kwá de ndasendáhe nabiyire á kure? Amá ndaundaha á ba an palpale, geni kwá cenevaacena duksa am huɗe-aara, lauktu kwá de shá ndzedá an ɲane am fetarfire á kure. ³² Emnde na Shedfekwe Cufedɗe a vaterre hákuma á mága nabiyire wá, tá naba kwarukwáre erwaunɗe-aatare keni, ma tá kátá ɗuɗe keni tá naba ɗuɗe.

³³ Ya ndanaa aɗaba uwe una, aɗaba Dadaamiya wayaaka wesha elva am dáɗave á miya, ɲane a wayamiyante ba hairire.

Ba seke una ni am aiklaisiya-aha á Dadaamiya baɗemme, ma áme keni ³⁴ ɲwasha a ɗaranuɗe ge we-aatare ba tseriye am jáháva á emnde a fetarfe na wá, daaci ɲwasha-aha á kure keni a ɗabardába á ba áte una ɲanna. An piya ge ɲwasha, geni tá ndaha elva am jáháva. Sey ɲwasha tá ganaaga ire-aatare ba seke una a ndahesa wakita á Dadaamiya na. ³⁵ Má aŋkwa názu cenaránka tá kátá enndáva keni maa, a de ndavarndáva áza zála-aha-aatare am mbá. Aɗaba zherwe geni mukse á ndáhá elva am jáháva á aiklaisiya.

³⁶ Emtu kwa kurken elva á Dadaamiya ɲanna a fantau ázekure zunɲwe emtu? Emtu kwa kurken ba kure palle una kwa emnde a

cena elva á Dadaamiya ñanna emtu? ³⁷ Má edda-aara á slaslán ba seke ñane wá, aṅkwa hákuma á nabiyire ázeṅara, ñane shánsha hákuma áza Shedekwe Cufedde wá, sey á diyeddiye edda-aara geni názu yá bakurná iya na keni, a banerna ba Yaakadada. ³⁸ Má edda-aara cenaaka, ma ware keni a cenaranvaareka ge edda-aara áte jirire.

³⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá bakurná iya kina wá, yá bakurá ba kataukátá mága nabiyire, kataukátá an ervaunḡe á kure palle. Amá emnde na tá an hakuma á ndáha elva-aha na tá cenánka emnde, ba itare keni tá cenánka na keni, piyawaterteka, a naba ndarndáha. ⁴⁰ Amá, duksa bademme, magaumága á ba an eṅkale, magaumága an uṅjule-aara.

15

Elva a tse á Yaisu *Almasiihu am faya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, yá kátá yekuranteyeha labáre á higa, elva á Yaisu *Almasiihu na ndza ya balakurse iya na. Kure keni ndza lyakurvaalya, ṅakurnaṅa an ervaunḡe á kure palle. ² Ba seke una ndza ya ndakurndáhá ñanna wá, á de lyakurá ba elva ñanna má kezlakuranveka fetarfire á kure. Amá máki magakurka áte una ñanna wá, fetarfire á kure na á de gev ba dey.

³ Emtsaade wá, náwa iya, názu ndza ya cenaana iya, ya bakuránba bademme, geni *Almasiihu yanya shifa-aara, a lyamivaare haypa ge miya ba seke una ta puwete am wakita á Dadaamiya werre na. ⁴ Ta hefehe emtsa-aara, amá am hare ge keyire a naba tsetehe am faya ba seke una a ndahanaa wakita á Dadaamiya na. ⁵ Am iga a tse-aara am faya ñanna maa, a de marese ire-aara áza Piyer, lauktu a de maraterse ire antara pukura-aha umele ta kelaawa ju buwa. ⁶ Am iga a una ñanna, a maraterse ire-aara ge emnde-aara tá tsaaka an emnde derenke ilyebe una ta naanaa átirpalle, baira emnde umele-aatare kwakya zlaḡe tá á ba an shifa-aatare, ma emnde umele zlauzle hairire-aatare keni. ⁷ Am iga a una ñanna zlaḡe ádaliye a marese ire-aara áza Yakuba, lauktu a maraterse ire-aara tá antara emnde a bela-aara umele bademme.

⁸ Am iga-aatare bademme, a marise ire-aara ge iya keni. Iya vacite ñanna, ndza ya ba seke egdze na ta yese áṅwaslire, amá zlaḡe hyafka sarte-aara na. ⁹ Iya wá, ya cekwa ba iya am dáḡave á emnde a bela á *Almasiihu. Baira ba ganakini tá dáhiya an slebela ñanna keni, hyanevka ya dekiḡeki, adába ndza ya shateru zlaḡa kwakya ge emnde a dába Almasiihu. ¹⁰ Amá Dadaamiya, am maggwire-aara, a naba magiya ṅurna wá, kwaye ñane ganevge ura estuwa vatena. ṅurna na a maginaa ñane na gavka dey, baira janateruje ge emnde a bela umele bademme an mága slera-aara. Ate jirire wá, una ndzedá-aaruka, a maginaa ba Dadaamiya ṅurna ge emmága-aara. ¹¹ Daaci labáre á higa, elva a Yaisu Almasiihu na, ma ya ndakursaa iya, ma ta ndakursaa emnde a bela umele keni, baaka gergerire-aara, ná balakurá ba duksa palle na kwa fetaara kure am ervaunḡe á kure na.

Elva a tse á emnde am faya

¹² Náwa yá aṅkwa balaná am waazu-aaruwa, ganakini Yaisu *Almasiihu wá, tsetse am faya. Ay a sawa estara zlaḡe ni, tá bántsa

emnde umele am dágave á kure: tá taa tseteka emnde a faya, geni tá gev an shifa adaliye na? ¹³ Ma andze jirire geni tá taa tseteka emnde a faya wá, daaci amaana Almasiihu keni ba tseteka am faya. ¹⁴ Ay degiya, ma andze ba jirire geni tseteka Almasiihu am faya wá, daaci waazu á ñere na keni ma andze ñá maganá á dem kaamba ba dey. Fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu na keni ma andze ba dey. ¹⁵ Ma andze estuwa wá, ñere keni ma andze ña emnde a mága fida áte Dadaamiya. Adaba ña bántsa ñere: Dadaamiya tsantetse Yaisu Almasiihu am faya. Daaci ma andze baaka tse á emnde am faya wá, Dadaamiya ndza tsanteka ñane Yaisu Almasiihu keni am faya. ¹⁶ Ma andze jirire geni tá de tseteka emnde na zlauzle hairire-aatare na am faya wá, Dadaamiya ndza tsanteka ñane Almasiihu keni am faya d'ekid'eki. ¹⁷ Ay ma andze ni tsateka Almasiihu am faya wá, fetarfire á kure áte ñane na keni ma andze á de gev ba dey, sem ba kina keni ma zlafe ba njá á kure ma haypa-aha á kure. ¹⁸ Zlafe ádaliye: Emnde na ndza ta matsa am zhera á Yaisu Almasiihu na keni, ma ba baaka elva-aatare, ma ba kedareked'a ba d'ekid'eki. ¹⁹ Má fetarfire á miya na ni ba ge melamiyumele am duniya na zlauzle wá, una wá, emnde bademme ma andze tá zamivaare ba ge miya kwakya-aara.

²⁰ Amá una ba jirire geni Almasiihu tsetetse am faya, ñane slezuññwe á emnde a faya ge tseta am faya, gev an shifa. ²¹ Amaana: ba seke una ndza a sanaa ba urimagwe emtsa á sem duniya na wá, ge tseta am faya keni á fantuwa ba ura zlafe ádaliye. ²² Ba seke una ni egdzara á Naadama tá emtsa ba seke ñane na wá, emnde na tá ankwá d'aba Yaisu Almasiihu na keni bademme tá de tsetse am faya ba seke ñane. ²³ Amá tseta am faya ñanna wá, ma ura-ara keni á ba an sarte-aara. Almasiihu wá, ñane slezuññwe. Adaliye tá de tsa emnde na ta fetaare áte ñane vacite na má de eptsaptsa ñane. ²⁴ Am iga a una ñanna maa, Yaisu Almasiihu á de kedateraaked'a jini-aha, antara male-aha-aatare bademme, ira emnde na tá an hákuma am duniya na keni bademme, lauktu á de yaná sleksire ge Eddeñara Dadaamiya zlafe ádaliye. Zlakta á duniya watse á ba áte una ñanna mázla-aara. ²⁵ Adába sey Almasiihu á njá an hákuma emtsaade, dem sarte na ni má Dadaamiya gatervege kelaade-aha-aara tate á puwa sera-aara. ²⁶ Kelaade na ni watse á de jáná Dadaamiya am iga a kelaade-aha umele bademme na wá, ñane emtsa na á ceba emnde na. ²⁷ A ba wakita á Dadaamiya wá: Dadaamiya a ganve duksa bademme á dem sera á Egdza-aara. Ma a ndaase estuwa Dadaamiya am wakita-aara keni, una á bánka ganakini edda a jema duksa á dem sera á Egdza-aara na keni ankwá am duksa-aha ñanna. ²⁸ Má duksa bademme demda am sera á Egdza-aara maa, daaci ñane ire-aara keni á de dáná á dem sera á Eddeñara na ndza a vante hákuma na. Estuwa, duksa bademme á de kwaraná ba Dadaamiya.

²⁹ Ankwá elva umele wá, slaslauminaaslasle elva ñanna ba shagera: tá ankwá emnde umele tá lyiyaterá baptisma ge emnde na emtsarem'tsa na. Ma andze ba jirire geni baaka tse á emnde am faya wá, tá lyaterva ge uwe baptisma á emnde ñanna mázla-aara? Ay má estuwa wá, názu tá maganá itare na watse ba dey kwaye kele? ³⁰ Ba ñere ire á ñere keni, labára ña naba eksarhe zlad'a áte ire á ñere estuwa, náwa ba kelaazare ñá njá á ba an emtsa am slerpa na? ³¹ Egdzar mama-aha-

aaruwa, iya wá, ba kelaa wera á ekse, njá-aaruwa ge iya wá, ba watse yá vatevaahé an shifa, ba watse yá haretehárehe an shifa. Una yá ndakur ba jirire duksa ñanna ba estuwa. A gedítaa ba njá á kure kina gakurevge emnde á Yaakadada á miya Yaisu *Almasihu na. ³² Wáva yaikke na yá ankwá maganá iya am Aifaisus áhuna, ba seke yá ankwá slakala an dabba-aha á kaamba na ni, ma andze baaka tse á emnde am faya una, watse yá de shá uwe kena am wáva-aaruwa ñanna? Una ma andze estuwa wá, ma andze jire á naraje na a ba ñane: zaumiyuze, shaumiyushe ba vatena, adaba mákuralla názá á mika na.

³³ Degiya kedawanaaka ire á kure ba dey, adaba mbapse an ura ngudí wá, á badza enjkale á ura shagera. ³⁴ Magauka jeba á baakire á enjkale ñanna! Magauka haypa degiya! Ya ndanaa adaba uwe una: Adaba tá ankwá emnde na zlafe diyarka Dadaamiya na am kure. Yá bakurá una geni ma andze á wakursewe ba zherwe.

Elva a vuwa á emnde má tsaretse am faya

³⁵ Ámbane ankwá ura á enndáva geni watse tá tse estara emnde am faya, bi watse á de gevá estara vuwa-aatare? ³⁶ Ekka edda una ká ndava jeba á ndáva ñanna wá, yá baká ba ka uce! Diyanka wulfe á duksa emtu? Má ka nanna sesse duksa na ndza ka jemaa am haha wá, ba diyakdiya ganakini una ndza ka janaa ka na lebaaleba. ³⁷ Wulfe na ká de janá ka á dem haha na keni, una ma hiya, ma wulfe á uwe keni, ekka ká de ja ba ice á duksa ñanna á dem haha, ká de ja duksa ñanna surumme an waleka. ³⁸ Daaci á de maganá ba Dadaamiya slera-aara, ma ge wulfe á uwe keni á vante nderáva-aara ba gergere antara nderáva á wulfe-aha umele, áte una a katanaa ñane.

³⁹ Zhera ba názu an shifa am vuwa, hyuwa-aha-aatare gergere bademme. Hyuwa á vuwa á urimagwe keni ba giraara, hyuwa á dabba keni ba giraara, hyuwa á yiye keni ba giraara, náza á kelfe keni ba giraara. ⁴⁰ Ankwá kazlaña áte samaya, áte haha keni ankwá duksa-aha, amá wulwulire á názu áte samaya keni ba giraara, zariyire á názu áte haha keni ba giraara. ⁴¹ Wulwulire á vaciya, ñane ba giraara. Wulwulire á tere keni ba giraara, náza á terlyakwa keni ba giraara, ba wulwulire á terlyakwa-aha keni ba gergere bademme.

⁴² Vaci tse á emnde am faya keni watse ba estuwa. Jeba á vuwa ñanna, watse ba giraara tsekemme. Má hederehedfa ura wá, á de ba leba. Amá vuwa na á de vanta Dadaamiya ge tse an ñane á sa am faya na wá, á kedeka mázla-aara. ⁴³ Má tá ankwá hedfa ura wá, vacite ñanna, zlauzle payda á edda-aara, gevge shagerka am ice á emnde. Amá am sarte na má de tsetetse am faya wá, hákuma-aara keni á de gev umele, an zariyire keni watse ba ka hedfu we.

⁴⁴ Zlafe ádalije: Má tá hedfa ura wá, ta hedfaa ba vuwa na á shekwaaka leba na, amá má á de tse edda-aara am faya wá, Dadaamiya á de vante vuwa á samayire. Má diyamidiya ganakini ankwá vuwa a nja am duniya na wá, daaci diyaumiyyediye keni geni vuwa a de nja am samaya keni watse ankwá ba jirire. ⁴⁵ Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Dadaamiya ndza fem shifa am Naadama ura zunjwe, amá Naadama na á de sawa am iga-aara na, amaana: *Almasihu, ñane Shedefkwe á Dadaamiya, á de vatertá ñane shifa na á zleka na ge emnde. ⁴⁶ Kina am zunjwire na wá, emnde

tá nánka vuwa a de nja am samaya, amá tá zhárá ba vuwa na á shekwaaka leba na emtsaade, lauktu watse tá de ná vuwa á samayire. ⁴⁷ Urimagwe zunjwe wá, Dadaamiya ndza a nderanaa an haha, njane ura á duniya, amá ura buwire na ndza a sawa am iga-aara na wá, njane ura á samaya. ⁴⁸ Daaci emnde bádemme am duniya na, ta de eksa ba edda una njane ura duniya na. Emnde na watse tá de njá am samaya keni, watse tá eksa ba ura samaya. ⁴⁹ Kina wá, zlafe mí ba seke edda una njane ura duniya na emtsaade, amá vacite umele, watse mí de gev seke ura samaya.

⁵⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu yá kátá bakurná iya: Urimagwe á taa demka á dem zlaná á Dadaamiya an vuwa na mí zharaná miya kina. Vuwa na watse á de leba na, á taa másláveka an una baaka kefa-aara deki deki na.

⁵¹ Náwa yá anjwa sakuranse nasherire umele: Ba demme á miya ka una watse mí emtsa. Amá wá, ba demme á miya watse á de eptsaptepsa vuwa-aha á miya. ⁵² Vacitu má de fertaranteferta derma á halavuwa á duniya, ba seke ndaha á miya na, ba tara hedanu ge ice, antara werura-aara, kertenj á eptsaptepsa vuwa-aha á miya ba demme. Má fertaranteferta derma njanna wá, emnde na ndza zlauzle hairire-aatare na ba demme tá de tsetse an vuwa na baaka leba-aara deki deki na. Miya emnde na zlafe má an shifa keni vuwa-aha á miya á de eptsaptepsa ba estuwa. ⁵³ Amaana: Vuwa á miya na náwa njane á se máki emtsamimetsa na wá, sey á gevge vuwa na baaka se-aara na emtsaade, lauktu á de njá náza ba ge deki deki. ⁵⁴ Daaci vuwa á miya na má emtsamtsa ura á sepse na wá, má eptsaptepsa estuwa wá, názu ndza ta puwete am wakita á Dadaamiya na gevge mázla-aara. Adaba a bántsa wakita á Dadaamiya:

Garega midalire arge emtsa, kefaranaakedfa ba deki deki.

⁵⁵ A ba njane zlafe adaliye:

Ekka emtsa, áma upa á na na ká ceba emnde an njane na? Áma ndzedfa á na kina? Zlauzle kwa hákuma á na vatena.

⁵⁶ Amá kina wá, haypa-aha á emnde anjwa ngudanse huđe ba ge emtsa emtsaade, lauktu á de cebaná njane emnde. Haypa keni á ngudansa ba *tawraita huđe, lauktu njane á de magaterá emtanjire ge emnde na. ⁵⁷ Amá bawamiyánba ususe ge Dadaamiya, adaba midalire na a vamitaa njane arge emtsa keni na. A vamite áte erva an Yaakadada Yaisu *Almasihhu.

⁵⁸ Daaci adaba ba una njanna egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde-aaruwa keni ba kure, ma vaatara keni njawinja ba dzandzane, tsawaatse ba shagera, dzalauka deki deki, yawánka maganaa slera ge Yaakadada an ervaunde á kure palle. Diyakurdiya, slera na kwá anjwa maganá kure ge Yaakadada na wá, slera á nampire ba njane.

16

Elva a jáhá sadake ge melateru ge aiklaisiya-aha am Urusaliima

¹ Kina wá, yá anjwa kwarakurse elva a jáhá sadake ge melateru ge emnde á Dadaamiya am Urusaliima. Ekkure keni magaumága á ba áte una ndza ya kwaraterse ge aiklaisiya-aha am Galatiya na. ² Elva njanna wá, amaana ba kelaa má samsa vaci laade wá, ma ware á kure keni sey á sansese shunngu áte názena ndza a shanaa njane, daaci á fá una

ɲanna an ire-aara, watse á melateru ge emnde á Dadaamiya an ɲane. Magaumága una ɲanna, ufauka sey sarte á duwa-aaruwa emtsaade á dezekure. ³ Má danemda ya á dezekure wá, kwá de dzeratersá ba kure emnde a dá sadake á kure ɲanna á dem Urusaliima. Daaci iya maa, yá de vaterte nalmesheri am erva ge emnde a dándaa-aara. ⁴ Máki mi nanna zlááláva á elva ɲanna ni, shagera yá duwa ba iya an ire-aaruwa maa, daaci tá de puwisá emnde ɲanna á dem Urusaliima ge da shula ɲanna.

Ngwádáva á Paul ge dem slera á Dadaamiya

⁵ Kina wá, zlaɓe yá dem Makiduniya emtsaade, lauktu watse yá dezekure. Adaba yá de kya ba larde ɲanna, lauktu yá daada á dezekure. ⁶ Máki danemda ádezekure wá, bi watse yá de shekwaashekwa ba cekwaangudí, bi watse yá de zlanazle sarte á lailaidíre bademme ázekure. Daaci má watse hyephe sarte a zláálá-aaruwa ázekure wá, kwá de meliyumele am shula-aaruwa ge dem tate na watse yá detekwa na bademme. ⁷ Wayanka yá de gá ba hare cekwa na má danemda ázekure. Má wayetewáya Dadaamiya wá, yá kátá de shekwaashekwa ba shagera ázekure. ⁸ Amá kina wá, yá kátá nja am Aifaisus áhuna emtsaade, dem sarte á munri á *Pantaikausta. ⁹ Adaba Dadaamiya a weritaa baráma á slera yaikke áhuna, slera ɲanna keni slera á námpire zlaɓe ádaliye. Diyandiya tsa ganakini kelaade-aha-aaruwa keni tá á ba ndaaka.

¹⁰ Má dámnda Timaute ádezekure, lyauvalya am dágave á kure, a njeka an lyawa am dágave á kure, adaba ɲane keni sleslera á Yaakadada ba seke iya. ¹¹ Epsawauka dekidéki. Baira deme, melawanumele ba shagera geni á maga shula-aara á ba an higa, melawanumele geni a se beribera. Náwa iya, an emnde a fetarfe na tá áhuna, bademme ɲá ufa ba sarte a sa-aara.

¹² Amá náza á egdza emmemiya Apaulaus wá, ser kwakya yá ɲalaná á ba an ɲálá, geni a darduwa antara emnde a fetarfe umele ge de tsakurartse, amá zlaɓe eksarka ire-aara emtsaade dekidéki. Má watse eksarekse ire-aara lauktu watse á duwa.

Ga use á Paul antara názu am halavuwa á elva-aha

¹³ Ma vaatara keni puwawanaaka vuwa á kure, tsawátse ba dzandzane am elva á Dadaamiya, gazlauka dekidéki, gawevge ba seke zála na gyarebgye na. ¹⁴ Ma kwá maga ba uwe keni magaumága á ba an wáyáva.

¹⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, ábi kure diyakurdiya Aitiyain antara emnde a há-aara bademme? Diyakurdiya geni ta emnde zunɲwe ba itare am larde á Akaya ge dába Yaisu *Almasiihu? Itare ta vante ire-aatare ge mágá slera á Dadaamiya am dágave á emnde-aara. Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá kataná iya ázekure wá: ¹⁶ Táslawa á kure, cenaucena názu tá bakurná jeba á emnde ɲanna, fawatersaarefe ge itare, antara ge emnde na tá ankwá á maga slera ɲanna antara itare na bademme. ¹⁷ Yá higa jipu áte sawa á tara Aitiyain, antara Faurtunatus, ira Akaikus na. Adaba am sarte na saremsa ásezerwa na, a naba ekhyehe ge ervaunɲe-aaruwa wá, ba seke ya ná ba kure. ¹⁸ Se ekhyarinakhya ervaunɲe ba lailaidíde, ba seke una ndza ta ekhyakuraa ge kure na. Diyawatersediye ba shagera

jeba á emnde ɲanna, geni itare ɲanna wá, hyairebhye geni kwá fá zherwe áte itare.

¹⁹ Aiklaisiya-aha na tá am larde á Aziya bademme tá aɲkwa gakur use-aatare. Tara Akila, tá antara Piriskila, ira emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare bademme, tá aɲkwa gakur use-aatare kwakya, adaba njá á kure antara itare na gakurevge ba palle am sera á Yaakadada. ²⁰ Bademme á emnde á Yaisu *Almasiihu na tá áhuna, tá aɲkwa gakur use-aatare. Gawga use-aha á ɲere am dágave á kure bademme, áte wáyáva á egdzar mama.

²¹ Náwa una wá, yá aɲkwa puwetá ba iya an erva-aaruwa mázla-aara: Iya Paul keni yá aɲkwa á gakur use-aaruwa.

²² Má ura yanaaya Yaakadada, sey á nyainyainvenyainya Dadaamiya edda-aara. «Maranata», amaana: Yaakadada á miya, sawa!

²³ Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu a magakurnaamaga ɲurna.

²⁴ Wáyáva-aaruwa bademme, yá wayakurá an ɲane, ekkure emnde na gamiyevge palle am sera á Yaisu Almasiihu na.

Buwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAURINTUS

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa á puwetá ba iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya áte namaari-aara, a give slebela á Yaisu *Almasiihu. Ná anƙwa puwaná antara egdza emmemiya Timaute. Ná anƙwa á puwakurte ge kure emnde a fetarfe am Kaurintus, antara emnde a fetarfe na tá am kwárá á Akaya bademme. ² A magarakuránmaga tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna, a varakurteva hairire.

Dadaamiya á ekhyaná ervaunƙe ge ura kwakya am sarte á zlaƙa

³ Ususe ge Dadaamiya, Eddenjara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Dadaamiya wá, slemággwe áte emnde, sle-ekhyamiyá ervaunƙe ma vaatara keni. ⁴ Njane anƙwa á ekhyamiyá ervaunƙe am zlaƙa-aha á miya bademme. Á magamiyá una njanna, geni miya keni mi ekhyaternaakhya ervaunƙe ge emnde umele, áte una a ekhyaminaa njane ge miya. ⁵ Almasiihu wá, ndza shushe zlaƙa kwakya. Njere keni ná anƙwa á shá zlaƙa kina ba seke una ndza a shanaa njane. Daaci Dadaamiya keni anƙwa á ekhyamiyá ervaunƙe ba kwakya, adaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu. ⁶ Ma njere ná anƙwa á shá zlaƙa keni, ba geni kure kwá shánsha ndzedá, a lyakurselye Dadaamiya ma vaatara keni. Zlaƙe adaliye, máki Dadaamiya anƙwa á ekhyanerá ervaunƙe ge njere, ba geni a balasebale ervaunƙe á kure, kwá gevge emnde a farvaunƙe ge básha jeba á zlaƙa-aha njanna. ⁷ Baaka shaige á njere dekideki áte kure, diyanjerdiya ganakini baaka mbeƙa á kure áte barama á Dadaamiya. Njane disaa adaba kwa palle antara njere am zlaƙa-aha. Daaci ma ba palle am ndzedá na á vamiƙá Dadaamiya keni.

⁸ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názena ni ná kataná njere wá, ná kátá kwá diyeddiye zlaƙa yaikke na njane shuwaa njere am kwárá á Aziya na. Shanjerushe zlaƙa an tsáká ire. Ndza tamanjerka dekideki ganakini watse njane an shifa. ⁹ Una njane enndaha ba parakke, á ba áte vuwa á njere keni ndza njane tapántápa ganakini watse njane njekana shifana. Mbate wá, Dadaamiya a magaa una njanna, ganakini a fanjertarka áte ndzedá á njere, amá njane fetarfe á ba áte njane. Adaba njane wá, ma emsarentsa emnde keni, sletsatertete ba njane am fáya. ¹⁰ Daaci a lyanjersaa ba njane am zlaƙa yaikke njanna á kátá eksá shifa á njere na. De katafke keni á de lyanjerá ba njane. Una ba jirire njane fá táma á njere á ba áte njane palle, diyanjerdiya geni ma vaatara keni á de lyanjerá ba njane. ¹¹ Amá keni wá, naba melawanjerumele an maduwa-aha á kure. Estuwa, emnde kwákya tá de melanjerumele an maduwa-aha-aatare. Máki lyevaalya Dadaamiya njala á miya, shamiyánsha barka-aara wá, watse emnde kwákya zlaƙe adaliye tá de galá njane adaba njere.

Pekyaapekya Paul ge de Kaurintus

¹² Náwa una dalila á higa á ñere: Ñere wá, diyañerdiya am ire á ñere ganakini shagera zlááva á ñere, baaka duksa mándzawe áte ñere ñekideki, baaka ñeme seke am dágage á kure. A vañertaa ba Dadaamiya una ñanna, enjale á emndimagwahaka ñekideki, ba Dadaamiya una a magañeraa ñgurna-aara. ¹³⁻¹⁴ Daaci am duksa na ñá anjwa puwakurtá ñere bañemme na wá, ñá anjwa ndaakurnda ba parakke áte una kwá dzegwándzegwa eccena-aara na. Aley, sem ba kina keni zlañe kwá cenevaaka elva á ñere shagera. Yá tamaa ákatafke cekwaanğudí wá, watse kwá diyeddiye bañemme geni vaci sawa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ervaunđe á kure watse ba seke nama áte ñere, náza á ñere keni watse ba seke nama áte kure. ¹⁵⁻¹⁶ Adaba iya wá, ndza baaka shaige-aaruwa ñekideki áte duksa-aha ñanna. Ndza ya kátá ba dezekure emtsaadfe, lauktu ma yá dem Makiduniya. Am tse-aaruwa am Makiduniya keni maa, ma yá eptsa á ba ásezekure ádaliye, ma andze kwá se meliwa ba kure ge mága shula-aaruwa á dem Yahudiya. Estuwa, ma andze yá naba melakurumele ser buwa.

¹⁷ Am sarte na fanakuremfa una ñanna am vuwa, amá maganka na wá, ya ndaaná á ba áte we emtu? Estuweka ñekideki. Emtu am sarte na yá anjwa maga niya-aaruwa, ya magán ba seke náza á emnde a duniya emtu? Ya ndaase «ane» á ba áte we emtu? ¹⁸ Yá ndaakur ba jirire, á katafke á Dadaamiya na á eptseka elva-aara ñekideki na: Ndaanakurka á ba áte we, amá ya ndaana á ba an ervaunđe-aaruwa palle. ¹⁹ Adaba Yaisu *Almasiihu *Egdza á Dadaamiya na ña balakuraa elva-aara antara tara Silas an Timaute na wá, ñane á ndaaka elva á ba áte we, ma vaatara keni á ndaa ba jirire. ²⁰ Baaka shaige-aara ñekideki, ba ñane una a njamiyante názena ni a baa Dadaamiya á de vamiteva na. Ba ñane una *Aamin á miya á katafke á Dadaamiya, ge galá zhera á Dadaamiya. ²¹ Zlañe ádaliye, a dzeramisaa ba Dadaamiya an ire-aara, anjwa á ndzedamítá ba ñane an ire-aara áte barama á Yaisu Almasiihu. ²² Arge una ñanna zlañe ádaliye, a vamite Shedekwe Cudedfe am ervaunđe. Á maraná an una ñanna ganakini miya wá, ma emnde-aara. Á maraná á ba an una ñanna zlañe ádaliye geni duksa-aha umele na a baa watse á vamiteva na keni, watse mí shansha.

²³ Náwa Dadaamiya, a yiika an shifa máki ya magaa fida. Danka á dem Kaurintus na wá, ba ganakini yá ekhyakurnaakhya, a de zladanakurveka ervaunđe kwakya. ²⁴ Tatayanjerka ñere hyakuraare áte laarire ganakini sey kwá fetarfe. Adaba fetarfire wá, fakurtarfe zlauzle baaka arge una ñanna. Duksa na ñá kataná ñere ázekure wá, ba mága slera átirpalle, ganakini kwá tapanaatápa emtakire-aara.

2

¹ Adaba una ñanna, eptsanka á ba an niya á dem ekse á kure. Ya naba njante geni yá eptseka ádezekure mázla-aara, geni a de zladanakurveka ervaunđe ádaliye. ² Adaba máki ya duwa wá, ba iya an ire-aaruwa keni watse emtañka ervaunđe-aaruwa. Baaka edda una á de ekhyiyá ervaunđe, adaba kure keni bañemme watse á de zlaña ervaunđe á kure. ³ Adaba una ñanna, ya puwakurtaa ba wakita, arge una ma andze ya duwa ba iya an ire-aaruwa. Ma andze danemda wá, ma andze á de zlaña ervaunđe-aaruwa kwakya áte kure. Emnde na ma andze tá de vitá itare higa keni ba kure

ɲanna. Diyandiya ba jirire ganakini má emtake ervaunɗe aaruwa ge iya wá, kure keni á de higa ervaunɗe á kure baɗemme. ⁴ Am sarte na yá anƙwa á puwakurte wakita ɲanna wá, ndza yá am dzámá ire jipu, ndza an zlaɗa ervaunɗe-aaruwa ba laaklaake, antara ba yáwe á kyuwa am huɗe-aara. Bawánka zlaɓe a ba kure, ya kátá ba zlaɗakurve ervaunɗe an puwa-aaruwa ɲanna. Iya ya kátá kwá diyeddiye geni wayanakurwayire.

Paul anƙwa á yanaare haypa-aara ge edda á haypa

⁵ Diyandiya ganakini anƙwa slezlaɗaná ervaunɗe ge ura am dagave á kure. Amá diyaweddiye ganakini á zlaɗiyán ge iya ka palle, amá ge miya baɗemme. Amá keni emtake ba jirire, ge kure baɗemme ka. ⁶ Kwakya ba emnde na ta puwaara elva na am kure, daaci yá tamaa hyaahya mázla-aara. ⁷ Kina wá, shagera ba kwá yanarye haypa-aara, kwá ekhyannaakhya ervaunɗe geni a demka dzámá ire yaikke am ɲane, a keɗanaaka táma-aara baɗemme. ⁸ Aɗaba una ɲanna, táslawa á kure marawanánmárá ba wáyáwa mázla-aara. ⁹ Dalila na ni ya puwakurte wakita ɲanna wá, yá kátá diyeddiye átekwa, máki zlaɓe kwá á ba an fesarfire á kure áte ya, ge mága názena yá bakurná ya baɗemme. ¹⁰ Daaci máki kwá anƙwa yanaare haypa-aara ge slehaypa ɲanna wá, naba yawanaarye, iya keni yá naba yanaarye haypa-aara. Una hyapka ba náza keni, yá naba yanaarye á katafke á Yaisu *Almasiihu geni a zlalavzlaɓe njá á kure. ¹¹ Estuwa a shanka Shaitaine ndzeɗa arge miya. Aɗaba diyamidiya názena á kataná ɲane baɗemme.

Weshetewesha ire á Paul am Terauwas

¹² Daaci ya naba tse áhuwa, kwáye ya zlaɓá á dem Terauwas ge de bálá labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu áhuwa. Am sarte na danemda maa, ya nána ganakini Yaakadada a weritaa baráma baɗemme ge bálá elva-aara áhuwa. ¹³ Amá wá, maganka, ndza an wesha ire-aaruwa baɗemme, aɗaba de beraneka egdza emmemiya Titus. Daaci ya naba magateraa ájamimá shifa ge emnde a fetarfe na tá am Terauwas ɲanna, ya naba fanuhe á dem kwárá á Makiduniya.

Shá midalire aɗaba barka Yaisu *Almasiihu

¹⁴ Amá galaumigálá Dadaamiya, aɗaba ndzeɗa na a ganaa Yaisu *Almasiihu na anƙwa á vamite midalire ba kelaa wera á ekse. A puwamimaa ba ɲane am slera-aara ge bálá elva a Yaisu Almasiihu ma áme keni baɗemme. Daaci waazu á miya gevge ba seke se á kajiji, hyemhye am sleɗe baɗemme, geni a diyareddiye emnde Yaisu Almasiihu. ¹⁵ Ba jirire ɲere wá, ɲa ba seke se á kajiji na emtake se-aara jipu na, á ɗizaná Yaisu Almasiihu á katafke á Dadaamiya. Aɗaba ɲere ɲa emnde a hyanme elva a Yaisu Almasiihu am duniya baɗemme, áza emnde na tá áte unɲule a lya, antara emnde na tá áte unɲule a keɗa keni baɗemme. ¹⁶ Áza emnde na tá áte unɲule a lya wá, ɲa emtake jipu, tá shá shifa am elva á ɲere. Amá áza emnde na tá áte unɲule a keɗa wá, ɲa emtanƙa ɗekideki, elva á ɲere á teɗa shifa am itare ba ɗekideki. Ware edda una hyephye ge mága slera ɲanna an ndzeɗa á ire-aara? Baaka ɗekideki. ¹⁷ ɲere wá, a belaɲeraa ba Dadaamiya ge mága slera ɲanna. Kwakya emnde tá tsakala an elva á Dadaamiya, amá ɲere wá, ganɲereɗka estuwa. Ná bálá ba elva á

Dadaamiya an ervaunđe á ñere palle á katafke-aara, adaba ña emnde a slera á Yaisu Almasiihu.

3

Maganaa slera ge Dadaamiya áte namána áñwaslire

¹ Emtu máki ña bakuraa una wá, watse kwá banerá ña maga kurávire ñará emtu adaliye? Ñere wá, ña baaka an wedere á nalmesheri á seydire am erva ganakini kwá de diyañersá átekwa. Ge kure keni, ña ndavakuruka nalmesheri ñanna ge dem tate umele an ñane. Tá maganá ba emnde ñanna ka wá, ñere ña manka, ña gergere. ² Adaba ba kure una kwa nalmesheri á ñere, an puwa áte ñere. Ma ware keni diyaadiya una, tá dzegwándzegwa enndaha-aara geni ma ba estuwa antara kure am ervaunđe á miya. ³ Ba jirire, a puwetaa ba *Almasiihu an ire-aara wakita ñanna, a vañerte ge ñere. Amá wakita ñanna wá, a puwanaa an narkálam ka, a puwanaa an hákuma á Shedekwe Cufedde á Dadaamiya na ma vaatara keni Dadaamiya ñanna á ba ankwá na. Puwa ñanna keni a puwetaa áte naláwa-aha á nákwá ka, a puwanaa am ervaunđe á emndimagwaha.

⁴ Ña ndaanaa adaba uneka, adaba ñere fanjertarfe an Dadaamiya am duksa bademme, adaba Yaisu Almasiihu. ⁵ Diyañerdiya am ire á ñere ganakini ba ñere an ire á ñere wá, á daaka ndzedá á ñere ge mága slera ñanna, ña maganá an ndzedá á Dadaamiya. ⁶ A ganjervaa ba ñane emnde a slera-aara, geni ña bálá namána-aara áñwaslire na a ngudaterán ge emnde bademme na. Am namána áñwaslire ñanna wá, seke shairiya-aha-aara na ta puwete am *tawraitá werre ka, á maganá Shedekwe Cufedde mázla-aara slera. Adaba tawraitá wá, slera-aara ba ceba emnde á katafke á Dadaamiya, amá Shedekwe Cufedde wá, á vaterte shifa ge emnde.

⁷ Werre wá, Dadaamiya ndza a puwete shairiya-aha-aara áte nalawa-aha á nákwá, ndza naranna emnde sleksire-aara keni am sarte ñanna. Dadaamiya a magaa sleksire-aara wá, wafke á Muusa á mbá wulwulire na baaka kalle-aara dekideki na. Emnde a *Iserayiila dzegwaránka zharaná á dem ice dekideki. Parakkire ñanna keni á de shekwaaka tsa. Máki *tawraitá na slera-aara ba ceba emnde á katafke á Dadaamiya ni, Dadaamiya a marse sleksire-aara am huđe-aara estuwa wá, ⁸ sákwa máki á maganá Shedekwe Cufedde slera emtu, ñane slevaterte shifa ge emnde? Á tsaame sleksire na á de maganá Dadaamiya! ⁹ Tawraitá wá, slera-aara ba puwa emnde á dem shairiya. Máki Dadaamiya a marse sleksire-aara estuwa am duksa na á puwa emnde á dem shairiya, sákwa am namána á Dadaamiya áñwaslire na emnde tá shá jirire am huđe-aara emtu? Á tsaame kena sleksire na ankwá á maraná Dadaamiya am huđe-aara na! ¹⁰ Daaci mí naba bánba ganakini duksa na ni ndza Dadaamiya a marse sleksire-aara am huđe-aara werre na wá, sleksire á Dadaamiya werre ñanna hyepka ba názara keni, má mí sláterá an náza vatena. ¹¹ Duksa na Dadaamiya a vaterte ge emnde ba ge sarte cekwa, kertenj dedde maa, Dadaamiya marsemáre sleksire-aara am huđe-aara, sákwa am una á zleka dekideki na emtu? A jatermaa uwe?

¹² Ña ankwá á enndáhá ba parakke na wá, adaba fanjertarfe an duksa ñanna geni jirire. ¹³ Muusa werre wá, ndza a puwem

nalbuta am ice, adaba anƙwa á gulá sleksire á Dadaamiya áte wafke-aara, daaci wayaaka tá diyeddiye emnde-aara emnde a *Iserayiila. Amá ñere wá, ña baaka an wedere á mága una ñanna mazla-aara. ¹⁴ Iserayiila-aha werre wá, ndza cenaránka maana á duksa-aha ñanna deƙideƙi. Ba duksa palle ge egdzara-aatare vatena keni. Máki tá ndaha wakita á namána á Dadaamiya werre na, tá cenánka maana-aara deƙideƙi, ba seke an faɗa enƙale-aatare an nalbuta á Muusa werre ñanna. Adaba sey edda una lyevaalya *Almasiihu, lauktu á sesse enƙale-aara am nalbuta ñanna. ¹⁵ Ba kina keni má itare tá ndáhá wakita-aha á Muusa werre wá, tá cenánka maana-aha-aara deƙideƙi, ba seke an faɗa enƙale-aatare an nalbuta. ¹⁶ Amá anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Ma a semaa ware áseza Yaakadada keni, sey á sesse am nalbuta ñanna.» ¹⁷ Daaci ba estuwa. Adaba tara Yaakadada antara Sheɗeƙwe Cuɗeɗɗe wá, ta ba palle. Daaci am tate na ni anƙwa Sheɗeƙwe á Yaakadada wá, emnde ñanna tá shánsha ire-aatare, á kwaraterka mázla-aara *tawraitá. ¹⁸ Daaci miya kina wá, wafke á miya faɗaaka an nalbuta werre ñanna, má anƙwa á nanna Yaakadada Yaisu Almasiihu am yaikkire-aara. Daaci ba kelaazare yaikkire á Yaakadada anƙwa á gamive ba seke ñane. Yaikkire-aara am miya anƙwa á far ba máráva am miya ba kelaazare keni. Kwaya ñane názena á maganá Sheɗeƙwe á Yaakadada am miya.

4

Baaka payɗa á ñere ge ñere amá anƙwa ndzeɗa á Dadaamiya

¹ A zamívaare ba Dadaamiya lauktu a famiyar slera ñanna. Adaba una ñanna ña ba dzaɗdzaɗe am slera ñanna. ² Diyamidiya miya wá, mí feka erva á miya á dem slera na tá maganá emnde an shebe, duksa á zherwe ba dey na. Mí zlermeká emnde, mí feka fida á dem elva á Dadaamiya keni. Ñere wá, ñá vaterte ba jirire á Dadaamiya parakke ge emnde. Názena ni anƙwa á tataya jirire á Dadaamiya wá, ñane á diyeddiye jirire á ñere. ³ Labáre á higa na ña sanaa ñere na, tá cenanka emnde umele deƙideƙi, ba seke an fáɗá enƙale-aatare. Amá tá cenánka ba emnde na tá an keɗa na. ⁴ Itare wá, anƙwa á piyatertá Shaitaine, ñane slemándzawe na á kwará duniya na. Á piyaterte ganakini a naránka parakkire yaikke na á maraná elva a Yaisu *Almasiihu á dete itare. Parakkire ñanna anƙwa á mára Yaisu Almasiihu am yaikkire-aara. Máki ura a naa ñane, a naa ba Dadaamiya. ⁵ Njá bálá elva á ire á ñerka, ñá bálá elva a Yaisu Almasiihu, geni ba ñane una Yaakadada arge emnde baɗemme. Ñere wá, ña ba emnde a slera á kure ge melakurumele, adaba ña emnde a ɗába Yaisu. ⁶ Werre am fakta wá, a baa Dadaamiya: A gevge parakkire, á mbe am tabefammire. Kina keni ba Dadaamiya ñanna una á mára parakkire-aara á sem ervaunɗe-aha á ñere. Á marañerá yaikkire á Dadaamiya na anƙwa á mbe áte wafke á Almasiihu.

⁷ Ñere wá, ña ba seke gahe-aha na ta nderanaa an haha, amá wá, ñá an rezegire yaikke na a vanertaa Dadaamiya na am ñere. Tá disá áte una ñanna emnde, ganakini hákuma yaikke na ña shanaa ñere ge mága slera á Dadaamiya na wá, hákuma á ñerka, náza á Dadaamiya. ⁸ Tá anƙwa á becañerbeca an zlaɗa-aha gergere, amá zlarañeraaka baɗemme. Ma a weshetaa estara ire á ñere keni, ñá

á ba an táma á ñere am ervaũŋde. ⁹ Emnde tá anƙwa á shaŋeru zlaŋa jipu, amá yáŋeraaka Dadaamiya. Tá maganerá palása am haha, amá ñere njá emtseka. ¹⁰ Kelaazare emnde tá tataya ba cebá shifa á ñere seke una ndza ta jaa Yaisu *Almasiihu, amá náwa ba nja ñere an shifa. Tá diyeddiye á ba áte una ñanna geni Yaisu á ba an shifa-aara. ¹¹ Ñere emnde na zlaŋe njá an shifa am duniya na wá, ba kelaazare tá tsagwadaŋertsagwada ge cebaŋerceba, adaba ña emnde a dába Yaisu Almasiihu. Amá náwa ba njá á ñere an shifa, njá an vuwa a laakire na á shekwaaka na. Tá diyeddiye á ba áte una ñanna geni á ba an shifa-aara Yaisu. ¹² Amaana elva ñanna wá, áte vuwa á ñere wá, anƙwa á wava ba emtsa, emtsa seke náza á Yaisu. Amá am kure wá, á maga slera ba shifa áŋwaslire na kwa shanaa ázeŋará na.

¹³ Anƙwa elva am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Fantarfe áte Dadaamiya. Adaba una ñanna yá anƙwa á bálá elva-aara.» Daaci ba duksa palle ge ñere keni, ñere keni shaŋeránsha fetarfire áte Dadaamiya; adaba una ñanna njá anƙwa á bálá elva-aara. ¹⁴ Diyamidiya ganakini edda una a tsante Yaakadada Yaisu am fáyá na wá, watse á tсамitsetse miya keni, á kya erva an Yaisu. Bademme á miya watse á damiyá á ba átirpalle á de katafke-aara. ¹⁵ Bademme á duksa-aha ñanna anƙwa á maganá Dadaamiya na wá, á maganá adaba ba kure, ge melakurumele, geni emnde kwakya a sharánsha ŋgurna-aara. Tá de hwiya estuwa emnde a slafanaa we ge Dadaamiya, emnde a gálá zhara-aara.

Baaka lámbe á ñere, ñere eŋkale á ñere áte duksa na á zleka na

¹⁶ Adaba una ñanna, ña ba dzaŋdzaŋe. Diyaŋerdiya tsa geni anƙwa á far ba gulá ndzedá á ñere ba kelaazare, amá am ervaũŋde á ñere wá, ña emnde dzaŋdzaŋe jipu. Adaba Dadaamiya anƙwa á faŋerem ndzedá am vuwa. ¹⁷ Zlaŋa wá, njá anƙwa á essha, amá watse á zlauzle. Anƙwa yaikkire njá de sháná ñere adaba zlaŋa ñanna. Yaikkire ñanna keni watse baaka zle-aara, jauje ge duksa bademme. Máki yehaŋerteyeha una ñanna, njá zhára zlaŋa á ñere kina hyapka ba názára keni. ¹⁸ Adaba eŋkale á ñere áte duksa na á naaná ice ka, amá áte názena á nánka ice á urimagwe. Adaba bademme á názena á naaná ice á urimagwe watse á zle. Duksa-aha na ni á zleka dekideki wá, tá zharaná an ice ka.

5

¹ Diyaŋerdiya ganakini má mbedaaumbeda bere á haha á ñere na njá am huŋe-aara kina, amaana vuwa laakire á ñere na wá, Dadaamiya á de vaŋerte bere umele áŋwaslire am samaya. Amaana: á de vaŋerte vuwa umele am samaya, názá dem ba ge dekideki. ² Njá á ñere am duniya kina na wá, laruwa jipu, njá kumá ba daa á dem bere á ñere áŋwaslire na am samaya na. ³ Adaba máki shaŋeránshá tsekwaŋeremtsekwa am vuwa áŋwaslire na wá, shedekwe á ñere á gevka an ukhyiye dey mázla-aara á katafke á Dadaamiya. ⁴ Amá am kinire na zlaŋe njá á ba am bere á haha á ñere na wá, njá am zlaŋa an tsáká ire, á vaŋerte ba kyuwa. Tatayaŋerka ñere ganakini njá kátá tsekwe am vuwa a laakire á ñere ñanna ba dekideki. Estuweka. Njá kátá ma ña tsekwarhe una áŋwaslire, vuwa á samayire na, daaci ma andze á shebanveshefe emgyegwe-aara na ñane á emtsa

na. ⁵ A tsatsanjeraa ba Dadaamiya an ire-aara vuwa aṅwaslire ṅanna ge ṅere. A vanjerte Shedekwe Cudedde na wá, á maraná an una ṅanna ganakini duksa na a baa watse á vanjerteva na wá, ba jirire watse ná shánsha.

⁶ Adaba una ṅanna, ṅere ṅa ba dzaṅdzaṅe. Máki zlaḅe ná á ba am vuwa laakire na wá, diyaṅerdiya ganakini zlaḅe ṅa yiyiye an tate na átekwa Yaakadada. ⁷ Kina wá, zlaḅe ná nánka emtsaade an ice á ṅere. Njá á ṅere antara ṅane wá, á ba an fetarfire. ⁸ Ba jirire baaka shaige á ṅere d'ekideki. Máki ná shánsha ná tsekwesetsekwe am vuwa laakire na, ná zláá ádeza Yaakadada wá, wayaṅerwáyá jipu. ⁹ Duksa palle ná kataná ṅere wá, ma zlaḅe ná á ba am duniya na, ma danjeraada ádezeṅará keni, ná maga ba názena á kataná ṅane. ¹⁰ Adaba bademme á miya watse mí de katafke á *Almasiihu am yaikkire-aara, á de kyáná ṅane shairiya á slera-aha á miya. Ma ware á miya keni á de pelansá á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara am duniya. Edda una a magaa shagerire, á de shá lafa-aara. Edda una a magaa shagerkire an shagerkire-aara.

Dadaamiya á kátá emnde bademme tá melemela an ṅane

¹¹ Adaba una ṅanna, elva a fá zherwe áte Yaakadada wá, ṅa dise vateneka ṅere. Daaci ná aṅkwa á wava ba ge maraterá jirire á ṅere ge emnde. Dadaamiya wá, baaka názu diyaaka ṅane am ervaṅde á ṅere. Yá tamá ba kure keni diyakuridiya, má kwá ndáhá jirire á názena kwa disaa kure áte ya. ¹² Emtu watse kwá banerá ná gálá ire ṅará emtu ádaliye? Una ná gálá ireka, ná kwarakurse ba sera á elva, geni a njeka lambe á kure d'ekideki, naba fautarfe an ṅere, kwá de shánsha dza sera, kwá de háslaterá ba kure emnde a gálá ire ba dey na. Adaba itare tá zhárá ba iga á duksa, baaka lámbe-aatare áte nja-aatare am ervaṅde. ¹³ Emtu kure keni kwa ba seke emnde umele, kwá zharáṅer ba seke ná an shaitaine ṅará emtu? Máki estuwa wá, ṅa shaa shaitaine ṅanna adaba ba Dadaamiya. Amá ba lápiya ire á ṅere. Daaci an eṅkale á ṅere ṅanna wá, ná melakuru ba ge kure an ṅane. ¹⁴ Dalila á slera á ṅere wá, ná maganá adaba wáyávire yaikke na a magaminaa *Almasiihu na. ṅane a naba yaa ire-aara, a emtsehe adaba emnde bademme. Daaci áza Dadaamiya wá, bademme á emnde emtsaremtsa kerde antara Almasiihu. ¹⁵ Labára Almasiihu a emtsaa adaba emnde bademme? A emtsaa adaba itare, geni ma tá á ba an shifa-aatare keni, tá magán ge ire-aatare ka duksa, tá maganá áte namaari-aatare ka mázla-aara duksa, amá tá maga ba názena á kataná ṅane, adaba ṅane a emtsaa adaba itare, tsetse am fáyá keni adaba itare.

¹⁶ Daaci kina wá, gergerka emnde ázeṅere mázla-aara, emnde bademme ta ba kalkale, ná zháreka názena ágáshe. Werre wá, ice na ndza ṅa zhárá *Almasiihu an ṅane na wá, ndza ná maga ba slera á emndimagwaha. Amá kina wá, ná maṅka mázla-aara. ¹⁷ Edda-aara máki garevge palle antara Almasiihu wá, nja-aara werre bademme dedde, ma jeba-ara-aara keni gevge aṅwaslire bademme.

¹⁸ Bademme á una ṅanna, a maganaa ba Dadaamiya. ṅane a belaa Almasiihu, a se melamiyaaha an ṅane. Daaci a famiyar slera ṅanna ge miya, geni á kátá emnde bademme tá shánsha mele an ṅane. ¹⁹ Amaana wá: Dadaamiya a belaa Almasiihu á sem duniya,

aɗaba á kátá emnde baɗemme tá melemele an ɗane. Á ɗaterka am ervaunɗe mázla-aara aɗaba haypa-aha-aatare. Daaci a famiyar slera á de balaterá una ɗanna ge emnde baɗemme, geni aɗkwa baráma a mela an Dadaamiya.

²⁰ Daaci ɗere wá, ɗa we á Almasiihu, á ɗahákurá ba Dadaamiya an ire-aara á kya an we á ɗere. Ná aɗkwa á magaterá ba táslge emnde aɗaba barka á Almasiihu, táslawa á kure eksawarekse ganakini kwá melemela an Dadaamiya. ²¹ Almasiihu ɗane maganaaka haypa ɗekiɗeki, amá Dadaamiya a naba far haypa-aha á miya ge ɗane, ganakini á gamivege miya ma emnde a jirire á katafke-aara, má gamiyevge palle antara Almasiihu.

6

Slera á sleβela á Yaisu *Almasiihu

¹ Náwa ɗá aɗkwa á bakurá elva: ɗere wá, ɗa emnde na ni Dadaamiya aɗkwa á maga slera-aara á kyá erva an ɗere. Dadaamiya wá, magakuránmaga ɗurna. Táslawa á kure, gawanveka ɗurna á Dadaamiya na seke duksa ba dey. ² Ábi bánba Dadaamiya aɗkwa an puwa am wakita-aara, a baa ɗane:

«Am sarte na hyephye sarte á ɗurna-aaruwa, ya cenakvaarcene.

Am sarte na hyephye sarte-aaruwa ge lya emnde, ya melakumele.»

Daaci diyaweddiye ganakini sarte á ɗurna ɗanna ba una, sarte á lya emnde ɗanna ba una.

³ Wayaɗerka ɗere vante ektápaare ge ura, wayaɗerka an duksa mándzawe am slera á ɗere ɗekiɗeki. ⁴ Názena ɗá kataná ɗere wá, ɗá kátá tá diyaɗereddiye emnde ganakini ɗa emnde a slera á Dadaamiya. Una názena ɗá maganá ɗere am duksa baɗemme. Ma ɗá aɗkwa á shá zlaɗa yaikke, ma ɗá am emtaɗkire, ma kwakya palása na ɗá maganá ɗere keni, ba ɗá farvaunɗe, ɗá eβásha. ⁵ Ja keni hyaɗerhya áza emnde, á dem ɗaɗgay keni ɗaráɗerda, ervaunɗe á zlamaa baɗemme keni tsarantetse áte ɗere. Máki ba slera wá, wawaɗerwawa an ɗane. Am sarte umele ba háre keni ɗa puka, zu náza za keni baaka ɗekiɗeki. ⁶ Ná aɗkwa á marateránmára ba parakke ge emnde ganakini ɗa emnde a slera á Dadaamiya. Diyaɗerdiya jirire á Dadaamiya, ɗá aɗkwa ɗá ba cuɗeɗɗe, ɗá farvaunɗe am duksa baɗemme, ɗá aɗkwa á maga kemaarire, Sheɗekwe Cuɗeɗɗe keni aɗkwa an ɗere, ɗá aɗkwa á maga wáyávire an ervaunɗe á ɗere palle, ⁷ ɗá aɗkwa á magaterá waazu á elva a jirire ge emnde, aɗkwa á vaɗerteva Dadaamiya hákuma-aara. Kazlaɗa á wáva á ɗere ge ɗere wá, ba mága jirire. Ma ge wawa keni á ba an ɗane, ma ge lyá ire á ɗere keni á ba an ɗane. ⁸ Emnde umele tá zlebaɗerzleba, emnde umele tá epsawaɗerepsawa. Emnde umele tá galaɗergálá, emnde umele tá zlazlaɗerzlaɗle. Emnde umele tá zharáɗer ba seke ɗa emnde a fida, amá ɗa emnde a jirire tsa. ⁹ Tá zharáɗer ba seke diyaɗerka, amá diyaɗerdiya tsa emnde baɗemme. Emnde tá zharáɗer ba seke irekhya-aha, amá baaka duksa umele áte ɗere, ɗa ba lapilayye. Tá shaɗeru zlaɗa an tsáká ire, amá ɗá emtseka, náwa ba ɗá á ɗere an shifa. ¹⁰ Emnde tá kátá tsekwanaatsekwa higa á ɗere ba ɗekiɗeki, amá ma vaatara keni ɗere ɗá á ba an higa á ɗere. ɗa ba talage-aha am duniya na, amá ɗá gatervaa ba ɗere emnde, tá gevge emnde a berba an elva á Dadaamiya.

Emnde tá zharáŋer ba seke baaka duksa á ñere, amá baaka názu ektsañeraarektse ðekidèki.

¹¹ Kure emnde a Kaurintus wá, ña ndaakurndáhá ba parakke, shebañerakurvuweka názu am ervaunðe á ñere ðekidèki. ¹² Nere wá, ñá wayákurá an ervaunðe á ñere palle, kwa yañeraa ba kure. ¹³ Ázerwa wá, kwa ba seke egdzara-aaruwa, iya keni ya ba seke eddekure, yá ndaakur elva. Kure keni shebawañervuweka názu am ervaunðe á kure, wayawañerwáyá ba seke una ña wayakuraa ñere.

Faufa hyema, gawevka palle an emnde na fartarka

¹⁴ Kure wá, gawevka am sawari palle antara emnde na fartarka Yaakadada na, una zlayeka ge kure ðekidèki. Tá másláva estara tara jirire á Dadaamiya an haypa? Tá njá estara tara parakkire, antara tabedammire am tate palle? ¹⁵ Á duwa estara elva á tara Yaisu an Shaitaine? Á duwa estara sawari á tara slefatarfe an edda una fetarka? ¹⁶ Tá másláva estara tara mashidi á Dadaamiya antara hele á shaitaine? Yá ndaakur ba jirire: Ba miya una mi mashidi á Dadaamiya na ma vaatara keni ñane á ba ankwá na. Ba seke una a ndanaa ñane ankwá an puwa am wakita-aara, a baa ñane:

«Watse yá njá á ba am dágave-aatare, yá njá antara itare.

Yá de gev Dadaamiya-aatare, itare keni tá de gev emnde-aaruwa.

¹⁷ A ndanaa adaba una ñanna Yaakadada Dadaamiya zlafe adaliye, a ba ñane: Sawesse am dágave-aatare, gawevka palle antara itare, njawinja cufedðe, lauktu yá liyakurlyiya;

¹⁸ Yá de gev Eddekure, kure keni zála an ñwásha bademme kwá de gev ba egdzara-aaruwa.

Kwaya ñane elva á Yaakadada na hákuma bademme á ba ázeñará na.»

7

¹ Bademme á waada-aha ñanna a maganaa Dadaamiya na wá, a magamiyán ba ge miya egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba una ñanna, barawamiyaabará ire á miya cufedðe. A jerka duksa na ni á badza shifa á miya, antara vuwa á miya ðekidèki am zláláva á miya, adaba ma emnde a fa zherwe áte Dadaamiya.

Tara dzámá ire, antara higa á Paul

² A yañeraaka ervaunðe á kure ba dey, adaba baaka emtanjire na ña magakurtaa ñere ba ge palle á kure keni. Baaka edda una ñere ña maganaa ektápaare am kure ðekidèki, baaka edda una ña zlermuwa ñere ðekidèki am dágave á kure. ³ Bawánka zlafe ganakini ñá kátá fakurar ba zherwe an elva na ñá ankwá á tsakaná ñere, una ka ðekidèki. Ba kina keni ya zluwa á ndaakur ba ñane ganakini ña wayakurtaa an ervaunðe á ñere palle. Baaka názu á pekyamiya an kure ðekidèki. Una ma zlafe ma á ba an shifa á miya, ma zlauzle shifa á miya am duniya na keni. ⁴ Baaka shaige-aaruwa áte kure ðekidèki. Bademme á higa-aaruwa á ba áte kure. Bademme á zlaða na ya shuwaá ya na, aley yá á ba an higa-aaruwa am ervaunðe.

⁵ Zlaða wá, ba jirire shañerushe. Á ba am Makiduniya keni se shañeránka hairire ðekidèki. Ma á kyá ura-ara keni á sawa ba shunñula, emnde tá dabanerá á ba an elva. Ekhyaa ervaunðe á ñere ðekidèki, ñá dzámá ba ire. ⁶ Amá sle-ekhyaterá ervaunðe

ba Dadaamiya ge emnde, máki weshetewesha ire-aatare. Daaci a ekhyañeraa ba ñane ervaunđe an sá á Titus. ⁷ Dadaamiya a ekhyañeraa ervaunđe an sá á Titus ka palle, a ekhyañeraa ervaunđe an elva na a melanuwa ñane ge Titus ge tsakanersetsake na. Adaba se tsakanersetsake Titus ganakini ekhyakurnaakhya ervaunđe ge ñane keni. Zlađe ádaliye, a ndañernda ganakini kwá an wedere-aaruwa jipu, dakuremda am nambane arge názena kwa maganaa kure. Kina wá, bademme kwa á ba am iga-aaruwa, kwá anƙwa á waviyuwawe. Labáre á kure higitehiga jipu zlađe ádaliye.

⁸ Diyandiya ganakini wakita na ya puwakurtaa ya na, a de vakurte dzámá ire kwakya, amá ba kalle. Yá kátá dem am nambane geni ma yá puwakurteka estuwa, adaba ya nanna ganakini puwanakurempuwa am dzámá ire kwakya. ⁹ Amá kina wá, ekhyaakhya ervaunđe-aaruwa. Yá higa adaba ya puwakurme am dzámá ire ka, amá adaba kwá anƙwa dzámá názena ndza zlalaaka an unjule-aara na, eptsakureptsam tuba. Dzámá ire á kure áte namaari á Dadaamiya. Daaci máki estuwa, baaka emtanƙire na ña magakurtaa ñere deƙideƙi. ¹⁰ Máki tá am dzámá ire emnde áte namaari á Dadaamiya wá, dzámá ire ñanna shagera jipu. Adaba jeba á dzámá ire ñanna á dá ura á dem tuba. Daaci estuwa, Dadaamiya á lyelye edda-aara. Amá dzámá ire áte náza á emnde duniya wá, á saná ba emtsa ge ura á katafke á Dadaamiya. ¹¹ Yá ndaakur ba jirire: Dzámá ire á kure ndza áte una á kataná Dadaamiya. Nawanaana ba kure keni slera na a maganaa Dadaamiya am kure am sarte na kwá am dzámá ire ñanna! Nawanaana wáva á kure ganakini kwá kátá bára ire á kure am elva ñanna! Nawanaana emtsaade ganakini ba kure keni anƙwa á wakurwá am ervaunđe mázla-aara! Kwá anƙwa á tapanaatápa emtu lyáwa á kure, antara wedere á kure an iya kina! Nawanaana emtsaade wáva á kure kina, geni kwá kátá namaari á Dadaamiya! Nawanaana emtsaade shairiya na kwa far ge edda una a magaa shagerƙire! Kwa nanna emtu ganakini baaka názu magakurka geni kwa baaka am elva ñanna mázla-aara kwá an bára?

¹² Daaci diyaweddiye ganakini puwanakurteka wakita ñanna adaba edda una a gu haypa, bi adaba edda una ta ganu haypa, una ñanna ka palle. Ya puwakurte ganakini yá yehakuranteyeha bademme ákatafke á Dadaamiya, wáyáva á kure yaikke na kwa wayañeraa kure an ervaunđe á kure palle na. ¹³ Adaba una ñanna, kina wá, ekhyakurañeraakhya ervaunđe mázla-aara.

An ekhya ervaunđe á ñere ba parakke! Názu a ekhyañeraa ervaunđe zlađe ádaliye kwakya-aara wá, Titus a se berañerá an higa yaikke, adaba bademme á kure fakuranemfa ndzedá am vuwa. ¹⁴ Am sarte na yá anƙwa belaná ádezekure wá, ya zlebakurzleba jipu ázeñará. Kina wá, yá anƙwa á nanna ganakini zleba ñanna ya zlebakuraa ya na wá, fakuriyemka am zherwe. Bademme á elva-aha emtake emtake na ya ndaanaa ya áte kure na gevka fida. Daaci bademme á názena ndza ña banán ge Titus áte kure na, jirire. ¹⁵ Ba kelaa má yeheteyeha Titus názena kwa maganaa kure am sarte na a tsekmaa ázekure, kwa lyevaaha am dágave á kure, kwa gyaigarhe, kwa fansarfe keni am názena a de bakurnaa ñane bademme na wá, higa-aara áte kure á far ba wala ba kelaazare. ¹⁶ Daaci yá higa

jipu, adaba baaka shaige-aaruwa d'ekid'eki áte kure ma am uwe keni bademme.

8

Elva á náza melateru ge emnde na tá am baakire

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, njá kátá kure keni kwá cenáncena názena ta maganaa emnde a fetarfe am kwárá á Makiduniya na. A magaterna ba Dadaamiya ngurna á maga duksa njanna. ² Sharushe zladá an tsáká ire, amá baaka názu a eksanaa zladá njanna áte itare d'ekid'eki, higa-aatare ba kelaa-aara. Ta talage-aha jipu, amá ta jemaa sadake-aatare ba kwakya. ³ Yá ndaakur ba jirire: Jaranmejahe ba kwakya, magarnaamaga ba seke ta jahanaa itare ka d'ekid'eki, hyahya ndzedá-aatare. Ndza ta sawa ba itare an ire-aatare ásezenjere, ⁴ ta se ndava baráma, ganakini itare keni tá demda am slera á melateru ge emnde a fetarfe na tá am kwárá á Yahudiya na. ⁵ Emnde njanna ta magaa názena tamanjerka njere d'ekid'eki. Emtsaafe, duksa zunjwe na ta maganaa itare wá, ta gaa ire-aatare ákatafke á Yaakadada, lauktu ta se ganaahe ákatafke á njere keni. Bademme ta maganaa á ba áte namaari á Dadaamiya.

⁶ Amá ázekure keni fakurantaufe zlauzle, a dakurnaa Titus sawari-aara. Adaba una njanna maa, njá anjwa á ndavanundave zlafe adaliye kina, geni a eptsepta ádezekure, á de zlanazle slera á jirire na a fantuwa njane am dágave á kure na. ⁷ Ate baráma á Dadaamiya wá, kure hyaikurephye am duksa bademme. Ma fetarfire á kure, ma ge ndáhá elva á Dadaamiya, ma enjkale á kure ge dise ndaha elva, ma mága dzanjdzanjire am slera á Dadaamiya keni bademme. Wayakuranjerwáyá an erwaunde á kure palle. Daaci yawánka mága slera á jirire njanna keni, magaumága an erwaunde á kure palle.

⁸ Názena yá bakurná ya na wá, gevka laarire ganakini sey ba kwá fá sádake njanna. Una yá vakurte ba seydire áte emnde na itare wayarwáyá jipu slera njanna, itare tá anjwa á effá na. An una njanna wá, yá kátá diyeddiye máki anjwa wáyáva á kure áte emnde umele. ⁹ Duksa palle wá, kure diyakurdiya ngurna yaikke na a magakurnaa Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Njane, bademme á duksa á ba am erva-aara, amá a ganve ire-aara talaga adaba kure. A magante una ge ire-aara, geni kure kwá gevge emnde a berba áte baráma á Dadaamiya.

¹⁰ Kina wá, yá ndaakurse názena yá slakurvá ya: Mbakyiya wá, ndza kwa hayanaa ba kure zunjwe mága slera á jirire njanna, kwa fantuwa ba kure zlafe adaliye zunjwe ge emmága-aara keni. Kina keni wallá laarire, wallá uwe, shagera ba kwá zlanazle slera njanna fakurantaufe zlauzle na. ¹¹ Daaci yawánka, naba zlawanaazle slera njanna an higa, ba seke una kwa fantuwa an njane na. Faufa á ba áte názena kwa dzegwanaa kure. ¹² Adaba má kwá vante duksa ge Dadaamiya deydey á ndzedá á kure, kwá vante an higa wá, á ellyiya Dadaamiya. Dadaamiya á ndava ba una anjwa am erva á kure. Njane á ndavakuruka názena baaka am erva á kure na.

¹³ Bawánka zlafe a ba kure: Paul á kátá puwanjerem am zladá á emnde njanna, itare tá de shá ire-aatare. Una njanna ka d'ekid'eki. Yá kátá emnde bademme tá gevge palle. ¹⁴ Kina wá, anjwa duksa ázekure, shagera jipu máki ká vaterteva ge emnde na tá am baakire

kina, daaci mákuralla má watse baaka ázekure, amá anƙwa ázetare, itare keni tá de vakurteva ba estuwa. Máki estuwa, baɗemmire á kure kwa ba palle. ¹⁵ Máki estuwa, gevge á ba áte una anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya a ba ɗane:

«Emnde na tá hálá dáfá á samaya na, halarvaahála kwakya, gevka seke kwakya ba ta zuhe á dem huɗe ɗanna.

Emnde na ta halante ba cekwaanƙuɗi keni, ta yanaa ba itare náza za.»

Titus antara emnde a puwansepuwe

¹⁶ Ná anƙwa á slafaná we á ɗere kwakya ge Dadaamiya, aɗaba a maganaa ba ɗane slera am Titus. Nannára anƙwa á wava Titus ba seke ɗere ge melakurumele na. ¹⁷ Na ndavanu ganakini a eptseptsá ádezekure, a naba eksarhe. Aɗaba ndáva á ɗere ka palle, amá ba ɗane an ire-aara keni wayaawáyá ervaunɗe-aara ge eptsá ádezekure, ge de melakurumele zlaɓe ádaliye.

¹⁸ Náwa ɗá anƙwa á belante egdza emmemiya umele, tá anƙwa á duwa kerɗe. Egdza emmemiya ɗanna wá, emnde a fetarfe baɗemme tá zleba ba ɗane aɗaba waazu na anƙwa á balaná ɗane. ¹⁹ Zlaɓe ádaliye, aɗaba ta eksesaa emnde a fetarfe, ganakini á dábáɗerá ɗane am shula-aha á ɗere, a melanɗerumele ge mága slera á jirire ɗanna. Daaci slera ɗanna á de maga námpire kwakya, emnde kwakya tá de gálá Yaakadada á miya am yaikkire-aara. Tá de dise áte una ɗanna emnde, niya á ɗere ge melateru ge emnde.

²⁰ Shunƙu wá, janɗeranmejaha ba kwakya. Ná anƙwa á fá hyema keni ba kwakya am slera á shunƙu ɗanna, geni a tsalaranɗerka emnde aɗaba shagerkire á mága. ²¹ Ná kátá á baraavebára shagerire na ɗá maganá ɗere na á katafke á Yaakadada, amá a baraavebare áza emnde keni. ²² Náwa ɗá anƙwa á belaterfe egdza emmemiya umele ge emnde buwa ɗanna. Nane keni maranɗeránmára wáva-aara ser kwakya, ɗa nanna ganakini wayaawáyá an slera á Dadaamiya. Kina ɗeme cenáncena labáre á kure, geni shagera zláláva á kure wá, anƙwa á wava jipu ge de melakurumele. ²³ Titus wá, ɗane edda una ɗá anƙwa á ja dábá kerɗe ge mága slera á Dadaamiya am dágave á kure. Amá emnde buwa na tá anƙwa á duwa antara ɗane na wá, ta belateraa emnde a fetarfe baɗemme ádezekure. Emnde kwakya tá anƙwa gálá *Almasiihu aɗaba barka á slera-aatare. ²⁴ Marawateránmára wáyáva á kure ge emnde ɗanna. Daaci baɗemme á emnde a fetarfe na tá duwa ádazetare ge dezekure na, tá de cenáncena labáre á kure, tá de dise áte una ɗanna ganakini zleba na ɗa zlebakuraa ɗere na wá, an unɗule-aara.

9

Dadaamiya a hayaa ba edda una á fáná an higa

¹ Ate elva a náza melateru ge emnde a fetarfe na tá am Yahudiya wá, baaka deme wedere kwakya ge puwakurte elva ɗanna áte nalmesheri. ² Aɗaba diyandiya ganakini ba kure an ire á kure keni kwá an wedere á melaterumele. Zlebanakuraazleba ya zlauzle áza emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, geni emnde a fetarfe na tá am kwára á Akaya wayarwáyá jipu melateru ge emnde a fetarfe na tá am kwára á Yahudiya. Kwaye mbákyiya tá maga ba niya-aara. Daaci wáva á kure

a tsante wayava á emnde kwákya am Makiduniya, itare keni kwakya ba názena á kátá melaterumele na.

³ Nannára yá anƙwa á bela tara Titus antara egdzar mama-aha a miya umele buwa ádezekure, geni kwá zlauzle am slera á kure bademme ge jáha shungu nanna, lauktu ná daada n̄ere. Estuwa, zleba na ya zlebakuraa ya ázetare na á gevka fida. ⁴ Adaba máki danjeremda antara emnde a Makiduniya, n̄a de berakur zlaɓe baaka názena kwa maganaa kure wá, watse zherwe ge n̄ere, adaba n̄a bateraa baaka shaige á n̄ere áte kure. Názá á kure deme wá, náza ndaaka. ⁵ Daaci yá puwa sawari am ire-aaruwa wá, a ba ya duksa na wá, shagera ba yá ndavaterundave ge tara Titus antara emnde buwa na, geni a darduwa itare zun̄jwe, lauktu watse ná d̄abaterá n̄ere vacite umele. Yá kátá kwá maganaamaga antara itare duksa á barka na ndza kwa enndaa na, lauktu ná daada n̄ere. Daaci una n̄anna á de m̄ará názena am ervaun̄de á kure, geni kwa maganaa á ba an kátire á kure duksa á barka n̄anna, gevka laarire.

⁶ A ba naraje umele wá: Edda una a herdante ba cekwaangudí, á sem mbá keni, á sá ba cekwaangudí. Edda una a herdaa kwakya wá, á sem mbá keni, á sá ba kwakya. Viyawanaaka naraje n̄anna d̄ekid̄eki. ⁷ Magaumága kwa mazla-aara. Ma ware keni a emmága áte una a ekesaa n̄ane. Fauka an dzámá ire, a gevka laarire keni. Faufa á ba an higa, adaba Dadaamiya á háyá ba edda una á fáná an higa. ⁸ Dadaamiya an hákuma ganakini á kwakyakuranvekwákye duksa bademme, á juwá á ba áte kure, kwá hyephye zlaɓe ádaliye ge mága slera á shagerire bademme. ⁹ Estuwa, kwá gevge áte una anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba n̄ane:

«Ura mággwe wá, pasakpasakke erva-aara áza talage-aha. Maggwire-aara á zleka d̄ekid̄eki.»

¹⁰ Bademme á wulfe á duksa na tá jáná emnde á dem haha, á walantá ba Dadaamiya, á vatertá ba n̄ane náza za-aatare ge emnde, antara wulfe na tá de jáná am shifa á ayiye keni. Una keni ba duksa palle. Máki kwá maga shagerire an názena am erva á kure wá, kwá de shánsha zlaɓe ádaliye ba kwakya; ma vaatara keni kwá de maganá ba kure zlaɓe ádaliye shagerire, shagerire á kure á de maga nampire kwakya. ¹¹ Dadaamiya á de gá barka áte názu am erva á kure bademme, geni kwá magateránmaga zlaɓe ádaliye shagerire ge emnde, á de katafke. Daaci emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba duksa á barka na kwá anƙwa vatertá kure ge emnde n̄anna á kya erva an n̄ere.

¹² Adaba slera á barka n̄anna kwá maganá kure na wá, gevka ni sey ba ge zatervaare ge emnde á Dadaamiya, amá emnde kwakya zlaɓe ádaliye tá de gálá Dadaamiya adaba n̄ane. ¹³ Slera á barka n̄anna kwá de maganá kure na wá, á de maraná una n̄anna shagerire á ervaun̄de á kure, tá de diyakursá áte una n̄anna emnde, ganakini lyakurvalya labáre á higa, elva a Yaisu *Almasihu na á ba an jirire, kwá anƙwa á fansarfe á ba an jirire. Daaci emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba n̄ane. Zlaɓe ádaliye, tá de galaná adaba shagerire na kwá de magaterán ge itare, antara ge emnde umele keni bademme na. ¹⁴ Bademme á una n̄anna, watse kwá maganá an ndzedá á kure ka, á de magakurná ba Dadaamiya ngurna-aara. Má de sesse shagerire á

kure parákke áza emnde wá, tá de hayakurhayá, tá de melakurumele zlaɓe ádaliye an maduwa. ¹⁵ Amá galaumigálá Dadaamiya aɗaba duksa yaikke na a vamitaa ɲane, baaka názena mí sláterá an ɲane.

10

Paul á ndáhá elva a hákuma na a vanta a Dadaamiya

¹ Kina wá, iya Paul yá kátá ndaakurse elva-aaruwa palle. Kwa bantsa kure: Máki yá am dágave á kure wá, ya tsekadɗe, amá máki ya yiyye an kure wá, ya ɗaɗɗaɲe. Aɗaba barka á martaapire, an kemaarire á *Almasiihu wá, ² wayanka yá gev ɗaɗɗaɲe. Táslawa á kure, yáwánya jeba á mága á kure na. Máki yakuránka wá, má danemda watse baaka hairire am dágave á miya. Iyau, emnde na ta bantsa itare maganka jirire, yá maganá áte slera á duniya na keni maa, diyana ba iya názena yá de maganá an itare. ³ Ge jirire wá, ɲa ba emndimagwaha, amá wáwa á ɲere wá, áte názá á emndimagwaha ka mazla-aara. ⁴ Aɗaba kazlaɲa á wáwa na ɲá wawa ɲere an ɲane na wá, gevka kazlaɲa á wáwa á emndimagwaha, á vaɲertá Dadaamiya kazlaɲa á wáwa á ɲere. Kazlaɲa á wáwa á ɲere an ndzedá jipu, á dzegwándzegwa kyábá dala yaikke na tá an shaɓe am huɗe-aara kelaade-aha á Dadaamiya. Amaana: ɲá naba kezlanvekezle fidire na tá tsakaná emnde ɲanna, ⁵ antara kurávire na tá maganá itare, tá aɲkwa piyaterte dise jirire á Dadaamiya ge emnde na. Ná kátá jemaa eɲkale á emnde baɗemme, ɲá gaterve ba seke ɗaɲgay-aha, geni sey tá fansar ba ge *Almasiihu palle. ⁶ Ba máki ɲa nanna fesarfire á kure, kwa emnde umele wá, ɲere ɲá aɲkwa átekwa ge giya emnde na baaka fesarfire ázetare dekiɗeki na.

⁷ Kure kwá zhárá ba iga á duksa. Tá aɲkwa emnde umele am dágave á kure, ta bántsa itare ta emnde á *Almasiihu. A diyareddiye emnde ɲanna ba shagera ganakini iya keni ya ba ura á Almasiihu. ⁸ Yaakadada a vite hákuma áte kure. Amá a vite hákuma ɲanna geni yá zadakurzáɗa an ɲane ka, a vite ge dákurá á de katafke an ɲane. Ma ya galante ire-aaruwa kwakya keni, baaka názu á emmága, aɗaba yá galaná an unɲule-aara. ⁹ Amá bawánka zlaɓe a ba kure: Paul á kátá ganjerte ba lyáwa an elva na á tsakaná ɲane am wakita-aara na. ¹⁰ Ta bántsa emnde umele á kure áte iya: Máki ya yiyye an kure yá puwakurte nalmesheri wá, ya tsakakurse ba elva saɗaɗɗe, antara elva-aha na zlazlaɗa áte emnde na. Amá máki danemda am dágave á kure wá, yá gev ba seke baaka ura, ba seke yá ndaaka elva. ¹¹ Náwa elva na ɲá baterná ɲere ge emnde ɲanna; a cenaráncena ba shagera: Baɗemme á názena ɲa puwakurtaa ɲere na wá, má watse ɗaɲeremda am dágave á kure keni, ɲá de maganá á ba áte una ɲanna.

¹² Itare ta ganvaa ba itare ire-aatare ta male-aha. Daaci ɲa gergere an emnde ɲanna, ɲere ɲá sleka ire á ɲere an itare ɗekiɗeki. Itare wá, ta fanaa ba itare ire-aatare am malire, daaci tá zhárá ire-aatare áte una tá slaslaná itare, daaci ta bantsaa itare ta male-aha. Ta uce-aha degi emnde ɲanna. ¹³ Amá ɲere wá, ɲá gáleka ɲere ire áte názá-aatare na. Gálá ire á ɲere á tsaatse á ba áte slera na a faɲeraara Dadaamiya ge ɲere, ɲá ebzeka nákwé ɗekiɗeki. Slera na a faɲeraara Dadaamiya ge ɲere wá, ɲá daada ádezekure an labáre á higa. ¹⁴ Daaci duwa á ɲere ádezekure na ɲa dakuraa labáre á higa, elva a *Almasiihu na

wá, ebzanjeruka nákwé á una a kwarañersaa Dadaamiya ðekideki. ¹⁵ Daaci estuwa, galañerka ire áte slera á ura, adaba ebzanjeruka nakwe á una a kwarañersaa Dadaamiya. Njá tama kwá añkwa á wálá ba lapiya am fetarfire, geni á farfe zlañe ádaliye slera á ñere am dágave á kure. Baðemme á una ñanna, ebzanjeruka nakwe ðekideki. ¹⁶ Má zlañeruzle ázekure maa, lauktu bi watse ñá shá baráma a dá labáre á higa á dem larde na á katafke. Wayañerka ñere gev seke emnde umele, tá galá ire áte slera á emnde na.

¹⁷ Añkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Máki ura á kátá galá ire wá, a eggálá adaba názena a maganaa Yaakadada.» ¹⁸ Adaba emnde na tá galaná ba itare ire-aatare ka una, tá de shá háyá áza Dadaamiya, sey emnde na ni a galateraa ñane.

11

Paul á tsáká elva áte emnde na ta bantsa itare ta emnde a bela

¹ Kina wá, yá ndaakur elva ba seke ura an shaitaine, amá naba fawifa ervaññe. Ba estuwa, naba fawifa ervaññe. ² Yá añkwa á shelha jipu áte kure, ba seke náza á Dadaamiya kalkale. Zlañe ádaliye, kure kwa ba seke gyaale, vanakurteva ge *Almasiihu zlañe, kwa ba seke gyaale a sheba-aara. Daaci yá kátá kwá ñjá an erñkale á kure, baaka duksa mándzawe áte kure, dem sarte na ni watse ñá jakurmeje na. ³ Amá yá á ba an lyawa, geni bi watse kwá njeka á ba átuge Almasiihu palle, kwá de wayeka an ervaññe á kure palle, ire á kure á de gev bubuwa áte ñane. Amá yehauteyeha Hawwa, ñane keni ndza a baduwa záhe ba estuwa an yaimyaimire antara fida-aara. ⁴ Yá an lyawa ba párákke áte kure. Adaba kure, ba a duhe ge ura ádezekure wallá slebela á Yaisu ka, uwe ka, waazu-aara áte ñane keni gergere tsa antara una kwa cenanaa ázeñere, shedekwe na ñane á maga slera an ñane keni gergere antara una kwa shanaa kure, aley kwa naba vante baráma ge ura estuwa. Shagera slera á kure!

⁵ Ay degiya, emnde ñanna ta bantsa itare ta emnde a bela baaka arge itare ñanna wá, diyandiya ganakini baaka názu ta jiwa an ñane. ⁶ Ambáne mbanka ndáhá elva emtake emtake. Amá diya wá, yá añkwa an ñane. Ba kure keni diyakurdiya diya-aaruwa, ya marakuránmára ser kwakya am duksa baðemme.

⁷ Am sarte na yá am dagave á kure, yá añkwa á balakurá labare á higa elva á Dadaamiya, ya magán ba dey, ndavanka duksa á kure ðekideki. Ya naba gulaa ire-aaruwa, ya kakurte kure, geni kwá wálá an unñule-aara. Emtu badzanevbadze emtu? ⁸ Am sarte na yá añkwa á maga slera am dágave á kure, kwaye ndza ta veliyantaa emnde á Dadaamiya á sawa am tate umele shunngu. Una ñanna gevge ba seke ya zlaa ndzedá á emnde umele, mela wá, ya melakuru ge kure. ⁹ Am sarte na yá añkwa á maga slera am dágave á kure, ma yá an wedere á shunngu keni, ndavanka ya duksa á kure, kwaye ndza ta sinaa emnde á Dadaamiya na tá am kwára á Makiduniya náza a já wedere-aaruwa. Hyanakuraaka ya lyuwa ðekideki an wedere á ire-aaruwa. De katafke keni yá hyakuraaka ya lyuwa. ¹⁰ Yá ndaakur adaba jirire á *Almasiihu na am iya na: Una ñanna názu yá galá ire átekwa. Am huðe á Akaya baðemme, baaka ura á dzegwándzegwa piyitepiya. ¹¹ Emtu

máki yá tsáká elva estuwa wá, wayanakurkire emtu? Una ka ɔekideki. Diyaadiya Dadaamiya ganakini wayanakurwáyire.

¹² De katafke keni yá liyieka ya duksa á kure, ganakini a sharánka názena ni tá gálá ire átekwá emnde na ta bántsa itare ta emnde a bela, slera á ɱere ba palle, mbate fida na. ¹³ Emnde ɱanna ta emnde a bela á Yaisu *Almasiihu ka ɔekideki. Itare ta emnde a zlerma, amá tá mareka jirire á slera-aatare, ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde a bela. ¹⁴ Magauka najipu-aara. Aɔaba ba Shaitaine an ire-aara keni aɱkwa á magán ba estuwa, á ganve ire-aara ba seke malika á Dadaamiya. ¹⁵ Daaci una keni najipu ka. Emnde a slera-aara keni tá naba ganvege ire-aatare ba seke ta emnde a slera á Dadaamiya á jirire. Amá am halavuwa á duniya wá, názena tá aɱkwa á maganá itare na baɔemme watse tá de ebbera.

Paul á gálá ire an zlaɔa-aha-aara

¹⁶ Yá enndáhá zlaɔe ádaliye elva-aaruwa ɱanna ba seke ura an shaitaine na, amá wá, zharawika seke yá an shaitaine ba jire. Iya keni zharawizhárá á ba an ice, yá galantegálá ire-aaruwa, seke una kwá aɱkwa á zharáterá á ba an ice emnde umele na. ¹⁷ Ge jirire wá, una namaari á Yaakadada ka. Ba daaci am gálá ire-aaruwa ɱanna wá, ganevge ba seke yá an shaitaine. ¹⁸ Yá zhárá ba emnde kwakya tá aɱkwa á maganá á ba áte slera á duniya, tá gálá ire an ɱane na wá, daaci iya keni shagera yá galantegálá ire-aaruwa. ¹⁹ Há! kwa bántsa kure kwa emnde a eɱkale tsa, aley kwá zharaterá á ba an ice emnde ɱanna tá an shaitaine na, baaka lámbe á kure! ²⁰ Tá aɱkwa á gakurve ba seke náve-aha-aatare, tá zákurá áte há, tá aɱkwa á zlermakurzlerma, tá aɱkwa á fakurar uksaɱwire, tá aɱkwa á magakurá palasa keni, aley kwá ndaaka elva! ²¹ Mbate ɱere na ɱa gakurmarge na, a maganeraa ba baakire á hákuma á ɱere ndza! Yawanjerarye kwaye baakire á hákuma á ɱere ɱanna.

Kina wá, yá ndaa elva ba seke yá an shaitaine: Ma edda-aara á gálá ire an uwe keni, iya keni yá naba gálá ire an duksa ɱanna. ²² Ta bántsa itare ta emnde á Ibrahimia; ay degiya, iya keni ya ba palle á emnde á Ibrahimia. Ta bántsa itare wá, ta Iserayiila-aha; iya keni ya ba ura *Iserayiila. Ta bantsa itare, ta eggye-aha á Ibrahimia; iya keni ya ba palle á eggye-aha á Ibrahimia. ²³ Ta bántsa itare, ta emnde a slera á *Almasiihu, amá janateruje ya. Unɱule-aara ka tsa ndáhá una ɱanna, amá ba waya-aara. Ba parakke janateruje an wáwa am slera á Almasiihu. Iya wá, ser kwakya tá ɱgudɱgudá jauje ge itare; ser kwakya tá ziya an já; ser kwakya una shifa-aaruwa á ferta ba zlahhe na. ²⁴ Ser ilyeɔe Yahudiya-aha tá ziya an já, kurpe kul keye ju maselmane, kul keye ju maselmane. ²⁵ Ser keye tá ziya emnde a Rauma an zade; ser keye á puwáɱerá paare á dem háye; aɱkwa ser palle, ya vaha, ya háre am huɔe á háye; aɱkwa ser palle, tá kátá já shifa-aaruwa emnde an nákwá. ²⁶ Zlaɔe ádaliye, am shula-aha-aaruwa, ser kwakya á magiyá palasa yawe á guwa, shanusha zlaɔa kwakya am erva á emnde a zá baráma, shanushe zlaɔa kwakya áza emnde a jeba umele, áza emnde a jeba-aaruwa keni ba estuwa. Magariyánmaga palasa am berni-aha, antara áte makwata-aha gergere, shanushe zlaɔa kwakya átira háye keni. Tá aɱkwa zlaɔe emnde na ta bantsa itare ta egdzar mama-aha á miya am fetarfire,

amá ba fida. Ázetare keni shanushe zlaɗa kwakya. ²⁷ Máki ba wáva an slera ɲanna wá, ya wáva. Shanushe zlaɗa an tsáká ire. Am sarte umele ba háre keni, yá taa puka ɗekidɛki. Am sarte umele, ma ɗafa, ma yawe keni, ádeteka áte we-aaruwa ɗekidɛki, yá nja-aaruwa ba estuwa. Am sarte umele ba sarte ge zu ba duksa ɲanna keni baaka. Shanushe wahála á lailaidɗire keni kwakya, antara zlaɗa á baakire á kacekaca áte vuwa.

²⁸ Zlaɗa-aha-aaruwa umele keni zlaɓe aɲkwa ba kwakya, amá yá tsanɲka mazla-aara. Duksa palle yá aɲkwa á shunɲulaná ya wá, yá shunɲula ba emnde a fetarfe, ma vaatara keni yá dzámá ba itare. ²⁹ Máki yá zhárá tsaftsafɛ ndzedá á palle-aatare, yá tapán ba seke áte ya. Sakwa máki mbedfaambɛɗa palle-aatare á dem haypa wá, á wiwa jipu ba seke áte ya.

³⁰ Daaci máki yá gálá ire wá, yá galaná áte názena ni á mára baakire á payɗa-aaruwa. ³¹ Dadaamiya Eddenara ge Yaakadada Yaisu wá, diyaadiya jirire-aaruwa baɗemɛ. Galaumigálá ba ɲane ma vaatara keni. ³² Aɲkwa zlaɓe áɗaliye zlaɗa palle ya nanaa ya am Dimaska am sarte na yá áhuwa: Am sarte ɲanna wá, ndza á kwaraná Araitas larde-aatare. Slekse yaikke na a fanaa Araitas am Dimaska, a naba baɓɓaa sawji-aha áte we á wakyiya-aha á ukvake ge tsagwaditságwada. ³³ Amá ta naba njimhe am ílila emnde a fetarfe, ta ɲgudite áte zává-aha, daaci ta naba velise á kya ɓiye á ukvake á sete iga a ekse. Ta fertiyaa estuwa emnde a fetarfe átuge slekse á larde ɲanna.

12

Paul á gálá ire áte názena a marannaa Dadaamiya

¹ Ura-ara keni ba yá eggálá tsawe ire ɲanna wá, zlaɓe yá aɲkwa átekwa, ma shagerka gálá ire keni. Kina wá, yá ndaha elva a názena a marannaa Dadaamiya, antara wahayu-aha na ya shanaa ya baɗemɛ. ² Aɲkwa slefetarfe umele ya disaa iya wá, ndza dánda Dadaamiya á dem mba-aara am samaya. Una yá ndaaná á ba áte ire-aaruwa. Yawe kelaawa ju ufade vatena a mágava duksa ɲanna. Una ma am shene, ma ba jirire keni, diyaa ba Dadaamiya palle. ³ Yá enndáhá zlaɓe áɗaliye: Edda-aara ɲanna ndza dánda Dadaamiya á dem zlanna-aara. Una ma am shene, ma ba jirire keni, diyaa ba Dadaamiya palle. ⁴ Aɲkwa elva-aha ya cenanaa am zlanna, amá á ndaaveka an elva á emndimagwaha ɗekidɛki. Zlaɓe áɗaliye ba enndáhá-aara keni an piya. ⁵ Daaci máki yá gálá ire wá, yá galaná áte jeba á iya ɲanna. Máki áte ire-aaruwa na náwa iya na wá, yá gáleka ire ɗekidɛki. Má uneka maa, yá gálá ire-aaruwa áte názena á mára baakire á payɗa-aaruwa. ⁶ Má wayanwáyá wá, ba iya na náwa ɲane na keni, á jeviyaaka názena ni yá galantegálá ire-aaruwa átekwa. Yá gevka seke ura an shaitaine, aɗaba yá de gáleka ire am fida ba dey. Amá yá maɲka una, yá kuva a kariteka emnde kwakya aɗaba gálá ire na ta cenanaa itare am mbuwe-aaruwa. Amá yá kátá emnde tá fá zherwe áte ya aɗaba názena ta nanaa itare am nja-aaruwa, antara jirire na ta cenanaa ázerwa baɗemɛ.

⁷ Ma andze yá naba demda am kuravire yaikke aɗaba názena ya nanaa ya am mba á Dadaamiya. Amá Dadaamiya a naba magaa pute á kya erva an Shaitaine wá, ya shaa lapikere umele wá, ba

seke tá wawiya á ba an sera am vuwa, á wiwa jipu. Ba kelaa má tsetse lapikere-aaruwa ñanna wá, yá maga ba palasa. Adaba una ñanna, baaka kurávire ázerwa. ⁸ Ya magaa maduwa ser keye ádeza Yaakadada, geni á halisehále lapikere ñanna am vuwa, ⁹ amá a ñwiyante, a ba ñane: «Yá magaká ñgurna ba ge ebbásha-aara. Adaba má baaka payda á ura, hákuma-aaruwa á máráva kwakya am edda-aara.» Daaci kina wá, emtake ervaunđe-aaruwa jipu, yá gálá ire áte baakire á payda-aaruwa, a ñinja ba hákuma á Yaakadada am ya. ¹⁰ Adaba una ñanna, am baakire á payda-aaruwa ñanna, am ervaunđe-aaruwa ba seke nama. Ma tá zlazlízle emnde, ma tá fá zladá-ara áte ya, ma a shiyaa lámare-ara, ma yá maga palasa á uwe keni, baaka lambe-aaruwa dekideki. Diyandiya ganakini a shiyaa zladá ñanna adaba zhera á *Almasiihu. Adaba am sarte na ni baaka ndzedá am ya dekideki na wá, yá shá ndzedá á jirire keni á ba am sarte ñanna.

¹¹ Ya tsakese elva ba seke ura an shaitaine, amá kwa maganaa ba kure. Adaba ma andze kwá maganá kure seydire áte ya, tara hyainephe ura, an hyainepka ura keni. Ma hyainepka ura keni wá, janerammeka an male-aha á kure ñanna ta bantsa itare ta emnde a bela na. ¹² Adaba uwe, am sarte na yá am ekse á kure wá, ndza fanefa ervaunđe jipu, Dadaamiya keni maganaamaga najipu-aha gergere á kya erva an ya, marsemare ba parákke ganakini ya slebela á ba an jirire. ¹³ Emtu anjwa shagerire na ya magaterán ge emnde umele, kwalanevkwále ge magakurán ge kure emtu? Baaka dekideki, kure keni yanakuraaka ya. Duksa palle maganka ázekure wá, fanakurarka pelá mbera-aaruwa. Daaci yá an badza ba iya, yawiyarye haypa-aaruwa!

Paul á dzámá emnde a fetarfe na tá am Kaurintus

¹⁴ Kina wá, magannaamága niya a dezekure ge keyire. Amá wá, yá de fakurarka pelá mbera-aaruwa. Tatayanka ya shunđu á kure, iya yá kátá ervaunđe á kure. Egdzara wá, tá gelaná itare ka emnde a há, amá tá gelaterá emnde a há itare. ¹⁵ Iya wá, yá wawakuruwave an ndzedá-aaruwa bademme; ma ya kedaa nalmane-aaruwa antara ire-aaruwa bademme adaba kure keni ba emtake. Emtu watse kwá gulanaagulá wáyáva á kure áte iya adaba wayanakurwáyá kwakya emtu?

¹⁶ Náwa bademmire á miya diyamidiya ganakini ndavanakuruka mbera-aaruwa. Ay labára zlafe, ta bantsa emnde umele á kure: Sleyaimyaim Paul, a zu shunđu á miya á ba an zlerma. ¹⁷ Ya zlermakuraa estara? Ta de zlermakuraa emnde na ya belateraa ya ádezekure na emtu? Puwaupuwa sawari am ire á kure ba shagera. ¹⁸ Tara Titus tá antara egdza emmemiya umele na ba kure keni diyakurdiya, ya belateraa ya ádezekure na wá, ta de zlermuwa itare duksa á kure emtu? Tamanka una dekideki. Nere antara Titus wá, ña ba palle am slera á ñere, enjkale á ñere keni ba palle.

¹⁹ Bawánka zlafe a ba kure, ñá kátá lya ire á ñere an elva na ñá tsakaná ñere kinekineka na. Nã emnde á *Almasiihu wá, estuweka. Elva na ñá tsakaná ákatafke á Dadaamiya. An elva ñanna ñá tsakaná ñere bademme na wá, ñá kátá ba farfe á kure am elva á Dadaamiya, egdzar mama-aha-aaruwa. ²⁰ Lyawa-aaruwa kina wá, yá kuva ba ni bi watse yá de berakurka áte una yá kataná ya. Daaci kure keni kwá de

hayiika am nja-aaruwa. Á njeka ervaunđe-aaruwa, yá dzámá bi watse yá de berakurá am dágaldagala, kwá anƙwa á shelha am dágave á kure, kwá anƙwa á maga ervaunđe, gergere ye á kure bademme, kwá anƙwa á zlazlava, kwá anƙwa á za vuwa á emnde, kwá anƙwa á maga kurávire, bademme á duksa á ba an wेशa. ²¹ Yá an lyawa jipu, yá kuwa bi má danduwa ádezekure, kwá de fiyemfa am zherwe yaikke á katafke á Dadaamiya-aaruwa. Yá an lyawa jipu, yá dzámá bi watse yá bera emnde á kure kwakya mbaɗarmbáɗá á dem haypa, amá eptsarka am tuba, zlaɓe tá maga ba názu zlayeka ɗekiɗeki, tá maga ba ɗákárire, antara zawarire-aatare. Máki ya de berakur estuwa wá, watse yá kyuwa jipu.

13

Elva-aha na á zle átekwa

¹ Náwa watse yá duwa ge keyire á dezekure. Ba seke una ni anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, «geni shairiya á ura, sey tá kyáná áte seydiré á emnde, cekwa-aara seyde-aha buwa bi keye na wá,» emnde na tá yánka mága mándzawire na keni, mí de kya shairiya-aatare á ba áte una ɗanna. ² Am sarte na ya dezekure ge buwire keni, ndza ya fater elva-aaruwa palle ge emnde ɗanna kwásau yaránka maga haypa na, ya ndaater ge emnde umele keni bademme. Kina ya yiyye an kure keni, yá anƙwa á ndaakurndáhá zlaɓe áɗaliye ba parakke: Má watse danemda ya wá, watse baaka zatervaare ge emnde ɗanna ɗekiɗeki. ³ A ba kure keni, kwá kátá dise *Almasiihu, máki á maga slera am elva-aaruwa, watse kwá nanna degiya! ɗane wá, gavka ura cekwa payɗa-aara. Ba kure keni diyakurdiya hákuma-aara na á maganá ɗane am kure. ⁴ Am sarte na ta zlenelanaa áte dzaɗgala wá, ba jirire ndza baaka payɗa-aara. Amá an hákuma á Dadaamiya wá, á ba an shifa-aara. Ay degiya, ɗere antara ɗane ganjerevge ba palle. Daaci ɗere an ire á ɗere wá, baaka payɗa á ɗere. Amá ma watse ɗanjeremda ádezekure wá, watse kwá de nanna hákuma á Dadaamiya an ɗere, am slera na ɗá de maganá ɗere am dágave á kure. Aɗaba ganjerevka an ire á ɗere, anƙwa Almasiihu antara ɗere.

⁵ Amá njawinja emtsaɗe kure am áhá, habazauhábaza názu am zláɓa á kure, diyaweddiye máki ba jirire kwá á ba am fetarfire. Ge jirire wá, baaka shaige-aara, diyakurdiya ganakini anƙwa *Almasiihu am kure. Sey máki anƙwa názu a mbedakuraa áte baráma-aara. ⁶ Amá keni yá tama á de jakurviyaaka, kwá de ba eddiya ganakini ɗere ɗa emnde a bela á jirire. ⁷ Amá ɗere wá, ɗa baaka an wedere á marakurá názena ma andze kwá diyaɗersá átekwa ganakini ɗa emnde a bela á jirire. Názena ɗá yekaná ɗere áza Dadaamiya wá, yawánya mága mandzawire bademme. Ma shaɗeránka ɗere mazla-aara marakurá názena ma andze kwá diyaɗerse átekwa keni, baaka lambe á ɗere. ɗere ɗá kátá ba kwá maga shagerire. ⁸ Aɗaba ɗá taa yanaaka jirire, ɗere keni ɗá maga ba slera á jirire ɗanna. ⁹ Máki hyakurephyá kure emnde am elva á Dadaamiya wá, ma marápseka hákuma á ɗere mazla-aara keni, ɗere ɗá higa ba jipu. Daaci ɗála á ɗere kina áza Dadaamiya wá, a gakurvege emnde na ni baaka duksa mándzawe áte itare ɗekiɗeki na.

¹⁰ Wakita ñanna yá ankwá á puwakurtá ya kina, ya yiyiye an kure na wá, ba geni kwá eptseptsá am tuba, daaci yá de valakurarka mázla-aara. Há kuma wá, viteva Dadaamiya áte kure. Amá wá, a vite há kuma ñanna ge zadakurzáfeka, a vite ge dákurá á de katafke an ñane.

Halavuwa á elva an gá use

¹¹ Daaci a jamima shifa kwa egdzar mama-aha-aaruwa. Wavauwáwa, gawansege duksa mándzawe am zlá láva á kure bademme. Yawanaaka elva-aaruwa na, a deska am ire á kure. Njawinja á ba áte ye palle, magauka názena á de sakurá dágala na. Daaci á de yakuraaka Dadaamiya na edda á wáyáwa ba ñane palle, á vatertá ba ñane hairire ge emnde na.

¹² Gauga use-aaruwa ba shagera am dágave á kure, kwa emnde á Dadaamiya bademme. Bademme á emnde a fetarfe na tá áhuna keni, tá ankwá á gakur use-aatare. ¹³ A melakurumela Dadaamiya, ganakini kwá shánsha ñgurna á Yaakadada Yaisu *Almasiihu ma vaatara keni, kwá shánsha wáyáwa na a wayamiyaa Dadaamiya an ñane na am kure. A janmeje Shedekwe Cufedfe ye á kure bademme.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a GALATIYA

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá ba iya Paul ya slebela á Yaisu *Almasiihu. A givaa urimagweka slebela ɗanna, a ɓeliyaa urimagweka, a ɓeliyaa ba Yaisu an ire-aara tá antara Eddenjara Dadaamiya na a tsante am faya na. ² Iya, ɗá antara emnde a fetarfe na tá áhuna baɗemme, ɗá anƙwa á gaku use á ɗere ge kure kwa emnde a fetarfe na kwá am larde á Galatiya baɗemme. ³ A magarakuránmaga tara Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu ɗurna, a varakurteva hairire. ⁴ Yaisu Almasiihu a yaa ba shifa-aara ge enzlamise miya am haypa-aha-miya, geni a shanka adaliye duniya laakire na hakuma áte miya mazla-aara. A maganaahe á ba áte una á kataná Eddemiya Dadaamiya. ⁵ Galaumigálá Dadaamiya dem ba ge dekiɗeki. *Aamin.

Baaka labare á higa umele sey ba palle na

⁶ Yá maga ba najipu áte kure, aɗaba Dadaamiya a magakuraa ɗurna á kya erva an Yaisu *Almasiihu, a gakuve emnde-aara, aley kerten eptsakuranveptsaa iga, kwa cenvaa labare á higa umele. ⁷ Amá baaka labare á higa umele sey ba palle ɗanna ya ɓalakurseɓale na. Ya ndanaa aɗaba uwe una, aɗaba tá anƙwa weshakurweshaa emnde umele, tá kátá eptsante labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na. ⁸ Amá ma a de ɓalakursaa ware labare á higa umele arge una ɗa dakurnaa ɗere na wá, ma ba ɗere ɗanna, ma malika a sawa am samaya keni, a nyainyainvenyainye Dadaamiya edda-aara. ⁹ Ndza keni ya ndakurndaha. Kina keni yá ndakurndaha zlaɓe ádaliye: ma ware una a de ɓalakurse labare á higa umele, gergere antara una kwa cenanaa kure, a nyainyainvenyainye Dadaamiya edda-aara.

¹⁰ Emtu kwa kurken yá tsáká una ganakini a zlebarizleba emnde emtu? Iya yá kátá á zlebiyá ba Dadaamiya. Emtu kwa kurken yá kátá haya áza emnde emtu? Máki yá kátá haya áza emnde zlaɓe ádaliye wá, yá taa gevka waladí á Yaisu Almasiihu.

*Náwa a gevaa estuwa Paul slebela á Yaisu *Almasiihu*

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, wayanwaya ge kwa diyeddiye ganakini labare á higa na ya ɓalakursaa iya na wá, elva ɗanna elva á urimagweka. ¹² Aɗaba a binaa urimagweka elva ɗanna, a kwarisaa urimagweka, a binaa ba Yaisu an ire-aara.

¹³ Ábi kwa cenáncena nja-aaruwa werre am sarte na ya tse á ba áte nadina á ɗere Yahudiya-aha. Am sarte ɗanna ndza ya shateru zlaɗa kwakya ge emnde a fetarfe. Baaka názu ndza maganka ganakini yá keɗanaakeɗa elva ɗanna ba dekiɗeki. ¹⁴ Am jeba-aaruwa ndza ya jateruwa ba iya ge ukfe-aha-aaruwa umele ge mága názena am nadina á ɗere. Dabantedaba naɗe-aha na ta kwarajersaa eggye-aha á ɗere an ervaunde-aaruwa palle.

¹⁵ Dadaamiya a eksise vateneka, a eksise kwaye zlaɓe yarika, a magiya ɗurna, a naba ɗahite geni yá gevge sleslera-aara. Samsa sarte

na a wayetaa njane maa, ¹⁶ a naba marise Egdza-aara geni yá balaterá labare-aara ge emnde na ta baaka am nadina á Yahudiya-aha. Am sarte na a marise Egdza-aara njanna, danka ya ma ádeza ware keni ge ndava sawari. ¹⁷ Ma á dem Urusaliima keni danka ya dekideki ge de ndava sawari. ¹⁸ Ma á dem Urusaliima keni danka ya dekideki ge de ndava sawari. ¹⁷ Ma á dem Urusaliima keni danka ya dekideki ge de ndava sawari. ¹⁸ Ma á dem Urusaliima keni danka ya dekideki ge de ndava sawari. ¹⁹ Amá puwanteka ice-aaruwa dekideki áte emnde a bela umele, sey ya naa ba Yakuba egdza emmenjara ge Yaakadada. ²⁰ Náwa Dadaamiya, icanka fida am názena yá bakurná ya na ba palle keni.

²¹ Am tsa-aaruwa am Urusaliima, kwaye ya zlala á dem haha á Siriya, antara haha á Silikiya. ²² Am sarte njanna maa, zlafe diyarika emnde a fetarfe na tá am kwara á Yahudiya. ²³ Sey ta cenaa ba labare-aaruwa áza emnde a fetarfe umele. Ta bantsa emnde njanna: Edda-una ndza a shajeru zladá werre na wá, eptsaptepsa. Kina wá, njane keni á anjka bala labare á higa na ndza a kátá kedanaakeda ba dekideki na. ²⁴ Daaci ta fantau ge gálá Dadaamiya adaba slera-aaruwa.

2

Zunjwire á jammeje á Paul antara emnde a bela umele

¹ Daaci ya magaa yawe kelaawa ju ufađe ágashe njanna, ya naba eptsá adaliye á dem Urusaliima, njaa antara Barnabas, anjka Titus ázejere. ² Eptsá-aaruwa njanna keni, ndza a marisaa ba Dadaamiya geni sey yá eptsá. Am saasa á njere njanna wá, njaa magaa jahava sey ba njere antara male-aha á emnde a fetarfe. Daaci ya palaterse sera á labare á higa na ya balateraa ya ge emnde na ta baaka am nadina á njere Yahudiya-aha. Adaba má jammeka elva á njere antara itare, bademme á slera-aaruwa na ya maganaa ya werre, antara una ya maganaa am sarte njanna, ma andze a gev ba dey. ³ Titus na njaa dábá kerde na wá, njane ura Yunaniŋkau, amá hyarareka ganakini sey ba laari á demda am shedekwe, á gevge emtsaade ura Yahudiya. ⁴ Mbatu wá, tá anjka emnde na ta bantsa itare ta emnde a fetarfe, mbate fida na, am jahava á njere njanna. Ta bantsa itare wá: Sey a demda emtsaade am shedekwe. Emnde njanna wá, ta sanjerte á ba an ila ge se gya gya á njere. Adaba njá kwanáná ba njere ire á njere áte názena am nadina á njere Yahudiya-aha, adaba barka á Yaisu *Almasihu. Daaci tá kátá eptsanerá á dem *tawraitá njanna zlafe adaliye. ⁵ Amá njere eksaneraareka elva-aatare dekideki ba cekwaanjudi keni. Wayanjerka tá badzanvebadze labare á higa na, adaba njanna elva a jirire, geni kure keni kwá cenvacena jirire njanna, kwá tsatse átekwa.

⁶ Amá emnde na ta male-aha ba itare am emnde a fetarfe na wá, ma ta male-aha, ma ta male-aha ka keni, ba duksa palle ázerwa. Adaba Dadaamiya wá, njane á zhareka ice á ura. Am sarte na ya palateraa labare á higa na ya balateraa ge emnde na wá, male-aha njanna ndaharika geni yananseye elva am waazu-aaruwa. ⁷ Baira ta naba diyeddiye ganakini a fiyaara ba Dadaamiya slera á de balaterá

labare á higa ñanna ge emnde na ta ßaaka am nadina á ñere Yahudiya-aha. Ba seke una a far ge Piyer ge de ßalateran ge Yahudiya-aha. ⁸ Ta naba lansaule geni ba Dadaamiya na a vanta hakuma ge Piyer, a ßelanaa á dem Yahudiya-aha na wá, ba duksa palle ge iya keni, a ßeliyaa ba ñane á dem dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha. ⁹ Daaci ba tara Yakuba antara Piyer ira Yuhanna una, ta male-aha á emnde a fetarfe ñanna, naranna itare geni ba jirire a fiyaara ba Dadaamiya slera ñanna. Ta naba vite erva, ta vante ge Barnabas keni, jammeje elva á ñere áte una ñanna. Daaci ña zluhe am sawari geni ñere, ñá de ßalaterá labare á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha, itare tá de ßalaterán ge Yahudiya-aha. ¹⁰ Elva palle ta ßañernaa itare wá, a ba itare: Viyawateraaka talage-aha á miya áhuna. Una ñanna, duksa na ni yá maganá ya keni an ndzedá-aaruwa baðemme.

Paul a valaare ge Piyer á katafke á zlamaha

¹¹ Haraare am iga á una ñanna maa, samsa Piyer á sem Antakiya, ya naba valaarehe á katafke á zlamaha, aðaba magaaka duksa an unñule-aara. ¹² Aðaba am zunñwire wá, ta zaa ðafa ba kerðe an emnde na ta ßaaka am nadina á ñere. Am sarte ñanna maa, Yakuba a ßelaa emnde á dezeńere. Ba saremsa emnde ñanna wá, mele Piyer zaaka ðafa antara ñere mazla-aara. Aðaba a wanaa lyawa átuge itare. Aðaba itare ñarnaña nadina á ñere an tsaka ire. ¹³ Yahudiya-aha umele na fartarfe na keni, garevge an dzama ire bubuwa ba seke Piyer. Ba Barnabas an ire-aara keni gazlaagazla, a magan ba seke náza-aatare. ¹⁴ Ba ya nanna dzalaranvedzale jirire á labare á higa, a ba iya, yá elvan ge Piyer á katafke-aatare baðemme: Ekka, ka ura Yahudiya, amá ka sem ba estuwa ásehuna, ka ganve ire á ña ba seke ka ura Yahudiya ka, njanjka áte njá á Yahudiyire. Máki ba estuwa, ká dzegwaná estara hyaterar ge emnde umele geni a njarinja áte njá á Yahudiyire?

Emnde baðemme tá enzlese á ba an fetarfire

¹⁵ Ñere wá, ña Yahudiya-aha miyenne. Ña emnde na ßaaka nadina-aatare, ña ðahaterá an emnde a haypa na ka. ¹⁶ Amá diyañerdiya ganakini ura á shánka jirire áza Dadaamiya an ðaba *tawraitá, sey an fetarfire áte Yaisu *Almasiihu. Ba ñere keni, ña fetaare á ba áte ñane, lauktu ña shaa jirire áza Dadaamiya. Ña shanaa aðaba ña ðabete tawraiteka. Baaka ura á shá jirire aðaba á ðabete tawraitá. ¹⁷ Daaci kina wá, ñá anjwa shá jirire á ñere áza Dadaamiya an fetarfire áte Yaisu Almasiihu. An una ñanna wá, ñere keni ñá an haypa ba seke emnde baðemme. Máki estuwa wá, amaana a sepunyañermaa ba Yaisu Almasiihu emtu am haypa ñanna? Estuweka ðekideki. ¹⁸ Amá má ya eptsarhe zlaðe ádaliye, yá habaza názena ya eptsanve iga wá, yá maga duksa laake á katafke á Dadaamiya.

¹⁹ Máki áte elva á tawraitá wá, iya ba seke yá an emtsa ázejara. Una keni a jiyaa ba tawraitá ñanna, geni yá shá shifa umele ge ðaba Dadaamiya. Am sarte na ta zleñelaa Yaisu áte dzanjala, gevge ba seke ta cebaañer kerðe antara ya. ²⁰ Shifa na yá an ñane kina na wá, shifa-aaruweka, yá njá an shifa á Yaisu Almasiihu. An shifa na yá njá an ñane am duniya na wá, yá njá an fetarfire áte *Egdza á Dadaamiya. A wayitaa ba ñane, haa a naba yaa shifa-aara aðaba iya. ²¹ Iya wá, ya taa yanaaka ñgurna á Dadaamiya, geni sey yá ðaba ba tawraitá.

Adaba ma andze tá naba shansha emnde jirire áza Dadaamiya an d̄aba tawraita wá, daaci emtsa á Yaisu Almasiihu na ma andze á gev ba dey.

3

Daba *tawraita bi fetarfire áte Yaisu *Almasiihu

¹ Kure emnde a Galatiya wá, baaka en̄kale á kure. A kedakuraa ware estuwa? Ya palakurnaa tsa sera-aara bademme geni a emtsa estara Yaisu *Almasiihu áte dzaṅgala. ² Ndava-aaruwa ba palle ázekure, vawiteva jawapa! Dadaamiya a vakurte Shedekwe Cufed̄de; kwa shaa Shedekwe ṅanna adaba kwa d̄abete *tawraita emtu? Emtu adaba kwa cenaa labare á higa, kwa fetaare an ervaun̄de á kure palle he? ³ A kedakuraa uwe estuwa áte en̄kale? Am fantaufe wá, kwa tsaa á ba áte hakuma á Shedekwe Cufed̄de, amá kina wá, kwá kátá zlanazle an ndzed̄a á ire á kure emtu? ⁴ Kwakya názena a maganaa Dadaamiya an sleksire-aara am dagave á kure, bademme á una-aha ṅanna á gev ba dey emtu? Tamanka ganakini una ṅanna á gev ba dey. ⁵ Dadaamiya a vakurte Shedekwe Cufed̄de, a magaa najipu-aha kwakya am dagave á kure. A magaa una-aha ṅanna adaba kwa d̄abete tawraita emtu? Emtu adaba kwa cenaa labare á higa, kwa fetaare an ervaun̄de á kure palle he?

⁶ Yahauteyeha názena a ndanaa wakita á Dadaamiya áte Ibrahim, a ba ṅane: Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya. Adaba una ṅanna a shaa jirire áza Dadaamiya. ⁷ Daaci diyaweddiye geni, bademme á emnde na fartarfe áte Dadaamiya á ba an jirire, ba itare una ta wulfe-aha á Ibrahim. ⁸ Ndza a ndaase vateneka Dadaamiya názena a ganvaa ṅane kina. A ba ṅane am wakita-aara wá, ba emnde na garevka Yahudiya keni, tá de fetarfe áte ṅane. Adaba fetarfire-aatare ṅanna wá, á de gatervege emnde a jirire á katafke-aara. Adaba una ṅanna, a ndanse labare á higa ṅanna ge Ibrahim emtsaade, a ba ṅane á elvan ge ṅane: Yá de ga barka áte nalgaadama bademme adaba ka. ⁹ Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya, daaci Dadaamiya a gan barka. Diyaweddiye ganakini bademme á emnde na ta fetaare áte Dadaamiya, Dadaamiya á de gater barka ge itare keni.

¹⁰ Adaba bademme á emnde na ta tsaa á ba áte *tawraita, geni tá shá jirire an ṅane áza Dadaamiya na wá, bademme tá an nyainye áza Dadaamiya. Adaba an̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Edda una maganaaka názena á ndaaná tawraita na bademme wá, an nyainye áza Dadaamiya. ¹¹ Baaka shaige-aara, diyamidiya ganakini baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya an d̄aba tawraita. Adaba an̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Edda una a shaa jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, ba ṅane una an shifa a jirire. ¹² Tara d̄aba tawraita an fetarfire wá, tá maslaaveka. An̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Edda una a tsaa á ba áte mága názena am tawraita wá, shifa keni á shaná á ba an tawraita ṅanna.

¹³ Amaana wá, má an nyainye áza Dadaamiya, adaba dzeg-wamiyánka mága názena a ndahanaa tawraita na bademme. Amá *Almasiihu a se lyamivaare nyainye ṅanna ge miya, a demaa ṅane am slede á miya. Ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya,

geni máki zlenjelarzlenjela ura áte nafa wá, amaana an nyainye edda-aara. ¹⁴ Yaisu Almasiihu a magaa una ñanna wá, geni barka na a ba Dadaamiya á elvan ge Ibrahimia á de gater ge nalgaadama bademme na wá, á gevge á kya erva an ñane. Zlabe ádaliye a magaa una ñanna geni mí shá Shedekwe Cufecfde na a ba Dadaamiya á de vamiteva má famitaarfe na.

*Tawraitá á badzeka namána á Dadaamiya

¹⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, cenaucena, náwa yá palakurá elva an garava á názena mí maganá miya emndimagwaha. Máki njarinja emnde buwa am haha, ta ngudaa namána wá, baaka slepekyateraapekya, baaka slefateraarfe keni. ¹⁶ Ba duksa palle an namána á Dadaamiya keni. Werre wá, Dadaamiya a maganaa *waada ge Ibrahimia. Waada ñanna a maganan ge ñane antara wulfe-aara. Adaba a ba ñane: Watse yá gan barka ge nalgaadama bademme á kya erva an wulfe á ña. Ndahaaka wakita á Dadaamiya: á kya erva an wulfe-aha á ña, amá a baa: wulfe á ña. Wulfe-aara ñanna wá, ba Yaisu *Almasiihu. ¹⁷ Náwa názena yá kátá bakurná ya: Duksa zunñwe wá, Dadaamiya a maganaa waada ge Ibrahimia. A magaa yawe deremke ufafe an kul keye, lauktu a vaterte *tawraitá ge Yahudiya-aha. Aley keni tawraitá ñanna á badzeka názena Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimia werre. Tawraitá á pekyeka namána á Dadaamiya defekideki, á pekyeka názena a magateraa waada-aara ge emnde keni. ¹⁸ Amá ma andze vaterteva Dadaamiya ge emnde názena a magateraa waada-aara na adaba ta cfabete tawraitá wá, daaci ma a gevka adaba namána mazla-aara. Amá Dadaamiya a gan barka ge Ibrahimia, adaba a ngudanaa namána-aara.

¹⁹ Máki estuwa, ázara dalila á *tawraitá ñanna ba defekideki? Dalila á tawraitá ñanna a fateraara Dadaamiya ge emnde arge názena a magateraa waada-aara na wá, ba ge maraterá haypa-aha-aatare parakke. Dadaamiya a vaterte tawraitá ñanna ba ge sarte cekwaanñgudi ge emnde. Ba ge ufa wulfe á Ibrahimia na a ngudateraa namána ge emnde bademme á kya erva an ñane na. Ba samsa ñane wá, baaka hakuma á tawraitá mazla-aara. Tawraitá wá, Dadaamiya ndza a belaa ba malika-aha an ñane, ge saterán ge emnde. Amá ndza añkwa sledagave á emnde antara malika-aha ñanna. ²⁰ Deme keni wá, sledagave wá, á tseme am dagave á emnde buwa. Amá am sarte na Dadaamiya a maganaa *waada ge Ibrahimia wá, ba ñane antara Dadaamiya, baaka sledagave-aatare.

Ázara dalila á *tawraitá

²¹ Una ñanna á bánba ganakini tara *tawraitá tá gyaaveka an namána á Dadaamiya emtu? Estuweka defekideki. Adaba ma andze a dzegwándzegwa tawraitá vaterte shifa ge emnde wá, ma andze a dzegwándzegwa vaterte jirire keni á katafke á Dadaamiya. Amá baaka una áza tawraitá. ²² Baira deme a ba wakita á Dadaamiya wá, bademme á emnde a duniya tá á ba am erva á haypa. Estuwa añkwa á vaterte názena a magateraa waada-aara na ge emnde adaba fetarfire áte Yaisu *Almasiihu. Á vaterte adaba fetarfire-aatare.

²³ Amá am sarte na ndza zlabe baaka barama ge emnde geni tá fetarfire áte Yaisu wá, ndza a kwaramiyaa ba tawraitá, dem sarte na Dadaamiya a weramitaa barama á fetarfire. ²⁴ Una ba estuwa, ndza

a giyamiyaa ba tawraita sem sarte na samsa Yaisu Almasiihu. Daaci shamiyánsha jirire áza Dadaamiya adaba famitarfe. ²⁵ Daaci kina wá, sarte á fetarfire áte Yaisu Almasiihu; á giyamiyá tawraita ka mazla-aara.

²⁶ Bademmire á kure kwa ba egdzara á Dadaamiya adaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu an fetarfire á kure áte nane.

²⁷ Bademmire á kure kwa emnde na magarakuránmaga baptisma an zhera á Yaisu Almasiihu na wá, kina wá, kwa de eksa ba Yaisu Almasiihu an ire-aara. ²⁸ Mazla-aara wá, baaka gergerire am dagave á Yahudiya-aha antara emnde a jeba umele bademme. Baaka gergerire am dagave á nave-aha antara emnde na tá kwaraná itare ire-aatare. Baaka gergerire am dagave á zhele an mukse. Bademme á kure kwa ba palle adaba kwa emnde a Yaisu Almasiihu. ²⁹ Zlabe adaliye máki kure gakurevge kwa emnde á Yaisu Almasiihu wá, daaci kure keni kwa wulfe-aha á Ibrahimia. Daaci kwá de shaná ba kure názena Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimia antara wulfe-aha-aara na.

4

¹ Amaana elva nanna wá, egdzere wá, á de zaná ba nane tsa waráta á há á eddenjara bademme, amá am sarte na zlabe egdzere wá, tá kwaraná ba emnde ba seke nave. ² Am sarte na zlabe egdzere wá, tá fanuwa ba emnde hyema, tá giyaná ba itare, á cená ba náza-aatare, dem sarte na má banba eddenjara nane keni hyephye ura. ³ Ba duksa palle ge miya keni. Am sarte na zlabe ma ba seke egdzara wá, ndza tá kwarámiya ba jini-aha á shaitaine. ⁴ Daada áte sarte na a tsanaa Dadaamiya, a naba belaa Egdza-aara á sem duniya, a se yanaa ba mukse, ta yanaa á ba am *tawraita nanna, ⁵ geni a varsevare emnde na á kwaraterá tawraita, á gamivege egdzara á Dadaamiya.

⁶ Kure wá, kwa ba egdzara á Dadaamiya. Adaba una nanna a vakurte Shedekwe á Egdza-aara anjwa am kure. Máki kwá d'aha Dadaamiya an Dada á d'aha ba Shedekwe-aara nanna á kyá an we á kure. ⁷ Bademmire á kure kwa nave-aha ka mazla-aara, kwa egdzara á Dadaamiya. Máki kwa egdzara-aara wá, bademme á názena am hufe á há-aara ba náza á kure.

Názena á kataná Paul áza emnde a fetarfe

⁸ Werre am sarte na diyakurka Dadaamiya wá, ndza kwa nave-aha á dadaamiya-aha á fida gergere kwakya. ⁹ Amá kina wá, diyakurdiya Dadaamiya á jirire, baira d'eme kwá an diya áza Dadaamiya. Kwá eptsaná estara zlabe adaliye ire á kure ádeza jini-aha á laakire nanna, baaka nampire-aatare na? Labara kwá kátá gev nave-aha-aatare zlabe adaliye? ¹⁰ Ya ndaanaa adaba uwe una? Adaba kure kwá dzámá ba mujri-aha, hare-aha á umele, tere-aha á umele, lauktu-aha á umele, ira sakanderi-aha bademme. ¹¹ Yá dzámá ire jipu, yá kuvá geni slera-aaruwa na ya maganaa ya am dagave á kure na a gevka dey.

¹² Ate elva á *tawraita wá, taslawá á kure gawevge ba seke iya, egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba iya, ya ura Yahudiya, amá ganevge ba seke kure. Sem vatena keni zlabe baaka emtanjire na kwa magitaa kure d'ekideki. ¹³ Diyakurdiya ba kure keni zunjwire á labare á higa na ya de vakurtaa ya wá, ndza a njyaa ba lapikere am ekse á kure, lauktu ya magakuraa waazu nanna. ¹⁴ Ge jirire wá, ndza

shakurushe zlaḁa arge iya am lapikere-aaruwa ṅanna. Amá yakurika, zharakurika seke ura dey. Baira deme lyakurivalya ba seke ya malika á Dadaamiya, ba seke ya Yaisu *Almasiihu an ire-aara. ¹⁵ Am sarte ṅanna wá, ndza kwakya higa á kure. A jaara uwe an higa á kure kina? Am sarte ṅanna wá, diyandiya geni ma andze kwá dzegwándzegwa wá, ba ice á kure keni, ma kwá sansese, kwá viteva. ¹⁶ Kina wá, kwá eksiya áte kelaadire mazla-aara, aḁaba ya bakuraa jirire emtu?

¹⁷ Diyandiya ganakini tá anḁwa emnde na tá badakurbada geni kwá ḁaba ba itare an enḁkale á kure baḁemme, amá ganakini kwá shá shifa ka. Tá kátá ba tegakuraahe an ya zlauzle. ¹⁸ Máki an unḁjule-aara wá, shagera jipu geni tá wayavewaye emnde am dagave-aatare. Amá iya keni, a yiyaaka ervaunḁe á kure, ma yá anḁwa am dagave á kure, ma ya baaka am dagave á kure keni. ¹⁹ Iya wá, zlaḁe yá shá ba zlaḁa aḁaba kure egdzara-aaruwa. Ya ba seke mukse na am zlaḁa á ya egdzere. Lauktu á zlauzle zlaḁa-aaruwa wá, sey má njánja Yaisu *Almasiihu am kure ba shagera. ²⁰ Kina wá, ervaunḁe-aaruwa á kátá ma ba ya am dagave á kure, lauktu ma yá shantause ge názena yá bakurná ya. Aḁaba kina na wá, an weshá ire-aaruwa jipu.

Tara Hajara an Saraatu ta garava-aha á namána gergere buwa

²¹ Ekkure emnde na kwa bantsa kure kwá kátá á kwarakurá *tawraitá na, cenakuránka názena a ndahanaa tawraitá emtu? Vaw-iteva emtsaade jawapa? ²² Anḁwa an puwa am wakita á Dadaamiya wá, a ba ṅane wá, Ibrahimá ndza a shaa egdzara buwa. Egdzere palle a yanaa an kwatena, palle-aara a yanaa an mukse-aara. ²³ Egdza á kwatena na wá, ta yan ba seke emnde baḁemme. Amá mukse-aara wá, a yan estuweka náza-aara. Dadaamiya ndza a maganaa *waada-aara ge Ibrahimá geni watse á shá egdze ṅanna. ²⁴ Anḁwa názu á baminá elva ṅanna. Nwasha buwa ṅanna, tara Hajara an Saraatu na keni, tá maramiyá namána-aha gergere buwa a ṅuḁfanaa Dadaamiya. Hajara wá, ṅane kwatena, á maramiyá namána na a ṅuḁfanaa Dadaamiya áte ire á wa Sina. ṅane a yayaa egdzara-aara am navire. ²⁵ Aḁaba Hajara wá, ṅane gevge ba seke wa Sina am haha Arabiya. Adaliye ṅane gevge ba seke berni á Urusaliima vatena. Aḁaba baḁemme á emnde na tá am huḁe-aara, ta ba nave-aha á tawraitá. ²⁶ Mukse á há wá, ṅane gevge ba seke Urusaliima á jirire na am samaya na. Á kwaraná ba ṅane ire-aara, ṅane una emmemiya ge miya. ²⁷ Aḁaba anḁwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Ekka mukse dziire na yanḁa egdzere dekiḁeki, tapakanaaka zlaḁa á yá egdzere dekiḁeki na, kina wá, ehiga an ervaunḁe á ṅa baḁemme. Aḁaba mukse á keliya wá, tá hwiya ba egdzara-aara arge egdzara á mukse á nawiya.

²⁸ Aḁaba una ṅanna kure keni yarakursiye ge buwire, gakurevge ba egdzara á Dadaamiya egdzar mama-aha-aaruwa. Aḁaba a tsanaa ba estuwa Dadaamiya am waada-aara. Werre keni ndza a maganaa waada-aara ba estuwa ge Ibrahimá geni á de shá Isiyaaku. ²⁹ Am zamana á Ibrahimá werre ṅanna wá, egdze na a yanaa Hajara ba seke náza á emnde baḁemme na, a faa zlaḁa áte egdze na a yanaa Saraatu an hakuma á Sheḁekwe Cuḁeḁe na. Am dagave á miya vatena keni ba duksa palle. ³⁰ Amá ázara a ba wakita á Dadaamiya? A ba ṅane: Ngyainsenḁye mukse á kwatena na, a ezzlálá an egdza-aara. Aḁaba

egdza á kwatena á taa fetka erva-aara áte waráta á eddenjara, sey á záná ba egdza á mukse á há. ³¹ Adaba una njanna egdzar mama-aha-aaruwa, miya wá, ma egdzara á mukse á kwatena ka, ma egdzara á mukse á há na a kwaranaa ba njane ire-aara na.

5

Eptsauka á dem navire defideki, kwaraukwara ba kure ire á kure

¹ Yaisu *Almasiihu a enjlamise am *tawraita wá, geni mí kwaraná ba miya ire á miya. Adaba una njanna, tsawaatse ba shagera, a eptsarakuraaka zlafe adaliye á dem navire.

² Náwa názu yá bakurná iya Paul: Máki eksakuraarekse geni tá puwakurá á dem shedekwe wá, baaka názena kwá shaná kure am elva á Yaisu Almasiihu defideki. ³ Náwa yá ndakurndá, ma a de demá ware á kure am shedekwe njanna keni, famfa ire-aara am laarire, sey a maganaamaga edda-aara názu am tawraita bademme. ⁴ Kure emnde na kwa bantsa kure, kwá shá jirire áza Dadaamiya an daba tawraita na wá, tegakurevtege antara Yaisu Almasiihu, eptsakuranveptsá iga ge ngurna á Dadaamiya. ⁵ Amá njere wá, fanjertefa tama á njere áte Dadaamiya ganakini watse á vanjerte jirire adaba fanjertarfe, adaba duksa umeleka. Una názena njá ufáná njere an ndzedá na á vanjerte Shedekwe Cufedfe. ⁶ Máki gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu wá, ma damiyemda am shedekwe, ma damiyemka keni ba duksa palle. Duksa yaikke wá, ba fetarfire. Amá wá, a naranna emnde fetarfire á miya. Una njanna slera á wayavire.

⁷ Am zunjwire ndza shagera zlaláva á kure. Á, salikataliya na wá, shagerka zlaláva á kure. A piyakurtaa ware ge mága jirire? ⁸ Edda-aara ba fida-aara, a belanaa Dadaamiya na a dakurdfaha na ka. ⁹ Una ba jire, egdza shahi á makala ba cekwaangufi á tsantetse ukpa na an wasla bademme. ¹⁰ Adaba barka á Yaakadada wá, fantarfe an kure á ba an jirire, geni á de geraavka elva á miya. Amá edda una anjwa á weshakurweshá njanna wá, ma ware edda-aara keni, á de njezleka am shairiya á Dadaamiya.

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ya yán vateneka balaterá elva a dem shedekwe ge emnde, geni tá shá jirire an njane áza Dadaamiya. Ma andze yá balá ba una njanna sem vatena wá, ma tá feka Yahudiya-aha zladá áte ya mazla-aara. Daaci elva a emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzangala na keni, ma andze á taa yanaaka ervaunje-aatare. ¹² Emnde njanna tá weshakurweshá na wá, a datsaraadatsá kwa náza-aatare bademme, a garevge nadima-aha.

¹³ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, a dfhakurtaa ba Dadaamiya, geni kwá kwaraná ba kure ire á kure. Am kwara ire á kure njanna maa, magauka názena á kataná ire á kure bademme. Arge una njanna wá, ma ware keni a maganánmaga duksa ge ura an wayavire. ¹⁴ Adaba shairiya-aha-aara bademme jammeje am shairiya palle, a ba njane: Ewwáya sleriya á nj ba seke ire á nj. ¹⁵ Amá má kwá dagala am dagave á kure, kwá wawa vuwa á kure an slare ba seke dabba-aha á kaamba wá, faufa kwa hyema, kedawanaaka shifa á kure bademme.

Yawanya a tedakurteda ba Shedekwe Cufedfe

¹⁶ Názena yá bakurná iya na wá, yawanya a tefakurteda ba Shedekwe Cufedde. Magauka názena ni á kataná ba ire á kure. ¹⁷ Adaba názena á kataná ire á urimagwe wá, tá gyaaveka antara náza á Shedekwe Cufedde. Názena á kataná Shedekwe Cufedde keni tá gyaaveka antara una á kataná ire á urimagwe. Duksa-aha buwa njanna wá, tá jammeka dekideki. Daaci kwá taa maganaaka názena ni á kataná ba ire á kure. ¹⁸ Daaci má á tefaaakurá Shedekwe Cufedde wá, kwa baaka am erva á *tawraita mazla-aara.

¹⁹ Bademme á názena á kataná ire á urimagwe á ba áte parakkire. Duksa-aha njanna ba tara gwardzire, dakarire, zawarire, ²⁰ kyula hele, mága namselkwa, mága kelaadire, dagala, shelha, ica ervaunde, gardire, tega ye á emnde, antara mága gergerire am dagave á emnde. ²¹ Zlabe adaliye, danjwire antara gev slembazla ira mága slakwatsire. Anjwa zlabe adaliye jeba á duksa-aha njanna kwakya á kataná ire á urimagwe. Ba seke una ya ndakurndaha na, yá fakuremfé zlabe adaliye am vuwa, bademme á emnde na tá maga ba jeba á duksa-aha njanna, tá shánka á dem zlanna á Dadaamiya dekideki.

²² Amá nampire á slerá á Shedekwe Cufedde wá, tara wayavire, higa, hairire, farvaunde, zavarzire, maggwire, dzayyire á ervaunde, ²³ kemaarire ira tá kwarukware vuwa-aatare. Bademme á duksa-aha njanna wá, piyaaka shairiya á Dadaamiya. ²⁴ Emnde á Yaisu *Almasiihu wá, cebaarceba sunu-aatare bademme áte dzañgala, baaka am itare mazla-aara.

²⁵ Ba Shedekwe Cufedde una slevamite shifa. Daaci yaumiyányá á tadamitáda ba njane palle. ²⁶ Yaumiyányá galá ire, tatayaumika dagala am emnde, shelaumika keni.

6

Melawanumele ge ire á kure ge sepa gwatama-aha á kure

¹ Ya ndaa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa, máki kwá nanna dzalevdzale palle á kure á dem haypa wá, kure na kwá an Shedekwe á Dadaamiya na wá, naba melawanumele, eptsawanaaptsa zlabe adaliye ásete barama. Amá wá, magauka an ervaunde. Daaci ma ware á kure keni, a effa hyema geni a demka njane keni á dem hude-aara. ² Melawanumele ge ire á kure ge sepa gwatama-aha á kure. Má kwá anjwa maga una njanna wá, kwá anjwa maga názena a fakuraara Yaisu *Almasiihu am shairiya-aara. ³ Má ura anjwa slaslaná am ervaunde-aara ganakini njane hyephye am duksa, mbate keni hyepka ba názara keni, an una njanna á kefaná ba njane ire-aara. ⁴ Daaci ma ware keni a zharanaazhárá názu am zláláva-aara, máki shagera slera-aara, a vante higa ba ge njane, amá adaba a jateru ge emnde umeleka. ⁵ Adaba ma ware keni á ba an názena a faraa Dadaamiya ge njane.

⁶ Edda una á tsaha elva á Dadaamiya wá, a tegansetege názu am erva-aara bademme, a vanteva ge malum-aara keni.

⁷ Diyaweddiye ba shagera geni ura á dzegwánka á zlerma Dadaamiya. Bademme á názena ni a jemaa edda-aara am haha, á de shá ba una njanna. ⁸ Edda una á maga ba názena á kataná ire-aara, á de shá ba emtsa. Amá edda una á maga ba názena á kataná Shedekwe á Dadaamiya wá, njane á de shá shifa na á zleka na. ⁹ Yaumiyánka mága maggwire. Adaba má samsa laukte-aara, zlabe yamiyánka wá, mí de

shánsha nampire-aara. ¹⁰ Adaba una ñanna, vacitu má njaanja slera á mága maggwire á katafke á miya wá, magaumimága una ñanna áte emnde bademme. Baaka ðeme seke emnde na fartarfe.

Halavuwa á elya

¹¹ Náwa una wá, yá aṅkwa puwetá ba iya an erva-aaruwa, yá aṅkwa puwan ba yaikyaike. ¹² Emnde na tá kátá hyakuraare á ba áte laarire, geni sey kwá demda am shedekwe na wá, tá kátá haya á ba áza emnde. Una ñanna tá magan ba geni a shaterka zlaða má tá maga waazu áte emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaṅgala. ¹³ Adaba ba emnde na tá am shedekwe ñanna keni, ñarnaaka názena am *tawraitá bademme. Tá kátá puwakurá am shedekwe, ba geni tá gálá ire an kure, adaba kwá aṅkwa d'abaterd'ába. ¹⁴ Amá iya wá, yá galaná á ba áte emtsa á Yaisu Almasiihu palle ire-aaruwa. Adaba emtsa-aara áte dzaṅgala ñanna wá, kazlaṅa á duniya gevge ba seke emtsa á katafke-aaruwa, iya keni, ganevge ba seke emtsa á katafke á kazlaṅa á duniya. ¹⁵ Adaba áte barama á Yaisu Almasiihu wá, ma damda edda-aara am shedekwe, ma damka keni, ba duksa palle. Duksa yaikke wá, ba gev ura aṅwaslire. ¹⁶ Bademme á emnde na ni tá njá á ba áte una ñanna wá, ba itare una ta emnde á Dadaamiya an jirire. Dadaamiya a zatervarze, a vaterteva hairire.

¹⁷ Fetu vatena, edda-aara a siyanka fitenire na mazla-aara. Adaba ververe-aha na áte iya na wá, á maraná ba una ñanna ganakini iya wá, ganevge ya náza á Yaisu.

¹⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, a magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu ṅgurna-aara ge kure bademme. *Aamin.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a AIFAISUS

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá bá iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, yá anƙwa gaku use ge kure emnde á Dadaamiya am Aifaisus, ge kure emnde na ƙakurnaana elva á Yaisu Almasiihu an ervaunƙe á kure palle na. ² Tara Eddemiya Dadaamiya tá antara Yaisu Almasiihu, a magarakuránmaga ƙurna, a varakurteva hairire.

Barka na á gaterá Dadaamiya ge emnde na garevge

*palle antara Yaisu *Almasiihu*

³ Galaumigála Dadaamiya Eddenjara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, adaba a gamiyar barka am duksa baƙemme á sá am samaya, adaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu. ⁴ Dadaamiya ndza a dzeramise werre, kwaye zlaƙe ba duniya keni zlaƙe nderaaka emtsaade, geni mí de geva emnde cuƙeƙe, mí de gev palle antara Yaisu Almasiihu, watse baaka duksa mandzawe áte miya á katafke-aara. ⁵ Adaba wayamiwayire, Dadaamiya a dzeramise werre geni á de gamive egdzara-aara á kya erva an Yaisu Almasiihu. A maganaa á ba áte namaari-aara. ⁶ Daaci galaumigala Dadaamiya adaba kwakyire á ƙurna na a magaminaa ƙane ba dey á kya erva an Egdza-aara na a wayanaa ƙane na. ⁷ Adaba emtsa á Egdza-aara, Dadaamiya a naba lyamisehe, a yamiyaare haypa-aha á miya. Á maraminá an una ƙanna kwakyire á ƙurna-aara na á magamiyán ge miya. ⁸ Dadaamiya a magamiyaa ƙurna kwakya ge miya á bá iya na wá, adaba a vamite ilmu, a gamive emnde a enƙale geni mí diyeddiye názena á kátá maganá ƙane na. ⁹ A maramise nasherire á duksa na anƙwa á slaslaná ƙane kwaye kinekinaka, a njante geni á de maganá á kya erva an Yaisu Almasiihu na. ¹⁰ Duksa na á kátá maganá ƙane na wá, amaana á de jemá duksa baƙemme, una am samaya, antara una áte haha baƙemme, á de yaná am erva á Yaisu Almasiihu. Daaci á de geva ƙane slekse arge duksa-aha ƙanna baƙemme má samsa laukte-aara.

¹¹ Dadaamiya anƙwa á maga duksa baƙemme áte una ndza a slaslanaa ƙane, a njante ganakini á de emmága na. Daaci a naba dzeramise kwaye kinekinaka geni watse á de gamive emnde-aara á kya erva an Yaisu *Almasiihu, á de vamite dza á miya keni am duksa shagera na watse á de vaterte ge emnde-aara na. ¹² Daaci ƙere Yahudiya-aha na ƙa emnde zunƙwe ge fetaare áte Yaisu Almasiihu na wá, galaumigála Dadaamiya adaba una ƙanna baƙemme na. ¹³ Ba estuwa ge kure keni. Am sarte na cenakuráncena elva a jirire, elva a Yaisu Almasiihu na Dadaamiya a lyakurse an ƙane na, kwa naba fetarehe áte Yaisu Almasiihu. Daaci adaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu, Dadaamiya a naba fete damshe-aara áte kure, amaana Sheƙeƙe Cuƙeƙe na a ba Dadaamiya á de vamiteva na. ¹⁴ Dadaamiya a vamite Sheƙeƙe Cuƙeƙe ƙanna wá, ba seke namána. Una ƙanna ba seydire geni duksa shagera na a ba ƙane

á de vaterteva ge emnde-aara na keni watse mí shansha bademme. Watse mí shá una nanna má lyamiselye náza ba ge dekideki na. Daaci galaumigála Dadaamiya am yaikkire-aara.

Paul á nhalateru ilmu antara diya ge emnde a fetarfe

¹⁵ Adaba una-aha nanna egdzar mama-aha-aaruwa, yá an kwa slafaná we-aaruwa kwakya ge Dadaamiya ádfaba kure. Adaba cenanáncena labare á kure ganakini shagera fetarfire á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, cenanáncena zlafe ádaliye ganakini wayakurwáyá an emnde á Dadaamiya kwakya. ¹⁶ Ma vaatara keni yá an kwa slafaná ba we-aaruwa ge Dadaamiya ádfaba kure, yá an kwa yehakuryeha jipu an maduwa-aha-aaruwa. ¹⁷ Yá an kwa nala Dadaamiya Saksage, Dadaamiya á Yaakadada Yaisu Almasiihu na, geni á gakturvege emnde a ilmu, á marakuránmárá ire-aara an pute na kwá de diyeddiye nane ba shagera na. ¹⁸ Zlafe ádaliye yá an kwa nalan ganakini á werakurta ice áte duksa-aha na a d'ahakur ge nane na, antara geni kwa diyeddiye ganakini duksa-aha nanna jauje ge duksa bademme, a fakúr ge kure, antara emnde-aara umele bademme. ¹⁹ Zlafe ádaliye: Yá kátá kwá diyeddiye hákuma yaikke na jauje ge duksa bademme an kwa á maga slera ám miya emnde-aara na. Hákuma nanna wá, ba una ndza a magaa slera yaikke am Yaisu Almasiihu, ²⁰ am sarte na a tsantaa Dadaamiya am fáyá, a danaa á dem nadafa-aara am samaya na. ²¹ Am samaya nanna wá, Yaisu Almasiihu de gevge slekse á malika-aha, antara male-aha-aatare, antara duksa-aha na tá án hákuma am samaya bademme. Ba nane palle una átire ge emnde bademme, una ma edda-aara a shaa eksle-ara keni. Ba nane palle una á kwára emnde am duniya na, antara am duniya na watse á de sáwá na keni bademme. ²² Dadaamiya a fanem duksa bademme am erva ge nane. Zlafe ádaliye: a ganve slekse arge aiklaisiya-aara. ²³ Aiklaisiya wá, nane vuwa á Yaisu Almasiihu. Bademme á duksa na am Yaisu Almasiihu, an kwa am aiklaisiya. Yaisu Almasiihu wá, ma am tate-ara keni, nane an kwa bademme.

2

Tseta am emtsa geva an shifa

¹ Werre wá, ndza kwa ba seke emtsa á katafke á Dadaamiya adaba shagerkire an haypa-aha na kwa maganaa kure. ² Ma am zlalava á kure keni, ndza kwa ba palle antara emnde umele am duniya. Ndza kwa d'aba ba male á jini-aha na an hakuma am zhegela na. Á maganá ba nane slera-aara am emnde na tá fansareka ge Dadaamiya dekideki na. ³ Werre wá, ba miya keni ndza mi ba seke emnde nanna, ndza mi maga ba názena á kataná ire á miya ge vuwa á miya. Adaba una nanna, miya keni ma andze mí de shá zladá kwakya áza Dadaamiya ba seke emnde a haypa umele. ⁴ Amá gafka estuwa, adaba Dadaamiya wayamiwaya kwakya, daaci a naba zamivarehe.

⁵ Ma ndza mi ba seke emtsa am ice-aara ádfaba haypa keni, adaba wayava-aara áte miya na wá, a naba shifamite átirpalle antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, iyakurlya shifa á kure adaba ngurna á Dadaamiya. ⁶ Adaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu na wá, Dadaamiya a naba tsamite átirpalle antara nane, kwaye a damiyaa

á dem samaya, geni mí de njá am yaikkire áhuwa antara Yaisu Almasiihu. ⁷ Dadaamiya a naba magamiyaa shagerire estuwa á kya erva an Yaisu Almasiihu na wá, geni ma vaatara keni á maratarná an una nanna ge emnde bademme ngurna yaikke na jauje ge duksa bademme na. ⁸ Ba jirire Dadaamiya a lyakurse adaba slera á kure-ka, njane a lyakurse adaba ngurna-aara. Una duksa dey na a vakurtaa njane adaba kwa fetare áte njane. ⁹ Adaba slera á kure-ka, una dekideki, una ba ngurna-aara, geni ma ware edda-aara keni a galeka ire ba dey. ¹⁰ Dadaamiya wá, a nderamihe, a vamite shifa ájwaslire á kya erva an Yaisu Almasiihu geni mí maga ba duksa na shagera na. Shagerire njanna keni, a tsatsaminaa ba njane kwaye am fakta.

Am erva á Yaisu *Almasiihu gamiyevge ba jeba palle

¹¹ Adaba una njanna, yehauteyeha ba shagera geni kwaye am fantaufe, am jeba á kure bademme ndza kwa ba emnde na baaka nadina á kure. Yahudiya-aha itare ta emnde na tá am shedekwe, ndza tá zharakur ba seke duksa ba dey adaba kwa baaka am shedekwe. Amá una ba duksa na tá maganá ba emnde áte vuwa-aatare. ¹² Yehauteyeha zlahe adaliye ganakini am sarte njanna, kure ndza diyakurka elva a *Almasiihu dekideki, ndza kwa baaka am kezlakula á *Iserayiila-aha. Dadaamiya a ngudateraa namána-aha ge emnde-aara Iserayiila-aha, amá kure ndza kwa baaka am hufe-aara, ndza baaka tama á kure áte duksa á Dadaamiya dekideki, kure keni kwa ba emnde tsa am duniya na, aley ndza diyakurka Dadaamiya. ¹³ Werre, ndza kwa yiyye an Dadaamiya. Amá kina wá, kwa herzhe an Dadaamiya adaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu na njane a naba yaa shifa-aara áte dzaŋgala adaba kure na.

¹⁴ Shamiyansha hairire am dagave á miya antara kure kina keni, adaba ba gamiyevge emnde-aara. Werre wá, ndza ankwá tegava am dagave á Yahudiya-aha antara emnde na baaka nadina-aatare, amá njane a naba se magaa pute geni mí gevge ba palle. A janaahe ge njane dugune na ndza ba seke riya am dagave á miya na an emtsa-aara áte dzaŋgala. ¹⁵ Shairiya á Yahudiya-aha na a ba njane: Sey ká maga una bi maŋka una na, a bezanaahe ge njane, geni á jaterme Yahudiya-aha antara emnde a jeba umele na baaka nadina-aatare na átirpalle. Ba seke una garevge palle am elva-aara na wá, daci baaka gergerire-aatare mazla-aara, garevge ba palle, jeba ájwaslire. A feme estuwa hairire am dagave á miya. ¹⁶ An emtsa-aara áte dzaŋgala njanna wá, Yaisu *Almasiihu a naba janaahe dugune na ndza am dagave á jeba-aha gergere njanna, a magaa pute geni tá gevge ba jeba palle. Zlahe adaliye: a slapalateraahe bademme-aatare áza Dadaamiya. ¹⁷ Sawa-aara á sem duniya na wá, a se bala ba elva a hairire, geni kure emnde na baaka nadina á kure, ndza diyakurka Dadaamiya na, antara njere Yahudiya-aha na diyaŋerdiya Dadaamiya na, bademmire á miya mí shansha hairire njanna. ¹⁸ Adaba njane, njere antara kure bademme á miya shamiyánsha baráma á deza Eddemiya Dadaamiya an hákuma á Shedekwe Cudedde. Ba Shedekwe Cudedde palle una slemelamiyumele bademmire á miya.

¹⁹ Máki ba estuwa wá, kwa wayve-aha-ka mazla-aara, bi kwa emnde na ndza kwa sáwá an sawa, amá gakurevge ba emnde a larde miyenne, kwa emnde á Dadaamiya ba miyenne, kwa ba palle antara emnde

umele na tá am huđe á há-aara na. ²⁰ Nabi-aha antara emnde a bela Yaisu *Almasiihu ta fantau ge slera ɲanna ba seke má tá faná ekte ge bere. Daaci kure wá, kwa ba seke nakwa-aha am dagave á nakwa-aha á nyaɲa bere ɲanna. Yaisu Almasiihu an ire-aara wá, ɲane nakwa na á ɲá ndzedá á bere ɲanna bademme. ²¹ Adaba barka-aara, bademme á bere á ɲjá ba degdege, ámberá anƙwa á wálá, geni á gevge bere cufedde na watse á ɲjá Dadaamiya am huđe-aara na. ²² Ba seke una ni kure gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu na wá, kure keni gakurevge dalbe palle am bere ɲanna. Kure antara emnde umele, bademmire á kure wá, gakurevge ba seke bere ɲanna á nja Shedekwe á Dadaamiya am huđe-aara na.

3

Slera na a faara Dadaamiya ge Paul

¹ Adaba ba una ɲanna, yá anƙwa maga maduwa arge kure. Iya Paul yá am dangay kina, adaba ba slera á Yaisu *Almasiihu ɲanna, ya maganaa am dagave á kure kwa emnde na baaka nadina á kure. ² Diyandiya ba jirire ganakini cenakurancena slera na a fiyaare Dadaamiya am dagave á kure, ba ɲane ɲanna zlaɓe adaliye una a magiyaa ɲgurna geni yá maganaamaga slera ɲanna. ³ Dadaamiya a naba marise názena am ire-aara, ba kinamina na keni ya zluwa á puwakurte ba ɲane cekwaanƙuɗi.

⁴ Má kwá anƙwa ndaha egdza elva-aaruwa ɲanna ya puwakurtaa ya ba kina na wá, watse kwá naba diyeddiye átekwa ganakini diyandiya ya názena an sheɓe am elva a Yaisu *Almasiihu na bademme. ⁵ Am zamane-aha na dedde na wá, Dadaamiya ndza marateranka nasherire ɲanna ge emndimagwaha. Amá am salikataliya na wá, a naba magaa pute geni Shedekwe-aara Cufedde á maratersemare duksa ɲanna ba parakke ge nabi-aha-aara antara ge emnde a bela-aara. ⁶ Nawa ɲane nasherire ɲanna: Dadaamiya a fateraa duksa shagera ge Yahudiya-aha geni á de geva átuge itare. Amá kina wá, kure emnde na ndza kwa baaka am nadina na keni, kwá ba am huđe-aara, anƙwa dza á kure. Kure, antara Yahudiya-aha gakurevge ba emnde a jeba palle mázla-aara. Daaci duksa na á ba Dadaamiya á de vaterteva ge Yahudiya-aha na wá, ge kure keni á de vakurteva. Bademme á duksa ɲanna wá, ba nampire á elva á Yaisu Almasiihu. Kwaya ɲane nasherire ɲanna.

⁷ Ganevge sleslera á Dadaamiya kina ge balatera labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu ge emnde keni, una ndzedá-aaruwa-ka, ba hakuma á Dadaamiya. Ba ɲane una a magiyaa ɲgurna á una ɲanna. ⁸ Yá á kataliya ba iya am emnde á Dadaamiya bademme, aley Dadaamiya a naba magiyaa ɲgurna ba ge iya ɲanna keni, a give slebalatera rezegire na á zleka deƙideƙi na ge emnde na baaka nadina-aatare. Rezegire ɲanna wá, a sanaa Yaisu Almasiihu, jauje ge diya á emnde bademme. ⁹ Zlaɓe adaliye maa, a magiyaa ɲgurna á palaterná názu a slaslanaa ɲane am ire-aara na ge emnde bademme. Ba ɲane Dadaamiya na a nderanaa ɲane duksa bademme una ndza a shebanve duksa ɲanna kwaye am fakta á duksa bademme. ¹⁰ Amá kina wá, Dadaamiya maresemáre duksa ɲanna am aiklaisiya-aara, geni tá nanna malika-aha na tá am samaya, antara male-aha-aatare bademme, lauktu tá de diyeddiye geni ilmu á Dadaamiya wá, anƙwa gergere ba kwakya

baaka zlakta-aara. ¹¹ Daaci Dadaamiya a maganaa á ba áte una ndza a njantaa ñane kwaye am fakta geni watse á de emmága na. Bademme á una ñanna a maganaa á ba á kya erva an Yaakadada Yaisu Almasiihu. ¹² Ba ádfaba famitarefe áte Yaisu Almasiihu, gamiyevge palle antara ñane na wá, daaci shamiyánsha barama á deza Dadaamiya an baakire á lyawa. ¹³ Adaba una ñanna, gazlauka dekidfeki ádfaba zladá na yá ankwá shaná ya ádfaba kure na, táslawa á kure. Baira una ñanna ankwá á melakurumele ge kure.

Háyáva na á wayámiyá Yaisu *Almasiihu an ñane

¹⁴ Adaba una ñanna, yá ankwá kezlan ugje ge Eddemiya Dadaamiya, yá maga maduwa arge kure. ¹⁵ Bademme á emnde-aara na tá am samaya na, antara emnde na tá am duniya, tá á ba an dada-aha-aatare. Bademme tá njá á ba áte ndzedá á Eddemiya Dadaamiya palle. ¹⁶ Yá ankwá ñala áza Dadaamiya geni á ndzedakurtendzedá ba ñane an hákuma á Shedekwe-aara, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá áte unñule-aara. Á magakurá una ñanna áte yaikkire-aara ge ñane. ¹⁷ Yá ankwá ñala ázeñara geni a njiinja Yaisu *Almasiihu am kure, ádfaba fetarfire á kure áte ñane. Zlafe ádalije yá yekakuru wayavire, geni kwá wayaavewáye á ba an jirire am dagave á kure. Má kwá ankwá wayaavewáya am dagave á kure wá, kwá de gevge emnde ndzendzedá áte unñule-aara. Estuwa kwá tsatse degdege ba seke náfa na má dámnda slalwe-aara ba shagera á dem haha na. ¹⁸ Daaci antara emnde a fetarfe umele átirpalle wá, kwá dzegwándzegwa eccena-aara ba shagera, geni Yaisu Almasiihu wá, ankwá á wayamiwáyá á ba an jirire. Una ma kwá dfálá á detire, ma kwá tsekwa á dem áhá, ma kwá deme keni, kwá de bera wáyáva á Yaisu Almasiihu wá, á ba ankwá ba estuwa. ¹⁹ Yá ankwá ñala Dadaamiya zlafe ádalije: geni kwá diyeddiye wáyáva á Yaisu Almasiihu na jauje ge diya á emnde bademme na. Má shakuransha una ñanna wá, názena an ñane Dadaamiya wá, am kure keni ba una ñanna.

²⁰ Dadaamiya wá, baaka názu á janviyaaja ge ñane. Baira ñane á januje am duksa na mí ndavanuwá miya, antara una mí slaslaná miya na. Bademme á una ñanna á maganá á ba an hákuma-aara na ankwá á maga slera am miya na. Galaumigálá ba ñane palle. ²¹ Ma vaatara keni dem ba ge dekidfeki, yaikkire ba názá-aara palle am aiklaisiya-aara, adaba Yaisu Almasiihu. *Aamin.

4

Geva vuwa palle

¹ Daaci, yá ankwá ñalákurá ba iya Paul, ya dangay ádfaba slera á Yaisu *Almasiihu, taslawa á kure: dfabaudaba unñule á jirire áte una a dfahakuraa Dadaamiya ge ñane na. ² Ma vaatara keni gauga ire á kure á katafke á emnde umele, gawevge emnde a kemaare, gawevge emnde a farvaunđe, ma uwe keni naba bashaubasha am dagave á kure, kwá ámbera á wayaavewaye ba kelaazare. ³ Wavauwáva an ervaunđe á kure palle, geni a tegevka ye á kure na a jakurmaare Shedekwe Cufedfde, a vakurtaa antara hairire na. Ma vaatara keni njawinja á ba áte una ñanna. ⁴ Aiklaisiya wá, ñane gevge ba seke vuwa á Yaisu Almasiihu, daaci baaka vuwa umele sey ba palle ñanna. Shedekwe

Cufedde keni sey ba palle, tama á miya áte duksa na a dahamiyaa Dadaamiya ge ñane na keni ba palle. ⁵ Yaakadada palle, fetarfire palle, baptila keni baaka umele sey ba palle, ⁶ Dadaamiya palle, ba ñane una Dada arge emnde bademme, á kwaraná ñane duksa bademme, ankwá am tate-aha bademme, am dagave á emnde bademme.

⁷ Yaisu *Almasiihu a naba magamiyaa ngurna bademmire á miya, a tegaamiyaa hakuma á mága slera-aha gergere, ma ge ware á miya keni bademme. ⁸ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Am sarte na ñane gaaga ndzedá arge kelaade-aha-aara na wá, a naba sluwatervaahe, daaci a naba kapte an itare á detire. Á sáwá áhuwa maa, a dzerese emnde a slera-aara, a tegateraa hákuma á mága slera-aha gergere.

⁹ Elva na a ba ñane: a kapte á detire na mu, á kátá bá uwe ñane? Elva ñanna wá, á kátá bá: ndza a tsekwe á sem duniya áhuna emtsaade. ¹⁰ Daaci edda una ndza a tsekwe á sem duniya na wá, ba Yaisu Almasiihu. Ba ñane ñanna zlafe ádaliye una a kapte á detire ge samaya geni á jemá duksa bademme, ma una am tate-ara keni, á kwaraná ba ñane palle. ¹¹ Daaci a tegateraa slera-aha ge emnde-aara, ma ware keni á ba an slera-aara. Emnde umele a gaterve emnde a bela, ge emnde umele a vaterte slera á nabiyire, ge emnde umele a vaterte slera á bala waazu ma am tate-ara keni bademme, ge emnde umele a vaterte slera á malumire, ge emnde umele zlafe ádaliye a vaterte hákuma á kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde.

¹² A bazlaa emnde ñanna bademme geni tá fatermá itare ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe am slera-aatare, geni aiklaisiya na gevge ba seke vuwa á Yaisu *Almasiihu na, á far wálá ba kelaazare. ¹³ Daaci miya bademmire á miya mí de gev ba palle, fetarfire á miya palle, diya á miya áte *Egdza á Dadaamiya na ba palle. Daaci mí de gevge emnde na gyamiyebgye am fetarfire, mí de gev ba kalkale antara Yaisu Almasiihu an ire-aara. ¹⁴ Má gamiyevge estuwa, enkale á miya á de gevka seke náza á egdzara mesheshe mazla-aara. Daaci tá de dzegwánka zlermamizlerma emnde a fida an yaimyaimire-aatare, tá de dzegwánka jamiyaa áte unjule á jirire an tsaha fida. ¹⁵ Miya wá, magaumimága ba jirire am dagave á miya, wayaumiyaavewáye an ervaunde á miya palle, lauktu mí de far an wálá am duksa bademme, mí de gevge kalkale-aara ge Yaisu Almasiihu na ñane ire á aiklaisiya na. ¹⁶ Ba ñane una a jatermaare ge emnde-aara a gaterve palle, áte ye palle, ba seke una vuwa á urimagwe: ubiya-aha antara duksa-aha umele tá an dzagwa átirpalle na. Daaci, má vuwa ñanna ba lapilayye, duksa-aha na tá am ñane tá maga ba slera wá, vuwa bademme á wálá ba shagera. Ba duksa palle ge emnde a fetarfe keni: má tá ankwá wayaavewáye ba shagera wá, á wálá aiklaisiya.

Shifa anjwaslire na mi shanaa áza Yaisu *Almasiihu

¹⁷ Adaba una ñanna, náwa názu yá ndahakurá ya an zhera á Yaakadada: táslawa á kure, dawalika mága názena tá maganá emnde na baaka nadina-aatare na. Adaba itare tá dzama ba názena ni baaka nampire-aara dekideki na. ¹⁸ Tá taa cenevaaka jirire dekideki, tá shanka shifa anjwaslire na a vatertaa Dadaamiya ge emnde na, adaba degdegire á ire na tá maganá itare, baaka duksa na ta disaa itare áte unjule á Dadaamiya. ¹⁹ Itare baaka zherwe-aatare dekideki. Názena

tá kataná itare an ervaunđe-aatare baďemme wá, sey ba dakarire, antara duksa zherwe baďemme.

²⁰ Amá ekkure wá, kwa tsahese une-ka áza Yaisu *Almasiihu. ²¹ Ekkure emnde na gakurevge palle antara ńane na wá, ba jirire cenakurancena elva-aara. Ekkure wá, kwararakursekware jirire na a samináa ńane na. ²² Daaci ekkure wá, eptsawaneptse iga ba ďekidėki ge duksa-aha ńanna shagereka ndza kwa maganaa kure werre na. Aďaba am njá á kure werre ńanna, ndza a jakuraa eńkale ba duksa-aha mandzawe na a katanaa ervaunđe á kure na, a keďakuraa ba ńane. ²³ Amá yawánya a mbedakursembeda Dadaamiya ervaunđe á kure baďemme, á gakurvege ańwaslire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka. ²⁴ Daaci gawuvge ańwaslire am ervaunđe á kure baďemme áte una a mbedakursaa Dadaamiya, geni kure keni kwá gevge ba seke ńane ám njá á kure baďemme. Ba jirire, jeba á nja ńanna wá, cufedďe, wayaawáya Dadaamiya.

²⁵ Aďaba una ńanna, yawánya fida mazla-aara. Ma ware á miya keni a enndaha ba jirire áza ukfeńara, aďaba gamiyevge palle, mi ubiya-aha á vuwa á ura palle. ²⁶ Ma jákurja ervaunđe ba jipu keni, magauka haypa am huďe-aara. Zlađe áďaliye: a belyakuraareka vaciya kwásau zlađe kwá maga ba ervaunđe ńanna. ²⁷ Yawanánka baráma ge Shaitaine ďekidėki. ²⁸ Ma edda una neyle keni, a yánya mazla-aara. Arge una ńanna ambane ńane keni a emmága slera á jirire, geni ńane keni á vaterte duksa ge emnde na tá ańkwa zatervaare emnde. ²⁹ Valyauka elva yaiyaihe am mbuwe á kure, ndahaundaha ba elva á námpire, elva na emnde tá de shá ndzedá an ńane, tá wálá an ńane áte unńule á Dadaamiya na. ³⁰ Becawanteka Shedekwe Cufedďe na ańkwa am ervaunđe á kure na. Shedekwe Cufedďe ńanna, ńane gevge ba seke damshe á Dadaamiya áte kure geni kwa emnde-aarire. Daaci vacite umele watse á lyamiselye náza dem ba ge ďekidėki. ³¹ Daaci duksa mándzawe, sawansese am ervaunđe á kure baďemme: ma dugune, ma ica ervaunđe, ma zláza ura, ma dágala, ma danńwire, sawansese jeba á duksa-aha ńanna baďemme am ervaunđe á kure. ³² Kure wá, magaumága ba shagerire á ervaunđe am dágave á kure, magaumága kamaarire, yawanáreye haypa ge ura am dágave á kure, ba seke una Dadaamiya a yakuraare haypa ge kure aďaba Yaisu *Almasiihu na.

5

Zlálá ám parakkire

¹ Ekkure wá, kwa egdzara á Dadaamiya, a wayákuraa ńane. Aďaba una ńanna, ďabauďaba ba sera-aara am názena kwá maganá kure baďemme. ² Am duksa na kwá de maganá kure baďemme wá, yawánka wáyávire, ba seke una a wayámitaa Yaisu *Almasiihu ge miya, a naba yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya aďaba miya na wá, a magaa duksa na a katanaa Dadaamiya.

³ Kure wá, kwa emnde á Dadaamiya. Aďaba una ńanna, duksa ba seke gwardzire, fa ice am duksa á ura, antara jeba á duksa-aha ńanna shagerka ďekidėki na, ba ettsála-aara keni zlayeka ďekidėki am dagave á kure. ⁴ Zlađe áďaliye elva-aha na á maga zherwe, antara elva-aha na baaka sera-aara ďekidėki na, ira elva-aha na á de waterwá am

ervaunċe ge emnde na baċemme, una-aha nanna zlayeka am dagave á kure. Arge una-aha nanna wá, slafawanánslafe ba we á kure ge Dadaamiya áċaba duksa na a magakurnaa nane na. ⁵ Diyaweddiye una ba shagera: emnde a maga gwardzire, bi jeba á duksa-aha nanna shagerka ċekidėki na, antara fa ice am duksa á ura, baira una nanna ba kalkale antara mága hele, emnde a mága duksa-aha nanna wá, ba palle-aatare keni á shanka dem zlanna á tara Yaisu *Almasiihu an Dadaamiya.

⁶ A keċarakuraaka emnde ba dey an elva-aha na baaka nampire-aara ċekidėki na. Áċaba ba una-aha nanna, an zláċá ervaunċe á Dadaamiya jipu áte emnde a maganaa gardire baċemme. ⁷ Daaci a jakurmeka duksa antara jeba á emnde nanna ċekidėki. ⁸ Werre wá, ndza kwá am tabeċammire. Amá kina wá, kwá am parakkire aċaba gakurevge palle antara Yaakadada. Daaci kure keni magaumága ba duksa na ni tá maganá emnde na tá am parakkire na. ⁹ Aċaba parakkire wá, nane á sá ba shagerire antara maggwire, ira jirire. ¹⁰ Wavauwáva an ervaunċe á kure palle ge diya názena á kataná Yaakadada. ¹¹ Gawaterápteka ge emnde a mága názu watse baaka nampire-aara ċekidėki, una ba slera á tabeċammire na. Amá marawateránmara shagerkire na tá anċkwa maganá itare na ba parakke. ¹² Duksa na tá maganá jeba á emnde nanna an nasherire wá, ba enndaha-aara keni zherwe ge miya. ¹³ Amá má mí ndaaternda duksa-aha á zherwe nanna ba parakke wá, emnde baċemme tá de diyeddiye nja-aatare ba shagera. ¹⁴ Aċaba duksa na má sesse am parakkire, duksa nanna keni gevge parakkire. Aċaba una nanna, ta bantsaa: Ekka na ká am hare na, tsetse am hare, tsetse am emtsa, Yaisu *Almasiihu á maraká parakkire.

¹⁵ Aċaba una nanna, magaumága enċkale ba shagera am njá á kure baċemme, geni de gawevka emnde a cekwire á enċkale, amá gawevge emnde a enċkale. ¹⁶ Zamane á miya na degiya badzávbadze. Keċawanaaka sarte ba dey, magaumága shagerire. ¹⁷ Aċaba una nanna, gawevka emnde a cekwire á enċkale, cenaucena názena ni á kataná Yaakadada ázekure na.

¹⁸ Zlabe áċaliye: a dakurseka mbazla am enċkale ċekidėki, aċaba á keċákurá ba una nanna. Kure wá, nawantenaha ervaunċe á kure an Sheċekwe Cuċeċċe. ¹⁹ Ma ware á kure keni galaugálá Yaakadada am dagave á kure. Galaugálá an jabura, galaugálá an lahe-aha na á vakurtá Sheċekwe Cuċeċċe na, antara lahe-aha umele baċemme. Galaugálá Yaakadada an ervaunċe á kure palle. ²⁰ Slafawanánslafe we á kure ge Eddemiya Dadaamiya ba kelaazare aċaba duksa-aha na a maganaa nane na baċemme, slafawanánslafe we an zhera á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Nwasha antara zála-aha-aatare

²¹ Ma ware á kure keni, faufa zherwe am dagave á kure, aċaba kwa emnde na kwá an lyawa á Yaakadada. ²² Yá elvan ge kure nwasha: Faufa zherwe áte zála-aha á kure áte una á kataná Yaakadada Yaisu *Almasiihu na. ²³ Aċaba ba zhele una á kwara mukse, ba seke una á kwaraná Yaisu Almasiihu aiklaisiya, aiklaisiya gevge ba seke vuwa-aara na. Nane wá, ire antara slelya. ²⁴ Aċaba una nanna, sey nwasha tá fa zherwe áte zála-aha-aatare am duksa baċemme, ba seke una

aṅkwa fáná aiklaisiya zherwe áte Yaisu Almasiihu am duksa baɗemme na.

²⁵ Ekkure keni zála: wayauwáyá ṅwasha-aha á kure ba seke una a wayanaa Yaisu Almasiihu aiklaisiya-aara, a naba yaa shifa-aara aɗaba ṅane, ²⁶ a baranve tseɗaṅṅe an yawe, antara elva-aara, geni á ganvege cuɗeɗɗe. ²⁷ A magaa una ṅanna baɗemme na wá, aɗaba á kátá zhara aiklaisiya-aara ba tseɗaṅṅe á katafke-aara, zariya jipu, cuɗeɗɗe, á gevege an daradza baaka duksa mandzawe áte ṅane. ²⁸ Ba duksa palle ge zála keni: Wayauwáyá ṅwasha-aha á kure ba seke shifa á kure. Ma ware una zhele, wayetewáyá mukse-aara, a wayete ba shifa-aara. ²⁹ Baaka ura á magantá kelaadire ge ire-aara, amá á zanu duksa, á fanu hyema ba seke una aṅkwa á fanuwa Yaisu *Almasiihu hyema ge aiklaisiya na. ³⁰ Aɗaba baɗemmire á miya na wá, mi ba seke ubiya-aha antara duksa-aha umele na am vuwa-aara na. ³¹ A ba wakita á Dadaamiya wá: A sesse zhele am mba á eddeṅara, a ṅjarinja antara mukse-aara. Itare ta buwa ṅanna tá de gev ba vuwa palle. ³² Elva na am wakita á Dadaamiya ṅanna wá, a sanse elva yaikke. Ate iya wá, aṅkwa á pálá elva a Yaisu Almasiihu antara aiklaisiya-aara. ³³ Amá wá, antara ba názá á kure keni, geni ma ware á kure keni a ewwáyá mukse-aara ba seke shifa-aara, mukse keni a effa zherwe áte zhele-aara.

6

Náwa tá nja estuwa egdzara antara emnde a há-aatare

¹ Ekkure egdzara, cenaucena elva á dada-aha á kure an mama-aha á kure, aɗaba una ṅanna duksa na á kataná Yaakadada ázekure, zlayákurzláyá ge kure na kwa emnde-aara. ² A ba palle á shairiya-aha á Dadaamiya wá: «Effa zherwe áte tara eddeṅa an emmeṅa.» Zunṅwe ba una ṅanna am shairiya-aha á Dadaamiya na a ba Dadaamiya, á de vaterte duksa ge emnde na má ɗabarteɗaba an jirire na. ³ Duksa ṅanna wá: Ká de gefetegeɗa, ká de shekwaashekwa am duniya, á bina.

⁴ Ekkure dada-aha á egdzara keni, zlaɗawaterveka erwaunɗe ge egdzara á kure, amá kwarawatersekwáre duksa, kwá ámbera giy-atergiya áte una á de kwarakursá Yaakadada Yaisu *Almasiihu.

Náwa tá nja estuwa náve-aha antara dada-aha-aatare

⁵ Ekkure náve-aha, fawatersarefe ge dada-aha á kure am duniya. Faufa zherwe áte itare, gawanaaga ire á kure á katafke-aatare, magaumága slera á kure an erwaunɗe á kure palle, ba seke una kwá aṅkwa fansaare ge Yaisu *Almasiihu na. ⁶ Magauka slera aɗaba ice-aatare geni á galarakurgálá, amá zharauzhárá ire á kure ba seke kwá náve-aha á Yaisu Almasiihu. Magaumága názena á kataná Dadaamiya an higa á kure campaukkwe am erwaunɗe. ⁷ Magaumága slera á kure an erwaunɗe palle, ba seke kwá magaterán ge emnde-ka slera ṅanna, amá kwá maganán ge Yaakadada. ⁸ Diyaweddiye una ba shagera: ma ware una á maga ba shagerire na, edda-aara ma náve, ma á kwaraná ṅane ire-aara keni, watse á de pelansepele Yaakadada Yaisu Almasiihu.

⁹ Ekkure dada-aha á náve-aha keni: Magaumága shagerire á erwaunɗe áte náve-aha á kure, gawaterteka lyáwa, diyaweddiye geni

kure antara náve-aara á kure bademme Edda á kure ba palle, anƙwa am samaya. Nane wá, bademme á emnde ta ba kalkale ázenjára.

Kazlaŋa á wáwa á emnde a fetarfe

¹⁰ Náwa jugená á elva na yá bakurná ya ge kure. Ekkure wá, tatayautátaya ndzedá á kure á ba áza Yaakadada, yawánya a ndzedakurtendzedá ba nane an hakuma-aara na jauje ge duksa bademme na. ¹¹ Ngwadawápsengwáda ba shagera an kazlaŋa na a vakurtaa Dadaamiya na bademme, tsawaatse ba shagera an nane, geni ma watse á sawa am laukete-ara Shaitaine ge badakurbáda keni, kwá gáná ba kure ndzedá. ¹² Wáwa á miya nanna wá, degi mí wawa an emndimagwaha-ka, mí wawa an male-aha á jini-aha, antara jini-aha-aatare na tá an hákuma am zhegela antara am duniya bademme na. ¹³ Adaba una nanna, ngwadawápsengwáda ba shagera an kazlaŋa na a vakurtaa Dadaamiya na bademme, lauktu kwá de tsaatse degdege am sarte á emtanƙire, kwá de dzegwándzegwa, kwá de gevá midalaha dete halayuwa-aara bademme.

¹⁴ Daaci, njawinja am niya á kure ba kelaazare; tsawaatse á ba áte jirire. Adaba jirire wá, gevge ba seke náza nguɗa huɗe á kure ge kure. Zlaɓe ádaliye, magaumága dzayyire á erwaunɗe. Má kwá anƙwa maga dzayyire á erwaunɗe wá, una nanna ba seke kwá tsekweme am kebebbe. ¹⁵ Balauɓálá labara á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na á de vatertá nane hairire ge emnde. Yawánka ɗekideki. Una nanna keni maa, gevge duksa na kure kwá tse átekwa, ba seke kimake na am sera á kure ge ɗába unjule á Dadaamiya. ¹⁶ Ma vaatara keni, gulawanaaka fetarfire á kure. Una nanna ba seke tsakuraatse am gulakwa ge lyiya gurme-aha na á devaná Shaitaine á se wakurwa an nane na. ¹⁷ Eksawanteksa am erwaunɗe á kure geni á lyákurlye Dadaamiya. Una nanna ba seke tunƙur ge tsufakura ire á kure. Zlaɓe ádaliye, nawanana elva á Dadaamiya an erwaunɗe á kure palle. Una nanna keni ba seke masalám á kure a vakurtaa Sheɗekwe Cuɗeɗe. ¹⁸ Nalaunjála Dadaamiya ba kelaazare am laukte-aha bademme. Nalaunjála an erwaunɗe á kure palle áte una á de marakurná Sheɗekwe-aara. Ma vaatara keni melawaterumele ge emnde a fetarfe umele an maduwa-aha á kure, yawanka una ɗekideki. ¹⁹ Magaumága maduwa arge iya keni, geni yá ndáhá elva á Dadaamiya ba parakke, yá palaternaapálá labare á higa na a tsekwanaa Dadaamiya na ge emnde. ²⁰ Adaba una nanna, una ma yá am dangay keni, ya ba slebela á Yaisu Almasiihu. Daaci melawiyumele an maduwa geni a gazlanka ɗekideki, amá yá enndaha bademme áte una á kataná Dadaamiya.

Ga use am halayuwa á elva-aha

²¹ Egdza emmemiya Tikikus na mí wayaná an erwaunɗe á miya palle, nane keni ba sleslera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu an erwaunɗe-aara palle na wá, á de palakurnaapálá ba nane labare-aaruwa, antara duksa na yá anƙwa maganá ya bademme. ²² Yá belán ba ge una á dezekure, geni kure keni kwá diyeddiye zlála wa á nɗere áhuna, antara geni á de ekhyakurnaakhya erwaunɗe.

²³ Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a varakurteva hairire, a faremfa háyávi re am dagave á kure, a magarakuránmaga ngurna geni kwá farfe ge fetar áte Yaisu Almasiihu

á ba an jirire. ²⁴ A magateránmaga Dadaamiya ngurna ge emnde na wayarwáya an Yaisu Almasihu ge shifa-aatare am duniya baɗemme na.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a FILIPHI

Ga Use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, nǎ antara Timaute, ɲa emnde a slera á Yaisu *Almasiihu. Nǎ puwakurte ge kure emnde a dába Dadaamiya am Filipi, ge kure baɗemme á emnde na kwá átuge Yaisu Almasiihu na. Nǎ puwakurte ge kure male-aha á emnde á Dadaamiya, antara emnde na tá an slera-aha am aiklaisiya baɗemme. ² Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu a magariƙuránmaga ɲgurna, á varakurteva hairire.

Maduwa á Paul ge emnde a Filipi

³ Ba kelaa má dzamanakurtedzáma, yá slafaná ba we-aaruwa ge Dadaamiya. ⁴ Ba kelaa má yá anƙwa maga maduwa arge kure, yá ɲalakuru Dadaamiya an higa am ervaunɗe. ⁵ Yá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya aɗaba kure. Aɗaba kwáye ba vacite na gakurevge emnde á fetarfe na, sem kina, kwa ba palle antara ya am slera á bálá labara á higa, elva a Yaisu *Almasiihu. ⁶ Diyandiya ba jirire geni Dadaamiya na a fantau ge mága slera jirire am ervaunɗe á kure na wá, á de yanka am dagave, sey á de zlanazle, á yanka ɗekideki dem sarte á sawa Yaisu Almasiihu. ⁷ Shagera jipu yá anƙwa á dzámá una ɲanna am ervaunɗe-aaruwa arge kure. Wayanakurwáyá an ervaunɗe-aaruwa palle. Aɗaba kure antara iya wá, baɗemme á miya Dadaamiya a gamiyaare barka. Aɗaba una ɲanna melawiyumele. Ma kina yá am dangay na, ma am sarte na watse yá de katafke á shairiya na keni, melawiyumele geni yá palanaapálá labara á higa elva a Yaisu Almasiihu. Melawiyumele geni yá marateránmára jirire ge emnde. ⁸ Dadaamiya diyaadiya baɗemme geni wayanakurwáyá an ervaunɗe-aaruwa palle. Yaisu Almasiihu na am iya na á wayakúra ba ɲane.

⁹ Dalila á una ni yá anƙwa ɲalakuru Dadaamiya na wá, yá kátá kwá wayaavewaye am dagave á kure ma vaatara keni, lauktu kwá de diyeddiye jirire á Dadaamiya ba shagera, kwá de diyeddiye shagerire antara shagerkire baɗemme. ¹⁰ Daaci, kwá de dzegwándzegwa lanaale názena gevge shagerire antara shagerkire, kwá de geva estuwa emnde na dzayye ervaunɗe-aatare, dem vaciya á sawa á Yaisu *Almasiihu keni á de jerka shagerkire am kure ɗekideki. ¹¹ An ndzedá á Yaisu Almasiihu watse kwá de maga ba duksa shagera baɗemme. Daaci estuwa, baɗemme á emnde na tá de zhára una ɲanna, tá de fa zherwe á ba áte Dadaamiya, tá de gálá zhera-aara.

*Sey ba Yaisu *Almasiihu palle una slefa shifa am ura*

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kwá diyeddiye geni masiba-aha na á shá ya na wá, á piyeka labare á higa ge de katafke, amá á dáná á ba de katafke. ¹³ Aɗaba una ɲanna, baɗemme á sawji-aha na tá ufa há á male á lárde, antara emnde umele kwakya, diyardiya ganakini yá am dangay kina aɗaba zhera á Yaisu *Almasiihu. ¹⁴ Zlabe ádaliye: Yá am dangay tsa, aley anƙwa á vaterte ndzedá ge emnde a fetarfe kwakya áte unjule á Yaakadada Yaisu Almasiihu, jauje ge una

werre. Sharánshá ndzedá jipu ge bálá elva á Dadaamiya á de katafke, baaka lyawa-aatare.

¹⁵ Amá tá ankwá emnde umele-aatare wá, tá bálá waazu á elva á Yaisu Almasiihu, tá ámbera shelha áte iya. Amá emnde umele wá, tá bálá ba elva á Dadaamiya an shagerire á erwaunde. ¹⁶ Itare na tá maganá an shagerire á erwaunde na wá, adaba wayarwáyá an Yaisu Almasiihu. Diyardiya geni a siyaa ba Dadaamiya ásehuna, geni yá se palaternaapala elva-aara ge emnde, geni una nanna jirire. ¹⁷ Emnde umele na tá shelha áte iya na maa, tá maga waazu á elva á Yaisu Almasiihu tsa, mele tá kátá gev male arge iya zlafe. Amá erwaunde-aatare shagereka, tá kátá fiyaare ba ge zlafa zlafe adaliye am dangay. ¹⁸ Mbate, ma tá maganá an danwire á erwaunde waazu nanna, ma tá maganá á ba an shagerire á erwaunde-aatare keni, tá bálá ba elva á Yaisu Almasiihu, daaci á vite ba higa ge iya. Yá ndaakur ba jirire, ma vaatara keni yá á ba an higa-aaruwa ya. ¹⁹ Adaba diyandiya geni bademme á una nanna ba barama ge njezize. Una nanna keni adaba ba maduwa á kure antara Shedefkwe á Yaisu Almasiihu, bademme á meliyuwa ba una nanna.

²⁰ Názena yá kataná ya an erwaunde-aaruwa kwakya wá, ma andze á wika zherwe, ma yá gazleka ba cekwaangudi keni tsete am vatená dem ba ge defideki, ma yá an shifa, ma yá an emtsa keni. Adaba an názena yá ankwá maganá ya na wá, yá kátá ba maratera yaikkire á Yaisu *Almasiihu ge emnde, geni a galargálá ba nane palle. ²¹ Iya wá, ma yá an shifa keni, shifa-aaruwa ba Yaisu Almasiihu palle. Sakwa má emtsanemtsa, una vayvaya zlafe adaliye. ²² Amá am sarte na zlafe yá an shifa wá, yá naba melaterumele ge emnde. Daaci diyanka názena yá eksesa ya, ma njá an shifa, ma emtsa keni. ²³ Am duksa-aha nanna buwa na wá, ire-aaruwa gevge bu-buwa, amá yá kátá ba emtsa, geni njá de njá antara Yaisu Almasiihu, ya hayaa ba una nanna arge njá an shifa. ²⁴ Amá nja-aaruwa an shifa keni wá, ankwá nampire-aara ge kure. ²⁵ Estuwa, diyandiya ba jirire geni zlafe yá njá an shifa. Mí nja kerde an shifa, geni kwá farfe ge ndzedá á kure áte unjule á Dadaamiya, antara kwá farfe ge higa á kure am fetarfire. ²⁶ Daaci, vacite na má sanesse am dangay danemda zlafe adaliye á dem dagave á kure wá, kwá de gálá Yaisu Almasiihu adaba una nanna.

²⁷ Duksa palle wá, zlalava á kure a gevka gergere antara una kwa cenanaa am labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na. Yá kátá ba cena geni kwá an ndzedá áte unjule á Dadaamiya, we á kure palle, kwá wava an erwaunde á kure palle geni kwá da labare á Yaisu á de katafke, ma yá ankwá am dagave á kure, ma ya baaka keni. ²⁸ A wakurka lyawa átuge kelaade-aha á kure mazla-aara. Estuwa, ba itare an ire-aatare keni tá de diyeddiye geni tá an kedá ba itare, amá kure wá, an lya shifa á kure ba jirire. Una nanna keni á de maraterná ba Dadaamiya. ²⁹ Ge kure wá, Dadaamiya a magakuraa ngurna geni kure keni kwá fetarfe áte nane adaba Yaisu Almasiihu. Una nanneka palle, amá a magakuraa ngurna geni kwá shushe zlafa adaba nane. ³⁰ Á ba am nja-aaruwa keni, kure nakuranna wava-aaruwa. Ba kina keni kwá cená ba nane geni yá á ba am wáva nanna. Kina wá, kure keni dakuremda am wáva nanna ba seke iya.

2

Yaisu a shanaa estuwa yaikkire áza Dadaamiya

¹ Am gakurevge palle antara Yaisu *Almasiihu na, a ndzedafakurtaa ba una ñanneka emtu? Wáyáva-aara áte kure na ankwá á vakurteva emtu ndzedá? Ankwá emtu Shedekwe á Dadaamiya á maga slera-aara am kure? Kwá ankwá wayaavewáye emtu kure keni? Ankwá emtu zezarvire am dagave á kure? ² Máki estuwa wá, wayawaavewaye am dagave á kure ma vaatara keni. Enkale á kure á gevge palle, we á kure keni á gevge palle. Má magakurnaamaga una ñanna wá, iya keni á de higetehiga ervaunđe-aaruwa kwakya. ³ Zharauka sey ba ire á kure, galauka ire, amá arge una ñanna wá, gawanaaga ire á kure, zharauzhárá emnde umele ba seke ta male-aha arge kure. ⁴ Ma ware keni a emmága názena ni á de melateru ge emnde umele, zharauka sey ba ire á kure palle ge maga názena á de melakuru ba ge kure palle na. ⁵ Eksawanteksa enkale á Yaisu Almasiihu á dem ire á kure.

⁶ Ñane wá, ba jirire geni ñane antara Dadaamiya tá ba palle, amá ñane tatayaaka gev kalkale an Dadaamiya d'ekid'eki.

⁷ A yaa dzámá una ñanna ba d'ekid'eki, a ganve ire-aara urimagwe. Á ba am urimagwire ñanna keni, a geve sleslera á emnde zlafe ádaliye.

⁸ Án una ñanna wá, a ganve ire-aara cekwa, a fansaarfe ge Dadaamiya, haa a danaa á dem emtsa. Emtsa ñanna keni, baira ta janaa á ba áte dzangala.

⁹ Adaba una ñanna, a naba walantehe ge Dadaamiya, a vante yaikkire arge duksa bademme, a fanaa zhera na jauje ge zhera-aha bademme ba seke zawa á slera-aara.

¹⁰ A vante una ñanna geni bademme á názena am samaya antara názena áte haha antara ba názena am ekte á haha keni, má cenaráncena zhera-aara wá, tá se kezlan ugje á katafke-aara.

¹¹ Zlafe ádaliye ma ware keni á de ndahaná á ba an we-aara geni Yaisu Almasiihu wá, Yaakadada. Estuwa tá de gálá Eddenjara Dadaamiya keni.

Gawuvge ba seke parakkire

¹² Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, kure keni fawansarfe ge Dadaamiya. Am sarte na ndza yá ankwá ázekure wá, kwa fansaare ge Dadaamiya. Kina na yá baaka ázekure na keni, fawarfe zlafe ádaliye ge fesarfire á kure. Adaba Dadaamiya a lyakursehe, daaci kure keni magawanánmaga slera na ni á de m'ará geni a lyakursaa ñane. Magaumága una ñanna an lyawa-aara. ¹³ Adaba Dadaamiya wá, ankwá á maganá ba ñane slera-aara am kure, geni kwá wáyá ba názena á kataná ñane kwá ámbera emmága.

¹⁴ Bademme á názena kwá maganá kure, magauka an ga jawe bi an ervaunđe. ¹⁵ Daaci estuwa kure egdzara á Dadaamiya, kwá gev emnde na dzayye ervaunđe á kure, baaka laakire am kure ge mága mandzawire. Gawuvge kwa parakkire-aha ba kure am dagave á emnde a mága kemañgerire, ¹⁶ kwá baterná ba kure elva á shifa na, an shagerire á ervaunđe. Má magakurnaamaga una ñanna wá, yá de nanna geni zladá á slera na ya maganaa iya na gevka dey.

¹⁷ Ervaunɔde á kure na kwa vante ge Yaisu *Almasiihu na wá, una nanna gevge ba seke sadake á nasherire á kure na kwa vante ge Dadaamiya. Iya wá, ámbane tá de ja shifa-aaruwa baɔemme, amá ma jarija keni, ba higa ge iya. Aɔaba uzhe-aaruwa keni á de gevge sadake na yá fakuraare ge náza á kure na. Má gevge estuwa, yá de higa jipu, yá kátá higa á kure keni a gevge ba seke náza-aaruwa. ¹⁸ Estuwa higauhiga baɔemme á kure, higau Mihiga átirpalle.

Timaute antara Aipaɔrauditus

¹⁹ Má wayetewayá Yaakadada Yaisu wá, yá tama bela Timaute ba herzhe na á dezekure, geni watse á se mbedi wá nane labare á kure. Watse yá shá ndzeɔa átekwa ba seke una á de vakurte ge kure na. ²⁰ Áhuna wá, baaka ura enkale á ntere palle seke nane, aɔaba nane wá, á dzamakurdzámá jipu. ²¹ Amá emnde umele wá, ma ware keni á magá ba názena watse shagera ba ge nane na, tá dzameka názá á Yaisu *Almasiihu ɔkideki. ²² Amá Timaute wá, ba kure keni diyakurdiya shagerire á zlááva-aara. Njá ankwá maga waazu á labare á higa á ba antara nane, á meliyumele jipu am slera nanna, ba seke egdzere á melanu ge eddenjara am slera. ²³ Daaci yá paka ba má icaranvice shairiya-aaruwa, yá de bela nane á dezekure ba watsewatse. ²⁴ Má wayetewayá Yaakadada wá, ba iya keni, diyandiya yá ankwá duwa á dezekure ba herzhe na.

²⁵ Egdza emmeruwa Aipaɔrauditus na kwa belanaa kure á sezeruwa an náza ja wedera-aaruwa na wá, maganernaamaga slera kwakya antara nane. Kina wá, shagera ba yá belanaabela, á epta á dezekure zlaɔe ádaliye. ²⁶ Aɔaba nane keni wesheteweshe ire-aara, wayaawayá jipu geni á de zharakurzhará, aɔaba diyaadiya ganakini cenakuráncena lapikere-aara ge nane. ²⁷ Ba jirire geni ndza lapika ba zlazlaɔa, a juwa ba cekwaangudi ge emtsa. Daaci a zanvaare ba Dadaamiya, a mbanaahe. A zanvaare ge nane palleka, a zivaare ge iya keni, geni a shananka shunɔnula umele zlaɔe ádaliye. ²⁸ Aɔaba una nanna, wayanwayá jipu geni yá eptsanaaptsa zlaɔe ádaliye á dezekure, geni má de puwakurtepuwa ice á kure áte nane, kwá de higa jipu, iya keni á de ekhya ervaunɔde-aaruwa. ²⁹ Daaci má de damda am dagave á kure, lyauvaalya an higa á kure baɔemme, aɔaba egdza emmekure áte unɔle á Yaakadada, faufa zherwe áte jeba á emnde nanna. ³⁰ Aɔaba nane a juwaa ba cekwaangudi ma á emtsa aɔaba slera á Yaakadada. Dzameka shifa-aara ɔkideki, geni á zlánaazle slera na ma kwá maginá kure.

3

Tá shaná estara dzayyire á ervaunɔde á katafke á Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, higauhiga mazla-aara aɔaba kwa emnde á Yaakadada. Elva nanna yá ekkudeka ya ɔkideki ge endáhá-aara, yá ankwá fakuraarefe zlaɔe ádaliye eppuwa-aara aɔaba baaka shaige-aara kwá de shá ndzeɔa an nane. ² Faufa hyema áte emnde á bala labare á fida, nɔgudi-aha na tá kátá ba puwa emnde á dem shedekwe na. ³ Dem shedekwe á jirire áza Dadaamiya wá, á ba am miya, itare diyarka. Aɔaba miya wá, mí nala Dadaamiya an hakuma á Shedekwe Cuɔeɔe. Mí gala ba Yaisu *Almasiihu palle, mí fetarka

áte názena mí maganna miya geni mí de shá dzayyire á ervaunđe áza Dadaamiya. ⁴ Ma seke nađe-aha á emnde am duniya na á maga nampire wá, iya keni ma andze yá gálá ire an ñane. Má bánba edda-aara geni anƙwa nampire á ɗaba nađe-aha á emnde am duniya na wá, náza-aaruwa ma andze á tsaaka. ⁵ Aɗaba iya wá, yá ba egdza á *Iserayiila miyenne, yá egdza á Bainjamain am jeba á Ibraniŋkau-aha miyenne, ta fiya am sheɗekwe am hare tiisire. Má ge ɗaba *tawraitá á Yahudiya-aha, baira iya ndza ya ura Farisá. ⁶ Ndza ñannaña á ba áte kalkalire-aara baɗemme názena am tawraitá á Yahudiya-aha, de ba am zlaɗa keni puwanaterempuwa emnde na tá ɗaba Yaisu Almasiihu na. Má ge ɗaba tawraitá wá, baaka ura á biyá: ɗabaŋka tawraitá. ⁷ Baɗemme á duksa-aha ñanna ndza ya zharater ba seke duksa á nampire, amá kina wá, aɗaba yá anƙwa ɗaba Yaisu Almasiihu na wá, yá zharater ba seke duksa ba dey mazla-aara. ⁸ Eptsanaterveptsá iga ba ɗekiɗeki ge duksa-aha ñanna, aɗaba diyandiya Yaakadada Yaisu Almasiihu. Una ñanna jauje ge duksa baɗemme. Eptsanaterveptsá iga ge duksa-aha ñanna aɗaba ñane, yá zharater ba seke ɗugje mazla-aara am ice-aaruwa, geni a jauje ba Yaisu Almasiihu palle am ervaunɗe-aaruwa. ⁹ Ma yá njá an shifa keni, yá njá á ba an ñane palle. Ya ndahaka mazla-aara geni yá ura dzayye ervaunɗe áza Dadaamiya aɗaba yá fansaare ge tawraitá, amá názena á givege sledzayye á ervaunɗe áza Dadaamiya wá, sey ba yá fetaare áte Yaisu Almasiihu. Ba Dadaamiya palle a giyanvege ervaunɗe dzayye, aɗaba yá fetaare áte ñane. ¹⁰ Názena yá kataná iya kina wá, ba yá diyeddiye Yaisu Almasiihu antara hakuma-aara na a tsete am faya an ñane na, antara yá shushe laruwa ba seke una a shanaa ñane; má yá emtsa keni, yá emtsa ba seke náza-aara, ¹¹ geni má a ewwáyá Dadaamiya wá, á shifiteshifa ba seke una a shifante ñane na.

Yá zhagade á ba á de katafke ge báká názena á katafke-aaruwa

¹² Ndahanka ya geni iya wá, damda duksa ñanna yá bakaná ya na am erva-aaruwa, ndahanka keni ganevge ura cuɗeɗɗe, amá yá ámbera á ba wawa geni a demda duksa ñanna am erva-aaruwa, aɗaba lyivalya Yaisu *Almasiihu, ya am erva-aara ge ñane. ¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, ndahanka ya geni iya wá, shanánsa duksa ñanna zlauzle, amá duksa palle yá maganá ya wá, yá eptseka wafke-aaruwa ge zhára názena ya eptsanve iga, amá yá zhagade á ba á de á katafke geni a shanánsa duksa ñanna yá bakaná ya na. ¹⁴ Yá zhagade á ba á de á katafke, geni a danemda á dem tate ñanna á kataná ervaunɗe-aaruwa, yá de lyevalya laɗa na á ɗahamiya Dadaamiya ge ñane na, á ba ñane: Sawmbare á sem mba-aaruwa am samaya, aɗaba fakurtarfe áte Yaisu Almasiihu.

¹⁵ Aɗaba una ñanna, miya emnde na gyaimiyebgye am elva á Dadaamiya na wá, shagera enƙale á miya a gevege palle áte duksa ñanna. Máki tá anƙwa emnde na elva ñanna daaka á dem enƙale-aatare, watse á de marateránmárá Dadaamiya ba parakke. ¹⁶ Duksa yaikke wá, unɗule ñanna mí ɗabaná miya sem vatená na wá, eptsaumika á dem iga, amá mí zlaláwa á ba á de katafke.

¹⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, ekkure baɗemmire á kure ɗabaɗaba ba sera-aaruwa, zharauzhára gáráva á zlala ñanna áte náza á emnde na tá anƙwa magán ba kalkale antara náza á ñere na. Ekkure keni

magaumága á ba áte una nanna. ¹⁸ Adaba tá ankwá emnde umele kwakya, labare-aatare keni ndza ya bakuránba ser kwakya, kina keni yá bakuránba zlafe ádaliye an yawe kyuwa am ice: mága-aatare nanna wá, tá kelaade-aha á emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaŋgala. ¹⁹ Vaci shairiya wá, watse tá dem kárá, adaba dabarka Dadaamiya. Dadaamiya-aatare ge itare sey ba huđe, tá maga ba názena zherwe bademme, amá á waterka dekiđeki, baira tá gala ire an nane, tá dzama ba kazlaŋa á duniya. ²⁰ Miya wá, watse mí dem mba á Dadaamiya, mí páká ba sawa á Yaakadada Yaisu Almasiihu Selyamilya, á sawa am samaya. ²¹ Am sarte na má de samsa nane an hakuma-aara, á se ganvege duksa bademme am sera-aara, á se eptsamiyantepsta vuwa a laakire á miya na, geni vuwa á miya keni á gevge an dárádza seke náza-aara.

4

Higauhiga, baaka lámbe á kure, kwá am erva á Yaakadada

¹ Adaba una nanna egdzar mama-aha-aaruwa, tsawaatse ba dzaŋdzaŋe, adaba kure wá, kwá am erva á Yaakadada. Á higa jipu ervaunđe-aaruwa áte kure, yá kátá ba ya pute ice-aaruwa áte kure, adaba kure wá, ngahire-aaruwa ya shanaa á ba áte kure.

² Ekkure tara Aiwauđiya antara Sintike keni, yá njalakurnála taslawa á kure melaumela. Adaba bukerđire á kure kwa ba emnde á Yaakadada. ³ Daaci yá bakanba ge ekka keni sleslera palle antara iya: Melaterumele ge nwashá na, adaba wawaŋeruwawa jipu antara itare ge balateraa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu ge emnde. Iya, nwashá nanna, Kelementus, antara emnde a Yaakadada umele na ankwá zhera-aatare am wakita á Dadaamiya na keni, bademmire á nere ndza na magaa slera átirpalle.

⁴ Higauhiga ba kelaazare, adaba gakurevge am erva á Yaakadada. Yá ndahakurndaha zlafe ádaliye: Higauhiga. ⁵ Magaumága názena tá de diyeddiye emnde átekwa geni kwa emnde a farvaunđe. Yehauteyeha geni Yaakadada á eptsá ba herzhe na. ⁶ Dzamauka ire dekiđeki, bawanánba názena eksakuraarektse bademme ge Dadaamiya, njalaunála ba nane palle geni á melakurumele, antara slafa we á kure ge nane campaukkwe. ⁷ Daaci Dadaamiya á de vakurteva hairire-aara na jauje ge diya emnde bademme na, á de tsufakurná ba hairire nanna ervaunđe á kure antara enkale á kure, adaba kwá am erva á Yaisu Almasiihu.

Dzamaudzama duksa-aha na

⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa una halavuwa á elva-aaruwa. Bademme á názena gevge shagera, antara názena á wayaná Dadaamiya, viyawanaaka. Dzamaudzama názena gevge jirire, názena hyafhye geni emnde tá fa zherwe áte nane, názena áte unjule-aara, názena gevge cufedde, názena an dárádza, názena á de maga námpire, bademme. ⁹ Bademme á názena kwa tsahasaa kure ázeruwa kwa lyevaahé na, antara názena kwa cenanaa am mbuwe-aaruwa, názena ya maganaa ya zharakurnaazhara na, magaumága áte unjule-aara. Daaci Dadaamiya slevamite hairire na á de tsufakurtsufa.

Paul á slafater we ge Filipi-aha adaba sadake á nasherire-aatare

¹⁰ Yá slafaná we-aaruwa jipu ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, antara higa-aaruwa campaukkwe, adaba zlabé danseka am ire á kure. Á ba am zunḡwire keni, ba jirire kwa dzamidzama, amá shakuranka ba barama á velita duksa, haa harahare estuwa. ¹¹ Banakuranka una adaba yá am baakire, mbansembe njá an higa ma anḡkwa duksa-aaruwa, ma baaka duksa-aaruwa keni. ¹² Diyandiya nja ma yá am baakire, ma yá berba keni. Diyandiya nja ma yá estara keni, ma anḡkwa duksa ge zuze-aaruwa, ma baaka ba názena yá zuze keni, ma yá berba, ma ektsiyarektse náza ja wedera-aaruwa keni. ¹³ Yá dzegwándzegwa mága una-aha ḡanna bademme adaba barka á Yaisu Almasiihu ḡane slevita ndzedá. ¹⁴ Aley keni, kwa magaa ba shagera ge una ni kwá anḡkwa meliyumele am laruwa-aaruwa na.

¹⁵ Ekkure emnde a Filipi wá, diyakurdiya ba kure keni geni kwaye á ba am sarte na ya fantuwanfe ge balakura elva á Yaisu *Almasiihu am Makiduniya na keni, ya zlalehe ba estuwa am larde á kure, sey ba kure palle una kwa meliyumele, ba kure palle una kwa vitaa duksa. ¹⁶ Am sarte na ya am Taisalauniki keni, ndza kwa velitaa ba kure duksa ser buwa ge ja wedera-aaruwa. ¹⁷ Yá ndahakur una geni yá kátá duksa-ka, amá yá higa adaba diyandiya geni Dadaamiya á de ga barka áte kure adaba sadake á nasherire á kure. ¹⁸ Lyanvalya názena kwa velitaa kure na bademme am erva á Aipafrauditus, hyafhye jipu, jauje am názena ndza ya katanaa ya. Duksa-aha ḡanna shagera jipu ge sadake á nasherire á katafke á Dadaamiya, ervaunḡde á Dadaamiya emtake jipu. ¹⁹ Dadaamiya na bademme á kwakyire á duksa á ba azenara na, á de hyakuranvehye wedera-aha á kure bademme an zhera á Yaisu Almasiihu. ²⁰ Demdemire ge Eddemiya Dadaamiya dem ba ge dekideki. *Aamin.

Use á tara Paul an emnde umele

²¹ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá am erva á Yaisu *Almasiihu bademme. Egdzar mama-aha á miya na tá antara iya áhuna keni tá anḡkwa gakur use-aatare. ²² Bademme á emnde a fetarfe tá anḡkwa gakur use-aatare, kwakya-aara ba emnde na tá á mba á male á larde á Rauma. ²³ Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu á gakurarga barka ge kure bademme.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAULAUSIYA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, a eksisaa Dadaamiya geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, nǎ anƙwa puwaná antara Timaute egdza emmemiya am elva á Yaisu Almasiihu. ² Nǎ puwakurte wakita na ge kure emnde á Dadaamiya na kwá am Kaulausiya. Ekkure, kwa egdzar mama-aha á miya na kwa ɗabete Yaisu Almasiihu an ervaunɗe á kure palle, Eddemiya Dadaamiya a magakuranmaga ngurna, a vakurteva hairire.

Maduwa á Paul ge Kaulausiya-aha

³ Ba kelaa ma nǎ anƙwa maga maduwa aɗaba kure wá, nǎ slafaná we á nɗere jipu ge Dadaamiya Eddenjara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, nǎ slafaná we aɗaba kure, ⁴ aɗaba cenanjerancena labare á fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu, antara wayakurwaya an emnde na tá anƙwa ɗaba Dadaamiya baɗemme. ⁵ Kwá anƙwa maga una, aɗaba fakurtefa tama á kure áte duksa shagera na a fakuraa Dadaamiya am samaya na. Duksa nǎnna keni kwa cenán kinekineka am labare á higa na elva a jirire na. ⁶ Labare á higa nǎnna wá, nane wá, ba seke nǎ á nafa, á wálá, daaci á yá egdzere shagera. Aɗaba hyemhye am duniya baɗemme. Am kure keni hyemhye ba estuwa. Aɗaba kwaye ba vacite na kwa cenvaa ge zuɗɗwire geni Dadaamiya magakuránmaga ngurna jirire na, sem vatena kwá far ba maga ba duksa na shagera.

⁷ Ba Aipafras una a de mbakurse labare nǎnna, wayanɗerwáyá jipu dawale nǎnna an ervaunɗe á nɗere palle. Nɗere antara nane, nane emnde a slera á Yaisu *Almasiihu. Nane á anƙwa maganá slera ge Yaisu Almasiihu an ervaunɗe-aara palle. Daaci ba nane una gevge sera á nɗere antara we á nɗere am dagave á kure. ⁸ Ba nane una a se mbeɗanɗeru labare á kure geni Sheɗekwe á Dadaamiya a vakurte mága wayavire ge kure.

Jirire á názena á nɗalaterwa Paul ge emnde a Kaulausiya

⁹ Aɗaba una nǎnna, kwaye ba vacite na cenanjerancená labare á kure, sem vatena, nǎ nɗala ba Dadaamiya aɗaba kure, geni kwá diyeddiye názena á kataná Dadaamiya ázekure baɗemme, antara geni kwá shansha ilmu na á vatertá Sheɗekwe á Dadaamiya ge emnde na, geni a eksakuraareka enƙale am duksa baɗemme. ¹⁰ An ilmu nǎnna maa, kwá de shá zlááwa na ni á zlayáter ge emnde á Yaakadada, zlááwa na á kataná nane. Daaci baɗemme á názena kwá de maganá kure, kwá de maga ba názena á de maganá nampire ge nane. Diya á kure áte Dadaamiya keni á de farfe ba kelaazare. ¹¹ Nǎ anƙwa nɗala Dadaamiya zlaɓe ádaliye geni á gakurvege midale-aha an hakuma-aara na jauje ge duksa baɗemme na, lauktu kwá de gevge emnde a farvaunɗe. Daaci kwá de dzegwándzegwa ɓasha duksa baɗemme. ¹² Slafawananslafa we á kure ge Eddemiya Dadaamiya an higa á kure baɗemme, aɗaba ba nane una a magakuraa pute, geni kure keni kwá

de lyevalya dza á kure am duksa shagera na a fater ge emnde cufedfe. Duksa nanna wá, am zlan-na-aara na anjwa parakkire jipu na. ¹³ Ba nane una a lyamise am erva á slekse á tabedammire, a samiya á sem kwára á Egdza-aara na wayaawayá jipu na. ¹⁴ Daaci á ba kya erva an Egdza-aara palle, a varamise, a yamiyaarhe.

Ngahire á *Almasiihu antara slera-aara

¹⁵ Baaka edda una á nanna Dadaamiya an ice, amá Yaisu *Almasiihu wá, ndza naranna emnde. Nane garava á Dadaamiya, á maramiya njá á Dadaamiya. Ba nane una *Egdza á Dadaamiya, male arge duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme. Adaba nane wá, ndza anjwa am fakta á duksa bademme. ¹⁶ Dadaamiya a nderaa duksa bademme á kya erva an nane. Duksa-aha na tá am samaya antara una-aha áte haha, duksa-aha na tá nanna emnde antara una tá nanka emnde, malika-aha na tá an hakuma am samaya antara male-aha-aatare bademme, Dadaamiya a nderateraa á kya erva an Egdza-aara nanna bademme, a nderater ba ge nane. ¹⁷ Zunñwe á ba nane arge duksa bademme. Duksa bademme á njá an unñule-aara keni, á náterá ba nane an hakuma-aara. ¹⁸ Ba nane una á kwára emnde na fartarfe áte nane. Nane wá, ba seke ire, emnde a fetarfe keni ta ba seke vuwa-aara. Ba nane una fakte á duksa bademme, zunñwe á ba nane zla-be ádaliye ge tseta am faya, geni a gevge ire arge duksa bademme. ¹⁹ Wayetewáyá Dadaamiya geni Egdza-aara á de eksa ba nane am duksa bademme. ²⁰ A naba magaa pute geni bademme á názena a nderanaa nane, názena am samaya antara una áte haha, a sharánsha mela antara nane bademme, adaba uzhe na a puwanvaa Egdza-aara áte dzanñgala na. A magaa una nanna geni duksa bademme a sharánsha hairire antara nane.

²¹ Werre wá, ndza tegakurevtega antara Dadaamiya, ndza kwa kelaade-aha-aara adaba shagerkire á názena kwa maganaa kure. ²² Amá kina wá, Dadaamiya a magakuraa pute umele ge kure, shakuránsha mela antara nane adaba emtsa á Egdza-aara am sarte na gevge urimagwe a emtsehe na. A magaa una nanna geni kwa gevge emnde na dzayye ervaunñde á kure; watse kwá de katafke-aara baaka kwazlambire am ervaunñde á kure dekidfeki. ²³ Amá wa, yawánka dába Yaisu *Almasiihu, tsawaatse ba dzanñdzanñe, gazlauka dekidfeki, fautefa tama á kure áte názena tá ndahaná emnde a bala labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na. Labare á higa nanna wá, balaratersebele ge emnde bademme am huđe á duniya. Ba iya Paul keni ya sleslera á Dadaamiya ba ge balaterá waazu á una nanna ge emnde.

Slera na a faraa Dadaamiya ge Paul

²⁴ Yá higa jipu am zladá-aaruwa na yá shaná adaba kure. Ba seke una ni Yaisu *Almasiihu shushe zladá werre na wá, iya keni yá shushe zladá kina, geni yá zlan-naazle slera-aara na a shu zladá adaba nane na. Yá shá zladá adaba emnde na ta fetare áte nane garevge ba seke vuwa-aara na. ²⁵ Iya, ganevge sleslera á emnde a fetarfe, ba Dadaamiya una a fiyaare slera nanna geni yá melakurumele, yá magaterá waazu á elva-aara ge emnde, yá gulanaaka. ²⁶ Werre wá, Dadaamiya ndza maraaka elva nanna dekidfeki ndza á ba an shebe. Amá kina wá, a naba maraterse ge emnde na tá anjwa daba nane

na. ²⁷ Dadaamiya wayetewáyá maratera slera shagera na watse á de maganá ñane na ge emnde-aara. Slera ñanna wá, baaka argena dekideki an shagerire, ankwá á maganá am dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha keni bademme. Amaana: Yaisu Almasiihu ankwá am kure, baaka shaige geni kwá dem zlanna tate na átekwa Dadaamiya an yaikkire-aara. ²⁸ Ba Yaisu Almasiihu una ñá ankwá balaterá elva-aara ge emnde, ñá ankwá faterem am tada-aatare ge emnde bademme, ñá mbaterse duksa áte ñane an ilmu na a vajertaa Dadaamiya, adaba ñá kátá emnde bademme tá vante ervaunđe-aatare ge Yaisu Almasiihu, tá gyebyge am elva á Dadaamiya. ²⁹ Adaba una ñanna ngudansenjude hude geni yá zlanazle slera ñanna an ndzedá na á vitá Yaisu Almasiihu.

2

¹ Yá kátá kwa cenancena wava yaikke na yá ankwá maganá ya adaba kure, antara emnde á Lawdikiya ira emnde na itare keni narika an ice-aatare. ² Yá ankwá á maga una ñanna geni bademme á kure kwa shansha ndzedá ge daba Yaisu Almasiihu, kwa wayaavewaya am dagave á kure áte ervaunđe palle, antara geni kwa cenvaacena elva na a sakuransehe ge Dadaamiya, daaci kwá tsaatse átekwa, ñane keni á gá barka áte kure. Elva ñanna ndza an shebe, a sakuransehe ge Dadaamiya na wá, ba Yaisu Almasiihu. ³ Tara enjkale antara ilmu na á vatertá Dadaamiya ge emnde na keni bademme ankwá am ñane.

⁴ Yá bakurá una, geni a badakuruka ura umele ba dey an elva emtakemtake. ⁵ Ma baaka ba ire-aaruwa am dagave á kure keni, am ervaunđe-aaruwa yá á ba am dagave á kure. Daaci yá higa jipu áte kure adaba duksa bademme kwá ankwá maganá á ba áte unjule-aara, antara adaba dzanđzanjire á fetarfe á kure áte Yaisu Almasiihu.

Shifa jirire wá, á ba am Yaisu palle

⁶ Ba seke una ni lyakurvalya Yaisu *Almasiihu ge Yaakadadire na wá, zlaláva á kure keni a gevge ba seke una á kataná ñane. ⁷ Ba seke nafa, máki á wálá, á vela slalwe-aara á dem haha lauktu á tse degdege na wá, ge kure keni ba estuwa, njawinja degdege am erva-aara, ekhyawanaaka fetarfire á kure, dabaudaba á ba áte una ta mbakurseme na. Slafawannaaslafa we á kure ge Dadaamiya ba kelaazare.

⁸ Faufa hyema geni a kefakuraaka ura umele ba dey an diya na tá mbesa emnde á ba am duniya na, baaka nampire-aara dekideki, adaba saaka á sawa aza Yaisu Almasiihu, á sawa aza jini-aha antara male-aha-aatare. ⁹ Ba Yaisu Almasiihu palle una a de eksa Dadaamiya am njá-aara bademme. ¹⁰ Daaci am nja á kure antara Yaisu na wá, shakuransha duksa bademme am shifa á kure. Ñane wá, malika-aha na tá an hakuma am samaya bademme, tá á ba am erva-aara.

¹¹ Gakurevge tsawe palle antara Yaisu Almasiihu wá, dakuremda am shedekwe. Amá dema am shedekwe na tá maganá emndimagwaha-ka, á maganá Yaisu Almasiihu an hakuma-aara. Amaana: a mbedakurse ervaunđe á kure na ndza á dákurá á dem haypa na. ¹² Am sarte na ta magakuraa baptisma, una ñanna á mára una ni kwa tsetaa am faya átirpalle antara ñane. Fakurtarfe geni Dadaamiya a tsante ñane am faya an hakuma-aara, fakurtarfe geni á de tsakurtetse kure keni.

13 Werre, ndza kwa ba seke emtsa-aha am ice á Dadaamiya adaba haypa-aha á kure, antara adaba ndza diyakurka shairiya-aha-aara. Amá kina wá, Dadaamiya a vakurtaa shifa anwaslire átirpalle antara Yaisu Almasiihu, a naba yamiyaare haypa-aha á miya bademme. 14 Haypa-aha nanna wá, ndza ba seke gema áte miya, hyephye ge mbedamiya am shairiya. Amá Dadaamiya a naba yamiyaa gema nanna, á ndavamiyuka mazla-aara adaba emtsa á Yaisu Almasiihu áte dzaŋgala. 15 A ganaa á ba áte dzaŋgala nanna midalire arge jini-aha antara male-aha-aatare bademme, a sluwatervaahé, a jaterse zherwe á katafke á emnde bademme.

16 Máki estuwa, a mberzarakurka geni labara kwa za una? Bi labara kwa sha una? Labara magakurka munri na? Bi náza ja tere na antara kwaskwe á puwansepuwe? 17 Bademme á una-aha nanna ndza miyenne-aareka emtsaade, ndza ba ge ufa duksa shagera na á de sawa na. Duksa nanna wá, ba Yaisu *Almasiihu. 18 Tá anjwa emnde umele, ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde na wayarka gálá ire, tá baterán baterán ge emnde umele keni geni gálá ire wá, shagerka, tá baterán ge emnde geni a yekaryeka an zhera á malika-aha, wayarwáyá jipu ge bálá názena tá zharaná am shene-aha-aatare keni. Jeba á emnde nanna wá, ta gala ire ba dey, dzama ire-aatare ba dzama ire á emnde am duniya. Vawaterteka barama ge maga una nanna am dagave á kure, a tegarakuraaka antara duksa shagera na á katafke á kure. 19 Itare, ta yiyye an Yaisu Almasiihu na nane ire na, emnde na tá daba nane bademme ta vuwa-aara. Daaci máki mí daba ba nane, vuwa bademme, dzagwa á ubiya-aha antara perde-aha tá wálá á ba áte unjule-aara, áte una á kataná Dadaamiya.

Emtsá átirpalle antara Yaisu, tsete átirpalle antara Yaisu

20 Diyakurdiya geni emtsakuramtsa átirpalle antara Yaisu *Almasiihu, daaci baaka hakuma á jini-aha áte kure mazla-aara emtu? Ay ba estuwa wá, labara kwá njá ba seke mága á emnde na diyarka Yaisu Almasiihu na? Labara kwá fatersarfe ge shairiya-aha na a ba itare: 21 Gawanávteka ge duksa estuwa, zauka duksa estuwa, fauka erva áte duksa estuwa na? 22 Adaba jeba á shairiya-aha nanna, tá ndaha ba elva á názena á de zlauzle á ba am duniya na. Ta jansaara ba emnde ge una-aha nanna. 23 Ge jirire wá, má ká cena shairiya-aha nanna wá, ká cenán ba seke náza vante enjkale ge ura. Adaba a ba itare: sey kwá maga duksa ba kwakya ge daba Dadaamiya, sey kwá ganaaga ire á kure ba shagera, kwá ámbera maganá laruwa ge ire á kure. Amá una-aha nanna bademme á de melakuruka defkideki geni kwá kwarukware ervaunje á kure am emtanjkire á názena á kátá maganá vuwa á kure bademme.

3

1 Diyakurdiya geni Dadaamiya a tsakurtehe am faya átirpalle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Adaba una nanna tatayautátaya kazlaŋa na am samaya am tate na anjwa á njá Yaisu Almasiihu am nadafa á Dadaamiya. 2 An enjkale á kure bademme, dzamaudzama ba kazlaŋa na am samaya na, dzamauka kazlaŋa na am duniya. 3 Adaba diyakurdiya geni shifa á kure werre na wá, emtsamtsa, Dadaamiya a tsakurtehe átirpalle antara Yaisu Almasiihu. Daaci shifa

á kure anwaslire ankwá antara Yaisu Almasiihu, a shebakuranvehe ge Dadaamiya ázenara. ⁴ Ge jirire wá, shifa á kure ba Yaisu Almasiihu. Má de jesarja nane, kure keni kwá de jesarje an nane átirpalle am yaikkire-aara.

Zláláva werre antara náza vatena

⁵ Adaba una nanna, shagerkire á názena jauje am ervaunđe á kure na sawansese bademme, a gevge ba seke lipa á katafke á kure. Yawanya dakarime antara gwardzire antara mága emtanjire na á kátá maganá vuwa á kure bademme, antara waya duksa an ervaunđe á kure bademme. Adaba má kwá waya duksa an ervaunđe á kure bademme, duksa nanna gevge ba seke dadaamiya á kure. ⁶ Kwaya nane názena ni á piyaterite ge emnde geni a faransareka ge Dadaamiya. Adaba una nanna tá ankwá am ervaunđe á Dadaamiya. ⁷ Kure keni, am sarte na zlafe sakurseka am duksa-aha nanna, zláláva á kure ndza ba estuwa.

⁸ Amá kina wá, puwanvepuwe kazlaña-aha na bademme, mága ervaunđe, mága kemañgerire, zlazla ura antara elva yaihyaihe. ⁹ Magawaterka fida ge emnde, adaba kure sakuresse am zláláva werre, puwakuranvepuwe kazlaña werre bademme, ¹⁰ kwa eksante zláláva umele anwaslire. Una nanna keni a eptsakurantaa ba Dadaamiya. Ba nane una a de gakuranvege ervaunđe á kure anwaslire ba kelaazare, geni á gevge ba seke náza-aara, daaci kwá de diyeddiye Dadaamiya ba shagera. ¹¹ Daaci estuwa, baaka una Yahudiya-aha, una emnde á jeba umele. Baaka una emnde na ta am shedekwe, una emnde na ta baaka am shedekwe. Baaka una emnde na weraaka ire-aatare, una emnde na tá á kataliya á emnde bademme. Baaka una nave-aha, una emnde na tá kwára ire-aatare. Bademme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya. Adaba ba Yaisu *Almasiihu palle una ura yaikke, ankwá á njá am ervaunđe á emnde-aara bademme.

¹² Diyakurdiya geni zunjwe a wayakurtaa ba Dadaamiya emtsaade, daaci a naba dzerakursehe geni kwá gevge emnde-aara. Adaba una nanna, gawevge emnde a zavarze, emnde a maggwire á sawa am ervaunđe, gawevge emnde a kemaare, emnde a ga ire á katafke á emnde umele, ira emnde a farvaunđe. ¹³ Faufa ervaunđe am dagave á kure. Má ura a naba magakurte emtanjire, naba yawanarye haypa-aha-aara. Yaakadada á miya a naba yamiyaare ge miya. Adaba una nanna, kure keni yawateraarye ge emnde umele. ¹⁴ Duksa yaikke wá, wayawavewayá am dagave á kure. Adaba ba wayava palle una á jatermaare ge emnde bademme. ¹⁵ Hairire na a vakurtaa Yaisu Almasiihu na wá, yawanya a shapteshe am ervaunđe á kure. Adaba Dadaamiya a dhakur ba ge una nanna, geni kwá gevge ba seke vuwa á ura palle. Daaci slafawanaslafe we á kure ge nane. ¹⁶ Yawanya a hyemhya elva á Yaisu Almasiihu am vuwa á kure. Tsahautsáha ba shagera am dagave á kure. Fawanemfa am vuwa ma ge ware á kure keni am dagave á kure, an ilmu na a vakurtaa Dadaamiya. Galaugala Dadaamiya an jabura, galaugala an lahe á emnde-aara, galaugala an lahe na ni kwa jansaare an hakuma á Shedekwe Cufedde. Galaugala Dadaamiya an lahe-aha nanna kwá ámbera slafaná we á kure an higa am ervaunđe. ¹⁷ Slera á kure antara názena kwá ndahaná

kure bademme, magaumága an zhera á Yaakadada Yaisu Almasiihu. Slafawanaslafa we á kure ge Eddemiya Dadaamiya an zhera-aara.

Shairiya-aha geni a njarinja emnde a fetarfe áte unjule-aara

¹⁸ Ekkure njwasha-aha, faufa zherwe áte zala-aha á kure, ba seke una á zlayater ge emnde a d'aba Yaakadada. ¹⁹ Ekkure keni zala-aha, wáyáuwaya an njwasha-aha á kure, fauka zladá áte itare.

²⁰ Kina wá, yá elvan ge kure egdzara: Fawatersarfe ge dada-aha a kure antara mama-aha a kure am duksa bademme. Ad'aba má kwá maga una njanna, Yaakadada wayaawaya jipu. ²¹ Ekkure dada-aha á egdzara, fauka zladá áte egdzara á kure ba dey, ad'aba má estuwa, á de nejzla ervaunđe á egdzara jipu.

²² Yá elvan ge kure kina nave-aha: Fawatersarfe ge dada-aha á kure am duksa bademme. Magawaterka slera ad'aba ice-aatare geni tá de zlebakurzleba, amá magawateranmaga slera an ervaunđe á kure palle ad'aba fa-zherwe á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

²³ Ma ta fakuraare ba slera-ara keni, magaumága an ervaunđe á kure palle ba seke ta fakuraara emnde-ka slera njanna, kwá maganán ba ge Yaakadada Yaisu Almasiihu. ²⁴ A viyakuraareka geni ba Yaakadada Yaisu Almasiihu una á de vakurte ladá á kure. Názena a fater ge emnde-aara am samaya na wá, á de vakurteva ge kure keni. Daaci edda á kure na kwá maganá slera kina wá, ba Yaisu Almasiihu. ²⁵ Amá edda una á magá emtanjire, njane keni á de pelansepele Yaakadada emtanjire-aara ma ware edda-aara keni, ad'aba Yaakadada wá, á de eggerka emnde dekideki.

4

¹ Yá elvan ba ge kure dada-aha á nave-aha: Njwateraana nave-aha á kure an jirire, magaumaga antara itare an unjule-aara. A viyakuraareka geni kure keni anj'kwa Edda á kure am samaya.

Magaumága maduwa

² Yawánka mága maduwa dekideki, ekkud'auka ge maga maduwa kwá ámbera slafaná we á kure ge Dadaamiya. ³ Má kwá maga maduwa á kure wá, magaumága maduwa arge njere keni, geni Dadaamiya a vanjerteva barama antara nara shagera ge balatera waazu á elva-aara ge emnde, nj palaternaapala jirire á elva á Yaisu *Almasiihu na ndza an shebe werre na bademme. Diyakurdiya yá am dangay kina keni, ta siya ad'aba ba una njanna. ⁴ Magaumaga maduwa geni a meliyumele Dadaamiya, ya palaternaapala elva-aara ge emnde an unjule-aara.

⁵ Magaumága enj'kale am zlaláva á kure am dagave á emnde na zlabé d'abarka Yaisu Almasiihu. Ked'awanaaka sarte shagera na a vakurtaa Dadaamiya geni kwá melaterumele na. ⁶ Tsatsawanaatsatse elva am mbuwe á kure ba shagera, a gevge emtake ba seke izhe. Diyaweddiye geni kwá de vanta estara jawapa shagera ge edda una á de ndava elva ázekure bademme.

Ga use á Paul am halavuwa á elva

⁷ Tikikus, ba njane una egdza emmemiya na wayamiwaya jipu, njane keni anj'kwa á maga slera á Yaisu *Almasiihu an ervaunđe-aara palle, njere antara njane wá, njá maga ba slera á Yaakadada palle. Á de

bakuránba ñane labare-aaruwa bademme. ⁸ Yá ßela ñane á dezekure, geni á de bakuránba ñane labare á ñere, á de vakurte antara ndzedá. ⁹ Ya ankwá ßela Unaizimus egdza emmemiya na wayamiwaya jipu na á duwa antara ñane á dezekure. Unaizimus wá, palle á kure ba ge kure, ñane keni ba sledfaba Yaisu Almasiihu an ervaunđe-aara palle, tá de bakuránba itare názena á magavá áhuna bademme.

¹⁰ Tá ankwá gaktur use-aatare tara Aristarkus, ñane una ña kerde am dangay, ta antara Markus ñane palle á kudere-aha-ñara ge Barnabas. Má dámda Markus á dezekure wá, Iyauvalya á ba an higa ba seke una ndza ya ndakurndaa na. ¹¹ Ankwá á gaktur use-aara Yaisu na tá dahaná an Yustus na ñane keni. Sey ba emnde keye ñanna njanje am Yahudiya-aha una tá ankwá maga slera antara iya áhuna ge sa emnde á sem *kwara á Dadaamiya. Ba itare una tá ankwá vite ndzedá jipu ahuna. ¹² Á ankwá gaktur use-aara Aipafraas keni, ñane keni palle á kure ba ge kure, sleslera á Yaisu Almasiihu. Ba kelaaazare á maga ba maduwa arge kure an ervaunđe-aara palle, geni kwá tsaatse dzañdzañe, kwá gevge emnde na gyairebgye am elva á Dadaamiya, antara geni kwá dabetedfaba názena á kataná Dadaamiya. ¹³ Yá ankwá zharaná á ba an ice-aaruwa wáva-aara ge magakuru slera ge kure antara emnde á Lawdikiya, antara ge emnde á Hiyairapaulis bademme. ¹⁴ Tara Lukas, dauktar á miya na wayamiwaya jipu na, ta antara Daimas, tá ankwá gaktur use-aatare itare keni.

¹⁵ Gawaterga use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá am Lawdikiya. Gawanga use-aaruwa ge Nimfa keni antara emnde a fetarfe na ta jahava á mba-aara na bademme. ¹⁶ Ma ndakursendahe nalmesheri na am dagave á kure wá, vawatervea ge aiklaisiya á Lawdikiya keni, itare keni a de ndarndaha am dagave-aatare. Emnde á Lawdikiya keni, a velarakurtevela umele na ta shanaa itare na, geni kure keni kwá se ndaha una ñanna zlaße ádaliye am dagave á kure. ¹⁷ Bawanánba ge Arkipus wá: Slera na a faara Yaakadada Yaisu Almasiihu geni a magannaamaga na wá, a ewwáva geni á zlannaazle.

¹⁸ Am tate na náwa ñane na wá, yá ankwá puweta ba iya Paul an erva-aaruwa geni yá gaktur use. A viyakuraareka geni yá am dangay na. A vakurteva Dadaamiya hairire.

Zunḡwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a TAISALAUNIKI

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anḡkwa puwaná ba iya Paul, nḡ antara Silwanus, ira Timaute. Nḡ puwakurte ge kure emnde á Dadaamiya, antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu na kwá am larde á Taisalauniki na: Eddemiya Dadaamiya á magakuránmaga nḡurna, á vakurteva hairire.

Nḡ á emnde a Taisalauniki am fetarfire-aatare

² Nere, nḡ anḡkwa slafaná we á nere ba kelaazare ge Dadaamiya adaba kure bademme. Ba kelaa má nḡ anḡkwa maga maduwa á nere ádeza Dadaamiya, nḡ anḡkwa yehakuryeha kure keni am hufe-aara.

³ Am maduwa á nere nanna, nḡ anḡkwa yeha názu kwá anḡkwa maganá kure adaba fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu, antara wáva á kure ge mága hayavire adaba zhera-aara, ira tama yaikke na kwá anḡkwa maganá kure áte Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu na bademme.

⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, nere nḡ anḡkwa slafaná we á nere ge Dadaamiya adaba kure na wá, adaba nḡ dise á ba an diye geni a wayakurtaa nane, a dzerakursaa nane ge kwa emnde-aarire. ⁵ Am sarte na nḡ balakuraa labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na wá, banerakuranka á ba áte we ba estuwa, amá ndza nḡ bakurnaa an hakuma á Shedefkwe Cufedfe. Nere diyarnerdiya geni bademme á názu nḡ bakurná nere nanna ba jire. Ba kure keni diyakurdiya geni názu ndza nḡ maganaa nere ázekure na, nḡ wayakurante ba shagerire. ⁶ Ekkure wá, d'abakurtedaba sera á nere, d'abakurtedaba náza á Yaakadada keni. Adaba shakurushe zlada kwakya adaba elva á Dadaamiya, aley kwá á ba an higa á kure argena, kwá an higa na á vakurtá Shedefkwe Cufedfe na.

⁷ Daaci, an una nanna wá, kwá anḡkwa á maraterá garava shagera ge emnde á Dadaamiya na tá am larde á Makiduniya, an larde á Akaya na bademme. ⁸ Adaba barka á kure, elva á Yaakadada hyemhye am slede bademme am Makiduniya antara Akaya. Ma áme keni emnde tá cena ba labare á fetarfire á kure áte Dadaamiya, una nanna ma ndahanerka nere keni ba kalle. ⁹ Tá anḡkwa ndahaná ba emnde an ire-aatare, geni ndza kwa lyanervaahe, kwa nḡnḡnaa á ba an jirire am sarte na nḡ am mba á kure. Zlabe tá anḡkwa á ndaha geni kwa eptsannaa iga ba dekideki ge hele, kwa sem sera á Dadaamiya á jirire, kwa anḡkwa á maganá slera ba ge nane na ni an shifa na. ¹⁰ Ira paka na ni kwá anḡkwa pakaná kure Egdza-aara na ni watse á eptsá á sawa am samaya na. Egdza-aara nanna wá, ba Yaisu na ndza a tsantaa nane am faya, watse á de lyamiya am lámare na á de shá emnde na. Lámare nanna watse á de magava am sarte na ni má jaaja ervaunḡde Dadaamiya am halavuwa á duniya na.

2

Paul ndza a magán estuwa slera á Dadaamiya am Taisalauniki

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ba kure an ire á kure keni, diyakurdiya geni duwa á ñere ádezekure na gavka dey. ² Diyakurdiya geni ba lauktu ná dáada ádezekure keni, ndza ta zlazlanjerse emtsaade, magararánmaga palase kwakya am Filipi. Danjeremde ázekure keni, ña de beraa ba kelaade-aha zlafe ádaliye kwakya, aley Dadaamiya a fanjerem ndzedfa keni kwakya am vuwa, geni ná balakursebale labare á higa na a sawa ázeñara na. ³ Waazu na ná magaterá ñere ge emnde na wá, gevka elva á fida, baaka elva á danñwire am huđe-aara, ma zlerma keni baaka am huđe-aara ðekideki. ⁴ Ñere wá, ná bala ba názena á kataná Dadaamiya, adaba zunñwe a habazesaa ñane názu am ervaunđe á ñere, lauktu a fanjerar de balatera labare á higa ñanna ge emnde. Estuwa ñere keni ná bálá ba názena á kataná Dadaamiya arge názu tá kataná ba emnde. Adaba ñane wá, diyaadiya ervaunđe á ñere. ⁵ Ba kure keni diyakurdiya ganakini banerakuranka elva-aha na emtakemtake áte we ge badakurbada an ñane, bi elva a kátá duksa. Una Dadaamiya diyaadiya jirire-aara bademme. ⁶ Emtu kwá kurken ndza ná kátá yaikkire ázekure emtu? Una estuweka, katanerka ñere yaikkire ma ázekure, ma áza emnde-ara keni ðekideki. ⁷ Má áte jirire wá, ma andze ná naba marakuranmára hakuma á ñere ge kure, adaba ñere ña emnde á bela á Yaisu *Almasiihu. Amá slaslanjerka ñere una ñanna ðekideki, baira am sarte na ná ázekure na, ndza ña marakuraa ba tsekadfire ba seke njá á tara mama antara egdzara-aara. ⁸ Adaba ña wayakuraa ñere an ervaunđe á ñere palle na wá, ba shifa á ñere keni ndza wayanjerwaya ná yainya adaba kure. Á tsaaka á ba an labare á higa na a sawa áza Dadaamiya, ña de balakursaa ñere na, amá ndza ña wayakurte ba seke shifa á ñere. ⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ábi ba kure keni zlafe viyakurarka zladfa á slera na ndza ña shanaa ñere am dagave á kure am sarte na ndza ña de balakuraa labare á higa na? Vayi vacika ndza ná maga ba slera geni ná shansha ba názu ná zanuze ge we á ñere keni, geni a ganjerrefka gwatama arge kure.

¹⁰ Emtsaađe wá, kure kwá diya ba njiinja ge seyde-aha á ñere, Dadaamiya keni diyaadiya bademme geni ndza shagera zlaláva á ñere am dagave á kure, ndza baaka duksa mándzawe na ña maganaa ñere, ndza emtake njá á ñere áte kure bademme. ¹¹ Ekkure bademme diyakurdiya geni ma am uwe keni ndza ña magakurán ba seke una ni á maganá dada áte egdzara-aara, ¹² ndza ná vakurte sawari-aha gergere, ná ekhyakurá ervaunđe, ba kelaazare ndza ná bakurá ba magaumága názu á kataná Dadaamiya, a ðahakur ge de nja antara ñane am zlanna-aara, am sleksire-aara na an daradza jipu, wulwule jipu na.

¹³ Duksa palle zlafe ádaliye wá, ná yainka slafana we ge Dadaamiya adaba ñane: Am sarte na ndza ña de balakuraa elva á Dadaamiya, zharakurka seke elva á ura, amá kwa cenvaahé, kwa lyevaahé an ervaunđe á kure palle geni elva á Dadaamiya ba jirire. Ba jire á kure una Dadaamiya ba jirire. A eptsantaa ba ñane zlalava á kure kwa emnde na fakurtarfe na. ¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, iyau kure keni shakursha názu ndza a shaa emnde á Dadaamiya na tá yeka an zhera á Yaisu *Almasiihu am Yahudiya na: Adaba tá an kwa shakuruwa ba emnde a larde á kure zladfa seke una ndza ta shateruwa Yahudiya-aha zladfa ge emnde-aatare na ta fetaare áte Yaisu Almasiihu na. ¹⁵ Degiya

ba Yahudiya-aha nanna una ndza ta jaa Yaakadada Yaisu ba seke una ndza ta cebaa nabi-aha werre na. Kina keni tá ankwá maganjerá palase ge n̄ere ma áme keni baɗem̄me. Itare wá, garevge ba seke kelaade-aha á emnde baɗem̄me, tá maga ba názu wayaaka ervaun̄de á Dadaamiya ɗekid̄eki na. ¹⁶ Adaba ta ettapa baɗem̄me ge piyan̄jerte de balatera elva á Dadaamiya ge emnde a jeba umele. Itare keni wayarka geni emnde umele tá lyelye shifa-aatare áza Dadaamiya. Kina wá, haypa-aha-aatare nanna jauje ge ndzedá, nahetenaha am ervaun̄de á Dadaamiya mazla-aara, tá de n̄ezleka am shairiya á Dadaamiya ɗekid̄eki.

Paul á kátá ba á de tsateraretse zlaɓe ádaliye ge emnde á Taisalauniki

¹⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, degi ba kwaye vaci tegava á miya antara kure na, n̄ere ekhyaaka ervaun̄de á n̄ere ɗekid̄eki, ire á n̄ere á ba ázekure. Baaka pute na magan̄jerka n̄ere geni a shan̄jersha de tsakurartse na. ¹⁸ Ge eptsá ádezekure na wá, n̄ere ndza wayan̄jeryá jipu. Iya Paul wá, ndza ya tapán ser palle-ka geni a shan̄ansha eptsá ádezekure na, amá baɗem̄me una nanna ndza a piyetaa ba Shaitaine. ¹⁹ Ge jirire wá, kure keni gakurevge duksa palle ázeñere ge melan̄jeru ge fa tama á n̄ere áte Dadaamiya am duksa baɗem̄me, gakurevge dalila á higa á n̄ere; zlaɓe ádaliye gakurevge dalila á geɗá á n̄ere má de samsa Yaisu *Almasiihu. ²⁰ Una ba estuwa, n̄á de geɗetegeɗa adaba kure, n̄á de higa á ba áte kure.

3

¹ Am haraare cenan̄jeránka labare á kure ɗekid̄eki, dzegwan̄jeránka n̄ere farvaun̄de mazla-aara. Daaci n̄a naba n̄jante, a ba n̄ere: Ambane n̄á bela Timaute ádezekure, n̄ere n̄á n̄jinja emtsaade an ire á n̄ere am Ataina. ² Timaute na n̄a belanaa n̄ere á dezekure na wá, n̄ane egdza emmemiya na n̄á ankwá maganá slera ge Dadaamiya átirpalle ge balatera labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu ge emnde. N̄a belanaa n̄ere ge de fakurem ndzedá am vuwa, geni kwa fetarfe ba shagera áte Yaisu Almasiihu. ³ Ma ware á kure keni a gazleka adaba zlaɗa na kwá ankwá bashaná kure na. Má ba zlaɗa wá, ba kure keni diyakurdiya una gevge duksa palle am názu a famiyaare Dadaamiya ge miya emnde a fetarfe. ⁴ Am sarte na n̄a ázekure keni, ndza n̄a ndakurnda baɗem̄me ge kure, geni miya wá, ma vaatara keni watse mí n̄ezleka am zlaɗa. N̄ane una a shaa kure am iga á n̄ere na, amá kure diyakurdiya jirire-aara baɗem̄me. ⁵ Adaba una nanna dzegwanánka farvaun̄de mazla-aara, ya naba bela Timaute ádezekure, geni á de cenan̄jervacena n̄ane má degdege fetarfire á kure. Adaba yá an lyawa jipu geni bi shakurtushe Shaitaine, daaci slera á n̄ere gevge ba dey.

⁶ Amá kina wá, saasa Timaute ásezen̄jere, a san̄jeraa labare emtakentake á sawa ázekure, a ban̄jerantsa n̄ane: Farfe fetarfire á kure, farfe háyáviere am dagave á kure. A ba n̄ane zlaɓe ádaliye: Shagera ervaun̄de á kure áte n̄ere, kure keni kwá kumá ba kwa nan̄jerhe an ice, seke una ni n̄ere keni n̄á kumá ba puwete ice áte kure na. ⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, n̄a ba palase, antara zlaɗa na n̄á naana n̄ere na, aley am sarte na saasa Timaute ásezen̄jere, baɗem̄me saasa higa á n̄ere adaba labare á fetarfire á kure na n̄a

cenáncena farfe na. ⁸ Daaci kina wá, saasa shifa am ñere mazla-aara, adaba diyañerdiya geni tsakuraatse degdege, emtake njá á kure an Yaakadada. ⁹ Adaba ña shaa higa kwakya áte kure á katafke á Dadaamiya na wá, ma njá slafaná ba ser wanyara we ge Dadaamiya keni, una á hyefka ba názara keni. ¹⁰ Vayi vacika njá ñala ba Dadaamiya geni á melañerumele njá daada á de zharakurzhará, we á ñere una, we á kure una, ge kwarakurse názu zlafe kwá an wedere-aara ge far ge fetarfire á kure na.

¹¹ Daaci sey tá de vanjertá ba tara Eddemiya Dadaamiya, tá an Yaakadada á miya Yaisu barama a de zharakurzhará na. ¹² A fakurarefe Yaakadada ge háyáva á kure, geni kwá wayaavewaye am dagave á kure, kwá waya emnde bademme, ba seke una ni njá anjka wayakurá ñere na. ¹³ Yaakadada á de vakurtá ba estuwa ndzedá, geni kwá de gevge emnde na shagera ervaunđe-aatare, baaka duksa mándzawe am itare, vacite na má de samsa Yaakadada á miya Yaisu an emnde-aara. Daaci kwá de gevge emnde cufedde á ba an jirire áza Dadaamiya.

4

Zlalava shagera na á kataná Dadaamiya

¹ Náwa elva na njá zlaná átekwa na: Ekkure wá, kwarañerakursekwáre bademme geni tá njá estara emnde á fetarfe áte una á kataná Dadaamiya na. Diyañerdiya tsa ganakini kwá maganá á ba áte una ñanna, amá njá anjka á ñalakurnjála zlafe adaliye an zhera á Yaakadada Yaisu, fawarfe zlafe adaliye á de katafke á de katafke. ² Náwa názu ndza a kwarañersaa Yaakadada Yaisu ge ñere. Ñere keni ña kwarakursaa á ba an ndzedá-aara diyakurdiya bademme. ³ Názu á kataná Dadaamiya ázekure wá, á kátá kwá gevge emnde cufedde á ba an jirire, kwá tsufa ire á kure ba krette ge mága gwardzire. ⁴ Ma ware edda una á ba an mukse am kure na, sey a mbesembe njá mukse-aara áte una á kataná Dadaamiya, emnde tá de zleba ba itare na. ⁵ Wáyáva á kure áte itare a gevka adaba ndzedá á mbagrire seke una ni tá anjka maganá emnde na dabarka Dadaamiya na. ⁶ Ma ware á kure keni a maganáka kelaadire an gwardzire dekideki ge sleriya-aara. Zlermauka sleriya á kure dekideki. Baira ge kure, njá fantau vatene-ka ge bakuránba-aara, ndza fanerakuremfe am wuwa, geni Yaakadada Yaisu á de fateraaare shairiya ge jeba á emnde a mága kelaadire ñanna. ⁷ Dadaamiya damiteka ge bamiya magaumága gwardzire, amá a damite ge gev emnde-aara, ge nja am cufedfire. ⁸ Kwáye ñane elva ñanna; má edda-aara cenaaka, a kwalare ge ura-ka, a kwalare ba ge Dadaamiya na a vakurte Shedekwe Cufedde na.

⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, áte elva a háyáva á egdza mamire am dagave á kure emnde a fetarfe wá, ma banerakuránka elva ñanna mázla-aara keni ba kalle. Adaba ba kure an ire á kure keni cenakurancena názu a kwarakursaa Dadaamiya ge mága háyavire. ¹⁰ Ba kina keni má ba háyavire wá, a'aa kure kwá anjka emmága áte emnde a fetarfe na tá am lárde á Makiduniya na bademme. Aley keni ñere njá bakurá ba magaumága zlafe adaliye á de katafke. ¹¹ Iyau, ba seke una ndza ya ndakurnda na wá, magauka gaagusa dekideki ge

tátaya nja áte ye palle, dawmbareka á dem elva á emnde. Ma ware á kure keni a emmága ba mbera-aara. ¹² Daaci má kure gakurevge estuwa wá, ba emnde na zlaɓe fartarka áte Yaisu *Almasiihu na keni, watse tá fa zherwe áte kure, kure keni kwá de weshateranteka ire ge emnde, kwá de njaleka duksa áze itare.

Vaci eptsa á Yaakadada á sa am samaya

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu njá bakurná ɓere áte emnde na zlauzle shifa-aatare am duniya na; geni kure keni njauka an dzámá ire seke emnde na baaka táma-aatare ge sha shifa umele am iga á emtsa na. ¹⁴ Miya wá, famitarfe geni ndza emtsamtsa Yaisu, amá tsettse am fáyá. Estuwa, mí naba fetarfe zlaɓe ádaliye geni emnde na tá emtsa am fetarfire na wá, Dadaamiya keni á de tsatertetse geni tá de njá antara Yaisu.

¹⁵ Náwa elva na ndza ɓa shanaa ɓere áza Yaakadada, a ba ɓane wá: Vaci eptsa-aara á sawa am samaya ɓanna wá, watse mí desá mi-ka zuɓɓwe arge emnde na emtsaremtsa na, á bina. ¹⁶ Vacite ɓanna wá, Dadaamiya á de ndasendahe elva-aara á ba an ká kwára. Male á malika-aha keni á de keta kwara, a ndahese náza-aara. Derkwákwá á Dadaamiya keni tá de fertanteferta, lauktu á de tsekwa Yaakadada á sawa am samaya. Am iga á una ɓanna maa, tá de tsettse emnde a fetarfe na ndza matsarmatsa werre na am fáyá, ¹⁷ lauktu á de dámida Dadaamiya átirpalle antara miya emnde na watse má an shifa na baɓemmire á miya á dem kumba, mí de ja ire an Yaakadada am zhegela. Kwaye ɓane njá á miya na ni watse mí de njá estuwa áza Yaakadada dem ba ge dekiɓeki. ¹⁸ Kwa cenáncenka-he una baɓemme? Ekhyawakhya ervaunɓe á kure an elva ɓanna ma vaatara keni am dagave á kure.

5

Ma vaatara keni njawinja am niya á kure ge ufa Yaakadada

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, áte sarte na á de sawa duksa-aha ɓanna átekwa na maa, kure, ma banerakuranka mazla-aara keni ba kalle. ² Adaba kure keni diyakurdiya baɓemme, geni vacite na Yaakadada á de eptsa á sawa na wá, watse ba bresse ba estuwa ba seke sawa á neyle. ³ Á ba am sarte na tá de banba emnde: Kina wá, aɓkwa hairire na, keɓa-aatare ba ge dekiɓeki na keni á de tsekwateraare á ba am sarte ɓanna, am bressire ba estuwa seke má á tsekwaara yá egdzere ge mukse á huɓe. Vacite ɓanna wá, watse baaka ɓezla-aatare dekiɓeki.

⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa kure wá, gakurevka ba seke emnde na tá am tabeɓammire na, geni á se shakursha sarte ɓanna am bressire ba estuwa. ⁵ Baɓemmire á kure, kwa ba seke emnde na tá zlála am parakkire á vaciya na. Miya emnde a fetarfe wá, baɓemmire á miya gamiyevka ba seke emnde na ni tá zlála am tabeɓammire á vayiya na.

⁶ Adaba una ɓanna wá, paumika hare, njawamika ba seke emnde umele, weshawamiyanteka eɓkale á miya an duksa umele dekiɓeki. ⁷ Njá ba nja keni ábi tá paná ba emnde na tá am vayiya na hare. Am larde-aha á miya, eɓkale am ire á emnde tá weshante á ba an vayiya ɓanna. ⁸ Amá miya wá, samiyesse am vayiyire, gamiyevge emnde a zlala am parakkire á vaciya. Adaba una ɓanna, njawaminja

an enjkale á miya, fawamitarfe áte Yaisu *Almasiihu, magawamimaga háyáviere. Duksa-aha njanna gevge ba seke kebebbe á miya ge tsufa vuwa á miya. Zlafe ádaliye: faumifa táma ba shagera áte vacite na watse á de ñezlamiseñezle Dadaamiya ba ge ðekideki na. Táma njanna keni gevge ba seke tunkur ge tsufa ire á miya. ⁹ Njauminja ba estuwa, adaba Dadaamiya dzeramiseka ge za miya an shairiya má de jaaja ervaunðe, amá a dzeramise geni á ñezlamiseñezle á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. ¹⁰ Yaisu Almasiihu wá, ndza a emtsaa adaba miya. Ndza a emtsaa adaba miya geni watse mí de njá kerðe antara njane. Una ma emtsamimetsa, ma watse má á ba an shifa á miya emtsaafde keni, watse mí de njá kerðe má eptsaptsa á sawa. ¹¹ Kwa cenanceneka-he una bademme? Ma ware á kure keni a fanemfe ndzedá am vuwa ge ura umele an njane, melawanumele ge ire á kure ma vaatara keni, áte una kwá anjkwa maganá kure kina na.

Názu á kwaratersá Paul am halavuwa á elva-aara

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, njá anjkwa á njalakurnála: taslawá á kure, faufa zherwe áte emnde na a dzeratersaa Yaakadada ge maganaa slera-aara am dagave á kure na, a dzeraterse ge fakuru hyema antara tá kwarakurse elva-aara na. ¹³ Faufa zherwe áte itare, marawateránmara háyáva á kure adaba slera na tá maganá itare am dagave á kure na. Iyau, njawinja áte emtakire am dagave á kure kwa emnde a fetarfe bademme.

¹⁴ Njá anjkwa á njalakurnála zlafe ádaliye egdzar mama-aha-aaruwa, taslawá á kure, valawaterarvale ge emnde a mága masefire na tá am dagave á kure; fawateremfe ndzedá am vuwa ge emnde na tá shekwaaka gázla na; melawaterumele ge emnde na baaka payða-aatare; fawaterfe ervaunðe ge emnde bademme. ¹⁵ Ekkure wá, faufa hyema ba shagera, eptsawannaaka emtanjkire ge ura an emtanjkire. Arge una njanna wá, ma vaatara keni wavauwáva ba shagera ge mága magwire am dagave á kure, magaumága una njanna áte emnde bademme.

¹⁶ Ma vaatara keni njawinja á ba an higa á kure. ¹⁷ Magaumága maduwa, icawanseka ðekideki. ¹⁸ Ma a shakur vaatara duksa keni, bawanánba ususe ge Dadaamiya, una ma emtakire, ma emtanjkire keni. Una duksa na á kataná Dadaamiya ázekure emnde na gakurvege palle antara Yaisu *Almasiihu na.

¹⁹ Piyawanteka ðekideki ge Shedekwe Cudedðe slera-aara. ²⁰ Estuwa, má ura á ndahá nabiyire keni, epsawanaaka elva-aara. ²¹ Ma uwe keni lawanaale emtsaafde ba shagera, lauktu kwá njanaña una shagera am huðe-aara. ²² Bademme á názu átuge shagerkire na, kure sawansese ire á kure am huðe-aara.

²³ Dadaamiya na edda á vamita hairire na, a gakurvege ba njane zlafe adaliye emnde cudedðe bademme, am enjkale á kure, am shifa á kure, ira vuwa á kure bademme. Daaci á de jerka duksa mándzawe am kure ðekideki vaci eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. ²⁴ Dadaamiya na a dzerakursaa njane ge gakurve emnde-aara na wá, njane á eptseka elva-aara ðekideki, á de gakuranvege ba njane una njanna.

²⁵ Nja baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: magaumága maduwa arge njere keni.

²⁶ Gauga use-aha á ñere ba shagera am dagave á kure emnde a fetarfe. ²⁷ Yá magakurá ba tasle, an zhera á Yaakadada, ndaundaha wakita na á katafke á emnde a fetarfe bademme.

²⁸ Ngurna na á magaterá Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu ge emnde na, a hyetehye áte kure bademme.

Buwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a TAISALAUNIKI

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, njá antara Silwanus, ira Timaute. Njá anƙwa gakur use ge kure emnde á Dadaamiya an Yaakadada Yaisu *Almasiihu na kwá am larde á Taisalauniki na.

² Tara Eddemiya Dadaamiya tá an Yaakadada Yaisu Almasiihu a magarakuranmaga ngurna, a varakurteva hairire.

Shairiya á emnde vaci eptsá á Yaakadada Yaisu

³ Na baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Njere wá, ma vaatara keni sey njá yanka slafaná we á njere ge Dadaamiya áfaba kure. Una zlaya jipu, áfaba farfe zlafe ádalaye fetarfe á kure áte Yaisu *Almasiihu, háyávíre na am dagave á kure keni farfe ba kwakya.

⁴ Afaba una njanna, njere njá higa á ba an higa ge ndaha labare á fetarfire á kure áza emnde á Dadaamiya baɗemme, afaba tá shakuru zlaɗa kwakya, aley gazlakurka ɗekideki, kwá á ba an fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu.

⁵ Una njanna á maramiya shairiya á jirire na watse á se maganá Dadaamiya áte emnde na. Iyau, ba kwakyaire á zlaɗa na kwá anƙwa bashaná kure kina na keni, á maramiya ba duksa, geni kure hyaikurephye emnde a dem zlaná á Dadaamiya, zlaná na kwá anƙwa basha zlaɗa afaba njane na. ⁶ Una ba jirire, Dadaamiya wá, á de kyá shairiya-aara á ba áte jirire. Njane á de eptsaternaaptsa zlaɗa njanna ge emnde na tá anƙwa magakurá palase kina na. ⁷ Amá kure emnde na kwá anƙwa shá zlaɗa am erva-aatare kina na, antara njere, ge miya wá, á de vamiteva puwansepuwe, má eptsaptsa Yaakadada Yaisu á sa am samaya antara malika-aha-aara tá an ɗemɗemire na. ⁸ Má watse á sáwá Yaakadada Yaisu njanna wá, á de sáwá am dagave á nara á kára yaikke, ge se kya shairiya á emnde na ɗabarka Dadaamiya, antara emnde na eksaranteka labare á higa, elva á Yaakadada á miya Yaisu na. ⁹ Ba seke bikere-aatare, Dadaamiya á de faterare laruwa yaikke, tá de njá am laruwa njanna ba ge ɗekideki, yiyye an njane, tá de puweteka ice-aatare ɗekideki áte sleksire á Yaakadada á miya an daradza-aara jipu na. ¹⁰ Baɗemme á una-aha njanna á de magava ba vaci á eptsá á Yaakadada Yaisu á sa am samaya. Vacite njanna, baɗemme á emnde na ta fetaare áte njane wá, tá de gálá ba njane á ba an ká kwara, tá de eɗɗema baɗemme. Daaci, kure wá, watse kwá anƙwa am dagave á emnde njanna keni, afaba eksakuranteksa elva-aara na ndza njá balakurseɓale na.

¹¹ Afaba una njanna wá, ma vaatara keni njá yanka njála Dadaamiya afaba kure. Njá anƙwa njala ba njane geni á gakuranvege zlalava á kure áte una a dzerakurse geni kwá zlalá estuwa. Njá anƙwa njala zlafe ádalaye geni a melakurumele ge mága názu kwá kátá maganá kure ge shagerire, antara slera na kwá anƙwa maganá afaba fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu. Njá anƙwa njala zlafe

geni a magakuránmaga una-aha ñanna an hakuma-aara. ¹² Daaci, adaba ñgurna á tara Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu na wá, bademme á emnde tá shánsha gálá Yaakadada Yaisu adaba kure. Kure keni, watse tá galakurgála emnde adaba ñane.

2

Sesse á edda una zlazlađa hala-aara na lauktu á de sawa Yaisu

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu yá kwarakursá ya áte sarte a eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na, watse bademme á miya mí de jammeje ázenjara na. Ná ankwá ñalakurñala, taslawá á kure, ² ma a se bakurnaa ware geni hyephye sarte á tsekwa á Yaakadada keni, kure magauka najipu-aara emtsaafé, gazlauka ðekideki. Una ma edda-aara a se balakurse am nabiyire, ma kwa cenanaa am waazu á malum-aha, bi watse á de bánba ura umele geni ndza a puwetaa ba Paul, ðabauka kure ðekideki. ³ A keðakuraaka ura umele ba dey sele, adaba vacite ñanna á de sawka am tsekadfire ba estuwa. Am sarte ñanna, emnde kwakya watse tá de dzámka áte Dadaamiya ðekideki. Zlađe ádaliye keni sey má sesse edda una mándzawe hala-aara na watse tá dá ba ñane zuññwe á dem tate á shá zlađa á emnde a mága haypa na. ⁴ Má sesse edda una mándzawe hala-aara ñanna maa, watse á ganvege ire-aara ba seke Dadaamiya, watse á piyatertepiya ge emnde bademme geni a yaránya názu tá ankwá kezlán ugje na bademme, una ma emnde na tá ankwá kezlán ugje ge Dadaamiya an jirire na, ma emnde na tá kezlán ugje ge uwe keni, bademmire á emnde. De bá am mashidi á Dadaamiya na yaikke na keni, watse á naba duwa ñane á de njá am huđe-aara, geni emnde tá kezlán ugje ba ge ñane palle na. ⁵ Ábi am sarte na yá ázekure keni, ndza ya ndakurnda duksa ñanna bademme. Una ñanna dedde am ire á kure emtu?

⁶ Amá kina wá, zlađe ankwá názu a piyetaa lámare ñanna ge mágava kina. Kure keni diyakurdiya una ñanna bademme. Estuwa, sey má hyephye sarte na a tsanaa Dadaamiya na, lauktu á de sesse edda una mándzawe hala-aara ñanna áte parakkire. ⁷ Adaba ba kina na keni, ñane á ba átira mága emtanjire-aara ñanna am erwaunde á emnde kwakya, amá emnde ñanna diyarka emtsaafé. Watse á sawa, amá zlađe kineka emtsaafé, sey má Dadaamiya ndansendahe ge edda una ni ankwá á piyantepiya na, geni a yanánya barama. ⁸ Am iga á una ñanna wá, daaci á de sesse ñane. Amá á se keðanaakeda Yaakadada Yaisu *Almasiihu á ba an effeya na watse á segashe am mbuwe-aara na, má samsa ñane an hákuma-aara á sawa am samaya. ⁹ Sawa á edda á hala ñanna wá, watse an hákuma á Shaitaine, á se mára nalaama-aha gergere, an najipu-aha gergere, amá watse bademme ba fida. ¹⁰ Má samsa ñane wá, á se maga jeli á emtanjire gergere ge jateraa enjkale ge emnde na tá áte unñule á keða na. Daaci tá de keða náza ba ge ðekideki, adaba itare kwalarevkwale ge dába jirire, wayarteka geni jirire á lya ura am lámare ñanna. ¹¹ Adaba yarnaaya jirire á Dadaamiya na wá, Dadaamiya keni a naba magaa hákuma-aara áte itare, a heðateraa enjkale, ta naba fetaare áte duksa na fida ba dey. ¹² Kwa cenánceneka-he una bademme? Daaci bademme á emnde na erwaunde-aatare yanaaya fetaare áte jirire, tá kátá mága ba emtanjire bademme na wá, tá de ñezleka vaci shairiya.

Dadaamiya a dzerakurse ge lyakurselye

¹³ Njere wá, ma vaatara kení nǎ yanka slafaná we ge Dadaamiya adaba kure, egdzar mama-aha-aaruwa. Dadaamiya wá, wayakurwaya, ndza a dzerakurse kwaye zlafe am fantaufe á duksa bademme, geni watse á lyakurselye an hakuma á Shedekwe Cufedfe. Estuwa a gakurvaa njane emnde-aara, adaba kure eksakuranteksa jirire-aara. ¹⁴ Adaba una njanna Dadaamiya a dfakurte am sarte na njade balakursaa labare á higa na. Daaci kure kení, watse kwá á ba an slede á kure ge higa antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu am yaikkire-aara na an daradza jipu na.

¹⁵ Adaba una njanna, tsawaatse ba degdege am fetarfire á kure, egdzar mama-aha-aaruwa. Nawanaanja ba shagera názu njakwarakursaa njere na bademme, ma una ndza njakwarakurse á ba an we, ma una ndza njapuwakurte áte nalmesheri kení, a seska am ire á kure dfekideki.

¹⁶ Eddemiya Dadaamiya wayamiwaya. Am njurna-aara a naba vamite tsekadfire am ervaunfe náza ba ge dfekideki, anjwa á melamiyumele ge fete táma á miya áte njane. ¹⁷ A fakuremfaba njane palle, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu tsekadfire am ervaunfe; ma vaatara kení a varakurteva ba itare ndzedfa ge ndáhá názu shagera, ma ge mága duksa jirire kení bademme.

3

Magaumága maduwa arge njere

¹ Anjwa duksa palle jauje, egdzar mama-aha-aaruwa: magaumága maduwa arge njere, geni a hyemhye elva á Yaakadada am slede bademme áte watsewatsire. Magaumága maduwa geni emnde kení a farfe zherwe áte elva á Yaakadada ba seke náza á kure. ² Zlafe adaliye, njalaunála Dadaamiya geni a danjeremka am erva á emnde a mándzawe. Adaba tá anjwa emnde na yanaaya ervaunfe-aatare fetaaire áte Yaakadada.

³ Yaakadada á yakurka an ire á kure. Á de fakurma ba njane ndzedfa am vuwa, á de tsufakurtsufa am masiba-aha na á de saná shaitaine á sete kure bademme na. ⁴ Njere kení a melanjerwa ba Yaakadada geni a maganjerka shaige áte kure dfekideki. Diyanjerdiya ganakini kwá anjwa maga ba názu ndza njakwarakursekware na, diyanjerdiya geni kwá de yánka ma vaatara kení.

⁵ A melakurumele Yaakadada Yaisu *Almasiihu am ervaunfe á kure geni kwá diyeddiye háyáva na á wayakurá Dadaamiya an njane na. A melakurumele geni kure kení kwá gevge emnde á farvaunfe ba seke njane.

Shagera ma ware kení a emmága slera

⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu njá bakurná njere an zhara á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, njá bakurá ba ni: má kwa naa ura fetarfe á maga masefire, njane cenaaka elva á njere na wá, ura estuwa, naba yawánya tate-aara. ⁷ Ba kure an ire á kure kení, diyakurdiya sera-aara bademme ge nja áte náza á njere. Adaba am sarte na njá ázekure na wá, maganjerka masefire dfekideki. ⁸ Njere zanjerka dfáfá áte ura ba dey. Njere kení ndza njá maga ba ngedfepa á njere vayi vacika, geni a ganjerevka gwatame arge kure ge zanjeru náza za. ⁹ Una

ɲanna keni ndza ɲá magán geni baaka hakuma á ɲere ge zá dáfá áte kureka. Amá ndza ɲa magán ge marakura gáráva shagera. ¹⁰ Am sarte na zlaɓe ɲá ázekure keni, ndza ɲa ndakurndaha baɗemme, a ba ɲere: Má edda-aara kwalevkwale ge mága slera, a zeka dáfá keni. ¹¹ Ɗa ndahanaa áɗaba uwe una ɲanna? Aɗaba ɲá aɲkwa cena: tá aɲkwa emnde na wayarka mága slera ɗekideki na am dagave á kure, slera-aatare ba dem elva-aha á emnde umele. ¹² Náwa elva na ɲá baterán ge jeba á emnde ɲanna an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu: Ekkure keni eksawanteksa mága enjkale, magauma mága slera á kure ge gela ire á kure.

¹³ Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, ma vaatara keni yawánka mága maggwire ɗekideki. ¹⁴ Má kwa naa ura ni cenaaka názu ɲá aɲkwa kwarakursá ɲere am wakita na wá, diyaweddiye edda-aara ba shagera, yawánya tate-aara, geni a jejja zherwe. ¹⁵ Amá wá, eksauka áte kelaadire; ekkure wá, bawanánba áte njá á egdza mamire.

Use antara barka am halayuwá á elva-aha

¹⁶ Yaakadada wá, edda á hairire ba ɲane. Ma vaatara keni a vakurteva hairire áte una a disaa ɲane; a yákuraaka ɗeme Yaakadada.

¹⁷ Náwa una wá, yá aɲkwa puwaná ba iya Paul an erva-aaruwa mazla-aara ge gakur use-aaruwa zlaɓe áɗaliye, ba seke una ni yá magán ba estuwa am wakita-aha-aaruwa baɗemme na. Kwaye ɲane fantefa erva-aaruwa áhuna.

¹⁸ A hyetehye ɲgurna á Yaakadada Yaisu *Almasiihu áte kure baɗemme á kure.

Zuñwire á wakita na a puwantaa Paul ge TIMAUTE

Ga use á Paul ge Timaute

¹ Wakita na yá ankwá á puwetá ba iya Paul, ya slebela á Yaisu *Almasiihu na mí fete tama á miya áte ñane na. Ya slebela-aara adaba ta eksisaa ba itare antara Dadaamiya Sleyamilya. ² Yá ankwá puwaktá ge ekka Timaute, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa, adaba ka fetare áte Yaisu Almasiihu ázeruwa. Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a magarakánmaga ñgurna, a zarakvaarze, a varakteva hairire.

Faufa hyema, tsahauka názena á zlaleka an elva á Dadaamiya

³ Am sarte na yá zlalá á dem Makiduniya keni, ndza ya bakánba geni njinja am Aifaisus. Kina keni ya bakánba zlafe ádaliye: njinja á ba áhuwa, geni ká piyaterantá ka ge emnde na tá kwaraterse názena á zlaleka an elva á Dadaamiya na ge emnde. ⁴ Ká baterná ka geni a yaránya shunñula á labare á eggye-aha an ervaunñde-aatare bademme na. A yaránya pákyá *kergema á eggye-aha baaka halavuwa-aara dekideki na. Adaba á melateruka ge emnde dekideki ge mága namaari á Dadaamiya, á saterá ba gá jawe ge emnde. Namaari á Dadaamiya ñanna wá, mí dise á ba an fetarfire á miya áte ñane. ⁵ Dalila una ni ká de bateraná ka una ñanna maa, ba geni a wayarwaya an emnde an ervaunñde-aatare palle. Ge wáyá emnde umele keni maa, ervaunñde-aatare a gevge an bara, tá maga ba duksa shagera na á kataná Dadaamiya na, antara tá fetarfe á ba an jirire. ⁶ Emnde umele wá, dzalarevdzále áte unñule á jirire, yaranya mága shagerire ñanna, tá shunñula ba elva-aha na baaka nampire-aara dekideki na. ⁷ Wayarwáya geni tá gevge malum-aha á *tawraitá, tá kwaraterse ge emnde á ba an ndzedá, amá ba itare keni tá cenánka duksa ñanna tá ndahaná ba itare an we-aatare, tá ámbera kwaraterse ge emnde na.

⁸ Diyamidiya ganakini shairiya-aha á Dadaamiya wá, shagera má ura á eddaba an unñule-aara. ⁹ Diyamidiya geni Dadaamiya wá, a saterán ge emnde a jirireka shairiya-aha-aara, amá ge emnde na kwalarefkwale daba ñane. A saterán ge emnde na baaka lyáwá á Dadaamiya am ervaunñde-aatare, ge emnde na ta feka zherwe áte ñane, antara emnde a mága haypa, antara ge emnde na ta epsawa názu a ndahanaa wakita-aara, antara ge emnde a ceba shifa á dada-aha-aatare antara mama-aha-aatara, ge emnde a ceba shifa á emnde bademme. ¹⁰ Zlafe ádaliye: Dadaamiya a sateraa shairiya-aha-aara ge emnde a mága gwardzire, antara emnde na tá zlava an zala-aha umele ba seke itare ge muksire; ge emnde na tá ila emnde ge de valateraa am tate umele, ira ge emnde a fida. Dadaamiya a saa shairiya-aha-aara wá, adaba bademme á duksa-aha na á badza názu a kwaramisaa ñane. ¹¹ Bademme á duksa-aha ñanna wá, á kwaramisá ba labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu. Labare á higa ñanna wá, á sawa áza Dadaamiya Saksage, ba ñane una edda á barka, a fiyaare de balaterá labare á higa ñanna ge emnde.

Paul á gálá Dadaamiya adaba ngurna na a magannaa nane

¹² Yá ankwá slafaná we-aaruwa jipu ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, adaba diyeddiye ganakini watse yá maganá slera-aara an ervaunđe-aaruwa palle, daaci a naba eksise, a give slebela-aara. Adaliye yá slafaná we-aaruwa adaba ndzedá na ankwá á vitá nane am slera nanna. ¹³ Werre wá, ndza kwakya elva yaiyaihe na ya velyanaa ya áte nane, ya naba zlazla zhera-aara, antara ba zladá keni fanaterarfe ge emnde-aara. Bademme á una nanna, aley Yaisu Almasiihu a naba zivaarhe, adaba zlafe fantarka áte nane, ndza diyanka názu ya maganaa ya. ¹⁴ Yaakadada Yaisu wá, magiyánmaga ngurna kwakya. A naba vite fetarfire, antara wáyáva ganakini yá wayetewayá nane. ¹⁵ Náwa elva a jirire na baaka arge nane defkideki, shagera tá lyevaalya emnde bademme an ervaunđe-aatare palle: Yaisu Almasiihu a sawhe á sem duniya, a se lyá emnde a mága haypa, kwakya-aara ba iya edda á mága haypa nanna. ¹⁶ Amá Yaisu Almasiihu wá, ba iya na janateruje ge emnde bademme an haypa na keni, a naba zivaarhe. De katafeki keni, á maraterná an una nanna ge emnde ganakini nane wá, slefarvaunđe jipu, a fartarfe áte nane, tá shansha shifa na á zleka na. ¹⁷ Dadaamiya wá, ma vaatara keni Sleksa ba nane palle. Nane ankwá ba jirire, amá ura á nánka an ice. Ba nane una Dadaamiya, baaka kalle-aara. Emnde bademme a galargálá ba nane palle. *Aamin.

¹⁸ Ekka Timaute wá, gakevge ba seke egdza-aaruwa. Daaci náwa elva na yá bakaná ya: Elva na ta ndanaa nabi-aha werre na wá, nanaa nane elva nanna ba shagera am ire á nane, lauktu ká de tsaatse an dzanđzanjire. ¹⁹ Ma vaatara keni tsaatse á ba áte fetarfire á nane, a demka duksa á baakire á zherwe á dem ervaunđe á nane. Emnde umele wá, cenarka názu á baterná ervaunđe-aatare. Adaba una nanna, garevge yiyiye an Dadaamiya. ²⁰ Náwa tara Himainaiyus, antara Alaikzandere ta dábete sera á emnde nanna. Adaba una nanna yanateraaya am erva á Shaitaine, geni a sharánsha enkale-aatare, lauktu watse tá dalika á valya elva yaiyaihe áte Dadaamiya.

2

Melawaterumele ge emnde bademme an maduwa-aha á kure

¹ Duksa zunņwe na yá bakurná ya ge kure emnde a fetarfe wá: melawaterumele ge emnde bademme an maduwa-aha á kure. Nalawaterunale Dadaamiya an slafa we á kure campaukkwe, adaba názu á magaterná nane ge itare. ² Magaumága maduwa arge slekse-aha, antara male-aha umele na tá an hakuma na bademme, ganakini mí njinja an lampire, mí njinja an hairire am larde á miya. Má shamiyánsha una, lauktu mí shá fa-zherwe áte Dadaamiya, mí njá an lyawa-aara am ervaunđe. ³ Mága maduwa arge emnde wá, shagera jipu. Adaba á higarhiga Dadaamiya Slelyamilya. ⁴ Adaba nane wá, wayaawaya emnde bademme tá diyeddiye jirire á elva-aara, tá fetarfe, tá lyelye shifa-aatare. ⁵ Adaba baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Slemela emnde antara Dadaamiya keni sey ba palle. Nane keni ba urimagwe, ba nane una Yaisu *Almasiihu. ⁶ A se yaa shifa-aara, geni á lyelye emnde bademme am sarte na a wayetaa Dadaamiya na. Lyemtsa-aara nanna wá, á maraterán ge emnde geni Dadaamiya wayaawaya á lyelye emnde bademme. ⁷ Adaba una

ɲanna, Dadaamiya a give slebela-aara, geni yá de balaterá elva ɲanna ge emnde á larde umele, yá de kwaratersekware jirire á elva ɲanna, geni itare keni a fartarfe áte ɲane. Una yá ndaha ba jirire, icaneka fida dekideki.

⁸ Daaci duksa na yá kataná ya wá, ma am tate-ara keni yá kátá zala bademme tá welaavewele an mága maduwa. Amá wá, sey ervaunɗe-aatare an bara, an ekhya, baaka ga jawe keni am dagave-aatare.

⁹ Ge ɲwasha keni maa, yá kátá tá ɲguɗa patele-aatare ba deydey-aara, a magarka jeba á ɲguɗa patele na ni tá maganá an niya, ganakini a zhararaterzhara emnde bademme na. Zlaɓe ádalaye wayanka tá keɗa sarte-aatare bademme ba ge tataya ndera ire an lawa gergere, antara ɲguɗa náza ɲgelawire, antara tataya kacakaca na zlazlada jipu na. Amá, a tsekwartsekwa kazlaɲa-aatare an unɲule-aara. ¹⁰ ɲgelawire-aatare ge itare wá, a gevge an mága shagerire. Zlaya-aatare ba una ɲanna ge ɲwasha na tá an lyawa á Dadaamiya am ervaunɗe. ¹¹ Daaci, máki kwá aɲkwa tsaha duksa á katafke á Dadaamiya wá, a njarinja ɲwasha ba tsekadɗe, a magarmaga fesarfire an ervaunɗe-aatare bademme. ¹² Vananteka ya baráma ge mukse ganakini á kwaratersá ɲane duksa ge zala, bi á geva male ɲane arge itare, amá a njinja ba tsekadɗe. ¹³ Aɗaba Dadaamiya a nderaa ba Naadama zunɲwe, lauktu a nderaa Hawwa. ¹⁴ Zlaɓe ádalaye maa, Shaitaine a de janaa eɲkale ge Naadama ka, amá a de janaa eɲkale ba ge mukse. Daaci ba mukse una fansarka ge Dadaamiya. ¹⁵ Amá mukse wá, á de shá shifa áza Dadaamiya aɗaba egdzara na á yáná ɲane. Amá wá, sey á fetarfe áte ɲane, á maga wayavire áte emnde, á maga názena á kataná Dadaamiya, ira zlalava shagera.

3

Male am aiklaisiya

¹ Nawa elva yaikke, jirire zlaɓe ádalaye: Edda una wayaawaya mága slera á gev male am aiklaisiya wá, slera shagera una á kataná ɲane. ² Male am aiklaisiya wá, sey zlalava-aara a gevge ba kalkale, baaka duksa mándzawe am ɲane. Edda á mukse palle. A gevge edda una á kwarukware vuwa-aara am duksa bademme, slenɲkale am duksa na a maganaa ɲane bademme, a gevge edda á daradza, a gevge slelyiya wayve-aha am mba-aara an higa, a gevge slediya ge kwaraterse duksa an unɲule-aara ge emnde. ³ Male am aiklaisiya wá, a gevka slembazla, bi sledagala, bi slegá jawe, bi slewáyá nalmane, amá a gevge slefarvaunɗe. ⁴ Zlaɓe ádalaye sey edda una ni a kwarukware huɗe á há-aara keni, egdzara-aara tá cená elva-aara, tá fansarfe an ndzeɗa-aatare bademme. ⁵ Yá ndahaná aɗaba uwe una? Aɗaba má edda-aara diyaaka kwara huɗe á há-aara, á de tsanmaare estara kena ge aiklaisiya á Dadaamiya?

⁶ Zlaɓe ádalaye: A gefka edda una a fetaare ba herzhe na áte Yaisu *Almasiihu, geni a demka am gala ire. Máki estuwa wá, shairiya-aara á de gev ba palle an náza á Shaitaine. ⁷ Edda una gevge male am aiklaisiya wá, a shánsha seydire shagera á sawa áza emnde na ta ágashe geni shagera zlalava-aara. Má baaka una ɲanna wá, tá de epsawepsawa emnde, daaci á de demda am erva á Shaitaine zlaɓe adaliye.

Emnde a sawari á aiklaisiya

⁸ Daaci, ba duksa palle ge emnde a sawari á aiklaisiya keni. Sey a garevge emnde na shagera zlalava-aatare, a garevka emnde na tá an nara bu-buwa. A garevka emnde a mbazla, bi emnde a gá nalmane an zlerma. ⁹ Itare wá, a tsaraatse á ba áte elva a fetarfire na a kwaramisaa Dadaamiya am wakita-aara na palle, a magarmága názena á kataná Dadaamiya. ¹⁰ Zlafe ádaliye: Lauktu kwá dzera emnde a sawari á aiklaisiya wá, sey kwá zlauzle am gya hala-aatare emtsaade. Má shakuránka duksa mándzawe am itare wá, lauktu kwá faterar slera njanna.

¹¹ Nwasha-aha-aatare keni maa, a garevge ba njwasha na ni shagera zlalava-aatare na. A garefka emnde a paysada, bi emnde a mbazla. Itare wá, a garevge emnde na dzayye ervaunđe-aatare am duksa bademme.

¹² Slesawari á aiklaisiya wá, mukse-aara sey ba palle, diyaadiya tsatermaare ge egdzara-aara, antara huđe á há-aara bademme. ¹³ Emnde a sawari á aiklaisiya wá, má shagera slera-aatare wá, tá an daradza jipu áza emnde. Itare tá dzegwándzegwa ndaha elva á Yaisu *Almasiihu ba parakke á katafke á emnde, adaba fartarfe an unjule-aara.

Jirire á elva na a samiyansaa Dadaamiya

¹⁴ Yá tama dezeja ba herzhe na, amá keni náwa yá puwakte nalmesheri na wá, ¹⁵ ganakini ma danaaka watsewatse keni, ká naba diyeddiye geni tá njá estara emnde na tá am huđe á há á Dadaamiya. Huđe á há á Dadaamiya njanna wá, amaana aiklaisiya á Dadaamiya, Dadaamiya na ni ankwá ba jirire na. Aiklaisiya njanna wá, á njaná ba njane jirire á Dadaamiya, ba seke náza á kawé á bere á njaná njane ire á bere na. ¹⁶ Elva na ni a samiyansaa Dadaamiya am nadina á miya na wá, elva a jirire jauje ge duksa na am duniya bademme, baaka ura á gan jawe dekideki. Elva njanna ba Yaisu *Almasiihu:

Njane a naba gev urimagwe, a maresaa ba Shedekwe Cufedde geni njane slejirire, malika-aha keni narána, emnde keni balarsebale waazu-aara am larde-aha gergere, emnde kwakya fartarfe áte njane am duniya, daaci a eksante ge Dadaamiya á dem samaya, á dem tate na an daradza jipu na.

4

Má herzhapteherzhe zla á duniya, emnde umele tá de yá fetarfire

¹ Shedekwe á Dadaamiya a enndaha ba parakke, geni má herzhapteherzhe zla á duniya wá, emnde umele tá de yá fetarfire, tá de cena elva á emnde na kedateraakeda shaitaine, tá de dabete shagerkire na a kwaratersaa shaitaine ge emnde njanna. ² Emnde a fida njanna baaka jirire-aatare dekideki, gaaga shaitaine ervaunđe-aatare, tá de kedáterá ba itare emnde áte unjule a jirire. ³ Ta bantsa emnde njanna: Ba gá mukse keni shagerka. Zlafe ádaliye, tá ankwá piyaterante ge emnde geni a zarka náza za-aha umele ankwá gergere. Amá Dadaamiya a nderaa náza za gergere wá, ba geni tá de záná emnde. Daaci emnde na fartarfe, diyareddiye jirire á Dadaamiya wá, ta naba za duksa njanna, má slafarannaaslafa we-aatare ge Dadaamiya. ⁴ Adaba bademme á názu a nderanaa Dadaamiya shagera, baaka una

laake am huđe-aara, má mí lyiyaná an slafa we á miya ázenjara. ⁵ Adaba elva á Dadaamiya, antara maduwa am zhera-aara á ganvege náza za njanna cuđeđde.

Sleslera á Yaisu *Almasiihu an jirire

⁶ Naba kwaratersekware elva njanna ge egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe, ká gevege sleslera á Yaisu *Almasiihu á ba an jirire, ká gevege ndzendzedá áte unjule á Dadaamiya, adaba njkanaaňa jirire an ervaunđe á njalle, hyemhye elva-aara am vuwa á nj. ⁷ Yanánka ervaunđe á njalle ge narwandza-aha na á melakuka đekideki áte unjule á Dadaamiya na. Ekka wá, ma vaatara keni emmága ba názena á kataná Dadaamiya an ndzedá á njalle bademme. ⁸ Á ba am duniya na keni, edda una anjwa á sala vuwa-aara wá, anjwa nampire-aara cekwaanjudi. Amá slewava ge maga názena á kataná Dadaamiya wá, kwakya nampire-aara. Adaba á ba am duniya na keni diyaadiya ganakini á shansha shifa anwaslire, diyaadiya geni shifa njanna á zleka đekideki. ⁹ Elva njanna wá, elva á jirire, shagera tá lyeválya emnde an ervaunđe-aatare palle. ¹⁰ Adaba una njanna, má anjwa wava an ndzedá á miya bademme ge mága slera njanna, adaba mi fete tama á miya áte Dadaamiya na anjwa ba jirire na. Diyamidiya ganakini ba njane una Sleya emnde bademme, kwakya-aara ba emnde na ta fetaare áte Yaisu Almasiihu. ¹¹ Bateránba elva njanna ge emnde, kwaratersekware edđaba-aara keni.

¹² Tsaatse ba dzaňdzaňe, a farakarka uksanwire adaba ka egdzere. Ekka wá, gevege gáráva shagera ge emnde a fetarfe bademme, ma am ndaha elva, ma am zlalava shagera, ma ge waya emnde, ma ge fetaare áte Dadaamiya, ma ge nja cuđeđde keni, gevege garává shagera ge itare. ¹³ Tsaatse ba shagera ge ndahater wakita á Dadaamiya ba kelazare, ká palaternaapala sera-aara. Kwaratersekware á ba áte una njanna dem sarte na má danemda ya. ¹⁴ Manjka slera an hakuma na a vaktaa Dadaamiya na an iga á erva. Adaba vacite njanna nabi-aha á Dadaamiya, ta magaa nabiyye áte ka, emnde a sawari á aiklaisiya keni ta puwakarhe *erva a barka-aatare. ¹⁵ Una njanna slera á njalle, emmága an ervaunđe á njalle, a naranna emnde bademme ganakini ká anjwa wálá á ba de katafke. ¹⁶ Effa hyema áte ire á njalle, emmága enjale am názena ká kwaratersá ka ge emnde na. Yanka una njanna đekideki, naba emmága. Má magakanaamaga una njanna wá, ká de lyelye shifa á njalle, antara emnde na tá cenakvaare elva njanna keni bademme.

5

Slera á Timaute am aiklaisiya

¹ Emgyegwe a zhele wá, valarka an ndzedá. Ma anjwa názu a guwa njane keni, ndandaha á ba an enjale ba seke eddenja. Ma dawalaa keni, giyatergiya á ba an enjale ba seke egdzar mama-aha a njalle. ² Ma emgyegwar njwasha keni, ba seke mama-aha a njalle. Máki gyaale-aha, ba seke egdzar mama-aha a njalle. Gevege edda á jirire á katafke á gyaale-aha njanna.

³ Fanufe hyema ge wegyege a mukse na baaka ura-aara ba jirire ge fanu hyema na. ⁴ Má tá anjwa egdzara á wegyege a mukse njanna

bi eggye-aha-ɲara wá, kwaratersekware emtsaade ge egdzara ɲanna fa zherwe áte emnde-aatare. A faranufe hyema ge emmetare, ba seke una ndza ta fateruwa dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare hyema ge itare am sarte na zlaɓe ta egdzara mesheshe na. Una ɲanna duksa na á kataná Dadaamiya ázetare. ⁵ Wegyege a mukse na baaka ura-aara ba jirire na wá, ɲane a fetefa tama-aara á ba áte ndzedá á Dadaamiya palle. Vayi vacika á ɲala ba Dadaamiya ge melanumele. ⁶ Amá wegyege a mukse na á maga ba názena á kataná ire-aara na wá, ma zlaɓe á ba an shifa-aara keni, am ice á Dadaamiya ba seke an emtsa. ⁷ Kwaratersekware elva ɲanna, a ɲarnaɲa ba shagera am ire-aatare, geni ma ware-aatare keni a jerka duksa mándzawe am ɲane. ⁸ Zlaɓe ádaliye: edda una á fateruka hyema ge vara-aha-ɲara, sakwa emnde na tá am huɗe á há-aara ba ge ɲane, ɲane wá, dzalevdzale áte unɲule á Dadaamiya, ɲgulme ba edda una ɗabaaka Yaisu *Almasiihu ɗekidɗeki na arge ɲane.

⁹ Má ká aɲkwa farfe zlaɓe ádaliye ge puwa wegyegwar ɲwasha áte nalmesheri geni kwá de melaterumele wá, sey ká puwa ba edda una hyepheeri iva kul unɲkwahe, ámaslán ndza zlalaaka á de gá zhele umele. ¹⁰ Adaliye: máki emnde keni ndza hayaranhaya slera-aara, máki ndza a fateru hyema ge egdzara-aara, ndza a lyiya wayve-aha am mba-aatare an unɲule-aara, ndza a baraternaabara sera ge emnde a Dadaamiya, ndza a melaterumele ge emnde na ndza ta shaa zlaɗa, máki ndza a magaa ba slera á maggwire.

¹¹ Amá wegyege a mukse na zlaɓe gyaale á mukse wá, puweka zhera-aara, diyanka ambane watse á wáyá de gá zhele zlaɓe ádaliye, estuwa demda am fida yaikke, dzalevdzala áte unɲule á Yaisu *Almasiihu. ¹² Daaci estuwa tá de ɲezleka am shairiya, aɗaba badzaranvebadze elva na ndza ta ndaasa ba itare an we-aatare ganakini wayarka an ga zhele mazla-aara na. ¹³ Zlaɓe ádaliye: Ma de garka ba zhele umele keni, tá de gev masefe-aha, tá de ɗaba sera á wakiya á emnde ge ja ɗaba ba dey. Á tsaaka an masefire, tá de bala paysaɗa, tá de bala ice á dem duksa á emnde, tá de dem am elva-aha á emnde ba dey, tá de maga ba názu zlayeka ɗekidɗeki na. ¹⁴ Adaba una ɲanna maa, wegyege a mukse, má ba zlaɓe gyaale á mukse wá, wayanwaya geni á de ga zhele ádaliye, á de yaya egdzara-aara, á de fanufe hyema ge huɗe á há-aatare, geni a tateraaka barama ge kelaade-aha á miya ge zlazla zhera á miya. ¹⁵ Adaba tá aɲkwa emnde umele-aatare, kertenɗ dzalarevdzale áte unɲule á Dadaamiya, ta ɗabete Shaitaine. ¹⁶ Mukse a fetarfe wá, máki jerje wegyege a mukse am dagave á vara-aha-ɲara wá, a fanufe hyema ge wegyege a mukse ɲanna, a farka gwatame ɲanna ge aiklaisiya, geni aiklaisiya wá, á fateru hyema ge wegyegwar ɲwasha na baaka emnde-aatare ɗekidɗeki na.

¹⁷ Nazu yá bakaná ya áte emnde á sawari á aiklaisiya wá, má tá aɲkwa maga slera-aatare an unɲule-aara wá, slafawatera we á kure ba kwakya. Baaka ɗeme seke emnde a bala waazu, antara emnde a kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde. ¹⁸ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: ɲgudawanaanuka *japa ge we á dalau má aɲkwa á magakurá slera. A ba ɲane zlaɓe ádaliye: Sleslera wá, zlayanlaya ganakini á zuze mbera-aara. ¹⁹ Má ura a se icar sera ge slesawari á aiklaisiya wá, lyiyeka elva-aara ɗekidɗeki, sey má jerje seyde-aha

buwa bi keye. ²⁰ Ge emnde na tá anƙwa maga haypa na wá, naba valaterarvále á katafke á emnde baɗemme, geni a waterwa lyáwa ge emnde umele.

²¹ Náwa názu yá bakaná ya á katafke á Dadaamiya, antara Yaisu *Almasiihu, antara á katafke á malika-aha na a dzeratersaa ñane na, ñanaaṅa elva ñanna ba shagera am ire á ña: kuveka ice á emnde, eggerka emnde ɗekidɗeki. ²² Hadzalka ge puware *erva a barka ge ura geni á maga slera á aiklasiya, amá ká zlauzle am gya hala á edda-aara emtsaade. Ekka wá, dauka ka á dem haypa á emnde ɗekidɗeki, ettsufa ire á ña am cufedɗire.

²³ Sheka sey ba yawe danṅwe mazla-aara, naba kuke egdza mbazla keni cekwaanṅudi. Aɗaba uwe, ba kelaazare ka lapika, á wáká huɗe á ña na wá, naba kuke geni ká shansha ṅgulmire.

²⁴ Haypa-aha á emnde umele wá, má zlafe kyarka ba shairiya-aatare keni, diyardiya emnde. Amá náza á emnde umele wá, tá taa disea, sey tá dise am iga á shairiya. ²⁵ Slera shagera keni ba estuwa, tá anƙwa nanna emnde. Ma naránka áte watsewatsire keni, á de shebeka ɗekidɗeki.

6

¹ Una wá, yá baká elva á náve-aha. Baɗemme á náve-aha, a faratersarfe ge dada-aha-aatare ba shagera, geni a zlazlarka emnde zhera á Dadaamiya, antara elva-aara na má anƙwa kwaratersá miya ge emnde na. ² Daaci náve-aha na dada-aha-aatare garevge emnde a fetarfe na wá, a baránka am ire-aatare ganakini: ñá gulanaagula fatersarfe, aɗaba gamiyevge egdzar mama-aha am elva á Yaisu *Almasiihu, mi ba kalkale mazla-aara. Una estuweka. A magarmága slera-aatare, baira a jaranauje ge una werre. Aɗaba dada-aha-aatare ñanna wá, itare fartarfe á ba an jirire áte Yaisu Almasiihu, daaci náve-aha-aatare keni wayaraterwaya ba kwakya. Kwaya ñane duksa na ká baterná ka ge emnde, ká kwaratersekwere emmága-aara keni.

Berbire a jirire

³ Má anƙwa ura á kwaraterse elva umele tsekemme ge emnde, ɗabaaka jirire á elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na mí kwaratersá miya ge emnde na wá, ⁴ edda-aara ɓaaka duksa na a disaa ñane, á gálá ire ba dey, a dise ba gá jawe antara dzágwa elva an emnde. Jeba á emnde ñanna wá, baɗemme á emnde tá anƙwa cenatercena na, itare keni tá kátá gev ba seke itare. Ta gá jawe, tá zlazla emnde, tá dzamaterve duksa shagerka ge ukfe-aha-aatare. ⁵ Jeba á emnde ñanna wá, gá jawe á zleka ázetare ɗekidɗeki, aɗaba shagerka enƙale-aatare, diyarka jirire. Itare, tá kurken má daremda am elva á Dadaamiya wá, watse tá geva emnde a berba.

⁶ Ge jirire wá, má dakemda am elva á Dadaamiya wá, gakevge sleberba ba jirire. Amá wá, sey máki ká anƙwa á higa arge una anƙwa am erva á ña na. ⁷ Mi sem duniya an erva dey, mí de eptsá keni á ba an erva dey. ⁸ Daaci má shamiyansha kacakaca-aha á miya antara náza za wá, higaumihiga arge una ñanna. ⁹ Amá emnde na tá anƙwa á kuma berbire na wá, tá átire á wáyá duksa na ni á badza emnde ba ɗekidɗeki na. Tá anƙwa mbeɗa á dem bada á shaitaine, ta ba seke

emnde na ni ta fem sera-aatare am zlegde. Tá de kefanaakeda shifa-aatare ba dekideki. ¹⁰ Wáyá á shunḡu wá, baɗemme á haypa-aha á ba am huɗe-aara. Emnde umele, dzalarevdzale áte unḡule á Dadaamiya aɗaba ba wáyá á shunḡu ḡanna. Ta naba yaa fetarfire ba dekideki, kina keni njaaka ervaunɗe-aatare dekideki.

Sawari-aha umele am halavuwa á elva

¹¹ Timaute, ekka wá, ka ura á Dadaamiya, ettsufa ire á ḡa, ganávteka ge duksa ḡanna dekideki. Gevge slejirire á katafke á Dadaamiya, ká maga ba názena á kataná ḡane, ekhyanaaka fetarfire á ḡa, antara wáyáva á ḡa, ira farvaunɗe á ḡa. Gevge ura kemaare áza emnde. ¹² Tsaatse ba shagera áte unḡule á Dadaamiya, geni ká shánsha shifa na á zleka dekideki a ɗaaká Dadaamiya ge ḡane na. Aɗaba una ḡanna ka magaa seyɗire á katafke á emnde kwakya áte elva na ka fetaara ka átekwa na. ¹³ Yá ndaaka aɗaba Dadaamiya na a femaa ḡane shifa am duksa baɗemme na, antara aɗaba Yaisu *Almasiihu na a magaa seyɗire á katafke á sleksu *Pilaatu na. ¹⁴ Effa hyema am názena a ndaaka Dadaamiya, emmága an ervaunɗe á ḡa palle. Ettsufu ire á ḡa, a jerka duksa mándzawe áte ka. Njinja á ba áte una ḡanna dem vacite na á de saasa Yaakadada Yaisu Almasiihu. ¹⁵ Á de sawa ḡane vacite na má bánba Dadaamiya Saksage, ba ḡane palle una Dadaamiya, ba ḡane palle una edda á barka, Slekse arge slekse-aha, Yaakadada á male-aha baɗemme na. ¹⁶ Ba ḡane palle una á njá an shifa dem ba ge dekideki. Anḡwa á njá am tate á parakkire na baaka sleganavtege dekideki na. Baaka ura a naa Dadaamiya. Zlaɓe ádaliye baaka edda una á de nanna. Yaikkire antara hakuma wá, ba náza-aara palle dem ba ge dekideki. *Aamin.

¹⁷ Náwa názu ká baterán ge emnde a berba: ma garevge emnde a berba am duniya na keni, a magarka kuravire, a farka tama-aatare keni áte berbire. Aɗaba diyarka laukte na ni watse á zlala nalmáne ḡanna am erva-aatare. Itare keni a farfa tama-aatare á ba áte ndzeɗa á Dadaamiya na á vamítá ḡane duksa baɗemme, ganakini mí njinja an higa na. ¹⁸ Bateranba geni a magarmága maggwire ba kwakya an berbire-aatare, a magarmaga shagerire. A magarka wadahire, a varaterteva duksa-aatare ge emnde keni. ¹⁹ Má tá anḡwa maganá áte una ḡanna wá, tá anḡwa jahaná nalmane á jirire na á zleka dekideki na ge ire-aatare, tá de shansha shifa a jirire keni.

²⁰ Ekka Timaute wá, effa hyema am slera na a fakaara Dadaamiya na. Gateravteka ge emnde na wayarwaya beɗa nara ba dey, antara mága duksa na á zlalaaveka an elva á Dadaamiya dekideki na. Emnde ḡanna ta bantsa itare ta emnde a diya, amá diya-aatare ḡanna gevka diya jirire dekideki. ²¹ Ya ndaanaa aɗaba uwe estuwa? Aɗaba ndza ta bantsa emnde umele ba estuwa ganakini ta emnde a diya; cekwaanḡuɗi wá, ta naba yaa fetarfire ba dekideki.

A magakuránmaga Dadaamiya ḡurna-aara.

Buwire á wakita na a puwantaa Paul ge TIMAUTE

Ga use á Paul ge Timaute

¹ Wakita na yá ankwá á puwetá ba iya Paul, ya slebelá á Yaisu *Almasiihu. Ya slebela áte namaari á Dadaamiya geni yá bálá elva á shifa na a baa Dadaamiya á vaterteva ge emnde na má garevge palle antara Yaisu Almasiihu na. ² Yá puwakte ge ekka wakita na Timaute, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu na. A magarakanaamaga tara Eddemiya Dadaamiya, antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu ngurna, a zarakvaarze, a varakteva hairire.

Paul ankwá á fanem ndzedá am vuwa ge Timaute

³ Yá ankwá á slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya adaba ka. Ba Dadaamiya na yá ankwá á maganá slera an shaigerire á ervaunđe-aaruwa ba seke názá á eggye-aha-aaruwa werre na. Vayi vacika, ba kelaa má yá ankwá á maga maduwa wá, yá ankwá á yehaka-yeha ekka keni am huđe-aara. ⁴ Am sarte na ya zlalá ázekure, ekka ndza ka kyuwa á ba an yáwe á kyuwa, una nanna zlafe ankwá am ire-aaruwa. Wayanwáyá an ervaunđe-aaruwa bademme, ganakini yá puwetepuwa ice-aaruwa áte ka, á naatenáhá ervaunđe-aaruwa an higa. ⁵ Yá ankwá á slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya á ba ya na wá, adaba diyandiya ganakini faktarfe áte Yaisu *Almasiihu ba jire. Fetarfire á nã ba seke názá á mama-aha á nã tara Luwiz, antara emmena Aiwnike. Kina wá, diyandiya ganakini fetarfire á nã keni ba seke náza-aatare.

⁶ Adaba fetarfire á nã nanna wá, yá ankwá á yehakanteyeha zlafe adaliye hákuma na a vaktaa Dadaamiya ge mága slera-aara am sarte na ya puwakar *erva a barka-aaruwa na. Emmága slera an hákuma nanna, ⁷ gazleka dekideki. Adaba Dadaamiya vamiteka shedekwe na á puwaná vuwa ge ura, amá Shedekwe na ni á vante dzanđzanjire ge ura, á vante wáyávire ge ura, ira enkale ganakini mi nãana nã vuwa á miya.

⁸ Adaba una nanna, manka lyawa dekideki ge mága seydire á Yaakadada á miya. Ma iya na náwa yá am dangay adaba nãne na keni, manka lyawa ge ba diyakidiyire. Naba eksarekse ba seke náza-aaruwa, zladá na má a fakaara Dadaamiya adaba slera á labare á higa. Emmága una nanna an hákuma na a vaktaa Dadaamiya na. ⁹ Dadaamiya wá, a dãhamitaa ba nãne, a lyamisaa nãne geni mi gevge emnde-aara. A magamiyaa una nanna adaba shagerire á slera á miya ka, a magamiyaa ba ngurna-aara, a wayetaa ba ervaunđe-aara. A magamiyaa ngurna nanna kwaye am fakta á duksa bademme á kya erva an Yaisu *Almasiihu. ¹⁰ Amá kina wá, Dadaamiya marsemáre ngurna-aara nanna ba parakke mazla-aara an sawa á Yaisu Almasiihu Slelyamilya. A se kedãnaa nãne hákuma á emtsa, a marese ganakini má lyamivalya labáre á higa wá, mi shansa shifa na á zleka na.

¹¹ Iya wá, Dadaamiya a give slebela á Yaisu Almasiihu nanna dẽme, geni yá balaterá labáre á higa nanna ge emnde, antara geni yá

kwaratersekwáre. ¹² Kina yá am zladá adába ba una ñanna. Amá baaka lámbe-aaruwa dekideki, adába diyandiya edda una ya fetaara ya áte ñane. Baaka shaige-aaruwa dekideki, diyandiya ganakini ñane á dzegwándzegwa fanu hyema ge duksa ñanna a yinaa am erva na, dem vaci zla á duniya. ¹³ Ekka keni ndaaternda ka ba elva a jirire na ya ndakndaa na ge emnde an wáyávire, ká ámbera á fetarfe am ervaunde á ña. Hákuma á emmága una ñanna wá, mi shanaa á ba áza Yaisu Almasiihu. ¹⁴ Fanufe hyema ba shagera ge labáre á higa na Dadaamiya a yanaa am erva á ña na. Fanufe hyema an hákuma na a vaktaa Shedekwe Cufedde na ankwá á njá am miya na.

¹⁵ Bademme á emnde á Dadaamiya na tá am haha á Aziya yariyaaya, diyakdiya ba ka keni una ñanna. Antara ba tara Figailus antara Hairmauzhaine keni tá á ba am emnde ñanna. ¹⁶ Amá Aunaizifaur wá, yá ankwá á yekanu barka á Yaakadada ge ñane, antara emnde na tá am huđe á há-aara bademme. Adába ñane a ekhyiyaa ervaunde ba kelaazare, magaaka lyawa dekideki ge ndavindáva, yá am dangay tsa. ¹⁷ Am sarte na samsa ñane á sem Rauma, a tatayiyyaa anjkale-aara bademme, a naba se beribera am tate na yá amkwa. ¹⁸ Ñane keni a yánka Yaakadada. Kwakyire á slera na a maginaa ñane am Aifaisus wá, ba ka keni diyakdiya. Sey watse á pelansepela Yaakadada vaci tsafaya.

2

*Sawji á Yaisu *Almasiihu an jirire*

¹ Daaci ekka wá, eccena názena yá bakaná ya egdza-aaruwa: Yánya a ndzedaktendzedá ba Yaisu *Almasiihu an ñgurna na a magaminaa ñane adába gamiyevge palle antara ñane na. ² Elva na ka cenanaa ázerwa, ya balanaa á katafke á zlamaakelaawa na wá, ekka keni vaterteva ge emnde a jirire na ni watse tá dzegwándzegwa kwaraterse ge emnde umele keni.

³ Zladá na má a fakaara Dadaamiya adába zhera á Yaisu Almasiihu wá, naba ekserekse, gevge sawji á jirire, sawji á Yaisu Almasiihu. ⁴ Sawji á jirire wá, má á kátá háyá áza male-aatare, á duka á dem elva á emnde a ekse dekideki. ⁵ Ba duksa palle ge emnde a zhagade ganakini á de icaná ware ire. Diyeddiye geni máki edda-aara magaaka názena ta kwaratersekwáre ge maganaa am zhagade-aatare, ñane á shánka duksa na ni tá vaterte ge emnde na ta icanaa itare ire. ⁶ Zlabe adaliye, sleherda na ni ankwá á herdaná fe ge zanwe-aara wá, zlaya á lyevaalya ba ñane zunñwe dza á ñgedepa-aara am duksa na ta halanaa am fe ñanna. ⁷ Eppuwa sawari am ire á ña áte elva-aha ñanna ya tsakanaa ya na, a melakumela Yaakadada am huđe-aara ganakini ká diyeddiye bademme.

⁸ Yeheteyeha Yaisu *Almasiihu na a naba tsetaa am faya, ñane ndza wulfe á *Dawuda na. Kwaya ñane názu ni ya beranaa ya am labáre á higa na yá ankwá balaná ya na. ⁹ Yá ankwá shá zladá kina, náwa ta se ñgudiyaa am dangay keni, adába ba una ñanna palle. Ta give ba seke ya gu duksa mándzawe. Amá ta dzegwánka ñguda elva á Dadaamiya, ñane á zlala á ba á de katafke. ¹⁰ Adába una ñanna, ma vaatara keni yá báshá ba zladá ñanna. Yá bashaná adába emnde na tá an dzera áza Dadaamiya na, geni itare keni a sharánsha lya shifa-aatare áza

Yaisu Almasiihu, a sharánsha de nja antara ñane am yaikkire-aara.

¹¹ Náwa elva a jirire zlaɓe ádalíye yá bakaná ya:

Máki emtsamimtsa kerɗe antara ñane, ge tse keni, watse mí tsetse zlaɓe ádalíye an shífa antara ñane.

¹² Máki mí ɓasha zlaɗa wá, watse mí de nja ba kerɗe am yaikkire-aara keni. Amá máki yaminaaya ñane wá, ñane keni watse á de yamiyaaya.

¹³ Ma mi eptsantaa miya elva ge ɗaba ñane keni, ñane á eptseka elva-aara na a ndaasa áte miya na ɗekidɗeki, ñane á taa badzanveka elva-aara.

Sleslera na shagera zlááláva-aara

¹⁴ Yehateranteyeha elva-aha ñanna ya bakanaa ya na ge emnde a fetarfe, faterfa magiya ba shagera á katafke á Dadaamiya, geni a magarka gájáwe am elva. Aɗaba gájáwe wá, á melanuka ge ura ɗekidɗeki, baira á badza emnde a eccena-aara. ¹⁵ Ekka wá, tsaatse ba shagera áte una á kataná Dadaamiya. Gevge sleslera á jirire na á maɗka zherwe am slera-aara ɗekidɗeki na. Bateránba elva a jirire na ge emnde an uɗɗule-aara. ¹⁶ Amá gájáwe wá, ekka feka we á ña á dem huɗe-aara, aɗaba ɓaaka nampire-aara, wayaaka Dadaamiya. Emnde a mága ñanna ta far ba bádza an Dadaamiya. ¹⁷ Itare ka palle, elva-aatare ñanna á far ba za sleɗe, ba seke wige na aɗkwa á hwiya na. Tara Himainaiyus, antara Filaistus wá, tá aɗkwa am emnde ñanna. ¹⁸ Itare wá, jaraaveje áte uɗɗule á jirire. Aɗaba ta bántsa itare ɓaaka tse á emnde am faya mazla-aara, dedda zamane-aara. Daaci emnde umele yaránya uɗɗule á Dadaamiya aɗaba lámare-aatare. ¹⁹ Amá jirire á Dadaamiya wá, njaanja degdege ba seke ekte á bere na ni an mága shagera na, ɓaaka gejava-aara. Ta puwetaa áte ekte á bere ñanna, a ba itare: Yaakadada diyaadiya emnde-aara. Ta puwete zlaɓe ádalíye, a ba itare: Ma a ndasaa ware parakke ganakini ñane wá, átuɗe Yaakadada, a maɗka mandzawire mazla-aara.

²⁰ Am mba á emnde a berba wá, aɗkwa kazlaɗa gergere: Gahe-aha gergere antara tasa-aha gergere. Kazlaɗa ñanna wá, umele ta maganaa an dindar antara lipela, amá umele-aha-aara wá, ta maganaa á ba an haha, antara náfa. Mága slera an kazlaɗa ñanna keni gergere baɗemme. Kazlaɗa na an ɗárádza na, tá maga slera na an ɗárádza na an cekwa ɗárádza-aara keni an ñane. ²¹ Ba duksa palle ge miya keni. Edda una an bara ervaunɗe-aara, ñane cuɗcuɗe am shagerkire ñanna yá aɗkwa á ndahaná ya na wá, ñane an fa giraara áza Dadaamiya ba seke kazlaɗa na an ɗárádza na, ge maganaa slera á jirire ma vaatare keni. Aɗaba ñane a yanaa ire-aara baɗemme ge Yaakadada-aara.

²² Aɗaba una ñanna, ekka wá, kumeka názena tá kumaná dawale-aha umele an ervaunɗe-aatare baɗemme na, ñjeka antara jeba á emnde ñanna ɗekidɗeki. Ekka wá, emmága ba jirire an ervaunɗe á ña palle, fetarfe an ervaunɗe á ña palle, emmága wáyávire, njawinja lapiya antara emnde na an bára ervaunɗe-aatare, tá aɗkwa á ñala Yaakadada. ²³ Amá máki tá gá jawe am fida ba dey emnde, bi tá gá jawe arge náza laakire ba dey, duka á dem huɗe-aara ɗekidɗeki. Aɗaba diyakdiya geni á sa ba ɗágala. ²⁴ Sleslera á Yaakadada wá, á zlayánka ɗágala. Ñane wá, shagera a gevge slefaterá ervaunɗe ge

emnde bademme, slekwaraterse duksa an unjule-aara, slekemaare áza emnde bademme. ²⁵ Njane wá, a kwaratersekwáre duksa an shagerire á ervaunđe ge emnde na tá nyanya elva-aara na keni, ámbane watse Dadaamiya á magateránmaga njurna, tá de diyeddiye jirire, tá de maga tuba. ²⁶ Daaci estuwa, watse tá diyeddiye názu am shifa-aatare, watse tá sesse am zlegde na a tsagwadatervaa Shaitaine, ma uwe keni tá maganá á ba áte náza-aara na.

3

Názu watse á magava má herzhapteherzhe zla á duniya

¹ Diyeddiye ganakini má herzhapteherzhe zla á duniya wá, watse anjwa sarte-aha na ni zlazlafa jipu na. ² Adaba bademme á emnde, ma ware keni watse á dzámá ba ire-aara palle, emnde tá de gevá emnde a wáyá shunđu an ervaunđe-aatare bademme, tá de maga ba kuráviire antara gálá ire, tá de valya elva mándzawe áte Dadaamiya, tá de fathersarka ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare dekideki. Ma tá melaterumele emnde umele keni, tá de slafateránka we, tá de feka zherwe áte názu am dalbe á Dadaamiya dekideki. ³ Emnde tá de gevá mándzawe-aha á ba am huđe á há-aatare keni, watse baaka zezarizire ázetare dekideki, tá de valya ba elva mándzawe, watse slera-aatare ba dágala. Emnde tá de tsufeteka we-aatare dekideki, ervaunđe-aatare á de yanaaya jirire ba dekideki. ⁴ Zlabe ádaliye, emnde tá de ndaha ba elva á fitenire áte ura, tá de dzameka názu á katafke watse á saterná mága-aatare njanna, itare tá de gálá ba ire, tá de daba ba emtakire á duniya arge daba Dadaamiya. ⁵ Jeba á emnde njanna wá, watse ta ba seke emnde á Dadaamiya deme, amá wá, eksaranteka hákuma-aara ganakini á gatervege emnde-aara á ba an jirire. Ekka wá, njauka antara jeba á emnde njanna dekideki.

⁶ Jeba á emnde njanna wá, ba kina keni emnde umele-aatare tá ámberá á ba ngyanngye á dem huđe á há á emnde an nasherire, tá de zlerma njwasha na tsemarka ire-aatare na, ganakini tá lyevaalya elva-aatare, tá maga ba názena á kataná ire-aatare na, tá tegaavka an haypa dekideki. ⁷ Njwasha njanna keni ba kelaazare tá tsaha ba duksa tsa, amá tá cenvaaka jirire á Dadaamiya dekideki. ⁸ Emnde a de zlerma njwasha njanna wá, ta yanaa á ba an ervarva jirire á Dadaamiya ba seke náza tara Yannais antara Yambairais na ndza ta yaa elva á Muusa werre na. Emnde njanna badzavbadze enjkale-aatare, tá fetarka an unjule-aara dekideki. ⁹ Amá watse tá zlaleka á de katafke an slera-aatare njanna, adaba watse kwakya emnde na tá de diyeddiye ngudiyire na tá maganá itare, ba seke una ndza ta disaa emndu werre náza á tara Yannais, antara Yambairais na.

Tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka

¹⁰ Amá ekka wá, diyakdiya názu yá anjwa á kwaratersa ya ge emnde, ba palle keni á keđakarka dekideki. Zlalava-aaruwa, názu yá kwamaná ya am slera-aaruwa, fetarfire-aaruwa an Dadaamiya, farvaunđe-aaruwa, wáyáva-aaruwa, ira dzanđzanjire-aaruwa am elva á Dadaamiya, bademme diyakdiya. ¹¹ Zlabe ádaliye, ekka diyakdiya palasa na ta magiyaa emnde, antara zladfa-aha-aaruwa umele am Antakiya, antara am Ikauniya, ira am Listira. Ma nanánna zladfa keni, enjzlišenjle Yaakadada am zladfa-aha njanna bademme. ¹² Deme keni

wá, emnde na ni garevge palle antara Yaisu *Almasiihu tá kátá njá áte una á kataná Dadaamiya wá, itare tá nanna palasa áza emnde. ¹³ Amá emnde a mándzawe antara ngudi-aha njanna wá, baaka tsemartse-aatare d'ekid'eki, zlalava-aatare á de far ba bádza, adaba á kedaterá shaitaine, lauktu itare keni tá de keda emnde umele njanna.

¹⁴ Amá ekka wá, tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka, ka lyevaa an ervaun'ge á na palle na. Adaba diyakaterdiya emnde na ni ta kwaraksekwáre na, diyakdiya ganakini ta kwaraksaá á ba an ervaun'ge-aatare palle. ¹⁵ Tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka, adaba ka waltaa á ba an diya názu am wakita á Dadaamiya. Daaci wakita njanna á dzegwándzegwa vakte enjkale ge d'aba un'jule a lya, ganakini a lyakaalya Dadaamiya adaba fetarfire á na áte Yaisu *Almasiihu. ¹⁶ Bad'emme á duksa na ni ta puwetaa am wakita á Dadaamiya na wá, a baternaá ba njane an hákuma á Shed'ekwe-aara ge emnde njanna. Á kwaramisá ba wakita njanna jirire á Dadaamiya, á maraná njane haypa-aha á miya, á tsamimare ba njane am bádza-aha á miya, á kwaramisá njane zlaláva a jirire na á kataná Dadaamiya. ¹⁷ Bad'emme á una njanna wá, ba ganakini ura á Dadaamiya wá, a jerka duksa mándzawe áte njane. Ma vaatara keni njane wá, á njá á ba am niya á mága duksa shagera.

4

¹ Náwa názu yá ndaaka ya adaba Dadaamiya, antara adaba Yaisu *Almasiihu na watse á kyáná njane shairiya á emnde a faya, antara náza á emnde na tá an shifa bad'emme na. Yaisu wá, ba jirire watse á sawa, á se maga sleksire-aara. Yá an'kwa á ndaaka adaba una njanna: ² Ekka wá, ndaternda ka ba elva á Dadaamiya ge emnde an ndzedá á na bad'emme, a kezlaran'ka elva á na d'ekid'eki. Wayarwáyá an wayarka keni naba ndaterndaa ka, marateránmára haypa-aha-aatare ba parakke, valaterarvale ba shagera, fateremfa ndzedá am vuwa, kwaratersekwáre duksa á ba an farvaun'ge. ³ Emmága una njanna. Adaba an'kwa á sawa sarte na ni watse emnde tá ceneka jirire na tá de kwaratersekwáre d'ekid'eki. Watse hyema-aatare á kátá cena ba shagerkire na tá kataná itare, daaci watse tá jáháva á ba á deza malum-aha á fida na tá kwaraterse ba názena emtake am hyema-aatare na. Malum-aha njanna keni watse ta vayye jipu. ⁴ Watse emnde tá ceneka jirire mazla-aara, watse tá jáháva á ba áza emnde a bálá fida njanna. Una njanna názena tá de fa hyema emnde ge eccena-aara. ⁵ Amá ekka wá, tsaatse á ba áte slera á na, ebbálá labáre á higa. Gevge slefarvaun'ge am zladá, maganaamaga slera na a fakaara Dadaamiya bad'emme.

⁶ Náza-aaruwa wá, yá haraaka kwakya mazla-aara, zlauzla sarte-aaruwa, yá de gevá ba seke sadake na tá vante ge Dadaamiya na. ⁷ Iya zlanuzle am wáva-aaruwa á ba an un'jule-aara am slera á Yaisu *Almasiihu. Maganaamaga názena a fiyaara Dadaamiya, ganevge ba seke edda una ni a icanaa njane ire am zhagade, ganakini watse á de icaná ware ire. Kezlananveka fetarfire-aaruwa áte názena mi fetaare átekwa. ⁸ Kina wá, tá an'kwa ufiyá an ladá na tá de tegater ge emnde a jirire vaci shairiya. Ladá njanna á de vitá ba Yaakadada an erva-aara,

ɲane edda á shairiya á jirire. Á de vite ge iya ka palle, amá ge emnde na ni wayaawáyá ervaunɖe-aatare an sawa-aara baɖemme.

Ba Yaakadada palle una aɲkwa antara Paul

⁹ Emmága watsewatsire se beribera áhuna, shekwaaka ɖekideki. ¹⁰ Yiyaaya Daimas zlazlálá á dem Taisalauniki, aɖaba ɲane a hayaa ba duniya na. Kairaiskais wá, ɲane a dem Galatiya. Titus a dem Dalmatiya. ¹¹ A juwa ba Lukas palle ázerwa. Má ká sawa ɲanna wá, siyánsa Markus am erva, aɖaba ɲane á meliyumele jipu am slera-aaruwa. ¹² Tikikus wá, ɲane ya belanaa ba iya á dem Aifaisus. ¹³ Má ká sawa wá, dedde á kya Terauwas, lyivaalya nanɲyuwe á ekhye-aaruwa ya yanaa am mba á Karpus, haliyantehálá antara wakita-aha-aaruwa keni aɲkwa ya yanaa áhuwa. Wakita-aha ɲanna, kwakya-aara yá kátá ba una-aha na ta maganaa an gwagwa na.

¹⁴ Alaikzandere edda á egzla wá, magiyánmaga emtaɲkire kwakya. Duksa na a magitaa ɲane na wá, sey á de kyaná ba Dadaamiya shairiya-aara. ¹⁵ Etsufa ire á ɲa. Ekka keni á de magaktemága ba estuwa. Aɖaba ɲane yanaaya ervaunɖe-aara elva na mi kwaratersaa miya ge emnde na.

¹⁶ Vacite na ta di ge zuɲɲwire á de katafke á shairiya ganakini yá ndaasende jirire-aaruwa wá, palle á ura a tsifetse baaka ɖekideki, baɖemme á emnde yariyaaya. A dateránda Dadaamiya gabera. ¹⁷ Amá wá, ndza aɲkwa Yaakadada antara ya, a vitaa ɲane ndzedá. An ndzedá na a vitaa ɲane, ya magaa waazu á elva-aara baɖemme á dem hyema á emnde a larde gergere. Enzlisenɲzla Yaakadada am mbuwe á ervare. ¹⁸ Baaka shaige-aaruwa ɖekideki, ma am lámare-ara keni á de ɲenzlisenɲzla Yaakadada, á diyaada ba lapilayye á dem zlan-na-aara am samaya. Yaikkire ba náza-aara palle, dem ba ge ɖekideki. *Aamin.

Paul aɲkwa á gater use-aara ge emnde umele keni

¹⁹ Gaterga use-aaruwa ge tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila, ira emnde á Aunaizifaur. ²⁰ Airastus, ɲane aɲkwa am Kaurintus duksa-aara. Tauraufimus wá, ya yanaa am Milaitus aɖaba á wáná vuwa-aara.

²¹ Emmága watsewatsire ganakini ká saasa á sehuna lauktu á sawa sarte á ekhye.

Tá aɲkwa á gak use-aatare tara Aiwbulus, Pudais, Linus, Kalawdiya, antara egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá áhuna baɖemme. ²² A ɲiinja Yaakadada antara ka. A magakuránmaga Dadaamiya ɲgurna ma ge ware á kure keni baɖemme.

Wakita na a puwantaa Paul ge TITUS

Ga use á Paul ge Titus

¹ Wakita na yá anƙwa á puwetá ba iya Paul, ya nave á Dadaamiya, ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Slera-aaruwa wá, ya se melateru ge emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na, geni tá de fetarfe áte ɗane, ira tá diyeddiye zlaɓe jirire-aara. Jirire-aara ɗanna maa, á fa ura áte unɗule á Dadaamiya. ² Ate unɗule á Dadaamiya ɗanna maa, emnde ta naba diyeddiye geni sharansha shifa na á zleka na. Adaba Dadaamiya wá, ɗane á iceka fida defiki, ndza a ɗudateraa namána-aara ge emnde, kwaye am fakte á duksa bademme, geni tá de shá shifa ɗanna. ³ Ba samsa sarte na ndza a fanaa ɗane na wá, a naba jesarehe ge shifa ɗanna am elva-aara na tá anƙwa balaná emnde-aara na. Ge iya keni a fiyaare ba Dadaamiya na Slelyamiliya na slera á de balatera elva ɗanna ge emnde umele keni.

⁴ Yá anƙwa puwakta ge ekka Titus, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa, adaba má áte barama palle am elva á Yaisu *Almasiihu. Tara Eddemiya Dadaamiya tá antara Yaisu Almasiihu Slelyamiliya, a magarakanaamaga ɗurna, a varakteva hairire.

Slera á Titus am larde á Kairaita

⁵ Ndza ya yakaa am Kairaita geni ká tsatsanaatsatse názena ndza jauje na, ira ká bazlaterɓázla male-aha á aiklasiya am ekse-aha bademme ba seke una ya ndakndaa na. ⁶ Má ká fá ura am malire á aiklasiya wá, sey ká fa edda una baaka duksa mándzawe am ɗane, zhele á mukse palle, egdzara-aara keni fartarfe áte Yaisu *Almasiihu, shagera zlalava-aatare keni. Daaci emnde tá taa shánka duksa mándzawe áte itare, tá anƙwa nanna geni egdzara ɗanna tá anƙwa fansarfe ge eddetare. ⁷ Male am aiklasiya wá, ɗane sleslera á Dadaamiya. Adaba una ɗanna, sey ká fá ba edda una baaka duksa mandzawe áte ɗane. Á taa gevka an edda una á kátá gálá, bi slervaunɗe, bi slembazla, bi sledágala an emnde, bi sletataya nalmane an zlerma. ⁸ Sey edda una á lyiya wayve-aha-aara an higa, á kátá mága ba shagerire. Adaliye, sey slerɗkale antara slejirire, slecudɗe, á ɗanaaɗa vuwa-aara. ⁹ Male á aiklasiya wá, sey edda una ɗanaaɗa jirire á elva á Dadaamiya na má anƙwa kwaratersá miya ge emnde na. Daaci ɗane keni á dzegwándzegwa vaterte ndzedá ge emnde umele keni an elva ɗanna, á naba dzegwándzegwa ndaterndaha ba parakke haypa-aatare ge emnde na kwalarevkwale jirire á Dadaamiya na keni.

¹⁰ Bazlaterɓázla á ba áte una yá anƙwa ndakndaa na, adaba tá vayye jipu emnde na degdege ire-aatare, tá tsáká ba elva na baaka sera-aara defiki na, tá keɗa ba emnde an ɗane. Jeba á emnde ɗanna vayya ba Yahudiya-aha na ta bantsa itare: sey emnde tá demda am shedekwe na. ¹¹ Daaci male-aha á aiklasiya-aha wá, sey tá ndaternda ba parakke ge Yahudiya-aha ɗanna geni a daruɗe we-aatare ba tseriyye, adaba tá wesha emnde kwakya am mba-aha-aatare an elva-aha-aatare ɗanna. Elva na tá anƙwa kwaratersá itare

ge emnde na wá, una zlayeka ðekideki, tá zlerma ba shunġu an ñane. ¹² Ndza anġwa ura Kairaita umele nabi wá, ba ñane keni a ba ñane: Emnde a Kairaita tá njá á maga ba fida, ta ba seke dabba-aha an mandzawire, ta emnde a masefe zlafe ádaliye, baaka nampire-aatare ðekideki, slera-aatare ba huðe. ¹³ Elva a nabi ñanna wá, ba jirire. Daaci ekka wá, valaterarvala ba shagera ge jeba á Kairaita-aha ñanna, lauktu itare keni tá de ðaba Dadaamiya á ba an jirire. ¹⁴ Belaternaaka una sey ba ka ndaterndaha geni á ðabarka elva á eggye-aha á Yahudiya-aha antara naðe-aha á emnde na tá ðabeka jirire á Dadaamiya na. ¹⁵ Emnde na dzayye erwaunðe-aatare á katafke á Dadaamiya wá, ma jeba-ara keni, tá slaslanu ba ge cuðeððire. Amá emnde na fartareka áte Dadaamiya wá, erwaunðe-aatare danñwe, ma jeba-ara keni itare tá slaslanu ba ge danñwire. Baðemme á názena tá slaslana itare am erwaunðe-aatare, antara názena tá maganá itare, duksa á zherwe baðemme, amá baaka lambe-aatare ge itare. ¹⁶ A ba itare ta emnde á Dadaamiya, amá názena tá maganá itare wá, shagerka ðekideki. Daaci tá dişe á ba áte una ñanna emnde geni itare ðabarka Dadaamiya. Aðaba tá fansareka ðekideki ge ñane, ta kelaade-aha jipu am ice-aara, tá taa maganaaka duksa shagera.

2

Náwa tá ðabaná estuwa emnde unñule á Dadaamiya

¹ Amá Titus ekka wá, kwaratersekwáre ka ba jirire á Dadaamiya ge emnde. ² Bateránba ge emgyegwar zála geni a garevge emnde a enġkale, a magarmága duksa á ba áte unñule-aara, a kwararukwáre vuwa-aatare am duksa baðemme, a garevge emnde a wáyáva, emnde a farwaunðe antara emnde a fetarfe. ³ Ba estuwa ge emgyegwar ñwasha keni, naba ndaternda ka geni a magarmága názena á kataná Dadaamiya. A balarka paysaða, a garevka emnde a mbazla, amá a kwararatersekwáre zlaláva na shagera ge emnde umele keni. ⁴ Má emgyegwar ñwasha tá nja estuwa, ñwasha umele keni tá de tsahese áte itare geni tá wayaná estara emnde zala-aha-aatare, ira egdzara-aatare. ⁵ Zlafe ádaliye tá de tsahese mága enġkale á jirire am duksa baðemme, tá de dzegwándzegwa ñá vuwa-aatare, tá de gev ñwasha jirire am huðe á há-aatare, tá de fathersare ge zala-aha-aatare. Daaci má zlalava-aatare gevge estuwa, emnde keni tá de ndaaka elva mándzawe áte elva á Dadaamiya.

⁶ Ba estuwa ge dawalaa keni, naba ndaternda geni a garevge emnde a enġkale am duksa baðemme. ⁷ Ekka keni sey ká maga ba duksa na ni watse shagera na, lauktu dawalaa umele keni tá de ðaba ba sera á ña. Máki ká anġwa kwaraterse duksa, kwaratersekwáre á ba an jirire, an enġkale á ña baðemme. ⁸ Kwaratersekwáre jirire á Dadaamiya ge emnde, áte una ni baaka ura á de epsawa elva á ña ñanna, daaci emnde na tá kátá nyanya elva á ña na keni, tá de háslá ba itare, aðaba tá de shanka duksa mándzawe áte miya.

⁹ Ba estuwa ge nave-aha keni, naba ndaternda geni a faratersarfe ba kelaazare ge dada-aha-aatare, a magarateránmaga názena tá kataná itare na, a kwalarevka elva-aatare ðekideki. ¹⁰ A ilarka egdzar duksa-aha-aatare. Arge una ñanna wá, itare a magarmága ba slera-aatare,

daaci tá de dise áte una ñanna dada-aha-aatare geni dzayye ervaunđe-aatare. Má tá nja estuwa, emnde tá de fa zherwe áte elva á Dadaamiya Slelyamilya na má anƙwa ndaná miya na.

¹¹ Shagera emnde a fetarfe tá njá áte una yá anƙwa ndakndaha na, adaba Dadaamiya kení marsemare ñgurna-aara áte ice á emnde bademme, geni ñane wayaawaya á lyamiyaalya. ¹² Dadaamiya a magamiyaa ñgurna estuwa na wá, daaci adaba ñgurna ñanna wá, má dzegwándzegwa yá mága názu wayaaka ñane, ira shagerkire na á kataná ervaunđe á emnde am duniya. Am zamane á miya kina na wá, gaumiyevge emnde a enƙale, emnde a jirire, emnde a mága namaari á Dadaamiya. ¹³ Magaumimága una, ge páká háre yaikke na má tamáná miya ge de higa am huđe-aara na. Amaana: Vaci sleksire á Dadaamiya, vaci sawa á Yaisu *Almasiihu na Slelyamilya. ¹⁴ Ñane a naba emtsehe adaba miya, geni a varamisevare am haypa á miya bademme, geni a gamiyevge emnde cuƙeƙe á katafke-aara, mí higa ge mága shagerire.

¹⁵ Kwaye ñane duksa na ká de kwaratersá ka ge emnde. Adaliye: fateremfa ndzeƙa am vuwa ge emnde na tá anƙwa cenakvaara elva na, naba valaterarvala ge emnde na tá cenka elva á ña na kení. Má ká ndaha elva, ndaterndaha á ba an hakuma, a epsawaraƙa ƙeƙiƙe.

3

Zlalava á emnde na sharansha shifa anwaslire

¹ Yehateranteyeha ge emnde a fetarfe geni a faratersarfe ge slekse-aha á larde, antara male-aha á ekse, a magarka gardíre am názena tá ndaná itare, amá ma vaatara kení a magarmága niya á mága názu shagera. ² Bateránba zlaƙe adaliye geni a valyarka elva yaiyaihe áte ura, a dagalarka an emnde. Itare wá, a garevge emnde a kemaare, a farfa dárádza áte emnde umele kení.

³ Ba miya kení ndza cekwa enƙale á miya werre, ndza má fansareka ge ura ƙeƙiƙe, ndza má an keƙa áte unjule á jirire, ndza má maga ba shagerkire á duksa na á kataná ervaunđe á miya, ndza ma emnde a mándzawe, ndza má shelha áte duksa á ura, ndza má hayánka emnde ƙeƙiƙe, itare kení tá hayámika. ⁴ Ma ndza má maga ba una ñanna kení, am sarte na hyephye sarte á Dadaamiya Slelyamilya wá, a naba maramiya kwakyire á kemaarire-aara geni ñane wayaawáyá emnde bademme. ⁵ Daaci a naba lyamisehe. A lyamise adaba mí maganaa duksa ka, a lyamise adaba kwakya zezarzure-aara. An hakuma á Shedekwe Cufedƙe a baramise haypa am ervaunđe, a yamise ge buwire, geni má shansha shifa anwaslire. ⁶ Dadaamiya a vamite Shedekwe-aara baaka zlakta-aara á kya erva an Yaisu *Almasiihu Slelyamilya. ⁷ A magamiyaa ñgurna geni mí gevge emnde a jirire á katafke-aara, má de shansha shifa na á zleka na kení baaka shaige-aara. ⁸ Bademme á elva-aha ñanna, ba jirire. Wayanwaya ka ndaterndaha ba kelaazare ge emnde a fetarfe, geni a magarmága duksa áte unjule-aara. Mága duksa an unjule-aara wá, shagera a naba melaterumele ge emnde umele kení. ⁹ Má emnde tá maga ga jawe am dagave-aatare wá, feka we á ña am huđe-aara. Ma tá ga jawe arge ƙabava á eggye-aha werre, ma arge naƙe-aha á Yahudiya-aha kení, feka we á ña á dem huđe-aara ƙeƙiƙe, adaba baaka nampire-aara. ¹⁰ Má jerje sletega ye á emnde, naba valarvale ge edda-aara. Má zlaƙe

á yanka wá, valarvale ge buwire. Má á cenka d'ekideki wá, d'abeka tate-aara. ¹¹ Ba ekka keni diyakdiya geni jeba á emnde nanna jaraaveje áte barama á Dadaamiya, itare mbarsembe mága mandzawire, haypa-aatare á shebeka d'ekideki.

Ga use á Paul am halavuwa á elva-aha

¹² Náwa watse yá bela ura á dezekure, bi Artaimas bi Tikikus. Má daada wá, ettataya pute ba watsewatse ge dezeruwa am Nikaupaulis. Náwa njanantenja átekwa, geni yá de njá áhuwa am sarte á ekhye. ¹³ Melaterumele ba shagera ge tara Zainas nane una edda á shairiya, tá antara Apaulaus, geni a ektsaterareka náza a ja wedere-aatare am shula má tsarettse azekure. ¹⁴ Emnde a miya keni, sey a tsartsaha mága slera á maggwire, lauktu tá de mbesembe itare keni melateru ge emnde na cekwa ndzedá-aatare ge ja wedera á jirire. A magarmaga una nanna geni zlaláva-aatare a gevka ba dey.

¹⁵ Bademme á emnde na nã kerdé áhuna tá ankwã gak use-aatare. Gaterga use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya am fetarfire. A hyantehye Dadaamiya ngurna-aara áte kure bademme á kure.

Wakita na a puwantaa Paul ge FILAIMAUN

Ga use á Paul ge Filaimaun

¹ Ba iya Paul yá am danɗay aɗaba slera á Yaisu *Almasiihu, nǎ anɗwa puwaktá wakita na antara egdza emmemiya Timaute, nǎ puwakante ge ekka Filaimaun, ka ura á nɛre, slera á miya palle na. ² Nǎ puwakurte ge kure antara egdza emmemiya Afiya antara Arkipus nane una palle á miya am wáwa ge mága slera á Yaisu Almasiihu, ira emnde na tá jáhava am mba á nǎ ge cena waazu na baɗemme. ³ Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu a magarakuránmaga nɗurna, a varakurteva hairire.

Fetarfire antara wayavire á Filaimaun

⁴ Ba kelaa ma yá anɗwa á maga maduwa-aaruwa ádeza Dadaamiya wá, yá slafaná we-aaruwa jipu aɗaba ka am maduwa-aaruwa. ⁵ Aɗaba cenanáncena labare á nǎ ganakini vakanteva ervaunɗe á nǎ baɗemme ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, wayakaterwaya jipu emnde na ta fetare áte nane baɗemme. ⁶ Aɗaba una nanna, yá anɗwa nala Dadaamiya jipu geni ba seke una ni gakevge palle antara nɛre áte barama á Yaisu Almasiihu na wá, yá anɗwa á nala Dadaamiya geni de ba á katafke keni ka emmága ba estuwa. Yá nala zlaɓe, ganakini ká diyeddiye shagerire á názena ni mi shanaa miya áza Yaisu Almasiihu na. ⁷ Egdza emmeruwa, higantehiga jipu arge wayavire na ká anɗwa maganá ka áte emnde a fetarfe na. Una nanna á vite ndzeɗa jipu ge iya aɗaba fakateremfa ndzeɗa am vuwa ge emnde a fetarfe kwakya.

Paul á slapala Filaimaun arge Unaizimus

⁸ Yá nǎláká aɗaba una nanna geni ká maga názena yá ndaaka ya. Am ganevge ya sleɓela á Yaisu *Almasiihu na wá, yá naba ndaknda názena ká maganá ka baɗemme. ⁹ Amá wá, yá bakanka áte una nanna, ya nǎláká á ba an nala an martaapire na am dagave á miya. Iya Paul wá, ganevge emgyegwe a zhele, amá yá am danɗay aɗaba slera á Yaisu Almasiihu. ¹⁰ Yá anɗwa slapala Unaizimus ázena, aɗaba nane gevge ba seke egdza-aaruwa am danɗay áhuna, iya ganevge ba seke eddenjara am elva á Yaisu Almasiihu. ¹¹ Werre wá, ndza magakánka nampire, amá kina wá, antara ba iya keni á de magamiyánmaga nampire kwakya.

¹² Daaci kwaye yá eptsaká egdze nanna á dezena, amá ba seke ya duwaa ba ya an ire-aaruwa. ¹³ Am nja-aaruwa kina áhuna am danɗay aɗaba elva á Yaisu Almasiihu na wá, wayanwáyá á meliwa nane am kela á nǎ, ¹⁴ amá wayanka yá maganá áte namaari-aaruwa, yá hyakareka an ndzeɗa geni ká magiyá shagerire. Arge una nanna wá, meliyumele ba ka áte waya á ervaunɗe á nǎ.

¹⁵ Yalla a maganaa ba Dadaamiya ɗeme pakyave á kure antara Unaizimus na, geni á de epta zlaɓe ádaliye á de mba á nǎ, kwa de nja kerde náza ba ge kelaazare. ¹⁶ Ma nane náve keni wá, kina wá, gevka seke náve mazla-aara, gevge egdza emmemiya. Iya wá, wayanwaya jipu, amá ká de wayaná ba ka kwakya-aara. Zunɗwe wá, ká de wayaná

adaba náve á ña. Adaliye, adaba ñane gevge egdza emmenja am elva á Yaisu Almasiihu.

¹⁷ Ba seke una ni diyakdiya ankwá urire á miya na wá, lyevaalya ñane, ba seke ka lyevaa ba iya. ¹⁸ Ankwá haypa a gakuwaa ñane emtu? Emtu ankwá duksa á ña ká dabaná ka ázenjara emtu? Máki ankwá wá, naba ndinda, ká zhárá ba iya. ¹⁹ Am tate na náwa ñane na wá, yá ankwá á puwetá ba iya Paul an erva-aaruwa, geni ya jiranvejire elva-aaruwa na, yá de pelaksepele ba jirire. Amá wá, zlaya á ña-ka ni ká ndaviyu duksa ge iya. Adaba shifa á ña na ka shanaa ka anwaslire na keni, ya melakuwa ba iya ñanna. ²⁰ Ba estuwa egdza emmeruwa, yá ñaláká adaba Yaakadada, tasle á ña maginaamaga názena yá kataná ya ázena na, cekinaaceka higa-aaruwa. Adaba dagave á miya antara ka am elva á Yaisu Almasiihu wá, gamiyevge ba palle.

²¹ Ba lauktu yá puwakte wakita na keni wá, diyandiya gánakini ká de kwaleka, baira ðeme ká de januje ka am una yá kataná ya. ²² Má daada Unaizimus á dem huðe á há á ña wá, tsatsinaatsatse slede-aaruwa keni, adaba ankwá tama-aaruwa geni Dadaamiya á de lyevaalya njála á kure, á de maginaamaga ñane pute geni yá daada ádezekure.

Ga use á Paul am halavuwa á elva-aha

²³ Ankwá á gak use-aara Aipafra na njá am dangay kerde adaba elva á Yaisu *Almasiihu na. ²⁴ Tara Markus antara Aristarkus, an Daimas an Lukas, itare ta emnde na slera á ñere palle, itare keni tá ankwá á gak use-aatare. ²⁵ Yaakadada Yaisu Almasiihu a vakurteva hairire-aara.

Wakita na a puwatertaa ura umele ge EGGYE-AHA Á IBRAHIMA

Dadaamiya á bamiya elva an we á Egdza-aara

¹ Ndza werre wá, Dadaamiya a ndater elva ser kwakya ge eggye-aha a miya an we á nabi-aha, ndza a ndater elva an pute gergere kwakya. ² Amá am kinire na wá, Dadaamiya aṅkwa á bamiyá elva an we á Egdza-aara. A nderaa duksa baɗemme keni á ba áte erva an Egdza-aara ṅanna. Ndza a eksesaa ba ṅane geni á de kwaraná ṅane duksa baɗemme. ³ Tá zharaná am ṅane emnde yaikkire antara njá á Dadaamiya baɗemme. Duksa baɗemme njaanja an unṅule-aara na wá, á ṅana ba ṅane an hakuma á elva-aara. A magaa pute geni emnde tá sesse am ervaunɗe á Dadaamiya, tá gevge emnde cuɗeɗe. Am iga a una ṅanna maa, a zlalehe á dem samaya, aṅkwa á nja am naɗafa á Dadaamiya, slekse arge duksa baɗemme.

Yaisu ṅane male arge malika-aha baɗemme

⁴ Dadaamiya a ganve Egdza-aara male arge malika-aha baɗemme, a vante zhera na jauje ge náza-aatare baɗemme. Aɗaba a ɗetaa ṅane Egdza-aara. Daaci a jateru an una ṅanna ge malika-aha. ⁵ Aɗaba baaka malika na Dadaamiya a banaa: Ba ekka una ka egdza-aaruwa, iya keni ya Eddenja. Amá a banaa una ge Yaisu. Zlabe ádaliye, baaka malika na ndasenda Dadaamiya áte ṅane: Yá de gev Eddenjara, ṅane keni á de gev egdza-aaruwa. ⁶ Amá am sarte na átira bela Egdza-aara na, gevge ba seke makaji-aara na wá, á ba ṅane: Baɗemme a malika-aha-aara tá de kezlan ugje ge ṅane. ⁷ Á ba Dadaamiya áte malika-aha wá: A fater ba ge maganaa slera, itare ta ba seke effeya antara nara á kára. ⁸ Amá áte Egdza-aara wá, á ba ṅane:

Ámbarka á ṅa Dadaamiya, sleksire á ṅa á de zleka ɗekideki. Ká de maga sleksire á ṅa an jirire.

⁹ Ekka wá, wedere á ṅa ba jirire, yakanaaya mandzawire. Aɗaba una ṅanna, a eksaksehe ge Dadaamiya á ṅa, a gakve male arge emnde á ṅa baɗemme, a geɗaktehe, ervaunɗe á ṅa ba seke nama.

¹⁰ Adaliye a ba ṅane á ba áte Egdza-aara ṅanna:

Yaakadada, am fakta, ba ekka una ka nderaa haha, samaya keni ba slera á erva á ṅa.

¹¹ Baɗemme á duksa-aha ṅanna tá de zlauzle, amá ekka wá, ká nja dem ba ge ɗekideki. Baɗemme a duksa-aha ṅanna tá de gevge emgyegwe ba seke kacakaca,

¹² ká de takwalatertakwala ba seke bagwadza, ká de keɗanaakeda daradza-aatare, amá ekka wá, ká nja dem ba ge ɗekideki, baaka halavuwa á shifa á ṅa.

¹³ Baaka malika na Dadaamiya a banaa:

Sawa, njinja am naɗafa-aaruwa, yá gatervege kelaade-aha á ṅa náza puwa sera á ṅa.

Amá a banaa una ṅanna ge Egdza-aara. ¹⁴ Malika-aha wá, itare ta ba emnde a slera á Dadaamiya, Dadaamiya á belaterbela, tá de melateru ge emnde na ni tá de lyelye shifa-aatare.

2

Faumifa hyema áte unṅule a lya na a maramiyaa Dadaamiya

¹ Adaba una ṅanna faumifa hyema ba shagera áte elva na mi cenanaa miya geni a dzalamiyefka áte unṅule. ² Adaba werre wá, ndza ta se balanaa ba malika-aha labare na gevge jirire na, daaci ma ware una cenaaka, fansareka na, ṅanaaṅa Dadaamiya an shairiya. ³ Náza á miya wá, a tsaaka an una ṅanna. Mí de shaná estara kena shifa á miya, má mí feka hyema am elva a lya shifa na a sanaa ba Yaakadada Yaisu an ire-aara na? Emnde na ta cenanaa á ba an hyema-aatare wá, ndaramindaha geni elva ṅanna jirire. ⁴ Dadaamiya keni a naba maresehe seydire á elva ṅanna an nalaama-aha, an najipu-aha, antara duksa gergere ta maganaa emnde ṅanna an hakuma á Shedefwe Cufedfe na a vatertaa Dadaamiya an namaari-aara.

Yaisu wá, Slelya á emnde ba ṅane

⁵ Dadaamiya vaterteka defekideki ge malika-aha geni tá de kwaraná itare duniya na á de sawa, mí ndahaná miya na. ⁶ Amá aṅkwa am wakita á Dadaamiya, a bantsa ura umele:

Ázara urimagwe keni, geni ka Dadaamiya, ká dzámá ṅane? Urimagwe keni duksa he, geni ká fanu hyema?

⁷ Ka naba ganaahe emtsaade cekwaṅgudí á katafke á malika-aha, ádaliye ka vante yaikkire antara dárádza.

⁸ Ka yaa duksa bademme am erva-aara.

Má Dadaamiya a yaa duksa bademme am erva-aara wá, amaana baaka duksa defekideki ni ṅane á kwareka na. Amá am kinire na wá, mí nánka emtsaade sleksire-aara na á kwará duksa bademme na.

⁹ Diyamidiya geni duksa bademme á kwaraná ba Yaisu, amá a naba ganaahe ge Dadaamiya am sarte cekwaṅgudí á katafke á malika-aha, geni á emtsamtsa am slede á emnde bademme. Una ṅanna keni Dadaamiya a magateraa ba ṅurna ge emnde. Daaci Dadaamiya a vante yaikkire antara darádza ge Yaisu adaba a shu zladfa, a eksar emtsa ṅanna. ¹⁰ Duksa bademme á ba am erva á Dadaamiya, a nderanaa ba ṅane. Zlaya jipu una ni a naba yaa Yaisu am zladfa na, geni ṅane a gevge edda una hyephye am duksa bademme, lauktu á de gatervá ṅane emnde kwakya egdzara á Dadaamiya, á lyatersá ṅane, á daterá ṅane á de katafke á Dadaamiya am yaikkire-aara.

¹¹ Ba Yaisu una á gatervege emnde cufedfe á katafke á Dadaamiya. ṅane antara emnde na a barateraa ṅane, garevge ba egdzara á ura palle. Adaba una ṅanna wanka zherwe ge Yaisu, a dateraa an egdzara á Eddeṅara. ¹² Ndza a bantsa ṅane: Yá de balaterá zhera á ṅa ge egdzar mama-aha-aaruwa, yá de galáká am dagave á emnde á ṅa. ¹³ Adaliye a ba ṅane: Yá njá á ba áte Dadaamiya palle. Zlaṅe ádaliye a ba ṅane: Náwa iya antara emnde na a puwimaa Dadaamiya am erva.

¹⁴ Emnde ṅanna, ta ba emndimagwaha, daaci Yaisu a naba gev urimagwe ba seke itare, a emtsehe geni á kecfanaakedfa ba defekideki hakuma á Shaitaine na an hakuma ge ceba emnde na. ¹⁵ A palateraa

an una ṅanna emnde na ndza ṅateraṅa lyawa á emtsa na baḍemme. ¹⁶ ṅane saaka á se melateru ge malika-aha, amá a se melateru ge eggye-aha á Ibrahimia. ¹⁷ Daaci una zlaya geni á gevge ba seke egdzar mama-aha-ṅara am duksa baḍemme. Estuwa á dzegwándzegwa gev *liman yaikke, slebara haypa á emnde ge melátera an Dadaamiya. ṅane slekemaare, dzayye ervaunḍe-aara am slera á Dadaamiya. ¹⁸ Kina wá, á dzegwándzegwa a melateru ge emnde na tá am bada á shaitaine, adaba ṅane keni ndza a shushe zlaḍa am lámare ṅanna.

3

Yaisu male arge Muusa

¹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, emnde cufedḍe, kure keni a dzerakursaa ba Dadaamiya geni kwá gevge emnde-aara, tsawanaatse eṅkale á kure á ba áte Yaisu palle. Ba ṅane una slebela á Dadaamiya geni á se gev *liman á miya emnde a fetarfe. ² Ba Dadaamiya una a faare slera ṅanna, ṅane keni a magaa slera ṅanna an ervaunḍe-aara palle, ba seke una Muusa keni ndza a magaa slera-aara an ervaunḍe-aara palle am huḍe á há á Dadaamiya. ³ Emnde tá galeka há, amá tá gálá edda una a nderaa há. Ba duksa palle ge tara Yaisu an Muusa keni, shagera tá gálá ba Yaisu arge Muusa. ⁴ Ba kelaa há a nderanaa ba ura, amá duksa baḍemme wá, a nderanaa ba Dadaamiya. ⁵ Muusa wá, ṅane ndza ba walaadi am huḍe á há á Dadaamiya, slera-aara ndza ba mága seydire á názena watse á baterná Dadaamiya ge emnde. A magaa slera ṅanna an ervaunḍe-aara palle. ⁶ Amá *Almasiihu wá, ṅane Egdza huḍe á há á Dadaamiya, baḍemme á huḍe á há á Dadaamiya á ba am erwa-aara. ṅane keni a magaa slera-aara an ervaunḍe palle am huḍe á há ṅanna. Huḍe á há á Dadaamiya ṅanna wá, ba miya, má tsamiyaatse dzanḍzane áte unḅule-aara, má kezlamianveka tama á miya áte ṅane.

Tate á puwansepuwe á emnde á Dadaamiya

⁷ Adaba una ṅanna, cenaumicena názena a baminaa Sheḍekwe Cufedḍe, a ba ṅane:

Vatená má cenakurancena kwara á Dadaamiya wá,

⁸ magauka degdegire á ire seke una ndza ta maganaa eggye-aha á kure werre, am sarte na ta magaa yawe kul ufaḍe am kaamba na.

Ndza ta maganaa gardire ge Dadaamiya, ta naba gya hala-aara.

⁹ A ba Dadaamiya, naránna tsa najipu-aha na ya maganaa iya antara itare am yawe kul ufaḍe ṅanna, aley ta naba gyaa hala-aaruwa.

¹⁰ Adaba una ṅanna, a naba jihe ge ervaunḍe jipu áte emnde ṅanna, a ba iya am ervaunḍe-aaruwa: Emnde na ervaunḍe-aatare yiyyiye an iya, tá ḍabeka unḅule-aaruwa ḍekideki.

¹¹ Am jija ervaunḍe áte itare, ya naba zu waḍa geni yá de belaternaaka ḍekideki ge emnde ṅanna, ge se puwansepuwe antara iya am tate na ya maraternaa iya.

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, faufa hyema geni a jerka ura am dagave á kure una yiyyiye ervaunḍe-aara an Dadaamiya, geni a de yánka Dadaamiya Sáksage. ¹³ Amá ma vaatara keni ndaunda ba elva na ni á de vakurte ndzeḍa na am dagave á kure. Daaci á de badakuruka shaitaine ge mága haypa, antara ge mága degdegire á

ire. Magaumága una ba kelaazare am sarte na zlaɓe kwá an shifa na. ¹⁴ Máki kezlamiyánveka fetarfire á miya áte Yaisu, ba kalkale antara una am zuŋŋwire wá, daaci mi emnde á Yaisu á ba an jirire.

¹⁵ Aŋkwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɓane: Vatená, ma cenakuráncena kwára á Dadaamiya, magauka degdegire á ire seke una ndza ta maganaa eggye-aha á kure werre, ta maganaa gardire ge Dadaamiya. ¹⁶ Emnde-ara ɓane cenaráncena tsa kwara á Dadaamiya, ta naba maganaa gardire na? Ba emnde na ndza a satersaa Muusa a sawa am larde a Misera na. ¹⁷ Emnde-ara ɓane yawe kul ufade tá já Dadaamiya an ervaunɗe na? Ba itare ɓanna zlaɓe ádaliye emnde na ta gu haypa kwakya an Dadaamiya, adaba una ɓanna ta naba matsehe am huɗe á kaamba. ¹⁸ Emnde-ara ɓane Dadaamiya a zateru wada geni á de vaterteka deki deki de puwansepuwe antara ɓane na? Ba emnde ɓanna zlaɓe ádaliye ndza faransarka deki deki na.

¹⁹ Ba estuwa egdzar mama-aaruwa, náwa namiyánna bademme geni Dadaamiya a piyaterante dem tate á puwansepuwe adaba baakire á fetarfire-aatare.

4

¹ Werre, á ba Dadaamiya á de vaterte tate á puwansepuwe ge emnde, una ɓanna namána na zlaɓe ba nja-aara ge miya keni. Daaci, faumifa hyema áte ire á miya, geni a eptseka palle á miya á dem kataliya, daaci watse á taa daaka á dem tate á puwansepuwe ɓanna. ² Miya cenamiyancena labare á higa ba seke náza eggye-aha á miya werre am kaamba, amá elva ɓanna magateranka payɗa ge itare adaba cenaráncena, amá fartarka átekwa. ³ Miya emnde na famitarfe áte ɓane na wá, mí de shánsha dem tate á puwansepuwe ɓanna. Amá emnde na fartarka áte Dadaamiya wá, aŋkwa elva a ndasaa Dadaamiya áte itare, a ba ɓane:

Jija ervaunɗe, daaci ya naba zu wada geni ya de belaternaaka deki deki geni tá se puwansepuwe antara iya am tate na ya maraternaa iya.

Am fantaufe, am sarte na Dadaamiya zlauzle am slera á nderá duksa bademme wá, a naba puwansehe. Puwansepuwe ɓanna wá, aŋkwa sem vatená. ⁴ Am tate umele am wakita á Dadaamiya, aŋkwa á ndaha elva a háre ge vuyire, a ba ɓane: Dadaamiya a zlaa slera-aha-aara am háre ge uŋkwahire, ge vuyire wá, a naba puwansehe. ⁵ Am tate umele keni a ba ɓane: Tá de demka deki deki á dem puwansepuwe antara iya am tate na ya maraternaa iya. ⁶ Emnde na ta cenaa labare á higa zuŋŋwe, amá daraaka á dem tate á puwansepuwe ɓanna wá, adaba faransarka ge Dadaamiya. Ge puwansepuwe ɓanna wá, sem vatená keni zlaɓe aŋkwa baráma-aara ge emnde umele keni. ⁷ Adaba una ɓanna, Dadaamiya a faa sarte umele zlaɓe ádaliye, amaana, zamane na. Náwa a faa sarte ɓanna estuwa, haraare á maga yawe kwakya am iga una ni eggye-aha á miya ta maganaa gardire na, a ba Dadaamiya an we á *Dawuda: Vatená, ma cenakuráncena kwára-aaruwa wá, magauka degdegire á ire.

⁸ Ma andze daterda Zhausuwe á dem tate á puwansepuwe á jirire wá, Dadaamiya ma andze á feka sarte umele ge dá ura á dem tate á puwansepuwe. ⁹ Daaci diyamidiya geni aŋkwa puwansepuwe á jirire

á katafke á emnde á Dadaamiya ba seke una ndza a puwansaa ɲane am háre ge vuyire na. ¹⁰ Ma ware una shansha puwansepuwe ɲanna áza Dadaamiya, ɲane keni zlauzla slera-aara, ba seke una a puwanse ge Dadaamiya am slera-aara na. ¹¹ Daaci wawaumiwawa ge dem tate á puwansepuwe ɲanna, faumifa hyema geni a jerka ura am dagave á miya una á fansarka ge Dadaamiya, seke una ndza faransarka eggye-aha á miya werre na. Daaci edda-aara á de geyegeye á kataliya.

¹² Elva á Dadaamiya wá, an hákuma jipu, á vaterte shifa na á zleka na ge emnde, á dzegwándzegwa mága slera yaikke am ervaunđe á ura. Elva ɲanna wá, an ndzedá jipu ba seke masalam na an ga slare we bukerde na. Á dzegwándzegwa ɲgye á dem dzágwa á ubiye-aha, dete zeba keni baɗemme. Elva ɲanna wá, jauje ba ge masalam keni an ndzedá. A dzegwándzegwa tsanmaare ge ura am názena á slaslaná ɲane am ervaunđe-aara baɗemme. ¹³ Baaka duksa na ni an shebe am ice á Dadaamiya. Duksa baɗemme a nderanaa ba ɲane, ɲane diyaadiya baɗemme. Watse mí de eppálá á katafke-aara názena mi maganaa miya baɗemme.

Yaisu ɲane male á *liman-aha baɗemme

¹⁴ Miya, diyamidiya ganakini anƙwa *liman á miya yaikke. Ba ɲane una Yaisu, *Egdza á Dadaamiya, zlaazlálá á dem samaya. Daaci sey mí tsaatse ba shagera ate názena mi fetaare átekwa na. ¹⁵ Liman á miya ɲanna wá, slezamivarze jipu, aɗaba diyaadiya názena zlazlaɗa áte miya baɗemme. ɲane keni shaushe zlaɗa-aha gergere ba seke náza á emnde baɗemme. Ba báda keni, ndza ta ebbada an duksa gergere baɗemme, amá ɲane magaaka haypa ɗekidɗeki. ¹⁶ Aɗaba una ɲanna, gaumiyaɗtege á deza Dadaamiya slemagamiya ɲurna ba kelaazare, gaumiyaɗtege á dezenara an baakire á shaige, geni á de zamivarze, á de magamiya ɲurna am wedera-aha á miya baɗemme.

5

¹ Baɗemme a male-aha á *liman-aha, tá dzeraterá á ba am dagave á emnde, tá tsater ge mága slera á Dadaamiya am dagave á emnde, tá dáná itare sadake á emnde á de katafke á Dadaamiya, geni á yateraare haypa-aha-aatare. ² Má emnde diyarka mága jirire, dzalarevdzále áte barámá á Dadaamiya, liman wá, ɲane á naba cenatercena, aɗaba ɲane diyaadiya názena zlazlaɗa áte emnde. Diyaadiya geni ɲane keni hyefka am duksa umele. ³ Daaci sadake na á danná ɲane ge Dadaamiya na wá, á dándá náza á ire-aara emtsaade, geni a yanaarye Dadaamiya haypa-aara, lauktu á danná náza á emnde geni á yateraarye Dadaamiya ge itare keni. ⁴ Baaka ura á dzegwándzegwa eksese slera á limanire an ire-aara, sey má a ɗahanaa Dadaamiya ge mága slera á limanire ɲanna, seke una ndza a ɗahá *Haruna werre.

⁵ Yaisu keni ekseseka ba ɲane an ire-aara, geni á gevge *liman yaikke, amá ndza a eksesaa ba Dadaamiya, a ba ɲane, á elvan ge ɲane: Ba ekka una ka Egdza-aaruwa, iya keni ya Eddeɲa. ⁶ Am tate umele keni anƙwa am wakita á Dadaamiya a ba ɲane, á elvan ge ɲane: Ekka, ka liman dem ba ge ɗekidɗeki, limanire á ɲa seke limanire á Malkisadaka.

⁷ Am sarte na Yaisu anƙwa am duniya wá, ndza a ɲala Dadaamiya á ba an ká kwara, ámbera á kyuwa geni á se melanumele, aɗaba

diyaadiya geni aṅkwa hakuma á Dadaamiya ge se lya shifa-aara. Dadaamiya cenanvarcene. Am iga á emtsa-aara, a naba tsantehe zlaḅe ádaliye, aḁaba fesarfire-aara áte ṅane. ⁸ ṅane *Egdza á Dadaamiya, aley keni wá, a naba shu zlaḁa, geni fesarfire-aara á gevge ba parakke. ⁹ Am sarte na zlanazle slera ṅanna baḁemme maa, ṅane gevge slelyaterlya ba ge ḁekidēki ge emnde na tá aṅkwa fansarfe na baḁemme. ¹⁰ Á dzegwándzegwa lyaterlya aḁaba a tsanaa ba Dadaamiya liman yaikke áte limanire á Malkisadaka.

Faufa hyema, dzalawevka áte unṅule á Dadaamiya

¹¹ Kwakya elva na ṅá kátá ndakurnda áte ṅane, amá wá, zlazlaḁa jipu ge palakurá una ṅanna, aḁaba kure keni yiye hyema á kure, kwa taa cenvaaka duksa áte watsewatsire. ¹² Kina wá, zlaya ma kwá kwaratersá kure elva á Dadaamiya ge emnde, aḁaba harakuraahare am huḁe-aara, amá kwá kátá tá kwarakursá ba emnde zlaḅe ádaliye ba duksa na ndza kwa tsahese zunṅwe keni. Zlaya ma kwá de katafke áte unṅule á Dadaamiya, amá kwasau kwá ba am fantaufe. Ekkure wá, zlaya ma kwá zá ḁafa dzanḁzane seke dawalaa, amá kwá kátá shá ba uḁa seke egdzere áte erva. ¹³ Ma ware una zlaḅe á kátá ba sha uḁa na, ṅane wá, zlaḅe ba seke egdzere áte erva. Egdzere áte erva wá, zlaḅe diyaaka duksa na shagera antara duksa na shagerka. ¹⁴ Amá dawalaa diyardiya lanaale tara duksa na shagera, antara duksa na shagerka baḁemme, ma zlazlaḁa keni.

6

¹ Daaci geyaumika arge duksa na kwaye mi tsahese am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaisu *Almasiihu na, mí zlalawa á de katafke an tsáha duksa-aara na zlazlaḁa na keni. Una názu á zlyater ge emnde na hararaare am fetarfire na. Duksa ṅanna mi tsahese kwaye am fantaufe na wá, amaana, mága tuba arge serhaypa na á dá ura á dem emtsa na, antara fetarfe áte Dadaamiya. ² Adaliye elva a mága baptisma gergere antara puwaare *erva á barka ge ura, an elva a tsa emnde a faya, ira elva á shairiya á Dadaamiya vaci tsafaya. ³ Baḁemme á una-aha ṅanna wá, diyamidiya. Kina wá, mi zlalawa á de katafke má wayatewáyá Dadaamiya.

⁴ Eptsare ge duksa na diyardiya emnde wá, kurguneka, aḁaba má ura a yanaa ba ṅane unṅule á Dadaamiya, baaka pute umele ḁekidēki ge melanumele geni á eptsá am tuba. Aḁaba emnde na ndza tá am parakkire á Dadaamiya, ndza sharánsha barka á Dadaamiya antara Sheḁekwe-aara am ervauṅḁe, ⁵ ndza emtáke elva á Dadaamiya am hyema-aatare, ndza sharánsha hakuma am duniya na á de sawa na keni, ma tá de njá am huḁe-aara, ⁶ aley ni tá eptsaná ba iga ge Dadaamiya wá, baaka pute umele ḁekidēki ge melaterumele geni tá eptsá am tuba. Aḁaba ba seke tá átira ja *Egdza á Dadaamiya ge buwire áte dzanḁgala, ta ganve zhera-aara duksa ba dey á katafke á emnde baḁemme.

⁷ Itare ta ba seke fe: Má yawe aṅkwa á hya á dem fe ṅanna, fe ṅanna á mága náza za an barka jipu, aṅkwa á melaterumele ge emnde a ehherḁa-aara, baaka yanya-aara. ⁸ Amá má fe ṅanna á eptsá ba dake antara masa wá, fe ṅanna baaka nampire-aara. Baaka barka am fe ṅanna, a yaranya ba ge ḁekidēki.

⁹ Amá, egdzar mama-aha-aaruwa, ma ŋa ndaase estuwa keni wá, diyaŋerdiya geni ekkure kwá aŋkwa áte unŋule á jirire, daaci á de lyakurlya Dadaamiya. ¹⁰ Dadaamiya ŋane slejirire, á taa viyannaaka slera na kwa maganaa kure, kwa naba melateruhe ge emnde a fetarfe, sem vatená kwá á ba átira melaterumele na. Una ŋanna á mara wáyáva á kure áte Dadaamiya. Baďemme á una-aha ŋanna, á taa viyanaaka. ¹¹ Duksa na ŋá kátáná ŋere ázekure wá, ma ware á kure keni magaumága ba estuwa an higa á kure campaukkwe dem halavuwa á duniya, yawanka dekiďeki. Daaci kwá de shánsha názena kwá tamaná kure áza Dadaamiya. ¹² Gawevka emnde a masefe, amá dabauďába sera á emnde a fetarfe na tá an ndzeďa jipu, hararaare áte unŋule á Dadaamiya. Ba itare una tá de shá názena a ba Dadaamiya á de vaterte ge emnde-aara na.

Názena a ndasaa Dadaamiya baaka peky-aara

¹³ Am sarte na Dadaamiya a ŋguďanaa namána ge Ibrahimia, a zu waďa geni ba jirire á de emmága duksa na a ndasaa ŋane ŋanna. Aďaba baaka duksa umele á jauje ge Dadaamiya an yaikkire, geni á za waďa an ŋane maa, a naba zu waďa á ba an ire-aara. ¹⁴ A zu waďa, a ba ŋane: Ba jirire yá de gakar barka-aaruwa. Yá de yákteya ba kwakya. ¹⁵ Ibrahimia a naba fetarhe áte elva na a ndasaa Dadaamiya, a faa ervaunďe jipu ge eppaka-aara, daaci shansha duksa ŋanna a ba Dadaamiya á de vanteva na.

¹⁶ Má emndimagwaha tá za waďa, tá zaná an duksa na jauje ge ndzeďa-aatare. Zá waďa wá, á zlsanzule ge elva-aha baďemme, emnde keni tá tsaatse á ba átekwa. ¹⁷ Daaci Dadaamiya a naba zu waďa, á kátá maraterán ge emnde na a ŋguďateraa namána na, geni á de emmága duksa na a ndasaa ŋane ŋanna, á eptseka elva dekiďeki. ¹⁸ Namána na a ŋguďanaa Dadaamiya, antara waďa na a zanaa ŋane na maa, duksa-aha buwa ŋanna a ndasaa Dadaamiya na wá, baaka peky-aara, Dadaamiya á zeka waďa á fida dekiďeki. Daaci miya emnde na mi se shaa ire á miya am sera á Dadaamiya na wá, una á vamite ndzeďa jipu geni mí njantenja tama á miya áte duksa na a ba Dadaamiya á de vamiteva na. ¹⁹ Táma á miya áte duksa ŋanna wá, á tsáná ba ŋane shifa á miya degdege, geni a dzalamiyefka áte unŋule á Dadaamiya. A weramiyantaa ba ŋane kacakaca á dzegwa na ta icanse mashidi an ŋane na, ge de katafke á Dadaamiya. ²⁰ Yaisu wá, ŋane dedde á katafke á miya, á dem tate ŋanna aďaba miya. Ba ŋane una *liman á miya yaikke áte limanire á Malkisadaka, liman yaikke dem ba ge dekiďeki.

7

Malkisadaka *liman yaikke, slekse yaikke

¹ Malkisadaka ŋanna wá, ŋane ndza slekse yaikke am Salaam, zlafe adaliye ndza *liman á Dadaamiya Saksage. Vacite umele wá, Ibrahimia a dem wáva, a de cebaa slekse-aha umele. Átire sa wá, a naba de yainuhe ge liman Malkisadaka, a gan barka. ² Daaci Ibrahimia a de sanse luser am nalmane-aara baďemme, a vante ge liman Malkisadaka. Emtsaafde wá, zhera á Malkisadaka ŋanna wá, amaana slekse na tsaatse áte jirire. ŋane ndza slekse am Salaam. Salaam na

maa, amaana hairire. ³ Njane, baaka ura diyaadiya eddenjara antara emmenjara, baaka jeba-aara, baaka ura diyaadiya fakta á shifa-aara antara halavuwa á shifa-aara. Ba seke una wakita á Dadaamiya á ndaaka fakta-aara antara halavuwa-aara na wá, ba seke njane wá, liman na anjka ma vaatara keni. Njane gevge gáráva á Yaisu *Egdza á Dadaamiya.

⁴ Diyaweddiye geni Malkisadaka wá, liman yaikke. Ibrahim njane una eggyemiya bademme a sanse luser am duksa na a zanaa am wáva bademme, a vante ge njane. ⁵ Diyamidiya geni emnde umele am eggye-aha á Laiwi garevge liman-aha. Am *tawraitá á Muusa wá, a ba Dadaamiya á elvan ge itare wá, dawmbare á deza egdzara á *Iserayiila-aha, a varakurteva luser na tá sansa am nalmane-aatare bademme. Amaana luser njanna tá de lyiyaná á ba áza emnde a larde-aatare, itare keni ta ba eggye-aha á Ibrahim. ⁶ Amá Malkisadaka wá, njane ura a emnde á Laiwi ka, aley a lyevaa luser áza Ibrahim. Ibrahim njane edda una Dadaamiya a nguɗaa namána antara njane geni á de vante duksa. Amá ba Malkisadaka una a gar barka. ⁷ Adaliye, diyamidiya geni edda una á gar barka ge ura wá, yaikke ba njane arge edda una a shaa barka. Daaci yaikke ba Malkisadaka arge Ibrahim. ⁸ Zlabe ádaliye, bademme á liman-aha na ta segáshe am jeba á Laiwi, tá lyiyaná itare luser áza emnde a larde-aatare na wá, itare keni tá emtsa ba seke emnde bademme. Amá Malkisadaka wá, a ba wakita á Dadaamiya njane anjka an shifa. ⁹ Daaci ba Laiwi na eggye-aha-njara tá lyiyaná luser áza emnde na keni, ba seke a vante luser-aara ge Malkisadaka, adaba eggyenjara Ibrahim a vante luser-aara ge Malkisadaka. ¹⁰ Amaana, am laukte na Ibrahim a vante luser ge liman Malkisadaka na wá, wulfe-aha-aara bademme á ba am njane emtsaade. Daaci ba seke Laiwi antara egdzara-aara na á de yaterá njane na keni varanteva.

¹¹ Dadaamiya a vaterte *tawraitá ge emnde-aara Iserayiila-aha keni á ba áte erva an liman-aha na tá segashe am emnde a jeba á Laiwi, amá slera á limanire na ndza ta maganaa emnde á Laiwi hyefka, dzegwaranka magannaamaga ge Dadaamiya názena a katanaa njane. Ma andze dzegwarándzegwa wá, ma baaka wedera-aatare an liman umele yaikke seke Malkisadaka. Ma andze dzegwarándzegwa wá, bademme á liman-aha ma tá segashe á ba am eggye-aha á Laiwi seke *Haruna. ¹² Má Dadaamiya mbedesemede limanire á emnde á Laiwi an liman umele wá, daaci tawraitá keni á de eptsantepts. ¹³ Náwa namiyanna geni limanire, a eptsaptehe ba estuwa. Yaakadada Yaisu na njá anjka á ndaha elva-aara áhuna na keni, njane ura jeba á Laiwi ka, jeba-aara ba tsekemme. Ba ura palle keni jarka am emnde a jeba-aara una gevge liman, a daa sadake á de katafke á Dadaamiya. ¹⁴ Diyamidiya geni Yaisu wá, njane a jesare am dagave á emnde a jeba á Yahuda. Am laukte na Muusa á ndáhá elva á liman-aha na wá, tsalaaka jeba njanna dekideki.

*Liman yaikke áte limanire á Malkisadaka

¹⁵ Náwa mí dise áte una, geni ba jirire ndza hyefka limanire á emnde á Laiwi, adaba Dadaamiya a fanem slera á limanire njanna am erva ge Yaisu, njane keni ba ura jeba umele seke *liman Malkisadaka. ¹⁶ Njane gevka liman yaikke áte nade á liman-aha, amá a gev liman yaikke

aɗaba an hakuma ge nja an shifa dem ba ge ɗekiɗeki. ¹⁷ Adaliye a ba wakita á Dadaamiya: Ekka ká liman yaikke dem ba ge ɗekiɗeki seke liman Malkisadaka. ¹⁸ Dadaamiya a naba yaa naɗe á liman-aha aɗaba hyefka, cekwa hakuma-aatare ge melateru ge emnde. ¹⁹ An naɗe á limanire wá, emnde dzegwaránka shá dzayyire á ervaunɗe á katafke á Dadaamiya. Amá kina wá, aŋkwa edda una ni jateruje ge liman-aha werre. Máki má aŋkwa fa tama á miya áte ɗane wá, á de vamitá ɗane barama ge de katafke á Dadaamiya.

²⁰ Zlaɓe ádaliye maa, am sarte na ni watse Dadaamiya á de far slera á limanire ge Yaisu na wá, a zu waɗa emtsaɗe, geni Yaisu á de gev liman yaikke, amá ge liman-aha umele wá, magaaka estuwa.

²¹ Amá ge Yaisu wá, Dadaamiya a zanu waɗa, a ba ɗane: Yá etpseka elva-aaruwa dammaru ká njá liman dem ba ge ɗekiɗeki.

²² Máki Dadaamiya a zu waɗa estuwa wá, amaana aɗaba Yaisu wá, shamiyansha namána áza Dadaamiya jauje ge namána-aara werre na.

²³ Aŋkwa jawapa umele. Liman-aha werre wá, ndza ta vayye, ba á emtsa una, á eksaná una slera á limanire, á emtsa una á eksaná una slera á limanire. ²⁴ Amá limanire á Yaisu wá, baaka tsa-aara, aɗaba ɗane á emtseka ɗekiɗeki. ²⁵ Daaci ma vaatara keni á dzegwándzegwa lyaterlya emnde na tá yeka an zhera-aara na baɗemme, aɗaba ɗane aŋkwa an shifa dem ba ge ɗekiɗeki, sledagave-aatare an Dadaamiya.

²⁶ Ba ɗane una liman yaikke, a hyevhye ge wedera á miya baɗemme. ɗane dzayye huɗe-aara, gauka haypa ɗekiɗeki, ɗane cuɗeɗɗe am duksa baɗemme, aŋkwa dagave-aatare antara emnde a mága haypa, ɗane aŋkwa áza Dadaamiya am samaya. ²⁷ Liman-aha werre wá, ba kelaazare sey ta dánda sadake á ire-aatare emtsaɗe á deza Dadaamiya geni á yateraarye haypa-aha-aatare, lauktu tá dá náza á emnde geni a yateraarye Dadaamiya ge itare keni. Amá Yaisu wá, ɗane magaaka slera á limanire-aara áte una ɗanna ɗekiɗeki. A magaa sadake-aara ba ser palle á katafke á Dadaamiya an shifa-aara, hyevhye geni Dadaamiya á yateraarye ge emnde baɗemme. ²⁸ Emnde na ndza ta faterar slera á limanire áte una a ndanaa *tawraita á Muusa wá, ta ba emndimagwaha, tá naba mbeɗa ádaliye á dem haypa, nampire-aara á de haraaka, á de keɗa ba ɗekiɗeki. Amá am sarte na Dadaamiya a zu waɗa geni Egdza-aara á de gev liman yaikke na wá, a eptsante am sarte ɗanna tawraita keni. Daaci a vante slera á limanire ge Egdza-aara, ɗane hyevhye am duksa baɗemme dem ba ge ɗekiɗeki.

8

*Yaisu *liman á miya yaikke*

¹ Náwa una wá, jirire á elva-aha na ɗá aŋkwa tsakaná ɗere baɗemme na: Miya wá, shamiyánsha *liman yaikke zlaazlala á dem samaya, aŋkwa á njá am naɗafa á Dadaamiya na ni ɗane slekse arge duksa baɗemme na. ² ɗane aŋkwa á maga slera á limanire-aara am tate na cuɗeɗɗe jipu, Dadaamiya á njá amkwa na. Werre wá, liman-aha ndza ta magaa slera á limanire-aatare á ba am *mashidi á kacakaca ta maganaa ba emnde. Amá Yaisu wá, ɗane aŋkwa á maga slera á limanire-aara am samaya, am mashidi á jirire na a maganaa Dadaamiya.

³ Baɗemme á liman-aha wá, ta fater ba ge dá sadake-aha gergere á de katafke á Dadaamiya. Daaci shagera ba liman á miya yaikke na keni á dánda sadake á de katafke á Dadaamiya. ⁴ Ma andze ṅane anḳwa áte duniya wá, ma andze á maṅka slera á limanire ɗekideki, aɗaba tá anḳwa liman-aha umele ge dá sadake á de katafke á Dadaamiya áte una á ndaná *tawraita á Muusa. ⁵ Liman-aha ṅanna, tá maga limanire-aatare am mashidi, amá una ṅanna ba garava á mashidi á jirire na am samaya na. Am sarte na ni watse Muusa á de maga mashidi á kacakaca wá, a ba Dadaamiya á elvan ge ṅane: Eccena ba shagera, de emmága á ba áte una ya kwaraksaa iya átire á wa na. ⁶ Daaci náwa namiyanna baɗemme geni slera na a faara Dadaamiya ge Yaisu, jauje ge náza á liman-aha baɗemme. Namána na ta shanaa emnde áza Dadaamiya aɗaba Yaisu na jauje ge namána werre. Aɗaba duksa na Dadaamiya a ṅgudaamiya namána-aara na, jauje ge una werre.

⁷ Ma andze hyefhye namána werre wá, Dadaamiya keni ma á maṅka umele. ⁸ Amá diyamidiya geni namána werre na hyefka ɗekideki, aɗaba emnde yaránka mága haypa. Daaci Dadaamiya anḳwa á valaterarvale, á ba ṅane á elvan ge itare:

Cenaucena una ba shagera: anḳwa á sawa zámame na ni yá de ṅgudaterá namána-aaruwa anḳwaslire ge emnde á *Iserayiila antara ge emnde a Yahuda.

⁹ Una ṅanna gergere antara namána na ndza ya ṅgudater ge eggye-aha-aatare werre am sarte na ya saterse am larde á Misera na. Itare ɗabarka namána-aaruwa, mele iya keni fanateruka hyema. Una ya ndanaa ba iya ya Yaakadada.

¹⁰ Náwa yá de maganá estuwa namána-aaruwa antara emnde a Iserayiila: yá de faterem shairiya-aaruwa am makhyakhya-aatare, yá de magaterá ṅgurna geni a seseka am ire-aatare ɗekideki. Yá de gev Dadaamiya-aatare, itare keni tá de gev emnde-aaruwa.

¹¹ Am sarte ṅanna wá, watse baaka wedera á emnde ge de balaterá zhera-aaruwa ge emnde, aɗaba an male-aha ka, an egdzara ka, baɗemme á emnde tá de diyisediye.

¹² Aɗaba yá de zatervarze am haypa-aatare, yá de ṅaterka am ervaunɗe ɗekideki.

¹³ Kwaya ṅane názu a ndanaa Dadaamiya am namána anḳwaslire. Daaci diyaweddiye ganakini Dadaamiya a ganve namána werre ba seke emgyegwe a duksa. Má duksa gevege emgyegwe wá, cekwa nampire-aara, á de haraaka, á de keɗa ba ɗekideki.

9

Tara slera á *liman-aha am duniya antara náza á Yaisu am samaya

¹ Am namána á zuṅwire wá, Dadaamiya a vaterte shairiya-aha-aara ge emnde, geni tá ɗabaná áte una ṅanna am jahava-aatare á katafke-aara, aɗaba ndza anḳwa mashidi ta maganaa itare ge ṅála Dadaamiya am huɗe-aara. ² Ta magaa mashidi an kelise, ta fem mekere am huɗe-aara an kacakaca á dzegwa. Mekere na á sete we-aara na wá, ta ɗahanaa an sleɗe cuɗeɗɗe. Am huɗe-aara tá fa kára á fanus an nara vuye, antara tabel, depaiṅ cuɗeɗɗe átekwa, tá fan ge Dadaamiya. ³ Am mekere ge buwire am ice á kacakaca

á dzegwa na wá, ta d'ahanaa an slede na cudefde jipu na. ⁴ Am hufe á una ṅanna keni maa, ta magaa tate á d'iza kajiji á katafke á Dadaamiya, ta maganaa an dindar baɗemme, antara nakwati, ṅane keni ta baranaa an dindar ṅanna. Nakwati ṅanna wá, tá yeha namána á Dadaamiya átekwa. Am nakwati ṅanna maa, aṅkwa erba á dindar. Am erba ṅanna maa, ta fem d'afa na ndza a vatertaa Dadaamiya á sawa am samaya am sarte na ndza ta am kaamba na. Aṅkwa zlaɓe zade á *Haruna na ndza a magaa hyema na, antara naláwa-aha á nakwa buwa na ndza Dadaamiya a puwaterte shairiya-aha-aara átekwa na. Baɗemme á una-aha ṅanna tá á ba am nakwati ṅanna. ⁵ Ate nakwati ṅanna maa, ta magaa garava á malika-aha buwa. Amaana, ba Dadaamiya an ire-aara keni aṅkwa am tate ṅanna. Lyambake á malika-aha ṅanna ta jamme tekeppe áte ire á tate na male á *liman-aha á de tefantá uzhe á sadake ge Dadaamiya, geni á yateraarye ge emnde na. Amá kina wá, ṅá dzegwánka emtsaade palakura jirire-aara baɗemme.

⁶ Am sarte na zlaruzle am mága mashidi ṅanna baɗemme maa, liman-aha ta duwa ba kelaazare á dem mekere ge zuṅṅwire na ge mága slera-aatare. ⁷ Amá á dem mekere ge buwire na wá, sey á duwa ba male á liman-aha palle. A duwa ṅanna keni sey ba ser palle am sakanderi. Má á duwa keni maa, á duwa an uzhe á dabba am erva á danán ge Dadaamiya, geni Dadaamiya á yateraar haypa-aha-aatare, ṅane antara emnde á Dadaamiya baɗemme. ⁸ Náwa názu á kwaramisa Shedekwe Cufedde an duksa-aha ṅanna: Máki zlaɓe aṅkwa mekere á zuṅṅwire am mashidi ṅanna wá, zlaɓe ɓaaka barama ge dem slede na cudefde jipu na. ⁹ Duksa-aha na tá maganá emnde sem vatená na wá, tá maga ba garava una mí zharaná miya kina. Baɗemme á sadake-aha ṅanna, á dzegwánka baraterá ervaunɗe ge emnde. ¹⁰ Una ṅanna á kwaraterse ba elva á náza za, geni a zarza una, a zarka una, antara elva á náza sha, ira elva á tseɗaṅṅire. Baɗemme á shairiya-aha ṅanna ba iga-aara emtsaade, dem sarte na Dadaamiya á de mbaɗesebade duksa baɗemme aṅwaslire.

¹¹ Kina wá, samsa Yaisu *Almasiihu, ba ṅane una male á *liman-aha baɗemme, a sanaa ba ṅane duksa shagera na mi shanaa miya áza Dadaamiya. ṅane aṅkwa á maga slera-aara am tate na jauje ge mashidi á kelise na ndza ta maganaa emndimagwaha werre na. Ta maganaa emnde ka tate ṅanna, una ṅanna slera á Dadaamiya an ire-aara. ¹² Am sarte na Yaisu a duwa á dem tate na cudefde jipu na wá, daaka an uzhe á usale, bi an uzhe á egdze á dalau, amá a duwa an uzhe á ire-aara ba ge ṅane. A demhe ba ser palle, daaci hyevhye ge lya emnde baɗemme dem ba ge dekiɗeki. ¹³ Itare ba ta icetaa usale, bi egdze á dalau, daaci ta ucaterve uzhe-aara ge emnde na d'abaraaka shairiya á Dadaamiya, bi ta icetaa gyaale á esla, ta deraahe an kára, ta kutaterva kelpakara-aara. Má magarnaamaga baɗemme áte una á ndahaná *tawraitá wá, ma ware una ndza a dzaleve áte shairiya á Dadaamiya keni, an bara haypa-aara. ¹⁴ Daaci má uzhe á dabba ndza an hákuma estuwa ge bara haypa, sakwa uzhe á Yaisu Almasiihu emtu? Yaisu keni ɓaaka duksa mándzawe áte ṅane dekiɗeki. An hákuma á Shedekwe Cufedde na á nja ba ge dekiɗeki na, a naba yanaa shifa-aara ge Dadaamiya. Uzhe-aara na a puwanvaa ṅane na

wá, á baramiyá haypa ge miya, á ekhyamiya ervaunċe geni mí maganá slera ge Dadaamiya Saksage.

¹⁵ Adaba una ɲanna, Yaisu wá, slemela emnde ba ɲane antara Dadaamiya. Ba ɲane una á mará namána anwaslire na a nguċateraa Dadaamiya ge emnde na. Adaba una ɲanna, baċemme á emnde na a dzeratersaa Dadaamiya geni ta emnde-aara na, tá de lyevaalye duksa shagera na a ba Dadaamiya am namána-aara, á de vaterteva na. Duksa ɲanna ba seke ta zu am warita, baaka slelyatervulye dekiċeki. Tá de shá una ba seke warita adaba emtsa á Yaisu Almasiihu. An emtsa-aara ɲanna, a de lyatersaa ɲane emnde am haypa na ta maganaa itare werre, am sarte na tá daba emgyegwe á namána.

¹⁶ Má anƙwa ura a yaa nasherire á nalmane-aara, geni má de keċaakeda ɲane, tá de teganá emnde-aara áte una a ndasaa ɲane wá, sey tá paka ba má keċaakeda ɲane emtsaċe, lauktu tá tega warita ɲanna. ¹⁷ Má edda una a ndaase nasherire á nalmane-aara na tá de záná emnde am warita na zlaċe á ba an shifa-aara wá, baaka ura á maga názena a ndasaa ɲane na, sey má keċaakeda ɲane, lauktu tá emmága. ¹⁸ Ba namána á zunɲwire na ndza a maganaa Dadaamiya werre na keni, sey máki jarja dabba emtsaċe, lauktu á gevge duksa na a ndasaa ɲane na. ¹⁹ Am sarte ɲanna maa, nabi Muusa a palaternahe shairiya-aha á Dadaamiya na am *tawraita na baċemme ge emnde. Daaci a eksante uzhe á egdzar esla-aha, antara usale-aha, a kante yawe, a icevaa erva á nafa umele tá dahaná an isaup, antara úgje á duksa umele hanɲe. Daaci a wecanve uzhe antara yawe na ge wakita á *tawraita, a wecaterve ge emnde na tá katafke-aara keni baċemme. ²⁰ Am iga a una ɲanna maa, a ba ɲane á elvan ge itare: Una na wá, uzhe na Dadaamiya a magaa namána an ekkure an ɲane, tsufautsufa ba shagera. ²¹ Zlaċe áċaliye, nabi Muusa a de wecanve uzhe na ge mashidi na ta maganaa an kelise na, antara kazlaɲa á mága slera á limanire na am huċe-aara na baċemme. ²² Áte názena á ndaná *tawraita wá, cekwa duksa na tá wecanveka uzhe na geni tá ganvege cuċeċċe á katafke á Dadaamiya. Má puwaraaka uzhe wá, Dadaamiya á yateraarka haypa ge emnde dekiċeki.

Yaisu *Almasiihu a bezateraa haypa ge emnde an uzhe á ire-aara

²³ Ate una á ndaná *tawraita á Muusa wá, má jarejja dabba wá, ma uwe keni tá naba ganvege cuċeċċe an uzhe-aara. Amá a viyamiyarka geni slera á limanire zunɲwe na wá, ndza ba garava-aara ge jirire á duksa na am samaya na. Jirire-aara na am samaya na wá, sey uzhe na jauje ge uzhe á dabba, una ɲanna uzhe á Yaisu *Almasiihu. ²⁴ Náwa cenamiyancena geni Yaisu Almasiihu demde á dem tate na cuċeċċe jipu na. Amá wá, am mashidi á kelise na ndza ta maganaa emndimagwaha ka, una ɲanna ndza ba garava-aara ge jirire á tate na Dadaamiya á njá ámkwa na.

ɲane zlaazlala á dem samaya, tate na Dadaamiya á njá átekwa na. Kina wá, ɲane anƙwa á katafke á Dadaamiya, anƙwa á magamiya wedera á miya baċemme. ²⁵ Male á *liman-aha wá, ɲane ba kelaa sakanderi á duwa an uzhe á dabba á dem tate na cuċeċċe jipu na. Amá Yaisu wá, ɲane daaka an uzhe á dabba á de katafke á Dadaamiya. ɲane a yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, a magaa ba ser palle ɲanna, daaci hyevhye náza á dem ba ge dekiċeki. ²⁶ Ma andze a

magaa sadake-aara ser kwakya wá, kwaye am fakte á duniya dem halavuwa-aara keni, ma andze á sha ba zlada. Amá, a shu zladá-aara ba ser palle. A semhe ba ser palle ŋanna herzhe an halavuwa á duniya na, a se yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, geni ma vaatara keni, á barateraabara haypa-aha-aatare ge emnde, baaka hákuma á haypa mazla-aara. ²⁷ Baďemme á emnde, ma ware keni á de emtsa ba ser palle. Am iga á emtsa maa, tá de katafke á shairiya á Dadaamiya. ²⁸ Yaisu *Almasiihu keni a emtsa ba ser palle. A yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, geni á barateraabara haypa-aha-aatare ge emndimagwaha. Á de sawa zlađe ádaliye, amá sawa-aara ŋanna wá, á se baraterá haypa ka mazla-aara ge emnde, amá á se enzla ba emnde na ni tá aŋkwa ufa ŋane na.

10

¹ Shairiya-aha na am *tawraitá á Muusa na wá, á maramiya ba gáráva á duksa shagera na mi shanaa miya kina. Shairiya-aha ŋanna, ba garava-aara ka wá, jirire-aara ka. Male-aha á *liman-aha wá, ba kelaa sakanderi icaransaka đekideki ge dá sadake á de katafke á Dadaamiya am tate na cuďeďde jipu na. Má estuwa wá, una á dzegwánka đekideki melateru ge emnde geni tá geve cuďeďde á katafke á Dadaamiya. ² Ma andze emnde tá shansha cuďeďdire náza dem ba ge đekideki aďaba sadake ŋanna wá, ma andze á enzleka ervaunđe-aatare mazla-aara áte elva á haypa, ma andze tá ádalika á maga sadake mazla-aara. ³ Amá sharánka una ŋanna, baira đeme sadake-aha ŋanna á yehaterante haypa-aha-aatare ba kelaa sakanderi. ⁴ Aďaba uzhe á dalau antara uzhe á usale á hyefka đekideki ge bára haypa.

⁵ Aďaba una ŋanna, am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a ba ŋane á elvan ge Dadaamiya:

Uzhe á dabba antara sadake-aha umele, baaka wedera á ŋa an ŋane. Aďaba una ŋanna ka give urimagwe, geni yá se yá shifa-aaruwa á katafke á ŋa.

⁶ Sadake á dabba-aha na tá epshaká emnde, antara sadake á bara haypa na wá, baaka wedera á ŋa an ŋane mazla-aara.

⁷ Ya ndaaka aďaba una: Náwa iya, Dadaamiya-aaruwa, sanemse á sem duniya, ya se maga názena ká kataná ka, ba seke una ta puwete am wakita á ŋa arge iya na.

⁸ Am zunŋwire keni, a ba Yaisu á elvan ge Dadaamiya: «Uzhe á dabba-aha antara dabba-aha na tá epshaká emnde na, antara sadake á bára haypa, ira sadake-aha umele, una-aha ŋanna baďemme higakarka.» Sadake-aha ŋanna tá magáná á ba áte una á ndaná *tawraitá tsa kalkale, aley Dadaamiya lyiyaaka. ⁹ Daaci á ba ŋane zlađe ádaliye: «Náwa iya sanemsa á sem duniya, ya se maga názena ká kataná ka.» Elva-aara ŋanna wá, á palaamiyá una ni Dadaamiya á liyieka sadake werre na mazla-aara, a naba mbedese an sadake umele. ¹⁰ Miya wá, gamiyevge emnde cuďeďde á katafke á Dadaamiya, aďaba Yaisu *Almasiihu maganaamaga názena á kataná Dadaamiya, a yaa shifa-aara ba ser palle sadake na.

¹¹ Baďemme á *liman-aha wá, ma ware-aatare keni má daada áte ŋane, ba kelaazare baaka njinja-aatare đekideki am slera-aatare ge fa

sadake-aha á emnde á katafke á Dadaamiya. Sadake-aha ṅanna keni baraaka haypa á emnde dekiḍeki. ¹² Amá Yaisu Almasiihu ṅane a naba yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya. Ba ṅane una an hakuma á baraterá haypa ge emnde dem ba ge dekiḍeki. Am iga a una ṅanna maa, zlaazlala á dem samaya, aṅkwa á njá am naḍafa á Dadaamiya, ¹³ á páká sarte na ni Dadaamiya á de gatervege kelaade-aha-aara tate á puwa sera-aara na. ¹⁴ An sadake-aara ṅanna ndza a maganaahe ba ser palle na wá, a baraterse an una ṅanna erwaunde ge emnde na a dzeratersaa ṅane, garevge emnde cuḍeḍe náza á dem ba ge dekiḍeki na.

¹⁵ Shedekwe Cuḍeḍe keni aṅkwa á bamiyanba geni ba sadake-aara palle na hyevhye. Adaba ndza a ba ṅane:

¹⁶ A ba Yaakadada Dadaamiya: Náwa ṅane duksa na am namána-aaruwa yá de magaterán ge emnde-aaruwa: am sarte ṅanna yá de ṅaternaṅa shairiya-aha-aaruwa am ire-aatare, yá de magaterá pute geni á seska am eṅkale-aatare dekiḍeki.

¹⁷ Daaci a ba ṅane zlaḍe ádaliye: Yá de yateraarye haypa-aha-aatare, yá de ṅaterka am erwaunde mazla-aara. ¹⁸ Máki yateraarye Dadaamiya ge emnde wá, elva a sadake umele baaka mazla-aara.

Gaumiyaṅtege á deza Dadaamiya

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, baaka názu á piyamite ge dem tate na ni cuḍeḍe jipu na. Adaba Yaisu a puwaa uzhe-aara adaba miya. ²⁰ Yaisu ṅane a naba tanve kacakaca á dzegwa na ni ndza am dagave á miya antara tate na cuḍeḍe jipu na. A vamitaa ṅane baráma á dem tate ṅanna, geni mí shansha shifa na á zleka na. Kacakaca á dzegwa na a tanvaa ṅane na wá, amaana vuwa-aara ba ge ṅane. ²¹ Miya, shamiyansha *liman yaikke, á kwaraterá ṅane emnde na tá am huḍe á há á Dadaamiya baḍemme. ²² Ba seke una ni Yaisu a weramiyante barama na wá, mi zlalawa á de katafke á Dadaamiya an erwaunde á miya palle, magaumika shaige dekiḍeki. Adaba Yaisu a baramise erwaunde an uzhe-aara, a baramive an yawe tseḍaṅṅe. ²³ Yaumiyanka mága seydire á shifa na á zleka na, a ba Dadaamiya á de vamiteva na. Adaba má ṅane ndaasendaha elva wá, á eptseka elva-aara dekiḍeki. Daaci naba faumitarfe á ba áte názena a ndasaa ṅane, magaumika shaige dekiḍeki. ²⁴ Magaumimága wáyávire am dagave á miya, ma ware keni a fanemfa ndzeḍa am vuwa ge ukfeṅara, geni a emmága shagerire antara wayavire ba kelaazare. ²⁵ Náwa emnde umele mbarsembe icanse sem jahava, una ṅanna shagerka dekiḍeki. Daaci yaumiyanka jahava átirpalle, ma ware keni a fanemfa ndzeḍa am vuwa ge ura. Adaba diyakurdiya geni herzhapteherzhe sawa á Yaakadada Yaisu.

²⁶ Má ura diyaadiya jirire á Dadaamiya, aley á maga ba haypa an niya wá, baaka sadake na ni á de barannaabara haypa-aara ṅanna. ²⁷ Má ura á maga jeba á haypa ṅanna wá, sey á njá á ba an lyawa, adaba Dadaamiya aṅkwa eppaka an shairiya, á de záterá kara á jahanama antara kelaade-aha á Dadaamiya umele. ²⁸ Diyakurdiya geni má ura cuḍucude *tawraitá á Muusa, emnde buwa bi keye naranna an ice-aatare átire á maga duksa ṅanna wá, daaci tá já ba shifa-aara, tá zanvarka dekiḍeki. ²⁹ Má bikere á edda una a cuḍu tawraitá á Muusa ni estuwa wá, náza á edda una a epsawaa *Egdza á

Dadaamiya antara Shedfekwe Cufedfe na á magaminá ṅane ṅurna á daba Dadaamiya na, á tsaaka an una ṅanna. Adaba edda-aara a zharaa uzhe á Egdza á Dadaamiya na ba seke duksa ba dey. Uzhe na ni Dadaamiya a ṅudateraa namána an ṅane ge emnde bademme, ṅane keni a baranaa ba uzhe ṅanna tsa. ³⁰ A ba Dadaamiya á ba an ire-aara wá:

Diyandiya ya zlaḍa na ni yá de faara ya ge edda una má kwalevkwale ge d'abidaba na. Yá de pelatersepele mandzawire na tá maganá itare bademme.

Diyamiyeddiye ganakini má Dadaamiya ndasendahe elva-aara wá, sey á ganvege. Zlaḍe ádaliye, aṅkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Ba Yaakadada una á de maga shairiya á emnde-aara. ³¹ Dadaamiya wá, ṅane edda á shifa. Daaci watse laruwa ge edda una ni má de ṅanaaṅa shairiya á katafke-aara.

³² Yehanteyeha midalire na kwa maganaa kure werre am sarte na lyakurvalya Yaisu. Kwakya zlaḍa na ndza kwa shanaa kure áza emnde, aley kwa naba bashuhe. ³³ Adaba am sarte umele, ta zlazlakurzlaḍle emnde á katafke á zlamaha, magarakuránmaga laruwa kwakya. Am sarte umele zlaḍe ádaliye, kure shakuransha ire á kure, kwa de ekhyateraa ervaunḍe ge emnde na tá am jeba á zlaḍa-aha ṅanna. ³⁴ Kwa de zatervaare ge emnde na tá am dangay adaba zhara á Yaisu. Am sarte umele ta naba lyevaa nalmane á kure emnde an ndzedfa, aley kwa naba yateranhe á ba an higa, adaba diyakurdiya ganakini kure shakuransha una ni jauje ge nalmane-aha umele bademme, nalmane na a zleka d'ekideki na. ³⁵ Fakurantaufe fetarfire á kure shagera, daaci yawánka. Naba fautarfe áte Dadaamiya. Adaba edda una má kezlanveka fetarfire-aara, á de shá laḍa yaikke áza Dadaamiya. ³⁶ Estuwa, shagera ba kwá farvaunḍe, kwá maga názena á kataná ṅane, lauktu á de vakurte duksa na a ndanaa ṅane na. ³⁷ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

A juwa ba cekwaṅgudí, aṅkwa á sawa edda una ni mí pakaná miya na, á shekwaaka mazla-aara.

³⁸ Edda una dzayye ervaunḍe-aara, á de shá shifa na á zleka na, má kezlanveka fetarfire-aara áte iya dem halavuwa-aara. Amá edda una kezlanvekezle fetarfire-aara wá, yá de higarka ge ṅane.

³⁹ Amá miya wá, tamanka ganakini mí de geva am dagave á emnde na tá aṅkwa eptsá á dem kataliye am fetarfire-aatare, tá átira keḍa na. Miya wá, aṅkwa fetarfe á miya áte Dadaamiya, daaci mí shansha shifa na á zleka na.

11

Fetarfire á emnde á Dadaamiya werre

¹ Fetarfire na wá, amaana njeta áte duksa na á tamaná ura, geni duksa ṅanna á de gevge ba jirire na. Ma á náńka duksa ṅanna an ice-aara keni, diyaadiya geni baaka shaige am huḍe-aara. ² Emnde á Dadaamiya werre keni ndza ta fetaare ba estuwa áte ṅane. Adaba una ṅanna ndza hayaterhaya Dadaamiya.

³ An fetarfire á miya mi diyeddiye geni duksa bademme wá, ndza a nderanaa ba Dadaamiya an elva-aara. Daaci bademme á názu aṅkwa

á zharaná ice á ura na wá, a nderanaa ba Dadaamiya an názu á taa nánka ura.

⁴ An fetarfire ṅanna, Habila a vante sadake á nasherire-aara ge Dadaamiya jauje ge una a vantaa Kayinu. Adaba fetarfire-aara wá, Dadaamiya a naba vante jirire. Dadaamiya lyevaalya sadake-aara, a naba maranánhe ganakini hayanhayire. Daaci Habila ṅanna wá, ma emtsamtsa ba ṅane keni, labare-aara á eksa ba slera sem vatená, adaba fetarfire-aara.

⁵ Á ba an fetarfire ṅanna, Anuhu ndza nánka emtsa dekideki, a naba kapte á dem samaya an vuwa-aara bademme, puwarteka ice áte ṅane dekideki, adaba danda Dadaamiya ba estuwa. A ba wakita á Dadaamiya wá, Dadaamiya ndza hayanhaya Anuhu ṅanna, daaci a naba eksante ba estuwa. ⁶ Baaka duksa na ni ura á shá haya an ṅane áza Dadaamiya sey á ba an fetarfire palle. Ma ware una á seza Dadaamiya keni, sey á fetarfe geni Dadaamiya wá, anṅwa ba jirire. Sey á diyeddiye geni Dadaamiya á yaterka emnde na ni tá anṅwa ganáptega ge ṅane.

⁷ Á ba an fetarfire ṅanna *Nuhu keni ndza a fansarfe ge Dadaamiya. Dadaamiya a balanse elva-aara am wahayu, zlaḅe nánka tsa duksa ṅanna emtsaade, amá a naba fansarhe. A naba nderaa paare á yawe yaikke áte una a kwaransaa Dadaamiya am wahayu na. Daaci ta demhe antara emnde-aara bademme. A lyaterse estuwa Dadaamiya am yawe na ndza a balansaa ṅane. Adaba una ṅanna a naba marateranhe ge emnde geni ṅateraṅa shairiya, adaba fartarka áte Dadaamiya. Amá ṅane wá, shansha jirire áza Dadaamiya adaba fetarfire-aara.

⁸ Á ba an fetarfire ṅanna zlaḅe adaliye, ndza fansarfe Ibrahimia ge Dadaamiya. A naba duhe á dem larde na a bannaa Dadaamiya ge de nja amkwa, á de gev náza-aara larde ṅanna. Ba tate ṅanna keni ndza diyaaka emtsaade Ibrahimia, aley a naba duhe. ⁹ An fetarfire-aara a naba nja am larde ṅanna ndza a fannaa Dadaamiya ge ṅane am namana-aara. Ma gevka ekse-aara miyenne keni, a naba nja áhuwa. Ndza a nja á ba am *bere á kacakaca ba estuwa, lauktu ta melsaa tara Isiyaaku antara Yakubu larde á namána ṅanna, itare keni ta nja á ba am bere á kacakaca ba estuwa. ¹⁰ Ibrahimia a fansaare estuwa ge Dadaamiya na wá, adaba njantenja am ervaunḅe-aara ganakini watse á daada á dem berni na a nderanaa Dadaamiya am samaya, baaka badza-aara dekideki na.

¹¹ Saraatu keni ba estuwa. An fetarfire-aara a naba shaa huḅe, gevge emgyegwe á mukse tsa. Adaba diyaadiya geni Dadaamiya na a banaa watse á de vanta egdzere na, á iceka fida dekideki. ¹² Adaba una ṅanna, ba Ibrahimia palle, ṅane una ndza gevge emgyegwe á zhele kurcumme, ndza baaka elva a ya egdzere ázenjara mazla-aara, ba ṅane ṅanna wá, a naba yehe egdzere baaka kezlakula á eggye-aha-ṅara, ta ba seke shiili na am guwa na, ta ba seke terlyakwa na áte samaya.

¹³ Emnde á Ibrahimia ṅanna ta matsaa ba estuwa, yáranka fetarfire-aatare dekideki. Amá itare an ire-aatare wá, pakarvaaka duksa-aha ṅanna ndza a baterna Dadaamiya na. Duksa palle wá, ndza njarantenja am ervaunḅe-aatare geni baaka shaige áte názu a ndasaa Dadaamiya. Daaci ta higa jipu áte duksa-aha ṅanna. Baira ndza ta

enndáhá ba parakke geni itare ta ba seke wayve-aha am duniya na, tate á nja-aatare miyenne wá, áhuna ka. ¹⁴ Emnde ɲanna, am nja-aatare wá, shebarka dekideki ganakini anƙwa larde-aatare ba giraara watse tá zláá á de njá am huđe-aara. ¹⁵ Dzamarka dekideki áte ekse-aatare na ndza ta segashe am huđe-aara na. Ma andze tá kátá tate na ndza ta sawa átekwa wá, sey ma tá shantaushe ge barama á eptsá á dehuwa. ¹⁶ Amá dzamarka itare una ɲanna dekideki. Itare wá, anƙwa tate umele am ire-aatare, amaana: samaya. Una ɲanna jauje ge tate na ndza ta sawa átekwa na. Adaba fetarfire-aatare ɲanna wá, á wanka shaige dekideki ge Dadaamiya geni tá dáhá ɲane an Dadaamiya á emnde ɲanna, a tsatsateraa berni yaikke ázeɲara.

¹⁷⁻¹⁸ Á ba an fetarfire ɲanna zlaɓe ádaliye, Ibrahimá á kátá icaná egdza-aara palle ba ɲane sadake-aara ge Dadaamiya. A ba Dadaamiya á elvan ge ɲane: Iciyantice egdza á ɲa Isiyaaku sadake-aara. An elva-aara ɲanna wá, a se gya ba hala á Ibrahimá, adaba ndza a bantsa ba ɲane am namána-aara geni eggye-aha á ɲa, wulfe á Isiyaaku, tá de gevge kwakya. ¹⁹ Ibrahimá á kátá icetaa egdza-aara na wá, adaba diyaadiya geni Dadaamiya an hákuma á shifeta emnde a faya. Am sarte na Dadaamiya a naba piyante ge Ibrahimá na wá, Isiyaaku wá, ba seke a tsete am faya.

²⁰ An fetarfire, Isiyaaku a gaterar barka ge tara Yakubu antara Isuwa. Am gá barka-aara ɲanna wá, a bateraa názu á de magava á katafke. ²¹ An fetarfire ɲanna, Yakubu keni am sarte na gevge emgyegwe a juwa ba emtsa, a naba gaterar barka ge egdzara á Yusufa buwa. A tsetehe áte zade-aara, a galante Dadaamiya.

²² Á ba an fetarfire ɲanna, Yusufa keni am sarte na gevge emgyegwe a juwa ba emtsa, ndza a enndaha elva á segashe á emnde-aatare, egdzara á *Iserayiila am larde á Misera. Ndza a kwaratersekwere bademme náza na ni watse tá maganá an hyehye-aara má emtsamtsa ɲane.

²³ Tara eddeɲara antara emmeɲara ge Muusa keni ba estuwa. An fetarfire-aatare am sarte na yaireye Muusa, naránna geni zariya egdza-aatare, daaci magarka lyawa dekideki ge ya elva na a tsanaa sleksu *Firawna. Ta naba shebanvehe am mba dem tere keye.

²⁴ Adaba fetarfire ɲanna, am sarte na waltewala Muusa, eksarka mazla-aara geni tá dahaná an eggyeɲara ge sleksu *Firawna. ²⁵ ɲane a hayaa ba tá shá zlaɗa átirpalle antara emnde á Dadaamiya, arge una ni á njá am geɗa am sarte cekwaɲgudí, amá slehaypa. ²⁶ Ndza diyaadiya geni ambane ba sha epsawa áza emnde adaba Almasihu na watse á belaná Dadaamiya á sem duniya na, arge una ni á zuze duniya an nalmane na an ndaaka am larde á Misera na. Adaba ɲane a fete ire-aara áte laɗa na á de vantá Dadaamiya na.

²⁷ Adaba fetarfire-aara ndza sessa Muusa am larde á Misera. Slekse á Misera jaaja ervaunɗe, amá ɲane magaaka lyawa-aara dekideki. Baaka lambe-aara ba seke ɲane anƙwa á nanna Dadaamiya an ice-aara. ²⁸ Ba Muusa ɲanna zlaɓe ádaliye, adaba fetarfire-aara, a kwaraterse ge emnde a *Iserayiila geni a wecarweca uzhe á dabba áte wakyyi-aha-aatare, geni malika na a se ceɓa makaji-aha na a demka á dem mba-aatare. Daaci Muusa a tsaa muɲri á una ɲanna tá anƙwa emmága ba kelaa sakanderi. Tá dáhá muɲri ɲanna: *Paska.

²⁹ Á ba an fetarfire ṅanna zlaḅe ádaliye, emnde a *Iserayiila ebzarubze haye kyaṅṅe áte shiili cakasse ba seke ndza baaka yawe am guwa yaikke ṅanna, amá ba ta demhe ge emnde a Misera wá, a naba ndateruhe ge haye.

³⁰ An fetarfire-aatare, ndza zazaraazaza emnde a Iserayiila dala yaikke na emnde a Yairikau ta jantaave ge ekse-aatare an ṅane. Ba kelaazare wá, ta de jantaave ser palle áte una ndza a kwaratersaa Dadaamiya. Am hare ge vuyire wá, zazaazaze dala yaikke ṅanna baḍemme. ³¹ Ndza aṅkwa mukse zaware umele, zhara-aara Rahab. Adaba fetarfire-aara áte Dadaamiya, a naba lyevaa emnde a Iserayiila na ta se gya nasherire á ekse-aatare á dem mba-aara. Daaci am sarte na emnde a Iserayiila ta cebaa emnde a ekse na wá, ta yaa ṅane an shifa.

³² Yá maganá estara kina? Adaba cekwa sarte ganakini yá palakurnaapala labare á fetarfire á emnde á Dadaamiya umele, seke tara Gidiyaun, Barak, Samsaun, Yaifta, *Dawuda, Samiyail, ira nabi-aha umele. ³³ An fetarfire-aatare emnde ṅanna ndza garega ndzedá arge larde-aha umele. Baḍemme á názena ndza a baternaa Dadaamiya am namána-aara sharánsha an fetarfire-aatare, dzalarefka áte unṅule-aara. Emnde á Dadaamiya werre ṅanna wá, ba ervere keni dzegwánka wera we-aara ge magatera emtaṅkire. ³⁴ Adaba fetarfire-aatare, ba derve á kárá keni zaterka emnde ṅanna. Zlaḅe ádaliye, ndza tá kátá cebaterceḅa kelaade-aha-aatare an katsakar keni, ta ganaa ba itare ndzedá. Ndza baaka payḍa-aatare, amá an fetarfire-aatare wá, ndza ta emnde a ndzedá ba itare. Mbarmbe wáva jipu, ma vaatara keni sey tá bakáterá ba itare emnde a wáva á larde-aha umele. ³⁵ Á ba an fetarfire ṅanna zlaḅe ádaliye, ndza aṅkwa ṅwasha umele emtsaremtsa emnde-aha-aatare, amá naraterna zlaḅe ádaliye an shifa.

Amá emnde umele-aatare ndza naranna zlaḍa kwakya. Ma andze baránba ganakini tá dalika á ḍaba elva á Dadaamiya wá, ma tá naba yáteryá, amá eksaraareka una ḍekideki, ta eksese ba emtsa am zlaḍa ṅanna, lauktu á de tsatertetsa Dadaamiya, á de vaterte shifa na jauje ge una am duniya an emtakire na. ³⁶ Emnde umele keni naránna laruwa ba estuwa, ta epsawateraahe, ta gyegaterse an ja, ta puwateremhe am kaderci, ta zlaṅateruhe am danṅay. ³⁷ Emnde umele ndza ta cebaa ba shifa-aatare an nakwa, emnde umele ndza ta ḍatsaterthe bubuwa, emnde umele ndza ta cebateraa an katsakar, emnde umele keni ndza ta zadateremhe am sleḍe ba estuwa, garevge talaga-aha, ta ṅguḍaa ba gwagwa, sharaterushe wahala, magarateránmaga palasa jipu. ³⁸ Ta naba nja áte ḅala-aha umele am kaamba, antara áte ire á wa-aha, ta hare am hwalakwa-aha antara am evege-aha. Emnde ṅanna wá, baaka arge itare an jirire. Zlaya-aatareka ḍekideki nja am duniya á laakire na.

³⁹ Emnde ṅanna baḍemme wá, hayaterháya Dadaamiya, adaba fetarfire-aatare áte ṅane. Amá wá, pakarvaaka an shifa am duniya na názena ni a baternaa Dadaamiya geni á de vaterteva na. ⁴⁰ Adaba uwe? Áza Dadaamiya wá, ndza an tsatse duksa ṅanna zlauzle, geni á geramika antara itare ḍekideki, mí de lyiyaná á ba átirpalle antara itare cuḍeḍire na á de vamita ṅane. Una ṅanna duksa na shagera ge miya.

12

Dadaamiya Eddemiya baɗemme

¹ Daaci miya wá, emnde a fetarfe ɗanna ba seke tá jamitaave á ba an je. An fetarfire-aatare ɗanna, tá kwaramisá itare fetarfire áte Dadaamiya. Adaba una ɗanna, miya keni yaumiyanya haypa-aha na wayaaka mi pakyava ɗekideki na, valyawamiyaavalya gwatama na a piyamite de katafke áte barama á Dadaamiya na baɗemme, mí zlalawa á ba de katafke, kudaumika. ² Zlaɓe ádaliye, zharaumizhara ba sera á Yaisu, adaba a magaminaa ba ɗane ɗurna geni mí fetarfe, á de zlamiyansauwa ba ɗane zlaɓe ádaliye ge fetarfire á miya ɗanna. Yaisu ɗane a naba eksaarhe geni ta ja shifa-aara áte dzaŋgala, wanka zherwe ɗekideki ge emtsa estuwa, adaba a fete ire-aara áte higa na á de vantá Dadaamiya na. Kina wá, ɗane aŋkwa am naɗafa á Dadaamiya am sleksire-aara.

³ Dzamaumidzámá ba shagera emtaŋkire na ni ta maganta emnde a haypa ge Yaisu na. Nja ba zlaɗa na ta magannaa emnde ɗanna, a naba bashuhe baɗemme. Slaslauslasle á ba áte náza-aara emtsaade, lauktu mí de shá ndzeɗa am zlaɗa-aha á miya keni. ⁴ Ge jirire wá, ekkure keni kwá aŋkwa wawa jipu geni kwá janaaja haypa. Amá wá, zlaɓe jerka edda una ni emtsamtsá adaba una ɗanna am dagave á kure. Daaci gazlauka ɗekideki. ⁵ Viyakurnaaviya elva na ndza a bakurnaa Dadaamiya ge vakurte ndzeɗa an ɗane na emtu? Nawa a ɗakurte an egdzara-aara. Adaba aŋkwa am wakita á Dadaamiya, á ba ɗane:

Egdza-aaruwa, má ya Yaakadada Dadaamiya, yá aŋkwa giyakgiya wá, sey ká fa hyema áte elva ɗanna. Ma yá valakarvale keni, á guleka higa á ɗa áte iya.

⁶ Adaba iya Yaakadada wá, yá giya edda una ni wayanwaya na, yá ja ba edda una ni gevge egdza-aaruwa na, a bina.

⁷ Aŋkwa egdzere ni á giyeka eddeɗara ɗekideki emtu? Daaci áte zlaɗa ɗanna wá, kwá naba diyeddiye geni á dzerakursaa ba Dadaamiya, kwa ba seke egdzara-aara. Má estuwa wá, bashawabasha baɗemme á zlaɗa-aha na shakursha na, lauktu kwá de shansha nampire-aara. ⁸ Á giyatera ba estuwa Dadaamiya egdzara-aara. Daaci máki á giyakurka kure wá, kwa egdzara-aareka ɗekideki, kwá ba seke masagwa-aha am emnde-aara.

⁹ Zlaɓe ádaliye, dada-aha a miya am duniya keni ndza ta giyamigiya, ndza mí fa zherwe áte itare. Daaci faumifa zherwe áte Eddemiya na am samaya na keni. Má má aŋkwa fa zherwe áte ɗane wá, mí de shá shifa na á zleka na. ¹⁰ Dada-aha a miya na ta yamiya am duniya na wá, ndza ta giyamiya á ba am sarte na mi egdzara mesheshe, ba seke una ta beranaa itare ge shagerire. Amá Eddemiya na am samaya na wá, ɗane á giyamigiya geni á famiyem ndzeɗa am vuwa, lauktu mí gevge emnde cuɗeɗe ba seke ɗane. ¹¹ Má Dadaamiya aŋkwa giya ura wá, vacite ɗanna wá, zlaɗa áte edda-aara, baaka higa-aara ɗekideki. Amá má zlauzle zlaɗa ɗanna wá, edda una má diyeddiye nampire á zlaɗa ɗanna wá, á shá hairire antara zlalava shagera áte unjule á Dadaamiya.

Faufa hyema áte ire á kure

¹² Diyakurdiya tsawe ganakini Dadaamiya á yanka giya egdzara-aara wá, daaci a guleka higa á kure, naba daumbare á de katafke áte unṅule-aara. ¹³ Tá aṅkwa emnde umele am dagave á kure, ta ba seke emnde a dere, cekwa ndzedá-aatare áte unṅule á Dadaamiya. Daaci dábauḍaba unṅule na shagera na, geni a dzalarevka áte unṅule ṅanna, amá a sharansha ndzedá átekwa.

¹⁴ Tatayautataya nja lapiya antara emnde baḍemme. Tatayautataya an ervaunḍe á kure palle, geni kwá gevge emnde cuḍeḍḍe áza Dadaamiya. Adaba má baaka una ṅanna wá, ma ware edda-aara keni á taa daaka á deza Dadaamiya. ¹⁵ Faufa hyema áte ire á kure, geni ma ware á kure keni a yanaaka ṅurna á Dadaamiya. Adaliye, faufa hyema geni a jerka ura am dagave á kure ni mándzawe zlalava-aara. Ura estuwa á melateruka ge emnde áte barama á Dadaamiya, baira á badzaterbádzá ba seke namgena am dagave á hiya am fe. ¹⁶ Zlaḍe ádaliye, faufa hyema áte ire á kure, geni a jerka ura ṅuḍi am dagave á kure, á feka zherwe áte názena a wayanantaa Dadaamiya, ba seke Isuwa werre. ṅane wá, a naba velu makajiyire-aara ira warita á makajiyire baḍemme adaba zu duksa ser palle. ¹⁷ Ba ekkure keni diyakurdiya geni, am sarte na zlauzle veluvele wá, a deza eddenjara ágira a de kátá barka, amá a naba kwaleve ge eddenjara gar barka ṅanna. Baaka názu magaaka ṅane, antara yawe á kyuwa-aara campaukkwe átekwa, aley shanka pute geni á tsatsanaatsatse názena a badzanvaa ṅane.

¹⁸ Diyaweddiye geni tate á tse á kure ge kure á katafke á Dadaamiya wá, gevka seke náza á *Iserayiila-aha werre áte vuwa á wa Sina. Itare wá, ma tá naba dzegwandzegwa fetefa ba erva-aatare keni áte wa ṅanna. Ndza naranna nara á kárá yaikke áte ire á wa ṅanna, ndza naránna tabedammire antara gwehya, ira válale yaikke. ¹⁹ Zlaḍe ádaliye, ndza cenaráncena hula á duksa ba seke gaashi áte wa ṅanna, cenaráncena kwárá umele, kwárá ṅanna wá, ba kwárá á Dadaamiya. Am sarte na cenaráncena kwárá ṅanna wá, gazlargazla jipu, baira ta yeka ganakini a semka kwárá ṅanna mazla-aara á sem hyema-aatare. ²⁰ Adaba edda-aara a se balaterse elva na zlazláda áte itare. A ba ṅane, ma ware keni a feka erva-aara áte wa ṅanna. Una ma ba dabba keni sey tá jana á ba an nakwa, a zlauzle shifa-aara ba estuwa. ²¹ Duksa-aha ṅanna ta naaná itare na wá, gazlateraagazla jipu. Ba Muusa an ire-aara keni a ba ṅane: Gazlangazla, yá gyagye ba seke maagara ge lyawa, a bina.

²² Amá ekkure wá, estuweka. Ekkure kwa sete wa na tá dahaná an wa *Siyauna, am tate na átekwa berni á Dadaamiya Saksage. Berni ṅanna wá, ba Urusaliima na am samaya na. Kwa sem tate na ta átekwa malika-aha baḍemme baaka kezlakula-aatare na. ²³ Adaliye, ekkure, aṅkwa sleḍe á kure am dagave á nalga á emnde na tá am geḍa yaikke átevege Dadaamiya na. Emnde ṅanna ta ba seke makaji-aha átevege eddetare, zhara-aha-aatare baḍemme aṅkwa an puwa áza Dadaamiya am samaya. Ekkure wá, kwa seza Dadaamiya na á de kyaná ṅane shairiya á emnde baḍemme na. Ekkure dábakurtedaba emnde na tá aṅkwa áza Dadaamiya, a gatervaa ṅane cuḍeḍḍe am duksa baḍemme na. ²⁴ Ekkure, dakuraada á deza Yaisu. Ba ṅane una slemela emnde antara Dadaamiya, geni Dadaamiya á maga namána

aŋwaslire antara itare. Ekkure, dakuraada á deza Yaisu na, ɲane a gakurve cuƒeƒde an uzhe-aara na. Uzhe-aara ɲanna wá, aŋkwa á kwaramise duksa shagera gergere antara una mi tsahese áte uzhe á Habila.

²⁵ Daaci faufa hyema ba shagera áte ire á kure, eblyawanveka elva á edda una aŋkwa á bakurá elva na. Werre wá, baƒemme á emnde na ndza ta kwaleve elva á edda una ni á fater magiya an elva á Dadaamiya am duniya wá, eɲlarseka deƒiƒeki. Ge miya emnde na má aŋkwa cena elva á Yaisu na a sawa am samaya na keni, watse ba estuwa. Amaana, má kwalamiyevkwale, watse ƒaaka pute á miya umele geni mí eɲlesenɲle an ɲane. ²⁶ Ndza werre ɲanna wá, Dadaamiya a ndaase ba elva an kwara yaikke, daaci a naba gejaavte ge haha á ba an ndzeƒa. Kina keni elva-aara aŋkwa á bamiyánba geni watse á de emmága zlaƒe ádaliye ba estuwa. Amá antara ba samaya keni á de gejaava á ba an ndzeƒa, a bina. ²⁷ A ba ɲane, ƒuwaaka deƒiƒeki wá, baƒemme á názena a nderanaa ɲane, á de gejaava zlaƒe ádaliye á ba an ndzeƒa, lauktu tá de zlauzle ba estuwa. Daaci tá de juwa ba duksa-aha na ƒaaka halavuwa-aatare ge itare deƒiƒeki na.

²⁸ Máki estuwa wá, miya wá, slafauminaaslafe ba we á miya ge Dadaamiya an ervaunƒe á miya palle. Aƒaba ɲane a famiyaa yaikkire na ƒaaka halavuwa-aara deƒiƒeki na ge miya. Galaumigálá Dadaamiya, njauminja á katafke-aara an fesarfire am elva-aara, njauminja an lyawa-aara am ervaunƒe áte una á kataná ɲane. ²⁹ Aƒaba Dadaamiya na mí yeka ázeɲara na wá, ɲane slera-aara ba seke slera á kárá. Amaana, ɲane á shekwaaka keƒanaakeda názena hayánka ɲane.

13

Á kátá uwe Dadaamiya áza emnde?

¹ Ekkure emnde a fetarfe wá, yawánka mága wayavire am dagave á kure, njawinja ba seke egdzar mama. ² A viyakurarka elva á lyiya wayve-aha na tá se tsekwa am mba á kure. Fawaterufe hyema ba shagera, aƒaba ndza aŋkwa emnde umele ta lyevaa wayve-aha-aatare, faraterufe hyema ba shagera, mbate wá, wayve-aha ɲanna malika-aha. ³ Emnde na tá am dangay na keni dzamauterdzámá, zlaƒa-aatare ɲanna a gevge ba seke áte kure. Adaliye emnde na tá am zlaƒa-aha umele na keni, dzamauterdzámá ba seke kwa kerde antara itare am zlaƒa ɲanna.

⁴ Emnde baƒemme a faransarfe ge Dadaamiya am elva á nika. Am dagave á tara zhele an mukse-aara, ma ware-aatare keni a badzanveka cuƒeƒdiƒe á nika-aatare. Aƒaba Dadaamiya á de yanka záterá an shairiya, baƒemme á emnde a mága dakarire antara emnde a mága gwardzire.

⁵ Yawanánka ervaunƒe á kure ba ge waya shunƒu, naba higauhiga arge una aŋkwa am erva á kure, aƒaba a ba Dadaamiya: Yá aŋkwa antara ekka, ma vaatara keni, yá yanƒa dey. ⁶ Aƒaba una ɲanna, bawamiyánba ganakini Yaakadada, Dadaamiya-aaruwa aŋkwa am iga-aaruwa, ƒaaka lyawa-aaruwa, á magiya uwe urimagwe? Baaka shaige-aaruwa deƒiƒeki.

⁷ Yehauteyeha male-aha á kure na ndza ta balakursaa itare elva á Dadaamiya na. Yehauteyeha zlalava-aatare, antara fetarfire-aatare áte Dadaamiya dem halavuwa á shifa-aatare am duniya. Daaci ekkure keni fautarfe áte Dadaamiya ba seke itare. ⁸ Yaisu *Almasiihu wá, werre keni ndza ba ṅane, vatená keni ba ṅane ṅanna, ṅane á njá á ba áte una ṅanna dem ba ge dekidefeki. ⁹ Faufa hyema áte ire á kure, adaba tá anḳwa emnde na tá anḳwa jansaare ba itare an ire-aatare tsaha-aha umele gergere, ndza cenaranka emnde dekidefeki. Enḳalaawa, geni a kefarakuraaka áte baráma. Adaba a ba itare: sey má ura dabetedaba nade-aha áte elva a náza za bademme, lauktu á zlava ervaunde-aara. Cenauka una ṅanna dekidefeki. Sey an ṅurna á Dadaamiya palle. Bademme á emnde na ndza ta dabete jeba á nade-aha ṅanna, palle á názu ta shanaa itare ge nampire baaka.

¹⁰ Bademme á *liman-aha á Yahudiya-aha na kwasau zlafe tá faná ba sadake ge Dadaamiya am mashidi-aatare na wá, diyamidiya ganakini una mi shanaa miya áza Dadaamiya na, amaana emtsa á Yaisu na wá, náza-aatare ka, adaba itare zlafe diyarka nampire-aara.

¹¹ Male á liman-aha, má á daná sadake ge Dadaamiya adaba haypa á larde wá, tá ica dabba, á daná uzhe-aara á dem tate na cufedfe jipu na. Hyuwa á dabba ṅanna maa, tá de deraná áte iga a ekse-aatare.

¹² Náza á Yaisu keni ndza a mágava ba estuwa. Ta de jaa shifa-aara á ba áte iga a ekse ṅanna, a shu zladá áhuwa, geni á baraterá haypa-aha-aatare ge emnde bademme an uzhe á ire-aara. ¹³ Daaci máki estuwa wá, baaka nampire á jeba á nadina ṅanna mazla-aara. Saumisse, mi zlaláwa á deza Yaisu, mí de bashán ba kerde epsawa á emnde.

¹⁴ Adaba baaka ekse na mí njá am hude-aara dem ba ge dekidefeki am duniya na. Amá mí fete ire á miya áte ekse umele anḳwa, mí de njá amkwa dem ba ge dekidefeki.

¹⁵ Daaci galaumigala Dadaamiya, yawamiyanka. Má mí gálá Dadaamiya ṅanna wá, una ṅanna ba seke sadake á miya na mí vante ge ṅane adaba slera á Yaisu. Galaumigala zhera á Dadaamiya ge maraterá zhera-aara ge emnde bademme. ¹⁶ Viyawanaaka magatera maggwire ge emnde. Magaumága zezarzure an duksa na am erva á kure, adaba jeba á sadake ṅanna á vante higa kwakya ge Dadaamiya.

¹⁷ Cenaucena názena tá bakurná male-aha á kure, fawatersarfe ba shagera, adaba tá ufaná ba itare shifa á kure, Dadaamiya keni á de ndavateru ba ge itare slera na ta maganaa itare ge fakuru hyema. Daaci má ekkure keni kwá anḳwa fatersarfe wá, tá maga slera ṅanna á ba an higa. Má baaka una wá, tá higeka am slera ṅanna. Má gulaagula higa-aatare wá, slera-aatare á magakuránka payda ge kure.

¹⁸ Yawánka ṅala Dadaamiya arge ṅere. ṅere wá, diyanerdiya ba parakke geni dzayye ervaunde á ṅere, wayanerwaya njá maga duksa bademme á ba an unḳule-aara ma vaatara keni. ¹⁹ Duksa na yá kataná iya ázekure kwakya-aara wá, ṅalaunálá Dadaamiya geni a meliyumele, lauktu yá shansha baráma á eptsá á dezekure á ba áte watsewatsire.

Názena yá yekaná iya áza Dadaamiya

²⁰ Dadaamiya slevante hairire ge emnde, a tsantaa ba ṅane suni á miya yaikke am faya, amaana Yaakadada Yaisu. ṅane suni á miya á bá iya na wá, adaba ṅane a emtsehe adaba miya. Miya wá, mi

ba seke kyawe-aha-aara. An uzhe-aara, Dadaamiya a ɲgudamiyaa namána na á zleka dekiɗeki na. ²¹ Daaci a melakurumele Dadaamiya, geni kwá shansha mága názena á kataná ɲane baɗemme. A ganvega Dadaamiya namaari-aara am miya áte erva an Yaisu *Almasiihu, geni mí gevge áte una á kataná ɲane. Galaumigala Yaisu Almasiihu dem ba ge dekiɗeki. *Aamin.

Ga use am halavuwa á elva-aha

²² Egdzar mama-aha-aaruwa, kwaya ɲane egdza elva na ya puwkur-taa ya, geni yá vakurta ndzedá an ɲane. Elva ɲanna kwakyeka, daaci yá aɲkwa ɲalakurɲala, taslawá á kure, faufa ervaɲɗe, cenauvaacena elva ɲanna ba shagera. ²³ Ambane zlaɓe cenakuránka deme ganakini egdza emmemiya Timaute keni ta bantsa belaranaabela, sesse am daɲgay. Má samsa á sezeruwa wá, watse á puwisá ɲane ádeze kure.

²⁴ Gawaterga use-aaruwa ge male-aha á kure, antara emnde a fetarfe umele baɗemme. Emnde a fetarfe na tá am larde á Italiya keni tá aɲkwa gakur use-aatare. ²⁵ A magakuránmaga Dadaamiya ɲgurna ge kure baɗemmire á kure.

Wakita na a puwetaa YAKUBA

Ga use á Yakuba

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Yakuba, waladí á Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu, yá anƙwa á puwakurte wakita na, yá gaktur use ge kure bademme á emnde a Dadaamiya na kyarakuraakya á dem duniya bademme na.

Njá á emnde a fetarfe má shatersha zladá

² Egdzar mama-aha-aaruwa, ma a shakuraa am sarte-ara zladá keni, higauhiga an ervaunƙe á kure bademme. ³ Adaba ba kure keni diyakurdiya, ganakini máki tsakuraatse dzaɗɗaɗe, kezlakuranveka fetarfíre á kure am sarte njanna wá, kure kwá gevá emnde a farvaunƙe an tsáká ire. ⁴ Amá tsawatse ba nga. A marápsemare farvaunƙe á kure am duksa bademme. Estuwa kwá de gevá emnde na baaka duksa mándzawe áte itare, hyairephye am duksa bademme. Á de eksakurarka jirire keni am duksa bademme.

⁵ Má anƙwa ura am dagave á kure diyaaka názena á maganá njane, a enndava enƙale áza Dadaamiya. Dadaamiya á de vanteva. Adaba Dadaamiya á kwalarka ge edda una á ndava enƙale ázenara, á vanteva ma vaatara keni. Adaba njane wá, bárbare ge vaterte duksa ge emnde bademme. ⁶ Amá má ura á ndava duksa áza Dadaamiya wá, a fetarfe geni Dadaamiya á de vanteva. A manƙa shaige am ervaunƙe. Adaba edda una á maga shaige am ervaunƙe wá, njane ba seke njá á haye na á weshaná effeya, á dáná á dehuwa, á sehuna, á dem dalbe-aha bademme. ⁷ Ura estuwa, a sleka am ervaunƙe-aara ganakini á de shansha názena á ndavaná njane áza Yaakadada. ⁸ Adaba gevge an ire bubuwa, tsanaaka ire-aara am tate palle.

Elva arge berba-aha antara talage-aha

⁹ Ura talage, má fetarfe áte Yaisu *Almasiihu wá, a ehiga an ervaunƙe-aara bademme. Adaba kanteka Dadaamiya. ¹⁰ Ge sleberba na fetarfe áte Yaisu Almasiihu keni maa, njane keni a ehiga an ervaunƙe-aara bademme, arge una ni a genaahé ge Dadaamiya na. Adaba diyaadiya njane ganakini á de zla shifa-aara, ba seke mága ugbene á mása am fe, má á geda, á geda á ba áte watsewatsire. ¹¹ Má mberatembera vaciya an kára-aara, á badza zariyire-aara, á geda á dem áhá, mása keni á emtsa bademme. Ba duksa palle ge sleberba keni. Á ba am sarte na njane á shunɗula ge mága slera-aha-aara na wá, a naba icanmica emtsa.

Elva a mbedá á dem haypa antara zladá

¹² Watse geda yaikke ge edda una tsaatse ba shagera am zladá-aha gergere. Adaba má tsaatse shagera mbedáaaka wá, á de shansha ladá-aara. Amaana: á de shá shifa na á zleka, a ba Dadaamiya, á de vaterte ge emnde na wayarwaya an njane na. ¹³ Amá má á kátá mbedá edda-aara wá, a banka ni a maganaa ba Dadaamiya. Adaba ura á dzegwánka mbedá Dadaamiya. Dadaamiya keni á mbedéka ura

dekideki. ¹⁴ Ba emtanjire na á dzamaná ura am ervaunđe-aara na wá, á mbedaná ba una nanna á dem haypa. ¹⁵ Duksa shagerka na á dzamaná ura am ervaunđe-aara, am iga-aara cekwaanjudi á maganá á ba áte parakkire. Daaci má waltewa haypa, á saná emtsa.

¹⁶ Daaci a kefarakuraaka emnde, egdzar mama-aha-aaruwa. ¹⁷ Názena á sáwá áza Dadaamiya wá, bademme ba shagera, baaka una laake am hufe-aara. Bademme á názena á já lámbe á ura wá, á sáwá á ba áza Dadaamiya na a nderaa parakkire-aha am samaya na. Adaba Dadaamiya, nane a eptsaaवेका, á zláleka seke náza vaciya geni á yakurya am tabedammire. ¹⁸ A wayetaa ba ervaunđe-aara ge vamite shifa na á zleka na, a vamite an elva-aara na elva a jirire na, geni mí gevge ma emnde zunjwa ba miya am ice-aara am názena a nderanaa nane bademme.

Cenaucena elva á Dadaamiya, fawansaarfe

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, faufa hyema ge cena názena yá bakurná ya na: Ma ware keni a eccena názena ni tá banna emnde. A gevka slewatsewatse am elva, a gevka slervaunđe. ²⁰ Adaba slervaunđe wá, á taa maganaaka názena á kataná Dadaamiya. ²¹ Adaba una nanna, tara danjwire antara mándzawire na am ervaunđe á kure na wá, yawanya bademme, gawanaaga ire á kure á katafke á Dadaamiya. Ma uwe keni magaumága á ba áte elva-aara na anjwa am kure na, adaba elva-aara nanna wá, á dzegwándzegwa lyakurlya.

²² Cenaucena elva á Dadaamiya, kwá ámbera maga názena á bakurná nane. Edda una ba a cenvaache an hyema, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya wá, á keđa ba ire-aara. ²³ Edda una ba a cenvaache an hyema, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya na wá, nane á garáva an edda una á zhára ice am kweteram. ²⁴ Ba a zharaa wafke-aara, cekwaanjudi am iga á una nanna wá, kertenj a viyanaaviya njá á wafke-aara. ²⁵ Amá edda una a cenaa shairiya á Dadaamiya, a maganaache an unjule-aara maa, Dadaamiya á gá barka áte nane am slera-aha-aara bademme. Adaba nane cenaaka shairiya á Dadaamiya á ba an hyema kertenj a viyanaache na, amá a fansaarfe. Adaba shairiya á Dadaamiya nanna wá, baaka duksa mándzawe am hufe-aara. An hakuma jipu ge samise am haypa.

²⁶ Má ura á zhára ire-aara ganakini nane slenadina, amá á taa nanaaka nara-aara, daaci nane wá, á keđa ire-aara, daba nadina-aara ba dey. ²⁷ Daba nadina á jirire na cufedde, á kataná Eddemiya Dadaamiya wá, fanu hyema ge egdzar tahe-aha, antara wegyegwar njwasha na tá am laruwa, ira á mága enjale áte ire-aara ba ge nane keni, geni a demka am slakwatsa na tá maganá emnde a duniya na.

2

Bademme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ekkure wá, fakurtaarfe áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na baaka seke nane an daradza na. Adaba una nanna, eggrauka emnde dekideki. ² Ba seke má daremda emnde buwa á dem jahava á kure á katafke á Dadaamiya, palle-aatare sleberba am zane zariya, amá palle nane talage am emgyegwe a zane, ³ daaci kwá belanu ice ge zhel na am zane zariya na, kwá de yainu an use,

kwá baná: Nawa njinja am kurshi na ambarkaṅa; amá ge talage wá, kwá baná: Sawá njinja am áhá am sera-aaruwa áhuna. ⁴ Má kwá maga una, magakurnaaka gergerire am dagave á emnde emtu? Kwa epsawaa palle, una ṅanna kwa slanaa ba kure, amá sawari á kure ṅanna shagerka.

⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, cenaucena ba shagera. Diyakurka emtu geni Dadaamiya a dzerse talage-aha am duniya na, geni tá fetarfe áte Yaisu *Almasiihu, ta gevge emnde a berba am ervaunḡe-aatare? Nane a dzeraterse geni tá shansha yaikkire na a ba ṅane, á de vaterte ge emnde na wayarwáyá an ṅane. ⁶ Amá kure, kwá perḡá talage-aha. Ábi ba emnde a berba una tá magakurá palasa, tá dakurá á de katafke á shairiya? ⁷ Zlaḡe ádaliye, ábi ba itare una tá zlazla zhera á Ura yaikke na kwá ḡabaná kure?

⁸ Máki ḡabakurteḡaba shairiya á Dadaamiya áte una an puwa am wakita-aara, a ba ṅane: Ewwaya sleriya á ṅa ba seke ire á ṅa na wá, kwa magaa duksa shagera. Aḡaba shairiya-aara ṅanna wá, baaka seke ṅane. ⁹ Amá má kwá maga gergerire am dagave á emnde wá, kwá mága haypa. Nḡakuraṅa Dadaamiya an shairiya. Aḡaba fakuransaarka ge shairiya-aara. ¹⁰ Ma ura a ḡabete shairiya-aha á Dadaamiya baḡemme keni, máki a yaa palle, baḡemme á umele-aha na keni ba seke ḡabaaka. ¹¹ Aḡaba a ba Dadaamiya: Maṅka gwardzire. Ba Dadaamiya ṅanna zlaḡe adaliye una a ba ṅane: Jeka shifa. Daaci ma maganḡa ba gwardzire keni, máki ka de jaa shifa, ba fakansaarka ge shairiya-aara. ¹² Aḡaba una ṅanna yá bakurá ba jirire: Baḡemme á názena kwá ndahaná kure, antara una kwá maganá kure, diyaweddiye ganakini Dadaamiya á de kya shairiya-aara baḡemme, á de zhárá má fakuransarfe ge shairiya-aara na a samisaa ṅane am haypa na. ¹³ Ma ware una á zanvaarka ge emnde, vaci shairiya wá, Dadaamiya á de zanvaarka ge ṅane keni. Amá má á zanvarze ge emnde wá, ṅane keni á de mbeḡeka vaci shairiya.

Mága slera á Yaisu a zlááva an fetarfire áte ṅane

¹⁴ Má banba edda-aara ganakini ṅane fetarfe áte Dadaamiya, amá á maṅka názena á ndahaná Dadaamiya, ázara námpire-aara? Jeba á fetarfire ṅanna á sanánka shifa na á zleka na. ¹⁵ Ba seke má sámsá slefetarfe ásezekure, ma zhele ma mukse, má baaka kacekaca-aara, baaka náza za-aara, ¹⁶ daaci kwá baná: Á jamima shifa, a vakteva Dadaamiya kacekaca antara ḡafa, amá ba uwe keni kwá vanteka, una ṅanna ṅgulme ge uwe? ¹⁷ Ba duksa palle ge fetarfire áte Dadaamiya. Má bánba edda-aara á ḡaba Dadaamiya, amá á maṅka názena á ndahaná Dadaamiya, fetarfire-aara ba dey.

¹⁸ Má bánba edda-aara ṅane wá, á fetarfe, amá iya yá maga ba slera á maggwire wá, náwa názena yá banná ya: A ndindaha, á fetaare estara áte Dadaamiya, amá á maṅka slera á maggwire? Lauktu iya keni yá ndandáhá slera á maggwire-aaruwa, á diyisediye ganakini ya ura á Dadaamiya á ba an jirire. ¹⁹ Ábi diyakdiya ganakini baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Máki estuwa wá, shagera kwaye! Amá ba jini-aha keni diyardiya una ṅanna. Aḡaba una tá an lyawa-aara jipu. ²⁰ Amá ekka wá, degdege ire á ṅa! Wayanwáyá ka diyeddiye geni má ká ḡaba Dadaamiya, amá ká maṅka slera á maggwire wá,

dába Dadaamiya á ña ba dey? ²¹ Yehauteyeha eggyemiya Ibrahimia. Ñane a gev estara sledzayya ervaunđe á katafke á Dadaamiya? Ábi a gev sledzayya ervaunđe á katafke á Dadaamiya an slera na a maganaa ñane, a eksevaa Isiyaaku egdzar a hude-aara ba ge ñane, á kátá icaná sadake-aara ge Dadaamiya. ²² Ká anƙwa nanna emtu mazla-aara ganakini fetarfe Ibrahimia, fetarfire-aara a zlááva á ba antara slera-aara ñanna? Fetarfire-aara hyephye adaba slera-aara ñanna. ²³ A maganaahe á ba áte una a ndahanaa wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Ibrahimia a fetaare áte Dadaamiya. Adaba una ñanna a gev sledzayya ervaunđe á katafke á Dadaamiya. Ibrahimia a gev slakate á Dadaamiya. ²⁴ Daaci ká anƙwa nanna emtu mazla-aara ganakini ura á shá dzayyire á ervaunđe áza Dadaamiya an slera-aara, baaka ni ba a fetaare áte ñane zlauzle?

²⁵ Yehauteyeha zlaɓe adaliye zaware umele zhara-aara Rahab, ñane keni a shán ba estuwa dzayyire á ervaunđe-aara. Am sarte na daremda emnde a *Iserayiila á dem mba-aara, a kwaratersaa ñane unɗule geni tá enɗlesenɗle an ñane. Adaba a magaa una ñanna, a shaa dzayyire á ervaunđe áza Dadaamiya. ²⁶ Ba seke una ni má dedde shifa am ura, edda-aara á emtsa na wá, fetarfire keni ba estuwa. Má edda-aara á manƙa slera á maggwire, baaka shifa am fetarfire-aara.

3

Nara á urimagwe wá, ba kalkale antara kára

¹ Ya ndaa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa, tatayauka gev malum-aha bademme á kure, amá dzamaudzámá emtsaafde. Adaba ñere ña emnde a kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde wá, shairiya á ñere á de jauje ge náza á emnde. ² Bademmire á miya mí maga ba haypa am duksa bademme. Má ura maganaaka haypa am ndaha elva wá, edda-aara baaka slejirire arge ñane. Ñane á dzegwándzegwa ñá vuwa-aara am duksa bademme. ³ Zharauzhára áte belsa, mí puwaterem lidza am mbuwe ge belsa-aha wá, geni a faramisaarfe. Ba jirire tá dába ba tate na mí kataná miya. ⁴ Zlaɓe adaliye, zharauzhára áte paare á yawe. Paare á yawe wá, yaikke vayvaya. Amá náza ebbáká-aara wá, ba cekwaanɗudí. Una ma a tsetaa valale keni, slebaka paare ñanna á tsanmaare á ba an ñane. ⁵ Ba duksa palle ge nara á urimagwe. Má ge jirire wá, ñane ba egdza duksa cekwaanɗudí am mbuwe. Amá an hakuma jipu. Zharauzhára hude á kaamba, antara baakire á zlakta-aara, amá á ñezlarka ge egdza nara á kára ba cekwaanɗudí. ⁶ Nara á urimagwe keni ba kalkale antara kára. Adaba bademme á mandzawire na am hude á duniya na anƙwa am ñane. Nara wá, á badzámiya ba ñane am njá á miya bademme. Á mbáná ba ñane kára ge badza shifa á ura bademme. Kára ñanna keni tá an dzágwáwa an kára á jahanama.

⁷ Emnde tá dzegwándzegwa kwára duksa bademme. Tá dzegwándzegwa kwára dabba-aha, antara yiye-aha, antara bademme á názena á hulmba am haha, ira názu am yawe keni bademme. ⁸ Amá tá taa kwaruka nara dekiɗeki. Nara wá, mándzawe jipu, á njeka tsekadde dekiɗeki. Kwakya wenye-aara á shekwaaka ja shifa. ⁹ Njá gálá Eddemiya Dadaamiya an ñane, njá zlazla emnde na a nderateraa

ɲane áte zati-aara keni á ba an nara ɲanna zlaɓe. ¹⁰ Ba ura palle, á gálá Dadaamiya á ba an we-aara; á ba an we ɲanna zlaɓe ádaliye wá, á zlazla emnde an ɲane. Egdzar mama-aha-aaruwa, magaumika una ɲanna. ¹¹ Anƙwa suwa ni tá ká yawe shagera am huɗe-aara, ádaliye á segashe yawe ɗanɗaɲe emtu? ¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, anƙwa nabugda ni á ya anyaranyara emtu? Emtu anƙwa anyaranyara na á ya nabugda emtu? Baaka ɗefikiɗeki. Ba duksa palle an suwa. Baaka suwa yawe-aara ɗanɗaɲe, ádaliye á segashe yawe á shá am huɗe-aara.

Eɲkale na á sáwá áza Dadaamiya

¹³ Anƙwa slenƙale an ilmu jipu am dagave á kure emtu? A marsemare edda-aara zláwá shagera an ga ire am zláwá-aara, lauktu tá de diyeddiye emnde ganakini ɲane slenƙale. ¹⁴ Amá má kwá shelha áte emnde, kwá maga ɗanɲwire á erwaɲɗe, duksa baɗemme kwá wayanánta ba ge ire á kure wá, galauka ire ba dey geni kwa emnde a eɲkale. Eptsawanaaka iga ge jirire. ¹⁵ Jeba á eɲkale ɲanna wá, saaka á sawa áza Dadaamiya, a sawa áza Shaitaine. Ta jansare ba emndimagwaha. Ba názá á duniya. ¹⁶ Aɗaba am tate na tá shelha emnde, ma ware keni á wayanánte duksa ba ge ire-aara wá, duksa baɗemme á zláwáveka an unɲule-aara. Daaci baɗemme á shagerkire á ba am tate ɲanna.

¹⁷ Amá eɲkale na á vatertá Dadaamiya ge emnde wá, gergere an una ɲanna. Edda una shansha jeba á eɲkale ɲanna wá, ɲane cuɗeɗɗe á katafke á Dadaamiya. ɲane gevge slemela emnde, slekemaare, slezevarze. ɲane a eggerka emnde, erwaɲɗe-aara ba palle áte emnde baɗemme. Baɗemme á názena á maganá ɲane an nampire jipu. ¹⁸ Emnde na ni tá anƙwa á maga slera á mela emnde geni itare keni a sharánsha hairire wá, slera-aatare an nampire jipu, itare tá sha dzayyire á erwaɲɗe áza Dadaamiya.

4

Kumauka njá á emnde a duniya

¹ Labara anƙwa gajawe antara dagala am dagave á kure? Baaka hairire am dagave á kure aɗaba kwakya wáyá á duksa á kure. ² Kwá maga wáyá á duksa, amá kwá shanka. An una ɲanna wá, kwá já shifa. Kwá kumá duksa. Duksa ɲanna keni kwá shanka tsa. Aɗaba ba una ɲanna anƙwa gajawe antara dáwala am dagave á kure. Aɗaba uwe kwá shánká názena kwá kataná kure, aɗaba ɲalakurka áza Dadaamiya. ³ Ma kwá ɲalaná á ba áza Dadaamiya keni, kwá shánka, aɗaba kwá ɲalaná áte unɲule-aareka. Aɗaba kure, kwá kataná ba ge emtakire á duniya. ⁴ Kure, eptsakuranteptsá elva áte Dadaamiya á kure. Aɗaba ba jirire diyakurdiya ganakini má ura wayaawáyá an emtakire á duniya, ɲane gevge kelaade á Dadaamiya. Ura má a eksese emtakire á duniya wá, ɲane a eksese gev kelaade á Dadaamiya. ⁵ Gawanveka názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya na ba dey. Aɗaba a ba ɲane: Dadaamiya á shelha jipu áte shifa-aara na a femaa ɲane am miya na, geni á njá á ba átuge ɲane palle. ⁶ Diyaweddiye zlaɓe ádaliye geni Dadaamiya a magamiyaa ɲurna yaikke geni mí dzegwándzegwa ɗába ba ɲane palle. Aɗaba anƙwa puwartepuwa am wakita-aara, a ba ɲane: Dadaamiya á ɲwataareka ge emnde á mága

kurávire, á magaterá ngurna ba ge emnde na garnaaga ire-aatare. ⁷ Adába una nanna, fawansarfe ge Dadaamiya, tsawatse ba shagera á katafke á Shaitaine, á de zhagade ba nane átuge kure. ⁸ Gawáptege á sem sera á Dadaamiya, nane keni á de gakuraptege. Kure emnde a mága haypa, sawansese erva á kure mazla-aara. Kure emnde na kwá an dzama ire bubuwa keni, dfaudába ba Dadaamiya palle. ⁹ Dzamaudzámá ire, kyuwaukyuwa, kyuwaukyuwa á ba an yawe á kyuwa adaba haypa-aha na kwa maganaa kure. Dzaka á kure a gevge dákwa, higa á kure keni a gevge dzámá ire. ¹⁰ Gawanaaga ire á kure á katafke á Yaakadada, nane á de tsakurmartse.

Badzauka zhera á sleriya á kure

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, badzauka zhera á emnde. Edda una á badza zhera á sleriya-aara, bi á epsawanaahe wá, a epsawanaahe, á badzanve ba shairiya á Dadaamiya na a ba nane: Ewwaya sleriya á nja ba seke ire á nja. Daaci má ká badza shairiya á Dadaamiya wá, ká daban geni ká fansarfeka, amá ká epsawepsawa. ¹² Sey ba Dadaamiya palle una slevaterte shairiya-aara ge emnde, ba nane palle una sleshairiya. Daaci ba nane palle una an hákuma ge lya emnde, bi ge kedateraakeda. Amá ekka, ka kuran ka ware, geni ká epsawa emnde umele?

Magauka kuravire

¹³ Cenawivaacena emtsaade, kure emnde na kwa bantsa: Ma vatena, ma makuralla keni, ná zlalá á dem berni yaikke, ná de ga sakanderi palle am tsakala áhuwa, ná sheta shungu kwakya na. ¹⁴ Kure emnde na kwa slaa una nanna, diyakurdiya názena á de magava makuralla emtu? Adaba shifa á kure ba seke mágá á yire á kara. Ká ezzhára á tsetse, amá kertenj zadevzade. ¹⁵ Arge una nanna, ma andze kwá ba: Má wayetewayá Dadaamiya daada shifa wá, watse ná de maga tara una antara una. ¹⁶ Amá kure, kwá kuráva ba dey am elva. Kuráva á kure nanna wá, shagerka. ¹⁷ Diyaweddiye ganakini má edda-aara diyaadiya názena ma andze á maganá nane, amá magaaka, nane guge haypa.

5

¹ Ekkure emnde a berba, cenawivaacena, náwa yá bakurá elva: Kyuwaukyuwa, kyuwaukyuwa á ba an yawe á kyuwa. Adaba kwakya zladá na kwá de shaná kure. ² Bademme á nalmane á kure na watse á badza. Dikele á zane-aha á kure na keni, á de zuze tarare bademme. ³ Dindar á kure, antara lipela á kure bademme á de zaná ba haha. Una nanna watse seydire mándzawe áte kure. Ba irice á kure keni kwá de badza ba estuwa ba seke a zakuraa ba kára. Amá kure, kwá far ba jahaná nalmane ge ire á kure. Diyakurka ganakini herzhe á zla duniya nanna emtu? ⁴ Kwa zlermu emnde geni tá de magakurá slera am fe, tá de halakurá duksa ba ge kure á sem mba, amá zakuruze mbera-aatare. Diyaweddiye ganakini tá anjka kyuwa emnde nanna á katafke á Dadaamiya geni á cenatervaare labare. Dadaamiya na sleksa ba nane cenánacena kyuwa-aatare bademme. ⁵ Zakuruze emtakire á duniya na, kwá anjka maga ba názena á kataná ire á kure, kwá anjka ezza, kwá anjka essha ba seke tá de herakurherá. ⁶ Iyau, emnde na baaka

haypa-aatare keni, kwa puwateraa ba kure á dem shairiya, haa kwa cebaa shifa-aatare, amá itare magarka gajawe d'ekideki.

Faufa ervaunđe; magaumága maduwa

⁷ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, faufa ervaunđe dem sarte á eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Zharauzhárá áte sleherďa. Emtsaade wá, á páká madare, á fa ba ervaunđe dem slakslakire, lauktu á shansha nampire á fe-aara. ⁸ Kure keni faufa ervaunđe ba estuwa. Tsawatse ba shagera, adaba herzhe sawa á Yaakadada.

⁹ Cenaucena ba shagera egdzar mama-aha-aaruwa: Magauka mauniyire am dagave á kure, daaci Dadaamiya á de ņakurka an shairiya. Náwa sleshairiya am niya-aara herzhe á sawa.

¹⁰ Yehauteyeha njá á nabi-aha á Dadaamiya werre, zladá na ta shanaa itare, an farvaunđe-aatare. Kure keni d'abaudába á ba áte una ņanna. ¹¹ Miya wá, má zharater tá á ba am gedá-aatare, adaba dzegwarándzegwa ebbasha-aara. Cenakuráncena labare á Ayuba werre emtu? Ervaunđe na a fanaa ņane am zladá-aha-aara, an barka na a garaa Dadaamiya am iga á una ņanna keni, diyakurdiya bademme. Ba jirire Dadaamiya wá, slezevarze, slemagatera ņurna ge emnde.

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názena á jauje ge duksa bademme: Zauka wada, ma an Dadaamiya, ma an haha, ma an jebara keni d'ekideki. Máki eksakuraarekse elva ņanna, bawanba: Ane. Máki eksakuraarka wá, bawanba: A'aa. Dadaamiya keni á de ņakurka an shairiya.

¹³ Ankwa ura am dagave á kure am zladá emtu? A enjála Dadaamiya. Ankwa ura am dagave á kure am gedá emtu? A eggala Dadaamiya an lahe. ¹⁴ Ankwa ura lapika am dagave á kure emtu? A eďdaha male-aha á aiklaisiya, tá de magar maduwa, tá de ganve waye an zhera á Yaakadada Yaisu. ¹⁵ Máki emnde ņanna fartarfe, magarka shaige am názena tá ņalaná itare, Yaakadada keni á melanumele ge edda una lapika na, á tsantetse. Ma ankwa haypa na a guwaa ņane keni, á yanarye. ¹⁶ Adaba una ņanna, shebauka haypa, ndaundáhá názu am ervaunđe á kure am dagave á kure. Magaumága maduwa am dagave á kure, ma ware keni a emmága maduwa arge ura, geni kwá mbembe. Maduwa á edda una ni an bára ervaunđe-aara wá, an hakuma jipu á maga slera kwakya. ¹⁷ Yehauteyeha nabi *Ailiya werre. ņane keni urimagwe ba seke miya, a ņala Dadaamiya an ervaunđe-aara palle geni a hyeka yawe. Daga ba vacite ņanna dem sakanderi keye an kyalma, hyaaka yawe d'ekideki am larde ņanna. ¹⁸ Am iga á una ņanna maa, a magaa maduwa geni a sawa yawe á zhegela, Dadaamiya a fantau ge hya yawe zlabé adaliye, lauktu duksa bademme a fantau ge segashe am haha.

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, máki mbedáambeda palle á kure áte barama á Dadaamiya, duwa á ura umele am kure a de tsantehe wá, a magaa duksa shagera jipu. ²⁰ Diyaweddiye ba shagera ganakini má edda-aara a tsante ura mbedáambeda áte barama á Dadaamiya ņanna wá, a ņezlese am emtsa. Ma a kwakyevaa estara haypa á edda-aara keni, Dadaamiya á yanarye bademme.

Zunḡwire á wakita na a puwetaa PIYER

Ga use á Piyer

¹ Wakita na yá anḡwa á puwaná ba iya Piyer, ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Yá puwakurte ge kure emnde na a dzerakursaa Dadaamiya ge kwa emnde-aarire na. Yá puwakurte ge kure na kyarakuraakya am larde á kure, kwa wayve-aha kina am Pauntus, am Galatiya, am Kapadaukiya, am Aziya ira Bitiniya. ² Amá a wayete vateneka Eddemiya Dadaamiya geni á gakurvege emnde-aara an hakuma á Shedekwe Cudedede, kwá fansarfe ge Yaisu Almasiihu, kwá gevge emnde cudedede an uzhe-aara.

A magakuránmaga Dadaamiya ḡurna ba kwakya, a vakurteva hairire keni ba estuwa.

Tama na á zleka na

³ Galaumigálá Dadaamiya Eddenjara ge Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu! Adaba kwakya zevarzire-aara áte miya, a tsantaa ḡane Yaisu am faya. An una ḡanna wá, a vamitaa shifa anḡwaslire antara tama na á zleka na ge miya. ⁴ Zlabe ádaliye Dadaamiya a famiyaa duksa shagera na á ḡeka liya, á badzeka, á guleka dekideki na am samaya. ⁵ Daaci kure emnde na fakurtarfe na wá, anḡwa á tsufakurtsufa Dadaamiya an hákuma-aara. Vaci zla á duniya wá, á de lyakurselye náza ba dekideki, tá de nanna emnde bademme.

⁶ Adaba tama á kure áte duksa-aha ḡanna wá, naba higauhiga, ma kwá anḡwa á shá zladá á duksa gergere keni, ba ge sarte cekwaanḡudi. ⁷ Zladá na kwá sháná kure kina na wá, bademme á una ba ge kura fetarfire á kure, máki fakurtarfe á ba an jirire. Dindar wá, á njeka dem ba ge dekideki. Amá tá ezzhárá emnde am kárá, máki ba dindar miyenne. Sakwa fetarfire emtu? Diyaweddiye geni an dárádza ba fetarfire á kure arge dindar. Zladá á kure kina na wá, ba ge kura fetarfire á kure ḡanna. Am iga a una ḡanna maa, watse kwá shá gálá áza Dadaamiya, antara yaikkire ira dárádza, vacite na má watse sasse Yaisu Almasiihu á sawa am ice á emnde bademme. ⁸ Ndza nakuranka an ice á kure, kina keni baaka ura á nanna, aley wayakurwáyá, fakurtarfe áte ḡane. Adaba una ḡanna emtake ervaunḡde á kure, kwakya higa á kure, yá taa palanaaka bademme. ⁹ Kwakya higa á kure, adaba diyakurdiya názena kwá de shaná kure adaba fakurtarfe na. Duksa ḡanna wá, kwá de lyelye shifa á kure.

¹⁰ Ate elva a lya shifa ḡanna wá, nabi-aha ta ettataya diyeddiye-aara an enḡkale-aatare bademme, ganakini Dadaamiya á de lyaná estara emnde. Daaci ta fantau ge balateraa ḡurna ḡanna kwa shanaa kure na ge emnde. ¹¹ Emtsaaḡde wá, a balatersaa Shedekwe á Almasiihu na anḡwa am itare na, zladá na watse á de shaná Almasiihu ḡanna, antara yaikkire na watse á de shaná am iga a zladá ḡanna. Daaci ta ettataya diyeddiye-aara an enḡkale-aatare bademme, ganakini watse á de magava am zamane-ara, á de magava estara. ¹² Dadaamiya a naba maraterse ganakini duksa ḡanna wá, watse á magava am zamane-aatare ka, amá am zamane á kure. Ta balakurse ba ḡane emnde a

balabare á higa, elva á Almasiihu. Ta balakurse waazu nanna an hákuma á Shedekwe Cufedde na a belanaa Dadaamiya á sawa am samaya na. Ba malika-aha keni tá kátá ba dise huđe-aara bademme.

Gawevge emnde cufedde

¹³ Adaba una nanna maa, ma vaatara keni njawinja á ba am niya á kure ge daba Dadaamiya, pauka hare dekideki, faufa tama á kure áte ngurna na ni á de magakurná Dadaamiya vaci eptsa á Yaisu *Almasiihu. ¹⁴ Daaci kina wá, fawansarfe ge Dadaamiya, yawanya mazla-aara mága názena á kataná ire á kure na. Adaba kina wá, diyakurdiya jirire. ¹⁵ Gawevge emnde cufedde am názena kwá maganá kure bademme, ba seke Dadaamiya na a daakurtaa nane, nane cufedde na. ¹⁶ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Gawevge emnde cufedde, adaba iya ya cufedde.»

¹⁷ Am maduwa á kure kwá anƙwa daha Dadaamiya an Dada. Watse á kyaná ba nane shairiya á emnde bademme, ma ware keni áte názena a maganaa edda-aara, nane á zhareka ice á ura dekideki. Máki diyakurdiya estuwa wá, kuvaukuva ba Dadaamiya palle am zlaláva á kure bademme, am sarte á kure na jauje cekwaanƙudí ge njá am duniya na. ¹⁸ Diyakurdiya geni a se varakursaa ba Yaisu Almasiihu am zlaláva á eggye-aha a kure werre na baaka nampire-aara dekideki na. A varakurse an shungu ka, an dindar ka, adaba duksa-aha nanna tá njeka dem ba ge dekideki. ¹⁹ Amá a varakurse an uzhe á ire-aara jauje ge duksa bademme. Yaisu Almasiihu wá, nane gevge ba seke egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya, baaka ververe áte nane, baaka duksa mandzawe am nane dekideki. ²⁰ A eksesaa Dadaamiya ganakini watse á varakurvára an nane na wá, kwaye am fakta, amá náwa a sanse am salí kataliya á zamane na, ganakini á magakurá shagerire nanna. ²¹ Adaba ba nane una, fakurtarfe áte Dadaamiya na a tsante nane am faya, a vante yaikkire na. Estuwa, fakurtarfe áte Dadaamiya, fakurtefa tama á kure á ba áte nane palle.

²² Kina wá, an bára erwaunde á kure, adaba kwá anƙwa fansarfe ge Dadaamiya am elva-aara na ba jirire na. Adaba una nanna, kwá anƙwa waya egdzar mama-aha á kure an erwaunde á kure palle. Daaci wayawavewaye am dagave á kure ma vaatara keni áte una nanna. ²³ Adaba Dadaamiya yaikurseye ge buwire an elva-aara na á fá shifa am ura, á zleka dekideki na. Daaci kina wá, gakurevka wulfe-aha á edda una á emtsa na, amá kwa wulfe-aha á edda á shifa na á zleka dekideki na. ²⁴ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Bademme á emnde ta ba seke másá, á shekwaaka ula, zarire-aatare ba seke zarire á ugbene-aha, á shekwaaka valya á dem áhá.

²⁵ Amá elva á Yaakadada wá, á njá dem ba ge dekideki.»
Elva nanna wá, ba labare á higa na kwa cenancena na.

2

Nákwá á shifa an emnde cufedde

¹ Ba seke una ni Dadaamiya a vakurte shifa anwaslire na wá, yawanya mazla-aara mága kemaŋgerire antara fida, faskire, shelha ira zá vuwa á ura. ² Kure wá, gawevge ba seke egdzara áte erwa, wedera-aatare ba uba geni tá wálá an nane. Kure keni, tatayautataya

ba elva á Dadaamiya á jirire, geni kwá wálá an ñane. Á de Iyakursá ba ñane náza ba ge dekiðeki. ³ Ábi kina wá, tapakurnaatapa emtakire á Yaakadada?

⁴ Sawmbare á sezeñara. Adaba ñane nákwá na á vante shifa ge ura. Velyaranvevelye emnde, a ba itare: Nákwá na laake, amá a eksesaa Dadaamiya, jauje ge nákwá-aha umele bademme an daradza. ⁵ Daaci sawmbare á sezeñara, kure keni gawevege nákwá-aha á shifa, Dadaamiya á nyaña bere-aara an ñane, á njá Shedeke-aara am hufe-aara. Zlafe ádaliye am bere á Dadaamiya ñanna maa, kwá gev *liman-aha cuðeðde ge danaa sadake ge Dadaamiya áte una á kataná ñane. Á de hayanhaya sadake á kure adaba Yaisu *Almasiihu. ⁶ Adaba anjka an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

«Anjka nákwá palle an daradza jipu ya eksesaa ya, watse yá nyaña bere-aaruwa an ñane am *Siyauna, á de ñáná ñane ndzeða á bere ñanna bademme. Ma a fetaara ware áte nákwá ñanna keni, á hasleka dekiðeki.»

⁷ Daaci ázekure na fakurtarfe áte ñane na wá, nákwá ñanna an daradza jipu. Amá emnde na fartarka áte ñane na wá, estuweka. Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Ba nákwá ñanna ta eblyanvaa emnde a nyaña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ñáná ñane ndzeða á bere ñanna bademme.»

⁸ A baa ba wakita á Dadaamiya ñanna zlafe ádaliye:

«Nákwá ñanna á de gev náza vatertaa ektápaare ge emnde umele, á de mbaðatermbaða.»

Tá mbaða, adaba tá fansarka ge Dadaamiya. A tsanaa ba estuwa Dadaamiya ge jeba á emnde ñanna.

⁹ Daaci kure wá, kwa jeba na a dzerakursaa Dadaamiya, kwa *liman-aha á Slekse yaikke, kwa nalga cuðeðde na kwá átuge Dadaamiya. A dñakursaa Dadaamiya am tabeðammire, a sakuraa á sem parakkire-aara na hyemhye am sleðe bademme na. Dadaamiya a gakurve estuwa, geni kwá balaterá shagerire á slera-aha-aara ge emnde. ¹⁰ Werre wá, ndza kwa emnde a Dadaamiya ka, amá kina wá, gakurevge emnde a Dadaamiya. Werre wá, ndza zakurvarka Dadaamiya, amá kina wá, anjka á zakurvarze.

Gawevege emnde a slera á Dadaamiya

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, am duniya na wá, kwa ba wayve-aha, kwá njá ba ge sarte cekwaangudí. Adaba una ñanna, taslawá á kure, magauka názena á kataná ire á kure mazla-aara, á keðákurá ba una ñanna. ¹² Zláláva á kure a gevge shagera am dagave á emnde na baaka nadina-aatare na. Daaci estuwa, ma ta fakuraa áte kwa emnde a mandzawe keni, ta de diyeddiye geni ndza baaka haypa á kure, daaci tá de gala Dadaamiya vacite na má watse daraada ákatafke-aara.

¹³ Kure emnde na dñabakurteðaba Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu wá, faufa zherwe áte emnde na tá an hákuma am duniya na bademme. Faufa zherwe áte male á larde á Rauma, adaba ire ba ñane arge male-aha umele bademme. ¹⁴ Faufa zherwe áte male-aha á larde na a bazlateraa ñane bademme. A bazlater geni tá za emnde a mága shagerkire an bikere, tá galá emnde a mága shagerire. ¹⁵ Kure wá, Dadaamiya á kátá kwá maga ba shagerire kina, geni a sharanka

ngudĩ-aha na baaka názu ta disaa itare na ndaha elva mandzawe áte kure dekiđeki. ¹⁶ Kina wá, kwá kwaraná ba kure ire á kure, njawinja ba estuwa. Amá am kwárá ire á kure njanna wá, bawánka zlađe am ervaunđe á kure geni kwá dzegwándzegwa mága mandzawire keni. Gawevge emnde a slera á Dadaamiya. ¹⁷ Faufa zherwe áte emnde bademme, wayauwaya an egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe, kuvaukuva Dadaamiya, faufa zherwe áte male á larde á Rauma keni.

Shaa zlađa áte náza á *Almasiihu

¹⁸ Náwa una wá, yá ndaakur ge kure kwa emnde a mága slera am mba á emnde: Fawatersarfe ge zanwe-aha á kure. Faufa zherwe áte itare ba shagera, ma áte zanwe-aha na ta mándzawe-aha keni. ¹⁹ Máki bashakuruđashe zlađa adaba Dadaamiya, gavka adaba haypa á kure wá, magakurnaamaga názena á kataná Dadaamiya. ²⁰ Amá má gakuruge haypa lauktu tá jakurá adaba njane wá, ma kwa bashu zlađa keni, baaka ura á galakurgálá dekiđeki. Máki kwa bashu já adaba shagerire, aley kwa naba eksarhe wá, á vante higa ge Dadaamiya. ²¹ Dadaamiya a dāakur ba ge una njanna. Adaba *Almasiihu keni shaushe zlađa adaba kure. An zlađa-aara njanna wá, á marakurá ba garava á nja, geni kwá dabaná á ba áte náza-aara. ²² Njane wá, maganaaka haypa dekiđeki, cenaranka elva a fida am mbuwe-aara. ²³ Njane wá, ma zlazlarvaazlazle emnde keni, eptsaternaaka an zlazle dekiđeki. Ndza ta shanu zlađa kwakya, amá a dū ba we-aara, a fetaare á ba an Dadaamiya njane Edda á shairiya jirire. ²⁴ Daaci a lyamivaare ba Almasiihu an ire-aara haypa-aha ge miya, a emtsa an njane áte dzaŋgala. A magaa una njanna geni mí gevge ba seke má an emtsa áza haypa, amá má á ba an shifa á miya ge mága jirire. Adaba ververe-aha-aara, kure mbakuraambe. ²⁵ Werre wá, ndza kwa ba seke kyawe-aha na kedarkedfa na, amá kina wá, sakuraasa, kwá am erva á Suni á piyakurá njane, baaka názu á geja shifa á kure dekiđeki.

3

Nwásha an zála-aha-aatare

¹ Kina wá, yá elvan ge kure njwásha: Faufa zherwe áte zála-aha á kure. Máki kwá ankwá magaterá una njanna wá, ukfe-aha a kure na zlađe fartarka zála-aha-aatare na keni, zala-aha-aatare njanna tá de shá enkale. Kwá de baterná kure-ka elva á Dadaamiya, amá tá de fetarfe ba itare an ire-aatare, adaba shagerire á zlaláva á njwásha-aha-aatare. ² Watse tá nanna ba itare keni, geni baravbare zlaláva á kure, kwá ankwá fá zherwe jipu áte itare. ³ Zariyire á kure a gevka an mága ngelawire ba seke ndera úgje na zariya jipu na, antara kazlaŋa á mága ngelawire na tá maganá an dindar, ira sandaa zarizariya. ⁴ Amá magaumága ngelawire á kure á sawa am ervaunđe. Jeba á ngelawire njanna á zleka dekiđeki. Amaana shagerire á enkale antara ervaunđe. An daradza ba una njanna áza Dadaamiya. ⁵ Adaba njwásha werre na dabartedfa Dadaamiya, ta fete tama-aatare áte njane na wá, itare ta magán ba estuwa ngelawire-aatare, ta faa zherwe jipu áte zála-aha-aatare. ⁶ Yehauteyeha Saraatu, mukse á Ibrahimia werre. Njane a magán ba estuwa ngelawire-aara, a faa zherwe jipu áte zhele-aara, a dāana an dada. Kure keni, máki magakurka lyawa ge dāba

Dadaamiya, kwá anƙwa maga ba shagerire wá, gakurevge egdzara á Saraatu nanna.

⁷ Kina wá, yá elvan ge kure zála: Kure keni nawanana nwašaha-aha á kure ba shagera, faufa zherwe. Diyaweddiye ganakini gergere ndzedá-aatare antara náza á kure. Adaba shifa na a vakurtaa Dadaamiya na wá, a vakurte ge kure antara itare bademme. Nawaterná á ba áte una nanna, lauktu á daada maduwa á kure ádeza Dadaamiya.

Sha zladá adaba jirire

⁸ Yá anƙwa fakurarfe zlafe adaliye ge kure bademme, enkale á kure á gevge palle, magaumağa zevarzire am dagave á kure, wayawaptewaye am dagave á kure ba shagera. Zlafe adaliye gawevge emnde a maggwe antara emnde a kemaare. ⁹ Má edda-aara a magakurte emtanƙire wá, kure eptsawanaaka an emtanƙire mazla-aara. Ma edda-aara a zlazlakurzlazle keni, epsawanaaka an zlazle. Arge una nanna wá, bawanánba ge edda-aara: Dadaamiya a vakteva shifa. Adaba Dadaamiya a dfaakur ba ge una nanna kure keni.

¹⁰ Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane:

«Edda una má á kata emtakire am shifa-aara, geni a gedetegeđa wá, a nanaana nara-aara ge valya elva yaiyaihe, antara fida.

¹¹ Zlafe adaliye a yanya máğa kemaŋgerire, a emmaga shagerire an ervaunđe-aara palle, a ettataya hairire an emnde ma vaatara keni.

¹² Adaba Dadaamiya wá, á fateru hyema ba ge emnde a máğa jirire. Bademme á názena tá yekaná itare, á vaterteva. Amá emnde a máğa danŋwire wá, á eptsaterá ba iga.»

¹³ Daaci má kwá anƙwa maga ba shagerire an ervaunđe á kure palle wá, baaka ura á gakuraptege dƙidƙeki ge magakura kemaŋgerire.

¹⁴ Amá wá, ma kwá anƙwa shá zladá kina, adaba shagerire na kwá anƙwa maganá kure keni, watse higa yaikke ge kure. Kuvauterka emnde dƙidƙeki, a gazleka ervaunđe á kure. ¹⁵ Kure wá, demawanvedema kure ba *Almasiihu am ervaunđe á kure, a gevge ba nane palle Yaakadada á kure. Ma vaatara keni njawinja á ba am niya á kure ge vaterte jawapa ge emnde na tá se ndava ázekure, áte tama na kwá faná kure áte Yaisu Almasiihu. ¹⁶ Má kwá anƙwa vaterte jawapa nanna wá, vawaterteva an shagerire á ervaunđe, kwá ámbera á fá zherwe áte itare. Ma vaatara keni magaumağa slera á kure á ba an shagerire á ervaunđe. Estuwa wá, ma ta zlazlakurzlazla emnde adaba shagerire á zlaláva á kure am elva á Yaisu Almasiihu keni, watse zherwe ba ge itare. ¹⁷ Máki una nanna namaari á Dadaamiya wá, shagera ba kwá shá zladá adaba shagerire, arge una tá shakuru zladá adaba haypa á kure.

¹⁸ *Almasiihu wá, nane a naba emtsehe adaba haypa á emnde. A emtsehe ba ser palle, zlanazle slera-aara bademme. Nane dzayye ervaunđe-aara, amá a emtsaa adaba emnde na baaka jirire-aatare. A magaa una nanna, geni á damiyá nane ádeza Dadaamiya. Jareja shifa-aara, amá Shedekwe Cufedde a naba fem shifa am nane zlafe adaliye.

¹⁹ An hákuma á Shedekwe Cufedde nanna maa, a de balateraa elva á Dadaamiya ge shedekwe-aha na tá am danƣay na. ²⁰ Shedekwe-aha nanna wá, ba shedekwe-aha á emnde na ndza degdege ire-aatare

ge cena elva á Dadaamiya am zamane á *Nuhu na. Dadaamiya a fater ervaunċe kwakya, amá Nuhu a zlau ba estuwa am slera á mága paare, cenarka. Ba emnde tiise una ta deme am paare nanna, Dadaamiya a nezlaterse itare an yawe nanna. ²¹ Yawe na ta nezlesaa itare an nane na wá, gevge ba seke baptisma na tá magakurán ge kure kina, Dadaamiya á nezlakurá an nane na. Yawe á baptisma nanna wá, gergere antara yawe ba dey na emnde tá bára an nane. Adaba mí nala áza Dadaamiya, geni á baramiyá ervaunċe. Yaisu Almasiihu wá, nane tsetse am faya. Adaba una nanna á nezlakurneza baptisma. ²² Kina wá, nane eptsapta á dem samaya, anċkwa am naċafa á Dadaamiya. Á kwaraterá nane malika-aha á Dadaamiya antara shedekwe-aha umele na tá an hákuma am samaya na baċemme.

4

Njawinja an shifa na anwaslire

¹ Ba seke una ni *Almasiihu se shaushe zlaċa am duniya na wá, kure keni wavauwava ganakini enċkale á kure a gevge palle antara nane, ma ge shá zlaċa-ara keni. Adaba má edda-aara a naba eksar shá zlaċa wá, a yaa ba mága haypa. ² Daaci kina wá, tsante am vatena dem halavuwa á shifa á kure am duniya na wá, magauka názena á kataná ire á kure mazla-aara, magaumága namaari á Dadaamiya. ³ Njá á kure werre na ndza kwá maga ba názena wayaaka Dadaamiya na wá, hyaahya mazla-aara. Adaba slera á kure ndza ba mága zawarire, dakarire, ndza kwa emnde a mbazla jipu, ndza kwa emnde a waya dem tate á gusa mandzawe, ndza kwa emnde a kezlan ugje ge hele arge daba shairiya-aha á Dadaamiya.

⁴ Amá kina wá, kwa emnde nanna-ka mazla-aara. Tá maga ba najipu-aara emnde na zlaċe tá á ba am kazlaŋa nanna, tá zlazlakurzlaċle adaba kwá dábaterka mazla-aara á dem tate á mága haypa nanna. ⁵ Amá ákatafke á sleshairiya wá, watse tá diyeddiye slera-aha-aatare nanna baċemme. Edda una watse á kyaná nane shairiya á emnde a faya an emnde na tá an shifa, á ufa ba itare. ⁶ Náza á emnde a faya wá, ndza naranna palasa am duniya ba seke una ni emnde baċemme tá njá ba ge nane na. Amá Yaisu Almasiihu a de magateraa waazu am faya nanna, geni itare keni a sharansha shifa na an nane Dadaamiya.

Magaumága názena a fakuraara Dadaamiya

⁷ Kina wá, herzhapteherzhe halavuwa á duksa baċemme. Adaba una nanna faufa hyema, pauka hare deċideki ge mága maduwa. ⁸ Duksa yaikke wá, magaumaga wayavire am dagave á kure an ervaunċe á kure palle, adaba ba wayavire una á ganse haypa kwakya am dagave á emnde. ⁹ Ma ware á kure keni, a lyevaalya ura-aara á ba an higa am huċe á há-aara.

¹⁰ Ma ware á kure keni, a effa hyema áte hákuma á mága duksa na a faraa Dadaamiya ge nane. Magawateránmaga shagerire ge emnde an hákuma nanna. ¹¹ Edda una a shaa hákuma á mága waazu, a ndaha ba elva á Dadaamiya. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde am slera, a emmága an ndzeċa na a vantaá Dadaamiya. Daaci am názena kwá maganá kure baċemme wá, emnde a galargála

Dadaamiya adaba Yaisu *Almasiihu. Yaikkire an hákuma ba náza-aara dem ba ge dekideki. *Aamin.

Sha zladá adaba zhera á Yaisu

¹² Daaci ma ankwá zladá áte kure kina keni, a wesheka ire á kure emnde-aaruwa, zharauka seke duksa na ni a shaa ba kure palle; Dadaamiya á kurá ba fetarfire á kure an nane. ¹³ Baira fawarfe ge higa á kure, adaba gakurevge palle antara *Almasiihu am zladá-aha na a shanaa nane. Vacite na má de samsa nane am yaikkire-aara, watse higa yaikke ge kure zlafe adaliye. ¹⁴ Má tá ankwá zlazlakurzlazle emnde adaba kwa emnde á Almasiihu wá, higa yaikke ge kure, adaba Shedekwe Cufedfe á Dadaamiya á se njá am kure an yaikkire-aara. ¹⁵ Amá a jerka zlafe ura am dagave á kure á shá zladá adaba mandzawire-aara, bi a jaa shifa, bi a ilu duksa á ura, bi a deme am elva á emnde. ¹⁶ Má edda-aara á shá zladá adaba Almasiihu wá, a wanka zherwe dekideki, a slafannaaslafa we-aara ge Dadaamiya adaba fetarfire na a shanaa nane, párákke áza emnde bademme na.

¹⁷ Kina wá, herzhe shairiya á emnde bademme. Diyaweddiye geni Dadaamiya á de fantau á ba áte emnde-aara zunñwe. Má Dadaamiya zatervarka ge emnde-aara, watse á tse áme kena náza á emnde na fartarka áte labare á higa na a belanaa nane? ¹⁸ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane:

«Má ta ñezla zlahhe emnde a jirire mu, watse estara náza á emnde a mága mandzawire na dabarka Dadaamiya na?»

¹⁹ Daaci estuwa, emnde na tá ankwá shá zladá adaba namaari á Dadaamiya na wá, a faranemfa itare shifa-aatare am erwa ba ge Slenderaterndera, nane á eptseka elva-aara dekideki. A magarmága shagerire, a yaranka dekideki.

5

Fawaterufe hyema ge emnde á Dadaamiya

¹ Kina wá, yá elvan ge male-aha á kure kwa emnde á Dadaamiya. Iya keni, ya slesawari á emnde a fetarfe ba seke itare, ya seyde á Yaisu *Almasiihu am zladá-aha-aara bademme; iya keni watse yá á ba an slede-aaruwa am yaikkire-aara má de samsa nane. Náwa názu yá yekaná ázekure: ² Fawaterufe hyema ba shagera ge emnde á Dadaamiya na tá am erwa á kure, ba seke suni á fateru hyema ge kyawe-aha-aara. Magauka slera nanna áte laarire, amá magaumága adaba a wayetaa ba erwaunđe á kure. Magauka adaba waya á nalmane, amá adaba a eksesaa ba erwaunđe á kure slera nanna áte namaari á Dadaamiya. ³ Magauka yaikkire arge itare, amá marawateránmara zlaláva shagera, ganakini a dabarakurdaba itare keni. ⁴ Máki magakurnaamága slera á kure áte una nanna wá, watse kwá shá *danjkaula na á zleka darádza-aara dekideki na, má watse samsa Male á suni-aha bademme.

⁵ Kina wá, yá elvan ge kure dawalaa: Faufa zherwe áte male-aha á kure. Amá bademme á kure ákatafke á Dadaamiya, ma ware keni a ganaaga ire-aara á katafke á emnde. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Dadaamiya a liiyeka emnde na tá gálá ire, amá á magaterá ngurna ge emnde na tá ankwá ga ire-aatare á dem áhá.»

⁶ Adaba una ṅanna, gawanaaga ire á kure á katafke á Dadaamiya na Slekse ba ṅane pale na, á de kakuránteka ṅane má daada áte náza-aara. ⁷ Dzamauka dekiḍeki ma uwe keni, fawanemfa am erva ba ge ṅane, adaba ṅane Slefakuru hyema.

⁸ Faufa hyema áte ire á kure, tsakautsaka hyema, adaba kelaade á kure Shaitaine tsantetse hala-aara, anḱwa tsagwada ba ura ge keḍanaakeḍa, ba seke mága á ervare na á waná waya á tsegwada názu á ezza. ⁹ Ma vaatara keni vawánteka baráma dekiḍeki, fautarfe á ba áte Dadaamiya. Diyakurdiya emnde umele keni kwakya am duniya na tá anḱwa shá zlaḍa ba seke kure. ¹⁰ Má shakurushe zlaḍa am sarte cekwaanḱudi na wá, Dadaamiya na baḍemme á ṅurna á magaterná ba ṅane ge emnde na, á de magakuránmaga ṅurna. Amaana á de gakurvege emnde na hyairephye am duksa baḍemme, á de ndzeḍakurtendzeḍa am duksa baḍemme, kwá de tsaatse, baaka názu á de dzegwándzegwa mbeḍakuraambeḍa dekiḍeki. Adaba a ḍaakuraa Dadaamiya ganakini kwá de njá antara *Almasiihu am yaikkire-aara náza dem ba ge dekiḍeki. ¹¹ Hákuma ba náza á Dadaamiya dem ba ge dekiḍeki. *Aamin.

Ga use am halavuwa á elva-aha

¹² Kwaye ṅane egdza wakita ṅanna a meliwa Silwanus ge puwakurte ge kure. ṅane egdza emmemiya na yá ezzhara dzayye ervaunḱe-aara. An wakita ṅanna wá, yá kátá fakurem ndzeḍa am vuwa, yá kátá kwá diyeddiye ṅurna jirire na a magakurnaa Dadaamiya. Daaci tsawaatse á ba áte ṅurna ṅanna.

¹³ Emnde a fetarfe na a dzeratersaa Dadaamiya ba seke kure, tá am larde á *Babila áhuna, tá anḱwa gakur use-aatare. Egdza-aaruwa Markus keni anḱwa gakur use-aara. ¹⁴ Gauga use á ṅere am dagave á kure baḍemme an ervaunḱe á egdza mamire.

Dadaamiya a vakurteva hairire ge kure emnde á *Almasiihu baḍemme.

Buwire á wakita na a puwetaa PIYER

Ga use á Piyer

¹ Wakita na yá anƙwa á puwaná ba iya Simaun Piyer, ya nave an ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Yá puwakurte ge kure emnde na kwá fetaare áte Yaisu Almasiihu, shagera fetarfire á kure ba seke náza á ñere na. Fetarfire ñanna wá, kwa shanaa an namaari á Dadaamiya, Yaakadada keni ba ñane, amaana Yaisu Almasiihu na ma vaatara keni á maga duksa á ba an unñule-aara na. ² A magakuránmaga Dadaamiya ñurna ba kwakya, a vakurteva hairire keni ba estuwa, adaba diya á kure áte ñane antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

A dzerakursaa ba Dadaamiya, a ɗaakuraa ñane

³ Yaisu *Almasiihu wá, a kwaramisaa ba ñane zhera á Dadaamiya na a dzeramise an sleksire-aara ge de njá antara ñane am yaikkire-aara na. Estuwa, Yaisu vamiteva názena má an wedere-aara baɗemme ge njá á miya antara Dadaamiya. A vamite una ñanna an hákuma-aara na saksage na. ⁴ An una ñanna wá, se vamiteva ñane duksa-aha na an daradza jipu, a ba Dadaamiya watse á vamiteva na. Daaci shakuránsha ire á kure, kwa baaka am mága dakarire na á badza emnde am duniya na, kwá njá á ba áte náza á Dadaamiya.

⁵ Adaba una ñanna, wavauwava an ndzedá á kure baɗemme, ganakini kwá farfe zlaɓe ádaliye zláála a jirire ge fetarfire na kwa shanaa kure. Máki shakuránsha zláála a jirire wá, fawarfe zlaɓe adaliye enƙale. ⁶ Arge enƙale ñanna zlaɓe ádaliye mbausembe njá vuwa á kure am duksa baɗemme, gawevge emnde a farvaunɗe, ɗabaudaba Dadaamiya an ervaunɗe á kure palle, ⁷ wayawaptewáyá am dagave á kure ba seke egdzar mama, marawateránmára wayava a jirire ge emnde baɗemme. ⁸ Daaci má kwá anƙwa maga una-aha ñanna baɗemme, yakuránka wá, diya á kure áte Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu na á de maga nampire kwakya. ⁹ Edda una máki baaka duksa-aha ñanna ázejara wá, baaka názu á naaná ñane, ñane gevge ba seke wulfe, adaba viyanaaviya ganakini an bára haypa-aha na a maganaa ñane werre áza Dadaamiya.

¹⁰ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, a dzerakursaa ba Dadaamiya, a ɗaakurtaa ñane. Daaci wavauwava an ndzedá á kure baɗemme, ganakini kwá tsaatse á ba áte una ñanna. Adaba má kwá njá áte una ñanna wá, baaka mbeɗa á kure ɗekideki. ¹¹ Á de vakurtá ba una ñanna baráma ge kure, baaka shaige-aara, ge dem zlána á Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu Sleyamilya keni ba ñane.

¹² Kwaye ñane duksa-aha ñanna, diyandiya tsa ganakini diyakurdiya duksa-aha ñanna baɗemme, tsakuraatse dzañdzañe am jirire na kwa shanaa kure, aley keni yá peka hare ɗekideki, sey ba yá yehakuranteyeha ma vaatara keni. ¹³ Máki zlaɓe yá á ba an shifa am duniya na wá, shagera ba yá yehakuranteyeha geni kure keni, kwá fá hyema. ¹⁴ Iya wá, diyandiya ganakini sarte-aaruwa a juwaa ba cekwaanɗudí njá tegava an vuwa laakire na, ba seke una a binaa

Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. ¹⁵ Adaba una nanna yá ankwá magakurá názu ya dzegwanaa iya bademme, ganakini a deska duksa-aha nanna am ire á kure, ma ya baaka ba iya keni.

Emnde na naranna *Almasiihu am yaikkire-aara

¹⁶ Kure wá, na kwarakurse vateneka sawa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu an yaikkire-aara á sem duniya. Am sarte na ná ankwá kwarakursekware, tsakanerakurseka elva á emndimagwaha ba dey, amá na bakuraa názu na naana an ice á nere parakke. Adaba na naana á ba an ice á nere am yaikkire-aara. ¹⁷ Am sarte na a shaa yaikkire áza Eddenjara Dadaamiya, nere ndza ná ankwá am tate nanna. Na cenanaa á ba an hyema á nere kwara á Dadaamiya an sleksire-aara, a ba nane: «Una na wá, Egdza-aaruwa. Bademme á higa-aaruwa á ba áte nane.» ¹⁸ Nere na cenanaa á ba an hyema á nere Dadaamiya á ndaha una nanna á sawa am samaya, am sarte na na átire á wa na cudedde na antara nane.

¹⁹ Daaci nere wá, baaka shaige á nere áte názena ta ndaana nabi-aha werre. Kure keni, shagera ba kwá fá hyema ge cená elva á nabi-aha. Adaba elva-aatare gevge ba seke kára á fanus na á mbe an vayiya. Magaumága una nanna dem sarte na má sesse terlyakwa á irenlya, kyaakya paazare, duksa bademme gevge parakke am ervaunde á kure. ²⁰ Amá diyaweddiye ganakini elva á nabi-aha werre na ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya na wá, baaka ura á dzegwándzegwa palanná ge ura an diya á ire-aara. ²¹ Adaba bademme á nabi-aha baaka elva na ta ndaasa ba itare an ire-aatare, amá a vatertaa Shedfekwe Cudedde elva-aha nanna, geni tá de balaná itare elva na a sawa áza Dadaamiya.

2

Emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde

¹ Ba werre nanna keni wá, ndza tá ankwá nabi-aha fida keni am dagave á emnde á Dadaamiya. Á de gev ba estuwa am dagave á kure keni. Tá de jesarje emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde, tá de jansaare ge tsaha mandzawe tá badza emnde an nane, tá de eptsanve iga ge Yaakadada na a lyaterse am haypa-aha-aatare. An una nanna wá, tá fá ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, tá kédanaakeda shifa-aatare ba dekideki. ² Emnde kwakya tá de dabaterdaba am zlaláva á zawarire-aatare nanna. Adaba una nanna, emnde tá de nyanya baráma a jirire. ³ Emnde a kwaraterse fida ge emnde nanna wá, adaba ta emnde a waya duksa kwakya, tá zlerma ba duksa á kure an tsaha-aatare nanna. A magaa niya á shairiya-aatare vateneka Sleshairiya, kedfa-aatare ba keski, tá de nejleka dekideki.

⁴ Adaba uwe, Dadaamiya wá, ba malika-aha-aara keni zatervarka nane ge emnde na ta magaa haypa. A naba puwateremhe am jahanama, evege sladde tabedamme jipu, tá ufa shairiya-aatare am hude-aara. ⁵ Emnde na ndza tá am duniya werre na keni, Dadaamiya zatervarka dekideki, a naba hyaterarhe yawe yaikke á sawa am samaya, a kedateraahe, adaba dabarka nane. Amá a nejlese *Nuhu na a kwaratersaa nane baráma a jirire ge emnde, antara emnde vuye itare cenaránvarene.

⁶ Ankwa zlaɓe ekse-aha buwa *Saudauma an *Gaumaura, Dadaamiya a naba zu ekse-aha ɲanna an shairiya, a zateruhe an kárá, a gaterve kelpakara baɗemme. An una ɲanna wá, á maruher an názu watse á shá itare keni ge emnde na tá dabeke ɲane na. ⁷ Amá am sarte ɲanna wá, a naba ɲezlese *Ludu, ɲane na ura jirire na. Am zamane á Ludu wá, ndza emtaɲka ervaunɗe-aara jipu aɗaba zawarire á emnde na á zharaná ɲane. ⁸ ɲane na ura jirire á njá am dagave-aatare na maa, ba kelaazare á zhárá ba zawarire na tá maganá itare na, á cená shagerkire na tá maganá itare na, daaci ɲane á maga ba emtaɲkire am ervaunɗe-aara.

⁹ Mí diyeddiye á ba áte una-aha ɲanna geni Yaakadada diyaadiya názena á de maganá ɲane ge ɲezlese emnde-aara am zlaɗa-aha-aatare gergere. Emnde na tá dabeke ɲane keni, ɲane diyaadiya tate na á de puwaterá átekwa ge ufa shairiya-aatare vaci shairiya. ¹⁰ Emnde ɲanna wá, ɓaaka ɗeme seke emnde na mbasembe vuwa-aatare mága dakarire, epsawaranaapsawa yaikkire á Dadaamiya na.

Daaci emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde ɲanna ya ndaakurn-daha na wá, ta emnde a garɗa jipu, kwakwa kurava-aatare. Dete ba emnde a hákuma na ndza tá njá am samaya keni, tá kuvaterka ɗekideki, tá ankwá epsawaterpsawa. ¹¹ Amá ba malika-aha á Dadaamiya na ta yaikke ba itare arge itare, tá jateruje an hákuma na keni, tá valyeka elva áte emnde ɲanna. ¹² Emnde ɲanna wá, am mága-aatare ta ba seke dabba-aha á kaamba na Dadaamiya a nderater ba geni tá sluwatersluwa emnde, tá cebaterceɓa na. Itare keni watse tá keɗá ba seke dabba-aha ɲanna, aɗaba tá zlazla názu diyarka. ¹³ Zlaɗa na tá ankwá shateruwa itare ge emnde na wá, itare keni Dadaamiya á de pelaterse á ba an zlaɗa ɲanna. Aɗaba itare ɓaaka waya-aatare áte mága shagerire, sey ba mága dakarire, baira tá maganá á ba áte ice á emnde. Daaci má tá se maga muɲri antara kure, tá sawa an zlááva-aatare ɲanna, una ɲanna duksa zherwe ge kure. Amá itare wá, tá higa jipu aɗaba sharakursha á dem dalbe-aatare. ¹⁴ Itare wá, ice-aatare á ba áte ɲwasha ge mága gwardzire, á hyaterka mága haypa ɗekideki. Daaci tá vaterte ektápaare ge emnde na tsafsafta fetarfire-aatare. Zlaɓe áɗaliye, ervaunɗe-aatare á njá á ba á kuma duksa, tá an nyainye áza Dadaamiya. ¹⁵ Emnde ɲanna keɗarkeɗa áte baráma a jirire, ta eksante mága á nabi *Balaama, egdza á Baiyaur. Aɗaba ɲane ndza wayaawayá mága emtaɲkire ge shaa shuɲgu an ɲane. ¹⁶ Amá Dadaamiya a naba valarhe vacite umele, aɗaba á fansarka ɲanna. Diyakurdiya ezzenwa wá, á ndaaka elva seke urimagwe, amá vacite ɲanna wá, a ndaan elva ge ɲane ba seke ura. A piyanante estuwa mága slakwatsa-aara ɲanna ge nabi ɲanna.

¹⁷ Daaci emnde ɲanna wá, itare ta ba seke mánjeɓa-aha na baɗemme matsamatsa na. Zlaɓe áɗaliye, ta ba seke kumba-aha na á dáná válale ɓaaka nampire-aara ge emnde na. Dadaamiya a tsatsateraa sleɗe tabeɗamme ba gyeguniye ge itare. ¹⁸ Ba itare ɲanna zlaɓe áɗaliye, ta emnde a tsaka elva laakire na ɓaaka nampire-aara ɗekideki na, baira tá kurava an ɲane. An dakarire-aatare ɲanna wá, tá tsagwaɗa emnde na zlaɓe ba unɲule a segashe-aatare am dagave á emnde a mága haypa, ge eptsateraaptsa. ¹⁹ Aɗaba tá bantsa emnde ɲanna: Má kwá ɗabaɲerɗaba wá, kwá kwaraná ba kure ire á kure,

ma ge mága uwe keni. Amá itare an ire-aatare wá, ta nave-aha á haypa na á kedaterkeda na. Adaba má ká taa kwaruka ire á ña ge yaa duksa ñanna wá, ka gevge nave á duksa ñanna. ²⁰ Am sarte na má diyareddiye emnde Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, Slelyamilya keni ba ñane na wá, ñezlareñezla am shagerkire á zlaláva na á badza emnde am duniya na. Amá máki eptsareptsa zlafe ádaliye á dem zlaláva-aatare werre, de garevge nave-aha á duksa-aha ñanna zlafe ádaliye wá, badza shifa á emnde ñanna á gev ñgulme ba una am zunñwire ndza diyarka Yaisu na. ²¹ Máki estuwa wá, náza á jeba á emnde ñanna, ambane ma andze diyarseka baráma a jirire ba ñekideki, arge una ta dise baráma á Dadaamiya amá tá fansarka ge názena á ndaana shairiya-aara na. ²² Názena a shaa emnde ñanna wá, a shateraa ba názena á ndaaná naraje na náwa ñane na. A ba naraje ñanna wá: «Kere a eptsarhe zlafe ádaliye ge názena ni a melesaa ba ñane.» Anjwa zlafe naraje umele a ba ñane: «Ta baranve nabezhe, amá ñane a eptsehe zlafe ádaliye, á de tabareme am terbe.»

3

Watse á eptsa Yaakadada Yaisu

¹ Emnde-aaruwa, buwire á wakita-aaruwa una yá puwakurte ge kure. Am wakita-aha-aaruwa ñanna bukerde yá kátá tsakurte am hare, ganakini kwá yeheteyeha názena kwa tsaasaa kure bademme. ² Názena yá kataná ya ázekure wá, yá kátá kwá yeheteyeha elva á nabi-aha werre, antara elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na Slelyamilya, ta kwarakursaa emnde a bela-aara na. ³ Elva yaikke na yá kátá kwá diyeddiye ba shagera wá, am kataliye á zamane wá, watse tá sesse emnde a nyainya ura, watse tá maga ba názena tá kataná itare, watse tá nyainyaikurnyainye, ⁴ watse tá bakurá: «A ba Yaisu Almasiihu á kure ñanna watse á eptsa mu, áme ñane kina? Dada-aha á miya bademme emtsaremtsa, duksa á duniya keni bademme gejaaka á ba áte una a nderanaa Dadaamiya.» ⁵ Emnde a nyainya ura ñanna wá, tá kwalve á ba an niya ge fetare áte elva-aha á Dadaamiya na náwa ñane na: Am fakta a ndaase ba elva-aara Dadaamiya, daaci an ndera samaya antara haha, a sanse haha am yawe, bademme á názu áte haha á ñaná á ba an yawe ñanna. ⁶ Á ba an yawe ñanna zlafe ádaliye Dadaamiya a kedaa duniya bademme werre. ⁷ A ba Dadaamiya zlafe ádaliye, samaya antara haha keni, tá njeka dem ba ge ñekideki, watse á zlateraazle an kárá, má watse á kyá shairiya á emnde a mága haypa ge kedateraakeda ba ñekideki.

⁸ Náwa elva yaikke zlafe ádaliye, yá kátá kwá diyeddiye, emnde-aaruwa: Áza Yaakadada wá, hare palle ba seke iva debu, iva debu keni ba seke hare palle. ⁹ Ta bantsa emnde umele: Yaakadada á manjka watsewatse názena a ndaasa ñane. Amá estuweka, á emmága. A fakuraa ba ervaunje geni kwá tsaatse am tuba. Adaba ñane wayaaka emnde tá keda ba palle keni. Ñane á kátá emnde bademme tá maganaamaga tuba.

¹⁰ Ba jirire watse á eptsa Yaakadada Yaisu á sawa, amá watse á sawa ba seke sawa á neyle. Vacite ñanna wá, watse á zlaulze samaya, bademme á emnde tá de cenancena mága-aara. Názena

áte samaya keni bademme watse á zlanazle kárá. Haha antara názu am duniya bademme á de halevuhále vacite ɲanna. ¹¹ Máki bademme á kazlaɲa ɲanna watse á zlauzle áte una kwa cenancena na wá, kwá naba diyeddiye názena kwá maganá kure keni am zlááva á kure. Fawanemfa ire á kure bademme am erva ge Dadaamiya, dabaudaba an ervaunɲe á kure palle. ¹² Ufawufa hare na ni watse á sawa ɲane átekwa an sleksire-aara na. Mbawantembe kárá geni a semsa hare ɲanna ba watsewatse. Vacite ɲanna wá, watse kárá á zauze samaya antara názu átekwa bademme, ba uwe keni á de jauka. ¹³ Amá Dadaamiya a magaa *waada, a ba ɲane, watse á ndera samaya aɲwaslire antara haha aɲwaslire. Am una-aha ɲanna wá, watse tá njá ba emnde a jirire am huɲe-aara. Kwaye ɲane názena mí pakaná miya.

¹⁴ Daaci emnde-aaruwa, kwa emnde a ufa una ɲanna tsawe wá, wawauwava an ervaunɲe á kure palle ge njá am cuɲeɲeɲe antara hairire á katafke á Dadaamiya. ¹⁵ A viyakurarka ganakini á sauka Yaakadada á miya watsewatse na wá, ba ganakini a sharánsha emnde sarte ge mága tuba, á ɲezlaterseneɲle ɲane. Egdza emmemiya Paul keni a ndaakurndaha duksa-aha ɲanna am wakita na a puwakurtaa ɲane an ilmu á Dadaamiya. ¹⁶ Am wakita-aha-aara bademme wá, aɲkwa á ndán ba estuwa, máki á ndá elva áte una ɲanna. Am wakita-aha-aara ɲanna maa, aɲkwa elva-aha na tá cenanka emnde watsewatse. Emnde na baaka ilmu-aatare, tsemarka ire-aatare keni, tá aɲkwa eptsante elva-aha ɲanna, tá ganve umele. Tá magán ba estuwa an nayya-aha umele keni am wakita á Dadaamiya. Emnde a mága una ɲanna wá, tá kefaná ba itare ire-aatare.

¹⁷ Amá kure wá, náwa faɲerakuremfa elva ɲanna am vuwa á kure emnde-aaruwa. Adaba una ɲanna faufa hyema am ire á kure geni a keɲarakuraaka emnde a badza elva á Dadaamiya ɲanna. Tsawaatse ba shagera, a dzalarakurevka áte jirire á kure. ¹⁸ Kure wá, fawarfe ge diya á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, Slelyamilya keni ba ɲane na, ɲane keni á de magakurá ɲgurna ba kelaazare. Yaikkire ba náza-aara palle vatena antara dem ba ge dekiɲeki. *Aamin.

Zuñwire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Seydire arge Yaisu slevamite shifa

¹ Náwa n̄á an̄kwa puwakurte ba n̄ere wakita na, á ndáhá elva á Dadaamiya na á vante shifa a jirire ge emnde na. Kwaye zlaɓe ba duniya keni baaka, amá n̄ane ndza an̄kwa. N̄ere ndza n̄a cenaa elva am mbuwe-aara ba ge n̄ane, n̄a nanna, n̄a zharanaahe an ice á n̄ere, n̄a fetehe antara ba erwa á n̄ere keni áte n̄ane. ² A naba jesaarhe ge elva n̄anna á vanta shifa a jirire ge emnde n̄anna á katafke á n̄ere á ba am parakkire, daaci n̄a zharanaahe. Adaba una n̄anna, n̄á an̄kwa maga seydire-aara, n̄á an̄kwa balakurá elva á shifa na á zleka na. N̄ane ndza á n̄já antara Eddemiya Dadaamiya am samaya. Daaci kina wá, a maramiyansehe ge Dadaamiya áte ice á miya bademme. ³ Ba duksa na n̄a naanaa n̄ere, antara n̄a cenanaa n̄ere na, n̄á balakurá ba una n̄anna, geni kure keni kwá gevge palle antara n̄ere, ba seke una gan̄erevge palle antara Eddemiya Dadaamiya, ira Egdza-aara Yaisu *Almasiihu na. ⁴ Ná an̄kwa puwakurte duksa-aha n̄anna, geni a naatenáhá erwaun̄de á miya an higa.

Dadaamiya n̄ane parakkire

⁵ Dadaamiya wá, n̄ane parakkire, baaka tabedammire dekideki am tate na an̄kwa n̄ane átekwa. Una n̄anna wá, labáre na n̄a cenanaa am mbuwe á Yaisu *Almasiihu geni n̄á balakurán ge kure. ⁶ Má mí bánba geni miya antara Dadaamiya jamiyammeje am erwaun̄de palle, amá ámbera mí zlála am tabedammire wá, una wá, ma emnde a fida am elva-aha á miya, antara am slera-aha á miya bademme, magamika jirire dekideki. ⁷ Amá má mí zlála an parakkire ba seke una Dadaamiya n̄ane an parakkire na wá, mi gevge palle, uzhe á Yaisu Almasiihu *Egdza á Dadaamiya á bezamiya haypa-aha á miya bademme.

⁸ Má bamiyánba baaka haypa á miya, una wá, mi keɗanaa ba miya ire á miya, baaka jirire á Dadaamiya am erwaun̄de á miya dekideki. ⁹ Amá má mi balese haypa-aha á miya á segáshe, daaci Dadaamiya keni á yamiyaareye bademme. Adaba n̄ane Dadaamiya á jirire, ma a ndaase uwe keni, sey á gevge. Daaci á de gamiyanvege ba n̄ane erwaun̄de á miya dzayye, am kelaa haypa na mi maganaa miya bademme. ¹⁰ Má bamiyánba baaka haypa na mi maganaa miya, una n̄anna, amaana: mi faare fidire ge Dadaamiya, eksamiyanteka elva-aara an erwaun̄de á miya palle.

2

**Almasiihu a sawa ge se melamiyumele*

¹ Náwa yá puwakurte una-aha na wá, ba geni magauka haypa mázla-aara egdzara-aaruwa. Amá ma a guwa ware haypa keni, an̄kwa sletsamiyemtse am iga áza Eddemiya Dadaamiya, ba n̄ane una Yaisu *Almasiihu edda á jirire. ² Adaba n̄ane a yaa ba shifa-aara sadake ge miya, lauktu Dadaamiya a yamiyaare haypa-aha á miya.

A yamiyaare ba ge miya palle-ka, amá á kátá yateraare ge emnde a duniya baɗemme.

³ Má mi fansaarefe ge Dadaamiya am shairiya-aha-aara baɗemme, mi diyeddiye áte una ɗanna geni diyamidiya ɗane. ⁴ Má bánba edda-aara diyaadiya Dadaamiya, amá á fansaareka am elva na a ndahanaa ɗane, edda-aara slefida, baaka jirire-aara. ⁵ Amá edda una ɗanaaɗa elva na á ndahaná Dadaamiya, ámbera á fansaarefe, ba ɗane una wayaawáya an Dadaamiya an ervaunɗe-aara baɗemme. Daaci mi diyeddiye áte una ɗanna geni gamiyevge emnde á Dadaamiya. ⁶ Má bánba edda-aara ɗane á njá á ba áte vuwa á Dadaamiya, sey a dabetedaba ɗane keni zláála á Yaisu Almasiihu.

Shairiya á Dadaamiya a jaare áɗwaslire

⁷ Slakate-aha-aaruwa, elva na náwa yá aɗkwa puwakurta iya na wá, gevka shairiya na a jaare áɗwaslire á sawa áza Dadaamiya; ba duksa palle antara na kwa cenaará kure zuɗɗwire. Shairiya ɗanna, kwa cenán kinekinaka, ba shairiya á Dadaamiya na kwa cenanaa am fantaufe na. ⁸ Amá ba seke áɗwaslire tsa shairiya á Dadaamiya ɗanna ya puwakurte iya na. Zláála á Yaisu *Almasiihu, antara ba náza á kure á kwaramise ba jirire á shairiya ɗanna. Aɗkwa á zláála tabeɗammire, samsa parakkire á sem kela-aara.

⁹ Daaci má bánba edda-aara, ɗane am parakkire, amá ámbera á maga kelaadire áte egdza emmeɗara wá, diyaweddiye geni ɗane zlaɓe á ba am tabeɗammire-aara sem vatena. ¹⁰ Amá edda una wayaawáya an egdza emmeɗara, ɗane á njá am parakkire, baaka duksa am ervaunɗe-aara na ni á de ja ɗane áte unɗule. ¹¹ Amá edda una á maga kelaadire áte egdza emmeɗara, ɗane zlaɓe á ba am tabeɗammire sem vatena. Baɗemme a názena á maganá ɗane, á maganá á ba am tabeɗammire. Máki á zláála, ma á deme keni diyaaka. Aɗaba á náńka ice ge tabeɗammire.

¹² Egdzara-aaruwa, náwa yá puwakurte una na wá, aɗaba yakuraareye Dadaamiya haypa-aha á kure aɗaba zhera á Yaisu Almasiihu. ¹³ Ekkure dada-aha, yá puwakurte una na wá, aɗaba diyakurdiya edda una kwaye á ba am fakta á duniya keni, ɗane ndza á ba aɗkwa. Ekkure dawalaa, yá puwakurte una, aɗaba shakuránsha midalire arge Shaitaine.

¹⁴ Ekkure egdzara-aaruwa, yá puwakurte una zlaɓe ádaliye, aɗaba diyakurdiya Eddemiya Dadaamiya. Ekkure dada-aha, yá puwakurte una, aɗaba diyakurdiya edda una kwaye zlaɓe á ba am fantaufe keni, ɗane ndza aɗkwa na. Ekkure dawalaa, yá puwakurte una, aɗaba kwá an ndzedfa jipu, ɗakurnaɗa elva á Dadaamiya an ervaunɗe á kure palle, shakuránsha midalire arge slekse á tabeɗammire.

¹⁵ A badakuruka duniya, antara kazlaɗa-aara. Edda una wayaawáya an kazlaɗa á duniya wá, baaka waya-aara ge ɗane áte Eddemiya Dadaamiya. ¹⁶ Náwa ɗane zláála á njá á duniya: emnde tá aɗkwa ɗaba ba názena á kataná ervaunɗe-aatare. Baɗemme á názena zharaná itare, tá kátá ma ba á jerje am mba-aatare keni, ámberá tá máráva jipu an názena am erva-aatare ɗanna. Daaci baɗemme á una-aha ɗanna, kazlaɗa á duniya saaka áza Eddemiya Dadaamiya. ¹⁷ Diyaweddiye geni watse á zla duniya, antara názena á duwa ice

á emnde amkwa bademme. Amá ge edda una á maga ba názena á kataná Dadaamiya na, nane á de njá an shifa ba ge dekiđeki.

Faufa hyema tá ankwá kelaade-aha á Yaisu *Almasiihu

¹⁸ Egdzara-aaruwa, zamane á miya na wá, mi herzhe an zle á duniya. Ba seke una ndza cenakurácena geni watse tá sawa kelaade-aha á Yaisu *Almasiihu má herzhapteherzhe zle á duniya na wá, ba kina keni kwakya kelaade-aha á Almasiihu jarsaareje, daaci mi dise á ba áte una nanna geni mi herzhe an zle á duniya ba jirire. ¹⁹ Emnde nanna ndza tá á ba am dágave á miya, amá ba jirire garevka palle antara miya dekiđeki. Adaba una nanna ta naba sesehe am dágave á miya. Ma andze ta palle an miya wá, ma andze tá degasheka am dágave á miya. Amá a de jaare una na wá, ba geni tá diyeddiye átekwa, geni garevka palle antara miya.

²⁰ Amá ge kure, Yaisu *Almasiihu a vakurte Shedekwe Cufedfe. Adaba Shedekwe nanna wá, diyakurdiya jirire bademme. ²¹ Ya puwakurte una na wá, ganakini diyakurka jirireka, diyakurdiya jirire. Zlađe adaliye, diyakurdiya geni tara fida, antara jirire wá, tá taa jammeka am sleđe palle.

²² Ware nane una slefida na? Ba edda una eksarka geni Almasiihu na wá, ba nane una Yaisu a eksesaa Dadaamiya geni nane á se lya emnde; ira á fetarka áte Eddemiya Dadaamiya, antara Egdza-aara. Edda-aara wá, ba nane una kelaade á Almasiihu. ²³ Edda una eksarka geni Yaisu *Egdza á Dadaamiya, amaana: baaka Eddeņara Dadaamiya am nane. Amá edda una eksaarekse geni Yaisu Egdza á Dadaamiya wá, ba nane una Eddeņara Dadaamiya am nane.

²⁴ Amá kure wá, wawauwáwa geni kwá nanaaņa an ervaunđe á kure palle elva nanna kwa cenaanaa am fantaufe na. Má nakuřnaaņa bademme elva nanna kwa cenaanaa am fantaufe na, kure keni kwá ankwá njá áte vuwa á *Egdza á Dadaamiya, ira Eddeņara Dadaamiya. ²⁵ Náwa *Almasiihu a nġudamiyaa namána ge miya, geni á vamite shifa na á njá ba ge dekiđeki na.

²⁶ Bademme a názena yá puwakurta iya na wá, yá puwakurta arge emnde na tá kedakurá áte unġule a jirire na. ²⁷ Amá ge kure wá, Almasiihu a vakurte Shedekwe-aara ankwá á ba am kure. Adaba una nanna, kwa baaka an wedera á ura umele ge mbakurse duksa, adaba Shedekwe na a vakurtaa Almasiihu na ankwá am kure, á mbakursá nane duksa bademme. Duksa nanna á mbakursá nane na keni bademme jire, baaka fida am huđe-aara dekiđeki. Adaba una nanna, fawansaarefe ba ge nane am názena á mbakursá nane bademme, njawinja antara Yaisu Almasiihu.

²⁸ Daaci ba estuwa egdzara-aaruwa, njawinja á ba antara nane am ervaunđe á kure, lauktu á de wamika lyáwá, ma zherwe keni ge de katafke-aara vacite na má de samsa nane. ²⁹ Diyakurdiya geni Yaisu Almasiihu nane slejirire á Dadaamiya. Daaci diyaweddiye geni, ma a maganaa ware jirire á Dadaamiya keni, nane keni ba egdza á Dadaamiya.

3

Miya ma egdzara á Dadaamiya

¹ Zharauzhárá wáyáva yaikke na á wayamiya Eddemiya Dadaamiya an ñane, haa á d'ahámiya an egdzara-aara, ba kina keni gamiyevge ba egdzara-aara ñanna ba jire. Emnde a duniya diyarka geni mi egdzara á Dadaamiya, adaba uwe? Ba adaba diyarka dekid'eki Eddemiya Dadaamiya ñanna. ² Slákáte-aha-aaruwa, kina wá, gamiyevge egdzara á Dadaamiya ba jirire, amá ma watse mí de geva estara keni diyamika. Názena mi disa miya palle wá, má de saasa *Almasiihu wá, mí de gárava antara ñane, adaba mí de nanna an ice á miya parakke ma estara ñane keni. ³ Ma ware keni edda una a fa tama estuwa áte Yaisu Almasiihu, sey á gevge cud'ed'fe: á mañka haypa ba seke una ñane keni slecud'ed'fe.

⁴ Edda una á maga haypa, á maga ba baakire á fansaare ge shairiya á Dadaamiya, adaba má tá fansaareka ge Dadaamiya am shairiya-aara, haypa-ñara ba ñane. ⁵ Diyakurdiya sawa á Yaisu Almasiihu á sem duniya wá, a sawa geni á se jaminaaja haypa-aha á miya. Ñane an ire-aara, maganaaka haypa dekid'eki. ⁶ Daaci ma ware keni, edda una á njá áte vuwa á Yaisu Almasiihu, sey á yánya mága haypa. Amá edda una á de ba katafke an haypa-aha-aara, amaana: nánka Yaisu Almasiihu, diyaaka Yaisu Almasiihu ba dekid'eki keni.

⁷ A kefarakuraaka emnde ekkure egdzara-aaruwa. Edda una á maga ba jirire á Dadaamiya, ñane slejirire ba seke una Yaisu Almasiihu slejirire na. ⁸ Má ura yánka mága haypa-aha-aara, ñane ura á Shaitaine. Adaba Shaitaine ñane á gá ba haypa kwaye am fakta á duniya. Una ñanna pute á sawa á *Egdza á Dadaamiya á sem duniya, geni á se ked'anaaked'a slera-aha á Shaitaine bad'emme.

⁹ Má ware keni má gevge egdza á Dadaamiya á geka haypa mázla-aara, adaba shifa a jirire na a vantaá Dadaamiya na an'kwa am ñane. Á dzegwánka de katafke an haypa-aha-aara adaba gevge egdza á Dadaamiya. ¹⁰ Náwa názena tá de diyeddiye átekwa garava á egdzara á Dadaamiya, antara egdzara á Shaitaine: Ma ware keni má á mañka jirire á Dadaamiya, ñane gevka egdza á Dadaamiya. Ba duksa palle antara edda una wayaaka an egdza emmenjara na keni.

Wayaumiyaavewáye an jirire

¹¹ Náwa názena kwa cenanaa kure am fantaufe á kure ge cena elva á Dadaamiya, a ba ñane: sey mi wayaavewáye am dágave á miya. ¹² Gawamiyevka seke Kayinu na ñane ndza ura á Shaitaine slemándzawe na, ñane a naba ja shifa á egdza emmenjara ba ge ñane. A janaa adaba uwe shifa-aara? Adaba bad'emme á názena ndza a maganaa Kayinu ñanna, ndza shagerka, amá náza á egdza emmenjara wá, ndza shagera.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, máki emnde a duniya tá fá kelaadire áte kure wá, magauka najipu-aara. ¹⁴ Miya kina wá, diyamidiya geni jamiyaaveje am tate a emtsa, shamiyánsha shifa-aha á miya. Mí dise estara una ñanna? Mí dise adaba wayamiwáyá egdzar mama-aha á miya. Edda una wayaaka an egdzar mama-aha-ñara wá, ñane zla'be tegaraaveka an emtsa. ¹⁵ Ma ware keni, edda una á magante kelaadire ge egdza emmenjara, ñane ta ba kalkale antara slece'ba shifa á emnde. Diyakurdiya geni slece'ba shifa wá, ñane zla'be shánka shifa na á nja ba ge dekid'eki na am ñane. ¹⁶ Yaisu *Almasiihu wá, ñane wayamiwáyá.

Am a sawhe, a se yaa ba shifa-aara aƔaba miya. Mi dise áte una ɲanna wáyáva a jirire áte emnde umele. Daaci miya keni shagera mi yánya ba shifa á miya keni aƔaba egdzar mama-aha a miya. ¹⁷ Amá ma ware keni má gevge berba an nalmáne á duniya na, á zhára egdza emmenara am baakire, aley zanvaareka, daaci á ndahaná estara geni wayaawáyá an Dadaamiya? ¹⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, estuwa, wayawamiyaaveka á ba an we, amá wayawamiyaavewáye á sawa am ervaunƔe, ámberá mi emmága an jirire.

Egdzara á Dadaamiya tá de gazleka á katafke-aara

¹⁹ Názena kwa cenanaa kure na, mi diyeddiye átekwa geni ma egdzara á slejirire; zlaƔe ádaliye, ervaunƔe á miya keni an ekhya á katafke-aara. ²⁰ Ma aɲkwa á ndamindáhá Ɣeme ervaunƔe á miya geni mi magaa haypa keni, ervaunƔe á miya á njá á ba an ekhya á katafke á Dadaamiya, aƔaba yaikke ba Dadaamiya arge ervaunƔe á miya. ɲane diyaadiya duksa baƔemme. ²¹ Daaci slakate-aha-aaruwa, má ba jirire á dzegwánka ervaunƔe á miya ge mbedamiya an shairiya wá, daaci a gazleka ervaunƔe á miya ge de katafke á Dadaamiya mázla-aara. ²² BaƔemme á názena mi ɲalanaa miya ázenara keni á vamiteva, aƔaba má aɲkwa fansaare ge shairiya-aara, antara mi maga názena á kataná ɲane baƔemme. ²³ Náwa shairiya-aara ɲanna: Mi fetaare áte Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, antara mi wayaavewáye ba seke una a ndaamiya ɲane. ²⁴ Slefansaarefe ge Dadaamiya am shairiya-aara maa, ɲane slenjá á ba áte vuwa á Dadaamiya, Dadaamiya keni aɲkwa antara ɲane. Diyamidiya geni aɲkwa Dadaamiya antara miya, aƔaba á baminá ba SheƔekwe-aara na a famimaa ɲane am ervaunƔe.

4

Lawanaale tara SheƔekwe á Dadaamiya antara sheƔekwe á kelaade á *Almasiihu

¹ Slakate-aha-aaruwa, má dámda ura á dezekure, a ba ɲane á ndáhá elva an hákuma á SheƔekwe á Dadaamiya wá, fawtaareka watsewatse, amá lawanaale emtsaade, bi SheƔekwe á Dadaamiya á jirireka una am ɲane, amá názá kelaade-aara. Yá ndahaná aƔaba uwe una? AƔaba tá aɲkwa nabi-aha fida kwakya am duniya. ² Náwa názena ni kwá dise edda una an SheƔekwe á Dadaamiya átekwa: Máki bánba edda-aara geni samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a se gev urimagwe wá, ɲane an SheƔekwe á Dadaamiya jirire. ³ Amá má kwalevkwále edda-aara ge ndáhá una áte Yaisu Almasiihu wá, sheƔekwe na am ɲane na saaka áza Dadaamiya, ɲane an sheƔekwe á kelaade á Almasiihu. SheƔekwe ɲanna wá, ndza kwa cenáncena geni á de sawa. Ba kina keni ɲane aɲkwa á ba am duniya.

⁴ Amá kure egdzara-aaruwa, kwa emnde á Dadaamiya, shakuránsha midalire arge nabi-aha á fida ɲanna. AƔaba SheƔekwe na am ervaunƔe á kure na jauje ge sheƔekwe na am ervaunƔe á emnde a duniya na an ndzeƔa. ⁵ Nabi-aha fida ɲanna wá, itare ta náza-aha á duniya. AƔaba una ɲanna tá ndáhá ba elva á duniya, daaci emnde a duniya keni tá cenatervaarecene. ⁶ Amá miya wá, mi emnde á Dadaamiya. Edda una diyaadiya Dadaamiya wá, á cena elva á miya keni. Amá edda una gevka ura á Dadaamiya wá, á ceneka elva á miya.

Mí laná estuwa edda una an Shedekwe á slejirire, an edda una an shedekwe á keða emnde.

Dadaamiya á mbamise wáyáva jirire áte emnde

⁷ Slakate-aaruwa, wayaumiyaavewáye am dágave á miya. Afaba á maganá ba Dadaamiya geni tá wayaavewáye emnde am dágave-aha-aatare, antara tá wáyá ñane keni. Má mi wayaavewáye áte una ñanna, una ñanna á mára una ni gamiyevge egdzara á Dadaamiya, diyamidiya Dadaamiya. ⁸ Amá ma ware una á mañka wáyáva áte una ñanna, edda-aara diyaaka Dadaamiya. Afaba Dadaamiya slewáyáva. ⁹ Náwa názena a maraminaa Dadaamiya ba parakke, geni ñane wayamiwáyire: Ñane a belaa Egdza-aara palle ba ñane á sem duniya, geni á se vamite shifa á jirire. ¹⁰ Náwa názena á maramiya wáyáva á jirire: Miya gamiyevka emnde zunñwe ge wáyá Dadaamiya, amá a wayámíyá ñane zunñwe. Ñane a naba belaa Egdza-aara geni á se emtsemntsa am duniya afaba miya, lauktu á yamiyaareye haypa-aha á miya.

¹¹ Slakate-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba wayamitehe ge Dadaamiya na wá, miya keni sey mi wayaavewáye am dágave á miya ba shagera. ¹² Baaka ura ndza nanna Dadaamiya dekideki, amá má mí wayaavewáye am dágave á miya wá, Dadaamiya keni á njá antara miya. Daaci wáyáva-aara na a wayámíyaa an ñane na, á de njá am miya ba jirire.

¹³ Dadaamiya a naba vamite Shedekwe-aara. An una ñanna, diyamidiya ganakini má an ñane, ñane keni ankwá an miya. ¹⁴ Ba miya an ice á miya namiyanna, Eddemiya a belaa Egdza-aara á sem duniya geni á se lya emnde. Mí balaterán ge emnde kina geni elva ñanna jire. ¹⁵ Ma a ndahesaa ware geni Yaisu *Egdza á Dadaamiya wá, Dadaamiya ankwá antara ñane, ñane keni á njá á ba áte vuwa á Dadaamiya. ¹⁶ Nere wá, diyañerdiya geni Dadaamiya wayañerwáya. Fañertaarefe áte una ñanna. Dadaamiya ñane slewáyáva. Edda una á njá an wáyáva, ñane gevge slenja áte vuwa á Dadaamiya, Dadaamiya keni ankwá antara ñane.

¹⁷ Náwa názena mi dise átekwa geni wayamiwáyá an Dadaamiya á ba an jirire: Una ñanna ba njá á miya am duniya, mí njá ba seke názá á Yaisu *Almasiihu. Daaci vaci shairiya, á de gazleka ervaunđe á miya dekideki. ¹⁸ Má Dadaamiya wayaawáyá ura, baaka lyawa ge edda-aara dekideki. Afaba wáyáva á Dadaamiya á janaaja lyawa bademme. Má ura á njá an lyawa wá, amaana: ba seke ñane wá, ankwá bikere-aara ge ñane ñánaaşa shairiya. Daaci má ura á njá an lyawa, á seska námpire á wáyáva á Dadaamiya arge ñane dekideki.

¹⁹ Miya wá, a wayaamiya ba Dadaamiya zunñwe. Afaba una ñanna wayamiwáya an Dadaamiya, antara wayamiyaavewáye am dágave á miya. ²⁰ Má bánba edda-aara wayaawáyá an Dadaamiya, amá á maga kelaadire áte egdza emmenjara, ba fida á edda-aara. Afaba má edda-aara wayaaka an egdza emmenjara na ankwá á zharaná an ice-aara, á de dzegwáná estara wáyá Dadaamiya na nánka dekideki? ²¹ Náwa shairiya á Dadaamiya na mi shanaa miya ázenjara, a ba ñane: Edda una wayaawáyá Dadaamiya, sey a ewwáyá an egdza emmenjara keni.

5

Fetarfire wá, sha midalire arge lámara á duniya

¹ Ma a fetaara ware geni Yaisu wá, ñane *Almasiihu, eddaaara egdza á Dadaamiya. Ma ware una wayetewáyá daada, á wayetewáyá egdzara-aara keni. ² Náwa názena ni mi dise átekwa geni wayamiwáyá an egdzara á Dadaamiya: una ñanna, ba má wayamiwáyá an Dadaamiya, ira má mi fansaarefe am shairiya-aha-aara. ³ Má mí maga názena á baminá Dadaamiya am shairiya-aha-aara na wá, ñane ñara á mara una ni wayamitewáyá Dadaamiya á ba an jirire. Daaci shairiya-aha-aara keni á de jamiviyaareka. ⁴ Adaba bademme á egdzara á Dadaamiya, tá an ndzedá jipu ge sha midalire arge lámara á duniya. Mí de sháná estara midalire ñanna? Mí de sháná an fetarfire á miya na ni mi fetaare áte Yaisu Almasiihu na. ⁵ Ware edda una slemidala arge lámara á duniya? Sey ba edda una fetarfe geni Yaisu Almasiihu ñane *Egdza á Dadaamiya.

Seydire arge Yaisu *Almasiihu

⁶ Yaisu *Almasiihu a sawhe á sem duniya, a demhe am yáwe á baptisma, a naba puwaa uzhe-aara áte dzangala, a emtsehe. Sey ba a dema am yáwe-ka palle, amá a puwaa uzhe-aara. Shedekwe á Dadaamiya á ba an ire-aara a magaa seydire-aara geni una ñanna jirire, ba kanjelanje. Adaba ñane wá, á baterá ba jirire bademme ge emnde. ⁷ Ankwa duksa-aha keye tá maga seydire áte Yaisu, geni ñane *Egdza á Dadaamiya. ⁸ Duksa-aha keye ñanna wá, ba Shedekwe á Dadaamiya, antara yawe á baptisma, ira uzhe á Yaisu. Bademme á una-aha ñanna, tá mára ba duksa palle. ⁹ Má emndimagwaha tá ankwá á magamiya seydire áte názena ta naaná itare, mí lyiya elva-aatare. Daaci diyaweddiye geni náza á Dadaamiya wá, názena a maganaa ñane, seydire-aara jauje ge una tá maganá ba emnde. Adaba ba ñane an ire-aara una a magaa seydire an duksa-aha ñanna arge Egdza-aara. ¹⁰ Edda una lyevaalya Egdza á Dadaamiya wá, seydire á Dadaamiya na keni lyevaalya am ervaunđe-aara geni bademme jire. Amá edda una lyiyaaka seydire á Dadaamiya, a faare fidire ge Dadaamiya, adaba lyiyaaka názena a ndahanaa Dadaamiya arge Egdza-aara. ¹¹ Seydire á Dadaamiya ñanna wá, ñane a vamite shifa na á zleka na. Shifa ñanna wá, mí sháná áte erva an Egdza-aara. ¹² Daaci edda una ankwá Egdza á Dadaamiya am ñane, shánsha shifa ñanna, edda una baaka Egdza á Dadaamiya am ñane wá, shánka shifa.

Shifa na á zleka na

¹³ Ya puwakurte duksa-aha ñanna ge kure na fakurtaarefe áte *Egdza á Dadaamiya, ganakini kwá diyeddiye geni kertenj ankwá shifa na á zleka na am kure. ¹⁴ Á katafke-aara, baaka lyawa á miya dekideki, adaba diyamidiya ba jirire geni, ma mí ñala ba uwe ázenára keni, á cenamivaarcene, máki mí ñalaná áte namaari-aara. ¹⁵ Máki diyamidiya ganakini ankwá á cenamivarcene ma mí ñala ba uwe ázenara keni wá, daaci diyamidiya geni á vamiteva duksa ñanna mi ñalanaa ázenara ñanna.

¹⁶ Má ura nanna egdza emmenjara á maga haypa, shagera ba á ñala Dadaamiya adaba ñane. Daaci Dadaamiya keni á de vante shifa ge

egdza emmenjara njanna. Amá anjwa haypa da ura á dem emtsa, ndanakurka ya geni njalaunjala Dadaamiya arge emnde na tá maga jeba á haypa njanna. Una njanna sey ba ge emnde na ta gu ba haypa na á dánka ura á dem emtsa na. ¹⁷ Baɗemme a shagerkire na tá maganá emnde na wá, haypa áza Dadaamiya. Amá anjwa haypa na á dánka ura á dem emtsa.

¹⁸ Diyamidiya geni ma ware keni, máki gevge egdza á Dadaamiya wá, á duka á de katafke an mága haypa-aha-aara, amá Yaisu *Egdza á Dadaamiya á tsufa ba njane. Daaci baaka názena á eksáná Shaitaine áte njane dekideki.

¹⁹ Diyamidiya geni miya ma egdzara á Dadaamiya, amá emnde umele am duniya wá, baɗemme tá á ba am erva á Shaitaine. ²⁰ Diyamidiya geni Egdza á Dadaamiya a sawhe á sem duniya, a se vamitaa njane enjale geni mi diyeddiye Dadaamiya á jirire. Miya wá, gamiyevge emnde a njá an Dadaamiya á jirire aɗaba Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, ba njane una Dadaamiya á jirire njanna, á vamita njane shifa na á zleka na.

²¹ Tsufautsufa ire á kure egdzara-aaruwa, magauka hele.

Buwire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Ga use á Yuhanna

¹ Náwa yá puwaktá ba iya wakita na, ya slesawari am dágave á emnde a daba Yaisu. Yá puwakte ge ekka mukse na a eksaksaa Dadaamiya na, antara egdzara á ña na wayanaterwáyá á ba an jirire na. Sey yá wayákurá ba iya palleka, antara emnde na diyardiya jirire bademme wayarakurwáyá. ² Wayanakurwáyá jipu, adaba jirire á elva á Dadaamiya ñanna anƙwa am miya, á njá am miya dem ba ge deƙideƙi.

³ Tara Eddemiya Dadaamiya, antara Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, a njarinja antara miya ma emnde na wayamiyaavewáyá an wáyáva jirire, ira má anƙwa maga jirire á Dadaamiya na. A magaraminaamaga ñgurna, a zaramivaareze, a varamiteva ba itare hairire.

*Magaumimága wáyáva na a mbamisaa *Almasiihu*

⁴ Higantehiga jipu, adaba cenanácena ganakini tá anƙwa emnde na dabartefaba jirire am dagave á kure, tá anƙwa á maga názena a baminaa Eddemiya Dadaamiya am shairiya-aha-aara na. ⁵ Daaci kina wá, yá ñalakhále kwa emmaye-aaruwa dzagwale geni mi wayaavewáye ba shagera. Una ñanna yá anƙwa puwakta ya na keni gevka shairiya á Dadaamiya a jaare anƙwaslire ndza cenakuránka, amá ba elva na mi cenán kwaye am fakta-aara na. ⁶ Wáyáva ñanna wá, amaana: mi fansaare ba ge shairiya á Dadaamiya. Shairiya á Dadaamiya ñanna keni ba una mi cenán kwaye am fakta-aara na. A ba ñane: Wayawaavewáye antara emnde umele.

⁷ Ya bakurnaa adaba uwe? Adaba kwakya emnde a kefa ura áte unñule a jirire jarsaareje, hyairemhye am duniya bademme. Itare wayarka deƙideƙi cena samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a se gev urimagwe. Ura estuwa, slekefa emnde áte barama a jirire, daaci ba ñane una kelaade á Yaisu Almasiihu. ⁸ Adaba una ñanna, faufa hyema áte ire á kure, geni keƙawanaaka námpire á slera á kure, amá kwá de lyevaalya lácfá na Dadaamiya a fakur ge kure.

⁹ Ma ware una dabaaka elva na a kwaramisaa Almasiihu, ñane a dabete umele wá, Dadaamiya baaka am ñane. Amá edda una dabetedaba elva á Almasiihu ñanna, ñane wá, tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Egdza-aara tá anƙwa antara ñane. ¹⁰ Adaba una ñanna, máki samsa ura á sem mba á kure, amá á kwaraterse duksa ge emnde gergere antara náza á Almasiihu wá, lyiyauka edda-aara á mba á kure, ba use keni gawanka. ¹¹ Adaba ma a lyiyanaa ware, ma a gan ba use keni, shagerkire á názena á maganá ñane na, ta buwa am huƙe-aara antara edda-aara.

Halavuwa á elva-aha

¹² Anƙwa elva-aha-aaruwa ba kwakya yá kátá bakuránba, amá keni wayanka yá puwakurte una-aha ñanna áte nalmesheri. Arge una ñanna wá, shagera yá duwa ba iya an ire-aaruwa á dem mba á kure,

mí de ndáhá elva-aha ɲanna we-aaruwa una, we á kure keni una, lauktu mí de higetehiga ba kwakya.

¹³ Egdzara á egdza emmeɲa mukse na a eksesaa Dadaamiya na, tá aɲkwa gakur use-aatare itare keni.

Keyire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Ga use á Yuhanna

¹ Náwa yá anƙwa puwakta ba iya wakita na Gayus; ya slesawari am dágave á emnde a d̄aba Yaisu. Yá puwakte ge ekka, ka edda una wayanak-wáyá á ba an jirire na.

² Slakate-aaruwa, yá anƙwa yekakuyeke, geni baɗemme á duksa-aha na ká maganá ka a gevge shagera ge ekka, antara ká njinja an lapiyire. Ervaunɗe á ɗa wá, diyandiya shagera áza Dadaamiya.

³ Á higa ervaunɗe-aaruwa jipu, aɗaba kwakya egdzar mama-aha á miya saremsa á sehuna wá, ta se biya geni ká anƙwa maga jirire an ervaunɗe á ɗa palle. Diyandiya tsawe geni ká magan ba estuwa ɗanna an shifa á ɗa baɗemme. ⁴ Má cenanancena geni egdzara-aaruwa d̄abartedaba jirire á Dadaamiya wá, ya higa jipu. Higa-aaruwa ɗanna keni á jauje ge una yá higa arge ma uwe keni am duniya.

Yuhanna á zleba Gayus

⁵ Slakate-aaruwa, ka slemággwe jipu am názena ká maganá ka ge melateru ge egdzar mama-aha á miya, ma ta wayve-aha keni. ⁶ Ta se magaa seydire á katafke á emnde a fetarfe áhuna áte wáyáva á ɗa, geni magakateránmaga maggwire kwakya. Yá anƙwa ɗalakkála geni ká emmága ba estuwa ge melateru ge jeba á emnde ɗanna am shula-aha-aatare, áte una ni á de hayánháya Dadaamiya na. ⁷ Shula-aatare ɗanna wá, ba ge slera á Yaisu *Almasiihu, ba uwe keni liyarka d̄ekid̄eki am erva á emnde na d̄abarka Yaisu Almasiihu má tá kátá melaterumele an ɗane. ⁸ Aɗaba una ɗanna, miya emnde a fetarfe wá, shagera jipu geni mí melaterumele ge jeba á emnde ɗanna seke itare na, geni mí gevge palle antara itare am slera na tá anƙwa maganá itare ge bálese jirire.

Elva arge Diyautairafais

⁹ Náwa ya puwaterte nalmesheri ge aiklaisiya-aha á ɗa, amá Diyautairafais ɗane edda una á kátá geva male arge itare, liyiyaaka elva-aaruwa ɗanna d̄ekid̄eki. ¹⁰ Aɗaba una ɗanna, má watse danemda ya, yá de palakanaapálá emtanƙire na a maganaa ɗane; ba seke elva a laakire, antara fida-aha na a tsakanaa ɗana á dete iya na. Baira á tsaaka á ba an ɗanna: Ba emnde a fetarfe na ta wayve-aha am mba-aara keni, liyaterka. Ba emnde na tá kátá liyaterlyiya na keni, a naba piyartertehe, á kátá bakaterbáká am aiklaisiya.

Seydire shagera arge Daimaitriyus

¹¹ Slakate-aaruwa, d̄abeka sera á emnde na shagerka mága-aatare, sey ká maga ba názena shagera na. Aɗaba ba edda una á maga duksa shagera na una gevge egdza á Dadaamiya, amá edda una á de ba katafke an mága duksa shagerka wá, ɗane zlaɓe diyaaka Dadaamiya. ¹² Amá Daimaitriyus wá, baɗemme á emnde tá gálá ba ɗane, geni ɗane á maga duksa shagera. Baira elva á Dadaamiya na á balaná ɗane na keni, á maraterá ba una ge emnde, geni ɗane wá, á maga

duksa shagera. Nere keni nǎ ndáha ba názena ni shagera na á dete nane, geni nane nanna wá, slejirire. Ba ekka keni diyakdiya ganakini elva-aha na nǎ ndaasá nere na, bademme ba jirire.

Halavuwa á elva

¹³ Kwakya elva-aha-aaruwa na yá kátá bakánba na, amá wayanka yá puwakte elva-aha nanna an narkálam. ¹⁴ Yá tama dezeña ba herzhe na, daaci mí ndáhá elva-aha nanna antara ka, we-aaruwa una, we á nǎ keni una.

¹⁵ A vakteva Dadaamiya hairire. Bademme á slakate-aha á nǎ na tá áhuna tá ankwá gak use-aatare. Gaterga use á nere ge slakate-aha á nere keni an palpalire-aatare.

Wakita na a puwetaa YAHUDA

Ga use á Yahuda

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá ba iya Yahuda, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu, ya egdza emmenjara ge Yakuba. Yá anƙwa puwakurte ge kure emnde na a wayakurtaa Dadaamiya, daaci a naba dzerakurse, anƙwa á tsufakurtsufa Yaisu Almasiihu na. ² A kwakyakuranvekwákyá Dadaamiya ngurna-aara, hairire-aara, ira wáyáva-aara.

Shairiya á emnde a keɗa jirire á Dadaamiya

³ Slakate-aha-aaruwa, ndza yá wawa an enƙale-aaruwa baɗemme, geni yá puwakurte wakita áte elva a lya shifa na má am hude-aara kina na. Amá ambane yá puwakurte názena yá vakurte ndzedá an nane am wává á kure. Aɗaba am fetarfire na a vatertaa Dadaamiya ge emnde-aara ba ser palle, hyephye ge náza ba ge ɗekideki na wá, má am wawa yaikke. ⁴ Aɗaba famika hyema, saremsa emnde a mándzawe á sem ɗágave á miya, se badzaranvebadze elva a ngurna á Dadaamiya á miya. Ta bantsa itare: Anƙwa ngurna á Dadaamiya, mí naba emmága názena á kataná ire á miya. An una nanna maa, amaana tá kataná jirire ge ire-aatare am mága-aha-aatare. Emnde nanna yarnaaya Eddemiya Yaisu *Almasiihu na ba nane palle una Yaakadada na. Shairiya á emnde nanna ta puwete kinekineka, anƙwa am wakita á Dadaamiya.

⁵ Diyakurdiya tsa elva nanna baɗemme, aley kina wá, yá yehakuranteyeha zlaɓe ádaliye geni Dadaamiya a lyesaa *Iserayiila-aha, a saterse am larde á Misera; am iga a una nanna, a naba keɗaa emnde na faransaareka na. ⁶ Yehauteyeha malika-aha na hayaránka hákuma na a vatertaa Dadaamiya, ta naba yaa sleɗe-aha-aatare na keni. Aɗaba una nanna Dadaamiya a zlenjaterme am tate na tabeɗamme jipu na, tá am tsávaytsávaye na baaka badza-aara ɗekideki na, tá anƙwa ufa kwaskwe á shairiya-aatare. ⁷ Zlaɓe ádaliye yehauteyeha *Saudauma antara *Gaumaura, ira ekse-aha na ta herherzhe an itare na. Emnde a ekse-aha nanna keni ndza ta magán ba seke náza á malika-aha nanna, kwakya haypa-aha-aatare, tá maga ba názena zlayeka ɗekideki na an vuwa-aatare. Tá anƙwa maga palasa kina am kárá á jahanáma. Daaci a cenarancena emnde baɗemme ge faterem duksa am vuwa ge itare keni.

⁸ Mága á emnde nanna ta dema am ɗágave á kure na keni, ba kalkale antara una nanna. Á ɗáterá ba shene-aatare á de maga máme nanna an vuwa-aatare, tá epsawa hakuma á Dadaamiya, tá zlazla male-aha na tá am samaya na baɗemme. ⁹ Una, názu ba *Mikayiilu male á malika-aha keni magaaka. Am sarte na ndza tá anƙwa gá jawe antara Shaitaine arge emtsa á Muusa, geni á ɗáná ware am ɗágave-aatare maa, Mikayiilu wayeteka ndanse elva yaiyaihe ɗekideki. Aɗaba una nanna, a ba nane á elván ge nane: á hyephye Yaakadada. ¹⁰ Amá emnde nanna wá, itare tá valya ba elva yaiyaihe áte názu diyarka. Tá maga ba názena á kataná ervaunɗe-aatare

ba seke dabba-aha. Una ba jirire á de kedáterá ba una nanna. ¹¹ Kay! Ázara una! Emnde nanna d'abartedaba sera á Kayinu. Tá njá á ba an fida ge zlerma nalmane áza emnde seke una ndza a maganaa *Balaama werre. Kedarkedá emnde nanna, adaba ta emnde a gardá seke una ndza a maganaa Kaura. ¹² Má kwá anjwa zá d'afa á Yaakadada átirpalle antara emnde nanna, mága á emnde nanna tá maganá am dágave á kure na wá, zherwe jipu ge kure. Adaba itare baaka zherwe-aatare dekideki, tá dzáma ba ire-aatare palle. Itare ta ba seke kumba na má á dáná effeya, á hyeka yáwe-aara dekideki na. Ta ba seke náfa-aha na ma samsa ba sarte-aatare keni tá yeka egdzere dekideki na, ta ba seke náfa-aha na ni a batanaa effeya an slalwe-aara bademme, emtsaremtsa na. ¹³ Itare ta ba seke vádza á háye na mándzawe jipu na; shagerkire na tá maganá itare na, ba seke ugbalyailye á yáwe á guwa. Ta ba seke terlyakwa na n'ezlarenezla áte samaya na. Dadaamiya a tsatsateraa slede tabedamme ba gyeguniiye ge itare, watse baaka segashe-aatare dem ba ge dekideki.

¹⁴ Anuhu, unkwahire á eggye ge Naadama wá, ndza a magaa nabiyire áte jeba á emnde nanna. A ba nane wá: Cenausena ba shagera: Watse á sawa Yaakadada an malika-aha-aara cud'edde ma debu wanyara keni, ¹⁵ á se maga shairiya á emnde bademme, á se maga shairiya á emnde a mándzawe na ta magaa duksa shagerka na, antara adaba gardire na ta maganá ge Dadaamiya, ira elva-aha yayaihe na ta valyanaa itare áte nane bademme na. ¹⁶ Emnde nanna, itare ma vaatara keni tá njá á ba kyuwava an emnde, tá njá á ba an ervaunde áte emnde, tá maga ba názena á kataná ire-aatare. Elva-aatare keni, tá ndáhá ba elva a kuráviye bademme, tá njá á ba gálá emnde ge njála duksa. Nja-aatare ba una ge itare.

Faufa hyema ba shagera

¹⁷ Amá kure wá, a viyakuraareka elva na ndza ta balakursaa emnde a bela á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu na, emnde-aaruwa. ¹⁸ Adaba á ba am zunjwire keni ndza barakuranba emnde a bela, a ba itare: «Máki herzhapteherzhe zle á duniya wá, tá de jesaareje emnde a epsawa ura, tá de epsawakurepsawa, tá de maga ba emtanjire na ni á kataná ire-aatare.» ¹⁹ Emnde nanna wá, tá teganá ba itare ye á emnde. Bademme á názena tá maganá itare, tá maganá á ba áte hala á urimagwe, baaka Shedekwe á Dadaamiya am itare. ²⁰ Amá kure wá, ma ware á kure keni, a melanumele ge ura ge de katafke am fetarfire na kwa shanaa kure áza Ura cud'edde na, emnde-aaruwa. Njalaunjala áza Dadaamiya an hákuma a Shedekwe Cud'edde. ²¹ Yawánka mága wáyáviye na a vakurtaa Dadaamiya na. Ufawufa Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu geni á se magakurnaamaga njurna, á se vakurte shifa na á zleka na.

²² Zawatervaareze ge emnde na tá anjwa maga shaige na. ²³ Lyawaterselye am hude á kára. Yau, emnde na ma am uwe keni tá maga ba názena á kataná ire-aatare na keni maa, zawatervaareze ge itare keni. Amá wá, faufa hyema ba shagera, geni a ndebarakurveka haypa-aatare ge kure.

Yahuda á gálá Dadaamiya

²⁴ Dadaamiya wá, hyephye ba ɲane ge tsufákurá áte baráma-aara, geni a mbedákuraaka duksa umele. Hyephye ba ɲane ɲanna, ganakini á dákuraada ba laiyye á de katafke-aara am tate á sleksire-aara na an dárádza jipu na, baaka duksa mandzawe áte kure d'ekid'eki, kwá á ba an higa á kure am ervaun'fe. ²⁵ Ba ɲane palle una Dadaamiya baaka umele, á lyámiyá ba ɲane palle á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Ba ɲane palle una ura yaikke, an d'emdemire, an hákuma kwaye kinekinaka am zamáne-aha na dedde na, kina keni ba ɲane, antara dem ba ge d'ekid'eki. *Aamin.

Wakita á WAHAYU Á YUHANNA

Názu á fantau an ñane Yuhanna

¹ Wakita na wá, á mara názena Yaisu *Almasiihu á kátá marateranse ge emnde a slera á Dadaamiya. Ge ñane keni a vanta ba Dadaamiya duksa ñanna ge se marateránmárá, ganakini a njarka an kaltáda názena watse ba jirire á de magava á katafke na. Daaci Yaisu Almasiihu a naba believe malika-aara ge iya Yuhanna sleslera-aara, a se marisaa ñane nasherire á duksa-aha ñanna bademme. ² Duwa-aaruwa ge iya keni, ya ndaterhe názena ya naana ya na bademme ge emnde, ya balese geni una ñanna elva á Dadaamiya, a ndaasa ba Yaisu Almasiihu an ire-aara, bademme á duksa-aha ñanna ba jirire.

³ Barka ge edda una má ankwá ndaha wakita á elva ñanna a sawa áza Dadaamiya na; barka ge emnde na tá ankwá cena elva ñanna keni, tá ámberá fansaarefe na keni. Adaba herzhapteherzhe sarte na watse á magava duksa-aha ñanna bademme átekwa na.

Use á Yuhanna ge aiklaisiya-aha am ekse-aha gergere vuye

⁴ Ba iya Yuhanna ñanna zlafe ádaliye una keni, yá puwakurte use-aaruwa ge kure aiklaisiya-aha na kwá am ekse-aha gergere vuye am larde á Aziya na. A magakurnaamaga Dadaamiya ngurna, a vakurteva hairire. Ba ñane Dadaamiya am fakta keni ndza ankwá, kina keni á ba ankwá, watse á sawa keni ba ñane na. Tara Shedekwe-aha-aara na ta vuye a bazlateraa ñane á katafke-aara am kurshi á sleksire-aara na, ⁵ antara Yaisu *Almasiihu na ñane sleseyde á jirire, ñane gevge ba seke makaji ge tsete am fáyá, slekse arge slekse-aha keni bademme na, a magarakurnaamaga ba itare ngurna, a varakurteva hairire keni.

Yaisu Almasiihu wá, wayamitewáyá ge miya, a naba yaa shifa-aara, a ñezlesaa miya am haypa an uzhe-aara. ⁶ Zlafe ádaliye, a vamite njá antara ñane am sleksire-aara, ira a vamite limanire ge mága slera á Eddeñara Dadaamiya. Sey emnde bademme a demaranvedeme, a galargála ba ñane palle dem ba ge d'ekid'eki. *Aamin!

⁷ Ñane wá, kwaye ñane ankwá á sawa antara kumba, bademme á emnde watse tá nanna, antara ba emnde na ndza ta ngyanse upa am ñane na keni, watse tá nanna. Emnde a jeba na tá áte duniya na bademme watse tá kyuwa, tá tsaka dákwa má watse á sawa ñane. Una ba jirire watse á de magava ba estuwa. *Aamin!

⁸ Á bá Dadaamiya Yaakadada: «Ba iya una ya zuññwe arge duksa-aha bademme, watse ba iya ñanna zlafe ádaliye am halavuwa á duksa-aha bademme.» Ba ñane una kwaye am fantaufe keni kerten ndza ankwá, ankwá vatená, á katafke keni watse á sawa ba ñane ñanna, bademme á sleksire á ba am erva-aara palle.

*Marápsemáre Yaisu *Almasiihu am ice á Yuhanna*

⁹ Yá ankwá puwakuránta ba iya una keni, ya egdza emmekure Yuhanna. Iya antara kure ma ba palle, gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu. Iya keni yá ankwá shá zladá ba seke kure. Daaci estuwa, farvaun'de á miya antara kure ba palle. Náza-aaruwa wá, ta eksivahe,

náwa ta se eblyiya am dágave á háye áte wa na tá dahaná an Patmaus na. Ta bantsa ya magaa shagerkire adaba yá ndater elva á Dadaamiya, antara labare á Yaisu ge emnde. Daaci ma ba palle antara kure am sleksire-aara kina.

¹⁰ Vacite ñanna an kwaskwe á Yaakadada wá, a naba eksite ge Shedekwe Cudedde, daaci yá cena ba kwára umele á hula am iga-aaruwa an ndzedá jipu ba seke hula á derkwákwa. ¹¹ A biyantsa kwára ñanna wá: «Puwetepuwa názena ká naaná ka na bademme áte nalmesheri, velatertevela ge aiklaisiya-aha na tá am ekse-aha gergere vuye na.» A ba ñane wá: «Velatertevela ge emnde na tá am Aifaisus, ge emnde na tá am Samirna, ge emnde na tá am Pairgamus, ge emnde na tá am Tiyatira, ge emnde na tá am Sardis, ge emnde na tá am Filadailfiya, antara emnde na tá am Lawdikiya bademme.»

¹² Ya naba eptsapte ge zhara edda una á ndahi elva ñanna, ware ñane edda-aara? Ya naa ba duksa-aha na tá bazla kára á fanus-aha átekwa na vuye kalkale ta maganaa an dindar. ¹³ Zlađe ádaliye, ya naa duksa ba seke urimagwe, á tse am dagave á duksa-aha ñanna, an tsekwa am nangyuwe sladde de ba áte iga á sera-aara, a ñgudese uksuwe an párapara ta maganaa an dindar ñane keni. ¹⁴ Úgje á ire-aara dzayye ba telle jauje ba ge sluzhe keni, ice-aha-aara tá mbe á ba an mbe ba seke nara á kára. ¹⁵ Sera-aha-aara ba seke ire na má ta devese am egzla ba kyanje. Kwára-aara ge ñane ba seke hula á yawe má á degeza áte guwa yaikke. ¹⁶ A ñaa terlyakwa-aha vuye am nadafa-aara. Katsakar an gá sláre we bukerde ankwá á segashe am mbuwe-aara, wafka-aara á mbe ba pelpele ba seke kára á vaciya átire.

¹⁷ Iya ba yá puwete ice-aaruwa áte ñane wá, kreppe ya mbedehe am sera-aara, ganevge ba seke una ni baaka shifa am iya na. Daaci a naba fetaa ba ñane ñanna nadafa-aara áte iya: «A wanja lyawa,» á bina á elvan ge iya. «Degiya ba iya edda una ya zunje ba iya arge duksa bademme, am halavuwa á duksa bademme keni watse ba iya ñanna,» á bina. ¹⁸ «Ba iya edda una yá njá an shifa dem ba ge dekideki, ndza emtsanemtsa, amá náwa ya tsanetse am fáya, yá njá an shifa ba ge dekideki, ba iya una yá an egdza a tsekweram á fáya ñanna bademme. ¹⁹ Daaci puwetepuwa názena ká nanna kina, názena ankwá á magava, antara una watse á de magava á katafke na bademme. ²⁰ Náwa nasherire buwa yá ndaksa ya: Terlyakwa vuye na ká ankwá zharaná am nadafa-aaruwa na wá, tá mara malika-aha vuye áte aiklaisiya-aha vuye na. Duksa vuye na ta maganaa an dindar ge bazla kára á fanus-aha átekwa na maa, itare tá mara aiklaisiya-aha vuye ñanna.»

2

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Aifaisus

¹ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Aifaisus: Banánba wá: Náwa názena á ndaaka edda una a ñanaa ñane terlyakwa vuye am nadafa-aara na. Ñane á ja dába am dagave á duksa vuye na ta maganaa an dindar ge bazla kára á fanus-aha átekwa na. A ba ñane wá: ² Diyandiya slera á ña bademme, diyandiya wáva á ña, antara duksa na ká ankwá bashaná ka bademme. Diyandiya ganakini ekka ká taa vaterteka baráma ge emnde a mága emtanjire. Emnde na

ta bantsa itare ta emnde a bela-aaruwa mbate keni fida, ka habezesa ka názu am hala-aatare, ka naba shantauhe ganakini ta emnde a fida, una nanna keni diyandiya ya bademme. ³ Kwaye nane duksa na ká bashaná ka adaba iya, aley gazlanjka dfekidfeki. ⁴ Amá anjwa duksa palle ka badzanva ka: Ekka yakiyaaya, wayakika mázla-aara seke una ndza ka wayiya am zunjwire na. ⁵ Eddzama emtsaade ba shagera áte njá á nja am fantaufe, diyeddiye ba ka ma ka mbafe am sarte-ara keni. Eptsepsa am tuba, fantaufe zlafe ádaliye ba seke una ndza ka maganaa am fantaufe na. Máki eptsanjka am tuba, náwa yá anjwa duwa á dezeja, yá de jánaaja tate á fá kára á fanus á nja am slefe-aara. ⁶ Amá náwa názu á kaku yawe cekwa: Adaba ekka keni yakanaaya názena tá maganá emnde á Nikaulas ba seke una ya yanaa ya.

⁷ Kwaya nane názena á baterná Shedekwe Cudedfe ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde na má garega ndzedá, yá de vaterta za egdza á náfá á shifa na am zlaná á Dadaamiya na ge itare.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Samirna

⁸ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Samirna. Banánba wá: Náwa názena á ndaaka edda una zunjwe ba nane arge duksa bademme, am halavuwa á duksa bademme keni ba nane nanna, ndza emtsamtsa, amá tsetse am fáyá na. A ba nane wá: ⁹ Diyandiya zladá á nja bademme, diyandiya talagire na a shaa ka na, amá berbire á jirire keni tá ndavaná á ba ázeja. Diyandiya emtanjire na tá tsakaná Yahudiya-aha áte ka na bademme. Ta bantsa ta Yahudiya-aha, amá ta Yahudiya-aha á ba áte we, itare ta emnde á Shaitaine. ¹⁰ Herzhapteherzhe zladá á kure ge kure, kwaye watse Shaitaine á de ndzedá arge kure, á de puwa emnde umele am dagave á kure á dem danjay, amá gazlauka dfekidfeki. Náwa watse kwá de ná zladá am hare kelaawa, ma gevge áte emtsa keni tsawatse ba shagera. Yá de vakurte ladá á kure, ladá nanna wá, shifa.

¹¹ Kwaya nane názena á baterná Shedekwe Cudedfe ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde má garega ndzedá, itare á de shaterka emtsa na watse á ceba emnde ge buwire na.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Pairgamus

¹² Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Pairgamus: Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una an katsakar an gá slare we bukerde na: A ba nane wá: ¹³ Diyandiya ekse á nja, diyandiya ganakini ká ba am tate na ni á njá amkwa Shaitaine an sleksire-aara na. Ta jaa shifa á Antipas á ba am dagave á kure adaba nane á ndater elva-aaruwa ge emnde, kezlanveka fetarfire-aara áte iya dfekidfeki. Ta janaa á ba am dagave á kure ekse á Shaitaine nanna, aley baaka názu a eksanaa una nanna áte kure, fetarfire á kure áte iya ba kelaara. ¹⁴ Amá náwa názu ka badzanva ka: Ekka ka puwa emnde a daba názena ndza a kwaratersaa *Balaama ge emnde am mba á nja. Adaba Balaama, ndza a kwaransaa nane pute á mbedá *Iserayiila-aha á dem haypa ge sleksu *Balak. Ndza ta vaterta estuwa ektápaare ge Iserayiila-aha geni a zaruze hyuwa á mága hele, antara mága zawarire. ¹⁵ Daaci ekka ká an emnde a mága ba jeba á una

ɲanna zlaɓe ádaliye am mba á ɲa. Tá aɲkwa magava an názena ta mbatersaa emnde a Nikaulas ge emnde na. ¹⁶ Ay degiya eptseptsaa am tuba. Máki ká eptseka am tuba, ba kinamina náwa yá duwa an katsakar na á segashe am mbuwe-aaruwa na, yá de wawa an emnde ɲanna.

¹⁷ Kwaya ɲane názu á baterná Shedekewe Cufedde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una aɲkwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde na má garega ndzedá, yá de vaterte dáfa á samaya. Dáfa na, tá taa díseka emndimagwaha, yá de vaterta antara nákwa dzayye, an puwa zhera átekwa, tá taa díseka emnde umele dekefeki, sey ba edda una nákwa ɲanna am erva-aara.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Tiyatira

¹⁸ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Tiyatira. Banánba wá: Náwa elva na ni á ndaaka *Egdza á Dadaamiya na. Ice-aha-aara ge ɲane tá mbe á ba an mbe ba seke nara á kára, sera-aha-aara keni ba seke íre na ta devese am egzla kyanje na. A ba ɲane wá: ¹⁹ Diyandiya slera á ɲa bademme, wáyáva á ɲa, antara fetarfire á ɲa, farvaunde á ɲa am duksa, ira magwire á ɲa. Diyandiya ganakini ká aɲkwa wálá am duksa bademme jakuje ge una am fantaufe. ²⁰ Amá náwa názu ka badzanva ka: Ekka, ka yanaa baráma ge Ijabail, mukse na a bantsa ɲane, ɲane nabi, mbate aɲkwa á mbaɗa emnde a slera-aaruwa á dem zawarire, antara za hyuwa á mága hele. ²¹ Ya vante sarte ganakini a eptseptsaa am tuba, amá wayaaka, ɲane á maga ba zawarire-aara. ²² A njinja ɲane, sey yá zlavanaazlava á dem áhá, watse á tapánaatápa ba ɲane áte vuwa-aara. Zala-aha-aara na ta magaa zawarire kerde na keni, diyandiya iya zlaɗa na yá de faterarfe na. Sey máki eptsareptsaa am tuba, yaránya magava an mukse ɲanna ba dekefeki. ²³ Bademme á egdzara á mukse ɲanna, sey yá cebaterceba. Tá de diyeddiye á ba áte una ɲanna aiklaisiya-aha, ganakini diyandiya ya názu am huɗe á emnde bademme, antara názena tá kataná itare na bademme. Ekkure bademme á kure na watse yá pelakursepele, ma ware keni á ba áte slera na ndza a maganaa edda-aara na.

²⁴ Amá kure emnde na ɗabakurka shagerkire na ta bantsa itare nasherire á Shaitaine, tsahakurka na wá, shagera slera á kure, yá fakuraareka duksa umele mázle-aara ge kure. ²⁵ Amá duksa palle wá, ba tsawátse á ba áte názena ni kwa disa kure kina na, dem sarte na ni má watse sanaasa ya na. ²⁶ Ge emnde na má garega ndzedá dem halavuwa-aara, yá de vaterte hakuma, tá de kwaráná ba itare emnde na fartareka áte iya na bademme. ²⁷ Ge itare keni yá de vaterte ba hakuma na ndza a vita Edderwa ge iya na. Daaci tá de maganá ba itare hakuma áte emnde ɲanna an zade á íre, tá de ɲgerɗaterɲgerɗa ba seke má tá kyaba emgyegwe a gahe-aha. ²⁸ Zlaɓe ádaliye, yá de vaterta antara terlyakwa á ireɲlya.

²⁹ Kwaya ɲane názena á baterná Shedekewe Cufedde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya, edda una aɲkwa hyema-aara, a cenevaacena.

3

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Sardis

¹ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Sardis. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka ba edda una Shedekwe-aha á Dadaamiya vuye, antara terlyakwa vuye am erva-aara na. A ba nane wá: Iya diyandiya mága á na bademme. Emnde tá zleba ba ka geni njaktenja áte shifa, mbate baaka shifa am ka. ² Tsetse am hare, farefe ge ndzedá á na, amá má fakareka, ká de emtsa. Adaba ya naa slera á na zlafe hyefka ba názara keni áza Dadaamiya. ³ Yeheteyeha názena ndza ka cenanaa ka am fantaufe, antara názena ndza ka shanaa ka áza Dadaamiya. Eptseptsá am tuba, fansaarefe ge Dadaamiya. Máki ká tseka am hare, náwa yá anjwa duwa an ila ba seke neyle, ká taa diseka sarte nanna dekideki.

⁴ Emnde na itare nyamalaranveka zane-aha-aatare, amaana: Cufedde ervaunde-aatare na keni, diyanaterdiya ya am dagave á kure, amá wá, ta cekwa. Itare maa, yá de vaterte zane dzayye, watse ná de njá kerde adaba hyarephye. ⁵ Bademme na má garega ndzedá, názu yá de vaterte ge itare wá, yá de tsekwatermá am zane dzayye, yá de badzeka zhera-aha-aatare am wakita na an puwa zhera-aha á emnde na tá an shifa na. Iyau yá buweka zhera-aha-aatare á katafke á tara Edderwa antara malika-aha-aara geni ta emnde-aaruwire.

⁶ Kwaya nane názena á baterná Shedekwe Cufedde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara, a cenevaacena.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Filadailfya

⁷ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Filadailfya. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una cufedde, edda á jirire na: Á njáná ba nane egdza a tsekweram á sleksire á Dadaamiya. Má a werantaa ba nane, baaka ura á dzegwándzegwa hedanuhefe. Má a zlenetaa ba nane, baaka ura á dzegwándzegwa werantuwera. A ba nane wá: ⁸ Diyandiya slera á na, diyandiya ganakini cekwa ndzedá á na, amá magakanaamaga názu ya ndanaa ya, yakika dekideki. Ya werakantaa ba iya wákyiya, baaka edda una á zlenakvezlenja. ⁹ Ká cenáncena emtu? Náwa názu watse yá de magaterná ya ge emnde na ta bántsa itare ta Yahudiya-aha, mbate ta Yahudiya-aha á ba áte we na: Sey yá de satersá á sem sera á na, tá de diyeddiye ganakini wayanakwáwire. ¹⁰ Ba seke una ni ekka ka tsufete elva-aaruwa, fakisaarefe na wá, iya keni sey yá tsufaktsufa am laruwa na watse á setarge emnde bademme am duniya ge dise názu am itare na. Á de shanka zladá-aha nanna dekideki ge ekka. ¹¹ Náwa iya, watse yá eptsá ba herzhe, tsaatse ba shagera áte názena ka shanaa ka kina, ganakini ká kedanaaka názena watse tá de fadakse ire an nane na. ¹² Ge emnde na má ta ganaa itare midalire, itare yá de gatervege ba seke ta kaweha am mashidi á Dadaamiya-aaruwa, baaka názu á de kabalaterkábala dekideki. Watse yá puwete zhera á Dadaamiya-aaruwa, antara zhera á berni á Dadaamiya áte itare. Berni nanna, Urusaliima ánwaslire na watse á de tsekwa á sawa áza Dadaamiya am samaya. Zlafe adaliye, yá de puwete zhera-aaruwa na watse ánwaslire na áte itare.

¹³ Kwaya nane názena á baterna Shedekwe Cufedde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara, a cenevaacena.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Lawdikiya

¹⁴ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Lawdikiya. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una zhera-aara *Aamin, amaana: Edda una ñane sleseyde á jirire, baaka fida ázeñara ðekideki na. Baðemme á názena a nderanaa Dadaamiya, a nderanaa áte erva an ñane. A ba ñane wá: ¹⁵ Iya diyanakdiya baðemme. Ekka, ka ba seke yáwe na a váha áte vaciya, gevka yáwe lailaidfe, gevka yáwe á mbera, ura á taa ñanaaka am mbuwe na. Iya wayanka jeba á una ñanna ðekideki, ya háyá ba ka eksese baráma palle. ¹⁶ Am ka ba seke yáwe na a váha áte vaciya, gakefka seke yáwe lailaidfe, gakefka seke yáwe á mbera tsawe wá, sey ba yá puwakpuwa am mbuwe-aaruwa. ¹⁷ Ekka, ka bántsa ka edda berba, baaka názu á jakviyaaja ðekideki. Ay degiya ba ðiñkire ka wá, ká am kataliya ba ka am emnde, hyakephye ge zagvaareze, ka talága am emnde, ká an ukhyiye dey, ka wulfe zlafe ádaliye. ¹⁸ Sawari na yá vaktá ya wá, sawa shekwepshekwe dindar na an bárá, á maga wulwulire jipu na ázerwa, watse ká gegga rezegire á jirire. Sawa shekwepshekwe nangyuwe dzayye ázerwa ge sheba nasherire á ña, antara kurgune á ice ganakini ká nanna ice. ¹⁹ Iya wá, yá valateraare ge emnde na wayanaterwáyá na, yá giyatergiya. Adaba una ñanna, magauka gaagusa an elva-aaruwa na, eptsauptsa am tuba, eksawanteksa baráma-aaruwa palle.

²⁰ Cenaucena: Iya wá, náwa ya ba seke edda una á gá use áte we á wákyiya, ma ware keni má cenáncena kwárá-aaruwa, a se weritaa wákyiya na, yá demda antara ñane, yá de njá antara ñane, ñá de za duksa kerde. ²¹ Ge emnde na má garega ndzedá, watse yá vaterá baráma ge se ña antara ya am sleksire-aaruwa, ba seke una ni ndza ya ganaa iya midalire, iya keni náwa ñá antara Edderwa am sleksire-aaruwa.

²² Kwaya ñane názena á baterná Shedekwe Cufedfe ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una añkwa hyema-aara a cenevaacena.

4

Gála Dadaamiya na tá galáná am Samaya na

¹ Am iga á una-aha ñanna maa, ya keta ice-aaruwa wá, ya naa ba wakyyia an wacene wanje am samaya. Daaci yá cena ba kwárá á edda una ndza a biya elva na, kwárá-aara á zlala jipu ba seke hula á derkwákwá: Edfala ásezerwa áhuna, náwa yá se maraká názu watse á de magava á katafke, a ba ñane á elvan ge iya.

² Kerten a eksitehe ge Shedekwe Cufedfe, daaci yá zhara ba kurshi á sleksire am ice-aaruwa, añkwa ura á njá am kurshi ñanna. ³ Edda una á njá am kurshi ñanna zariya-aara ba seke uwe, wafke-aara á maga wulwulire ba seke nákwá-aha umele tá ðahaterá an Yaspa, umele tá ðahaná an Sardisa na. A jantaave kataliyavere ge kurshi á sleksire ñanna ta takarre zariya jipu. Zariyire-aara ba seke jeba á nákwá umele zlafe ádaliye tá ðahaná an Imiradi. ⁴ Kurshi-aha á sleksire umele kul buwa ju ufafe a jantaave ge slekse yaikke na á njá am kurshi na, emgyegwar zala keni ta kul buwa ju ufafe tá njanja am kurshi-aha ñanna, tá tsákwá am zane dzay-dzayye baðemme, tá an dzákwa á sleksire, ta maganaa an dindar baðemme am ire-aha-aatare.

⁵ Daaci á sa am huðe á kurshi á sleksire na yaikke na wá, á segashe ba kára á ráde, antara kwárá á duksa umele ba tsekemme, ira vála á

samaya. Zlaɓe ádalíye, a mbetehe kára-aha vuye á katafke á kurshi á sleksire ɲanna. Una-aha ɲanna wá, ta Shedeke-aha á Dadaamiya ta vuye. ⁶ Á ba á katafke á slekse yaikke ɲanna wá, ndza anƙwa duksa umele á maga wulwule ba seke kweteram. Tá anƙwa duksa-aha umele zlaɓe ádalíye ta ufaɗe káلكale tá an shifa, ta fem slekse yaikke ɲanna am dáɡave. Wafke-aatare, antara iga-aatare baɗemme an cepa ba ice áte duksa-aha ɲanna. ⁷ Zunɲwire á duksa-aha ɲanna á gáraɓa an ervare; buwire-aatare á gáraɓa an egdza a dalau; keyire á duksa-aha ɲanna, wafke-aara ba seke wafke á urimagwe. Ufaɗire-aatare á gáraɓa an zelee, ɲane á ɲgye an lyákwá. ⁸ Duksa-aha ɲanna ta ufaɗe an shifa na, tá an lyambake unƙwahe unƙwahe áte itare, an cepa ba ice áte duksa-aha ɲanna, áte iga, antara á kya huɗe keni baɗemme. An yayi vacika tá ɓela ba lahe. A ba itare am lahe-aatare:

Ekka Dadaamiya Yaakadada wá, ka cuɗeɗɗe, ka cuɗeɗɗe, ka cuɗeɗɗe, ba ka palle ɓaaka umele. Ka edda á hakuma ba ka palle, ware umele. Kwaye am fakta keni ndza ba ekka, vatena keni ba ekka, á katafke keni ká sawa ba ka ɲanna.

⁹ Estuwa á ba lahe á duksa-aha ɲanna ta gergere ufaɗe na. Edda una á njá am kurshi á sleksire, á njá an shifa ba ge ɗekiɗeki na, tá anƙwa eɗɗema, tá anƙwa slafaná we baɗemme. ¹⁰ Ba kelaa má itare tá anƙwa maganá una ɲanna ge edda una an kurshi á sleksire na wá, emgyegwar zala kul buwa ju ufaɗe na keni baɗemme tá puwa dzákwá á malíre-aatare na á dete haha, á katafke á slekse yaikke na am kurshi ta jantaave itare na, tá anƙwa kezlan ugje, tá baná:

¹¹ Yaakadada á ɲere, Dadaamiya á ɲere, ba ekka palle una ka edda á hakuma, hyakephye geni tá galakgálá emnde baɗemme, geni tá ɗemakɗema emnde baɗemme, geni tá faksaarefe emnde baɗemme. Aɗaba duksa baɗemme ka nderanaa ba ka, an namaari á ɲa ka nderaterahe, ka njaterahe.

5

Tá anƙwa gálá edda una ba seke egdza zhel kyáwe a sadake na

¹ Daaci ya naa wakita an fáɗá, am naɗafa á edda una á njá am kurshi yaikke na, anƙwa an puwa duksa am wakita ɲanna, áte iga, antara am huɗe baɗemme. Ta fafete dámshe á vadale ser vuye áte we á wakita ɲanna, ganakini a waranteka ura umele. ² Zlaɓe ádalíye, ya naa gwardá á malika, á ndaha elva á ba an ká kwára, a ba ɲane wá: «Áma edda una hyeephye ge wára wakita na náwa ta haɗante, ta fafete dámshe átekwa na?» ³ Amá jarka ba palle keni edda una hyeephye ɗekiɗeki. Ma am huɗe á samaya, ma áte duniya, ma huɗe á haha keni, jarka ɗekiɗeki edda una hyeephye ge wera wakita ɲanna, ge á zharanaazhárá názu an puwa am wakita ɲanna.

⁴ Iya ba ya cenaa una ɲanna wá, ya fantau ge kyuwa. ⁵ «Kyuweka,» a ba palle á emgyegwar zala kul buwa ju ufaɗe na á elvan ge iya. «Ezzhárá ka ba ervare na ta yanaa emnde á Yahuda, ta emnde a jeba á sleksu *Dawuda na,» á bina. «[J]ane gaage ndzeɗa áte duksa baɗemme, ɲane hyeephye ganakini á fáyá dámshe á vadale ɲanna, ɲane hyeephye ge wára huɗe á wakita ɲanna,» á bina.

⁶ Daaci yá zhárá ba egdza zhel kyáwe, á tse am dagave á tara slekse yaikke, antara duksa-aha ufade na tá an shifa am vuwa na, ta jatertaave emgyegwar zála kul buwa ju ufade na. Zhel kyáwe nanna, á gáráva an egdza zhel kyáwe na ndza ta iceta sadake-aara na. Nane wá, an derma vuye, ice-aha-aara keni vuye am ire. Ice-aha-aara vuye nanna wá, ta shedekwe-aha na ta vuye á katafke á Dadaamiya, á beláterá á sem duniya bademme na. ⁷ Daaci a duhe ge egdza zhel kyáwe nanna, a de lyevaa wakita na am nadafa á slekse yaikke na. ⁸ Ba nane lyevaalya wakita nanna am erva-aara wá, duksa-aha ufade na tá an shifa am vuwa na, antara emgyegwar zála kul buwa ju ufade na bademme garaavege á dem áhá, tá kezlan uge á katafke-aara. Itare bademme tá á ba an gadzavera-aha-aatare am erva, antara egdzara erba-aha á dindar-aatare zarizariya ba seke uwe, an naha an kajiji am hufe-aara bademme. Kajiji nanna wá, maduwa-aha á emnde a fetarfe na tá maganá ádeza Dadaamiya na. ⁹ Tá ankwá belá ba láhe-aatare anwaslire, ta bantsa itare:

Ba ekka na hyakephye ge lyiya wakita na, hyakephye ge wárá wakita na. Adaba ekka ndza ta jaka adaba emnde, ekka ka varese emnde an uzhe á nja. Ka varanse emnde a jeba gergere ge Dadaamiya, emnde a ndaha elva-aha gergere, emnde a larde-aha gergere, ka saterahe ásezenjara.

¹⁰ Ka gatervaa ba ekka ganakini a njarinja antara ka am sleksire á nja. Ka gaterve *liman-aha ge mága slera á Dadaamiya á miya, watse tá de kwaráná itare duniya.

¹¹ Daaci yá zhárá ba malika-aha ta kwákya jipu, baaka kezlakula-aatare dekideki, ta ba seke iwe á waya, ta jatertaave itare ge tara slekse yaikke am kurshi na, antara duksa-aha ufade na tá an shifa na, ira emgyegwar zála kul buwa ju ufade na bademme. ¹² Tá belá láhe an ndzedá-aatare bademme, a ba láhe-aatare:

Ekka, ka edda una ndza ta icaktiya ba seke zhel kyáwe á sadake na. Bademme á hákuma á ba am erva á nja. Bademme á duksa á ba am erva á nja. Ka edda á ilmu, ka edda á ndzedá, hyakephye ge tá galakgálá emnde, ge tá zlebagzleba emnde bademme.

¹³ Zlahe ádalije yá cená ba tá belá láhe duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme. Kazlanja na am samaya, una áte haha, una am hufe á haha, una an háye, bademme á názena a nderanaa Dadaamiya. A ba láhe-aatare:

Galaumigálá edda una am kurshi á sleksire na, antara edda una a gev ba seke egdza zhel kyáwe á sadake na. Ta emnde a dárádza ba itare, tá an demdemire, hákuma bademme á ba am erva-aatare. Galaumigálá ba itare, dem ba ge dekideki.

¹⁴ *Aamin, a ba duksa-aha ufade na tá an shifa na. Tepekke, á ba emgyegwar zála kul buwa ju ufade na keni á dem áhá, tá kezlater uge ge tara slekse yaikke, antara egdza zhel kyáwe na.

6

Egdza zhel kyáwe á wárá dámshe-aha na vuye na

¹ Daaci yá zhárá edda una tá daháná an egdza zhel kyáwe na, a fantau ge wera wakita na am erva-aara na. Ba a weraa dámshe á

zunḡwire an dámshe-aha vadale vuye na wá, yá cena ba palle á duksa-aha ufaḡe na tá an shifa na anḡkwa á ndaha elva an ndzeḡa ba seke hula á samaya. A ba ḡane: Sesse! ² Estuwa ya kante ice wá, yá zhára ba sesse belsa dzayye telle, antara ura áte iga. Edda una áte iga á belsa ḡanna an leka am erwa, ta faḡanse ire an láwani. Edda-aara ḡanna slemidala jipu, a sessehe geni á de gá midalire zlaḡe ádaliye.

³ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe á buwire, yá cená ba buwire á duksa-aha na tá an shifa á ndaha elva á ba an ká kwára. A ba ḡane wá: Sesse! ⁴ Kertenḡ sesse belsa umele kyanḡe antara ura áte iga. Ta fanem katsakar yaikke ge edda una áte iga á belsa ḡanna, ta vante hákuma ganakini a janaaja hairire am duniya baḡemme, tá cebaaveceḡe emnde am dáḡave-aatare.

⁵ Egdza zhel kyáwe na a weraa keyire á dámshe, daaci yá cená ba keyire á duksa-aha ufaḡe na tá an shifa na á ndáhá elva, a ba ḡane wá: Sesse! Yá zhára ba sesse belsa dunḡwe gyegunyiye, antara ura áte iga. Edda una áte iga á belsa ḡanna an daráme am erwa-aara. ⁶ Yá cená ba ndáhá elva duksa umele ba seke kwára á urimagwe, a ba ḡane: Mbera á ura palle áte váha palle wá, a jauka am gane á gwázhama nagwadá palle, bi gane á gwsa nagwadá keye. Amá tara waye, antara mbazla wá, naba yaterya a njarinja, a ba ḡane.

⁷ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe ufaḡire, yá cená ba ufaḡire-aatare ge duksa-aha ufaḡe na tá an shifa na: Sesse! a ba ḡane. ⁸ Yá zhára ba sesse belsa umele, jili-aara izhegizhege, antara ura áte iga. Zhera á edda una áte iga á belsa ḡanna Emtsa. Anḡkwa á ḡabaná fáya am iga. Ta vaterḡe hákuma á ceḡa shifa á emnde an katsakar ge itare. Emnde umele, tá ceḡaterá an waya, emnde umele, tá ceḡaterá an lapikere, emnde umele keni tá ceḡateraaceḡa dabba-aha á kaamba. Daaci tá de keḡanaakeḡa itare kyalma á kyalma á duniya. ⁹ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe ilyeḡire, yá zhára ba sheḡekwe-aha á emnde na ndza ta ceḡateraa aḡaba ta lyevaa elva á Dadaamiya, ta anḡkwa ndater elva á Dadaamiya ge emnde na, tá am sera á duksa na tá icaná sadake á dabba ge Dadaamiya átekwa na. ¹⁰ Ta ḡelu hula á ba an ndzeḡa, a ba itare: «Yaakadada á ḡere, ka cuḡeḡe, ka slejirire ba ekka. Ká ufa vaatara ge kyá shairiya á emnde na ta ceḡaa shifa-aha á ḡere am duniya na? Ká de fan vaatara zlaḡa áte itare?» ¹¹ Ta tegateraa zane dzayye ma ge ware-aatare keni baḡemme, ta bateraa: «Puwawansepuwe emtsaḡe ádaliye duksa á kure, zlaḡe njá á kure ḡemmeka una, kwa emnde na ta ceḡakuraa aḡaba elva á Dadaamiya. Sey má ceḡareceḡa egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na jarauḡe, lauktu watse tá kyá shairiya.»

¹² Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe unḡwahire, a naba geḡaptehe ge duniya baḡemme á ba an ndzeḡa, vaciya nyefnye danḡwe gyegwenyiye ba seke jampi. Tere keni nyefnye kyanḡe hanḡe ba seke uzhe. ¹³ Terlyákwa-aha keni tá geda á sem repepepepe ba seke egdza á náfa na á serḡaná vaciya má á váta effeya na. ¹⁴ Samaya keni a faḡapte ba seke buce, a keḡehe ba estuwa. Tara wa-aha baḡemme, antara haha-aha na tá am dáḡave á háye-aha, tsaretse am sleḡe-aha-aatare baḡemme. ¹⁵ Emnde baḡemme, an emnde na tá kwára ire-aatare-ka, an náve-aha-ka, baḡemme zhagadarezhaḡe, de shaḡarevshaḡe am

hwalakwa-aha áte wa-aha. Antara ba slekse-aha á larde, ira mále-aha á ekse, antara mále-aha á sawji-aha, emnde a berba, ira emnde a ndzedá, bademme zlarzlálá á de shebe. ¹⁶ Tá anjwa ndater elva ge egdzar wa-aha, antara wa-aha sadafde, a ba itare an kyuwa: Zazawaņerarzáze seke táslawa á kure. Shefawaņerveshebe seke átuge ice á slekse yaikke na am kurshi, antara egdza zhel kyáwe na an ervaunċe-aara na táslawa á kure. ¹⁷ Adaba herzhe watse á maga hákuma-aara áte ŋere, adaba jaaja ervaunċe áte ŋere. Anjwa ura watse á dzegwándzegwa tse vacite ŋanna emtu, a ba itare.

7

Malika-aha tá fafa lámba á Dadaamiya áte emnde-aara

¹ Am iga á una-aha ŋanna maa, ya naa malika-aha ufade, tá tsaatse am karafke-aha ufade ge ekte á samaya. Ta ŋanaahe effeya-aha gergere ufade na bademme, ganakini a sawka á sem duniya, ma áte haha, ma áte háye, ma áte náfa-aha keni. ² Ya nanna zlaċe ádaliye malika umele, á sawa á sa am gedi, am lámba á Dadaamiya na edda á shifa na am erva. Daaci a kante kwára ba shagera ge dáha malika-aha na itare tá an hákuma á badza tara haha an yáwe na. ³ A ba malika ŋanna wá: «Fauka emtsaade erva áte haha. Ma ge yáwe, ma ge náfa-aha keni fawaterfeka emtsaade erva, sey má zlaņeruzle ŋere ge fafatera lámba-aha áte wafke-aha-aatare ge emnde a Dadaamiya á miya.»

⁴ Cekwaanċudi wá, yá cena tá biya kezlakula á emnde na ta fafaterte lámba á Dadaamiya áte wafke ŋanna, ta emnde debu deremke an debu kul ufade ju ufade. Emnde ŋanna bademme ta segáshe á ba am jeba-aha á *Iserayiila-aha. ⁵ Ta fafete lámba ŋanna áte emnde á Yahuda, ta emnde debu kelaawa ju buwa. Ta fafete áte emnde á Raubain, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Gada, ta emnde debu kelaawa ju buwa. ⁶ Ta fafete áte emnde á Asair, ta emnde dubu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Naiftalim, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Manasa, ta emnde debu kelaawa ju buwa. ⁷ Ta fafete áte emnde á Simaun, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Laiwi, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Isakar, ta emnde debu kelaawa ju buwa. ⁸ Ta fafete áte emnde á Jabulaun, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Yusufá, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ira emnde á Bainjamain, itare keni ta emnde debu kelaawa ju buwa. Kwaya ŋane emnde a *Iserayiila na ta fafaterte lámba á Dadaamiya áte wafke na.

Nalgaadama á katafke á Dadaamiya am sleksire-aara

⁹ Am iga á una-aha ŋanna maa, ya naa nalgaadama, baaka kezlakula-aatare đekidėki, ta sawa am larde-aha á duniya bademme, jeba-aha á emnde bademme, ma una áme, ma emnde na tá ndáha elva a ekse-ara keni. Bademme á nálgá á emnde ŋanna a jamme á katafke á Dadaamiya am sleksire-aara, ta buwa antara egdza zhel kyáwe. Emnde ŋanna bademme tá á ba am zane dzaydzaye, tá an erva-aha á debina am erva-aha-aatare bademme ge mára higa-aatare. ¹⁰ Ta ketaa kwára-aatare á dem zhegela, a ba itare: «A lyaņeraa ba Dadaamiya na náwa am sleksire-aara, ta buwa antara

egdza zhel kyáwe baaka umele.» ¹¹ Malika-aha bademme ta jantaave ge Dadaamiya am sleksire-aara, antara emgyegwar zála kul buwa ju ufade na, ira duksa-aha ufade na tá an shifa am vuwa na. Daaci bademme-aatare reppe garaavege á dem áhá, tá anjwa kezlan ugje ge Dadaamiya na am kurshi á sleksire-aara na. ¹² Ta bántsa itare: «*Aamin! Gálá wá, á zlayák ba ge ekka Dadaamiya. Ká an demdemire, ká an hákuma, ká an ilmu, ká an ndzedá, ká an gázlagazla. Ná paslaká erva, njá slafaká we ba ge ekka palle, dem ba ge d'ekideki. *Aamin!»

¹³ Daaci, a ba palle á emgyegwar zála na á elvan ge iya: «Diyakaterdiya emtu emnde njanna tá am zane dzaydzaye na? Ta emnde-ara itare?» ¹⁴ Ya njwanante: «Diyanaterka, ka slediyaterdiya ba ka ámbarka á nj.» Daaci a ba njane á elvan ge iya: «Una degiya emnde na ni ndza ta bashu zladá yaikke am duniya, dete halavuwa á zladá njanna keni gazlarka d'ekideki na. Itare ta emnde na ni revasereve zane-aha-aatare am uzhe á egdza zhel kyáwe, garanvege dzayye na. Amaana bararsebáre ervaunde-aha-aatare am uzhe á Yaisu *Almasiihu. ¹⁵ Adába una njanna, náwa itare saremsa á se katafke á Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara. An vayi vacika tá maganá slera am mashidi-aara, á fateru hyema ba njane. ¹⁶ Itare tegarevtege antara waya, antara ndera, ira kárá á vaciya. Ma jeba-ara keni baaka názu á de hyaterá lyuwa ge itare d'ekideki. ¹⁷ Ya ndahanaa adába uwe una? Adába ba egdza zhel kyáwe na kwáye am dágave á kurshi-aha na una á de geva suni-aatare. Á de dáterá á dem tate á yáwe á shifa. Watse á de halatersa ba Dadaamiya an erva-aara yáwe á kyuwa am ice ge itare.»

8

Egdza zhel kyáwe anjwa á werá dámshe á vadale na á halavuwa átekwa

¹ Am iga á una-aha njanna maa, egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe vuyire. Dámshe na wá, á halavuhále átekwa. Am sarte na a werante na wá, bademme á názu am huđe á samaya tsaatse kedekke, á maga kyalma á saa baaka názu á gejava d'ekideki. ² Daaci yá zhárá ba malika-aha, ta vuye kalkale, tá tsaatse á katafke á Dadaamiya, ta tegaterem derkwákwá am erva. ³ Anjwa malika umele zlađe adaliye, an egdza erba á dindar na tá d'iza kajijji am huđe-aara am erva, a de tsanve ge duksa na tá icaná sadake átekwa ge Dadaamiya na. Daaci ta halanu kajijji kwakya ge malika njanna, ganakini á d'izaná á katafke á Dadaamiya áte tate á icaná sadake njanna. Daaci ta weshapte estuwa tara yire á kajijji njanna, antara maduwa-aha á emnde na fartarfe á ba an jirire na. ⁴ Daaci ta tsete estuwa tara yire á kajijji na, antara maduwa-aha á emnde á fetarfe á deza Dadaamiya. ⁵ Daaci malika na, ba slauzle am una njanna, a eksetaa egdza erba a d'iza kajijji na, a tsakem slaya á kárá na áte tate á faná sadake ge Dadaamiya na, a naba kyanaahe á sem duniya. Daaci njaanja tara hula á samaya, antara kárá á ráde, haha keni a naba gejava á ba an ndzedá.

Ferta derkwákwá á Malika-aha vuye

⁶ Malika-aha vuye na ta tegaterem derkwákwá am erva na magarnaamaga niya ge ferta derkwákwá-aha-aatare. ⁷ Zunjwe á malika-aha njanna a fertante náza-aara, wesharáptewesha tara nálandze,

antara kárá, ira uzhe, tá anƙwa hya á sem duniya. An tega duniya kar keye, kar palle na an peshá an kárá, tara esseba, antara náfa-aha bademme tá an peshá.

⁸ Buwire á malika-aha ɲanna keni a fertante derkwákwá-aara, ta mbar kárá ge daada duksa umele ba seke wa yaikke, ta devese, ta eblyanme am háye. ⁹ An tega háye-aha am duniya kar keye, kar palle na nyefnye uzhe háɲɲe, bademme á názena an matsaremátsa am háye-aha ɲanna. Paare-aha á yáwe keni bademme badzarevbadze am tate-aha ɲanna.

¹⁰ Keyire á malika-aha ɲanna a fertante náza-aara keni, a ɲezlehe ge daada terlyákwá, á mba ba kárá bademme, daaci a eblyeme am kar palle á derve-aha yáwe, antara mánjebe-aha, tate á yáwe bademme, ɲane a badzeva yáwe kar palle am keye. ¹¹ Zhera á terlyákwá ɲanna wá, Agugu, amaana: yayiahire. Yáwe-aha am duniya bademme a tegese kar keye, kar palle na gevge yayiaihe bademme ba seke wáye á dále, yayiahire á yáwe-aha ɲanna a cebaa emnde kwakya.

¹² Ufadire á malika-aha ɲanna ɲane keni a fertante derkwákwá-aara, ma ura-ara keni a tegese kar keye ge tara vaciya, antara tere, daaci vaciya keni kar palle gevge danɲwe, tere keni kar palle gevge danɲwe. Terlyákwá-aha keni ba estuwa: am keye, palle gevge danɲwe, am keye, palle gevge danɲwe, bademme ba estuwa. Daaci a gulaa estuwa parakkire á duksa-aha na tá am samaya na. Am kar keye, ta keɗaa palle. Váha palle a tegese kar keye, am palle baaka parakkire ba cekwaangudí keni. Vayiya keni ba estuwa ɲanna.

¹³ Daaci ya ketaa ice á dem samaya wá, yá cena ba kyuwa á zele am samaya yiyiye jipu, herzhe á shanaasha samaya. Álawlawlawlaw, a ba zele ɲanna, paláse á kure kwa emnde na kwá áte haha! Anƙwa á tsekwa zlaɗa yaikke má fertaranteferta malika-aha na jaruje na derkwákwá-aha-aatare!

9

¹ Kerten fertanteferta náza-aara ilyebire á malika-aha ɲanna. Yá zhára ba terlyákwá umele á belá am haha, a eblyaa sawa am samaya. Ta vante egdza a tsekweram am erva ge ɲane, ge wera evege shagerka na baaka halavuwa á slaɗɗire-aara dekiɗeki na. ² Ba a wertaa evege ɲanna wá, shelle ge yire, á segashe am huɗe á evege ɲanna, ba seke yire á kárá na yaikke jipu na. A heɗanuhe ge vaciya bademme, tábedámme sleɗe bademme. ³ Daaci á kelá ba dikele á iwe-aha, á segashe am yire ɲanna, hyemhye am duniya bademme. Ta vaterte hákuma ge iwe-aha ɲanna ba seke náza á herdza-aha na tá am haha na. ⁴ Ta bateraa a farka we-aatare dekiɗeki ma áte mása, ma áte náfa-aha keni, a wawarwáwa ba emnde na ta baaka an lámba á Dadaamiya áte wafke-aha-aatare na. ⁵ Amá ganakini tá zlanazle ba dekiɗeki shifa am ura wá, varaterteka baráma-aara. Ta bateraa ba a magaraternaamaga paláse am tere ilyebe ɲanna. Iwe-aha ɲanna má warewa ura wá, zlaɗa-aara ba kalkale antara zlaɗa na á tapaná ura má waawa herdza. ⁶ Am tere ilyebe ɲanna, emnde tá de katáná an kátá emtsa, amá watse baaka pute. Watse tá yekaná an yeka emtsa, amá watse á duka emtsa ádezetare.

⁷ Iwe-aha ɲanna wá, tá gáráva an belsa-aha na má tá dem wáva na. Tá an duksa-aha umele ba seke dzakwa á sleksire na ta maganaa

an dindar na am ire-aha-aatare. Wafke-aha-aatare tá gáráva an zála. ⁸ Úgje-aatare ba seke úgje á ñwasha, slare-aatare keni ba seke slare á ervare. ⁹ Ta shabanve uksuwe-aha-aatare am duksa umele ba seke kyebebbe á ire. Hula á lyambáke-aatare ba seke hula á darkwa-aha na tá tadáná belsa-aha na tá hadzala á dem tate á wává. ¹⁰ Iwe-aha ñanna, itare tá wa ura an kataliya seke herdza. Tere ilyebe tá aṅkwa á magaterá paláse ge emnde an kataliya-aha-aatare. ¹¹ Tá an slekse-aatare yaikke arge itare. Slekse-aatare ñanna wá, malika na á kwaraná ñane evege shagerka na ñaaka halavuwa á sladfire-aara dekideki na. Slekse-aatare ñanna wá, an elva á Ibraniṅkau tá ñaháná an Abadaun, an elva á Yunaniṅkau wá, tá ñaháná an Apauliyaum. (A ba zhera-aha ñanna wá: Slebadza duksa.)

¹² A degáshe estuwa palása á zuṅwire áte una ni a ndahanaa zele ñanna. Tá aṅkwa sawa zlaḍa-aha umele zlaḍe ádalije buwa.

¹³ Daaci unkwahire á malika-aha ñanna a fertante derkwákwá-aara ñane keni. Ya ketaa ice wá, ya naa duksa na tá faná sadake átekwa ge Dadaamiya, na ta maganaa an dindar. Yá cena ba kwárá á ura á segáshe am we á námbanwa-aha-aara ufade kerde ge duksa na tá fa sadake átekwa na. ¹⁴ A ba edda-aara á elvan ge malika ñanna: «Palateraapálá malika-aha na ufade na tá an ṅwada áte we á guwa na tá ñaháná an Aifratis na.» ¹⁵ Daaci ta palaterahe malika-aha na. Itare wá, ndza ta fáter ganakini slera-aatare sey tá maganá am iva ñanna, am tere ñanna, am hare ñanna, antara am sarte ñanna keni. Am sarte ñanna wá, tá de ceba emnde kwakya am duniya. Am kar keye, kar palle na tá de ceba emnde ñanna bademme. ¹⁶ Ta biyaa kezlakula á dikele á sawji-aha á malika-aha ñanna tá áte belsa-aha na wá, ta meliyaun deremke buwa. ¹⁷ Am wáhayu-aaruwa wá, ya náternaa belsa-aha, antara emnde na tá áte iga-aha-aatare bademme. Emnde ñanna tá am kyebebbe á ire an deva ba kyanṅe ba seke kárá, zlaḍe ádalije áte danṅwire seke yire á kárá na yaikke vayvaya na, seke jili á yáwe á tambali zlaḍe ádalije. Ire á belsa-aatare wá, seke ire á ervare. Á segashe ba kárá, antara yire, ira *baraudau am mbuwe-aha-aatare. ¹⁸ Sabaaba-aha keye ñanna, amaana: tara kárá, antara yire, ira *baraudau na á segashe am mbuwe á belsa-aha ñanna, cebaaceba emnde kwakya. Am emnde keye, a jaa palle. ¹⁹ Hákuma á belsa-aha ge magateraa palása ge emnde na wá, á ba am mbuwe, antara kataliya. Ágira kataliya-aatare wá, ba záhe surum-surume ge belsa-aha ñanna, tá ceba emnde an ñane.

²⁰ Aley, emnde na jaruje an shifa na magarka tuba dekideki. Itare tá kezlater ugje ba ge shaitaine-aha, tá maga ba hele-aha-aatare gergere. Hele umele tá maganá an dindar, umele tá maganá an lipela, umele ba náfá, umele nákwá. Duksa-aha ñanna wallá tá nanna ice-ka, wallá tá cenáncena duksa á dem hyema-ka, tá zlaltezalálá-ka, uwe-ka. ²¹ Zlaḍe ádalije, emnde ñanna tá ceba ba shifa, tá maga ba gwardzire, antara zawarire, ira neylire, tá yánka dekideki.

10

Malika an egdza wakita

¹ Am iga á una ñanna maa, ya naa gwarda á malika umele zlaḍe ádalije, á tsekwa á sa am samaya. Malika ñanna an tsekwa am kumba,

antara kataliyavere takarre am ire. Wafke-aara á maga wulwulire ba seke vaciya, sera-aha-aara ba seke nara á kára. ² Malika ñanna am egdza wakita am erva, wakita ñanna á ba an wera. Sera á nadafa-aara á tsaná am dagave á háye, sera á názlaḅa wá, kwaye á de tsaná áte haha ba yiyiye an háye. ³ Ndasendahe elva-aara palle wá, zlála á kwára-aara ba seke kyuwa á ervare. Am iga á kwára-aara ñanna, yá cena ba ñwartenḅa válaha á samaya ta vuye. ⁴ Yá kátá puwetepuwa názu ta ndahanaa válaha á samaya ñanna ta vuye na, kertenḅ yá cena kwára umele zlaḅe ádaliye á ndahi elva á sa am samaya, á ba edda-aara: «Puweka elva ñanna, a ñinja á ba am huḅe á ña.»

⁵ Daaci malika na sera-aara palle a tse am dágave á háye, palle áte haha na, a ketaa erva nadafa-aara á dem samaya, ⁶ a zu waḅa á katafke á Saksage na ma vaatara keni ñane ba ñja-aara, a nderanaa ba ñane samaya, antara názu átekwa baḅemme, a nderanaa ba ñane haha, antara názu átekwa baḅemme, a nderanaa ba ñane yáwe, antara názu am huḅe-aara baḅemme na. A zu waḅa geni ba jirire duksa-aha ñanna herzhe á magava, má zlaruzle malika-aha baḅemme ge ferta derkwákwa. ⁷ A bá ñane wá: «Ba máki fertanteferta vuyire á malika-aha derkwákwa-aara wá, Dadaamiya keni á zlanazle áte una ñanna ge mága jirire á názena á kataná ñane, ndza a bela emnde a slera-aara nabi-aha, ta se eḅbála na.»

⁸ Daaci edda una ndza ya cenaa kwára-aara á ndahi elva á sa am samaya na, fiyantaufe zlaḅe ádaliye, a ba ñane: «Edduwa lyevaalya egdza wakita na an wera am erva á malika na a tsa sera palle am dágave á háye, sera palle áte haha na.» ⁹ Daaci duwa-aaruwa á de lyiya egdza wakita am erva á malika ñanna. Viteva wakita na, á ba iya á elvan ge ñane. A ba ñane: «Náwa lyevaalya, zuze baḅemme, watse ñenḅene am mbuwe á ña ba seke nama, amá watse á de gevge yayiaihe am kulmbe á ña ba seke dále.» ¹⁰ Ya lyevaa egdza wakita na am erva-aara, ya zuhe. Ba jirire wá, ndza ñenḅene am mbuwe-aaruwa ba seke nama, amá de gevge yayiaihe am kulmbe. ¹¹ Daaci, ta biya de emmága zlaḅe ádaliye nábiyire áte emnde a jeba gergere, áte larde-aha gergere, áte emnde a ndáha elva-aha gergere, antara slekse-aha-aatare baḅemme.

11

Seyde-aha buwa

¹ Daaci ta fiyem zade á gamara am erva, slaḅḅe ba seke lále á kura duksa, ta biyaa: «De kursekure huḅe á mashidi an ñane, kursekure antara duksa na tá faná sadake átekwa ge Dadaamiya na, kezlaterkezla emnde na tá maga maduwa am mashidi ñanna baḅemme. ² Amá kureka huḅe á riya-aara, fanuka hyema ge tate ñanna dekideki. Adaba yarateránya tate ñanna, antara huḅe á berni cuḅeḅe ñanna baḅemme ge emnde na dábarka Dadaamiya na. Watse tá de záná itare, tá de payáná itare an sera-aha-aatare am tere kul ufaḅe ju buwa. ³ Amá watse yá bela seyde-aha-aaruwa, tá an tsakwa am bagwadza-aha ba estuwa. Am sarte ñanna, watse tá baláná ba itare waazu á elva-aaruwa am háre debu an deremke buwa an kul unḅwahe ñanna.»

⁴ Seyde-aha buwa ñanna wá, itare ta ba seke náfa-aha á juwe buwa, antara kára á fanus-aha buwa, tá á katafke á Dadaamiya. ⁵ Máki ura

á magaterá emtanḱire wá, á naba segáshe kára am mbuwe-aatare, á ceḱa kelaade-aha-aatare ḱanna, tá taa ḱezleka deḱideḱi, sey ba tá emtsa. ⁶ Am zamáne-aatare na ni tá de maga nábiyire na, watse tá an hákuma jipu. Watse tá an hákuma á piyeta yáwe á samaya ganakini a hyeka deḱideḱi; watse tá an hákuma á nyanve yáwe, á geva uzhe. Zlaḱe adaliye, watse tá an hákuma á sa sabaaba-aha gergere á sem duniya ge magateraa palása ge emnde, tá de magán ba seke una tá kataná itare.

⁷ Má watse zlaruzle itare á ḱálá elva á Dadaamiya wá, watse á sesse náza kaamba am evege shagerka na ḱaaka halawuwa á sladḱire-aara deḱideḱi na. Watse á se wava dabba ḱanna an itare, á de gáná ba ḱane midalire, á de cebaterceḱa ba bukerde. ⁸ Amá emtsa-aatare watse tá yátera á ba áte we á layye, am berni na ndza ta jaa edda-aatare áte dzaḱgala na. Adaba názu ta maganaa emnde a berni, watse tá dáhá berni ḱanna an *Saudauma, bi Misera. ⁹ Emnde na tá am emtsa na wá, watse an piya ge hedaterhedá. Watse tá se zharaterzhára emnde á sa am larde-aha gergere, emnde a jeba gergere, antara emnde a ndáhá elva gergere, emnde baḱemme tá de zhára ba emtsa-aatare am háre keye an kyalma. ¹⁰ Watse baḱemme á emnde na tá am duniya na ervaḱde-aatare á de geva ba seke nama arge emtsa á emnde buwa ḱanna. Emnde a há tá de maga muḱri-aara, adaba ndza tá katerva ye kwakya áte ndáhá-aatare.

¹¹ Daaci am iga á háre keye an kyalma ḱanna, Dadaamiya á de fertaterem puwa shifa zlaḱe adaliye á dem vuwa-aha-aatare, tá naba tsatsetehe. Daaci emnde na naráterna na gazlaregazla baḱemme. ¹² Ba itare keni tsaretse am haha, tá cena ba kwára á ura, á dahátera á sa am samaya, a ba kwára ḱanna á elvan ge itare: Dalauḱálá ásehuna. Daaci ta naba ḱgye á dem samaya am kumba, am ice á kelaade-aha-aatare baḱemme. ¹³ Am sarte ḱanna maa, a naba gejapte ge haha á ba an ndzedá, am bere kelaawa an ḱgerḱa palle, am bere kelaawa an ḱgerḱa palle, huḱe á berni ḱanna baḱemme ba estuwa. Emnde debu vuye una matsaremátsa baḱemme. Daaci emnde na jaruje an shifa na gazlaregazla jipu, farantaufe gálá Dadaamiya geni Sleksa ba ḱane palle, anḱwa am samaya.

¹⁴ A degashe estuwa palása buwire, amá keyire keni anḱwa sawa ba kinamina.

Malika á ferta derkwákwá vuyire

¹⁵ Am iga á una ḱanna maa, vuyire á malika-aha a fertante derkwákwá-aara keni. Daaci yá cena ba kwára-aha tá valaha á sawa am samaya, a ba kwára-aha ḱanna: «Dadaamiya Yaakadada, antara edda una a eksesaa ḱane farantaufe sleksire-aatare áte duniya názá ba ge deḱideḱi.»

¹⁶ Ba daruḱe itare maa, reppe puwaraapuwa emgyegwar zála na ta kul buwa ju ufaḱe na tá am kurshi-aha á sleksire na á dem áhá, tá anḱwa kezlan ugje ge Dadaamiya, a ba itare:

¹⁷ Dadaamiya Yaakadada arge duksa baḱemme, am fantaufe keni ndza ba ekka, kina keni ba ekka ḱanna. Ná anḱwa slafaká we adaba hákuma á ḱa na ni eptsakanaptsa duksa baḱemme á sem sera á ḱa na.

18 Kwakya emnde am larde-aha gergere ndza ta magaa ervaunđe an ekka. Kina wá, hyephye sarte á ña keni geni ká eptsaternaaptsa, hyephye sarte á ña ge kya shairiya á emnde a fáyá, hyephye sarte á ña ge tegateraa láďá ge emnde a slera á ña nabi-aha, antara ge emnde á ña umele keni bademme, ge male-aha, antara emnde na garevka male-aha, emnde na tá an lyáwá á ña am ervaunđe na bademme ká de tegateraa láďá. Emnde a bádza duniya keni hyephye sarte á ña ge ká ñgerďateraanđerďa.

19 Ba ďaruďe itare wá, batanņe a naba weretehe ge mashidi á Dadaamiya am samaya, antara ba nakwati am huďe á mashidi ñanna ura á nanna bademme. Nakwati ñanna wá, á mára namána-aha na a ñgudanaa Dadaamiya an emnde na. Am iga-aara, wesharáptewesha tara kára á ráde, antara válaha á samaya, nálandze keni ba seke una ni tá puwaná an puwa á sa am samaya, haha keni a naba gejpate ba ñarņare.

12

Mukse antara náza nye

¹ Daaci marápsemáre najipu yaikke am samaya. Ankwa mukse wá, a tsekweme am vaciya ákurá nanņgyuwe-aara, a puwete sera-aha-aara áte tere. Ákura náza faďa ire-aara wá, an terlyákwá kelaawa ju buwa am ire. Una ñanna dzakwa á sleksire-aara ge ñane. ² Mukse ñanna keni á huďe, hyephye sarte-aara ge ya egdzere, ámbera ankwa á hula ge zlaďa a ya.

³ Zlađe ádaliye, marápsemáre najipu umele yaikke á ba am samaya ñanna. Ya naa ba dada náza nye, vuwa-aara an deva ba kyanņe, an ire vuye á ba áte ñane palle, antara derma-aha-aara kelaawa. Zlađe ádaliye, an dzakwa á sleksire am ire-aha-aara ñanna vuye kerďe. ⁴ Kataliya á náza nye ñanna shánaasha samaya, haa a bataa terlyakwa ba kwakya an ñane á sem áhá. Am terlyakwa keye áte samaya, ñane a betaa palle, am terlyakwa keye a betaa palle, bademme ba estuwa. Daaci a tsaha arge mukse na ankwa á ya egdzere na, ganakini má watse yaaya egdza-aara ñanna, watse á ndunde ñane.

⁵ Cekwaanņgudí wá, mukse na yaaya egdzere zhele, watse á kwará egdze ñanna duniya bademme an zade á íre. Daaci ta eksante egdze ñanna, kwaye ta naba danaa á de katafke á Dadaamiya am sleksire-aara. ⁶ Emmarge egdzere maa, ñane a kezlanaa á dem kaamba, á dete bálá na a tsatsanaa Dadaamiya ganakini á de fanu hyema áhuwa ge ñane na. Watse á njá áhuwa am hare debu an deremke buwa an kul unkwaha.

⁷ Am iga á una ñanna maa, njaanja wáva yaikke am samaya. Ba náza nye ñanna zlađe ádaliye antara malika-aha-aara, tá ankwa wava antara *Mikayiilu ñane keni tá antara malika-aha-aara. ⁸ Amá hyafka náza nye ñanna áza *Mikayiilu. Ngyaratersenņgye antara malika-aha-aara bademme, tá taa piyeteka ba sera-aatare keni am huďe á samaya mazle-aara. ⁹ Ta naba ngyanse estuwa dada náza nye ñanna. Ñane wá, tá eďďáhá zlađe an emgyegwe a záhe keni. Ta ngyaterse á segashe antara malika-aha-aara bademme. Zlađe ádaliye, ñane slekse á jini-aha, bi Shaitaine, una bademme ba zhera-aha-aara.

¹⁰ Am iga á wáwa-aatare ñanna, ya cenaa ba kwára yaikke á valaha á sawa am samaya, a ba ñane wá: «Kina wá, Dadaamiya maresemáre hákuma á sleksire-aara baðemme, lyámilya ba ge ðekidëki mazle-aara. Edda una a eksesaa ñane na keni maresemáre-aara baðemme, afaba kwaye ngyansengye edda á fida na am samaya. Ba edda una ni ndza an vayi vacika á se icateraare sera ge egdzar mama-aha á miya áza Dadaamiya na. ¹¹ Amá egdzar mama-aha á miya garega midalire. Názena ni itare ta gaken midalire na wá, ta gáná afaba uzhe á egdza zhel kyawe, antara afaba seyðire na ta maganaa áte elva á Dadaamiya, ta ndater ge emnde, ma emtsa keni eksaraarekse na. ¹² Afaba ngyaratersengye ñanna wá, ekkure samaya-aha higauhiga. Ekkure emnde na kwá am huðe á samaya-aha ñanna keni higauhiga baðemme. Amá palasa á kure kwa emnde na kwá áte haha, antara názena am huðe á haye keni baðemme. Ya ndaaná afaba uwe una? Afaba kwaye tsekwátsekwa Shaitaine á dezekure, anjwa á tsekwa á ba an ervaunðe-aara, afaba diyaadiya ganakini sarte-aara a juwa ba cekwaanjudi.»

¹³ Am nána náza nye na ganakini ngyaransengye á sete haha, a fantau ge baka mukse na a yaa egdzere zhele na, anjwa á ðabaná á dem kaamba. ¹⁴ Mbate kertenj varanteva lyambake-aha á dada zele ge mukse na, geni á ngye an ñane á dem tate na a tsatsannaa Dadaamiya geni á de geláná átekwa am iva keye an kyalma na. Áhuwa wá, á shanaaka emgyegwe a záhe ñanna mázle-aara. ¹⁵ Daaci ge baka mukse na wá, emgyegwe a zahe ñanna a naba melese yawe wá, a naba gev guwa yaikke ganakini á de dánda yawe á guwa mukse na. ¹⁶ Amá: «Yá anjwa ya,» a ba haha, anjwa á melanumele ge mukse na. Daaci haha keni werta we-aara, a shu yawe na ni a maganaa náza nye na baðemme. ¹⁷ Daaci jaaja emtanjire náza nye na áte mukse na. A naba dateraa wava ge egdzara á mukse ñanna mázle-aara, amaana: Emnde na ni lyarvaalye elva á Yaisu *Almasiihu, tá anjwa á fansaarefe ge Dadaamiya á ba an jirire na. ¹⁸ Á ba anjwa náza nye na a tsanu ge we á háye.

13

Náwa dabba-aha ta buwa

¹ Am iga-aara maa, yá zhára ba anjwa á segashe dabba umele am háye, an ire vuye á ba áte ñane palle, derma-aha-aara keni kelaawa. An dzakwa á sleksire áte derma-aha-aara ñanna baðemme, áte ire-aha-aara keni baðemme ta pupuwete názu zlayeka ðekidëki na ge zlázla Dadaamiya an ñane. ² Dabba ñanna ya nanna na wá, tá gárava an ubela, amá sera-aha-aara wá, ba seke sera-aha á kere á kaamba, we-aara keni ba seke we á ervare. Náza nye na a vanta zade-aara, antara sleksire-aara, ira hákuma-aara baðemme ge dabba ñanna. ³ Anjwa palle am ire-aha á dabba ñanna wá, ba seke ndza kyaranmárekye, ba seke ndza emtsametsa ðeme, amá mbaambe. Am duniya baðemme emnde tá maga ba najipu-aara, emnde baðemme tá ðaba ba ñane. ⁴ Daaci emnde baðemme tá anjwa á kezlan ugje ba ge náza nye na, afaba a vanta ñane hákuma ge dabba ñanna. Tá anjwa kezlan ugje ge dabba ñanna keni, ta bantsa itare: Ware edda una ta kalle an dabba na náwa ñane na? Ware edda una á hyephye seke ñane?

⁵ Dabba ñanna shansha ndzeḍa á wálya elva, antara mága kuravire áte Dadaamiya. A shaa ndzeḍa á mága una ñanna, am tere kul ufade ju buwa. ⁶ Daaci a naba fantau ge valya elva áte Dadaamiya, a fantau ge nyanya zhera á Dadaamiya, antara tate na á njá Dadaamiya átekwa na, ira emnde na tá am samaya na baḍemme tá an nyainye. ⁷ Dabba ñanna wá, shánsa ndzeḍa ge wáva an emnde na tá ankwá ḍaba Dadaamiya, a ganaa ba ñane ndzeḍa zlaḍe ádalíye. Dadaamiya a naba vante baráma ge sha hákuma áte larde-aha baḍemme, antara emnde am ekse-aha gergere baḍemme, ma tá ndaha elva a eksa-ara keni, duniya baḍemme á ba am erwa-aara. ⁸ Baḍemme á emnde am duniya, watse tá kezlan ugje ba ge ñane, sey ba emnde na ndza an puwa zhera-aha-aatare am wakita á egdza zhel kyawe na, itare wá, tá de kezlanka ugje. Am wakita ñanna wá, an puwa zhera-aha á emnde na ni tá an shifa na á zleka na. Ta puwaterte daga am fakta á duksa baḍemme.

⁹ «Edda una ankwá hyema-aara wá, a effa ba shagera áte elva na yá ndahaná iya na: ¹⁰ Edda una ta yanu ganakini watse á dem erwa á kelaade-aha na, ma estara keni baaka pekyá-aara. Iyau, edda una ta yanu ge katsakar, ma vaatara keni sey tá jana á ba an katsakar ñanna, baaka pekyá-aara ḍekideki. Duksa palle ge emnde a ḍaba Dadaamiya wá, a garevge emnde a farvaunḍe, a fartarefe áte Dadaamiya.»

¹¹ Am iga-aara wá, ya nanna zlaḍe dabba umele, ñane a segashe am huḍe á haha. An derma buwa, derma-aha-aara á gáráva an náza á egdza zhel kyawe. Dabba ñanna á ndaha elva, ndaha elva-aara ba seke názá á náza nye. ¹² Dabba ñanna keni fantauka ba ñane an ire-aara mága duksa. Há kuma á mága duksa-aara wá, ba kalkale an názá á dabba zunḡwire na. A magaa najipu-aha gergere á katafke á dabba zunḡwire, a hyaterarhe á ba áte laarire ge emnde baḍemme am duniya, geni sey tá kezlan ugje ge dabba zunḡwire na ndza ba seke kyanamárekye, ndza ba seke emtsamtsa, amá mbaambe na. ¹³ Kwakya najipu-aha na a maganaa buwire á dabba ñanna. Ñane a tsekwaá kára á sawa am samaya á sete haha áte ice á emnde baḍemme, antara najipu-aha umele gergere. ¹⁴ Ñane varanteva baráma ge mága najipu-aha ñanna estuwa á katafke á dabba zunḡwire na. A badu emnde baḍemme an una ñanna, a bateraa: «Nderaundera gáráva á dabba zunḡwire na ndza kyanamárekye an katsakar, ba seke ndza emtsamtsa, amá mbáambe na, daaci kwá fansarefe.» ¹⁵ Dabba ñanna wá, ta naba bashanaa ge ñane á fatanem effeya á shifa am vuwa ge hele ñanna ta nderndera na. Gevge wá, ankwá á ndaha elva hele na, ganakini emnde na má kezlaranka ugje ge ñane wá, á cebaterceba baḍemme. ¹⁶ Dabba ñanna yá ankwá ndahaná ya na wá, a hyateraarehe á ba áte laarire ge emnde baḍemme am huḍe á duniya, ganakini sey tá lyevalya lámbe-aara áte iga a naḍafa, antara áte wafke-aha-aatare baḍemme. Una an male-aha-ka, an egdzara-ka, emnde a berba an talága-aha, emnde na tá kwára ire-aatare, an náve-aha, emnde baḍemme. ¹⁷ Edda una má lyiyaaka lámbe-aara wá, á taa shekweveka duksa, á taa veluka názá-aara keni ḍekideki. Lámbe ñanna wá, zhera á dabba ñanna. Ankwá zlaḍe umele kezlakula, una ñanna keni á mára ba zhera-aara ñanna.

¹⁸ Kezlakula na wá, sey á kyepkye enjkale á edda-aara, lauktu á

diyeddiye názu am huđe-aara. Kezlakula ɲanna wá, á maramiya tate na tá halavuwa átekwa emndimagwaha. Kezlakula-aara ɲanna deremke unƙwahe an kul unƙwahe ju unƙwahe.

14

Láhe á emnde na tá an várá na am samaya

¹ Am iga a una-aha ɲanna maa, ya ketaa ice á dem samaya, yá zhárá ba tara egdza zhel kyawe áte ire á wa *Siyauna, tá antara emnde debu deremke, an debu kul ufađe ju ufađe na ndza ta fafete zhara-aatare, antara Edeɲara áte wafke á emnde ɲanna. ² Yá cena ba kwárá-aatare á sawa am samaya ba seke mága á yawe áte guwa yaikke. Ká kwárá-aatare ba seke válahe á samaya, amá tá belá láhe, antara gadzavera-aha-aatare tá jante ge láhe am hula-aatare ɲanna. ³ Una ɲanna tá bela láhe emnde debu deremke an debu kul ufađe ju ufađe na, tá aɲkwa gálá Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara, ta jantaave duksa-aha ufađe na tá an shifa am vuwa, ira emgyegwar zála kul buwa ju ufađe na. Láhe ɲanna wá, láhe aɲwaslire, baaka ura á diyeddiye láhe-aatare ɲanna deƙideƙi, sey ba emnde ɲanna ta varaterse á sa am duniya na. ⁴ Sey ba itare ta emnde na ta tsufete vuwa-aatare am cufedďire, farka erva-aatare áte mukse deƙideƙi na. Sey ba itare ta emnde na ta varaterse itare am dagave á emnde na tá am duniya na, tá aɲkwa dƙaba ba egdza zhel kyawe ma á dem tate-ara keni. Itare wá, tá átuge tara Dadaamiya antara egdza zhel kyawe. ⁵ Itare wá, ta emnde na ndza cenanánka elva fida am mbuwe-aatare deƙideƙi, ta emnde cufedďe.

Malika-aha keye an slera-aha-aatare

⁶ Daaci ya ketaa ice, yá zhara ba aɲkwa á ɲgye malika umele yiyiye jipu herzhe á shanaasha samaya. Malika ɲanna aɲkwa á saterá labáre á higa ge emnde na tá am duniya. Labáre ɲanna baaka zle-aara deƙideƙi. Á saterán ge emnde a larde antara jeba gergere, ma tá ndaha elva-ara keni. Am duniya baďemme, á saterá ba labáre ɲanna ge emnde. ⁷ Malika ɲanna a ketaa kwara-aara ba shagera, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kuvaukuva Dadaamiya, galaugála Dadaamiya am yaikkire-aara, adaba hyephye sarte-aara ge mága shairiya á emndimagwaha. Kezlawankezla ugje ba ge ɲane edda una a nderaa samaya, antara haha, a magaa tate-aha á yáwe baďemme na.»

⁸ Kerten a dábemhe ge buwire-aara, a ba malika ɲanna: «Kina wá, zlauzle *Babila mazle-aara, á de mbedfa berni yaikke na. ɲane a hyante shagerkire-aara áte larde-aha baďemme, haa a jatera an ja ge emnde ba seke mbazla.»

⁹ Am iga a malika-aha ta buwa na wá, a dábateremhe ge malika ge keyire. ɲane keni a ketaa kwara-aara ba shagera, a ba ɲane: «Ma ware una a kezlankezla ugje ge dabba ɲanna, antara gáráva á dabba ɲanna, ma ware edda una a lyevaa lámbe á dabba ɲanna áte iga a nadafa-aara, bi áte wafke-aara, má ta magaa una ɲanna, ¹⁰ daaci tá de shá palása áza Dadaamiya adaba jaaja ervaunďe. Á de jaterá á ba an ja palása ba seke mbazla na karanteka yáwe deƙideƙi na. Ma ware edda una maganaamaga duksa á dabba-aha ɲanna, edda-aara á dem kára, kára ɲanna an wesha an *baraudau, daaci á maga

palása-aara á katafke á malika-aha á Dadaamiya, antara egdza zhel kyáwe. ¹¹ Ma vaatara keni yire á kárá ñanna á wálá á ba an wálá shelle á dem zhegela, tá maga palása-aatare am huđe-aara. Bademme á emnde na ni kezlarankezla ugje ge dabba ñanna, ma ge hele-aara na keni, bi má lyarvaalya lámbe-aara na áte vuwa-aatare, watse baaka puwansepuwe-aatare dekidfeki, an vayi vacika bademme tá shá ba zlada.»

¹² Adaba una ñanna wá, ekkure emnde na kwá anƙwa daba Dadaamiya, fakurtarefe áte Yaisu an jirire na wá, sey kwá gevge emnde a farvaunƙe ba shagera.

¹³ Daaci yá cena ba kwárá umele zlaƙe ádaliye á sawa am samaya á ba an ndzeƙa. A biyantisa kwárá ñanna: Puwetepuwa una: Gefa wá, watse anƙwa áza emnde na tá emtsa am erva á Yaakadada na, a ba ñane. Daaci a ñutehe ge Sheƙeƙe Cufedƙe: «Una ba estuwa, a puwansepuwe, adaba zlazladire á slera na ta maganaa itare na á keƙeƙa.»

Dadaamiya, antara emnde am halavuwa á duniya

¹⁴ Am iga a una-aha ñanna wá, ya ketaa ice zlaƙe ádaliye wá, yá zhárá ba kumba dzayye ba telle. Anƙwa duksa umele a njete áte kumba ñanna, duksa ñanna ba seke urimagwe. An dzakwa á sleksire ta maganaa an dindar am ire-aara, antara náza wá mása an slare jipu, a ñanaahe am erva. ¹⁵ Daaci yá zhárá ba sesse malika umele am mashidi, a ba ñane á elvan ge edda una á njá áte kumba na á ba an ká kwárá: «Werawera slakslakire áte duniya bademme, hyephye sarte a hálá duksa á se mba, eksanteksa náza wá mása á ña, ezlálá á de ica hiya.» ¹⁶ Daaci a naba huviyante dada náza wá mása-aara ge edda una áte kumba na, a zlawanme am duksa na áte haha, kerten baaka an ica duksa bademme.

¹⁷ Yá zhárá sesse malika umele keni á ba am mashidi ñanna am samaya na, ñane keni an dada náza wá mása-aara, sláre jipu, a ñanaahe am erva. ¹⁸ Sesse malika umele zlaƙe ádaliye am huđe á duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. Malika ñanna wá, male á kárá bademme. A ba ñane á elvan ge ukfeñara na an náza wá mása am erva na, á ba an ká kwárá: «Egdzara á náfa-aha na tá herdaná emnde am duniya bademme navene, ekka keni de edƙatsa an náza wá mása á ña.»

¹⁹⁻²⁰ Daaci ñane keni naba huviyante náza wá mása-aara, a tsakaa egdzara áte náfa-aha ñanna am duniya bademme. Kwaye a ndakanaa am tate á beca egdzara á náfa. Tate na ni tá beca egdzara á náfa átekwa na wá, kwaye áte iga a ekse. Am sarte na tá anƙwa beca egdzara á náfa ñanna baaka duksa umele, á kela ba uzhe ba kyanje ba seke yáwe á kela, haa a magaa guwa yaikke. Yiyire á guwa ñanna kilaumaiter deremke keye. Sleddire-aara keni a ektseve ba cekwa am wálá á ura. Una-aha ñanna bademme na wá, á kwaramise ba názu watse á magaterná Dadaamiya ge emnde na ni tá anƙwa am ervaunƙe-aara ge mageteraa palása am halavuwa á duniya.

15

Malika-aha tá an zlakta á masiba-aha

¹ Am iga á una ñanna maa, ya naa ba marápsemáre najipu umele am samaya. Ya naa malika-aha ta vuye, masiba-aha keni vuye tá an ñane. Á halavuhále masiba-aha áte una ñanna, ervaunǵde á Dadaamiya keni baaka mazle-aara am iga á una ñanna.

² Daaci yá zhára ba duksa umele ba seke háye, amá anǵwa á maga wulwulire ba seke kweteram, an wesha á kára am huǵe-aara. Zlaǵe ádaliye, ya náternaa emnde na garega midalire arge dabba, garega midalire arge gárava á dabba ñanna, itare liyyarka lámbe á dabba ñanna zhera-aara kezlakula na. Ya náternaa tá anǵwa á tsaatse áte we á háye ñanna ba seke kweteram na, tá an gadzavera-aha-aatare am erva, a vatertaa Dadaamiya. ³ Tá anǵwa bela láhe á Muusa sleslera á Dadaamiya, antara láhe á egdza zhel kyawe. A ba láhe-aatare:

Dadaamiya Yaakadada, ba ka palle una ka edda á hákuma áte duksa bademme. Slera á ña ge ekka, baaka kalle-aara an shagerire. Slera á ña, slera yaikke. Ka slekse á larde-aha bademme. Bademme á názena ká maganaa ka, ká maganá á ba áte unǵule-aara, ba ekka una ka edda á jirire.

⁴ Yaakadada, ekka keni anǵwa ura á kuanǵka emtu? Anǵwa edda una á kezlanǵka ugje emtu? Bademme á larde-aha watse tá se ba am sera á ña, tá se galakgála. Adaba ba ekka palle una ka cudǵǵǵe. Názu ká maganá ka am bereka. Bademme ká anǵwa maganá á ba áte unǵule-aara.

⁵ Am iga á una ñanna zlaǵe ádaliye maa, ya ketaa ice á dem samaya wá, yá zhára ba we á mashidi am samaya an wacene. Am huǵe á mashidi ñanna, anǵwa egdza mashidi á nalba na tá ja ire tara Dadaamiya antara emndimagwaha amkwa na. ⁶ Daaci yá zhára ba malika-aha vuye na tá an masiba-aha na tá anǵwa segashe am mashidi ñanna. Tá an tsekwa am nanǵyuwe dzaydzaye ba telle, áte lefedǵire, ta ngwadese uksuwe-aha-aatare an kanda á dindar. ⁷ Daaci duksa-aha na tá an shifa na, palle-aatare wá, a tegateraa egdzara erba-aha ta maganaa an dindar ge malika-aha ñanna. Egdzara erba-aha ñanna tá an naha degwun á Dadaamiya ba caicare an we-aara, Dadaamiya na an shifa, ma vaatara keni ba ñane. ⁸ Daaci, bademme á huǵe á mashidi na an naha an yire. Yire ñanna wá, hákuma, antara demdemire á Dadaamiya. Palle á ura á dzegwándzegwa dem mashidi ñanna baaka, sey má zlaruzle malika-aha ñanna ta vuye na ge mága masiba-aha-aatare bademme.

16

Malika-aha tá de puwa masiba-aha am duniya

¹ Daaci yá cena ba kwára yaikke, á ndaha elva á sawa am huǵe á samaya, a ba kwára ñanna á elvan ge malika-aha na ta vuye na: «Zlauzlálá á de puwa degwun-aha á Dadaamiya na am egdzara erba-aha na, de puwawpuwa bademme á dem duniya.»

² Daaci zunǵwire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara á dem duniya, sesse wige-aha áte emnde na lyarvaalya lámbe á dabba áte vuwa-aatare, kezlarankezla ugje ge gárava á dabba ñanna. Wige ñanna zlazladá á we jipu.

³ Daaci buwire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara keni, ñane a de puwanaa á dem háye. Háye-aha bademme nyairevnye

uzhe, ba seke uzhe a emtsa, baɗemme á názena an shifa na emtsaremtsá am huɗe á háye-aha ɗanna.

⁴ Daaci, keyire á malika-aha ɗanna keni a de puwanve náza-aara á dem derve-aha, antara tate-aha á yáwe baɗemme, yáwe-aha baɗemme ta naba nyef uzhe ba kyaɗɗe. ⁵ Yá cena ndaha elva á malika umele, ɗane wá, male á yawe-aha baɗemme, a ba ɗane wá: «Ekka Dadaamiya, ka cuɗeɗe. Kwaye am fakta, sem kina keni ba ekka ɗanna. Shairiya á ɗa ká aɗkwa maganá áte uɗɗule-aara. ⁶ Aɗaba emnde ɗanna ndza ta puwa uzhe á emnde á ɗa, ndza ta puwa uzhe á nabi-aha á ɗa. Daaci má vatena ká aɗkwa vaterte uzhe geni a sharushe wá, una tá shá nampire á názena ndza ta maganaa itare na.» ⁷ Daaci yá cena ba kwára umele zlaɓe ádaliye á ba an ndzeɗa, á segashe am duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na, a ba kwára ɗanna wá: «Ba estuwa Dadaamiya Yaakadada, ká an hákuma ba ekka palle, ka slejirire, shairiya á ɗa á ba áte uɗɗule-aara.»

⁸ Daaci ufaɗire á malika-aha ɗanna keni a de puwanve náza-aara. ɗane, kwaye a de puwanaa áte vaciya. Daaci varanteva baráma ge vaciya, ganakini a farfe ge mbera kára-aara ba shagera áte emnde am duniya. ⁹ Am emnde taparántápa warwarire á vaciya, itare ta fantau ge zláza Dadaamiya kelaa baɗemme á masiba-aha á ba am erwa-aara na. Dzamarka áte yaikkire á Dadaamiya, magarka tuba arge haypa-aha-aatare.

¹⁰ Daaci ilyeɓire á malika-aha ɗanna a de puwanve náza-aara keni. ɗane, a de puwanaa áte kurshi á sleksire á dabba yaikke na. Daaci a naba tsekwa ge tabeɗammire á dem kwára-aara baɗemme, emnde tá datsa ba nara an slare ge sha zlaɗa. ¹¹ Aley kwalarevkwále ge tuba. Baira itare tá zlazla Dadaamiya aɗaba wige-aha na áte vuwa-aha-aatare, antara palase na tá aɗkwa á maganá itare na.

¹² Daaci uɗkwahire á malika-aha ɗanna keni a de puwanve náza-aara. ɗane, a de puwanaa am guwa yaikke na tá ɗahaná an Aifratís na. Daaci a naba derehe ge yawe am guwa yaikke ɗanna baɗemme, haa slekse-aha umele am geɗi sharánsha baráma ge sawa ásehuna mazle-aara. ¹³ Daaci yá zhára ba jini-aha ta keye, tá gáraɗa an mugdza-aha. Palle-aatare, a segashe am mbuwe á náza nye, palle, a segashe am mbuwe á dabba yaikke, palle keni a segashe am mbuwe á nabi fida. ¹⁴ Baɗemme ba jini-aha á shaitaine na mbarsembe mága najipu-aha kelaazare na. Ba jini-aha ɗanna una watse tá dem slekse-aha á larde baɗemme, watse tá jatermaare átirpalle ganakini tá wawa an Dadaamiya Saksage na hákuma baɗemme á ba am erwa-aara na. Una ɗanna á de magava am hare yaikke na Dadaamiya á de mára hákuma-aara arge duksa baɗemme na.

¹⁵ «Ay degiya, faufa hyema ba shagera, watse yá sawa an ila ba seke neyle. Geɗa wá, watse aɗkwa áza edda una paaka háre, fanufe hyema ge naɗgyuwe-aara na. ɗane wá, yá se bereka an ukhyiye dey, á demka am zherwe yaikke.»

¹⁶ Jini-aha ɗanna wá, kwaye ta de jemaa slekse-aha ɗanna am tate na tá ɗahána an Harmagaidaum an elva a Ibraniɗkau na.

¹⁷ Daaci vuyire á malika-aha ɗanna, ɗane keni a de puwanve náza-aara am zhegela ba estuwa, yá cena ba kwára yaikke á sa am huɗe á mashidi. Kwára ɗanna a segashe am tate á kurshi á sleksire á

Dadaamiya. A ba ɲane wá: «Zlaurle áte una mázle-aara.» ¹⁸ Daaci njaanja válaha á zhegela, antara kára á rade, a naba gyaigyaite ge haha á ba an ndzedá ba ɲáɲare. Daga ta nderaa estuwa urimagwe am duniya keni ndza gyaigyaiteka haha estuwa ɔekidfekei. ¹⁹ A naba tapse ge berni yaikke gergere keye daga á sawa am huɔe á haha baɔemme. Berni-aha umele na ni tá am huɔe á duniya na keni baɔemme badzarevbadze. Aɔaba zlaɔe seska emtaɲkire na ta maganaa emnde a *Babila ɲanna am ervaunɔe á Dadaamiya. Aɔaba una ɲanna, anɲkwa á magaterá palása, tá taa kanteka ba ire keni ge zlaɔa ɲanna, ba seke emnde na a cebateraa mbazla na karemka yawe am huɔe-aara ɔekidfekei na. ²⁰ Wa-aha baɔemme, antara ba haha-aha na am dáɔave á háye-aha keni tsaretse am sleɔe-aha-aatare, meɔaremeɔa ba estuwa. ²¹ Nálandze sadáɔe a naba fantau ge puwa á sawa am samaya á sa arge emnde, ɔemɔemire á palle ba seke nákwá á uvera. Emnde baɔemme tá zlazla ba Dadaamiya aɔaba zlaɔa á nálandze ɲanna jauje ge ndzedá.

17

Elva a berni yaikke na ta fante zhera á zawarire

¹ Am iga a una ɲanna maa, palle á malika-aha vuye na ndza ta tegaterem erba á masiba-aha am erva na a se ɔahite, a ba ɲane: Sawa náwa yá maraká zlaɔa na ni watse á shaná mukse záware ɲgelawa na. Amaana: Berni yaikke ta maganaa áte we á háye-aha gergere kwakya na. ² Duwa á slekse-aha á larde-aha baɔemme, ta de magaa gwardzire an mukse zaware ɲgelawa ɲanna, amá a cebaa emnde am duniya ba seke mbazla na karemka yawe ɔekidfekei na. Estuwa, á ba elva á malika ɲanna.

³ Daaci a naba tsekwiyarhe ge Sheɔfekwe Cuɔeɔe, daaci a naba eksite ge malika ɲanna, kwaye a diya á dem huɔe á kaamba. Ya naa ba mukse umele am kaamba ɲanna, a njeta áte iga á dabba, dabba ɲanna ba háɲɲe. Ire vuye á ba áte dabba ɲanna palle, derma-aha-aara kelaawa. Baɔemme a vuwa-aara, an puwa ba zhera-aha na zlayeka ɔekidfekei na ge zláza Dadaamiya an ɲane. ⁴ Mukse na áte iga-aara na keni maa, á tsekwa am naɲgyuwe lefeɔlefeɔe buwa. Naɲgyuwe-aha-aara ɲanna bukerɔe ba jili haɲɲe. Palle, haɲɲire-aara ba seke makala á iga a bere, amá palle na ba haɲɲe. Vuwa á mukse ɲanna baɔemme ba náza ɲgelawire: Kazlaɲa á dindar, antara naberaslá, antara náza hyema zarizariya baɔemme, ira erba á dindar-aara a ɲanaahe am erva. Anɲkwa laakire an naha am erba-aara ɲanna. Duksa ɲanna wá, zawarire na a maganaa ɲane baɔemme na. ⁵ Anɲkwa zhera ta puwete áte wafke á mukse ɲanna, amá elva am huɔe á elva. Ákyiye wá: «*Babila berni yaikke na wá, ɲane emmarge zaware-aha, antara shagerkire na tá maganá am duniya baɔemme.»

⁶ Ya naa mukse ɲanna ɔalanemɔála uzhe á emnde á Dadaamiya am ire, uzhe á emnde na shebarka elva a Yaisu na. Ba nanna-aaruwa, yá maga ba najipu-aara. ⁷ «Ká maga najipu á uwe ka,» a ba malika na á elvan ge iya, «naba effa ervaunɔe. Anɲkwa duksa palle yá kwaraksekware. Kwaye tara mukse ɲanna, antara dabba na á njá átekwa, antara ire-aha á dabba ɲanna vuye na, ira derma-aha kelaawa na, baɔemme yá ndaksendáhe názu am huɔe-aara. ⁸ Dabba ɲanna

ka naaná ka na wá, ba dabba na ndza an shifa, amá kina baaka na. Watse á sesse am evege shagerka na baaka halavuwa-aara dekiđeki na, amá á se haraaka kwakya mázle-aara, tá se kedanaakeda shifa-aara bademme. Emnde a duniya na puwarteka zhara-aha-aatare am wakita á shifa daga am fakta á duniya na wá, itare watse tá maga najipu kwakya áte dabba nanna. Adaba werre, ndza ankwá an shifa, amá kina baaka, aley watse á sesse zlađe adaliye.»

⁹ A biyántsa zlađe adaliye, a ba nane: «Duksa-aha na náwa nane na wá, sey á hyephye enkale á edda-aara lauktu á cenácena. Ire-aha á dabba nanna vuye na wá, á mára egdzar wa-aha vuye na a njetaa mukse nanna atekwa na. Zlađe adaliye, á mára slekse-aha sadadde vuye. ¹⁰ Ilyeđe-aatare wá, daredde slekse-aha nanna. Kina wá, unkwahire-aatare kina am sleksire. Amá una watse á sawa ge vuyire na á se haraaháre ba cekwa am sleksire nanna. ¹¹ Dabba nanna ndza ankwá, amá kina baaka na wá, ba nane an ire-aara una slekse ge tiisire, nane keni ba palle á slekse-aha nanna ta vuye na. Má watse sessa nane wá, tá se ba ekkedá ba dekiđeki.

¹² «Derma-aha kelaawa na ka nateraa ka na maa, itare tá mára slekse-aha kelaawa na watse tá sawa á katafke na. Má watse saremsa itare, Dadaamiya á de vaterte sarte ba cekwaangudi ge mága sleksire-aatare antara dabba nanna. ¹³ Slekse-aha kelaawa nanna wá, watse tá jema ye-aatare palle, sleksire-aatare bademme, watse tá maganá ba ge dabba nanna palle. ¹⁴ Itare bademme na, watse tá gwaare ba ge egdza zhel kyawe an wáwa. Amá watse á de gáná ba egdza zhel kyáwe na ndzedá, tá antara emnde-aara na a dzeratersaa nane, a datersaa nane, tá ankwá á dabaná an ervaunđe-aatare palle na. Á de gáná ba nane ndzedá, adaba nane Slekse arge slekse-aha bademme, Yaakadada arge dada-aha bademme.»

¹⁵ A biyántsa malika nanna zlađe adaliye, a ba nane wá: «Háye-aha nanna ka naaná ka, á njá mukse nanna áte itare na wá, á mára emnde a larde-aha gergere, emnde a jeba gergere, antara emnde a ndáhá elva-aha gergere bademme. ¹⁶ Derma-aha á dabba nanna kelaawa, antara ba dabba nanna an ire-aara, watse tá gwaare ge mukse záware na an degwune, watse tá zuze áte há-aara bademme, watse tá yana á ba an ukhyiye dey. Ba hyuwa á vuwa-aara keni watse tá zuze, tá de zlanazle an kára ba dekiđeki-aara. ¹⁷ Adaba a maganaa ba Dadaamiya slera-aara am ervaunđe á slekse-aha nanna, ganakini tá nguđa ye-aatare palle, tá maganá sleksire-aatare ba ge dabba nanna palle. Dadaamiya a magaa una nanna geni ta maganaamaga názena á kataná nane, dem sarte na má gevge názena a ndaasa nane.

¹⁸ «Mukse nanna ka naaná ka na wá, nane á mára berni yaikke. Bademme á slekse-aha na tá am duniya na tá á ba am sera-aara.»

18

*Palase na á de maganá Dadaamiya ge *Babila*

¹ Am iga a una nanna maa, yá zhára ba malika umele á tsekwa á sawa am samaya. Hákuma, antara demdemire-aara hyemhye am hude á duniya bademme. ² Malika nanna a ketaa kwára-aara á ba an ndzedá, a ba nane: «Kina wá, zlauzle *Babila mázle-aara, á de mbedá berni yaikke. Daaci gevge tate á njá á shaitaine-aha, jini-aha, antara

yiye-aha na ta shagerka-aha, wayarka emnde na tá njá am huđe-aara. ³ Adaba ñane a ganve ire-aara ba seke mukse zaware, slekse-aha á duniya bademme ta naba magaa gwardzire an ñane, zawarire-aara a cebaa emnde a larde bademme am duniya ba seke a cebateraa ba mbazla. Emnde a tsakala am duniya bademme garega nalmáne an mukse na, adaba ñane wayaawáyá za emtakire á duniya bademme.»

⁴ Daaci yá cena ba kwará umele zlađe adaliye á sawa am samaya á ba an ndzedfa, a ba ñane: «Ekkure emnde-aaruwa bademme, sawesse am berni na! A ndefakurveka haypa-aatare, antara geni a sharkurka palase-aatare keni. ⁵ Adaba hyaahya haypa á berni ñanna, de shanaasha Dadaamiya am samaya, shagerkire na tá maganá itare na á segasheka am ervaunde á Dadaamiya ba estuwa. ⁶ Sey tá magateránmaga palase ge emnde ñanna ba seke una ndza ta magateranta itare ge emnde umele na. Baira a jaranuje ge una ni ndza ta magateranta itare ge emnde ma ser buwa keni. Ba ire keni a karanteka ge zlađa ba seke emnde na a cebateraa narge na. ⁷ Ba seke una ñane zauze emtakire á duniya kwakya na wá, zlađa keni kwerawanaakwera á ba áte una ñanna, magawantemága palasa ba shagera. Adaba a bántsa am ire-aara: Iya ganevka seke wegyegye a mukse, ya slekse ba iya an ire-aaruwa, á janjerma uwe antara kyuwa ba đekideki. ⁸ Adaba una ñanna wá, sey tá se gwargwe masiba-aha sadafđe ge berni ñanna á ba áte háre palle. Tá se gwargwe tara lapikere, antara emtsa, ira waya, lauktu watse tá zlanazle an kára ba đekideki. Adaba Dadaamiya Yaakadada, sey ba ñane palle an sleksire-aara baaka umele, á de ndahaná ba ñane názu tá maganá ge berni ñanna.»

⁹ Má watse slekse-aha á duniya naránna yire á kára na á za berni ñanna wá, watse tá puwumpuwa erva am ire, tá tsaka đákwa, tá kyuwa gwardzire na ndza ta maganaa antara berni ñanna, ira emtakire á duniya na ndza ta nanaa itare áhuwa ñanna bademme, adaba berni ñanna zauze kára. ¹⁰ Kwaye watse tá tse yiyiye ge lyawa á zlađa, tá ámbera fa hula: «Alawlawlaw! Baaka berni yaikke! Nja seke *Babila na ni shekwaaka ba đekideki keni?»

¹¹ Ba estuwa ge emnde a tsakala na tá am duniya bademme keni, tá de puwa ba erva am ire, tá de tsaka đákwa ge kyuwa berni ñanna, adaba ta baaka emnde a gáne-aatare. ¹² Adaba itare tá anjka tsakala duksa kwakya áhuwa. Tá tsakala dindar, antara lipela, ira jeba á nákwaha-aha umele anjka gergere kwakya. Tá tsakala sandá-aha, lefedlefedfire-aatare ba seke uwe. Umele-aha-aatare jili hanje, hanjire-aara ba seke makala á iga a bere, umele wá, ba hanje. Zlađe adaliye, tá anjka tsakala jeba á náfa-aha umele an dárádza jipu, antara egdzar duksa-aha na tá maganá an sláre á guwe, umele tá maganá an náfa na an dárádza jipu na, umele á duksa-aha ñanna tá maganá an verzhagane, umele ire danje, umele tá maganá an jeba á nákwaha-aha umele anjka an dárádza jipu. ¹³ Zlađe adaliye, tá anjka tsakala názase gergere kwakya áhuwa: Umele yawe-aara, umele waye á gáná áte vuwa, umele tá đisaná am kára ba seke kajiji, tá anjka tsakala wáye á dále, antara nalkáme, antara ukpa-aara, ira mbazla. Tá anjka tsakala esla-aha, kyáwe-aha, belsa-aha, ira darkwa-aha, antara ba urimagwe keni: Náve-aha, antara emnde na tá halaterá

áte we á wáva. Baaka názu tsakalarka itare áhuwa. Adaba una nanna tá kyuwa berni nanna. ¹⁴ A ba itare: «Kina kazlaja zarizariya na ndza á kataná ervaunde á na na ba baaka mázle-aara? Kwakyire á nalmáne á kure na, antara emtakire á duniya na ndza kwa zanaa kure na ba yakuránya kwá jammeka dekideki?» ¹⁵ Bademme á emnde na tá tsakala berni nanna wá, garege nalmána amkwa. Kwáye watse tá tse yiyiye ge lyáwa á zlada, tá ámbera kyuwa, tá tsaka dákwa-aatare. ¹⁶ Watse tá ba: «Alawlawlaw baaka berni yaikke! Berni zariya na ndza á shakwa sanda-aha lefedlefedde na, jili hanje ba seke makala á iga a bere, umele ba hanje, tá an dárádza jipu, ira yaadi-aha umele zarizariya bademme, an dárádza jipu na. Baaka berni ngelawa na an náza ngelawire kwakya ázenjara, kazlaja a ngelawire-aara, umele ta maganaa an dindar, umele ta maganaa an jeba á nákwá umele anjwa an dárádza jipu. ¹⁷ Bademme a dikele á duksa-aha nanna shekwaaka dekideki, kedaakeda ba estuwa.»

Ba estuwa ge emnde a mága slera áte ire á háye keni. Emnde a báká paare á háye sadadde, antara male-aha-aatare, ira emnde a tsakala na tá maga shula an paare-aha á yawe, itare keni kwaye ta tsatsehe bademme yiyiye. ¹⁸ Ba ta puwete ice-aatare áte yire á kára na anjwa á zá berni nanna wá, a ba itare: «Á jare áme kwa berni yaikke seke una mázle-aara!» ¹⁹ Ba ta ndaase una nanna wá, ta fantau ge kyuwa. Tá tsaka dákwa, tá slatsa erva, tá zá erva-aatare an sláre, tá puwa hula: «Alawlawlaw! Baaka berni yaikke! Bademme á emnde a paare á yáwe sadadsadadde na ta gaa nalmáne á ba áte nane na ba cekwaanjudi keni shakwaaka degi!» A zluwa estuwa hula á emnde nanna.

²⁰ Ekkure emnde na kwá am samaya, higauhiga arge keda á berni nanna. Ekkure emnde a bela á Dadaamiya, antara nabi-aha, ira emnde á Dadaamiya bademme, higauhiga arge keda á berni nanna. Adaba pelansepele Dadaamiya ge berni nanna názena ndza a magakurtaa nane na bademme.

²¹ Am iga a una nanna maa, yá zhára ba gwarda á malika umele, a eksante dada nákwá am erva, yaikkire-aara ba seke nákwá á uvera, a eblyanme á dem háye á ba an ndzedá, a ba nane: «*Babila berni yaikke na watse ba estuwa. ²² Baaka ura á de puwete ice áte emnde a mága gusa am Babila dekideki. Ma emnde a jaa gadzavera, ma emnde a ferta derma antara nalgaita, watse ba tseriye baaka ura á de cena mágava á duksa am huđe á Babila. Ma emnde a mága dzera, ma emnde a ndera gahe, ma emnde a haa hiya, bademme watse baaka ura á tse am zhegela ba palle keni. ²³ Ekka Babila wá, baaka ura á de puwete ice áte kára á wáye ázena mázle-aara, baaka ura á de cena elva a gaa mukse, ma elva a de gaa zhele keni am mba á na. Abi werre, ndza ta bántsa emnde a tsakala á na: Sey ba njere ka mu ware edda una á janjeruje na? Ta zlermu nalmáne á duniya bademme an kurguna. Adaba una nanna mbedakmbedá na.»

²⁴ Zlabe adaliye, Dadaamiya nanna uzhe á nabi-aha-aara, antara uzhe á emnde a daba nane, bademme á ba am mbiye á Babila. Bademme a uzhe á emnde na ta cebateraa am duniya na, á ba am mbiye á berni nanna baaka ura umele.

19

¹ Am iga a una ñanna maa, yá cena ba kwárá á sawa am samaya, ba seke kwárá á nalga yaikke hedihediye, a ba itare: «*Halailuya! Ba Dadaamiya á miya una slelya ura, edda á ðemðemire, hákuma bademme á ba am erwa-aara. ² Adaba ñane á kya shairiya-aha-aara bademme á ba áte jirire áte unñule-aara bademme. Adaba una ñanna, maganánmaga palase ge mukse záware na a badzanve duniya bademme an gwardzire-aara, zlaþe ádaliye, adaba a cebaa shifa á emnde a slera-aara na.» ³ A ba itare zlaþe ádaliye: «*Halailuya! Kwaye yire á kárá na á za berni ñanna shelle am zhegela, baaka emtsa-aara dem ba ge ðekiddeki.» ⁴ Am iga a bela láhe-aatare maa, emgyegwar zála kul buwa ju ufaþe, antara duksa-aha ufaþe na tá an shifa na reppe puwaraapuwa á dem áhá á katafke á Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara, tá ankwá kezlan ugje. *Halailuya! *Aamin! a ba itare.

Edda una tá ðahána an egdza zhel kyáwe na ankwá á gá larusa-aara

⁵ Daaci yá cena ba kwárá umele á segashe am tate á kurshi á sleksire, a ba ñane: «Ekkure emnde á Dadaamiya bademme, an male-aha-ka, an egdzara-ka, bademme á kure kwa emnde na kwá an lyawa-aara am erwaunþe na, galaugála Dadaamiya á miya.» ⁶ Zlaþe ádaliye, yá cena ba kwárá umele ba seke kwárá á nalga, kwárá-aatare ba seke mága á yáwe áte guwa yaikke, zlaþe ádaliye, ba seke válaha á samaya. A ba itare: «*Halailuya! Adaba Dadaamiya Yaakadada edda á hákuma bademme, Slekse ba ñane palle. ⁷ Higaumihiga bademme! Shamisha geþa yaikke! Galaumigála Dadaamiya, adaba hyephye sarte, ñwaterwa ñane geni egdza zhel kyawe á gá larusa-aara, larusa-aara ñanna keni maganaamaga niya. ⁸ Varanteva baráma ge larusa, geni á tsekwemtsekwa nangyuwe lefeþþe jipu ámberá á maga pulpulire keni jipu, cuþeþþe zlaþe ádaliye na.» Nangyuwe ñanna wá, á maramiya shagerire-aha na ndza ta maganaa emnde á Dadaamiya an erwaunþe-aatare palle na.

⁹ Daaci a ba malika na á elvan ge iya: «Puwetepuwa elva na náwa yá ndakndáha na am wakita: Má ba geþa wá, watse ankwá áza emnde na ðahaterdáha Dadaamiya á dem larusire á egdza zhel kyawe na.» A farhe zlaþe ádaliye, a ba ñane: «Baaka fida am elva na ðekiddeki, a ndaasa ba Dadaamiya an we-aara.»

¹⁰ Daaci, ya gaavehe am sera-aara, yá kátá kezlan ugje, amá a naba piyite: «Manja una,» á bina. «Iya keni ya ba sleslera á Dadaamiya ba seke kure antara egdza mama-aha á ña na fakurtarefe áte elva a Yaisu na. Kezlankezla ugje ba ge Dadaamiya palle.»

Elva a Yaisu na wá, ba elva na ndza a baterna Shedefkwe Cufedþe ge nabi-aha, lauktu ta se balaterán ge emnde na.

Zhele midala áte belsa dzayye

¹¹ Am iga-aara maa, ya ketaa ice á dem zhegela wá, yá zhárá ba samaya wanþe an wacene. Zlaþe ádaliye, yá zhárá ba belsa dzayye telle, antara ura áte iga-aara. Zhera á edda una ñanna: Slejirire, antara baaka fida ázeñára. Ñane á kya shairiya-aara á ba áte jirire, á wava keni á ba áte unñule-aara. ¹² Ice-aha-aara ba seke nara á kárá, dzakwa á sleksire keni baaka zlakta-aara am ire-aara. Zlaþe ádaliye,

aŋkwa zhera an puwa áte ñane, ßaaka slediyeddiye ðekideki, sey ba ñane palle duksa-aara. ¹³ Nanɣyuwe-aara baðemme ba uzhe. Zhera-aara wá: Elva á Dadaamiya. ¹⁴ Am iga-aara, ta ðabemhe ge emnde a wáwa am samaya, itare keni baðemme tá á ba áte belsa dzaydzaye, tá am nanɣyuwe keni dzayye ba telle, lefedðe jipu, cuðedðe zlaþe ádaliye keni. ¹⁵ Aŋkwa á segashe katsakar am mbuwe-aara, an ga slare jipu. Á de gáná an una ñanna ndzedá arge duniya baðemme. Ba ñane palle una á de geva slekse an zade á ire am erwa, slekse na an hakuma jipu na. Watse á ngerðá kelaade-aha-aara an sera ba seke una tá ngerðá egdzara á náfa am tate-aara, ge þeca yáwe-aara na. Una ñanna, á maramiya já erwaunðe á Dadaamiya Yaakadada áрге duksa baðemme. ¹⁶ Aŋkwa zhera-aara an puwa áte nanɣyuwe-aara, antara pákwálá-aara, a ba itare: Slekse arge slekse-aha baðemme, Yaakadada arge dada-aha baðemme.

¹⁷ Daaci yá zhárá ba malika umele a tsanve ge vaciya, a fantau ge ðáha yiye-aha tá aŋkwa ngye am huðe á zhegela, herzha á shanaasha samaya baðemme na, a ba ñane á ba an ndzedá, á elvan ge yiye-aha ñanna: «Sawmbare baðemme ásehuna, náwa Dadaamiya a gyakur muñri yaikke! ¹⁸ Sawmbare á se za hyuwa á slekse-aha á larde-aha, antara hyuwa á sawji-aha, antara male-aha-aatare, hyuwa á belsa-aha, antara emnde na ndza tá áte belsa-aha ñanna, hyuwa á náve-aha antara emnde na tá kwárá ire-aatare, hyuwa á male-aha, antara egdzara, hyuwa á emnde baðemme, sawmbare zauza.»

¹⁹ Daaci yá zhárá ba dabba na, antara slekse-aha á larde-aha, ira sawji-aha-aatare, jarammeje baðemme ganakini tá daná wáwa ge edda una áte belsa dzayye na antara emnde a wáwa-aara. ²⁰ Daaci ta puwatersaa erwa ákataliya ge tara dabba ñanna, antara nabi fida na ndza a magaa najipu-aha á katafke á dabba ñanna. Ndza a badu emnde á ba an najipu-aha ñanna, ta lyevaa lámba á dabba ñanna, ta kezlan ugje ge gáráva-aara hele na. Daaci ta valyateremhe á ba an shifa emnde buwa ñanna á dem derve á kárá, an wesha an *baraudau, jauje ge kárá-aha baðemme. ²¹ Amá sawji-aha-aatare, antara emnde na tá am iga á dabba ñanna baðemme na wá, a cebateraa ba katsakar na á segashe am mbuwe á edda una áte belsa na. Yiye-aha baðemme zaruze hyuwa-aatare, ta yanaa ba itare.

20

Elva a zara sleksire am iva debu

¹ Am iga-aara wá, yá zhárá ba malika umele zlaþe ádaliye, á tsekwa á sawa am samaya, an egdza a tsekweram am erwa, ge se wera evege shagerka na ßaaka halawuwa á slaððire-aara ðekideki na, antara tsavaytsavaye yaikke. ² Daaci a naba eksavaa náza nye na emgyegwe a záhe keni ba ñane na. Amaana: Male á jini-aha, bi Shaitaine. Daaci a naba ngudanaahe ciyye ge malika ñanna, geni á gá iva debu am tsavaytsavaye ñanna. ³ Kwaye a de eblyanme am evege ñanna, a zlenþa an egdza a tsekweram, a venyanuhe zlaþe ádaliye geni á gá iva-aha na am huðe-aara, á shanka se bada emnde am duniya mázle-aara. Sey má zlauzle iva debu ñanna, lauktu tá de þelanaaþela cekwaanɣudi.

⁴ Am iga a una ṅanna maa, yá zhárá kurshi-aha á sleksire, emnde tá anjwa á njanja am kurshi-aha ṅanna, ta vaterete hákuma á kya shairiya ge itare. Zlaḅe ádaliye, ya náternaa shedekwe-aha á emnde umele, ndza ta cebáteraa adábá tsaraatse áte elva a Yaisu, tá anjwa ndater elva á Dadaamiya ge emnde. Itare ndza kezlaranka ugje ge dabba ṅanna d'ekideki, ma ge gáráva á dabba ṅanna keni. Lyiyarka lámbe á dabba ṅanna d'ekideki ma áte erva a nadafa-aatare, ma áte wafke-aatare keni. Ya náternaa emnde tá á ba an shifa-aha-aatare zlaḅe ádaliye lanje, tá anjwa zá sleksire-aatare antara Yaisu *Almasiihu am iva debu. ⁵ Una wá, zuṅṅwire á tseta emnde am fáyá. Emnde umele maa, zlaḅe tá tseteka emtsaade, sey má zlauzle iva debu ṅanna. ⁶ Má gedá wá, sharánsha emnde ṅanna Dadaamiya a tsaterete zuṅṅwe am fáyá na. Tá de jammeka antara emtsa na watse á de ceba emnde ge buwire na d'ekideki, itare watse tá de geva *liman-aha á Dadaamiya, antara Yaisu Almasiihu, tá de za sleksire-aatare antara Yaisu Almasiihu am iva debu.

Halavuhále ndzedá á Shaitaine

⁷ Am iga á iva debu ṅanna maa, watse tá belanaabelá zlaḅe ádaliye Shaitaine, á de sesse am evege-aara ṅanna. ⁸ Watse á de bada emnde zlaḅe ádaliye am larde-aha bademme am duniya. Ba larde-aha ṅanna una tá d'ahaná an Gaug, antara Magaug na. Watse á jatermaare bademme, ganakini tá de wava. Kwakwire-aatare, watse ta ba seke shiili na am guwa na. ⁹ Daaci yá zhárá ba daredde, tá kela á dem huḍe á duniya bademme, tá anjwa á jantaave ge tate-aha na tá átekwa emnde á Dadaamiya, tá jantaave ge berni yaikke na a wayeta ervaunḍe-aara ba estuwa. A naba tsekwa ge kárá á sa am samaya, a se zlateraahe bademme. ¹⁰ Daaci ta eksevaa Shaitaine na a kedeteraa ṅane na, ta de eblyanme am derve á kárá na an wesha an *baraudau, tá am huḍe-aara tara dabba, antara nabi fida na. Tá de maga palása-aatare áhuwa vayi vacika dem ba ge d'ekideki.

Shairiya á emnde am halavuwa á duniya

¹¹ Daaci yá zhárá ba kurshi á sleksire yaikke vayvaya, dzayye ba telle, anjwa ura á njá am kurshi ṅanna. Tara samaya antara haha zhagadarzhagade á katafke-aara, puwarteka ice áte itare d'ekideki. ¹² Daaci yá zhárá ba nalga á emnde na ndza emtsaremtsa na, male-aha, antara egdzara bademme tá anjwa á tsaatse á katafke á slekse yaikke ṅanna. Daaci ta naba werta wakita-aha. Anjwa wakita umele, an puwa zhera-aha á emnde na tá an shifa na á zleka na am huḍe-aara, ṅane keni ta werantehe. Daaci Dadaamiya a fantau ge kya shairiya á emnde a fáyá ṅanna bademme, ma shairiya á ware keni ta kyánaa á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara, ta beranaa am wakita na. ¹³ Antara ba emnde na ndza ndaterunde háye keni, a naba melatersehe á segashe. Tara emtsa, antara fáyá keni eptsananaaptsa emnde na ndza tá ázetare, Dadaamiya a se kya shairiya-aatare bademme, ma ware keni ta kyánaa á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara na. ¹⁴ Am iga-aara maa, ta puwum tara emtsa, antara fáyá á dem kárá. Derve á kárá ṅanna emtsa umele ge buwire. ¹⁵ Daaci ma ware una shanka zhera-aara am wakita á emnde a shifa na wá, ṅane tá velyaná á ba á dem derve á kárá.

21

Samaya antara haha bukerde tá áŋwaslire

¹ Daaci yá zhárá ba samaya áŋwaslire, antara haha áŋwaslire, emgyegwe-aha-aara na medarmeda bademme. Ba háye-aha keni ta baaka medarmeda bademme. ² Zlaŋbe ádalíye, yá zhárá ba berni cudefde. Una ŋanna, berni á Urusaliima áŋwaslire, aŋkwa á tsekwa á sawa áza Dadaamiya am samaya. Dadaamiya a cadese ba seke una ni larusa á cada vuwa-aara má aŋkwa á zláá á de gá zhele na. ³ Yá cena ba kwárá yaikke, an ndzedá jipu, á segashe am tate á kurshi á sleksire. A ba kwárá ŋanna wá: «Kina wá, tate á njá á Dadaamiya á ba am dágave á emnde mázle-aara, tá de geva emnde-aara ba miyenne, Dadaamiya keni á njá á ba am dágave-aatare, á de geva ba ŋane palle Dadaamiya-aatare. ⁴ Á de halatersá ba ŋane an erva-aara yáwe á kyuwa am ice. Watse baaka á de emtsa mázle-aara. Ma kyuwa, ma tsáká dákwa, ma wá á vuwa keni bademme duksa-aha ŋanna ndza na á dedde.»

⁵ Daaci á ba Slekse yaikke na am kurshi na: «Ka cenáncena emtu, duksa bademme sey yá maga ba umele áŋwaslire.» A fiyarhe zlaŋbe ádalíye, a ba ŋane: «Puwetepuwa elva ŋanna, adaba jirire baaka fida am huŋde-aara defideki.» ⁶ A farhe zlaŋbe ádalíye ge enndáhá-aara, a ba ŋane wá: «Zlauzle áte una. Ba iya una ya zuŋŋwe arge duksa bademme, watse ba iya ŋanna zlaŋbe ádalíye am halavuwa á duksa bademme. Ya slekatarke keni ba iya, ya slekataliya keni ba iya. Ma á wáná ndera ge ware keni, yá vanteva ya yáwe á shushe ge edda-aara ba dey. Yáwe ŋanna, yáwe á suwa na á fá shifa am ura na. ⁷ Daaci ma a ganaa ware ndzedá keni yá vanteva duksa-aha ŋanna. Iya keni yá gevge Dadaamiya-aara, ŋane keni á gevge ba egdza-aaruwa. ⁸ Amá tara emnde a lyáwa, emnde na fartareka, emnde a mága danŋwire á huŋde, emnde a ceŋa shifa, emnde a mága gwardzire, emnde a kyula hele, antara emnde a mága fida, emnde ŋanna bademme tá de ŋgyakaterá á dem derve á kárá na an wesha an *baraudau na. Una ŋanna, emtsa-aatare ge buwire.»

Elva a Urusaliima áŋwaslire

⁹ Daaci malika-aha vuye na ndza tá an erba-aha vuye am erva-aatare, an naha an masiba-aha na á halavuwa átekwa na, palle-aatare a naba dáhite, a ba ŋane á elvan ge iya wá: «Sawa náwa yá maraká larusa á gáná egdza zhel kyáwe na.» ¹⁰ Daaci a naba tsekwiyarhe ge Shedfekwe Cudefde, kertenj a naba eksite ge malika ŋanna, kwáye a de dalta antara iya áte ire á wa sladde jipu, a mariya berni cudefde, berni á Urusaliima aŋkwa á tsekwa á sawa áza Dadaamiya á sawa am samaya. ¹¹ Berni ŋanna ámbera á maga wulwulire ba seke jeba á nákwá umele aŋkwa tá dáháná an Yaspá, an dárádza jipu. Wulwulire ŋanna á maganá ba demdemire á Dadaamiya. ¹² Ta jantaave ge berni ŋanna an riya yaikke, an sladfire á dem zhegela keni ŋane. Wákyiya kelaawa ju buwa áte riya ŋanna. Malika-aha keni ta kelaawa ju buwa áte wákyiya-aha ŋanna. An puwa zhara-aha á jeba-aha á *Iserayiila-aha kelaawa ju buwa na áte wákyiya-aha ŋanna bademme. ¹³ Wákyiya keye keye áte dalbe-aha á riya ŋanna ufaŋde kerdé. Wákyiya keye á dem gedfi, keye á dem manem, keye á dem pute, keye keni á dem

yala. ¹⁴ Riya á berni ñanna baɗemme ta fanaa ekte á ba an nákwá-aha kelaawa ju buwa njan̄ñe. Ba kelaa nákwá am nákwá-aha ñanna, an puwa zhera á ura palle am pukura-aha á egdza zhel kyáwe ta kelaawa ju buwa na.

¹⁵ Malika ñanna a ndahi elva na, an zade á dindar slad̄ɗe am erva-aara ge kura duksa an ñane. Á de kura ba tara berni ñanna an ñane, antara riya-aha-aara, ira wákyiya-aha-aara baɗemme. ¹⁶ Berni ñanna wá, gevka takarre. Daaci malika ñanna a kuranaahe, dalbe-aha-aara ufad̄e kerc̄e ba kalkale. Ma am slad̄ɗire, ma am hwiya keni ba zawa debu kelaawa ju buwa. An wálá á dem zhegela keni ba estuwa. ¹⁷ Daaci a kurese riya-aara keni. Wálá á riya ñanna deremke, an kul ufad̄e ju ufad̄e áte erva. Una ñanna wá, a kuran ba seke kura duksa á emnde. ¹⁸ Riya á berni ñanna baɗemme wá, ta nyañanaa á ba an jeba á nákwá umele aɲkwa tá d̄aháná an Yaspa, nákwá ñanna an dárádza jipu. Berni ñanna maa, baɗemme ta nderanaa á ba an dindar miyenne, d̄áláwwe ba seke kweteram. ¹⁹ Nákwá-aha na ta fanaa ekte ge riya ñanna maa, baɗemme an cádá. Ta caɗanaa an jeba á nákwá-aha umele aɲkwa tá an dárádza jipu, nákwá-aha ñanna jeli gergere baɗemme. Zuj̄wire á nákwá-aha á ekte á riya ñanna, ta caɗanaa an Yaspa, buwire, ta caɗanaa an Safira, keyire, ta caɗanaa an Kaldaidaun, ufad̄ire ta caɗanaa an Imiradi, ²⁰ ilyebire ta caɗanaa an Sardunisu, uɲkwahire ta caɗanaa an Sardiyus, vuyire ta caɗanaa an Kirisauliti, tiisire ta caɗanaa an Bairil, ñane jeli slerekke. Maselmanire tá caɗanaa an Tupas, kelaawire ta caɗanaa an Kirisauparasu, kelaawa jemtekwire ta caɗanaa an Turkuwas, ñane jeli lipela. Kelaawa ju buwire ta caɗanaa an Amaitistu. ²¹ Amá wákyiya-aha kelaawa ju buwa na áte riya á berni ñanna, ta fafanu ba jeba á nákwá umele aɲkwa zariya jipu ákura paare, amá heɗaaka. Ba kelaa wákyiya ta fanu nákwá ñanna palle. Baráma am huɗe á berni ñanna wá, ba dindar miyenne, d̄áláwwe ba seke kweteram.

²² Puwanteka ice-aaruwa ɗekideki áte mashidi am berni ñanna, aɗaba Dadaamiya Yaakadada, antara egdza zhel kyawe tá aɲkwa am huɗe-aara. Aɗaba una ñanna baaka mashidi na. ²³ Tara vaciya antara tere keni ta baaka ɗekideki. Aɗaba ɗemɗemire á Dadaamiya hyephye, Egdza zhel kyáwe keni aɲkwa á mára parakkire-aara am huɗe á berni ñanna baɗemme. ²⁴ Emnde na ndza tá am duniya, tá am berni ñanna, tá aɲkwa já d̄ába á ba áte parakkire ñanna. Emnde na ndza ta slekse-aha am duniya na keni, halarantehálá sleksire-aatare ñanna á dem huɗe-aara. ²⁵ Wákyiya-aha áte riya á berni ñanna tá heɗeka ɗekideki, á njá á ba an wácene, aɗaba baaka vayiya mázla-aara. ²⁶ Sleksire, antara duksa shagera na ndza am duniya na, watse baɗemme tá de ndakaná á ba am berni ñanna. ²⁷ Baɗemme á názena aɲkwa harám am huɗe-aara maa, á demka á dem berni ñanna ɗekideki. Emnde a mága názu zlayeka, antara emnde a fida wá, baaka baráma ge itare ɗekideki á dem huɗe-aara, sey ba emnde na an puwa zhera-aha-aatare am wakita á emnde a shifa na á zleka na, wakita á egdza zhel kyáwe na. Sey ba itare palle una watse tá dehuwa.

22

¹ Daaci malika ñanna a naba mariya guwa, aɲkwa á kelá yáwe á

shifa átekwa, an̄kwa á maga wulwulire ba seke kweteram. Yáwe n̄anna, á kela á sawa am tate na tá átekwa tara Dadaamiya tá am kurshi á sleksire-aatare antara egdza zhel kyáwe. ² Daaci yáwe n̄anna á kelá á ba áte baráma am huđe á berni n̄anna. An̄kwa náfá á shifa áte we á guwa n̄anna, áte iga guwa n̄anna, antara ásehuna-aara keni ba n̄ane. Náfá á yá egdzere ser kelaawa ju buwa áte iva palle. Ba kelaa tere, á yá ba egdzere. Hyema-aara keni kurgune ge emnde na ta sawa á sa am larde-aha am duniya na. ³ Baďemme á názena a nyainyanvaa Dadaamiya á taa demka á dem berni n̄anna ďekideki.

Tara Dadaamiya, antara egdza zhel kyáwe tá an̄kwa á njanja am kurshi á sleksire am berni n̄anna. Emnde a slera-aara tá an̄kwa kezlan ugje ge n̄ane. ⁴ Itare wá, tá de nanna wafke á Dadaamiya ba shagera, watse tá shá zhera-aara áte wafke-aha-aatare baďemme. ⁵ Vayiye wá, watse baaka ďekideki, watse baaka wedere á parakkire umele ďekideki, ma kárá á wáye, ma vaciya keni. Aďaba ba Dadaamiya Yaakadada an ire-aara una á de geva parakkire na á hyetehye áte emnde baďemme. Daaci tá de zá sleksire-aatare emnde dem ba ge ďekideki.

Yaisu an̄kwa á eptsá

⁶ Daaci a ba malika á elvan ge iya: «Elva-aha na wá, baďemme ba jirire, baaka fida am huđe-aara ďekideki. Ba Dadaamiya una ndza a vaterte Sheďekwe-aara ge nabi-aha, zlađe ádaliye, a belaa malika-aara ge emnde a slera-aara, ge se maraterá názu herzhe watse á magava ba jirire na.» A zla elva-aara estuwa.

⁷ «Ya baa ba kure! Náwa herzhe yá an̄kwa duwa, yá de gedatertegedá emnde na má tsufartetsufa elva a nabiyyire na am huđe á wakita na.»

⁸ Iya Yuhanna wá, ya cenanaa á ba an hyema-aaruwa duksa-aha n̄anna, ya nanna an ice-aaruwa. Am sarte na cenanvaacena, zharannaazhárá duksa-aha n̄anna ba shagera, kreppe ya naba mbedehe am sera á malika na a mariyaa duksa-aha n̄anna, yá kezlan ugje. ⁹ Amá a naba piyite: «Maŋka una,» a ba n̄ane á elvan ge iya. «Iya keni ya ba sleslera á Dadaamiya ba seke kure antara egdzara mama-aha á n̄a nabi-aha umele. Ya ba seke emnde na ta de ďaba názena ka puweta ka kina an ervaunďe-aatare baďemme. Kezlankezla ugje ba ge Dadaamiya palle.»

¹⁰ Názu a binaa n̄ane zlađe ádaliye, a ba n̄ane: «Elva-aha na wá, a tsekwanaa ba Dadaamiya. Shebatervuweka elva-aha n̄anna ge emnde. Aďaba herzhe watse á magava duksa-aha n̄anna. ¹¹ Názu yá bakurná ya wá: Má ura a eksese mága kelaadire, a naba emmága n̄ane. Edda una a eksese mága harám, a naba emmága n̄ane. Edda una n̄ane a eksese mága maggwire, a yanka emmága-aara. Edda una n̄ane a eksese mága cufedďire, a yanka, a emmága cufedďire.»

¹² A ba Yaisu: «Náwa herzhe yá an̄kwa duwa antara láďá-aaruwa am erva yá de tegakurtega. Amá wá, ma ware keni yá de vanta á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara. ¹³ Ba iya una ya zun̄we arge duksa baďemme, am halavuwa á duksa baďemme keni ba iya n̄anna zlađe ádaliye. Ya slekafatke keni ba iya, ya slekataliya keni ba iya.»

¹⁴ Má ba gedá wá, watse tá shansha ba emnde na tá yanka liya am nan̄gyuwe-aatare ďekideki na. Itare wá, watse tá shansha baráma á

dem berni, tá de zá egdza á náfá á shifa na ba seke una tá kataná itare. ¹⁵ Amá emnde a mága ngudiyire, antara emnde a mága náfá, emnde a mága gwardzire, emnde a ceba shifa, an emnde a mága hele, ira emnde na tá njá á ba an fida am mbuwe na, emnde nanna bademme wá, itare tá taa demka á dem berni nanna dekideki.

¹⁶ «Iya Yaisu, ya belakuraa malika-aaruwa, ganakini á de balakursebále duksa-aha nanna bademme ge kure aiklaisiya-aha. Ya wulfe á *Dawuda njárá ba iya, ya terlyakwa á irenyla keni ba iya.»

¹⁷ Daaci a ba tara Shedekwe Cufedde, antara larusa á egdza zhel kyáwe: «Ane! naba sawa». Ma a cenanaa ware keni, nane keni a bánba: «Sawa». Ma á wáná ndera ge ware keni, sawmbare shawushe yáwe á shifa. Ma a se katanaa ware yáwe nanna keni, tá vante ba dey.

Elva na am halavuwa á elva-aha

¹⁸ Iya Yuhanna wá, náwa yá anjka fater magiya ge emnde na tá anjka cená elva á nabiyyire am wakita na: Ma ware una a far názá-aara ge názena am wakita na keni, Dadaamiya á de fanaarfe ge nane masiba-aha nanna á ndahaná wakita na. ¹⁹ Ma ware una a gulese elva a nabiyyire na am huđe á wakita na keni, Dadaamiya á de tsakese dza-aara am egdzara á náfá á shifa anjka an puwa am wakita na. Watse baaka sleđe á edda-aara ba dekideki am berni cufedde na á ndahaná wakita na.

²⁰ A bántsa edda una a magaa seydire á ba an jirire áte elva-aha nanna bademme na: «Ba jirire, náwa yá á ba áte we á sera, yá anjka duwa.»

*Aamin! Naba sawa ka Yaakadada Yaisu!

²¹ Yaakadada Yaisu a hyantehye ngurna-aara ma áte ware keni bademme.